SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo ćěłnym znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na 1ze živnja dopołnje běłny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbożenja dyrbja so hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 200 | **Budyšin — Piatk 1. septembra 1933 — Bautzen** | **Lětnik 92**

Blombergowe a Göringowe pomjenowan'e

S Parlina je hamtšy wojsewja: knjes němšti president je se šintkowanjom wot dźenšnjišcheho dnja knjesa němskeho woborneho ministra, generala infanterije j Blomberga, sa generalneho wyšchka pomjenował.

Wón je hišće je we wobłuku druhich powyšchenjow pruskemu ministerskemu presidentej a štotnikej na wotp. Göringej, tyšerjej rjada Pour le merite, jeho wuznamne zasłužby we wójnje a měrje pišpišnajo, charakter generala infanterije spožčił j prawom, so smě uniformu němskeho wójska nošeć.

Wopyły pola Hindenburga

Němšti president je schtwórtk noweho pódlanja Sjedźenych statow, Dodda, pschijał. Wón tehorunja grichskeho wupósłanja Rice-Rangate pschija. Też wulkerši wupósłanj j Mosirevich a siamšti wupósłanj Phya Sitbarn Sonrat němskeho presidenta wopytaschtaj, so byschtaj swoje wobtrudźenišće pišmo dosłałi. Pschi wopytach běšče też němšti swonkowny minister j Neurath pschitomny.

Zaso 14,2 milijonow za wobstaranje dźěła

W pośledniim pośedźenju kredtneho wubjerka němskeho towarstwa za sjawne dźěła (Oessa) je so po wojerwjenju němskeho dźěłowcho ministerstwa w nowym programmje za wobstaranje dźěła sašo 14,2 milijonow hriwnow pschijmowało. S tutych pjenjes dostanje Sakska njedźe 4,8 milijona hriwnow. 2 milijonaj hriwnow naloži so za naprawy k wobstaranju dźěła we Westfalskej, njehdže 1½ milijona za Schleswig-Holsteinsku, 1 milijon za Schlesijsku a 900 000 hr. za Badensku. Město Hannover dostanje 1 milijon. Słyšne pjenjezy so na wschelake naprawy w někotrych wokrjesach rozdźěla.

Wulki wuspěch radiowe'e wustajeńcy

Wutoru je so jubilejna radijowa wustajenja w Berlinje sawrěła. Wona je 12 dnjow trała. Berlinski wulkowikowy hamt wosjewja, so je 203 000 połnje płaćazych wopytowarjow tutu přenju wulku radijowu wustajenju w nazionalsojalistiskim staćje wopytało. W tutej ličbje nimoh njesałužerjo, kotřiž wustajenju pschi pomnischenym sašitnym pjenjesu wopytachu, njejsu wopschijeli. Potajkim je ličba wopytowarjow wopraudźe wjele wjetscha. Wustajenja je sa radijowu industriju wunamny wobtkodny wuspěch pschinjesła. Kaž so praji, je so na wustajenju wjele skakankow wotedało. Ale też po zyłej Němskej je so sa cźaš radijoweje wustajenje wjele wjazy radijowych apparatow skakało, hač to hewak we pschedešu bywa.

Profesora Lessinga w Marianskich kupelach zatřelili

Na prjedawschego profesora techniskeje akademije w Hannoweru, Božidara Lessinga, je so w nozy k schtwórtkej revolwerowy nadpad stał. Dotal hišće njejsmy słyšeli, jako so rěkli horje a pšes wokno do Lessingoweje sjiwy. Tam dwójzy do Lessinga šli. Jena kulka pscheraziła jemu sadnju hlowu na prawym boku a druha trjechi jeho do leweho liza. Lessing je bjes wědomja swojeju. Jeho hnydom do khorownje dowjesechu. Tam je wón schtwórtk rano w 4 hod.. wumrěł.

Měšnik jako šćuwař pokhłostany

Bikar August Stöcker z Bochuma mjesche je psched žudom samolwicej, dokelž bješe wospjet na klětzy dźenjschi stat, jeho pschiprawy a knježerstwo hanił. Komischerjo skónčnje do druhich zurtwojow khodźachu. To bješe hischće do teho, hač je konkordat podpiša. Policajski sprawnischtr Božidar Funka z Herne je žandarje njewěrnosće rosschěrjał. Stöcker dosta dla pschestupjenja klětkowcho paragrafa 9 měsačow twjerdźiny a dla pschestupjenja wukasow němskeho presidenta k schtitej stata a knježerstwa 7 měsačow sałtwa. Wobšěrjeny Funka też 7 měsačow sałtwa dosta. Namjetu wo wuprahowanski cźaš žud zacźišny.

Nürnberg

Schtwórtk hižom rano sahe cźła pokhodna hudźba po Nürnbergskich dróhach klinzešche a wobydlerjow a hosći hnd.eschе. Se wschěch kónzow němskeho kraja běchu wozhebite cźahi doješe a nowi pschikhadźazy j hudźbu do swojich kwartěrow cźehnichu. Wjele stow ludźe jich pschewodźeschje. Stžyły młodźi holzow běchu tehorunja pschiješe a j wješe'yne pjewom k swojim kwartěram khwatachu. We wobkhadnym hamcze a też w kwartěrskim hamce mějachu pšches zyłu nóz połnej ruzy dźěła.

Je so wupokazało, so wotmyślena ličba železnišćich cźahow hischcze njedosahaha, je by zhlny pschihwał wopytowarjow so do Nürnberga swosył. Němskostatna železniza pschi dotalnych 342 wožebitych cźahach njemóžeše pschi porjadnych cźahach hischcze cźahi do předka abo poždźischo pósłać. Hačrunjež měšachu cźahi wschitke wjazy wosow hač hewak, běchu tola wschitke wordźele pschepełnjene. Měšta w spatkich wosach do Nürnberga su hižom pšched někotrymi dnjemi wupschedate.

4000 sakiskich SA muzi, kotřiž su jako jeniczy dowolnosć dóstali, so hnedźa pěšcki na sjedź nazionalsojalistiskeje strony hicź, a su so j wjednistwom skupnoweho wjednika Hayna z Plauena na Hof a Bayreuth na puć podali. W Bayreuzje dźeń wotpoczynychu. Schtwórtk běchu měšaczko Gräfenberg blišo Nürnberga dozpěli a dźenja pjatk do Nürnberga sarjadowachu.

*

Na kommunalno-politiskim skhadźowanju Nürnbergskeho sjedza Barlinski statny kommisar dr. Lippert wo nazionalsojalistiskej gmejnskej politiku rěčeješe. Wón rjekny, so matej so na přenim městnje wobstaranje dźěła a finanzne pracženje němskich gmejnow a gmejnskich swojskem rozpominać. Rěčnik w nasłupanju finanzow dwaj wulkej nadawkaj sa dźenšnischi cźaš a jednu wažny nadawk sa pschichod wuznamowasche: swěrcźenje pomocy za njesałužerjow w gmejnach a nowonarjadowanje gmejnskeho dołha kaž też nowonatwarjenje němskeho finanzneho a dawkowcho systema. Dr. Lippert potom dołkadne finanzielne wuwicze pola gmejnow wopisowaschе, kiž maju pschi pschichodnych cźasach dwě tśerpjenje dźełokhmanych nesałužerjow jako khudych po sałasadach wothladanja khudych sastrać. Nazionalsojalistiske statne wjednistwo chce temu konc cźinić. Wjednik je też wosłpjet prajił, so je najlěpscha pomoz sa njesałužerjow sjawne wobstaranje dźěła. Bohužel dotal njeje móžno bylo, pomoz njesałužerjow organisatorišcy a finanzielnje dokładnje pschetwarić a pschi tym też cźeje němskich gmejnow a gmejnskich swojskow, kiž jim j pomozu njesałužerjow nastanu, na njeskomnu měru snižić. Dyrbimy so spokojić, so ma so sa ličeńske lěto 1933 j ważnym pomjenschenjom cźełow za gmejny ličić. Dźiwaju na dźenšnische położenje so dr. Lippert na nazionalsojalistiske knježerstwa j należnej próźtwu wobroći, so by prajcenje k pomozy sa njesałužerjow j nastwórschej spěšnosću rozšěrało.

Dołh němskich gmejnow wuczinja pjecza njehdźe 11,3 milijardow hriwnow. Sa tuton dołh ma so 720 milijonow hriwnow danje płaćicź. Tehodła je nutne so pomoz hnydom pschinjeć. Tuta pomoz dyrbjała so najprjedy na sałasanje wotpłaćowanja wupschestrěć. Też dań dyrbjała so snižić, tehorunja wschitke pódlanske a sarjadniske swudawki.

Jako wulki nadawk sa pschichod wosnamjesche rěčnik pschetwarjenje nascheho finanzneho a dawkowcho systema. Sa pschichod je nutne, so by samostatny system gmejnskich dawkow tak wutwari, so móže gmejny zasne wo swojim finanznym sarjadowanju rozsudźeć.

Syny wothłós Nürnbergskeho zjězda we wukraju

Wschitke jendźelske nowiny pschinjeju dołhe nastawki wo Nürnbergskim sjedźe němskeje nazionalsojalistiskeje strony. Też franzowske nowiny sjedź nastawki a rosprawy wěnuja. Wobšežnje nadrobnje pak italiske nowiny wo sjedźe rosprawjeja, pschinjeju dołhe a nadrobne nastawki. Też w Ameriki je nowinarstwo wulki sajim sa sjedź pokazało. Hačž do wječeratschego je so wjazy hač 1500 nowinarjow z tukraja a wukraja w Nürnbergu shromadźiło.

Němšti lětarstwowy minister Göring.
Pruski ministerski president Göring je so sa generala pomjenował.

Němšti woborny minister j Blomberg.
Němšti president je jeho sa generalneho wyšchka pomjenował.

Němske studentstwo w Awstriskej so rozpuščiło

Němske studentstwo w Awstriskej je so rospuschćiło. Sa pschičinu so wudawa, so je so austriske studentstwo jako wošmy wokrješ do powschitkownoho němskeho studentstwa, kiž też w Němskej wobstoji, sarjadowało. Wyschnoscź wyšokich schulow je poručnoscź dóstała, so pschikas pschewodźe a studentskim hantam a podobnym městnam městnosće we wyšokich schulach sa jich shromadźiny wojazy njepschewostaja.

Žuony wjednik Hofer w Bocenie

Kaž so z Innsbruka powě, je župny wjednik Hofer je swojimi wutwobdźerjemi schwórtk dop. do Bozena pschischoł. Wón dyrbjesche po wobcežnych puczach a pšches hory hicź a běšče zyły dźeń po puczu, dokelž běšče Hofer do wohi tśełeny, a wósjesche jenož pomalu dopředka.

Sšiedu wjeczer wokoło 10 hodź. běchu woni k njesamu pschi Brennerskim hórkim pschekhodźe pschischli. Tam jich italiscy nowinarjo sajimnjy pschesłuschowachu a na to [illegible] W Tirolskej hač do schtwórtka ranja wjace hač 150 nazionalsojalistow, wjednikow a podwjednikow [illegible] z wudawanjom, so strachy wobsteji, so su so zeńcźili. Pschepytowanja wuschnoscźow w tutej należnoscźi, kotrež so bjes pschetorhnjenja wotmě wachu, njejsu k zanemu wjetschemu wunoschej dowjedle.

Hofer w Brixenskej khorowni

Kaž so z Bozena powě, je so franjeny župny wjednik Hofer do Brixenskeje khorownje podaż dyrbjał. Pschi cźakanju z Innsbruka běšče žandarm do automobila tśełał a jena kulka běšče Hofera na nosy tranila.

Innsbruckie statne rěčnistwo je pschećiwo župnemu wjednikej Hoferej a jeho pschewodźerjam ljeństi list na wukrajne policajske wyschnoscze wudało.

Portugalska nowu policiju twori

Portugalski ministerski minister je z wukazom „do kładowanišu policiju k zakitanju stata" wutworił. Nowa

Najwjeršchi sjeźd ſwěta je ſo ſapoczał.

W Nürnbergu je ſo nětko nazionalioziałiſtiſki sjeźd ſapoczał. Tutón sjeźd może ſo najwjetſchi sjeźd jeneje ſtrony mjenowacź. Naſch prěni wobraz pokazuje ſwjedženſtwu wupſchenu Nürnbergiku dróhu. Selene pletwa cźahnu ſo wot doma k domej. Wěnzy ſtrowja pſchitha-dźanych wobdźělnikow. Khorhoje ſo ſ twarjenjow ſmahuja a twórkowa pycha je bohacze ſaſtupjena.

Na druhim wobrazu widźimy dań měſta Nürnberga ja nemſkeho kanzlera Adolfa Hitlera. Je to originalny wotczah Durerowego miſchtrſkeho dźela ſ léta 1513. Pſchi powitanju na Nürnbergiſkej radnizy tamniſchi wyſchſchi mějſchczanoſta Liebel tutón wobraz kanzlerej pſchepoda.

Na tſeczim wobrazu ſo nam pſchedstaja, kak kanzler po powitanjkej ſwjatoczńoſczi na Nürnbergiſkej radnizy ſwojich ſtarych wojowarjow wita. Sſrjedźa widźimy kanzlera Adolfa Hitlera a ſwójſkowego pokkadnika Schwarza. Na prawo jeji wjednik dźelowjeje frónty dr. Ley a ſadn njeho Durinſki bohot Sauckel.

polizija dyrbi wożebje k wojowanju pſchecziwo kommuniſmej a dohladowanju poczahow mjes portugalſkimi a ſuſokrajnymi agitatorami ſtużicź.

Pólska pyta wojeſki zwjazk z Juhosłowjanſkej

S Juhoſłowjanſkeje ſo pſcha, ſo po pólſke knježerſtwo prózuje, Juhoſłowjanſku pohnucź, ſo by wojeſkemu ježenju ſ Pólſkej pſchiſtupiła. Prjedowanja pólſkeho pósłanſtwa w Beogradje pak ſo ſ franzowſkeje a czěſkoſłowakſkeje ſtrony ſwoje podpjeruja. W Beogradje pak ſo nje mózachu hiſchcze roſſudźicź, ſo bychu ſrjeżenju pſchiſtupili. Juhoſłowjanſka njeje hiſchcze je wſchelakich pſchicźinow wo lépſchinach ſrjeżenja ſa Juhoſłowjanſku pſchepjeſwjedżena.

Ruska swoje wójsko na Dalokim ranju zesylnja

S Japanſkeje ſo powjeſ, ſo japanſke wojerſke wyſchnoſcze roſprawy wo poſylnjenju ruſkeho wójſka na Dalokim ranju ſ najwjetſchej kedźbnoſcźu wobkedźbuja. Po dotalnych powdźiwach je ruſke wójſko pjeza wójaz hacź pódra krócź tak ſylne kaz japanſke wójſko a 300 lětakow wobſedźi. Dokelž je Ruſka ſ Pólſkej a druhimi ſuſodami ſo ſrjeźała, ſo jich njenadpadnje a wone niz ju, a ſo ju ſo pocźahi mjes Parizom a Moſkwu połépſchile je Ruſkej móżno bylo, ſwoje wójſko na Dalokim ranju poſylnicź.

Wukrajne křižaki přećiwo Chinje

Jendźelſka powjeſcźenja je ſ Tokia pſcheſwjedu doſtała, ſo je japanſka 3 wójſke lódźe do Fuczawa pósłała. Wone maja ſo ſtajecź pſchecziwo ſtrachej, ſo może ruſke wojenſke mocy k nekajkim nażurnoſcźam pſchinuzacź. Też jendźelſki ſaniczak „Wishart" a amerikanſki ſaniczak „Sacramento" ſtaj ſ Hongkonga do Fuczawa wotſtołej.

Wótre nadpady přećiwo Rooseveltej

Pſchedſtyda Sjednoczeneje ſtatow amerikanſkich rěcźnikow Clarence Martin pſchi wotewrjenju 56. lětnjeje ſhromadźiſny w ſwojej rěcźi wótrje pſchecziwo preſidentej Roſeveltej wuſtupowaſche. Wón rjekny, ſo ma Roojeveli wot polad. ſamoſtatnoſcź jenotliwych ſtatow a ſ tym amerikanſku republiku ſnicźicź. Martin amerikanſki ſaſoń wo dźeſcźanym dźeſe jako ſkutk wojnamjenjeſche, kiž ſo na komunniſtiſke ideje ſałoſuje a ſwjatokowu kriminalnu ſaſoń poſledni akt amerikanſkeje ſtrudhlohrwy mjenowaſche. Jenotliwe ſtaty ſo pjeza na ſkhodźeńſk ſarjadowiſki wotrjeſ ſnižja, je ſi hoſpodarſke nuſowe naprawy jako trojne ſaſonje wojſtanu.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 1. ſeptembra.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. ſa. ometer 716, hygrometer +2 a thermometer wodnjo +26. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 714, hygrometer +6 a thermometer w nozy +11. Wjedro ſo pſchemjenuje. — Wyſchina nad ſrjedźnej Europu je trochu wyſokowuła. Nad Schapnjiſej a Raſchim morjom, kaž tež nad Czornym morjom niżiny leża. Druha ſylna niżina ſo mjes Jendźelſkej a Islandſkej wupſchestrěwa. Tak je nětcźiſke wobſtajne wjedro trochu bóle wobſroženo. Ale najſkerje budźe tež hiſchcź jutſje zyły dźeń wumjerjacź. Kaž ſo ſpa. niżiny z poinozy Rómſkeje nimo poczahuja. Jutſje ſyboty ſłónczko 5,14 hodź. ſkhadźa a ſo 6,44 hodź. khowa. Měſaczk ſkhadźa jutſje wjeczor 6,07 hodź. a khowa ſo na ranje 2,31 hodź.

•

Jeremias Brus abo tajnostne pismo

(Pokračowanje.)

V.

Dokelž ſo Bruſ hiſchcze njedźelu domoj wróćił njeběſche, wupóſła jeho ſtuſtniwa mandźelſka muſow, ſo bychu ſo ja nim praicheli a jeho pytali. Wichaſ bě wſchudźom wjeſoły ſmaty, haj ſamo kóždemu dźeſcźu. Ale wſchě wobhonjenje bě podarmo. Wot ſobotu popoldnja jeho nichtó wohladał njebě. Wot wjeſnych klamarjow běſche jenož ſłyſchecź, ſo je naſkérſcho wjele pjenjes pſchi ſebi měł. S teho ſcźehuje, hacź tola dla tych pjenjes ja-bitu a potom ſchtó wě hdźe ithowany njeje.

Tehodla pſcheprytowaſy ſudnit wobeju, zuriwinſkeho prjod ſtejerja a wuczerja, na ſudniſtwo ſtaſa, ſo by ſo jeju, tola pat tójdeho wożebje, ja wichſtitimi maliczkoſcźemi praſchał. Taj běchtaj wobaj roſniemdrjenaj, a ſo wótſje rozcźeſchtaj, ſo żadyn wo niczim nicźo njewě. Tola wonaj nieběchtaj pſchi wjeſelatich wotmetwach na telko praſcheniow zule jenaj, ſchtož ſudnika do dwěłowanja ſnuri, hacź naj tola winowataj abo niz.

Ale hdźe je żadyn ſwjedk pſchecziwo nimaj? Njeby to nierozum był, i wonejſe parjerzi ſwjedczenje braci, haj ſamo też, bdy ſo nichtó to niſkmo ſ nieje ihubiło. Hdźe je żaden człowjek, kotrež ſo ſtorźbu ſ nimaj wjedź? Hdźej njeſe pat ſtorźbnił, pat ſwjedk, tam też ſudnik njeje. Schto móhło ſo jimaj potajtim ſtacź? Duż wu-ſudźichu ſudnizy: Hdyż nihdźe wěſty dopokaz njeje, dha chcemy wobeju radźicź puſchcźicź, hacź ſnadź bjes winy ſkoſtacź.

VI.

Wosta dha tuta dwěłownna wěc na wichóm cźaſu ithowana a cźemna?

Rybazy namakachu w rěcy pod wólſchowym pjenkom Bruſowe cźełko a donjeſechu jo na ſudniſtwo. Wón mě-ſtojni mužojo wſchelaki poſpyt, dokelž ſu wſchelake tintu, haptykarjam a jich truſjecja nowcźenim ſuate, kotrež ſo po ſdaſu ſ papjery ſhubja a tola jako ſ nikajkim kunſchtom na wocźi ſtupja. Ale też najmudriſcha próza ſaneho wuſpěcha njemóſeſche. To pózmo bě prjecź a wosta też prjecź.

Lud wjeſeſche ſ khowu nad tajſej potajnoſcźu, a wal-zu kuſeja ſtejachu [illegible] wjeſeli tajſim dźiwom. A nětkomuſkuli [illegible] Njepſchindże cźemnu po-ſank tola nihdy [illegible]? Abo na wóra, kotrež je klupu pſchinjeſ[illegible] rawo, hdyż ſnaj, ſo ſo [illegible] ſtukanu wěz jedna?

[illegible]

[illegible] jaſnoſcź pſchindże [illegible] ſtajachu. [illegible] pachoł. Tón bě [illegible] ſwjatoku, ſ hola wón do [illegible] njewjeſnu ſekal, ko-[illegible] cźelna dźowka. Ta pak nje-[illegible] rjadła a ſchodha bur-[illegible] ſtajes tym hdźe ſo nje-[illegible] ram, hdyż běchtaj ja-[illegible] e wón jenen ſpódna', [illegible] ſam běſche wón do [illegible] waſny, dokelž ſo je [illegible] nutrobje mójejſche ja-[illegible] cho mrcźeſchcź: Boże-[illegible] o to twojemu knjeſej! [illegible] o: Chcejch traich ſo [illegible] runjacź, hdźe ſo ty [illegible] wón tebi wěrił, hdyż [illegible] tu winu na muja re-[illegible] cźnje mjenja? — A [illegible] ale k pokojej pſchińcź. [illegible] nuſłił, kewawny po-[illegible] ńcź, ale niz ſ podpiſ-

(Pok[illegible] ſcźěhuje.)

September abo późn'eńc

Najczopliśche měśaŋy tutoho lěta ŋu ŋo minyle. Póśdne lěćźo je śaśtupiło. Sośónćko hiźo tróśkhi pucź po njebju thodźi a dny hladajŋy woleběraju. S wječźoramі cźahnu ŋo dołhe rjady kurjawy po łukach, na kotrychź pilni ratarjo wo dnjo wotawu dźěłaja, ŋo rjanych dnjow wołkhadźazeho lěcźa wjeśelo. Trochu struchłe śaczucze dhźe ŋo nam do wutroby dobywaćź, hdyŋ wobkedźbujemy, śo ŋo prěnje ptaćźi hiźo na dałoki pucź do cźipiliśkich krajow hotuja. Wórŋ śmějemy babjaze lěcźo. Cźehnite nitki pawćźiny budźa pola pśichtrywaćź. To je śnamjo bérnoweho cźaśa. Tu ratarjej hiśhcźe cźekże dźěło do rukow hłada. Doŋyła je naiyma w ratářśtwje ruśny cźaś. Cźim dłeźe cźim bóle tójdy thwata, śo by poźłednje Bóże dary domoj khował, prjedy hacź ŋuśata ŋma ſ kurjawu a mrójom do kraja śaćźehnje. September potajtim w naź thutne myśle wubudźa. Njedźiwaju wićeho toho pak śo wjeśelimy nad bohatymi płodami, kiź śměmy lětźa do śwojich bróźnjow a pinzow thowaćź.

— **Dźeńźa minuł ŋo 100 lět**, śo je ŋo naśch wótcźinu Mich. Hórnik narodźił. Śćerbśke śtudentſtwo je ŋo rozśudźiło, runje na tutym wułkim dnju woŋwjeśćeć śwój narodniny tuleho naścheho wułkeho narodowca. Dyrbi to być wječźork ſa śtudowazych, ale tuž ja druhich Śćerbow ſ Budyśkhina a wokolinu śtudentſtwo ſ wěśtośću woczakuje. Tuž śetkaju ŋo dźeńźa wjećźor Śćerbŋy Studencźa a Śćerbŋa ; naścheho mésta we 8 hodź. w Śćerbśkim Domje ke thutomu ŋwjeźdźeńći, dźeńźniśchemu cźaśej pśichinéŕjenemu!

— **Pśi. położŋnje wobkhoda**. Kaź w dźeńźniśchim naŋéśchtku cźitamy, je knjes Arnoldt Simon śwój wobkhod zigarow a tobakowych thworow wot Śwonkowinje Lawśkeje haźy do Śćerbśkeho Domu na Lawśkich hrjebjach 4 pśchepołożił. Proŋŋymy naśchich cźitarjow, to bychu tuto woŋjewŋnje wobkedźbowali a knjeza Simona teź w jeho nowym wobkhodźe podpjerali.

— **Auto dźećźo ŋmjertnje pśchejeł**. Wećźera wjećźor wokoło ¼7 hodź. je ŋo na Hauśenśkej dróhy błiśko Barbaraśkich kaźarnow ŋmjertne njeśbože śtało. Tudomny woŋołowny auto, kiź jéźdny wucźobnik w pśichtomnośći jéźdneho wucźerja wodźéśche, po Hauśenśkej dróhy dole jéźdźeśche. Nětkaź 50 metrow pśched kaźarńkimi wrotami 3½lětne dźećźo, Karl-Heinz Śiedel, kotrehoź śtarśchej tu na Hauśenśkej dróhy 111 bydlitaj, niećźakźilnje Hauśenśku dróhu wot wjećźora k ranju pśchećźeća. Autowy prawy błókośchkitaŕ hólza thrabny a pśchejéźdźe. Dźećźo béśche hnydom morwe, dokaź ŋo jemu pśchi fraźenju na dróhu noŋ rośći. Kriminalna policija hiśhcźe pśchepytuje, komu ma ŋo wina dawaćź. Policija cźéło do cźełowanje na Tuchoŕśkim poŋrjebnišćeju dowjeźeć da.

— **Sakśka krajna loterija**. 5. rajdowniŋa 203. śakśkeje krajneje loterije, śławne a śtónćaze cźehnjenje, poćźehuje ŋo wot 4. śeptembra hacź 2. oktobra 1933. Łoŋy 5. rjadowniŋe maju ŋo hacź najwopśdźiścho ŋobotu. 2. śeptembra ſ pśchedpołożenjom łośow 4. rjadowniŋe pola loterijoweje kolekcije ponowicź, kotraź je na łoŋu naŋwonnjena. Na łoŋy, kotreź ŋo ſ cźaśom njeśaplaćźichu, ŋo po § 5, wotśtawk 1, poŋtajenjow loterijoweho plana, dobyeźe njeméźe źadaeź.

— **Policija śata** wećźera 22ćźinkeho dźerja, kiź tu nimo puczowośche a kotrehoź ſ wójeźkim łiśtom pytachu.

S Njeśadźicz. Staŕ ŋmaŋo naścheje wokoliny, knjeza wjśchnjowa budu, ŋu ŋwottorhali. Buda béśche wśchak khětro dobjerbana a po śuknej ŋmyśe 1928/29, jako wjśchnjowe dźerje ŋmjertnuchu, ju wjaŋ njeźrjebaśe. Pśiŋoŋ hacź nowe śchtomy doteź ŋmjeśu a budźe trjeba nowa budu natwaŕićź, hiśhcźeże nětotre lěta jaŕdu.

S **Wójporta a Kotez**. Kaź ŋo w ŋyrkowiŋkich powéśćach wojśenja, ŋo we Wójporcu ŋyrkowiŋki ŋujowy dźaŋ ŋwojeŋe pśchichodnu nj'ośelu 3. śeptembra, w Kotezach pak hakle 1. oktobra, na cźoź ŋu to hiśhcźe wośebje poŋkaŋuje. Wśchitko nadrobniśche je ſ ŋyrkowiŋkich powéśćow wuczitaćź.

S **Khróśćeźiz**. Maćźerjam podawa ŋo rada w Khróśćźach ŋrjedu 6. śeptembra pop. w 2 hodź. w hośćeńcu.

S **Pańcźiz**. Maćźerjam podawa ŋo rada w Pańcźich pjatk 8. śeptembra pop. w 2 hodź. w hośćeńcu.

S **Pańcźiz**. Pola tudomneje wotnoźki żeroweje pokładnje a khorobneje pokładnje, kiź knjeźna Reinerez ſa jadaje, je ŋo pśchi wjećźornej cźmiśźy muź do pinzy dobył. Wjećźor wokoło 1/8 hodź. chyśche knjeźna Reinerez do pinzy po néśchto hićź. Njeśapźy jej muź napiśchećźo kóćźi a ſu na ŋromu ſtorćźi, do njeśwoćźa bjeśche a cźekny. Na jeje wołanje pśchiźdźe 83-létna macź na pomoc. Teź tu płóśtnik k ŋeni potorźe a do bliśćich kéćkow cźekny. Połizaj, kiź w ŋuśobśtwje bydli, ŋo hnydom ſ néśchto muźeŋi ſa nim puśchći, ale bjes ŋuśpéćha. Paduch béśche we śchérym khabaćźe, tkaninowych cźitjach a mjeśeśe cźornu łapu pśched mjeśwoćźom. Schtóź néśto wo nim wé, ŋo proŋu, śo by to hnydom tutomnemu żandarmśtwu woŋwaćź.

Hdyž do Budyšina přińdźeće

njezapomńće, sebi moje 6 wukładnych woknow a 11 wukładnych kašćikow wobhładać. Namakaće přeco něšto wosebje rjaneho a přihódneho.

Albert w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

Se **Schunowa**. Sźerjedu 30. t. m., runje pśchiŋoŋdnju w 12 hodźinach we wźyŋ k woŋnjej wolaćźe. Wokoło Eiśeltez korćźmy mójny kur k njebju ſtupaśche a bórśy hobrśke płomjenja nad tśéchami do poŋwétra ŋapachu. Śtatok rentnarja Maśa Müllera, ŋmaty pod mjenom Burez khéśka leźeśche ja krótki cźaś w popjeśe, a żeŋlazych roŋpadankach. Woŋhoźéźe bé ŋi bili runje hriby pźśk a jeho żona béśche we wźyŋ na dźéle. Wjeŋni ludźo ŋo dohladachu, śo ŋo pśchi wulkenju ſ tśéchi poćźa móćnje kuricź a hizom w bliźśćich wokomitach płonjenja ŋwipraŋŋychu. Dokaź béśche domśke khétro śtare a dodźerjane a ŋama łépjenźe, woŋeń hnydom ŋyte domśke pśchećźeża a teź hródź, bróźnju a kólnju hrabny. Domjaza nadoba ŋo nimale wścha ŋpali a teź 8 wulkich korunkow woŋła wewaŋŋu. Nadoba je ŋawésćena, ale jara niśko, tuž je śchkoda wulka a ŋaŋwésće ŋo teź praŋŋe wjeźe ŋmilnych khćeŋcźańkich wutrobow namaka, ſo ŋebi woŋha ŋwójba hiśhcźeże do ŋyntj nowy domećk ŋwój lubu ŋaŋo natwari. Wjeŋna ŋtykawa bé ŋpéśchnje k pomoŋy, bórŋ tź Nalbicźańća a ŋa khwilu hiśhcźe Różeńcźańća. Najebaćź ŋu rowneje horźoty wulkhowachu ŋukawy bliźki Kowaź a Mérkeź ſtatkaj a woŋeń podniŋychu. Konjecźnaŋ dźěłaćźerjo ſ dźěłowcźeho lěhwa krucze pśchi haśchnju pomhachu a do ŋukawow ſ kruthymi rukami pśchimachu. Ludźo ménja, to je woŋchkodźeny wuheń njeśboże ŋoŋinował. Śtarych budkow boŋeź dodźerźanych wśchak njeje śchkodź, ale hdyž hiśhcźe dołh na nich twotwocźnje, budźe khćeć ŋwójbje ŋamej cźeźko, nowy ſtatok natwaŕićź, ale ſ Bożej pomocu a dobrowólnej pomocu wjeŋŋunjanow a wokoliny budźe ſ cźaśom wścho pśchewinjeny, runje w naśchim cźaśu nowe poŋtupa, hdyž wśchudźom dźěło pytaja.

S **Kamjenca**. Na dróhy mjes Bguchawzami a Śśepizami ŋu wećźera rano wokoło 3 hodź. cźeźkoŕranjeneho muża namakali. Śaŋolanh lékaŕ dr. Georgi je Śśepiz jemu prěnju pomoc pśchinjeśe a da cźeźkoŕranjeneho do Kamjeńśkeje khorownje dowjeźeć. Tam je, po tym, jako béchu jemu nohu woćiŋali, wjele krwe thubił, a ŋamžna dopołdnja wumrěł. Wo śemjetym njeje nicźo wjaŋy ŋnate. Kaź ŋo powéda, je wón najśkerje jako ŋobujéźeŕ na pichi-powéśćaku cźeźitcźo auta jéł, i muczńoŕcźu wuŋŋunuchi ſ woła padnył a pod koleŋa pśchiśchoł, ani ŋo by autowy wjednik to pytnył.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Brětniga**. (Najśtaŕśchi Wulkohajnśki hujar.) Hermann Gäbler, kiź je ŋo wo lécźe 1847 narodźił, je ŋwoju ſtaru garniſonu wopuśtał. Wón bé 1867 do tehdomniścheho polka, króŋpryŋzowcźeho prěnjeho jéźdneho polka, ſaŋuŋył. Hermann Gäbler je najśtaŕśchi Wulkohajnśki hujar.

* S **Pirny**. (W Saśkej Śchwicy ŋnjeśbałł.) W Rosenthalśkej wokolinje njedźelu młody muźiki je ſkałow padże, po kotrychź béśche łaźył. Njeśbożowny ŋebi nohu ſłama a ŋo ŋmutkach ſtraśchnje ŋrani. Jeho do Pirnjańskeje khorownje dowjeźechu.

* S **Rodewiścha**. (Pścht jéźdźenju ſ cźołnom ŋo tepił.) 22létny dźěłaćźer Eibner ſ Kamjenźkeje ŋe ŋwojim cźołnom po haźe jéźdźeśche. Cźołnu ŋo powróćźi. Eibner do wody padźe a ŋo ŋatepi. Lékaŕ ŋwjeśći, ŋo je jeho Bóża ruczka ŋajała.

Hród markhrabinki de Pompadour

— Wobkuśłaŋy hrodźik we Versailles, kotryź je néhdy ſkuśchał ſławnej marquiśy de Pompadour a poźdźiścho, po pśchetwarjenju mjeno „Hotel des Reŋerboirs“ dośta, dyrbi do rukow franzowiśkeho ſtata pśchećźeć. Franzowśći miniśter ſa wumeśtwo a wédomośće je ŋebi ſa wobeźity nadawk ſtajił, ſtawiśnśke dojonnjeńśke méśtnośće ŋaŋo do porjadka ſtajićź a poźdźiścho ŋwéjej w ſtilu tamneho cźaŋa ŋdeŕźećź. Jeho woŋebite ſtaroŋéj płaćźi kraŋnej kathedrali de Notre-Dame, kotraź je ŋo natwaŕiła na poŋonjenje kraŋa Ludwiga XV., a w kotrejź khowa ŋo mjes druhimi powoſtańkami teź wutroba general Hocha, khrobiścho wjednika ſ Napoleonśkich wójnow. Wotwuŋźł miniſtra, „Hotel des Reŋerboirs“ ŋaŋo tak pśchipraŋwićź daćź, kaź je byt ſa cźaŋ krała Ludwiga XV., je w Franzowśkej powśchitkowne pśchihoŋowanje namakało. Léta 1752 dari Ludwig XV. hrodźik ŋwojej lubośtniśy madame de Pompadour. Nětko ma ŋo wón do muŋeja pśchetwaŕićź a we waśchnju twarjenja a nutśkowneho pśchipraŋwenja śtil tanneje doby ſakhowaćź.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutśiśchu ŋobotu: Trochu pokhmurnje, tola niź njepśichijomne wjedro.**

* **W nozy k ŋrjedźe na dróhy ŋe Stuttgarta do Eßlingena ſ 5 woŋozbami woŋŋadźeny automobil ſ Porheinśkeje pśchi wulkej ſpéśchnośći na wijaźej dróhy ŋo ŋwerhaćźa poćźa a we wulkim kole na polo śleźa a ŋo tam powraćźi, wśchitke 5 woŋozow pod ŋobu pohrjebajo.** Dwě woŋobje béśchtej hnydom morwej, ŋrubej dwě bórŋy po pśchiwjeśenju do Eßlingiśkeje khorownje wumréśchtej. **Pjata woŋoba ŋebi moŋy ŋtśhaŋy.**

* **Pśchiŋhaŋny ŋud w Verdenje je 20-létneho Bjedricha Wilhelma Śtöwera k ŋmjerći a 5 lětam khośtańnje ſaŋudźił. Stöwer, kotrehoź nan nětkle khłaſtańnju dla krwawneje haŋby wotpokuźnje, béśche 5. haprleje na dróhy pola Okela ŋwoju 18- létnu cźeśku ſtónzował, jako béśche ju do teho wumozował.**

* **W alpach je poźledne dny 5 woŋozow ŋmjertnje njeśbożiło.**

Prof Bottai,

minister ſa korporazije w Muśolinowym knjeźerśtwje, ŋo jako cźeśny hość na Nürnbergiśkim ŋjéźdźe nazionalſozialiſtiśkeje ſtrony wobdźěli.

Přilopk

* **Potajna ŋmjerć jenoho Londonśkeho bankowniśka**, kotrehoź tele dny ſatkélenjeho pśchi pitaŋiśkim blidze hebźo nadeńdźechu, je ŋo ŋwitaŋnika. S dźeła puśchćeny ſaśtojnik béśche do blidneho telefona mechaniśmus ſawaŕił, ſ kotrehoź, tak runje hacź ŋo k ŋwójej wolnje, wuńéł puśchći. Saśtojnik béśche jako telegrafowy dźe-

Tyźaz lět město Tangermünde.

Tangermünde, néhdyścha ſtoliza cźeśkeho thęźora Korle IV. ŋwjeźći nětko ŋwoje 1000létne wobſtajenje. Kraŋne twarjenja a wrota w gotiśkim ſtylu hiśhcźeże dźeńźa wo tym ŋwędźa, kak wuŋnamne tuto město we hoŋodaŕśkim a kulturnym naŋtupanju w 14. a 15. létſtotku radniza ſtareho thęźorſkeho města.

Nowa ſtandarta pruśkeho miniſterſkeho preſidenta.

Wobraz pśchedſtaja prěnju a ſadnju ſtronu noweje khorhoje, kotruź miniſterśki preſident Göring na ŋwojim ſłużbnym twarjenju wupowéśnjeź da. Khorhoj je cźornobéła a we roŋdźěleju barbow je tradizijowym khorhojam pruśkich polkow podobna.

lacjer pschedańcejmy apparat sameńit a bankownika potom sawołał.

Pschemënjenje pola wyšokich komandow nëmšostatneje wokopy.

Generalny leutnant Beck, dotal komandër prënjeje kavalleriskeje diwizije, je šo sa schefa wojerskeho hamta pomjenowak.

Generalny leutnant Liśt, dotal komandër Drježdjanskeje pěschkowskeje schule, bu roskazowar w IV. wobornym wokrjeżu.

Generalny leutnant Adam, dotal schef wojerskeho hamta, pschewośmje roskaz w VII. wobornym wokrjeżu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das für den Bauern des Landwirts Johann Schowanack in Johnedorf Nr. 10 bei Königswartha eröffnete Sicherungsverfahren wird nach Durchführung der Entscheidung hiermit aufgehoben.

Dresden, am 21. August 1933.

Die Landstelle.

Im Bezirk der Stadtgemeinde Bautzen ist die Maul- und Klauenseuche an Vieh festgestellt worden. Auf die von der Amtshauptmannschaft Bautzen mit Bekanntmachung vom 25. März 1933 angeordneten Maßnahmen wird hingewiesen.

Towarstwowske powěstnikl.

Bukezy. Sserbšte tow. Njedźelu 3. póznjejša popołdnju w 2 hodź. zhromadźa so naše towarstwo z khorhoju na wošadnej sali te khowanju swojeho sobustawa Handrija Schleńti w Zornošynkach. Trjechimu so pop 1/3 hodź. w Zornošynkach. Wo bohate wobdźelenje prošy pschedsydstwo.

Sserbšte blido „Čornobóh". Njedźelu 3. póznjejša sejdźemy so na Čornoboju pop. w 7 hodź. we Wujezku.

Zwjazk łuž.-serbsk. studentstwa woswjeći pjatk 1. septembra wječor we 8 hodź. w žurli Serbskeho Domu 100. narodniny našeho wótčinca Michała Hórnika. Čestna winowatosć kóždeho studowaceho, wosebje zwjazkarja, je, zo so wobdźěli. Dale wočakuja so serbska intelligenca a wšitke Budyske serbske towarstwa.

Jhr gebt Arbeit und Brot!

Annahmestellen für die Spende zur Förderung der nationalen Arbeit: Finanzamt, Hauptzollamt, Zollamt, Ueberweisung an diese Annahmestellen durch Post, Bank, Sparkasse usw.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihańi abo skazajće ju sebi spola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Přenoločenje wobkhoda!

Přepołožich swój **wobkhod z cigarami a tobakowymi twarami** wot Zwonkowneje Lawskeje hasy do

Serbskeho Domu, Lawske hrjebje 4

Budu so tež dale prócować, mje pocešćowacym woteběrarstwu na najlěpše posłužować a prošu wosebje Serbow wo dobroćiwu podpjeru.

Arnošt Simon.

Kedźbu! Přińdźće do Fuhrmannec domu jězdnych kołow w Budyšinje na Hornječafskej hasy 10. Pokažu wam kajkosć a tunje płaćizny w jězdnych kołach, šijacych mašinach a narunanskich dźělach. Budźeće so dźiwać, što pola nas za tuni pjenjez dostanjeće.

Wobhladajće sebi bjez kóždeho wjazanja

meblowu wustajeńcu na Łubińskej drozy 17

telefon 3649

Přijimanje mandźelskich požčonkow

Kurt Hänchen, bildarski mišr

Wot soboty mam w »Markhrabi« na Drjewowych wikach zaso transport 4—5 létnych sylnych a srěnjołětnych tunjo změnjenych

koni do dźěla

na předań a k změnjenju, pod z přiměrnymi płaćeńskemi wuměnjenemi.

G. Danitz w Kotecach tel. Wóspork 333 a Budyšin 3665

Čehnjenje 5. rjadownje

203. sakskeje krajn. loterije

Hłowne a skónčace čehnjenje

wot 4. septembra hač do 2. oktobra 1933

Najwyšše dobyće w najpřihodniším připadže

250 000.— hr.

Nimo teho 20 přiražnych premijow po 3000.— hr.

Losy prosymoj hnydom zapłaćić

Kupne losy su hišće dostać:

1/10	1/5	1/2	1/1
25.—	50.—	125.—	250.— hr.

Budyskaj běrcaj statneje loterije

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann na Kamjenitnej hasy 45

Přikrywy na blido na sofa na diwan

přikrywy na scěnu,

k meblam so hodźace,

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Dobra, wyskosućelna

kruwa

je na předań w Hórkach č. 4

K domkhowańcy wšitka

pječensku potrjebu

dobru a tunju, poruča

F. C. Dietrich

mějićel Johannes Brade

na Jerjowej hasy č. 5

Marščerowanske črije

čorne
12.90, 15.50, 19.50, 21.50

brune
16.50, 19.50, 22.50

we wulkim wubjerku

Tähle

Schuh-Markenhaus
Bautzen Kirchen Cottbus

Zahrodka

Čitanka za serbski skłodčinski ludowych šulow w 1.—4. hr.

Wot wutrichajće

Potuńšenje nawěštkow

50 pj.

(Podpisno woteběrarja „Serbskich Nowin"

Tutón wotrězk płaći za nawěštki hač do 30. septembra 1933

Maće-li nješto na předan? Abo chceće nješto kupić?

Potom wutrihajće tutón wotrězk. Nawěštk w Serbskich Nowinach so wam potom **50 pjenjezkow tuńšo** wobliči.

Zwěrne wumělske faldkate madrasowe **garding**

story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Hana

(H. Sienkiewič. Přel. B. Cyž)

Novelka, 164 str. 50 pj.

Lubowarjo kofeja — kedźbu!

Sym swoje kofejowe płaćizny čućiwje znižił:

Sachsec specialne měšenje	město 4.50	4.00 punt
Sachsec Karlsbadske měšenje	„ 4.20	3.80 „
Sachsec Wienske měšenje	„ 3.80	3.40 „
Sachsec Guatemala měšenje	„ 3.00	2.80 „
Sachsec domjace měšenje	„ 2.80	2.40 „
Sachsec zwubrane měšenje	„ 2.50	2.00 „

Jara dobre nowe měšenje:

Maragogype, wulke buny **3.00** hr. punt

Wjacy Sachsec kofeja — wjacy wužitka!

Sachsec kofej je ze słódnych rostlinow wysokeho kraja wécywustnjenje změšany, z ruku zwubjerany a přecy čerstwje paleny!

Też moje čajowe płaćizny su znižene:

Ceylon Indian	město 10.00	9.00 punt
Darjeeling Orange Pekoe	„ 8.00	7.40 „
Zeleny čaj, wopr. chinejski	„ 8.00	7.40 „
Ceylon Orange Pekoe	„ 6.00	5.40 „
Brockenski čaj	„ 4.50	4.00 „

Nowe zawjedźene:

ił ruske měšenje z kćenjom

6.00 hr. punt

Mate! Brasilskej čaj 1.20 hr. punt. Hdyž so stajnje pije, špěchuje wotkhad tak škódne e močowje kisaliny a zadźěwa tak rheumatiskim a druhim khorošćam poźiwanja.

Płóće łuskowy sad!

Naturscy čista jabłukowa juška bjez alkoholu, wulkotny wokšewjacy napoj . . . . . 1/1 litrska bleša 0.95 hr. 3/4 litrska bleša 0.70 hr., 1/2 litrska bleša 0.45 hr. bjez bleše

Zasopředawarjo dostanu wosebity rabat!

Najlěpše nowe Matjeske a polne jerje bućklinki, wopr. Kielske štuka 0.10 hr.

Najlěpša mokaćińska jědźna butra polpunt. kusk 0.78

Njeselena jědźna butra „ „ 0.70

K pječeńu za domkhowanku:

Sultaniny, pł. 0.80, 0.70, 0.60 0.35,	**3 pf. 1.— hr.**
Korinthy	punt po 0.65, 0.55 hr.
Hobrske mandle, słódke a hórke	punt po 1.50 hr.
Muka „Kaiser-Auszug", to najlěpše	punt po 0.28 hr.
Pšeńčna muka 000	punt po 0.22 hr.
Pšeńčna muka 0, dobra k pječeńu	punt po 0.20 hr.
Kokosowy tuk	punt po 0.65 hr.
Kokosowe truški	punt po 0.40 hr.

Pječeńowy tuk z korjenimi idealny hotowy maz na khlěb! **0.78**

Otto Sachse

Přiloha k čsl. 200

SERBSKE NOWINY

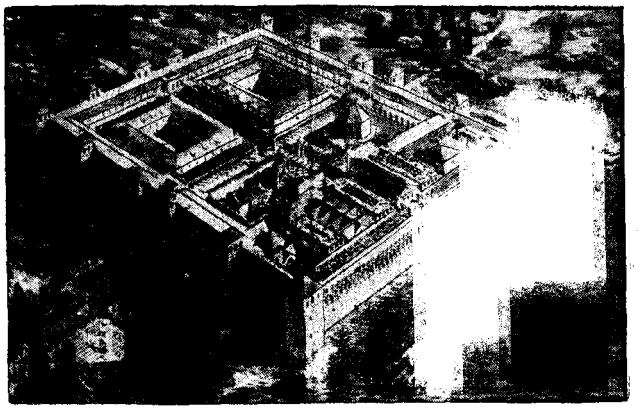
Piatk 1. septembra 1933

Swójbny swiedźeń w Saréču

Saśdźenn njedźelu, na dnju žnjowcho dźalneho žwjedźenja Njeśwjaczidźkeje wošady, wotmě žo popołdnju pola Patokez w kole pśiśecześiwa a pśiśeczelow rjany žwójbny žwjedźeń. Pśiśed sto létami bě pśeni i mjenom Patok i Delan do Saréčza pśiśicźahnył a žo do tehdy Duczmanez žiwnosćerjo wot nana pśiśewjak. K dopomnjeczu na to je nětčźišći wobšedźeŕ knjes Arnošt Patok, stary wustojny skałaŕ a kamjenjeŕubaŕ, rjany pomnik se sornowza wudźełał a mjena pśiedownikow a bratrow a žotrow do njeho wudypł. Na schtyrihranitnym podložku žo połběła womjatny stołp w twórbje jehłanza (obelika). W tóždnym róžku podłohi śteji podobny stołpik, a na tóšcej stronje je mjes jehłanzomaj pomnikej pśipśeta kamjenina tafla z pśihłobnym hronom. K cźeśći dnja smahowaśe po jenej stronje na wyšokej žerdźi cźornobeło-cźerwjena a po druhej cźerwjena thorhoj i hołatym cźichźom w bełym kole nad pomnikom, kotrejž běchu i dubowym liśćom wupyšnili.

Mała žwjedźeńska śhromadźizna — pśiśes 30 wosobow — žo po koseju w šahrodźe pśiśed pomnikom seźyda. S tśerluchom „Knježa chwal, dušca, chwal mózneho cźeśtneho krała" sapoča žo žwjatoczłowjeczny. Hospodaŕ powita i pśiśeczelnymi žtowami žwojich hośći a pokaja na smyśł žwjedźenja a pomnika. Jena cźetka žłamjeśe we wjasanej rěcźi pśiedownikow a nětčźišćich wobžedźerjow a pśiśejeśe tutym dalśe žbožo a Boże žohnowanje. Potom sanjeźechu nětkoši i pśiśeczelstwa po hłoźu „Mułki Bože, chwalba cźi" wožebity žwjedźeńšći śpěw. Knjes faraŕ Kapleŕ-Njeśwjaczidźki wopomni w rjanej naréczi wožnam lubeje domińy a źedźnych priedownikow sa cźłowjeka a pokaja po žłowje i knihow Hiobowych 8, 11 žł., kaž cźłowjeka woprawdźita domińa je stworiczeŕ jam, i kotrehož duscha wlśhu, móz, wołśchew a mér śrěba, kaž rośtlina se semje, Bóh, i kotrehož pokhadźa a ke kotremuž žo ma a wrócźi. Tak žu priedowniźy sacźuwali a myślili a w žohnowanju źobne dźeło dokonjeli kaž dźenźnišći wobšedźerjo, a i tajkim smyślenjom hudźe Boże žohnowanje tźi w pśihódźe. Nětko bu dotal sawdźete pišmo na pomniku wotkryte a dalśe śchitczki žwjedźeńskeho śpěwa žo spěwachu. Sašupjerjo pśihiwušnych žwójbow stajichu i króttim žbožopśiśeczom kwětli pśiśed pomnik. Druha Patokez cźetka wopomni dźakńje źobnosćerjo priedownikow a žłubi w mjenje młodeho žplaha žiwjenje wjeśeź po jich pśikładźe we wěriwosćerji, dźeławosćerji a sprawnosćerji. Se spěwom „Njech Bohu dźakuje" skónči žo rjany žwjedźeńk. Hdźež žebi wobhładowachu wušitojnje wudźełany pomnik, a po wołśchewjenju w Patokez hospodnym domje wotžołichu žo po něcźim, kaž žebi to hospodaŕśke pśihótkuśhośće abo wobthodne śkadnosćerje žabachu.

Kohož pucź pśiśes Sarécź wjedźe, njech žebi woprawdźe wumělśti pomnik na Patokez žahrodźe wobhlada a žo spodźiwa nad źobnym žwójbnym smyślenjom žerbśkeho ratarja a nad wustojnej cźuku žerbśkeho skałaŕja a potom njech žo wotruna, kaž žwjedźeńšći žo hośćcźo, z pśiśeczom: Bóh žohnuj Patokez dom a hospodaŕstwo!

S města wutwori žo stary romśki khěžorśki hród.

Stary hród khěžora Diokletiana w Splitu, kajtiž śměje po žwojej rekonstruźiji napohlad. Dalmatiśke městačko Split, kotreż i 265 twarjenjow wobśtejі, je **žyśe na rospadankach hrodu** romśkeho khěžora Diokletiana natwarjene. Juhožłowjańšći archeologojo žu žo nětko na knjeżeŕśtwo i planom wobroczili, so by ibytki hrodu po truchach wotnožyć a jón w pśihódźe žaźo w jeho něhdyšnej formje natwaricź dało. Dotalnych 3000 wobydlerjow městačka, kiž djenźa w mnohich wušich haŕkach bydla, śmeja žo potom do nowych twarjenjow pśiśeźydliś.

Swójbny swiedźeń w Saréču

Saśdźenn njedźelu, na dnju žnjowcho dźalneho žwjedźenja Njeśwjaczidźkeje wošady, wotmě žo popołdnju pola Patokez w kole pśiśecześiwa a pśiśeczelow rjany žwójbny žwjedźeń. Pśiśed sto létami bě pśeni i mjenom Patok i Delan do Saréčza pśiśicźahnył a žo do tehdy Duczmanez žiwnosćerjo wot nana pśiśewjak. K dopomnjeczu na to je nětčźišći wobšedźeŕ knjes Arnošt Patok, stary wustojny skałaŕ a kamjenjeŕubaŕ, rjany pomnik je sornowza wudźełał a mjena pśiedownikow a bratrow a žotrow do njeho wudypł. Na schtyrihranitnym podložku žo połběła womjatny stołp w twórbje jehłanza (obelika). W tóždnym róžku podłohi śteji podobny stołpik, a na tóšcej stronje je mjes jehłanzomaj pomnikej pśipśeta kamjenina tafla z pśihłobnym hronom. K cźeśći dnja smahowaśe po jenej stronje na wyšokej žerdźi cźornobeło-cźerwjena a po druhej cźerwjena thorhoj i hołatym cźichźom w bełym kole nad pomnikom, kotrejž běchu i dubowym liśćom wupyšnili.

Mała žwjedźeńska śhromadźizna — pśiśes 30 wosobow — žo po koseju w šahrodźe pśiśed pomnikom seźyda. S tśerluchom „Knježa chwal, dušca, chwal mózneho cźeśtneho krała" sapoča žo žwjatoczłowjeczny. Hospodaŕ powita i pśiśeczelnymi žtowami žwojich hośći a pokaja na smyśł žwjedźenja a pomnika. Jena cźetka žłamjeśe we wjasanej rěcźi pśiedownikow a nětčźišćich wobžedźerjow a pśiśejeśe tutym dalśe žbožo a Boże žohnowanje. Potom sanjeźechu nětkoši i pśiśeczelstwa po hłoźu „Mułki Bože, chwalba cźi" wožebity žwjedźeńšći śpěw. Knjes faraŕ Kapleŕ-Njeśwjaczidźki wopomni w rjanej naréczi wožnam lubeje domińy a źedźnych priedownikow sa cźłowjeka a pokaja po žłowje i knihow Hiobowych 8, 11 žł., kaž cźłowjeka woprawdźita domińa je stworiczeŕ jam, i kotrehož duscha wlśhu, móz, wołśchew a mér śrěba, kaž rośtlina se semje, Bóh, i kotrehož pokhadźa a ke kotremuž žo ma a wrócźi. Tak žu priedowniźy sacźuwali a myślili a w žohnowanju źobne dźeło dokonjeli kaž dźenźnišći wobšedźerjo, a i tajkim smyślenjom hudźe Boże žohnowanje tźi w pśihódźe. Nětko bu dotal sawdźete pišmo na pomniku wotkryte a dalśe śchitczki žwjedźeńskeho śpěwa žo spěwachu. Sašupjerjo pśihiwušnych žwójbow stajichu i króttim žbožopśiśeczom kwětli pśiśed pomnik. Druha Patokez cźetka wopomni dźakńje źobnosćerjo priedownikow a žłubi w mjenje młodeho žplaha žiwjenje wjeśeź po jich pśikładźe we wěriwosćerji, dźeławosćerji a sprawnosćerji. Se spěwom „Njech Bohu dźakuje" skónči žo rjany žwjedźeńk. Hdźež žebi wobhładowachu wušitojnje wudźełany pomnik, a po wołśchewjenju w Patokez hospodnym domje wotžołichu žo po něcźim, kaž žebi to hospodaŕśke pśihótkuśhośće abo wobthodne śkadnosćerje žabachu.

Kohož pucź pśiśes Sarécź wjedźe, njech žebi woprawdźe wumělśti pomnik na Patokez žahrodźe wobhlada a žo spodźiwa nad źobnym žwójbnym smyślenjom žerbśkeho ratarja a nad wustojnej cźuku žerbśkeho skałaŕja a potom njech žo wotruna, kaž žwjedźeńšći žo hośćcźo, z pśiśeczom: Bóh žohnuj Patokez dom a hospodaŕstwo!

Cyrkwinske powěśće

12. njedźelu po žwj. Trojizy, 3. póžnjeńca 1933.

S Budyšćina.

W Michalitej zyrkwi rano w 7 hodź. Boże wołkazanje, němšce: faraŕ Kapleŕ; we 8 hodź. němšce a dop. ¼10 hodź. žerbśke kemšenje: faraŕ Tyšeŕ; ¾11 hodź. dźećźikemšenje.

Póndźelu autowa jěźba žónšcoho towaŕšwa k Bajeći. Wotjěźd ½1 hodź. wot dwórnišća. Samolwjenja maju žo hač do žobotu pola pśiśedźiwši wotedaś, płaćišna 2,25 hr.

Krajnozyrkwinśke śjednoćeńśtwo w Budyšćinje pśi Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. žwjaśk dźećźi; wjeczor ½9 hodź. evangeliśazija (miš. Heimann); we 8 hodź. na Židowje (bratr Sachje). — Póndźelu wjeczor ½9 hodź. hodźina ża žobuśtawy; póndźelu wjeczor ½9 hodź. žwjaśk młodźiny ża młodźenzow. Wutoru pop. w 4 hodź. hodźina ża žony (žotra Emma). Schtwórtk wjeczor ½9 hodź. biblišta hodźina, schtwórtk wjeczor we 8 hodź. na Židowje (žotra Emma).

Śhromadźizna jwonka Budyšćina: Njedźelu pop. we 3 hodź. w Kumwaldze (žotra Emma), njedźelu pop. ½4 hodź. w Njeśwjaczidźe (miš. Heimann), wutoru wjeczor ½9 hodź. w Žnjezach, śrjedu wjeczor ½9 hodź. we Wulkej Hartawje, pjatk wjeczor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy (žotra Emma), pjatk wjeczor ½9 hodź. we Wulkej Dubrawje. Kóždy je wutrobnje pśipeprošcheny a witany!

S Barta.

Wokrješny žwjedźeń pośawnowych chórow ev.-luth. wošadow Hornjeje Łužicy (Budyšći wokrješ).

Ssobotu wjeczor ½10 hodź. pśiedwjeczorna hudźba na torhošćcu. Njedźelu rano ½7 hodź. rańšća hudźba w jenotliwych šafarowannch wšach. Dop. w 9 hodź. žwjedźeńśke kemšenje w zyrkwi, pśeduje knjes faraŕ Groše z Budyšćina. Sbérka ża pośawnowe mišionśtwo. W 11 hodź. naměšna hudźba na torhošćcu. Pop. ½3 hodź. žwjedźeńśka śhromadźizna w hrodowišćim parku. W 5 hodź. wjeczorna hudźba.

Wutoru pop. ½3 hodź. měšnaćna śhromadźizna žónšcoho towaŕšwa. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblišta hodźina w Suborniczu.

S Budeśtez.

Žnjowy dźakny žwjedźeń śměje duchowny Wötiger rano w 7 hodź. žerbśku žpowědź, faraŕ Wójź we 8 hodź. žerbśke a dop. ½10 hodź. němśke kemšenje. Pśiśed zwinowymi durjemi žo kolekta za wošadnu diakoniju sbera. Dop. w 11 hodź. ma duchowny Wötiger kemšenje ża dźećźi 1. hač 4. schulśkeho léta.

Póndźelu wjeczor ½9 hodź. žwucźowanje i pośawnami. Wutoru wjeczor we 8 hodź. ma faraŕ Wójź biblišku hodźinu we młodźinowni. Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. je biblište rosrěcźowanje evang. tow. młodźenzow. Schtwórtk pop. ½4 hodź. śhromadźizna žónšcoho tow. w młodźinowni. Wjeczor we 8 hodź. tow. młodych hołzow.

S Bulez.

Rano ½7 hodź. němśka žpowědź, we 8 hodź. němšce, dop. ½10 hodź. žerbśke kemšenje. Pop. w 2 hodź. dźećźikemšenje, w 3 hodź. ekhcejśke kemšenje. — Wutoru wjeczor ½8 hodź. žónške towaŕšwo pola Kečcez.

Na 2000 kilometrow přez němske krajiny

III.

Pobožne puczowanje k žwjatej žukni w Trieru.

Na dalšiej jěźbje pśiśijeźdźechmy pśiśes městačko Lauterbach do města Giežena, kiž ma wjele industrije. Wot tam pocźna žo kšasna dolina rěki Lahn. Tu kiwaju i horin hrody a rospadanki. Njeśapomnite žwotanu tóždemu tute wobraźy. Sczěhowaze městačko Wetzlar je i kralowskeho hrodu nastało, po cźasu žo wuwiło a bě w 12. létstotku žwobodne krajne město. Bjes dwěla najrjeńšche žydlišćejo pśiśi rězy je městačko Weilburg, mjenuje žo „parla Lahnśkeje dolinu" — mjeno ma wot basnika Goethy —, tam nje je kura a hary twornjow a je tohodla woblubowane jako žydlišćejo ia lěčni pśiśelubnk.

We wutrobje naśiaśkeje krajinu, w dalokej płódnej runinje leži stare město Limburg. Hižo sahe žu žo tu ludźo sašondlili. Najtrašnišći twar je tamniška tachantška zyrkej, je nastała i basnili, kiž 909 hrabia Konrad Kurkbold stajі. W 13. létstotku žo pśiśetwari, śchtož je žo wiazy trěcź stało. Tuž nadeźdźemy tam romanjki a gotiki śtil rjenje śiednaśenaj. K nimaj pśiśidruź žo mauriśki wutwar. Na wulońzach Westerwalda widźimy městačko Montabaur, na horje śteji ze schumjazymi lěsami wobdate. W małych sapleczenych haŕkach ženi hišće stary cźaš. Krajny hród wobtynjeji zelu wokolinu. Nadeźe je, so žu žebi w tutych krajinach šama miešśe pśiślušcźe tak wulkotne zyrkwje naiwariśe.

Sczišnje śwata autobus k rěcy Rhynei. Króśko pśiśed nim kiwa priedawźca twjerdźiina Ehrenbreitstein, na hórzy leżo a i mašiwnymi murjemi wobdata. Njepaśrędnje pśiśidruźi žo město Koblenz žo pśiśi šaliwje tśjoch rěkow Rhyna, Mojely a Lahny, drohocźinka we wěnzu němśkich městow. Na dwaj létstoźazaj staj jeje wobras tworiłoj. Wulkotne twary debja město, mjes nimi zyła cźrjóda rjanych zyrkwjow. Bjes dwěla najrjeńšći bleczk zykeho města je tak mjenowaun „Němśti rózt" (Deutsches Eck), na městnje, hdźeż śej Rhyn a Mojela ruku sawdawatej. Jeju wšchelakora woda žo hišće daloko w rěcźnišćejcu wuběhuje. Tu śej thwiłku pośastahmy a žo fotografowachmy, to rěka cźi, kotśiž běchu śej hač tu dóšchli.

Nětko sczěhowaśe žobu najrjeńšći dźeł jěźby, nimałe pśiśego pśihi brjaży rěki Mośele. Pśiśes 200 kilometrow je dołha a pśihi tóždym kolenu pokaja žo hinašchi, husto pśiśekwapjazy wobras. Wšy, městačka, winizy se žławnymi mjenami, hrodu, rospadanki — wšcho nimo miknje kaž na filmowym bancze. Wokoło pśihipołdnja sacźuwaich, jo tu dobra kapka wina rojcźe. Sstónzo pali a žmali a potom žo tu „wari" mjes horami a hórkami. Tajka cźopłota płodźi najlépśe wina.

To dyrbjachmy też w Trieru sacźuwacź, hdźeż wutoru wjeczor dojeźdźechmy. Najwažniścha wěz bě tuchwilu pśichenožowanje. Póndźelu dopołdnja, jako běchmy hižo pśiśe wiśhě hory a doły, bě depejcha dóšchła, so je wšchitko jarjadowane. Tak też tam namakachmy jenož „Heidelbergśke ława" bjes hłowakow, žo nam tak prawje njelubajchu. Njejśmy do cźaża wdźeli, kajta druźina łéwow to je. Tomu žo pśihi druhej a tśeśej jěźbje wotpomha.

Tak bě nětko naich zył žbožownje dozpěty. Samér naiśchego pobožnego puczowanja bě dóstacźe dopołnjeho wotpušća a wohładanje žwjateje žuknje. To žo tak lohko njeczinjeśche, hdyž tyšacy pobožnych putnikow na ważny wołomik cźakachu, nimo njeje kročźiš, kotrejež žmědźachu žo thori i trěhnym wupokajom w šaśnej zaiśchej hodźinje (wot 5—6 hodźin) wožobinźju dótknucź. Pśichi tym žu žo wjazore dźiwy stałe.

Trier je stare město. Na „Cźerwjenym Domje" śteja tare žnate kacźanśke napiśma, kotreż tej wuźwobodźeńśći pjenjes debi: „Pśedy hač bě Rom, śtejeśche Trier 1300 lét." Njech je tuto žłowo pśehnate, ale město je najstarśche žydlišćejo Němśkeje. Létstotyźazy žu žwětły pśiśowy mózneho torhošćcza „Porta nigra" cźerńe. Romju kulturu widźimy wšchudźe. Swětožnate žu kśorowe kupjele, baśilika, tatanśka zyrkej, romśki móśt, amphitheater, kiž we žwojim cźašu na 30 000 ludźi wobšaŕowaśeje, a mnoho druheho. Wšchudźe widźiśi hišćeze praśtary cźaš, hdźeż tute njeśachodne twarby naśtachu.

Najhłowniśi śamér puczowanja je cźeśćowanje žwjateje žuknje. Tola też praśtare město še žwojimi starožitnoćemi wabi śtatyźazy k žebi. Tuž je bjes djiwa so žo tu i domjazjomi a wutrajnikami mjerwi, žamo i Japanśteje a i Judźiśeje žu hośćo pśihitwatali. A so žo we wšchěch rěcźach rěźi. Wšchudźe widźiśi napiśma, kajke rěcze nimo němśkeje hišćeze we wobthodach tujeja.

Pod šchtikom žwjateje žuknje žo ludy wujednaja. Daloko pśiśes milijon ludźi je žo tu šeichło, wšchitzy w jenej myślі: w pśichesjenoćźi a luboścźi kaž bratrja a žotry śej sawdaczi zuzy a je pośtrěhnjeź prošcho k naśchemu knjejej a Sbóžnitej. Na duchi wobohacźeny wopuśćeźi tóždy pobožny puczownik hłownu zyrkej, hdźeż je žwjata žuknja wujtajena, a žwjate městno w pśiśe žwědźenju, so je i tym Bohu žrodobny žłužk wutonjak.

Jako běchmy wjeczor pśiśed wotśćěnymi žo žwjatoczinje roššohnowali, cźakašche hižo rano jahe w tśjoch hodźinach awto na jěźbu do žławneho Kölna. Jědźechmy pśiśes hory a hórti Eifle, pśiśes městačko Prüm a běchmy wokoło 9 hodź. we wuklim měśeze. Tam śetłachmy žo je śnatej wožobu, pśedy w Khróścźizach, a wobhładachmy śej šnamidło města, žławnu tachanśku zyrkej, na kotrejž žo léśtstotki twari a kotraž je tśeźi najwjet-

S Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. serbšta Boža słužba (farar Handrik-Porchiiki). Koletka za ev.-luth. jwjank młodych holzow. — Sorjedu wječor w 7 hodź. pohódženje zyrkw. pschedstejićerstwa.

Wumrěła: Magdalena jwud. Horhankowa rodź. Schwannez, ratarska dźěłačerka w Pschiwoczizach, 77 l. 4 m. 27 dnjow stara.

S Hodźija.

Rano w 7 hodź. serbska ipowědź, we 8 hodź. serbšta Boža słužba a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba (farar Voigt). Koletka za jwjank ev.-luth. holzow.

S Hrodźišćcźa.

Rano w 7 hodź. němšti hamt, we 8 hodź. němska, ½10 hodź. serbšta Boža słužba. ¾11 hodź. dźěćiskemschenje.

Pothowana: Elsa Rosalia Petrickowa, mandźelska wyschschcho wučerja a kantora Jana Arnoschta Petricka w Hrodźišćcźu (zemrěła w Budyšej khorowni), 52 lět a 16 dnjow stara.

S Huczinu.

Jnjowy dźakny žwjedźeń rano w 7 hodź. serbska ipowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. Khór spěwa: „Knježe, žně žu zohnowane" (Puchta-Frenschlag). Koletka za zyrkej.

S Khwaczicu.

Rano w 7 hodź. němska ipowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. — Pjatk, 8. sept. wječor we 8 hodź. směje tow. wothladar Hempel bibl. hodź. we Wulkodubrawskej schuli.

S Klukscha.

Rano w 7 hodź. němska ipowědź a Božim wotkasanjom, we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Sběrka.

S Kotez.

Rano we 8 hodź. němske předowanje (wošadny farar). Sběrka. Pjatk wječor we 8 hodź. pola Bothez žwóžby w Kotezach němska biblijska hodźina (sjednoczenstwowy wothladar Kschižan-Zitawski). Zyrkwinšti žnjowy dźakny žwjedźeń naschoje wošady budźe lětša hakle njedźelu 1. oktobra.

S Lupoje.

Žnjowy dźakny žwjedźeń rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němska žwjedźenska Boža słužba a dop. w 11 hodź. dźěćiskemschenje (farar Rößler-Minakakiti). Posawništi chór zobuskutkuje. Koletka za nasch Boži dom.

S Malešcez.

Žnjowy dźakny žwjedźeń rano w 7 hodź. serbska ipowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje z kollektu za wošadnych potrěbnych. W 11 hodź. dźěćiskemschenje.

S Minakala.

Rano we 8 hodź. serbske předowanje čzita (farar Rößler předuje we Lupoji).

S Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. němska ipowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Sběrka za jwjank ev.-luth. towarischow młodych holzow w Salikej. Towarischow młodych holzow žo ¾8 hodź. kemschichhóda dla na jarje schadže. Pop. ¼4 hodź. biblijska hodźina na kaplanstwje.

Pothowana: Hana Luisa jwud. Rosenbergerka rodź. Jungez, rentnidsitawarka z Njeswačidła, 82 l. stara.

S Nožačiz.

Rano w 7 hodź. serbska ipowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. ¾11 hodź. Boža słužba za dźěći. Koletka za dźěło evangelskeje žónjetje młodźiny.

---

schi twar w Europje. Tež jeje poklady žej wohhladachmym, we wošejbitej komorje jamšćzene, hdyž wschitko i dejmantami, se žlěbrom a złokom žo krinkoli. Tute bohatstwa njedadža žo ani wobliczicz.

W Bonnje, znatym univerzitnym měrcje, powoljedowachmy a zdobom žo roszžohnowachmy z naschim luźiskim pscheczelom. Do Bonna wjedže prěnjotna dróha za awta, drje lat wutwarjena, taž to nowe budu. Nětko sčehowachu t prawizu a lewizu bajkowe hrody, wšzy a městačka pschi rězy Rhonje, w kotrehž njepospjednej blizkosći pisches Bingen, Bacharach, Koblenz, Mohucz hacz do Frankobroda jědžechmy. Rad bychmy z parnikom po rězy jeli, tola nam čzaso pobrachowasche. Hatle wšzykor strowjesche naš Frankobrod, hdyž w towarischowni a w Mariankim domje pschenozowachmy. Najwažnischi a najzeschi twar města je radnizа, tak mjenowany „Römer".

Na jatra rano z čzasom wotjědżechmy. Kiwasche nam tola naidlschi čzas — pisches 500 kilometrow — zyleho puča. Khwatachmy pisches Würzburg, hdyž sej Mewnu zerlej wobhladachmy, pisches Dettelbach, hdyž měsachmy tej trětu sastawku, pisches Bambera a Limbach, hdyž je i dobrym piwom wobdżelowachmy. Na dalschim puču dočzesće naš njemjedra je zyle dliwsom. Ale nam nicžo njeschkodźi, bohmy dže nicže schkitani. Dalši puč wjedžeschče pisches Hof, Zwonu, Zwikkawu, Kamjenzu, Freiberg, hdyž powjeczerjachmy, a Drježdżjan.

Kóžde mučini wječerschmy so do domizny, hatle we pódnjej nozy. Posledni puč je pschedobli. Pschi druhej jězbje budźemy na domowzu tu trěšu pschenozowacz a jěsbu wo dźeń podlěschimy. Tak njebudże jara napinaza. Knihu dyrbjał pisacz, dyzl na wicho nadrobnischo spominacz, ichtož žmy na dolhej jězbje — na 2000 kilometrow — widżeli, žiwischeli a naihonili. Njedźiwajo próży a napinanja tuto puczowanje k žwjatej žnitki w Trieru wschitkim w dobrym dopomnjeczu wostanje.

S Perschiz.

Rano w 7 hodź. němska ipowědź, we 8 hodź. němska Boža słužba. Koletka za ev. luth. jwjank młodych holzow. Dop. ¾11 hodź. dźěćiskemschenje za staršich. Wukom wječzor w 7 hodź. pokedženje zyrkw. pjedźiježićerstwa.

S Rakez

Dop. w 9 hodź. narcza Boža słužba (kand. ver. min. Leisner-Lubijiti).

Ze Selezach.

Rano ½8 hodź. serbska ipowědź a Boże wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska Boža słužba. Sběrka za khudoschnych.

Zemrěł: Erich Raschka, luźiski dźěłaczer w Lešu, 36 l., 10 m. a 13 dnjow stara.

S Wóschersku.

Jnjowy dźakny žwjedźeń dop. w 10 hodź. žwjedźenske předowanje i zyrkwinski hudźbu. ½12 hodź. žwjedźenske dźěćiskemschenje, pschipołdnju ½1 hodź. wěrowanje (wošadny farar). Sběrka.

S Wožlinka.

Rano w 7 hodź. němska ipowědź, we 8 hodź. němske, dop. w 9 hodź. serbske kemschenje. Koletka. ¼11 hodź. Boža słužba w Cyžowie. Wutoru 5. sept. wječzor we 8 hodź. jónske towarstwo pola Kochcz w Lešicach.

Přiłoh

* **Sarschah še i cźahom rychleji.** Na cźarje Bromkuez, Hofenlater je njedźelu buriki japschah i cźahom pschez, pschi cźimiz ži wobschu žmjerjez namalachu a wotari wožoby žo cźez o jranichu.

* **Dwaj rybowaj pomiłuj žo rodnórčej.** Dla njemirneche morja še pola Bilbeo w Schpanilzej pornjo čehi leżaszi rybowaj namitaj pewrjezjichtaj a žo podnérčzej. 11 namérnikow žo pschi tym tepi.

Radio

Zeznam 2. septembra 1933:

Königswusterhausen: Rano wot 10 hodź. nabožne pó... wot 11,30 hodź. ... 18,20 pósnje ... 19 hodźina natod... wulki koncert wjeczor.

Wien: Rano ... pschedowanje programa: 15,25 i kobercźerske wu... pjesy wjelich rjadow. 19 ho... 20 ... 21 natarnowolitelli wobsydnistwa.

Stuttgart: Rano ... Jnjowske programy. Kolo 7angen... 21,30 Zeitnik ... Kwintett: 23 ja... koncert. Monday: 20,20 Wichit muti Wien: 20,10 wjeselna ... „Za cźasom bildowy". Budawitz: 20 wjeselti koncert.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 1. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,47	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendželski punt	13,35	100 českosk. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,435

Barlinska burza mjeješche wčzera jako pomjerjenje słabe wiki. Kurzy akzijow žo malo pschemjenichu. Na wolkach rentowych lijezinow běschče trochu wjazy žmjerjez.

Barlinske predawarstwo wiki wčzera malo wjazy na rožku a pschenizu tawschowachu. Placźizny žo pola zanejdrużiny zita njepschemjenichu.

Wčzera placźeschče w Barlinje zamar pschenizu: 8,65 8,75 hr., rožki: 7,05 7,15 (7—7,10) hr., jeczmjenez, matemjelze: 8,30 8,80 8,25 8,75) hr., wowsa, starscze: 6,75—7,05 (6,70 7) hr., nowsch: 6,15—6,50 hr.,

w termiznowym wikowanju:

pschenizy, za september: 9,52½ hr., za oktober: 9,60 hr., za dezember: 9,77½ 9,75) hr.,

rožki, za september: 7,83½ hr., za oktober: 7,95 hr., za dezember: 8,10 (8,07½ hr.,

n... za september: 6,62½ hr.

Wiki w Lubiju.

Pschenza placźeschče: 8,20 8,40 hr., rožka 6,80—7 hr., jeczmjeń, nalétni 8,25 8,75 hr., najmatki 6,50—7,80 hr., wowš 6—6,80 hr., bérny 2,40 2,60 (2,50—2,75) hr., hyno 2—2,30 hr., hloma, i maldkimi nalécźena 80 hacz 90 (90—100) pj., muka, pschecźišna 15,25 hr., rža na 11,75 (12) hr., wotrubky, pschecźišne 5 hr., rżane 5 hr., butra, ½ punta 70—75 pj., jejo 9 10 8 9) pj., twaroh 20 22 (20) pj., bérny 3 3½ (3) pj., kał. beli 4—8 (5) pj., cźerwjeny 7—10 (7—8) pj., farcza 10—12 (10) pj., jédżna loboda 12—15 (15) pj., šoderzyn kał 5 hacz 35 pj., kohrabi 4—8 (5) pj., porej 10 20 (10) pj., kórli 15—20 (15) pj., tyhaly kał 16 pj., zybla 8 10 (10) pj., bumy 20—25 (15—20) pj., tomaty 13 20 (13—15) pj., hołowki 4—5 (5) pj., radyši 5 (10) pj., rjenowje 5 (10) pj., jabłuka 10 20 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenza placźeschče: 8,30 (8,20—8,30) hr., rožka, nowa 6,50 9 hr., wowš 6—6,25 (6,75—7) hr., muka, pschecźišna 17 (17,25) hr., rżana 10,75—11,50 hr., wotrubki, pschecźišne 4,80—5 hr., rżane 5—5,60 (5—5,75) hr., hyno 2,25—2,50 hr., hloma, stóna 1,30 hr., k jasłanju 0 hr., bérny 2,50 (2,75) hr. Butra 1,40 (1,40—1,50) hr., jeja 9 (8—9) pj., kał, cźerwjeny 10 pj., žydrožity 20—40 pj., jédżna loboda 15 pj., zybla 10 pj., kórli 15 pj., morchej 8—10 pj. Prošata 8—14 hr., běhaki 20 hacz 30 hriwnow.

Wiki w Khwaczicu.

Tu placźeschče: mjeso, powjaz 60 80 pj., cźelaze 60 hacz 90 pj., khowjaze 90 100 pj., šwinjowe 70 90 pj., jeja 8 9 pj., butra 1,30 hr., twaroh 25 pj., lann wotli 1,40 hr., lann 1,10 hr., jdżerli 95 pj., tatry 90 pj., młode tatry 80 80 50 80 pj., farn, žiwe 1,80 hacz 2,50 hr., ¾ wowsa 2 3,50 th., kórli, 2 puntaj 15 hacz 20 pj., kohrabi 10 15 pj., morchej 10 pj., rjedźej 10 pj., hołowki 25 pj., jedżna loboda 20—25 pj., kał, šoderzyn 20 30 30 80) pj., cźerwjena 10 pj., běla 7½ pj., wirišnjowe 10 pj., bumy, šelme 15—20 pj., kolowej 5 pj., hrón 25 35 pj., radyši, 2 wotcźahaj 10—15 pj., zrbla 10 pj., tuteroza, 2 puntaj 15 20 pj., bérny, zentnar 2,50 hr., punt 3 pj., jabłuka 10 30 (10—35) pjenjezow.

Zwoženje mlik w Khwaczicu.

Pschiwjezli běchu 856 prošatow a 181 bóhatkow. Prošata płaczachu, małe 5—9 (6—10) hr., hrónje 9—11 (10—12) hr., małe 11—13 (12—15) hr. Wótali płaczachu, małe 12—22 (16—26) hr., hrónje 23—32 (26 hacz 36) hr., małe 32—46 (36—50) hr.

Płaczizny w winkach su płaczizny tudźišnich wikow. Sdźěj pak sunu najpowniwe ujězdu, žo wjepschemjenichu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg płaczizny po złotej hriwnje.

	31. 8.	30. 8.		31. 8.	30. 8.
Pšeńca	173-175	173-175	bunv	—	—
rožka	141-143	141-143	wcka	14,2-16,0	14,2-16,0
jećmjeń, nat.	—	—	mjdre lupiny	—	—
ječmjeń	146-154	146-154	žolte lupiny	—	—
wows	135-141	135-141	zeradella	—	—
kukurica	—	-	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	22,5-26,2	22,5-26,2	lany wosušk	15,2-15,3	15,1-15,3
rżana muka	19,2-21,2	19,2-21,2	such. truhanč.	8,60-8,70	8,60-8,70
pš. wotruby	9,40-9,50	9,40-9,50	bérnj. kruški	12,6-12,8	12,7-12,9
rżane	8,60-8,90	8,60-8,90	syno, 50 kg	1,10-1,40	1,10-1,40
raps	3,10-3,20	3,10-3,20	rżana sloma	0,45-0,60	0,45-0,65
hróch, Viktor.	29,0-33,0	29,0-33,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,35-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,35-0,55
pjeluški	13,0-14,0	13,0-14,0	ječna „	0,35-0,50	0,35-0,55

Płaczizny rěznoho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

31. augusta

10 wol., 2 byk., 8 kruw., — jałoje., 539 ćelat, 146 wowc., 1093 swini.

Płaczizny za

ćelata: 1. 41—45 2. 36—40, 3. 32—35, 4. —;

swinje: 1. 44—45, 2. 43—44, 3. 42—43 4. 40—41,

Prěnja SA-kapala na konjoch w Barlinje.

Kapala na konioch, kotruž je jěchaśe nadběhanje wotdźelenje V/3 ještajało.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěsći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płaćiwo sćěhowkam členoho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běźny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys worjewja.

Lisło (Nr.) 201 — Budyšin — Sobotu 2. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Wjednikowa proklamacija na Nürnbergskim zjězdźe

W krjedźišćeju wjeźerawscheho dnja Nürnbergskeho sjězda stejesche pschi wotewrjenju kongreza dop. w zjwjedźenjskej hali w Luitpoldskim hajn wojerwenje wjednikowe proklamazji. Sswjedźenska hala běsche hač na poslednje městno wobsadźena. Dokelž běsche so wjele rěčnikow samolwiło, so hischcze zwotoru dop, a njedźelu pop. pokedźenja wotmělowaju. Jako běsche so jahorjenje lehnyło, so kotrymuž shromadźizna wjednika Adolfa Hitlera powita,

namjetnik wjednika Rudolfa Heß

kongreß wotewri, jako pjaty sjězd nazionalsozialistiskeje strony, jako prěni sjězd po nastupjenju mocy nazionalsozializmu. Wón wotewri kongreß dobrjeza. Najprjedy spominasche na morwych. K temu pschitomni jim k czjesći z městnow postanychu.

Stabolny schef Röhm spominasche na 40 000 SA a SS-muži, kotriž běchu pschi jich luboscži k Němskej kranjeni a pschi zmjnim bubnowanju pschezhla mjena stow morwych, kotriž sa nazionalsozialistiske posbudźenje wumrěchu. Sady stabowoho schefa stejesche SS muž z krwawnej khorhoju z 9. nowembra 1923. Jako běsche stabowy schef skónczil, SA muž wustupi a sawoła: Woni krocza w duchu w naschich rjadach hołu.

Na to Heß pschiwusnych padnjenych powita, kotriž běchu jako czjestni hosczo pschitomni. Postrowi słowjanskich hosczi a wojowarjow, namětny wjednik na to sastupjerjow knjezerstwow a sasdźikma powita. **Wón nazionalsozializmuß a sasdźikmuß sirowemu człowjeskemu rozumej pschirunasche, kiž je do politiskich formow słaty.** W tym leži też shromadny sajim sa sdźerjenje měra. Namětny wjednik doponimasche potom na pschemjenjenje porjadu prjedawschim kongreßam nazionalsozialistiskeje strony. Minjene kongreßy stejachu w najwjetschej opoziziji k kehdomnischeam **statej, tutón kongreß pak je kongreß za stat a może so jako najnowocżaßnische sastupjerstwo luda wosnamjenicź,** kaž dźensnischa Němska najmoderniischu demokratiju žiwěła pschedstaja.

Potom so wón na žiwjenja wjednika wobroczi a rjekny, so je wón jako wjednik strony sa dobywjenje strony rukował. Když druhi khablachu, wón kruty a njepowalna wosta, doniž khorhoj jako khorhoj stata dobywje njepschikhowdobasche. **A sasdźo wón njeźe khorhoj do predka a jako wjednik naroda sa to rukuje, so k kónczneniu dobrjeżu dóndźe.**

Po namětnym wjedniku mějesche

župny wjednik Julius Streicher

krótku powitańsku rěć. Wón rěčasche wo wulkim nětrstlim dźiwje, kiž je so stał wot leho czasu, jako so nazionalsozialistiscze pósledni króć w Nürnbergu sshadowachu. Župny wjednik dźakowasche so sa wulku czjesć, kiž je so městu Nürnbergej dostało pschez to, so je so sa městno němskotatneho sjězda wuswolilo.

Na to

bayerski smutskowny minister Wagner

wjednikowu proklamaziju

pschecżita.

W sawodze spomina wjednik na sapoczatki nazionalsozialistiskeho hibanja w lěcze 1919, jako so tuto pschedewsaće jako njemudrosć, kiž wuhladom nima, wobhladowasche. So Němska hubjenym czasom napschecziwo dźe, drje tehdy najwjazy ludźi dopósna. So běchu mózmarjo nowemberskeho stata pak pschehubjeni a pak pschenjelkmani, naschi lud wuspěchnje wodźicź, běsche wulki dźěł tak pschijat. Tola njeswěrnjachu, so njemóże so tuto knjezerstwo s mocami pschewinjmej, kiž hižom 50 lět dołho pschedpadanki marksizma zosachu. Sswadże běchu prjedawschim nazionalne wjednistwa pschejara sestarjene. Woni njemóžachu a nochcychu człowjeskemu rozsudej, kiž je sa wobnowjenje ludowjeze mozy minje. **To nazionalsozialistow wot mjezhczanskeho intelektualneho zwěta dźělesche, so wnmnjenja sa pschewinjenje marksizma jażnje spóznach a po tym czinjach**

Je wopaki, myślicź, so je stronami, kiž sdźěrżachu dołho z mjenje abo bóle skrowanymi duchownymi brónjemi wojowachu, so někto nadobo rjekowske skutki dołhonjeje hódźa. Wojowanje z marksizmom zběh wot spoczatka organizaziju zadasche, kotraž běsche po žiwojim zylym wjeżu sa tuto wojowanje wocżehnjena a khmana. To pak też trjebny czaß trjebasche. Mjeschczanski zwět stajnje nasche waschnje postupowanja wuzmješchowasche a hanjesche a tola běsche fanatika wěra do dobrjeza hibanja z wunmjenjenjom sa kóždy wopraudźity posdźischi wuspěch. Wulke zhromadźizny njeztuchachu jenoż k dobrjeu nowych pschiwiżowarjow, ale pschedewschém skrucżenja a moralikemu pokrjepnjenju bižo dobytych. Tehodla też sjězdy strony nazionalsozialistiskeho hibanja je zenje pschirunacz njechodźa z někajkimi parlamentami abo druhimi stronami a dźěłacżerskimi zwjazkami. Smjehł nazionalsozialistiskich sjězdow běsche schtwórała: wjednikej hibanja běsche mózno, k zylemu wjednistwu strony sasu wosbwuschu blisko stupicź. Sswobstawy strony so snewa je zwojim wjednistwom sjednoczichu. A wschitkim so zhromadnje w dowěrjenju do dobrjeza pożbrichu, a wschitcy nowe pohóny k dalschemu wojowanju dostachu.

Jako běsche wjednik w žiwojej proklamaziji na to polacał, so so wschitke pschichodne sjězdy w Nürnbergu wotmeja, **wusběhny dźiw, kiž je so w Němskej stał.** Nazionalsozialistiska revolucija je so sforo bjes kóždeho krejschescza pschewjedła. **Nazionalsozialistiske hibanje je něsto nim sti stat.** Pschi spoczatku léta nětjachny tydźenje, w kotrychž zyle pschi kromje bolschewistiskeho chaosa nimo dźěchmy. Kaž je sasdźikmuż italskemu ludej wukhowanje pschinjesł, tak je nazionalsozializmuß w Němskej zasmy skutk dokonjał. Wón też njeczerpi, so kajeżo luda dale žiwoje niczaze dźěło wukonjeja. **Tehodla budźe jedym z najważnischich nadawkow hikanja, so tutych schłódnikow dospołnje podczisnje.** Hdyž smjeje lud stajnje smutskowny podsél na sasadach, kotrež statny organizazijn nosscha, budźe žiwy organizmuß rosć. **Najważnischi wschitkich naschich nadawkow wostanje pschewinjenje bjezdźělosće.** To budźa hobrje napinanja, mnohe druhe nadawki budźa dyrbjeczi na sad stupicź, so bychu wschitke mozy tutemu jenemu nadawkej służile.

Dźemy pucze, sa kotrez mamy lědma historiskeho pschikłada. Kóżda haczasa kritika dyrbi so sjemjóžnicź. Hacź je tuża; kritikow žiwych, na tym niczo njeslaboži, wschitko jene pak njeje, hacź so lud pschewinje a do sahnibu dowjedże. Sawjednizy němskeho luda do nuzy pako we wukrajnu žiwo bodu wuziwaju, sa zusu mjdu so na žiwój lud pschitkotdźeja. Wobdźiwane dobrjeze nazionalsozialistiskeho hibanja njeby jene pschichilo, by-li strona hdy sasadże płaciscz da'a, so może we jeje rjadach kóżdy cżinicź, schtoż chce. W tym, so parlamentarisko-demokratiski princip wotpokazujemy, najwótrischo prawa luda na samopostajenje swojeho žiwjenja sastupujemy. My njejpósmatwamy w parlamentarizmu systemje žaneho wopraudźiteho wuraza ludowje wole, ale widźimy w nim jeje swobdźenje, jeli niz sawjercenje. Wola luda hatle so najwuzitnischo w nojlépschich jeho slowach pokazuje.

Stónczinje wjednik na to pokasa, so žo dźensnischi němski stat wjazy na kraje njesałożuje, też niz na jenotlive němske spłachi, ale na zyły němski lud a na nazionalsozialistisku stronu, **kotraż zyły němski lud sapschija a wopschija.**

Pschichodny stat niesałożuje so tehodła wjazy na sajimy a nahladu saudźenosće, ale na sajimy twarskich kamjenjow, kiž su tleczi stat wutworile. Tehodła njeje ani Prusa, ani Bayerska, ani někajki druhi kraj stoły dźensnischeho stata, ale jenicżkaj stołpaj staj němski lud a nazionalsozialistiske hibanje.

Zakłady kulturneho zasonarodźenja

Wołsebje wuznamny dźěl Nürnbergskeho sjězda běsche wulka wjednikowa rěcz na kulturnym zhadźowanju pjatk pop. wot 5 hodź. Tu Adolf Hitler porěsahi mjes rażu, wumělstwom a kulturu zenialnje rosłoži.

Schtož rażu nastupa, rjekny wjednik, so nazionalsozialistiske smyslenje skoro na wschitkich polach ludowjeho žiwjenja nowe pucze kaza. Dźensa hatle cżłowjeskowjesu sapschijiecz poczina, kak wažne zakonje rażu a jeje namrěwanja su. Jenotliwe dypki tuteje wuznamnje rěcze mózmy halle w pschichodnym czěsće dokładnischo rospisacz.

SA-muża nadpadli

W Kötzschenbroda pola Drjezdźan někotři sadźi SA-muża do zkały nawabichu, wudawajo, so su tam bróńe zhowane. Jako SA-muż do zkały pschińdże, wot horjeczkach częże kamjenje za nim wjetachu, kotrež pak jeho njetrjechichu. Wokolina zkały so hnydom pschepyta, tola bjez wuspěcha.

Politiski tydźeń

Tutón tydźeń Nürnbergski sjězd zyły Němsku politiku a z wulkeho dźěła tež wukraj najbóle sajimuje. Sta tyszacy wobdźělnikow su so w staroślawnym Nürnbergu shromadźile, hdyž so najwjetschi sjězd wotměwa, kotryż je hdy žana politiska strona na žiwjece sarjadowacz mohła. Njedźele dołho je so město Nürnbrg z zylymi žiwojimi wobydlerjemi na tute žiwjedźenske dny, kaž mózmy je tola njenowacz, pschihotowało. Kelko lubjeze k wězy, kelko sajima sa wěz rěczi tola z njeżmérneje pychi, kotruż su wobydlerjo swoje domowne město wobleki. Dołhi czaß pilne ruzy techniske dźěła sa sjězd wobstarachu a wschitko pschiprawichu, so by so zyła organizazija sjězda na pschikładne waschnje wotwicź mohła. Każ so powě, so to někto też wopraudźe stawa. W Nürnbergu so mischtrsti skutk wusłojneje organizazije dokonja.

Wot sasdźeneje srjedy hacź do njedźele knjezi w městce dotal njewidźane žiwjenje. Sswjatoczny khwiln postrowjenja kanzlera w radnizy a druhe wustupy a rěcze zmy w radziju sjeżehowacz mohli. A z kóždym wjeczorom so też hudźba z Nürnberga posticza. Tak może so zyły lud na wulkim podawku wobdźělicź. Na sjězdże so wjele khutneho dźěła dokonja. Mnoho wschelakicy wotrjadow so sthadźuje. Na zhromadźiznach wurabźuja a wobsamkuja wschitko k lépschemu ludu. Wschitke mozy so sjednoczą k zhromadnemu dźěłu. Pschikhadźeja se wschelakorych stawow a powołanjow, ale wutłóczk wscheho prózowanja sjednoczja so k jenomu wulkemu konjez, wschitko sa lud. Na Nürnbergski sjězd so tež wschelake nahladne wosoby pschijeże. Mjenujemy tu wukrajnych diplomatow w Němskej, wosebje tež sastupjerjow italskeho sasdźikma a mnohich zobudźełacżerjow wschelakorych zwětowych nowin. W Němskej je nazionalsozializmuß žiwoje knjezerstwo nastupił a zwoju mózmy lépschemu zyłeho stata do skutka staja.

W zuzodnej Awstriskej wón bóle a bóle na mozy dobywa. Podawki, kotrež so w tutym kraju stawaju, nam pschecżo aźinisko dopokasuja, so też tam dołho wjazy njetraje, so khorhoj hokateho khdźiża dobywjeżźu nad awstriskim krajom smuhuje. Posledni tydźeń su franzowske nowiny mjenje sajima sa Dollfußa a jeho starosże pokasaję. Sswadź hižom někat cżuja, so so jeho móz borzy slemi. W Awstriskej je jenoż hischcze hlowne město Wien, hdyž knjezerstwo sepjeru namaka. W kraju wonkach lud hižom dawno hinak myśli a jenoż na pschewrót czaka.

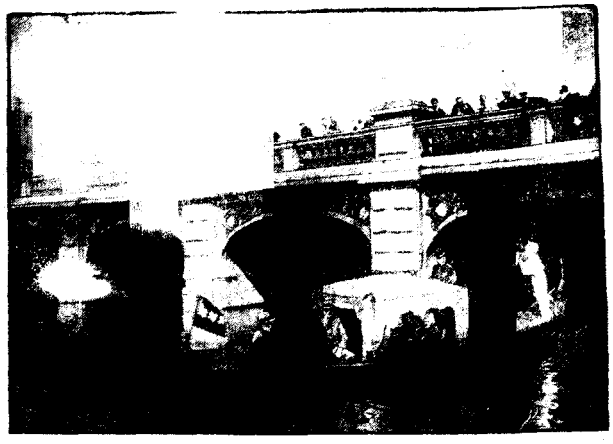
W durbich krjach so tutón tydźeń malo ważnych politiskich podawkow sta. W Irjiskej hibanje módrokoschlakow postupuje a jich wjednik general O'Duffy někto hižom nowu nazionalnu stronu nawjeduje. To smjeje ministerski president de Valera nowe cżejke nadawki a nowe zwutkowne wojowanja pschećiwo. Spodźiwne na irjiskim hibanju je, so tuczi nazionalistojo na sjednoczenje z Jendźelskej a wotwisnosć wot Jendźelskeje dźěłaju. Sa Irjiski wschak też niczo druheho njeslyszmy po boku mózneje Jendźelskeje.

Wojowanje wo dźěło w Ameriży so tak hładaz njeswotměwa, kaž žnadź je to Roosevelt wocżakowak. Wschelake wotnoscži pschedewsaczelstwa z jeho žadanjemi njejsu pokojom a Roosevelt budże stónczinje na wschelake jich pschecżeża dźiwacz dyrbjeczi, so by mér a porjadz w kraju wobtkowak. W Ameriży je dotal pschecżo hischcze 11 milijonow ludźi bjez dźěła.

Na Dalokim ranju napjatosć dale traje a njeje dowidźecz, kak może so hischcze wotwicź. Na kóżdy pad Japanska zwoje knjezaze stejischcze w rauschej Azijskej potwjerdźi a z rukow njepuschczi.

Policija w Kamjenicy přećiwo kommunistam zakročiła

Schtwórk rano policija shromadnje z pschisłuschnymi silami SA w Kamjenicy njejapzy wobschérnische pschepytowanje pola funkzionarow kommunistiskeje strony pschewjedże. Nimo wjelepschekerabnych illegalnych schćitowajych spitkow, kotrež z dźěła z pożledneho czaża pokładsaja, zebrachu wjele markistiskich a kommunistiskich broschurow a knihow, też tkarkow za tajne organizasije a wjele druheho materiala. 25 wożobow, mnjatkich a żónskich, na policajski prezidij wotwjedżechu. 11 z nich do schkitaseje jatby wsachu.

Polnócny Venedig.

Hollandske přistawne město Amsterdamm ze swojimi mnohimi kanalami so husto „polnócny Venedig" mjenuje. Nětko je tuto přirunanje wjetšeho prawa dostało, dokelž je Amsterdamm w Venedigu čołny skazało, kajkež w Venedigu po lagunach jězdža. Na wobrazu widžimy italski čołm po Amsterdammskim kanalu jěć.

Ze Serbow

W Budyšinje, 2. septembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 743, hygrometer —2 a thermometer wodnju +20. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —2 a thermometer w nozy +13. Wjedro budże njewobstajne. Nižina je so wot Čornoho morja do rauščeje Półnje ze zažahnyła a počina na nalche wjedro skutkować. Druha nižina so nad Skandinawiskej wupłahuje a wosebje połnócnej Němskej ze swojim wjedrom wočakać, dokelž so tam z přiwětnami tuž k dešćam pokhilene. Sa jutřiškn njedźelu njeje žanadne połepšenja wjedra wočakać, dokelž so pschi něhdźischim rozpoloženju nižinow jara cžęsto wjedro wěsčischi hodži. Nadžijomnje wupłahuje wjetschi wjedrny zwliw dostanjetej, so budże njedźela pomérnje rjana. Jutřje 12. njedźelu po Swjatej Trojizy słónčko 5,16 hodź. stłada a so 6,42 hodź. khowa. Měsačk stłada jutřje wječor 6,22 hodź. a khowa so rano 3,59 hodź.

— **Dźenźnišche wótr.** Butra płaćischе 75 pf., jeja 9—10 pf., twaroh 15—20 pf., hrušy, žiwe 4,50—5 hr., kaczki, sarčšane, punt 80—85 pf., nkru, žiwe 45—55 pf., kury, sarčšane 65—75 pf., hołuže 45—50 pf., kał, čerwjeny 6—10 pf., běły 4—8 pf., fiwdrojty 10—45 pf., kórki, selery 10—20 pf., lišale 8—15 pf., hołotej 5 pf., bumy 8—12 pf., morchej 8—10 pf., zybla 8—12 pf., kólrabi 10—15 pf., rybarber 10—12 pf., jódźa loboda 12—15 pf., radišti 10 pf., tomaln 10—20 pf., pruńskn 20—25 pf., [illegible] 10—20 pf., krušowy 10—15 pf., nowe bóbmy 10 puntow 75—90 pf., mód w šklučkn 1,60—1,70 hr., mód bjes [illegible] 1,10—1,50 hr., tamy wołli 1,10—1,50 hr.

— **Budyšk haptyki su wschódne dny hač do 7 hodź.** wječor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nózny kluž bu a njedźelu wotewrjene na jenoź jena haptyka z mjechačnym wotmènjenjom. W Septembru je to Reichenauska haptyka na Hlownym torhošchežu.

— **Sjawna pjenježna zběrka w Buzyschinje.** Zyonowježiskej słužbi junitskowneho misionstwa je dowolene, so sinje 2. a 3. septembra zběrku po domach a drohach wotmèći a zběrku po domach hač do 9. septembra podšichcež.

— **Pschichodne darmotne radupodawanj.** Za hłobonuježiłych, na padawu khorosczy czerwjajcych a duchathorych wobydlerjow města Budyschina budże hrjadu 6. septembra wot 11 do 12 hodź. w měšczańskej khorownji w nowotwarje sa juntskowne khorosczy, w čakarni čo. 21.

— **Bárta.** Tudomne towarstwo mładźinu „Einigkeit" wotmješe njedźelu swój 16čany swjedźeń z domkhowanku w hosczenzu. Sa polikčenja za dźesći a dorosczenych je so na wschelake waschnje postaralo. Popołdnju wot 2 hodź. so zahrodny konzert wotmje a w 4 hodź. so reje pschilamanku. Wječor so wschelake pschedwapjenja wočakaja. Wschitke wokolne towarstwa mładźinu su na tutón swjedźeń wutrobnje witane.

— **Jenkez.** Psched někotrymi lětami běchetej hrobi młodej wošobje wjerschi truch pola pschi Brězowskich mjesach kuwlej a so tam lažyłoj. Rjanu kruch lězownosczę, kiž je z rjanym lěsom wobdaty je hižom wjele lajmužow pschiwabił. Psched krótkim je hrobi Budyschczan w tutej wokolinje rjanu zběrku natwarił. Nětko so hižom zyły rjad hrobjerjow k lažowanju hotuje. Po tłaku w Jenkezach rjane hrudłischcze nastanje.

— **Hornjeje Hórki.** Kaž hmu bižom w Serbskich Nowinach čitali, mamy jutřje naschi schulski swjedźeń. Přichodny su jara wulke. W 6 hodź. so budźenje je spěwom a pilkanjom. We 8 hodź. je połna Boża słužba na swjedźenskej łuzy, na kotrejž so wjacore wjesne towarstwa wobdźěla, też naschе serbske towarstwo so połnoličbnje wobdźeli. Pop. 1/4 hodź. je wulki swjedźenski cžah a wječor su wulke pschekwapjenja, kiž Hórka hjischcze nje widźała. Tehodla wróżymy wschitkim Serbam [illegible] dałoka: Pschi[illegible] nam. Kacz so nichto [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

Oliver Cromwell,

stworićel nowočasneje Jendźelskeje. Wón měješe w swojim času podobny nadawk za Jendźelsku, kajkiž ma jón dźensa Hitler za Němsku. Cromwell před 275 lětami, 3. septembra 1658. wumrě.

Božemje konjej

Mój luby stary koniko!

To je zrudny a hórki wokomik, hdyž mam so nětko z tobu rozžohnować. Ale wšak sam dowidźiš, zo to z tobu tak dale njeńdźeše. Běše tola w posledním času přejara khorowaty. Derje so dopomnju, na čim to zaleži.

Běše w čmowej nocy, jako z Lichanja domoj jědźechmoj. Wichor howrješe, z čornymi mróčelemi so hadrowaše, zymny dešćik namaj mjez woči mjetaše a nochcyše naju na nihdy do Khwačic puśćić. Ale mój so jemu směja chmoj a jědźechmoj kaž čertaj. Nadobo so něšto po puću šmjataše, a huj, huj — hižo běchmoj na nim! Naju latarinja so nětko po drózy kulaše — ćma bě kaž w pjecy — po dołhej khwili haklo so druhi kolesowař, kiž bě bjez swěcy přijěł, z přěrowa wndrapa. Hrózbnje swarješe, potom zezběra zrudne powostanki swojeho kolesa. Ty, mój luby koniko, so mi tež někajki słaby być zdaše, tuž pěši dobězachmoj do Khwačic. Nazajtra bakle spóznach, kajki měješe zrudny napohlad. Wobličo fałdate, twój železny rjap bě so skhilił, a hdyž po twojim předkownym kolesu poteptach, zo bych jo wurunał, twoje cyle čełko z bolosćemi zakrikny a so mócnje přećiwo tajkemu počinanju wobaraše. Njemóžach ći ani měra popřeć, dyrbjach do Budyšina. Ja so dračowach, ty stonaše, dycha njeměješe a tež njemóžoše dźerżeć, tajka běda! Lěkař, kotremuž će dowjedźech, mi radźeše, zo bych će skerje lěpje na wunjeńk nósał, štož jako zranjenje wobhładowach a kruće wotpokazach. Ale po času zhubich tola trochu dowěru, a tuž sebi jónu skrótka pola Mjeltki w Barće nowe koleso kupich.

Mjeltkec Měrćin mi nowcho konika gratowaše, a ja jemu přihladowach. Ty tam tež steješe. Ja sebi njezwěrich na tebje pohladać, a hdyž tola cyle z rózka na tebje „kuknych", widźach, z kajkim hłubokim zacpiwanjom na Mjeltkowe činkanje zhladuješ. To je mje tak hańba, zo bych najradšo z tobu wotjěchał a nowcho konja stejo wostajił. A prawje měješe, přetož přistojny člowjek hlidźi nowe kolesa, kiž su žłostnje horde a sebi štó wě što na swoju rjanosć być dadźa. Nowe kolesa so nihdy njehodźa do serbskeje hole z jejnej ponižnosću a nóžnosću. Tehodła tež z nowym konjom njepojědu do hole, hačrunjež ju nje-směrnje lubuju, dokelž so boju, zo budźe mje zelene morje khójnow wusmješować a z porstom na mnje pokazować. Sćyla sym sebi kruće předewzał, nowcho konja prěnje pół léta njeřesać, zo by nabył přistojnosće!

Mój luby stary koniko! Kelko króć sy mje [illegible] po serbskim kraju, po módrych horach, [illegible] husto po krasnej serbskej holi! Hižo, hdyž so jutry mały studeńčik z wulkeho města do prózdninow k mojej wróćich a tebje zaso wohladach, njemóžach so wobknjeżić. A hdyž potom tak swěrnje na mnje hladašo a mi mjelčo šeptaše: „Pój, puśćmoj se do Serbow!" — tak běch prewinjeny. Jusche a spěwajo z wulkej radosću jědźachmoj do Serbow. To běchu ći prózdniny bjez starosće! Wujezd, Slepo, Mužaków, Wojerecy, Bluńjo, Kamorow! Tam so doma čujachmoj! A swěrnje sy służił mi, ženje mje njewopuśćił! Krasnje a mjelčo dokonješe jěždźić po małych šćežkach mjez khójnami, zo rozumich štomam, kiž mi prastare bajki šumjachu a bajachu, zo rozumich ptačatam, kiž mi lubozno serbske pěsničky fifolachu. Kelko krasnosće a hłubokeje radosće! Hdyž teć tam a sem jónu do pěska padnychmoj, tak to njebě twoja wina, ale moja, dokelž běch wšón wobkuzlany.

Kónc je nětko wšeho wjesela! Ja nimam khwile, po serbskej holi dundać, a ty pódźeš na wotpočink. Derje sy sebi jón zasłužił, a derje so nětko změjoš!

Ženjo pak ći njezabudu. A hdyž domoj přińdu, powdajmej sebi tu a tam pol hodźinki wo swojich krasnych dundanjach!

Božemje!

Twój Pawoł.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro ja jutśišchu njedźelu: Trochu wjewobstajne wjedro.**

* **W nozy w Lipsku polizija kolonu Cyjakow nadeńdźe, kotraž kommunistiske plakaty na twarjenja a stołpy lepješche. Mjes tutymi běšche tež 19-létny wuśišchi prisłuchar. Sadźakjeni słyšachu cjekunjej, tola polizija jich jasa. Korjena, kiž pola nich namaka, měješe wjeleršcheradne wopśišnjerje. Wuśišchi priman bješe bjes wědźenja swojeho nana hišom dleśchi cjeły w kommunistiskej młodźinje a lětaki ham pišaśche, kotrejž drusty rozšćerjachu.**

* **W Beskowskim wokrjesu je wojowanje pśechećivo bjesdźěłoscej dotal jwjeselazy wuśpěch mělo. Se 114 gmejnow 92 gmejnow žanych sopomjerśtich njesaśtupjerjow wuzwoli ninta a w 83 gmejnach žanych njesaśtupjerjow a** *zastopowarjow kapitalistiskich wjerchow*

* **W pěskowej jamje pola Altony šo dźěłacjerjej i pěstom sadźynuśchłaj. Jeneho mójachu žiwego wuhrjebać, jeho dyrbjachu pak cjełeho franjenja dla do khorownje dowjeść. Druheho dźěłacjerja wobnjowa wobora wuhrjeba, tutón w khorowni wumrě.**

* **Pola Antlama staj pinćnik Adamzk a pśechodnik Köppen i motorskim kolom do schtoma sajěłoj a šo tak cjeżko franiłoj, jo staj bórzy na to wumrěłoj.**

* **Ssud w Sofiji je 5 wošobow k šmjerći, 2 k 10 létam, 5 k 7½ létam a 2 k 7 létam khłostarnje sadźudźił, dokelž běchu we wójsku za kommunistisku stronu dźěłałe. 3 wošoby šo wuwinowachu.**

Knjez Toureng je pjeć miljonow překřiwił

Knjes Jean Toureng bješe žwojemu sarjadnistwu hižo lětdźesatti jako žwědomity a měrny sastojnik znaty. Tehodła šo schef pśichistajenych pola Parizjskeje generalneje direkzije hamtiskich kokowych dawkow dźiwasche, jako jónu rano list na jeho pisanišćim blidźe leješche: „Jara cjeścjeny knježe! S Waschim postajenjom šu mje 13. t. m. i mojeho Parizjskeho městna do Saint Mauera pśechadźili. Tole wućožopadźenje je bźerkownje druheje rjadownje na tajku činateje rjadownje dyrbju ja njesprawnosć wobhladowaś, a njejsym swólniwy, bjez wischeho do teho jwolicź. Tehodła žym dźensa 5 milijonow frankow, kotrejž w pokładni mojeje bźerkownje leżachu, pischekischiwił. Wocakatuju, lo jedyn z Waschich sastojnikow mje tu wopytawschi wěź na městnje pruhuje a hamtšay wješća. Njedyrbjako-li šo to hacź bo futśischeho staŕ, potom pósłajśe prošchu, šo by mje sapśa. Pischekischiwjene pjenjesy šu w dobrych wěstych rukach, a mój prawisnik je na blido domu połoši, šteju-li dla pischišwojenja sjawnych pjenjes pśched pischišažnymi. Potom je ja mnje cźaš pischischol, sjawnosć wo wobsteśnosćach pola direkzije powuczić. Jean Toureng, doktor prawow a wjedrik bźerkownje 18, w Parizu".

Cźrjódła muži žwoje hłowy hromadźe trkosche, tola nichtó njemóžesche nješchto wo jich khwatnym schepotanju słyschećź. Samešće pak běchu žebi wischitzy wo wulkosći stracha połnje wědomi, pischetož hewak njeby šo generalny direktor šam hnydom na pucź podał, šo by wot wischich dobrych duchow wopuschćeneho knjeza Tourenga w jeho bźerkowni wopytał. Dokelž chcyše być wobhladniwy, wja žebi dweju žyłneju sastojnikow šobu, pischetož cźłowjek dźe njemóžesche wědźeć...

Knjes Toureng pak we wichem potoju kaž hewak we *žwojej bźerkowni šedźeśche a pischija wašnjatego zdeše ke* trěbnej idwórliwosću. Generalnemu direktorej bu tehodła hnydom hižo wokoło wutrohy; zyle muž potajkim tola hischcze wobkludnił njebź. Wobhladniwosć bješe pak po zdaću tola hischcze nuzna. Potajkim najwjacźich pschedstajenych wschich franzowskich hamtiskich kokowych dawkownikow je žłódkim hłosom rjekny: „Luby knjes Tourengo, njepischudu k Wam jako schef, ale jako Waš kolega, jako Waš najlepschi pschecjel. Dajcze mi pjenjesy, a wschitko je w najlepschim porjadku."

Bohužel njemješesche knjes Toureng prawe porozumjenje ja tajtu dowěrnosć ze strony žwojeho pschedstajeneho. Skerje wón je samnym hłosom rjekny: „Ně. Pjenjesy šu pschekischiwjene — prošchu, pohladajcze šam do próidneho pjenjeżneho thamora! —, a mójecze je hatle šošo pśched pischišažnymi wohladacź." Knjes generalny direktor prošchesche, knjes generalny direktor nimale plakasche, knjes generalny direktor dyrbješche sašo žwoje pucze hicź, dokelž njemóžeschе nicžo wuczinicź. Knjes Toureng šo njeschćerpliwemu dawkipłacjerjej pschiwobroći.

Bješche to jara spodźiwna naležnosć, a stónczinje 5 milijonow frankow tež žana maliczkosć njeje.

Dyrbjachu na wyschichim měrtuje na nětkajku mudru wuplicitu pschińcź, žnadź mějachu pschi tom stónczuje wuspěch....

(Skónczenje šeśtuje.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

6. Nachtrag

zu den Bedingungen für die Lieferung elektrischer Arbeit aus dem Städtischen Elektrizitätswerk Bautzen

vom 20. Juli 1925.

I.

§ 8 Absatz A wird wie folgt ergänzt:

Haushaltzarif.

Wollen Abnehmer die elektrische Arbeit nicht nur für Licht- und Kraftzwecke, sondern auch zum Heizen und Kochen benutzen, so kann auf ihren Antrag beim Städtischen Elektrizitätswerk Bautzen der Verbrauch nach folgendem Tarif abgerechnet werden:

Arbeitspreis je kWh 8 Pfg. Dazu wird ein Leistungspreis erhoben, der sich wie folgt ergibt:

Für Licht je Brennstelle:

für die	ersten	2	Brennstellen	40	Pfg.	je	Brennstelle	und	Monat
„ „	weiteren	5	„	35	„	„	„	„	„
„ „	„	5	„	30	„	„	„	„	„
„ „	„	10	„	25	„	„	„	„	„
„ „	„	10	„	20	„	„	„	„	„
„ „	übrigen		„	15	„	„	„	„	„

Für hochkerzige Lampen u. Mehrfach-Beleuchtungskörper mit 100 Watt Anschlußwert und darüber werden je 100 Watt 50 Pfg. berechnet. Steckdosen zählen, sofern nicht ihre ausschließliche Verwendung für besondere Stromverbraucher gesichert ist, als Brennstellen.

Für Kraft:

a) bei Verwendung asynchroner Motoren:

für die	ersten	5	kW angeschl. Motoren	3,30	je	kW	und	Monat
„ „	weiteren	5	„ „ „	2,60	„	„	„	„
„ „	übrigen		„ „ „	2,10	„	„	„	„

b) bei Verwendung kompensierter Motoren werden auf vorstehende Sätze 10 Proz. Nachlaß gewährt.

— Für Heizstrom —

Für Kochen und Heizen wird kein Leistungspreis erhoben.

Ergibt sich aus Arbeits- und Leistungspreis innerhalb eines Ablesezeitraumes ein höherer Preis als 45 Pfg. für eine Kilowattstunde, so wird dieser Satz als festgesetzter Grenzpreis in Anrechnung gebracht.

II.

Für die Lieferungen im Stadtgebiet kommt auf die unter I genannten Preise ein Zuschlag von 3 Proz. zur Verrechnung.

III.

Dieser Nachtrag tritt mit der Verbrauchsabrechnung September 1933 in Kraft. Im übrigen gelten die Bedingungen für die Lieferung elektrischer Arbeit aus dem Städtischen Elektrizitätswerk Bautzen.

Bautzen, den 29. August 1933.

Der Stadtrat. Göhre, Stadtoberbaurat. **Die Stadtverordneten.** Mücke, Vorsteher.

Towarstwowske powěstnik.

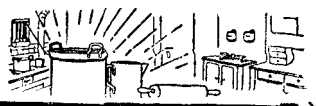
Lichań. Serbska evangelska zwučowańska jednota zwučuje přichodnu wutoru pola Siwartec.

Po wichorowej katastrofje při raňšim amerikanskim mórskim brjozy.

Hróźbny tornado, kiž při amerikanskim raňšim mórskim brjozy cychnowaše, z njesměrnej mocu mórsku wodu do přimórskim městow tłóčeše, so běchu dróhi dny dołho powodźene. Naš wobraz předstaja powodźenu dróhu w přistawnym měsće Norfolku, kiž so wosebje ćežko potrjechi.

K wumyću, wočlokowaniu a čišćenju za sudobja a wšitkón domjacy grat

Błyšćate čerstwe, jasne a čiste durbi w kuchni być — bjerće

iMi

Powěda so wo tym

fotowe dźěła

wuwića a wobrazy, fotowe aparaty a potrjeba

Erich Winčer

w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy 14

Zabawki

(Jan Radyserb)

106 str. 30 pj.

Na žiwnosći

(13 kótcow) rytam muža, 40 hač 60 lětneho, móže hnydom zastupić a žeńtwa njeje wuzamknjena. Bliže zhoni we wul. Serbskich Nowin

Poručamy našim česćenym čitarjam wubjerk knihow

dra. A. Muki

Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. 3 zwjazki	75.— hr.
Serbski zemjepisny słownički	3.— hr.
Přiručny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50 hr.
Hornjoserbski přiručny słownik	1.— hr.
Přiněški k stawiznam přeněmčenych stroń Delnjeje Łužicy	1.— hr.
Wótčinska modlitwa swěrnych a pobožnych Serbow	—.05 hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje 1847—1897	1.— hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje po 1. 12. 23	1.— hr.
Přehladna karta serbskeje narodnosće	1.— hr.
Slovanė ve vojvodstvė Lüneburském	1.50 hr.
Serbske městnosćine mjena a jich wuznam a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Serbske domjace mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—.50 hr.
Handrij Zejler a K. Kocor, serbskej dioskuraj abo zbožnaj dwójnikaj słowjanskeho Parnasa	1.— hr.
Ota Wićaz: Dr. Arnošt Muka	1.50 hr.

Hdźe? daće swoje

filmy, platy atd. ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikara

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy 21

ZEISS TESSAR

Po zawrjenju wobkhoda tykńce Waše foto-wěcy prošu do kaša při mojim wobkhodže. / Telefon 2134

Wuporjedźenja elektromotorow, mlóčnawow kaž podawanje nowych motorow a mašinow.

připrawjenje elektriskich powodow a wodowodow, plumpow a samonanojakow.

Sym darmo kradźe. (Póstska khartka dosaha).

Arthur Sachse na Seminarskej hasy 11

fotowe projekcijowe nowjeršeńske domjace kinowe **aparaty**

a wšěchcy zaamatérske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy číslo 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše

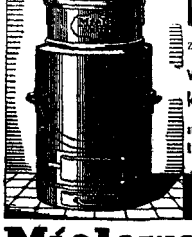
340 jězdnych kołow

hižo lětsa předach. Mój wulki wobrót dopokazuje, zo tež Wy jara přinošnje pola mje kupujeće. Přez 250 jězdnych kołow znamšow kaž Brennabor, Diamant, Göricke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakaće pola mje na składže. Najlěpje trajace rukowanje. Wotpłaćowanje dowolene.

Wulki skład narunanskich dźělow. Tehodla wuporjedźenja najspěšniše wuwjedu. Wobkedźbujće mojej wukładnej wokno na Hornjerskej hasy čo. 18.

J. Schieback, na Muzakowskej drózy 4.

Míele

picowy parjak

ze zakońcsy škitanej wobroču

k wjedźenju wohnja

a druhimi tšpšinami

MíeleWerke A.G. Gütersloh/Westfalen

Dostać we wšěch wobkhodach ratarskich mašinow

In guten und in bösen Tagen

hat für der

Neukirchener Abreißkalender

wahrhaft als

Christlicher Hausfreund

bewährt. Unzählige dankbare Zuschriften aus allen Ländern bezeugen es immer wieder aufs neue. Es ist ein sichtlicher Segen, der von ihm ausgeht. Hilf, daß er in alle Familien komme die Dir nahestehen, und hilf, daß das lautere Gotteswort hineinleuchte in die Häuser, in denen es dunkel ist.

Für 90 pf (13 Pfennig postfrei bis 11.-) in allen Buchhandlungen Buchhandlungen empfiehlt

Tute protyki so w Serbskej kniharni předawaja

Wobhladajće sebi bjez kóždeho wjacrana a

meblowu wustajeńcu na Lubi skej drózy 17

telefon 3649

Přijiman'e mandźelskich požčonkow

Kurt Känchen, bliźarski mišr

Najlěpše

sejene jerje

10 štuk 35 pj.

Albert Lehmann

na Połnócne drózy 2

Wuběrki we wšěch sěrokoćenach

ložowe damasty smuhaty płat płachty

wulki wubjerk tara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Młoda, sylna wysokosućelna **krowa** čehniwa je na předań

w Boranecach č. 7

Pytam **młodeho mužskeho** k zběranju wotběhrarjow (serbska rěč so přeje)

ARTHUR SACHSE

na Seminarskej hasy 11

Sředki

k namoćenju symow

Upsulum, Ceresan, Corbin, koprowy vitriol a.d.

dregowna

Erich Winter

w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy 14

Serbsko-němske Němsko-serbske

Słowniki

k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotnišcho zešskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wuwjedźenjach w Serbskej kniharni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4

Heŕska grychta w Nebelčicach

Njedźelu 3. septembra wot 4 hodź.

reje k domkhowancy

Hosćeńc w Haslowje

Jutře njedźelu 3. septembra

reje k domkhowancy

Přećelnje přeprošuje Jan. Měrćink a mandźelska.

Hosćenc w Zejicach

jutře njedźelu 3. septembra

reje k domkhowancy!

Programy

za swjedźenje, zjězdy atd. zhotuje tunjo

Smolerjec knihićišćenja

z. dr. z w. r. w Serbskim Domje

Martin Schmelzer w Budyšinje

na Zwonkownej Lawskej hasy 16 — w dworje na lěwo

Telefon 3080

Wuporjedźenje wšěch elektrisk. mašinow a aparatow

nawlece kótwicow

Wosebitosć: Přewiće a wobwiće znowa, wobnowjenje podwalcow, kaž tež wšitke dźěła. Wuwjedu tute dźěła najrućišo a rukuju za nje.

Narunańske dźele / Rybowańske wuhlo / Nowe motory

Kedźbu! Přińdźće do Fahrmannec domu jězdnych kołow w Budyšinje na Hornjerskej hasy 10. Pokažu wam kajkosć a tunje płaćizny w jězdnych kołach, šijacych mašinach a narunanskich dźělach. Budźeće so dźiwać, što pola nas za tuni pjenjez dostanjeće.

Wiśne płaćizny w Budyšinje.

2 septembra 1933.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja. Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšenica	50 kg	8,20	8,40
Rožka	50 kg	6,80	7,00
Jačmjeń, łušćeny	50 kg	8,50	9,00
Jačmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	7,50	7,75
Jačmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	—	6,50
Wows, nowy	50 kg	6,00	6,30
Wows	50 kg	—	—
Bobny (we wulkowikowanju)	50 kg	—	—
Syno	50 kg	1,80	2,10
Słoma z mašinu mlóć. pras.	50 kg	—	0,70
Słoma z mašinu mlóć, k zasł.	50 kg	1,00	1,20
Słoma z cypami mlóćona	50 kg	—	—
Butra	1 kg	2,80	3,00
Jeja	1 štk.	0,09	0,09
Pšeńčna muka 60 %	50 kg	—	15,25
Rožana muka 65 %	50 kg	—	11,75
Pšeńčne wotruby	50 kg	—	4,90
Rožane wotruby	50 kg	—	4,90
Husy	1 štk.	—	—
Prosata 1307 štuk	1 štk.	8,00	14,00

Prosace wiki dźěchu pomalšo.

Přiloha k čislu 201 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 2. septembra 1933

Minakałska wosada wita farskeju mandźelskeju

Wulzy ważeny duchowny Minakałskeje wošady, k. farař Rößler sajdźenu póndźelu swój kwaš zwjeczeschе. Jeho lnjeni mandźelska pokhadża z Budeschczańskeho farskeho domu a je jenička dźowka njesapomnitego zemrjitego wyschskeho farara Domašcki. Sajdźeny schtwórtk so knjes farař Rößler se swojej młodej mandźelskej do Minakała wróći. Hižom we Lomiku jeju prěnje cześtne wrota strowiachu. Też Drobjanska młodźina njeje žanchu dźěła lubowała a staji psched Minakałom cześtne wrota, kiž běschе z dubowehu liscza nawila. Też Minakałzy su so hódnje wobdźěliłi. Knjesa farara Rößlera a jeho mandźelsku witachu nimo hateje wošady wojeriske towaristwa a Stahlhelm, jeho paczerske dźěczi, zyrkwinski chór, spěwne towaristwa, wuczerjo a schulske dźěczi. Minakałski wjeznjanosta, k. Garbar, měješe powitansku rěcz. Wschudźom pokazowasche so, kak zebi Minakałka wošada zwojeho lubeho farara waži a z kajkej radosću farařku do zwojeje zrjedźiny witasche. Kóždy wobemaj Boże zohnowanje a wuspěschne skutkowanje do pschichoda z wutrobu pschejе. — Wobras pschedstaja, kak Minakałski wjeznjanosta młodeju farařskeju mandźelskeju do zyrkwinskeje wězy wita.

Njedźelske myslički

Njespokojny.

Něchtó měnjeschе, so njemóže cźežu žiwjenja dale snjesć. Tohodla dźeschе k mudremu mužej a tomu zwoju srudobu skoržeschе: „Bóh tón Knjes je bohatstwa njeprawje rozdźělił. Druhim je wjele dał, mi niczo. Kak mózu spokojom być, hdyž žym khudy kaž zyrkwina myšch?"

Schdźiwz wotmolwi: „Ssy woprawdźe tak khudy?" Potom prawu ruku njespokojneho japschimnywschi so jeho wopraschа: „Wy zebi dał sa tyšaz toleč tule ruku wotewjacz?"

„Nč, na žadyn pad niz!"

„A lěwizu?"

„Też niz."

„A hdy bychu cźi dźesacź tyšaz toleč dali, by jim sa to zwojej wocźi wotsajił?"

„Boże dla! Ani sa zyły milijon."

„Tuž widźiš", mudry dźesche, „kajke bohatstwa je tebi Bóh tón Knjes darił. A potom hišcze skorźiš?"

Ratarjowy dźakny kěrluš

O dźak cźi, miły Wótcze, dźak!
Ty žy naš skublacź žadał.
Khwal ert a dusicha jeho wschak,
Wón khléba je nam nadał.
Cźesćź, dźak a khwalba! jeho mózy
Ta dźěła sa naš dźeń a nóz
A da, schtoż nam je trjeba.

Ty stupi z milym dejchcźom k nam,
Hdyž rólnik wobžy rolu,
A twoja móz bě blisto nam,
Hdyž koša žnjesche w polu.
Cźesćź, dźak sa kłósku kóždźicźku,
Kiž žnjekam žnjesche pod kołu —
Ty, Wótcze, bě ju darił!

Farař Michał Frencl († 1706) wo kermušach

S knihow „Budeščanska dupa", 1688.

Pschi nětcźišchich pozledních cźasach je porunjo wjele druzim hrěchom to pollate wopilstwo a schlemowanje też jara gmejn, wozebje njedźelske a zwjate dny; zwjate dny, hrěschne dny! Jako też niczo mjenje na tych bjesbóžnych kermušchach tudy pola naš we Luzicach, a w pschimjesnym Mischnjanskim a Cźešćim kraju, jene prawe zwinjaze žiwjenje we žracźu a picźu hnate bude. Kermušku dyrbjeli Bohu dźakowacź, so wón nam zyrkej a zwěrnych wuczomnikow a předarjow hacź do toho cźasa je dźerżał; wjele pak tajkich je, so zebi pomyšlа, kermušcha je tohodla wustajena, so dyrbjeli žracź, picź a so dobro měcź. Někotsi myšla to znje tźeha na to, kak na tón zwjaty róčny cźasz teje kermuschе (po jich dorjadu) zebi móhli dobrotu cźinicź a cźertej k woli zwaspowacź, žracź, hapacź a picź. Chzyli radscho hody, zutry a zwjatki njeměcź, njezli teje ludeje kermuschе rarowacź. W jenym cźasu wobskorźischtaj so dwaj byrkaj cźłowjekaj pschede mnu tak: Naschi luj, je nam jara wótry, pschetoż my thudźi ludźo muženy te róčne cźasy na tón tsećźi dźeń popoldnju na robotu; tomu wotmolwi tón druhi: Nasch jemjank je dobrje hišcze hórchi, pschetoż wón też kermušku póndźelu naš na robotu koni. Schtó by njechał tomu hubjenemu zprózneniu burjemu ludej někajku wjeselu kermušku popschecź? Ale jo pak na to dźenžnišche skocźaze žranje a picźe a schtoż zewak hrěschneho a hanibneho z toho pschińdźe, nichtó wótsje (wótrje) njepohladuje a njekedźbuje, to je z wobskorženju (to je wobžarujomne). Pschetoż sawěrnje wopiwi ludźo so prawje k Bohu njemóža modlicź. Sslawonizo (we Muherskej) rjekny: Schtóž wopilstwje stawa, lěha, tu modlitwu rad sabywa. K tomu so mnohi, tohorunja někotrych semjanow, bygarjow a burow za znaju, kotrjž hewak na zwětne waschnje pěkni ludźo běchu, kotrymž wudowy a zyroty nětk thude ludźo su, psches tajke wopiwe a zwinjaze žiwjenje zebi to žiwjenje zu pschitrótczili. Runje jako pak zmjertny cźłowjek hišcze k dobrej nozy na pozledk do wole do so žerje a pije, tak je też tón zwět, kotrehoż skónczenje so pschibliżuje, tomu njekschescźijankemu picźu so podak. Njewopomnija, so zwjaty Pawak wopisżowe mjes zane cźestnische towaristwo (psched Bohom) njestaji, khiba mjese furmarjow, mandźelstwelamerjow abo zusobnikow, njehkich, njepózcźiwych, paduchow, lakomnych, zwarjerjow rubježnikow, kotrymž wschitkim psches hłowu tón zwjaty japoschtoł Boże kralestwo wotpowěda (wotpósnaje, wotrjekuje). Běda tym, kotrjž rano stawaju a tkedźa za wopilstwom, a zndaju hacź do nozy, hacź jich wino, palenz, piwo a tón zmjerdźaty tobak zapari a zbrěje. Tohodla je hela duschu zhěrsko rosdajiła a tu tlamu wocźinila bjes wschitkeje měry. Runje jako wopilzy z polnej tlamu abo z hortom piwo, wino a druhe picźe do so žlokaju, pózeraju a piju, tak budźe też zmjercź a hela jich zkaro (dóry) pócźrjecź: tehdy budźa tajzy helsti zchwebet a woheń do so lecź; pošluchaj a bjer to zebi k wutrobi, ty wopiwy cźłowjecze, a wostaj so toho, hewak budźeschi ty so toho wěcznje kacź. Wopilstwo je pak zama wuswolena njemudrosć; pschetoż tajka złósća pobije wschitku teje hlowu a teho pomjatka móz, a schtoż nehdźe hischcze bósstcheho we cźłowjeku je. Kajke je też rosdźělenje (rosesnawanje) mjes wopilzom a mjes bestiju abo zkoczeczom? Zadyn, abo wschak mały, khiba so tamny ze hórschi cźini, dokelž wón zam z dobrej wolu so wurubi a so pschinjeseze wo zwój rosom, so toho njeje mózny. Jako też wopilstwo do njepózcźiwosce so jeschcźi. A ja njemóžu do zwojeho rosoma pschinjesecź abo to wěricź, so dyrbjał wopilz cźłowjek cźisty a pózcźiwy być. Ebrium nunquam puiabo castum, rjeknjemy po kacźansku. Pschetoż so też wopiwi ludźo k wschitkim wězam so njedostojni cźinja: woni so niczomu njehodźa. Precź, precź z tajtimi, a lepschich na jich město, kotrjž

Kak dołho złoto hišće dosaha?

Tak stara hacź je cźłowjeka kultura, tak dołho znaje cźłowjestwo też najbóle požadany drohi kow (metall), złoto. Prjedy hacź móžesche cźłowjek pradoby zwój grat se želesa a kopra zhotowicź, wón hižo złoto sa dejsći a druhe wězy nakožowaschе, dokelž bě wono lohko dobycź a pschedźěłacź; znajemy grat sa złoto hižo je 6. lětstotka do Khrystuša, wěmy, so hižo 1500 lět do Khr. kral Thutmosis III. w Egiptowskej prěnje woprawdźite złotowe podkopti załoži — a wot toho cźasa njeje złoto psches wschitke lětnyštazy zadyn wokomik popschestało, sa cźłowjeka znamjo bohatstwa, najdrohotnischeho kubła być, kotrež wobžędźecź žo stari Inkojo mjenje njeprózowachu, dyžli po dźiwicu sa złotom hrjebaze cźrjódy w Klondyke abo Transvaalu. Zyły zrjedźiny wět struchłoženischa boitwa sa „kamjenjom mudrych" zwět rutaschе.

Dokelž pak hacź na dźenžnische kamjeń mudrych njepamatachu a jawišcze też jenje njenamataju, dyrbimy so hižo je złotowi zkładami zrokojicź, kotrež mózachu hacź dotal po pschirodnym puczu dobycź abo kotrež hischcze w tlinje semje wotpožuja.

Dokelž so newcźasnje zwětowe hospodarstwo interesuje znajmjenischa złotu jako měridło a jako mónowy podkład, zmjenja so njecha a njemóže, naž wěcy praischenje zestejuje, tak wulke złotowe zkłady cźłowjestwa dźensa su a kajke hromady złota mózemy hischcze z pschibližnischcejšej wěstosću wuličicź. Wšelake zdźělenja a wuličenja su nas w zadnych lětach wo wulkich złotowych zkładach wuwučowali, kotrež njejsu wone hischcze dospołnje wuczerpane.

Ličby, z kotrymiž nam wědomosć na tute praischenja wotmolwi, su wjele niższe, hacź cźłowjek pomyšlowne wěri; mjes tym so na pschikład w lěcze 1913 zwětowa produkcija na zeleziu 80 milijonow tunow dospě. wuczini, sa zamžny cźasz złotowa produkcija hižy 700 tunow. Wuličili su, so je so wot zrjedźeneho wěka — prjedy njeběschе možno spuschczomnje wobliczicź — hacź na dźenžnischi dźeń na zyłej semi hromadźe jenoż něchto psches 22 000 tunow złota dobyte; nětcźischi produkcija zwěta nehdźe 600 tunow w hódnosći runje 1,7 milijardy hriwnow wuczini.

Wšo njeje na žadyn pad wicha hacź dotal dobyta hromada złotu za cźłowjestwo k rukam; wulke hromady tutoho drohoho kowa so w běhu lětstotazow na někajke waschnje ihubichu, nehdźe zahrjebachu, z sobjemi ponórichu atd. Jara wulki dźěl wscheho złota je so wšo k dobrjenkam pschedźěłał — w trezorach bankow w hotowych pjenjesach a lijach złota tuthwilu hromady złota w hódnosći nehdźe 50 milijardow „złotych hriwnow" wotpocźuje.

Dźenża je pjecź hlownych produzentow za złoto, hdyž dobrwanja złota hłownu rólu hraje: Afrika, pschede wšem Transvaalika. Kanada, Sjednoczene Staty, Rusla a Awstralska. W druhich krajach so ześerwuja złoto dobywa, ale jich produkcija pschiruwnowaze ju z pjecź hlownymi „krajemi złota" zaneje wuznamnje róle njehraje. Hischcze dopominamy so na rosdawe powěcze z zlawiny wo wischelakich dołach we Sjednoczenych statach, hdyž běsche lud za złotom kopaje wopsane. Wobsebje namakachu złoto w Alaska, hdyž wikzadku, so złoto njeje dozerrach psched nětcźrynti lětdźesatkami zyły zwět do niemera pschinjeschu, taž mózemy sebi to dźenża ledy kuzcze pschedstajacź. Ale tuta ześerwja za złotom pysche dołho njetrajeschе — wschelake złotowe zkłady běchu zemnérnje thešze wuczerpane a nehdźe z lětom 1913 je lětna produkcija na złocze we Sjednoczenych statach na 66 tunow (1929) spadła, mjes tym so do toho psches 130 tunow wuczinjeschе

Napschećiwo Sjednoczenym statam je złotowa produkcija Kanady w pozledním cźasu postupowała: we lěcze 1928 měješche Kanada runje 57 tunow złota, w lěcze 1929 pak psches 62 tunow. Awstralska tuthwilu nehdźe 19 tunow sa lěto dobywa, mjes tym so Europa pschezo hischcze na 37,5 tuny pschińdźe. Tuta ličba pak Rusku i wjazy hacź 32 tunami wopschija, mjes tym so žo jbytk na wschě dwanaze europiske kraje rosdźeli.

Wschelake nětko na dotal nasspomnjene „kraje złota" polasani byli, potom drje by so hižo w bliskim pschichodźe złotowa produkcija zwěta dosć konczinje sastajacź dyrbiała, dokelž bychu wschitke zkłady wuczerpane byłe. So tajki strach znajmjenischa za pschichodne lětdźesatki hischcze njewobsteji, mamy so po prawom jenicźkemu namakanischczu złota dźakowacź, zlawnym podkopkam we Witwatersrand pola Johannesburga w Transvaalskej. Psched lědy polsta lětami w krajinje dźensnischeho zwětowego města Johannesburga jenicźka thěža — farma Bura kjeżche, w kotrejž potom najprjedy złoto namakachu. Krajinu blize pschepytujo hobrtu worschtu złota namakachu, kotruž po wulkosći žana druha na zyłym zwěcze njedozbě. To je dźenża górko złota za zyły zwět. Po tronczu, kotraž je psches 100 tilometrow schěroka, je mjetkole jama pschi jamje pod semju, hacź do 2500 metrow łu hižo za złotom kopali; runje 30 milijonow tunow złotowcze rudy žo tu za złto wurywa, z dobytkom psches wjazy dołi 330 tunow złota! To je nimale 60 procentow zwětowcze produkcije na tutym rezadanym drobnym kowje — a lěto wot lěta so poměr k wuzitej Južnje Afriki polepscha, a wuwijanje najwazy złotowych trajin [illegible] bóle popschichuje.

Kak dołho złoto nětk hischcze dobrjenkam z wjetscźymi a mózneschu, so nowe hobrite złotowe zkłady namakaju, sa cźoż wschak je mało wuznamne, potom hodźi so hižo dźensa trochu depredka wobkedźbowacź, hdy mohła złotowe pokładnischcza semje dołkonczje wuczerpane być. Wobliczenja njejsu wšo spuschczenne, dokelž pschede

ſo pětnje ſtrózbje (ſtrójwje) a moſnje (mäßig) ja-dźerja. —

Chże ſo nam ſdaś, ſo ſu ludźo pśed 250 lětami wjetſche ſołdły měli, a ſo ſu hišćeże mjeńſche wuſchi měli hač dźeńźnišchi, dokaž mějeśe ſo jim te ſermuſchi tak wótśe hudźiś.

Radio

Mjedźtym ... mp:

Kónigswuſterhauſen. Nimo ... grama: 8 ja ... Wačowa kantata. ... (konzert. 21 ... Cyfk. Nimo ... rataſtwo. 8,20 ... chowa kantata. ... Hijſ ... Stuttgart: 20,10 wjeſoły konzert: ... rejtr „Gejſtli“. Münchow: 20,5 ... ſt.

Pónźdźeń 4. ſeptembra ſu chcemy:

Königswuſterhauſen. Nimo ... grama: 15 ja ſamy. 19 hodźina naroda. 20,05 ... ſtrowy konzert. 21,15 Nimcy w Wa... Lipſk. Nimo ... pawołanja w ... 18,20 ... konzert. 19 hodźina naroda. 20,10 ... 21 ſtundłoſća „Świja Wernuerz“.

Hišće ... Londonſkich programow. Köln-Langenberg: 20,05 muſikalne ... po ſpěwje. Münchow: 20 wjeſorny konzert. Wiźn: 19,25 opera „Macbeiß“. Rom: 20,45 ... hudźba. Budowješt: 20 ... wuſyły.

60 let dobycześili ſtołp w Barlinje.

Dobycześili ſtołp na Kralowym naměſćo w Barlinje, ſnamjo nimſkeho dobyczża w lěcu 1871-a ja...ſtejenja Nimſkeje, ſo pśed 60 lětami, 2. ſeptembra 1873, ſwjatoczńje wotkry.

wšěm hišćeże njeje pśehwidźeć, tak daloko ſo wuda... pśi dobywanju ſłota w pśichodźe j pomoju new... cźanych techniſtich ſrědkow dale iniźeć hodźa. ... Witwaterstand, taj hižo prajene, nimale 60 proz. ſwě... toweje produkcije wuczini a w pśichodnem hiſće wjetſch wujnam dopanje, wotmołwa ... naiche praſchenje pśehde wid... wuneſchnjeje ... kapitalijſkich ſkot... wotwiſuje.

... wjeſ... nam ... — ... wobſ... jame ... jeno ... nuſ ...

... wj.

Sport

Na wuj... ... dźeſy ... Wjeſnicku, kat 15 a 20 kilo... ... a wrośo) we... ... a kujezo... ... dźe... ... 50 ... P... ... z... ... z... ... 2... ... 3... ... Lan... ... Napśeciwny wětřik a ...ežki ... kazy... ... dźe... ... nje, howak bychu wuſłužili ... be.

Sportski swjedźeń w Ralbicach

Khwalobna to kroćel Ralbičanskeje zwučowanskeje jednoty. Po wostudłej létnej přestawcy skónnje zas jónu rjanu kopańcu. A kak bohaty program. Nimale wšitke naše muſtwa ſo předstajachu. Wjedro howješe. Něšto stow přihladowarjow sportniſćo wobrubješe.

Dopołdnja ſo hižo kopać započa. Hrajachu nižše muſtwa. **Ralbičanski dorost** napśeśo **V.f.B. Kamjeńce** 2... ſt, z w... ... 2 za Kamjeńc. Dźiwajo ... ... treni... ...bowanoſć we mnohich ... ...ńcu ... za Ralbičanſkich. ... Ral... H. ... Njeſpołčanam ze ... ...ch najlěpšich ... Ral... ... Radworjom II. ze ...ſkeho Ralbi... ...

... ...ſtwo Radworjſkich zhubiło, ...ſkeho bě... haŕja ... ...ſtwa muſtwa. Na... dźijeſ... ... zaſo zhrabi a zaſo ke wuko... ... ſmy wot njeho zwučeni.

Holca a had.

W krajinje, hdźež je swět najšerši, leżeše had na słónčku. Bě to mudry had: tajkich nětko malo nadeńdźeš. Woči bě začinił, přetož čerwjeny papagaj na zelenym štomje hołoše jeho do wočow. Had sej mysleše: Hłupy ptačk drje mėni, zo so jeho haju: połězu radšo po lěsu na wjeſk horje, tam nimaš ničo nad sobu, khiba módre njebja a wot toho će woči njeboliłej.

Jako nětko po lěsu lěcucy při dróży zasta, zo by puća njezmylił, wuhladа po dróży młodu holcu hić. Měještaj jedyn puć: holca cheyše też na horu, tola potom hišće z hory dele do wsy na reje. Bě dźěła swjaty dźeń (tam rjeknu rihamčin). Mudry had to derje wědźeše, ale počinaše so hłupcho stajeć prajicy: „Hdźe cheeš, Čina?“ (Tak tam knjeżnu mjenuja.) „Du do wsy khléb pjec.“ „Phi na tu łžu“, had zawoła, „na swjatym dnju khléb njepjeku.“ „Ach, ja sym so myliła“, holca rjeknу, „du k zuhnemu lěkarjej, zuby mje tak boła.“ „Phi na tu łžu“, had zaso zawoła, „na swjatym dnju nichtó k lěkarjej zubow dla njekhodźi.“ „Na, tuž jenoż ći powěm, ja du na reje.“ „Nětko wěrnoſć rěčiš“, dźeše had, „ale z tobu njemóže nichtó hić ljez toho, zo by so haněwował.“

Ducy dale holca spěwk zaspěwa, zhładowaše żelnje na hada a słónčnje rjeknу: „Wholc zwěrjo! Njemóžeš rejwać, — a rejwanje — to je najrjeńše na swěće!“ „Haj, maš prawje, ale ja nóžu nėsto, štož ty njemóžeš“, had wotmołwi. „Nó, to hudźe nėsto rjaneho“, holca dźeše; snadź móžeš ty jědojty hyć?“ „Nó, ně“, had wotmołwi, přetož z přenja: to móžeš ty też, a z druha: to je jeno haja, zo smy my hady jědojte; ně, ně, to njeje to.“ „Nó, daj mi tola hódaś“, holca praješe; „rejwać, skakać, wyskać, wjeſele spěwać — to wšo ty njemóžeš, ja weprawdźe njewěm, što maš lěpšeho hač ja.“ „Ja ći powěm“, had powědaše, „hdyž je moja koža stara a hrozna, móžu so nowu wobleć, to ty njemóžeš.“

Bajka z Afriki. M. N

Swjatok.

Ze swjatokom so wječor bliži,
dźeń spóčny zwony wuzwonja,
so jasne słónčko k domu ſpěši,
a žnjeńcy też dom ćehnjeja,
po horcej prócy z wječorom
jich ćicha wjeſka wola dom.

H. Zejleŕ.

Kral a dźěćo.

Jedyn kral, katryž so jara za zbožo swojich poddanow staraše, přińdźe jónu do wjeſnjeje šule. Mała šulerka jeho z hrónčkom postrowi, na čimž so kral jara zwjeſeli. Ze šulerku powědajo, so kral wopraša: „Do kotreje družiny słuša jabłuko?“ Holčka wotmołwi: „Do kralestwa rostlinow.“ Dale pokaza wjerch na pjenjez a praji: „A hdźe to?“ Wona znapřećiwi: „Do kralestwa njerostlinow.“ Zaso so kral wopraša: „Hdźo pak słušam ja?“ Holčka z tak lubym a njewinowatym wóčkom na krala pohlada a radostnje rjekny: „Do njebjeskeho kralestwa.“ Kral **bu tak** huty, zo so jemu sylzy we wočomaj zablyskнychа.

Žně.

Bur z pola dobytk bjerje sobu,
wšěch hlido z khlébom wobstara,
a z wohlća pót sebi trěbo
swój staw a prócu lubo ma;
tuž won a dom je khwalenje;
Kak lube, złote su te žně!

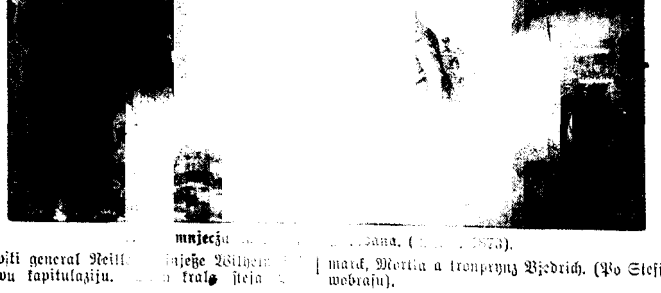
Štó wě?

Miklec kačor dźěše do wsy a zetka **ćrjódłku** hus z ganzorom. „Dobre ranje, wy sto hus!“ zawoła kačor. „Ow, ow, ty sy so šwarnje zamylił“, wotmołwi ganzor. „Hdy by nas jónkróć ſelko było, a hišće pół tak wjele, a hišće štwórć tak wjele, k tomu hišće ja, potom hakle bychmy sto hus był!“ „To sobi při rěcy wuliću“, wotmołwi kačor a ćehnješe swoju dróhu dale. **Kelko bus je było!**

Domkhowanka.

Domkhowanka da pyšnu reju
a piwo žnjeńſke porjedźi:
so młodźi, stari zwjeſeleju
nětk z nowym pjećwom krewjeni,
a cyła wjes je klinčenje:
Kak lube, złote su te žně!

H. Zejleŕ.

mnjecju ... ...ana. (... ...873).

Franzowiti general Neill ...ješe Wilhelm **Napoleonowu kapitulaziju.** ... **kralo** ...ſteja ... marik, Mertia a tronprynz Bjedrich. (Po Steffeckowym wobrazu).

Worklecy, kaž so wočakowaše, lohey 3:0 dobuchu. Mějachu wjacy wojowaceho ducha hač rozpjeršeni a pře mjehcy hrajacy Radwořčenjo. Sto pomha wša dobra technika, hdyž njerozsudnosć a bojazliwosć před wrotami wšě chancy zkazy. Tu druhi raz wjacy raznosće.

Hišće wohladachmy **Wotrowskich** přećiwo **Worklecam III.** Wotrow je mužstwo dobrych jenotliwcow. Wšitkich pak přesahuje ze swojej wurjadnej hru Fritz Mittag. Njerozumimy jenoż, čohodla tutón jich najlěpši stajnje zady hraje. Tajki muž słuša doprědka do nadběha. A wuspěchi budźa wjetše, přetož „dobry nadběh je najlěpša wotbrona!" (Ein guter Sturm ist die beste Verteidigung — praji Němc). Njedźelu přećiwo Worklečanskim druhin też tak dosahaše, přetož Wotrow doby ze 3:1 po zasłužbje.

K hłownej hrě, wječor w 6 hodź., nastupichu **Pančicy I.** přećiwo **Ralbicam I.** To bě wurjadnje dobra a zajimawa hra. Pančicy drje běchu favorisowani, tola Ralbičenjo překwapichu. Hrajachu po dołhej lětnej přestawcy hakle k prěnjemu razej zaso, mjez tym zo Pančanscy hižo tydźenja wustupichu. Pančansey maja dobre zehrate mužstwo a płaća jako najlěpše wjesne mužstwo w cyłej Kamjeńskej wokonje. Tuž čakaše Ralbičanow hobrski nadawk, kiž bó so jim přisamym poradźił, přetož dobywachu ze 2:1, a hakle w poslednjej mjeńšinje Pančicy wurunachu ze 2:2. Mjerzacy, njesmilny to wosud. Ze wulkeho dźěla pak to Ralbičenjo sami zawinychu, přetož mějachu cyle wopačnu taktiku. Město, zo bychu so před kóncom dozady séahnyli a wuslědk 2:1 zdźeržeć hladali, hrajachu wotewrjenu hru. Hač Ralbičan mužstwownik nětko swój zmylk dowidźi? Škoda, tajka składnosć k dobyću nad Pančicami so tak hnydom zaso njeposkići. Drje mějachu Pančicy zdźěła přewahu, tola běchu sej też Ralbičenjo dobyće zasłužili, z nich najlěpši běchu **Pfeifer, Bjeńš. Žus a Jurk.** Hra skónči so potom w podlěšenym času **s 3:2 za Pančicy.** Sudnik (Kulowski DJK,) bě hač połnje zrozeny.

Džak budź zarjadnikam za tute poskićenja. Dobyćerjo dóstanu diplom. Wjele zboža! jhk.

Kanal sałso pschepluwała.

Młoda Jendźelčanka Sunny Lowry pluwajsche pjches kanal sa 15 hodźin a 45 mjeńšchin. Wona je prěnja, kotraž je wot lěta 1930 sałso prěni króć kanal mjes Franzowskej a Jendźelskej wschpluwała.

Na [illegible] na streczenju [illegible] nja.

Kön[illegible]us pchi sportiwim šwjedźenju w Trieru němšti [illegible] w streczenju kamjenja wo 20 ztmtr. na 11,27 metrow połopjdźi.

Přilopk

* **Wulke lětne wohnje w Ameriza.** Kaž so z Portlanda powě, z wjesćera Oregona we Walhingtonskim stacje a w britiskej Kolumbiji katastrofne lětne wohnje kathadźeja, kotrež so na wjele 200 kilometrow wupłošerjewaju. Wohnje běchu idźeli hižo podwiśone, tola je wobroćenjom wětra so znowa palići počza. Wobydlerjo hrjeda lětneho wohnja ležazych městow hu z cjažkom cjekny[illegible]. Wězywuškojni měnja, so so lěs dla wulkeho wětra njechcdźi wuthowacź. Tehodla ma so z njeśmětnej schodu ličić. We wječornej britiskej Kolumbiji so na 80 městnach pali.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 2. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,922	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	13,245	100 českosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,42

Barlinska bursa měješe pjatk sałso jara słabu wobrot. Pschi spočatku běchu kursy nimale tajke, kaž pschi zakónčenju tydźenja. Kursy so hewak malo pscheměnichu, někotre trochu spadnychu. Na wikach rentowych liščinow so nicso njepscheměni.

Barlinske produktowe wiki so też wčera njepscheměnichu. Pschenicy a rožki so malo pschiwožuje. Do Borschinskeje so pocjina wjazy muki pschedawacź. Płaćizny so njepscheměnichu.

Wčera płaćeschе w Barlinje zentnar:

pschenicy: 8,65—8,75 hr., rožki: 7,05—7,15 (7—7,10) hr., ječmjenja, nalětnjeho: 8,55—8,80 (8,30—8,80) hr., najmjenšeho: 7,30—7,70 hr., wowsa, stareho: 6,75 hač 7,05 hr., noweho: 6,15—6,50 hr.,

w termijowym wikowanju

pschenicy, za september: 9,52½ hr., za oktober: 9,60 hr., za dezember: 9,77½ (9,75) hr.,

rožki, za september: 7,83¼ hr., za oktober: 7,95 (8) hr., za dezember: 8,10 (8,07½) hr.,

w Drježdźanach:

pschenicy: 9 hr., rožki: 7,30—7,40 hr., ječmjenja, nalětnjeho: 8,75—9,30 (8,20—8,50) hr., najmjenšeho: 7,10 hač 7,20 (6,90—7) hr., wowsa, stareho: 7,25—7,50 hr., noweho: 6,60—6,80 (6,75—7) hr.

Wiki schtwórtk w Schorlezu.

Pschenica płaćeschе: 8,10—8,30 hr., rožka 6,80—7 hr., ječmjeń, nalětni 8—8,50 hr., najmjtki 6—6,40 hr., wowsh 5,50—5,80 hr. Butra 2,52—3,12 hr., jeja 7—9 pjenjezkow.

Wiki sahoženy schtwórtk w Schorlezu.

Tu płaćeschе pschenica 8,20—8,40 (8,40—8,60) hr., rožka 6,80—7 hr., ječmjeń, nalětni 8 hr., najmjtki 7—7,50 hr., wowsh 6,20—6,40 (6,50—6,75) hr., běrny 2—2,75 hr., hyno 2,25—2,50 hr., hloma k sahanju 80—100 pj., stótna hloma 1—1,25 hr. Butra 68—80 (65—77) pj., jeja 8—10 (7—8) pj., běrny 3—4 pj. Prosata 8—15 hr., běhaki 20—40 hr.

Płaćizny w spintach su płaćizny tydźenjskich wikow. Hdyž pak jane najpomnjene njejsu, so njepscheměnichu.

Drježdźanska burza (1 9.

Pšenica 76 kg	180	běrnjace kružki	14,00-14,20
rožka 70 kg	146-148	pšeńc. wotruby	8,50 8,80
nalětni ječmjeń	175-186	ržane wotruby	8,40 9,40
nazymsk. ječmjeń	142-144	pšeńčna muka	34,75-36,75
wows	145-150	ržana muka	22,50-23,50
čefwjeny dźećel	—	woka	23,00-20,50
raps	—	pjeluški	2 ,00-20,50
kukurica (Mais)	—	hróch	22,0 -22,50
suche truh.	8 8,9 8 90	cokrowe truh.	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	1. 9.	31. 8.		1 9.	31. 8.
Pšenica	173-175	173-175	buny	—	—
rožka	141-143	141-143	wcka	14,2-16,0	14,2-16,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	146-154	145-154	žołte lupiny	—	—
wows	135-141	135-141	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšeńč. muka	24,0-25,0	22,5-26,2	lany wosusk	15,2-15,3	15,2-15,3
ržana muka	20,3-21,3	19,2-21,2	such. truhanč.	8,60-8,70	8,60-8 70
pš. wotruby	9,40-9,50	9,40-9,50	běrnj. kruški	12,6-12,8	12,6-12,8
ržane	8,60-8,90	8,60-8,90	syno, 50 kg	1,10-1,40	1,10-1,40
raps	3,10-3,20	3,10-3,20	ržana słoma	0,45-0,60	0,45-0,65
hróch, Viktor.	29,0-33,0	29,0-33,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,35-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,35-0,55
pieluški	—	—	ječna „	0,35-0,50	0 35-0,55

Płaćizny ręznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

1. septembra 1933 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 882.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše ręzneje hódnosće hač do 6 lět	34
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	30—32
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	26—28
Mjenje picowane wšěch starobow	22—25

Byki: 463.

Połnomjasne, wutroscene, najwjetše ręzneje hódnosće	31
Połnomjasne, młódše	29—30
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	26—27
Špatne	22—25

Jałojcy a kruwy: 907.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše ręzneje hódnosće	26—28
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše ręzneje hódnosće hač do 7 lět	22—25
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	12—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1173

Najlepše wukormjene (2. družiny)	38—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	32—37
Špatne (4.)	23—30

Wowcy: 6268.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	28
Starše wukormjene (2.)	35—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	32—34

Swinje: 6881.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křižencj, hač do 1½ lět stare	47—48
Wukormjene	46—47
Mjasne	44—46
Špatne	42—44
Rancy a kundrsoy	42—45

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

2. septembra 1933 po hamtskim postanjenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnišše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,70
Skopjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Swinjace mjaso	1 kg	1,30	1,60
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	1,60	1,80
Pšeńčna muka	1 kg	0,40	0,56
Ržana muka	1 kg	0,30	0,36
Khlěb	1 kg	0,22½	0,25
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,06	0,07
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,60
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	1,50	1,60
Sušeny połć	1 kg	1,60	1,80
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,80	3,10
Jeja	štuka	0,09	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,40
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. topj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,16

(Dalsche wjesne płaćizny w hłownym listnje.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die im Auftrage der Amtshauptmannschaft beschlagnahmten Sachen der Kommunistischen Partei Deutschlands — einschl. deren Hilfs- und Ersatzorganisationen — und alle anderen beigezogenen Sachen, die zur Förderung kommunistischer Bestrebungen gebraucht werden oder bestimmt gewesen sind, insbesondere

des Zentralvereins in Doberschau
des Zentralvereins Vorwärts in Naukirch
der Ortsgruppe Naukirch der KPD.
der Ortsgruppe Rascha der KPD.
der Ortsgruppe Großpostwitz des Kampf[illegible]
den Faschismus
des Rotfrontvereins in Crosta
des Rotfrontvereins in Großdubrau
des Rotfrontvereins in Kirchau,

werden hiermit zu Gunsten des Landes Sachsen eingezogen.

Bautzen, am 29. August 1933.

[illegible] Die Amtshauptmannschaft.

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus 1. Stock) liegen die Nrn. 89—96, Teil I, und 31—35, Teil II, des Reichsgesetzblattes sowie die Nrn. 29 und 30 des Sächsischen Gesetzblattes innerhalb der nächsten 14 Tage zu jedermanns Einsicht aus.

Stadtrat Bautzen, 2. September 1933.

Berufsschule Bautzen, Äußere Lauenstraße 23.

Die Anmeldung von Schülerinnen, die vom Ostern 1934 an die zweijährigen hauswirtschaftlichen Vollklassen der Berufsschule Bautzen besuchen wollen, muß umgehend erfolgen.

Zahl der Unterrichtsstunden im ersten Schuljahr: 30 Wochenstunden; im zweiten Schuljahr: 10 Wochenstunden. Der Besuch der Vollklassen befreit vom dritten Pflichtschuljahr. Schulgeld: monatlich RM. 5,— im ersten, RM. 1,66 im zweiten Schuljahre.

Anmeldungen werden unter Vorlegung der letzten Zeugnisse in der Zeit vom 21. August bis 6. September 1933 werktags (außer Sonnabends) von 11 bis 12 Uhr im Zimmer 14 des Schulhauses (2 Treppen), Äußere Lauenstraße 23, entgegengenommen.

Da bereits zahlreiche Anmeldungen hiesiger und auswärtiger Schülerinnen vorliegen, empfiehlt es sich, die Anmeldungen möglichst bald zu bewirken.

Der Stadtrat, Schulamt.

Nastupa elektr. přizamknjenje

Prosymy wšitkich zajimcow, kotřiž sebi za přichodne zymske połěto přizamknjenje k našim powodam přeja, zo bychu to

hač najpozdźišo k 1. oktobrej 1933

připowědźili. Namjety, kotrež pozdźišo dóńdu, dyrbja so dla wočakowanho mjerzanjenja hač do přichodneho połěta wotstorčić.

Skazenje ma so pisomnje pak hnydom na miliarnju abo z posrědkowanjom installaciskeje firmy, kiž ma koncesiju, stać.

W Budyšinje, 2. septembra 1933.

Měšćanska milinarnja.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 6. septembra 1933. Gmejnska rada

Serbska kniharnja

w Serbskim Domje w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4 wobstata na přeće też wšitke němske knihi po tunich płaćiznach

Ze zjězda nacionalsocialistiskeje strony w Nürnbergu

Wotdźělenje wobdźělnikow ćehnje do swjedźeńcey wa[illegible]ego města.

Hitlerska mjedźina w swjedźeńskim mjesće, kotrehož swjedźeńska pycha je pře wšu měru wulkotna.

Hobrsko zamurjowane kótły, w kotrychž so jědź za wobdźělnikow zjězda wari. Runje zastaranje ze jědźu wšitkich njesměrnych čerjołow, kiž na zjězd do Nürnberga přindźechu, je ministerstwo organizacije. W lěhwje su 8 hobrskich kotołow zamurjowali, z kotrychž móža 5000 litrow jědźe na raz wotedać.

Dr. Ley, wjednik němskeje dźěłoweje fronty, strowi SA-wotdźělelenje, kiž do Nürnberga zaćehnje.

Cyrkwinske powěsće

12. njedźela po św. Trojizy, 3. póžnjeńca 1933.

S Budyšcina.

Předowanišći tekst: Mark. 7, 31—37.

W Pětrowskej zyrkwi ma rano 1/2 7 hodź. farař Siegemund spowědź a Boje wotkazanje, rano 1/2 8 hodź. farař Siegemund předuje, pichip. w 12 hodź. farař Paul předuje. Pop. w 3 hodź. ma farař Paul tischcenja.

W Tuchorskej zyrkwi dop. w 9 hodź. farař Paul předuje (shromadny kemschithód ev.-luth. towarstwo młodych holzow). Wječor w 6 hodź. ma farař Schneider wječornu nutrnosć.

Sběrka ja ev.-luth. swjasć młodych holzow w Salskej.

Njedźelu je wokrjesnuj posawnistí swjedźeń zyrkwinskich posawnistich thórow Hornjeje Lužizy w Barcje.

Póndźelu pop. 1/4 4 hodź. wožadne jónke towarstwo w jahrodze Spenez hoicenja.

Wutoru pop. 3/4 3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi nutrnosć ja njedźelnišče. — Wutoru pop. w 5 hodź. biblijska hodźina w jědźeńi nadschule. — Wutoru wječor we 8 hodź. biblijska hodźina w ev. towarschowni na Hornjerskej haju. — Sorjedu pop. w 6 hodź. tolo ev.-luth. schulerkow w ev. młodźinowni na Hrodowskej haju 6. — Schtwórtk pop. w 4 hodź. towarstwo wowlow w ev. towarschowni na Hornjerskej haju. — Pjatk pop. we 1 hodź. Gustav-Adolfske jónke towarstwo w Sejerać.

Ev.-luth. swjasć młodych holzow Pětrowskeje wosady na Seminarskej haju 19. Njedźelu dop. w 9 hodź. kemschenje w Tuchorskej zyrkwi; wutoru wječor we 8 hodź. młodźinu wotrjad; sjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodźinu spla. Pjedu wječor 1/2 9 hodź. Herman wotrjad.

Wumrěli: 25. augusta: Rosalia Ella Petrilowa rodź. Templez, mandźelska wótschiceho wučerja a kantora i Hrodźischcia Lawmrela tu, pschewjedena do Hrodźischcia, 52 lět 16 dnjow. — Alma Selma Hrodźina rodź. Bjarez, mandźelska pjatarskeho mišitra i Rakez, 39 lět 9 měš. (wumrela tu, pschewjedena do Rakez. — 27. augusta: Jan Barcí, rentudowanař, 81 lět 7 měš. — 28. augusta: Richarda Korle Johna, wyschscheho djeżatnika, morwonarodźena dźowka. — Bjarnat Willy Salm, pohonc, 32 lět 1 měš. — 30. augusta: Klara Jadwiga Böhmowa rodź. Dautenhahnez, mandźelska żelesniskeho sekretar n wotp., 62 lět 1 měš.

S Hodźija.

(Porjedźenka.) Rano w 7 hodź. je němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. 1/2 10 hodź. serbske kemschenje. Sběrka.

S Hustí.

Jnjowy dźakny swjedźeń dop. 1/2 9 hodź. němske kemschenje. Zyrkwinski chór spěwa. Pop. w 3 hodź. tischcenja.

S Wjelećina.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemschenje, 1/2 11 hodź. dźěćitemschenje. Pop. w 3 hodź. tschcenja.

wjednik Tirolskeje [illegible] ludskeje strony, kotremuž so poradźi z Innsbruckskeho jastwa přez hory do Italskeje čeknyć.

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, duchowny Nowak; dop. w 9 hodź. němske kemschenje, vikar Hamann; 1/2 11 hodź. serbske kemschenje se spowědźu, duchowny Nowak; pschipołdnju w 12 hodź. serbske kschcenja, duchowny Nowak; pop. w 2 hodź. němske tschcenja, duchowny Unger.

Towarstwowske powěstnikl.

Hornja Hórka. Towarstwo „Lužiza" wobdźeli so pokoliczbnje na połnej Bożej słužbje pschi schulskim swjedźenju. Towarstwo so rano 1/2 8 hodź. pola Teichertez shromadźi. Wschitke sobustawy, tež jónske, wočakuje pschedsydstwo.

Ratarski Dorost. Dnjowski porjad za Ratarski Dorost (JVB) sa klóschtritu wosolinu i wotdźelenkami Khróšcijn, Radwor, Njebjelczicy dnja 8. septembra: Wot. sobustawa wobdźela so dopołdnja na prozessijonu do Rósanta. Pschednju w 4 hodź. wotměje so wotrjesna shromadźizna w Herbstej orytschcje w Khróšcijanach. Wschitcy maja so wobdźelić! Pažizne a cestne sobustawy su tuche witane. Nasch wjednik [illegible] młodoratarskeho swjasta, injes tuhler Schumann tuchje pschitomny. Wokrjesne wjednistwo.

Swójbne powěsće

[illegible] Sprowy [illegible]
[illegible] lět; [illegible]
Schu[illegible]
Jenodel[illegible]
[illegible] 4 lět;
[illegible] farowar[illegible]
[illegible]rowa.

Za wobsah zamolwity: A. Dučman w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće z pola dowérnik 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17.20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihtišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čelneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bance hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje přepowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wuńasnja nadrobnje wumjenjenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdyž a když wozjewja.

Čisło (Nr.) 202 — Budyšin — Póndźelu 4. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Njedźela w Nürnbergu

Po karjadowanjach minjenych dnjow se zwjazni bohatymi zaćišćenjemi a naspjenjenjemi pichnidźe za sjěd nazionalsozialistiskeje strony njedźela, kotraž se zwjazni z padawkami wschitko dotalne pschetrjechi. Hižom rano jahe czehnichu brune kolony k zwjedźenischczu k wopomnjenskej hali sa padnjenych, hdyž so wulka dostojna zwjatočnosć wotmě. Nětkle 100 000 SA muži, Stahlhelmarjow a SS muži běsche so sestupało. Njeličmerna liczba khorhojow so w rańschim powětrje smahowachu. Jako wjednik pschindże a SA ludźi postrowi, je tute sto tyšac z hrimotom wotmuwschin. Potom z padnjeni pożescischu. Czehnjechu k czesnemu pomnikej. Tam wjednik sam se stabowym schefom halu nastupi, so by k pożescesowanju rjekow wěnz położił. Mjes tym hudźba zarowanišći khór z Wagnerowsko dźela „Götterdämmerung" zmuje hraje. Njebjo běsche so pomrócžiło a pschiroda sobu żarowasche.

Po tutym zwjatocznym akcje wjednik k SA ludźom rěczesche. Po swojej rěcži wón 126 nowych standartow a 150 nadběhowych khorhojow poswjeczi.

Po tym czahnu kolony k paradze na Adolf Hitlerowe namjesto. Tam so sašo wulkotny wobras postaci. Wjele a stare twarjenja tworja krasny wobluk k wschemu tennu, schtož so tam stawa. Wschitke wokna, balkony a strechi su polne ludźi. Wórsy pschindże Adolf Hitler w jednorej brunej koschli. Też tu jeho zwuki z njeskónčnym wuskanjom powitachu. Potom wjednik w automobilu stejo kolonu ninjo so czahnuwšej da. S dypkom 12 hodź. so czaj sapocza. W 12 muži žrjadnych rjadach bruni wojowarjo a druhi wobdźelnizy 4½ hodźiny dołho czehnichu. Wusk a radosć zyle pepołnje tuto namjesto kaž zyle město napjelni. Po swojedźenišim czahu je wotzjedź wjednika sahe triumph, kajtiž je tute duy wospjet nasnjeli. Wón khwata k wobsamkowajej rěcži do kongresa, kotruž jutrje nadrobnischo wojewiny. Wórsy na to so prěnje żelesniske czahi z Nürnberga hibachu, so bychu wobdźelnikow sjěda do jich domiznu dowjesle.

*

Sobotu běsche so wulki appell Hitlerskeje młodźiny w stadionje wotmě. Psches 60000 młodych ludźi so tu wobdźeli.

Sobotu wječor so w Nürnbergu wulki ludowy swjedźeń swjerzesche, a so najwjetschi wohnjostroj swěta wotpali.

Jenož tam, hdźež njedźiwajcy czahnych a rěcznych zdalenosćow zhromadny rażowy korjeń wobsteji, może so jedyn lud do wumělstwa druheho sanjmić. Smitskowne zhromadnosće rażow so njepschemjenjeja, njedy też zwonkowny zwukowny wobras pschemjenjenjam podleži. **Naša, kotraž zyłemu žiwjenju jeneho luda swój ras spožca, potom też nadawki wumělstwa je zwojimaj woczomaj wobhladuje.** Wěsto kóždy wumělc pożleduje dokonjenje njenamaka, ale wschitcy maja jo pytacz. Wěmy pak wz. nadź, so je w Italiji a nowym czasu arisko-nordiski człowjek pschijezo misowase dwiki mjes nadawkom, jeho samerom a macžiznu namakał, z kotrejž jón pschewjedże. **We kamjenej mjrze pak, w kotrejž nordiski duch zwoje, žebje wědomne horjestacze nasnoni, smeje kulturne nadawki dźenžnischeho czasa z niz mjenischej jasnosczu a estetiskej rjanosczu dokonjecz, kaž jeho rażowi pschidownizy swoje problemy mischtrowachu.**

Se sandźeneho a pschitomneho nabodo so pischichod twari. Pschi tym pak je wotkaz, wo nowym zinym rěczecz. **Markšizmuz njeskónczo so jenož politiky, ale też kulturelnje do nihilizma, do niczeho.** Nowoczasna technika jenotliwza nusowasche nowe pucze pytacz. **Tola jenož nětkrym wobhnadzenym we wschěch czasach je pschedwidźiwosez niziju pschepodaka, so bychu wopraudze njesmjertne wěcy stworili. Tehodla też njeje możno, so bychu reprezentowanje nětko pschewinjeneho czasa khorhojnizy pschi sobu** byli. Noch zenuy zinu dacz wuras nascheho kulturneho stata falschowacz, pschetoz to je nasch stat a niz jich.

Skónczenje wjednik na to pokasa, so so też w hospodarskim czekinu czasu kulturne praschenja njesmědźa sanjechacz. Runje w czasu hospodarskeje nuzy a skarocznych dyrbi so pokasacz, so ma narod hischcze druhe sajimy, hacz so so z egoizmom bědzi.

Jako běsche wjednik swoju rěcz skóncził, so pschitomni jemu se schumjazynm pschikleschont dźakowachu. Pschi swojim wotjedźe możesche so Adolf Hitler mjes nadawkom, jeho samerom a macžiznu namakał, z kotrejž jón pschewjedże. **We kamjenej mjrze pak, w kotrejž nordiski duch zwoje, žebje wědomne horjestacze nasnoni, smeje kulturne nadawki dźenžnischeho czasa z niz mjenischej jasnosczu a estetiskej rjanosczu dokonjecz, kaž jeho rażowi pschidownizy swoje problemy mischtrowachu.**

Kancler rěcześe wo rasy, ludźe a wumělstwje

Najhłownischi dypk Nürnbergskeho sjěda nazionalsozialistiskeje strony běsche wjednikowa rěcz na kulturnym sthadźowanju sandźeny pjatk. W sobotnischim czišće hižom z krótka na tutu wažnu rěcz pokasachmy a dźensa ju naschim czitarjam w jeje hłownych muslach podamy:

30. januara 1933 nazionalsozialistiska strona politiske wjednistwo němskeho stata dósta. Na konju mjera běsche nazionalsozialistiska revolucija swonkownje skónczena, dokelež so wo dospołne pschewza cze politikeje mozy jedna. S tutym skónczenjom pak so wojowanje wo zwětowe nahlady njeskasnjacz. Sswětowe nahlady w dospołnju politiskeje mozy jenož wuraczenja sa to widza, so so jich mišira depelniez sapoczina. Njeskazany primitiwny lud swój naturisti zwětowy nahlad w swojim instinkeje — instinkownym njewědomnym czerjenju — nosy. Tak kluzcha czerjenje wo samodźerjenje do tuteho instinkta. A wschitke zwětowe nahlady, kotrez so historiizy swěcziez bodża, su jenož frosumliwe, hdyž so je nahladami wo zinjenju wěstych rażow sjednoczu. **Schtož je jenemu ludej pschinarodzene a schtož wón sa swoje žiwjenje trzeba, je druhemu ludej nětchto zyle zuse a wón w nim wohrożenje sebje samcho widźi.** Zadyn lud pak so njemóże nětkotrym zwětowym nahladam wobskrjeżicz daez. Kóżda raża jedna tak, kaž to jeje sdźerżenju kluzi. Jenož człowjek, kiž ma rjekowke dary, rjekowizy jedna. **Pschedwidźiwosez (Vorsehung) je jemu wumělenja k temu dała.** Nazionalsozializmuz je zwětowy nahlad. Wón pschipósnjawa wschelake rażowe wobstatki w naschim Indże. Wón zebi ani na to nemyzli, so by tuto měschenje, kiž shromadny wobras žiwjenja naschcho Inda tworja, zamo na zebi wotpokasał. **Nazionalsozializmuz wusnawa so z tym k rjekowkej wuczbje wo pohódnosczenju krewje, raży a wožoby.** Tuzon nazionalsozialistiski zwětowy nahlad zebi žada, so na nimale wschitkich polach ludowskeho žiwjenja nowe pucze nastupimy. Pschi tym dyrbimy dopósnacz, so wschitko zwjerjene so jenož je zamym mozami sdźerżi, z kotrychž je so stworiło. **Hdyž je nazionalsozialistiska mišija nětko imitskowje wopraunjena, budże němskeho człowjeka z hłubiny materialistiskeho nahlada wo žiwjenju pozdźinyez dyrbjecz k tej wyschinje, kotruž możemy człowjeczu mjenowacz. Człowjek, kiž k spokojenju a wupjelnjenju swojeho žiwjenja niczo wjazy njetrjeba hacz jesez a picz, njeje jenje frosumjenja mót sa teho, kiž radscho na wschědnym khlebje luzuje, so ky laczinosez swojeje dusche a hłod swojeho ducha spokojił.** Człowjek też jenje njebudże khmany, to sapschinjez abo domyslicz, schtoz pschedwidźiwosez do njeho njeje położiła. **Kulturny wobras jeneho luda dyrbi pak so z jeho najlepschich wobstatkow tworicz. Tehodla we wschěch czasach swětowe nahlady niz jenož politiku, ale też wobras kulturneho žiwjenja postajachu.**

Swjatočne wotewrjenje nacionalsocialistiskeho zjězda w Nürnbergu

Wjednikowy naměstnik Rudolf Heß sjěd nazionalsozialistiskeje strony w zwjedźeiszy wuppyschenej Luitpoldtej hali wotewri. Tuta hala nětkodże 15 000 człowjekow wopschija. W prěnim rjedże widźimy kanzlera, stabowego schefa Röhma, wjednika dźeloweje fronty dr. Leya, němskeho propagandneho ministra dr. Goebbelsa a druhich.

Wjednikowa rěč k hamtarjam

Ssobotu dopołdnja ſo w Nürnbergu wulki appell hamtarjow (Amtswalter) wotmě. Hišom wot ſašnjicho ranja cſahachu brune kolony ſ měſta na Zeppelinſku łuku. Nječmérnje wjele khorhojow ſo w cſahach ſobu njeſeſche. Něhdże 160 000 wobdźelnikow ja ſo natiſkło. Appell ſo ſ dykom w 10 hodź. ſapoča. Jako běchu ſtyki wjednika Adolfa Hitlera ſ mójnym ſahorjenjom poſtrowiče, 9000 khorhojow na łuku ſacſahnychu. Potom wjednik k hamtarjam rěčeſche.

Wjele ſ Waſ nětko na léta trajaze cjeſke wojowanje zhładuja. Wunoſchk mózneho wojowanja nětko wědomnje pſched nami ſteji. Strona nědźiſcheje oppoſizije doſtanje nadawk, **němſkeho cłowjeka k ſtarjanej tuteho noweho ſtata wocſahnyć.** So ſo to ſtanje, ja to ješe Wy, moji hamtarjo, pſched Bohom a naſchimi ſtawiznami ſamolwiczi, teſ ja to, **ſo jedyn november 1918 w němſkich ſtawiznach ženje wjacy mójny njebudże.** 14 lét dołho łud na ſwojim cjele ſacſahwaſche, ſchto njejednota pichinješe. Nětko pak je ſo na města 50 a 100 khorhojckow w naſchim łudźe **jena khorhoj poſdźěhnyła. Symbol ſjednoczenja klaßow w němſkim łudźe je ſo ſymbol noweho ſtata ſčinił. Mamy nětko nadawk, mjedźanu formu tworicz, kotraž kóždeho Němca pſchiwołmje a jeho ſe ſwojim duchom napjelni.** Gdyž mój pſchewoſachmy, wědźachmy, ſo dźeło njeje dokonjane, dokelž ma ſo łud nětko woczahnyć.

Najdrohotniſche wobhdźeńſtwo na tutym ſwěcje je ſwój ſamſny łud. Wo tutón łud chcemy ſo bědźicz, wo njón chcemy wojowacz a ſenje njewuſtacz. **Wy ſcje jako noſcherjo politiſkeje organiſazije winowatcźi, tamne wjednikowe kwitworicz, kiž kaž ſkała krucze w ſiwjenju łuda ſteji.** Waſcha **winowatoſcz je, ſo kóždy Němc pſches tutu ſchułu pójdże.** Wěmy, ſo ſo naſchi pſchecźiwnicy hiſchcze dźenſa njeſeſo nadźijeja, ſo ſmadź ſ knocźenjom to dozpěša, ſchtož jim ſ pječami a revoltami ženje móžno njebudże. Temu pak ſmy ſadźěwk ſtajili. Naſcha organiſazija, kotraž jenož diſziplinu, ſamokwitoſcz a podwolenje ſtaje, ſadźěwa tomu, ſo mohł ju nječto podrěcz. Cźim bóle naſche hibanje naſch łud twori a noſy, cźim bóle wone powſchitkowneho wobkedźbowanja namaka.

Hibanje budże ztjelnu narodej ſ pſchikładom, ſo njeſmějemy wjednistwo jenož, dokelž mamy mózy, ale ſo mamy mózy, dokelž ſmy wjednistwo
ſ prawom.

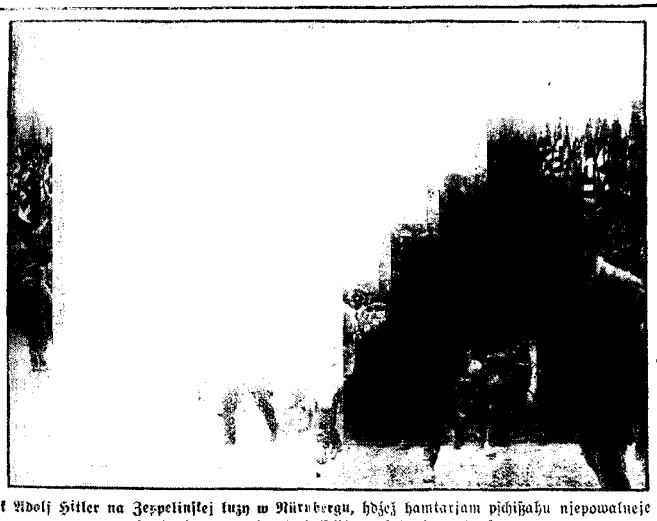
Ssmy młode hibanje a wěmy, ſo nicžo ſa 14 lét dokonjane cźeſ njemože. Twarimy na cźaſu a liczimy ſ dołhimi etapami. Kaž ſo tu dźenſa ſeńdźechmy, ſeńdźemy ſo ſa dwě, ſchtyri a 6 lét ſaſo. Tak budże ſo tuto hibanje 20, 50 a 100 lét ſakhowacz hacź bo **wicheho pſchichodu. Ssmy ſmjo do naſcheho łuda wutſnyli, kiž ma wěcźne płody njeſeć.** Tak ſo dźenſa rozendźemy ſe ſłubjenjom, **ſo tute mjeſe wótriſcho faſtupujemy,** ſo bychmy ſa dwě lěcze, łoni ſo ſaſo wohładamy, na cźaſ płódneho a wuſpěſchneho dźěła ſhładowali. Kotſiż pak potom pſchecźo ſtyſiſche hibanje pſched ſobu widźa, dorbja potom wſchitku radoſcź nad tym pokſeſchacz, ſo móhł tuto hibanje a němſki łud hiſchcze raz ſkaſnyć.

Wjednik ſkónczi ſwoju rěč pod njeſmérnym wuſkanjom poſłuchariow ſe ſławu na hibanje, na němſki łud a kraj. Hudźba ſahudźi němſku hymnu, kotruż ſchtwórcź miſijona łudźi ſpjewaſche. Potom wjednik němſkeje dźěłoweje fronty dr. Ley na morſowch ſ hibanja pominaſche. Khorhoje ſo nałkhilichu a hudźba brajeſche ſpjew wo dobrym towaršchu, mjes tym ſo ſo ſtamkazu rukow k niebju wupſchestrěchu.

Dr. Ley wupraji na to ſłubjenje hamtarjow. Wuſłyſchmy dźakownoſcź ſa dobrocź, ſa wulkeho wjednika. Z napominanjom, ſo bychu wſchitcy wjeſele do łuda njeſli, ſłónczi ſwoje ſłowa. Sadźo mózne wuſkanje, ruzy ſo poſłyſchmychu a ſtyki wuſpěwachu Horſt-Weſſelowy ſpěw. Na to wjednik tribunu wopuſcheži. Po zalwie jeho pucźu ſo ſwjedźeńſkim měſtnje jeho ujeſkóńczny wuſt pſchewodźeſche.

Sauerwein w Nürnbergu

Snaty franzoſiſki nowinar Jules Sauerwein je do Nürnberga pſchijeł, ſo by ja ſwoje nowiny „Paris Soir“ (Parijſki wjeczor) wo ſjěźbje naizonaliſtiſkeje ſtrony roſprawjał. Tutón ſławny ſtukowaŕ w franzowſkej ſwonkownej politiſy ſo pjecza próſyże, objektiwnje roſprawjeczź. Wón pſchedewſchém njeſłuſchanu diſziplinu wuſłyſchuje, kotraž tam knjeſeſche. Khwaleſche, kak je wobježe teſ ſa zujych wopytowarjow na wſcho móżne waſchnje ja pſchijomnoſcź ſtarało. Franzowſka je ſ wotpółpjanjom Sauerweina ſwój wulki ſajim ja Nürnberaſki ſjeđ pokazała, dokelž ſo Sauerwein ſe wſchědnym roſprawjerjom pſchirunacź njemóże.

Wjednik Adolf Hitler na Zeppelinſkej łuzy w Nürnbergu, hdźež hamtarjam pſchiſłahu njepowalnoſcź ſwěry k wótczinje a nazionaſozialiſtiſkemu hibanju wotwesa.

Wšitko złote

(Skónczenje.)

„Dźakuj mój brjuſchko“ — „Dźakuj ſwěrch“ — „hnadom eſi dam. Ale njerwoſmi ja ſło, ſo eſi dźenſ hiſchcze nicžo druhe njedam, hacź chléb. Wótry budże lepje. Wot najeſtra ſmědźeſch dźeń wote dnja njedowe ſaſty a tykanje.“

Tak prajiſchli wuczahmy ſ kabala ſwaczinu, kruch cźornego chléba.

A kajki ſaſo dźiw! Ledom ſo cźornego chléba dótknu, bu tón ſołty a cźeſći kaž jelenja dula. Hłaj wſchak, chléb bě ſo do ſłota pſcheměnił.

O ſbože, o ſbože! Kakle su bohatinow, najſkrjſchi tola! Lepje ſo ſměju hacź knjes na brodźe, kiž poſpodi pjecźo a tyaiſcy jě. Tola chcyał nětkole powaſku ſa tuhu wocź hłaj, ſołdk ſ błodom tak ſforźi.“

Hiſchcze to dorěcźał nječo, ſadaſche ſebi ſchi[illegible]

Wón ſebi ſ rěcźi bernſcź wody nacźeri, [illegible] cźo: Wot jutſiſcheho dnja njewopſtam ſanjeje [illegible] ſo ſměju łuſe pjwo a wino kaž knjes.“

A ſchtó by ſebi nazili ? Jſeſi dźiwy, hoc[illegible] ſo ty a też nacźerjena woda bu ſłota. — Ale ſchi[illegible] u pjecź?

III.

W ſiwoſce kowſcheſche ſchiroſerjenu łódź, a w ſchiji ſo cźeſche ſurowy woheń. Dołcho njeſe Kamuch cźuł ſmjeja měſ. Wułkroba jemu rjeſke kaz ſtſchaſeriu neſchk, a huba tſchewotaſche.

„Schto pomha, ſo ſo mi w rukomaj wſchitko ſłocźi? Schto pomha zyłe ſłoto? Schto budu jěſcź, ſchto picź? To budźe założna ſmjerćel!“

Do ſmjerće ſe hłódny a łaczny ſo do wrjoſta walkowſchi ſtuſkuje ſtonaſche: „Sebjer tola dźaſ to ſłoto! Tón ſmij ſłoto je wje jenaż ſaſklepił a ſawjedł. Ta **dźiwizna** njeje wopaki měſta, hdyż je ſka była, ſo ſmy ſebi **takle kupoſſmy** proſyli. Kajſi běch pſchemeńił! Ach, hdy by tola dźiwizy pſchiſchła a zyłe ſłote njeſłoze wſata. Budź **proſchena,** ſmił ſo a pój!“

A ledom tó wurěcźał, tu wona bě a ſelmiwje poczaſ: „Hłaj wſchak, tu bhuża hłowa! Njeſłymy cźi radźika, ſo dyrbiſch rozumu wužiwacź, prjedy hacź proſyſch. Kak bludne tola wu cźłowjeſke iwerjenja ſcje, ſo ſo wſchón ſwet ta ſłotom ſwita a rzi. Schtoż ſo ſebi nadźerbił, wu łapaj nětk. Ale mi je żel cźe, a duj tebi na pomoz dr. Jenu prěſnu cźaſ cźi bliſcheje dwotcy, ale potom [illegible] wjaz. Wužiwaj rozum[illegible]ma dha ſo dźeſ?

Wón ſ dyhawerom [illegible] a je ſwjez ſchiju [illegible] Wſech je bojeſdła [illegible] ſchitko ſchi[illegible] ſo [illegible] cźeju a khudo[illegible] ſcź a ſo ſ chlébom a [illegible] Jenuż ſłoto[illegible] ſi wote wuſte wjsni[illegible] [illegible]wa ſo wecźa[illegible]ſtwy. [illegible] dha ſuſło nje[illegible]cho ſi.za wot tebje wosſmu. [illegible]ſtwanje chléb[illegible] budźe woda. Jenuż ſekera [illegible] ſłota, ſaſtuſch[illegible]ſch. Zu ſłotnikej ſchedeſch [illegible] to ſerſche wezu ſurſch.“

Kónz.

Zeppelin nad Nürnbergom.

Haczrunjeż powětron „Hrabja Zeppelin“ ſobotu wjeczor do połodnjſcheje Ameriki leczeſche, wón popołdnju hiſchcze ſwjedźeńſke měſto Nürnberg wopyta, hdźež łud jeho wopyt je ſahorjenjom witaſche.

Wobrazy z Nürnberga

Sakſka SA derje do Nürnberga dóſchła.

Pjatk popołdnju ſchtyri ſakſke ſtandarty minjale **nadobo** do Nürnberga dóńdźechu, běchu nětkle 1000 muži ſylne. Tyßazy ſ howrjazym wuſkanjom pſchikhadźachu do Nürnberga wulkim. Krótko pſched ſelwom nětki wohoſt Mutſchmann a ſakſki miniſtraj Venk a Fritſch wobdźelnikow pěſcheho puczowanja poſtrowichu. Woni khwalachu miſchtrſke dokonjenje. Też nětkoſtajnu ſdporiti wjednik ſ Tſchaumer a Oſten to wjeſele pſchiſpóſna. Stupnowy wjednik Hayn je roſrěczowanju tehorunja radoſnje pocźahowanje khwaleſche.

Powětron „Hrabja Zeppelin“ je ſobotu popołdnju Nürnberg wopytał. 26 paſażerow ſobuleczeſche Powětron dopołdnja 1:12 hodź. Friedrichshafen wupuſcheži a ſo na wjeczor ſaſo do Friedrichshafena wróćź. Ssamſkny wjeczor hiſchcze je ſo powětron na pucź do Połodnjſcheje Ameriki podał.

W Nürnbergu knjeſeſche wiſchitke dny tuteho ſobſkeho ſjeſda ſiwjenje, kajkeż nječzeny ſebi ſczeſka mjſlicz. Pſchi njeſmérnym wobtłoczu na dróhach pak ſo hiſchcze wjele wo nékajkim njeſłyſze njeje powěſte. Njeſlyſ[illegible] a wulkotneho programa ſo ſ najwjeſtſchej dokonjowaja w wuſewaju. **Wſchitkim tajku organiſaziju wobdźiwaja.** Jen wukſajnoſcź, kotruż běchu wěſtym wobmyſlenjom do Nürnberga pſchiſchli, wukhwalichu wiſchitko, ſchtoż ſo pſched jich wačzenmi wotmudwa, a ſ kóždej hodźinu ſwoje wobmyſlenja bóle a bóle ſpuſchczeja.

Statna swjatočnosć při wotewrjenju pruskeje statneje rady

Wotewrjenſke pożedźenje pruſkeje ſtatneje rady je ſo na 15. ſeptembra poſtajiło. Tuto pożedźenje budże ſtatna ſwjatocznoſcź najwjetſcheho wobſahu. Statni radźićeſo ſo na pruſkim ſtatnym miniſterſtwje ſhromadźa. Wot tam we ſwjatocznym cźahu k nowej němſkej ſenzijoi pożahnu, hdźež němſki kanzler a bohotojo němſkich krajow na nich doczakaju. Potom ſo ſwjedźeńſki cźah k pruſkemu cjeſnemu pomnikej Pred Lipami poda. Tam němſki kanzler Adolf Hitler a miniſterſki preſident Göring k cźeſći mornych rjeſow ſwětowoje wójny wěnzaj położiaj. Wotewrjenſke pożedźenje budże w pſchitomnoſcźi němſkeho kanzlera a wſchěch němſkich bohotowow w nowej auli Barlinſkeje univerſitety.

Cjeſtny hoſcź na Nürnbergſkim ſjeſdze.

Župny wjednik Hoſer, kiž je Dollfußowemu ſajtwu wucźeſtnył, njedźiwajcź ſwojcho ſranjenja do Nürnberga pſchińdże. Wón běſche ſ létadłom wſchitkeczak.

Němska a wotbrónjenje

Kaž hižom pišachmy, je amerikanski sastupjeŕ na konferenzy wo wotbrónjenju Norman Davis pšed žiwotom pućowanjom do Europy wot presidenta Roosevelta wšchelake instrukzije sa žiwoje sadźerźenje dostał. Najwažnišche na tutych konstrukzijach je, so je Roosevelt wobšćernu kontrollu nad brónjemi rosponminał a žiwojeho wotpósłanja proša, so by teŕ w europiskich městach sa tutu myśl skutkował.

Franzowske nowiny hižom pišachu, so je so Roosevelt w tutym prašenju franzowskemu stejišću pśichilnik myśl. K temu pak so ź Wašina powźe, so je so Roosevelt hižom tehdom sa kontrollu brónjow sajimował, jako bźeše hišće Hoover ź prezidentom.

Němske knjeźerstwo je pśecej wušćehowałe, so je ja tajku kontrollu, hdyž so rukuje, so so wšchitkim wobdźelnizy jenak ź nje, potrjechja.

Nowy awstriski woborny porjad so wozjewił

Awstriski wójskowy minister je njedawno nowy woborny porjad pśichwalił. Tutón porjad je so nětko wozjewił. W nim postaja so wušćehowanje k wójskowej słužbje na pół léta. Po tutej słužbje dowolny cźaš jenoż léto traje. Dozwa so 8000 muži do wójeńskeje słužby swoła. Nowowprajowanje pak so dozwa jenoż jako nadpołne pśichodźaja. Hižom pśichodny dny so rekrutojo pod Alpohoje swołaju.

Awstriscy profesorojo pśeśiwo Dollfußej

Dźesaśo Winiskich uniwersitnych profesorow a dozentow w Spižu, kiž je so w Warśinje wudał, waschuje Dollfußowego knjeźerstwa ź juristiskeho a prawneho stejišća wótre kritikuja. Někotre Winiske nowiny pśicheźiwo tutemu spišej wótrje wustupuja.

Wobleńśi cźaš diplomatow.

W tutym cźasu hdlachu sastupjerjo wukrajnych mocow, kótaž so jako hósćo na němšćostatnym nazionalsozialistiskim sjeźdźe wobdźelichu. Cźach wobsedźeśe swoje wošebite telefonowe pśisamtkinjenja. Pśched cźahom stejiśe stajnje rjad automobilow sa diplomatow se wužiwanju.

Ze Serbow

W Budyšinje, 4. septembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 718, hygrometer +1 a thermometer w nozy +9. — Sćěhowaze wjedro budźi cźopłiše. Nišina, kótraž dotal nasche wjedro wobknjeśi, so pomału k ranju wótstajuje. Tehdyla teŕ dźeśeńowanje wobcźuje. S dołhich wjeczora so wobsćěrna wjedrina bóle a je so k ranu tak na wjeczornu Němšću wupódźiła. Tam hdy [illegible] hišće a njeboh so wujaśinja. Wuchłana [illegible] chodźa wocźakowany, je tśi pola nas tam [illegible] sastupi. Wodnjo budźe teŕ tajo cźopłiśo. Sutšy wuzorn słónćko 5,19 hodź. hdaja a so 6,38 hodź. khowa. Mjezacy sthadźa jutśe wjeczor 6,50 hodź. a khowa so rano 6,44 hodź. Dźensa pondźelu mamy połny mjezacy. Pśichodźomak nam rjany wjedro wobdźeli.

Změjemy zažnu a zymnu zymu?

Cźahaje ptaśti naš létśa jako wopuśchcźeja. Wobsebje baconu so hižo hromadźa, so hychu do swucźenego cźasa k połodnju leźałe. Na widźelatich kónćinach Němskeje hdy hižo stadła baconow wobledźowali. Teŕ druhe cźahaje ptaśti so hižo na pućowanje hotuja. Dokelž naš bacony tak jake wopuśchcźichu, ratarjo a wjedrawuśtojni mjenja, so śmějemy létśa krutu zymu. Teŕ nasymu 1928 pu naš bacony jake wopuśchcźiśe. A jsyma 1928/29 źśuchśesche na najkrucźišśich, kótraž je w stawiznach wjedro dozwła snata. Pśichi tym pak bźeše pózdnje léćo wurjadnje rjane. Mežajaj julij a august bźechtaj khłódnaj a deschcźowataj bytoj. Na tónzy augusta so wuwjedri a so iśpopli. Zyły september a dźeł oktobra bźeše potom rjany. Potom so wjedro njejapzy pśchećišiny a zažna syma pśichiźe.

*

— **Paduschśitwa.** W nozy k 31. augusta su ź jenej sahrody pśi Bergiku dróły 2 kradźej stanowsko platu, półnoćnjeraj, kradnyli. Kóždy kruch bźeše nježe 2 m×85 cm wulki. — W nozy k 1. septembra su ź pola pśi Stronobworšćerjanskej dróży nježe 2 zentnerjej hłójeńkow bźełego a cźerwjeneho kala pokradli. Paduschi njejsu hnaśi. Po śledach, kiž su so nadeschle, su paduchi hłójeńki ź ruczinym wozom wotwjesli. — W cźasu wot 2. hacź do 4. septembra su ź sadoweje pśchedawarnje na Kózorskej dróży gasowe wokno wutłukli a 4 kašćeje brźešchkow, w kóždej 50 schtuk, kradnyli. Brźešchki bźechu nježe 10 hiwnowu hódne. Teŕ nježe 10 hiwnowu drobnych pjenjes paduch hobukajacych. Kašćeje maju napismo: „Fralelli" a „Fachen-Catania". — Schtóž móže wo tutych paduchśiwach nješto powźeźeć, so prošu, by to to kriminalnemu wótźźelenju w Budyšinje, telefon 2802, wojsewił. Wo mjenach wojsewjerjow so mjelcźi.

S **Hajnja.** Dźěłaćerśtwo tudomnej mechanijskeje tkalnje je sobu pśchedwałało, jako dar sa połěpšenje nazionalneho dźěła hodźinu dźeše dźěłaś. Pjenjezy wo 182 hr. so na hromadźenju wotdachu. — Dźhornija łužiska firma sa Adolf Hitlerski dar sa němšće hospodarstwo 1716 hr. pśchepokała. To je jedyn prozent wot pjenjes, kiž so lońśe léto sa mšu wuplaćichu. Hdyž so tuta pśichkladna woporna myśl w sajinje ludowego sjednoćenstwa wótchudźom pokatuje, dyrbi so lěpšchi pśichod dozwéć, kótaž sobu wšchitkim horzy pśchejmy.

S **Budestej.** Na mnohe pśchećza so pśichodny pjatk wjeczor ź8 hodź. w hoścenzu „K hajnkowni" swjedźeni alpiskeho ludowego wumělstwa wobjźituje. Kaž wjednistwo hrajerjow sdźeli, je programm jako zhe hinajschi. Tak móža teŕ cźi, kiž prénje pschidstajenje hižom widźachu, jaho pschinicź a so nažmjeć. Tym pak, kótaž sandźenu njedźelu pschedwidźenje njewoppytachu, móže so wopyt jenoż doporućiś, dokelž gnjeźe je tež lětkasstwo a na druhej stronje so hrajerjo, kótaž buchu dla swojeho nazionalneho smyślenja ź kraja wukmaći, podpjeruja. Schariki so hižom někto pschedawaju a su w „Hajnkowni" a pola pschećkuza G. Měrćina w Budestźach, kaž teŕ pola wšchitkich sastupjerjow nazionalsozialistiskeje strony dostaś.

S **Maleho Wjelkowa.** Swój błéborny kwaś swojeczejchtaj wcźerawschu njedźelu knjes direktor Buck je swojej knjenju mandźelskej. Jeju kwaś pśched 25 létami bźeše w Herrnhucźe. Po nježe 6létnym zohnowanym skutkowanju jako předar bratrowskeje wosady w Revalu w Estowskej so knjes Buck na króśki doiwol do Němskeje poda. Mjez tym śiwótowa wójna wudyri, so so tam njemóžeše wjazy wrośiś. Jako wucźeŕ a duchepastyŕ knjes Buck w létwach za rušskich wójnskich jatych w Němskej nowe polo dźěławosće namaka. Wot léta 1919 skutkuje wón w Malym Wjelkowje, swopśedka jako wucźeŕ a posdźišćo jako direktor schulskeho domu sa hólzow bratrowskeje wosady w Malym Wjelkowje. Jeho njeprózninowemu skutkowanju so schula sa stajny postup dźakuje. Jeho sa-

Serbscy studenća cesća Michała Hórnika

Při wšelakich pśileżnosćach spominachu Serbja w mjeńšim abo we wjetšim kruhu na wulkeho syna serbskeje zemje, Michała Hórnika, kotrehož stotniny dźěn létsa swjećimy. Wulkotne bě ćesćowanje, kiž so sta lubemu sławnemu wótćincej pśez župu „Michał Hórnik" pśi słónčnej njedźeli w juniju w jeho ródnej wjescy wo Worklecach. Hižo tam je mnohi serbski studowacy sobu skutkował a z tym pomhał porjeńšić dźakne wosławjenje swojeho duchowneho wjednika.

Zańdźeny pjatk, na ródnym dnju Michała Hórnika, wjećor we 8 hodź, pak zhromadźowaše serbske studentstwo swojich towaršow a pśećelow serbskeho narodneho žiwjenja k wopomnjeńskej swjatočnosći tutoho droheho syna serbskeho naroda. Chcyše z tym wopokazać njezapomnitu lubosć a swěru napśeśo swojemu narodej. Pśi wjećornych směrkach wšak hižo běchu so zešli „Władźenjo", tow. na kat. nadšuli, pśi Hórnikowym rowje na Mikławšku w ćichej modlitwje spominali na nědźišeho wučerja serbšiny na katolskim seminaru. Rjany ławjercowy wěnc pak położichu na jeho row jako znamjo dźaka a trajneho spominanja.

Šwarna cźrjódka hosći a studowacych so zeńdźe wjećor w žurli Serbskeho Domu. Wulki wobraz Hórnikowy, wobwity ze zelenymi pletwami a wobrubjeny ze serbskimi barbami: módrej, cźerwjenej a bźełej, zhladuje z prawa z jewišća na pśitomnych. Wjećork zahajitaj Alois Andricki a Anton Nawka z Rubinsteinowej „melodiju" za klawěr a husle. Wótro tołmači na to Ach. Nawka baseń „Michał Hórnik" wot Józefa Nowaka a pohonja, dźěłaś w njesebićnym duchu Hórnikowym. Cunje klinči na husle a klawěr „arija" (Prezolese), kotruž mjenowanej studowacaj z najlěpšim začuśom poskićitaj. W nastawku pśećela serb. luda „Mój pśeni wopyt we Łužicy" widźimy žiwy wobraz miłeje postawy swojeho Hórnika, kak rěči, sudźi a jedna. Młoda Władźanka, H. Lešawic, zamóže w měrnym hłosu nam pśećitać tuto zetkanje.

Jadro swjatočnosće je ćesćowne spominanje a zdobne połúdnoseńje wulkeho syna serbskeje zemje, Michała Hórnika. Nětćiši hłowny starši serbskeje studowaceje młodźiny, Anton Nawka, rysuje w krótkich słowach tutoho njezapomniteho jako wučenca, jako woporneho a kruteho dźěłaćerja na polu serbskeje narodnosće a jako muža a wjednika serbskeho luda. Namrěwstwo tutoho duchowneho hobra mamy sobi ważić. Symjo, kiž je Michał Hórnik wusywał njowustawajcy, zo by zakhował a pozběhnył serbsku ludnosć, ma w nas skhadźeć, rosć a płody pśinjesć. Tak mamy so hóźinje wokomik wobkedźbować. Čitajmy wudźělki, kiž je z pilneho swojeho pjera nam zawostajił na wěcne. Najwažniša Hórnikowa zasada bě, zo kóždy Serb ma znać stwizny swojeho luda, zo wě wo podeńdźenjach, kiž nježeje pśetrał w běhu cźasa. Njeznać jenož stysk a horjo, bój a bźedu — a'e też jeho duchowny pozběh, kiž bě Bóh w ćežkim dóńće jemu napołožił. Póznaj zańdźeńosć a spytaj zrozumić pśitomnosć swojeje ludnosće! To budź twój nadawk! Wostań swěrny swojemu serbskemu narodej a słuž w pśistušnosći swojemu nježnemu wótenemu krajej! To je, štož Hórnik teŕ dźensa hišće pśiwola swojemu serbskemu ludej a wosebje serbskej studowacej młodźinje!

Zawěšk na jewišću so zbeha po tutych ważnych słowach. Wšudeź ćma. Wulka bźła postawa stoji pśed nami. Jeje wotbłyšć so sleborni. Spóznajemy w pśećelnym wobliću ćesćeneho Hórnika. Ćiše a měrnje wustupuja wjetšo a mjeńše postawy, zabudjene do bźełeho płašća. Žaruja pśe wótćincu Hórnika. „Naš Hórnik wumrěł! Takle z Budyšina so zrudna powěsć njese z wichorom . . . ", žałośći hłós (Alf. Andricki) nócnych duchow a ćiše, kaž pśiźe, so zaso wotsali. Nimoměry dostojny a jimacy to wustup! Władźanam wšu ćesć a khwalbu! Klawěrne solo „Zrudne spominanje" wot Ant. Dvořaka pśewjedźuje (Ant. Nawka) k struchłej Hórnikowej baladźe wo „rejwarcy w žarowanju", kiž Pawoł Ćórlich derje powědajo pśednjese. Słyšimy hišće z časopsa „Łužicy" Hórnikowy pśehlad po serbskim narodnym a kulturnym žiwjenju jako „dopomnjeńku serbskej młodźinje". Pśenja a posledna stućka narodneje hymny „Rjana Łužica" skónći rjany a pozběhowacy wjećork.

Serbske studentstwo je hódaje a dostojnje wopominało dźeń stotninow swojeho wulkeho hajownika Michała Hórnika! Njech serbske studentstwo wojuje w duchu tutoho sławneho wjednika serbskeho luda za swój mały narod a za swój ródny wóteny kraj! Wopomnjeće tutoho muža pak njech traje nam wšěm, doniž serbske zynki so zanošaja po honach łužiskich. Wolajmy teŕ my z Ćišinskim za drohim Hórnikom:

Budź božinje! Tebje Serbja njezabudu;
Tam horkach njezapomú Ty na nas teŕ:
Ze swojim wulkim duchom w serbskim ludu
Ty dale nad nami a wěcnje knjeź! Ra.

S **Kotlez.** Kaž tóžde léto knjeje dwory po dokonjanych žnjach se swojimi dźěłaćerjemi jako dźat sa derje domojthowane. Žně žnjowy swjedźeń swjećeja, tak je teŕ žobotu knjes ryćeŕtubleŕ Atwed Lorenz sa wšchitkich swojich dźěłaćerjow a pśichiśatejnych w Hajeńcu hosćezu na swjedźeń shromadźił. Wšchitcy pśichitomni so bohacze ź kołesom a tykanzom, kaž teŕ ze žłobnej pjecźenju a darmotnym piwom pohošćichu. Dźěłaćerjo kujelej Lorenzej prejsentowy torb pschepodachu. Wón so sa tutón dar dźakowasche a wschitkim prawje wjesełe hodźiny pschejesche. Hudźbna kapała k rejam pišałche, a pschi jeje tynkach pschitomni hacź do połnocy rejam holdowachu. Tajki žnjowy swjedźeń swjedźeźi wo dobrych poměrach mjes dźěłodawarjom a dźěłobjerjejemi swjedźeźi. Zwrkwinški žnjowy dźakny swjedźeń je so tu na **1.** oktobra wobstorcźił.

S **Kotez.** Žita su domoj sebrane a burja su ź wunoschkom jara spokojom. Njemóžachu je sdźeła wschitke do brójnjowy thowacź, dokelž bźeše zkoma létśa wosebje dołha. Tak widźimy wjele fajmow na polach stejo. Někotši burja pak też dźeł hnydom wumłócźichu. Nětko ratarjo pilnje wotawu dźěłaja. Kaž so nětko pschewidźeć hodźi, smějemy létśa tej rjany běrnowy wunoschk.

Z **Njebjelćic.** Njejapzy pśiźe powěsć, zo je so knjez wučeŕ Jakubaš, kiž je na našej šuli 14 lět dołho spomožnje skutkował, do Häslicha pola Kamjenca přesadźił. Na jeho město pśiźe evangelski němski wučeŕ. Na knjeza wučerja Jakubaša sebi trajne wopomnjeće wobkhowamy. Wón bźeše pola nas wšitkich woblubjeny, wosebje šulske dźěći jeho lubowachu.

Z **Wotrowa.** Knjez wučeŕ Měskank, kotryž je lědma so pola nas zdomił, pśi tym pak sebi powšitkowu lubosć a dowěru wosady dobył, je so njenadźicy do Małeho Dittmannsdorfa pola Połčnicy do evangelskeje němskeje wosady přesadźił. Na jeho městno pśiźe evangelski němski wučeŕ, kiž hižo wutoru swoje městno nastupi.

S **Kamjenza.** Na borschćejowym swjedźenilchću je 19létny cźeśliwi wucźobnik ź hobrišćeho kolesa dele padnył. Pśichi njejapłtim sawjerćenju kolesa wucźobnik ź cźołma na dešowany płót padże. Njeboh zwinył swój prawu ruku, štama a so lmitskach cźežśy srani.

S **Kamjenza.** Sdźeń rano namakachu 77létneho płatowego wikowarja Otu Schuriga na kolijach Arnsdorfskeje žeľeznizy, nježde 20 metrow sady Kellingez dźěłarske **mowjeho** kjo. Njeboh**ownego** je najskerje, jaka je

Digitized by Google

domoj schol, duchowna hłabatej nadpadnuła, so je na kolije fuschol. Rauschi cżiły jeho pschijědże a mori.

S Kamjenza. Pjatk wjeczor wokolo 7 hodź. staj na Walowskej dróhy kolojesdźaj za sobu tramaj. Jedyn z nich njesmjedźeše so dozdyła nieschani. Druhi so na hłowje a w niewjeczu straschnje skani. Sanitarnik, kiż w blizkosczi bydlesche, běżeše prěni k pomozy.

S Kulowa. W meschczanskim hacże su so ryby wulojile. Wunoschi bě wotkajay. 31 zentnarjow karpow mošesche so wotwodacz. — Pschi honjenje na kurwoty na Kulowskim rewěrje su 6 hajnikow 140 kurwotow zastrěliłi. Knjes mlynski wobsydźer Jan Kober je sam 60 kurwotow zastrělił.

S Nuknowa. Tudomny kołoliti zyrkwinski spěwanišći khor so poruschichi. W pschichodze budźe schyrjichłowny męschany khor spěwać. Zdźěłany žonski a schyrjichłowny muzski khor. Knjes kantor Jäckel wostanje khorowy direktor, ale zarjadnistwo muzikalskeho wjedźenistwa budźe znjeme sa so. — Sa wobnowjenje zyrkwje je so hacż dotal 25 000 hriwnow darilo.

Z Łužicy

* S Wotbramoz. Tu su dźěłaczerja Jana Barscha se Smjerdź-Dumiż zajeli a do Budyschcho hamtskeho hudnistwa wotwjedli. Barsch je podhladny, so je kommunistiski kneż był.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Haugsdorfa w Schlesyjskej. (Domjst so dozyła wotpalilo.) W nozy wot pjanoscze k wutorje wokolo 11 hodź. w domiskim zimnoscerju Jura wotžeń wudyri. Woheń so z wulkej wschnoscju rozschěrješe. Wobydlerjo, kiż twjerdźe spachu, hischće z cżasom wotnjeschu a so we posledniim wokomiku wuchowachu. Wschitke hospodarske potrjeby so zhubu spali. Sapałowy njemóžachu dopołnje dźěłacz, dokelż bě jara mało wody. Domjst běsche jara nisko sawězeny. Wohnjowa kommisija sa zapałerjom hlědźi.

Jednotna uniforma sa dźěławu służbu.

Dobrowolny dźěłacjeŕ w nowej jednotnej drasce, kotraž so k brunej łoschi nosy.

Radio

Radio.

Wutoru 5. septembra słyschimy:

Königswusterhausen. Rano znatcho wschědneho programa: 15 hodźina młodźinc. 17 žona na šwedowej wulajcy w Chicagu. 18,20 politiski přehlad nowin. 19 hodźina naroda. 20,30 europiski koncert. 23 nowa italska tabanowa hudźba.

Lipsk. Rano znatcho wschědneho programa: 12 koncert. 15 wjeselnosć „Richard Wagner a němska rěč". 16 koncert z Drježdżan. 19 hodźina naroda. 20 wjesela hodźina. 21,30 rejwanjska hudźba. 22,20 wječorniczka hudźba.

Rano znatcho wschědneho programa. Mnichow: 20 jasorowy koncert.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Nahlady na wjedro za jutrjischu wukonu: Sasso rjenjsce a stabilniske wjedro.

* Kuba. Kuba je pjatk hrózny wjercznany wichor potrjechił. Wjetr je we hłownym mjescze Havanne wuschkodźił wjele wischelakich mjestowych a dźiłach elektriskeje siły njemóžnych. Tchołla wschelake elementy wobhrodły wuraźne dyrbjachu pschecziwo nim sapschinjeć. W Havanne je wichor 6 hodźinu z wuchodnej rychłosću 161 kilometrow na hodźinu dźěłał. Wjele je so stanjło.

* W Španiskej su na wschelakich mjenjach hudźo na španiskej zhorej z wumrěli. Dotal su 52 hodźerskich wozerow zastrělili. Wuschnoscze so boja, so so zhorjesz na tamnjeje plany wuspěchnje.

* Na jeanjelskim tankowym parniku „Athelqueen" so z rozbuchnjenjom 5 muži wobžadli mori, mjes nimi 2 lódźnaj oficeraj. Cżłon jeneho injesbożeneho su namakali. Tamni buchu do kruchowo rostorhani. Rozbuchnjenje sta so pschi jězbje z Japanskeje do Filipinow.

* Hollandske wojenske lětadło, kiż wot parady, kiż běsche so k cżesczi hollandskeje kraloweje w Batawiji w Holandskej Indiskej wotwěła, wrózo lecjesche, je so a Paraklanga injesbożiło. Wobe wosobje, kiż w lětadle běstej, su zarastrělili. Lětadło so dospolnje roski.

Přilopk

* Zarosłanowa mandże ska wumrěła. Sobuzałožerka Zarosłanowa z rod. Wollmann, mandże ska zyrkwinskeho wobsydźerja Hanja Stanja Zarosłana je w tydźenju we Wróblawju 60 lět stara wumrěła.

* Cżekanje je zwětnych schulow. Po zymym Barlinje dźěrji z khromadami zwětne schule wopuschczeja. W Nerlinje namym su wot jednacze zwětnych schulow wšěm wopuschczili.

* Duchakarcy tuhny kłat pertentku sełłał. Zabuu kłał w Lwowie, łotrejž bě tam lizo psched kłatami dla duchakarscze do bludnizy jawjeli, je załožitne słónjinowe na jenej potinzy słucził. Jako dyrbješe žeby nětko 40-lětna žónjka sub wuczahowcej dacz, zhrabnu kłat nóż a jón žónjej do wutroby sałł. Potom druhego partnera do jitwy sawała, kiż jo wustrožnołcji cżełnu a podawk poliziji wojjewi. Tuta duchakarscze lekarja laja.

Swójbne powesće

Sobuzjenje: Hilza Nowakez a Pawoł Jórsier w Budyschinje. — Liselota Wischnerz w Sejiczach a Hellmut Franetzky w Budyschinje.

[illegible]: Marie Mařich z Cżnu rodź. Dučžmanez we [illegible] — Jan Schotta z Hilbgardu rodź. Neu[illegible] Minasit w Budyschinje [illegible] z Budyschinje. — Christfried [illegible] z Cżnu rodź. Matyjaz rodź. [illegible] Knif dr. jur. Albrecht [illegible] we Wjelcżinje. — [illegible] w Jenu rodź. Wendtez we [illegible] z Kowalt jastwnik, z Jo[illegible] rodź. [illegible] — Kurt Henjel se [illegible] — Pawoł Müller we [illegible] Marie w S[illegible] rodź. Nowarez w Bamb[illegible]. — Pawoł Rietz w Lubjenjach z Klein rodź. [illegible] w Wjelkich Wjelmjenjach.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sitzung des Preisausschusses

Montag, den 11. September 1933, vormittags 10 Uhr, im Sitzungssaale der Amtshauptmannschaft Bautzen, Bismarckstraße 21.

Bautzen, am 2. September 1933.

Amtshauptmannschaft.

Wegen Aufgrabungen wird die Hohenstraße gesperrt bis zur Beendigung der Arbeiten für den Fahrverkehr gesperrt. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 4. September 1933.

Stadtrat, Polizeiamt.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 4. septembra 1933.

Barlinska burša so jandźenu sobotu po dwaj měsacznej pschestawzy tajko prěni krócz sobotu wotmě. Wotwarowanje pak běsche jara słabe. Kurhy akzijow běchu njejenujake, z dźěła trochu postupichu, z dźěła pak tež spadowachu.

Barlinske produktowe wiki běchu sobotu tchorunja měrne, kaž běsche so wocakowało. Schlěbowe žito so wschitke płacżidła, płacżizny pak so njepscheměnichu. Tež pschenicu khětro kupowachu. Sa wowsu a jecżmjeń so mjenje kupzow namaka.

Sobotu płacżachu w Barlinje zentnar

pschenicy: 9,20 hr., rožki: 7,60 hr., jecżmjenja, natwarskeho: 9—9,50 hr., naletnjaka: 7,75—8,15 hr., wowsa, starcho: 7,50 hr., nowcho: 6,60—6,95 hr.,

w terminowem wikowanju

pschenicy, za septembr: 9,52½ hr., za oktober: 9,60 hr., za dezember: 9,72½ hr.,

rožki, za septembr: 7,83½ hr., za oktober: 7,95 hr., za dezember: 8,10 hr.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płacżizny po złotej hriwnje.

	2. 9.	1. 9.		2. 9.	1. 9.
Pšeńca	173-175	173-175	buny	—	—
rožka	141-143	141-143	woka	14,2-16,0	14,2-16,0
jecżmjeń, nat.	—	—	modre lupiny	—	—
jecżmjeń	146-154	146-154	žołte lupiny	—	—
wows	135-141	135-141	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps wosusk	—	—
pšeńc. muka	24,0-25,0	24,0-25,0	lany wosusk	15,4-15,5	15,2-15,3
rżana muka	20,3-21,3	20,3-21,3	such. truhanc	8,60-8,70	8,60-8 70
pš. wotruby	9,40-9,50	9,40-9,50	běrnj. kruški	12,6-12,8	12,6-12,8
rżane	8,60-8,90	8,60-8,90	syno, 50 kg	1,10-1,40	1,10-1,40
raps	3,10-3,20	3,10-3,20	rżana sloma	0,45-0,60	0,45-0,65
hróch, Viktor.	29,0-33,0	29,0-33,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,35-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,35-0,55
pieluški	—	—	rěcna „	0,35-0,50	0 35-0,55

Za wobsah zamolwity: A. Dučman w Budyšinje.

Jako hosczo pschi kanzlerowej rěczi.

Wot lewizy k prawizy: president němskostatneje banki dr. Schacht, němski spontowny minister j Neurath a měrtokanzler j Papen.

Wupjerki we wšěch sórokosčach **łožowe** damasty smuhaty płat płachty wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Powěda so wo tym **fotowe dźěła** wuwića a wobrazy, fotowe aparaty a potrjeba **Erich Winter** w Budyšin'e na Kamjeńtnej hasy 14

Pytam **młodeho mužskeho** k zběranju wotběrarjow (serbska rěč so preje) ARTHUR SACHSE na Seminarskej hasy 11

Na žiwnosći (13 kórcow) pytam muža, 40 hač 60 lětneho, może hnydom zastupić a ženjtwa njeje wuzamknjena. Bliže zhonić we wud. Serbskich Nowin

Srědki k namoćenju sywow Upsulum, Ceresan, Corbin, koprowy vitriol atd. **drogownja Erich Winter** w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy 14

Najlěpše **selene jerje** 10 štuk 35 pj. **Albert Lehmann** na Połnócnej dróży 2

Wuporjedźenja elektromotorow, młóćaŕow kaž podawanje nowych motorow a mašinow, připrajenjo elektriskich powodow a wodowodow, plumpow a samonapojakow. Sym darmo k radźe. (Póstska khartka dosaha). **Arthur Sachse na Seminarskej hasy 8**

Serbsko-němske Němsko-serbske **Słowniki** k wudospolnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotnišeho zemskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płacżiznach a wuwjedźenjach w Serbskej knihaŕni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4

Serbska knihaŕnja w Serbskim Domje w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4 wobstara na přeće też wšitke němske knihe po tunich płacżiznach

Přiloha k čisłu 202

SERBSKE NOWINY

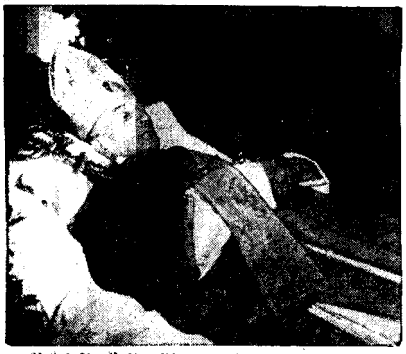
Póndźelu 4. septembra 1933

Biskop dr. Schreiber †

Barliński biskop dr. Schreiber je pjatk wječor ½12 hodź. w Jadwigskej khorowni w Barlinje po dołhej khorosći wumrěł. Pśichi jeho źmjertnym ložu zyke tachantiwo pśehowaśe. Dr. Schreiber běśe wot 1921 haž 1930 pśeni biskop saźopostajeneho Miśichinjanskeho biskopstwa a potom pśeni biskop nowoho Barlinskeho biskopstwa.

Wot symy 1930/31 dr. Schreiber na powjetśenje wutroby cźerpjeśe. Spocźatk t tutej khorosći leži we lětomaj 1927 a 1928, jako dr. Schreiber jako Miśichinjanski biskop po Sjednoczenych statach pucźowaśe, pśichi cźimž je žo pśehenapinał. Tehdom wón kóždy dźeń w amerikanskich katolskich zyrkwjach a organizacijach pśedowaśe a rěcźe w jendźelskim jazyku dźerźeśe, husto pjecź króć wjacźe.

Khrystian Schreiber žo 3. augusta 1872 w Sombornje w Hessensko-Nassauskej jako žyn blidaŕskeho michtra narodźi. Wopytaśe najprjedy ludowu schulu. Po wotpołożenym pruhowanju studowaśe filosofiju a bohožłowstwo, najprjedy w Fuldźe a potom w Romje. We oktobrje 1898 žo na měśchnika wuźiwjeźi. Lěto pótajźiśo wrócźi žo wón jako doktor filosofije a bohožłowstwa do žiwojej domizny, hdźej žo ja profesora filosofije pśichi filosofisko-theologiskej fakulcźe w Fuldźe powoła. Lěta 1921 jeho bamž Benedikt XV. za pśeńjeho biskopa Miśichinjanskeje diózeje pomjenowa. 10. septembra 1929 jemu bamž Pius XI. japoschtolske administratiwne [illegible] dowěri

Pśeni Barliński biskop dr. Schreiber na marach.

Poslednja khěža

Na ławzy pśched khěžu starz žedźi. Ławka je jena se starych zyrkwinskich ławkow, kotrejž dyrbjachu pśched lětami nowym městno pśchewostajiś a potom do zahrodow a dwórow burow puczowachu. Barba je ś lawti dawno dele, a stare dubowe drjewo žo žłěbrosćěrke ỵboli, nimale kaž starzowa hłowa, kiž je na nju složena.

„Dobre ranje. Rjane wjedro dźenža!" — „Haj!"

„Tu žo derje žedźi."

Starz žiwoju trubku ś huby wjawśi, ma to sa něšchto, ichtož žo zyle šamo rosumi, so na žiwojej ławzy, pśi ed žiwojej khěžku, pod wulkej worjeśchinu derje žedźi. So je izpka derje, tam žydacź. Schto dyrbjał wo tym hišćeze rěcźeć! Wša žiwoju trubku šažo do huby a pacha ilutniwje dale. Sda žo mi, so žym njetrjebawšchi. Wobras tu pśchede mnu je tak cźichi a žiwjatocźny, jo žebi myślu: žłěbrosćěra ławka teź tudy w zyrkwi steji. Pśches jašne wolna do jstwy hladam, kotraž je se seleznym žwětkom worjeśchiny zyle polna. Rutska krožna steja, žwjecźa teź. Horjeka na starej jabłuczinje cźorna tócźka žedźi, kotraž je žiwojimaj jantorožoltymaj wocźomaj kaž ztrožełow polna na mnje hlada. S pśichiacźinjenych hródźinych duri běła kosa žiwoju brodatu, rohatu hłowu tykawšchi na mnje žměšchne mjeswoczo sćahaśe.

„Wona cźerstwy powětr žrěba!" ja prajach, so bych takle žiwoje wcźipie wudźeranje pśichitk.

Starz mérnje stronu hladaśe. Trosćku žo pożmėwkuje. „Měśchcanski bledźar!" žebi wón myślił.

Rady bych na schérej ławzy žedźał, ale boju žo, so mohł stareho ś tym wobcźeźowacź.

„Scźe w lěžu pobyli?" žo potom wopraścha.

„Haj!"

A powėm jemu. Wón mojim žiwoam pśchipoźkuchajo ś hłowu pśchitkoźuje. Stónczńje wo schleizu wody proścha. Ssym laczny.

„Macźi!" wón do domu jawoła.

Pśicheźelne mjeswoczo ś mnoho saldami žo pokaże. W starej burskej schalzy mim wona jašne cźerstwe žohnowanje se studnje pśchinjeże.

„Dobra woda!"

„Haj, haj!" starz pśchihkoźuje, „studźeń dobru wodu dawa."

Shonju, so je hłuboka a stajnje wodu dawa, hdyž druhe je žuchotu wušaknu. Wokoło rózka khěže dyrbju a do studnje pohladacź, ś kotrejež khłódnje wustupuje.

Hacź njecham tźwilu wotpocźnyć?

A tak tola na ławzy žedźu. Macź do domu wotkėndźe a klepoze w kuchni se žudobjom. Starz pśchi mni žedźo žiwoju trubku dale kuri a hdyž a hdyž ś tróstkim žłowcźkom do mojich rěcźow sapśichimnje. Worjeśchina jérje wonja. Nėhdźe w bliskosći žo bérnjaze seliśchcźo žmudźi. W žuśodnej wjeu žo ś zyrwje swoni.

Khěžka pod worjeśchinu mje wobkuśtuje. Myślu, kak rjenje dyrbi bycź, po dźeła bohatym žiwjenju tu se žwojimi poślednimi lětami sam bycź, rospominacź, žwoju trubku kuricź, mjelczeć. A łuśko wot žo śtichaśewšchi strowju a du šažo žwoje pucźe. Se jstwy pokneje seleneho žwětka jantorožoltej wocźi tócźiti procźe sa mnu shladujetej. ŧ.

Knjez Toureng je pjeć milijonow překřiwił

Tśi hodźiny poźdźiśicho schef pśchistajenych do knjeza Tourengoweje jstwy pśchijachli. „Tu, mój luby, dobry Tourengo", pśchi tym ś hamtikim wopišćmom machajo, „je wukas generalneho direktora, po kotrymž žmėcźe dźiwajo na Waśche saśtkužby na žwojim tudomnym měśtnje a ło žo druhi sastojnik do Saint-Maur pósćele. Wšchitko běśe dźe jenoż wobšarujomne smylenje."

Kak rjenje wśicho klincześe!

Knjez Toureng jenoż ś ramjenjomaj scźahny:

„Wobšaruju jara. Wėz dyrbi nėttole žwój pucź hicź. Pśched pśchiśaźnym žudom dźu rěcźeć, a wobstorzeny budźe sarjadnistwo. Proścu, cźiničze nėtko, schtoż žo Wam spodoba!"

Schef pśchistajenych proścheśe:

„Najlepśchi knjes Tourengo, potom dyrbju Waž dacź sajeć. 5 milijonow! Pomyślcźe žebi tola, sajtwowy wós, haniba . . ."

„Proścu, dajcźe mje sajeć!" Knjes Toureng tłobuk žebi stajiwšchi žo na blizśchu straźu pode. Schef pśchistajenych sa nim krocźeśe. Wón runje sacźišćecź njecźinjeśche kaž muž otrnj chze druheho dacź „sajeć.

Na thobbje dyrbjeśe žo stacź, so wobeju sastojnikow wcźipny nowinaŕ wuhlada. Nėtajku wulku wėz cźuchajo, žo ỵ nimaj žobu je komišarej poda; a tam mójeśche wśchitko žtyśchecź, schtoż mėjeśche knjes Toureng rjeź. Schef pśchistajenych běśe jbity cźkowjeł: „Teź tole hišćeze! Sjawnosćź njeźmėdźeśche tola niczo šonicź!" Nėttole wėjo wśchitko šoni. Teź, so knjes Toureng ke komišarej rjekny: „Jnka wėz pśchińdźe jenoż tohodla, dokelž chzyśche wyšoki sastojnik w finanznym ministerstwje jeneho še žwojich mlodych lubostnikow na moje městno pśchinjeścź." Pół hodźiny poźdźiśicho sastojnik wós po knjeja Tourenga pśchijėdźe. Schef pśchistajenych žebi za nim ruzy łamaśe.

„Słóśtnik" Toureng sympatiju 99 prozentow wśchėch žwojich krajanow wobžedźi. Tucźi žebi dawno hižo myślachu, so na sjawnym sarjadnistwje žwakowstwo a podobne pośrėdnistwo najbórścheho rafu knježi. Nėtko je knjes Toureng nastork dał, a žuwanje drje žo sawėcźe wotkryje. Khiba-li, so njeda žo knjes Toureng pśched žudnistim jednanjom hišćeze ỵ měśtnom schefa sa pśchistajenych abo poddirektora w sarjadnistwje sa hamtiśe koštowne znamki kupicź, žwoje 5 milijonow šažo wopruju. Ale knjes Toureng njecźini sacźišćecź, jako by žo žwojeje wiceźby pśched žudom widacź chcył, a pjenježy połicija hacź dotal podarmo pytaśe.

Tak budźe drje śtiwlenje a lśchipjenje šubow, hdyž do knjes Toureng pśched pśchišażnymi „wušypa". Hižo dźenża je nėśchto podobne kaž narodny rjek. nk.

Italski najlepśchi lětaŕ žmjertnje snjesbožił.

General de Pinedo, jedyn najlepśchich italskich lětarjow, kiž wschelake rekordy w dołhim lětanju postajił, je pśchi starcźe k nowemu leczenju ỵ Newyorka do Bagdada žmjertnje snjesbožił.

Lubościnski list

Stawizna ze stareho Parisa.

Hdyž teź niz runje jara elegantny, dha tola po pośledneji mòdze zdrasćeny knjes da žo pola jeneho ỵ najnahladnischich prawisnikow Parisa samołwicź. Skužobnik jeho do cźakańje pschewodża, a proźy, so chzył žo chwilu scźerpnyć.

Wcźipny žo pśchikhadnik w jstwi rosgladuje, a hižo je nėśchto pytnył, schtoż jeho sajim šudźa. Je to słoty cźažnik, kotryž na kromje starych franzowitich thachlow tykoze. Chze runje poštanowiśchi žebi jón blize wobhladacź, jako žkužobnik šažo do jstwy sastupiwšchi list na pisanike blido pokoji a potom hnydom šažo wotėndźe.

Znjy knjes je njemjelcźawy doicź, žebi list blize wobhladacź. Napišmo, drohotna papjera, ś njeje wustupowaza rjana wón na to pokaluja, so wón wot jeneje knjenje pochadża. Sso njekomdźiwjchi wón list wotewri, pśchecźita jón, a jeho mjeswoczo žo rosjasnjachu. „Wulkotnje, wulkotnje!" wón bórbota, mój prozeź je dobyty, poruczam žo šažo!" S tutymi žłowami wón list do žwojeho saka šunje a tohorunja słoty cźažnik, kotryž žebi ỵ tromy thachlow wosmje. Potom tłobut ỵ hoki ibźnje — njeje to jeho —, pśchiruna jón je žwojim a staji žebi tón pśeni a idobom lépśchi na hłowu.

Po minjenej schtwórcźhodźinje w hoscźenzu pśched wubjernymi tśikatymi cźasćkami mjaźa a pśchi schćenzy dobreho wina žedźi. Tule hoscźinu ma žo słoteem cźažnikej dźakowacź, kotryž je runje nėkajkemu cźarpornikej pśchedał.

Pśchi wjecźornych žmėrkach šažo pśched domom prawisnika steji. Bóryj namata dobru žiladnosćź, žo do domu pśchitradnycź, a jemu poradźi žo, njepytnjeny na łubje pśchińcź. Tu wón wocźaknje, doniž njeje šwón žyrtwje Notre-Dame hodźinu scherjenjow pśchijśiwik. Potom na tśichu won jałeše bjes wobcźežnosćźow žuśodny dom dozpėśe a wušofinoscźu šaśnika žo we wuhnju śhubi. Tatle pśches thachle do spanjeje jstwy hrabinki ỵ Verdillac pśchińdźe.

Sslabe žwėtko nózneje lampki jemu pomha, žo we njesnatej wokolinje wujnacź. We wulkej mnohosćźi na blidach a ztólcźkach wśchelake drohotne wėźki leżachu. Mi niczo tebi niczo žu žo w jeho šakach śhubiśe. „To žo derje schlachcźi", žebi wón myślesće a pśchihotuje žo, so by žo ỵ rubjeńśtwom ỵ procha mėł.

W tymle wokomiku žo cźśichina nahle pśchetorhnje. Mały kołzy-pśzcźt hrabinki bé wotucźił a šapocźa kaž zybnjeny schcźowkacź. Hižo dźerźi žo thołowow šadobywarja a šakuśnje žo cźim trucźśicho, cźim bóle žo pśchestajeny jeho wotichašcź prózuje. W pódlanśkej jstwi hrabja ỵ Verdillac wotucźi. Sswojich žkužobnikow swoławšchi žo ỵ nimi do spanśkeje jstwy mandźelskeje wali. Pśchi jeje ložu zuseho cźłowjeka mérnje a dostojnje na stole žedźažeho wuhlada. Ale mandźelska, kotraž bé žo hacź dotal se žmjertnym strachom cźśicze kaž myšchka šadźerźała, nėtko ỵ zykej mozu „mordarjo a paduśchi" rejicź šapocźina.

Hižo ỵ pśeńim ropotom bé žo paduch wśichčh tradnjenych wėžow šažo widał a je na jich městno wrócźo śkładł. Nėtko žo na wrėśchcźenje žwojeje knjenje žkužobnizy na žedźažeho walichu, hrabnwšchi jeho špułachu a dowlecźechu jeho na městnje ỵ policajskemu kommišarej. Chźeźja jeho pścheźkychowacź, ale wón špiecźuje žo wuprajecź.

Dowjedu jeho do jaśtwa. Hižo krótke dny po dźiśicho žo pśchecźiwo njemu jedna. Hrabja a hrabinka ỵ Verdillac staj jako žwėdźaj pścheprośchenaj.

Ssudnik jatcho napomina žo chzył žo paduśchitwa wuinacź, ale tón mérnje a ỵ hłoom na cźejcźi franzeneho wotmolwi, so je jemu kóždy wotpohlad tradnycź idaleny byl. A jo by to dopokazał, won list je žwojeho saka wucźhenje a proźy, so bychu žebi jón chzyli pśchecźitacź.

„Lubowany mojeje wutroby! Pokna radoscźe Tebi sdźelu, so mój stary mandźelski tripat dźenża do žwojeho létneho domu won pojėdże. Dyrbimoj tutu dobru žtładnojcź wužiwjchi žo dokładnje sa puta wotnamakacź, kotrež mi je žwojej žarliwosćźu napokoja. Pśchińdź kaž pośledni ras ỵ poknozy po ỵwucźenym pucźu, bojedla pak Cźe kedźbowacź proścha, so njeby žebi žaneje schtody sćźinił. Budź wobhladniwy! Wėśtosće dla woheń we thachlach w prawym cźasu šahaśham a staju tam stoł. Se žadośću napjelnjena Cźe wocźakuju, njedyrbjała-li Tebi hacź do wjecźora hišćeze napscheczíwneje powėśće pśchipóśłacź. Njemóžu docźakacź, so bych Cźe wobjała. Twoja Germaine ỵ Verdillac."

Pśchežłapjenje wśichčh pśchipoźkucharjow žanych mjesow njesnajeśe. Ssudnik njemóže žo dodźiwacź, a wohaŕbjenje mandźelskeho samóže jenoż njeskónczna wustotnosćź a pśchežłapjenje hrabinki pśchetrjechcź. Hłuboke mjelczenje knježi, kotrež šakitował wobškorżeneho wujźe, jo by wobškorżbnikam najhórśchu winu wumjetował. S płomjazymi žłowami wón nješkyschanu njeměru hrabinki šwika, kotraž lubowaneho najhórśchich njeskutkow winuje, dokelž chze žwoju šamžnu cźesćź wuchowacź.

Hišćeze njeje wón žwoju rěcź ścóncził, jako žo njemdrosćź itajnje pśchibéra, na žwoju mandźelsku wusatkadźa. Tuta poškodźiwšchi žo je šale wali. Wona thwata k žwojemu lubowanemu, k prawišnikej, kotremuž bé tola bórzy po wotpokłanju prénjeho tista napscheczíwnu powėśćź pókłała, dokelž bé jeje mandźelski žwój lécźny dom wopytacź wotstorcźił. Wón dyrbi jej njeskrosumliwy dyrdomdej wujašnicź.

Nichtó wjazy w žudnitkej šali njeje, kiž by žo žadanjam šakitowarja pśchecźiwjał, a tak žud hrabju a hrabinku šašudźi. Wonj dyrbitaj wudwći jednanja njesćź a njewinowacźe wobškorżenemu 1500 šcźėžnakow šarunanja šapłacźicź. Snėwnje hrabja nėkotre šmėnti na blido cźišnje, a wuwarjeny wotlėpjeć móže nimo pjenjes hišćeze šbožopscheczа pśchitomnych pśchijimacź.

Praścheja žo mje, hacź a hdy je žo tuta stawišna podała. Hdyž wotmolwju: haj, a to na ỵonzu 18. lětstotka, potom žmėcźe to wėricź. ŧ.

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achtzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen.

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Raufhandel erleidet;

e) Köperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen; Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschlingungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Sceedienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und ebenso dann und bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt [illegible] und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung des Schadens des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt [illegible] die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall entstehenden Kosten [illegible] auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und [illegible] der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank [illegible]

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige den [illegible] den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten; nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 2) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber wiederum, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płać 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny předwo scěhowkam cělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bjedny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbi wón bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hóre a lubje wuznawa.

Cisło (Nr.) 203 — Budyšin — Wutoru 5. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Skónčaca zhromadźizna Nürnbergskeho zjězda

Wulki Nürnbergski kongreß nazionalsozialistiskeje strony skónči so njedźelu wječor w swjedźenskej halli Nürnberga. Tuta zhromadźizna běše jenička za skónčazu rěč wjednika postajena. Hobrjke tworjenje běše pschepełnjene. Wobdźěłanje **kóždeho** jenotliweho znateho zhromadźowarja postrowichu. Woţebita cţeješe so tej Mussolinowmaj delegatowaj dosta. Krótko po ½7 hodź. wjednik pschidźe, a se zahorjenjom jeho witachu. Jako běchu standarty do hale zaćahnyle, wjednikowy namjetnik Rudolf Heß nowych hośći powita, wosebje zastupjerjow diplomatiskeho korpsa.

Potom wjednik rěčeše:

Sa krótke hodźiny je wulke wustupjenje nazionalsozialistiskeje strony skónčene. Cţahi wjednikow saţa domoj dowjesć, kóždy so ţoło k swojemu dźěłu wróći, **tola dopomnjenje na tute dny so jemu njezhubi.** Nichtóžkuli, kiž tuto hibanje njeje sposchijał, staji ţebi znadź praschenje: Cţehodła tajke stłačowanje a cţehodła nuţoło njeschijonne ţiwjenje na ţo wosnu a ţo wotbţěłaś? **Kak běše to móžne?** Tuto praschenje ţebi połoţi, pschedy hač tuţón stuk sapoczach. Tehdy ţo praschach, hač budźe ţo to wot němskeho luda ţadaś móc. To běše cţeše praschenje, dokelž wot wjele dźěła němskeho naroda we- **běrź ţym lita dołho we kčiwje połoţenja a** wotpokazowaše do dołheja nazionalsozialistiskemu wukmu, **potom tuto njepřemalne pschewobrośenje** ho pschemyślenja sałcanjow ţiwjenja a wuwi- ţe. **Moji politiscy pschećiwnicy** kčiła **pak** ţa **ţamłuje cţinjeć.**

Kóţdy někto po dołhoţcu ţwobodnje wo tutych myślach rěcţu, potom to ţ dwoju pschiśinowu cţinju, mjenujcy, dokelž móţe je pschećiwnik někto teţ sčinjeć a dokelž dyrbi ţe lubjanje tuto ţrońnośe ţa wschitkon pschichod jako winowatoleţ wobhladowaś, ho ty ţ njeho ţkutki wupłećił.

W pschirodźe njeje ţanych pschipadow, kiž ho njebychu wujaţniej hadźale. Kóţde wuwiśe wojnowa ho po ţakonja pjećicţimy a wnitkowanja. Ţadyn lud, kiž ţo ras dobrotliwu ţiwa, ţo ţ njeje njeinwentrowje, chibaš-li so tute dopśinaca pozitiwnje naležuje. **Nimale wschitke ludy ţwěta nałwarja ho dźenţa ţe wschelakich rańowych ţakładnych wobţtatkow. Njeby-li na tutym ţwěcće někotrych rańow, kotrejž tutkiwilu jeho kulturne wobliczo pońaţeja, potom dyrje wo cţłowjeţej kulturje dołha rěcţeć njemóhli.** Pohlad do pschirody **nam pokaţuje, ţo ţtworjenje cţiśeje rańy nij cţłnje, ale teţ w ţwojim ćuću a thmanoţcjach ţebi miśenje abo bóle runaju. Tuta ţenakoţć je najwjetśi nadźiwk ţa wuwoţenje wyţeho dźełowego ţjednoţcenjwa.**

Wyšeho rańa podźišnje ţebi nišchu, ţo tutu nišchu rańu ţe ţwojej hodnoţcju wopschija. S tym ho wjele ludźi pod wolu hušto jenoć jenotliwzow ţtaja, ţchtož ţyle jednerje ţ prawa mócnjeho wulhadźa, a tuto prawo, bo tym kaž ţo w pschirodźe widźimy, móţe ţa jenicţke rośinne placţeć. Pschi dołhim wuwiću je njedźiwajcy tcho ţara hušto ţ tajkeho nuţenja ţehnowanje ţa wschitkich wuroţło. Njewědomnje w kuţejaţnu ludźe pschego wótrtcho nuţalne ţpśinace wotnućeţche, ţo jeho kuţejtwo njemóţe bytanţtwo być, ale nadobny rośum. Jako **pak** ho tutón prezeţ wutworjenja ludow a ţtatow ţapoca, běţche kommunistiska doka cţłowjeţtwa ţkónčena, **pschetoţ kommunikmuţ njeje wyţchi ţhodźenk wuwicţa, ale je najnišchi ţhodźenk.**

Mjńi Privatneho wotbţěłenţtwa je ţ pschehwědczenjom **wo** wschelakich thmanoţcjach cţłowjekow a ţ jich wschelakorej hódnoţcju njerozdźělnje ţjednoţcena. Wotpokazuje ho, ţo móhli njeţamy ludźo w jenym narodźe dwór abo fabriku ţarjadowaś, ale ţo ţu wyšnjy thmani, ţtat ţarjadowaś, to ţo w mjenje demokratiśe ţyłatoţnje wobłuţeja. **To je najpschećiwnoţej faina w ţebi.** Němiti lud njeje hinak naţtał, hač nimale wschitke nam znate ţuwerićenje kulturne ludy ţwěta. Mało, k organizaţiji thmana a kulturnje ţuwerićenja raţa je w běhu ţtotletkow druhe ludy pschekłapiła a ţ dźěła do ţo ţešrěbała, ţ dźěła ţo jim pschiměrła. Wschitke jenotliwe wobţtatki nałeţcoho luda ţu tež ţo ţwoje wobţtoje thmanoţce do tuteho ţajaţła ţobu pschinješłe. S dołhorańow a pschewinjenych je hižom dawne ţjednoţcenţtwo naţtało. **To je naţch dźenţniśi němiti lud. A kaţkiž je „jón lubujemy a na nim wiţamy.** Hduž ţo na ţpśinace ţakońnjemy, ţo ţo wschitke ţuwerjene jenej ţ tej mjenujcy ţćerći, kotraž je jo ţuwoła, móţa teţ jenoć te mały dźeţerjeć, kiž jón do ţiwjenja ţwołachu a ţe ţwojej organizatoriskej thmanoţći ţkewachu a ţćerćichu. Nechţemy, ţo tuto ţjednoţcenţtwo ţwoju **eţţiţtenţu** na tutym ţwěće thmi, jenoţ tehodła, dokelž wopaţny dźeł jeho politiţke wjednitwo dośta **a to je ţo woprawdźe ţtało.** Mćišćańţke ţtrony běchu ţaţuny dopekas ţa to, ţo njećchu rjekowiśe, ale hţpodarśke. Klamarśke ţjednoţcenja to běchu ţtłes kóţde thmanoţce ţa woprawdźite wjednitwo luda. **A to je ludţej derje ţaćuwał.**

Lud jenoć tajţich politikarjow ţujeţe, kotrymaž je jich powołanje na cţoło napinane. Jako ţebi nemóţe mćišćańţtwo politiţke wjednitwo naroda ţadaśe, je ţo ludźej towaţtwo jako wjednitwo pschedstajiło, kiž ţenje ţmu wotjene njećchu. Tak mośemy ţebi mysliś, ţo mośeţche ţe bi ţuţa raţa dowolić, ţ primitiwnej parolu wokjedź naţchego luda ţtaru bjnju roţtorhnyć, ţo by w dźełaćerţtwje tych [illegible] ţwojowała, kotśi pschi pobrachowanju woprawdźe [illegible] njećchu. Jeneš tak je ţ [illegible], ţo ţo kommunizmuţ, tuta primitiwna jorna [illegible] nadeła ţo ţa wuwi. Njeje ţadyn pschipad, ţo [illegible] ţ wotmyślenjom ţeho kulturnu wróće wjeţe [illegible] tak jaţne je, ţo dyrćijeţće ţo tajţe mćišćańţke [illegible] najţcheţego mańśiţmuţej ţyrmyţ. **Po** [illegible] **1918 běţche to pschejeţe najwoţnišcho,** [illegible] **hišcze dołej teho rańowego wobţtatka, ţtworić, a wjednitwo dośaţ mohł.** [illegible], tajţich ludźi ţe wschitkich ţtawow, [illegible] cţeţich werćichow namałaţ. **To pak** [illegible] **ţaţiałiţtiţke ţaćerţenţe.** Dyrbjeli pak [illegible] dojţ nekajku ćmyţl mérć, móţe to jeţt [illegible], ţo ţe ţleţnej prawdopodobnoţću kóţdemu k ţćerţenju [illegible] napołoţi, ţchtož móţe wón po ţwojich darach a ţmuţkowej hódnoţći ţnjeţć. Tak hyn w lěţe 1919 program pśiţajił a tendenţu wuţwolił, kotraž pazifiţtiţko-demokratiţkemu ţwětej wědomnje do mjeţnowcja bjeţche. Wćeţi ţi w naţchim ludźe hišcze cţłowjekoju tajţeje druhiny, potom naţche dołhcţe njemóţeţche wuwoţtaś. Jenicţki ţtrach mohł kćeţ, mjenujcy, ţo pschećiwnik tutón princip ţrjeţća a ho pschećiwo njemu wobaraţche. To pak ho njeţta. Běţche potom jenoć hišcze praţchenje cţaţa, hdy tutym ţtućenym cţłowjekam wjednitwo naroda pschipadnje. A tehodła móţach teţ 14 lět cţakaś. Je ţo popraţało, ţo ţe burţkich ţtuwow a dźełaćerţkich hełow rodźeni wjednišy pschidźechu, pschetoţ to běţche dźiw w cţaţu propagandy naţcheje ideje, ţo wona ţwoje ţołmy pśches zyły kraj njeţćaţche a muţa po muţu, a ţonu po ţonje do ţwojeho kuţa walbjeţche.

A w tym leži mózna, kłaţy wujednaza mišija tuteho hibanja. Pschińdże nowe pohódnoćenje cţłowjekow, niz po méńśe liberaliţtiţkeho myślenja, ale po naţionalţtich méńśach.

Ţcany lud, **kiž w tutym liberalnym cţaţu ţe ţwojim wjednitwom ho wěcznje waţi, ţo bóle a bóle jako jedyn muţ ţa ţwoje nowe wjednitwo ţtaja. Dźiw, do kotrejež naţchi pschećiwniţy jenje wěrić nochcychu, bu woprawdźiteć.** Organizaţija pak je ţ tym ţwjatoćnu winowatoţć pschewţała: dyrbi ţo ţlawaś, ţo tuto jadro, kiž dyrbi wobţtajnjeć politiţkeho wjednitwa w Němţej ţaruśeć, na pschećo ho ţakhowa. Dyrbi pokaţaś, ţo hižo wjedn. [illegible] w pschichodźe po ńamknych krutnych ţaţadach ţwo- [illegible] łaţ běţche to pschi cţeţkim dóńeţe w ţanćenjoţći nuţ- [illegible] **ţmćmy ho bojeć, ţ tuteho jednoćenţtwa wotţtoni** [illegible] **po ţwojim ţmućkownym bjeţu do njeho njeţtuć** [illegible] pa, k jenje ţapomnieć njeţmě, ţo ma ţwój dowjeć [illegible] **ludźe pytaj.** Wy moji knjeza župni wjednizy a [illegible] niţy ţe wţchitkimi duhowni funkţionarami, wjedn- [illegible] hamtarjemi ţeţe ţamołwićeli, ţo ţo tute dopośina- [illegible] do ţlukła ţtaja. Hduž tak naţchu krej pśtujemy, [illegible] najpśeje, teţ druhe ludy psched khorońcjemi wobarnowaś. Hduž bolţchewiţmuţ we wjeţornej abo ţrjedźnej Europy ţa jedyn lud pschewinje, ho tutón jeń dale jenje a najţtarţche a najrjeńţche kulturne kubło jemje ţnići. So je Němţka tuto wojowanje na ho wţała, dopjelnja wona jenoć, kaž hišcze hušto w ţwojich ţtawiţnach, wěrne europeţke pośelţtwo.

*

Wjednikowa rěcţ wuwabi ţchezo ţaţo ţaherjene pschipośnaće tyţaţow pschitomnych. Hudźba ţahudźi němiku hymnu a Horţta Wesełowy ţpěw, kotrejž pschitomni ţobu ţpěwachu. Potom wjednikowy namětnik Rudolf Heß ţlawu na wjednika wunjeţe. Hduž ţlandartu ţe ţale kročţachu, ţo pjaty němţkoţtatny ţjěź nazionalsozialiţtiţkeje ţtrony ţćerći. Wjednika ppschi wopuţćeńju kongreßownje po puću do nećţa wichorońe holdowanja pschewodźachu, kiž wţchitke dotalne hišcze pschećerjechu.

Meterowe nadběhi nimo wjednika cţahu.

Hitler poßwjeczi nowe thorhoje.

Khorhoje SA-wotdźelenjow, kotrež so na sjězdźe nazionalsozialistiskeje strony pschepodachu, je němski kanzler Adolf Hitler poßwjeczik.

Wulke wustupjenje Hitlerskeje młodźiny w Nürnbergu

Sobotu běše so w stadionje pśeś 60 000 Hitlerskich młodźeńcow shromadźiło. Nad nimi létachu létadła. Też powětron hrabja Zeppellin shromadźiznu powita. Tribuna běše hacź na poślednje městno wobsadźena. Pschitomne běchu też delegacije italiskich a jendźelskich fascistiskich organisazijow. Wjednik pod njeßmĕrnym wyskanjom młodźiny do stadiona fastupi.

Po powitaiskej rěči Baldura se Schiracha wjednik k młodźinje rěceješe. Wón pokasa ju na nowu Němsku, kotraž je najtała. W tutym wokomiku shromadźeni młodźeńcy rumiku młodźina representowachu. Wschitkich dyrbi jena wola wobkuješ[illegible] ni dyrbja jedyn zuk tworiś, jena disziplina dyr[illegible]skich jednoziśej, jena pokorniwosć, jena pódjadow[illegible]ść w chcistich nazelniśej. Pśi[illegible] nad nami stoji[illegible] Młodźina je pschichodna Němska. Wona dyrbi ś[illegible]pschichowaś a musy wobkhowaś, so hromadźe źiwi[illegible]odźina je wulcha pola nadźija, nascheho luda d[illegible] a wĕra. Wona dyrbi so dźerś w **poczinkach** wot[illegible] kotrež ludy trjebaju, hdyž[illegible] **so wulke** sejźi[illegible]ch lud je zinyn rukowaś za Němsku, **je žiwjenje** N[illegible]pschichod a niz proježna myśl. Wjednik skónczuje w[illegible] pschodźiwe, so so Bóh, jogo domoj poczesnje, wr[illegible] wobsedźi, so by swoju lubu wótku, so luchmy lud b[illegible]ch wóli.

Wothłós Nürnbergskeho zjězda po cyłym swĕśe

Wobdźiwanje w Jendźelskej.

Londonske nowiny wo poślednim dnju Nürnbergskeho sjězda dołhe nastawki wocśišćachu. Se wschelakich kommentarow je spóznaś, kak wulki zarjadowanje za kanzlerowe wuprajenja wo mĕrje zawostajiše. Ssamo liberalne nowiny dźiwaju lubosć k mérej pola Hitlera [illegible]inaś. Nowiny „Times“ wobchwaluja wośebje kanzlerowa, z kotrymiž wón myśl na nowu wójnu wot[illegible] a też jogo wuprajenja wo europiskim nadawku, [illegible]nska i porazejnjom bolschewizmu dopjelnita. [illegible]ristiske nowiny „Daily Herald“ pschecziwo nazelowanje[illegible]chwaluja.

Italska pokazuje wulki zajim

Wschitke italiske nowiny so jara za Nürnbergski sjězd zajimuja. Kóždy dźeń wschitke nowiny jara dokładnje podawki w Nürnbergu wopisowachu. Wjednikowa rěc so jara wobschérnje, z dźěła po słowje woczišćeju.

Rozprawy bel[illegible]ich nowin

Wschitke belgiske nowiny [illegible] dołho telegrammy z Nürnberga na prěnim městnje [illegible] Nowiny „Indépendance Belge“ pisachu, [illegible]ropowy pschestawjenje.

Kanzler Adolf Hitler a stabowy schef Röhm
pschi poczesczenju padnjenych wojakow psched Nürnbergskim czesnym pomnikom.

Krwawna thorhoj z 9ta 1923.

Pod tutej thorhoju preni nazionalsozialistiski so zwoju ideju padjechu. Tuta thorhoj pschi poczesczenju morwych pśeś wjele tyšac SA-muzow padnjenych poczeczi, kotrymž je Nürnberg jedyn z najwurazniśich němskich czestnych pomnikow natwaril.

[illegible]ćiwo druhim krajam stało njeje. S wjeśischa nowiny wuśišćeju kanzlerowe słowo „Němska nima trjeba „[illegible] zawoscjaś na bitwischczach pytaś.“

[illegible]losy francows[illegible]

[illegible]wske nowiny so pśi[illegible]
[illegible]cźuja, so bychu Nü[illegible]
[illegible]
[illegible] Hitlera
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Italsko-ruske zrěšenje so wotmyło

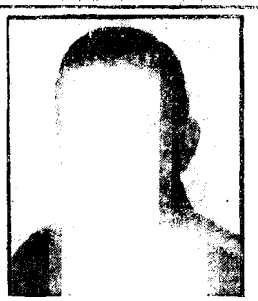
Wobsah italsko-ruskeho je zběrka je [illegible] wot. Zwěrjenje wobsteji je 7 [illegible] tym czasu móže ho wona [illegible] ...ho cu ...ßom wupowědźeć.

Herriot poła Kalinina

Francowski [illegible] ministerski [illegible] ...ł hłchenwodom francowskeho přełarja ... Tele dny je přeběhnył powjetski ... zowskeho ministerskeho prezidenta ... Wěschtaj tež jwonkowneho komisara ... jwonkownehe komisarja Tschokolii ... rěčowanje nětkle hodźinu trajesch.

Hospodarske zjednoćenje Japanskeje a Mandźuskeje

Po 2dnjowym tajnym wuradźowanju, na kotrymž so 400 japanskich a mandźuskich wobkhodnikow wobdźěli, so jako přenja kroćel hospodarskeho zjednoćenja wobeju krajow mandźusko-japanska wikowarska jednota wobjawichu. Japanscy industrialni su za wutworjenje mandźuskeje, wolmowneje a kalmowneje industrije pjenjezny podpjeru přisłubili. W Mandźuskej so nadźija, so z federaziju dospěja, ju wjazy mandźuskeho wuhla, rudy, dźesca a druhich surowinow w Japanskej wotbudu.

Nowy schef w [illegible]ho hamta.

Wyschi je Schwedje, dotal wobdźelenjowy wjednik w němskim wobornym ministerstwje, je so za schefa wójskowho personalneho hamta pomjenował.

Ze Serbow

W Budyšinje, 5. septembra 1933.

— **Wo kwas.** [illegible] wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +20. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —2 a thermometer w nozy +9. Wjedro budźe dale suche. Wyschina je so nětko hač do syrjedźneje Europy jasnjała a nam jasno rjane wjedro přichinjała. Dokelž pak wětrowy z połnjoćneho morja duja, je nasch powětr khłodny. Wyschina so k ranju hiba a ja njej bliži so nižina, kotraž je nětkle nětdźe nad Schpanskej. Druha nižina pokazuje so pola Islandskeje. Tola nasche wjedro pak hišće rjane wostanje. Jutře syrjedźo słónčko 5,20 hodź. stanja a so 6,35 hodź. zhowa. Mjezyčas khłada jutře wjeczor 7,01 hodź. a khowa so dopołdnja 8,02 hodźin.

— **Zjawna pjenjezna sbórka w Budyšinje.** Hitlerska młodźina ma dowolnosć z pjenjezny sbórzy (po domach a dróhach) wot 5. hač do 9. septembra 1933.

— **Marschowanski nadběh [illegible]marty 103 ho z Nürnberga wróćił.** Wčera pódźe do wjeczor króto po 7 hodź. wosebita cyła z wobdźelnikami na Nürnbergskim sjězdu do Budyšinskeho přińdźe. Marschérowanšk nadběh Standarty 103 je so domoj wróćił. Na dwórnischczu běchu so wotmysleni SA.-[illegible]manojo, kiž wjele wobydlerstwa běchu přewodnikow. Towarischo a wobydlerjo so wróćiwšich z dwórnischcza po Bismarckowej a Kěžorskej dróhi na zjitne wiki přijmowachu. Před [illegible] polkowdowej knjeni [illegible] ...ho woni je swojimi [illegible] na Zitne wiki dójdźechu a [illegible] ...nik Oldenburg před [illegible] ...dźej wobe... do dominych witajcu. Na to [illegible] ...mow y dźe... cin. Sejim ja [illegible] ...ńske [illegible] ...ńske [illegible] ...ńske

Z Łužicy

S Krótkotra Marijskeho Tosa. Tudomne lětwo dobrowolnych dźěłacerjow je so rozpinjeschiło. Poćahnichu 80 muži do Łužeje pola Budyšina pschejhadża. Bydża tam rěka runeć.

* S Wětšinje. (S motorskim kołom do cżaha jaceć.) W nozy wot wałcoj k Hjeżdże je tudomny motorowy kolesar pući schlimim pschekhodź do Nowoje Wolesch-nizy do cżaha jadył. Sanitetna kolona Cżerwjeneho schkża cżełko jemu nasy i lěwobnym wojom do Stollbergskeje wokschuje je tharownje dowjesche.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drježdżan. Kriminalnej policiji je so po dołhim hladanju a porado, 40.knježo pschedawschego wuschicheho Erika Simona a jeho żonu sajeć. Na njeju tu-mo je staj w hotelach Drježdżanskeje wokolinu bydlitoj a wosebitym njehlapaczowitym je i nich jhubiłoj.

Přilopk

* 340 hyrtskich wjow wupschestrene. Psched krótkim bu wjesche knjeżerstwo někotrych jastojnikow do hyrtskich wjow wupoßło, kiż k ranju Alexpa leża, je brońu sajsce dawki sberali. Każ pat je wupokaja, bechu wschitzy wobsterjo wuczahnyli, tak je dyrbjachu je pschi-sudni jasno domoj wróczieć. Jenoż wjelki bechu je tam sa-mandżili. Niczo na to njepokasuje, hdyż su wobydlerjo wosseli.

* Roman na drohy. Wobkhadneho puczowarja, kiż na swojim puczowanju po drohy w Dpelu dżelsche, starscha żónka wo dar prolchesche. Jako tutón sa pjenjesnom pylasce, żona njesajacy lawola: „Mój żuno!" Każ je wit-kowa, bżesche puczowarjej sijm prolchesli, kiż bżesche lěta 1918 i wójnu je wróczilschi se swojimi starschimi je swadżił a do swéta schoł. Wot tuteho cżasa njebechu starschi a sijm nicżo wjazy wo sebi słyschesli. Mjes tym bżesche nan wumrěł a swoju mandżelsku w najwetschej khudobje sawostajił. Każ je rolumi, na taste waschnje sasonamakany sijm swoju macż k sebi wza.

Ismayr słóhny tyłaz puntow.

Rudolf Ismayer, němski dobycżeć na Olympiji, pschi Stuttgartskim wubědżowanju wo němste mischtrstwo we dźahanju cżełkow pjeczibój dobu, pschi cżimż niz mjenje hacż tyłaz puntow słóhny.

Radio

Serjedu 6. septembra hłyschimy:

Königswusterhausen. Rano hnadź wo wschědnego programa: 11,45 hodźina za dźeći. 16 Straußowy koncert. 18,05 duchownu pschednoschk. 19 hodźina naroda. 21 wo-jenske pohbedy.

Lipsk. Rano hnadź wo wschědnego programa: 10,15 za kaspoły. 16 za mjodźinu. 19 hodźina naroda. 20 stare a nowe hudźbne rěe. 21,15 kapiske symfonije.

Hilschersdorf wobsah swojeho programa. Königsberg-Koschkowo: 21,20 rěe pschichodnje hymny w nowych němskich formach. Minchowo: 20 wojenski koncert.

Sakscer ptaczarz schtita wumrěł.

Dr. h. c. Hanß Lwokedny knjes i Berlepsch je nimale 75 lět stary w Langenalzale wumrěł. Berlepsch je wědomostny ichtit ptaczinu sałożił a ja njeń swoj swojbny hród Seebach jako pytarnju wutwaril.

K 400. narodninam jendżelskeje kralownje Hilże.

Kralowa Hilża, dżowka Hendricha VIII. a Hany Bolenez, najwusnamnischa żónska na jendżelskim tróne, je psched 400 létami 7. sept. 1533 narodżi. Pod jeje knjeżitwom je katolska strona najwótrischo potłóczowa-sche, tohodla knjeżiczerka je schottiskej kralownju Marija Stuart do konflikta pschindże. Po wotprawjenju Ma-rije Stuart (1587) kralowa Hilża swoju hlownu energiju na schtikanje jendżelskich kupow pschecziwo Schpanis-kej nałożowasche. Schpanske nadnjeżitwo na morju je i podnurjenjom „Armady" léta 1588 na pschezo słama.

Tołsty kolesaŕ

Jenoho dnja je w měsacu Slagesle na kupje Seeland żudnikli sastojnik s kolesom wujeżdżejo padny a sebi ruku słama. Padny, dokelż bé kolesa mjes nětkotrymi de-skami wiśajo wosałało, chcyeż bechu dla wuporjedżenja dróh bi pschez hasu położił. Muż bżesche sawołczeny a żadasche sebi 600 hr. jako tarmanje za jemu nastatu schkodu. Samołesske towarschwo pak nje-to wobkorimschi sebi tute pjenjesy wrócżo żadasche, dokelż je wono njeboża winowasche. Hdyż k jednemu dźeń pschawnik města na zyle pschirjadnu mjeńcicku pschiłoże, wón wunu-drowa, so by sobu nicżo i kolesom jedżesi njesnjeł, hdyż so wón k tomu njeboże. Sudżeżstwo pak — je pschetołsty, so smél na kolesu jedżeć, pschetoż 214 puntow wazi! Napschecziwo tomu pak tołsty wubědżowa, so je tak wałki każ dalši kraj (jedon i najwutschi-schi muži swéta) a so potajtim 214 puntow za nicżo żanje wobsebi-teje wahi njeje. Sudnik je pobjenczenu 600 hr. tarmanju pschihwalił, mjeno pak dże powołanje sapołożeć, dokelż bu je jeje nahladże tołsty sami wina, hdyż s kole-som jedżo do schkody pschindże. jn.

Najnowišše z cyłeho swéta

— Wuhlady na wjedro sa jutrischu hrjedu: Njenje.

* We Werdawje w wjeczornej Sakskej pondżelu doh. cżežity auto w dróhowym zalwinjenju do murje fabrikskeho twarjenja storzi. Na muri wiśasche kaschcżik k wolwjeschenju notwin. Psched kaschcżikom nchtó muzejo nowiny cżitachu. Auto nětkotrych muzjow potorhny a jeneho mori. Druheho do tharownje dowjesechu, hdyż dyrbjachu jemu nohu wotewjasacż.

* Njedżelu rano je w Tempelhofje pola Barlina 42-létna Jałesa Fischerowa swojeho 44-létneho muża je hę-keru porasyło a cżełko skanila. Po njeskutku je żona wschitke pjenjese honacże w bżelenju wotwjertnyła a so sa-jedżejsejło. Jako so mandżelskeje strachotny dohladachu, lażsche żona bżiom wumrěła. Mużowe skanjenja su cżełe, tola wobsteji nadżija, so pschi żiwjenju wostanje.

* W Ruhwinklu pola Kłóva w Holsteinskej staj wob-skarnaj rentnarskaj mandżelskaj na sajedżenje s hriba-mi wumrěłoj.

* 21-létny nazionalsocialist Porla Thomaß i Götzen-dorfa w Awstriskej dżerżiche do Bayerskeje cżekowej. Krótko psched mjesami wón w herach i 80 metrow wysokeje skalnje sejeny padże a s rozrajenymi stawami na bayerskej semi morwy leżo wosta.

* W Duisburgu Hamborskje je policija njedżelu rano pschezjiwo komunistam jakrjeżiła a 70 wobsebu sajała, mjes nimi někotrych sle wuwobwanych njekacjanow.

* W Merlebachu pschi rěcy Moseli 20 dżeła jerjow w skale pschi rozbuchanju dżełacżu. Jena patrona pschejaże rozbuchowy a wiśokich dżełacjerjow někotre metry daloko wjerchu. Letaże kruchi kamjenjow 7 dżełacjerjow jara sra-schi a tak smjertnje, so wjacy spóhnjej njebżeju. 9 dże-łacjerjow dyrbjachu cżełkotranjenych do tharownje do-wjesej.

* Pola Dijona w Franzowskej żeleznu na żelesnistim schchodże spéschnik privatny wożobowy automobil shra-nu, w kotrymż 8 wożobow sedżesche. Wschitke 8 wobsebu so wonrichu.

* W Selenje na kupje Rujanje żeleznu pepołdnju 5 hólzow pschi nawroze wot schulskeho wuleta cżełmy na wjeżnym hacje wotwjasachu, a na wodu wujechu. Wo-ni cżołm pschejara cżumpachu, so by powrócżi, a wschitzy hólzy do wody padżechu. Jenemu ratarej so poradżi, 13-létneho schulerja wukhowacż. Tamni 4 hólzy bżehu so hi-żom pódmórili, jich cżeła hakle sa někotre hodżiny nama-kachu.

* Żałostny wichor na kupje Kubje je sebi po nowischich powésćach 80 morwych a 450 franjenych żadał. Nětko je so wichor na amerikanisku polkupu Florida wupschestrił.

* Amerikanski letaŕ Lindbergh je pondżelu dop. 1,12 hodź. Kopenhagen wopuschćił. Kdże leczi, njeje znate.

Towarstwowske powěstnikl.

Drježdżany. „Hromadnikarjo" zeńdu so Stwórtk 7. sept. 1.9 hodź. pola Zmijec na Christianskej dróze so. 22. Wo bohaty wopyt prosy [illegible] předsydstwo.

Ralbicy. „Lilija." Sejdu 6. sept. [illegible] h. zeńdże so předsydstwo, wotkelz [illegible] nowe wustawki a we 8 hodź. zapocżnje [illegible]. Štóż chce dale sobu spéwać a dar wuk[illegible] [illegible] Wjesoły Bajka.

Liehań. „Zernička" spéwa srjedu wjecor we 8 hodź.

Martin Schmelzer w Budyšinje

na Zwonkownej Lawskej hasy 16 — w dworje na lěwe

Telefon 3080

Wuporjedżenje wšěch elektrisk. mašinow a aparatow

nawiće kólwicow

Wosebitosć: Přewiće a wobwiće znowa, wobnowjenje podwalcow, każ też wšitke druhe dźěła. Wuwjedu tute najrućišo a rukuju za nje.

Narunańske dźěle / Rybowańske wuhlo / Nowe mot[illegible]

Programy

za swjedżenje, zjězdy atd. zholuje lunjo

Smolerjec knihlěšćerja

z. dr. z w. r. w Serbskim Domje

Přepołoženje wobkhodaŕ

Přepołożich swój **wobkhod** z cigarami a tobakowymi twórami wot Zwonkowneje Lawskeje hasy do

Serbskeho Domu, Lawske hrjebje 4

Budu so tež dale pócować, mje pocześcowacym woteběrańskim na najlépše poslužować a prošu wosebje Serbow wo dobroćiwu podpjeru.

Arnošt Simon.

Zwešne wumělske faldkate madrasowe **gardiny** story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Meble a polstrowane twory poruča po najnižšich płaćiznach

Handrij Strympa w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Spěwarske

serbske a němske, po wšěch płaćiznach

w Serbskej knihařni w Budyšinje

Styri powědańčka za serbski lud

(J. Libš). 62 stron 30 pj.

Dostać w Serbskej knihařni w Budyšinje

Listowe wobalki

z ćišćom a bjez njeho podawa

Smolerjec knihlěšćerja

z. dr. z w. r. w Serbskim Domje

Kedźbu! **Přińdźće do Fahrmanncec domu jězdnych kolow w Budyšinje na Hornćefskej hasy 10.** Pokažu wam kajkosć a tunje płaćizny w jězdnych kolach, šijacych mašinach a narunanskich dźělach. Budźeće so dźiwać, što pola nas za tuni pjenjez dostanjeće.

Přiłoha k čisłu 203

SERBSKE NOWINY

Wutoru 5. septembra 1933

Farař Michał Frencl † 1706 wo wyšnosći

S knihow „Budešćanska dupa“, 1688.

Tu łubu wyšnosć je Bóh wjerchny sam wustajił. Wona je Boża słužownica tebi k lěpšemu. Činiš to pak łoho, tuž žo boj, pšećetoš wona mjecz po boku podarmo njenjeseše: Wona je Boża słužownica, ja by město Boha nad bjesbóžnym žo wjeselła. Budź tehodla kóždy (nichtó njeje wumělnjeny) wyšnosći poddany. Pšećetoš so tež Bóh sam wyšnosći rjane a cześtne titule a mjena dawa, pšećetoš wonił!) hudźa mjenowani słožnizy a pajtyrjo teho luda, jandźelja, drjewa (=šćitomy), a winowe pjenki, wot kotrychž niz jenož łkłóbi, ale tež žiwnosć mójemu měcz. Haj zyle (= žanych) Bohow Bóh jim rěła. Jako my tež wot nich wšitkón dobun šćitk, wir o pokoj mamy, tak je kóždy pšći tym, šchtoż ma, imérom a bjese starosće budże sdjerżany. Kiž hewak nichtó bjes železnego kłobuka by nje-ymél z wolnom pohladacz: twoju žonu, dźećzi, thlěb no blidże, a šchtoż maš, bychu tebi šli ludźo pobrali. Je tehodła žwětna wyšchnosć wot Boha... Dokelž tehodła ta luba wyšchnosć nam wjele dobreho pšchinješe a dawa, wona tež, verbis et verberibus, to je: ł kahodnosću a še šurowosću (mjenujzy je słowami a pukami) druhdy wjele tyšaz cžłowjekow regeruje, tuž žo nam tež šuleši, jo my žwojej wyšchnosći jako wšchitku cześć a dobrotu wopokazali a cžinili. Dawajcže, dawajcže jako, wšchak wy wšchitko teš, šchtoż macže, wot wyšchnosće macže, wot teje Khrystuš, a jeho šwěrny japoschtoł.

Nó hač [illegible] Bóh wjele dobrej wyšchnosće, tak derje we kraju, na wšach, jako tež w městach dawa, wšchak tej nekotra wyšchnosć žwojeho ampta a žwojeho tichcjeńšeho žłuba sapomni. W tutejšim a regěrišćem standže na wjele městach wulka njeprawda, tyranstwo a pocžišćenjewanje tych hubjenych podanow, haj wyšoka myžł (hordosć) pódła nekotreho tuješa je. Ja thudy wjeršny predar njedyrbjał ftoro pišacz, wjele mjenje predowacz, šchtoż tón wulki predar, tujes Luther, šaso pišche wot nekotrych semjanšćich tuješi a jich runja šlej wyšchnosći, so woni žeru, pija, rubja, a žwojich poddanow wuzyzaju a wutupja: žu Niphlim, ižž ł mazu a njeprawdu šalhadźeju; tośiž dyrbjeli radšchi bycz Nephaim, to je: žwojich thudych podanow šbóžnizy a lěkarjo, haj paštyrjo a žwěrni šaštojnizy. Woni torhaju k šebi pola, a bjeru thěže, šotrež woni šamžšła (kotrychž žo jim dyže), tak cžerša woni gwalt ł tódšeho herbšwom. To žo pak štanje, když nekotri semjenjo žwojich thudych burilow rubleše, to je jich thěže a pola, k šebi cžahnu, wobrocža tajke k žwojim tuješím šudłam, abo cžinja šebi verwarli (nuknizy) wot nich. Tohodła praji tón tujes tak, hlaj, ja mjšlu na tušon ród ale wšzy, ł teršnjch wy žwoju šchiju wucžahnjecz a tak štolzne (hordži) thodźicz njedyrbiže. (Prawych a dobrych semjanšćich tuješi je wšchitko gor nitšho njenaštupa.) Nó, to je prawda, a štanje žo wšzže, žo tajte pobrane łubła a žiwnosće tośich njeprawych šrelakow šaso bórzy wopuščeja, aby woni štami dyrbjeli wot nich precž. Male gnaceš, male perdit, rjekuje Franzowza. Malo semjanow jich šchlachta wužiwa tajke šłabła dołho. Pšećetoš my wšchak widźimy, a mamy exempla, jo: šchtoż jedyn ł njeprawdu ma, so toho tjeczi herba žo njewješeli. Pšećetoš njeprawe tebi wšzže k wužitku njepšchindże. Tajemu žo dže, jako ptakej (abo turwoczi), kotrejž žo na jeja žynje, a je njewuwjeże, jako Jeremias, tón prorok, pišche a pšchiruna. Wjecžerni pšćelo, so še kwakwate šwito na kwodnjewe jeja žynje; když wšchak tajke młode žu wulchnjene, šlecža wone wot tajkeje njeprawje macžerje precž. Tak tež je ł njeprawym a ł łóžnej njeprawej wězu, ta žo tebi łhubi, so njewješ, hdże wšchitko wošta. Strójenja polne žu te žłowa toho wěrnoho Boha: Beda tym, kotrejž thěžu wot thěže cžahnu, a jene polo k druhemu pšchinjeju, so by žwoje wobydlenje a žwoju žiwnosć mék. Woni łépše łubła a žiwnosće a ikoro tón zyły kraj šami maja. Ale to je pšchišchło pšched tej wušchi toho Knjeza Zebaotha.

Wy dyrbjeli po prawom cži byc, kotrejž to prawo wědjeli, ale wy šawidźiće to dobre, a łubujeće žebi to šle. Wy šedrěješe jim kožu a to mjaso wot jich kosćow, a žerjeće to mjaso mojeho luda. Tajke łakomstwo a burške drjenje, pišche tujes D. Oštander na tutón cžas, je tak wulke, so še ftoremu njeje dopušcžene, wo tajkich wěcach pisacz. Ale ja chcu wšitko, štoż ja wěm a widźu, na swětło dacz, a wšitkich, kotrychž to rosmysli, prošu, so by še wo tym dobrje rozmyslili, a potom, hdyž woni to pšečitaja, so by še wo tym ze mnu rozmolwili. Ja chcu wšitko, štoż ja wěm a widźu, na swětło dacz, a wšitkich, kotrychž to rosmysli, prošu, so by še wo tym ze mnu rozmolwili.

Kóždy

z našich wotebjerarjow **Serbskich Nowin** je přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

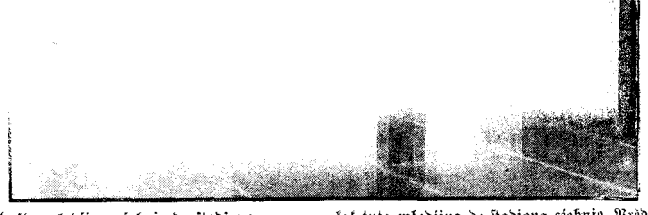
Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarju Serbskich Nowin.

Ze sobuželnosće a njesćerpliwosće

Tajke pady hysterije njejžu dozyła tak žadne. Khorobliwej žłabocžuwnosći maju žo też tajte žamowinowanja pšchipisacz, kotrejž dyrbja k tomu dobre bycz, pšche dołhi a pšche husto žo wošpjetoważe pšcheščinjchowanja pšchikročzicz. Sajateho potom iščerpnosć wopuščezi, wón wšchitko pšchida, šchtoż žo jeho praischeja, jenož žo by tónj wošrudźeho wuwopraschowanja był.

Ssamowinowanje ša nekotreho też pucz k žamomordaršwu wošnamjenja. Tak běche pola jeneho šarażnika, wo kotrehož njekutku žo w Schpandźej jednaše. Dokelž jemu žud dźeżacj lět thłoštarnje napołoži, muž žam pak šebi še žmjerczu pokucicz pšchješche, šebi wón zyle jednorje hišchże wšchelake cžežke šłóžnišwa k tomu wumyšli, so bychu jeho potom wotprawili. Też žobuželnosć je hižo husto pšchiwušnych abo pšcheczełow k tomu šawjedła, zuju winu na žo wšacz, druheho wušamokwicz a wuwinowacz.

jž.

Hitlerja młodžina cžehnje do stadiona.
Pšchi Nürnbergitim ijeżdże też Hitlerika młodžina *važnu rólu hrajeche. Na nałchim wobrazu widżimy,* kak tuta młodžina do stadiona cžehnje. Predku nješe žo thorhoj Horsta Wesseloweho nadběha.

Wuchowna z léta 1848

Po starym awstriitim k. a. k. słužbnym porjedże mózachu zyle wodželenja ł tym pokhłostacz, so by łóžny dżeżaty muž po łeku jatšelenu, jbżini ludźo pat žo do druhich wójšłowich wordželenjow šajadowachu. Po dołhich lětach mera widżachu žo wójnże šudy léta 1848 do šurowcha położenja pšcheżadżene, tute khłostrune wupraiicz derbjecz, jako mnoho wojakow wuherišteje narodnosće, kotiśj w tejerším wójšku słužachu, žwoje špotki wopuščeli, so bychu žo dali šarjadowacz do muherišteho revolužionarneho wójška, — podawk, kotrejž rětaiche i njepšcheczełej cžełnosć.

W małym městaczku Prachatizach tejšeche ja tutón cžaš štota šchwadrona hałaščich jězdnych cžo. 9, kotraj wobteješene Ljes wuwiacża ł Wuherjow. W štotemi służeche zały rjad wuherišćich wojakow, kotrychž běchu tam ł thłoštanjom pšchežadżili. Woni štejachu w tajnym šwišku ł revoluzionarnymi kólami a žwoje revoluzijonarne nahłady a wucžby mjes muštrowom pilnje rosšchérjachu. Jónu rano bé zała šchwadrona dołpokuje wobwonjena ł wjednišwom šareho štražmišchtra łajorny wopuščešika. Jim žo poradži, hižo dałoko do prédża pšchijcz, prjedy hač běchu podawk pytnuli. We nozy jěchajo a w'chittim wobydlenym wžam žo wuwinowachu, bé žo šaremu najhonitemu štražmišchtrej podarilo, žo je žwojej šchwadronu pšches Hornju Awstriju a Schtyrsku njepoznjenym pšchebicz. W Schtyrišej běche ja tutón cžaš dla itališeje wójny jenož mało wojałow jamélšnjenych. Se Schtyrišeje cžahchu někto wuherište mjesy pšchetrjecžicz. Mjes tym bé powjecz wo wopuščenjenju thorhoje najpomnjeneje šchwadrony pšches špšchnych pólow do Schtyrišeje pšchišchła, a jenemu wotdźelenju pšćehow poradži žo, husaram pšchi dróży do Leobena do thribjeta padnycz. Někotři ł jeździch w bédżeńżu padnychu, někotři cžełnychu, najwjetšchi dżeł mózachu pak po špróżnjiwym pšcheczéhanju we horach jatecz. 19. haprleje 1848 pšchepodachu 132 próżnych, wujachlenych husarow w rostorhanej uniformje, ruzy na thribjet šwjasanej, w Bruću nad Muru — šchwadroniny šrudny šbyk. Podaczi do žwojeho hórkeho wožuda, njeswažichu žebi Wuherjo mórkotacz. Jenož młody, rjany rekruta, Ferenzy Kiš, kotrejž běche halle někotre njedżele pola šchwadrony šapocža płakacz a žałocžicz: halle pšched krótkim bé wopuščešił žwój štarščhišti dom, žwojej štarščheju, žotry, bratrow a lubowanu njewjestu. A někto dyrbješche wumrěcz; tola niz žmjercz wojaka, ale žudżeny ław šlóšnik...

S wjednišwom wójšłoweho roskašowarja ł Hraza šeždże žo wójnšti žud. Pšchi špočzatku jednanja prošcheiche štražmišchtr, kotrejž bé šchwadronu nawjedował, wo žłowo a rjekny pšchedżyndże žuda: „Proščhu wo žmilnosć ja žwojich towarščhow. Ja běch jich šawjednik. Ssu wšchitzy dobri wojazy. Mje žameho dyrbicže šatšelicz!“

„To štanje žo bjes toho“, pšchedżyda je žmnym hłošom wotmołwi. „Wo žmilnosći napišcheczíwo pšcherabnikam a cžekanjam njemóže je rěčzecz, a je žo też poručzikło ł najwobchcheje štrony, na žmilnosć njedżiwacz.“

Wójnšti žud wotmé žo pod holym njebjom. Bé krótki: štražmišchtrow a podwyšchkow šażudżichu k šatšelenju po wójnštim prawie, je ibytnych 125 husarow dyrbjeche po ložu kóždy dżeżaty žamžnu žmjercz pocžerpicz, ibyk, po tym hacz je je šwédkom pšchewjedżeneho wuzuda był, žo w Zialštej wojowazym jedonym pšchidżelicz. Pšchedżyda bé ł kruthym hłošom wuzud pšcheczitał a kaž štajnje pšchipomnił: „Schtóž je mojeho ménjenja, tón njech wucžehnje teżak!“ Tšnacže teżakow wujedże ł nóžnow. Potom wupyta pšchedżyda ł wjazorych žamžnych kartowych hrow 112 cžerwjenych a 13 cžornych kartow, tute dołho pšchetykuju rospołoži je na pólnym blidże. Husarojo dyrbjachu nětko jenotliwje pšchiłupicz a kóždy jenu kartu wucžahnycz — cžerwjena wojnamjenjesche žiwjenje, cžorna pak žmjercz. S tchepotazymaj kolenomaj a ł prostymaj wocžomaj blížeše žo pšeni k blidu a pomaża ł tichepotajej ruku za wožudnym kopjenom. Druhi šaso pšchiłocži thětije rosdżenu a wucžeże ł knutym wuraiom we wobliczu žwój wožud. Tjeczi wošta tichepotajo pšched wožudnym blidom štejo a jako njeby pšchi štrowych mžłłach był, tažaiche runja žlepemu ja kartu; šchtwórtu tomdżeiche žo štrachocžiwje mjeńšchiny dołho, mjes tym so nětkotry, kotrejž bé hač dotal cžiche w kucžiku ža modlił, žo do rosžudneho wokomika hišchże jónu pokichižowa abo žo modliwchi na kolenje cžišny — hróšna, žadawa hra wo žiwjenje a žmjercz.

„Cžjen!“ jawoła jedyn, kotrejž bé cžerwjenu dżeżatu šcžahnył. „Njech je žiwy mój dobry, luby tčžor!“

„Ow mój Bože!“ šaštona druhi. „Cžorna cžorna!“ a motaiche žo, ruku pšched wocžomaj, do kucžika.

„Cžerwjene!“ šareji jaso druhi a padny ł radosću wopoleny žwojemu žužodej wokoło šchije, kotrejž němy do žwojeje cžorneje karty žhladowaiche a bjesmožny žo ł rukow žobožnoweho k jemi jwjeje.

Tamni, kotiśj běchu cžerwjene karty cžahnyli, žo ł wjeselem wokoližachu. Cži druši, kotrymž bé wošud cžorne topjeno do ruki štócžił, tjejachu tu, hróżnu wobras hubjenjstwa, žmjertneho štracha a žadwělowanja.

Helška hra njebéše hišchże štónczena. Hižo bé žo dwanaczje cžornych kartow šwucžahało, a hišchże teješe mjes dwanaczje cžerwjenymi pošledńja, tšnata cžorna karta. Nadżija, ł wólku cžerwjeneje karty žwoje žiwje

N'ewinowaći chcedźa do Jastwa

Njewšědny pad, jo so človjek slóžnistwa ham winuje, so i Kapsladia powě.

Wěsty mr. S. G. Turner so najcesćišich slóžnistwowwinowarjow zawjedźene pchepytowanja njemóžachu pak dozrěć niczo swěsćacej. Mr. Turner, kotrehož so nětko wuwoprašchowachu, žnowju njewinu pschida, rosharí pat so najbóle, so njeje so hischcze nichtó wo njeho starał, so so njeho šijamował — ani njejsu jeho wobrazy do nowin pschischle, też wobrazowy tydźenik njeje so za jeho stutki sajimował. Mr. Turner je wo swojej trocześi do sławnoscze hłuboko poražen, saptaczi swoje khłostanje ja złepjenje sastojnikow a ihubi so jako we wójšu njesnatych.

Na tónzu 19. lětstotka so wo spodźiwnym podawku se sapadnje Němcźe powě.

Holzy so wusnaichtej, so stej shromadnje dźěcźo wo žiwjenje pschinjejstej, jo tepikoj. Pschi brjaty rěti też cźekko dźěcźa namałachu a holzy sajachu. Potom pat so na podkožku wichelatich pokajmow wupotaja, so holzy na žadyn pad njemóžesćichej winowatej byłej, pschetož hodźesche so dopokazaś, so so pola dźěcźa wo njesbožowny pschipad jednasche. Wopraschanej, cźehodła stej so žamej winowałoj, jena i holzow spodźiwne rosjažnjenje poda. Wona bě pscheb někotrym cźasom w Lübecku wotprawjenje widźała a i tym swižowaza senjažija, žwjatoczne wobrjady, hróbny wukon, žyła hamtiśich wožobow — zyły hróšbny ibudźaju podawk bě na nju tajki saczišchej cźinił, so běsche jeje najwjetiche pschecźe, jónu w žrjedźišchcźu tajkeho statneho jednanja stacź, a jej nutsdawanśti wliw bě potom też pscheczelku žobustorhnył.

Nowy kommišar sa sažydlenje a ranšchu pomoz.

Dr. Kummer, kotrehož němski miništer ja ježiwjenje a ratarstwo Darré sa kommišara sa sažydlenje a ranšchu pomoz pomjenowa.

Zwjeselacy jědźny por'ad

Wobkhódźej hoješcza w Budapeješu, kotruž 25tne wobstaeje swojeho domu žwjeśesćich, dźiwjche tónle wospomjenišći dźeń na wožbite walchnje wožwjeśeczej. Wón wojeni, so so pola njeho na tutym dnju wjchik: jédźe a napitki po placźišnach podawaju, taž wone w lécze 1908 wobstejachu. Tak dźe bě dostaeź: polinka za placźišnu 5 pjenježkow, cźašaza pjecźuli i rajšom ja 50 pj., šwinjaza pjecźeń i kałom ja 50 pj., schtl. wina piwa ja 10 pj. Wot 11 hodźin dopołdnja běchu hotejcze hižo pschepjelnjone, a w 12 hodź. dwórjachu policaju wo pomoz prošcź, so by mohła šichi hotejši wrócźe dźerżała, kotreż dźiwaju so po placźišnach) léta 1908 do žrjeje wołe najcźej a napicź.

jn.

„Wón 71 lět po swojej smjerći wumrě"

Dr. [illegible] w Oakland w Kalifornii [illegible] wamrěł, kotruž [illegible] njenom „Fredericksburgski [illegible] dobrowólnik we [illegible] 13. decembra 1862 [illegible]. Pschi wšitkich [illegible] padnjenich pschi [illegible] hamtiśu powěsć wo jeho žmjerći dostachu. Hakle ja dźelbi cźaš so wukopa, ja Perry na swój žiwnjenje wumrěł wróce. Tuž dosta wón nětko wot swojich pschecźelow a znatych pschinjenu „Fredericksburgski morowy muž", a i tutón mjenom bu mał, kotrehoż bychu na swojim cźełu za nazrěcze měli, cźim snadnišo, cźim hnuśiši wón ba a cźim bóle so dźiwa na jeho wospomjn a i wótmu mjes połnowurnym a jutrownym [illegible]. Spodźiwne kaž je pschipisane, bu [illegible] Perry tonjce nawrótne. Cźłowjek na jeho [illegible] wjedźe nasnjeńcej dnjo „Wón 71 lět po swojej [illegible] wumrě".

nf

Hospodarski rozhlad

Wudate 5. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,502	100 polsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	13,20	100 českosł. krónow	12,42
100 waic. frankow	80,97	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burza njedopschichi wobkedźowanja, to budźi wo cźasu šobotu wjazy šamu. Nimo to pschi šmudnum nastrjenju [illegible] wjetšich wotdźělenjow. Wšitkownych litšimow za njewschimnjenu.

Wšitkim produktowym wikam we na šamnym wobrazu pospješchaja, ja, minjenu tydźeń. Pschinoški a rožk běchu so mjenje pschinjesli. Wosebje pschidawa Němska małe žito dowołuje. Žitowe placźiny so njepschemjenichu.

Wčera placźachu w Barlinje žantnar

pschenje: 8,65—8,75 hr., rožki: 7,05—7,15 (7—7,10) hr., jačmjenja, najwutrjeho: 8,05—8,80 (8,10—8,60) hr., nalětnjeho: 7,30—7,70 hr., wowša, stereho: 6,75 hr., 7,05 hr., nowego: 6,15—6,50 hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschenje, za september: 9,52½ hr., za oktober: 9,60 hr., za dezember: 9,77½ (9,75) hr.,

rožki, za september: 7,81½ (7,83½) hr., za oktober: 7,95 hr., za dezember: 8,10 (8,07½) hr.

Placźiny w špinkach su placźiny tydźenskich wikow. Kóždy pat žane napomnjenje njeje, so njepschemjenichu.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Placźiny po złotej driwnje.

	4. 9.	2. 9.		4. 9.	2. 9.
Pšenca	173-175	173-175	buny	—	—
rožka	141-143	141-143	wcka	14,5-16,0	14,2-16,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	146-154	145-154	žołte lupiny	—	—
wows	135-141	135-141	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	24,0-25,0	24,0-25,0	lany wosušk	15,5	15,4-15,5
ržana muka	20,3-21,3	20,3-21,3	such. truhanč.	8,60-8,70	8,60-8,70
pš. wotruby	9,40-0,50	9,40-0,50	běrnj. kruški	12,6-12,8	12,6-12,8
ržane „	8,60-8,90	8,60-8,90	syno, 50 kg	1,10-1,40	1,10-1,40
raps	3,10-3,20	3,10-3,20	ržana sloma	0,45-0,65	0,45-0,65
hróch, Viktor.	29,0-34,0	29,0-33,0	pšenč. „	0,35-0,50	0,35-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,35-0,55
pjeluški	—	—	rečna „	0,35-0,50	0,35-0,55

Drježdźańska burza 4. 9.

Pšenca 76 kg	180	běrnjace kruški	13,80-14,00
rožka 70 kg	146-148	pšenč. wotruby	8,50 8,80
nalětni ječmjeń	175-186	ržane wotruby	8,40 9,40
nazymsk. ječmjeń	142-144	pšenična muka	34,75-36,75
wows	145-150	ržana muka	22,50-23,50
šefwjeny dźeśel	—	woka	20,00-20,50
raps	—	pjeluški	20,00-20,50
kukurica (Mais)	-	hróch	22,00-22,50
suche truh.	8 80 8 90	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich šćitnych wikach.

4. septembra

141 wot., 361 swin., 422 krauw., 67 jałoc., 917 ćelat, 1319 wowc., 2984 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 35—37, 2. 31—34, 3. 28—30; 4. 25—27;
byk: 1. 30—33, 2. 26—29, 3. 24—25, 4. —;
krowy: 1. 28—30, 2. 23—26, 3. 17—21, 4. 12—16;
jałoc: 1. 31—33, 2. 27—29;
wowcy: 1. 32—35, 2. 36—30, 3. 30—32, 4. 25—38;
ćelata: 1. 40—45 2. 35—39, 3. 30—34, 4. —;
swinje: 1. 45—46, 2. 44, 3. 42—44, 4 40—41, 5 38—39. Kanay: 39—41

Ihr gebt Arbeit und Brot!

Annahmestellen für die Spende zur Förderung der nationalen Arbeit: Finanzamt, Hauptzollamt, Zollamt. Ueberweisung an diese Annahmestellen durch: Post, Bank, Sparkasse usw.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

nje wuwitowaj, bowajcu so hischcze jshutnych wojakow šiajnje njesćihu, tutu nadźiju mójesche so też cźitacź na jich swjetlche smórowanych wobliczach. Jenož w poslednim rjedźe jakolejsche a stonasche jedyn — běsche to Ferencz Słonczynje sawoła jeničzka karta a jeničzki muž — karta bě cźorna sedomka, muž běsche Ferencz. Won njerjebaschche su wjazy wuschalowali, pschedsdyda bě ju jenoj na pruhu wobrecźił, a Ferencz schepłasche: „Cźorna cźorna — šmu dóš dopadła wędźał!" Tola mjes tym so bě prjedy nicźe nadźenii najbojaliwischi był, pschidźe na njeho dźiwajo wčitcze žmjercze prosta podatolcź. Skany a i runym rjapom pschistupi won i šajudźenuju, [illegible] nejzadnu w [illegible], [illegible] wobhrožowani. Tu pada so nejchto zale njea [illegible] stary wjesny farar Wend, kotryž dyrbjesche [illegible] cuch na žmjercź pódź[illegible] katowacź, šmpi psched [illegible] bliže: „Mejš tuješa wójaschcho šuda", schtož [illegible] cźłowjem błoskom rjeka [illegible], „nje[illegible]naju dadźa [illegible] [illegible]nnych [illegible]onjow, ale njerjeschche pat, so je je [illegible] [illegible]nnych [illegible] dźesaty [illegible] ? žmjercźi šajudźenu? [illegible] [illegible]dnaće runje tak [illegible] dźesaty [illegible] [illegible] jeswaja [illegible] pjerc [illegible] [illegible] [illegible]

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje pśinjewdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys worjewja.

Čisło (Nr.) 204 — Budyšin — Sriedu 6. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Rasowe prašenje a swětowa propaganda

Wo tutym pśichodnjenju je němski minister za ludowe rozwjeselenje a propagandu dr. Goebbels na wulkim sjězdźe nazionalsozialistiskeje strony w Nürnbergu rěcał. Won nazionalsozialistisku revoluziju typiśi němski wudźělk njeznowarske. Nazionalsozializmus pjecża njeje žana dowožena wěc. Tola nazionalsozialistiska revolucija zuły swój fórt nastupa. Nowa autorita je k mozy pśichyślła. Princip wobsahuje je dobył nad mašanu.

Kotśiž su z parlamentarizma wuzuik měli, su drje Němcy wopuśiśili, njeśišu pak su spuśiśili. Woni so njebjezdachu ke kwalownej wójnje pśećerjowu Němskej zdźerjawaś. Zły tu tutu wěrnosć njemóžemy hyś rażowego abo židowskeho praśenja trośmnieś. Pśichi tutym praśenjun je rjadowanje należnosće je Židam najsylnjejše posmjatowanje, kótrejež so knježerstwo njeje smjatkowało. Nje-je to naśa wina, so židowska kasta ludy kažo stajnje strach wosmanjenjesćiše. **Je pak to jenož śiła teho, so je němski lud so na sebje samoho dopomnił a jeho knježerstwo je też na rafowym polu pśichmanjenje pśichwjedło.**

Židja a jich pomocnicy spytachu, němske sajmowatwarjenje i wobśěhowanim źiwotnym bojkottom fujemóžnicy. Woni stare bajki wo hrozjesćach rosćerjarjach. Naśi naśe wójny bojkott běśe jenož nuzne wobaranje. Warowanje njeśija mógni dołej byś, pśećerjowe radikalne mjenjenje; tehodła je Židowstwo žycia cyłu porażku pokazało. Swětowej Židowstwo też w tym, so njeuwótśiwa. Pózdźejši sjenitiski kongrěs w Pragu dopokaza, so njese wśitke rady Židowstwo nuło je. So je so tam wjelgjerjenjesć njes židam pokazała, dopokazuje, so so židowska móz khabła.

Sa tutymi podawkami śěha so rażowe praśenje w swójej złej cźełkosći. Wono so njesměruje, domž europske ludy jo njedośahuja. Wojowanje židowskeho swětowego bojkotka je wojowanje 2. a 3. internazionale pśećerjowu naśemu autoritetnemu statej. Kraje, kótrejž bojkoit podpjerachu, podachu so do stracha, kiž je Němska pśećerjowinyła. Komplott pśećerjowu Němskej k wunjećhej njepowjedźe, dokelž so z bronjenjom sakitamy, kótrejž su pśeźo k wunjećhej wjedźe. Na naśej stronje wěrnosć ljeźi, kótraž słónčnje tola dobudże. Wunjećhi rěcza sa naš. Wukrajnišy wjelkitkich narodow, kótrejž Němcy wopytajut, žeby pod ichtyrimi wećenmi wusnaja, so pola nich domach to pobrachuje, schtož Němska dźenża **wobžedźi: krutu autoritetnu móz, smužiłosć k jednanju, pśećerwinjenje parlamentariskeho njepśećelneho dźěła, mužojo město stronow a wěra a swětnizrjadnej k podaźu w zhlym ludźe.**

Swětowa propaganda pśećerjowu nam nadeśdże swětown propagandu sa naš. Schto propaganda je, my wěmy. Hdyž je so nam poradźiło, katolikow a protestantow, hnuwu a nacźerjanow, Bajerow a Pruśkow do jednoty němskeho luda jeschkrćeź, tyrbjeli žeby też myślić, so so dyrbi też poradźiś, śwět wo spravnosći naśeho wustupowanja pśećiwjedźeć. Swětej napśećerjowu njepśemólny jenje cźiwy jihubić. **Njeje ničežo, schtož by njemóžne było. Němska so na rażownym praśenju njerozrasny, nawopak, w rjadowanju titeho praśenja leži pśichod naśeho luda.**

Dr. Goebels znjeśesche sa swoju rěcź schmmjazy pśichkleck.

Přichodne rjadowanje mzdow

S Barlina so pische, so je jedyn typk programma wo stajnym natwarje tón, to so hodźinske mzdy, kiž su nětkle hyšto waschnje, wotstrenja a na jich město tydźenske mzdy stupja. Němskostatny woblukowy tarif (Rahmentarif), za kótryž němska dźělowa fronta dźěła, dyrbi kóždemu dokhody rukowaś, so by mohł žiwy byś. Tehdźe so tak mjenowana najnišeha mzda (Mindestlohn) postaji, kótraž móże so wjeso sažo na tydźenišku mzdu załožowaś. Dźělo nije tuteje mzdy njeswóbdże wjazy dowolene, tak rucże hač woblukowy tarif do mozy stupi. Njewobkedźbowanja so khłostaja.

K wuprawnjenju žadanego pśichkhoda wot hodźinskeje mzdy k tydźenskej mzdy dr. Franz Goerrig w „Braune Wirtschaftspost" fajinatwe myśle wojśewja. Won wusćehuje, so so tu two jene z najwažnišich praśenjow pśichodneje sozialneje a tarifneje politiki dotyka jedna. Nutnje pózdne cźełke krisowe lěta su jatnje dopokazałe, so su so postajenja, kiž so jako lěpšiny systema hodźinskeje mzdy wusćěhowachu, k schkodźe dźěłobjerjerjow pśichi krótkim dźěle, zwjatych dnjach w tydźenju, atd. wuskutkowałe a napśećiwnosće mjes dźěłodawarjom a jeho dźělobjerjerjom pśichiwótśile. Wšitke budża so wschelake mjenjenje pśichkhodne wobcźežnosće pśichewinyć dyrbjeć.

Dźělobjerjer budże so maliźkotnemu wobliczenja dźěłaśkeho cźasa a wotliczenja dźěłaśkich hodźinow pśiches postajeny **cźasy wjdacź dyrbjeć, na druhej stronje badże też dźěłodawaś njedźiwajuc teho, so druhdy hodźiny wupadnu, połnu mzdu płacźiś dyrbjeć.**

Se stejśićnja sozialneje, hospodarśkeje a prawneje politiki so pśichkhod wot hodźinskeje k tydźenskej mzdy bjes dwěla jara pśichódobne wuskutkuje. Dźěłaćerjo a jich žwójby móża potom žiwoje dowtjaze hospodarstwo na bóle jenaki sakład stajiś a swady dla dźěła so we wulkim wobžahu wotstronja.

Hobrski wobkhad w Ličbach

Wobdźělenje wojschnosćej a hamty swěteje starodawneje hobrišće wobźěla so na 5. němskostatnym sjězdźe w Nürnbergu wobstawarja, dokelž bźěchu jenoš mało cźasa ja pśichtowanje. Ale tśišom rano po pałdźenim dnju sjězda mócnje schtyrjo. Na 4 hodź. wotjědźe jenoš wjelgi nadawk wobkhadnje dokonjała.

Sćežka pschipołdnja bźěše pschiwažowanje wobdźělnikow z wobsebnimi cźahami kónčeny. Nětkle 340 cźahow mjasto wschitke na mjasćikim z dwókom pschijěchu. Na klowanym dwórnischcu a na dwórnischczach w pschedmjasću wótaže 350 000 wojnow cźahi wopuschćachu. Cźahi wótaru z dźěła kuhnje pschipśinjachu, wobjed cźahi z Dannitzcha a Salkez.

Wažebne cźahi, kiž znajmjenscha tśaśe hacź 1500 wojnow kóždu pjećnjacźechu, bźěchu za nětkle 5 hacź 7 mjenišćinow wupschosnjene. Wobwjoźowanje wobdźělnikow zyle hładny dźěchu. Hacź do pówdź se dopołdnja w 10 hodź. bźěše tśiom 200 cźahow z Nürnberga wotjěło. W nozy wot njedźele k pónjdźelu na jenotlinych Nürnbergskich dwórnischczach kóždu hodźinu nětkle 10 hacź 12 cźahow wotjědźe.

Film wo Nürnbergu

Nětko hdyž je so Nürnbergski sjězd nazionalsozialistiskeje fracmy skónčił, su też filmowe dźěła hotowe. Jenotlive wusnjaty sjězda su w filmje w njesmjertnem rozměrje sdźerjenjene. Wulkotne wotmjenjenje fanjerjesć. Mjetnow, pschjez jaśe nowe lećanje sćěhowarjow wjednika Adolfa Hitlera, je w filmje jako jenkrośny mjezny a historiski dokument jatkowa. Wobsahnu w filmje budża wjednikowe rěcze, kótrejež jeho wojewarjo z wulkom wotdawanja. Wjed nijwo filmowanja mjesćne wuraźi knježerstwo rata Rüther, wumóźnjse rakupredawanje lisćow w rukowaj filmowerje dźiwadźelnizy Leni Riefenstahlej.

Wjednik so městu Nürnbergej dźakuje

Němski kanzler Adolf Hitler je so nad dobrym peradźenjom němskostatneho sjězda njeznjemje wjeselił, wosobje też nad tym, so je Nürnberg nětko na jatne město sjězdow. Kanzler pruskeje Frankiskeje župneho wjednika Streichera, so by Nürnbergskemu wobdźělstwu swoje wosobite pschipóśnacje wuprajił, **„Nürnberg jako stare město je swojim wulkotnym wobtokom, kiž może sa wulke swojeźenje ppołnjećzej a k temu Nürnbergski lud — to wschitko je wulkotne. Wuprajcje Frankowstemu ludej moje najlepsche postrowy!"**

Wot ězd diplomatow z Nürnberga

Cźahi z diplomatami w Nürnbergu njedźelu wjecźor w 11 hodź. wotjedźe. Knjeji diplomatiskeho korpusa prynz Waldeck jako pschewodnik pschewodźeschе. K rossahowanju bźěše prynz Pśenburg pschischol. Knjeza diplomatiskeho korpsa pschi swojim wotkhadje hischeze raz swoje spokojenje nad wschitkim wuprajichu, schtož bźchu w Nürnbergu widźeli.

Amerikanski wusud wo Němskej

Profesor Hughagnew pschi Newyorkskej universitze, kiž je so z puczowanja z Němskeje wrośił, rospravjeschе, so je Němska měrna a poměry w němskim stacze su dospołnje w porjadu. Też wobtkad zujych je tak wulki, so rospravjeschе w jenym měsacze w 5 hotelach zanoho měrna njenamanka. Swonka wulkomělom njeje nicźo wo bjezdźělnosći widźeć. Pschi demonstrazijach jeho jenje nětkaj njewobcźežowachu.

Pruska generalna synoda so w Barlinje sejdźe.

W Barlinje so pśenje zhromadźowanje nowowuswólcenje generalneje synody z Božej słužbu w zyrkwi ewj. Trojizy wotewri. Wobras pschedstaja, kak duchowni do zyrkwje du. S lewizy k prawizy widźimy **w prénim** rjedźe: generalneho superintendenta Karowa, krajneho biskopa Müllera a sararja Hossenfeldera, wjednika němskich khcescźanow.

Pólske dźělowe lěhwo po němskim přikładze

S Warschawy so powěź, so je minister za zjawne zastaranje lěhwo dobrowólnych dźěłaćerjow wotwrił. We dźěłowym lěhwje, kiž je tśiźlowyslí hwjazd „Strzelec" załožił, dźěłaju jenož młodostni njeschlubjerjo w starobje, hdyž hischcze wojetśka winowatosć njewobstej. Dotal je so dotnla 300 muži pschistajiło a na wschelake dźěłaśnje rozdźěliło.

W Sakskej je 28000 njezastužerjow zaso khlěb a dźěło dostało

W Sakskej je 28000 njezaſtužerjow ſaſo khleb a dźełło dostało.

Sakſki krajny dźěłowy hamt jeſěhowazu ſwjeſelazu powěſć woſſewja:

S bitwu wo dźełło w Sakſkej derje ſteji.

Wažne ſtejiſchcejo je ſo dobyło!

W měſazu auguſce je liczba njeſaſtužerjow ſkoczyła wo 28 608 wobeběrała, w ſuamjenju bitwy wo dźełło w druhej połojzy auguſta ſamo 25 2181 Po nawoſwjenju knjeſa němſkeho bohata, kiž je wón ja ſakſku župu nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony wudał, ſo dźełowe wuſtajnoſcje, ſtat, gmejny, indaſtrija, wikowarſtwo, rjemjeſ'o kaž teſ tuſazu njeſtratych pomoznikow napiſchemu próznja, ſo buchu bjesdźe koſcej wotrěſł po wotrěſku wuſtłoczili.

Po liczbach měrjene, kiž realny wuſpěch woſnamjenjeja, móže ſo ſ połnym prawom praſicz, ſo je ſo ſyſlne ſtejiſchcejo dobyło.

Wojowanje wo dźełło a khleb ja naſchich ſobuſtawow, luda, kotſiž ſu hiſchcze bjes dźełła, ſo cżim roſſkudniſcho dale wjedźe.

Papen pječa do Wuheńskeje poſědźe

Kaž „Dresdener Nachrichten" piſchu, wuheńſki knjeſtwowy nowiny woſſewjeja, ſo němſki měſtoſkazler ſe Papen lětſa naſnym wuheńſkim knjeſtwom oſſiſcielnje wopyta. S tutym wopytom němſke knjeſtwo Gömböſowe pſcheproſchenje dopjelni, kiž je tutón pſchi ſwojim wopyće w Němſkej němſkemu kanzlerej Hitlerej pſchepodał. Ma ſo ſa to, ſo Papen niz jenoż wo hoſpodarſkich praſchanjach, ſa kotrež ſo wobaj kraja tajimuja, ale teſ wo politiſkich praſchanjach ſ wuheńſkim knjeſtwom roſrěźe. Mjez politiſkimi praſchenjemi ſtoi na prěnim měſtnje problem pſchiſlušnjacych ſtatow. Měſtoſkazler ſ Papen je wotpowěd wopyta w Budapeſcie woſſibitemu roſpranjerjej je-

nych wuheńſkich nowin w Nürnbergu woſbrucżił. Czaſ wopyta pak hiſchcze njeje wotczeje poſtajeny.

Awstriska při tirolskich mjezach wójsko posylnja

W poſledniim czaſu je Awſtriſka nowe wotdźelenja wojakow k tyrolſkim mjeſam poſłała. Sobotu pop wot jeneho dwórnitſchcza bliſko Wiena artillerija wotdźe, kiž traſ běſche ſa Innsbruck poſtajena. Teſ hiſchcze druhe wójſkowe wotdźele do druhich měſtow Tirolſkeje pſchepołożiwu.

Francowske manevry

Franzowſke manevry, kotrež ſo tuhwilu we wokolinje měſta Chalons ſur Marne wotměwaju a pſchi kotrychž maju ſo pſchede wſchem motoriſowane wojowanſke mozy wuprubowacz, ſu wjele waſniſche, hacz ſo to po prěnich powěſczach ſdaſche. Na manevrach ſo nětkle 150 000 muzi wobdźěli. Manevry wuſpěſchuja ſo po nětkle „150 km. ſchěrokej fronczo". Wojazy ſu do dwoju „njepſcheczelneju" ſtatnoju dźěleni. Artilleriſke wotdźelenja a ſkadła létadow manewr woſnamjenjeja, kotryż Franzowſka tola pſchi ſwojim kutowanju po prawom pſchewjeſcej nochzyſche.

Wojeſki zběžk na kupe Kubje

Na kupje Kubje ſu zyle wójſko, namótne wójſko a policija ſo ſpjerſyle a ſwojich offizirow wotſkadźile. Podoffizerjo ſu wjedźenjow pſchewiſali. W nozu offizeram we wſchelakich garniſonach a kaſarnach podoffizerjo wojſewſchu, ſo ſu wotſkadźeni a ſo jich ſpjerſowanje zanehe ſmuſ'a nima. Wojazy běchu ſo bróniowy a municije ſmjeſowali a wojſewſchu, ſo budźa wojowacz, jeli ſo jim cżěſkoty czinja. Offizerjo w provinczach telefonowachu na ſwojich pſchedſtajenych w Havannje a praſchachu wo powuczenje, kak maju ſo ſadźerjeczi. Jim ſo wojſewi, ſo maju ſo revolucziji podrowiecz. Wjedźeſ wojakow je ſerjant Batiſta. Serjant Goncale je wjedźeſtwo namóſtnikich wojakow pſchewſal, leutnant Laurent pak kommando nad policajſkimi mozami. Nowa revolucżija ſo pſchecżiwo knjeſtwu

Ze Serbow

W Budyſchinje, 6. ſeptembra 1933.

— **Wo wjedźe.** Wčera wjeſoł we 7 hodź. barometer 750, hygrometer +2 a thermometer wodnja +23. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer +1 a thermometer w nozu +13. Wjedro ſo malo pſchemjeni. Wot połnocznego kónca wotmi hacz k abnam ſo wulka wuſchina cżehnje. S rana a ſ wječora ſo nižiny wot pſcheſtrowaju. Dokelž wětſch ſ wjetſcha ſ połnoza a dołhſcha wanja dnja, ſu nozy wiſoke, hacz ſnano, wodnja pak je jara rjenje. Jelikž ſo nižiny ſ wječora k nam pſchi bliža, ſo nětkle rjane wjedro bórzy ſaſo pomnje a ſmějemu ſnadź bórzy njeſwjetrate a deſchczowate wjedro wočakaj. Jutre ſchěrſtk ſtónčko 5,22 hodź. ſthadza a ſo 6,33 hodź. thowa. Měſazk ſthadza jutre wječor 7,45 hodź. a thowa ſo dopołnoh 9,19 hodź.

Z posedźenja měšćanske rady

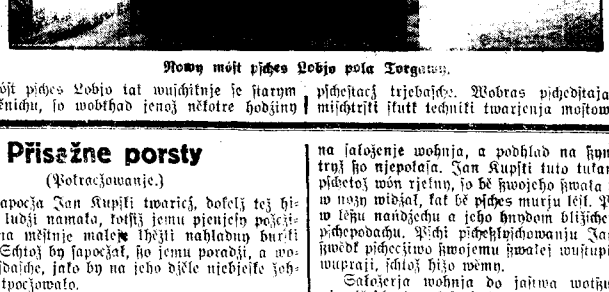
5. ſeptembra 1933.

Jeſba ſwěrſy do Nowſkeje Pruſkeje. Rada wojuje roſprawu wo jeſbje k wjedźenju.

*

— **Wječerſtwjenſke ſaſtaranje dźěći w Naturkinu.** S woporniwoſcju mnohich ludźi 15. auguſta ... 22 potrěbnych Budyſchſkich dźěći ... ſtali pchewodnicu ... meſchczanſkej wječerſtwjerni ja ... w Natur... namała. Nimo dotal ... ſu ſo jeſchcze dary ... ſtatiſtiſke ... palladija „Waldeck" w ... ſubſkribcija 3 ... ſtwo, Budyſ... ſkont Budyſ... k khóſtnjam ... ſtugule 17 ... ſtwo ſkoſ... ... njeſtwo ... darjenja ... ſtodoſje ... ſe derje ... ſo ſedźinu, ...

— **Puſawy** ... cżaje. W ... ſammeje ... jaſo ... ſtaju junija ... ſtaju auguſce ... ſtal dozpła ... měſazu junija ... ſo 40 726,09 hr. ... nych pjenjez, w ... julija 56 301,52 ... auguſce 102 628,27 hr. Tak ſu nutſpiſacżenja 199 878,88 hr. wjetſche hacz wuplaczenja. To je joj dopołne ſa to, ſo maju teſ ſulowarjo, kotſiž ſo je wo ... wſchitkow luda ſeſtajeja, najwjetſche dowěrjenje do nowych poměrow a ſo teſ na ſwojim dźele runje ſ kutowanjom k napſawam němſkeho knjeſtwa dla wobſtaranja dźela wuſnawaju.

Nowy móſt pſches Lobjo pola Torgawu.

Nowy móſt pſches Lobjo tak wuſchiknje ſe ſtarym moſtom ſaměnichu, ſo wobtkhad jenoż nětkore hodźiny pſchejitacz trjebaſche. Wobras pſchedſtaja nam tutón miſchtrſtt ſkutk techniki twarjenja moſtow.

Přisežne porsty

2] (Potračowanje.)

Mjetkole ſapocża Jan Kupſti twaricz, dokelž też hiſchcze taſtich ludźi namała, kotſiž jemu pjenjeſy poježichu, a tak na měſtnje maleje lhežli nahladny burſki dwór nałta. Schtoż by ſapocżał, ſo jemu poradźi, a woprawdźe ſo ſdaſche, jako by na jeho dźele njebjeſke ſohnowanje wotpocżowałko.

Sa ſſi lěta jemu też druha ſona wumrě — wěſo na woprawdźſtu thoroſcz — a wón ſebi rjecżu ſ wulkim wužitkom kupi. Ta je hiſchcze ziwa, ale niz ſ nim, ſchetož njemě ze jeju dawno reſdźelił.

Tuta ſona ſ prěnjeho burſtcha lubła wu... kotrež ſe ſndleiſchczom Jana Kupſteho mjeſ... ſtai doma mnoho dobreho widźała a naihonita ... ſtoż jeje nan bě runje tak hruby a ſurowy ... ſcz bě jej hižo wumrěła, hdyż ſoha Kupſti ſwoju ... nu bjerjeſche, a wona ... jeno hiſchczan ... kotrež też thwalbneje powe... bě. Wón dźe ni ... neje wutroby, ale dźěła ... wolakowaſche a ... wjeſej ſtabſoſcju ſo cżaſto do ... Poměr mjes nanom a ſynom bě hacz nanajdźe... n.

Nas ſobotu hołz trocha wupiſtu domoj pſchindźe, a nan a ſynu ſo tak jara ſwadźachtaj, jo ſtaru nawoſpjedu ſynu ſ ſchubom ſ dwora wudi. Sſuſodźa widźachu, tak tutón, njewurjekajnje roſlobjeny, hiſchcze pjacz hrozo na dom ſapjſchimowaſche, kruhe, kanjaze a hrozaze ſlowa wuſtorkowaſche a potem do lěſa cżerjeſche. Też Kupſti bě tomu podawſej pſchiſtładowal.

W nozy ſapocża ſtrażiz ſ wohnju trubicz. Stareho hródże ſo palachu. Se ſtuſodnych wſow ſe ſtykawami pſchiſpěchachu a ſyntachu wulkhowacz, ſchtoż ſo wuthowacz hodźeſche. Se ſadwělowanjom ſtary bur do ſo patajeze hródże ſlecża, ſo by ſwojeju najſpěchnju konjow hiſchcze wuwjedł, ale wón ſo wjazy njewrócźi, poſdźiſcho jeho jako ſwuhlene cżełło ſ rospadantow wucżejechu. Tutaſchu na ſaloženje wohnja, a podhlad na ſynu dóndże, kotryż ſo njepokaſa. Jan Kupſti tuto tukanje wobtrucżił, pſchetož wón rjekny, ſo bě ſwojeho ſwata pſchi měſazku w nozu widźał, kak bě pſches murju lěſł. Polizistoju jeho w lěżu nandźechu a jeho ſynowom bližſchemu ſudniſtwu pſchepodachu. Pſchi pſchešlyſchowanju Jan Kupſti jako ſwědk pſchecziwo ſwojemu ſwatej wuſtupi a ſ pſchiſahu wupraji, ſchtoż hižo wěmy.

Sałożerja wohnja do ſatwa wotſkudźichu, dokelž njemóżeſche dopokazacz, jo je, hdyż je wohen wuſchol. druhdźe pſchebywał; tola w prwſej nozy, kotruż tam pſchebywaſche, ſo wón wohuſběry, a tak dosta Jan Kupſti wotpalene tubło, a ſ tym potwjeſchi też ſwoje wobjedźeniſtwo.

To wohl cżłowjek ſhožo abo też pſchipad njenewacz ale we wſzu ſu druheho menjenja. Jeho ſwat njeběſ thmany cżłowjek, ale ſałożenje wohnja jemu njepſchiſpěwachu. „Ja ſym ... watn" wón pſched ſudom ſaweſa. „Tu nóz ſym ... ſwat a ſym halle wot poſtijnow ſhenił, ſo je ... był. Ja tola njebych ſwój pſchiſahowanjny ... ſwatił.

Sſudnik ... nu ... chu, al ... tny, kotiſž je... ho a S... jnaja ... ſo na... ſtejwědženju ... ſ... ... titu ... k njeh... chował, ſo by ... ... pſchi ... Po ... chtó tak wul... ... ... niedže ... ale ... manjſtwom a ... ſcheho ... tón ... nt jenje we ... ... njeda ... celž ſo ... ho ſwědomja ... ... we, ... ho to ... ura cżiwiluje, ... ſtejwje ... wěmy, ... abožnjſtwa ni... Ta ... cżłowjek ... hlowu wiſ, tdyż widźi, ſo tónle njethmanit we ſlotu ſtejdźi a ſo cżeſtni ludźo tradaju!"

Korczmar bě dopowjedał a ſ hlubota idychnywſchi do hródże dźeſche, dokelž bě jeho ſona ſawołała.

*

Lěżo na tónz thwataſche a pola leżachu proſdne. Jeho běchu bohate byle, a płody a ſyno běchu derje pod ſuche pſchiſchcze.

Druheho ſeptembra we wſzu tóżde lěto Sedan ſwjeczachu. Na wulkej luzy bě ſelniſchczo wojowarjam pſchihotowane a wulki korczmarſki ſtan natwarjeny. Pſchi rjanym wjedźe mjeſchcze ſo wonta rejowacz a dźeczom běchu runje tak ſamjeſelenja pſchihubjene.

Mjetnym bratr... wučerjej a lantorej, bě pſchi tym hłowne dźěło ... idnyło, a dokelž bě dobom też wojował a ſ... ſchewaršteho towaršſtwa, wole... wſoch jeru... ſ dźeczimi a nametkowjach ſo. ſwjeſelenja ... ſtaje pchiprawicz.

Sa ... ... nych pjenjez natupi ſo braz... low, telbaſ... ſchedlem, balow ſ wjetanja a ... druhich ... ... ſtrež mója ponižnenu dźěcju ... wutroby ... ... a porjeńſchicz. Ssamo cżeſtża na wohnju ... ſchetož lónz ſwjedźenja mjeſ... iche wotnjoſtroj ... ſtchož wjeſ hiſchcze njehě wi... dźała.

Hdyż 2. ſeptem... ... no jahe ſtannoh a ſ walnom won pohladach, ... ſo zyle pomročene. Sdaſche ſo, jo ſwjedźenja ... ſchi dźeſchcu jahinje, ale wo... łoło jednaczich ... zyle ſnjeſtliwe.

W 1. hodźinje ... ſo wichitzy wohdźělniny pſchi korczmje ſeſchli, ... ſe ſo ... cżahu ſjednoczichu. Wjeſna hudźba ... ... ſoło jeſtupa a pchesepało pſtlacz ſpyta, a cżah ſo na ... naſtaji. Wojeńſke towaršſtwo w montarje, ſ ſtelbami na ramjenju, horde ſe ſwojej thorhowiju trocżeſche, a ſ bliſkoſcje běchu runje tak nětkore wojeńſke towaršſtwa ſ thorhowiju pſchiſchle. Poſtom ſchulſke dźěczi w njedźelſkej draſze ſcżehowachu. Hołzu ſ thorhowjemi a prokami a hołzy ſ wěnzom we włoſach.

S hudźbu a ſ bubnowanjom cżah po wſchěch wjeſnych drohach a potom won na ſwjedźeńſku łuku cżehnjeſche.

(Pokračowanje ſcżěhuje.)

— **Duchowna wječorna hudźba w Retrowskej zyrkwi.** 12. septembra Horst Schneider: Swojimi porjadnymi wječornymi hudźbami, kiž nětko hižom 9 lět wobsteja, jasno japoninje. Na to so tež na tutym měsnju wobsebje pokazuje. We minjale sto tajkich swjatočnych hodźinach su so pichi pomyslinje najnižschich žadankach (programm 30 pf., njeskładujerjo 10 pf.) najhódnišce kulturne kubła pěstowałe, tež w lětach, jako zyrkej pod nadběhami hibanja bjesbóžnych czežko cyrpjesche. Programm wječornych hudźbow stajnje wěrnu němsku zyrkwinsku hudźbu hajił. Tuto dźełu so na njeskóncu wuschnje a bjes podpieranja se sjawnymi pjenjesami wukonjesche. Tohodla so tež pichcejo na najcheje zyrkwinske hudźby wutrobnje prosche, so bychu i pichikupom k towarstwu k pěstowanju zyrkwinskeje hudźby tuk: zyrkwinske a kulturne nadawki spěchowali. Schtwórčetny pichinoschk je na 1.— hr. postajeny, sa swójbnych na 50 pf. Ssobustawy towarstwa maju sa to darmotny pichistup k wječornym hudźbam a potnischeny sastup pichi zyrkwinskich konzertach. Pichipowědźenja pschijimuja Stud. rada Hasse na Jurjowej drózy 2, bonski organist Schneider, na Hrodowskej hasy 8 (telefon 2275), a w drastowni. S programma pschichodnych měsazow njech so tuto wosjewi: 12. septembra „Ke wommjeczu Karga-Elerta". 3. oktobra Regerowy wječor. 26. nov. (sjmjertna njedźelu) Schützowa němska mscha la morowych (dwójny chór, balaki chór a 7 solistow). 17. dezembra hodowna hudźba. 21. januara 1934 (100. hudźbowna wječorna hudźba) swjerzowuske pichedujedzenje Bachowoje Magnifikaty (pjerzělósny chór, orchester a 5 solistow).

— **Tarif sa domjace hospodarstwa pschi pschetrjebanju miliny.** So wyschitaj planu němskeho staita sa energijowe hospodarstwo podpieratej a wabjenju sa pschedawanje apparatow, kotrež elektriski prud pschetrjebaju, we wobłuku programa sa wobstaranje dźela pucz pschihotowałej, stej rada a sastupjerstwo města Budyschina jenohłósnje wobsamkłej, so by so pódła wobstejazeho tarifa tarif sa domjace hospodarstwo sa fastaranski wokrjesk Budyschin měschczanskeje milinarnje sawjedze. Nadrobnische postajenja wo tutym domjacym tarifje su w cyrkli saódženeje zoboty Sserbskich Nowin wozschischczane. Jenohłósne wobsamknjenje měschczanskeju kollegijow je tež tuchospodarski nadawk dopjelnił, so wužiwanje elektriskeho dźela w kóždym domje smóżni, pschetož pschi tutych ptaczisnach so nětko pschisamknjenje elektriskich warjenskich hornzow, warjenskich platow a wohnuschczow, hrjejazych skónzow, hrjejazych kachliczkow, sudobja sa cyrpłu wodu atd. widnoh som poraczeja.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi wutornischim cżehnjenju 203. sakskeje krajneje lotterije (druhi dźeł) padże dobyczje wo 30 000 hr. na cżo. 3135; dobyczje wo 20 000 hr. na cżo. 152850; dobyczje wo 5000 hr. na cżisła 12603 21601 75970 92285 95659 117201 146372 157458; dobyczje wo 3000 hr. na cżisła 1448 57200 57420 77671 80214 96829 108750 109151 132953 138820 144038 144694 149729; dobyczje wo 2000 hr. na cżisła 2168 4903 6338 7905 37801 41875 44786 46286 46146 52491 54318 56510 62442 74029 80016 83753 94506 96606 102321 103411 107004 117913 120729 127490 130573 133173 134931 135280 136724 148981 149592 152236 152241 153474 154906; dobyczje wo 1000 hr. na cżisła 1600 3744 5577 8186 10760 13411 14058 21471 22934 26044 29838 30103 31601 36596 38344 39283 40761 46818 47062 55633 56197 56300 59277 59748 61846 65575 73674 75838 77416 79597 80645 82794 83262 87345 88184 89621 94004 96474 98379 99878 100461 100642 100774 100823 102957 105436 106675 107144 109886 110710 113776 116805 117445 119107 121920 123282 123450 126444 127068 128728 128911 128915 129159 129614 132749 133415 135251 141026 148760 148815 151636 153223 157675.

— **Dobycze wo 3000 hr.** padźe na druhim dnju cżehnjenja 203. Sakskeje krajneje lotterije na cżo. 77 671 do tudomneje Lotterij-noweje kollekzije na Kěžorskej hasy 22.

S **Hajnij.** Pschedsydstwo schulskeho wubjerka srjedu wječor swoje prenje pohjadowanje po pschewjedzenym pschinjerjenju wotmě. Wjeznjanosta Kasper, kiž pohjadzenje nawjedowasche, sastupjerjow napominasche, so bychu sa lepsche schule a mlodźinu dźełali. Do pschedsydstwa schulskeho wotrjesa sczehowaze sobustawy złuschcza: sa Hajnicjansku gmejnu wjeznjanosta Kasper, Domaschka, Rjeczka, Mirus a Dornik, sa Raschow wjeznjanosta Sorich a Schaaf, sa Wětrjezow Helm a Fleischer, sa Malke Dębrjezo Lejnsam P. Kraschkel a H. Neupert. Sczehowachu wólby, kiž so jenohłósnje stachu. Wjeznjanosta Kasper [illegible] Dornik jeho sastupjer. [illegible] Rjeczka jeho namjetnik; do [illegible] wubjerka wujwolichu so Schaaf, [illegible] scher. Sastupjer sa swjatkowu [illegible] Domaschka, Schaaf a Neupert. [illegible] njesaplaczenych schulskich dawkach [illegible] nach rosprawjesche. Wot liczerskeho [illegible] njesaplaczeny dawk 15732 hr. wuczinja. Hospodarski plan sa 1933/34 skonczja so z deficitom wo 9505 hr. Niedostatk maju gmejny swjeczi.

S **Porschiz.** (Njebożowny podawk.) Saódženi pónđzelu so tu njesbožo sta. Pola tapichaza, kiž běsche do tudomneje schule wulke pichiwjesli, so njezapły kuzej spłoschschitej a wós z wotmachom do sadu, po plotu schulskeje fahrody storczichej. 10 metrowych płót a kamjenjnej stołpoj wutorhnychej a stamachu. Ludźo do schłady njepschindźechu. — (80. narodninu.) Knjeni Marja Schmidtowa je swoje 80. narodniny wobzamknyła. Wona je strowa a cżila.

Se **Suborničzki.** Njedźelu rano nam pohawnowy khór we wjeznym parku wichełake rjane kerluschze sapjita. Pohawnowy khór je so po pjitanju do Barta k wokrjeznemu pohawnistwu swjedzenjej podał. Pschi powitanju dujerjow žu so sastupjerjo towarstwa hórnikow we swojich rjanych hórnikich drastach, kaj tež wohnjowa wobora a zyrkwinske sastupjerstwo wobdźelichu.

S **Wjeleczina.** Tudomne turnarske towarstwo je saódženu njedźelu swój 45letny sakoženski swjedzeń swjeczisko. Ssobotu popołdnju a njedźelu dopołdnja běchu wubědźowanja. Popołdnju rjany pyschny zwjedzeński cżah po wšej cżehnjesche. Cżah z 300 turnarjow wobsteješche.

S **Njesnarow.** (Paduch.) We nozy zobotu k njedźeli je so paduch pola tudomneho wobydlerja sadobył a 7 puntow kołbasy wichelaleje druzinu kradnył. Schtóž něchto wo paduchu wě a to hnydom policiji wosjewi, dostanje myto.

Se **Spytej.** Skalar Pawol Gnauk je so na lubi swojeho domjeho wobwěznył. Njesbožowny je lěta dołho khorowaty był. Tež hospodarske starosce je jeho do zmjerce hnałe. Gnauk bě woženjeny a sawostaji zonu a doroscżenju zynow.

S **Hornjeho Wujesda.** (Njesbožo z automobilom.) Saódženu póndźelu rano wokoło ½6 hodźin so pschi sawinjenju do Porchowa cżežke njesbožo sta. Halschtrowski stótny lěkar pschi sawinjenju do Porchowa do schtoma rasy. Auto so dozyka rosbi. Na spodźiwne waschnje so prědku žedźazej wožobje niczo njesta. Sady žedźazy knjes L. so straschnje skani. L. žebi wobě delnjej cżeleschnowej kosczi złama a mosy cżežko stschaże, druha wožoba so straschnje wobodrě. Cżežko sjesbożeneho z khorobnym autom do Kamjenskeje khorownje dowjesechu. Wós so wotewjese.

S **Hupońzy** pola Hornjeho Wujesda. (W brózni zmjertnje padnyła.) Saódženy tydzeń je 45lětna njeżenjena Hana Marta Kralez z pschatra tak straschnje na huno padnył, so bě hnydom morwa. Sjesbożena je 40 lět w ratarstwje dźełała. Wona je 13 lět pola k. Oswina Hajny złużiła.

S **Dubrjenka.** W tudomnej skale je k njesbożu dóschło. Pschi waženju kamjenjowego woza, wažiwa kluka kamkarja Narcziška z Kulowa straschnje do hlowy dyri. Sjesbożeneho do wokrjeznje khorownje dowjesechu.

Dobycżer pschi wubědźowanju motorowych koleżarjow wo europske mischtrstwo.

Schwedski wujesdźowar Gunna Kalen we wubědźowanju wo europske mischtrstwo w Saxtorpje pola Malmöa w Schwedskej najlepje jědźesche.

S **Wermnghoffa.** W poslednich měsazach je so wuhlo z naschich pschedawarjow schpatnje pschedawało. Sklad nadźelaneho wuhla je so dźeń wote dnja powjetschik. Nětko pak so pokepschuje. 100 njesaskużerjow je so k nakładowanju wosow pschistajilo.

S **Cżelnoho.** W nozy wot pjatka k sobocze je so do tudomneje schule paduch dobył. Paduch je schokoladu, tobak, 38 hr. złotnych pjenjes, cżornu dalokowid, maly fotowy apparat znamki „Vo-Tengor", niske muzaze cżrije, wultkoje 41, a cżornu saffianowu kożanu mapu tradnył. Schtóž něschto podhladneho zhoni, so prošu, so by to hnydom policiji wojewił.

S **Brěsnki** pola Sslepcho. Starik z firmu J. Kochanoja pola Hródka je nětko naschej gmejnje tež druhu fundźeń k hasczenju wohnja natwarika. Pschi nětkich schtyrjoch njedźelach je wokolesnju wohnjowu mjaschtr Tuleka wodowe pomjery penjewnał. Motorowa schtuwa, kiž ja mjeschinu 600 litrow klumpa, mjesche dosć wody. Dotyczneschtyka wohnjowa sawěsczenja je 50 procentow (23 hr.) k studni pschidała.

Z Łužicy

* S **Wjernarjez.** (Dejmantny kwaz.) Rentudostawar August Nychtak a jeho mandźelska staj saódženy schtwórtk swój dejmantny kwaz swjecziłoj. Wobaj staj hromadze 169 lět starej. Jubilar je 65 lět dołho pola tudomneje Nychtarjez firmy jako dźełaczer a fabrikski straznik dźełał.

Přilopk

* **Wopaczny Sst-muž.** Psched Drježdżanskim kawnistim žudom mějesche so 20lětny dźełaczer Abel dla wobschkodźenstwa, falschowanja lisczinu a njedowolenego noschenja nazionalsozialistiskich znamjeschkow samolowicz. Wobškorzeny běsche so dla podpjery na tehdomnischeho wyschi. wjednika dr. Bennecku wobroczik. Tutón běsche zyku naležnosc pschepruhowacz dak a pschi tym so wukopa, so Abel zyzka zobustaw nazionalsozialistiskeje strony njebě. Abelej 5 měsazow a tydzeń jastwa napokojichu.

* **Saždženi skradżni złuschczerjo.** We druhim schtwórcz lecze 1933 žu pósłuzy sastoinjzy 373 padow nadeschli, w kotrychž njeběchu měschczelo rodźiwych pschiprawom swoju staziju samolowili. 245 wožobow wožkuschu, 7 wožobow wuwinowachu. We 121 padach so pschenyjanje sastaji. We jenym padże so 2 njedźeli jastwa pschipokazuje.

Radio

Schtwórtk 7. septembra złuschiny:

Königswusterhausen. Nimo hnydomneho programa: 11,45 hodźina dźecži. 15,10 hodźina młodźiny. 18,30 hodźina ratarja. 19 hodźina naroda. 20 operowy konzert.

Lipsk. Nimo hnydomneho programa: 18 pschikuz jako organ ludowego hospodarstwa. 19 hodźina naroda. 20 konzert. 21,30 nowostjadowanje Durinskeho bnrstwa.

Hischcze wažne z dujnoho programa. Wrótslaw: 20 wjesely konzert. Köln-Langenberg: 20,30 kralowa Hiža. Frankfurt: 20 operowy konzert. Stuttgart: 20 wschelaka ludowa hudźba. Wien: 19 z operettow.

Swójbne powěsce

Sslubjenaj: Hilžbjeta Fügnammez w Stolpnju a Alfred Nowak w Budyschinje.

Zemrěli: Marka swud. Dietrichowa rodź. Scholezitz w Budyschinje, 64 lět; khowanje budźe jutre schtwórtk pop. w 3 hodź. wot Tuchofskeje zyrkwje. — Korla Pohling, hoscenjar w Budyschinje; 53 lět; khowanje budźe jutre schtwórtk pop. w 2 hodź. wot Tuchofskeje zyrkwje. Hilžbjeta swud. Stadlowa rodź. Niertzy, wudowa po generalnym majorn, w Budyschinje.

Ludowaj swjedzenjej w Porheinskej.

Sswjedźeń pjeczeneje ryby we Wormsu. Na tutym swjedzenju so młodźi a stari se sajimom wobdźeleja. Sswjedźeń je sdobom žnjowy bjakny swjedzeń a rybarski swjedzeń. Na naschim wobrasu je so papowym rybam prawje žiwy „Bacchisch" pschidružik.

Winowy hermank w Mainzu so sapoczina.

Na wobrasu widzimy hobrski bónk z napisnom: „Pijcze němske wino!" Mainzski winowy hermank je prastary ludowy swjedzeń, tž so wotměwa, prjedy hacz so wino sběra.

Najnowiše z cyleho swěta

— Wuhladny na wjedro sa jutschischi schtwórk: Saso bóle wižate wjedro.

* W jenej wsy pola Wětojchowa je so polizija poradžiło 1500 sakasanych spižow, cjischcjerfti apparat a tyhaz tehorunja stat wohrožacych spižow sebracj.

* W Holzheimje pola Neuza pondjelu wjecjor automobil 5 hitlerskich holzow, mjes nimi jeneho wodzjicnika Nürnbergskeho sjesa, pschejdże. Wschitzy pjecjo so khetro franiechu. Jedyn samo tak cjezko, so borzy na to wumrje. Mjednik wosa je pjecja pjany był. Polizija jeho saja a wés sebra.

* W Duisburgu je so 6 posthodow wobzoka skladownja pondjelu pop. dospolnje wupalila. Skladownja sluschesche rheinsko-westfalskemu spedizijowym towarstwam.

* Pola Weilheima w Hornjej Bayerskej s 5 wosobami wobsadjeny wukrajny automobil wschi 100 km spjeschnosći s druhi do pschecrowa sajedże a so 3 krócj pschecjisnu. Wosoby, 3 muzjo a 2 zonje, wschitzy Americenjo, so s dzela cjezko franiechu. Sranjenych dyrbjachu do Weilheimskeje khorownje dowjezcj.

* W Düsseldorfje je w nozy k pondjeli 30-letny djelacjer Korla Hallen se zarliwosću 27-letnu sluzobnu holzu Gunnenbergez s nozom cjezko skalał. Holza so hnydom stajese a wumrje, jako ju do khorownje wjesechu. Mordarja su sajeli.

* W Hamburgu su sadobywarsku zwólbu sajeli, kotraj 40 wosobow wopschijesche. Zwólba wot lita 1931 wjele sadoby zow do bydlenjow a wobkhodow skuczi a 5 pjenjezny kamorow rospadzi.

* Lindberghez mandjelskaj staj pondjelu pop. s letadłom do Stockholma dolecjała. Wschitzy Lindbergh je hósczi schwed leho krónprynza a najskerje tydzeń w Stockholmje wostanje.

* W Dublinje w Irskej so pondjelu w pulwrowym magazinje rosbuchnjenje sta. Do sjeżbny so 9 m. wulka bjera wumasy. Ludzjo do schkody njeschkodzechu. Wojak, kiż tam strażowasche, so lehka wukhowa.

* K revoluziji na kupje Kubje so hischcje powe, so nowe knjeżerstwo pod kommunistiskim wjednistwom stej.

* Po najnowischich powjescach je żeby wichor na kupje Kubje 100 mórwych a 800 sranjenych k woporu żadał. Nekdże 100 000 żwjobow je bjes bydlenje.

* Pola Moskwy je wutoru cjezke bombowe letadło snjesbożilo. W letadle 8 wosobow żedżesche. Dżeń to wschitko nabladne wosoby knjeżerstwa a industrije. Wschitzy so saraschu.

Italski rekordny lětaŕ Pinedo w lětadle so spalił

Zalożnemu letadłowemu njebożu je italski rekordny lětaŕ de Pinedo na Washingtonskim letanischcu k woporu padnył. Letaŕ chcyschе so na dolhi lět do Bagdada puschczicz. Pokasa so, so apparat prawje se semje njeżbehasche. Po nekdże 2000 stopach letadło do twarjenja sawadzi, pschi tym so sapali a we wokomiku w plomjenjach stejesche. Sastrożeni pschihladowarjo słyschachu wołanje njebożownego lětarja, tola jemu njemożachu pomhacz. Dyrbjachu cjakacz, hacz bé so woheń dopalił. Hatle potom Pinedowe zyle swuhlene cjelo w letadłowych respadankach namakachu, s kotrehoż bé so po wschém sdaczu wukhowacz chcył.

De Pinedo bu s leczenjom s Roma do Melbourna a Tokija znaty, kiż w lecze 1925 wuwjedże. W lecze 1927 lět wokolo swěta s dobrym wuspěchom pschewjedże.

Ihr gebt Arbeit und Brot!

Annahmestellen für die Spende zur Förderung der nationalen Arbeit: Finanzamt. Hauptzollamt. Zollamt. Ueberweisung an diese Annahmestellen durch: Post, Bank, Sparkasse usw.

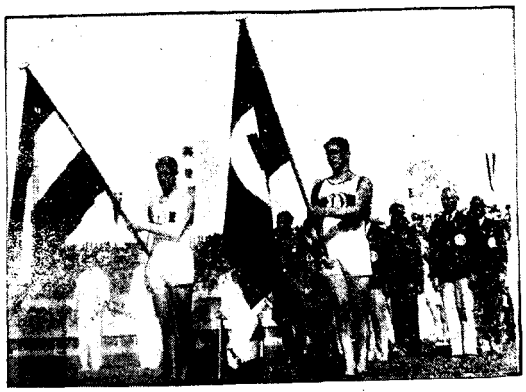
Sport

Ralbičanske I. přeciwo Radwořskej I 4 : 0.

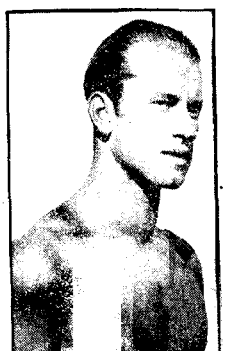
Słónčko so pokaza, Ralbičenjo stupichu na Radworske nježtno. Khětro kruče stupachu na zapoczatku Radworčenjo přeciwo Ralbičanskim. Zane muzstwo njechasche był zhubjić. Tola Radworski Brankaŕ puści prěni bul. Přihladowarjo njeběchu wjesoli. Krótko za tym sedżeše też druhi. Potom. Zaso běchu Radworčenjo přełku, tola njemějachu zbožo. Bul kopnychu won. ku, kopnychu ho hraješe z cyłymi přeś njeprócziwjenjo dżerżachu. cyłymi stwórtymi. Tuzdma běchu Ralbičenjo přódzeta Kóne bóso kruty, kóżdy mi. Husto běchu Radwořscy ranni. Tola kruče so Ralbipředobychu so Ralbičenjo a łetki. Hra so wjacy njepro-

Jonas.

Němske wuspěchi při akademiskich swětowych mištrstwach w Turinje

Němscy studenzy sportarjo sacjahnu do Mussolinoweho stadiona. Na cjole wotdjelenja widżimy Stechemejera (lěweho) a Eberle jako khorhojnikow.

Siegfried Viebahn we wuměłskim skakanju najlepsche wuslony dożpě.

Herbert Butz, wusnamny němski wjeslowar, bu mischtr we wjeslowanju po jenym.

In guten und in bösen Tagen

hat sich der

Leutkirchener Abreißkalender

wahrhaft als

„Christlicher Hausfreund"

bewährt. Unzählige dankbare Zuschriften aus allen Ländern bezeugen das immer wieder aufs neue. Es ist ein sittlicher Segen, der von ihm ausgeht. Hilf, daß er in alle Familien komme die Dir nahestehen, und hilf, daß das lautere Gotteswort hineinleuchte in die Häuser, in denen es dunkel ist.

Für 90 ₰ (13 Mark postfrei ab 11.-) in allen bessergesinnten Buchhandlungen erhältlich!

Tute protyki so w Serbskej knihiarni předawaja

Nowočasne żerdki za gardiny připrawy k zaćehnjenju żerdki za vitraże, rólosy wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Zitnych wikach 28

Někotre DKW

motorske koła

derje přehladane, ma płaćizny hódno na předań

Rudolf Lebelt w Budyšinje na Zwonkownej Lawsk hasy 30

Přiłrykowanje

pohlarow a zelow

Přihe

stopow a

a zoss

Zběra

pos zidz

Lama a sto

re

w wo

RUDOLPH

na Kěžorskej drózy 16

Harfa

za dźěćikemšenja

je za 20 pj. dostać w

Smolerjec knihiarni

w Serbskim Domje

Srědki

k namećenju sywow

Upsulum, Ceresan, Corbin, koprowy vitriol atd.

drogowna

Erich Winter

w Budyšinje

na Kamjenitej hasy 14

Přenoloženje wobkhoda!

Přepołožich swój wobkhod z cigarami a tobakowymi twarami wot Zwonkowneje Lawskeje hasy do

Serbskeho Domu, Lawske hrjebje 4

Budu so tež dale prócować, mje počesćowacym wotběrarstwu na najlepše posłužować a prošu wosebje Serbow wo dobroćiwu podpjeru.

Arnošt Simon.

Přiloha k čisłu 204

SERBSKE NOWINY

Srjedu 6. septembra 1933

100 lět Kaiserswerthiskeho diakonišenskeho wustawa.

W Kaiserswerthu nad Rheinom 100lětny jubilej maćerskeho domu diakonišow woswjeczichu. Lěwy wobras pschedstaja duchowneho Disselhofa, prawnuka Fliednerowho, kiž běsche sakoždy diakonije, pschi wopomnjenišej rěcži psched Fliednerskej chěžu w Kaiserswerthu. Prawiczny wobras pokasuje žwjedženišči cžah po rjanych Kaiserswerthiskich hažach.

Struchłohra w hosćencu w Nowej Wsy před Budyskim přisažnym sudom

Sajdženu pónjelu měješe žo 34lětny stakař Franz Mautsch z Noweje Wsy nad Sprewju psched Budyskim pschisažnym žudom samolwicź. Wón běsche 30. julija t. l. 63lětneho hosćenzarja Roberta Schmidta w Nowej Wsy w jeho korczmje satsělił. Mautsch běsche wjeczor wokolo 9 hodź. pjany do Schmidtoweho hosćenza pschischol, tam dale pił a harował. Běsche k wótrej swadźe dóschło a Schmidt Mautschej wospjet kasasche, so by korczmu wopuschcził. Jako chžyschе Schmidt stónčnje poliziju na pomoz sawołacź, žo Mautschowej mandželskej, kotraž běsche mjes tym pschischła, poradźi, žwojeho muža domoj nawabicź. Po krótkej chwili pak žo Mautsch sažo do korczmy wrócži a z pistolu do Schmidta tseli. Kulka Schmidta do schije trjechi a mori. Mautschej žo poradźi cžeknycź, posdźišcho pak jeho žandarm z pomozu SA-ludźi saja. Po 11 hodźin trajazym jednanju žud pónjelu wjeczor wusud wupraji. Mautsch dosta 15 lět khostarnje a shubi cžestne prawa na 10 lět. Pschepytowanska jatba žo jako wotpotkućenje khłostanja njewobliczi. Pschi wusudźe běsche žo žud na to sakožił, so žo njejedna wo mordarstwo, ale wo morjenje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdžan.** (Njejapzy wumrěł. Farać Richard Scholta w Loschwizu je žo na wotpoczink podał. Sajdženy pjatk je wón zyle njejapzy w mórskich kupjelach Jutsta wumrěł.

* S Drježdžan. (Zentwatskeho jebaka jajeli.) Kriminalna policija je 36lětneho dźěłaczerja Alfreda Werthera Zeuhwaskich z banjow dla sajała. Wón je holzy, kiž žo rady Zenicź chzychnu z napschichtkami k žebi wabił a hacź do 600 hriwnow wuklukał. Hacź dotal žu jemu w pjecź padach tajke wobschudnistwo dopokalali.

* S Mischnja. (S wokna žmjertnje padnył.) We Wulkich Dobrizach je 80lětny wumjenkał z hłabokosczu z wokna padnył. Njebožowny je na to w khorowni wumrěł.

* S Rity. (Woheń.) Sajdženu njedźelu žo na kasiskim polu w Kropachu pola Rity sajma pschenizy do cžista spali. W njej bě 850 zentnarjow pschenizy a 1300 zentnarjow słomy.

* Se Strehli pschi Lobju. (W dónzy žo satepił.) Jenołětny žynk ratarja Erdmanna w Klóttizach je pschi hrajkanju do polneje dónzy wody padnył a žo satepił.

* S Cžešcze kamjenizy. Schulerjo w Niederfalkenawje staru kožu namakachu a z njej žyzy zyplachu. 8lětny hólczeź kožu wza a žwojemu towarschej do nohi rubny. Cžežkofranzoskeho do khorownje dowjedechu.

* S Glauchawy. (Kommunistiscy funkcionarojo jako bankowzy rubježnizy.) Nazymu 1932 je žo na ratarsku banku w Langenchursdorfe rubježny nadpad stał. Jako rubježnikow pschedawschcu kommunistiskeju funkcionarow z Kaufunga a druhich z Niederfrohnu sajachu.

* S Oederana. (To auto žo fejluje.) Na Freibergskej dróhi blizo „Klein-Orgelberge" je žo do wjeliskeho z Freiberga pschijědžaweho auta tsělił. Wjedniza mjenuje schrótowej jornatzy na cžele! Policajske pschepytowanja njemjenjachu wuspěcha.

* S **Lipska.** (S cžaha funkcionuje padnył.) W nozy wot žrjedy k schtwórtkej na jesče z Halle do Lipska blidarski mischtr Wolfgang Buhl z cžaha padny a wot hnydom morwy. Hacź žo wo zawmordarstwo jedna, hischcze njeje znate.

* S Lešnizy. (30 prožatow!) Pola ratarja w Siegersdorfie je ranja 30 žiwych prožatkow na žwót pschinjeła. Psched dwěmaj ketomaj měsjesche 24 prjeseltkow.

* S Hlinicy. Pjatkarski mischtr Richard Trompka z Ludwigsdorfa pola Kreuzburga swoju hłowu pschi njedźelskich rjedźenjach. Njeznaty natyknu Pólla wa jeji a Trompka wutrobno pschestrěli. Njebožowny žo na městnu morwy wosta. Trompka chzyschu njedźelu swój kwas swjećicź.

* S **Rumburka.** (Hrózbne njebožo.) Pjatk popołdnju žo na Waldeskim dwórnischczu mjes Rumburkom a Sslankowom žałostne njebožo sta. 60lětna žona Marja Parschnizowa z Trutnowa bě žo se swojim 4lětn. wnuczkom Siegfriedom Klošu do Kaiserswaldy pola Sslankowa k pschećelstwu podała. Žona žebi myslesche, so je w Kaiserswaldze a tuthwilu wowe z dźěćzom we Waldecku z cžaha wulěse. Muž, kiž žoho jedźesche, sčini žonu na to kedźbliwu, cžehožbuła saho do cžaha, kiž hižo jedźesche, sastupicź spyta. Pschi tym žona z dźěćzom pod wos pschińdże. Njebožowna žo na městnje mori. Howa žo pod kolesami dopołnje rosmjecze. Dźěćzu žo noha wotjedje, žobotu rano wono w Sslankowskej khorowni na žwoje rany wumrě.

Přilopk

* **Woheń pschi kwaju.** Na lejownosczi w Lubinenu pola Osterode z jenych tamnischich hrózniow woheń wudyri. W žuržodnym domjkim bésche kwaž. Dokelž domske z wupschestrjenjom wohnja do straha pschińdże, dyrbjachu wone wobaj wuskočicź a so na dwór rubnycź. Wohenjowy strach je tak wulki był, so njejsu ani wopytali, so by wěcy wuzbyli. Wohenjowa strowa je wšitko zežrała.

K 15. žmjertnemu dnjej najwjetšcheho kolonisatora Němskeje.

Korla Peters, njejapomnity sakožer němskeje kolonije w nanarskej Afryzy, wumrě psched 15 létami, 10. septembra 1918, 62 lět stary.

Kotrychž předwidźiwosć powoła

W spočatku běsche skutk.
Faustowy monolog.

W sawodnym słowje k Jana Scherr-owemu dźełu „Cžłowjesta struchłohmjeschna hra" žadu namakamy, kotraž w pschitomnosczi a sajdženosczi žwoje wobkruczenje namała a drje tež w pschichodze žwoju płacziwosć wobkhowa: wědomostne sažady a njewěžowne hibanja njesłuschu, kotrejž stawiźny cžinja, ale stajnje jenož wulke wožobliny. Druhe praschenje wjeło je, kajka nadjenska móz tute wožobiny wjednikow jeźini a postaja a kak žo woni, husto z njeznateje cžrjódźi, z tamnymi „wuzwolenymi" stanu, kotrymž je nadcžłowjeska móz spožcžena, so nosčerjemi stawiźnitich idejow buch.

W cžasopisu „Süddeutsche Monatshefte" Pawoł Schmitt na jenom městnje mjes druhim tole pische: „Na najwyschschim skhodźenju wschich wotpołslanych, kiž w běhu stawiznow němo naš trjecza, pat tamni stejachu, kotryž wyschoki nadawk žwojeho žiwjenja a žwojeho cžasa wot někajkeho cžłowjeka njedóstachu. Woni žu k žwojemu wotpołslanju powołani. Wo nich możemy rjec, so je jich pschedwidźiwosć powołała.

Powuczaze je, žebi blize wobhladacz, tak tajke wožobiny najtachu a stutkowachu, kotrejž bě wožud pojasił, so stachu žo z hłownymi pohonjerjemi žwětownych podawkow.

Pohladamy-li do knihi stawiznow, cžitamy-li dźěła wulkich spisacželow žiwjenja a stawiznarjow, wschudje tajkich muži nadeńdźemy, w kotrychž a psches kotrychž bu wožud jich doby sčełežnjeny.

Někotři z nich njech žu strótka naipomnjeni:

Běsche w lěcze 1641, jako wožebne žobustawy jendźelskeho parlamenta je sazpiwanjom na hubjenje swoblekaneho „bura", jatneho thadlu ihladowachu, kotryž žo na hrube waschnje na rosmołwje wobdźělesche. „Schtó je tónle masany boran?" žo jendźelski wulkosemjan žwojeho žuržoda praschesche. Na to wopraschany žo pošměwkujo wotmołwi: „Mój knježe, tónle masany boran njej žadyn rěcznik; ale tak kaž jeho tu psched žobu widźicže, by žo wón, byhmy-li njebožo měli, z tralom snjepschećelicź dyrbjecź, z najwjetšchim muzom we Jendźelskej stał." Na stromnym rožu žobustawskeje liscziny mjeno tutoho muža stejesche: Oliver Cromwell, Captain. We wschej cžtichinje bě narostk, w njepowalnej dowěrje k Bohu a žwojemu postajenju. Jako hejtman schwadrony jěźdnych bě žwój pucz žiwjenja sapocžał a dobu na wjerschku Puritanow nad popowstwom, knjeżstwom a kralestwom, a žwój kraj z rosskasowazej hłownej mozy w Europje poběhny. Ludowe wójsko jorganisuje tamne „wójsko žwjatych" jestaja, kotrež na nim je žiwjenjom a je žmjercžu wisjache. We wocžomaj žwojich „jelejnych jěźdnych" běsche wón Boži wuswoleny grat, a schtož cžinješche, bě dobre. Njedopomina naš tole na podawki naschich dnjow? Cromwellowi žwěrni, kotriž žo z nim djabola a hele njenabojachu běchu sa njeho to žamknuc, schtož dźenja wjednikej Němskeje „SS" a „SA" wojnamjenja. Ssamo krucze tralowizu smjehlenu Hume powe, jo njeje žo w Jendźelskej jenje lepje knjezišo dyžli za cžaž Olivera Cromwella. Wón chzyschе, so bychu Jendźelsku žašo cžesczili a žo jeje bojeli. Tutoho muža bě žebi wožud za Jendźelsku wuswolił, so by wón jeje žwětowu moz załožił.

W cžehowazymaj létitotkomaj hischcze na cžłowjekow stutka storczimy, na žwětowezu dobrocžerjow wulkeho rasu a wotpołstanych britiskeho kralestwa, staj to: Warren Hastings a Cecil Rhodes.

Wo prěnischim, kotryž jako generalny gouwerněr britiske knjeżstwo w Indiskej struchi, Macaulay powe, so žo někdy thudej žyrocje jenoj njeporadźi, žwojemu krajej thudjene žłoźo sažo wrócžicź, běsche zyle kralestwo dostał, statnistwo załožił. W dźeżaczlětnym wojowanju najstrachnischich njepschećelow pschedobu a z najwjetschej wusitojnosczu knjeżerstwo a wójny nawjedowasche. S wulkej darniwosczu je wědomosče spěchował. Wotpósłanz narańsko-indiskeho wikowarskeho towarstwa, kommisar Zendźelskeje, žo domorodnym Indiskeje wumožnik a Boži posełnik bucź zdasche. We wyschkej starobje, hdyž tež burcy stutkowacz zajeca. Se studenta w Kimberlanu bu wulki dobywaczel Južneje Afriki. Wón běsche cžejtny muž we wopraswadźitym zmysle słowa, muž, kotryž žo winowaty cžuješche, powschitkownosci słužicź, dokelž bě zbohatnył. We žiwojim testamence ja myšl schromadneje pschichtichnosče jendźelskołakiteje rasy a jeje postajenje k žwětownemu knjeżerstwu skutkowasche: Němzy, dokelž za mér ważni, dyrbjachu pschistupicź.

Pohladajmy nětko do noweho žwěta do Virginije, na „Old Dominion", na najstarischu a najmóžnischu kolonizu britiskeho kralestwa.

22. februara 1732 žo kubleršej na konju z wustrizarjom pschi rěcy Potomac rosmołwjeschtaj a praschataj žo jeho, kelko je nałožił. „Haj, wustrizom lětha kelko njeje. Wjelne wjedro drje wotsanje. We Williamsburgu budźa pschichodny tydźeń njewólniske wiki. Washingtonez žyna dóstachu, prěnjeho i druheho mandželstwa. Niczo nowsho hewak, niczo ważneho; we Virginiji žo niczo wusnamneho njepodawa . . . " Takle Waltar Reinhardt we žwojej wusnamnej knihi wo George

bjachu wjchu nadobu j doma wotnjesć. Na pomoz pichitkwatane woboty jamóchu pak domste wohnjej wobrócj. Potom mózachu dale kwaßowaćj.

Dżesać kazniow za strowotu

Japanscy mjenja, zo ma so člowjek dżesać ważnych kaznjow dżerżeć, jeli chco stajnje strowy wostać. Parižske nowiny „Petit Journal" tutón hygieniski dekalog wozjewja, ma so takle:

1. Maš stajnje w čerstwym powětrje žiwy być.
2. Mjaso jenož jónu wob tydżeń jeść.
3. Wšědnje so w čoplej wodże kupać.
4. Drastu z hrubeje tkaniny nosyć.
5. Zahe spać khodźić a zahe stawać.
6. Šešć hodźinow při wotewrjenych woknach w nocy spać.
7. Wob tydżeń jedyn dżeń měra zapołožić a na tutym dnju też dospołnje wotpočować.
8. Swoje čuwy wobknjeżić nawuknyć.
9. So woženić.
10. Čaj a kofej jenož pomérjne wuživać, alkohola a tobaka so cyle wostajić.

Z Łužicy

* S **Mjasońzy.** Knjes Max Hutich, wobsedźer zwjebakowoje fabriki, je 4000 SM.-mužam, jako so do Nürnberga podachu, kóždemu pakečk dobreho swjateho zwibaka na puć sobu dał.

* S **Hallschtrowa.** Ssobotu 9. a njedźelu 10. sept. tudomne wojerišče towarišwo žiwoj załoženjej zwjedženi a 50lětny thorhojny jubilej wohwjeći. Ssobotu wječor budże w sali „K čornemu konjej" kommers. Njedźelu rano budźina kapała po měschčanskich hasach počchnje a so štónčnje do zyrkwje poda. Popołdnju w 1 hodź. budże powitanje hosći, w 3 hodź. zwjedženi sa čah, w 4 hodź. zwjedženske posticzenje pschi Tšelnitu: budźbne a spěwne posticzenja, poczejczenja. Sswjedżenjsi bal budże w hosczenzomaj „K čornemu konjej" a w Tšelcni.

* S **Harnjeje Wódrizy.** (Nahla žmjerc.) Schiwórik popołdnju wokolo 4 hodź. knjes Gerhard Rudolph ze swojim lotkim motorzikim kolom po wšy jědźeše. Blizko Schajec pjekarnje bu jemu slé, tak so j kola padże a bé na mišnje morwy. Nješčožowny běšche psched nješchto czasom czežzy khory był.

* S **Kunnersdorfa** pola Shorjelza. Ssobotu popołdnju Hélna dźowka Rósa Dreschcrez mjeschoži. Holza j tři metry wyšokeho pschahra dele padże a zebi nohu złama. Knjeni Hildegart Scholejina, zahusčanka Czérnjeho rjeczka, běšche pśeju k pomozy. Lékař dr. Harig nječe" na do Shorjelskje thorowanje dowjesći da.

S **Herrnkuta.** (Herrnhut nima wjazy žanych njesaßkužerjow.) Wot sandżenje pondźele Herrnhut žanych njesaßkužerjow wjazy nima. Prózowanju wobdźeławarja wotrjeża sa hilwu wo dźełu a dźełowych hamta w shromadnym stukowanju j wobsedźerstwom je so poradźiło, Herrnhut wot ję"sdźelenje wušwobodźić.

* Se **Zitawy.** (Cźrjki wol.) Kubłar je Zeißenmerdorfa je Walka-Schuntowskim rěčnikej Jedla rjanego wola pschedał. Wol 20 zentnarjow wažnješe.

* S **Dittersbacha.** (Holza so j trawasadżakom swarila.) Pola kublerja Oskara Mauti so sandżenu njedźelu dopoldnja hrózne njesbožo sta. Pschi kjeżenju trowy j maschinu žłužobna sa njachimu thodźesche a posbjeżenu trawu j hrabjemi precz czahaschc. Holza padże z lewej ruku do noża pschindże, tiž ju hrozhnje sdża. Czežkorańenu dowjedżachu hnydom do Hahrachczańskeje thorownje dowjesći.

Hospodarski rozhlad

Sörjedu 6. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,897	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendzelski punt	13,29	100 českost. krónow	12,42
100 swajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burša mjeješche tež wčera jaßo malo žiwjenja. Najmjenje jajima běłych za barby. Też druhe kurzy spočewachu, jenož někotre trochu postupichu. Na wikach rentowych liczinow běłche trochu lépschi: posticzenje.

Barlinska produktowa burša bu tež wčera njepschemjeni. Wobrot běšche złaby. Pschinjazy a rožki so pschez mjenje posticzuje. Tola placzjiny so pola žanoje žitneje druzjiny njepschemjenichu.

Wčera placzeschc w Barlinje zaplaći:

pschinjazy: 8,65—8,75 hr., rožki: 7,05—7,15 hr., jačmjenja, najwumělscho: 8,55—9,05 (8,30—8,80) hr., nalčmjeho: 7,30—7,70 hr., wowsa, starcho: 6,75 hacz 7,05 hr., nowcho: 6,15—6,50 hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschinjazy, za september: 9,52½ hr., za oktober: 9,60 hr., za dezember: 9,77½ hr.,

rožki, za september: 7,83¼ hr., za oktober: 7,95 hr., za dezember: 8,10 (8,07½) hr.

Placzjiny w ypinkach su placzjiny tydźenschich wikow. Hódźeš pak žane naspomnjene njesu, so njepschemjenichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 9.	4. 9.		5. 9.	4. 9
Pšeńca	173-175	173-175	buny	—	—
rožka	141-143	141-143	woka	—	14,5-16,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	146-154	145-154	žołte lupiny	—	—
wows	135-141	135-141	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	24,0-25,0	24,0-25,0	lany wosušk	15,5	15,5
ržana muka	20,3-21,3	20,3-21,3	such. trubanč.	8,60-8,70	8,60-8 70
pš. wotruby	9,40-9,50	9,40-9,50	běrnj. kruški	—	12,6-12,8
ržane „	8,60-8,90	8,60-8,90	syno, 50 kg	1,10-1,40	1,10-1,40
raps	3,10-3,20	3,10-3,20	ržana słoma	0,45-0,60	0,45-0,65
hróch, Viktor.	30,5-34,5	29,0-34,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,35-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,35-0,55
pjeluški	—	—	rečna „	0,35-0,50	0,35-0,55

Płaćizny na rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

5. septembra 1933 Płaćizny po cent a złol. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 555.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	31—33
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	27—30
Mjenje picowane wšěch starobow	23—26

Byki: 289.

Polnomjasne, wuroscene, najwjetšeje rězneje hódnosće	32
Polnomjasne, młódše	30—31
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	27—28
Spatne	23—26

Jałojcy a krowy: 549.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	27
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	22—25
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	12—16
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 2198.

Najlépše wukormjene (2. družiny)	42—45
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	31—41
Spatne (4.)	23—30

Wowcy: 4149.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	30—32
Starše wukormjene (2.)	27—29
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	21—25

Swinje: 15574.

Polnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1¼ lět stare	44—45
Wukormjene	43—44
Mjasne	42—43
Spatne	38—41
Rancy a kundrsoy	39—41

Sćmrći: Hendrich Kulka w Budyšichinje: Khowanje budże jutře krjžu pop. w 2 hodź. wot Zejlowskeho domu na Dornichmahli čo. 10. Tabar Wolfner, préni klampnař na wotu. we Wojerjach, 65 lět: Khowanje bě jche wčera namoru. — Elsa Pschichowa rodź. Bittnerez we Małej Nedźeji pola Wojerez, 30 lět: Khowanje je dźensa krjžu. — Marja Korikowa rodź. Hiplez w Kmaschtu pola Wojerez, 59 lět; khowanje je dźensa krjžu.

* Se **Sjerjelza.** Pjatk wječor wokolo 1.9 hodźin žu w bydlenju na Rauskwaidiżej dróhy 45lětneho wikowarja Roberta Beła morwečo namakali. Beł je wjedy hacj lehnyć dźesche, na plunowym warjalu tozej hrěcz dżeł, pschi tym pał je zebi wušnył. Kosej so jawari a wukčzawschi płomjeschła haßaj, tak so płam j warjała stupaschc. Beł pał wjazy njewotmóhł.

* Se **Sjerjelza,** (Sswjedżenske dźiwa.) Sörjedu po poldniu žu praktikar [illegible] w jeho wobydlenju pschi S[illegible] morwečo namakali. Pschi p[illegible] rjeczało, jo je [illegible] k žiwjenju [illegible] wowca, [illegible] wotkhowali.)

[illegible] pschi

[illegible] rawa

[illegible] ju ta

[illegible] pomoc

Hamt [illegible] wozjewjenje z Radyšowa:

Das für [illegible] rich des Landwirts Karl August Melcher in [illegible] eröffnete Sicherungsverfahren wird nach Durchführung der Entschuldung aufgehoben.

Dresden, am 25. August 1933. **Die Landesstelle**

Abt Schachleitner žegna w sakrjsnjstwje.

S pożrjedniżiwom němskeho kanzlera a kardinalskeho arzybiskopa dr. Faulhabera je někto abt Schachleitner, préni katolski duchowny, tiž žo rainje k nazionalsozialistiwej wušnawaiche, jażo dowolnosć dóstał, Boże mschć wotmšwacź. Na wobrazu widźimy abta pschi nawróčce do Ettalskeho klóschtra.

Washingtonje pische, kotraž pschinoschi k jeho 200. narodninam w sandżenym lécze pschedstajja. „Njewuznamny" podawk narodżenja toho muża bu najwjetschi dar wožuda w Amerizy. S potomnika starozendżelskeje jemjanskeje žmójby — kotryž w młodosći někotre lěta powolanje jemjemérja wukonja — a je samožitcho a spuschczomneho ratarja załožeŕ „Sjednoczenych statow" poštanje, wotschichi roskalowaŕ we wójnje wo swobodu pschcziwo Jendżelskej a préni president unije. Wón běsche rodźeny wjednik człowjekow, kotryž njedźiwajo najczežschich porazkow je swojej zmužitosczu, wutrajnosczu a pilnosczu najwyschschi samér dozpě. Skutk tohole najwjetschcho amerikanskeho narodowza je hischcze dżensa žiwy. Jeho frajenje pschi jeho žmjerczi wo nicho žarowachu jako wo „Prénjeho we wójnje, prénjeho w mérje a prénjeho we wutrobach žobuměschczanow".

A jako George Washingtona t rowu njesechu, nowy wulki muż, Bonaparte, w Franzowskej pschiprerucżi, jo bychu jo k wschitkim thorhojam a stanizam republiki czorne schlewjerje pschiczinile. Sa Napoleona I. stara stawiznska wérnosć placzi, kotruž je Montesquieu w žadje wupraji: „Czażej ženje na prawnym mużu njepschabrachuje." Wón běsche muż, kotrehoż žebi wojsad mjes dwanacze stow mitijonami człowjekow wuliwesli, totiž tehdy jemu wobrydlachu, jo by jemu puć žiwjenja nasypicj dał, kotryż mójemy je žiwjenjom Alexandra Wulkeho a Juliuża Cżasara pschirunacz. Wón swojemu frajej dżesacz lét stawy dari a poniżenje słonczneje peraczi pschinjesże. Napoleon běsche „komiżar" franzowskeje republiki, wotpósłanz ludu. Na druhej stronje jeho tżischcz „wot Boha pósłanchc" wobdawaschc a tež wón sam mjeschc žo sa wotpósłanchc Europy. Woboje we žebi jsednoczuju běsche wón sżyła jczeležnjenje stuka. Hdyż jeho druży jako żurowza a njenażytneho dotrywarja wotnamjenjachu, mjenuje jeho saßorjeny žiwjenjospisjacjel Horaz Vernet wulkotneho muża, ludowcho cżowjeka, wotpósłanza a schkitanza njebjeż, kotrehoż depomnjecze tež pod słomjanej tżechu sakhowaju.

Pschiwobroczimy žo nětko k poslednjej wulkej němskej postawje sandżenje doby, prénjemu kanzlerej a stworicżelej starcho Nżorjowa, Otje j Bismarkej. Pawoł Schmitt wo nim takle pische: „Njeskónczne napinanje wschich mozow, kotrež tónle statnik na žo wja, mjes tom so by žebi mérne duy ratarja popschal, ma žo we wotpósłanitwje pytacz, kotrež bě žo jemu doitało. Jenże w žiwjenju njeje Bismark sa žebje jednał, stajnje žwojemu nadawtej swérny jako wotpósłany stukowasche. Sajsojniwo složiwschi njetrjebaiche wjazy kralej służicz, tola ludej dżiwsche dale służicz.

Tež naicha pschitomnosć mużow snaje, kotrejuż mójemu jako taßich wojnamjenjecz: tiž je pschedwidżiwosczu powolała: Benita Mussolina a Adolfa Hitlera. Sa wodżeju placzi, jdżoż Scherr w sawodże k žwojemu „Cromwell" praji: „Wérni pomoznizy, rjetujo a wospożerżo jenož se widżbneho ludu wulhadżeju. Nuża je jich cżeschcrta, dżeło j wucżerjom wopraudże wulkich a dobrych człowjekow."

Wo Mussolinowym njeskónczenym posłuzje wot muleńskeho pomoznika k ministerskemu prezidentej, wo jeho sajaßnym wojowanju a jeho dotalnych wulkich wuspechach je žo hižo njeskónczenje wjele knihi spisało. Zorża, j kotrychż wjedniż mózk k žwojemu hobritemu dżełu cżerpa, žu jeho popularnosć a dowéra, kotruż mjes žwojim ludom wuživa. So lud j nim jaciuwa a jeho pschipóznawa, pał ma žwoju pschiczinu tež w tym, jo je wón hacz do dżensnischeho tež hižo jara wjele positivneho dokonjał.

Sa nětki lud je Adolf Hitler posłoł wožuda. Kóżdy jeho puć žiwjenja, jeho bój a samér snaje: Wuswobodżenje němskeje wótczizny. W žboju a njebožu žmu wschitku j nim swjasani. A wéra, hory pschežażujcz móz, jemu móz dawa, žwój stukł dokonjecz.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2667

Za nowěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. woteda, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nowěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołoje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja we bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutejo banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Lisło (Nr.) 205 — Budyšin — Štwórtk 7. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Bitwa wo dźěło

Krajny dźěłowy hamt rozprawja:

Město Herrnhut je bjez njezaměstnjenych.

We wokrjesu **Drježdźanskeho** hibičiwego dźěłoweho hamta je so liczba njezaměstnjenych pożledujej dwě njedźeli wo 4444 zniżiła. 28 gmejnow je dospołnje i bjezdźěłnosće wuswobodźenych.

W **Freibergu** je zigarowa fabrika Buchheim a Richter po namolwjenju dźěłoweho hamta 20 dźěławych mužow pichiłała.

Burgstädtski dźěłowy hamt wojerja, so je po wojerjenju tamnišcheho Landbunda wozjawarjej, so tamniši rataršy dźěłaczerja a pomocnizy pisches jimn w dźěle sawjesmy.

Prózowanju **Dźelnišćeho dźěłoweho hamta** je so poradźiło, 40 ludźi w dźěle wobtwjerdźeć, dokeż běsche puszczenje z dźěła wotmyslene.

W zuanjenju bitwy wo dźěło **Freitalski** dźěłowy hamt wojerja, so je so poradźiło, 160 dźěłaczerjam soso dźěło dać.

W **Kamjenskim** wokrjesu dźěłoweho hamta je so po namolwjenju dźěłoweho hamta 45 dźěłaczerjow pichiłajo. 18 gmejnow Kamjenskeho wokrjesa je so dospołnje wot bjezdźěłnosće wuswobodźiło.

Njezapłaćene dawki so njespušća

Němske finanzne ministerstwo wojerja, so je so pożledni cźaš wojpjet sprjećiło, je dawkarjo menja, so so dawkowa reforma, kotraž je němske finanzne ministerstwo pschihotowało, też na njezapłaćene dawki wupschestrěhe, a to tak, so so njezapłaćene dawki spuszcza. K temu so i pschihłuschnoho měsina pische, **so ko na powschitkowne kusch jenje njezapłaczenych dawkow myślicz njechodźi.** Njezapłaczenej dawkowy dołh so kaž dotal sćěra a powyschi so wo suatu sakomdźenišku daň abo wotstorczenišku daň. S wotmyslenej dawkowej reformu so na tutej wězy nicso njepschemění.

Je li so dawkowy dołh na namjet dawkarja wotstorcził, powyscha jo dawkowy dołh za cźaš wotstorczenja wo wotstorczenišku daň. Tuta lětnje 5 procentow wu cźinja. Njeje li dawk zapłaczeny, ani jo by dawkar jón wotstorczeny dóstał, powyschi so njezapłaczeny dawk wo sakomdźenišku daň. Tuta lětnje 12 proc. wuczini. **Dawki so jenoż na prošwu wotstorcza.**

Finanzny hamt budźe tuta wotstorczenišku prošwu jenoż potom dopuscznicz, hdyž może dawkar wobmyslować dopokazacz, so by wotwjedźenje dawka hnydom za dawkarja i ważnymi kuntojemi sćehowacene było a so so dawkowe žedanje i wotstorczenjom njewobrosyło. Po § 127, wotstawk 1, žada 2 němskostatneho dawkoweho porjada ma so dawk powschitkowne jenoż wotstorczicz, hdyž może so wěstosć stajicz. Tehodła je winowatosć kóždeho statwa luda, je swoje dawki i dypkom placzi a njezapłaczenišći bórzy wurunu, so by dźensnišchi stat w sebo wojowanju wo pomjenjšenje bjezdźěłnosće a w jeho wotpohledźe, bórzy so zakładnu dawkowu reformu a dawkowe sjednorjenje pschewjesć, sturkowanje podpěrał.

Přisaha swěry němskostatneje wobory

Němski kanzler Hitler so pschi małych nasypnišchich powjerjenjach württemberskich wojakow we wekelinc. Ulmu pichebywasche. Po jara zajimawych sjednorjowanjach so němšći woberny minister j Blomberg j narěcu na kanclera wobroczi. Won rjekny, so jim wichitzn naihenili, tak je so lud sa tuteho muża zaharił. Ke kanclerej wotrecznym rjekny, so jm tej naschi wojacy je samsnym zaharjenym kanclera w swojej žiwjenjuje witali. To pjecza njeje žadyn dźiw, pschtoj wojacy w tutym muża wo,aka widźa, kiž běsche w swětowej wójnje 4 lěta dołho frontki wojował a na to w 14 lětach trajazym politikym wojewanju wjednik k lěpschemu Němskeje. Jemu mamy so wjele dźakowacz, dokeł je w nowym stuźe wobornej wozy město pschipokasał, kotrejž jej pschisłuschca. Widźimy starosej, dźelo, samotwitosej a rosćěnosej tuteho wjednika. Jemu spožčamy swoje polne dowěrjenje, na njeho so spuschczamy a swoju njepowalnu wěru do nascheho powolanja jemu wěnujemy, a smy rosćěnjeni, w nowej Němskej žiwi być, dźelacz a dyrbjalo li tryeba być, wumrěć. Na to němski woborny minister ślawu na kanclera Adolfa Hitlera wunjese.

Němski kanzler so němskemu wobornemu ministrej za jeho słowa wutrobnje dźakowasche a rjekny, so so f wobornej mozu wusko swjasany cźuje. Wczera popoldnju je němski kanzler Ulm soso wopuschcził.

Stahlhelmowy zjězd 23. septembra w Hannoveru

Němskostatny sjězd Stahlhelmowych wjednikow so nětko 23. a 24. septembra w Hannowje wotmje. S zwjeje Němskeje so tharbojowe wotdźelenja wobdźěla.

Němskonacionalna strona w Gdansku so rozpušća

Wjednik nimskonacionalneje ludoweje strony w Gdansku dr. Ziehm je pismo wojerjenej dał, w kotrymž rěka: „Politiske wuwicze w swjebodnym měsće Gdansku je k temu dowjedło, so sa płodne politiske dźelo němskonacionalneje ludoweje strony žana możnosć wjazy njewobsteji. Tehodła w pschesjesnosći s mnohimi naschimi politiskimi pschecźelemi a i pschihłosowanjom naschego knjeżerstwa wojerjam, so je němskonacionalna ludowa strona rozpuschczena".

Farař Hossenfelder za biskopa Braniborskeje pomjenowany

Zyrkwiniki senat staropruskeje unije njeje so pschecźiwo biskopskemu sakonjej a pschecźiwo sastojnišćennu sakonjej hórschił, kotryž je generalna synoda wobsamknła. Tuta sakonjej łoj někto do mozy stupiłoj. Farař Hossenfelder je so sa Braniborskeho biskopa powołał.

Farař Hossenfelder, evangelski biskop Braniborskeje.

Němscy wjednicy rjemjesła wopytaju Italsku

Prezident němskostatneho rjemjeslnišćeho swjazka W. G. Schmidt i Wiesbadena a generalny sekretar němskeho sjězda rjemjeslnišćich a pschemysłowych komorow dr. Mensch j Hannowra so tele dny na Privatnu studijonu jězbu do Italskeje podataj. Wonaj wotzeźe italske rjemjeslnišće organizazije w Florency, Benedigu a Romje wopytałaj. W Romje so pjecza też je strony znamjenitych wołosow italskeho knjeżerstwa a sasłužitskeje strony powitałoj.

Mussolini'owy zastupjeł sebi němske dźěłarnje wobhladuje

Wjednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Ley je trjeźdwa [illegible] korporazijowego ministra Bottaia, [illegible] jako k[illegible] sa[illegible] pschepytał, so by jemu pschikazny [illegible] a wjesełace němske dźěłarnje [illegible] Bottai je trjeźdź w Barlinje pschi[illegible] němskostatnej schuli [illegible] wjednikow nazionalsozialistiskeje strony a dźěłoweje fronty w Bernawje wobhladał a też historiske město Potsdam wopytał.

Schwórtk so Bottai f dr. Leyom do Pommorskeje poda, so by někotre ratarske pschedewsaca žeble wobhladał. S Pommorskeje so do Barlina wrócźi a wot tam f zeppelinom na sćěnach so do Hamburga poda. Sobotu italski hósć Helgolandsku wopyta. Potom pójźe do Porurskeje a wot tam pschi Rheinje horje hač do Heidelberga. Zbłe puczowanje budźe najskerje 10 dnjow trać.

Dla přihotowanja k wjelepreradze zasudźenaj

Prósdunski senat němskostatneho sudu w Lipsku jednaśe sjedu pschećiwo dźěłaczerjej Arnoschjej Keilej a tśěch ikrjerjej Dežo Behrensej j Magdeburga dla pschihotowanja wjelepscheradh. Keil běsche wot hawrleje 1932 hač do swojeho sajeza 21. augusta pokadnik jakajanskeho swjasa cźerwjenych frontskich wojowarjow. Jako tajki je wón Magdeburgsko-Anhaltsku župu se swjaskowej nowinu „Rot-Front" sastarał. Nimo teho je wón sakasanej brošcherje pschedawał. Keil kóždy měsaz 2000 schtuk nowin „Rot-Front" dostawasche, w kotrychž so schćěwaze nastawki woźišćežowachu. Wón tute nowiny dale pschedawasche. Behrens swjask cźerwjenych frontskich wojowarjow nawjedowasche. Po jeho porućnoscźi je Keil pschedawanje nowin pschestał. Senat wobsudi dla pschihotowanja ke wjelepscheradze sasudźi. Behrens dosta 1 lěto a 6 měsazow sakasa a Keil 2 leće sakasa.

Smjertne khłostanje přećiwo 12 kommunistam so namjetnyło

Düsseldorfski pschisažny sud měsesće 3 dny trajaze wurjadne jednanje dla kommunistiskeho nadpada na nazionalsozialistow 20. junija 1932 w Erkrathu. 15 Gereshaimzh kommunistoju běchu nadpad po pschihotowanym planje je tśjomi Erkrathskimi kommunistami sdromadnje skuczili. Pschi nadpadze běchu SS-muża Kurta Hilmera z Erkratha morili a SS-muża Groza cźežko ranili. Spoczatk tuteho leta 12 nadpadnikow sajachu. Wczera rjedu na 3. dnju sudniskeho sdanja, mjelesche statny rěcznik wschitkich wobtorzenych po dopokasach pschepytowanja w smysle wobtorzby sa winowatych a pschecźiwa wschitkim dwanaczom smjertne khłostanje namjetowasche. Wusud so schtwórtk dopołonja wocźakuje.

Nacionalsocialismus w Danskej přiběra

Danzy nazionalsozialistoju w Bovrupje w południschej Jütlandskej sjěd wotměchu. Danske nowiny wo tutym sjězdze nadrobnje rozprawjeja a też wobrazy wo nim pschinjesu. Pschi nimskorěcznju psched wjednikom dr. Fr. Clausenom so hitlerisći postrow nalożowasche. Khorhoje, kotrejž so w cźahu sobu njeseschu, pokasowachu nawopak rownjo němskim, běły hakaty khžiž na cźornym polu.

Japanska na mórskim bróńenju wobstawa

We nowišchim nowinarskim rozrěcźowanju je sajatupjer amerikanskeho ministerstwa namórnistwa prajił, so japanske namórnistwo i wobsamknjenjom Americkanow so nicze pschekwapi'o, so dyrbja swoje atlantiske wójnske łódze też za pschichod w indiskim oceanje wostajicz. Wozbitu tehdyžnoscź sajatka pak žebi poruczesce, so ma Amerika sa nuzne, so postarasz, so by w nastupanju nadkuježiwa w Cźichim oceanje prjedy Japanskeje pschischła.

Sajatupjer japanskeho namórnistwa hamta je wojerił, so je Japanska na pjedawschich němskich łupach w południschim Cźichim oceanje jenoż to cźinila, schtoż je sa wjewisse tutych łupow nuzne a i wojerstwi pschicźinjami najnuzniše shromadnemu ninu. To je pjecza samo jendźelski ujerz pschipoznał, kiž je po tutych łupach puczował. Japanska želi prawa pschicźerwjeno, na tutych łupach tworicz, schtoż chze, dokeł so łupy jako dźel japanskeho kraja jarjadnja. Po wuprajenju tuteho sajatupjerja žadyn narod prawa nima, japanske postupowanja kritisowacz.

Nětkuschi japanski minister Oduni w rozrěcźowanju rjekny, so je bróńenje wójnskich łódźow w Sjednoćenych statach sa Japansku praschenje, kiž ma wulku politisku waż-

nosć. Japanika je wotpjet wojerwala, so ji njeje możno, na morju wotbrónicz. Geografiske połoženje kraja jada, so ho liczba podmórskich czołmow powjetschi, dokelż hu wone najwažnischa bróń k schitej nazionalneho wobstacja. Budże-li Amerika pschi mjezynarodnych jednanjach Japanej dla jenajeje flotnosce wójnskeho łódstwa pomjo Amerizy a Zendselskej chcycz wobezesnosce czinicz, budże japanske knjezerstwo nuzowane, swoje konzekwenzy zeschabnyć a swoju winowatosć napschecziw japanskemu łudzi dopjelnicz. Japanika trjeba pjecza žylne wójnske łódstwo a žylne létarstwo.

Kubanski statny president wróco stupł

Kubanski president Cespedes je pod cżischczom revolucionarneho hibanja wróczo stupił. Junta, kotraż pod wjednistwom kommunista Carby stoji, je nakhwilne knjezerstwo pschewsała. Nowe nałhwilne knjezerstwo je wojerwiło, so budże žiwjenje a žiwnosć wschitkich stacżanow schkitacz a pjenjezne winowatosce stata dopjelnicz. Wono sażo wotstupi, kak mcże hacż so nowe knjezerstwo po wólbach wuthwori. W Havannje mér knjezi. Sbéžkarjo na dróhach i maschinistowi njeběrachu.

Zjednoćene staty na Kubje njezapřimnu

Amerikanske knjezerstwo je wobjamkło, so žo nochże do podatkow na kupje Kubje tykacz. President Roosevelt je wupósłanzej Wellesej w tutym smyslu žiwoje roskazy wojerwił. Kaž žo z Havany powje, žu žo tam wschitzy Amerizjenje, kotříž na kupje njeježu jadżydleni, w hotelu „Nazional“ zamjesnili. Blizko hotela, kiž pschi morju steji, je amerikanski saniczak kónwizu na mórske dno puschczył a

Eswjatoczny pohrjeb prenjeho Barlinskeho biskopa.

W němskim hłownym mjescze, kiž ma žamo na žebi pomercze mało katolskeho wobydlerstwa, žo preni biskop Barlinskeho biskopstwa dr. Schreiber pschi hobrstkim wobdżelenju wobydlerstwa k rowu njeježesche. Na naschim wobrazu widżimy bamżowskeho nunzija Orseniga (žriježa) w żarowanskim cżahu.

psched hosczenzom strażuje. Dale žo hischcze powje, so je w mjescze Santiago w Kuba rosbhorjeny lud jastwo nadpadnył a schtyrjoch Machadowych pschiwisżowarjow lynchował.

Ze Serbow

W Budyschinje, 7. septembra.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecor w 7 hodż. barometer 749, hygrometer —1 a thermometer wodnjo +22. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 752, hygrometer —2 a thermometer w nozu +8. Dalsche wjedro budże žurcz. Nasche wjedro pschczo hischcze wuschinu wobkrucz, kotraż žo k połnóżnemu lodowemu morja psches žrjedżyny Europu do žriježnozemskeho morja ciehnje. Nad Runcz je ho žylna nižina wutworiła a hacż do rauischeje Rowiskeje dośahu. Druha nižina z jwjecora Franzowskeje leži. Mjez žo tuta, wuschina hischcze khwili swoje knjezerstwo poła nasch wobchowa. Tehodla smjejemy tež hischcze jutrje pomérnje rjane słónczne wjedro. Jutrje pjatk słónczo 5,23 hodż. schadża a žo 6,31 hodż. khowa. Mjesacz khadża jutrje wjecor 7,33 hodż. a khowa žo dopołdnja 10,36 hodż.

— **Dar za wocżerstwotnenje dżecżi w „Naturalnym parku“.** Budyska jednota elektro-instalaterow je mórcżcżanskemu spomożerskemu hamtej 30 hriwnowu jako dar za łastanranje wocżerstwotnenja dżecżi w „Naturalnym parku“ pschepokasała. Za podpjeranje pomjatneho khata k cżischenju naschcze wocżerstwotnenja potrjebnje młodżinu žo jednosce cżi na tutym mjesnje wutrobny dżak wupraja.

— **Mjasarne jatki (Zwrdank) w Budyschinje.** Sobotu 9. septembra 1933 rano wot 7 do 9 hodż. wot Dawa žo na cżischa 4501—4800 žyrje kwitnjace mjaso, wunt po 35 pjenjezkach.

— **Njezbože z rosbuchujenjom blesche karbida.** Sch dżensu wutoru žebi někotre dżecżi na luze pola Starej Winiey z bleschu hraikachu, kotraž bóchu z karbizom na zjelnisce. Wescha rosbuchny. S rosbuchowanjom žo 12 letny hólczcz na prawej nozy tżechnje jeani. Nuzej žo jemu hnydom lékarja pomoz dożo. Surowsche rana famielna kolona Cżerjowjecha bóchu hotza žrjedon do mészchczanskeje thorowniz dowjezli.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi žrjedżischim cżehnjenju 5. rjadowmje 203. jatkiece krajneje lotterije (3. dżeń) padże dobycże wo 150 000 hr. na cżo. 64007; dobycże wo 10 000 hr. na cżo. 62647; dobycże wo 5000 hr. na cżiżle 44271 87422; dobycże wo 3000 hr. na cżiżla 11380 20833 24663 33665 33927 58687 69621 75857 76362 91984 100407 113651 116586 126811 129954 140850 145793 147754 153365 159619 dobycże wo 2000 hr. na cżiżla 5624 5816 10270 20896 24035 25592 28030 30670 32947 33765 37400 38531 50880 51814 55543 58367 60874 63731 63799 64627 83474 102996 107879 109354 113134 114640 114689 119205 122521 122877 124627 130610 131327 135712 137222 145612 149687 154429; dobycże wo 1000 hr. na cżiżla 1002 1232 2673 3495 4728 6856 9297 10711 12511 12711 12833 15513 17620 17615 18629 22295 24264 26251 27439 27955 30911 33767 38469 41198 41314 41445 42465 47551 47898 52393 55301 57199 62182 64951 66483 67999 69059 72319 76425 77939 81830 84626 87676 87992 91179 91872 95772 98750 101873 102862 104568 104777 107405 108020 109958 116719 121610 122990 123113 123216 124447 125284 127332 127580 130146 137803 138112 140757 141541 142862 143378 144895 148231 151595 152358 153248 158874 159382.

— **Dobycże wo 3000 hriwnow** padże pschi wczerawschim cżehnjenju latkjeje krajneje lotterije na lósk cżo. 51 814 do tudomneje Rothowej lotterijowej kollekzije na Kježorjej dróhy 22.

— **Nadupodawanje maczerjam w Kamjenskim wotrjezu.** Maczerjam podawa žo rada pónđżelu 11. septembra 1933 pop. w 2 hodż. w Konjezach na starej schuli, pop. 1/4 hodż. w Ssmjerdżajezi.

Ze Serbow

W Budyschinje, 7. septembra.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecor w 7 hodż. barometer 749, hygrometer —1 a thermometer wodnjo +22. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 752, hygrometer —2 a thermometer w nozu +8. Dalsche wjedro budże žurcz. Nasche wjedro pschczo hischcze wuschinu wobkrucz, kotraż žo k połnóżnemu lodowemu morja psches žrjedżyny Europu do žriježnozemskeho morja ciehnje. Nad Runcz je ho žylna nižina wutworiła a hacż do rauischeje Rowiskeje dośahu. Druha nižina z jwjecora Franzowskeje leži. Mjez žo tuta, wuschina hischcze khwili swoje knjezerstwo poła nasch wobchowa. Tehodla smjejemy tež hischcze jutrje pomérnje rjane słónczne wjedro. Jutrje pjatk słónczo 5,23 hodż. schadża a žo 6,31 hodż. khowa. Mjesacz khadża jutrje wjecor 7,33 hodż. a khowa žo dopołdnja 10,36 hodż.

— **Dar za wocżerstwotnenje dżecżi w „Naturalnym parku“.** Budyska jednota elektro-instalaterow je mórcżcżanskemu spomożerskemu hamtej 30 hriwnowu jako dar za łastanranje wocżerstwotnenja dżecżi w „Naturalnym parku“ pschepokasała. Za podpjeranje pomjatneho khata k cżischenju naschcze wocżerstwotnenja potrjebnje młodżinu žo jednosce cżi na tutym mjesnje wutrobny dżak wupraja.

— **Mjasarne jatki (Zwrdank) w Budyschinje.** Sobotu 9. septembra 1933 rano wot 7 do 9 hodż. wot Dawa žo na cżischa 4501—4800 žyrje kwitnjace mjaso, wunt po 35 pjenjezkach.

— **Njezbože z rosbuchujenjom blesche karbida.** Sch dżensu wutoru žebi někotre dżecżi na luze pola Starej Winiey z bleschu hraikachu, kotraż bóchu z karbizom na zjelnisce. Wescha rosbuchny. S rosbuchowanjom žo 12 letny hólczcz na prawej nozy tżechnje jeani. Nuzej žo jemu hnydom lékarja pomoz dożo. Surowsche rana famielna kolona Cżerjowjecha bóchu hotza žrjedon do mészchczanskeje thorowniz dowjezli.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi žrjedżischim cżehnjenju 5. rjadowmje 203. jatkiece krajneje lotterije (3. dżeń) padże dobycże wo 150 000 hr. na cżo. 64007; dobycże wo 10 000 hr. na cżo. 62647; dobycże wo 5000 hr. na cżiżle 44271 87422; dobycże wo 3000 hr. na cżiżla 11380 20833 24663 33665 33927 58687 69621 75857 76362 91984 100407 113651 116586 126811 129954 140850 145793 147754 153365 159619 dobycże wo 2000 hr. na cżiżla 5624 5816 10270 20896 24035 25592 28030 30670 32947 33765 37400 38531 50880 51814 55543 58367 60874 63731 63799 64627 83474 102996 107879 109354 113134 114640 114689 119205 122521 122877 124627 130610 131327 135712 137222 145612 149687 154429; dobycże wo 1000 hr. na cżiżla 1002 1232 2673 3495 4728 6856 9297 10711 12511 12711 12833 15513 17620 17615 18629 22295 24264 26251 27439 27955 30911 33767 38469 41198 41314 41445 42465 47551 47898 52393 55301 57199 62182 64951 66483 67999 69059 72319 76425 77939 81830 84626 87676 87992 91179 91872 95772 98750 101873 102862 104568 104777 107405 108020 109958 116719 121610 122990 123113 123216 124447 125284 127332 127580 130146 137803 138112 140757 141541 142862 143378 144895 148231 151595 152358 153248 158874 159382.

— **Dobycże wo 3000 hriwnow** padże pschi wczerawschim cżehnjenju latkjeje krajneje lotterije na lósk cżo. 51 814 do tudomneje Rothowej lotterijowej kollekzije na Kježorjej dróhy 22.

— **Nadupodawanje maczerjam w Kamjenskim wotrjezu.** Maczerjam podawa žo rada pónđżelu 11. septembra 1933 pop. w 2 hodż. w Konjezach na starej schuli, pop. 1/4 hodż. w Ssmjerdżajezi.

Sch. Zeho **Wjetkowi.** Tudomne wojesite [illegible] janđżenju njedżelu wjecor w Dubrawskim hotżezu [illegible] nju mészczanu shromadżizny wotmi. Je ho wo p[illegible] nju jednako. 1. pschikaz [illegible] Rad we je swoj[illegible] stwo słoji. Anders je dorje [illegible] pokojnosci sobustaw [illegible] 1. pschikaz [illegible] leschc žo někto knjes kabler Dalic [illegible] 2. p[illegible] je knjes Schesa z Khelna a [illegible] Malcho Cżjelkowa.

S Kubschiz. (Samomordarstwo.) Wczera [illegible] 18lětny cżeladnik Kalich z Butez žiwjenje wja[illegible] pola tudomneho kubterja Sinzicha. Mlody cz[illegible] žo z wulkim strachom psched khłostanjom wotbojesch[illegible] Wón bóschc njedżelu z někotrymi młodymi ludżimi w Ssowjerzach na rejach pobył a je žo pjany domoj wrócził. Tuny domoj pak Kalich pschi japwinjenju k Ssowjerzowskeho pucża na statnu dróhu wjesełe na dróhu rejwache. Wón pschi tym tżehnjenju motorstcho koła pschesahcze a runu mera do kola zabeża. Mjednik pschez to padże a jemu ja 40 hriwnow schkody nasta. Kalich zeby tuton podawk tak k wutrobje wza, so ho wobwinjuje.

Z **Górjez.** (Padnjchstwo.) S domkchowanjom poslednich połnuch płodow tež połne padnjchstwa pschibżeraju. Tak bóchu njedawno tudomnemu rataręi njschko kakowych klójzkow pokradli. Jako bé so wobsthodżesce padnjchstwo dopładał, jebra thytuc błojcki domoj a khowaschc je na hnuzy swojeje bróżnje. Ale padnjchi też tutu khowańku wusledzichu a jemu klójzcze pobrachowaju. Złoczinjo njepóndżelu tworchnychu, sm pak bjes dwoch wosłonu hoti, kiž bóchu z wobstrejenjom derje znaczi.

Z **Kulowa.** (Sapadnik.) Tudomnu wotpalenu Dienterej hotak je hako tak daleko jako nanwarjemy, so mózachu jandżenu watoru thekanku smjescz. Thwar powschitkownje znuliknowej wżu spodobnu wobraz spolezy Wuzjednjuje twara je hyatki mitchr Domasch Sokerjanki pschewjedł.

Z **Wósporka.** Pod wjednistwom swojeho zarkowniczkeho stawnistwa a sudnjcznych radow Wólkerta z Wóspork tele dny wuchikowa riadowniz pedagogiska bratrowskej jednoty we Wólkej tudomnu parsodżelnu wótczerjanku a fachu porjadowu, wschi cżinił stud. rady na wuka. Kaniz trebne wecznomnje jandżenu rosdżelu woda. Pschihotowanje za nasym wuka a do Staka. [illegible] je někto tak derje zahnjenu, na to odpowjedza. [illegible] wschelkich pschestrowanjow na narodżenu we Wólkim [illegible] domej žo wopytarjo na krasnych kraj wokolo wsi. — Pschihodnu niedżelu budże we tudomnych Wo[illegible] wschach a w towarstwie wschitkich hosczi mjezynarodny wotpocznuty z Anglo, kraja we wschich partach z Afriże wo krajn a bżeży swojeho mischionskeho pola rosprawjacz a swojich płód pokazowacz w Indiji po njezmjerne lubozesnych powjedże, kiž je we Europje bżeży sebi wuslużowe wotwolił. Wschitzy wótczerjo mischionskich a kolonijow žu na tute wažne rosprawjenje wutrobnje pschejoschuja.

Z **Zahrodża.** (Padnjchstwo.) W nozy wot sobotu je njepóżli so padaty pak tudomnych tżechnjerjow. Na mischcze Dalicz wodowi. We wulkich jednaj kot je jeschcz[illegible], jene žobu katolske. Padnjchi najdżerje za pjenjezami dżecże, dokelż bżesche drohim pschebrachu, kiž zarej w kuchni nadżesche. Słodnik je pjenjezmi mnohi lżo wobjel, w korcżej jenoż někotre pótżowe khartli tżachu. Padnjchi dotal tżechcze njemaja.

Z **Wjetkowa.** (Cżyżke njeżdżo.) Sobotu wopoldnju žo pschi mostach hrobarjo njzbożu sta. Snuty mészczan rentnar Theo Hnuczl, kiž je na nosu kubżenu, dżensze pschi kupjelowanych wrotach dróhu pschekroczesch, jako njezjadu auto wjednżże a jeho pschejżże. Njzbożowanemu žo zuli każa na hlowje wottorhny a nożu žo żelożujze pranzischki Samiteterjo, kotřij hnydom po njezbożu z khorowym autom nimo pschijżdżechu, njzbożowanemu pomhachu. Jeho do Mu[illegible]kowskeje khorownje dowjezchu.

S **Tschadowa** w Delnjej Lużizy. (Pschi leżenym žwjedżenju žo jatsekił.) Sandżenu njedżelu je tudomne wojerike towarstwo swój leżeny žwjedżeń žwjerżiżo. Popołdnju žo na tżelnischczu wo myto tżelesche. Pschi tżelenju žo žmjertne njezbożo sta. Produtruhakski wuczoh-

Přisažne porsty

3] (Pokračowanje.)

Tu žo cżah roswjasa, spżewarjo žo jestupachu a někotre pżenje sanjeżechu, kotreż buchu z wulkim pschikłożom pschijate. Na to podachu žo wojazy na tżelnischczo a dżecżi na hrajnischczo.

To bé wyikanje a hara!

Pol žużdownych wżow bé pschikhwatało, jo bychu žwjedżenjej pschitomni byli.

Tżelby bórin do jelenoho łéża z wótrym wothłożom praikachu, a dżecżi z wjesełoczeju a z wutorhujenjom pschi wschelakorych hrach wjikachu. Tu na jerdż łazachu, do ptala tżelachu, w mészche skakachu, hornju bijachu, kolo rejowachu a hutkaho łojachu.

Wjele mężach cżinicz a z jenoho konza do druheho mężach bżehacz, so bnch wschitko w rjedże dodżerjał, a hdyżkuli mój bartr wetrenicz mószesche, bu tej pschibżejał, uti pomhacz.

Wokoło pjecżich pepeldnju žo njewjedro z wichorom pschibliżi. Hrimachże žo a schumjo desżcżit padasche. Wschitzy z hrazujischcza do bliżeje korczmy cżekachu, w kotrejż mężachu hoczo ledma mężnu, runjez bé rejwanika łubja thętro wulka, a runjez hoczenżaz žamo žwoje wobwdżelnike jtiwy wobdżelnikam žwjedżenja wotewri. Tež stari wojazy tżelecz pschestachu a schlitazy krow pytachu.

Sa wulkim kulowatym blidom, kotreż w žlepym wokniże jtiwy stżešesche, a sa kotrymż wożebnitschi je wżu žydachu, bé žo Jan Kupsti žydnył, kotryż žo žwjedżeńcze hary zdalowasche. Nichtó žo rad blisko njcho njeżydasche; ale dżenża žo nichtó njepraschesche, ichto je prawje a waschnje, ani kak je wutroha jmyślena, ale tżżdy bé wjeselv, hdyż jeno bé hischcze stolza dostał. Tuż žo ta, so žo pódża bohateho bura tež dwaj žobustawaj wojowarischeho a tež tżelerskeho towarischa žydnjschtaj, kotraż bżechtaj jeno wschédnaj wotroczkaj. Swoju tżelbu bżechtaj na jeżenu powżnnoj, na prawizu Jana Kupsteho.

Bohatemu burej tajke blidne towarżtwo runje łubo njebé a wón chżejsche bżżo stanncz a jitwu wopuschczicz, pytny pak, so žo hischcze bóle do desżcżża da, a tuż wosta žedżo.

„Wostań w mérje, buro“, jedyn z wotroczkow rjekny, „lebi žana parla z krónzu njewupadnje, hdyż tež ras z wotroczkom za jenym blidom pożedżischi!“

„Jeno nij tatle bojasnje!“ druhi rjekny, kiž be po widżem jdaczu hżżo ichtleżu pschewjele žrebnył. „Dżenża na 2. septembru jeno wojowar płaczi, a bur dże je tež žobu wojak byl, je žamo we wójnje žobu byl! Na itrowotu, Kupsti! Dżenża žamo tebi žławu wunjesu!“

„Wy budżischcze kżpjej cżinili a žwoje pjenjezy žebi kulowali“, rjekny Kupsti, wobożiny dla wotroczkowych dowżitwych žlowow, „mészo toho, jo jcże je korczmarjej do pokładnizu wotedali! Wy tej cżaż żiwjenja t nicżemu njedożpżejeże!“

„Sa to, ichtej możu žebi wulutowacz, žebi burikeho kubka kupicz njemożu. Korczmarjo, hischcze ichtleżu, dokelż je dżenża Sedana!“

„Wżżcze jeno, pżicże tu ichtleżu za naichim blidom!“ korczmar jawoła, hżżo pytnywschi, jo rżcże ja wullim blidom k dobremu njebuża.

„Za wożtanu żedżo, hdyż żedżu!“ namołwjeny jawoła. „Abo je tule dróżiche, dokelż tule wulti bur žobu ja blidom jedżi? Dżenża tej wón wjazy hacż ja njeje! Wschém wojatam żtawa, kotiż maja cżeline žwedomje!“

Žur pschi tymle žlowje wobledny każ żcżina, a nadoho bé w pschepjelnjenej korczmitkej żiwi njewjeżele cżicho, pschecżoż nichtó žebi žlowa prajicz njeżmerżi.

„Na buro“, na pol pjany wotroczk jawoła, „njechcżu žebi na te żo mnu wotpacz?“

„Dżerż żwoju njechańbitu hubu, ty njethmaniko, a dżi domoj a wuśpi żo żtróżby!“

„Njethmaniko!“ wotroczk jawoła, i pjaczu wo blido pjerżo. „Chtó żmé rjez, żo żmy njethmanitż?“

Korczmar a někotři hocżo dżżchu jeno żmérowacz, ale i tuż ba wohanjenu hischcze bóle roschnéwany.

„Za cżeline dżeżem, taż tżżdy druhi wo wżu, a njedam žebi tajke nicżo do hlowy mjetacz, najmjenże wot jenoho, kotryż . . . “

(Pokračowanje żcżżhuje.)

nik Helmut Nowak ſ Tſchadowa ſo na njewujaſnjene waſchnje ſ kulku trjechi. Kulka wuczobnikej wyſche prawego wóczka do moſhow ſajédże a we hłowje tczaſy woſta. Njesbożowneho hyndom do Hródkowſteje chorownje dowjesechu, hdżeż bórſy wumrě. Jara wobſarowacej je, dokelž je jenicźki ſyn ſwojeju ſtarſcheju. Jeho nan je ſtłuchi a na jene wóczko ſlepy.

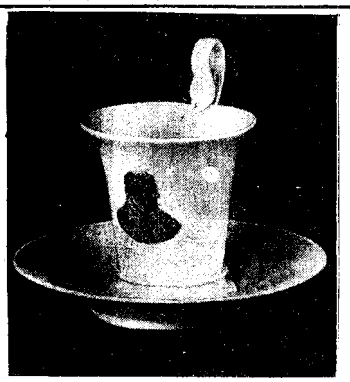
* S **Bórkowow** w Delnjej Łužizy. (Ratarſki ſyn ſunjertnje ſnjesbożik.) Cźěſliż ſwójbu je ſrudne njesboże potrjechiło. Najmłódſchi ſyn a herba je, hdyż ſ maſchinu trawu ſpjeżachu, pomhał. Hdyż chyſche konja, kiž běſche ſo do gratu ſaſchmjatał, ſaſo wuſchmjatacź, kóń jeho njejapzy do delnjeho ſiwota kopny. Njesbożowny ſo ſmutſkach ſtraſchnje frani a jeho do Khocźebuſkeje chorownje dowjesechu. Wón je na ſwoje cźeſke rany wumrěł.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

* S **Pirny.** (Wlachiate létadło dele padnyło.) Njebźelu dopołdnja je, pſchi Wulhlowej horje Pirnaſke plachtate létadło, kiž běſche k ſnoczowanju wuſczełało, ſ 15 metrowſkej wyſokoſcze dele padnyło. Wjednik létadła je ſwój nohu wjſchi kolenu ſlamał a ſo na hłowje ſtraſchnje franił. Njesbożownoho do Khorownje dowjesechu.

* S **Freiberga.** (Ssmjertne njesboże.) W nozy wot nźeźele k póndźeli je ſo na Schmiedebergſkej ſtatnej dróhi nedaloko hoſcźenza Wulchmühle njesboże ſtało. 21lětneho motorowego kołeſarja ſ Gzitinga po puczu do Kipsdorfa wożobowy auto potorhnu a do réki Weiſeritz wjerchnu. Jeho towaſch, 23lětny dźěłaczeř ſ Gzitinga, ſ wulkim wotmachom na dróhu padny a ſwój ſtraſchnje nop pukny. Na ſwoje rany bórſy wumrě. Wjednik kola ſo lohcy frani. Wjednik autowa ſo wo njesbożenju njeſtarasche a cźekny do Dippoldiswalſkich ſtron. Jeho hacź dotal njeſu wuſłyſchżili.

* S **Nebensgrüna** pola Auerbacha. (Zalożne ſłóſtniſtwo.) Pſched nékotrymi dnjemi ſu 13lětnemu Ottmaru Schuberta ſ cźěſkimi ranami na hłowje wobjeſnjeneho namakali. Hólza je ſwoju ruku ſranika a na ſchtom jako wobwěſnjenja powěſnyła. W ſamnjej kněži bydlazy ſwójbu, kotraž ſo njeſtutka ſ cźaſom dobladachu, hólza wuſwobodźichu, ſo ſaſo k ſiwjenju pſchińdże. Jako ſyn je podbladneho ſu jeho 21lětneho bratra, ratarſkeho pomocznika Alberta Schuberta, fajſli a do Auerbachſkeho hamtſkeho ſudniſtwa wolwjedli.

Schalka k Lutherowemu wopomnjeczu ſ Miſchnjanſkeho pórzlina.

Miſchnjanſka pórzlinowa manufaktura pſchi ſkładnoſczi 450. narodninow Marczina Luthera tutu rjanu ſchalku ſ Lutherowym wobraſom wuda.

Windiſchgrätz pred z'ewjeńſkej prisahu

Snatcho wulkeho falſchowarja frankow, prynza Ludwiga Windiſchgrätza, kotryż bě ſ wobſchernym falſchowanjom bankowkow léta 1926 k wożebitemu raſej ſwětoweje ſławy pſchiſchoł, Budapeſtiſke ſudniſke wyſchnoſcze jaſo jónu pytaja. Jeho doſh je pjeczа njeſtkyſchanu mĕru dozpĕł, a wĕricźeljo nochzedża ſo dléje wjazy ſmĕrowacź dacź. Dokelž prynz na zyły rjad ſudniſtich pſcheproſchenjow dźiwał njebě, chżuchu jeho pſched ſud ſ bĕrzom pſchedwjeſcź, chtož pak tež bjes wuſpĕcha woſta, dokelž je wón, kaž mózachu ſhonicź, hižo dléſchi cźaſ w Barlinje żiwy.

Prynz Ludwig Windiſchgrätz je potomnik jeneho ſ najwożebniſchich a najbohaćſchich europiſkich ſemjanſkich ſwójbow. W najſtaršnjeſchej mlodoſći ſo wón a njeho żiżo njeſadźerżomny durdomdejſti duch [illegible], kotryż jeho do tyſaz ſtrachow a zapleteow dowjedewaſche a kotryż ſmĕ ſo ſtónczniże też jako pśiczina jeho hobrſkeho dosha a rospada jeho nĕſdo tak wulkeho ſamożenia wobhladowacź. Wón wobdźeli ſo aktiwnje na ruſko-japanſkej kaž też na ſwětowej wójnje. Jeho naſhonjenja a ſkutki we wobémaj wójnomaj buchu hódnje byłe, ſo by je nĕſto wopiſał.

Politiſzy wón jako wożebity dowĕrnik poſledniejeho awſtriſkeho ſéſora Korle I. wuſtupi, pola kotrehoż hacź do poſledniſcha wokomika, hdyż dyrbjeſche ſo trona wſdacź, wutra. We jeho tehdyſchej ſéſorſkej ſwérje tež jeho poſtpyt ſwĕdeźi, ſo bórin po revoluziji cźeſći taſchcź, napjelnjeny je ſłotom a ſuwelami, pſches ſchwizarſke mjeje do rukow ſéſorſkeje ſwójby dowjeſe, kotraž bě tam tehdy wuthow namatała. W madźarſkej politizy jako ſobuſtaw prénjeje narodneje ſhromadźiny a jako pſchecźiwnik hrabje Michała Karolya wuſtupi. Tola wón njeměſeſche kruteho nahłada wo ſwérje, bórſy bĕſche w lĕhwje legitimiſtow, bórin pola liberalnych, a potom ſaſo pola ſchkitarjow razy namakacź.

Sa cźaſ falſchowanja frankow ſu jeho doſh ſ wjazy dyźi 250 000 dollarami wobliczili. Sawĕſcze njeje ſo doſh mjes tym ſnižił. Budapeſtſkemu rosprawjerjej nowin, kotryż jeho w Barlinje wopyta, nĕtkole poſtaſelźny prynz rjekny, ſo ſo w Barlnje zyle ſbożowny cźuje a ſo je poprawom też nĕmſti ſtacźan, po ſakonju pſchinarodźeneje doſtojnoſcze jako wjerch ſwjateho romſkeho kĕzorſtwa nĕmſkeho naroda . . . Tuthwiłu ma wſchelake wobtkodne ſajimy, dźĕła ſ wulkim napinanjom, wjele puczuje a tutej wobſtejnoſczi ma ſo pſchipiſacź, ſo njeje hiſchcze pſched Budapeſtſki ſud ſtupicź mohł.

Zyła naležnoſcź ſ Budapeſta njeje jemu ſzyła woſna. Nadpady na jeho wożobu jeho dozyła njeſajimuja. Dadźa-li jemu jenoż cźaſ, potom hižo ſwój doſh ſapłaczi. — To móże wĕſo jara dotho tracź! jn.

Přilopk

*** S marmeladu nakładjeny automobil do ſpanſkeje jſtwy ſjĕł.** Nakładny auto, kiž marmeladu ſ Hamburga do Eſſena, Dortmunda a Kólna wjeſeſche, ſawadźi we Oeynhauſenſkich kupjelach do rózſtneje thĕje, jako chżyſche ſo jenemu druhemu autowej wuwinyć. Stort bĕſche tak ſzylny, ſo ſ wjazy ſtow bowami nakładjeny automobil thĕzne murje pſcherasy a w jenej ſpanſkej jſtwje ſtejo wosta, hdyż ſo wſchitko rosbi. Kaž ſ dźiwom ſchofĕr a ſobuſĕdźazy je ſtróſelemi woteńdźechu. Marmelada ſo do ſpanſkeje jſtwy a na thódnit wukinu. Tam ſzebi wjele wożobow po marmeladu pſchińdże a ſebra, ſchtož ſo hodźeſche.

*** Pódraſtne dźĕczo ſo ſ gardinowej bórnizu ſadaziło.** W méſtaczku Weſtſcheiđ pola Löhny we Weſtfalſkej poldraſtne dźĕczo w ſpanſkej jſtwje ſ gardinowej bórnizu hrajkaſche. Jako macź po dołhim cźaſu do jſtwy ſaſtupi, namaka dźĕczo ſadajene. Pſchi hrajkanju bĕſche ſzebi bórnizu wokoło ſchije ſadźernyło.

Alpska róża wohrožena?

Snate je, ſo ſo w Alpach njedźiwajo wſchĕch prózowanjow kośmjawka (Edelweiß) bóle a bóle ſhubja. Jenoż na nĕkotrych, ſwjetſcha jara cźĕżko pſchiſtupnych méſtnach hiſchcze tutu roſtlinu namakamy. Kaž ſchwizarſke nowiny powĕdża, je też alpſka róża wohrožena. Na jenotliwych horach wſchak ſu hiſchcze zyle pola alpſkich rózow. Dobri ſnajerjo hór pak praja, ſo je też tuta roſtlina w bĕhu poſlednich dwaceji lĕt wróżo ſchła. Na wſchelakich horach alpſke róże hodźiny daloko thribjet hór pſchikrywaju; tu je ſ hoſpodarſtwa ſtejiſchcźa jako woſtudku a ſchkodnu pſchijiwnu roſtlinu wobhladuja. We druhich hórſtich krajinach pak, a pſchede wſchém we wyſche wopytanych horach, ſu alpſku różu ſ tajlimi hromadami ſchcźĕpali a też ſ korjenjom ſe jemje ſwutorhali, ſo tu pſched doſpołnym wutupjenjom ſtaji. Tak je alpſka róża nĕtkole na horje Rigi jenoż hiſchcze na njepſchiſtupnych méſtnach namakacź. Hdyż bĕchu pſched lĕtami hiſchcze wulke pola ſ alpſkimi różemi widźecź, ſu ſo wone dźenſa doſpołnje ſhubiłe. Też w Bernſkich horinach je jich liczba ſzylnje wróżo ſchła. Toſame ſa zyły rjad druhich hór płaczi. jw.

Našeje zemje bohatstwo na drjewje

Hižo huſto wulicźicź ſpytachu, ſo budźe naſcheje ſemje bohatſtwo na drjewje ja telko a telko lĕt wuċerpane, a njech, pſchcźo dyrbimy ſ hobrſtim ſniženjom liczicź, pomyſlitimi-li ſebi na to, kelko drjewa jenoż ſhotowjenje papjery ſa nowuy ſpożera. Ale mózemy ſo njedźiwajo wſcheho toho ſ wĕrnoſczu pokojecź, ſo je pſches 1½ miliardy hektarow ſwjerſcha ſemje ſ lĕſom poroścenych. Jako najwjetſchi lĕſny kraj Amerika je 646 752 000 hektarami na wjerſchku ſwjeſi. Potom ſcźehuje hatle wjele poſdźiſcho Afiſka ſ 370 000 000 hektarami, Europa, hacź-runjeż tak mała, ſ 314 500 000 hektarami. Hacź dotal pſchepiſłożena Afrika ma 230 000 000 hektarow lĕſa, a na kónzu Awſtraliſka a Ozeaniſka ſ 95 000 000 trocźi. Bohatſtwo na drjewje potajtim, dokelž ſo pſchiroda pſchecźo ſaſo ſa nowe ſtara, njebudźe tak bórſy wuċerpane a pſchetrachowacźiwi ludźo ſmĕdźa ſo ſmĕrowacź, ſo móża ſebi pſchecźo hiſchcze ſwój poſledni domecźk ſcźĕżłowacź.

Nimale zyle ſ naſchich lĕſow je ſo nĕhdy ſławjeny cźiſh (Eibe) ſhubił. Jako ſadnoſcź namakamy jón jenoż hiſchcze w parkach. Drje najſtarſchi cźiſh Europy, kotrehoż ſtarobu ſ 2000 létam wobliczeja, je we Cźeſkim Krombachu, we Łužiſkich horach. Wobſahł jeho cźela 3,80 metra wuċzinja. jn.

Za wobſah zamołwity: A. Dučman w Budyſinje.

Hospodarſki rozhlad

Schtwórk 7. ſeptembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar - - - - -	2,407	100 pólſk. złotych -	47,20
1 jendźelſki punt -	13,26	100 čeſkoſl. krónow -	12,42
100 ſwajc. frankow -	81,02	100 franc. frankow -	16,435

Barliniſka burſa bĕſche ſrjedu ſaſo trochu pſchicźeženiſcha. Spekulazija ſo nĕkaſ wożiwi. Też kurſy akzijow ſo poniſchkowanje połepſchichu. Na wikach rentowych liſtow ſo też lĕpſche kurſy ſapiſowachu.

Barliniſke produktowe wiki tež wczera ſawcźeny mĕrny wobraz pokaſowachu. Ratarjo pſchi ſwójich rólnych dźĕłach nimaju chwile, zito we wjetſchim wobſahu na wiki woſhcź. Tehodła płaczizny ſwoju dotalnu wyſokoſcź wobchowachu. W termiſjowym wikowaniu je tendenca mało ſławjenja.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſchenicźy: 8,67½—8,72½ (8,65—8,75) hr., rożk: 7,05 hacź 7,15 hr., jecźmjenja, najwuſſeho: 8,55—9,05 hr., nalĕtnjeho: 7,30—7,70 hr., wowſa, ſtareho: 6,75 hacź 7,05 hr., noweho: 6,15—6,50 hr.,

w termiſjowym wikowanju:

pſchenicźy, ſa ſeptember: 9,52½ hr., ſa oktober: 9,60 hr., ſa dezember: 9,80 (9,77½) hr.,

rożk, ſa ſeptember: 7,83¾ hr., ſa oktober: 7,95 hr., ſa dezember: 8,10 hr.

Nĕkotre płaczizny ſ Drjezdźanſkich wikow.

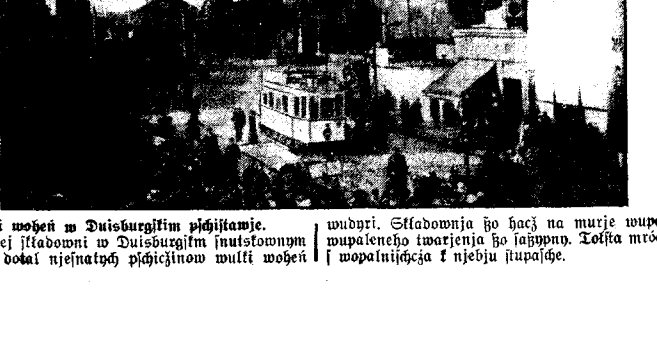
Libjata płaczachu 5—5,50 hr., kacźata 1,20—2 hr., kury, ſtare 3—5 hr., kury, młode 1,50—3,50 hr., hołbje 1—3 hr., huſy, ſarźowane 1—1,10 hr., kacźki, ſarźowane 1 hacź 1,10 hr., kury, ſtare, ſarźowane 70—90 pj., kury, młode ſarźowane 1,10—1,20 hr., karpy 1,10 hr., linh 1,50 hr., jabłuka 5—40 pj., bĕrny, zentnar 2,80—3 hr., punt 3—5 pj., jédźna loboda 10—15 pj., zyła 10 pj., kĕn 40 pj., ſołotej 4—8 pj., kał, bĕły 6—8 pj., cźerwjeny 6—8 (8—10) pj., ſyrowjty 30—50 (40—70) pj., kiſany 10 pj., pĕtrſchilka 30 pj., jeja 9—11 (8—10) pj., butra 1,40 hacź 1,60 (1,38—1,60) hr.

Płaczijny w ſpinkach ſu płaczijny tydźenſkich wikow. Hdyż pak zane napomnjene njejſu, ſo njepſchemĕnichu.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	6. 9.	5. 9.		6. 9.	5. 9.
Pšenica	173-175	173-175	buny	—	—
rožka	141-143	141-143	woka	—	—
ječmień, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmień	146-154	146-154	žołte lupiny	—	—
wows	124-131	135-141	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	24,0-25,0	24,0-25,0	lany wosušk	15,5	15,5
ržana muka	20,3-21,3	20,3-21,3	ſuch. truhanč.	8,50-8,60	8,60-8,70
pš. wotruby	9,40-9,50	9,40-9,50	bĕrnj. kruški	—	—
ržane „	8,60-8,90	8,60-8,90	ſyno, 50 kg	1,10-1,40	1,10-1,40
raps	3,10-3,20	3,10-3,20	ržana ſłoma	0,45-0,60	0,45-0,65
hróch, Viktor.	31,0-35,0	30,5-34,5	pšeńč. „	0,35-0,50	0,35-0,55
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,35-0,50	0,35-0,55
pjeluški	—	—	ječna „	0,35-0,50	0,35-0,55

Hobrſki woheń w Duisburgſkim pſchiſtawje.

We wulkej ſkładowni w Duisburgſkim ſnutſkownym pſchiſtawje ſ dotal njeſnatych pſchicźinow wulki woheń wudyri. Składownja ſo hacź na murje wupali. Dźĕl wupaleneho twarjenja ſo ſaſzypny. Tołſta mróczel kura ſ wopalniſchcźa k njebju ſtupaſche.

Cyganska bitwa pola Beograda

Na hermanu we Varvarinje w dole rěki Morawy je roshorjeny lud tijoch zyganow do žmjerče trjudowak, tiž běchu, kaž so wupokaja, njewinowaćji. Beogradska „Politika“ wo tym sćěhowaje pisče:

Na hermant, na kotryž běše so nětkle 10.000 ratarjow sejchko, běše też wjele zyganow pichišlo, mjes nimi 7létna zlepa zyganska holčža z mjenom Amica Marinkowić se žwojej maćerju Schiwanu. Njejapzypichitupi bur k holčžy a jej praji: „Ty njejsy zyganka, ja tebje znaju. Ty sy dźěćo mojeje šotry, kotrejž su zyganjo rubili a tiž je so bjes zlěda ishubilo.“ Ratarjo žandarma sawołachu, tiž dźěćo a jeje maćerje kommissarej dowjedźechu, so by tutón swěčził, swotkel ćej. Mjes tym bě so powěsć rosćěrila, je su zyganjo dźěćo rubili. Nětkle 3000 wožobow so piched kommijarjatom sběža a tam zyganam hrožachu. Jedyn zygan, tiž bě tam mjes ludom, dźensnje so wotkališ, ja nim pak so puschćichu. Jako běše jeho lud doscěhnył, jeho wopraw-dźe tamjenjowachu.

Potom zatarjo maćej maleje zyganki žandarmej wutorhnychu a ju tohorunja saraišchu. Runje tak dźěše so jenej pchećelnizy Schiwany, tiž běše pschischla, so by jako swědk wustupila. Na to roshorjena zhla do zyganskeho lěhwa cjehnješe. Na žmjerć wultrożeni zyganjo do hlubokeje Morawy skočichu. Ratarjo jich konje a wozy sa nimi zmjetachu a wopizy zyganow morichu. Stónčnje roshorjeny lud wšch zyganše wězy rosbi, tiž nadeidže. Mala Amica pak wobtruznješe, so njeje ruhjena a plakajo sa maćerju zadasche.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutšnjeh pjatk: Malo pschemjenjenja.**

* **Wutoru je so wulki lóš prusko-južnoněmskeje statneje lotterije we wyšokosći 500 000 hr. wuczahnył.** Dołapcze padze na čo. 309 200. Lóš hraje so w prěnim wotdźelu w Berlinje, w druhim wotdźelu w Braniborskej prowinzy.

* **Blizko Neustrelitz wutoru pschipoldnju sportske lětadło snjesoczi.** Wjednik lětakla z Rochow, zmjerknje padze.

* W Thüngerheime pola Würzburga so rybak Julius Gerhard a jeho mlódschi bratr so starschim žiwnom swadźischtaj. Nadowo starschi žiwn do nana a mlódschoho bratra tšelesche a wabeju cjeżko srani. Mlódschi žiwn je na to we Würzburgskej khorownj wumrěł, ja nana maju malo nadźije, so wotkhori. Jako starschi žiwn wo cjěhnikach šwojeho njeskutka šoni, cjekny a so żelesniskemu cjahej pschepcjeja da.

* W Jendželskej su pschi trajnej žuchoje holanske a lěkne wohnje wudyrile. Dyžaj bajanow a kurwotow je so pialilo. Wjele telefonowych a telegrafowych swišlow mjes Londonom a polednischej Jendželskej je pschetorhnjenych. Pschi wulkej žuchoże je dželowe ministerstwo wyschnjeje a wobydlerstwo napominało, so bychu wodu lutowale.

* Spanska khorosć w St. Louis w Ameriźy je žehi dotal 72 žmjertnych woporow žadała. 500 ludźi hischcze khorych leji.

* Po zjelej Chilejskej tyjas jakhadża. Dotal je 400 wobydlerjow na straschnu khorosć wumrěło. Pisches 2000 ludźi hischcze khorych leji, so so hischcze wjazy wumrěcźjow wočakuje.

* Pola Binghamtona w Ameriźy Newyorkski mlokowy cjah do Chikagowsko-Newyorkskeho expreßneho cjaha straty, tiž na zajesd do dwórnischcja cjakałasche. Pschi srażenju so 23 wožobow mori a 100 so srani, z dźěła cjeżko. Poslednjej wojoj expreßneho cjaha so rosbischtaj.

* Rěka Rio-Grande w Ameriźy je žwoju wokolinu powodźila a wjele schłody naczinila. Boja so też, so su so ludźo tepili. Wichor, tiž po rěcy horje dujesche, je wodu sadżerżał a powodźenje zawinował.

* Sothny wichor w Ameriźy je so też na połkupu Floridu a Teksasku stat wupschestrěł. Někotre města su wot swonkowneho świeta wotrězujene. Město Houston w Teksasu je wokrožene.

* We wjeczornej Japanskej a na połkupje Koreji je w nozy k wutorje hrózny tajfun sakhadżał. Pschi tym bu deschcu je so we wulkomócźe Osaka pisches 30000 twarjenjow powodźiło, w Tokiu je so 1000 twarjenjow pożerło. W Kiuschu so wjele malych rybarskich cjołnow snježi. W Koreji je so 50 twarjenjow sajžynu a z wodu wotcjahli. Wschitkim jelesnitki wobdhad je so sajtajił. Na žnjach pak tajfun pschewjele schłody naczinił njeje. Won je też jene dobre pschinjeśł, so je njeśmérnu horzotu wotstronił. Tam mějachu mjenujzy najhorzysche dny sa posledne 40 lět.

* Z Reinholdshajna. (Dźěsjacy balkon z južnoje Francowiseje pschileceše.) Pisched někotrymi dnjemi je w Reinholdshajnje dźěsjacy balkon k semi doleczał. Balkon mějej e tharitu pschiležinjenu. Na tharitu šlesche, so je so balkon w St. Cherona w južnej Franzowisej do powětra puschcił. Balkon je pisches 1000 kilometrow daloko jecał.

* S Dachawa. (Hrobu na jédwojej habie.) Tudomny wobydlerjo w lěsu hroby pytasche a namała jédwoju habu, na kotrejž běsjetej dotpołnje strowej butrowaj hrobaj narosłej.

Swójbne powěsće

Smrći: Kurt Bjarnat Rokich, twarski mišchtr we Budyšchinje; khowanje budże jutšje pjatk dop. 1/2 12 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — Frieda Donikowa w Budeśezach, 53 lět; khowanje je dźensa schtwórtk. — Emma swob. Schmidtowa rodź. Kuhnej w Kamjenzu, 65 lět, khowanje budże jutšje pjatk pop. 1/4 hod. wot zarowanskeho domu. — Emma Hantschowa rodź. Petzoldez we Kamjenzu; khowanje budże jutšje pjatk pop. 3/4 hodź. wot zarowanskeho domu na Połeżnikej dróży 50.

Radio

Pjatk 8. septembra ližischmy:

Königswusterhausen. Nimo hnatcho wschednjeho programa: 15 ja młode holzy. 17 dźěćowa ftunża a jeho ludowoczehnjenski nadawk. 19 hodźina narodn. 21,20 šabawna hodźina.

Lipsk. Nimo hnatcho wschednjeho programa: 14,40 burski čwět. 15,15 ja wjesne žony. 18,20 aktualne zetatki: praschenje. 19 hodźina narodn. 20 dujerski konzert.

Hischcze wajne z dnjownjeho programa. Wrótzlaw: 21,10 najnowiše pěsnje. Köln-Langenberg: 20,05 wječorna hudźba. Stuttgart: 20,50 radiowa wjeselohra „Dwaj so lubujetaj“. Wiedeń: 19 orchestrowy konzert. Warschawa: 19,30 Pschedata njewjesta.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Ausgabe der Reichsverbilligungsscheine für Speisefette (Fettkarten) für den Monat **September** findet im Landhaus, Schloßstraße 10, Erdgeschoß, statt:

1. **Für Invalidenrentner u. Invalidenwitwenrentner:** Buchstaben A—L Montag, den 11. Sept. 8—11.30 Buchstaben M—Z Dienstad, den 12. Sept. 8—11.30.
2. **Für Invalidenwaisenrentner, Unfallrentner und Empfänger von Renten der Angestellten- und der knappschaftlichen Pensionsversicherung** und
3. a) **für Empfänger von Vorzugsrente nach dem Anleiheablösungsgesetz,**
   b) **für Personen, deren Lohn- und sonstige Einkommen den Richtsatz der öffentlichen Fürsorge nicht wesentlich übersteigt,**
   c) **für kinderreiche Familien mit vier (bei Witwen mit drei) oder mehr unterhaltsberechtigten minderjährigen Kindern,**
   d) **für Anstalten der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege für die in ihnen in geschlossener Fürsorge untergebrachten Personen,**
   e) **für Anstalten und Einrichtungen der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege, die in halboffener oder offener Fürsorge Minderbemittelte betreuen:**

Mittwoch, den 13. September 8—11.30 Uhr.

Voraussetzung für den Bezug des Reichsverbilligungsscheines ist, daß die bestehenden Bestimmungen erfüllt sind, insbesondere Bedürftigkeit vorliegt.

Empfänger, bei denen die Voraussetzung für die Gruppeneinteilung na 1, 2 und 3 gegeben ist, erhalten den Reichsverbilligungsschein nur einmal.

Die Abgabe der Fettkarten erfolgt:

Zu 1 und 2 nur gegen Vorzeigen der Postausweiskarte und des letzten Zahlungsanweisungs-Abschnittes, zu 3 nur gegen Vorzeigen des letzten Zahlungsanweisungs-Abschnittes, Einkommennachweises, Familienbuches und Belegungsstärkennachweises.

Für die Empfänger von Versorgungsgebühren nach dem Reichsversorgungsgesetz und ihre Zuschlagsempfänger werden die Reichsverbilligungsscheine am **15. 9.** nachmittags, im Landhaus, 1 Trepep, ausgegeben.

Der Kommunikationsweg Obergurig - Schwarzmaußlitz wird wegen Bauarbeiten in Flur Obergurig vom 7. bis Mitt. od. während der Dauer der Arbeiten gesperrt. Der Fahrwerkehr wird über Singwitz gewiesen.

Bautzen, am 6. September 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

Luwarstwowske powěstniki.

Jažeńza. Njedźelu 10. septembra pop. w 6 hodź. na Kat. Bjeßada mšačnju zhromadźiznu z pschednoschkom, sdobom zwójbnu. Wschitke zhobusitawy a jich mandźelske, też zwójbnych wočakuje **pschedsydstwo.**

Psched 250 lětami so wjeczorny tref pschez nawalnu Turkow wulkowa.

12. septembra zyła Europa na dźeń spomina, jako pisched 250 lětami so Turkoje pisched Winom, kotrejž město běchu dołho wobkhowali, wotrajschu. S tutej bitwu běše najwyschischi sthodżeńć jich mozy a dobywanja do wjeczornych trajow pschekročeny a wjeczorna kultura kotruž Osmanisće wójska janičizu zpytachu, so wulkowa. Prěni wobras: Rüdiger se Starhemberg, zmužity salitař Wina; druhi wobras wulkowesir Mustafa paša, tiž nad turkowskim wójskom roskasowasche.

Spańske jstwy, jenotliwe meble, jědźernje, kuchinje
Wulki wubjerk
Přijimam mandźelske požčonki
Mebiowa wustajeńca na Lubjanskej dróży 17
Kurt Hänchen, blidarski mišter

Mam we swojich hródźach na Hornčeńskej **hasy 40** nowy transport młodych, wysokocnelnych rańsoprusko-hollandskich **plahowańskich**
kruwow a jałowcow
płaćizny hódno na předań.
Gustav Gneuss w Budyšinje. Telefon 2106

Kedźbu! Přińdźće do Fahrmannec domu (jězdnych kolow w Budyšinje na Hornčeńskej hasy 10. Pokažu wam kajkosć a tunje płaćizny w jězdnych kolach, šijacych mašinach a narunanskich dźělach. Budźeće so dźiwać, što pola nas za tuni pjenjez dostanjeće.

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihańi abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“
J. nož **20 pj.**

Předźenowe linolejowe **tepichi** tkaniny za běhače, předłohi wulki wubjerk jara tunje
Kurt Erler na Žitnowskich 28

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunje
Jan Schieback
na Mušakowskej dróży 4

Někotre DKW
motorske koła
derje přehladane, ma płaćizny hódno na předań
Rudolf Lebelt w Budyšinje na Zwonkowej Lawsk. hasy 30

Meble
a polstrowane twory
poruča po najnišich płaćiznach
Handrij Strympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Serbsko-němsko Němsko-serbsko
Słowniki
k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotnišeho zemskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wjedźenjach w **Serbskej knihańi w Budyšinje na Lawskich hrjebjach č. 4**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop, wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běźny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarjeju pomoc pytać. Smjerine znjezboženje dyrbi so baney hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutejše banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 206 | Budyšin — Pjatk 8. septembra 1933 — Bautzen | Lětnik 92

Přetworjenje socialneho zawěsćenja

W poślednim czasu je so nowowjadowanje sozialneho sawěsćenja wospjet rospominało. Tola tu so swjetscha ienoź wo měnjenja jedna, dokelž so w tutym prašenju hišće niczo rozsudźiło njeje. Někotre członjo dźěłowego sjednoczeństwa nacjonalnych swjatkow khorobnych kašow so tutema prašenjow stowa jima. Członjo wudawataj poručenź němskeho dźěłowego ministra k nałwjedowanju němskeho statneho swjatka měšnych khorobnych kašow Brucker a wjednik khromadneho swjatka němskich dźěłacerjow Waltar Schuhmann. Tam so wo nowowjadowanju w sozialnym sawěsćenju sćěhowace pische:

Najwołownische wschitkich prózowanjow je wsio sjednorjenje. Temu so nichtó , kiž dźensnischi natwar sozialneho sawěsćenja pschewidźi, njebudże móz wotwinyć. S tym pak so njeprají, so maju so někte dotalni nosćerjo sozialneho sawěsćenja wschitcy wotstronić. Nałwopak, so wschitke plany k nowemu rjadowanju sahajedne na myśli wo powołanišich stawach załožuja. Tehodla teź runje nosćerjo sozialneho sawěsćenja, kotrjž su hižom po powołanišich stawach zorganizowani a su tuta myśl teź w czasu markistiskich nahladow energisy sastupowali, sakład na sjednorjenje a sjednoćenje sozialneho sawěsćenja tworja. So pschi tym sa twórby, kiž zanecho tajkeho sakłada nimaju, bjes krutoscow njewoteńdźe, je zyle wěste. Tola němski lud so po powołanišich stawach zorganizowanje sawěsćenja do powołanišich stawow njesatwarja. Hdyž je so ras prajilo, so by dobre było, so by so zyle sozialne sawěsćenje němskej dźěłowej fronce pschepodało, nima so w tym górko stracham, ale nałwopak, poślednjenje dotalnych nosćerjow sozialneho sawěsćenja pytacź.

Skónčnje so w tutnym czasopisu pische, so so wo nowowjadowanju sawěsćenja hišće poślednje słowo njeje rěkało. Jenicźke, schtož je wěste, je mjenowcź, so so pschichodne sozialne sawěsćenje duchej nowoje Němskeje pschinjeśi. Kak ma so to stacź, ma so hišće wozkacź.

B'ezdźěłosć we Westfalskej sy'n'e woteběra

Prezident westfalskeho krajneho dźěłowego hanta wosjewja, so je so licźba desatwarjow podpjerow wo Westfalskej w měsacu auguscze dozpła wo nětkle 27 000 znišła, licźba njesamóstatnerjow pschi pschiběranju nuzowego dźěła samo wo nětkle 31000. Dozpła je so biesdźěłosćej we Westfalskej w poślednich 6 měsacach wo nětkle 129000 abo 30 procentow znišła. Spomožerjow njesamóstatnerjo su kóžda hižom wo nimale 80 000 woteběrali. Pschepytowanja dla wotstronjenja njewoprawnjeneje dwójneje sasłužby so dale wjedu. Wulki podźěł na wuspěchach měsaca augusta ma energiske wojowanje pschećiwo skradźenemu dźělu.

60 nowych łěhwow za holču dźěłowu służbu

Poślednji czas je so wospjet skorźiło, so dla pschepjelnjenja holczich dźěłowych łěhwow k słužbje swólniwe holcy žaneje możnosće z sastupjenju njenamakachu. Tehodla je so němskokrajna wjednica holczeje dźěłoweje słužby knjeni Hilja Beanmowa rozsudźiła, hnydom 60 nowych łěhwow dźěłoweje słužby pschiprawić dacź, kotrež so po zyłej Němskej rozsdźela.

Konsumske towarstwa w nowym stace

Wjednik němskeje dźěłoweje fronty je so sajedanje wo konsumskich towarstwach w nowym stacze wuprajił. Won dopominałsche, so je sozialdemokratiska strona w prěnim czasu se wschěmi kšedkami pschećiwo konsumskim towarstwam wojowała. Jako pak spóźnja, so najšěpschi dźěł dźěłacerstwa do konsumskich towarstwow so sapjerać dawasche, wona na jene dobo wojowanje sprjescheji a spyta swoju móz do konsumskich towarstwow pschenjesesć. To so posdźischo teź poradźi a skónčnje běchu konsumske towarstwa jenož hišće krjedźišćeja markistiskeje propagandy.

Nazionalsozialistiski pschećiwo konsumskim towarstwam wojowasche, so by krenjenu stawej pomhał a tak markistam tutón krět mozy z ruki wuraził. Wjednik němskeje dźěłoweje fronty je na tym dźěłał, so by sa konsumske towarstwa nowu formu namakał, so by dźěłacerjej jeho podźěle dźerżał a so by šwišli mjes rjemjeślom a krenim stawom namakał. Won chze 1200 jenotliwych konsumskich towarstwow do wulkeho němskostatneho družstwa pschetrejcarjow sjednoczeć. Tuto družstwo pschenaja zwótra je skład krenjenu stawej z wunimjenjenym, so wot zentralneho družstwa GEG kupuje a so revidiji a kontrolli družstwa GEG podcźinje. S tym měł stat zentrale w ruzy, kotrymž na zarucženy organisowany rozsdźeleński aparat.

Teź wo tworowych domach je so rěcźało. Sću so dojednali, so może so problem tworowych domow teź w tutym smysle wotwoźeć.

Nowi němscy pósłancy a wupósłancy

Kaž so z Barlina powě, je němski president pomjenował: pschedsosćerskeho legazijskeho radu z Heerena za wupósłanza w Beograd̄e, wupósłanza w Oslowje zwobodneho krajesa i Weizsäckera za wupósłanza w Bernje, generalneho konsula w Schanghaju zwobodneho krajesa z Rüdta z Collenberg-Bödigheim za wupósłanza w Mexiku, pósłanza w Moskwje z Dirksena za pósłanza w Tokiu, pósłanza w Ankarje Nadolneho za pósłanza w Moskwje.

Němski president je k dispoziziji stajił: wupósłanza w Budapeszti se Schoena, wupósłanza w Kabulu Schwörbela, generalneho konsula w Newyorku Kiepa, generalneho konsula w Chikagu Simona.

Dokelž je starobu dozpěł, je so wupósłanz w Beograd̄e zwobodnu knjes Dufour z Feronje na wotpočink podał.

Kaž so zhoni, je so za wupósłanzowe sastojnstwo we Budapeszti pósłazi rada pschi pósłanstwje w Madridze z Makensen a za wupósłanza w Kabulu konsul Siemka w Beirucze wuswolił. Konsul Borchers w Clevelandze je so za sarjadnika generalneho konsulata w Newyorku postajił.

Marksistiske połne łěhwo wuzběhnyli

Sastojnzy Recklinghausenskeje statneje policije su wutoru wječor w łěsu blizko Wulfsena 150 muži zwlne markistiske połne łěhwo, kiž pod kommunistiskim wjednistwom stejesche, wuswobnyli. Ludźo w łěhwje je wschelakich kónczin Poruhrskeje pochadźachu. Pschi łěhwje jedna je wo markistiskim hnězdźe, kotrež na zwjatoku tydźenja 150 muzskich a žonskich wozkobow porjadnje wopytasche.

9 kommunistow k sm'erći zasudźili

W morderskim prozesu dla SS-muža Hilmera psched pschisažnym zudom w Düsseldorfje, w kotrymž statny rěčnik zrjedu za wschitkich 12 wobškorzenych kommunistow zmjerne kłoštanje namjetowasche, je so ichnjewótk wusud wuprajił. 9 wobškorzenych zo dla morderstwa na SS muža Kurtu Hilmera z Erkratha a dla spytaneho morderstwa na SS muža Großu z Erkratha k zmjerći sadźi.

Nowe postupowanje přećiwo kommunistam w Poruhrskej

W Essenje běchu njedawno illegalnu kommunistisku centralu Czerjowjanej pomocy za zyłu Poruhrsku wušlědźili. Po dołhim wobcežnym policajskim pschepytowanju su teź druhu illegalnu kommunistisku nowu organisaziju w Essenje wušlědźili a wusčehnyli. Poślednje njedźele běšeše zrěd swjatk kommunistiskeje młodźiny w Němskej w Essenje nowu organisaziju wutworić a pisarnju pod wopačnym mjenom pschiprawić. S namakaneho wobschérneho członskeho a pisaneho materiala wukhadza, so tuta wušlědźena organisazija nowe wokrejzne wjednistwo swjatka kommunistiskeje młodźiny za zyłu Poruhrsku wosnamjenja. Sbohom saja policija 4 kommunistiskich funkcionarow a 17 druhich wozobow a wotwjedźe jich do pschepytowanjeje jatby, dokelž budźa so wschitcy wjelepscheradu dla psched sudom samolwicej dyrbjeć. Nowa kommunistiska organisazija, kotraž njedźiwajcy pjenježneho njedostatka hižom dźěłasche, měrjesche so wobezbje na dźěłarnje a potom teź na dźěłowe łěhwa. Wona pytasche mjes dźěłacerjemi a dobrowólnikami zwoje kaźerske dźěło wukonjeć.

Norman Davis chce pječa do Barlina přiléć

Norman Davis je rosumiecź dał, so chze pschi zwojim nětcźišćim pschebywanju w Europje teź Barlin wopytacź, so by so kaž z nałwjednymi měšnanmi, najšěrje pak wobezbje z němskim zwonkownym ministrom zwobodnym knjesom Neurathom wo praschenju wo wotbrónjenju rosrěcźował. Pschichodny tydźeń Norman Davis do Parija pojědźe, po jeho pariźkim pschebywanju so Barlinski wopyt wocźakuje. Sstejdu dopołdnja je so Norman Davis połdra hodźiny z jendźelskim zwonkownym ministrom Simonom rosrěcźował. Jendźelski zwonkowny minister je jemu pschiczinu pariźkich rosrěcźowanjow dokładnje rozkładł a wobaj staj na wschitke hoki praschenje wo wotbrónjenju rospominałoj. Tehodla maju za to, so je so ninto jendźelskich namjetow za wotbrónjenje na kraju teź praschenje wotbrónjenja w lětarstwje a łódźstwje rospominało. Wocźakuje so teź, so Norman Davis teź Rom wopyta.

Před zjězdom katolikow we Winje

Schtwórtk wječor je so we Winje powschitkowny sjězd němskich katolikow hodźinu dołho se zwonami wschitkich

Wjednik w Ulmie.

Němski kanzler Adolf Hitler je so z lětadłom do Ulma podał, so by khromadnje z němskim wobornym ministrom z Blombergom hrjebi württemberskich wojakow wobhladał. Na wobrazu widźimy, kak kanzler württemberskeho bohota Murra postrowi.

Minifkich zyrkwjow nutsjwonił. Tola hižom wo dnjo žo wschelake zhadźowanja wotmeńchu. **Kardinal** dr. Innitzer **na** Schezspanowym namješće wumjeńtwowske wiki wotewri. Wažne stejišćnja steja pśchi zyłej froncże Schezspańskeje zyrkwje. Wone žu žo po idejach rektora ja tworjaze wumjeńtwo dr. Holzmeistera pśchewjedźe. Hacź do žrjedy popołdnja bęsche nježdże 20 000 žuśuch do Wina pśchiśko. Wamjonska delegazija pod wjednistwom kardinalneho legata La Fontaine je schtwórtk i Roma do Wina wotjeła. **Sorjedu** mjeńsche delegazija audienzu pola žwjatego wótca. Delegazija pjatk popołdnju do Wina dojeźe,, hdźej žo žwjatorośnje postrowi. Sobotu tśi kardinalojo do Wina pojedu, žu to kardinalny primas Hlond, wuherśti kardinalny primas Seredi, a franzowski kardinal Verdier.

Nowy francowski minister za namórske wójsko

Pod pśchedsydźenstwom statneho presidenta žu franzowska ministerska raba žrjedu popołdnju k poźeźenju seidże. **Wona** wuradźowaśche wo nowowobsadźenju ministerstwa **wójnskeho** łódźstwa. Kaž je žo wočakowało, je dotalny kolonialny minister Sarraut Leygueśowe naśledniśtwo nastupił. Za wjednika kolonialneho ministerstwa žo prjedawjchi minister Dalimier powoła a niž, kaž bęsche i wyprdźka wotmyślene, dotalny minister wikowarśkeho łódźstwa Frot.

Tajne nowe brón'e pola francowskich manevrow

Walke franzowske manevry, kiž žo tuchwiłu we wokolinje Chalonsa wotmeńwaju, žo po pśchestawszy wo 24 hodźin schtwórtk rano dale wjedźechu. Parizške nowiny we **žwojich** rosprawach **wo manevrach dospołnje nowe bróńe** nałpomnjeja, **kotrež žo pśchi tuthych manevrach prěni raz** trjebaju a **wo kotrychž žo kruteje mjeleśi.** Tu jedna žo pjeza wo nowe tanki, panzerowane wozy za maschinske ślěły a śpěśnje tśěłaze kanony mjeńśeho kalibra, wo kotrychž je žo pśched dwěma lětami hižom raz rěcało.

Herriot Rusku khwali

Prjedawjchi franzowski ministerski president po Ruskej puśuje. Tam žebi wschelake uprawy, pśchiprawy a **dźakarnje** wobhladuje. **W Moskwje** tež wschelake rěcze **dźerži.** Na **oktoberskim polu** w Moskwje, hdźej Heriot stoi skim a wojeśkim śwucźowanjam cźerwjeneho wójska pśchihladowaśche, wón do wopytarskeje knihi napiśa, so je śwjetowny, so je tuto ryane śwucźowanśke lětwo wopytał. Skónczńje Herriot kollektiwnu kuchnju wopyta, hdźej i někotrymi hoscźemi jedźeśche. Też tam žo do knihi zuzuch sapiśa a rjekny, so móże wobkruczeći, so je polówka wubjerna. Tak je potajkim Herriot ruśe wobśiejnoscźe, žamo polówku khwaliś dyrbjał.

Bolšewistiske wliwy na kupje Kubje

Jendźeske nowiny pjchu, so žu ruśko-bolschewistiske wliwy i pschiczinu revolucije na kupje Kubje. Ssobustatwy noweje kubańskeje junty wośjewjeja, so žane kommunistiske wotpohlady nimaja, hacź jenož radikalne dźěłaczerśke. Tola žo pjeza žda wěste bycź, so žu ruśy agentojo w pośledńjschich tydźenjach se wschej mozu dźěkali, so bychu w Kubje bolschewistiskej revoluziji k dobyczu dopomhali. Po powješćach nowin je žo wjele kommunistiskeje **nukdźiny** bróńow šnozowało. Hdźeńi wolwdźerjo žu pje**cza wjele** zyrobowych klamow wurubili. Kniježerstwo je pjecza wojśewiło, so po zyłej republiki w pólnych kuchnjach jeścź warićź dawa, so by tradycija pomkało. Wone **chże** też kruce lutowaći.

Se Sjednoczenych statow žo pjche, so je žo presidenc Roosevelt **i** mexikanskim, argentinskim, brazilskim a chilejskim **pózłaśzom** wo położenju na **kupje** Kubje rozrěczował. **Kniježerstwo** Sjednoczenych statow i nowa wlada **kruca,** so Amerika jenož w najbórschim padze na Kubje **sapschinnje.**

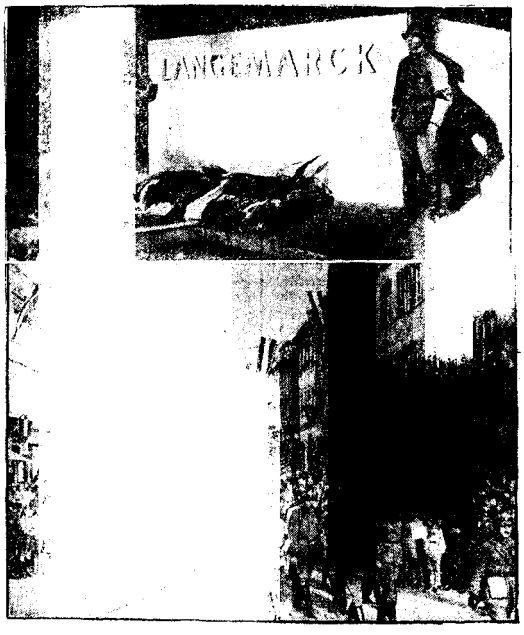
Nowaj němšku wupósłanjaj.

Dr. Ziemke, dotalny konsul w Beirucze **w** Syriskej pschewosnje **wupósłanstwo w Kabulu w Afghanistanu.**

Sswobodny tnjes i Weizsäcker, dotalny **wupósłanz** w Oslowje, je žo do schwajzarskeho hlowneho mésta Berna powołał.

Posmjeczenje Langemarckskeho pomnika w Raunburgu. Koło Stahlhelmiskich studentow „Langemarck“ we Raunburgu nad Solawu cźestny pomnik sa wójnskich debrowólnikow posmjeczi, kotryž žu pola Langemarcka padnyli. Na hornim wobrazu widźmy cźestnu straž pśched pomnikom. Dełni wobraz pśchedstaja, kak Stahlhelm po wuppschenych dróhach města Raunburga cźehnje.

Ze Serbow

W Budyschinje, 8. **septembra 1933.**

— **Wo wjedrje.** Wczeraj wjecźor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer —2 a thermometer wodnjo + 22. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer — 1 a thermometer w nozy +8. Wjedro wostanje dale ruche. Wuschadu pschezo hischće nałche wjedro wobkrućeje. Wona **žwoje** wuśina jenož **žnadnje** pschemeni. Wulchnika žo se połnóznje Skandinawskeje hacź do krjeźnoleśkeho morza wupschestrěwa. Sawina nižina pschekrywa zyłu Rusku. Jeje kromy hacź do Połskeje a Rakuskeje Prutskeje dośahaju. Tam je žo pośledńji dnj z khwilemi dosch**e**cźowało. **Myślimy** sebi, so nižina nad Ruskej wjetschego wliwa na nałche wjedro njedośtanje. Mózno pak je, so žo wjebjo z khwilemi pomrócźi. Nižina nad **žwoje žwoje** stejišćcźo uje pschemeńila. Nižina pola Islandskeje žo najkerje nad połnóznej Skandinawskej i Ruskej nižinu sjednoczić **ty**ta. Pola Jendźeskeje je žaso nowa wyschina **ž**pójnać, a tehodła wobśiejo wuhlady, so rjan

Přisažne porsty

4] (Pokračowanje.)

Bur bě postanył a do žołteho woblicza jemu nadobo krej prajny, a žiła na cźole jemu zaczekasche.

„Nó, schto — tón . . . “ wótrje sawoła, hdyž jeho pschecźiwnik wjasny.

„To pra! žebi žam, hdyž budźesch dźenża w nozy žamlutki a hdyž žo cźi wobwěśnjeny jako scherjenje pokaže!“

„Njelhmanike! Selhaćny njelhmanik!“ bur **i** njewurjeknitymi skobami rejesche, storże se seženy tśělbu a hižo rotu woroczłej k wutrobnu nathili. **W** prawym cźasu jemu hoscźenjar tśělbu **i** ruki wutorże, kiž bě pschistocził. Bur **pak** wjazy nad žwojimi smužkami **i** knjesom njebě. „Wumrěcź tón njelhmanik dyrbi!“ jachło wolasche a chazyshe hoscźenjarjej tśělbu wuwinnyć, tón pak ju widliśchcźojcźe twjerdźe dźerżeśche. Wschitko je jitwy rosczekta, dokelž nejwědźachu, hacź tśělba nabita njeje, a kóždy žo bojeshe, so mohła kulka do njeho trjechicź. Bur bě nětkole tśělbu za prědkowny tónz hrabnył a chazyshe **i** prawej ruku do korczmarja dyricź . . . Tu wutśel po jitwje jabuchny, a Kupśti, satschiknywschi, ruku spuschcźi. Wschitkży nětkole jaśo nuts cźerjachu, so bychu widźeli, schto bě žo stało.

Na žmjercź błedy Kupśti na žwoju krwawu ruku wudźeŕasche, na kotrejž běchu tśi porsty rostśělene a bjes mozu wiżachu. **My** wschitkży, to wuhladawschi, žo zastrożichmy a žebi žlowa prajicź njeźwěrichmy.

„To je Božji žud!“ žonjazy hłoš i cźrjódy nadobo jawoła. „To žu te tśi porsty, kotrež je nětdy **na** pschiżahanje zajběhnył.“

Jachło je zastrożenjom tu Kupśti hischcźe nětschto wokomikow stejesche a potom žo bjes wědomja swjese.

Hdyž bě lětak, po kotrehož běchu hnydom pózłali, **i** blisken městaczka pschithwatał, bě drje Kupśti zaso k žebi pschischoł, ale wón žlowa njeporěcźa.

Tśi porsty žo wuthowacź njehodźachu, dokelž běchu dospołnje rosmjeczene a spalene a dyrbjachu žo hnydom wotrěźnyć.

Po žwiedźenju, kcź wjeżełoscźi bě žo stało, runjeź žo błónzo zaśnje pśches mrócźele doły a bjes milosćje na njelbožowcnho žwócźeśche, kotrehož běchu dawno domoj dowjesli.

Dwaj połzajej hnydom rosprawu spiżaschtaj, ale hižo nětkole bu wěste, so hoscźenjar winy njeměješche.

Wjeżelił drje žo nad podawkom nichtó njeje, ale žobuželnoscźe **i** tym burom też nichtó njeměješche. Podawk sa Boži žud jpósnachu, a nichtó žebi njeźwěri, wo tym po cźłowjeku žudźicź. Jenož stainy rěcźnik hoscźenjarja wobstorżi.

Jan Kupśti jako žwědk žobu pschindże a měješche žo **i** pschiżahu **i**wjasacź. Hdyž bě žwoju zbraschtwjenu prawiżu k njebju pozběhnył, jo by pschiżażne hrónczko po druhim prajił, a hdyž pytny, tak wschitkży na njeho hladachu, sapocza žalnje dyrkotaći, a njeměješche rěcźeć. Jeho wocźi strachocźiwje na kischi hladaschtej, kotryž na blidze stejesche, a jeno hubje žo jemu pohibowaschtej, jako by chcźył nješchto prajicź. Jeho wutrobno cźežko dychasche, a běsche, jako by žo chcźył sadušnyć.

Tu na dobo hordy bur na kolonje padże a jemu žylniy do wocźow stupichu. „Nć, nć! Ja pschiżahacź nochcźu!“ tón inuj łaź dźěcźo idychowaschc. „Nas žnm pschiżahał, ale wopak. Wšnicze mje a sawrjecźe mje do jastwa, hdźeź žnm žiwoteho žiwała dohnał a hdźeź je žo wobwěśnył! Jeho njeżżnym w tamnej nozy widźał, hdyž žo mojeho pschichodneho nanowy dwór palesche . . . wón bě njewinowaty, tak kaž je prajił. Schtó wě, kak je tón wołeń wuschoł. Też ja njeżżnym jón jatyknył; ale nahcabnoscź mje w tamnej nozy pohnu, winu na žiwała žwalicź. Zohnowanje **i** toho měr njeżżnym, runjeź bęchu moje brożnje hacź do ponoschta napjelnjene, pschetoj moje nozy běchu polne cźiwilow kaž hela. Hižo tu na jemi cźim žiwoju winu zapokucźicź, so bych psched žobu žamym namałał pokoj, pschetoj potom wšm też, so je mi Bóh wodał, kiž je **i**prawny a žmilny bjes lónza!“

W měrje a na wscho hotowy da žo Jan Kupśti do **pschepytowanskeho** jastwa wotwjeść. Hoscźenjarja winowachu; pschetož žo wupotaja, so bě **i** jatitanju druhich jednał a so bě bur žam njeżbožo naczinił.

Jan Kupśti khłostanje w jastwje dła wědomeho wopaczneho pschiżahanja dosta a cźinjeshe hižo na semi potutu. Hdyž bě cźaż khłostanja wotbył, bě žo wschón pschemeńił. Jastwo je srédła koho pośeśchiko, ale **ž**elnoscźiwje do njeho dźeśche, a **ž**elnoscź je **wumoženje** dusche.

— Kónz. —

wjedro hyšcheje khwalu wobkhowanny, možno pak je, kaj prajachuny, so so ſ khwilemi pomrócił. Jutſije ſobotu ſłonczko 5,25 hodź. ſkhadża a ſo 6,29 wothd. khowa. Mjeſacź ſkhadża jutſije wjeczor 7,55 hodź. a khowa ſo dopołdnja 11,52 hodź.

— **Serbſka Boża ſłužba w Drježdźanach.** Njedźelu **17.** t. m. budźe w Śichźinej zyrkwi w Drježdźanach ſerbſke kmóchenje ſ kwaſerenjom Bożeho wotkładanja a to popołdnju 4/4 hodź. Předdowanje ſmjeje kujs ſarat Mjerwa ſ Bulcy. Wichitzy evangelſcy Serbja, kiž we Drježdźanach a Drježdźanſkej wokolinje bydla, ſo ſ tuzym wutrobnje pſchiproſchuja. Lubi cźitarjo Serbſkich Nowin chźyli ſwojim pſchiwuznym w Drježdźanach a wokolinje to ſ dopiſanjom zdźelicź. Wozſiſchcze khérluſchow, kiž budźa ſo typdwacź, ſo pſchi zyrkwinych durjach rozdźeleja.

— **Kermuſcha ſwjeczi ſo pſchichodnu njedźelu 10. ſeptembra w Hodźiju, Dobruſchi a Wownjowje.**

— **Warjot i drajſn kradnyli.** W jenym wobkhodźe na Schulſkej haſy ſu 6. ſeptembra dop. we 12. hodźinje wonkownej kupzy bruny wjacźok kradnyli. We wjacźoſche poldra metra ſchéro-mi-lérowanych mantlowych kſanzinow, trjebany ſekrožidźany ſónkli ſchat a ¾ metra źidźanych tkaninow piſanego muſtra. Schtóž móže tutomu padnyſchtwu nješchto ſdźelicź, ſo proſy, ſo by to kriminalnemu wotdźelenju w Budyſchinje, telefon 2802, woſſewił. Wo njenje wojeſwerja ſo po pſcheczu njeleczi.

— **Saſſka krajna loterija.** Pſchi ſchtwórtkownym cźehnjenju 5. rjadowniſe 203. ſakſieje krajneje loterije (4. dźeł) padźe dobrycze wo 10 000 hr. na cźo. 56489; dobrycze wo 5000 hr. na cźiſła 28908, 29522, 47069, 48449 91655 107298 108650; dobrycze wo 3000 hr. na cźiſła 20922 37139 38988 40951 55651 75100 79299 86743 89734 91679 105365 106697 144986 149063 149518; dobrycze wo 2000 hr. na cźiſła 3592 6102 9936 25393 29621 31911 42296 44275 46499 47660 56678 61732 64770 67010 69529 73067 78769 83589 85930 92234 99325 102313 104032 108399 116063 116475 117732 144468 151686; dobrycze wo 1000 hr. na cźiſła 7322 9118 11388 14454 15647 18382 24934 27168 27400 30185 34866 35300 36757 39499 43129 43794 44795 47418 48902 56619 56753 57357 59304 59482 63431 64229 64717 67233 73619 76135 76409 76596 76942 78159 80870 82051 83414 83710 84313 86474 87811 88258 93129 103530 104190 106583 108821 108973 109478 115996 116997 118671 121793 124740 130670 133774 134528 136748 138048 138050 148060 152281.

S **Budeſtcz.** (Schulſke pſchedſydſtwo a ſchulſki wubjerk Budeſtczanſkeho ſwjaſka powolaniſcej ſchule wotmélchtej ſwoje prénje ſhromadne poſedźenje w powolaniſkej ſchuli. Nazionalſozialiſt Künzel poſedźenje wotewri a we ſwojej rěcźi pſchechworjenje némſkeho ſtata rozpominaſche. Wón Wón ſtrowſche wojſkie kujsa dr. Uhliga, kotrehoż je miniſterſtwo jako nowego wuczerja ſa ratarſku ſjadowniu pſchiwołało. Do kollegija ſłuſchecja ſcźěhowaſu kujsa: ja Budeſtczanki ſchuliſti wotkrij wjeſnjanſka Rietſchel, Dejka, Künzel, Mirſchink, Kretſchmar (je Sahorja), Wuczas (ſ Kóſłowa); ja Hajniczanſki ſchuliſti wotkrij: Domaſchka, Mérns, Schaaf () Raſchowal, Jan Müller (je Raſchowa), Renpert () Wulkich Dębjcz), E. Neumann () Wulkich Dębjcz); ja Hornjo-Hórczanſki ſchuliſti wotkrij: M. Lehmann, Schlenkrich, Bréſowſki, E. Ber, P. Hájſch, M. Scholta; ja Roſwodźczanſki ſchuliſti wotkrij: Hermann Beer, Bohuwér Gruhl, Guſtav Schöber. Pſchewjele dźěła dla dotalnu pſchi dźiwda Künzel ſaſtojniſtwo wjacźy njepſchajuja, na jcho méſto ſo wjeſnjanſka Rietſchel jenohłóſnje ja pſchedźydu wuzwoli. Poſtajeny hoſpodarſki plan ſo jenohłóſnje dowoli. Pjenjeſne wobſtejnoſcze ſwjaſka powolaniſkeje ſchule ſu jara pſchihódnje a pſchihódże jenoż malo danka na jnotlive ſchuliſte wotkrjeſy. Cźelne ſlicźowanje minjenſkeho hoſpodarſkeho plana ſo pſchepruhowa a ſo pſchi [illegible]

S **Budeſtcz.** (Schulſke [illegible] ſo ſaſo namakalcj.) Niedźelu bźěchu ſo ſ 1- a 2-cźelnej kozu tudomneho hudźiſnika L. ſkradźe i domu wotſtaliwej, ſo bychu ſwojeho nana pytałej, kiž w Hornjej Hórze ſo ſwojej kapału na ſchulſkim ſwjedźenju pijtaſche. Dźiwje bźěchu nékotre hodźiny po puczu a wéſo puczu ſwuſſichcej, ſo jeſu ſkónczinje w Hnaſchezach nadeſchli. S poſpjetkowanjom tamniſchego wjeſnjanſtwa ſo poradźi, dźiwcej jaſſo ſtarſchmaj wróczicź. Mać hołzow wał bźěſhe ſo wjes tym hižom do Hornjeje Hórki podała a bźěſhe tam za dźiwczomaj płédźiła, woh tutón cźaſ pak Hnaſchczanſki wjeſnjanſka na Hornjo-Hórczanſku ſchuliſ powéſcź wo namakanymaj dźiwczomaj pósła.

S **Bronja.** (Sſeſkorny kwaſ.) Sandjenu wutoru ſwjeczeſchtaj tudomnu kubler Mikanjch Hanczka a jeho mandźelſka ſwój ſłeſborny kwaſ. Jubilarej ſtaj hižom je mnje pomérnje cźitaj a ſtrowaj a tukhwilu hłédźeje ſwoje hoſpodarſtwo ſwedomnicze wodźełałaj. Tutón jeju wuſnamny dźeń mějeſche cźim wjeſelſcheho wuſnamna, dokelż ſwjeczeſche runje na tutnu dnju jeju najſtarſchi ſyn ſwój ſelemy kwaſ. Pſchejemy mlodomanj, kaj też ſłeſbornymaj wandźelſkimaj wjele ſboża a Bożeho ſohnowanja do dalſcheho pſchichoda.

S **Minakalu.** (Jnjowy dźakny ſwjedźeni). Minakalſka woſada pſchichodnu njedźelu, 10. ſeptembra Jnjowy **Dźakny ſwjedźeni** woſwjeczi. Tutón ſwjedźeń budźa dorje kéſha wſchitzky rataréjo ſ wulkim wjeſelom ſwjeczicź moż, pſchetoż jné ſtamé a wjedro, kiž bźěchu jim ſpożčenc, bźěchu wobſtejo pſchihódnu. To placźi na prénim méſtnje wo ſitowych żnjach, kiž ſu ſo tola kéſha zyle wobſchły derje rodźile. Każ kóżde léto, budźa nj dźelu wjeczor w Minakalſkim hoſcźenju wulke eſe k domkhowanju, k czemuż buda ſo najlepſche jédźe a picźa poſkicźeż.

S **Kamjenza.** W nocy wot wutoru k ſrjedźe je tudomny wobydlér w pjanoſczi ſ jédſoucheho kola padnył, ſebi moſhy ſiſchatzł a ſo ſtraſchnje ſranił. Wón ſ Halſchtrowa dowroj jédźeſche. Blížko Protezańſkeho hoſcźenza na léwej ſtronje dróhi po nahéj hórzu ſ wulkej pſchichoſczu do dróhowcho kamjenja ſrały. Nješbożowacho dyrbjachu do Kamjenſkeje bratrowſkeje khorownje dowjeſcź.

S **Kulowa.** (Młócźawa padze na dźeſcź.) Kruwje ſo do młócźawy ſapſchehnjeſchtej a dyrbjeſchtej maſchinu do ſnjožnoteho dwora cźahnyeź. Kruwje ſo ſpłóſchiſchtej, maſchinu ſo powróczi a dźeſcź, kiž na kamjentnej ławozy pſchi domſkim ſtedźachu, trjeſchi. Dwé ſe ſtróżeſenti wotendźeſchtej. Tſitétny ſyn dźiałaczerja Koſtorſcha bźěſche tak njeſbożownje pod maſchinu pichiſchoł, ſo ſo jemu noha na wjazy méſtnach ſłama a ſo ſo wobdrě. Lékaŕ dźeczo hnydom do Slo-Komorowſkeje khorownje dowjeſe.

Druhi wulét

Sjenoczeństwa Budyſkich evangelſkich Sserbow do Nadźanez.

Naſch prěni wulét do Wuriz je ſo wſchém, kiž ſu ſobu byli, tak derje ſpodobał, ſo ſo w naſchej ſaſchłej ſhromadźiſnje wot mnohich pſchitomnych pſchedźydſtwu próſtwa pſchepoda, ſo by ſo bórſy ſaſo tajſt wjeſkety a radoſtny wulét ſarjadował. Pſchi wothkoſowanju bźěchu hnydom wſchitzy ſa njón. A tak ſo poſtaji, ſo bychmy ras ſerbſkeho hoſcźenzarja Schczépanka wopytali. To je hoſcźenz, kiž pſchi dróſy do Porſchiz leži. Dokelż naſche ſobuſtawy a ſerbſzy pſchecźeljo we wſchéch kónczinach Budyſchina, potajſtim daloko rośno bydla, tuż ſo derje njechodźi, ſo bychu ſo wſchitzy na jenym méſtnje ſhromadźili. Tuż je ſo wobſamtko, ſo kóżdy ſe ſwojim ſnjožodom hnydom do Nadźanez dźe. Njech naſche ſobuſtawy a ſerbſzy pichecźeljo wjazy druhich evang. Sserbow na tutón ſerbſki wulét kedźbliwych cźinja a jich ſobu pſchiwjedu! My pſcheproſchujemy a witamy na tutym wjecźoru też ſwérnych Sserbow ſe ſnjožodnych wſow, każ ſ Wuriz, Jenkez, ſ Woſchez, ſ Delnjeje Kiny a wſo też ſ Nadźanez atd.

Tutón wulét je poſtajeny na

ſrjedu 13. ſeptembra wjeczor w 7 hodź. do Schczépankez hoſcźenza w Nadźanezach.

Każ je hižo horjeka najpomnjene, trjechimy ſo tam w poſtajenym cźaſu a njech ſo prawje wjele ſerbſkich picźecźelow k tomu pſchinamaka. Kacź ſo nichtó njebudźe. Cźi, kiž ſu naſch prěni wulét ſkombmjili a ſu wo wjeſelu a radoſcźi na tutym wjecźoru ſłyſcheli, ſu drje ſo trochu mjerſali, io ſo njcźiju ſobu wobdźelili. To rěka, to ptacźi jenoż tym, kiž mějachu thwile a njebéchu pſches druhe pſchiſłuſchnoſcźe jadźewani.

Potajſtim ſrjedu 13. ſeptembra wjeczor w 7 hodź. ſetkaja ſo evangelſzy Sserbja ſ Budyſchina a wokolinu **w Schczépankez hoſcźenzu w Nadźanezach.**

Wutrobny poſtrow ſcźele Wam wſchitkim

Pſchedźydſtwo.

Sjenoczeństwa evang. Sserbow w Budyſchinje.

Z Łužicy

* S **Baſkopiz.** (Kommuniſtow ſajeli.) Pſchi pſchepytowanju ſu w ſtarſchiſkim wobydlenju mlódſcheho kommuniſty maczſinu k ruczźnym granatam namakali. Pſchi tym tſjoch kommuniſtow ſajachu a do Hohnſteina dowjeſechu.

* S **Hotbina.** (Sso ſatepił.) W mkuſkim hacźe we Wopakej je ſo tudomny njeżenjeny dźełaczeź Hermann Dießner ſatepił. Jeho draſta pſchi brjoſy leżeſche. Wón je najſterje ſamomordarſtwo ſkucźił. Pſchicźina k ſamomordarſtwu pola njeho dozyka njeje ſnata.

Němſki motorowy koleſar je w Schpaniſkej nowy rekord poſtajił.

Němſki miſchtr Looſ pſchi hórſkim wuježdźowanju motorſkich kolow pola méſta Bilbao w Schpaniſkej nowy drohowny rekord poſtaji.

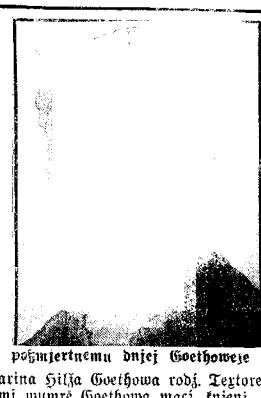
Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladу na wjedro ſa jutſchiſchu ſobotu: Malo pſchemėnjenja.**

* **W Königsbergu ſu dźiałaczerja Langu a kommuniſta Siedelmanna dla ſhromadneho mordarſtwa k ſmjercźi ſaſudźili. Saſudźenaj ſtaj SA-muża ſkónzowałoj.**

* **Snaty jendźelſki politikaŕ Lord Grey je ſchtwórtk rano w 6 hodź. 72 lét ſtary wumrél.**

* **Cźeſći wichor je w Teksaſu żałoſtnje ſakhadźał. Po wojſewjenju cźerwjeneho khżiża je ſebi 24 morwych a 600 franjenych k woporu żadał. 7000 bydlenjow je ſo ſapuſcźiło.**

K 125. pożmjertnemu dnjej Goetheowje macźerje.

Katharina Hilża Goethowa rodź. Textorez. Pſched 125 létami wumrě Goethowa macź, knjeni „Aja", 13. ſeptembra 1808.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Betrifft: Reichszuſchüſſe für die Inſtandſetzung von Wohngebäuden und landwirtſchaftlichen Wirtſchaftsgebäuden, die Teilung von Wohnungen und den Umbau gewerblicher und ſonſtiger Räume zu Wohnungen.

Der Herr Reichsarbeitsminiſter hat ſich im Einvernehmen mit dem Herrn Reichsminiſter der Finanzen damit einverſtanden erklärt, daß der Zeitpunkt für den Beginn der Arbeiten ſpätenſtens bis zum 1. November d. Js., der Endtermin bis zum 1. Mai 1934 hinausgeſchoben wird.

Ferner hat der Herr Reichsarbeitsminiſter auf Anregung des Herrn Reichsminiſter der Luftfahrt im Hinblick auf die Bedeutung der Luftſchutzmaßnahmen beſtimmt, daß Arbeiten zum Ausbau von Schutzräumen für Zwecke des Luftſchutzes als größere Inſtandſetzungsarbeiten im Sinne der Beſtimmungen über die Gewährung von Reichszuſchüſſen anzuſehen ſind.

Die Hausbeſitzer bitte ich, von dieſer Hilfsmaßnahme der Reichsregierung weitgehendſte Gebrauch zu machen. Formulare zur Beantragung von Reichszuſchüſſen ſind im Kreisausſchußbüro, Zimmer Nr. 1, erhältlich.

Gleichzeitig weiſe ich darauf hin, daß die in den erteilten Vorbeſcheiden feſtgeſetzten Friſten zur Ausführung der Arbeiten unbedingt innegehalten werden müſſen. Ich bitte die Hausbeſitzer, die bereits im Beſitze des Vorbeſcheides ſind, mit der Ausführung der Arbeiten ſofort zu beginnen und nach Beendigung der Arbeiten die Rechnungen umgehend hierher einzureichen.

Hoyerswerda, den 6. September 1933.

Der Vorſitzende des Kreisausſchuſſes.

Betrifft: Feldmäuſebekämpfung.

Das Auftreten der Feldmäuſe in der Provinz Niederſchleſien droht zu einer Kataſtrophe zu werden. Deshalb hat der Herr Landsbauernführer die Anregung gegeben, ſofort umfaſſende Bekämpfungsmaßnahmen, die auf gemeinſchaftlichem Wege durchzuführen ſind, einzuleiten. Dieſe Maßnahmen ſollen in der Zeit vom 11. bis 25. September d. Js. zur Durchführung gelangen. Da auch die hieſige Gegend zum Teil von einer Mäuſeplage betroffen worden iſt, iſt der hieſige Kreis in die Bekämpfungsmaßnahmen einbezogen worden. Soweit Gemeindegelände (alſo Feldraine, Straßenböſchungen uſw.) in Frage kommen, wird beſondere Anweiſung an die Ortsbehörden ergehen. Unter Hinweis auf §20 der Polizeiverordnung betr. Feld- und Forſtſchutz vom 2. Mai 1932, Sonderbeilage zu Stück 19 des vorjährigen Amtsblatts, fordere ich die Feld- und Gartenbeſitzer hiermit auf, ſich in der genannten Zeit an den Bekämpfungsmaßnahmen zu beteiligen. Nachſtehend gebe ich eine Anleitung zur Verwendung des Löfflerſchen Mäuſetyphusbazillus bekannt, der von dem Bakteriologiſchen Inſtitut in Breslau 16, Kaiſerſtraße 55, zum Preiſe von 6.— RM je Liter bezogen werden kann.

Hoyerswerda, den 31. Auguſt 1933.

Der kommiſſariſche Landrat.

Towaſtwowske powěſtnikl.

Budyſchin. Sserb. tow. „Nadźija" imeje wutoru 12. ſeptembra ſpéwnu a ſabawnu hodźinu w Sserbſkim Domje. Sapoczatk wjeczor we 8 hodź. Wo bohaty wopyt proſzy pſchedźydſtwo.

Swójbne powěsće

Semrěłoj: Ewald Kuttner, invalid w Dźéżnikezach. Klara Breitenfeldowa rodź. Wiehwegerez w Bélej Wodźe, 52 lét.

Železniski jězdny plan. — Płaciwy wot 15. meje 1933

S Drježdżan do Chorjelza.

● Drježdżan-N.	0.35	1.49	3.28	5.27	5.51	6.26	7.17	8.16	8.27	9.35	10.02	11.33	12.42	13.50	15.12	16.35	17.16	17.52	19.22	20.27	21.44	23.10	23.30
„ Radeberga	1.05		3.46		—	6.47	7.47			9.58			—			16.57	17.47				22.15		—
„ Arnsdorfa	1.11		3.55		6. 0	6.54	7.56			10.07	10.32		13.12	14.18	15.41	17.05	17.57		10.51		22.25	23.33	23.47
„ Wulkeje Hartawy	1.25		—		6.31		8.06			10.17			13.28		15.52	17.16	18.10		20.01		22.36		23.56
„ Weickersdorfa	*1.30		—		6.37		8.12			10.23	10.48		13.39		15.58	17.22	18.15		20.07		22.43		0.03
do Bišlopiz	1.34		4.11		6.42	7.09	8.17	8.51		10.28			13.44	14.34	16.03	17.27	18.22		20.12		22.48	23.47	0.06
„ Bišlopiz	1.37		4.13	5.45	6.44		8.19			10.29			13.45		16.04		18.23				22.52	23.48	
„ Semitz	1.44		—	5.53	6.51		8.26			10.36			13.54		16.12		18.41				22.59		
„ Zicenja	1.52		—	6.02	7.00		8.34			10.44			14.03		16.21		18.49				23.08		
do Budyšćina	2.01	2.38	4.31	6.12	7.09		8.42		9.19	10.52		12.24	14.08		16.28		18.58	18.43		21 19	23.17	0.03	
ł Budyšćina	2.05	2.39	4.32	—	7.14				9.20	10.56		12.25	14.08		16.33		19.0	18.44		21.21	23.21	0.04	
„ Kulowa	2.13		—	—	7.24					11.05			14.17		16.42		19.11				23.30		
„ Pomorc	2.21		—	—	7.32					11.13			14.25		16.51		19.19				23.39		
„ Wujelba	2.27		—	—	7.40					11.20			14.33		16. 7		19. 6				23.46		
„ Lubija	2.37	2.58	4.56	6.37	7.46				9.42	11.32	12 46		14.45		17.03		19.37	19.05	20.37	21 42	23.59	0.23	
do Chorjelza	3.00	3.18	5.24	7.34	8.33				10.03	12.06			15.20		17.42		20.06	19.26	21.01	22.02	0.35	0.53	

— * W nozu do njedżele a šwj. dnjach łašanje tež we Weickersdorfje 1.30. ‖ Jenoz w nozu.

Se Chorjelza do Drježdżan.

Se Chorjelza	0.30	2.56	4.20	5.52	†			7.45	8.41	10.58		11.13			14.40		16.39	18.13	19.20	19.45	20.41		21.02	
„ Lubija	1.00	3.19	5.02	6.30	6.07			8.25	9.05	11.23		11.52			15.21		17.19	18.38	19.59	20 12	21.06		21.46	23.11
„ Wujelba			5.12		6.16			8.34				12.01			15.30		17.29			20 21			21.55	
„ Pomorc	1.12		5.18		6.23			8.41				12.07			15.37		17.35			20.27			22.02	
„ Kulowa			5.24		6.31			8.48				12.15			15.45		17.43		†	20 34			22.09	
do Budyšćina	1.23	3.38	5.34		6.40			8.56	9.24	11.42		12.23			15.53		17.50	18.57		20.41	21.25		22 17	23.33
ł Budyšćina	1.24	3.39	5.39			6.34		9.00	9.25	11.43		12.28	14.23		15.58	16.46	17.58	18.59	20.36	20.44	21.26		22.22	23.35
„ Zicenja			5.51			6.45		9.11				12.39	14.35		16.10	16.57	19.04		20.47	21.55			22.34	
„ Semitz			6.01			6.55		9.21				12.48	14.45		16.22	17.07	19.14		20.56	21.04			22.44	
do Bišlopiz	1.44		6.10			7.03		9.28				12.56	14.53		16.33	17.14	19.25		21.01	21.12			22.53	23.55
ł Bišlopiz	1.46	5.21	6.14	6.20		7.06	8.48	9.34	9.47		12.04	12.58	14.54	15.40	16.40		18.15	18.23		21.10	21.15		22.55	23.00	23.57
„ Weickersdorfa		5.37		6.26		7.12	8.54		9.53			13.04	15.00		16.56			18.33		21.16	21.20			23.05	
„ Wulkeje Hartawy		5.33		6.33		7.19	9.00		10.00			13.11	15.07	15.49	16.43			18.40		21.22	21.27			23.13	
„ Arnsdorfa	2.02	5.43	6.31	6.44		7.29	9.10		10.10		12.20	13.22	15.18	16.00	16.54			18.50		21.33	21.37		23 11	23.24	0.12
„ Radeberga	2.10	5.51		6.52		7.33	9.17		10.28			13.33	15.26	—	17.03			18.58		21.41	21.45		23.18	23.32	0.24
do Drježdżan-N.	2.28	4.26	6 14	6.55		7.16	8.02	9.35	10.05	10.42	10.15	12.31	12.42	13.49	15.50	16.23	17.22	18.49	19.16	19.59	22.05	22.05	22.15	23 35	23 56	0.40

‖ Jenoj njedżelu a šwjatše dny. * Jenoj njedżelu a šwj. dny wjeczor a jenoj wot 2. 3. julija hač 27. 28. augusta. † Jenoj wichdne dny.

S Bišlopiz do Kamjenza.

S Bišlopiz	6.50	13.43	16.48	18.32	23.00
„ Schmorbna	6.58	13.52	16.57	18.41	23.09
„ Porchowa	7.03	14.02	17.07	18.51	23.19
„ Ruschizy	7.10	14.12	17.16	19.01	23.29
„ Halschtrowa	7.28	14.22	17.30	19.10	23.38
„ Protez-Thonberga	7.33	14.27	17.35	19.15	23.43
„ Wrěsnje	7.39	14.32	17.40	19.21	23.49
do Kamjenza	7.48	14.41	17.49	19.29	24.58

Jenoż njedżelu. Jenoż njedżelu, srjedu a sobotu.

S Kamjenza do Bišlopiz.

S Kamjenza	5.09	11.40	13.30	13.40	17.08	21.47
„ Wrěsnje	5.18	11.49	13.48	13.54	17.17	21.56
„ Protez-Thonb	5.24	11.55	13.59	14.02	17.23	22.01
„ Halschtrowa	5.30	12.03	14.28		17.32	22.07
„ Ruschizy	5.39	12.14	14.39		17.40	22.16
„ Porchowa	5.49	12.22	15.02		17.53	22.26
„ Schmorbno	5.59	12.31	15.18		18.03	22.35
do Bišlopiz	6.07	12.40	15.30		18.11	22.44

Jenoż njedżelu. Wšědne dny. Njedż. a swj. dny. Njedżelu, srjedu a sobotu.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Přikrywy na blido na sofa na diwan

přikrywy na ścěnu, k mebłam so hodźace, wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Maršěrowanske črije

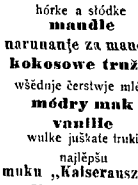
čorne
12.90, 15.50, 19.50, 21.50
brune
16.50, 19.50, 22.50
we wulkim wubjerku

Fähle Schuhwarenhaus Bautzen

Trjebanej
mužacej jězdnej kolo
a trjebanej
žonjacej jězdne kolo
su tuni po předań
P. Koreng w Njebjelčicach
wikowańja z jězdnymi kolami

Baje, bajki a basničky
(Mich Nawka) Serbske narodne bajki. 48 str. 30 pj.

K
domkhowancy
a
kermuši
poruča

wulkotne, złožołte
sultaniny
punt wot 30 pj.
kravne korinty
punt wot 55 pj.
hórke a słódke
mandle
narunanje za mandle
kokosowe tružki
wšědnje čerstwje mlěty
módry mak
vanille
wulke juškate truki
najlěpšu
muku „Kaiserauszug"
wollje k pječenju
čerstwe citrony
wšitko po na tuńšich płaćiznach

Karl Preißer jun.
w Budyšinje
rjany rózk na Žitnych wikach

Gardiny
story, rolowy tunjo
diwan. a spanske přikrywy
w Budyšinje na
Zwonkowej Lawskej hasy 10

Čorny dank za serbske drasty
we wšitkich šěrokosćach, **moirejowy dank**, běły a różo-barbny, dobry a płaćizny hódny
Hilgerowy nasl. **F. Wiltschek**
na Seminarskej hasy 2

Israelec rěznistwo
w Bukecach
poruča k domkhowańcy
młode howjaze mjaso
punt po 45 pj.
najlěpše swinjace mjaso
rjap a kotelety, pt. po 75 pj.
łopatki a pleca pt. po 65 pj.
najlěpše swinjace mjaso
brjuch punt po 60 pj.
najlěpše ćelace mjaso
punt po 60—65 pj.
wšitke družiny kolbasy
punt po 70 pj.
mjechu servelatnu kolbasu
punt po 1.10 hr.
twjerdu servelatnu kolbasu
punt po 1.60 hr.
rubane howjaze a swinjace mjaso punt po 60 pj.
swinjace hlowy z ličomaj
punt po 40 pj.
sylcowe mjaso 4 punty 1.- hr.
połć, tuk a łój we mnohosći
Wšitko cyle čerstwe!

Zwěsne wumělske faldkate madrasowe
garding
story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Zliěbomanki
čiści tunjo
Smolerjec knihićišćerńja
z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",
kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko. 1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra. —.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaležki: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko. 1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśigrada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka pěseń. —.50 hr
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće. —.50 hr.
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednanjach. —.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-eniska baseń. 1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z dźewjeć rěčami. Marchar Nowak. 2.00 hr.
11. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basńe. —.50 hr.
12. Terěza Nowáková: **Na farje.** — **Hałtki.** Powědańčka. 1.00 hr.
13. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. —.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. zeš. 1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. zeš. 1.00 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.50 hr.
18. Božena Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žyweńa pastyńskego žowća. —.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokladopytař.** — **Le chevalier de saxe.** Stawizniske powědańcy. 1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaležki: **Kupa zabytych** Roman serbskeje pytaceje duše. 1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 1.00 hr.
22. Božena Němcowa: **W groze a pód grodom.** Powědańčko. —.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smolerjec knihićišćerńja a knihańja, z. dr. z w. r. w Budyšin'e w Serbskim Dom'e.

345 jězdnych kołow
hižo lětsa předach. Mój wulki wobrót dopokazuje, zo też Wy jara přihódnje pola mje kupujośe. Přez 250 jězdnych kołow znamkow kaž Brennabor, Diamant, Göricke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakaće pola mje na składze. Najdźeše trajace rukowanje. Wotpłaćowanje dowolene.

Wulki skład narunanskich dźělow. Tehodła wuporjedźenja najspěšniśo wuwjedu. Wobkedźbujće mojej wukładnej wokńe na Hornčeńskej hasy čo. 18.

J. Schieback, na Mužakowskej drózy 4.

Programy
za swjedźenje, zjězdy ald. zhotuje tunjo
Smolerjec knihićišćerńja
z. dr. z w. r. w Serbskim Domje

Marta Haješec
August Simon
slubjenaj
We Łazu — We Wulkich Zdźarach
7. septembra 1933

Kupujeće přeco přihódnje we woseb. wobkhodźe dobrych
wupjerkow, pjerja, šatow
fabriske zbytki jara tunjo
Hilgerowy nasl. **E. Wiltschek**
na Seminarskej hasy 2

Přiloha k čisłu 206

SERBSKE NOWINY

Piatk 8. septembra 1933

Drježdźanski list

W Drježdźanach, 4. septembra 1933.

Lubi krajenjo!

Nětk tu bě ta luba ſtota kermuſchka. Tež tu we wulkomĕſćje ju wobzera ſwjeciachmy. Znjowy djakny ſwjedźeń, mala kermuſcha abo kermuſchka, to je hewak jenoż wĕz ratarja, pſchetoż mĕſchćan njeje tola nizo domthowak. Ssmy tež powſchittkownje w Němſkej chzili domkhowanku na 1. oktobra ſwjeczicź, ale wo tym njebĕ tak khĕtſje nizo wĕſte jhonicź, tak jo ſu tu zyrkwinſke wuſchnoſćze wobſamknyle, ſo pódla teho 3. ſeptembra domthowanku woſwjeczu. Nětko bě wczera tež oficielna powĕſćź tu, ſo ſo ſwjedźeń 1. oktobra tola wotmĕje. Potaklim ſwjeczimy tu nĕtt dwaj raſaj kermuſchku. Ow to budźe wjeſele, pomyſlcze ſebi tola dwaj raſaj tyknuz ſĕſćź a ſebi reſku ſawſerczecź. Haj tyknuz wſchak tu tež le kermuſchzy pjeczemy, ale ſ wej reſku to pola naſ klaza, tu mjenujzy tuſt hinak rejwaju kaj ſmy to nawukuyli, a cjehodla druhim khupeho kopola wotedacź?

W naſchich zyrkwjach mĕjachu kraſnu domthowanku. Pſched woklarjom ſtejeſchtaj dwĕ pópje ſnopow wokolo tlĕtki bĕſche rjenje ſhotowjeny rjeczas ſ kłozow a kwĕtkow ſapleczeny a na woklarju pjelnjachu ſo dary, tu niz tak burſke kaj w Sserbach, ale bóle ſahrodniſke, pſchetoż naſchi ſahrodnikarjo wotpokaſchu ſ tym ſwój dźak Bohu ſa rjane dary, kiž je jim narodźił dał. Tam widźachmy wſchelake ſahrodowe płody a też jeja a butru mjes nimi. Pódla teho wotpoloži wulkomĕſćźan ſe ſnjowym djatknym ſwjedźenjom też ſwój ſwiik ſ krajom, hdyž ſo też powſchittkowne dźakowanje ſa wſchĕ te Boſe dary wotmĕwa, kotrymž je Bóh knjes naroſtź dał wſchĕm tym ratarjam w nĕmſkim kraju, wſchak je tola ſnajmjeńſcha ſobu wužiwa a nĕſto wĕ, ſo we pſchichodnym lĕcze khlĕba tradacź niebudźe.

Kelko luda ſo tola ſajſo na zyrkwinſkim ſiwjenju wobdźĕluje, dyrbimy ſo dźiwacź. W mnohich zyrkwjach bĕſche ſchinja mĕſtna namakacź, tak bohaty bĕ wopſt ſnjowoneho djatkneho ſwjedźenja. Ale też hewak poeza ſo zyrkwinſke ſiwjenje tu we wulkomĕſćje bóle a bóle woſiwjecź. Kak mnoſy ſu tola w ſaſchkych lĕtach mĕniłi, ſo znjkej a Boha wjazy njetrjebaju a tuž njeſiju ſwoje dźĕći wukſchcźicź ako konfirmĕrowacź dali a ſo njeſiju pſched Bożim woltarjom wĕrowacź dali. To je nadeho wſchitko hinak. Kelko dorocſenych nĕtko do konfirmazijſkich hodźinow khodźi, mi wĕricź njebudźeſće. Jedyn farař ma tſi dny wob tydźeń jenoż dorocſenych, najbóle wokało 25 lĕt ſtarych roswuczowacź, kiž chcedźa ſo nĕtko konfirmĕrowacź dacź. Mĕrowanja takich porow, kiž ſu hižo 10 a wjac lĕt woženjene, njeje nizo nowcheho wjazy, nĕtko ſu halle mudrośći a rozum doſtali. Maju tola nĕtko ja to, ſo mandźelſtwo bjes zyrkwinſkeho ſehnowanja žane mandźelſtwo njeje. W Barlinje ſo tola nadobo nimale ſo a wjazy porow na tajke waſchnje ſwĕruje. Wjcho ſu tajzy, kiž ſu lĕta dołho po wopacznym puczu krocźili a kiž je naſch ludowy kanzler halle na prawy puć dowjedł. Nĕtko krocza ſwĕrnje ſa nim a tuž chcedźa też wurunacź, ſchtoż ſu we ſaſchtym czaſu ſ njerozumom ſawinowali. To ſu wĕſo Sserbja hinaſchi łſchcźerjenjo. Tam njeměchachmy žadyn pad, hdyž ſebi ſtarſchej konfirmaziju dźĕcźa abo mandźelſtwo wĕrowanje pſched woltarjom njepſcheſchtaj. Ale naſchemu kanzlerjej ſo poradźi, zyły lud ſajſo na powołny puć dowjecź.

Hiſchcze pišam pod ſaczſiſchczom jeho wulkotneje rĕcze w Nürnbergu a hižo ſo tu lud pſchihotuje, naſchich Drježdźanſkich SA.-muži, kiž ſu hromadze ſ Budyſchſkimi a ſ tajkimi ſ zyłeje Saſkeje pĕſchi do Nürnberga puczowali, ſajſo do domiſny witacź. To ſebi na tóždy pad też wobhladaſch, tak ſebi prajach a tuž ſo na haſzu podach, hdyž cźah nimo cźehnjeſche. Witanje bĕ nimomĕry wulkotne; ſławjenje a mjetanje twĕtkow nochcźyſche kónz bracź. Haj ſwojich brunakow ſebi naſche wobydleŕſtwo waži. Haſzy bĕchu ſ chorhojemi pſchepjelnjene a ſyły luda thodby wobrubjachu.

Khorhoje wſchak woſtanu hnydom ſa jutſiſchi dźeń wiſajo, hdyž naſ ſajo 1800 hornjoſchleſkich dźĕłaczerjow woppta. Woni pſchijĕdu dwĕmaj woſzebitymaj cźahomaj a woppitaju ſakſke dźĕłaczeſtwo. Póndźelu ſu hižo w Lipiku byli a do teho w Nürnbergu na wulkim ſlĕtu.

Tajſe woppity wſchak mamy nĕtko huſto. Saſtdźeny tydźeń bĕchu hałe italſzy ſtudencza tu byli a pſched nĕkotrymi njedźelemi tohorunja amerikanſzy ſtudencźa. Woni chcychu ſo wo nĕmſkich poměrach wobhonicź a ſu potom amerikanſkemu ludej wĕrnoſći wo nich dźĕlili. Schto pſchi tym tamniſchi lud wſcho nawĕdźi, wuthadźa ſ jeniczkeje powĕſće zyle raſnje. Wulka amerikanſka nowina bĕſche mjenujzy wo ſbĕhu SA. w jenym mĕſcze piſała, kiž je ſo runje tónſamſzny tydźeń ſtał, hdyž tam amerikanſzy ſtudencźa pſchebywachu a tucźi hnydom woſiewichu, ſo niczo wo tym pytnyli njeju. Hlejcze, tak pſchinoſchuja tajke wukrajne woppity, ſo ſo wĕrnoſcź wo naſchich poměrach roſſchĕrja a tamniſchi lud dowidźi, kak ſchcźuwaje ži-

Pſchewinicze hjesdźĕłoſcź.

Wumĕłcy dobry a derje ſtutkowazy plakat wobrocźa ſo na wſchitkich, ſo by k wobdźĕlenju pſchi darowanju ſa dźĕło napominał. Njech je dar też jenoż mały, wobdźĕlicź może a dyrbi ſo tóždy, ſo by ſo ſła thodojta hjesdźĕłoſcźe wotſtronika.

Dowſke nowiny wo Nĕmſkej tĕž a hroſnoſcze woſiewieja, kiž nihdy njeju ſo ſtali.

Hdyž ſmy runje pola wopytow, chzu też waſ hiſchcźe na wopyt proſnycź. Mjenujzy naſch Cźornobóh ſwjeczi ſobotu 30. ſeptembra ſwój 44. ſakoženiſti ſwjedźeń a wſchitzy lubi krajanjo ſ domiſny ſu na njón wutrobnje witani. Pſchenozowanje maju tu darmo pola lubych krajanow. Jĕdła pak ſo hodźi na njedźeliſku thartku wuwjeſcź, ſchto cźjecze hiſchcźe łĕpſcheho?

S tutym ſtrowi waž nanajwutrobniſcho

Waſch Drježdźanſki wuj.

Cyrkwinske powĕſće

13. njedźela po ſwj. Trojizy, 10. pózńjenja 1933

S Budyſchina.

W Michaĺſkej zyrkwi rano w 7 hodź. ſerbſke Boże wottajanje, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłużba (znjowy djakny ſwjedźeń) ſ zyrkwiniſkim a poſawniſkim chórom.

Krajnozyrkwinſke ſjednoczeńſtwo w Budyſchinje pſchi pólnym Hrodźiku 6.

Njedźelu 10. a póndźelu 11. pózńjenja rańſcho-ſakſka naſtomſka konferenza. Hłowna ſhromadźizna njedźelu pop. ½3 hodź., nimo teho rano we 8 hodź. rańſchu nutrnoſcź, dop. ¾11 hodź. pſchednoſcht, wjeczor we 8 hodź. pſchednoſchk wo hibanju wĕry němſkich kſcheſćanow.

Póndźelu dop. w 9 hodź. rańſcha nutrnoſcź, w 10 hodź. pſchednoſcht, pop. w 2 hodź. pſchednoſcht, w 4 hodź. ſwjeczenje Bożeho wottajanja. Póndźelu wjeczor we 8 hodź. ſwjaſt młodźiny ſa młodźenzow, ſrjedu wjeczor we 8 hodź. ſa młode holzy, ſchtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodźina (bratr Zimmermann).

Shromadźizny jwonka Budyſchina: Póndźelu wjeczor ½9 hodź. w Kumwaldze (bratr Zimmermann) wutoru wjeczor ½9 hodź. w Budeſtezach (bratr Zimmermann), pjatk wjeczor ½9 hodź. w Rodezach pola Pomorz (bratr Zimmermann), wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semizach (inſp. Brück), ſrjedu wjeczor we 8 hodź. w Biſkopizach, pjatk wjeczor we 8 hodź. w Zokowje. Kóždy je wutrobnje witany!

S Barta.

Znjowy djakny ſwjedźeń rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłużba. (Zyrkwinſka hudźba a) zyrkw. chór: Khwalcze teho Knjeſa wot K. G. Gläſer. b) pojawniſki chór: „Hlaj, zyły ſwĕt cźi khwalu Kirjeja móz“ wot B. Klein). Pop. w 2 hodź. dźĕcźikemſchenje. — Sbĕrka ſa diakoniju.

S Budeſtez.

Rano w 7 hodź. ſmĕje farař Bójz němſku ſpowĕdź, duchowny Böttger we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje. Dop. w 11 hodź. ſmĕje farař Bójz kemſchenje ſa dźĕcźi 5. hacź 8. ſchuliſkeho lĕta. Pop. ½4 hodź. ſmĕje farař Bójz ſerbſku a ½5 hodź. němſku ſpowĕdź.

Póndźelu wjeczor we 8 hodź. ſwuczowanje ſ pojawnami. Wutoru popoldnju w 6 hodź. ſmĕje farař Rjencź-Wjeſećanſki němſku ſpowĕdź. Srjedu wjeczor we 8 hodź. biblijſke rozrĕczowanje evang. tow. młodźenzow. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. tow. młodych holzow.

Spodźiwny připad

Tuta ſpodźiwna ſtawiſna ſo w dwazetych lĕtach ſaſtdźeneho lĕtitotka na jenej jendźelſkej płachtatej łodźi poda, kotraž bĕſche po puczu ſ Liverpoola do amerikanſkeho pſchiſtawa St. John. Cźłu ſpytacź, ju ſtrótka a tak jaſnje kaž mózno ſaſpodacź ſłožujo ſo po prĕnjotnej roſprawje, kotraž je w „Footſalls on the Boundary of another World“ namatacź.

Na najpomnjenej łodźi bĕſche jako prĕni nawodźowaŕ Schóta ſ mjenom Bruce. Wón bĕ pſchipoldnju ſapiſał, kak ſłónzo ſteji a ſchtož bĕ wobliczicź hewak nuſne. Tu bĕ na njeho nadobo njewſchĕdna ſprózność pſchichła, tyſchniwe, njewĕſte, muczaze ſaczucze. Liczby jemu pſched woczomaj rejwaju ſwój ſmyſł a hódnoſcź ſhubichu. Wón njemóžeſche ſo nadobo ſ nich wjac wuſnacź. Pomoz kapitana zutawichi, kotrehož na druhej ſtronje w jeho komorzy wecjeſche, wón poſtany a poda ſo k njemu po wuſkej cźmowej thóbdźe. Durje wotewrjene ſtejachu, a ja pijaŕkim blidom nawodźeŕ jaſnje poſtawu ſwojej wuhlada, kotraž na ſchpirowu taſlu njźchto ſchkrabaſche. Bruce pſchijtupi: tola tu ſo pisaŕ pomalu wobroczźiwſchi ſadźiwanemu zuſe, ſenje wobladane mjeſwocźo pſchiwodreczi....

Tak nĕkotre mjeſſchiny poddźicho nawodźowaŕ na roſtaſowańſkim morzu ſwojemu kapitanej powĕdaſche, kotrež ſebi na cźoło pſchimnuwſchi a ſmĕjo ſo hewak tak ſtróżeho Bruce woprajſha, kelko palenza drje je ſebi powĕdał. Tón ſo wĕry hodnje roſchori a namołwi pſchedtajeneho, ſo woſzebinjzy pſchezwedźicź. Wonaj ſo po żelejnym ſtopdźitu dele podaſchtaj. Komorka kapitana bĕſche próżdna. Bludnoſcź potajkim! Kak do czepła bě potajkim zuſy na łódź pſchińcź mohł, hdyž łóždy druheho tak derje kaž ſameho ſebje ſnaješche.

Kaž ſebje ſameho? Bruce ſo nadobo dopomni, kak bĕſche jemu prjedy tak ſpodźiwnje wokolo wutroby było, ſo bě w ſwojim ſpodźiwanju ſo ſam ſedy hiſchcźe ſeſnał. Ale woſta krucze pſchi tym, ſo je zuſy wobroczźiwſchi ſo krucze na njeho pohladał. A pijaŕka tafla!... Tu wona woprawdze hiſchcźe na błiźke leżeſche. Kapitan ſo nad nju łkhili a... dźiwaſche ſo. Tu bĕchu woprawdźe we wultich pijmikach jaſnje tute ſłowa cźitacź: „Jedźeze k dołhemu wjeczoru.“

„Napijaſchcźe Wy to, Bruce?“

„Nĕ, ſir.“

„Ja też niz. Pijmo je mi njeſnate. Njeje moje, ani Waſche, ani pijmo tódźneho pinczníka... Njebychli wĕdźał, ſo njeje mi w mojej tſijecźilĕtnej namórſkej ſłużbje cźert hiſchcźe ženje niczo na taſlu napijał... Swołajcze mużiwo hromadźe, nawodźowarjo!“

Tola żadyn njebĕ w komorzy pobył. Tak dałoko hacź mózachu dozyła pijacź, dyrbjeſche tóždy potajne ſłowa woſpjetujo napijacź. Ale to ſaneho ſ nich pijmo njebĕſche, ale zyle zuſe, ſpodźiwnje dźiwne.

Tu kapitana ženje ſnata wcźipnoſcź hrabnu. S hłozom, ketrehož pothad njeſnajeſche, wón porucźi: „Ssmĕr pſcheměniczi! Jedźemy k dołhemu wjeczoru!“ A wón jeneho muża do ſcźejorowego kołcha pózła...

Hodźiny napjatoſcze ſcźehowachu, kaž je cźłowjek jenoż jónu w ſiwjenju nawedźi. Tutón dźeń, tuta nóz jenoż Jenemu ſłuſcheſche: Bohu dałokoſcze, wĕſtkej!

Wy wĕricze, jo jeho ſnajecze, wy cźłowjekoju na kraju a w mĕſtach? Tola ſchto wy wo nim wĕſcze? So wam nĕſchto pĕſka, próſha abo deſchcźita, abo ſnĕha do noża nawĕje. Ale wón je waſchim ſmyſłam jwérjo w tłĕcźu. Wyſoko na horach dyrbjeſche jón ſeſnacź, hdyž wokolo nahłych ſkałow hwiſda a hujnym ſchtomam do halaſow pſchima, ſo ſtonajo ſo ſhibuja. Tola ſchto je ſamo rĕſny hóriki wĕſtk pſcheczíwo jeho wulkemu, mózniſchemu bratrej, wĕſtkej morjow?... Njerĕczu wo wichorje, jenoż wĕſtk mĕnju, wĕſtk, kotrýž pjany cźini, kotryž do kreje dże runja cźeſtemu winu; kotryž do woblicźa rĕſa kaž jaſny kryſtal, kotryž cźłowjeka hraba, ſo jeho ſyma pſchebĕhuje. Wĕſtk, kotryž je nadźija a tyſchny ſtrach, ſmjercź a ſiwjenje w jenym, woſtudny hłóſ prawcźeńſki.

Jemu tute tyſchne hodźiny łkuſcheja. S nĕkajkeje ſtrony łodowa ſyma na łódź dujeſche. Bě cźeſło ſmĕr djerjecź. Wĕſtk roſcźeſche a ſdaſche napominacź, by naſ najradſcho wrócźo ſtorkał. Ale wola namórnika je kruta. Wona wobſta. A ſ bĕłym ranjom ſo we dałokoſcźi ſ kurjawy ſpodźiwne horiſko wunóri. Kóždy pſchepucźował poknóżnych krajow tute hobrſke widźeńje ſnaje, a ſe ſcźejorowego kołcha bě hłóſ łłyſchecź: „Łodowa hora blíſko!“

A tĕłſe pſched nami ſ morja pluwaza łodowa kupa wurośće. A bórzy kapitan pſches dałokowid łódź wuſledźił, kotraž bĕſche k łodej ſaj pſchilĕpjena. Bě to tſiſchcźerozak, kiž bě po ſdaczu w łodze ſamjerſnył.

Nětko ſo wuthowaniſke dźĕła ſapocźachu, a bórzy wĕdźachmy, ſo bě zuſu łódź na jĕbje ſ Kuebeka do Liverpoola — kaž ſo to w dobje płachtneje łódźe huſto ſta — łodowa hora mohtrjez ſebi ſcźahnyła a ſajſo njepuſchczíła. Tydźenje dołho bě wona takle jako pſchiwĕſchł łodowedo hobra ſobu pluwała. Proviant dźĕſche ke kónzej a doſahaſche k nuły hiſchcze ſa jedyn wobjed. Muſtſtwo a ſobuježdni bĕchu hižo dołopolnje ſłabi a błiſko ſadwĕlowacź. Tu nadobo njewocźakowana pomoz pſchińdże.

To ſ krótkimi ſłowami wobſkadza prĕnjeho wukhowańſkeho cźłonka powĕ. Tu też hižo druhi pſchiſtajiwſchi poſtledniki pſchińjeſe. Jedyn po druhim po powjaſnowym rĕblu horje pſchiłĕſe. Nadobo nawodźowaŕ Bruce ſwojeho kapitana ſa rutu hrabnywſchi na wołkoroſcźeneho zuſeho paſażéra pokaja, kotryž runje na łódź ſtupi: „To wón je, to je jeho mjeswocźo...!“

Kapitan ſwój mĕr njeſhubi. Pſchithadnikej pichſtupiwſchi jeho ſe ſłowami powita: „Witajcze ſir, njechcacze nam pomhacź, ſpodźiwny pſchipad wujaż-

S Bukez.

Ranc ½7 hodź. žerbika spowědź, we 8 hodź. žerbiše a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zpytkw. rhór: „Wóh, tiworicjel zwěta“ wot Schuberta. Poćawništi rhór: „My dźemy a chcemy nětk modlicź žo t Bohu“, wot Birmela. Sběrka ja naschu zpytkej.

Wumrěłoj: Handrij Schlezka, wumjeńkař w Zornoźytach, 72 lět, 5 měš. a 11 dnjow stary. — Johanna rodź. Spanlez, mandź. Jana Nowaka, wumjeńkarja we Wujezku, 74 lět, 4 měš. a 25 dnjow stara.

S Budyšchinka.

Znjowy dźakny žwjedźeń budźe rano w 7 hodź. žerbika spowědź, we 8 hodź. žerbika a dop. ½10 hodź. němska Boża žłužba (knjes farař Tyšcher ł Budyschina). Koletka ja zpytkwinske tepjenje.

S Hodźija.

Rano w 7 hodź. smjeje farař Voigt žerbiku spowědź, farař Mjetař we 8 hodź. žerbiše a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Poćawništojo wožadny spěw pschewodźa a meletku pikkaja. Dopołdnja w 11 hodź. je Boža žłužba ja dźěći. — Pódnjeźu (kermuschny žwjedźeń) smeje farař Voigt rano we 8 hodź. němske a ½10 hodź. žerbiše kemšenje.

S Hućinu.

Rano we 8 hodź. žerbika a dop. ½10 hodź. němska Boża žłužba. W 11 hodź. kemšenje ja dźěći.

S Khwaćiu.

Rano w 7 hodź. žerbika spowědź, we 8 hodź. žerbiše a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Předuje stud. theol. Rychtař. W 11 hodź. dźěćikemšenje.

Wumrěła: Wutoru 5. t. m. Hana Khrysta Bergez, rentudoskawarka we Wulkej Dubrawje, 85 lět 11 měš. a 21 dnjow stara.

S Klukšu.

Znjowy dźakny žwjedźeń rano we 8 hodź. žerbiše a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. We woběmaj kudźe rhór spěwaćź. Sběrka.

S Kotcu.

Rano ½8 hodź. němska spowědź a Boże wotkasanje, dop. ½9 hodź. němske předowanje (wožadny farař). — Misijonska koletka.

S Łupoje.

Rano we 8 hodź. žo žerbiše předowanje cźita.

S Malešchez.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. žerbiše kemšenje.

S Minakala.

Znjowy dźakny žwjedźeń. Rano we 8 hodź. žerbika a dop. ½10 hodź. němska žwjedźeńska Boża žłužba. Zyrkwiniti rhór spěwa: Psalm 150 wot Fr. Sischera: „Knježe Božo, Cźe thwalimy! — Koletka ja naš Boži dom. Dop. w 11 hodź. dźěćikemšenje. — Pop. we 2 hodź. šichežeńska Boża žłužba.

S Njeswačźidła.

Rano w 7 hodź. žerbika spowědź, we 8 hodź. žerbiše a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Sběrka ja nuju we wožadže. Pop. w 2 hodź. kemšenje ja dźěći. W 3 hodź. šhadźowanka ev.-luth. towaršstwow młodych kolzow pola Gneušez pschi dwórnischću.

S Nošačźiu.

Znjowy dźakny žwjedźeń rano we 8 hodź. žerbika Boża žłužba, dop. ½10 hodź. němska Boża žłužba. — Khór spěwa, ja Božt dom žo ibćra.

---

nicź?...“ Dowjedźe jeho bele do žwojeje komorki. Bruce wša prěnjeho ofizéra wuhowanje łódźe ja ruku a jeźany jeho žobu.

Pschi žwojim pižańskim blidźe kaptan tafliczku wlawschi ju wobroćźi a proschesche zuzeho, žłowa napisaćź: „Jdźeće k dołhemu wjeczoru.“

A jako tafliczku sažo wobroćźi a pišmje pschiruna, žo wonej dospołnje runajchtej. Jenož so žo prěnja krodhu njewidźiśischa bnyć jdasche. Tola běšche to bjes dwěla šamšna ruka. Kapitan žo dale woprašcha: „Sir, możeće žo dopomnicź, so sće tele žłowa hižo jónu na tutu tafliczku napisałi?“ — „Niź, so bych wědźał,“ druhi pschešłapjeny wotmołwi.

„Njeje žo Wam teź nicźo podobneho dźało? Wobrocźće žo. Njeješnajeće tu mojeho nawodźowarja šašo?“

Tu zuzy ofizér, kotryž bě hacź dotal cźiśiche ipodźiwnemu pschešłychowanicź pschipožłuchał, do rosmołwy japschimny: „Spodźiwnje, šawěrno ipodźiwnje, tónle knjes je wćera pschipołdnju hodźinu dołho tak hłuboko špał, jo njemóžachny jeho k wobjedej wubudźicź. Zdyž potom šam wotucźi, běšche wón, hewak tak hłubokomrěžny a šadwołowany, kaž pschemjenjeny a ja-nuńcźeńcźe nam ſ wješkokum hłošom: „Kapitano, jutśe budźemy wumóženi.“ Wěrjach, jo je wobkludnił. Wón pak pschi žwojej wješkolmnožlnej dowěrje wošta, a tu ta roścźeńcźe a roścźeńcźe, doniž žo waścha łódź nadobo njepokaća. A nětko prajeće, Sire, njemóžeće žo na nicźo wjaz dopomnicź?“

Juzy žebi na cźoło pomaša, jako by cźekaju myšliczku jašo chcył popadnycź, a ſ cźežkim hłošom rjekny: Ně, ale... roshladuju-li žo tudy, žo mi nětkole tola idawa, jako njeby mi waścha łódź zyle zuza była, jako bych tu hižo jónu pobył... psched dołhim cźašom jónu... na jenom šćerym, mhłowym dnju... a jako bych dyrbjał — pschetož šum šam łódźe nawodźowacź nawutnył — jako bych dyrbjał pomhacź, šměr jeho pohjadnycź... haj, zyle prawje, šměr jeho...“ nj.

S Porschiz.

Znjowy dźakny žwjedźeń budźe rano we 8 hodź. žerbika, dop. ½10 hodź. němska Boża žłužba. Koletka ja zyrkwinske tepjenje. ½10 hodź. dźěćikemšenje ja młodźe dźěći w Porschizach. Towaršstwo młodych holzow wobdźěli žo na sendźenju w Njeswačźidle. — Wutoru pop. w 3 hodź. žónske towaršstwo pola Dittrichez w Kubschizach. Knjes wothladaŕ Kichižan śmjeje biblisle hodźiny wutoru w Boschezach, žrjedu w Kraležach.

Pischezo hischcze cźołmarska romantika w Venedigu.

Kaž je snate, žu cźołmy, tute romantiśe powstanti we Venedigu, hižom dźešchi cźaš do njehnady padke, dokelž žo ſ nimi pschepomaku jędźi. Ale pschi žwjedźenjach žo wone pschezo hischcze mjes kražnymi twarjenjemi pschi wijatych kanalach pokazuja a dopominaju na lětstotytki, w kotrychž Venedig do najmóžnischich a najbohatschich žwětowych městew žłuschesche.

S Rakez.

Znjowy dźakny žwjedźeń rano we 8 hodź. žerbiše Boże wotkasanje, dop. w 9 hodź. žerbiša a ½11 hodź. němska Boża žłužba. — Póndźelu rano w 7 hodź. rańscha nutrnoscź.

S Wóźlinka.

Znjowy dźakny žwjedźeń rano w 7 hodź. žerbiše spowědź, we 8 hodź. žerbiše a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Khór: a) Spěwajsće Knjeże; b) Wulki je Knjes, wot W. Rudnika. Koletka. Pop. ½4 hodź. Boża žłužba w Lěśkej. — Wutoru 12. IX. wjeczor we 8 hodź. pola Mirschez: Sswójbnu wjeczor towaršstwo khcheśćijanskich starschich. (Pschednoščkaj: a) Knjes šwjatkowny sekretar Schröder ſ Drjezdźan: My a nowa stat; b) knj. wpschichi hajnk Schneider ſ Lěśeje: Wo naschich ptaćkach a jich hłoschach).

S Wěsporka.

Dop. w 10 hodź. misijonske kemšenje (misijonar Kretschmar ſ Naušchese Afriki) na to šawjasane Boże wotkasanje, (swožadny farař). dop. ½12 hodź. mysle dźěćikemšenje we wešadnej šali: pop. w 3 hodź. teź tam towaršstwo wowtkow: w žłužbje khcźija na njepschichotowanych schcźeźkach w Naušchej Afriji (misijonar Kretschmar) Misijonska koletka.

Radio

Sobotu 9. septembra pschichodnje:

Königswusterhausen. Rano hnadne wšědźneho programa: 11,30 hospodarski powěsći, powěsći, powětrowy rozhlad. 15 hodź. 17 sportiski powěsći. 18,05 pastorski wobrazy. 19 hodź. duna naroda. 20 rejwanje ſ hudźbu.

Lipsk. Rano hnadne wšědneho programa: 11,15 hodź. 19 hodźinu naroda. 20 komiska opera „Nemy Galathee“. 21 ogarnowerski hudźbny rozhlad.

Hischcze wažne ſ dnjownego programa. Wróćlawc: „Wernjace wokna“. Frankfurt 20 wulki wschelakinu wjeczor. Mnichow: 20 koncert. Rom: 20,45 symfonski koncert. Budapešt: 20,10 opereta „Zigeunerprimas“.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das für den Betrieb der Wirtschaftsbesitzer Martin und Alfred Hempel in Malschwitz Nr. 15 erteilte Sicherungsverfahren wird nach Durchführung der Entschädigung aufgehoben.

Dresden, am 24. August 1933.

Die Landstelle.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje

Hospodarski rozhlad

Pjatk 8. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,507	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	13,23	100 českosk. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,07	100 franc. frankow	16,435

Barlinska burza mějeśche wčera khětro njejenajke kupcy. Wikowanje běšche žłaby. Na wikach rentowych šćežkowe běšche wikowanje trochu žiwiše, a kurtyž žo šrjedźeńcźa.

Barlinske produkty we wěsći nadźeju wčera trochu powyšćenu płacźiznu pschinjuchu. Dež mjenuje žo bóle za wčerawše sajimnja. Rožka mějeśche žłaby wiš, tola ješe płacźiznu žo njepschemjeniśe. Wawes pocźina pschibywacź.

Wčera płacźeśche w Barlinje grunać

pschenicź: 8,70—8,80 (8,65—8,75) hr., rožk: 7,10 (hacź 7,20) (7,05—7,15) hr., jerjenjcź, najmjenje: 8,55 (hacź 9,05 hr., nałenicźo: 7,30—7,70 hr., wowsa, šta reho: 6,25—6,60 (6,75—7,05) hr.,

w termijnowym wikowanju

pschenicź, ja septembr: 9,52½ hr., ja oktober: 9,60 hr., ja dezember: 9,90 (9,77½) hr.,

rožk, ja septembr: 7,83½ hr., ja oktober: 7,95 hr., ja dezember: 8,10 hr.,

wowsa, ja septembr: 6,60 (6,62½) hr.

Wik w Lubiju.

Pschenica płacźeśche 8,20—8,40 hr., rožka 6,80—7 hr., jerjenjcź, nałeni 8,25—8,75 hr., najmanši 6,50—6,70 (6,50—7,80) hr., wowsa 6—6,80 hr., hrona 2,10—2,40 hr., šymy 2—2,30 hr., šymy ſ małchinu młócźena 80 hacź 90 pj., muka, pschenicźna 15,25 hr., rjana 11,75 hr., a to wšo pschi wotbjerku 5 hr., rjana 5 hr., hutra, 1 punta 70—78 (70—75) pj., ja 10 ze 10—100 pj., twarog 50 hacź 22 pj., hrona 3—3½ pj., kał, běły 5—7 (4—8) pj., cźerwjeny 7—8 (7—10) pj., kohlrabi 5—10 (5—35) pj., kišały (16 pj.—) 10—20 (10—12) pj., jedźana loboda 15—12—15 pj., horcźa 5—6—8 pj., pory 10—20 pj., kórli 15—20 pj., sełata 10—8—10 pj., hurki 20—25 pj., tomaty 15—20 (15—20) pj., fjolowej 5—4—5 pj., rowjeli 8—5 pj., hruški 7—5 pj., jabłuka 7—25—40 hacź 200 pj., mjenje 50 pj. za kilogram.

Wik w Kamjencu.

Pschenica płacźeśche 8,30 hr., rožka 6,80—7 (6,50—9) hr., nałeni jerjenjcź 8,50—9 hr., wowsa 6—6,25 hr., muka, pschenicźna 17 hr., rjana 10,75—11,50 hr., wotruby, pschenicźne 4,80—5 hr., rjane 5—5,60 hr., šymy 2,25—2,50 hr., šiwnic, šiwna 1,30 hr., ł kapjanju 1 hr., hrona 2,50 hr., hutra 1,50 (1,40) hr., jeja 10 (9) pj., kał, běły 7—8 pj., cźerwjeny 8—10 (10) pj., šydrožty 10—40 (20—40) pj., jedźana loboda 15 pj., zybła 10 pj., kórli 15—20 (15) pj., morchej 8—10 pj. Proječa 8—14 hr., běhaki 30 (20—30) hr.

Wiki w Khrjebjuju.

Wjaje płacźeśche, howjaze 60—80 pj., cźelcźa 60—90 pj., kopjate 90—100 pj., šwinjaze 70—80 pj., jeja 9 hacź 10 (8—9) pj., hutra 1,35 (1,30) hr., twaroh 25 pj., lany wolij 1,40 hr., ldanj 1,10 hr., jećmjeńk 95 pj., karpy 90 pj., młode hołbje 40—80 pj., kury, žiwe 1,80—2,50 hr., klapony, žiwe 2—3,50 hr., kórli 7½—10 pj., kolraši 10—15 pj., morchej 10 pj., rjowjuli 10 pj., jedźana loboda 20 (20—25) pj., kał, šydrožty 20—40 pj., cźerwjeny 10 pj., běły 7½ pj., wirtšingowy 10 pj., hurki, jednje 20—25 (15—20) pj., kołoicź 5 pj., krěn 25—35 pj., radišli 5—7½ pj., zybła 10 pj., kulerepa 7½—10 pj., běrny, zemnak 2,50 hr., punt 3 pj., jabłuka 15—30 (10 hacź 34) njemjeckow.

Zsuwnjace wiki w Khrjebjuju.

Pschijachachu 443 prožatow a 25 běhaškow. Prožata płacźeśche, małe 5—9 hr., khrjebje 9—11 hr., wulke 11 hacź 13 hr., běhaški, małe 15—25 (12—22) hr., khrjebje 26—35 (23—32) hr., wulke 36—49 (32—46) hr. Wiki běchu łubjene.

Płacźiny w špinkach za płacźiny tydźenšchich wikow. Sdźeš pak žane naspomnjenje njejšu, žo njepschemjenichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wošjowe symjo po tonu abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	7. 9.	6. 9.		7. 9.	6. 9.
Pšeńca	174-176	173-175	buny	—	—
rožka	142-144	141-143	wcka	—	—
ječmjeń nat.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	146-154	145-154	žołte lupiny	—	—
wows	125-132	124-131	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps wosušk	—	—
pšeńc. muka	24,2-25,2	24,0 25,0	lany wosušk	15,6	15,5
ržana muka	20,3-21,3	20,3-21,3	such. fruhanč.	8,50-8,60	8,50-8,60
pš. wotruby	9,40-9,50	9,40-9,50	bérnj. kruški	—	—
ržane „	8,60-8,90	8,60-8,90	syno, 50 kg	1,10-1,40	1,10-1,40
raps	—	3,10-3,20	ržana słoma	0,45-0,60	0,45-0,65
hróch, Viktor.	31,0-35,0	31,0-35,0	ušenč.	0,35-0,50	0,35-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,35-0,55
pčeluški	—	—	ečna „	0,35-0,50	0,35-0,55

Płaćizny ręznego skota na Drjezdźanskich skótnych wikach.

7. septembra

5 wol, 18 byk., 19 kruw., — jałoze, 547 ćelat, 114 wowc., 292 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 43—48 2. 37—42, 3. 33—36, 4. —;

swinje: 1. 48, 2. 46—47, 3. 44—45 4. 43-44.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płećiwo ačěhwkam čělneho znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na čas žiwnja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezbożenja dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 207 — Budyšin — Sobotu 9. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Politiski tydźeń

Saidźeny tydźeń běše hišće bohaty na dopomnjatkach sjězda nazionalsozialistiskeje strony w Nürnbergu. Słyšy wobdźělnikow hu ho prěnje dny tydźenja sajo domoj wróćile. Kóždy wobdźělnik je žrěbi bohaty pokład dopomnjećow hobu domoj pschinjesł, kotrež ho jemu wjazy z pomjatka njeshubja. Zyły němski lud je se sajimom podawki a posłuchanja w Nürnbergu sćěhował, hamo wutkraj je tutón sjězd najbóle wobledźował. Běše to tež najwjetši sjězd jenoje politiskeje strony, kajkiž je žiwot hdy widźał.

Pschi wschitkej wulkej žyle a cžischeńužy je ho tola wschitko po programmje i dypkom a bjez kóždeho hačenja wotmělo. Tu pokaja ho najlepše organisacija, kotruž je kóždy wobdźělnik sjězda, njech je byl hobuskutkował abo pschihladował, je sprawnej wutrobu wobčežiwać dyrbjał.

Na sjězdźe je ho wschitkim wjele pohonow a pokiwow sa pschichodne dźěło sa lud a stat hobu na puć dało. Najwjetschi sajim wšak hu rěcze wjednika strony a kanzlera němskeho stata Adolfa Hitlera wunabile. Njech w sajimje, njech domach abo we wukraju w radiju, wschudźom jeho słowa i mowy skutkowachu a někotrychžkuli, kiž hischće někak i dała słyšeche, je dyrbjał wusnaći, so je tu cžłowjek rěcał, kiž je ho pschez léta dołhe bědźenje a wojowanje sadobył, kotraž móże lud i nižinow dźenżnischeho něsto wjele hižom woteběrazeho hubjenstwa pozběhnyć k wyschinam kšpschehu, cžłowjeckam hódneho žiwjenja, i wopraudźitym wjednikom luda sčinić. We wukraju je ho to runje kaž w tukraju pschipósnało.

*

Nětko pak je ho kněžerstwo i zylymi swojimi podsadowanymi wyschnoscjemi sajo do pilneho dźěła dało. Na prěnim měsinje je a westanje kitwa wo dźěło. Wona ho pschez sajo a sajo i wupschechom dale wjedze, kaž nam to tcžerany dopokazuja, kiž nam wyschnoscje we wěstym cžasu wosjewjeja. W tutym nasymskim cžasu, hdyž je w druhich létach biesdźěłoscj sajo pschibźerać pocžała, šuchmy léta pschezo sajo wo jeje woteběranju słyschcež. Wschitke šrědki a możnosće ho wutrjebaju a wuczerpaju, so by ho wottmylenej kónc dozpěł. W pschichodnej symje budże wšo hlowny nadawk kněžerstwa, so dotal dozrěte politiskenje pisches najhubjenische měžazy sakhowa, so by pschi rastawanym nałěcźu i nowej mozu biesdźěłoscj nadźěhowała a ju słónczne dospołne pschewinyło. Też w najchej Sakiši je ho někte rajnje wojnje. Tu wschak je połoženje njeběrnenje cžeršche hač w druhich kónczinach. Tola ho tež tu hižom rjane a swježelace wuspěchi pokazuja.

*

Statna policija ninna měra psched kommunistiskim hrozenjom a teczenjom. Pschezo sajo powěsće pschikhadźeja, so ju tu abo tam kommunistiske tajne organisacije wuspěhowali, kotrež systematiisy nazonalsozialne zjednoczenje stata podrywachu a hyród jěd do luda rozšěrjecz pytachu. So pak cžeršnische kněžerstwo je hobu hesłace njeca, dopokazuje kratosej, i kotrež pschecziwo wschitkim slómikam resistuje. Hinak wschak tež móżno njeje sajo porjad a rejpet pozdźicz, hač se krutym khłostanjom. Nazionalsozializmuš je dobył a k mozy pschischoł a nětko je jeho winowatosć so tutu swoju mózy wobtwjerdźi, so by ho spomožne połěpschenje wobstejnosćow njemylene pschewjesej hodźało. Prózowanje je ho wschudźom pschipósnało a tutón pschikład tež na druhe kraje skutkuje. Wobježe w Awstriskej je pschiwšik nazionalsozializmu tak na hubjenosći pschiběrał, so bo Dollfußowy stok hižom khtro khołał. Wukrajne nowiny, kotrež hu prjedy zyle za Awstriku wuniwowale, dźensa hižom spósnawaju, so tam nětcžiske poměry wjazy dołhe trać njemóža. Też Francowska wjazy prawje njewěri, so jeje pschecžel Dollfuß dołho žiwjenu kubku w Južnoslowjanskej na ho cžakać da.

*

W Francowskej ho tuchwilu wulke manewry wotměwaju. Pschi tym ho pjecza nowe bróńje trjebaju, wo kotrychž ho psched zjawnosću kruce mjelczi. Nětko tak krótko psched konferenzu wo wotbrónjenju to runje wo wolu k wotbrónjenju na francowskej stronje njeježwědźi. Dozpała hnuteny wojpni być, kak ho pschichodna konferenza wo wotbrónjenju se swojimi nadawkami saběra a hač smjeje wuspěchy, kotryž ho wot njeje wočakuje. Sastupjer Sjednoczenych statow Norman Davis je hižom do Jendźelskeje pschijeł, a i jendźelskim swonkownym ministrom wo praschenjach wotbrónjenja jednal. Američan chce tež němske kněžerstwo wopytacz a ho i nim wo němskim stejiscžu w praschenju wotbrónjenja rosmolwjecz.

Liczba njezasłužerjow zaso wo 207 000 wotcěrała

Němskostatny wustaw sa wobstaranje dźěła a sawěsčenje njesaſužerjow wojſewja, ſo je ho we wojowanju pschecžiwo bjesdźěłoscji nowy wažny wuspěch dozpěł. Liczba njesaſužerjow, kotrež hu na dźěłowych hamtach sapisani, je ho w druhej połojcy augusta wo 207000 (4,8 proz. sniżila. Hižom dłeši cžas létuscha liczba njesaſužerjow pod liczbu loniſch. léta stejesche, nětko pak ho i nětdże 4128000 njesaſužerjerni tež liczba kamžneho cžasa léta 1931 prěni kroć w spodziwanju pschetrejchi.

Po ratarskich wotkrjećach je bjesdźěłoscj też w nětkotrych industrijalnych a husto wobydlenych krajinach w absolutnej liczbje, kaž też podźelnje, wjetsche wotcěranje wobkedźbowacej hač pschecžiwnje wuczinja. Tu hlusicha Westfalka — 21 000 abo 6,2 proz. mjenje —, hrjedźna Němska — 22000 abo 6,6 proz. mjenje —, Delnja Sakſka — 18000 abo 7,7 proz. mjenje.

31. augusta dostawarske podpjery: w sawěsčenju dźěłonjemcerjow nětdże 360 000, w krisow. jastaranju njedże 1 170 000 dostawarjow hłowneje padpjery. Liczba pschipósnatych njesaſužerjow wuczinjesche 1 664 000. W dźěłowej słužbje po liczenju němskostatneho wjedniſtwa dźěłoweje słužby nětdże 257 000 młodych ludźi dźěła. S pożrědnišnowni němskostatneho wustawa je 200 000 młodych ratarskich pomocnikow w ratarstwje městna dostało.

Žony dźěłowe městna wuprózdnieja

Prózowanje nazionalsozialistiskeho kněžerstwa, dźěłowe městna bóle hač dotal sa mužſke mozy wuſwobodźicz, so hnuhu ho žony na jich naturſke polo wróćo dowjedźe, je hižom nětko wirjadnje wulke wuspěchi mělo. Pschiſłuſchne městna hu mjenujcy wojſewile,, so je pschi zhromadnym woteběranju njesaſužerjow liczba mužow wjele žiwniſcho spadowała, hač liczba žonow. Podźeł žońskich mozow na bjesdźěłoscji pschi najwyſchſchim zhodźenju bjesdźěłoscje februara t. l. hišćeze 18. 7. wuczinjesche, je tónz augusta hač na 20,3 postupił. Wołóženje w bjesdźěłoscji běšche potajkim pola mužow žiwniſchi hač pola žonow. K temu pschinóndże, so tuto strowe wuwicze cžaſ wopschija, w kotrymž hamtſke spěchowanje pschiſtajenja mužſkich mozow, znadź i pomoc mandźelſkich pożcžonkow, hišćeze njeſkutkowa-

Rozrěčowanje wo agrarskej politicy pola wiednika

Němski kanzler Adolf Hitler je pjatk w Obersalzbergu němskeho sćežnjeńskeho ministra Darréja, ministerskeho prezidenta Granzowa, statneju radow Meinberga a Backe, kaž też knjezow dr. Reiche a se Zeppelina k rozrěčenju wo aktualnych praschenjach ratarskeje politiki pschijał.

Dr. Goebbels w radiju poręči

Němski minister dr. Goebbels smje ſrjedu 13. septembra wječor mjes 8 a 1/9 hodź. w radiju pschednoschi: „Sjalisčmuš skutka we wojowanju pschecžiwo muši blizscheje symy".

Nimale 4 miliony sobustawow pola nacionalsocialistiskeje strony

W nowinach „Völkischer Beobachter" Josef Stolzing-Jeny rozrěčowanje i němskostatnym pokładnikom nazionalsozialistiskeje strony Schwarzom wojewja, pschi kotrymž němskostatny pokładnik sajimawe nadrobnosće wo spěchnym rozceženju strony w pozledních létach wosjewja. Tuchwilu pschedeži ni mjenje hač dwaj miliionaj nowych pschipowědźenjow, kiž móža ho hakle sa mězaz wob dźeńcz. Tohodla ho do 1. hapryle 1934 pschistupna sawjera njebudże sdobnyć mós. Po jeje sdobnjenju ho pjecza sa nowe pschijimanja do strony nowe postajenja wudaja. Hdyž ho hischeze njewobdźěłane nowe pschipowědźenja hobu wobliča, dźensa do strony 3 900 000 hobustawow pschijimjesche.

Nadolny ma dobre mjeno w Ruskej

Ruske nowiny ho dokładuje z pomjenowanjom pódłanza Nadolneho sa němskeho jastupjerja w Moskwje saběraju. Ruscy politikarjo hišćeze rad na wulke sapłużby dopominaju, kiž je jeli jeho pschedchadnik i Dirksen wo nowowutworjenju němskoruskich poćahow dobył. Powjetschenje Barlinskeho sćeženja a wutworjenje němsko-ruskeho wikowarstwa dopokazujetej, so je Dirksenowe dźěło sa wobaj krajej i wužitkom było. Sa němsko-ruske poměry nowopomjenowany němski pódłanz žadyn zuſnik njeje. Wón je pjecza hižom psched někotrymi lětami składnosć měł, ho i ruskimi problemami saběracz a wón ma też dobre počahi k znamjenitym wjednikam Sowjetskeho kněžerstwa, też k diplomatej, kiž ma najwjetschi wliw, k ruskemu pódłanzej w Ankarje, Surizej.

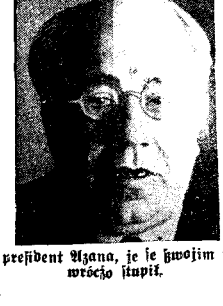
Herriotowy njewuspěch w Ruskej

Po powěsći i Moskwy je ho politiske rozrěčowanje mjes Herriotom a sowjetskim kněžerstwom nětko skónczilo. Wšo pschi wschelakich praschenjach je k wěstemu dojednanju došchło, wobježe w tym, schtoż njepotrjebne politiske zbliżenje mjes sowjetskej Ruskej a Francowskej nastupa. W praschenju rukich pomérow k Małej entencje, wobježe Rumunskej a Juhosłowjańskej, dotal k žanemu wunoschkej njedóńdże. Hospodarski wyschak je Herriotowy wopyt k wobkedźbowanju, dokelž je Herriot spytał hospodarske poćahi mjes swobodnaj krajowaj wožiwicz a wot Ruskow nowe pschilubjenja nastupajo dowóſnskeho dołha dostacz. Tu pak Herriot pjecza žaneho wuspěcha njemjeješche. Też sbliżenje a wutworjenje poćahow k cžerwjenemu wójſku ho Herriotej pjecza njeje poradźiło.

Herriot je wosjewił, so žebi pschecze, hischcze ros do Ruskeje dojecz a tam dłeši cžaſ wostacz. Wón chce pjecza Ruzku dokładnje pschepołožicz a chce towarstwo k spěchowanju ruſko-francowskeho pschećelstwa załožicz.

Kn'ežerstwowa kriza w Spaniskej

Snutskowne połoženje w Schpaniskej hywa ſ kóždej hodźinu hórsche. Znamjenjenicji politikarjo najwjazy stronow a wjetschina nowin žadatej, so by Azanowe kněžerstwo wróćo stupiło. W najhórschim padze měł po jich žadanju prezident schpanskeje republiki sapschinnycz. Kaž ho sda, bo ſ krisu i wotmyślenjom dlija, doniž fakoi we ratarskich dźěłacžerjach, kotrež sozialistojo žadaju, njebudże wotbyty. Knježerstwu ho pschezo bóle wunjeuje, so njedźiwajcy sjawne-

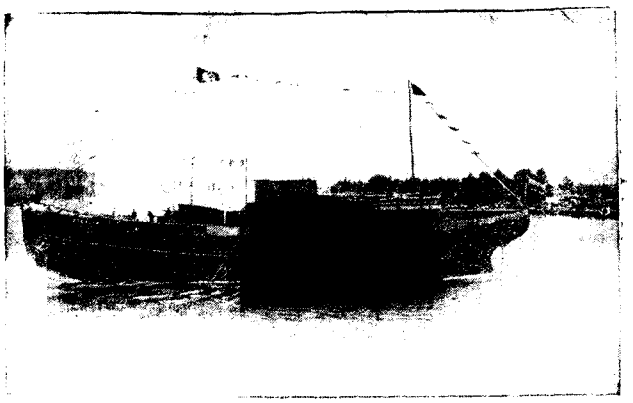
Ministerski prezident Azana, je je swojim knježerstwom wróćo stupił.

ho wotstupjenja wot ludoweje wole dobrowólnje swoje meštna njejpuschći. Tak ho knjeżerstwo bjes sozialdemokratow pichihotnje, kotrež chże powschitkowne wólby pischewjeścj

Irakski kral Feissal wumrěł

Irakski kral Feissal je nahle wumrěł. Jeho żnjerecj pschindże w czasu, hdyż ho żwět sajo sa muwicje w prědnej Asiskej sajimuje. Swada mjes astyriskimi kschescjanami a irakskim knjeżerstwom pschindże do blischeho jednanja Swjasla ludow.

W żwětowej wójnje někto jemrěty kral pod turkowskim roskazom sa njerowitwinnosć Arabiskeje wojowasche. Po sdżdischo Feissal k Jendżelezjanam pschendże. W lěcze 1918 wón na czole arabskich pomocnych wojakow do Damaskona facżahny a ho tam sa sdrilkeho krala wuwokacż da. W lěcze 1921 kral Feissal wot Jendżelezjanow Irakske kra-

Němski najwjetschi lodlamak dotwarjeny.

Lódlamak „Schczeczin" ho do morja puschcża. Na wódrowstlich dżełarnjach w Schczeczinje hu najwjetschi lódlamak Němskeje dotwarili a na morjo puschczili. Lódlamak dosta mjeno żwojeho domjazeho města. Lódż je 51,8 metrow dołha a 13,4 metrow schěroka.

Ze Serbow

W Budyschinje, 9. septembra.

— **Wo wjedrje.** Wczora wjeczor w 7 hodż. barometer 750, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +21. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 751, hygrometer +2 a thermometer w nozy +10. Wjedro wostanje hnydze. — Rasche wjedro hischcze khwilu swój wobstajny ras wokhowa. Nad srjedźnej Europu pschez to hischcze syjna wyschina leż a nam ja rjane wjedro rukuje. Wyschina haha hacż k południowemu lodowemu morjej, i wotkelż chěrno synne wětry dirja a nam hižom poměrnje khłódne nozy pschinjeżu. Nowa wyschina, kotraż běsche ho wczora pola Jendżelskeje wuhowrila, je so z najschej wyschinu sdobnoczila, tak nižiny, kotrež jena na Rusej, druha i połnozy Islandskeje a dżeża i wjeczora Franzowskeje leża, nasche wjedro wohrożuja. Ze pak mózno, so blischze dny tydobny powětr dosć pschestanje a jako trochu czopliske nozy dostanjemy. Zutši 13. njedżelu so swj. Trojizy klóżczko 5,26 hodż. sthadża a so 6,27 hodż. khowa. Mjezacż sthadża jutše wjeczor 8,24 ohdż. a khowa so w nocy 1,01 hodż.

— **96. duchowna wjeczorna hudźba** wutoru 12. septembra wjeczor w 8 hodż. w Petrowskej zyrkwi je z dobom wopomjenjeka hnjatacznoscj ja wulkeho Lipżczanskeho muzikera Karla Eleria. Mjenowany bohaty profesor pschi krajnym konserwatoriju a der. hudźby pschi Cambridgeskej univerzitze a je swojimi składami pisches swój czasz won khwalasche. Ssobu sluzkowazy su Marja Kömmenanz (sopran), Hellmut Rabitz (kusle), komorny khor, hudźbny direktor Emil Petzold (nawjedowar dukseho khora), domski organist Horst Schneider (pischczele). Programmy su po 30 pj., za njeżaszlerjow a schulerjow po 10 pj., pischi zurkwinych durjach dostacż.

— **Wot ludowych mischczanskich wjedzischich schulow** dostachmy powěsć, so maju so pschihotowdżenja też za tute schule wot 1. hacż do 15. septembra stacż. S nowa so na to pokasuje, so so tu do Serty mischczanskeje wyschejse pschikuschkowe schule tak dołat kaz dołat kotre pschijimaja, kotrež maju so za zyle hospodarske kujmnje wukhlacż.

— **Zejdne kolo tradycji.** 8. septembra dowjedźachu wokolo 11 hodż. su pschez jenan wobkhodzak na Schulskej hasy muzasze jedne kolo znamki „Eisenach" cz. 330 658 tradowali. Kolo mjesecha chorna krajna je žołtymi żnuhami, czornej błótojedźiwej a hnjedna, horjepschihnjene wobdżdżo z czornymaj gumiwjelomaj pschimadźenaj. Wotchdżowacz dynamo z lampu, Zentrig...nobdż, chżowjeny ballonowej wobruczi. Wo wjezowne jolstwa praju, finanzielne

— **Rud. Ik haptyki** su wochedne dny hacż do 7 hodż. wjeczor wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Nowy mjez bu a njedżelu wotewrjene ma jenoż jara hapitka z mjesacznym wotmenjenjom. W septembrje je to Medchczańska haptyka na Hrowanym torhodżcu.

— **Dobreje wo 2000 hriwnow** padże pschi wczerawschim czehnjenju Sakkeje krajneje lotterije na czo. 50 181 a dobreje wo 1000 hr. na czo. 51 840 do tudomneje Rothereż lotterijoweje kollekzije na Kjerjatej dróhy 22.

— **3 lotterijowe dobreża.** Pschi wczerawschim czehnjenju Sakkeje krajneje lotterije padże do tudomneje Lehmannez lotterijoweje kollekzije na Kamjentnej šuży 15 dobreje wo 2000 hr. na czo. 42 165, dobreje wo 1000 hr. na czysle 52 562 a 159 560.

29. gmejnow Budyskeho wokrjesa bjez bjezdźełosće

37 gmejnow nimale wuzwobodźenych.

Z Wos...skeho dżełowneho kamita so nam pischo: po nowischim wobżesenju je nětko 29 gmejnow w naschim wokrjesu bjes njezamórstwow. Pola druhich 37 gmejnow staj jenoż bjezdżełnje abo dwaj njezamórstwaj. Hižom na tutym lichbowanej wróżimy, prenje wuslutkowanje „kmanow wo dżełu". Wo najwjetschi wot wobkerancj liczbow njezamórstwow dyrbi so prenjemu sdżelenjenju wěra dżełowneho kamita w ...skich skromadnym sluzkowanju gmejnskich mužnow a ...skich dżełnych hejtmanstwa z jenotliwymi gmejnami.

Tola ma so pschez to na to pokazacż, so ma so na kóżdy pad

tuzże prajdne mjenu dżełowneho kamita wobkerancj,

dokelż dżełowy kamit mjezacże pohonjenje na dżełowych wiedach pschewodżi;

dokelż dżełowy kamit dla swojich sapisnow do kharakterjowje dżełowpytarch, kotraż wschitke żadanja dopjelnja, dokladnje khmanowcj a wědomosće jenotliwcho njezamórstwa a też swójbnje pomery znaje, so może ho khmanu rjadż na mjesnosć stajicż, ja kotrejhoż so hodźi;

dokelż dżełowy kamit z pomozu wuwinjenja mjes wokrjesami też prenje wuhonje mozo najspěschnischo wobstaracż samóże;

dokelż dżełowy kamit może doskawarjow p.dżerzy pschi pschipokazanju mjesnow prawje wobkedżowacż, z czimż ho druhe srědżi salutuja a je ja samery nakwara wuswobodźi;

dokelż dżełowy kamit po wuczinjenjach frontistim wojowarjam a starym nazionalnym wojowarjam na prenim mjesnje dżeło wobstara.

Se Sdżerje. (Domkhowanka.) Hischcze njeje pschedeho, so smahowachu so żołtosajtne zimnischcza w zymu wo tiku a ratar i mjenej starosejwosejcu jskadowasche na pschosiejaze żnż. Tu wuwiori so hnjo idychnjenjecko Bohu lubeum Knjesej wo żohnlowanje swojich połnych pladow, derje wedżo, so pschindże wschitko spomożne wot horicka, so nic samóże człowjeska wola a ruka wicjo, ichtož njeje wot Boha postajene. Derje je so nětko wschitko radżiło. Wschitko

Nanej najrjeńše

W czasu, hdyż bě so Oliverej Cromwellej poradżiło, jako generalej najwyschchu móz w Jendżelskej na so storhnycż, běsche w jeho wójsku hejtman, z mjenom Mayfair. Wón bě najmlódschi wyscht swojeho rjadu a bě hakle nětżdże tśiżecżi lět stary. Jeho podżěl na mnohich bitwach, jeho khrobła wutrobitosć a jeho njestróżitosć běchu za krótki czasz wusłutkowale, so żedi pschedstajeni jeho wažachu, poddacji wobdźiwowachu, a najwyschschi general jeho spěchnje powyschesche. Swoje młodeho wuzchta so hischcze z tym pewnyschi, so mějesche młodu, nimo měry dobru żonu a ludźmu dźiwożiteltu. Herta, nětżdże żydomlětna holczka, wěrna podoba żwojeje macżerje, běsche nanowa wojebita radosći, jeho bjespadnizu we wichttich żwabodnych hodźinach. Tak bu dżěcżo we wojewaršim duchu wukhowane, a jemu bě najwjetsche wjeselo, wojakow widżecż a z nimi powědacż.

To bě czoplu wjeczor w měsnzu julizu 1650, jo hejtman Mayfair se żwojej młodej mandżelskej w należnym rosmołwjenju hromadże pchebywaschc. To njebě mohła pschijomna wěż hnyż, wo kotrejż bě hejtman runje se żwojej mandżelskej rěcżał. Ta żwojeho mandżelskeho wobjateho dżerżesche, płakaso a hikaso, jako budźischce runje najwyschchu bolosć żwojeho żiwjenja jacżuła.

„Směrom, směrom, Marja", hejtman rjekny, „njeplakaj". A jeho ruka żo lubujo po żołtej hlowje żwojeje mandżelskeje swjese, kotraż bě zakocżo żiwoju rjanu hłowu na jeho wutrobnu khowała. „Směrom, směrom, luba Marja a jetrěj żwoje żyły. Herita hnydom pschińdże, so by namaj dobru nóz prajiła. Dżeżo njeżmě naju bolosće widżecż. Proschu, Marja, prózujmoj żo, dołhoż budże Herta pschi namaj, naju bolosć potłóczicż, so by dżeżo w měrje lehnycż schło a żo żenje dopomnicż njetrjeba, so je nana wjeczor trudneho a z macżerju płakacż widżało. Wostajmoj móliczkej jeje njemylenu radosć. Namaj je to wjele cżeżko, moja droha Marja. Mój mamoj żo tak nutrnje lubo a nětkole ... Ale njech pschindże kajkuli chże, hacż dyrbju wumrjecż abo njewumrjecż, moja najlubscha, ja tebje żenje njeżabudu. Tam, z tamneho boka rowa, je sażnjewiżenje, budu na tebje czakacż; Herta, jawdawk naju ichromadueje lubosće, budże tebje pschezo na mnje dopominacż, wukubłuj ju derje a ..."

Tu żo z waha do duri zatkapa. Młoda żona pytasche żwoje żyły sylny jetrěcż, na to hejtman „dale" jawoła.

Mała żołtokudżerjata holczka zastupi. „Dobru nóz, nano!" wona zawoła a bježesche k nanej, so by jeho wobjała a jeho na nóz wokoschika.

„Dobru nóz, mój jndżelko!" wyscht rjekny a nutrnischo hacż hewak dżěcżo k żwojemu schérokemu wutrobnu pschitłóczi.

„Ow, nano, ty ży mi bolosć naczinił, ty ży mje bjes mała zatłócził." Dżeżo chżyche żo wuwinycż a po nanowymaj kolenomaj, kotrejż bě żo podla macżerje na ztółj żydnył, dele zależi. Ale hejtman jo z rukomaj twjerdże dżerżesche. „Herta, wostań hischcze pschi mni," wón proschesche.

„Ale dyrbju też macżeri „dobru nóz" prajicż."

„To budżeschi posdźischo czinicż. Ja żym zły był, każ ty prajisch, a bych to zaso żarunacż chżył. To dyrbiich hischcze pschi mni wostacż, hewak ja to czinicż njemóżu."

„Dha mi powědaj jenu stawiznu, nanko, jenu stawiznu?"

Wonka żo w tym wokomiku trocżele złwjacej dachu. Hejtman a jeho młoda mandżelska ledżinje pohłuchschiaj a wodrchnischtaj jako, hdyż trocżele nimo domu dżechu a żo jako wołżalichu.

„Nanko, stawiznu dyrbiich mi powědacż", dżeżo hischcze ras proschesche.

„Stawiznu?" Praj, kajku chżesch stawiznu mécż? Wjeselu abo trudnu?"

„Trudnu, nanko, powědaj mi ras trudnu. Wsch ty, hdyż żo wo człowjetach powěda, z kotrymiż dyrbiny hami, czornej błótojedźiwej a hnjedna, horjepschihnjene wobdżdżo z czornymaj gumiwjelomaj pschimadźenaj. Wotchdżowacz dyn

je žo domkhowało w šwježelazej nadobnošći. **Kak hušto** też traschachu ratarja hrósbne **njewjedra**, tola **Bože** mitošcej pschelutowa šerbske hona pšched slej schkodu, njech žu to też hona khudoho abo bohateho, maleho abo wulkeho, kóždy dóšanje w jenakej mérje. A šo by žo človjek wopokasał hódny darow šwojeho Boha, šwjeczimy pschichodnu njedželu w naschej wosadze, kaž też w blišschej wokolinje Šnjowy dźakny šwjedżeń, abo kaž žo njes ludowe praji, maku kermuschku. Mała je hižo tohodla, dokelž šwjeczimy hischče też jenu wulku kermuschu po šwětnym smysle. Na tutym dnju schromadźuja žo wěriwi k dźakanym Božim šlužbam w zpytowja sa hižo domkhowane stwe, kiž žo hischče w blišschich tydženjach domkhowaju. A dobry to človjek, kiž we w prawym duchu žo dźakowaci. Kóždy też na njedželiskim dopołdnju wołaju šwony k Božim šlužbam, dha tola wabiwa popołdnjo a wjeczor domkhowanišći zole hrnaschcho rasu. Potom pschepuscže khararter dnja do wotprawdźiteje „kermuschki". A wukóńcz kermuschneho wjeczela žu wšo stajnje reje sa młodych a starych.

S **Kotez.** (Wyšoka starosba.) Na žohnowanu starosbu 84 lět mózesche 5. l. m. hnjes kowarski mišchtr Bohuwěr *Merka šhladowacz*. *Knjes Merka jako rjemjeschniski mišchtr* po starym dobrym waschnju, je niz jenoż w naschej wsy, ale też daloko we wokolinje powschitkowje lubowany a waženy a jako dobry mišchtr znaty. Radu hyši ludžo k njemu po radu khodźachu, kotruż wón też stajnje šwótnuwje podawasche. Hižom nékotre lěta wón dźiwajo na šwoju starosbu šwoje powołanje wjazy njewukonje, ale je kowańnu šwojemu synej Robertej pschepodał, kiž ju we nanowym šmysle dale wjedże. Cžitanje a duchownje je wón hischcze cžiły a žo je podmók w šwérze žiwy sajmuje. Wocži wjchał šej jemu khěrko wojšabnuli. Njechtó schtoż drje žo jara porédko stała, to nan a syn na jenym dnju narodninu šwjeczachu, šo tu sto. Knjes Merka mlódši šamžny dźeń šwoje 58 narodniny šwjeczesche.

S **Pětkez** pola Kamjenza. Lóš jteji nětko w šwojej naimnišej pysche. Niz jenoż na lěšnych kromach widźišch milijony wrjošnych šwónczkow, ale też wožrjedź lěša cžahnu žo nacžerwjeń pschestrjenja, na kotrychž žo wócžko raduje. Njejabay šastanje puczować a njemóže žo nadźiwacz na tutej bajkowej krajinje. Pschi tym cžuni bolesniki měr a pokoj derje naschim pschepjatym cžuwam. Tróschku wjazy žiwjenja nadeńdżesch w blišschosći kolczowego lěhwa, pola Němczej wusa w „Buschenžy". Drube lěta hórczachu a synczachu tu milijony pczołow a rozbrachu wóšon mjo ſ wrjošnych tczenjow. Létja [illegible] prózne. A ta horšta kolczow njeje na šwoje dwórnišcza. Wrjoš njeje mjedźił a tuž derbiachu pczołarjo šwoje lubuschki hischcze ſ zokorom pizowacz, šo njebychu šaschke. Pschi njedostatku zokora ša šnjene placzišiny a tak je létuschi wujšeł do hole še schkodu. To šaleži drje na šuchim wjedrje a šymnych nozach. Pschi wložnym wjedrje mjedźi šterje wrjoš, kaž šmy ſ druhich kónczin němšcheho kraja šłyschcheli. Tak njebudże šo dźelo a próza naschich pczołarjow tu šaplaczicz. Barbojte kolcze cžinja rjany napohlad a wołoża pczołam pucz. Wožrjedź pożnjenja budże žo stanischczo wuprózdnicz. Bórzy wlecze lěšny pawk šwoje prudła a w nich žo potom pczoły popadnu a šahinu, kotreż šu šej na mjedowy popad wulecžale.

S **Rójanta.** Schtyri dny wob léta šu wožebje najšbóžnischej knjeżnje pożwjeczene: tśeczi šwjaty dżeń jutrow a šwjatkow, 2. prażnik (Marije domapytanja) a 8. pożnjenj (Marije narod). Na tutych dnjach khwataja pobožni putnizy w cžrjódach na šwjate městno, to bychu macz Božu cześczowali a ji holdowali a šej pomozy naprošyli w cžełnej a duchownej nuzy. Wcžera piatk pschicžahnychu nimale še wšěch katolšich wožadow šerbšeje Łužicy prózeššijony, tak ſ Kulowa, Ralbiz, Njebjelcžiz, Wotrowa, Marijneje Hwězdy, Khróscžiz, *Baczonja*, *Radworja a Budyschina* a cžehnjechu še šmahowatymi thorhojeni a pod šwukom šwonow do šwjatnizy. Kražny najmyšli dżeń a drje też powěsći, šo chže wyšokodostojny knjes biskop Přenjemu raschi Rózant wopytacz — dyrbjesche pak w pošledniej hodźinje wotprajicz, dokelž ma schtorjeneho biskopa w Fuldze šastupowacz — běsche na 2000 wěriwych k pobožnemu puczowanju na šwjate městno nawabiko. Na jeho městno dżerżeschе k. propšt ſ Marijneje Hwězdy wulku Božu mschu pod assistenzu klóschtrikeho duchownego a k. kaplana Horšena a knjes farař Delan ſ Baczonja mějachu pontifikalne hody.

S **Wětrow.** W nozy wot njedżele k póndżeli šu šo paduschi do plokańnje na Pólnej orały jedobyli. Tuczy jenoż najkhmaniše kruchi schatow, kiž běchu w dónzy namloženе, wubrachu a šobukšachu. Sa paduchami šo błędži.

Ihr gebt Arbeit und Brot!

Annahmestellen für die Spende zur Förderung der nationalen Arbeit: Finanzamt, Hauptzollamt, Zollamt. Ueberweisung an diese Annahmestellen durch: Post, Bank, Sparkasse usw.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro ša jutšischu njedżelu: Malo pschemenjenja.**

* **Pschi šakrocženju pschecžiwo škradżnym dżełacjerjam žu na 4 wulkich Barlinškich tworowych dwórnischczach 100 wožobow šajeli.**

* **Wulko konzentrazišleho lěhwa Esterwegen w Emslandšej kommuništa šatšělichu, jako cžełkasche.**

* **W městze Vechta w Oldenburgškej je žo w nozy k schtwórtku 11 brójnjow wotpalilo. W brójnjach mějachu nékotši ratarjo šwoje žito šchkane, dokyla nihože 350 wosow žita. Też ratarske maschiny a automobile ko žobu špalichu. Schkoda žo jenoż ſ dżela še šawěscženjom narunja.**

* **Na železnizy ſ Nienburga do Mindena schtwórtk na wjeczor 1,57 hodź. na njeſawrjenym pschekhodża tworowy cžah wešelnizy auto šhrabny a rosbi. 3 wosoby žo morichu a jena šo cžełko zrani.**

* **Po nowischich powěsćach ſ Madrida je Azanowe knjeżerstwo wrócžo stupito.**

* **Na kupje ſ wjeczora Japanšteje je podmórski vulkan wubuchnył a město Napoo nimale dospołnje šnicžił. 180 twarjenjow je žo zhe šajbyło. Po dotalnych powěsćach je 70 cžłowjekow wo žiwjenje pschišchło.**

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

345 jězdnych kołow

hižo lěša předach. Mój wulki wobrót dopokazuje, zo też Wy jara přihódnje pola mje kupuječe. Přez 250 jězdnych kołow znamkow kaž Brennabor, Diamant, Göricke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakače pola mje na składze. Najdźeje trajace rukowanje. Wotpłacowanje dowolene.

Wulki skład narunanskich dźělow. Tehodła wuporjedżenja najspěšnišo wuwjedu. Wobkedźbuje mojej wukładnej wokno na Hórnčerskej hasy čo. 18.

J. Schieback, na Mužakowskej drózy 4.

Programy

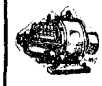
za swjedżenje, zjězdy ald. zhotuje tunjo

Smolerjee knihiščerńja

z. dr. z w. r. w Serbskim Domje

Martin Schmeizer w Budyšinje

na Zwonkowne Lawskej hasy 16 — w dworje na lěwo
Telefon 3080

Wuporjedźenje wšěch elektrisk. mašinow a aparatow
nawlče kótwicow

Wosebitosć: **Přewiće a wobwiće znowa,** wobnowjenje podwalcow, kaž też wšitke druhe dźěła. Wuwjedu tute dźěła najrućišo a rukuju za nje.

Narunańske dźěle / Rybowańske wuhlo / Nowe motory

Poručamy našim česćenym čitarjam wubjerk knihow

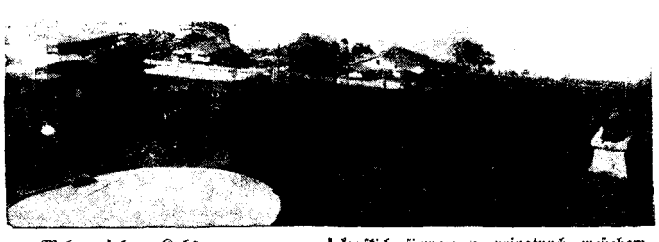
dra. A. Muki

Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. 3 zwjazki	75.— hr.
Serbski zemjepisny słownik	3.— hr.
Přiručny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50 hr.
Hornjoserbski přiručny słownik	1.— hr.
Přinoški k stawiznam pěnčmčenych stroń Delnjeje Łužicy	1.— hr.
Wótčinska modlitwa swěrnych a pobožnych Serbow	—.05 hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje 1847—1897	1.— hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje po 1. 12. 23	1.— hr.
Přehladna kharta serbskeje narodnosće	1.— hr.
Słovanć ve vojvodstvé Lüneburském	1.50 hr.
Serbske městnostne mjena a jich wuznam I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Serbske ležownostne mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—.50 hr.
Handrij Zejler a K. Kocor, serbskej dioskuraj abo zbožnaj dwójnikaj słowianskeho Parnasa	1.— hr.
Ota Wićaz: **Dr. Arnošt Muka**	1.50 hr.

Wótre płaćizny w Budyšinje.
9. septembra 1933.
Wše płaćizny so po złotej hriwnie zrozymja.
Najlépše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca	50 kg	8,20	8,50
Rožka	50 kg	6,90	7,00
Ječmjeń, jérny	50 kg	8,50	9,00
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	7,50	7,75
Ječmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	—	6,50
Wows, nowy	50 kg	6,00	6,20
Wows	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	—	—
Syno	50 kg	1,80	2,10
Słoma z mašinu mlóć., pras.	50 kg	—	0,70
Słoma z mašinu mlóć., k zasł.	50 kg	1,00	1,20
Słoma z cypami mlóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	2,80	3,00
Jeja	1 štk.	0,09	0,10
Pšeńčna muka 60%	50 kg	—	15,25
Ržana muka 60%	50 kg	—	11,75
Pšeńčne wotruby	50 kg	—	4,90
Ržane wotruby	50 kg	—	4,90
Husy	1 štk.	—	—
Prosata 1106 štuk	1 štk.	8,00	15,00

Prosace wiki dźěchu pomałšo.

Wobras ſ kupy Kuba.
Amerikanske wójnske łódże pšched kupu Kubu (starscha fotografija). S nowym kommunistiskim pschewrótom na Kubje je ša wobschérne wobwjedženjiwa amerikanskich firmow a privatnych wožobow najwjetschi strach nastał. Amerika je tehodła 20 łódżow do Kuby pókłała, so by žwojich ſtacjanow še wschěmi ſrědkami schtitała.

Wupjerki we wšěch sěrokosćach
ložowe damasty smuhaty płat płachty
wulki wuběrk, jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

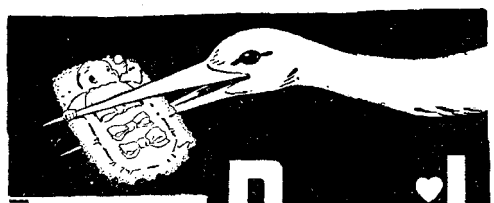

PREISSER
kofej
krasny słód!
kajkosće też při tunich płaćiznach!
Domjace měšenje
punt po 2.- hr.
Cežki Mexiko
z najlěpšim Campinaskim
punt po 2.40 hr.
Preisserowe parle
(wulkotny Guatemala parlojty), punt po 2.60 hr.
Costarica měšenje
punt po 2.80 hr.
Mexiko-Maragogype
punt po 3.- hr.
dob. druhe měšenja
punt po 3.20, 3.60 a 4.- hr.
Kofejowa palerńja
Karl Preißer jun.
w Budyšinje
rjany rózk na Žitnych wikach

Sylneho
rězniskeh. wučobnika
pěstarja hnydom
rězniski mištr Krahl
w Budyšinje na Wulkej Bratrowskej hasy

Młoda, sylna, wysokosučelna
kruwa
je na předań w Nowej Wsy Čo. 18 pola Rakec

Listowe wobalki
z čišćom a bjez njeho podawa
Smolerjec knihićišćerńja
z. dr. z w.
w Serbskim Domje

Hdźež bačonec wuj pobudže
Persil
njech stajnje w domje je!

Srědki
k namoćenju sywow
Upsulum, Ceresan, Corbin, koprowy vitriol atd.
dregownja
Erich Winter
w Budyšinje
na Kamjeńtnej hasy 14

Předźenowe linolejowe **tepichi**
tkaniny za běhače, předtołhi
wulki wuběrk, jara tunjo
Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Powěda so wo tym
fotowe dźěła
wuwića a wobrazy, fotowe aparaty a porjeba
Erich Winter
w Budyšinje
na Kamjeńtnej hasy 14

Trjebanej
mužacej jězdnej kole
a trjebanej
žonjacej jězdnej kole
su tunjo na předań
P. Koreng w Njebjelčicach
wikowańnja z jězdnymi kolami

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mužakowskej drózy 4

Dospołne wupředawanje
dla spuščenja wikowaństwa z wobnćom
Předawaju so twory jenož znajeje dobreje kajkosće po najtuńšich płaćiznach
Započatk 11. septembra 1933
Jan Stolina
šewski mištr, w Budyšinje Při Pětrowskej cyrkwi 5
Moja wupředźelna njeprěměnjena dale wobsteji

Spěwarske
+
serbske a němske, po wšěch płaćiznach
w Serbskej knihańni w Budyšinje

Jn guten und in bösen Tagen
hat sich der
Neukirchener Abreißkalender
wahrhaft als
Christlicher Hausfreund
bewährt. Unzählige dankbare Zuschriften aus allen Ländern bezeugen das immer wieder aufs neue. Es ist ein sichtlicher Segen, der von ihm ausgeht. Hilf, daß er in alle Familien komme die dir nahestehen und hilf daß das lautere Gotteswort hineinleuchte in die Häuser, in denen es dunkel ist.

Für 90 ₰ (13 Blätt. postfrei, 1 Mk 11.-) in allen bekannten Verkaufsstellen erhältlich!

Tute protyki so w Serbskej knihańni předawaja
Serbska knihańnja
w Serbskim Domje w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4
wobstara na přeće też wšitke němske knihe po tunich płaćiznach.

Herbska grudła w Njebjelčicach
Njedźelu 10. septembra
kwětkowy bal

Hosćenc w Šunowje
Jutře njedźelu wot 3 hodź.
strěljenje do worjała z kehelekulenjom
wo mytu. — Wječor reje

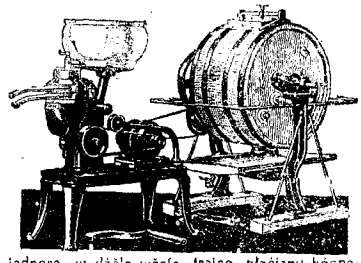
Hosćenc w Ralbicach
reje k domikhowańcy

Hosćenc w Haslowje
Njedźelu 10. septembra
reje
Wusłužna kapała
Přećelnje přeprošujetaj
J. Měrćink a mandźelska

Mebje
a polstrowane twory
poruča po najnižšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Syn Serbi

Jeli Was
hłowa boli,
jeli so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li fałdki,** tak rałeži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawočnicy wobstarać wot

Erich Lenz, wosebity optikar
w Budyšinje na Hosće hasy čo. 21 / Telefon 2134

Míele
małomlokarńja

jednore, w dźěle wěsće, trajne, płaćizny hódne, to je wuznam wšitkich Miele-wudźěłkow.
Dostać we wotrjadnych wobkhodach
Mielewerke A.G.
Gütersloh/Westfalen

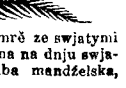
Serbsko-němske Němsko-serbske
Słowniki
k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotnišeho zemskeho pokładu) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wuwjedźanjach w Serbskej kulturnej knihańni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
} **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čisło 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotkahi wěcywustojnje a najspěšnišo

Kupujeće přeco přihódnje we woseb. wobkhodźe dobrych
wupjerkow, pjerja, šatow
fabrikske zbytki jara tunjo
Hilger owy nasl. **E. Wiltschck**
na Seminarskej hasy 2

Přepołoženie wobkhoda!
Přepołožich swój **wobkhod z cigarami a tobakowymi twormi** wot Zwonkowneje Lawskeje hasy do
Serbskeho Domu, Lawske hrjebje 4
Budu so też dale prócować, mje poćešćowacym wotběrarstwu na najlěpše postužować a prošu woseb. je Serbow wo dobroćiwu podpjeru.
Arnošt Simon.

Po Božej swjatej woli wumrě ze swjatymi sakramentami domawobstarsna na dnju swjateje Marije naroda moja luba mandźelska, naša droha mać a sotra
Marja Rebišowa
kublefka w Kaneeach
w starobje 50 lět a budźe póndźelu w 9 hodź. na Wotrowskim kěrchowje pohrjebana. Wo pobožny pačeř prosy, też w mjenje zrudźenych zawostajenych
W Kaneeach, 9. 9. 33. **Jakub Rebiš**
a dźěći.

Přiloha k listu 207

SERBSKE NOWINY

Sobotu 9. septembra 1933

Před 120 lětami!

Plomjenja žapachu k njebježam, dym a kur žo waleše, honjeny wot wichora, psches krajinu tam pschi Lubacze. Nošacžiny a Truššyny žo palachu! Franzowsojo bêchu tu w lêhwach leželi a cžehnjechu precž. W nozy pryedy bê žo hižo w Truššyzach paliło. A ludžo sdžêla roscžêtani! Stysknu to nóz, tuta wójnika a wokŋjowa nóz! Stysknu to dżeń woššrjedź štyrkneho cžaža, tutón 10. september 1813!

Ssrjedź plomjenjow Boži dom! Jeho wêža sbêha žo j tura a j plomjenjow k njebju. Hnydom pódla njeje bê na blišej žiwnosći wohoń wudyrił. Wješ žo palesche a dwór a hród žo sapali, dokelž wichor howrjesche. Hnydom pschi zyrkwi praskaja plomjenja je woknow a j tschi wulkeho rjancho hrodu, kotryž bê knjes von Ziegler und Klippchausen, kiž 1679 nowy Boži dom na městnje stareje kapały dotwari, tohorunja powjetschił a wutwaril. Sašo na druhej stronje k pokłodnju pali žo zyły wulki dwór. Farać Ernst Richter pische w zyrkwinych knihach: „Plomjo... sežra tam zyły knježi dwór a 5 žiwnosćow, wostaji pak zyrkej, kiž tu, runjeż tež woššrjedź plomjenjow štejesche a runjeż tež wschitke wuthowanske žrêdki pobrachowachu, tola je wyschschim schkitom wuthowana."

Ale wón dyrbi tež dale pišacź: „Pschi wulkim wichorje bu plomje bórsy hacź do Truššyz sacžêrjene, hdyž bê žo hižo w nozy pryedy paliło, a tu spali žo nimo fary knježi fórbark a žohu ličzo te w nozy pryedy wotpalene — wschо hromadže 14 žiwnosćow, kubłow a domow".

Kajki to dżeń teńdy psched 120 lêtami, tutón 10. september 1813! A niž jenož to, so plomjenja sniczichu tello domow a stawkow a faru! Nê, hewak tež hischcže telko štyka a nuisy! W zyrkwinych knihach cžitasch: „Ale tež pschi wohnju wutkowana zyrkej bê tola na druhe waschnje jara cžêrpiła a bê snutska khêžo jara štónzowana. Wschė žonjaze lawti bêchu wubili, w lêhwje spaliłi a nimo toho na drjewje tójschto schłody naczinili." Hdyž bê Boži dom tak wupuscżeny, kaž je to je sbrukmymi domami a twarjenjemi było, kotreż wostachu! Farać pische: „Na tamnym njebožownym dnju, tutym 10. septembrje 1813, do kotrehož bê skoro wicho, j wójnjkej nuju cjêrjene, kaž j druhich wžow, tež j Nošacžiž a j Truššnz twóchnycź dyrbjaho, hdyž tohodła tež pobrach na cžłowjekach a wumójazych žrêdkach wicho wutkowanje njemójzni, sniczichu žo w plomjenjach tež wobej zyrkwinjkej knisy, kotrejž bêschtej tu njeju sapiżane."

Wjeży žo paleschtej a wjeżnjenjo skoro wichitzn na cžêkanźy! Tak bê to 1813 wokoło žnjowcho žwjedżenja! Dżenża žwjecźi wošada je žwojim Božim domom žnjowy dżakny žwjedżeń. Kak zyle hinak to. Njeje to wulka ruina stareho hrodu prêdarka niž jeno Nošacžiczanskej wošadże, nê wschêm, a to cžim thutnischa, dokelž žmy po tak kohatych a rjanych žnjach, a dokelž tola tež bohate žnê na domojthowanje hischcże cžakaja? Wona to je! Tuž žwjecźmy dżakow wutroby, erta a rukow žwój žnjowy žwjedżeń a wostajimy žo žwjatej bojoscźi a dowêrje wêrjazy modlerjo psched Bohom!

Wusudźenja

§ Na zlowuiiwo w S.* nja (Sohland nad Sprewju) bêsche 21. oktobra 1932 wjecžor hôlbar Bruno Specht je žwojej mandżelskej a žwakom, pschekupzom Williejom Schuffenhauerom z Wina, j žanom pschišeł. Zlowni sastojniży bêchu w aucze wêży namakali, kotrež bêchu pschi Schuffenhauerowym pschecźahanju štyrne wostałe a kiž bêsche won žwojej žonje, knjeni Specktowej, darił. To bêchu wschitko stare trjehane wêży było. Wes Specktowcho wjedżenja chżychtaj Specktowa a jeje bratr wêży sobu psches mjeży wlacź. Specht bêsche nêkotre zigarettowcho tobaka a zigarettowych papjerjanych trubkow pschi sebi mêł. Budyšći sawnikj sndu bêsche dla shromadneho podwjedżenja zła Specżta k 2 mêżazomaj jastwa a 700 hr. pjenjezneho khłostanja, Specktowu a jeje bratra, kóżdeho k 1 mêżazej jastwa a 560 hr. pjenjezneho khłostanja sasudźił. Wschitzy žo pschecźiwo wunsudej powołachu. Budyški krajny sndu powołanje statneho rêcźnistwa lacźišeho a wunsud sdêlny. Specht žo wunowa a žwój tobak kaž dosta. Specktowa a jeje bratr dostaschtaj jenož dla tyrnaneho podrażenja zła po 240 hr. pjenjezneho khłostanja. Wêży wyschnosć sebra.

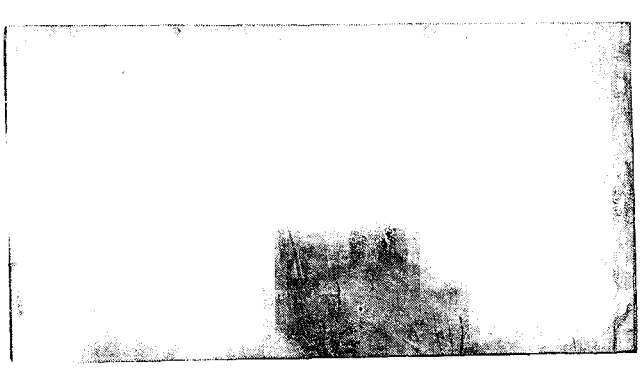
§ S Wina bêsche loni njeżenjeny 32tny pištaczel Pawoł Walliš do Budyšchina pschischoł, we wotnožay theosofiskeho towarstwa, kotrehož bohustawy chżdża Boże brêże wuššłêdżicź, pschednoschował a wot dostatcho honorara a z podjerami prof. Berwyena w Bonnje žiwy był. Njebêchu wjedżeli, so bêsche intón wukrajnik mjes druhim 1 9 mêżazami jastwa dla jebanstwa a 11 padach khłostany, ale bêchu jemu wjele dowêrjenja spokazili. Młodźinki hamt bêsche jemu porucźił, to by muzyku młodźinu, kotraż bêsche prawcho pucża lunyła, dohladował a polêpschcźo na nju sturkował. Dwacźi dżeń julrow pak bêchu jeho sajeli, dokelž bu snate, so je so napschecźo 4 młodostnym njepożeżiwe sadêrżał a jenoho z nich k njespadnêcźiwostcźom po § 175 sewjedł. Walka prôsdninska khłostanska komora Budyšchcha krajneho sndu Walliša k 6 mêżazam jastwa sasudźi, pschi cźimž pschepytowańku jatbu jako khłostanje wobliczi.

Něšto wo wobsteinosćach pol[illegible] Papuow w Awstralskej

W [illegible]ych rjadkach sir Hubert Murray, pa[illegible]reur wo tamnischich wobsteinosćach pi[illegible]e też naschich cžitarjow sajimowacź.

[illegible]ho tak sepletzenjeho khłostanskeho pra[illegible]o je w zjadnoćowanych krajach namakamy. [illegible], jebanstwo a druhe podobne łóstni[illegible]y w tak mjenowanych kulturnych statach [illegible]ednoho, tu njeznaja. Pschicźina za to, [illegible] tutych łóstnistwow winowaty njeżiwi, [illegible] w tom pytacź, so ma wón k temu lêdy [illegible]noscźe.

Papujo žu jednora raża a też jeho łóstnistwa žu jara jednore, primitivne. Morderstwo, rubjeżnistwo a pabuchstwo husto dosć nadeidżemy, ale njeżmêmy sabycź, so žo morderstwo pola tutych dźiwich jako łóstnistwo w naschim smyśle wobhladowacź njesmê. Papuali merdaŕ njeje na kóżdy pad cžłowjek se łóstnitkej polhilnoscźu, kotremuż je to potajtim pschinarodżene. Se žwojim łóstnistwom wón husto žwjatu winowatosć dopjelni, husto je to należnoscź wożebneho waschnja, idwórliwoscźe, haj husto so morderstwo jenoż te-

W połodniskej Jendżelskej wobschêrne helanske a lêżnowohnje sakhadżachu.

Wulka łuchota je w połodnischich tónczinach Jendżelskeje wulke wohnje w holach a lêżach sawinowała. Wobschêrne wohnje žu wjele schkody naczinile. Wohoń jara spêschnje dale žerjesche a z thwilemi zyle wêży wohrożeje, tute móżachu jenoż z wurycźom hłubokich hrjebjow psched jahubu wuthowacź. Wobras pokasuje nam pomoznikow pschi wojowanju pschecźiwo wohnju. Woni žu z płunowymi maskami schkitani.

Wowka mrêje

Arkadi Timofejewitsch na lawży psched žwojej khêżu tschêsche, hdyž mêjesche hižo lêdźeżatki dołho waschnje hrabacź. Bêsche jara stary, a broda jemu žnêbêła hacź do paska dele wišałsche.

Bê wschitko tak, kaž stajnje. Hušny k rêży walbachu, houlachu tam ikôt, to by žo napojił, a žony wodu wot tam noschachu. Hdyž a hdyž drje tež nêchtó z jeho znatych pola njeho pojasa, to by jemu pożlednje wjesne nowinki wupowêdź, ale Fiokla Ssergejewna njebêsche mjes nimi była, cžo nêkeli dżeń niž. To dże bêschе nêtko pschecźiwo porjedź a bê jemu spodżiwna.

Ach, tu dże runje Grischa, wnuck starcje, nimo pschibêża.

„Hej, Grischa", wón malemu pschiwoła, „schto dha je wosse si wowku je?"

„Wowka mrêje", kólz wjesele wotmołwi schi dale bêżesche.

Tak, tak, potajtim też wona, pożlednja z „matschka" cź[illegible] Mrêje —, porajtim wona hischcże njebê, to by [illegible]ola po prawom dyrbiał . . .

[illegible]ebêwschi trocźischo, cźicho žo na žwój kl[illegible]romalu, womalu, psches ichkroti wjesny zacź[illegible]hżu dożoł, w kotrejż Fiokla Ssergejewna pola [illegible]na bradkow, do kuchnje lastupiwschi žo wrêdź [illegible]a w kuchlu žiwy potischkowa. Cźicho tu bê[illegible] marki lezażo wuchachu.

[illegible]a Ssergejewna, hy ty tu?" stary sawoła.

„Sse, jelšo tu je?" Stare, hmorischcźiwe njeswocžo žo horjeka na pjezu za thachetni pokaża. „Arkadi Timofejewitsch, je dha mózko!"

„Hoj, ja to žnm, ale schto dha je žo j tobu stało?"

„Mrêju", bê krótka wotmołwa.

„Oho, trochu sahe, kaž žo mi ža".

„Kak tenu?", stara šnapscheczíwi. „Njejžnm hižo psches dżewjeżdżeżacź? Tu budźe tola na cźażu, so wumru, to w domje wschitzy praja."

„Tak, tak", stary tajke pschecźa potomnistwa ! nahonjenja majesche, „a cźehodla wêrisch, so budźelch wumrêcź?"

„Nó, mi tak je. — Ale pożydú žo tola a nalij žebi schkleńcźku palenza. Ssamogonka na blidźe steji."

Arkadi Timofejewicź bêsche tole hižo wêdźił. „Rady, rady, Fiokla Ssergejewna, ale ty tola wêsch, so žebi ja žnm porjedźicź njemóju, mojej ruzy tak tschepotaiej, to žno by mi ty dyrbjała pomhacź."

„Ja tola njemóżu, ja mrêju!"

„Schkoda, schkoda, žamogonka je žo tónkrêcź pjecża wożebje drje poradźiła."

„Haj, njebêli mi wótz Itdor hižo pożlednji wotjowanje posłêdił . . . Ale tak by ! hrêchom był, hischcże je šmjerschcźeho loża žanyeź."

„Hrêchała ! hrêchom? Ssyseli hižo pożledni wotjowanje dostała, žy tak derje kaž mowa, a mowi hrêchicź njemóża."

„Žebi naš blišé wobhladowacźi małch prajeli, dha drje też jenoż dobre sfułkowacź a tebi pomhacź". Njetrjeba njeżnuj Fiokla Ssergejewna ! thachti dele pschiłeże, pschisydnu žo k žwojemu starkmu pschecźelej a porjedźi jemu.

„Na twoje strowje, Fiokla Ssergejewna!" wón rjeknu, pojedże swoju ichkleńcźku ! hubju, staji pak ju, ani je njeje wopitawschi, jaho nt blido: „Wêsch, po prawom by mi tola dyrbjała pschipiecź, pijn-li na twoje strowje".

„Sły drje bludny, Arkadijo Timofejewicźo", stara łachnje samórcza a łukolichcź pschi tym ! blechzu. „Hrêch, hrêch!"

„Ale łdyž žy tola tak derje kaž mowa!"

„Spytowarjo, njekhmany žpytowarjo!" stara na njeho jaichcźowka, ale nabobo tola polna schkleńcźka pschêd njej štejesche.

„Potajtim na twoje strowje, wowka!"

„Dźakuju žo, dźêdo!"

Palenz je schkleńcźku žo žhubi.

„Nó", stary žebi lênkocźe hubu wobłisnjo rjekny, „njeby tola nicžo jelchkodźało, bychmo-li žebi hischcże jónu porjedźiloj, njemóżali tak? Na jenej nohy cźłowjek njemóże stacź."

Stara wotmołwi se spodżiwnym mórcźenjom, ale schkleńcźku buschtej napjelnjenej a bêschtej bórsy saso próschnej. —

„Dobry boži dar, wowko."

„Haj, dobry boži dar, dźêdźiko, ale nêtko schkleńcźku na twoje strowje."

„Nó, mojedła!"

Dale njeležschtaj. Hdyž pak chżychce Arkadi Timofejewicź stanyeź, so by domoj ichoł, žo jemu to cźežko cźinjesche, pschitoż mjes tym bêschtaj błischcu wupróschniłoj.

Tu nicžo njepomhaschc, morwa dyrbjiche žiwebo podpjeracź a njeżeź. A tak dże žo wonaj pod paźu po wżu wjedżeschtaj. Dotal bêschtaj wobaj dosć wjesołaj, žebi rjany a jara žrudny pcźw wo „Stenku Rasinu" żołpnaschtaj. So stajnje ruan žmuhu njeckreżschtaj, ale žo spodżiwnje wjio do prêdka hibaschtaj, jenož na ju wužkoki starosbe załeżesche. —

Když nastajtra Arkadi Timofejewicź jaho na žwojej lawży rêdźesche a wjeżne žiwjenje žo nimo njeho hibaschc, na twarjenym nicžo njepobrachowaschc, pschiznaj też Fiokla Ssergejewna jaho ! žwojimaj bowanaj nimo pschiklekła.

„Wowka", won na nju sawoła, „mnyšł to mrêjesch?"

„Wożkali hischcże khwilku! Sšym žebi wóz pschemyšlíła, njeżżym tola hischcże stara dosć. Chżu žo hischcże docźinicź."

A stary ! žlowu machajo pschihłożowaschc, bêsche spokojom. k.

hodla skutkl, so by trochu wotmënjenja do wotstudlojcje a fenalosce wjeßneho žiwjenja pschinjeßko. Papua, kotryž mordarstwo skutkl, so by so swojej lubowanej podobak, sawesce niczo druheho njeje dyžli ryčzet primitiweho rasu, kotryž so prožuje, so by žebi lubosčz swojeje knjenje dobył. Husto so stawa, so papuaski mlodženc někoho stonzuje, so njeb chu jeho wjerne holz za bojasnika a zlabuschka jazpiwale.

W běhu swojeje sastojnskeje skutkownjoscje pola Papuow nawědzi, so je mjes wschitkimi pschičinami, dla kotrychž so mordarstwa stawaju, tamne pschecze najwutniscze, zmjerčz pschecželo abo pschiwusneho wjeczcz. Krwawna wjeczba njeje njesrosumliwa a we wšitkym nastupanju žamo nusna w sjenoczenstwje, we kotrymž žaneho sakonskeho prawa njeje, kotrež by žebi wot stojnika samolwjenje žadało. W tajkim sjednoczenstwje by mordarstwo bjes pokuty wostalo, njeby-li tak kreinje wjeczby bylo.

Hischcze psched nětkotrymi lětami so w Papuaskej zuzadne wězy jara husto nadpadowachu. Tole sko je nětkole nimale wukorjenjene, a w krajinach, kotrej pod statnym dohladom stoja, so tajke nješchto jenož hischcze jara porědko stanje. We wotležanišchich končzinach ujech so nadpady hischcze huscžischo stawaju, ale cžlowjek we nich niczo njeschoni. Tute nadpady zu wschitko druhe hacž stawne skutki. Zwólba wojowarjow so do měrneje a njewobtwjerdzenje zuzodnje wězy wasiwschi, domczli snieži a wobydlerjow sakala. Smužitosc abo žmilnosc so nimale ženje njepokasuje, pschetoz tute nadpady mamy žebi f lóschta na hońtwje a lózowanju wujaznicz. Wěrju, so zu Papuojo po pschirodze sčerje njestrachny dyžli zurowski lub. Tak daloko hacž mójach pschicžinu wuzlědzicz, zu so tute nadpady zyle jednorje tohodla cžinile, dokelž mějachu pschi tom zwój zort a dokelž chzychu wotmënjenja do měrneho wjeßneho žiwjenja pschinjesc.

Woporv nadpadow na wězy swjetscha sežrachu, ale njesnaju žadyn pad, w kotrymž je so nadpad jenoj se tutym wotpohladom stak. Dženża je ludžiznaczstwo wutupjene. Hischcze psched nětkotrymi lětami dyrbjachmy thlostanišku wuprawu pschecziwo splahej wupósłacz, wo kotrymž běchmy shonili, so so tam ludžo žeru. Thu pschispomnicz, so so w sakonskej knihi za Queensland na ludžiznaczstwo nje dziwako. Ludžiznaczstwo pak ma so pod postajenjom sakonskeje thlostanskeje knihi jako „njedowolene wukon f morowym cžlowjeczim cžełom" thlostacz. Ludžiznaczstwo dženża jenož hischcze we wotležanych krajinach w snutskownym kraju snaja.

Mordarstwow je wěso wjele, kotrychž tež pola zivilisowanych ludow namakamy, mordarstwa dla lubosče, dla swady atd. Druhe pohony pak zu běłemu cžłowjekej dospołnje njesrosumliwe. Dopomnju so na pady, w kotrychž cžłowjekow morichu, dokelž tuczi „pschewjele rěczachu," abo dokelž „jara dobri njeběchu". Młode holzy husto stonzuja, „dokelž je jich hischcze telko druhich".

Mordarstwa na běłych zu nimo měry zadne. Za to pak je liczba paduschstwow pschibérała. Do pschichada Europczanow běsche sprawnosc pola Papuow jara zyrna, najsterje, dokelž wjele kradnyck njeběsche a dokelž so paduchej, kotrehož lepichu, jara slě sendže. Dženża domorodni pjenjezy a tobak kradnu, a ras žamo je połzaj jeneje wězy swojeho kolegu se žuzodneje wězy nadpadnywschi wurubik. Pady rubježnistwa zu zyrła jara wschedne, sa to pak so njepschirodne stóznistwa lědy stawaju.

Pschekrocženja kaž łamanje mandželstwa so f krótkim jastwom thlostaju. Khlostajomne je rosscherjenje njewěrnych powěsczow, dokelž mjes domorodnym pschiwuczenje knjezi, we wotležanych končzinach wopaczne powěsče wo běłych rosnoschowacz. Njemóžemy ženje spuschczomnje jwiscicz, hacž zu tute powěsče wopaczne abo niz, a husto je knjezerstwo ofizerow na hońtwu ja tajkimi „tacžkami" do žrjedžneho kraja wupóstało, pschi cžimž so potom husto wukopa, so běchu powěsče wot spočatka hacž do konza jenoj wumyślenki.

W tutym jwisku so na smëschny pschipad dopomnju. Domorodny połzaj mi powědasche, so je jenemu predarjej w zyrkwi pschipokluchał, kotryž swojim wěrnym powědaschе, so budža so jonu wschitzy we wulkim wohnju prajicz, njechaju-li porjadnje ke michi khodzicz a so pobožnje modlicz. Połzaj chzyche nětko wote mnje wědzecz, hacž dyrbi fararja dla rosnoschowanja wopaczných powěsczow sajecz. ł.

Liška a husy.

Liška wukhodżowaše so po lěsu pytajo něšto ke jědži. Kukaše tež z kerkow won do polow. Njedaloko wuhlada črjódu hus w kale. Wutroba jej ze wjeselosću pukota a smějo postrowi husy: „Nó, to dźěn runje w prawym času přiňdu. Hdyž takle rjenje hromadźe stejiće, móžu jenu po druhej zežrać." Husy sprostnychu w stróželach, bórzy počachu pjerchotać a wo živjenje prosyć. Liška wžo njechaše na ničo posłuchać, ale kruće wotmolwi: „Zaneje hnady njeznaju, wšitcy dyrbiće wumrěć!"

Jena husyca pak so zmuži prosо: „Njemóžeš-li nas přelutować, tak dowol nam znajmjeńša telko časa, zo mózemy so pomodlić. Njechamy we swojich hrěchach ze swěta wotejć. Hdyž budźemy dosć přihotowane, zestupamy so do rjadu a móžeš potom jenu po druhej zežrać." Liška praji: „Nó, wšak so posucha. Hdyž sće tak pobožne, dha wam prózstwu dopjelnju, čeknyć wšak mi njemóżeće." Přenja husyca zanjosy: ga, ga! njepřesta pak nanihdy. Też druha započa, a potom wšě druhe za sobu. Liška pak njepušči žanu z wočow, posłuchajo, kak nutrnje husy spěwaja. Njebě pak žaneho wučakanja. Mjez tym přibliži so mjelčo husařka a wotehna zažranu lišku.

Pastyrski spěw.

Domo, domoj-ho stadleško,
Přez holu, přez polo.
Chcu ći na dompuć zaspěwać
A hódnje zapraskać.
Domo, domoj-ho stadleško,
Do domu měrneho.
Ptačk w haju swój dom wobćehnje,
Domčk Boži słónco dźe.
Domo, domoj-ho stadleško,
Do hródźe před korto.
Směrk leći, čas je domoj hnać,
Wšěm ludźom chce so spać.
Domo, domoj-ho kruwički,
Dom bleče je najrjeńši.
Hdyž skhadźa měsačk, njebjsačk,
Je dom już kóždy ptačk. H. Zejleŕ.

Spěšna žaba.

Něhdy pak přiběža liška k hatej, zo by so napiła. A tam sedźeše wulka žaba, ta tak na nju zarjechta. A liška praji: „Dźi preč abo će lapnu!" A žaba rjekny: „Njehordź wšak so tak, ja sym tola spěšniša dyžli ty." A liška so jej wusmja. Ale do kelž žaba přecy wo swojej spěšnosći rěčeše, praji liška: „Tuž chcemoj do města běžeć, tam dźěn wohladamoj."

A liška so wobroći. Žaba pak skoči khětře ruče do jeje wopuše. Jako bě liška do měšćanskich wrotow přišła, wobroći so, zo by pohladała, hač žaba nihdźe njepřiňdźe; ta pak wuskoči jej z wopuše Liška žaby nihdźe njewidźiecy wobroći so zasy, zo by dale do města běžała. Tu poča prjedy njeje žaba wołać: „Sy tu tola přišła! Ja sym runje zasy duc dom, dokelž myslach, zo docyla njepřiňdźeš." Tak bě liška mudra pobyła.

Kowař a muleŕ.

Wěsty kowař měješe kamjeń 40 puntow ćežki, ze kotrymž wažeše. Tu přiňdźe wěsty muleŕ do kowarnje a rozrazy z hamorom tón kamjeń na 4 kruchi. „Skoda, skoda," kowař zawoła, „ty sy mi moje ważidło skóncował!" „Nč," muleŕ wotmolwi, „njejsym je skóncował, ale p o l ě p š i l. Přetoż prjedy sy spochi jeno 40 puntow wotwažić mohł, ale nětko móžeš z tymi štyrjomi kruchami kóždu ćežu wot j e n e h o hač do štyreći puntow waži!" Prašam so was, lube dźěći: Bě to wěrno? Je to możno? A je li to możno, kak ćežko rozbite kruchi běchu?

Hódanćko.

Ja znaju muža, kiž je sylny
a z razom też je jara pilny.
Wón spowala tu wulke štomy
a honi wokoł mórske žołmy.
Je spowalał wšo na horach,
dha potom honi po dołach.
Štó to je?

Lube serbske dźěći!

Zo sće jara pilne, njemóżu runje prajić! Khwaćičanske dźěći widźu nimale kóždy dźeń nětkdže na pastwišćach, hdźež husy pasu. — Jutře započina so rjany čas serbskich kermušow. Přenja a jara slawna je Hodźijska. Wjacy króć tam pobych, też lětsa bych tam smjerć rady dojšł, njeje pak mje nichtó přeprosył. Tuž so trochu boju a tam potajkim njepóndu. Ale wy tam wšće budźeće. W Hodźiju na kermuši so jenož tak mjerwi z ludźimi. Potom pak pisajće wujej, kajki bě tykanc. Ja so wosebje za twarowy tykanc zajimuju! Wo druhi tak jara njerodźu!

Tuž wjele dobreho!

Waš wuj Pawoł.

Norman Davis w **Londonje.**

Ameritanski wojezbity wotpósłanz za konferenzu wo wotbronjenje Norman Davis je do Londona pschijeł, so by j pschiłuschnymi jendželskimi ministrami pschihotuy k najwutnischemu pożedżenju konferenzy wo wotbronjenju rospominał. Wschelazy ludźo chzedża hižom wjedzecz, so je so Amerika khětro zylnje na franzowski bok winyła.

Swjedżeń němskeje schule.

Julije njedźelu so we wschěch končzinach němskeho kraja swjedżeń němskeje schule wotmëwa. W Barlinje samym so 30 000 **schulerjow na swjedżenju wob-**

dźeli. Na wobraźu widźimy, kak Barlinjan**y schulerjo k hlownej prucy do němskeho stadiona w Grunewaldźe cžahnu.** Woni njeżu schkity, na kotrychž zu **znamjenja** starych němskich městow widźecz.

Moje wjesela

Hdźež ſo módrja, ſelenja
Naſche hory, hajniſchcza,
Hdźež mje ſtrowja ſetkuju
W ſnatym ſkowje krajenju:
Tam ſu moje wjeſela,
Tam mje cźehnje, tam chzu ja.

Hdźež tam ſwony na zyrkwi
Lubje rěcza k wutrobi,
Do wſuy hlada ſ wjeczorka
Poſkoczena zyrkwiczka:
Tam ſu moje wjeſela,
Tam, tam dźe mi myſliczka.

Hdźež tam rěka pluſkoze
Piches te hona domowne,
Hdźež do hatka, do rěczki
Sſuwěcza jaſne hwězdźiczki:
Tam ſu moje wjeſela,
Tam mje cźehnje, tam chzu ja.

Hdźež tam kwětki pißane
Pyſcha kuki domjaze,
Hdźež tam naſche polo je,
Jito ſo tam ſmahuje:
Tam ſu moje wjeſela,
Tam, tam dźe mi myſliczka.

Hdźež mje wita narodny
Dom a towaríſch ſradowny,
Hdźež tam ſnate holicza
K wěnzam rutu ſchćipaja:
Tam ſu moje wjeſela,
Tam mje cźehnje, tam chzu ja!

Cyrkwinske powěſće

S Budyſchina.

13. njedźela po ſwj. Trojizy, 10. póžnjeńza 1933

Jnjowy dźakny ſwjedźeń.

W Pětrowſkej zyrkwi rano 1/8 hodź. ſup. Berg prědуje, (zyrkwinſka hudźba). Dop. 1/10 hodź. ma farař lic. Ludwig kemſchenje ſa cźeſkoſtyſchazych we drastowni. Dop. 1/12 hodź. ma farař Siegemund dźěćźikemſchenje.

W Tuchoŕſkej zyrkwi ma farař lic. Ludwig rano we 8 hodź. ſpowědź a Boże wotkaſanje, dop. w 9 hodź. ma farař Große prědowanje (zyrkwinſka hudźba) dop. w 11 hodź. ma farař Große dźěćźikemſchenje a pop. we 3 hodź. ſchćenja. Pop. w 5 hodź. ma farař Schneider leſne kemſchenje w Bismarckowym haju (w naturſtim dźiwadle). Pſchi njepſchichódnym wjedrje we 6 hodź. w Tuchoŕſkej zyrkwi.

Sběrka ſa zyrkwinſku pomoz njeſaſłužerjam.

Wutoru pop. 3/4 hodź. je w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſcź ſa njedźelnicźe. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. je w Pětrowſkej zyrkwi 96. duchowna wjeczorna hudźba. Programy ſu po 30 pj., ſa njeſaſłužerjow a makorentnarjow po 10 pj. pſchi zyrkwinych durjach dóſtacź. — Sſrjedu pop. w 4 hodź. ſónſke miſionſke towaŕſtwo w Sozietät. Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. ma farař Siegemund bibliiſki wjeczor ſa młodźinu w ev. młodźinowni na Hrodowſkej haſy 6. — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. ma ſup. Berg bibliiſki wjeczor w Tuchoŕſkej zyrkwi. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. je ſhromadźiſna Módreho ſichźa we evang. młodźinowni na Hrodowſkej haſy 6. — Schtwórtk pop. 1/4 hodź. ev. ſchćejowe towaŕſtwo we wožadnej diakoniji na Seminarſkej haſy 19.

Ev.-luth. ſwjaſk młodych holzow Pětrowſkeje wožady na Seminarſkej haſy 19: njedźelu pop. w 3 hodź. wokrjeſne ſthadźowanje Budyſkeho podwokrjeża we Njeſwačźidle, póndźelu kelo ſonow, wutoru wjeczor we 8 hodź. młodoſtny wotrjad, ſrjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodoſtna ſyla, ſrjedu wjeczor 1/4 hodź. hłowny wotrjad.

Wumrěli: 30. aug.: Amalija Liddy Krawzowa rodź. Sendźig, wudowa po pſchekupzu, 69 lět 10 měſ. — 31. aug. Korla Heinz, Pawoſa Oty Seidela, twarſkeho dźěłaćerja, ſynk, 3 lěta 9 měſ. — 1. ſept.: Arnoſcht Louis Berger, jaſtwowy hłowny ſtrażnikſcher, 74 lět, 1 měſ. — 2. ſept.: Heinz Werner, Auguſta Richarda Patowſkeho, jamoweho dźěłaćerja, ſynk, 5 dnj. — Gertruda Marja Lorenzez, 8 měſ. — 3. ſept.: Korla Eduard Hendrich Kulka, rentnar, 66 lět, 11 měſ. — 4. ſept.: Korla Reinhold Pohlink, hoſćenzar 53 lět, 3 měſ. — Marja Thereſa Dietrichowa rodź. Schokcźik, wudowa po hoſćenzarju, 64 lět, 9 měſ. — 5. ſept. Kurt Bjarnat Rockſch, twarſki miſchtr, 56 lět, 3 měſ. Karolina Amalija Marja Sobina rodź. Liebchenez, wudowa po wojſchichim ſtaziſowym rjadowarju ſ Tſchelan, 76 lět, 9 měſ. (wumrěła w Tſchelanach, pohrjebana na Tuchorju). —

S Huſki.

Rano 1/8 hodź. němſka ſpowědź, dop. 1/9 hodź. němſke prědowanje, dop. w 10 hodź. dźěćźikemſchenje.

S Hornjeho Wujeſda.

Jnjowy dźakny ſwjedźeń dop. 1/9 hodź. němſke kemſchenje, w 10 hodź. dźěćźikemſchenje 6. hacź 8. ſchulſkeho lěta.

S Wjelećzina.

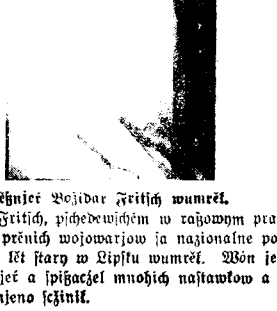
Jnjowy dźakny ſwjedźeń rano 1/8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. 1/9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Zyrkwinſki chór ſpěwa. Sběrka ſa wožadnu diakoniju. Pop. w 3 hodź. ma krajnozyrkwinſke ſjednoćzenſtwo ſwoju hłownu ſhromadźiſnu w zyrkwi. — Pjatk wjeczor w 6 hodź. tydźeńſka ſpowědź (farař Bźij).

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, duchowny Unger; dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, ſup. Köhler; 1/11 hodź. ſerbſke kemſchenje ſe ſpowědźu, duch. Unger; pſchipokdnju w 12 hodź. ſerbſke ſchćenja, duchowny Unger; pop. w 2 hodź. němſke ſchćenja, ſup. Köhler.

Nowy němſki generalny konſul w Newyorku. Konſul Borchers, dotal w Cleveslandźe w Ohioſkim ſtacźe, je ſo ſa generalneho konſula w Newyorku pomjenował.

Pěſnjeŕ Bożidar Fritſch wumrěł. Bożidar Fritſch, pſchedewſchim w rażowym praſcheniu jedyn ſ prěnich wojowarjow ja nazionalne poſbudźenje, je 81 lět ſtary w Lipſku wumrěł. Wón je ſebi jako pěſnjeŕ a ſpißaczel mnohich naſtawkow a dźěłow wulke mjeno ſćinił.

Hospodarſki rozhlad

Sſobotu 9. ſeptembra 1933.

Wčeraſwe kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,917	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	3,24	100 čeſkoſł. krónow	12,42
100 ſwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,425

Barliniſka burſa wotewri wčera ſ kurſami, ſ kajkimiž běſche ſchtwórtk pſcheſtała. Wčera běſche wikowanje ſnadne, ſchtož tež ſobu na tym ſaſtejeſche, ſo běſche katoliſki ſwjaty dźeń. Kurſy akzijow ſo wotdźerjachowachu. Na wikach rentowych liſcźinow kurſy ſwoju hódnoſcź wobkhowachu.

Barliniſke produktowe wiki ſu ſo trochu poſpěſchile. Wčera ſebi poſtajenje a napraſchowanje runaſchtej. Wobſchije ſa pſchenizu ſo mjenje a mikowarjo napraſchowachu. Tehodla pſchenična płaczizna trochu poſtupi. Nojkt ſo hiſchće malo poſtajeſche, wona pak tehorunja wjazy kupzow namaka, tola płaczizny ſo njepſchemjeniechu.

Wčera płaczejſche w Barlinje zentnar

pſchenizy: 8,75—8,85 (8,65—8,75) hr., rožki: 7,10 hacź 7,20 (7,05—7,15) hr., jeczmjenja, nalětnjeho: 8,60 hacź 9,10 (8,55—8,80) hr., najmjenſkeho: 7,30—7,70 hr., wowſa, ſtareho: 6,20—6,65 (6,75—7,05) hr.,

w termijowym wikowanju:

pſchenizy, ſa ſeptember: 9,53½—9,61½ (9,52½) hr., ſa oktober: 9,65 (9,60) hr., ſa dezember: 9,67½ (9,77½) hriwnow,

rožki, ſa ſeptember: 7,83¼ hr., ſa oktober: 7,85 (7,95) hr., ſa dezember: 8,21½—8,25 (8,10) hr.,

w Drjezdźanach:

pſchenizy: 9,10 (9) hr., rožki: 7,30—7,40 hr., jeczmjenja, nalětnjeho: 8,20—8,60 (8,75—9,30) hr., najmjenſkeho: 7,10—7,20 hr., wowſ: 7,35—7,60 (7,25—7,50) hr.

Wiki ſchtwórtk w Shorjetu.

Pſchenizа płaczejeſch: 8—8,30 (8,10—8,30) hr., rožka 6,70—6,90 (6,80—7) hr., jeczmjeń, nalětni 8—8,50 hr., najmjenſki 6—6,50 (6—6,40) hr., wowſ 5,50—5,80 hr. Butra 2,60—3,12 (2,52—3,12) hr., jeja 8—10 (7—9) pj., běrny, zentnar 1,20—1,40 hr.

Wiki ſandźenu ſchtwórtk w Halſchtrowje.

Pſchenizа płaczejeſch: 8,20—8,30 (8,20—8,40) hr., rožka 6,80—7 hr., jeczmjeń, nalětni (8 hr.), najmjenſki 7—7,50 hr., wowſ 6—6,30 (6,20—6,40) hr., běrny, zentnar 2 hacź 2,75 hr., ſyno 2—2,25 (2,25—2,50) hr., ſłoma ke ſajlanju 80—100 pj., ſłoma ſyroma 1—1,30 (1—1,25) hr., butra 68—80 pj., jeja 8—10 pj., běrny 3—4 pj. Proſata 8—15 hr., běhaſi 20—40 hriwnow.

Płaczizny w winkach ſu płaczizny tydźeńſkich wikow. Hdźež pak žane najſwonjiſne njeſu, ſo njepſchemjeniechu.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaczizny po złotej hriwne.

	8. 9.	7. 9		8. 9.	7. 9
Pšeńca	175-177	174-176	buny	—	—
rožka	142-144	142-144	woka	—	—
jeczmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
jeczmjeń	146-154	145-154	žołte łupiny	—	—
wows	124-133	125-132	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
nšeńč. muka	24,5-25,5	24,2-25,2	lany wosušk	15,6-15,7	15,6
ržana muka	20,4-21,5	21,3-21,3	ovsh. trjebanč.	8,50-8,60	8,50-8,60
nš. wotruby	9,40-9,50	9,40-9,50	běrnj. kružki	—	—
ržane „	8,60-8,90	8,60-8,90	syno, 50 kg	1,10-1,40	1,10-1,40
raps „	—	—	ržana sloma	0,45-0,6	0,45-0,65
hróch, Viktor.	32,0-36,0	31,0-35,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,35-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,35-0,55
pjeluški	—	—	ječna „	0,35-0,50	0,35-0,55

Drježdźańska burza (4. 9.)

Pšeńca 76 kg	182	běrnjace kružki	13,70-13,90
rožka 70 kg	145-148	pšeńč. wotruby	8,50-9,00
nalětni jeńmjeń	18 -188	ržane wotruby	8,4 -9,40
nazymsk jeńmjeń	1.2-144	pšeńčna muka	34,75-36,75
wows	147-152	ržana muka	22,50-23,50
čerwjeny dźeśel	—	woka	20,0 -20,50
raps	—	pjeluški	2 ,00-20,50
kukurica (Mais)	—	hróch	22,00-22,50
suche truh.	8,80 8,90	cokrowe truh.	—

Płaczizny rěznjeho skotu na Barliniſkich ſkótnych wikach.

8. ſeptembra 1933 — Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 965.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſce hač do 6 lět	34
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	30—32
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	27—29
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	23—25

Byki: 585.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje rězneje hódnoſce	32
Połnomjaſne, młóde	30—31
Mjenje wukormjene młóde a derje picowane ſtarše	26—29
Špatne	22—25

Jałojcy a kruwy: 1042.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſce	26—28
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hódnoſce hač do 7 lět	22—25
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	12—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Cełata: 1112

Najlepše wukormjene (2. družiny)	40—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	33—38
Špatne (4.)	24—30

Wowcy: 6713.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. družina)	39—43
Starše wukormjene (2.)	37—38
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	34—36

Swinje: 6715.

Połnomjaſne, wos. raſow a jich křiżenj., hač do 1½ lět ſtare	47—48
Wukormjene	46—47
Mjaſne	44—46
Špatne	42—44
Rancy a kundrſoy	42—44

Drobnowikowańſke płaczizny w Budyſchinje

9. ſeptembra 1933 po hamtſkim poſtajenju.

Wšě płaczizny ſo po złotej hriwne zrozymja.

Twora	najniſše płaczizny hr.	najwyſše płaczizny hr.
Howjaze mjaſo z kośćemi	1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaſo	1 kg	1,40	1,70
Skopjace mjaſo	1 kg	1,80	2,00
Swinjace mjaſo	1 kg	1,30	1,70
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	1,60	1,80
Pšeńčna muka	1 kg	0,40	0,56
Rżana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,22½	0,25
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,06	0,07
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	1,50	1,60
Sušeny połč	1 kg	1,60	1,80
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,80	3,10
Jeja	štuka	0,09	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,80
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. topj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,16

(Dalſche wjeſne płaczizny w hłownym lisće.)

Hamtſke wozjewjenje z Budyſina.

Öffentliche Mahnung zur Steuerzahlung.

Die am 10. September 1933 fälligen Vorauszahlungen auf die Einkommen-, Körp rſchafts- und Umſatzſteuer und die am 15. September fällige Teilzahlung auf Gewerbeſteuer ſind pünktlich an der Zahlungſtelle abzuführen. Schriftliche Mahnung erfolgt nicht. Die nicht entrichteten Beträge werden nebſt 12% Verzugszinſen vom Fälligkeitstage ab durch Poſtnachnahme oder Zwangsvollſtreckung eingezogen.

Bautzen, am 9. September 1933.

Das Finanzamt.

Wonec Jurjowe wobzamknjenje

jako bě wosjewjenje Hodžijskeje kermuschе psched tydzenjom w Nowinje čitak.

Poßłuchaj, žona, japyrlichska,
Rosch te kumpki hromadu,
Njesabudź mi na trubischka,
Kiž ßo hodźa k brěmjeschu —
Sjawnje jeji w Nowini:
Kermusch ma kraj Hodźijski.

Skót, rybu rěsacź lubja —
Hanja, kak czi k myßli je?
Mi, hdyž j tajkej trubu trubja,
Woda we reje jdźehuje;
Khort naj naj, to wolbyr njej'
S kermuschu tej Hodźijskej.

Mtónkez wuj ju wojjewzaje,
(Njej' to dobra wutroba?!)
Jeho darniwosćj mje hnuje,
K wobjedu naß poßada.
Sławna Sserbskej Nowinje,
A tej Mtónkez dobroczе.

Hólczе, czěr do Budyschina
Mi po nowu kholowu,
Krawza, jeli njeje hinak,
Ja ßamu kßacź poběhnu;
Žona, bjeř ßo hromadźe,
Tydźeń dołho njetraje.

W dwětych schkórnjach, schponsku w horschczi,
Potom w nowych kholowach —
To b'ßa hladacź w Małej Borschczi,
A tež w wschitkich druhich wßach!
Sa knjeza mje dyrbja znacź,
Tajki chzu ßo swoblekacź.

Hanja, ty pak ßa minu póndźeschi,
Duž ßo pyschna wupikaj,
A ßo hólczim žiwßam wuridźeschi,
Cźěpz twój nowy tež ßo ßtaj;
Pschetož to ma djabola
Rjana žónska bjeß cźěpza!

Noże, widliczki a łžicy
Sczaßom, žona, wobstaraj;
Mtónkez wujej w Dźiwoczicy
Wschi dawno klinzitaj:
Klaßka budźe kordija,
Když naßch jedyn pschikhadźa.

A kak naj' tež budźa witacź
Wón a hoßcźo ßa blida,
Když na mojej trubzy cźitacź
Budźa herbßke napißmo!'
„Bratße, hdźe ßy kupował,
Když ßy herbßku hłóßczku wßał?"

Darmaczkow uje njetóschtnje,
Kermuschu pak njeßpuschczeju,
Boże dła, mi ßoldk žno wuje,
Hdyž na tykanz pomyßlu;
Prawy czaß, to pschihahanc,
Dźiwoczicy powitanc.

Kermuschi naßcha, na Mérczina,
Wschitko ßaße wotruna,
Haha, tehdy kitka wina
K pojeźi ßo pschidawa;
Tež mu dźenuy gryßchtow dacź,
Dacź b'ßa blida rjapotacź.

1848. Handrij Sejfeŕ.

Radio

Njedźeľu 10. ßeptembra ßłyschimy:

Königswusterhausen. Rano ßnatnho njedźelßkeho programa: 8,30 ßwjedźeńßke kemłchenje pschi ßkładnoßći 450 letnych narodninow Marcina Luthera ß melchezańskeje zyrkwje we Wittenbergu. 11,30 Bachowa kantata ß Lipßka. 12 koncert ß Hamburga. 19 hodźina dźěła. 20 dźeń Wittenbergßkeje młodźiny. 20,30 ludowy koncert.

Lipßk. *Rano ßnatcho njedźelßkeho programa:* 8,30 ßwjedźeńßke kemłchenje (ßa Königswusterhausen). 11,30 Bachowa kantata. 19,30 rozprawa ß Wittenberga. 20 Weberowy a Wagnerowy wječor.

Hißchcze wažne ß njedźelßkeho programa. Königsberg-Heilsberg: 20,05 koncert ß Königsberßkeje wulkozyrkwje.

Kral Feißal ß Iraka.

Wobras k prawizy pschedßtajа jeho tajkeho, kajkehoż jeho Europa znajeße.

Jězdny plan automobila mjez Budyšinom a Kamjencom

płaćiwy wot 15. meje 1933.

km wot Biskopic		Zwiski k ßahanu:										
	W 5,45	9,23	12,26	17,02	z Drježdź., hł. dwórn. přijeźe	10,54	*16,02	20,01	22,2		0,00
	W 6,12	10,52	14,03	18,38	do Budyßina - - wotjeźe	9,00	*14,23	18,59	21,26		22,22
	4,20	10,58	14,40	18,13	ze Zhorjelca - - přijeźe	10,03	15,20	19,26	22,2		0,35
	5,34	11,42	15,43	18,57	do Budyßina - - wotjeźe	9,20	14,08	18,44	21,21		23,21
	W 5,51	11,56	15,10	18,10	z Wjelećina - - přijeźe	11,01	14,48	20,15	—		**23,55
	W 6,17	12,01	15,41	18,38	do Budyßina - - wotjeźe	10,35	14,20	19,49	§ —		** 0,27

Z Budyßina do Kamjenca : = spěßne ßahi. § Jenož hač do Budestec. Z Kamjenca do Budyßina

0		6,50	7,00	12,05	16,00	19,20	z Budyßina, dwórnißća - -	7,35	8,55	14,00	18,10	21,09	22,16
0	0,20	6,52	7,02	12,07	16,02	19,21	Budyßina, pósta - - - - -	7,33	8,53	13,58	18,08	21,07	22,14
1	0,20	6,54	7,04	12,09	13,04	19,23	Budyßina, „Serbskeho Doma"	7,31	8,51	13,56	18,06	21,05	22,12
2	0,20	6,55	7,05	12,10	16,05	19,24	† Budyßina „Hoßć. Kronprynca"	7,30	8,50	13,55	18,05	21,04	22,11
3	0,21	6,57	7,07	12,12	16,07	19,26	† Ratarjec - - - - - -	7,28	8,48	13,53	18,03	21,02	22,09
5	0,40	7,00	7,10	12,15	16,10	19,28	† Třiceh Hwězdow - - - -	7,25	8,45	13,50	18,00	21,59	22,06
7	0,75	7,04	7,14	12,19	16,14	19,32	† Błohańce - - - - - -	7,21	8,41	13,46	17,56	20,55	22,02
9	0,70	7,07	7,17	12,22	16,17	19,35	† Debišćanskeho puća - - -	7,18	8,38	13,43	17,53	20,52	21,59
10	0,80	7,10	7,20	12,25	16,20	19,38	Prěčce - - - - - - -	7,15	8,35	13,40	17,50	20,49	21,56
12	0,95		7,22	12,27	16,22	19,40	† Libonja-Čornec - - - -		8,33	13,38	17,48	20,47	21,54
13	1,00		7,24	12,29	16,24	19,42	† Puć do Pozdec - - - -		8,31	13,36	17,46	20,45	21,52
14	1,05		7,26	12,31	16,26	19,44	† Lejna - - - - - - -		8,29	13,34	17,44	20,43	21,50
15	1,15		7,28	12,33	16,28	19,46	Lejna, hoßćenc - - - -		8,27	13,32	17,42	20,41	21,48
16	1,20		7,30	12,35	16,30	19,48	Zywić, hoßćenc - - - -		8,25	13,30	17,40	20,39	21,46
17	1,35		7,33	12,38	16,33	19,51	† Swinarńe - - - - - -		8,22	13,27	17,37	20,36	21,43
19	1,45		7,35	12,40	16,35	19,53	Klóštra Marijneje Hwězdy -		8,20	13,25	17,35	20,34	21,41
20	1,55		7,37	12,42	16,37	19,55	† Křižny puć Jawor-Miločicy -		8,18	13,23	17,33	20,32	21,39
21	1,65		7,40	12,45	16,40	19,58	† Miločic (puć do Halštrowa) -		8,15	13,20	17,30	20,29	21,36
23	1,80		7,41	12,49	16,44	19,02	† Thonberga, hoßćenc - - -		8,11	13,16	17,26	20,25	21,32
25	1,9		7,46	12,51	16,46	19,04	† Brěžnje (puć k dwórnišću) -		8,09	13,14	17,24	20,22	21,30
26	2,00		7,48	12,53	16,48	19,06	† Brěžnje (hoßć. „Krónprync" -		8,07	13,12	17,22	20,20	21,28
28	2,05		7,50	12,55	16,50	20,08	† Reiče kachlerńa - - - -		8,05	13,10	17,20	20,19	21,26
26	2,05		7,51	12,56	16,51	20,09	Kamjenca, „Słónca" - - -		8,04	13,09	17,19	20,18	21,25
27	2,15		7,52	12,57	13,52	20,11	†Kamjenca, pluwańe - - -		8,03	13,07	17,17	20,16	21,23
28	2,15	Jězdźi jenož wšěl (sobotu)	7,55	13,00	16,55	20,13	Kamjenca, dwórniśća - - -		8,00	13,05	17,15	20,15	21,20

Jenož wšědne dny. † = Tu zastawa jenož po potrěbnosći. * Jenož sobotu. ** Sobotu a njedźelu § Njedźelu, srjedu a sobotu.

Zwiski ze železnicu:

	8,02		17,16	22,43	z Kamjenca - - - přijeźe	—	7,36	11,45	17,05	18,45	21,10
	9,59		18,43	0,19	do Drježdź., hł. dwórn. wotjeźe		6,14	9,51	15,25	17,02	19,...
	11,46	13,30	17,08	21,47	z Kamjenca - - - - přijeźe		7,48	—	14,41	19,29	19,...
	12,40	15,30	18,11	22,44	do Biskopic - - - - wotjeźe		6,50	—	13,43	18,32	18,32
	8,00	13,23	18,01	21,44	z Kamjenca - - - přijeźe		7,46	12,19	—	19,03	—
	8,38	14,03	18,44	22,32	do Ztcho Komorowa wotjeźe		7,10	10,50	—	18,19	—

Wo franzowßkich nałymßtich manewrach.

W franzowßkej krajinje Champagni ßu ßo nałymßte manewry franzowßkeho wójßka ßapoczałe, pschi kotrychż je wołoczbje postup motorizowanja a fakrycza wojeßkich wotdźelenjow wobkedźbowacź. W zyłej mawerßkej krajinje je ledma kóń widźecź a ßamo pěschy ßu tak derje ßkowani, ßo njenajhonitu pschihladowar dozpka njeßpytnje, ßo woßrjedź wójnßkeje krajiny pschebywa. Wobras pokaßuje wotdźelenje kołtich tankow pschi ßližowanju k njepschećelej.

Wrótßław: 20,30 ßabawny koncert. Mnichow: 20,30 wječorny koncert. Win: 19,30 misa ßolemnis. 21 ßabawny koncert. Praha: 19,15 opera „Carmen".

Póndźeľu 11. ßeptembra ßłyschimy:

Königswusterhausen. Rano ßnatcho wschędneho programa: 11,30 ßchkit hrajerjatkow w nowej Nimßkej. 15 ßa žony. 19 hodźina naroda. 20 koncert na tačerlach po pschiroźu.

Lipßk. Rano ßnatcho wschędneho programa: 15 ßa žony. 19 hodźina naroda. 20 ßabawny koncert je Stuttgarta. 21,25 ßwinjorańanje.

Hißchcze: wažne ß njedźelßkeho programa. Mnichow: 20,05 opera „Tośca". Win: 20 koncert chóra Winßkeje ßtatnje opery.

— **Sakßka krajna loterija** pschi pjatkownym cźehnjenju 5. rjadownje 203. ßakßkeje krajneje loterije (5. dźeń) padźe dobrycze wo 40 000 hr. na cźo. 134113; dobrycze wo 10 000 hr. na cźo. 49274; dobrycze wo 5000 hr. na cźißle 81188, 142093; dobrycze wo 3000 hr. na cźißła 9733 13628 28174 32215 45293 59093 61764 68636 68407 79935 117433 130135 142976 150915 152379; dobrycze wo 2000 hr. na cźißła 10 1192 6708 8581 15240 16946 18926 19304 20336 35173 38145 42165 43279 44074 48416 50181 52877 53220 79657 80412 66664 6671[illegible] 69404 75398 86042 93025 100537 106325 108690 110966 114705 122136 132818 147174 154133 159829; dobrycze wo 1000 hr. na cźißła 3733 3720 3946 14637 15198 16975 [illegible] 19100 19[illegible] 20642 20673 20872 21240 21[illegible] 2[illegible] 2407 2[illegible] 26033 27175 29756 30621 31[illegible] 5[illegible] 38192 4[illegible] 42821 43905 44724 45857 46771 5[illegible] 51840 52[illegible] 53433 57072 58630 63401 63675 6[illegible] 65423 65111 65462 66520 67465 68442 68755 70[illegible] 71270 71701 75888 76159 76763 77774 78920 82721 85401 93731 95264 95755 96992 97398 99711 103562 107069 108014 108786 109386 109891 110946 117680 117917 117955 123778 126210 126286 127360 127491 127803 128167 133736 134139 141055 141551 147160 147615 148351 152168 155486 157976 159107 159560.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihličišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Zliwnje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čelneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas zliwnja dospolnje běžny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 208 — Budyšin — Póndźelu 11. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Zjězd sakskich burow w Lipsku

Na sjesdźe sakskich burow rěčeše po powitanskich ź'o-wach krajneho wjednika burow Körnera jako prěni rěčnik president němskostatneho swjazka ratarskich družstwow Krumpf wo ratarskich družstwach w nazionalsozialistiskim staće. Po jeho pschednoschu wosnamjenja nazionalsozialistiska revolucija za organizaziju wjesnych družstwow ſ **rekwanarodźenje cyste družstwoweje myslje.** To rěka, so ſo organizazija wot cysto-hospodarskich sajmow a wužitkowe-je meralki minjenje liberalistisko-kapitalistiske doby wot-wobroći. Pózitiwne a powschitkownje spomožne sanery prózowanja wobhladuja ſo ſa wožebitosć družstwow ger-manskeho pokhoda. Nadawk družstwow je, też swonka njeje-jow swojeho skutkowanja pschiprawy wutworić, kotrež ſu po wěrnej družstwowej myslli, to rěka po nazionalsozialis-tiskim zwěrstwym nahledźe složene.

Potom rěčeše statny rada Mainberg a rozłoži, so je ſo ſ Hardenbergom liberalistiske wuwiesće němskeho burst-wa zapozdało, so pak ſo tutón cźaš nikdy psches wjednikowsko poruczniła Darréa stónči. Knježeństwo burstwa ranje ſ kapitalizmu wojuje, ſ tym, so nowy zakoń wo herbowanju statkow a newe sćinske prawo postaji a ſ tym nowy zakład burstwu dawa. Pschi tym je zyle wěste, so budźa herbowanske dwory herjekach wěsu nje-sli wulkosće měrej dyrbjeć. **Knježeństwo budże zyle němske burstwo sako krucze na jelo-ſ ľódze sakowicej, to rěka krej a semju jednoczejcej.** Njech-ſo pak njesadźenje wulke wobsedźeństwa pschimać. Je li pak wulke wobsedźeństwo le-ſownosćowo sadołżene, jemu knježeństwo tola sahinjeć nje-da, ale tutym ſwójbam možnosć poskića, so bychu město je bychu bankerott cźinili, herbowanske dwory dostali, ſ kotrymiž ſo jich splah do wscheho pschicheda se semju zwja-sa. Skónčnje ſo statny rada Meinberg ſe stawnistkim na-zwarom burstwa sakherskeje a rjeknu, so dyrbi ſo němsko-statny burski staw po możnosći spěšnje sostajeć, so by němski bur skónčnje prawe płaćizny ſa ſwoje wudźelki dostał.

Krajny wjednik burow Körner potom sćěhowazy te-legramm na němskostatneho wjednika burow Darréa wo-sjewi: „Sakſy burja ſrowja ſwojeho burskeho ministra. Steja wschitcy sady njeho we wótrym wojowanju bura napschećo liberalistiskim hospodarskim kruham k swjećenju němskeho burskeho prawa a k dostaću prawych pla-cźiznow ſ natwarjenjom němskostatneho burskeho stawa."

Srjedźoněmske ratarske wiki w Lipsku

Prěnje ſrjedźnoněmske ratarske wiki wotměchu ſo po nastorku ratarskich komorow Sakiseje, Durinskeje, Anhaltiseje a sakiseje provinzy po Lipčanskich nahumiskich wulkewikach 1932 na wustajenischću pschi ponmiku sa bitwu ludow. Wiki dyrbjachu k temu ſlužić, so by ſo ſ posphtom swěsćiło, schto ſrjedźnoněmske ratarstwo wot wokrejnych wikow žada. Lońsche wiki mějachu wjetschi wuspěch, hač běsche ſo wocakowało a tehodla ſu ſo pschi ktuschim wospjetowanju nasshonjenja lońscheho léta derje wutrjebacz mohle. Létša ſo pschedewschěm też howjada a ſwinje pschiwsachu, schtož loni pobrachowasche a bjes ko-trychž ratarske wiki njedospolne wostanu. W ratarskim ſu ſrjedźnoněmske ſamosastaranje wustajerjow spnischći, ſu też pschedewschěm rauschofrisiſti howjazy skót a Olden-burgske cźopkofrejne konje dowolili. Wobezbje sakska pre-winza je ſ konjemi a howjadami bohacze sastupjena. Sa-ska létuje k plahowanju a rěsu 50 00 Ohowjadow se ſu-ſodnych němskich krajow dowožuje.

Ssrjedźnoněmske wiki njejźu na puczowanišku wusta-jeńzu słojene a ſo też ſ tajkej konkurrenzu měrjeć nochze-dźa.

Kraĺny biskop Müller při Lutherowym swjedźen'u we Wittenbergu

Wittenbergske Lutherowe ſwjatoczinjesce wezeraschnu niedźelu ſwój najwyschschi skhodźenk dozpěchu pschi wulkim a dostojnym wustupjenju, kotrež ſo w pschitomnosći wy-sokich tukrajnych a wukrajnych cźesnych hosći wujnanje-sche. Po Božej ſłužbje w Hradowskej zyrkwi krajny biskop Müller w Lutherowym dworje rěčeše a k schwedz-skemu arzybiskopej ſ Eydenej wobroćeny rjekny: ſrosjum-jaut a sapadjaut, so evangelisy wěrybratrja za njejsmi nježłožnikli se staroscźiwej wutrobu wobkladaja, schtož ſo tu stawa. Jene pak wěsće wam, so bychcże to ſwojim wěrybratram wosjewili, so to, schtož je tu w Němskej na-stało, wukhadza ſ wole k wěrnosći a so ſo nohy ſ hlu-bokej schesesćanskej zamolwitosći. A schtož tak ſ naſjmit-kowniscźeje wutrobu pschińdże, nohy ſwoje sohnowanje w ſrjeh a čyrki tak abo hinak ſwój pucź kročiż.

K němskemu jmitskownemu ministrej dr. Frickej wo-broćeny krajny biskop pokrazowasche: Wospjet ſym wu-zběhował a chzu hischcze raz wobkruczić, so je ſo nazio-nalsozializmuß narodźił ſ wěry, dowěrjenja, ſwěru a po-ſłuschnosće, so ſo zyrkej a stat kruce ſe ſwěru sjednoczi-ſej a so na zyrkej nadawk, nowy stat jmitskownje pod-murjowacź. Pschetož nadawki, kotrež psched nami stoja, ſu po wjednikowych ſłowach gigantiske. K temu je też tajkich mužow trjeba a tute bjeru ſwoju měz jenož ſ tam-neho ſwěla ſylneho a wjeſelcźeho dowěrjenja do Boha.

Na to ſo biskop k sajmjerjam theologiskich sainitkow wobroći: Tyrbimy w nowej evangelskej zyrkwi nowy sa-rariki ſtaw natwarić, kiž zile wjeduischo wožrjedź na-scheje evangelskeje zyrkwje wosnamjenja.

A ſa lud krajny biskop w Lutherowym lěče 1933 na-mołwjenje wupraji, so by w nim ſ ſwje wobliče, ſwoje byeze spójnał a rajnu wolu k wěrnosći. Cźežiwo jebi ſa-niemu a pschećiwo druhim. To ſu ſa-anju, kotrymž ſo wuwinjeć njeſmě.

Jako běsche němski minister dr. Frick poręczał, ministeri-alny direktor dr. Jäger Lutherowemu městu postrowy pruskeho kultowskeho ministra Rusta pschinjeſe a cźesmy dar wo-5000 hr. ſa wutworjenje Lutherowoje hale pschepoda.

Srjedźoněmske ratarske wiki w Lipsku

Prěnje ſrjedźnoněmske ratarske wiki wotměchu ſo po nastorku ratarskich komorow Sakiseje, Durinskeje, Anhaltiseje a sakiseje provinzy po Lipčanskich nahumiskich wulkewikach 1932 na wustajenischću pschi ponmiku sa bitwu ludow. Wiki dyrbjachu k temu ſlužić, so by ſo ſ posphtom swěsćiło, schto ſrjedźnoněmske ratarstwo wot wokrejnych wikow žada. Lońsche wiki mějachu wjetschi wuspěch, hač běsche ſo wocakowało a tehodla ſu ſo pschi ktuschim wospjetowanju nasshonjenja lońscheho léta derje wutrjebacz mohle. Létša ſo pschedewschěm też howjada a ſwinje pschiwsachu, schtož loni pobrachowasche a bjes ko-trychž ratarske wiki njedospolne woſtanu. W ratarskim ſu ſrjedźnoněmske ſamosastaranje wustajerjow spnischći, ſu też pschedewschěm rauschofrisiſti howjazy skót a Olden-burgske cźopkofrejne konje dowolili. Wobezbje sakska pre-winza je ſ konjemi a howjadami bohacze sastupjena. Sa-ska létuje k plahowanju a rěsu 50 00 Ohowjadow se ſu-ſodnych němskich krajow dowožuje.

Ssrjedźnoněmske wiki njejźu na puczowanišku wusta-jeńzu słojene a ſo też ſ tajkej konkurrenzu měrjeć nochze-dźa.

Póstscy zastojnicy so k wjednikej wuznawaju

Němskostatna póstska skupina w němskim sastojnskim ſwjazku, kotraž 260 000 póstskich sastojnikow wobschija, saindźeny pjatk po ſwojim prěnim dźěłowym skhadźowa-nju wulku sławnu manifestaziju w Barlinskim schportis-kim palaće wotmě. Wjele tyſac póstskich sastojnikow bě-sche pschischło, so pod khorhojemi hopateho tschiża k nazio-nalsozialistiskemu statej wusnaj. Pod synkami Baden-weilerskeho pokhoda ſo khorhoje do sale njeſzechu, jako

260 000 póstskich sastojnikow ſo ſ nowej Němskej wu-snawa.

W Barlinskim ſportskim palaće wotmě ſo wulka manifestazija póstskeje skupiny w němskim sastojnis-skim ſwjazku, kiž 260 000 sastojnikow a sastojnizow wo-pschija. Wschitcy rěčnizy wuprajichu krutu wolu, so pschi wjednistwom ludoweho kanzlera **Adolfa** Hitlera pschi nowotwarje němskeho stata ſobu dźěłacź. Na wobrazu widźimy, kak ſo khorhoje do schportskeho palasta njeſu, předku kročitaj póstskej sastojnikaj **we** ſtarej uniformje postilionow.

Wyššej statnaj rěčnikaj so na dowol pósłałoj

S Barlina ſo powě, so ſtaj ſo wyschschej statnaj rěč-nikaj Binder a Köhler dla ſłužbnych należnosćow na dowol póſłałoj. Podawki, kotrež ſu ſo hižom psched dl-schim cźaſom ſtałe, maju ſo pschepruhować, cźehoždla běsche nusne, so wyschscheju statneju rěčnikow na dowol póſłałoh. Wyschscheho statneho rěčnika Köhlera ſu na sa-łožki sakonja k sałożenjenju powołańskeho sastojnistwa hnydom ſe statneje ſłužby puschcźili.

Kapitan podmórskich čołmow König wumrěł

Kapitan König, kiž w ſwětowej wójnje ſ podmórskim čołmom „Deutschland" prěnju wójnsku jěſdu ſ Němskeje do Ameriki wuwjedże, je w Gnadawje w Calbeskim wo-krjeżu 66 lět stary wumrěł. Tuta jěſda tehdy po zylym ſwěcze wulke spodźiwanje sbudźi. Kapitan König běsche hi-

*żom chwilku chorowały a njemóżejsche ho hižo na wulkim procesijenju, kiž ho jemu njedawno k 17-létnemu jubilejej jeho nawróta i Ameriki wuhotowa, wjazy **wožobinjty** wob dźelicy.*

Kommandant t... ...ho podmórskeho čołma „Deutschland" wumrěł.

Kapitan Pawoł König, sašłužbny wjednik podmórskeho čołma „Deutschland", i kotrymž wón w swětowej wójnje někotre króć pyches njepřećeljelku blokadu přechodźe a i kotrymž kurišny i Ameriki do Němskeje přichwjese, je 66 lět stary wumrěł.

Francowzoio separatistow w Saarskim kraju podpjeraju

Kak žiwny je terror francowskeho sarjadnistwa jamowna němske wobydlerstwo, dopokazuje přichpad, kiž je ho tele dny w hórnišej wjesy Maybachu stał. Tam nětke propaganda za autonomistiske nowiny ho cyeri. Schtóž tute nowiny njeskaža, ja krótki czaj někajke hórichenje dostanje a ho i dźela puschczi.

Wobydlerstwo je tutomu terrorej wustajene. Na swědomnjo ho w tutej wsy tak žiwnje tłóczesche, jo njedźelu 27. augusta katolski wjesny farar ho na kěrchu přecerkwju temu wótrocži. Wón rěčesche, jo maju katolikojo brje wobstejazu wyschnosć a jeje sakonje přichpósnać. To pak jich na žadyn pad wot žiwerhy přicherzkwu ludźi a wótczinje njewotwjasa. Schtóž přichcze wotwinje stejischcze a hospodarskim njeschłowjeka wuwinje, jo by na jeho swědomnje skutkował, čini k njebju wołaje hrěch. Tuto předowanje ho we Maybachskej zyrkwi dźerjesche, kotraž jamownemu sarjadnistwu słuscha a kotruž skoro jenoj němscy katolikojo wopytuja.

31. augusta **nělko** generalny direktor franzowskeho jamowneho sarjadnistwa fararjej wojsewi, jo ma ho **wón w přichodnje** wscheho saftopjatskeho dźěła w zyrkwi wostajić. Farar wotmolwi, jo po přichlušnosći Boże słužby kaž hacz dotal wotmeje. Na to je jemu jamowne sarjadnistwo zdźěliło, jo ho fararjej rostas nad zyrkwju wzmje. Wón ho namolwjesche, jo by hacz do 9. septembra Nazjowjezitche a druhe wězy ha Boże słužby i zyrkwje wotewřał. To ho też sta. Jamowne sarjadnistwo je i tutym njeschłuschanym postupowanjom dopokazało, jo wunusważe postupowanje separatistow sjawnje podpjera.

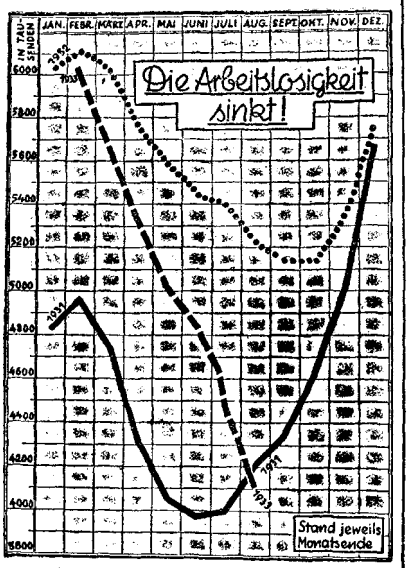
Republika Andorra pola Zwjazka ludow protestowała

Republika Andorra je pola Zwjazka ludow protestowała, jo ju ju francowszy wojazy wobsadźili. Generalna **rada** w Andorrje w tutym postupowanju franjenje Kol-

leggowego pakta widźi. Sa wězymustojneho a połnomocneho delegata pola Swjazka ludow andorrisa generalna rada schwajzarja Frederika Weilmanna se Züricha wuzwoli.

Spaniska kriza

S wróćoslupjenjom Azanoweho kabinetta dopokazuje ho tajnje kriza republikanskeho knježerstwa w Schpanišej. Schpanišla republika, kotraž ho 14. haprleje 1931 wuwoła, je ho w prěnimaj létomaj swojeho wobstacja na kolišzju sepjerała, kotruž wot sozialistow pyches republikansku akziju k měschczjansko-radikalnym dożahasche. Anarchistiske a kommunistiske wustupy, kotrež ho pyschi spočatku léta 1933 w terroristiskich nastupnoiczach pokazowachu, pola měschczjanskich hobustawow knježerstwa njepokojnosć i wšiwom sozialistam wuwabichu. Kónz teho běche, jo radikalni w februaru i koalizije wustupichu. Wot teho czasa woni schromadnje i katolko-konserwatiwnymi pyscheczom Azanowemu knježerstwu wojuja. Tute knježerstwo może jenoj i pomocu Katalonow a druhich sastupjerjow jenotliwych krajanow slabu wjetschinu w komorje swjesć. Létsa we junisu statny president Samora spyta tutu krisu i rafinym pschewerjenjom knježerstwa wotstronić. Wotstupjene powjetschenje republikanskeje koalizije na prawy bok pak ho njeporadźi a i prózowanjow wuwidże tłeje Azanowe knježerstwo, kiž bęsche nimale tak sestajane, kaž prjedawsche.

Bjesdźełosć ho pod staw léta 1931 snižita!

S nowišchim wupěchom we wojowanju pschećiwo bjesdźełosći je ho staw na kónzu augusta léta 1931 dele pschekročił. Wotebrance bjesdźełosće wupschestrěwa ho na wschitke powołanske skupiny a je i dobrym znamjenjom sa to, jo ho dowěrjenje do němskeho hospodarstwa sažo wrócza.

Nowind, kotrež w oppoliziji stejachu, tehdom pišachu, jo deje ma Schpanišla sažo knježerstwo, ale jo krisa wostanje. Formalnje ho swada mjes knježerstwowymi stronami a oppoliziju we tracje mandata nazionalneje skupiny, kotraž je wustawa stworiła, Knježerstwo je wědomne, jo buchu nowowólby, kotrež hebi oppolizija žada, republikanscu podobu žulnje pschepuscznyte a samo nětczischu statnu formu wobrosyć mohle. Tuto strachowanje je ho i wólbomi do wustawineho sudu, kotrež ho **tydženja wotmě**chu, **nětko wobtrucžiło**. Schpanišla republikanojo trjebaju ho jeno na to dopomnicz, jo běchu w haprleji 1931 jich wusnjechi pschi kommunalnych wólbach se signalom k połwalenju monarchije. K temu pschińdże hdyž chce, jo ma schpanišla republika pschemało sprawnicznych wožobow a jo Azana powschitkownje sa jenczelko płaci, kiž może nětczische wobkrjeżnjenje někak mischtrować. Wo wažnym praschenju nowowolbow ma nětko najprjedy statny president rozhudźeć. Wón wschak ma powschitkownje jenoj mjes schtwórtym Azanowym knježerstwom abo mjes knježerstwom pschichoda do njewšteho pschichoda wolicz.

Ze Serbow

W Budyšinje, 11. septembra.

— **Wo wjedrje.** Dźensa cano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer ...1 a thermometer w nocy +7. — Sčežkowizny ras wjedra wostanje hišcze dale tuchi. Wyschina nad srjedźnej Europu ho k krótkemu ranju wuschěrjowa. Po sobotnišchim łohkim samrócznju je sche so wczera kaž wjedro wuwinyło a rjane hižnjenje wjedra sastupiło. Nad Skandinawiskej dnja mócnje wótry a wulkowólnowski kónczinach Nemskeje pomérkowace pschinjese. Też pola nas so njeje pomérkli. Njeje pak wocakać, jo tak ruże i dohladnjam dóndže. Jutre wutoru hłónco 5,20 hodź. stbadźa a ja 6,22 wjacz. hodź. Měsačk stba do julije wječor 9,55 hodź. a hromi so pop. 3,05 hodź. Dźensa pondźelu stej měsačk w posledneju wjertlu. Pschedźenak pschi dothonej cornym wětrje rjane wjedro lubi.

— **Sčežkowezu padnychow lepiła.** Sčežkowe rady je ho policajskej patronilli padnychow i kradnjenym hadom, tuchu i tuczynym wołyczkom wjesnischtaj, porodźiła sašłužbjacy. Kradnjenym had, wčhož 4 zynthnarjow jabłukow, policajka sčežowa, a padnychow, pitowarja Karla Thomasa a dźełacerja Pawoła Müllera, kotraj wobaj tu na Sprjewinej sašły 6 bydlitaj, saja a kriminalnej policiji pschepoda.

— **Njewobhladnuty kolojesdnu** žohnu popoldnju wokolo 1 hodź. na tschišnischczu Tuchořičce a Jurjowje dróhi do druheho kolojesdneho tracy. Wobaj padnyschtaj, tola ho jimaj žanje schkody njesta. Jene kolo ho wobschkodźi.

— **Dobrje wo 1000 hriwnow** padże pschi šwobotnischim cjehnjenju sašłoje krajnje latterije na lóšt čo. 57 132 do tudomneje Lehmannej latterijowje kollekzije na Kamjenicy hašy 45.

S **Ratarjec.** Na tudomnych polach ju w posledninim czašu hnisczischo běrny kradnyli. Wintorn móschu paducha, kiž bě i Budyschina, pschi kradnjenju lipicz. Wobsedźer paducha wobschkodźi. Wobjedowerja Ratarjowstwje gmejnu łóžedo paducha, kotrehož pschi kradnjenju lepja, hnydom policiji pschepodadźa.

S **Hornjeho Hodlerja.** Sčežkowe pschichodnju je ho pola dźełacerja Werscha sklomjana fajma, kiž blizko domskeho stejesche, wotpalila. Wobnjowym wobroram, kiž běchu le Mikec, Khažowa, Luha a Radworja pschikhwatali, ho poradźi, domske wobnju wobrócz. Kaž ho powieda, je dźełacer, kiž je se łapatkami ho hrajkało, wohnjo saparał.

Nanej najrjeńše

1) (Pokračowanje).

Sažo bachu ho wonka trocjele žłyschecej a sažo hejtman a jeho žona, dych sadźerjujo, słuchaschtaj. Ale też tón ras nimo dźěchu, a nan dale powědasche:

„Cži tšo hejtmanjo dyrbja do Londona pschińcz. Tu cžišnunchu jich do Towera* a tam jich jatych dźerżachu. Wójniti sud, pschi kotrymž bě wyschschi general sam pschedsydnya, hejtmanow sa winowatych spóhna, a dokelž po wójnje žmilnosć nimaju, wotkudźichu jich."

„Nacži, cžehodla tak płaczeschi?"

„Nicžo, nicžo, moje dźěczo. Myślach žebi jeno na tych tšoch hejtmanow, kotrychž žu psched wójnsti sud stajili, hdyž žu jich sawěscze k žmjerczi wotsudźili."

„Njepłakaj, nacži, budźeich widźeć, to wosmje wschitko hischcze dobry kónz. Wschě stawizny dźě tak du. Daj nanej jeno dale powědacz."

„Wójniti sud," hejtman dale powědasche, „tšoch hejtmanow k žmjerczi wotsudźi."

„Pschi na tych žudnikow, to žu ji ludźo. To njeju cžinicz žměli. Njeju cži hejtmanjo cžekli?"

„Nē, Hertta, to wojak cžinicz njeżmě."

„Ale morili tych hejtmanow tola njeju, niżwérno, nanko? Njepłakaj, nacži, ty budźesch widźeć, kak derje ho wschitko stónczi. Hejtmanjo sawěscze njeju morjeni. To ho jenje njeczini. Sawěscze pschińdże dobra wola a jich wušwobodźi. Poschkaj jeno, schto nan dale powěda."

„Hdyž běchu hejtmanow k žmjerczi wotsudźili, dowjedźechu jich sažo do jastwa. Nasajtra mějachu satiseleni wyczé. Dokelž běchu wschitzy tijo hejtmanjo w Londonje i domom a prjedy jenje niczo sawinnyli njeběchu, dowolichu jim, hischcze žiwoju žiwóbu jónu wopytacz, jo bychu ho wot marżerje a dźěczi rozjohnowali. Prjeby pak dyrbjachu ho i cżestnym słowom słwjasacz, jo cżekinyć njepołpytaju. Straż hejtmanow do jich wobydlenja pschewodźeschе, jo by jich ja hodźinu žnowa do Towera wróczo dowjedła."

„Sće to hižo dołho, nana?"

„Nē, moje dźěczo, to je ho dżenża stako."

„A žnajesch ty tych tšoch hejtmanow?"

„Haj, mój jandźelko, ja jich žnaju."

„Ja bych jich też sežnacz chcyła, ja dże mam hejtmanow tak lubo. Bychu ho woni to wjeżeliti, hdy bych jich ja wokoschila?"

„Sawěscze bychu ho to wjeżelili, jedyn i nich wježebje," nan i dyrkotazym hłokoem wotmolwi, mjes tym jo macz hischcze wótsischo płakaczi pocza. „Pój, wokoschi mje ja njeho!"

„Haj, a też ja tamneju dwoju", Herta jawoła a wobja nana je žwojimaj ruczkomaj. „Hdy bych ja tych hejtmanow widźała, bych jim rjekła: Mój nan je też žmužity hejtman, won by runje tak cžinił, kaj sċe wy cžinili. Wy ho njetrjebaczе haněbowaczi, wy sċe wutrobiczi mužojo a lódy dyrbi žebi waż wyšoko ważiczi. Ale praj, nanko, njepschińdże žana wila, jo by wotžudźenych wužwobodźiła?"

Pschedy hacz hejtman wotmolwi, słuchajche napjatv. Sažo běchu trocjele žłyschecej a tón trócz nimo njeńdźechu. Saklapa jo a hłóh jawoła: „W mjenje wyschschcheho generala, wotewrżeje!"

„Nanko, to žu wojazy," Hertka jawoła, „wotewrju jim."

A hižo bě holczka w durjach, jo by wotewrika. „Wójcze jeno nuts", pschi tym rjekny, „nan je doma." Wojazy ż bróniemi w ruzy sajtupichu. Nawjedowazy wyschi strowjeche a hejtman, stanywschi, ho podjakowa. Jeho mandżelika bu bóła kaž wapno na ježenje. Jeno i napinanjom mócnejche ho dodżerżeczi. „Budź žnlna, moja luba Marja," hejtman jej skepłasche a ju dołho a nutrnje wobjimaische. Na to też wobja hischcze jónu dźěczo k žwojej wutrobje.

Potom ho k wojatam wobroczi: „Ja žym hotowy. Pójmy k Towerej! Do pródka, marżi!"

Wojazy hejtmana do srjedża wiachu a trocżachu won. Herta sa nimi hladasche. „Mażi", wona wokasche, „hladaj jeno, kak rjany nan je a derje krocżi. Nětkole pschińdże do Towera. Tam budże jatych hejtmanow widżeć, i nimi powědacz a pschinjeże jim też moje wokoschenje."

Mażi njeżłyschesche, schto jeje dźěczo rěczeschе. Wona bě ho we womorje we žwojim stole žwjesła. Hdyž bě sažo k žebi pschischła, bě ju žymiza pschewsała, ju dyrbjachu do loża donjesć a lěkarja jawolacz.

Nasajtra rano małej Hercje rjetnychu, jo dyrbi won hicz wonka žebi hrajacz, jo je macz thora a jo dyrbi njemylena wostacz. Dźěczo wuridże. Lědom bě won, žebi pomyślł: „Kak dha by bylo, hdy bych k nanej dóschła a jemu prajiła, jo je macz thora? Pucz do Towera wém. Dóidu tam a jawołam jeho domoj."

W žamżnym czašu w Towerju psched wyschschim generalom wyschi stejeche, a rjekny: „Ssmy wotžudźenym waschе cżelne wobhnadżenje pschińdżewili a jim rjekli, jo dyrbja teho postajicz, kotryż ma wumrjeć, jo bychtaj žhytłnaj dwaj wuživobodżenaj bytoj. Woni to cżinicz žo wobaraju."

Cromwellej žo wobliczo žacżmiwasche. „Dha dyrbjeli poprawom widżitzy tijo wumrjeć", wón rjekny, „każ je to žud wobsamknył. Tola ja žym dweju wobhnadźił a pschi tym ma wostacz. Jedyn dyrbi wumrjeć, jo by žwoju žamżnu a też wobeju druheju njepoštuschnoicz wotpokucżił; tamnaj dwaj pak staj puschczenaj a mataj žo do wójika wrócżicz, jo bychtaj, kaj staj to dotal cżinilo, žmužicze dale wojowaloj."

„Kotryż i tych tšoch ma wumrěć, knjes wyschschi generalo?"

„Woni dyrbja žami wolicz. Dokelž žu žo k temu sapowěli, njech to kóstkowanje rozhudźi. Sawołacje mi žtužobnika".

Sstužobnik pschińdże. „Jano", rjekny Cromwell k njemu, „wuridź na dróhu a pschiwjedź prěnje dźěczo, kotrež napschecžo pschińdże, te mni nuts!"

(Pokračowanje ježehuje.)

* Tower je jastwo w Londonje.

S **Barta.** (Žnjowy **dźakny** swjedźeń.) **Bartiska** wosada wječeraschnjeho njedźelu swój žnjowy **dźakny** swjedźeń swjećesche. Wosada běsche tónkrócz wosebje **dźakowna** a swjedźeschu tuchwilu, dokelž wot někotrych lět prěni krócz zaso wulka woda a žane njewjedro wunoschk žnjow poničiło njeběsche. We wobmamej swjedźeńskimaj kemschenjomaj běsche zyrkej hač na poslednje městno wobsadźena. Zyrkej sami běchu lube ruki z kwětkami a girlandami rjenje wupyschile a na wolkarju běchu so wot bohatscho žnjowcho žohnowanja wopory pschinjesli. Też zyrkwinski chór a posawnowy chór swjedźeńskej kemschenjej z dźakowanymi pospěwanjemi porjadnischischtaj.

S **Bukez.** Wopomnjeństi swjedźeń na dnju nadpada psched 175 létami pola Bukez. 14. oktobra tuteho léta bitcze 175 lět, so su tu Prušojo z Awstriskimi w Bukezach horzo wojowali. Sobotu 14. oktobra budże w Stangez hospjenzu wulki powitaństi wjeczor z dźiwadłom. Kruch dźiwadła rěka „Nadpad pola Bukez" wot Ericha Jankt wobdźělany. Njedźelu 15. oktobra rano w 6 hodź. budźe rańsche piskanje a w 9 hodź. wulki swjedźeńske kemschenje w tudomnej zyrkwi, po tym so pschi wojeńskich pomnikach wěnzy sfoja. Pschipołdnju w 12 hodź. budźe wulki narodny koncert a wot 2 hodź. hem historiske swjedźeńske psches wjesć poczinje. Na tutym dnju budźa na wschěch salach swjedźeńske reje.

S **Luwotziz.** Na tudomnym knjeźim dworje je so njedźelu pschi wobchowanku wošwjeczyła. Kaž zwjschinu, hdyž tudomny dźełaczerjo swoje knjeźstwo jara waža. Znjenzarjo a znjenzarki su hdyž žnjowy wós rjenje wupyschili. Schtyri konje běchu do njeho zapschahnuli, mały swjedźeński cząh wuhotowili a so pschez hród podali. Knjes ratarski radźićel Ruchlat je swojej swójbu žnjowych dźełaczerjow a dźełaczerki na najwutrobnischo powita a dlěši cząs porěcza. 6 muzam a 2 ženomaj za dołhe zwěrne słužby wuznamjenje a pjenježny dar pschepoda. Zyle wosebje wón dźełaczerja Bartusche pokhwali, kiž běsche pola njeho 45 lět we słužbje był. Jeho je slotym zaslužbnym kschižikom wuznamjenił. Po tym so wschitzy do knjeźeje jstwy podachu, hdyž so z picjom bohacze pohosczichu. Wječor so žnjowy wjesnjerstwo.

S **Lubija.** Jako nasupnik hamtskeho radźićela dr. Harbsera je so sudnišći asistor dr. Albrecht se Kamjenicz'anskeho sudnistwa na tudomne hamtske sudnistwo pschešadźił.

S **Khrósćizy.** Pschedbudu khrósćanskeho hońtwarskeho towarstwa je wschě sobustawy sjezd wjeczor do tudomneje „Herbskeje grychty" na zhromadźiznu pscheprošył. Dokelž běchu na zhromadźiznu pschemało sobustawow pschischło, njemóžesche zhromadźizna niczo wobsamknyć. Pol hodźiny posdźišcho pak tola zhromadźisnu jako płacziwu pschipósnachu. Dozyła běsche jich 15 sobustawow z 232 hłosami pschitomnych Wobsamknu so, so ma so najeńsk pjenjes wo 25 prozentow snižić. Najeńki pjenjes so, kaž hač dotal tózdemu jenotliwemu sobustawej njewuplaczi, ale so hromadźe kładźacemu towarstwu pschepoda, so by so nastatu dołh zarunał.

Šulski přitwar w Khróšćicach

Hižo psched létami zaběrasche so schulski wubjerk se schulskim pschitwarom. Dokelž pak tehdy nuza na pjenježach pschitwarsche, njehodźesche so wuwjesć. Psched króttkim cząsom je knjeźejstwo program za wobstaranje dźěła wudało. We wobtuku tuteho programa hodźi so schuliti pschitwar derje wuwjesć. Wubjerk je hižo pisnio na wyschnosć pósłał. Nadźijomnje budźe wona też twar finanznije podpjerać, tak so zu wudawki za wuwjedźenje twara snjeźelwe.

Nascha schula cźerpi hišo léta dołho pod njedostatkom rumnosczow. Tuthwilu mamy 366 dźěći w 10 rjadowmjach.

4 schulske jstwy pak hodźa so jenoż dopołnje wužiwać. 2 rjadowni matej runje 50 dźěći, 2 dalschej 48 a 45. W tosichim lěcze bě ministerstwo dźělenje elementarneje rjadowny dowoliło, bychmy-li jenu jstwu wjazy měli. Kaž je znate, mějachmy w lěcze 1931/32 dwanaccze rjadowmjow. 2 rjadownje běschtej tehdy na Wjelkej žurli saměstnjenej.

Też nowe sportnischczo je schula dóstała. Knjes farař Wjenka je 3 górzy pola hnydom pódla schuliśeje leżownosczje sportiskemu towarstwu DJK pschenajał a schula może jón sobu wužiwać. Tak je so też tute praschenje słónczinje rosjaznikło. Ssmy knj. fararjej za dopjelnjenje pschecza horzy dźak dołżni.

S **Worklez.** Kónz sanđźenoho měsaza je knjes wučer Nachela naschu schulu wopuschcził a so do Ruchiji pschesadźił. Knjes wučer Hajna, kiž je hižo dotal w Khróšćicach był, je nětko do Worklez na jeho Nachelowe městno jako hłowny statny wučer pschikazał.

Se **Ssmjerźez.** Sandźenoj tydźeń je [illegible] ewangelske zyrkwinske pschedstejićelstwo wobsamknyło, [illegible] wěku wobnowiscz dach. Tśichne dźěła knjes khěžorskeje stolicze Cawin Sczaljch je swojstwaj swjednaj we Halschtrowje wuwjedźe. Sczedu su z tutym dźełom sapoczeli.

S **Ralbiz.** Knjes nowopschi wučer Reiner pónđźe 1. oktobra na wotpoczink. Wón bě wjsches 30 lět w Königshainje pola Wosstrowza we słužbje a nětko je 8 lět we Ralbizach sfutkował. Knjes Reiner ma je swojej swójbu do swojeho nowowutwarjenego doma w Budyschinje pschesadźił, so by tam wjeczor žiwjenja pschiwzył.

S **Běłeje Wody.** 24. awgusta je so Richard Breitenfeld z Bożej ruczku jał. Jeho mandźelska je sebi jeho za jerej tak k wultrobje wsała, so je z swojemu žiwjenju kónz cźinila. Wona do hata sfoczi a so jatepi.

* S **Khrósćebuza.** Sobotu wjeczor je Měrczin Dutker z Borkowow na żelesniskim pschekhodźe pschi Budyschi drje hy so żelesniskemu cząhej pschijcźeł dał. Dutker bě na wóznje morwy. Pschicźina samomordarstwa njeje znata.

Z Łužicy

* Se **Skorjelza.** Sstrjedu dopołonja **ma** praktiskeho słótneho lěkarja dr. Massaßu z wojnarskeho mischtra Maza Schrótera se Sadźela pola Skorjelza do schikazeje jatby wsali.

Bydlenja w twjerdźiznowej muri.
Pohlad na prjedawschu měšćańsku murju w Ingolstadtu w Bayerskej, do kotrejež je wjele małych bydlenjow satwarjenych.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Kinsbórka.** (Granatu namakali.) Pschi starej wodarni w rězy Aue **ma** so njedźelu pschipołdnju jaty 12 zentimetrowstu granatu namakali. Granata njebě dołho we wodze ležała. Dźěći, kiž granatu namakachu, to hnydom policijstwoju wozjewichu, to so njeboju wotwobroczicz hodźesche.

* S **Drježdżan.** W nozy **ma** Ludźo 40ćetneho pschekupza z Drježdżan „Pschi muri" bjes wědomja jeho nanakali. Po swješczenju kriminalneje policije jedna so wo rubježny napad. Pschekupz je w zamknjej nozy hač do tśich hodź. w jenej zahrjebelni na Prażskej dróży pschebywał a potom se pschewodom njeznateho muża falu wupuschcził. Pschi muri je jeho njesnaty muž dajił a wurubił. Rubježnik je so 80 hriwnow a slotzku cząsnika smorował. Nadpadnjeny njemóže niczo wěsteho wo nim prajicź.

* S **Wilsdruffa.** Wutoru popołdnju je so w Kaufbachu bróžeń, kublerja Alfreda Bartscha, kiž bě hač do ponoschka polna žita, do cźista wotpalił. Woheń so na domske wupschestrě. Dźeł domskeho mózacha wohnjej wukhowacz. Pschicźina wohnja je znata. Tśechtyrjeć je rěbł pschestajeo móz nad nim sthubił, tak so rěbł na elektriske grotły padnuwschi je rostorhny. Kónz grotow na nakładowny wós padnuwschu, kiž hnydom w plomjenjach stejesche. Plomjenja so na blisko stejazu bróžeń wupschestrěchu.

* S **Kamjenicz.** (Pjany schofer je cźežke njeboże sawinował.) Njedźelu so na Frankenbergskej dróży cźežke *njeboże z automobilom sta. 27lětny wjednik je w pjanosczi z autowej dróżku do elektriskeje żerdże jrazył.* Wjednik a pjeć druhich wozjobow tśi běchu cźeporuna pjani, so na hłowje, schiji a rukach straschnje rosrěsachu. Jedyn z nich zebi rjebła Hama.

* S **Hohenstein-Ernstthala.** (Žurkowa cźpila.) Tudomni ratarjo na pschiběranje žurkow skorja, dokelž wulku schkodu nacźinjeja. Kubler Scheer z Pfaffenberga je sa krótki cząs 25 žurkow wunyk a skónzował. We jich twarach je so jara wjele žita namakało.

* S **Lipska.** Kriminalna policija powě, so je njeńdże 150 schulerjow pola Lipika wójnu hrało. Pschi spocźatku wschitko jara derje dźěschu, potom pak so do pukow dachu a napoślédk kamjenje do so mjetachu. Pschi tym 13ćetnemu Helmuta Hartunga tak straschnje z kamjenjom do hłowy trjechichu, so wón hnydom wumrě.

* S **Hirschberga.** (Cźežke njeboż.) SA-muž z **ma** ratarja Rinki běschtaj so z motorskim kolom do Hirschberga podałoj, dokelž dyrbjachtaj z Nürnberga pschikhadźazych SA-mužow powitacz. Njedaloko wsy Steinpfffenz bo konjazeho sapschahała sajedźeschtaj. Konjej so sfoschichichtaj a cźekmychtaj. Jězdnaj so bobu cźelnyschtaj. Wjednik kola so na hłowje na wjazorych měšnach straschnje zrani, wěschto rjebłow zebi sama a zebi mosny straschnje schkasa. Jeho do Benowsje khorownje dowjesechu. Towarsch, SA-muž Gerhard Fritsche, bě hnydom morwy.

* S **Hirschberga.** (W juchowej jamje so sadušył.) Ratař Bürgel je do juchoweje jamy padnył a so we njej tepił.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 11. septembra 1933.

Bartinska burza běsche sobotu měrna. Kursy akzijow so swjetsicha zdźerzeć njemóžachu a zyłtro spadowachu. Też na wikach rentowych liseznow so wuwjerjohowachu.

Bartinska produktowa wikt sobotu krute wostachu, tola běsche wobrót trochu zwjetschił. Mjenjy nětkle pschenizu a rožku bóle kupuja. Płaczizny pschenizy trochu postupichu, tehorunja pola wowsa.

Sobotu płaczeschе w Bartinje zentnar

pschenizy: 8,80—8,90 (9,20) hr., rožki: 7,10—7,20 (7,60) hr., jeczmjenja, nalětnjeho: 8,65—9,15 (9—9,50) hr., nasymskeho: 7,35—7,75 (7,75—8,15) hr., wowsa, stareho: 6,30—6,75 (7,50) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschenizy, za september: 9,65 (9,52½) hr., za oktober: 9,70 (9,60) hr., za sezember: 9,97½ (9,72½) hr.,
rožki, za september: 7,83¾ hr., za oktober: 7,97½ (7,95) hr., za sezember: 8,27½ (8,10) hr.,
wowsa, za september: 6,77½ hriwnow.

Płaczizny w hinkach su płaczizny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so wupschemeńnichu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	9. 9.	8. 9.		9. 9.	8. 9.
Pšeńca	176-178	175-177	buny	—	—
rožka	142-144	142-144	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	147-155	145-154	žołte lupiny	—	—
wows	126-135	124-133	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	24,5-25,5	24,5-25,5	lany wosušk	15,8-16,0	15,6-15-7
ržana muka	20,4-21,5	20,4-21,5	such. truhanč.	8,50-8,60	8,50-8,60
ps. wotruby	9,50-9,60	9,40-9,50	bérnj. kruški	—	—
ržane „	8,60-8,90	8,60-8,90	syno, 50 kg	1,10-1,40	1,10-1,40
raps	—	—	ržana sloma	0,45-0,60	0,45-0,65
hróch, Viktor.	33,0-37,0	32,0-36,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,35-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,35-0,55
pjelnški	—	—	ječna „	0,35-0,50	0,35-0,55

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Start k wulkej dalokotnej patrouillowej jěsbje Barlin-Minichow-Barlin.

W Barlinje je so wulka jěsba na koleśach z Barlina do Minichowa a sazo wróczo do Barlina sapoczała. Na jěsbje so 16 muzstwow z dohromady 144 **kolami wobdźěli.** Wobraz pokazuje, kak so prěni jěsdźerjo na pucz podadźa.

Najnowiše z cyteho swěta

—Wuhladny na wjedro za jutšišchu wutoru: Trochu pomročene.

*** Pola Kohlšcheida njedjelu Bochumiki nakladny awto ſ nětkjež 45 SA-muſejemi ſ drohi po nahlym brjohu dele padže. Pšchi njeſbožu ſo 9 SA-muži mori, 22 ſo cježko a 3 lohko ſranichu.**

*** Wjeſ Oeſchelbronn pola Pforchheima je wčera njedjelu hrožbny woheň potrjechił. Woheň w brožni wudyri a ſo pšchi ranšchim wetrje ſpěſchnje na zyłu wjeſ wuſchěrſtrě. Wjerſor běſche ſo 70 ſtatkowe wotpalilo. Poſdjišcho woheň pšchesta. Dotal je ſo dozyła 203 twarjenjow, mjes nimi 73 domſkich wotpalilo.**

*** W Ebra ſkej thoſtarni pola Bamberga zu ſobotu tana mordarja Lorenza Schriefera ſ Gaiganza wotprawili. Schriefer je w nozy k 22. meji 1933 SA-muža Joſefa Wieſheiera wGaiganzu nadpadnył a do hata cžiſtnył ſo ſo Wieſheier tepi.**

*** Pšchi wuježdžowanju wo wulke myto w Monzy ſu wčera tſjo wuježdžowarjo wo žiwjenje pšchišchli: Campari, Porcachini a hrabja Czaykowſki.**

*** W měſtačku Dagda w Lotyſi ſkej je ſo zyły hrjedžni džeł měſta wotpalił. Nětkjež 50 twarjenjow ſo ſnicži. Woheň naſta ſ rosbuchnjenjom ventilazišchego apparata we hapizy.**

*** Njedaleko Leixoſkeho pšchiſtawa ſchponiſtaj parnikaj do ſo ſrajyſchtaj. Jedyn parnik ſo ſ 19 muſejemi wobſadži podnuri. Jenoż 6 muži měſachu wulkowacž.**

*** W afganiſkim hlownym měſeže Kabulu ſu pjatk ſchofera britiſkeho wupóſłanſtwa ſaſtrělenego namakali. Nětkitre hodžiny poſdžišcho cžěła Jndow namakachu, kotrajž w ſlužbje britiſkeho wupóſłanſtwa ſtejeſchtaj. We wſchitkich tſjoch padach ſo pjeza wo morderſtwo jedna. Britiſke wupóſłanſtwo je hnydom pola afganiſkeho knježerſtwa ſakrocžiło.**

— **Saſska krajna loterija.** Pšchi ſobotnišchim cžehnjenju 5. rjadownje 203. ſaſkeje krajneje loterije (6. džeń) padže dobrycže wo 30 000 hr. na cžo. 33647, dobrycže wo 10 000 hr. na cžo. 95435 109988; dobrycže wo 5000 hr. na cžiſła 23340 136694 142170 150276; dobrycže wo 3000 hr. na cžiſła 32900 42504 53634 75463 105443 115977 119196 137418 157625; dobrycže wo 2000 hr. na cžiſła 2375 2650 4844 5117 8572 16962 21911 23982 26094 28937 29937 33865 35943 41703 42527 50122 53086 57579 68060 72163 78089 80158 80236 82160 84541 86093 99321 101826 103624 104268 121908 123453 123803 130749 144145 150392 150845 152796 157720; dobrycže wo 1000 hr. na cžiſła 1610 1744 2173 2629 4390 5139 7319 7455 9261 13316 14995 15861 17089 17945 20184 21890 22951 24680 27250 30680 31369 32306 35343 35713 36018 36738 37325 39861 39937 43523 44190 44684 45034 45376 47869 51883 53465 53598 54101 57132 57881 57945 61155 61250 62918 63563 67784 70743 71496 73408 73855 76810 77152 78942 82636 84124 85187 86251 86351 86768 87153 88245 91318 92502 96079 98050 98072 99607 100446 100711 102171 102595 104228 106376 108176 108361 109927 111482 117765 121236 123083 123878 124550 125095 126462 130213 131257 134927 135888 136139 137210 141429 143637 145131 145361 145703 146250 146739 148031 152196 152447 153628 154797 154812 155614 158653 159935.

Khorhojnik

Schějčjawoſkondžeſatny ſtary wójnſki wuſchuženy Hendrich Mětka pomału nowinu roſtoji, kotruž bě jemu prawnucžk do ſahrody pſchinjeſł. Swój ſtólcžk ſ cžopłeho ſłónczka do ſhłodka kruſchwiny ſtajiwſchi ſo na njón ſydny a ſapocža cžitacž. Kaž bě to jeho pſchiwucženje, jeho njedžiwajo wyſokeje ſtarobы hłiſcže dołrej wócžaſ najprjedy měſchcžanſke a towarſtwowſke rosprawy pyta'chtej.

Powěſcž wo poſłednjej ſhromadžiſnje wojerſkeho towarſtwa wón ſ najwjetſchej kedźbnoſcžu cžitaſche. Wo pjet Hendrich Mětka je ſwójej hłowu pohiby cžinjeſche, jako by poſdžiſcho roſſudzowanja ſhromadžiſny pſchiſłuchował, kotruž njebě thorowatereže dła wopytacž wuſł.

Nadoho pak wotpotajuju ſ hłowu ſchaſeſche. Nowina ſapocža jemu w rukomaj ſchepotacž. Hendrich Mětka roſſudženje cžitawſchi ſo tat roshori, ſo žebi je ſtónczenje hiſchcže jónu wótſje pſchecžita; mnjeſeſche ſebi, ſo njemože ſwojim wocžam wjaz prawje wěricž.

Tu cžerne na bełym ſtejeſche: „Dale ſo poſtaji, ſtaru thorhoj towarſtwa, kotraž je w ſaſdženym lěcže wojſwjerſcženej nowej thorhoji ſwoje měſtno wotſtupiła, poſłedujemu ſtaremu wójnſkemu wuſłužeњzej ſobu do rowa dacž."

Hendrich Mětka nowinu do klina położiwſchi ſapocža roſpominacž.

Tajle wobſamknjenje towarſtwa jako jemu naczinjene njeprawo ſacžuwaſche. Rimo njeho w měſtačku hiſchcže druhaj wójnſkaj wuſłužeњzaj bydleſchtaj: Kihleſcžijan Pilł, ſchtyriawoſomdžeſatnik, a Fryz Dežka, kotryž ſtawoſomdžeſacž lět liežeſche a ſo ſtrowy kaž ryba we wodże cžuješche. Po cžłowjeczim dopoſnacžu jeho wobaj towarſchej ſ wójny 1870/71 pſchežiwſchtaj, a jedyn ſ njeju ſtaru thorhoj ſawěſcže ſobu do rowa doſta.

(Skónczenje ſcžehuje.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Rieſkyr Staatsſtraße wird in Flur Klix wegen Brückenbauarbeiten vom 11. ds. Mts ab während der Dauer der Arbeiten geſperrt. Der Fahrverkehr wird über die Burk-Guttauer Straße gewieſen.

Bautzen, am 8. 9. 1933.

Die Amtshauptmannſchaft.

Němz dobudže ſtometerſki běh pſchi ſtudentiſkich ſwětowych mišchtrſtwach w Turinje.

Flug-Schöneberg dobu w Turinje ſtometrowſki běh ſa 10,7 ſekundow.

Radio

Wutoru 12. ſeptembra hłyſchimy:

Königswuſterhauſen. Rimo ſnatcžneho wſchědneho programa: 15,10 hodžina młodžinu. 17 hodžina ſo maczerje. 18,30 politiſki pſchehlad nowin. 19 hodžina naroda. 20 „Rübezahl". 21 rejwanika ſpěwa.

Lipſk. Rimo ſnateho wſchědneho programa: 14,30 wo meteorach a padatych hacžidach. 17,30 bacžowe ſpěwa. 19 hodžina naroda. 20 hodžina młodeje ſeneže. 20,50 ſudowy ſuderſko němſkich komponiſtow. 21,20 rejwanje ſpěwa.

Hiſcže wažne ſ dnjeſnjeho programa: Kaſſel: 20,10 Beethoven-Konzert. Frankfurt: 20,05 hodžina młodeje. Köln-Langenberg: 20,05 hodžina młodži. Stuttgart: 20,35 Konzert. Wien: 20,05 wažnowodženy Wien.

Towarſtwowske powěſtnikи.

Budyſchin. Sſerb. tow. „Nadžija" ſmije wutoru 12. ſeptembra ſpěwnu a ſakawnu hodžinu w Sſerbſkim Domje. Saſpěwanje wječžerje we 8 hodź. Wo bohaty wopyt proſy

p. předſydowa.

Pětmjertna połładnja župy „Jan Arnoſt Smoler" ſmije ſobotu 16. ſeptembra pop. 1¼ hodź. ſhromadžiznu w Sſerbſkim Domje. Dnjewny porjad: Pšcheměwanje ſtawkow. Sarjadowazy wubjerk.

Serbſkich ſpěwanſkich towarſtwow.

Wšitke ſerbſke ſpěwarſke towarſtwa, kotrymž je na jich a ſwjaſkowym dalewobſtacžu ſałežane, ſu ſ tutym naležnje pſcheproſchene ke tróſtkemu, ale jara waſnemu poſtrowdženju do Sſerbſkeho Domu (1. poſchod) na ſobotu 16. t. m. popołdnju ſ dypkom 1:5 hodź. Wšitke, też mužike ſpěwne towarſtwa dyrbja ſaſtupjene być, najlěpje pſches pſchedſydu a dirigentu. Kotrež ſerbſke ſpěwne towarſtwo naſchej organiſaziji njepſchiſłuſcha, njech hnydom pſchiſtupi abo je prawo wobſtacža ſhubiło. Dotalne ſobuſtawy „Lumira" njech hnydom wojſewja, hacž dźěła dale tutemu wěſtej pſchiſłuſchcej.

Se ſerbſkim poſtrowom a Heil Hitler!

Bjarnat [illegible] direktor.

Hollandſka kralowſka ſwójba wopyta Amſterdam.

Po ſtarym nałožu hollandſka kralowa kóžde lěto najwjetſche měſto ſwojeho kraja ras offizielnje wopyta. Pšchi tutej ſkładnoſczi ſo kralowſka ſwójba ſ cžeſtnej eſkortu wot dwórniſchcža po měſcže, kiž je bohacže ſ thorhojemi wupyſchene, do hrodu pſchewodża. Tyſ i dotho ſo w měſcže ludowy ſwjedženj ſwjeczi, na kotrymž ſo ſtari a młodži, thudži a bohacži wobdźěla. Na wobraźu widźimy kralowu ſ króńprynzeſnu a jeje mandželſkim w ſtatnej karoſy.

Wupjerki we wšěch ſerokoſcžach
łožowe damasty ſmuhaty płat płachty
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Styri
powědančka
za serbski lud
(J. Libš). 62 ſtron. 30 pj.
Dostać
w Serbskej knihańi
w Budyšinje

Powěda ſo wo tym
fotowe dźěła
wuwića a wobrazy,
fotowe aparaty
a poſrjeba
Erich Winter
w Budyšinje
na Kamjeńnej hasy 14

Zliěbowanki
čiſći tunjo
Smolerjee knihlělšćerńja
z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

PREISSER
kofej
krasny ſłód!
Kajkoſce też při tunich płaćiznach!
Domjace měšenje
punt po 2.- hr.
Cežki Mexiko
z najlěpšim Campinaſkim
punt po 2.40 hr.
Preiſſerowe parle
(wulkotny Guatemala par lojty), punt po 2.60 hr.
Coſtarica měšenje
punt po 2.80 hr.
Mexiko-Maragogype
punt po 3.- hr.
dob. druhe měšenja
punt po 3.20, 3.60 a 4.- hr.
Kofejowa paleńja
Karl Preißer jun.
w Budyšinje
tſjany rózk na Žitnych wikach

Dospołne wupředawanje
dla spuščenja wikowańſtwa z wobućom
Předawaju ſo twory jenož znateje dobreje kakoſce
po najtuńſich płaćiznach
Započatk 11. ſeptembra 1933
Jan Stolina
ſewski miſtr, w Budyšinje Při Pětrowskej cyrkwi 5
Moja wuporiedźenja njeſmějeſ-na dale wobſtejeć

fotowe
projekcijowe
powjetšeńſke
domjace kinowe
aparaty
a wšě wěcy za amatěrſke fotografowanje
FOTOWY DOM
Richard Hutha
mějićel Arno Lehmert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čisło 18
Wuwiwanje filmow a płatow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najſpěšniſo

Zubny lěkar dr. Jentsch
ſo wrócił

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a dźěl Smolerjec knihićišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam dźělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezboženja dyrbi so bjez hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 209 — Budyšin — Wutoru 12. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Konkordat do mocy stupił

Pósłednik němskeho pósłanza pschi Swjatym stole je w sajmjerstwje na dowolnt pschehladowanje pósłanza njeje tu popodunu kardinalneho statneho sekretara Pacellia w Vatikanje wopytał. Tam ho po hnuczenym swjatoczinym wajschnju konkordat mjes němskim statom a Swjatym stolom podpiša. S tutym podpisanjom je konkordat po swojim stawje 34 do mocy stupił.

K temu ho hamtšy powě, so je ho konkordat z 20. julija mjes Swjatym stolom a němskim statom 10. septembra w Vatikanje podpisał. Do podpisanja je Swjaty stol z ertnym a pisomnym wostajnjenom němske knježerstwo na rjed dypkew pokazał, kiž ho na wuložowanje konkordata a jeho nakhwilne nalčowanje poćahuja. Wone nastupaju pschedewschěm wobstacje, dźěławosć a schkit katolskich organizacijow, kaž tež swobodu němskich katolikow, so hnydźa w katolskim nowinarstwje sahady katolskeje wučby wo wěrje a poćinjanch pschipowjedacz a wukadowacz. Němske knježerstwo je ho Swjatemu stolej swólne wuprajiło, so chce wo najpomnjenych wěcach bórzy jednać, so by pschesjenosći po złowje a duchu konkordata dóschło.

Statny pohrjeb za znjezbožených SA-mužow

Po poručnosći ministerskeho presidenta Göringa je nowinarski schef statny sekretar Graurt SA-Gruppenführa wjednitej Scheprnamnej w Dortmundze telefonisny wosjewił, so je pruske knježerstwo za znjezbožených 9 Bochumskich SA-mužow statny pohrjeb pschisnjelo. Sobotom ministerski president Hindenburg swoju sobuzelnosć wuprají.

W khorowni leži hischće 17 cžežkokwanjenych a 5 lohkokwanjenych. Jedyn z cžežkokwanjenych je hischće w smjertnym strasche, so ho boja, so hróžbne njeswoje hischće dźěsaty smjertny wopor požada.

Z swjatočnym pohrjebom budźe se Solingena dźenża wutoru. 9 kaschczow shromadnje z cžežkym autom do Remšeja morwych dowjezu. Solingenska standarta 53 morjach hacž k měschčanskim njesam na cželežowne waschnje pschewodźi.

Němski president Hindenburg je Solingskemu měschčanoscže cžežkowany telegram pósłał: Hluboko satorhnjeny z powěsću wo cžežkim autowym njeswoju, kotremuž 46 SA-ludźi k woporu padźe, prošu Waš, so byschcže zawodajcym znjeswoženych moje wutrobne sotoželenje, zranjenym moje najlěpsche pschecja za bórzowne wotkhorjenje pschinjesli.

Póznače we wukraju přiběra

W jendźelskich nowinach „Daily Expreß" wěsty Sefton Delmar se žiwym wobdźiwanjom žiwoje zaczijischcze wo 4-dnjowym wopyće Raišcheje Prušcheje wopisuje. Wón njemje provinzu jenicžki kwaz žiwota, w kotrymž njesaslužerjow njeje. Wón dokładnje organisowanje wojowanja pschecžiwo bjeskrjesłosći wopisuje a słónca i pschecželnym wopisowanjom žiwjenja w jenym z dźěłowych łahwow, kiž je sebi wobhladał, z praschenjom: njeby možno było, jendźelskim njeslužerjam samsnym cžeršstwu myslt a samsne dowěrjenje podaczy?

S Newyorka ho pischo, so je dekan Harvardskeje universitty Henry Holmes po swojim nawróće z Europy rjekł, so je swoje mjenjenje wo Hitlerowym knježerstwje pschemjenił, dokelž je w Europje pobył. Wón nětko pjecza wěri, so je Hitlerske knježerstwo za Němsku nuzne, dokelž wono pschecžiwo krósnym wuwjasanjam wojuje, kiž ho Němskej z Versailleskim srěcženjom napołožile. Němska je z tym pjecza swoju cžesćowność zasa psched sobu, swoju pschesjenosć a swoje dowěrjenje sabo dobyła.

Profesor William Ritze pschi Chikagowskej universitze naspomni, so nóže Hitler na kóždy pad na wulke mały němskeho luda liczicz a so słónczuje njedźiwajcy wschitkich wobkžežnosćow nazionalny wusprěch dobudże.

Swjatočne wotewrjenje pruskeje statneje rady přichodny p'atk

Tutón tydźeń pschinješe wožebity politiski podawk, swjatočne wotewrjenje nowosstajeneje pruskeje statneje rady. Kaž ho pischo, budźe wotewrjenske pohódženje pschichodny pjatk dopołdnja w 11 hodź. w nowej auli Barlinskeje universitty. 67 statnych radźićelow, kotliž su dotal pomjenowani, ho w statnym ministerstwje na Wilhelmskej dróhi sendźe a ho wot tam najkerje shromadnje do nowoje němskostatneje lenzlije podadźa a wot tam psches bróhi Pod lipami k twarjenju aule. Tam ho k tutej statnej swjatočnosći z wjednikami němsk. stata zyła offizielna Pruska shromadźi. Nadrobnoscže wo porjedze wotewrjenskeje swjatocžnosće so dotal njeje wosjewile. Sjawne twarjenja w Pruskej budźa tuteho dnja z khorhojemi wupyschene.

Nowa přisaha sweŕy Saarskich krajanow

Pschi „němskim rózku" pola Mettlacha njedźelu popołdnju něhdźe 3000 Saarskich krajanow Rüdesheimskim pschisahu swěry wesstelowasche. Na wjednika Adolfa Hitlera ho telegramm pósła, z kotrymž jemu swobustawy lud a tuteje a tamneje strony Saarskeje njesły, kotrež běchu ho na němskej semi seschli, wjednikej swěrne sćěhowanje slubja.

Swjatočne zakryće swjateje suknje w Trieru

Putnistwo k swjatej suknji ho njedźelu z pontifikalnej Božej słužbu we wulkosyrkwi słónczi, kotruž biskop dr. Bornewasser dźerżesche. Po předowanju a Tedeum wyschschi pasthr Trierskeje diözezy relikwiju pschi swjatocžnych wotkrjadach sakry, jako běsche 7 njedźel wustajena była. Sobom ho diözezanska khorhoj na zyrkwinskich durjach wotewsa. W cžasu wustajenja swjateje suknje wot 23. julija hacž do 10. septembra 1933 ju něhdźe 2,2 milijonow putnikow naliczili.

Wulka akcija přećiwo kommunistam w Mainzu

Statna policija w Mainzu wojjewja, so ju tam sajdźeny tydźeń wulku akziju pschećiwo kommunistiskej stronje pschewjedli. Pschi tym je ho poradźiła, illegalny apparat kommunistiskeje strony w rheinsko-hessenskim podwokrjesu wuslědźić a wschitkich funkzionarow a hischće aktiwne sobustawy sajecź. Kommunistiska strona a opposizija dźěłaćerskich swjazkow běsche srosumiła, sajo nowy apparat wutworić.

Pschi akziji je ho tež dopokazało, so swjazk cžežiwnych frontskich wojowarjow w tamnischich kónczinach pschejo hischcže wobsteji a je ho na pschewrót pschihotował. Tuta organisazija běsche ho hacž nanajlěpje wobrónita a swoje sobustawy porjadnje we wobkhadźenju z bróńjemi a pschiprawnjenju rosbuchanskich granatow wuwuczowała. Pola swjazka cžežiwnych frontskich wojowarjow je policija mjes druhimi wězami sebraka: 6 cžežkich bombow, 40 žerdkow rosbuchadkow (ammonit), někotre tšelne bróńje, ručne granaty a wjele munizije, mjes nimi dundum-cželbu.

Plan za kommunistiski puč w měrcu 1933

W Barlinje je ho se wschitkich swjazkow, kotrež nazionalsozialistiskej stronje a němskemu knježerstwu njeskuscheja, wožebje z konfesionalnych swjazkow shromadny swjazk antikommunistiskich sjednoczeństwow wutworił, do kotrehoż tež někotre hledźerske wustawy pschiskuscheja. Swjazk je sebi za nadawk stajił, wschitkón material hromadźicz, kotryż ju kommunistojo sa nječazaj febnar a

Wulke Lutherowe swjatočnosće we Wittenbergu. Zańdźene dny wotmě so we Wittenbergu wulka wopomnjeńska swjatočnosć k česći wulkeho reformatora. Horni wobraz předstaja čestnu tribunu. Na nim widźimy wot lěwicy k prawicy: krajneho biskopa Müllera, šwedskeho arcybiskopa Eydema, němskeho znutŕkowneho ministra dr. **Fricka**, němskeho finanenego ministra hrabju Schwerin-Krosigk. Delni wobraz předstaja wustup z Lutherowej swjedźeńskeje hry „Profetojo" wot **Hansa Johsta**, kiž so na dworje hrodu wotmě

měrz 1933 ja pucz jestajeli. Swjatk chze ſ kym ſwótej pozkſjacz, w tak wulkim ſtrasche je Němka a ſ njej zyła zivilisazija w tutym czaſu ſtała. Swjatk wschitkón tutón materiał, ſtij je ſo ſ fotografijemi wschitkich dokumentow, puczowych planow a ſe wschitkimi hewaſchimi podkładami do kupe ſjednocził, dżeuſa wutoru pop. w 5 hodź. w nowinarſkej konferenzy w Adlonowym hotelu w Barlinje ſjawnoſczi pſchepoda. Material ſjawnoſcz ſ wjetſchego dżela hiſchcze njeznaje. Món wobkwětnuje ſaſunje położenje, kiż pſchi wohnju w němſkej ſjemnoczni w němſkim kraju wobſtejiſche. Material dopokłanuje, ſo je ſo jenoſ ſ najwótrſchim ſapſchimnjenjom ſamolutnych měſtnow dopełło, ſo ſo pſchi wohnju organiſazija roſrały a ſo puczej ſnjemóżni.

Wo wohnju w Oeſelbronnje

Każ hižom wczera piſchachmy, je ſaſtdżenu njedżelu wjeſ Oeſchelbronn pola Pforzchejma cżełki woheń potrjechił. 203 twarjenjow, wjes ninu 73 domſtich, je ſo wotpalilo. Nóhdże 100 ſwójbow je bydlenje ſhubiło. Wohenj naſta w hróſni jeneje ſtudowy. Studowu a jeje ſyna je polizija ſajała.

Zyła wjeſ Oeſchelbronn ſrudny napohlad poſticzja. Na połach a tſachi ſtejo a hóſa dżeſa wotkſwamaje bowſaze ſeje nadobny. Schkitaza polizija a SA-muſſoju ſchkitaja wóſzy pſched kradnjenjom. Karlsruhſka polizija we wulkich pólnych tótłach jedź wari a wobydleriſtwo ſajtara. Sſót, kiż běchu njedżelu na pola wuſnuli, ſu póndżelu na ra-

Za přichodnych wjednikow němſkeho burſtwa.

W przedawšim **klóſtrſkim** twarjenju w Granſco w Branihorſkej je ſo prěnja burſka wyſoka ſula za Marka ſwjatočnje ſwojemu zamĕrej pſepodała. Wobraz předſtaja, kak ſo němſki ratarſki miniſter Darré na dworje nowoje wyſokeje ſule z wjedlikami burſtwa rozrĕčenje.

nje do bróżnjow ſchworjeli, kotrejž běchu hiſchcze ſtejo woſtałe.

Póndżelu dopołdnja pionjerow ſ Ulma wſchelake twarjenja roſbuchachu, ſo by ſo dalſchemu roſchěrjenju wohnja ſadżiwało. Badenſki bohot ſ knježeſtwom je póndżelu popołdnju do Oeſchelóronna pſchiſłeł, ſo by ſebi wot krajneho radżeſcela a wjeſnjanoſtu wo dóicze pſtrechenych a wo wotmyſlenych a trěbnych napraſach roſprawjeczej dał. Po namjeze miniſterſkeho preſidenta je badeniſki kabinet tuhnyłu 20 000 hr. poſtał. Němſki bohot ſa Badenſku běſche hižom njedżelu wjeczor na wopalniſchczu 10 000 hriwnow darił.

Wojowanje wo kontrollu

W poſłednim czaſu ſu franzowſke nowiny woſpjet piſałe, ſo by jendżelſke knježeſtwo ſwólniwe było, franzowſke namjety ſa kontrollu bróżenja pſchijeczej a to hiſchcze prjedy, hacz ſo wopraſdże wotbróżenje poſtaji. Tuto pſijanje franzowſkich nowin na wjeſe wożebitu kedżiwoſcz wuwabjeczi. Franzowſke nowinaſtwo chze rady wunoſchi roſrjeczowanjow, kotrejž maju ſo 18. ſeptembra mjeſ Franzowſkim, jendżelſkim a amerikaniſkim ſaſtupjerjom wo praſchenju wotbróżenja wotwjeczi, hižom doprjedka poſtajeczi. Tola k temu ſo wojſewja, ſo jendżelſke a amerikaniſke nowiniſke hłoſy w tutym ſmyſle dopołnje pobrachuja. Tyrjo hjale potajkim franzowſke wudawanja wo hižo doſpĕtym dojednanju prawe być, dorbi ſo cżłowjek praſcheczi, cżehodła ſo potom hiſchcze roſrjeczenja w Pariju poſtajeja.

Pariſſki dopiſowaŕ Londonſkich nowin „Times“ je wſchelake nadrobnoſcze wo progrramowe ſeudżelſke franzowſkich roſrjeczowanjow wożiłiczał. [illegible] ſeptembra w Pariju wotmjeli. Franzowſki miniſter [illegible] wunuſeleny bróżenjatſki Němſkeje knježeſtwo chze pał na to ſtarkowaz, [illegible] ty pchehaje tutón dwór naczała. [illegible] ſadne ſwólniwa, franzowſke poſtaji [illegible] porjadnu kontrollu bróżenji. [illegible] ſnadź też k temu hotowe, [illegible] nĕkotre léta wuprajiłe. [illegible] je pisiłubjenje wot wobtrnje [illegible] ſdżinicz, ſo Franzowſka ſnowa [illegible] pruhowanſkeho czaſa ſtajł, [illegible] jako dobry wupokaja. Druhe [illegible] ſu, ſo by [illegible] dże potom położenje w Europje tajke, ſo żebi dożahaje dowĕrjenje ſaſłużi.

55 000 zastojnikow w Moskwie puścili

[illegible] ſ Moſkwy ſu tam wo poſlednich [illegible] Latnych ſaſtojnikow ſ [illegible] wuſchi- [illegible] ſchczi ſahodnjej [illegible] dom wopraſchili a [illegible] [illegible] hanje pſchejemjali. [illegible] ſu, kotrjž nowe mjeſna nadeſli [illegible] a ſej ſaneje podpjery ſa pſchichodny [illegible] ſjowu njedoſtatku.

Wojowanje Bolhafskeje přeciwo bolšewizmej

Nĕkotre wuhrudy poſledujeho czaſa dopokłanja, ſo ſamoſtjwa w Bolhaſkej energiſnje pſchecziwo pojmjam ſa krecżanja, ſ kotrymiž nuto ſo ſtrukowanje kommunizmow ſa ſo wożiwjeż. Nedżelu ſu w mjeſe Schemenje w poſtnjej Bolhaſkej proſeż pſchecziwo 58 wożobam dla kommunistiſkeje propagandy w garniſonje [illegible] ſo k ſmjerczi ſaſudżi, 6 wożobow k [illegible] bow k 8 lĕtam kloſtarſkeje, 14 wobſtoj- [illegible] ſtańnju wo 1½ lĕta hacz do 5 lĕt.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 12. ſeptembra [illegible]

— Wo wjedże. Wczera wjeczor w 7 [illegible] 750, hygrometer 1-2 a thermometer wo [illegible] ſa rano we 8 hodź. barometer 747, [illegible] thermometer w nowu 4-13. Wjedro ſo Wyſchinu je ſo ſo dnja 12ſtow dżeſo ſe ſwojim ſjedom na Balkonje. [illegible] morjo pſchihotuje. Mjes tutomaj wob- [illegible] kina wulkniſe, kotrejž jedno nad [illegible] tutym wobu nowinu je mjeſe wożebitu [illegible] a je ſchło rjaſu, ſo nowoſtatnu wo- [illegible] ſo k połodnju wobſtejo a potom ſjeſo [illegible] ſo ſo wjedro pſchemjenja. Jutſe ſo [illegible] hodź. jkhadża a hjaca ſo 6,20 hodź. [illegible] jutſe wjeczor 10,55 hodź. a khowa [illegible] hodź.

— Sozialnym rentnarjam wuplaczi [illegible] mĕſaz ſeptembar pjatk 15. ſeptembra do 5 hodź. w ſjemnoſni na Hrodowſkej we wuplaczjeni.

Wulki woheń w Frankensteinskim měſtnje

Póndżelu wjeczor wokło [illegible]12 hodź. ſo na poſ- [illegible] wohenj w Franke[illegible]ſkim rańnje wotjewi, kiż ſo ſ nj- [illegible] drej [illegible] tojſu roſſcherjeſche a ſo ujedżiwaju naj- [illegible] ſchi [illegible] nanjow nejdżanſcheje wohnjowoje wobory. [illegible] tuch [illegible] łuydom pſchihwatało, wjazy podubżej [illegible] [illegible] [illegible] łowy ſtud mjena, kiż běſche bohaczje ſe [illegible] [illegible], ſo dożahnje wupali. Hłowne twarjenje [illegible] [illegible] ſchego pożkhoda wupali. Wożajowe wob- [illegible] [illegible] Katarjej, Nabaz, Pſchiſchez, Dobrejſke, w [illegible] [illegible]ngez a woggonowoje ſabriki běchu tekorowaja- [illegible] ſu k wohnju pſchikhwatałe. Techniſka muſowa pomoz, ſ [illegible] ſetna kolona, SA aSS muſtiwa a druſy pomozni [illegible] wobdżelichu ſo na wulkhowanju domjazeje nadobny. [illegible] runja mózſche ſo jito, kotrejž w mĕſach ſtejeſhe, ſtoſ- [illegible] ſchecz. Mokło 1:3 hodź. na rańje běſche ſo wotjeli wob- [illegible] ſolwacj hodżal a hłowne dżło ſa techniſkim wobor- [illegible] ſche dokonjane. Kriminalna polizija hiſchcze ſa pżi- [illegible] mi wohnja ſledżi.

Nĕkotry woheń běſche wulke [illegible] da pſchihwatał, [illegible] ſtij hróſnemu nĕznemu podob- [illegible] ſtadowacja. 12 hodżin ſirena waggonowoje ſ [illegible] ſche a mĕſchczanſke a wokolne [illegible] ſowa a [illegible] [illegible] wobory na wohenj kedżone ſtejeſ.

— Wo wujſiku ſelenimy a [illegible] ſi cżiſta ſo mózſnemu wadżicz. Jeju ſirmen [illegible] ſa naſche ſelbnoſcze ſamjenom [illegible] nim ſtoda a ſnela ſelenimy a [illegible] [illegible] hacz Maggiowych ſorſjenjow. [illegible] kapli, ſtoſtc [illegible] pſchihowanja ja błido pſchihoda [illegible] ſtuſa.

Nanej najrjeńše

21] Potrjeczowanje a ſtónczenje.)

Potom ſo wujchichi general jaſo na młodeho wujcha wobroczi. „A wy tych tſjoch wołſudżenych do ſjtwy pódła pſchiwjedżeje. Hdżej ju wotka na pol pſchihawrjene a hdżej kedżeła pſchejara ſwĕtło njeſe. Tam wſchĕch tſjoch pornjo ſebi ſtajcze, i wobliczkom k marj, ſ rukomaj na khribjeczu, a prawu rułu tak pſchihotowanu, ſo mózſe pſchedmjet pſchijjeczi. Hdżj je ſo to ſtałko, pſchijidżeje a pſchijjeſcze mi to.“

Hdżj bě ſłużobnik wrota wotewrił, ſo by żadane dżeſco pytał, pſchiżdże runje Herta ſem; wona chze ſ nanejj jemu praczi, ſo je macj khora a ſo dorbi wón domoj pichiczi, ſo by pſchi macjeri woſtał. Hdżj ſłużobnik na nju ſardeża a ju proſche, ſo by ſ nim nuts k generałej dóchła, ſcheſhowaſche rady. Bjes bojoſcze ſaſtupi. „Tule ſem“, wona rjeknu a ſwojataſche hnydom ke Cromwellej. „Snaju běſe jara derje; dokelż ſym cże jara ſuſe, hdżj ſym na dwór hyła, nimo jĕchaczj widżała. Wichtży ſo tebje bojachu a ſtrachowachu, ale ja nij. Za ſym kóżdy raz ſcheſo mołtała a ſym tebje ſtrowiła, a ty ſy ſo na unje pſchecżelnje poſmĕwał.“

Po tutnym wobliczu wujchicheho generała ſo pſchecżelny poſmĕw mitnu.

„Njewĕſch ſo wjazy na mnje dopomnjeſ?“ ſo Herta dale praſcheſche. „Ty ſy nĕkotre [illegible] njeſchto cżaſa precz pobył, ale ja tola tebje [illegible] njeſybam.“

„Teſ ja tebje wjazy njeſahudu“, [illegible]well rjekny, dżeſco na kolenje ſkhapjo. „Mój wo- [illegible] ſy na pſche- ſo dobraj pſchecżelejeſ. Kak dha tebi [illegible], lube dże- cżo?“

„Mi rjetaja Herta.“

„Runje tak, łaż moja mała cżetka, tiż je mi wo- mrĕła.“

„Sſy ty ſwoju małku cżetku lubo mĕł?“

„Ja ſym ju tak lubo mĕł, ſo ſym wſchitko cżinił, ſchtoſtuli je ſebi wote mnje ſadała. Wona porucżeſche a ja poſłuchach.“

„Ty chzyła je też twoja cżetka być. Wĕch ty, ſchto boch cji ja prajiła? Budź pſchecżelny a lubocżiwy ſe wſchĕmi ludźimi, ſtroſ jich pſchecżelnje, łaż ſy ty mje poſtrowjał, ſo bychu cże wjchijay lubo mĕli.“

„Ty, dorbiſch mi na mójnu mojeje małeje cżetki być, ja chzu tebje lubo mĕcj, łaż ſym ju lubo mĕł.“

W tutym wokomiku wujchi ſaſtupi a pichijjewi, ſo je ſo pſchikas wuwjedł. Hdżj wón wróczo ſtupi, ſtiſchiſche Herta bubnowanje. To bě Bubnał, kotryž najſtarſche ſynjerine pſchespołu wułarjeſche.

„Wojazy, wojazy“, Herta jawoła, „pój, pokaj mi ſi [illegible]

[illegible]ndom, [illegible]dżco, [illegible]najprjedy dyrbiſch mi [illegible]pichiko [illegible]ecj.“

[illegible]ami ſ [illegible]Crom [illegible] tiſchiſchi wje [illegible] ſ jedn [illegible]nn, a [illegible]dża da. Cże [illegible] mĕjeſ [illegible]o wo [illegible]ej, kotryž [illegible] ſ.

[illegible] rjan [illegible]tónſe cżerwjeny tiſeſchſt!“

„Da [illegible]y tón?“

„Wótka [illegible]ertka, ſnadź poſdżiſchło.

[illegible] tele tſje [illegible]dóndż do ſjtwy pódła. [illegible] wojałow wul [illegible], kotryž ju ſ wobliczkom [illegible] wobroczeni, a [illegible] maja ruzy na khribjeczu we [illegible]nej. Potom kóżdemu ſ nich tſjeſch do prawizy a [illegible] potom ſoſjo ke mni, ſo tebi wojałow pokażam.“

Herta ſcżini, łaż bě jej poruczene. Cromwell [illegible] wróczi wujcha. „Schtó mĕ“, hĕrbowańſe ſam pſchi ſebi, „na toho pſches ruku tuteho njewinowateho dżeſca cżiſta padnje. Ale ton, na kotrehoż raduje, dyrbi wumrĕcj. Wichtży tżjo ju rjekoja, ale jedom... dyrbju pokłacz, ſo njepoſtuchnoſcz thłoſam bywa, hdżejkuli ſo pokaja.“

Hdżj bě Herta dó ſjtwy pichichła, wojza wołomik dżeſo, ſo by ſebi wojałow wobkładała a ſebi pchchiładała, toremu by rjanu cżerwjenu tiſeſchł dała. Nadobo ſo jeje poſtawa wożiwi. „Ale to dże je nani“, wona wótże jawoła. „Snaju jeho po jeho rjanym wubleku. Najſeſchi nankej, cżerwjenu tiſeſchł dam jemu!“ To prajo, k njemu dobżża, ſo by ſebi nanej cżerwjenu a druhimaj mużomaj błkaj tiſeſchkaj do ruki.

„Nanko, hladaj, ſchto ſym tebi dała, najrjeńſchi tiſeſchł, ſym tebi do ruki pokłała. Njeſmy to wjeſeſo?“

Poſtawa polizija ſwoje dżeſco a ſyſluje ſo k wu- troże [illegible]. Hnydom bě do teho pſchihoſeł, ichto ma [illegible] [illegible]ſchi na ſebi, a wótczeſche, ſo je to ſtaro wet [illegible] je k ſmjerczi. Wujchcy, kotryž běchu temule wu [illegible]chitowani, ſo ſyſlow wobroczi njemóżachu. „S [illegible] Njewjeſelſtich ſo, nanko?“ Kat [illegible]tmanej wutroby pſchecżi. Dże- cżo [illegible]dżacje njemjeſeſche wo twar, ichto ne [illegible]

[illegible]ał a ri [illegible]Kujes hejtmano, mi [illegible]nował [illegible]i Joda, waż wot- wi [illegible] [illegible]nej, tęſtka je na wa [illegible]browólnje!“

[illegible]“ ſo Hertka wo- pre [illegible]

[illegible]ſ [illegible]toje lube dżeco!“

[illegible]dwjeſe wotwjeczi?“ Ale to dżu tebi [illegible]. Ne [illegible]a ſym pſchiſłała po na [illegible]i, nanko, pſchiwoł wotkał a wjmi cżerwjeni tiſe [illegible]nj ſym tebi dała, ſebu domoj, ſo bychmej jón [illegible]i macjeri pokłacz.“

[illegible]e dżeco“, nan jeſchny, „ſ tobu njeſmóju [illegible]ia dorbju poſłuchacz.“

Hertka hiſchcze ras na wujchka wobroczi a [illegible]Radeſka je khora, nank dyrbi domoj pichiczi, hen [illegible]a wumrĕ.“

[illegible]ke, moje dżeco, nĕkolko niz!“

[illegible]ko niz? Ale to dorbi nĕkotre być. Sſtajiſch- ty? To dorbi być.“ A ſpĕſchnje taż ſ wiſkerom ſe hołkita je ſjtwy wubrała, a hnydom na to ſo ſaſto wróczi, ja ruku wujchicheho generała ſobu cżeſnjo. Wujchcy ſtromjachu a wojazy bróńje prezentowachu.

„Generało“, Hertka jawoła, „daj tchże wujchkow a tchże wojałow do ſjtwa wotwjeczi. Macj je khora, ja ſym pchiſłała po nanka a cżże mużiczy jemu njeſchadża daczi wotewczi; haj, ſamo wotżał chjedża jeho wot- wjeſeſi.“

„Że dha tole twój nan?“ ſo Cromwell pſchekhwatany wopraſcha.

W dróhowym přěrowje morweho namakali

Djenja rano wokoło 6 hodźin su na Kamjenźiskej statnej drózy něhdźe 500 metrow pśed Přěkjazami w dróhowym pśikopje njeznateho morweho namakali. Wótko cźěła běšche žonjaze jśeden kolo k pśikopowowej kromje zlěgnjene. Kolo je znamki „Adler“ cźo. 4550, ma cźarne kóšza, žołte sedźenja, je bjez rjezajowego a drastowego šćita, ma jadyj sćěry a pśedu cźerwjenu gumju.

Wopisanje cźěła: muski cźłowjek, něhdźe 50 lět stary, 160—165 cm wulki, ma cźarne wołosy, nacźěsowjał pśichitśihane wusy (Schnurbart).

Jeho drasta: Jažnojšćěra jaka a łaz, brune dołhe khołowy, cźorne wyšoke schórowanke stupnje, sćěrowotmjane **nohajgy, cźista** nadrožnjunkata barchentowa košcha bjez šćat...ho tuamjeśicha, sćěra sportska cźapka, podobna płachtowej tkaninje, natkribjatuk z wjelg tykańcowym šlytkami. Pśichi šćěbi nježeśeho pśejdu piwowu bleśchu a blachowu bleśchu je spiritušom.

Schtóž może wo tutej **wošobje** nješchto prajicź, šo p... so by to bliščnemu policajskemu jastwjenskemu abo kriminalnemu wótdźělenja w Budyšćinje, tel. 2802, wozjewił.

*

S **Dubrawy.** (Dróha budźe so asfaltowaćź.) Tudomna Dwórnišćejowa dróha budźe so w bliščnym cźasu asfaltowaćź. Trěbny kolmas je hižo pśihotowany. Budźo to wikana pomoc za wšelakich jśěžerjow nětkjžkuo wośpjdla, dokelž kěrko nadta drózga so pśichi kjmiščich **b**ěščach stajnje wuderwa, schtóž na asfaltowje wjazy možno njebudźe. Szyla so tudomna gmejna jara za dobre pucź stara, schtóž je jara khwalobne.

S **Hucziny.** (Sjeźi hospodaršskeho postupa.) Wožiwjenje našcheho hospodaršstwa pokazuje so teź w tudomnej konowej jamje, z kotrejež so aluminium dobywa. Hdyž teź njetrjebasche so tu zyle z dźěłom pśestaćź, dha toła tu mała licźba dźěłaćerjow wjelgšasche. Na dwjeśelace wuschnje je so nětko licźba powyschila na sydomnaćź. Ton transportuje so z pśiknej żełnizu na Barlitz dwórnišćejo, hdźež so pśichkładuje. Swjetkha namaka teź wobsěrarjow we wukraju.

S **Nošacźicz.** Saźdźenu njedźelu swjećesche nałcha wosada pśichi krajnym wótbrje dwójny swój dźeń. Zajnowy dźaky swjedźeni a wopominanje wulkeho wohnja, kotryž 10. septembra 1813 cuntj dopołdnja w Nošacźicach wudyri a sboro zule Nošacźizy a Trubyzy luticźi. Wobože, so dźakowaćź za bohate a strowe dowótstwowanje žně, a wopominaćź tajki struchły podawk a tak cźežkeho cźasa, to wabi, nusnje pśichi Boha do Božeho domu do sjromadnoje nutrnosće. Nałcha wosada bě žłebi swój Boži dom teź jako jara rjenje zwupyschila z płodami, je šnopami, z pśetwarni, z wěnzami a kwěcźelemi. Jich dołcź pśichiźe teź popołdnju hišće, k šći Boži dom wobhladaćź. Popołdnju swjećeschej dwójzy nutrna a wulka wosada tutón dźeń z dźakownymi modlitwami a z pśeśiwnymi pod Božim błowom. Wabi tola pśichde wšchkim tej nałcy Boži dom žam k tomu. Farař Ernst Richter wošwjećeźi tola we swojej rozprawje wo tamnym styknym cźasu pśichd 120 létami, so Boži dom, wobdaty wot pśemjenjow, bu wukhowany, dokelž bě pod „wuschchim schitom“. Ludźo běchu tola swjetschu rozcźekali a wobrne naprawy pobrachowachu. To je tej wina na tym, so so z farn tej wobě starej zyrkwinskej knihy z wichelakimi zapiskami spalischtej. Wopuschcźeny wchaś Boži dom tej bě, kaž wschě wsy dokoło wokoło. Franzowsoja běchu wšchě žonjaze tamki wu-

---

„To šo wě, so je to mój nank. Hnadom žym jeho spóznała, a teho dla žym jemu teź najrjeńschi i tych tśjoch lijeńskow, cźerwjeny, dała.“

„Twój nank? Dha to njeje był najrjeńschi, kotryž by jemu dała.“

„Mój Bože.“ Cromwell je ...ichto dyrbiju cźinicź?“

Wyschły šejachu němi na ... ani słowa njepraji.

Hertka bě bjez ...ść, ... gene-ralej ruku hiśdźe ... „Ty dyrbiśch jemu prajeś, ... so je druhimi wojalami ... !“

„Haj, moje ...

„Schto? ...

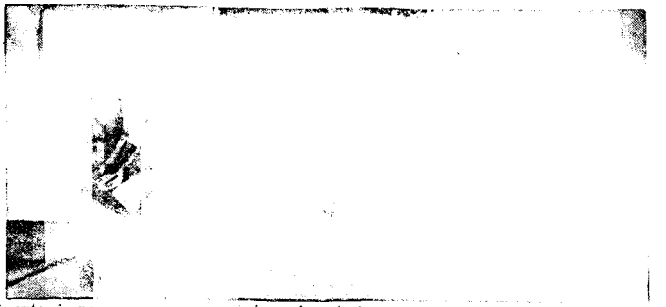
kaž twoja mała ... chacź. A nětkole ... śchu, hižo cźiniś ...?“

Kaž žwětło ... so to ... wot kotrehoj hród... ... kaž žohnuje dźěśiśi na błěśiśu pol...

„Njeměj starośći, Hertka, buda ... chnu. Bohu budź dźak, so žym ... a so ... mje w prawnym cźasu na to dopomni ... chu, cźiniś, schtóž śebi tole dźeśe žada, wo ... w mojim mjenje. Jaty je wobhnadźenu, jemu a jeho towarschomaj dajcźe žwobodu.“

Hodźinu pozdźišo bě hejtman pśichi ložu swojeje khoreje mandźelskeje, kotrejž móžeśche je swojim wrócźenjom najśćěrše letarstwo a teź hnydom wupśrowjenje pśichipjeśeć.

Hdyž so wjecźor Hertka woprajscha: „Nanko, schto dha je so i tymi tśjomi hejtmanami stało?“ to móžeśche hejtman zwoju stawiznu dopowědaćź a prajicź: „Kaž žym tebi hižo dźelił, so běchu jich t žmjerzći wotchudźili. Hdyž cźi tśjo wutrobnjeśi mužojo śebi wšěcźe mysłachu, so dyrbja wumrěcź, a hdyž běchu žo na žmjerzć hižo pśichihotowali, tu pschijźe **wopraudźita** mała wila a jich wuśwobodźi.“

Tśo slawni autowi wu... ...nje znjezbožili.

Pśi wujedźowanju wo wulke myto w Monca we Italskej so někotre cźežke njezbožа stachu, pśi kotrychž rjekoju mnohich autowych wubědźowanjow, ...ja...ma... ...jězdźeŕ zo swětowym rekordom hrabja ... wo žiwjenje pśinjdźechu. Na wobraze ... : Guiseppe Campari, Mario Borzachini, hrabja Czaikowskeho.

bili a we žwojim lěhnje žpaliłi. Ale wón twóśa stejo a pobožni wótzoło šu wopomnjwje hnydom zapocźeli teź Boži dom wobnowiś, kaž žwoje statoki kwariś a porjedźeś. Haj to, schtóž je dźenża, a to schtóž bě pśched 120 létami, pschimamaj. To je dobre. Ty šu dźakowny a zhladujeśi tam, hdźež wěśa Bożeho doma pokazuje, k wyschinam, z kotrychž nam teź nětkle pomoc pschikhada. Bohaś žně, ujane domkhowanje šwědźeli tola wo tym a wabi, so k tutym wyschinam z pomoc doweru zhladujemy. — A pschichodna njedźela je jako wožebity dźeń za naścha wosadu. Knjez superintendent Jagłch zapokaje nowehu knjesa patrona a šćeje do teho teź predowanje. Tajkeje žwjatocźnośeśe naših Boži dom, hacź runje nětk hižo dlěź hacź 250 lět śteji, wohladaś njeje.

S **Małeho Wjeźkow.** (Słoty łwaš.) Saźdźenu sobotu tudomnaj mandźelskej, schtwórtemu mjećeŕ Jan Karla Helas a Hana rodź. Schmidźa, žwój złoty kwaš wožwjeczećichtaj. Wonaj staj strowaj a cźiłaj. W tutych 50 létach dyrbjeschtaj so cźežaj pśeś žiwjenje bźdźicź. Staj 14 dźećat mělój a z nich 10 wocźahnyłoj. Wujedźanski farař Günther je jubilarowaj w mjenju zyrkwinskeho pschedstejećerstwa a zhlejc wožbadny-žbožo pschał. Knjes farař jimaj teź žłódk jěźe darjiśe.

Dźěći Konječanskeje šule hraja a spěwaja

Na swjedźenju swj. Marijineho naroda, 8. pózńjeńca, běchu šulsko dźěći wosebje swojich starších, kaž teź wšěch pśećelow a spěchowarjow šule do Wowćeńkec hosćenca w Sunowje, abo lěpje, do „fabriki“, pśeprosyli. Chcychu tu wuslědki šulskeje wučby a zabawki, kiž běchu zwonka šulskeho časa nawukle, pokazaś. Žurla, kiž hižom sama na sebi zo swojej „měžnoseu“ a sćěnowymi wobrazkami ćoplotu rozswa, běše hódnje wudobjena, widźachmy „sixtinsku madonu“, našeho wjednika „Hitlera“ a slawneho pedagogu „Pestalozzia“. Też jewišćo běše spodobne a praktiske z jednorymi sredkami.

Nimale z dypkom 8 hodź. započa so wobšérny porjad. Ze serbskim swj. Marijnym kěrlušom so wječor zapeła. Potom šulski wjednik k. wyšši wućeŕ Mikl. Hajna, rjanu syłu hości ze zahorityami a wutrobnymi słowami witaše. Nimo financielneho wuspěcha, kiž ma so za wulět šulskich dźěći do sakskeho hlownego města wužić, spěchuje wječor teź žadanje našeho knježeŕstwa, hajić zhromadnu ludnosć, (Volksverbundenheit). Wšitcy běchu pśikhwatali, stari a młodźi, dźěłaćerjo ruki a cźoła: wjele maćerjow a nanow, wjacy duchownych a śrjódka wućerjow „z pola“ a susednje Jitrowskeje šule, zastupjerjo NSDAP a wosebje wulka lićba dobrowolnych dźěłaćerjow z Konječanskeho lěhwa ze swojimaj wjednikomaj.

Dwě šulerjej přednjeseštej němsku baseń: „Maćerna rěć“. Za poprimicny swjedźeń knj. kaplana Horjeuja běchu dźěći rjane dźiwadło, z pjera k. wućerja Nawki, nawukte, kiž nětko hišće raz žiwje wospiet...chu. Wućeŕ nabožiny, k. kaplan Andricki, ... k dźěćom a bosćom jadriwe, powućace słow... ...ortnym khabaćika. Wosebje wukladowaše d... ...ćesć, kiž ma być zakład žiwjenja. We němskej ... ...ći rysowaše harmoniski akkord: staršiski do... ...la, cyrkej. Kaž je při akkorźe zakładny zynk najważniši, tak je to też tu, cyrkej — kśesćanska nałožina — ma być zakład w staršiskim domje a w šuli. Budźe-li to, potom je też wišće zbožowny přichod našeho wótcenego kraja zwěsćeny. Přizamkny so ludowa rejka, kiž běše powolańska wućerka, knj. Blumrichee, wuskkuje nawukła. Někotre němske narodne basnje, kiž rěkny chór z dobrym wurazom abo jednotliwej přednjesenka, dalši porjad wozjiwjachu. Žorlna hra „Otakarik“ zbudźi wjele wjesela. Wona so też z wopraudźitej zaboritosću hraješe a nimo toho podą dobru wučbu. Knjez farař a arcyměšnik Žur dźakowaše so w mjenje hości wućerjam za nałożenu próstwu a dźěćom za dobre a ze wšej prócu přednjesene poskićenki a namołwješe dźěći k dźakownosći. Dale přeješe sebi stajnje dobre zwiski mjez staršiskim domom, šulu a cyrkwju. Němski wustup „we žitnym polu“, jara derje skutkowaše, tu bě znowa widźeć, što so ze jednorymi srědkami wuskutkować hodźi. Wosebje wuzběhnyć ma so dobra, zrozumdiwa wurěć dźěći, w serbšćinje, kaž też w němšćinje. Šulski wjednik dźakowaše so wšitkim, wosebje pak swojim schadźowaćerjam, na přénim městnje knj. wućerjej Solće, kiž běše z wulkej prócu a wutrajnosću serbske dźiwadła wuwućował, kaž też knježnomaj wućerkomaj Blumrichee a Signeree. Wupraji teź swoju radość, zo je zaso krućiši duch do šule zacźahnył, dźakować mamy so za to 21. měrcej a tohodla wunjesechu přitomni tśikróćnu slawu našemu wjedźikej a kaucelerjej Hitlerjej, k čomuž so „Horst-Wesselowy“ spěw přizamkny. Němski swj. Marijny kěrluš porjad skónći.

Běše to hódny wotměnjacy wječor, kiž je dospołneho wuspěcha wšty. A wěšće je teź maly kamušk k wulkemu twarej zhromadneho ludstwa přinjesł.

S **Mujakowa.** (*Semjertnje žujeźbožił.*) Pjatk 8. septembra je žo tu cźežke njeśboje stało. 72-létny pjedawšchi schkleńcźeŕ Palnua sběrarske wuhło ža wuhlownym wofom. Njejapży žo automobil z Běleje Wody bliščeje. Wós Palnua połovrhny. Tutón žo na hłowje cźežko ranił.

Tangermünde je swoje 1000lětne wobstaće woswjećiło.

Tangermünde, tuta němska kněžorska stolica srjedźneho wěka, smědźeše nětko na swoje tysaclětne wobstaće zhladować. Při jubileju so nowy wulki móst přez Łobju poswjeći. Tutón móst wotwerja wobkhad z Barlina k wječoru. Prěni wobraz pokazuje drohu města Tangermünde w swjedźeńskej pyše. Na druhim wobrazu widźimy nowy móst přez Łobjo, po kotrymž wotdźělenje trompetarjow jězdnych němskostatneje wobory čehnje.

Jako běchu snjesbožencho nutnje swobalili, dowjesechu jeho do jeho bydlenja. Starj bórhi na swoje cżežke franjenje wumrě.

Z Łužicy

* S Wostrowa. (Cżežke njesboże.) W ładownej kajeńni je 25letny dźełacżer (G. Bergmann z Neuhausa z prawej ruku do walowa pschichłoł, tak jemu ruku rostschahnjesowa. Jeho towarśch jeho pschez wjesichim njesbożom wutkowa. Bergmann je wjele let bjez dźela był a bě hakle psched krótkim sasu dźełacź japochał. Bergmanna do Schorfleje Carolinskeje khorowniz dowjesechu.

* S Kunzendorfa. (Cżežke njesboże.) Pola kubleraja Wenera je w kwateru lećazcheho muża se 7. jelnoho polta jeho łóń tak do hłowy kopnył, so bjes wědomja na lemju padże. Snjesbożeneho hnydom z khorownym autom do Löwenbergskeje khorownje dowjesechu, hdyž bu operěrowany.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* Z Drježdżan. (Cżežkoranjeneho namakali.) Wědomik ameowy, kiž do Drježdżan jěžesche, je njedaloko Schenkhitzkeje korczmy 44letneho wumělskeho rěsbarja je Drježdżan pschi jeho kolesu cżežko franjeneho ležo namakał. Wón jeho do diakonissowskje dowjesche. Tu njesbożowny wumrě, ani so by jasno wědomja nabył. Pschicżina njesboże njeje znata. Khwilu prjedy, hacż snjesbożeneho namakachu, je po polizajskim wuslědženju, wjerch cżežkeho auto do Budyschina jěł.

* S Drježdżan. (Ruka w kruznej pilz.) W Jatkiskej wuhlowej wikowarni w Banczach je 70letny invalid Zerisig z ruku do kruzneje pily pschischoł. Wobzamknuwszy mu jo prawa ruka wotrěsnu. Njesbożowneho dyrbjachu hnydom do khorownje dowjesć.

* S Freitala. (Se skały padnył.) Pjatk dopołdnja je schulerej Rolf Schulmann z Freitala-Potschappela na skalach kroßnił a do 15 metrowskeje hłubiny padnył. Dobrowólni dźełacżerjo snjesbożeneho namakachu. Wón mějesche nog pukujcy, mosny tschašnu, nohy a ruzy skamanej. Jeho do Coschütz k lětarjej dowjesechu.

* S Bärensteina. (Cżežke letadło nad jastšinimi Rudnymi horami.) Hakle njedawno běsche cżežke letadło Rudne hory pschelecżało. Nětko pak ju jasno cżežke letadło wobkedźbowali, kiž je Schmrěkkom horu pschileczało. Pola Weipert jo letadło sasuj do Cżeskeje wjeźeli. Wjes wobsylešćiwom je wulke rozhorjenje nastało.

* S Penina. (Schwórtu rubjeznu kolonu w Penina wuslědhnyli.) Zandarmstwo je jo poradźiło, nowe rubjezne hnězdo wuslědźicz a rubjezniłow jatcz. Stóńtaj hu: Wiczas, Berger a Stängling. Wjednik zwólnu běsche Wiczas, kiž kommunistiskej stronje pschistuschi. Sajcza najradscho pjerinu kradnychu.

* S Crimmitschawa. (Jelen jo jadcżał.) Jelen je z Hornjeje Beckmannskeje dróhi do města pschidżał. Wón jo do jenych tudomnych dworow jadcża, kdeżi pisches farhodow płát na tśechu letadłoweje kólnje a wot tam na druhu leżownosć.

* S Waldheima. Na Kriechwitzskej Hrodowskej horje jo jara wjele cżežkich njesbožow stajna. Njedźelu popołdnju pschekuża Gerhard Jwers po jara nahłej horje dele mózy nad kolom hubi, a z wulkej mozu do jeneho twarjenja kraju. Wón bě hnydom mortwy. Knjeni, kiž z nim sobu jědżeschje, dyrbjachu cżežko franjeni do khorownje dowjesć.

* S Riesy. (Sobotski wopał padnyło.) Pschi wotkładżenju dotheho dyrwa jo wjerchnja jelita sbrhadła klama. 20letny wosrjenjny sbrhadłowy wjednik je jo pschi tym wot wulkhadżejcze pary tak stroschnje woparił, jo bórzy na swoje rany wumrě. Njesbożowny sawostaji žonu a dźěcżo.

* S Coditz. (Njesboże.) W Crelln pola Coditz chcyshe 13letny hólz po starym wajchnju nawoženi a nizkiwcże pucz fotschlahowacz. Njeje jazy pak auto hóńa polorhnuł a do hrjebje wjerchnu. Njesbożowny jo na hłowje tak stražnje rani, jo je jeho jinscynje w smjertnym strašcze.

* Se Zuhana. W nogy wot schiwórtka k pjatkej je jo w Neuhausu pola Halbawy rěsał katarja Dietricha hacz na murje wotpalił. Wschě drjewjane kłady a maschiny jo sobu spalichu. Woheń je w domskim katarja Klemana wudyrił a jo na rěsał wupschestrěł. Tuka jo na sapaleństwo.

* Se Zarowa. (Wotwjedźenja holzow sajeli.) Polizija je póndźelu dopołdnja wikowarja Ericha Huera sajała. Huer běsche póndźelu njedorołeżenej holzy je Schejeczina w auce wotwjedł. Hdyž jeho pschimmychu, mějeschje jenoh 114etnu Rovu Wiesnerez pschi sebi. Druha holza, 16letna Kata Wenkowiźka, po jeho wuprajenju, pola swojeho pschećelstwa w Barlinitze pschibywa.

* S Kamjenca. (Dźěcżo jo smjertnje wopalilo.) 4letna holcżka z Eichberga pola Hohowa pschihnidże kachlam pschesbliško. Plonjo holzynim drałeżiżu doßahnychu a japalichu. Sa krótki wokomik holcżka w plomjenjach stejeshe. Lekaŕ bě bórzy k pomozy, ale holcżka bórzy na swoje cżežke rany wumrě.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro ja jutšiskim hrjedu: Malo pschemenjenja.**

* **Na Gehrenskim hrodźe pola Ilmenawy w Durinkskej, kdeż je dźełowe lichwo, hamtske kudnistwo, wokrjeżna naukowarnja a stawnistwo samócżene, pondźelu pschipoldnja wulki woheń wudyri. Njedźiwajcy wschcho prozowanja jo twarjenje nimale dozhła wupali. Drohotne snutskowne wuhotowanje lětitotki stareho hrodu je jo spalilo. Kaj jo powě, je woheń pod tśechu na někotrych městnach nadobo wudyrił. Tehodła ko na sapaleństwo tuka.**

* **Pola Ahlena we Westfalskej podkopkowy korb do hłubiny padże. Tśi hórnicy jo cżežko a 8 lohko franichu.**

* **Pschi wuhasetnym zwjedżenju města Tangermünde je jo pschi lětanju zmjertne njesboże stało. Jako chyshche wotskakowaŕ z padakom z lětadła skoczi, so padak na lětadle sasachnjała. S lětanjom hnydom pschestachu.**

* **W Philipphburgu w Badenskej je w nozy k pondźeli w domskim żelesniczego dźełacżerja woheń wudyrił a jo na huzodne twarjenja wupschestrěł. Dozhła wotpalichu jo dwoje domstc a 3 bróznje. Też tu, runje łaź w Oeschelbronnje, bjsche njedostatk na wodje.**

* **W Italskej je wozowowy cżah na Florenzsko-Romskej żelesnizy na pschekhodże auto z 8 wozowami pschejeł. Cżah auto wjedże 500 metrow sobu wlecżeschce. Wschitzy wosmjo jo morichu.**

— **Saska krajna loterija.** Pschi pondźelnischim cżehnjenju 5. rjadownje 203. jakiseje krajneje loterije (7. dźeń) padże dobyczże wo 5000 hr. na cżisła 161 20762 24600 111184; dobyczże wo 3000 hr. na cżisła 15507 27788 34173 37024 42807 47981 69171 86982 87020; dobyczże wo 2000 hr. na cżisła 2080 4314 6763 9035 9359 20738 21173 26554 31738 37059 54704 57533 58208 61961 64665 83764 85752 88080 92994 93624 95045 97444 98903 113187 1222248 125276 126773 128482 132612 143198 151543 152258 154366 155604; dobyczże wo 1000 hr. na cżisła 653 5479 8274 8637 10314 11314 12361 14487 14515 14985 15238 17178 17575 18355 19719 20390 26273 27629 27759 30851 31899 34027 34197 34834 36224 37202 37459 42619 43572 44835 46984 50393 51357 53725 54019 56324 58617 60317 63136 63705 64605 65610 70612 75522 75745 77235 80436 89563 90937 93122 94989 99020 101610 103150 104941 107743 115096 115931 115959 116672 120112 123766 131770 132432 134869 140022 141687 142376 145886 147010 147737 148538 149858 150862 152081 154230 156290 156917 157067.

Swójbne powěsće

Sobuzbjenj: Dorla Bimarcz a Fryz Lischka w Kamjenzu. — Elsa Schubertez w Rójanach pola Lubija a Harry Herrmann w Budyschinje.

Swěrowanaj: Gerhard Gödler w Lubiju z Johanna rodź. Hübnerez w Delnim Hójerecu.

Zemrěła: Ottilia Bartjowa rodź. Drettnez w Kamjenzu; lhowanje je dźenja wutoru.

Towaŕstwowske powěstnikl.

Budyschin. Serb. tow. „Nadźija" smeje wutoru 12. septembra spěwnu a sabawnu hodźinu w Serbskim Domje. Saperzatt wjecżor we 8 hodź. Wo bohatu wopyt prošu pschedsydnistwo.

Lichań. „Zernička" spěwa srjedu wjecżor we 8 hodź. pola Siwartee.

Lichań. Serbske cżłozwuczowańske tow. ma wutoru wjecżor we 8 hodź. pola Siwartee zwuczowanje.

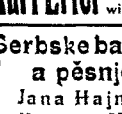
Za wobsah zamdwity: A. Dučmann w Budyšinje.

Swjedżeń němskeje šule.

Po cyłej Němskej so zandżenu njedźelu swjedżeń němskeje šule wotmětwaše. Swjedżeń steješe pod skitom ludowelo zwjazka za Němcowstwo we wukraju. Ze zhromadnymi spěwami a turnaŕskimi předwjedźenjemi mlodź wje najlěpše poskaći a wšitkim stawam ludu za njezami swój postrow scelese. Naš wobraz nam pokazuje cah khorhojow, kiž do Barlinskeho stadiona w Grunewaldze cehnje.

MAGGI's Suppen Qualitätsware!

Zweſne wumělske faldkate madrasowe story, vitraże, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo

garding

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Serbske basnje a pěsnje
Jana Hajncy
52 stron 50 pj.

Nowe kuchinje wot 90.— hr.,
nowy drast. khamor wot 35.— hr.,
wučahańske blido wot 25.— hr.,
trjebane drastowe khamory a druhe meble jara tunjo poruča jenož
Willkomm w Budyšinje na Hornjerčeńskej hasy 11

Ranca
blizko k prosatam (prěnička) je na předań w Plusnikecach čo. 8

Nowy transport najlěpšich rańšopruskich
kruwow, jałojcow a žračkow
stej wot štwórtka 14. sept. jara płaćiny hódno na předań.
Max Richter, wikowarnja z plahowańskim skotom w Niebjelčicach. Telefon 895

Poručamy našim česćenym čitarjam wubjerk knihow

dra. A. Muki

Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. 3 zwjazki	75.— hr.
Serbski zemjepisny słownik	3.— hr.
Přiručny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50 hr.
Hornjoserbski přiručny słownik	1.— hr.
Přinoški k stawiznam přenjemčenych stroń Delnjeje Łužicy	1.— hr.
Wótčinska modlitwa swěrnych a pobožnych Serbow	—.05 hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje 1847—1897	1.— hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje po l. 12. 23	1.— hr.
Přehladna karta serbskeje narodnosće	1.— hr.
Słowjane ve vojvodsivé Lüneburském	1.50 hr.
Serbske městnostne mjena a jich wuznam I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Serbske ležownostne mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—.50 hr.
Handrij Zejler a K. Kocor, serbskej dioskuraj abo zbožnaj dwójnikaj słowjanskeho Parnasa	1.— hr.
Ota Wićaz: Dr. Arnošt Muka	1.50 hr.

Serbska knihaŕnja
w Serbskim Domje w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4 wobstara na přeće też wšitke němske knihe po tunich płaćiznach

Přiloha k čisłu 209

SERBSKE NOWINY

Wutoru 12. septembra 1933

Najwjetše města swěta

Lisćina bydlischerjow ſ wjaz hacź 500 000 wobydlerjemi 83 mjenowi wopiſchija a milijonſkich městow je runje polſchtwórka duzenta. Porjad po poſlednim liczenju nekotre pſcheſlapjenja poſtlicza:

1.	Newyork (Sjednoczene ſtaty)	11 000 000
2.	London (Jendźelſka)	8 200 000
3.	Tokio (Japanſka)	5 837 319
4.	Paris (Franzowſka)	4 880 000
5.	Chicago (Sjednoczene ſtaty)	4 500 000
6.	Berlin	4 202 050
7.	Osaka (Japanſka)	3 540 000
8.	Schanghai (Chinſka)	2 726 000
9.	Moſkwa (Ruſka)	2 285 000
10.	Buenos Aires (Argentinſka)	2 043 000
11.	Rio de Janeiro (Brazilſka)	2 004 000
12.	Philadelphia (Sjednoczene ſtaty)	2 000 000
13.	Wien (Awſtriſka)	1 868 000
14.	Leningrad (Ruſka)	1 615 000
15.	Detroit (Sjednoczene ſtaty)	1 570 000
16.	Hankau (Chinſka)	1 500 000
17.	Hamburg	1 410 600
18.	Kalkulta (Judiſka)	1 328 000
19.	Budapeſt (Wuherſka)	1 300 000
20.	Peking (Chinſka)	1 300 000

Sedźmuja potom Los Angeles, Bombay, Liverpool, Birmingham, Warſchawa, Praha, Glasgow, Sydney, Kairo, Sao Paolo (Brazilſka), Meksiko, Manchester, Cleveland, Milan a Neapel, Melbourne (Awſtralika), we Japanſkej milijonſkej mjeſe: Kjoto a Nagoja, w Chinſkej Kanton, Hangtſchou a Hongkong, w Siamje hlowne město Bangkok. Mjes městami ſ 800 000 a milijonom wobydleri ſu Rom, Budapeſt a Brüſſel. k.

Rajska kupa

Wośrjedź Cźichego morja, wot jeho cźopłych ſolmow wobpluſkowana, wot ſłónza lubowana, wot milych wětſikow do ſpara kolebana, ſtojownja kupa leži. Drobne donczki, ſ kjeſzazymi ſahrodkami woddata, ſo nam ſ dźiwiny tropiſkeho roſtlinſtwa napſcheczo ſmeja. Zaneho muźſkeho w tutych kheźkach njewohladaſcha njeſtyſchiſchich; wjeſkele hłoſzy ſónſkich tam w najſpodźiwniſchich narěczach plapotaja. Tu ſwětły hłóſ Portugalczańki ſłyſchiſch, tam cźemny Japanczanki, njeſrozumliwy Khinſanki, mjehke hawaiiſke ſamoſynki, kotrejž dozyła ſana rěcź njeſmy, a hudźba.

Stawiſna ananaſowoho krala Jima e zyle amerikanſka. Jako ſchulſki hólczej mějeſche Dole maku ſahrodku ſe ſeleninami we wokolinje Boſtona; mjes ſwojimi bobami a běrnami ſpyta wón, wukrajne roſtliny płahowacź. Ale wukrajne ſymjo móże jenoź we rozumcźku hólczeza ſoſkhadźecź a płody njeſcź. Jeho ſón wo „kóſcejowych plantaſach“ mkodeho Jameſa na hawaiiſke kupy dowjedźe. Prěnje, ſchtoż wón tudy wuhlada, běchu hawaiiſke ananaſy, kotrež dźiwje abo poldźiwje roſtu, a wón ſwój wotpohlad na kóſcejowe plantaſe ſpuſchcźi.

Zadyn cźłowjek, kotryż mějeſche móz a pjenjeſy, tehdy do ananaſow njewěrjeſche, a jako Jim ſwoju prěnju ananaſ ſadźi a ſwoju prěnju fabriku ſ konſerwami wotewri, wucźinjeſche zyle jeho wobkhodne ſamoženje 1000 dollarow.

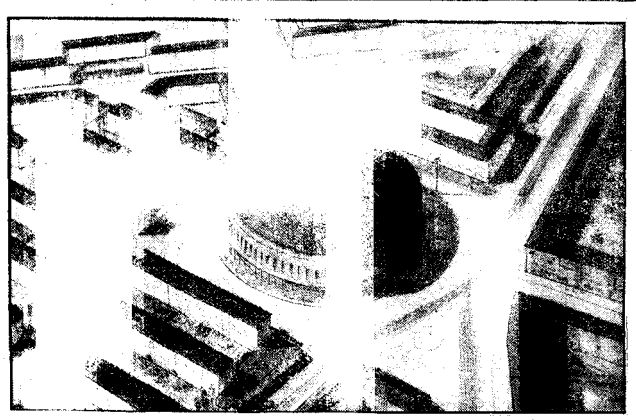
„W dezembru 1901 dyrbjach do Boſtona hicź, ſo bych 13 000 dollarow hromadźe ſdrapał, kotrež běchu nuſne, ſo mohł dale ſkutkowacź,“ mi Jim powědaſche. „A wróćiwſchi ſo do Hawaii, ſo runja milijonarej cźujach. Lěta 1903 mójach 1893 liſtow nakładźeneho ananaſa na ſódje pósłałcź; dźeſna telko ſa 17 mjeſchinow nadźełam.“ Sſo poſmẃkujo ananaſowy kral pokraczowaſche: „Móht Wam dny dołho wo ſwojich prěnich poſpytach ſ roſtlinami, wo wojowanjach a běđenjach, porazkach a wulpěchach powědacź, ſ huſto roſhorjazej hru ſ wjedrami, kotrež běchu bórzy ſche mokre, bórzy ſaſo ſche ſuche. Chzu jenoź telko rjec, ſo w lěcze 1903 ſ kapitalom 20 000 dollarow khutnje ſapoczach. W lěcze 1928 jenoź ſama dividenda něhdźe 2 milijonaj dollarow wucźini.“

Póda ananaſoweje kupy ſo ſchésćcź mězazow dołho pſchezo ſaſo pſchewora, donjź njeje drobna kaź próch. Potom ſo ſ tolstej aſfaltowej papjeru pſchikroje, kotruž je pſched létami Němz Eckhardt wunamakał. Se wótrym nożom do papjery dźeru wutkója, a pſches tutu dźeru ananas hluboko do próchoweje jemje tyknu. Papjera ma ſmyſł, mkodu roſtlinu pſched pſchekaſaſanzami ſchtitacź a ju w nozu cźopłu dźerzecź. Sa dwaj mězazaj je roſtlina ſyłna doſcź, ſo pſches papjeru pſcheſkamacź. Potom je ſrała ſa prěnju poſpłnjazu kupjel, kotraž wěſo ſ deſchcźika njewobſteji, ale ſ rudojteje roſpuſchczeniny. Jim je na poſpytach ſwěcźił, ſo ruda a żeleſo ananaſam runje tak tyje jako makotrejnym cźłowjekam. Mokrjejenje roſtlinow ſ rudojtej roſpuſchczeninu wlie maſchiny wobſtaraja.

S plantaſow k fabrizy konſerwow ſ jeje potajnymi maſchinami pſchiźdźemy, kotrež ananaſy běła a na kuſki kraja, tak ſo trjebaju je dźełacźerſi w jich bělych draſtach jenoź po wulkoſcźi rjadowacź.

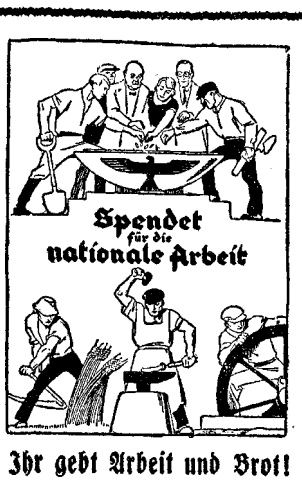
Podamy ſo do wulkeje fanting fabriki, hdźež móże ſo dźełacźer ſa pjecź zentow najecź; jeſcź wobſteji ſe cźerſtweho mjaſa ſe ſeleninu a běrnami.

Wonka pſched fabriku ſchtyrnacźe żeleſnišich wozow ſ runje naſchcźipanymi płodami wrjeſkoze. 276 wozow po pſcherěſku wſchédnje do fabriki konſerwow pſchińdźe. W pſchijimanſtej jſtwi fabriki, kotruž žebi pucźowarjo ſe wſchich krajow ſemje wobhładacź pſchińdu, ſo lodoſymna ananaſowa bŕeźka porjedźa; njebjeſći napiti w tutej tropiſkej horzocze. Deleka w pſchiſtawje maly parnik leži, ſ kotrymž chzu ſo do Honolulu wróćicź. K poſlednjemu raſej ſwojej wocźi na tutu ſtojownu kupu ſtoźu. Hacź k morju je powětr ſe ſłódkej wopojazej wónju ſrałych ananaſow napolnjeny. Dałokoź wócźko dohaha, wupſcheſtrěwaju ſo ananaſowe pola. A w małych domcźkach, mjes kwětkami a tropiſkim roſtlinſtwom, žebi dźećzi wjeſele hrajkaju. k.

Sajimawy nacźiſk ſa ſportny twar Barlinſkeje olympiady ſ léta 1936.

Barlinſki architekt Fritz Wilms je ſajimawy nacźiſk ſa ſportiſti twar wudźełał, kiž ma ſo ſa olympiſke hry 1936 we wjecźornym dźełu města natwaricź. Kulojta hala, kotraž pſchi 120 metrach w pſcherěſku něhdźe 22 000 pſchihladowarjam měſtna poſticzi, dyrbi bozowanju a koleźaríſkemu ſportej ſłużicź.

Ihr gebt Arbeit und Brot!

Annahmestellen für die Spende zur Förderung der nationalen Arbeit: Finanzamt, Hauptzollamt, Zollamt. Ueberweisung an diese Annahmestellen durch: Post, Bank, Sparkasse usw.

Kwětki w smjertnym dole

Hdyż w lěcze 1850 wupucźowarjo po puczu k Cźichemu morju mjeſcu južnje Kalifornijſkeje pſcherkrocźichu, woni, kotriž běchu hižo tak nekotry dźeł puteźiny pſchepucźowali, do tak bjeſtrośchnoho do'a pſchińdźechu, ſo bu tudy jich žiwjenju kónz ſtajeny a woni wſchitcźi kónz wjacha. Wot teho cźaſa a dla tajcheje nekotrych druhich ſmjertnych padow wón ſmjertny dol (Death Valley) wóka, a ſ cźerpjenjemi a ſtruchlanimi podawkami w žiwjenju tutych pucźerubarjow je ſwoje městno w połnócnoamerikanſkej literatrize dóſtał.

240 kilometrow dołhi a 15 hacź 55 kilometrow ſchéroki je tutón dol mjes wyſokimi horami tak hłuboko ſapuſchczeny, ſo wón hacź k 84 metram pod mórſkej hładźinu dele doſahha, mjes tymi ſo ſo k wjecźoru Mormi Wbinwy hacź k 4418 metram popběnje. Njekónczna horzota, zaneho deſchcźika a zaneho ſórka, potajkim ſtajna lacźnoſcź. To ſu hrónje, kotrež dol njeſmilnje cźichocźawo wſchitkim ſadobywarjam nalożuje. Něhdźe na połojzy wyſchiny na ſłonińe ſu hettarow wopchijaza mała ſarma leži, kotraž ſ hórſtoe rěcźi nječſto wody doſtawa; žana jenička rěcźka pak zyle hacź do dola dele njepſchińdźe, dokelž wſchitko po puczu wuſchnje. Na tutej ſarnje ſu ſkła 1911 wjedrarnju natwarili, na kotrejž mózachu jeſchowaze liczby ſapiſkacź.

Hižo najwjetſchu temperaturu, kotruž mózachu 10. julija 1913 ſ 56,7 ſtopjeńkow w khłódku ſwěcźicź, nam wobras podawa, kak njeſłyſchana horzota tam knježi, kotruž mózachu jenoź hiſchcźe na wjedrarni w Aźiji w Tripolisu ſ 57,8 ſtop. wo něchto pſchetrjechicź. Pſchi tym pak dyrbjeny wobkedźbowacź, ſo w ſmjertnym dole temperatury ſ 50 ſtopjeńkami w khłódnu ſ mězazow meje hacź do ſeptembra licza, temperatury ſ 30 ſtopjeńkami ſamo we wſchitkich mězazach léta. W julisu a auguſcze 1917 mějachu 43 dnjow ſa ſobu ſe ſnajmjenſcha 49 ſtopjeńkami pſchipołdnja a w ſamuſnym lěcu 113 dnjow ſ wjazu dóſłi 37 ſtopjeńkami — w lěcze 1916 ſamo 126 dnjow bjeſ pſchetorhnjenja. W nozy termometer ſa cźaſ lěcza porědko pod 30 ſtopjeńkow pſchińdźe.

Wěſo móże ſ mózným wuſtupowanjom a ſpadowanjom ſrunteho powětra ſ hór tež mjerjenycź. Tak běſche najnižſcha temperatura — 9,4 ſtopj. — 8. januara 1913. Pſchipadnje tutej najwyſchſchej najwyſcheżinnej liczoje ſ 56,7 a 9,4 ſtopj. do ſamuſneho léta padnyſchtej.

Sdy by horzota tež hiſchcźe ſtujecź była a na pſchiſkad dyrbja ju tejerjo na wjele parnikach ſtujecź, tak ſo w ſmjertnym dole k temu hiſchcźe njedoſtatk wody pſchidruži. Laczność najwyżu ſmjertnych padow jawiſuje. Zrenicźke żórło, kotrež tam maju, arſenik a wodźicźnitu kiſaſinu wopſchija! W horzym powětrje ſo drobne kapki deſchcźika wuparja, prjedy hacź dozyła na jemju pſchińdu, ale deſchcźuje ſo tam jenoź jara porědko. Hižo naſpomnjene léto 1913 mějeſche hiſchcźe najwyżu deſchcźojtych dnjow, njemuſiju zyke 13! Tola wot dezembra 1928 hacź do januara 1930 njeje jeniczkeje kapki deſchcźika na jemju pſchiſchło.

Pſchi tajkej ſuchocźe je ſroſumliwe, ſo tu žaneho ſchtoma, žaneho kerka, haj žaneje trawicźki njeroſcźe; žaneje jeſchcźeży, žaneje krokawy tam w lěcze njeje. Cźłowjeko-jo, kotriž ſo w lěcźnych mězazach do dola ſabludźichu, ſu hižo wobtudyli. W khłódniſchim poczaſu ſo pjecź mězazow dołho boraks a żerjene dobywa; ſtawa pak ſo, ſo też tu nječſto wumrěje.

A tola je ſo léta 1930 dźiw podał, ſo ſo w tutym dole ſmjercze kraſnu tepich kwětkow pokaja — dźiw wěſo, kotryż ſo ledy jónu ſa ſto lět ſtanje. Pſchicźina běſche, ſo njeje ſo mjenje dyžli dźewjatnacze dnjow dołho w nalecźu wſchédnje nječhto deſchcźa na laczny kraj pſchiſchło. Tutón deſchcź je ſymjo, kotrež ſdźela lěta dołho w pěſku wotpocźowaſche, idźeła běchu je tam wětřik a ptaczki pſchinjeſle, k żiwjenju ſbudźi. Tam, kdźež hewak jenoź hromadu pěſka a brune ſkały puſcze do ſwěta wuzeżerachu, tam ſo żołte, cźerwjene a bele kcźenja piſanichu. Sſyły druzin hwězdnjazow běchu tam widźecź, pſchecźiwne ſeła, módre ſwónczki, lilije, żołte nalócze, huſtuſche (Ritterſporn), huſaze kwětki, baczonjaze pyſki, kcźejaze trawy, woczmy kſpkaj, purpurna żelzija a kcźejaze kakteje. Wy-li ſ wumělſkim powodźenjom móżno było, pódu tež jenoź ſ kcźinymi trawami pocźahnycź, potom njeby ſo wona wjazy tak ſyłnje ſcźopliła, a by móżno było, w dole lěcze bjeſ hroſy pſchebywacź. enk.

Khorhojnik

(Stónčenje.)

Njeběchu dha ſo na njeho dopomnili, na dolholětneho thorhojnika towaŕſtwa? Njebě ſo jemu khorhoj lěta 1875 k ſwěrnymaj rutomaj pſchepodata? Njebě ju cžłowjeſki wěſt dołho pſchi ſwjedženjach a pohrjebach nošył? Njedoſahaſche hižo to, jemu cžeſcž wopokazawſchi thorhoj ſobu do rowa położicź?

Hacź bóſchtaj Kſchešcźijan Pilk a Fryz Dejka tajſemu namjetej też pſchihłoſowatoj? Hendrich Mětka njeckaſche to wěricź. Bóſchtaj też wonaj ſabnłoj, jo bě pokt pſchi nadběhu na Sedan ſwojeho thorhojnika ihubił a Hendrich Mětka thorhoj hrabnywſchi ju k dobyczu dowjedże, hacźrunjež bě jemu tukta lěwe ramjo pſcherazyła? Jeſeny ſichiž druheje rjadownje a powniſchenje na podwyſchta bóſchtej ſwonkownej pſchipoſnaczi tuteho ſtutka bytej, a nětko njedyrbjał ſo nichtó wjac na to dopomnicź.

Też młódſchi towaŕſchojo ſ towaŕſtwa bychu pſchiczinu doſcź měli, ſo dźakownje na ſwojeho thorhojnika Hendricha Mětku dopomnicź. Njebě wón to był, kotryž bě 1918 pſchi revoluziji ſtaru thorhoj mjelczo ſ towaŕſtwowſkeje ſtwy wotnjeſł a ju něhdże pod tichu ſtrowak, dokelž ſrebi ju nětkſi hewrjekarjo žadachu, ſo bychu ju ſnicžili?

Potom pſchińdże kražny, dołho wocžakowany dźeń, na kotrymž ſmědźiſche thorhoj ſaſo po ſwjatocžnje wupyſchenym měſcze njeſcź.

Wſchitko běſche po ſdaczu ſabyte. Khorhoj bě wožnorocjena. Jeje noſacźer njedyrbjeſche ju ſobu do rowa doſtacź. To Hendrichej Mětzy jara k wutrobje dźěſche. Wón ſo do ſtólczka wróczo ſwjeſe.

Takle jeho nětotre mjeńſchiny poſdźiſcho jeho wnuk Jank namaka, kotryž ſ Kſchešcźijanom Pilkom a Fryzom Dejku do ſahrody pſchińdże. „Wón ſpi", wnuk rjekny.

Fryz Dejka ſo k ſwojemu towaŕſchej na ſtólczku poda.

„Hendricho, pſchińdźemoj dla wucžinjenja, kotrež je ſo w towaŕſtwje poſtajiło. To pak je ſo bjes naju ſobuſtutkowanja ſtało. Ty ſtaru thorhoj ſobu do rowa doſtanjeſch; pſchetoż jenicžzy ty ſy ſrebi tule cžeſcź ſaſtužił."

Hendrich Mětka njewotmołwi. Naſtróžany Fryz Dejka jeho ſa rutu pſchimny.

Tu thorhojnik runja mrjazemu ſłowa ſhepny: „Khorhoj, haj!"

Hendricha Mětku běchu k wulkemu wójſku wotwołali. Starej wójnſkej towaŕſchaj jemu wócžzy ſacžinichu.

„Wón je wěſtoſcź hiſchcże ſhonił, ſo jemu thorhoj ſobu daju", Kſchešcźijan Pilk mńenjeſche.

Tři dny poſdźiſcho thorhojnika Hendricha Mětku pokjełachu, kaž bě ſrebi to pſchał; ſ kaſchczom puſchczichu też ſtaru thorhoj do jeho rowa. jw.

Je so zaličił

Wjeſnicy Wulki ſo jónu po wokolinje hrodu Sanſſouci wulkodowaſche. Běſche kraſne, cžopte lětne wjedro. W jenej hrjebji, njedaloko hłownje dróhi, wandrowſki ſkładowacź, kotryž bě ſo ſwoju kolchlu wuſſekł a ſnoż w khołowach wołał.

„Wón drje chze ſo we ſłónczku brunicź?" ſo kral woproſcha.

„To niz, knjes generało!" wandrowſki knapſchczeźiwi, kotryž ſtarého Fritza njeſpóznа.

„Nó, ſchto dha hewak hnaje?"

„Pytam wſchi, kotrež mje mózaju krjudaja, knjes generało!" wandrowſki wotmołwi.

„Wěz, kotrejež wuſpěch drje może ſo jemu popſcheź!" kral aſwoła— „Tu, njech ma tolcź ſa napinacz dźěło!"

Nětotre kroczele dale w hrjebji dalſcha tajka poſtawa leſeſche, kotrež bě mału podawk woberkžbowała. Tónle wandrowſki wuſſleſche ſrebi, runja ſwojemu towaŕſchej na podobnje lohke waſchnu: ſrebi tolcź „laſkužicź", wuſſleczo ſo ſwoje trundle a ſapocža pilnje putki pytacź.

Krótko po tym kral potom też poſa njeho ſaſtawſchi ſo jeho wopraſcha:

„Nó, ſchto pak wón tu dobre dźěła?"

„Pětym wſchi, knjes oficěro!" mudrocź knapſchczeźiwi, kotryž ſrodźiły tolcź hižo njeſ porſtam cžuješche.

„Nó, derje!" Bjedrich Wulki poſmějwnjo ſo ſawoła. „Tu wón njech nětkore kroczele wróczo běži, hdyž jeho towaŕſch ſrebi, tón jemu wot ſwojich radu nječhto wjeda!" k.

Radio

Serjedu 13. ſeptembra ſłyſchimy:

Königswusterhausen. Rimo ſnateho wſchědneho proſ.: 15 dźěcžanſka nowina. 18,05 nabožny pſchedwuloſk. 19 hodźina naroda. 20 hudźba ſ dawkow a dróhow. 20,45 „218 dnjow".

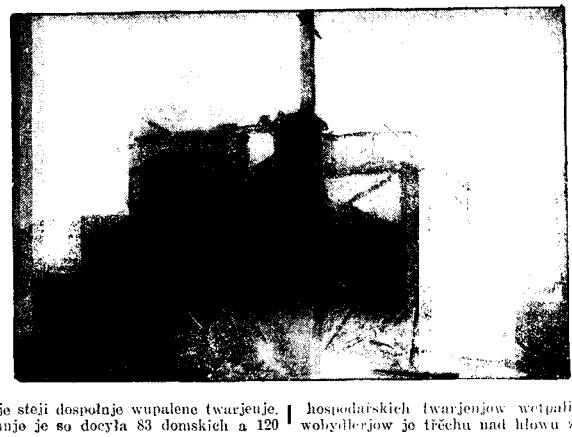
Lipſk. Rimo ſnateho wſchědneho programa: 14,10 ſa wjeſnje žony. 14,30 motor a jězdźerſ. 19 hodźina naroda. 20 reje a ludowa hudźba.

Hiſchcże wajne z dnjownoho programa: Königsberg-Heilsberg: 20,10 rjemjeſli wjeczor. Köln-Langenberg: 20,05 operetta je: Kumik. Stuttgart: 20,05 ſabawny konzert. Mnichow: 20 operetta „Zarewicź". Wien: 20 uſicha c moll. Budapeſt: 20 Wagnerowy wjeczor.

Wo cežkim wohnju w Oeschelbronnje

Mjez twarjenjemi, hdźež ſo hiſče z rozpadankow kuri, ſteji wukhowana nadoba njezbožownych wobydlerjow.

Jako ſerjenje ſteji dospołnje wupalene twarjenje. W Oeschelbronnje je ſo docyła 83 domſkich a 120 hospodarſkich twarjenjow wotpalilo. Něhdże 500 wobydlerjow je tžěchu nad hłowu zhubiło.

Hospodarſki rozhlad

Mutoru 12. ſeptembra 1933.

Wěcerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,467	100 pólſk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	13,445	100 čeſkoſł. krónow	12,41
100 ſwajc. frankow	81,04	100 franc. frankow	16,405

Barlinſka burſa měješe wěcera ſłabe wiki. Kurſy atkijow ſo wotdźerbjowachu. Też na wikach rentowych liſtkinow kurzy ſpadowachu.

Barlinſke produktowe wiki běchu wěcera runje tak dobre, kaž ſobotu. Tola běſche wobrót trochu mjeńſchi. Poſtkcźenje běſche drje ſo pozběniło, tola kupcy pſcheſtajichu njekupowacź. Njedźiwajcy toho ſo płacźiny ſ wjetſcha na dotalnej wyſokoſcźi idžeržachu, jenoż wowſ něhdże 10 pj. na zentnarju pſchiſpadže.

Wěcera płacźeſche w Barlinje ſyntnaŕ

pſchenicy: 8,80—8,90 (8,65—8,75) hr., rožki: 7,10 hacź 7,20 (7,05—7,15) hr., jecžmjenja, nałětnjeho: 8,15 hacź 9,15 hr., naſymkelſo: 7—7,80 hr., wowſa: 6,45 hacź 6,80 (6,75—7,05) hr.,

w termińowym witowanju:

pſchenicy, ſa ſeptember: 9,65 (9,52½) hr., ſa oktober: 9,70 (9,60) hr., ſa dezember: 9,95 (9,77½) hr.,

rožki, ſa ſeptember: 7,83¾ (7,81½) hr., ſa oktober: 7,97½ (7,95) hr., ſa dezember: 8,27½ (8,10) hr.,

wowſa, ſa ſeptember: 6,82½ hr., ſa dezember: 7,07½ hriwnow.

Płacźiny w ſpinkach ſu płacźiny tydźeńſkich wikow. Tydźeń pak žane naſpomnjenje njeſłu, ſo njepſchemėnichu.

Drježdźańska burſa (11. 9.)

Pšeńca 76 kg	184	**běrnjace kruški**	13,60-13,80
rožka 70 kg	147-148	**pšeńč. wotruby**	8,60 9,10
nałětni jecžmjeń	18 -188	**ržane wotruby**	8,40 9,40
nazymsk. jecžmjeń	1:14-146	**pšeńčna muka**	34,75-36,75
wowſ	147-152	**ržana muka**	22,50-23,50
ſchwjeny dźeſel	—	**woka**	20,00-20,50
raps	—	**pjeluški**	20,00-20,50
kukurica (Mais)	--	**hróch**	22,00-22,50
ſuche truh.	8,80 8,90	**cokrowe truh.**	—

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płacźiny po złotej hriwnje.

	11. 9.	9. 9.		11. 9.	9. 9.
Pšeńca	176-178	176-178	buny	—	—
rožka	142-144	142-144	woka	—	—
jecžmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jecžmjeń	148-156	147-155	žołte lupiny	—	—
wowſ	124-133	126-135	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšeńč. muka	24,5-25,5	24,5-25,5	lany wosuſk	16,0-16,1	15,8-16,0
ržana muka	20,4-21,5	20,4-21,5	ſuch. truhanč.	8,70-8,80	8,50-8,60
pš. wotruby	9,60-9,70	9,50-9,60	běrnj. kruški	—	—
ržane „	8,75-9,00	8,60-8,90	ſyno, 50 kg	1,10-1,40	1,10-1,40
raps	—	—	ržana ſłoma	0,45-0,60	0,45-0,65
hróch, Viktor.	34,0-37,0	33,0-37,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,35-0,55
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,35-0,50	0,35-0,55
pjeluški	—	—	ječna „	0,35-0,50	0,35-0,55

Płacźizny rězuneho ſkotu na Drježdźańſkich ſkótnych wikach.

11. ſeptembra

173 wol., 438 byk., 394 kruw., 87 jałoc., 852 ćelat, 1209 wowc., 2801 ſwinj.

Płacźizny za

woły: 1. 34—37, 2. 31—34, 3. 28—30; 4. 25—27;
byki: 1. 30—33, 2. 30—33, 3. 27—29, 4. 24—26;
kruwy: 1. 28—30, 2. 23—26; 3. 17—21; 4. 12—16;
jałojcy: 1. 31—33, 2. 27—29;
wowcy: 1. 31—34, 2. 35—38, 3. 28—30, 4. 23—27;
ćelata: 1. 42—47 2. 36—42, 3. 30—35, 4. —;
ſwinje: 1. 51—52, 2. 50—51, 3. 48—50, 4. 46—47
5. 43—45. Rancy: 45—47

Směſki

Na twažnym puczowanju. — „Pinczniko, hdy dha ſkónczuje wobjed doſtanjemoj?"

„Ale knježa dźe ju hižo po wobjedźe!"

„Tak — hm, potom chżu ſaplacźicź."

„Ale knježa ju tola ſo hižo ſaplacźiłi!"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17.20 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domju w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny płećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas Žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerjne znjezboženje dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 210 — Budyšin — Srjedu 13. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Ważne wobzamknjenja němskeho knježerstwa

Po swojej kěžnej pischestawzy so němske knježerstwo wutoru k swojemu prěnjemu pohódźenju sesidže. Najprjedy respominachu so pischihoty sa Genfske shromadźizny.

Schkit płaćizinow sa žitowe hospodarstwo.

Knježerstwo jednasche nadrobnischo wo ratarskich naprawach, i kotrymiž dyrbja so pischimérjene płaćizny sa nowe žně postajić. Knježerstwo běsche w tym pischesjene, so dyrbi so němskemu ratarstwu na kóždy pad wunoschna kruta płaćizina sa žito swěsćić. Na tuto waschnje so kóžda spekulacija se žitom injewóžnja a so sadźewa, so budźa ratarjo nuzowani, žito pschedawać, kaž je so to we pschedawschich letach stawało. We wobłuku stawneho natwara, kotryž je jón nětko němski minister Darré pschewjedł, so organisatorische naprawy pschewjedu, i kotrymiž ma so schkit płaćizinow a w žitowym hospodarstwje perjad postajić.

Njadźerjanje wobydlerskeho dawka na lěto 1934.

Pschi nowowjadowanju wobydlerskeho dawka je dyrbjało so wopominało, hač so tutón dawk njeby z dołhodobnym dawkom sjednoćiło. Dokelž pak je cyła z dołhodobnym wurad'owanju a dojednanju pschekrótki, su tuchwilu wot jadnoho pschemjenjenja wotstupili. Postajenja sa prichodne lěto 1934 so powschitkownje postajenjam sa lěto 1933 rschiłchuja. Tola su so někotre nowe postajenja pschida'e. Tak je so pschedewschém powschitkowna mjera wuškowdźenja wot tuteho dawka wo 20 prezentow powyschiła. Z tym je so mjera sa jezialnych ventnarjow, kotraž dotal pola wobydlerskeho dawka jenak 900 hr. wuczinjesche, powschitkownje powyschenej njeje wuškowdźenja pschimdeła.

Druhe wažnische pschemjenjenje počahuje so na kolo dawkarjow. Dotal njetrjebachu tajzy wobydlerski dawk płaćiej, kotriž wólkneho prawa njemějachu. W prochodnym lěće 1934 budźa pak tež ći, kotriž wólbneho prawa nimaju a jako tajzy žaneho wobydlerskeho dawka njeplaćachu, w pschichodźe tehorunja tutón dawk płaćiej.

Skónčnje je so wobšerne postajenje jenotliwych krajow wo wobydlerskim dawku wotstronilo. Sa pschichod sa wobydlerski dawk jenož hischće němskostatna žadźba płaćizi, wot kotrejež gmejny potom prozenty sběraju, kotrež su po jenotliwych wobstejnosćach trěbne. Tuto rjadowanje wobydlerskeho dawka njeplaćizi sa ličerske lěto 1934/35 **ale jenož sa prodyžne lěto 1934**, dokelž je pschi tutym dawku posdźischo sakładne pschemjenjenja postaja.

Wo pschedawanju tobakowych tworow.

Sakoń wo sakaju pschedawanja tobaka pod płaćizinu, kotraž je na dawkowym znamjeschku wosnamjenjena, jadnje wujdźechuje, so maju ko tobakowe wudźełki jenož po płaćizinach wotedawać, kiž su na dawkowym znamjeschku wosnamjenjene. Sakas njepředjahuje so na rabatt, kiž so pschi wotedawanju zigarow w zyłych kaschćikach pschiwola, je-li 3 prozenty njepschekrocži a so hnydom z hotowymi pje njesami japłaća; też potrjebnischo pschi konkursu, špitschenju wobtwjeda abo pschi schkodowanju tobakoweje hódnosće tutemu sakasej njepodleža.

Sakoń lětsche pjerza tchodźa nuzy, dokelž je so w poslednim czasu njestrowa konkurrenza w snižowanju płaćizinow potajała. Najbole je so to we wulkich městach wobkedźbowało, hdźež so jódźela hač do 60 prozentow zyłeho wotbytka sa pschetunje płaćizny rosnjeta. S tehodla su sa tobakowu industriju wulke schkodowanja nastałe. Sakoń wo pschedawanju tobakowych tworow je na 2 lěće postajeny.

*

Potom je knježerstwo wo podpjeranju dźełaćerskeho swjasku Mechernischki dźełarjow w Mechernichu sabrasche. Skónčnje postaji je sakoń wo pschiwabjenju w hospodarstwje (Wirtschaftswerbung).

Přihotowanje k statnemu pohrjebej w Bochumje

Město Bochum we Westfalskej steji zyle w znamjenju zarowanja wo SA-mužow, kotříž sańdźenu njedźelu z autom žurjertnje znjesbožichu. We wšitkich dróhach je zarowańske chorhoje po stach znahaja. Sawostajenych po znjesbožencych je wschitkich stron wutrobnje wobžarja.

Pschihoty k pohrjebnym zwjatočnosćam, kiž je jutje schitworik wotmě'a, je w połnym wobsahu pschihotowa. Cźěła znjesboženych je wutoru je Solingenske městanske chorowne do Bochuma dowjesli. Kaschcze z morwymi je w turnowarni nowcho wyschcheho lyzeja na Krakowskej aleji w Bochumje sestajeja, hdźež so wobydlerstwu składnosć da, morwych SA muži widźeć. Morwi dostanu shromadny row na pohrjebnischcežu.

Zarowańska zwjatočnosć je na radio pschenjese. Na pschewodźenju pola zwjazkowych morwych towarschow je zyła Westfalska SA z chorhojemi **a standartami wobdźeli**.

Nowy zakoń wo prawnych poměrach duchownych

Sakski krajny biskop ma myšle, blizsche dny zakoń wo prawnych poměrach duchownych a zyrkwinskich sastojnikow wudać. Tutón zakoń budźe so powschitkownje po postajenjach zakonja k zabjezpostajenju powołańskeho sastojnistwa složowacz. Wobkedźe knjedźa so po tutym zakonju jako duchowni abo sastojnizy jenož cźi powołacz, kotříž so zyle za nazionalny stat abo němsku evangelsku zyrkej zasłaja. Wotmyslony zakoń też arierski paragraf za zyrkej sawjedźe. Duchowni móža so po dopjelnjenju 65. lěta Žiwjenja na wotpočink pschejadźicz, pschi tym pak njeje trjeba, so je službna njekmanosć dopokaza. Sa sastojnikow zyrkwinskeho sarjadnistwa so zyle powschitkowaje 65. lěto Žiwjenja jako starobna mjesa sajedźe. Duchowni a sastojnizy, pola kotrychž je jich dotalnej dźeławosći trukowanje njewobsteji, so kóždy cźaš swólnuje za nazionalny stat abo němsku evangelsku zyrkej sastupja, móža so na wotpočink pschejadźicz.

Krajny biskop Coch we Łužicy

Krajny biskop Coch 9. a 10. septembra we Łužizy pschebywasche, wopyta někotre farske domy a wobhlada zebi rjane łužiske zyrkwje. W Lubiju zebi wuporjedźenske dźěła na Miklawschowej zyrkwi wobhlada. W nowembru biskop ham ponowjeny zyrkej poswjeći. Njedźelu dopoldnja wopyta biskop Božu službu w Jauske zyrkwi w Zitawje a na to Olberdorfsku a Johnsdorfsku wosadu wopyta. Njedźelu popoldnju běsche biskop pschi wulkim zhromadźenju 200 Ktuchowskich wobstaćena Habrachćanskeje zyrkwje pschitomny.

Reinhold Muchow smjertnje znjezbožił

Wjednik organisazijskeho konzerna němskeje dźiłoweje fronty Reinhold Muchow, kiž też cźasopisk „Das Arbeitertum" wudawa a do wjednikow nazionalsozialistiskich dźełarskich bónkow žnisicha, je w Porheimskej smjertnje znjezbožił. Muchow běsche z někotrymi pschezelemi, mjez kotrymiž běsche też wjednik nadběrnowcho wobdźela Mährling w hoscenzu „Pfalzgrafenschänke" w Bacharachu wjeczerjał. Po wjeczeri Mährling, kiž napschecziwo Muchowej kedźbjesche, stanu, so by so wošahnował. Jako je wotpałowasche, revolwer, kiž mjezesche pschipałany, wo blido dyri, so je wutrěł puschcźi a Muchowa do žiwota trjechi. Mährling hnydom swój revolwer wuhrabny a so dwójcy do hłowy tšeli, so je morwy zwjesć. Muchowa cźežkoranjenoho do Bingenskeje chorownje dowjesechu, hdźež je na ranje wumrě. **S nim němska dźiłowa fronta jenoho swojich najwobdarjenischich wjednikow zhubi.** Reinhold Muchow pschebywasche z wjednikom němskeje dźiłoweje fronty a z wjednikom staba politiskeje organisazije nazionalsozialistiskeje fronty dr. Leyom, pschedawschim italiskim korporazionowym ministrom Bottaiom a wjednikom propagandnoho banda němskeje dźiłoweje fronty hrabju Reischachawom na wobhladowanišku puczowanju po Němskej.

President němskostatneje banki dr. Schacht z automobilom znjezbožił

Prezident němskostatneje banki dr. Schacht je wutoru pschipołdnju w Barlinje-Dahlenje z autowym njeszbožom potrjechi, kiž hischcze pomérnje zbožowenje wotendże. Wos prezidenta z druhim prywatnym wosom zrasy. Dr. Schacht sam je njejrani a mózesche dale jěcz. 36-lětnemu schofeerej Riedelej je zyeblo zlama, je dyrbjachu jeho do chorownje dowjesć. W druhim wosu je 42-lětna mandźelska Hilda Zinkannowa na hłowje a nohi rani, je dyrbjachu ju tehorunja do chorownje dowjesć. Nimo tehodla je 5-lětne dźěcźo lokho na hłowje rani. Wobaj wosaj je žylnje wobschkodźischtaj, je dyrbjachu jej wotwjesć.

SA-muž při autowym njezbožu so morił druhi so zranił

Na autowej ježbje sjesbožischtaj SA-muzaj Geisenheimskeho motorowego nadběha, krótke psched Geisenheimom. Jedyn z njeju je hnydom mórł, druheho cźežkoranjenoho do chorownje dowjesechu.

Kommunistiski plan so wotkryl

Shromadny swjask němskich antikommunistiskich sjednoćenstwow je nětko wschitkon material wo wotmyslenym kommunistiskim puczu sa febr. 1933 je wschitkimi podłožkami do knihe sjednoćił. Tuta kniha, kotraž je jenož na hamtske sórta sałožuje, pschinješe dotal njesnaty material wo kommunistiskich kazerniskich posptrjach w němskostatnej woborje a policiji, wo cźerwjenej mobilisaziji a cźerwjenym samoschtcze mazow; w nim namakaju so roskazy sa kradnjenje rosbuchadłow, terrorske wobdźelenja, wurubjenja, mordarstwa z jědom, drohowe wojowanja atd.

Po wuslědźenych měsesche kommunistiska strana na konzu lěta 1932 psches milijon cźłowjekow, kotříž běchu k wschemu hotowi a kotříž dyrbjachu so sajtajicz, so by so hischcze do skónczenja symy 1932/33 móz w Němskej sa kommunizmuš dobyła. So by so tutón samér dopjeł, so jako jenicki pucz wobrónjeny zbožk wobsamknu.

W Liebknechtowym domje w Barlinje namakachu cźorne lisćiny z dokładnymi adrešami z wobzamknjenjemi wopisanjom wschelakich ludźi, kotříž běchu kommunistam w jich samkownych rjadach abo mjez nazionalsozialistami podhladni a kotříž mějachu so pschi spočatku kommunistiskeho zbožka jako prěni w jich bydlenjach nadpadnyć a zaścěliś.

Schtož krajnu pscheraźu kommunistiske stromy najtupa, z nastrózazej jazbnosću wukhadza, i kajkej njeschtyschanej khrobłosću a energiju so w Němskej ja zwjetšku industrijach cźinischesche. 25. februara, potajkim krótko psched wobnjom w němskej zjednowni so wokolnik na wschitke zupne stahy zwjasta cźerwjenych frontiskich wuda. W nim rěka, so ma so mjez jenotlinymi skupinami a w skupinach zamych dobra powěsćowa a alarmowa službna zorganisowaćz, so by možno było, skupinu w kóždym cźasu zawołać. Wot tehoš kommunistoho wocźakowachu, so **mózachu** pschecźiwo zwojim pschecźiwnikam wosebnje wustupicź. Hižom 3 dny pozdźischo mějachu cźasy ha pschichodny. Spěchnje so powschitkownu alarm wuda. Pschikazy za terror, wozebje wěsnich drúhow a městowych dźełow, su tehorunja jara wobschérne a sajimawe. Tak mějachu so na pschikład wobydlerjo zatraschicź, kedźo mějachu so jako sastajenizy zimacź. Njesaštužerjo so k wutrubjenju wobkhodow namolwjachu.

Najwažnische w knihy je wopisanje **wobrónjeneho** zbožka. Tu so dopokaznje, kak derje běsche wschitko pschihotowane. We roskalu rěka, so móże so z nožemi, z petrolejom namócźenymi lumpami, ručznymi granatami atd, postupowacz. Runjewon fanatiske su hromady brónjow, kotrež je Barlinska policija w kommunistiskich městowych dźełach sebrała; mjez nimi je wjazy hač 100 maschinskich tšelbow so wuslědźiło.

Sapoczjak februara 1933 ſo tajne wjednistwo wobrónjeneho ſbórka k poſłednim pſchihotam ja tutón wulki nad bóh ſeidże. Sbóſć dyrbjeſche ſo w Porheinſkim paſnje ſapoczeć, hdyž wójna njeje. Signal k temu dyrbjeſche wjcz ſamowobſtarowanſkera pſchi jeho wotmyſlenym puczowanju do Bo... Wobſtarowcy ſo też, ſo mějachu ſo wſchitke wuſ... we ſtajije wobſkadžeć, wot kotrychž mějeſche nam... je k wobrónjenemu ſbórkej dźalerſtwa wuhad... lom dyrbjachu ſo ja ſkwjenje waſne dźeſenje roſbu... abo ſaſtajić a ſo ſabotaža wukonjeć. Dotale wjedniſtwo bolſchewiſtiſkeje revolucije dyrbjeſche pjerſa w Kreſelbje w Dürrenje ſydlić. Wojeſke wjedniſtwo ſe ſchee w rukowoj ruſkeho žida Wöllenberga. 28. febrowra ſo rańſ... ...ſ... ...ſ... ...

Šulski swjedźeń w Pančicach

[illegible] nej přestawery zmuži so naša šulska [illegible] njedźelu zaso raz na šulski swje- [illegible]ty wšak so přewjesć *njehodźachu*, [illegible]ki wubjerk poldra tydźenja do [illegible] a roz[illegible] Tuž rěkaše, spěšnje [illegible]é a sp[illegible] *Najmuršće* mějachu [illegible]ž swj[illegible] dźě je. Ale tež starši [illegible] a dra[illegible] mě[illegible]ny podźěł na nim a [illegible]drje [illegible]stat[illegible] [illegible]ložć *njejsu* tykancy [illegible] njekli za [illegible]dřiž z [illegible]nessěn swjedźenja na [illegible] wopyt přiń[illegible].

Wjedro [illegible]ow[illegible]e swjat[illegible]ej cyrličći dźeń. Kral dnja pozběhny so w swojim błyšeu a swěčcoše a paješe cyły dźeń, so bě skoro přewjele horcoty. Swjedźeński čah čehnješe wot Ladka, na čole wokorna kapała, potom šulski wubjerk, dźěći a wučerjo, wlečeše so po Kukowsko a zasta wokomik při pomniku za padnjenych, zo by so na nich spominało. We injenju šule a gmejny położi tam k. wučer Bojmak wěnc a dźěći zanjesechu spěw wo dobrym towařšu. Wotkud čehnješe čah přez klóštrski dwór a po drózy na swjedźeńsku łuku w Lipju, kotruž bě klóštrske knježstwo darmo přewostajiło. Tu powita k. wučer Bejmak wšitkich nanajwutrobnišo a dźakowaše so wšem pomocnikam, kotříž běchu ruku a ducha za swjedźeń złožili.

Nětko započachu so wjesołe hry w pisanym porjedźe. Najprjódcy wustupichu holcy z rejkami, kotrež knježna wučerka nawjedowaše. Potom pokazachu so hólcy w swojich prostych zwučenych [illegible], kotrež so tež jara derje poradźichu, wo čož je [illegible] knjezaj wučerjej Schönfeld a Niepel nalič[illegible] služby. Nětko rozdźělichu so dźěći k we[illegible] hram: třěchu plaka, łažachu po hładkej hdźež na wjelikim [illegible] kiwachu a wa[illegible]chu so dale wetančujace hry. Nadobo[illegible] *nčhdźo* z kefkow porjedźowy muž. Tak bě ko[illegible] wšem porjadom. Dźěći westajichu wšitko stejo a ležo a dołho njetraješe a wjele muž bě we jich rukach, kiž jeun wšitke khłóčeńki z cela zdźěchu.

Wujachtere a wuhłódnjene dachu sa po tej aferje do khojeja, ke kotremuž běchu darniwe ruce dobreho tykanca napjekle. Po nim plećechu so wjesołe hry dale, doniž so počinaše čmić. Tola žołdk žadaše sej swoje prawo a tuž bychu dźěći z całtawaj a kołbaskami nasyćene. Bórzy zestupachu so wospjet do čała ze zaswěčenymi lampijonami, štož rjany zaćiše činješe, a čelnjechu naspjet na klóštr, hdźež so předsyda šulskeho wubjerka, knjez kubler Smola ze Swinarnje, wšitkim dźakowaše, kotříž su tutón swjedźeń zańožnili, wosebje kk. wučerjam a klóštrej. Tak nanaka šulski swjedźeń rjany wukónc a dźěći wšće hišće dołho na swjedźeń spominachu, kotryž su jim šulski wubjerk, wučerjo, starši a druzy z lubosće k nim wuhotowali.

[illegible] wjetšinu njesłoža njedóńdźe. Železniśy sastojniźy hnydom na pomoz pśichwataśu a [illegible]njeńdźenu [illegible]wóźkowdźenego wosa pomhaśu. Awtar potom [illegible] cłonom domoj jěźeśe. Auto Słuśa Sozialetnej pinaśu w Žitawje.

S **Truńcy.** Tu běchmy nejdźału žnjowy dźakny swjedźeń swjećili a [illegible] dobom wopominali cyłke wohnjowe a wójnske domachpytanje, kotrež bě před runje 120 lětami, 10. septembra 1813, na Truńcy a Rosłaćizy pohnjesło. Lubi hołejo běchu přichćichli, hobu swjeśiśej. Tak też Mětšej mandźelstwaj z Hrodźišćeja. Jako [illegible] přichmuwnymi wjeczor na pośledńe cłonom do Lawoćicy dźěchtaj, [illegible]wašoj duzy po puću kołesał [illegible] Mateśiju do Mětšej nacerje tak, to padźe a we womorje leżo wosta. Kołesał też padźe, tola so jemu nicjo dale njesta. Mětšyna leži tu pola swojeje tu žnjeneje dźowoh cyłko khoru. Jej [illegible]n so mohły tchaśe.

Z Kukowa. (Zadny jubilej.) Žiwnosćeŕ Michał Šołta (Cyž) je lětsa k njeńdźesatemu razej w Krupcy (po němskim Mariaschein) pobył. Wot léta 1876 puénjo hižo na tute swjato městno a wšitke ćeże je ćehnjo njesł, kaž sej tajki dołoki puć pěši žada. 6. pózajeńca rano w pjećich je Boża mša w klóstrje Marijnej Hwězdźe a potom nastaja so pobožni putnicy, na Ladku so rozžohnujo, z. k. duchownym a ze wosadnymi. Nětko wjedźe jich puć nimo Wotrowa, hdźež so druzy přizamknu, přez Kašeov, Žuricy, Ramnjow, Harthawu, Lohmen, Pěrno do Bergießhübla, hdźež so přenacuje. Tu dóstachu też k prěnjemu razej pokrańčny wupokaz, kotrehož w prjedawšich lětach njepotrjebachu. Rano zahe — hižo

Swjatočne zakryće swjateje suknje w Trieru.

W Trieru so w přitomnosći wysokich duchownych swjata suknja zaso zakry. Nimale dwaj měsacy dołho běše wotkryta była, a wjacy hač 2,2 milijonow putnikow z blizka a daloka běše k njej pućowało.

w šlyrjoch — *nóžkuja* dało do Schönwalde, hdźež tamniši farař procesijón wita a ze wsy přewodźa. Wokolo 1/2 12 hodź. su w Krupcy. Swjatočne powitanje z drnžkami je hakle nazajtra na swjedźenju swjatcje Marije (8. sept.), hdźež so wšelake swjatočnosće wotměwaju. Dźewjateho ćahnu naspjet hač do Pěrna, hdźež přenocuja a nazajtra su rano we pjećich kemše. Dźesateho witaja so popołdnju we šestej hodźinje zasy na Ladku domoj a wjedu so pod zwukami zwenow do klóštrskeje cyrkwje, hdźež so pobožne pućowanje skónči. Tutón skrótka naspomnjeny puć, snadź na 200 km. dołhi, je naš jubilar nětko 50 króć šoł. To njeje runje snadny wapor, čim wjetši, hdyž so žada we wysokej starobje. Je hižo 75. léto žiwjenja lětsa 22. julija wonjwjećił. Pódla teho je pobył 6 króć w Albendorfje (w Slezynskej), w lěće 1925 w Romje, lětsa w Trieru, wjele króć w Filipowje a wjelicomu razy w našim Różeńcu. To je wuskutk wjelestronskeho nabožnoho žiwjenja, kotrež swój [illegible]k namaka w česćowanosći maćerje Božeje na [illegible]ch mě[illegible]. Njech po skónčenju lět swojeho pobožneho česćowanja we njebjeskim raju wita, [illegible] je won ju witał a česćił na zemskim kraju.

Z Kanec. Z 1. pózajeńcom (septembrom) t. l. bu naša wjes Wotrowskej wosadźe připokazana. Po swojich leżomnosćach a cyłych wobstejnosćach — dźěći khodźa zdawna hižo do Wotrowa do šule — khila so bóle Wotrowej hač Khrósćicam, hdźež běchu hač dotal přizamknjene. Też cyle cyrkwinske funkcije kaž khowanja, wěrowanja, křćenja, domuswjećenja a domawobstaranja buchu wot Khrósćic wukonjene. To wše je z prěnim t. m. zastało. Po tutych nowych postajenjach bu wčera (póndźelu) prěnja wosoba z našeje wsy na Wotrowskim kěrchowje pokhowana a to kubleŕka Marja Rebišowa rodź. Smolic z Kašec. Po krótkej khorosći — poprawom jenož dwaj dnjej — zemře hakle 50 lět stara pjatk na swjedźenju naroda swjateje Marije a bu z konduktom pohrjebana. Wulka syła žarowacych pjelnješe pohrjebniśćo a cyrkej. Po pohrjebnych swjatočnosćach dźakowaše so k. farař w mjenje přiwuznych za hojny wopyt na pustym wječoru a hłownym a prošeše přitomnych wo ćichi Wótčenaš za drohu wumrětu, kiž je přezahe wotešła za zrudźenecho mandźelskeho a lubych dźěći. Bohaty wopyt na pohrjebje běše najlěpši dopokaz, kelko lubosće je sej zemrěła we wsy a dale nadobyła. Njech je ji Bóh luby Knjez šćedriwy mytowar za wšo, štož je za swójbnych, dalšich přiwuznych a wjesnjanow činiła. Budź ji serbska zemja lohka!

Z Worklec. (100ćiny wobkhodny jubilej.) Zańdźeny tydźeń su Hórnikowe swój stoćiny wobkhodny jubilej swjećili. Hórnikec su tutón wobkhod založili a wón je hač dotal we swójbje wostał. Naspomnić so ma, zo je wobsedźeŕ tuteho wobkhoda mały muzej zarjadował, w kotrymž so 400 hač 500 staroźitnych wěcow z klóštrskeje wokolniny khowaju. Ludźom, kotříž so za to zajimaju, so rad pokaža.

Z Konjec. Knjez wyšši wučeŕ Hajna je zańdźeny tydźeń za Konječanske a Tradowske łěhwo dobrowólnym dźěłaćerjam přednošk ze swětłymi wobrazami měł. Přednošk z wobrazami tysaćelětnu Łužicu předstaješe. Nětko dnjow pozdźišo wón rjane wobrazy zo našeje serbskeje domizny předwjedźe. Kukowske a Wotrowske hrodźišća, w kotrymajž so tehdomniše Serbja před njeprećelom wukhow pytachu. Přednošk so z tačelowym koncertom přewodźeše. Knjez wyšši wučeŕ Hajna zmjeře w přichodźo kóždy stwórtk w tudomnym hoscencu za Skaskowske, Konječanske a Tradowske łěhwo přednošk ze swětłymi wobrazami.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Lipska. (Se schtwórteho posthoda dele sćerata.) Piatk rano ludźo zonu w Schleißowskich, kiž chcychu 12 schtwórteho posthoda dele sćerać. Nichtó njeje wědźał, kak wohnjowa wobara na pomoc pschijeźe, zona do sćudnicy skocy. Zona so mutkach cźežko franc a sćerbi rany a nadje slama. Dohoj běchu ju do khorownje pschinjesli, wona bórzy potym wumrě. Pschicźina homomordarskeho njeje znata.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro ja jutśischi schtwórtk: Pomročene a k dešcźam pokhilene.**

* **Na dworje Torgauskeho jastwa žu wjera 21-letneho ratarskeho dźełacźerja Wallarja Liesja a jeho 40-letnu macź Krbstinu wotprawili. Wonaj běschtaj loni na nje we łožu nadpadłoj a morilo.**

* **Cźežke njeboże ſ automobilom pola Solingena je sebi hišcźe jedyn kmjertny wopor žadało. W nozy k wutorje je schofer Hermann Böhm na ſwoje cźežke rany wumrěł. Wo tamnych cźežkoſranjenych SA-muži so pschezo hišcźe strachuja.**

* **Prjedawšcźeho pruskeho ministra Hirtsiefera, kiž běsche do SA muži ſtarſt, žu do schkitajeje jatwy wali,**

* **W Phoebuſtim palasźe, najwjetšchim Münchowſtim kinowje, běche pondźelu prenje ſwukowe pschedwjedźenje Ufalskeho ſynkofilma „Hitlerſti hołz Quex". Dźiwadło běsche hižom psched dujemi hacź na poſlednje městno wupschedate. Němſki kanzler Adolf Hitler ſo na prenim pschedwjedźenju wobdźeli. Pschitomni běchu też wjednikowy namětnik Rudolf Heß, Bayerſki němſki bohoſt ſ Epp a druſy.**

* **Blizko Ljubljany w Juhoſłowjanſkej je ſo wobłhadne letadło ſwročiło a pschi tym do dweju dźełcow ſtamało. 8 wozjobow w letadle ſo meri, mjes nimi wotkhodny puczowaſ König ſ Nürnberga.**

* **Blizko Montaubana w ſrótkowjeczornej Franzowſkej je ſchtyrimi wozokami wobjadźeny automobil do kanala ſajeźe. Wſchitke 4 wozjoby ſo tepichu.**

* **S thlestarnje Angola w Amerizy je ſo 13 jatych ſ mozu wudobyło. Woni jeneho jastwowego dohladowarja ſatſelichu a ſchtyrjoch franichu. Słóſnizy telefonowe ſwiſki rosrěſachu a cźežke wobranjeni cźekarchu.**

— **Saſſka krajna loterija.** Pschi wuterničnim cźehnjenju 5. rjadownje 203. jakheje krajneje loterije (8. dźeń) padźe dobyczе wo 30 000 hr. na cźo. 81585; dobyczе wo 10 000 hr. na cźiſło 1766 30529; dobyczе wo 5000 hr. na cźiſła 31004 93132 116406 138134 151354 155869; dobyczе wo 3000 hr. na cźiſła 29429 36101 36714 46020 57289 69665 73569 82852 120897 138892 141461 149878 151117 157082; dobyczе wo 2000 hr. na cźiſła 10310 11641 17101 22936 30622 34892 40675 43853 46440 53388 53764 54869 55652 55870 56858 69362 73347 73516 78004 88158 100505 104906 105953 127204 131875 140249 142274 146143 150661 157592; dobyczе wo 1000 hr. na cźiſła 1365 8118 9287 9719 10645 16214 16499 17002 18407 22235 22703 25361 25497 26097 28172 29446 37863 39034 44207 49691 50182 51368 55766 56604 58228 58945 61031 64339 65706 66069 66161 68513 69883 71450 71525 72376 75032 75416 76309 80833 81727 84168 86240 86915 87480 90895 92516 98243 98643 98929 104278 105576 106281 110099 113154 114946 115905 121190 124533 128861 129058 131381 132445 135491 139193 140153 144232 144851 146137 148113 148876 152462 155494 157520 157937.

Ihr gebt Arbeit und Brot!

Annahmestellen für die Spende zur Förderung der nationalen Arbeit: Finanzamt, Hauptzollamt, Zollamt. Ueberweisung an diese Annahmestellen durch: Post, Bank, Sparkasse usw.

Swójbne powěsće

Semrěli: Korla Julius Häßler w Budyschinje, wójnski weteran 1870/71, 86 lět; khowanje budźe jutśe schtwórtk pschip. 1/2 12 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — Robert Eckhardt w Budyschinje, 77 lět; khowanje budźe jutśe schtwórtk dop. 1/2 11 hodź. na Tuchorskim pohrjebnischcźu. — Wilhelm Emil Weismann, ratarſki wuměnik w Ssulschecach, 87 lět; khowanje je dźensa hižo wotměło. — Richard Krawz w Jabłonizy, 27 lět; khowanje budźe jutśe schtwórtk pop. w 4 hodźinach.

Towarſtwowske powěſtniki.

Drježdźany. Wšitko tu bydlace Serbja so wutrobnje na serbske kemše njedźelu 24. IX. 33 rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais přeprošaja. Spowědź wot 7 hodź.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" ma přichodnu njedźelu 17. septembra pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšitkich lubych sobuſtawow wutrobnje přeprošuje předsydſtwo.

Radwoŕ. Hu. Je. zapěje spěwanje wšěch ſtwórtk wječor 1/2 9 hodź. w Měrkowje! Prosy M. N.

Pječmjertna pokładnja župy „Jan Arnoſcht Smoler" smeje ſobotu 16. septembra pop. 1/2 4 hodź. ſhromadźiznu w Sserbskim Domje. Dnjowy porjad: Pschemjenjenje wuſtawkow. Sarjadowazy wubjerk.

Swjazkaj serbskich spěwarſkich towarſtwow.

Wšitke serbſke spěwarſke towarſtwa, kotrymž je na jich a ſwjazkowym dalewobſtacju ſaležane, žu ſ tutym naležnje pscheproſchene ke krótkemu, ale jara wažnemu poſedźenju do Sserbskeho Domu (1. poſchod) na ſobotu 16. t. m. popołdnju ſ dypkom 1/25 hodź. Wſchě, też muźſke spěwne towarſtwa dyrbja ſaſtupjene być, najlěpje pisches pschedbydu a dirigentu. Kotrež serbſke spěwne towarſtwo naſchej organiſaziji njepschiſtłuſcha, njech hnydom pschiſtupi abo je prawo wobſtacja ſhubiło. Dotalne ſobuſtawy „Lumira" njech hnydom wojſewja, hacź dźeja dale tutemu wěnčnemu pschiſłuſchecź.

Se serbſtim poſtrowom a Heil Hitler!

Bjarnat Krawz, hudźbny direktor.

Wo zjězdźe katolikow we Winje. Tirolska delegacija z hołbskej drjewjanej Božej martru pri ſwjedźeńſkim kemšenju w parku Schönbrunnskeho hrodu.

Nowocźasne žerdki za gardiny
připrawy k zaćehnjenju
žerdki za vitraže, rólosy
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Zitnych wikach 28

Powěda so wo tym
fotowe dźěła
wuwići a wobrazy,
fotowe aparaty
a potrjeba
Erich Winter
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 14

Nowe kuchinje
wot 90.– hr.,
nowy druſt. khamor
wot 35.– hr.,
wučahnjenſke blidło
wot 25.– hr.,
trjebane drastowe khamory
a druhe meble jara tunjo
poruča jenož
Willkomm w Budyšinje
na Hornjerčanskej hasy 11

Lubuš
Powěs ze Swjedźobrodoſkeho
lěsa. (Barant Hanč přeł H.)
58 str. 75 pj.

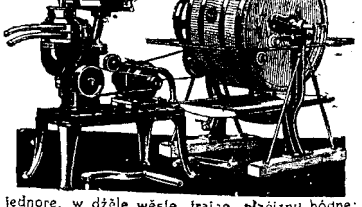
Přiſtrykowanje
nohajcow a zokow
Přiſšće
ſtopow a pódušow k nohajcam
a zokam wšěch druhow
Zběranje wóčkow
při žiłdanych nohajcach,
žiłdach, a ſtrykowanych tworach
a ſatach
ruče a tunjo
we wosobitym domje
RUDOLPH
na Kěžorskej drózy 16

Zwefsne
wumělske
taldkate
madrasowe
gardiny
ſtory, vitraže, rólosy, pisane
předłohi najw. wubj. jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Zitnych wikach 28

Srědki
k namoćenju ſywow
Upsulum, Ceresan,
Corbin, koprowy vitriol
atd.
drogownja
Erich Winter
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 14

Žonjacy lěkaŕ dr. Wünsche
w Budyšinje
je ſo z pućowanja wróćił

In guten und in böſen Tagen
hat ſich der
Neukirchener Abreißkalender
wahrhaft als
Chriſtlicher Hausfreund
bewährt. Unzählige dankbare Zuſchriften aus allen Ländern bezeugen das immer wieder aufs neue. Es iſt ein ſichtlicher Segen, der von ihm ausgeht. Hilf daß er in alle Familien komme die Du nahe ſtehen, und hilf daß das lautere Gotteswort hineinleuchte in die Häuſer, in denen es druckt iſt.
Für 95 ₰ (1 Mark poſtfrei bei 11 in allen Buchhandlungen Kalenderlagern erhältlich!
Tute protyki so w Serbskej knihafni předawaja

Míele
małomlokarńja

jednore, w dźěle wěſte, trajne, płaćizny hódne:
to je wuznam wšitkich Miele-wudźělkow.
Dostać we wotrjadnych wobkhodach
Mielewerke A.G.
Gütersloh/Weſtfalen

Nowy transport najlěpšich **rúsowpruskich**
kruwow, jałojcow a źrałkow
stoji wot ſtwórtka 14. sept. jara płaćizny hódno na předań
Max Richter, wikowarńja z płahowańskim skotom
w Niebelčicach. Telefon 895

Přiloha k čisłu 210 **SERBSKE LUDOWINY** Srjedu 13. septembra 1933

25lětny zastoinski a wosadny jubilej knjeza fararja Mjerwy w Bukecach

Dźenja hrjedu dopjelni so 25 lět, so knjes farar Mjerwa jako duchowny słužnik a so w našej wosadze žyjo. Psichi swojej wulkej wosadze je wón stajnje ezejte sastojnstwo měł. Kelko dźeši njeje w tutych letach wutřechił, kelko njeje pod nim swój duchezenstt słub wobnowił, kelko mandźelstwam je Boże žohnowanje pichpowdał, šmě a kak wjele sprózdnych hnitich puntikow je k wěčnemu wotpočinku pschewodźał a žarowazych wosćtor... Rjano tutoho ezejtoho sastojnskeho dźela nawjesche jemu starosej wo wutwarjenje a porjenschenje našeho Božeho domu. Tři ja hospodarske lepsche swojich wosadnych je knjes farar Mjerwa njeskibicnje a njesprózwje lěta dołho sobudźełał.

Hižeeże niz 26lětny pschińdże knjes farar Mjerwa 13. septembra 1908 do Buk'z. Wón pokhadża ł njedaloko Dažina. Prěni ezaš tu pod knjesom fararjom Kubizu w zyrkwinskej pomocnej słužbje słukowaschе. 28. novembra 1910 so knjes Mjerwa po wotpokojenju pruhowanja sa Bukeczanskeho fararja postaji. Jeho pschedchadnik knjes farar Kubizu běschе so 15. oktobra šamšnoho lěta po dołhim žohnowanym słukowanju na derje sašłuženy wotpočink podał.

S jenotlinych słukow sandźenych lět najpomnimy tu waporjedźenje sasłoho doma, nawarjenje wosadnoho domu, wobstaranje nowych swonow a nowych byrglowych pischeczelow a ponowjenje byrglow dožiła. W zyrkwi so knjes farar Mjerwa sa elektrike wobšwětlenje postara, w poslednich letach so zyrkwinska třecha dospołnje pischekry a w lěce 1930 so sašo nowe hwonu wobstarachu, dokelž běsche so wulki swón ł lěta 1919 pukuył. We wójnitkim ezašu je knjes farar Mjerwa wosebje ezežzy dźełacz měł. Po wójnitich letach wobstara so pomnik za padnjenych wojakow, pschez 10 letomi jałoši so tež we našej wosadze potawnowy khór.

Tak je knjes farar Mjerwa ł widźomnym wutřechom a žohnowanjom w našej lubej Bukeczanskej wosadze słukował. Na jeho lubjenym dnju tež my Serbja je wosebitym džakom na njeho spomnimamy. Wón je kóždy ezaš a pschi kóždej słkadnosczi so k swojim lubym Serbam wusnawał a našu maczeřnu rěcz w ezesczi džerżał a sakitował. To jemu žerbšcy wosadni nihdy njesapomnja a pschaja swojemu lubomu dulchepastyrjej też sa-pschichod polne Boże žohnowanje k spomożnemu słukowanju Bohu k ezesczi a Serbam k wužitku.

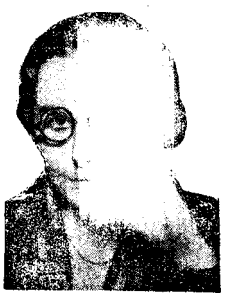
Němska twari šěnowe autobusy za Venezuelu. We Wismarskej waggonowej fabricy twarja tuchwilu šěnowo autobusy, kotrež je železniske zarjadnistwo venezuelaskeho stata w Połodnišej Ameriey skazało. Na wobrazu widźimy prěni šěnowy autobus, kiž ma hižo venezuelaske napismo.

Drohotny cyn

Po wischém sdaczu budże zyn šenje hižo w běhu pschichodnych lětdźasatkow dospołnje wuczerpany, njenamakajali nowe zynowe sklady. S Londona powěsczi pschikhadża, so je w lěce 1932 jenož hischeże 4500 tunow na wikt pschischło, mjes tym so wuczinjeschе lěta 1919 hromada zyna hischeże 13 000 tunow. W lěce 1896 bě so wscho hromadże hischeże 70 000 tunow dobyło. Sčežchk tuteho posadneho spadowanje zynowych wobstatkow tunje je, so je jeho placzisna w běhu poslednich styrjeczi lět stajnje postupowała, tak so je placzisna zyna pornjo tehdy wo runje 500 prozentow postupiła. Nowe namakane zynowe sklady w Gran Chaco, wo kotrychž wobšedźenstwo Paraguaya a Bolivisła pschez hischeże wojowatej, potajkim wopraudże wulku hódnosczi pschedstajeja. ł.

Wrobl jako zapaleř

Wroble, pschedewischém na wšach, powschitkownje do njeje woblubowanych ptaczkow šlischa, pschetož jich wótre, sadźerat: waschnje njeje k tomu šnworjene, šebi pschikhilnosez dobyez. Wottkhilnosez šmě̌a pschiběracz, dokelž je su njedawno wukopało, so móża tute šwěrjatka

Mać nowočasneje klanki 50 lět stara. Kata Kruse, stworjerka slawnych, po nej mjenowanych karaktrowych klankow, swjeći 17. septembra swoje 50. narodniny. Ji mamy so dźakować, zo so nětkuša porcelinowa klanka, kotraž duše njeměješe, přeco hóle z rjanym mjezwočom dźensnišeje klanki wutłóči.

Zabyte wsy

K połnocy Krasnojarskeho distrikta w Sibirskej schtyri wsy a někotre burske statoki namakachu, kotrež ida Zanej krajnej kareze a w žanym kantinim kapišu wojnami njeje. Tute sapołdlichcza a jich wobydlerstwo njeschcu ruske wyschnosze hišo lera dołho wjaz kdźom měše a běchu na nje dospałnje zabyte. Wobydlerja tutych wsow a burskich statokow hišo lěta dołho žanych dawoku njez płaczili njeje, a niczo wo tym njewědźachu, sačkoż še so wonka we šwěcze podało. Njeběchu žanu nowinu do ruki dostali, njewědźachu niczo wo šwětowej wójnje, niczo wo ruskej revolucji, njewědźachu, so je tsarske zara wjaz nimaju, a njewědźachu niczo wo šowjetskej knjerschawje. Sawěsczе so wšitka khwila minje, prijdu tuch so tahowaz do nowych wobstejnosczow domaczaja.

Nowy irakski knježer. Kral Ghazi I. 21lětny syn zemrěteho krala Feisasala, je so za knježerja irakskeho stata wuwolał. Naš wobraz jeho pokazuje, jako pilota při leczenju w Jendźelskej, hdźež studowaše.

Wot běrkuša nadpadn'eny

Wowczer, kotryž nedaloko Palowa we Sslowakskej swoje stadło pałeschc, šebi trochu wotpočinka popłchcjo na połnej njesy łežesche. Czežowjene rubischko muža pschecziwo horzemu stónzu sdźichtatche. Nadobo — człowjek mosł wopraudże rjez: runja błyschi ł módrého njebja — šo wuroscżeny wušatý běrkuch (Lämmergeier) dele puschczíwschi pschesłapjenho na hłowje a rukach czežko rani. Wótra pa'ora wowczerjowemu lěwemu wóczku sdźe'a widźenje rubi. Mužej drje bě so hischeże šlé sdźichło, njebješche-li jeho šydowdětny šynk ruczy: šo rosšudźowschi pschikhwatał a ł lěsowoho zwonja so palazu halożku hrabnył, so by ł nje hrasčiwho rubiznoho ptaka sasnał, kotrehož bě po sdaczu ezežwjene rubidho wabiło. ł.

Dźiwje psy w połnocnej Americy

W někotrych kónczinach Sjednoczenych statow farmarjo a pschedewischém płahowarjo sčotu na njewschědnje žytne rosmnoženje dźiwich pšow sčorka. Tute dźiwje pšy ł wulkimi hromadami so wokoło honiwschi sčot nadpadaja,

Durinkski hród so z wohnjom zničił. Hród Gehren w Durinkskim lěsu je so wotpalił. Hród, kiž běše ze residencu nčhdušich Schwarzburgskich wjerchow, běše znutrkach drohotnje wuhotowany. Wohenj tuto drohotne wuhotowanje zniči. Na prěnim wobrazu widźimy wěžu hroda w płomjenjach. Druhi wobraz pokazuje nam jelenisku salu nčhdušeho residenceneho hrodu.

kotrež je wonka na pastwiščach. Pšy dawaju jo samo do wowczich stadłow, kdež je pastyrjo a wowcy: pšy wobstrašuju, a stocata roztorhaju. S nekotrych kónčin sama so powě, so džiwje pšy njeje wowcim wobstatkom tajku schodu nacinja, lo so plahowanje wowzow we nekotrych kónčinach wjazy njeplaci. Zadaja zeht wot sakonje dawanych tpotkow w jenotlinych swjatkarskich statach rosčinduje pischcziwo džiwim pšam jatrocjacj; wosebje na kóždy prawo dostaci, pšy tecej, njeje-li wonka hnydom jeho domjaze pšy spótnacj. kw.

96. duchowna wječorna hudźba w Pětrowskej cyrkwi

Wutoru, 12. septembra 1933.

Hižo dźewjeć lět dołho poskićowaše domorganist Horst Schneider swojej wosadze nětkle 100 hudźbnych wječerow. Wšelakich cyrkwinskich hudźbnikow ze starych časow hač do najnowšich smy słyšeli. A to je za připosluchanja też wažne. Hdyž bě w porjedźo tuteje cyrkwinskeje hudźby w lěčnym času dołha přestawka była, běše wčera wutoru we 8 hodź. zaso prěni tajki hudźbny wječor zarjadowany. Sobuskutkowacy běchu: Marg. Köhnemann (sopran), H. Rabitz (husle), maly žónski khór pod wjednistwom E. Petzolda a Horst Schneider (pišćele).

Wčerawši wječor bě wěnowany k wopomnjeću Sigfrieda Karga Elerta (* 21. 11. 1877, † 9. 4. 1933). Tutón wumělc je skutkował dołhi čas w Lipsku na wyššej hudźbnej šuli (konservatoriju) a je wučił theoriju. Swoje wosebite studije je wón nałožował w hudźbje za harmonium a pišćele. Z jeho skladbow słyšachmy na pišćelach „Prologus tragicus", „In memoriam" a sinfoniski khoral „Jezu, moja radosć". Wšě tute wěcy zbudźichu wulki zajim pola připosluchařstwa přez wosebitu rjanosć harmonije a modulacije. Hišće bóle zbudźichu kedźbliwosć krasne spěwy za sopran a pišćele: Běchu to spěwy z napismami „Knježe, pósćel nam štož chceš," „Ty wodźiš, Knježe", „Dospołne poddanstwo" (też z huslemi) a skónčnje „Wječorna hwězda". Tute sola spěwaše Marg. Köhnemann z čistym, jasnym a luboznym hłosom, tak zo běchu tute krasnje komponowane spěwy wosebite wokrewjenje na tutym wječoru. — Na kóncu wječora słyšachmy hišće nješto cyle wosebite, bě to „Sinfoniska kanzona w Fis-Dur" za 4hłósny žónski khór, husle a pišćele. Prěnjej dźělaj — fugu a kanzonu — hraještaj so na pišćelach a k tomu přizamkny so epilog z tekstom „Credo in vitam venturi saeculi! Amen" za žónski khór, cyle z daloka. Nam bě, jako bychmy słyšeli z njebjeskich wyšin khór jandźelow. Chcemy H. Schneiderej dźakowni być, zo je nam tute krasne składby jara wobdarjenebo wumělca Karga Elerta na tutym wječoru poskićił. G. W.

Radio

Schtwórtk 14. septembra ßtyjichimy:

Königswusterhausen. Nimo hnatcho wschźbneho programa: 11,30 fe ßtawiznow. 15,10 hodźina za młodźinu. 18,30 Wo Schlageteru. 19 hodźina naroda. 20 měšačna rosprawa wo ßwětowej politiźy. 20,30 italßki konzert.

Lipsk. Nimo hnatcho wschźbneho programa: 18 wo ßtrafche rajnowcho hpadowanje. 18,20 wo dawkach. 19 hodźina naroda. 20 měšačna rosprawa wo ßwětowej politiźy. 20,30 italßki konzert.

Hilchcje ważne i dnjownho programa. Königsberg-Heilsberg: 20,30 hra „IIB 116". Wrótßławy: 20,25 konzert po pichczu. Köln-Langenberg: 20,25 „Bubnar Boži". Frankfurt: 20,25 orchestrowy konzert. Wín: 18,25 opera „Walküre".

Pionierje [illegible] rumowanju w Oesel bronnje.

W Oeschelbronnje su nětko z pomocu němsko-statneje wobory z rumowanjom započeli. Mnohe powostanki wupalenych twarjenjow dyrbja so cyle zwottorhać, dokelž je strach, zo so zasypnu. Na wobrazu widźimy, kak pionérojo spytaju murju powaliś.

Kóždy

z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo séćhwkam čełneho zujezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarju Serbskich Nowin.

Smeškl

Zajmowanje. W pschedjstwu: na stawnischcze swojeho nowego cłakajo so do rosmołwy dataj.

„Haj, haj", jedyn z njeju tajtona, „cłajku njejsu tak jednore!"

„Wy pak też wschitko pyntacy", druhi z cjanowym njecnowcom wobtrucił.

„... tu Lidicje swojomu pchirost dostanu ..." wón njeju.

„Ach tak. Wy drje dźensa też porod pschipowedaty."

„Wšo, dwanaće — !"

„Budźcje tola spokojom!"

„Spokojom?" druhi nimale z hněwom zawoła. „Njeje njeje! Pschemyślcje sebi jónu! Dwanaće dźěći a dyrbi je neichtu rěkacj!"

„To widju tak hišće nicje! Wi by lubo brło, bychu dwanaće mě!".

„Tajki so mi zdaće?"

„Tfoj! Njewěrićje snadź mi to?"

„To by Wam lubo brło, bychcjeli dwanaće mi njemóžno!"

„Čehobola njemóžno? — Ja mam tola tśinaće ..."

*

Hospodarski rozhlad

Serjedu 13. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,957	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	13,54	100 českosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,09	100 franc. frankow	16,41

Barlinska burša běšče wječera bóle měrna hač posledźene dny. **Wikowanje pak** so sašo trochu zhraba. Kursy akzijow powschitkownje derje postupowachu. Też na wikach rentowych ličejinow so położenje powschitkownje polepschowalce a kursy tchórnija postupowachu.

Barlinske produktowe wiki pschinjesechu mjenje zajima za pschenzu a rožk. Placiźiny pak so ważnje njepscheměnichu. Jenoš rožla běchu 5 pj. drózschi, wotwiž sama wot 15 hač 30 pj. drózschi.

Wječera placejachu w Barlinje zańtnar

pschenzy: 8,85—8,95 (8,65—8,75) hr., rožk: 7,10 hač 7,20 (7,05—7,15) hr., jeczmjenja, naletnjeho: 8,15 hač hač 9,15 hr., najwutšeho: 7—7,80 hr., wowsa, stareho: 6,45—6,80 (6,75—7,05) hr.,

w terminowym wikowanju:

pschenzy, za september: 9,65 (9,52½) hr., za oktober: 9,70 (9,60) hr., za dezember: 9,95 (9,77½) hr.,

rožk, za september: 7,83¼ hr., za oktober: 7,97½ (7,95) hr., za dezember: 8,02½ (8,10) hr.

Placiźiny w pjenkach su placiźiny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane najpomjene njejsu, so njepscheměnichu.

Placiźiny na Barliuskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Placiźiny po złotej hriwnje.

	12. 9.	11. 9.		12. 9.	11. 9.
Pšenica	177-179	176-178	buny	—	—
rožka	142-144	142-144	wcka	—	—
jeczmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jeczmjeń	148-156	148-156	žołte lupiny	—	—
wows	129-136	124-133	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	24,5-25,5	24,5-25,5	lany wosušk	16,1-16,3	16,0-16,1
ržana muka	20,4-21,5	20,4-21,5	such. truhanč.	8,80-9,00	8,70-8 80
pš. wotruby	9,60-9,75	9,60-9,70	běrnj. kruški	—	—
ržane „	8,75-9,00	8,75-9,00	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,40
raps	—	—	ržana słomja	0,35-0,55	0,45-0,60
hróch, Viktor.	34,5-38,0	34,0-37,0	pšeńč. „	0,30-0,45	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,30-0,45	0,35-0,50
pjeluški	—	—	rečna „	0,35-0,50	0 35-0,50

Placiźiny rěznego skotu na Barliuskich skótnych wikach.

12. septembra 1933 Placiźiny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 749.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetše rězne hódnosce hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	29—31
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	26—28
Mjenje picowane wšěch starobow	21—24

Byki: 539.

Polnomjasne, wuroscene, najwjetše rězne hódnosce	31—32
Polnomjasne, młódše	28—30
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	25—27
Špatne	22—24

Jałojcy a kruwy: 712.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnosce	25—26
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnosce hač do 7 lět	21—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2226

Najlépše wukormjene (2. družiny)	43—45
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	34—40
Špatne (4.)	23—30

Wowcy: 4902.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	39
Starše wukormjene (2.)	33—34
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	30—38

Swinje: 12228.

Polnomjasne, wos. rasow a jich křižanj, hač do 1½ lět starc	47—50
Wukormjene	48—49
Mjasne	46—48
Špatne	44—45
Rancy a kundrsoy	42—46

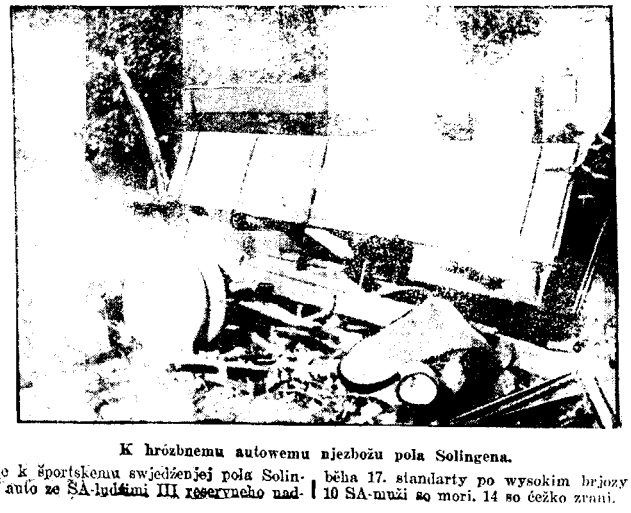
Smješki.

Schołerjo su pischecjahnyli. Psched dwěmaj njedźelomaj.

Schołerjna z Jankom nowych ludźi wopyta, kotrež su do jich starcho bydlenja sacjahnyli. Cźi su mjenowali nješto małe dostali. Schołoz Janka jara hajimnje. Dołhi wonaj doma tajke nješto nimaju.

Tu Jank nadobo zyle trudny rjeknje: „Mać, to je tola hubjenstwo, so jimy tudy wuciahnyli. Wobaj li tu hišće dwě njedźeli dźeje wostali, potom bychmy tute dźěćko dostali."

*

K hrózbnemu autowemu njezbožu pola Solingena.

Na jězbje k sportskemu swjedźenjej pola Solingena dźěły auto ze SA-ludźimi III rezerwneho nadběha 17. standarty po wysokim brjozy dele padło. 10 SA-muži so mori. 14 so ćežko zrani.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiža. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domju w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele za wyše wobličeja. Za reklamowy mmrjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny předwo sćěhowkam čělacho znjezbožonja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožonje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožonja dyrbja we banci hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 211 | Budyšin — Stwórtk 14. septembra 1933 — Bautzen | Lětnik 92

Dr. Goebbels namołwja k zymskej pomocy

Na wulkim shadźowanju w němskim ministerstwje za ludowe powučenje a propagandu němski minister dr. Goebbels wjeršy programatiku rěcy k wotewrjenju zymskeho wojowanja pschećiwo hłodej a symje dźerżeshe. Rjekny, so je knježerstwo nazionalsozialistiskeje rewolucije pod wjednistwom Adolfa Hitlera w najscherschej rozměrje so do wojowanja pschećiwo hjesdźelskosći dało. S hobrstim napinanjom je so jemu poradźiło, hrózbam ličbu tuteje khorosće cźasa wo wjacy hač 2 milijonaj snižić. Schtož bě she cźłowjekam możno, je so stało, a knježerstwo je pschi tym shutkownu podpjeru wschitkich ludowych worshtowu naschonilo. **Mały lud maju sasso dowěrjenja do statneho wjednistwa, we wuspěchu wšak najcshi dopokas sa to, so běchu naprawy, kiž su so cźinile, prawe.** Adolf Hitler je we swojej poslednjej wulkej rěcy pshed politiskimi zhłumnymi wjednikami nazionalsozialistiskeje strony na Obersalzbergu parolu wudał, so ma so nadbily pschećiwo hjesdźelskosći w tshoch etappach pschewjesć. Prěnja etappa je nimale dokonjana; wona dyrbjesche liczbu njesaměrjerjow hacz do nadtuteho wo snajmjenscha 2 milijonaj snižić.

Nětko rěca, so druhej etappu saprocźeć, so kotrejž maju so dobyte wuspěchi sa pschichodnu symu dźerżeć a absolutnje swěrnjić. Tsecza etappa so w pschichodnym nalěcu sapoczinje a budźe nowy nadběh na hjesdźelskosć, kotraž dyrbi so snajmjenscha tak daloko snižić, so njemože so wjacy sa shkodu za lud wuskutkowacy. Sa pschichodnu symu dyrbimy wjele liczić, so milijony zhołnjatzowu lud a hischcze dźelo njesmě, tola knježerstwo nochcze, so bychu zhwjesenu hubjenstwu a nuzy pschewostajeni byli. **Tehodła je plan postajilo, so z wulkim pomocnym skutkom, kajchoż hischcze njeje było, jich shkita a jim smóžni, so symu bjes pschewulkeje nuzy přećerpjeć.**

Tuta symska pomoz, kotraž ma so pod hesłom „wojowanje pschećiwo hłodej a symje" sorganizowacy, staja so i wědomjom napschećiwo naprawam, kotrejž so sandźene lěta w tutym nastupanju stachu. Njejedna so wo priwatne sastaranje, kiž ma so po dobrej woli abo po wulkosći zmilnosće pschewjesć, ale je to akcija, kotruž knježerstwo zhame nawjedźuje a kotruž zyły lud poněsče. Kóždy jenotliwy staw loda je zhołu samowitły, so so poradźi.

Cźłonej pshed narodom a pshed zhłym swětom dopołacy, so nam tkutnje wo pschewjedźenje wěrnehu ludoweho sjednoczenjstwa dźe, a so nazionalsozialistiske hibanje podarmo cźesne wjeno sozialistiskeje strony njenješe. Prjedawshe knježerstwa stejachu bjes rady a pomocy napschećeho wshitkeraz nuzy a njemóžachu prawa kroknych shkłacy, ale pschewostajichu tradazych a cźerpjazych jich dóńtej a sadźiwowanju.

Schtož je so 1. meje prěni króć demonstratiwnje pokasało, to tu w shutku wojźi: **němski lud je jenicźke wulke sjednoczenjstwo. Mjezy mjes nječhcźanami a dźěłacźerjemi su padle.** Ssamy so hromadźe namakali a njedopuschczimy, so jeni symu a hłodu mrěcz a druzy maju wěste dobroty a wshcheho doseć. Na tutym pomocnym shutku je wschitke stawy a powołanja němskeho luda wobdźěła a kóždy zhołnjstaw je njepožrědnje jeho sběrnoschcer. Zyły narod zhebi posłaji, so so z tutej akcija pěstuje, so tutu symu nichtó tradacy abo symu mrěcz njetrjeba. S tutym shutkom namakamy tež znutkownu zwisk mjes ludowshtwom a tshescźanskim nahladom, ludowska ideja wuspěchstreje so w tutym pomocnym skutku na kóždeho, njech tež najnuzeńscheho stawa němskeho sjednoczenjstwa. Kschescźanska idea leži we shutkownej luboscźi k blischcemu, kotraž so z cźinom wunaczom njepokoji, ale je shutkom sapocznje.

Knježerstwo so pěstara, so so tuta symska pomoz z najezjišcźischim a najpschiseranischim sarjadowanjom pschewjedźe, kiž so despita mužliej hedźi. Budźe hobrstwo wobrota pjenjes a žiwnosće trjeba, schtož by so na tym wobhaćacej chcyl, so z najwótrischimi khłostanjemi khłosta. So by so cźerpjazym w ludźe tež zwonkowne pokasało, so zyły narod z nimi cźuje, **dyrbi so kóžda prěnja njedźela w měsacu jim wěnowacy.** S wulkimi sběrkami po drohach a domach so žrědki zwjedu. Knježerstwo zyłu němsku zjawnosć napomina, so by tutu njedźelu kóždy k wobjedu jenoz w jenym hornym warjenu jědź wužiwał, kotraž so wobjedu najwjazy 50 pj. płaći. To so tež w hoscejnzach a jědźnych wosach želesnicznych sawjedźe. Pjenjezy, kiž so pschi tym wukutuja, so do wulkeje pomocneje pokładnje dadźa. Wjednik je nałožne pschecze wuprajił, so by so pschewjedźenje tuteho plana njedźiwajcy klałym a wotrohym rukowało. Knježerstwo so wjeso kaž wschudźom tež tu na cźoło staji. Sa symsku pomoz je wschitko hacz do najmjenscheho pschihotowane. Chcejda-li někotři knježerstwu wumjetowacy, so we jenoz žiwjedźenje žiwjecźej, so jim tu dwělišiny dopokasa, so w kóždym žiwjedźenju hłuboka myšl leži a so so wona pschi wulkim natwarnym planje pschezo sasso pokaje. Symska pomoz budźe w jenotliwym sćěhowaca: **Je to pomozny skutk zyłeho naroda. Nošcherjo dźěła su pod wjednistwom NS-ludoweho sjednoczenstwa wschitke organizasnje nazionalsozialistiskeje strony, wschitke sjednožne organizasnje žiwobudneho sjednoczenstwa, kiž na sakładze stata stoja, potom też wschitke němske statne kraśne prowinzialne a kommunalne wupschmoćej kaž też swjasli němskeje industrije, wikowarstwa a pschemysła.** Po zyłej Němskej su so dźěłowe sjednoczenstwa wutworiše, na jich cźołe stejі němskostatne wjednistwo se sydłom w Berlinje.

Symska pomoz je pschidaźne sastaranje sa wschitkich, kotiž su wopraudźe pomozy potrěbni. Do nich sluschcha njesaměrjerjo, dostawarjo sjednoczeńskeje podpjery a rentow. K temu pschidu padły wožebiteje nuzy, na pschikład dołholětna hjesdźelskosć, wožebje pola wjeleldźerjnych a krajna khorosć.

Po zyłej Němskej budźe so kóždu prěnju njedźelu měsaca hromadźecź. Zjawnosć budźe so na wulach po możnosći sa cźaš žnjowu sběrać. Na zjamkne waschnje budźa so tepidła a drasta hromadźecź. Sa pjenjezne sběrki maju so swjasłami pschistajeńzow a sastojnikow jednanja sapoczecź dla wotcźahowu wot nisdy sa symsku pomoz. Dźěłacźerjo, kotiž dźěłaju, darja po możnosći měsacznje telko, kaž na hodźinu sasłuža. Mjeńcźeljo bankowych a pótsoschekowych kontow za namołnjeja, so bychu měsacznje wěsty pjenjes wot jich konta wotpisacz dali. Němska nuzowa pomoz spontanjerse listowe znamki wuda. Nimo teho budźe so po zyłej Němskej lotterija dróhowych listow po 50 pj. pschedawacź.

Sa darićelow, kotiž měsacznje wěsty a pschiměrjeny pjenjes darja, je mała plaketa z napisnom „my pomhamy" wotmyslena, kotruž muža darićeljo na durje swojeho bydlenja pschibicź a kotraž jich wot druhich sběrkow wuswobodźa. Pschi dróhowych a domjazych sběrkach so wožebite znamjeschka wudawaju. Plaketty a znamjeschka maju kóždy měsacz druhu barbu.

Jedyn sastupi za wschitkich a wschitzy za jeneho! Lud budźe nuzowe a khlěbowe sjednoczenstwo a zyłowo, kiž zmy we wojowanju wo móz k naschemu hesłu połbehnyli, dyrbi nětko, hdyž mózy wobsedźimy, wosbožaza wopraudźitosć być: powschitkowny wužitk nad wužitk jenotliwza!

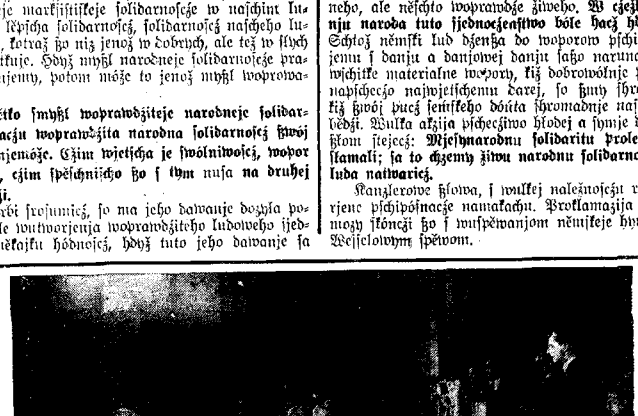
Adolf Hitler wo zwólniwosći k woprowanju

Po rěcy němskeho ministra dr. Goebbelsa, kotruž pschitomni z wulkim pschikładschkom pschijachu, porěcza němski kanzler Adolf Hitler hischcze raz wo symske symske pomozy. Jako hesło nad tutym wulkim pomocnym skutkom dyrbi stejecź zyłowo „narodna solidarita". Po slamanju njesjnarodnje marksistiskeje solidarnosće w naschim ludźe, dyrbi so lěpscha solidarnosć, solidarnosć naschego luda wutworicź, kotraž so niz jenoz w dobrych, ale tež w slych dnjach wuskutkuje. Hdyž myšl narodneje solidarnosće prawje sapschimnjenu, potom może to jenoz myšl woprowanja być.

To je nětko smyšl woprawdźiteje narodneje solidarnosće, w kotrejž su so wopraudźili narodna solidarnosć swój smyšl mrěcz njemóže. Cźim wjetscha je swólniwosć, wopor na so wjacy, cźim spěschnischo so z tym musa na druhej stronje wołóži.

Kóždy dyrbi prosumicź, so ma jeho dawanje dozhiwa potom w smyśle wutworjenja woprawdźiteho ludoweho sjednoczenstwa něšto hódnosći, hdyž tuto jeho dawanje za njeho wopor wosnamjenja. Hdyž zyły lud prawje sapschimnje, so dyrbja tute naprawy za kóždeho wopor wosnamjenicź, potom z nich jenož wołóženje materielneje nuzy wulkhadźa, ale něschto wjese wjetschego, z teho pschebudźenje wuroscze, so ludowe sjednoczenstwo njeje nicżo próżneho, ale něschto wopraudźe žiwego. **W cźežkim wojowanju naroda tuto sjednoczenstwo bóle hacz hdy trjebamy.** Schtož němski lud dźenża do woporow pschinjeże, to so jemu z danju a danjowej danju sasso naruna. Schto su wschitke materialne wopory, kiž dobrowólnje pschinjeżemy, napschećeco najwjetschemu darej, so zmy shromadny lud, kiž žiwi pucź jenitkeho dóńta shromadnje nastupi a pschebudźi. Wulka akzija pschećiwo hłodej a symje dyrbi pod hesłom stejecź: **Mjeznarodnu solidaritu proletariata zmy slamali; sa to dźensy žiwu narodnu solidarnosć němskeho luda natwarićz.**

Kanzlerowe złowa, z wulkej naležnosću wěrjane, sawrjene pschipósnasce namakachu. Proklamazija symskeje pomozy skónči so z wuspěwanjom němskeje hymny a Horst Wesselowym spěwom.

Wojowanje pschećiwo hłodej a symje so wotewrjeło.

Němski propagandny minister dr. Goebbels pschi swojej wulkej rěcy, z kotrejž sahady wobšěrneje organizasnje wulkeje pomozy we wojowanju pschećiwo nuzy symy wopisowaše a k wojowanju pschećiwo nuzy namołwješe. W prěnim rjedźe widźimy hedźo městakanzlera z Papena, němskeho justizneho ministra dr Gürtnera, němskeho wobornoho ministra z Blomberga, němskeho kanzlera Hitlera, němskeho snutkowneho ministra dr. Fricka a statneho sekretara dr. Lammersa.

Hižom přez 2 milijonaj hriwnow za zymsku pomoc

Manifestazija k wotewrjenju symskeho wojerwanja pschečiwo hlodej a symje je hižom prěni dźeń njewobčakany wuspěch pschinjesła. Hižom prěnje 3 hodźiny po skónčenju manifestazije wupiznachu:

1. Nazionalsozialistiska strona 100 000 hr.,
2. Nakladniwo „Völkischer Beobachter" 100 000 hr.,
3. Barlinska župa nazionalsozialistiskeje strony 50 000 hriwnow,
4. Mnichowsko-Hornjobayerska župa 50 000 hr.,
5. Wokrjeźny a wotnoziki Barlinskeje župy 100 000 hr.
6. Daimler Benz akt. tow. w Stuttgarcy 50 000 hr.,
7. Němska kolatna kreditowuja w Barlinje a jeje zwotrowzjate pschedewzjaca 30 000 hr.,
8. Commerzsita a privatna banka 30 000 hr.,
9. Němska banka a diskontowe towarstwo 50 000 hr.,
10. Drježdźanska banka 50 000 hr.,
11. Němska dźelowa fronta 200 000 hr.,
12. Sjednoczene fabriki špérzatych tkaninow we Wuppertalu-Elberfeldźe 50 000 hr.,
13. J. G. barbowa industrija 1 000 000 hr.,
14. Bayerske dźełak. motorowe w Mnichowje 50 000 hr.

Štóž nochce dźěłać, pschiňdźe do šikataeje latby

W bayerskim hornim kraju a w Hornjej Pfalzu běchu so njeźaslužerjo, kotrymž běchu so dźěła pschipokazała, so sawowdźali, tute měsna pschijeli. Běchu to skoro wschitzy mlodzi pachołsi, kotříž po toschěm sdaczu hischcze pod wliwom kommunistiskich wuczbow stejachu. Po poruczenosći bayerskich wyschnoscjow so tuzi pachołsi do schikatzeje latby wjacha a so k nuzowemu dźěłu wotwjedźechu. Někto dyrbja wuknuć, porjadne hnjowe dźěło s hubkom a bokadnje wukonjeć. Swjetscha so kazdy wotwjedźechu, kotříž chazchu so schczinowanjom a hubjenym pschikładom pola druhich wolu k dźěłu skalyć.

Strajk wuhlowych dźěłaćerjow w Styrskej

W styrskim wuhlowym rewěrje je njedawno strajk wudyrił. Někto je so tež na Seegrabenski a Fohndorfski schacht wupschestrěł. W Köflachskim wuhlowym rewěrje hórnich hižom 5 hnjow w janje pschebywaju. Mjez nimi so khorosće cźerjenow rozschěrjeja, so dyrbjesche 1/4at do janje jěć. Dokelž je hlowna zwjezka prjecź swiata, hórnizy swjetscha pó cźinje pschebywaju, dokelž swoje lampy latuja. Jo ny so wutoru do Köflachskeje direkzije dobuchu a so kami hrožachu. Někotre swoje male dźěći na pisanje da położichu a zadachu, so dyrbi direkzija so za nje starać. Direkzija Fohndorfskeje janje je elektrizitu prjecź wiała a wjedrowała, so by so zwoka ani pitne do janow wosyła. W Seegrabenje so dowoli, so jim do janow wodu a suchu zrubu, kaz tkles a poćź woji

Herriota w Parizu wohanili

Přjedawschi francowski ministerski president Herriot je so přjedu sy swojeho pucowanja do Ruskeje sajo do Parisa wrócił a so na to hnydom do Lyona podał. Wón so zapowědźi, wo wunoschku swojeho pucowanja rěcźeć. Jako wón dwórnischcow wopytacy, jeho cźitaja pschi wosnarjowu patriotiskeje młodźiny z lanjenjom a hnusdanjom pschija.

Začišće z Ruskeje

Znaty parizski lekar je po Ruskej pucował a nětko w nowinach „Matin" swoje sapschischcenje wopisuje. Wón pische tam, so so tam jenoź hrudoba, hubjenstwo a njepotrjeb pschicźuje. Cźłowjek trjeba jenoź 10 minutschinow w Leningradskich drohach je Swojimi hubjenymi khódnikami a j. dr. sfanmi sabitymi durjemi prjedawschich privatnych domow pschekhodźeć, so by so sacźitkeje dostał, kajka dźensnišcha Rusa wopraudźe je. Hdyž cźłowjek njeczer operu wopusći, powinje jeho po sbožnjenju sawschka wón w sali lezje hacź kazda statistika, kaske higienijske kredźi tam ludźo maju. Też w khorownjach strowotnišće naprawy pobrachuja. Lekar pische, so su jemu dwaju wukrainiju zamsune sacźitkeje wobkrucźili. Woni su runje jako wón wotstroji wodychnuli, jako běchu sazo tuste mesy pschekrocźili.

Ze Serbow

W Budyšinje, 14. septembra 1933.

— Wo wjedrje. Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 730, temperatura +4 a thermometer zasuny 20. Za rano 6 hodź. barometer 738, temperatura a thermometer na nuzy +12. Wjedro so mało pi... Rasče ... je zyle pod wliw nižkow pschišło so po ... njedźelu a połnocnej Europu wop... nuje. Tendenza směrnuje jutrje hischce njerozhl... nische a k dschesczowanju połbitne wjedro. S... Kendźelskeje lězi wyschina a so nalěwo ... Tuž sunjenu wocźakuja, so so hnydom wjedro sa kra... sazo połepschi. Jutrje pjatk stejnco 5,31 hodź. ... a so 6,15 hodź. zkowa. Mesačk składa jutrje ... nje 12,05 hodź. a zkowa so popołdnju 1,15 hodź.

— **Mišnowe jitki (Frühen)** Sobotu 16. septembra 1933 rano wot 7 do 9 hodź. wotedawa so na cyrkwi 1804—5000 sypre šwinjaze mjaso, punt po 35 pf.

— **Dostawarja wojerkich je reutu.** Pschichodna wójnska cźeskotrawjenym a wojerskim sawostajenym za nedźelu septembr wuplaczuje so pjatk 15. septembra 1933 w Zejku wot 5/4 do 5/6 hodź. w Sejmowanni na Hradowskej hasy 10, dolekach.

— **Płuwanym ichlit pola Cźerwjenego khóžka.** Budyska dobrowólna sanitelna kolona Cźerwjenego khóžka hodźi 2. septembra w sali hosćenza „Brauhausgarten" pschi noschkowy wjecźor wotkuć. Psched wulkej zhubu pschi pschepuschczarjow kalonowy lékař knjes dr. Scherl wo prězach powazy pschi skorjenjach na wojerskich płuwanych. Najprjedy rozłoži, kak jenotliwe płuwy sfunkuja. Po tym wjenzach khorosće móže so jedyć płuwy do cźełowjeka

Wujěchanje do žiwjenja

2] (Pokračowanje.)

Wonta pod šwojej z majkowoje šłomy shotowjenej tšěši, poš pschjechowkowasche; niž hnéwny, jeno jo by jako poš zuzeho pschijiwil, pschi tym pat jo sam deschčikej njewušłajejo.

Hana na hólczka pohladny. Starojcej so na jeje dobrocźiwym wobliczu wobraźowasche. Zuzy ludźo žu na wotležanych farmach jara žadni. Hnydom na to trocźele sašłyscha, a i durjemi, tiž běchu zdobom tež wokno, zhladnjo, wuhlada muzikeho, kotrehož postawa bě hacź do toleń dele z gumijowej pschitrowu pschikrykta. Wulkotromaty, wodoczežli klobuk bě zebi hlubko do cźela sczahnył, kaž by rikł, so nochce na prěni napohlad spóznaty być.

Njerěcźo na prošbu stupi. Ledma pat bě zebi klobuk z hlowy wzał, tu młoda žona na zymjerej zhłdny a se thablatymi pakibemi stupi k swojemu zynłej. Pschi tym zprostnjena na pokhmurjenje hladajesko zuzeho wudźěrasche; njewjeźesła kusowa móz ju twjerdźe dźerjesche. Zuzy pak, swojich mazow zebi wedomy, so je městna njehibnu, mjelczesche dale.

Napoślednu namała Hana mezu k rěcźenju.

To bě wutrobitosći sadwělowanja, schtoż jej rěcź sa-so wróći.

„Handrijo, bohdźa, schto je tebje sem pschinjesło?" wona so praschesche, bohdźa wo ducha pschikomnosći, „nadźijach so, so tebje jenje wjaza njeschkam, a tola sy ty pschede mnje stupił?"

Džiwje poslušnjenje Handrijej po blédym, i wjeprom rosmorschczenym wobliczu sjedze. Se špičkownym pohlbom zebi na khornaj podobnu gumijowu pschitrowu z hłowy sčeze, a cźisnyj ju njekedźenje pódła wohnischcza. Potom zebi z njebladźenje cźorneje polnje brody dešczowu wodu setre, a na to stupi psched młodu žonu, kotraž je strachom dyrbolatsche a tschepotasche.

S hanjenjom so pschikhadnił Hany woprasche:

„Ty mje potajkim hischcze znajesch? Wěsta chyzi hižom z druhej starosći do rěcźe padze, a w njej wotmiži nadźija, so mohła z zunimi słowami hrožazy wichor ... dźicź, „pschetoż liwčeho tebje wostajicź njemóže, ... w domišnje synej twojeho nana porokuja, so je ... we herbitwo lohkomyślnje pschecźinił a tajke žiwjenje wjedł, so žu radno być njesdasche, hischcze dleje ... pschebywacź. Runje tak mało njemóže to wot tebje zyle njepytnjene wostacź, so je twoje mjeno też we tejle trajinje srudneje cźesće nabyło, a so tebje — Handrijo, dyrbju tebi to naju stareho znajomstwa dla sjawnje prajicź — do taminych wuwołanych ludźi liesa, kotříž zuzeho wobhrožbjenstwa tedźbu nimaja, kotříž su sjamo wschednje w tym strachu, so móhli jich sajcź a psched zhłostańskeho zuduika dowjesć."

Handrij z nohu do žu palazych schczěpiow storeči so schtó a popjel do wuhlja horje lětasche; potom se jubami kichipjo rjekny:

„Hacź wo mni sto abo dobre powědaju, schto to wadźi? Ja žu wschém ludźom smeju, najbóle pak tym, kotříž na sdkadnosći kataju, so mnu stwanja sapocźeć. Abo psched zwojim zamknym sawědomjom mět dyrbiciać? Moje mje se wicheze winy wunimuje; jeli so je so mnu lichiwje schko, pada to na tebje — haj — ty zsoma lutka sy samolwita za njesboże, kotrez je mje a pschede mnje teź druhich potrjechiło; a so hych teh wotplaćił, k temu tu sym, njech je kónz kajtiżkuli, ja sym žiwjenja zyty."

Pschi tutych słowach, w kotrychž so njewjeźesle hrozejcy thowasche, młodu Jonu na womoru japodobne cźinjesche wschewsa. Wona zebi stólcźi k zebi pschikjeze a žo mjes swoje a hólcźa žydze, jako budźische i tym mjes wobemaj schkitaty naśyp natwarcź chcyła. Na Janowym wobliczu dźełasche to zarliwje. Sdasche žo, so chże lubosnu postawu psched zwojimaj wocźomaj mohł rjez pózrjeć, a tola je pschadnjena dołho nje jeja njmóješche. Wón z hłuboka dychasche. Schtóżkuli jemu teź na mysle pschindże, k wuwjedźenju zwojeho dawno wotmyślenego pschedewzjaca dość smjasche njeje. tak kaž by ju chcył strucźeć, wjedźesche rěcź sajo na jandźene cźasy wróćo.

(Pokračowanje sleduje.)

Hindenburg pschi manewrach němskostatneje wobory w Ranšcej Pruskej.

We wokolinje Darkehmena w Ranšcej Pruskej so tuthwilu mjenische manewry němskostatneje wobory wotměwaju, pschi kotrychž běsche teź němski president a generalny połny marschall z Hindenburg pschitomny. Na hornim wobrazu widźimy wobstarneho połneho marschalla z generalom z Hammersteinom (z prawizy), se schefom wójskoweho wjeditjiwa a generalom z Brauchitschom (z lewizy), roskazowanjom w prěnim wobornym wokrjesu w manewrikej krajinje. Na delnim wobrazu widźimy artilleriju, kak pola Angerappa rěku pschepřekuje.

schtyrjoch skupinow rozdźěłichu. 1. sadnjacheje płuny, kiž maja malo kiślina. 2. pohlinjacheje płuny, kotrež z wulkoho wobjema, wuhlowej kiselinu, kloroformu, alkoholu, benzina, benzola atd. wobsteja. 3. wojowanje płuny. 4. wobje jedoje płuny, kotrež w dźěłarnjach nadeńdźeny. Pschedwostchowaŕ pschi tym na cyłk phoźěnowe njeboże w Hamburgu dopominaše. Potom knjes dr. Kerrl wo pomjez pomozy rěčeše, kiž je kóždemu janitelnikej znata. Pschedewschem rostaji jadrjerenje pschi khorjenjach na wojowanych płun. Seleny khiši za 4 hač 6 hodź. nasłoži skutkuje. Zołty khiši, kiž so z bombu jako wołtjoty mischtuna do najmjeńschich tapkow rozpołoschi, skutkuje hakle za něhdźe 5 njeschichinow, tola jeho skutkowanje dźěschi cyłk wuchorji. Tutón płun so samo pisches drastu a kožuje wobnoše do cźłowjeskeho cźěła jażerje. Tu najlepje klorowy kalk pomha abo selene mydło. Na konzu swojeho pschednoschka knjes dr. Kerrl hischcze wo trejtanju zranbow z mjetnom, kiž so z płunom potrjescha, rěčesche. Wone so na zadnym pad wuzywaczu njesmjeźa. Pschiwoschudnarjow jeho wuwjedźenja z wulkim zajimom jescheowachu a z bohatym pschikleskom swój dźak wupraji. Ke pschednoschej pschisamknu so wotmołwjenje na prašenja, wjacy cźuwš na hischcze wjele wažneho a zajimawscheho rospominasche.

— **Saksta krajna loterija.** Pschi 5rjedźinschim cźehnjenju 5. rjadownje 203. saksteje krajneje loterije (9. dźeł) padźe dobyeze wo 50 000 hr. na cźo. 11471; dobyeze wo 3000 hr. na cźišła 44355 47877 50860 77204 79110 91594 120342; dobyeze wo 2000 hr. na cźišła 8523 10520 22082 27505 27855 32286 36701 37435 39869 40879 49202 52665 56735 61860 62875 65161 67288 68160 68272 69423 71122 78605 80116 80534 87723 92692 103369 106852 108150 109687 112645 116618 116784 122082 126419 127195 132150 134262 139724 140228 143296 143338 145168 145952 149880 153203; dobyeze wo 1000 hr. na cźišła: 6809 9363 10503 11334 11377 11422 15005 20198 23306 26270 28732 30938 32090 32336 32986 35595 44065 46477 50272 54212 55807 56399 60984 63068 69226 70259 70421 71404 72502 73470 74310 75949 76048 76407 76917 79737 81586 83408 83948 89053 89053 89108 89754 90434 90811 95420 96501 97544 98146 102404 104400 105472 107590 109883 113352 118353 122267 125179 133508 135516 138653 140514 140880 143650 143829 145593 146004 147197 147858 148514 149515 150271 153198 155464 157071 158979.

— **Dobyezi wo 2000 hriwnow** padnjschtej pschi wczerawschim cźehnjenju Saksteje krajneje loterije na cźišła 27505, 68160 do tudomneje Roth-rez lotterijoweje kolekcije na Kěrzerskej dróhi 22.

— **Rozprawa polizije.** W pschinamknjenju k tydźenjej sa wobkhadne wocźehnjenje, kiž so tu wot 14. hač do 19. augusta 1933 wotmětowaše, so sakdźeny tydźeń wschitkich wobkhadow swojich **kontrolowaše.** Tehdom so wobkhadne pschestupjenja jastejcha z napomnjenjom a powcźenjom wotbudu, tónkróć pak so w najwjazy padach polizistam abo wyschnosći wosjewichu. S wobkhadnej dejatelnu wschitkich jědźerjow je samokhodami mózachny też tónkróć spokojom był. Niedźiwajcy teho dyrbjachu pak so wjedniuzy wobsedy dla hubjenych znamjenjow a jich wobswětlenja polizistaŕ abo wyschnosći wosswjedźeć. S nětkrymi wjednikami motorskich kolow dyrbjesche so runje tak wobkhadźeć, dokelž pschiprawa kwalmjenju wjeschkla pobrachowowaše a jich kolesa kur wuskorkowachu. Wobkhad pschich je so polepschił, schtož wobkhadne pschodźenja nastupa. Tola dyrbjesche so pschećiwo tójschto pschim jakrocźiś, kotrjż dróhowe khižiznischcza wopaki pschekrocźichu. Tara husto dyrbjesche so pschećiwo dźěsom jakrocźiś, kotrež na dróhach pschebywachu. Starschi a wocźišnjerjo so na to pokazuje, so bychu swoju dźěći wot dróhi wotdźerżeli. Dokaz na kranprunzowym mjesće je prawje strózne dróhi njeschodźichu, so někotrzi tudomni wobsedźerjo polizistam, w dyrbnuzi padomaj so wyschnosći wosjewichu. Pohonjowjo a honjerjo skotu wobkhadne pschedpisnja i wjetsche wobkhadźowachu. Wjetschina kolesojednych je so po wobkhadnych pschedpisnjach sklońła. Tola dyrbjachu so tójschto kolesojednych dla jakasanego jědźenja po dróhach, hdyž smě so jenoż w jenym sméru jěsdźeć a kiž su hewak la wobkhad i jědnymi kolami fawrjene, poklosłaŕ. Tž dla nóznego jědźenja bjes sydłu a dla pobrachowanja sadnjeho swěcźadła dyrbjesche so tolerancna khłostanje napołožić. Pawschitkownje smě so rozprawjeć, so je tudźeń wobkhadnebo wocźehnjenja wuspěschny był. Pschi mało wunjačach powschitkownosći krute wobsche wocźehnjenje wiła.

— **Rozprawa polizije.** Mjeschczanskej wotmołwjenje worje so wczera wjecor wokoło 6 hodź. [illegible] w jenym twarjenju na Seni[illegible]hajo wo[illegible]wali. Sobota z motorskej jizbu[illegible] tam khwatanc[illegible] sunu so swěsći, so dźiche młodostnu z jenym kolom w 3. poschkodźe[illegible] zbyk karbida w papjerowej [illegible] wale kowal, kotruż z balkona dostanje. Pschi dźiwanju je so karbid kurił a wopaczne posdacze wo wohnju w mischnych bydach sdobył.

— **Namakane jězdne kolo.** 12. septembra su pschi Kelesnitkim nosće sady Naturiskeho parka mužace jězdne kolo znamki „Wanke", cźisło 667 450, namakali, kiž najlepje z padnadnym pakkadu. Wobsedźer njech so prawje bórzy pola Kriminalneho wotdźelenja w Budyschinje zamołwi.

S **Kotecz.** Kotojedne towarstwo za Kotecz a wokolinu wotmě swoju mjezoru zhromadźiznu. Jako najwažnischi dypk dnjowskeho porjada běsche towarstwowa jězba z autobusom. Za najpschihódnischi dźeń so k temu njedźela 24. septembra postaji. So by so wobustawam wschitko wozbitelho poticźiło, so jězba do mósrinu wotmědź. Wubjerk postaji, hdże so pozběhuje, wubjerk je z pschihotami hižo započał. — Tiskenje wo mjeso z powětrownymi tźělbami a z kulenjom wo kolbalti wuholowa tudomna **wobchowanja wobora. Wobsedźerjo běchu jara zwe. Husto so** [illegible] **wo tolsu kolaju wojowaše.**

S **Wósporka.** Założenski [illegible]wjedźeń.) Pschi najcerschim najmjerschim wjedrje Wósporske turnarske towarstwo załoženu niedźelu swój 38. założenski [illegible]wjedźeń [illegible]wjerske. S dnjom w 1 hodź. podachu [illegible], z njedźiwnu [illegible]tajnym ludźbnym wotdźelenjom na cźole, do Limowcźiz, hdźež so turnarjam runanje Lubijskej wody pokatowaše, kotrež dobrowolni dźělacźerjo wukonjeja. Potom cźehnichu do Wodowje, hdźež běchu mjes tym mnohi turnarjo dźischli. Hry a reje, kulenje a tšěnje wurěźinjacha popołdnju wo pramdźity ludowy [illegible]wjedźeń. Wosebje tšěnje běchu wutwo dla wabjesche. Wórty pak wječerne smjerli padachu a [illegible]wjedźeń dyrbjesche pschetrać. Přijedy hač so lampjonowy cźah hibacy pocza, pschedźyda, turnarski bratr Albert Barisch [illegible] cźi krócźnej sławu na ludowych kanclerja **a němskeho prezidenta** [illegible]. Potom so [illegible] woja a pisłapo domoj wróćichu.

Z **Njebjelčic.** Zmužitaj młodźencaj — Pawoł Korjenk a Pawoł Pjech — běštaj so na puć do dalokeho Triera z kolesomaj podałoj. Běštaj nimale tusamu čaru jěłoj, jako tamni pućownicy z autom, ze wuwzaćom Kólna a jězby na Rhynje, hdźež běštaj před létomaj też na kolesu pobyłoj. Jeju puć wjedźeše přez Wulki Wosyk (Großenhain), Lipsk, Weißenfels, Naumburg, Weimar, Erfurt. Přenocowaloj staj zwjetša w Božej stwórbje, hdyž měještaj trěbne přikrywy sobu a je jimaj cyle derje tyło. Drjenje njejstaloj dóstaloj. Dale jědźeštaj přez Gotha, Eisenach, Vacha, Hersfeld a Ziegenhain, hdźež móżeštaj tamniše spodźiwne narodne drasty mužskich a žónskich wobdźiwać. W Limburku wobhladašaj sej krasnu tachantsku cyrkej a dale kupjel Ems. Hlowna kupjel hospodarjo zwjetša bohatych ludźi a je wumělscy wutwarjena. W Fachbachu zetkašaj so ze swakowej k. Korjeńka. Na tamnišim kěrchowje je jeho bratr pokhowany, kiž je w januaru t. l. w Halli znjezbožił. Tu widźeštaj po dnjach zasy łožo, tehorunja na dompuću. Njerad so dźěleštaj z hospodliweho a přećelneho domu. Wottud běše hišće 120 kilomtr. hač do Triera. Rano w 4 hodź. dojeźdźeštaj skónčnje do Triera, hdźež hač do wječora dźesaćich zwostašaj a wšitko swjatočnosće wuzišłaj. Wčzo sej też město a jeho najrjeńše městna wobhladašaj. W nocy jědźeštaj nasphjet hač zasy do Fachbacha, wopytašaj tej cyrkej w Arenberku, kotraž je znutrka z lutymi pólnymi ale też z drohotnymi kamuškami a z wjetšimi kamjenjemi wusadźena. Też na prjedawšu twjerdźiznu Ehrenbreitstein sej dóndźeštaj. Dalši puć wjedźeše nětko zasy přez Limburk, potom Wiesbaden, Frankobrod a Fulda. Jědźeštaj cyły dźeń a nóc hač do Drježdźan a potom do domizny, hdźež so po wósomdnjowskej jězbje zbožownje wróćištaj. Njejstaj po dołhim puću žaneho njezboża měloj, ani na cźele, ani na kolesu, stož chce při tak dołhim puću — tam a sem na 1600 kilometrow nješto rěkać. Njewobžarujetaj tutu jězbu, byrnjež napinaca była. Je so jimaj jara lubiło, kaž wšitkim, kotříž su w swjatym měsće pobyli, też tamni z autobusom. Tuta jězba wostanje wšitkim w najlepšim dopomnjeću a bě zdobom za wašich wobdźělnikow nabožnje pozběhowacy skutk.

S **Kamjenza.** (Njeboże na dróhy.) Pondźelu dopołdnja wokoło 10 hodź. je so na tschižnikličnym Połnohrjebju a Arnoltoweje dróhi pschi Schallerez rózku njeboże stało. Cźežki auto, kiž do města jědźeschi, do motorskeho kola jědny. Kolešat hrěbi straschnje mjeswjecko a žiwot tam. Jeho huydom do sušownoho twarjenja bonjeschu, hdźež so jemu lěkarska pomoz dosta. Wobaj wjednikaj běschtaj z Kamjenza.

S **Kulowa.** (Wo tšeljowitym twarje.) Tudomne tšeljowite towarstwo je naschej łužkej zurkuš nowy woltaŕ dariło. Woltaŕ budźe 500 hač 600 hr. płacźiś. Dokelž towarstwowa pokladna tutu płacźiznu zyle njeswjeze, budźa wot kóždeho **žohnstawa** 3 hr. pschinoschka **sběrać.** — Mjasowny wobhladowaŕ Pawoł Popjela je swój cźestny hamt jako adjutant pola tšeljow złožił. Pschi dopjelnjenjej wólbje offizjerskeho **korpsa** su tšótneho wilowarja Pawoła Semaka jako leutnanta wuhwolili. Knjes pjekaŕ mischtr Handrij Scheinert so na **adjutanta a wobsedźer** piwarnje Kirchner na wyschcheho leutnanta powyschi.

S **Wojerez.** (Swinjaze wikt.) Na posledních swinjazych wikach běsche 412 prošatow a 3 běrli na pschedaŕ. 4—6 njedźel stare prošata płacźachu 7—10 hr., 6—8 njedźel stare 10—12 hr., 8—10 njedźel stare 12—14 hr. Běrli, 3—4 měsacy stare, płacźachu 20—30 hr. Wobkhod běsche bórzy. Wosta mało zbytka.

Wusudźenja

§ 5. dezembra lońskeho lěta wjeseze běsche policajski kommissar Urban w Budyschinje na Fabrikkej dróhi dźěłacźerjow Gustawa Scholtu a Jana Lisnarja z Budyschina lepił, jako mějeschtaj na swojimaj jědnymaj kolesomaj rólnaj rólpleczenego grotu ležo. Jeju wundawanje, so staj běli grót w Hodźiju lubiloj, so jako njewdome wupołasa. Potom wundawschaj, so staj róle pschi Nowowjesćezanskej dróhy namakałoj. Budyscy hauptlik sud běsche wosebje dla wojujetneho padnoschiwa saßudźił, Scholtu k 4 měsacam a Lisnarja k 5 měsacam jaßiwa. Wonaj mějeschtaj je swo-

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 14. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar - - - - -	2,927	100 pólsk. złotych -	47,20
1 jendelski punt - -	13,42	100 českosk. krónow -	12,415
100 šwajc. frankow -	81,22	100 franc. frankow -	16,43

Barlinska burša so wczera jaßo trochu shraba. Kursy akzijow so finadnje powyschichu. Na wikach rentowych lisćinow běsche wobkhod też pschećelelischi.

Barlinske produktowe wiki mějachu wczera lětpche płacźiny za pschenizu a rožku. Jećmjeń a wowš swoje dotalne płacźiny wobkhowachtaj. Něschto pschenizy so do Jendźelskeje pschedha.

Wczera płacźeschu w Barlinje zyntnaŕ

pschenizu: 8,85—8,95 (8,67½—8,72¾) hr., rožki: 7,10 hač 7,20 (7,05—7,15) hr., jećmjenja, nalětnjeho: 8,65 hač 9,15 hr., nasymskeho: 7,40—7,80 hr., wowša: 6,45—6,80 (6,75—7,05) hr.,

w terminowym wikowanju:

pschenizy, za september: 9,65 (9,52½) hr., za oktober: 9,70 (9,60) hr., za dezember: 9,95 (9,80) hr.,

rožki, za september: 7,83½ hr., za oktober: 7,95 hr., za dezember: 8,22½ (8,10) hr.

Někotre płacźiny [illegible] **Drježdźanskich wikow.**

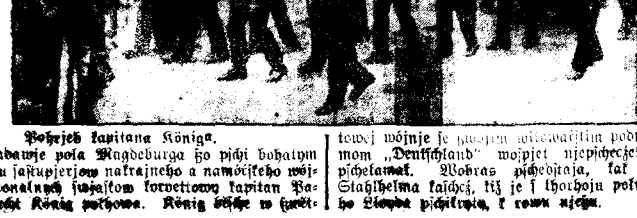
Libjatu płacźachu 5—5,50 hr., kaczata 1,20—2 hr., kury, stare 3—5 hr., kury, młode 1,50—3,50 hr., holbjo 1—3 hr., husy, sarźane 1—1,10 hr., kaczi, sarźane 1 hač 1,10 hr., kury, stare, sarźane 70—90 pf., kury, młode, sarźane 1,10—1,20 hr., karpy 1,10 hr., linu 1,40 (1,50) hr., jabłuka 5—10 pf., bórny, zuninaŕ 2,80—3 hr., punt 3—5 pf., jódźa (woda 8—15 (10—15) pf., zyba 10 pf., kŕen 40 pf., kołotej 4—8 pf., kał, běły 6—8 pf., cźerwjeny 6—8 pf., hindwjety 30—50 pf., pětršchika 10—12 pf., rjewjeń 5 pf., bukra 1,44—1,64 (1,40—1,60) hr., jeja 9—12 (9—11) pf.

Płacźiny w winkach [illegible] płacźiny tydźeńskich wikow. Hdźež pak žane naspomnjenje njejsu, so njeprjemjenichu.

Płačiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płačiny po zlotej hriwnje.

	13. 9.	12. 9.		13. 9.	12. 9.
Pšeńca	177-179	177-179	bruny	—	—
rožka	142-144	142-144	woka	—	—
jećmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jećmjeń	148-156	148-156	žołte lupiny	—	—
wows	129-136	129-136	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosusk	—	—
pšeńc. muka	24,5-25,5	24,5-25,5	lany wosusk	16,2-16,3	16,1-16,3
ržana muka	20,4-21,5	20,4-21,5	such. truhanč.	9,00	8,80-9,00
pš. wotruby	9,60-9,75	9,60-9,75	běrnj. kruški	12,6-13,6	—
ržane „	8,75-9,00	8,75-9,00	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,40
raps	—	—	rožana słoma	0,35-0,55	0,45-0,60
hróch, Viktor.	34,5-38,5	34,5-38,0	pšeńč. „	0,30-0,45	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,30-0,45	0,35-0,50
pjeluški	—	—	ječna „	0,35-0,50	0,35-0,50

Pohrjeb kapitana Königa.

W Gnadawje pola Magdeburga so pschi bohatym wobdźelenju jastupjerjow **natrajneho a namórskeho wójska a nacionalnych swjatkow** korvettowy kapitan **Paul Eobrecht König pochowa. König** běsche w swětowej wójnje [illegible] **mom „Deutschland"** wojnje njepschećelskim **blokadu pschelamak.** Wobras pschedstaja, kak towarjschojo Stahlhelma každu, kiž je [illegible] **ho Lloyda pschikrywa, k rowu njesu.**

jim powołanjom zbože. Mała khłostańska komora krajneho sudu jimaj dla pschechowjenja namakanki, kótaraz tydźeń jastwa napołoži, kiž je ſ pschepytowańskej jatbu wotpokazene.

*

§ Jako zhotowerjo a roschěrjerjo zakasanych spisow schadnoweho politiskeho wopschiwjerja stejachu sowalcy Korla Waltar Penthert, tworiški dźěłaćeŕ Max Rickol a fabrikski dźěłaćeŕ Waltar Rockstroh ſ Hornjeje Wódrizy psched wulkej khłostańskej komoru Budyskeho krajneho sudu. Wschitzy tyto kommunistiskej stronje pschisłuschachu. Penthert a Rickol bóschtaj we wotnoźy nahladnej wozobje, Rickol jako zapisowaŕ a Penthert jako zhotowerjo cźischezerskich wězow ſ cźischezerskim apparatom. 22. sbrowna 1933 bésche Rockstroh po pornjeńoscźi kommunistiskeho instruktora twarskeho dźěłaćerja Luckaja w Delnjej Wódrizy, kiž je cźesnył, Penthertej matrizu sa leczaze lopjena sa blizke wólby pschinjesł. We Rickolowej pschitomnoscźi bésche Penthert 500 lopjenow zhotowił, Rockstroh bésche tež někotre lopjena wotczahnył a te 500 spisenow potom k Luckańej donjesł. We letakach bésche jo ke wulkemu strafej, wojowanju pschezźiwo nazionalsozialistiskej stronje, k wobrońenju a mobilitowanju dźěłaćerjow namolwjało a jo tež wo wuſtupowanju SA wschelakich swidawale. Na lopjenach njebésche mjeno nakładnika abo cźischezerja wolmanjenjene. Penthert dosta 6 mježazow, Rickol 9 mježazow a Rockstroh, kotrehoż sud jenoż jako pomocznika wobhladowasche, 3 mježazy jastwa. Sud tež postaji, so ma jo cźischezerski apparat, kaž wo leczaze lopjena sebrać.

*

§ Pschezźiwo 25lětnemu stótnemu wikowarjej a rěmiskej Gertrudej Schubertej ſ Noweje Wěsy pola Rakeź bésche jo wossewjenje japodało, so je stótnu wikowarja Jana Cźepzija w Budyschinje wo 1.— hr. sćbaczą spytał, jako je jemu swidawał, so je ja njeho jako khłostanje ja pschestupjenje 1.— hr. Malo-Wjelkowskemu żandarmej zaplaćił. Budyšći sawmišł sud bésche Schubertu k 4 njedźelam jastwa sasudźił. Schubertowe powołanje mježesche wschelich, so bo prjedawschi wusud zbehnuł a won bo wuwinowa.

Mikrožołmy jo pisches murje cźischcja.

Senjazške pospyty Marconia.

Na pschedwjeczoru noweho cźasa.

Kaž je znate, jo Marconi wot wjazy lět sem ſ problemom krótkich radiowych žołmow sabéra a so jewoje experimenty na jewojej łódźi, hdźež žadyn zuzy pschistupa nima, pschedwdźeuje. Njedawno wón se jewoji nowymi žołmami Castelgondolfo ſ Vatikanskim městom swjasa a nětko

jo tutón experiment na dołhoczi 250 kilometrow a wuźiwanju žołmoweje dołhoczje 57 cm

pschedwjedźe. Resultaty wschě wocźakowanja pschetrjechichu.

Hdyž jo wězy tak dale wuwinjaju, steji ćwět

na pschedwjeczoru noweho cźasa bjesgrotoweho wobkhada.

Tak mjenowane mikrožołmy, kiž jo zyle wot krótkich žołmow, kotrež je hač dotal Marconi wuźiwał, jo w dalokoczi 100 kilometrow pisches kóždy schtom a kóždu murju pschecźischcja. Wone jo se žanymi sadźewkami a tež ſ dołhimi žołmami, kiž jim na pucź pschinźu, njesadźerja. Nowy „Mikro-radio-system“ je njewotwisny wot wschitkich atmosferiskich cźinitosczow.

Isolowanje je tak wutkmanjene, so njewobdźeleny sezelenje njemóže wotpoźłuchacź.

Nimo toho je nowy system wurjadnje tuni.

Je-li budźe mikroradio powschitkownje sawjedźeny, potom njesmjeje jenoż kóždy swój žamźny khłychać, ale **tež žamźny sezelak.**

Poradźi-li jo tuto wunamakanje, kotrež je jo jenoż na krótku dołhoczu wupruhowało, tež do dalokosce wudospołnicź, schtož je jenoż prašenje cźasa, tak może so zyły źwětowy telefonowny system do starcho żelesa cźišnyć; pschetož potom smjeje kóždy składnoscź, darmotnje ſ kóždym druhim cźłowjekom rěcźeć, ſ kotrymž chce sebi nětcźo rospowdacź.

Marconi je je swojimi pospytami dopokasał, so ja dołhoczi radiowych žołmow žadyn niži žmer njedawa.

Wjednik organisazišteho hamta němšteje dźěłoweje fronty †.

Reinhold Muchow, kiž ma woźebje wulki dźěł na natwarjenju němšteje dźěłoweje fronty, bu w Bocharachu nad Rheinom ze žmjertnym woporom tragiskeho njeshoża. W lěcźe 1931 załoži Muchow, kiž hižom 1925 do nazionalsozialistiskeje strony sastupi, cźasopišk „Das Arbeitertum“, kiž stónczinje 3,2 milijonow nakłada dozpě.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wukłady na wjedro za jutrišchi pjatk: Hischcze trochu njewobstajne.**

* **W chemiskej běleŕni Jetterez firmy w Stym Komorowje dźěłaceje Glaser ſ Burkeredorfa tak njesbožownje nimo stupi, so ſ khribjetom na żelesniske kolije padże. Cźežko sranjeny je w Lauchhammerskej khorownі wumrěł.**

* **Na Zillendorfskim kuble pola Grabina (Fürstenberg) póndźelu wjecźor wjeŕi wudwrěi. Wulka drožeń so wschěmi žnjemi, maschinami a gratom jo wotpali.**

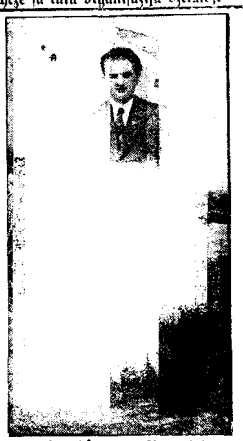
* **Pruski sprawotowny minister je Lěpnischcze knježerstwoweho presidenta ſ Hahnke po jeho prózstwje wot 1. septembra 1933 na dowol puschcził.**

* **W Augsburgu je žrjedu 23-lětneho wotrocźka Strobela se jekeru wotprawił, dokelž bésche žwoju 17-lětnu lubku skónzował.**

* **Kaž jo ſ Londona powě, sméje president konferency wotbrónjenje Henderson dźenja w Londenje reserczenje ſ amerikanskim połnomocznikom Normanom Davisom. Henderson ma wotpołdnak, jo pjatk na pucź do Genfa podacź a w nozy w Pariźu posstacź.**

* **Pruski princ August Wilhelm, dotal wjednik brigady pola SA, je jo sa skupinowcho wjednika k wobsedźenstwu trjebanju wyschischeho wjednistwa pomjenował.**

* **Knježerstwowa kommisija sa Saarsku je prokurista Nebela a montéra Merkera w Saarbrikenje, kiž staj wobaj Němaj, dla wudawanje dźěławoscźe sa organisaziju nazionalsozialistiskich dźěłarskich bónkow, se Saarskeje krajiny wupokasała. Wobaj pak rasnje wotpokazujetaj, so staj po sakazu organisazije nazionalsozialistiskich dźěłarskich bónkow hischcze sa tutu organisaziju dźěłałoj.**

Najmłódschi němski piłot.

Rolf Heinkel, 17lětny žyn znateho konstruktéra lětadłow, je po roswuczenju němskeho schportskeho lětarja Roberta Lußera po žamolecźenju ſ Warnemünde na Hamburg do Schwerina a wrócźo žwoje pruhowanje jako wjednik lětadłow wobstał. Wón wóso tuchwilu jenoż naměstne wuźiwedźenje dostanje, dokelž może jo jemu lětarske wuźiwedźenje hakle pschepodacź, hdyž budźe 19 lět stary.

Mjenje wjele hač 100 lět stary.

Wjelgin Kopelowa, rodź. Krjeczkej w Wuschkowje, 60 lět; khowanje budźe jutry popołdnju we 2 hodź. wot Tinkowskeje znatkowje. — Hanu Schmaranderez w Dobruschi; khowanje je dźěnja schtwórtk. — Johanna Pawlowa we Wojerezach, 70 lět; khowanje budźe jutry pjatk popołdnju we 3 hodź. wot žarowańskeho domu na Bratrjanskej dróży 44.

Wutoru běchu njeznazi štóstnizy blisko Scilleza pola Lüttycha cźežke kamjenje na żelezniske kolije žwaleli, so bychu Parizsko-Kölnskemu spěschnikej ſ kolijow wujeći dali. Na žoje běsche jo dobladował cźarny ſ cźežkom wotmuženeho njeskuła dobladał, so bésche możno, sadźewki wotstronicź, prjedy hač cźah pschijědże.

* **Z Francowskeje jo powě, so je so nětdźe 20 km wot Toulona cźežke njeshoże ſ autobuſom stało. Nadrobniske powěsce hischcze njejsu dóschle, tola so wo 7 mortwych rěcźi.**

* **Nowy schpanski ministerski president Lerroux je wojsewił, so je so jemu poradźiło, nowe knježerstwo wutworicź. Stoimy president je sestajene knježerstwo dowoli. Liczina ministrow so hnyžom njemóžeche wojsewicź, dokelž dwarjachu so nekotre městna hinak wobsadźicź.**

* **Perfiske knježerstwo je wrócźo stupiło. Wo pschicźinje tuteje krocźele žane powěsće je njejsu dóschle.**

Radio

Pjatk 15. septembra ſlyschimy:

Königswusterhausen. Nimo jutrjeho widźeneho programa: 15 hodźina za młode hólzy. 17 pschidowe wótsnjenja němskich bolzow. 18,05 rěc: w pjeczich rěcach. 19 Ludźina narodu. 20 hodźina za SA. 21 hodźina za rejach. Lipsk. Nimo jutrjeho wschedneho programa: 17,30 nowe ſ dźiwjenskeho žiwjenja. 18,20 hodźina lětnjeho rózka. 19 hodźina narodu. 20 hodźina wo rejach.

Hischcze wózne ſ dnjeschnjeho programa. Königsberg-Frideberg: 20,10 wjeczorny konzert. Frankfurt: 21,05 małki walcowy potpourri. Stuttgart: 21 pschepadźena hudźba. Mnichow: 20,20 symfoniski konzert. Wien: 20,50 konzert „Wien a jeho lěs“.

Towarstwowski powěstnik.

Ralbicy. „Lilija“ ma hłownu pruhu za koncert pjatk 15. t. m. z dypkom 19 hodź. w Serbjanskim hosćencu. Njedźelu 17. t. m. wot z dypkom we 8 hodź. zarjadujemy zjawny spěwny wječor w žurli Serbjanskeho hosćenca. Wšitkich lubowarjow sodźbneho spěwa witrolinje preprošujemy.

Wjednik Miklawš Hajna.

— Sobudźeŕ jo pjatk, 13. septembra rano krótko po 5 hodź. žu we wulkadnitschich mjes Zahrodnej haju a Nowymi hrjebjenmi paket namakali, w kotrymž běchu jeho letaj schtyrykolowanaj jesowaj pschikrowczkaj, 4 bele žackowane jesowe zauli, 4 wokrowe vitroje a 4 wokrowe gardiny. Wschitke weży běchu hijom płekane. Tute weży běchu do mjedrje a schćerje patrjeny sowalcow. Wobsudźeŕ njech jo pola kriminalneho wotdźelenja w Budyschinje na hrodźe Ortenburg sanowi.

Swóbne powěsće

Seimrěli: Wilhelmina Kopelowa rodź. Krjeczkej w Wuschkowje, 60 lět; khowanje budźe jutry popołdnju we 2 hodź. wot Tinkowskeje znatkowje. — Hana Schmaranderez w Dobruschi; khowanje je dźěnja schtwórtk. — Johanna Pawlowa we Wojerezach, 70 lět; khowanje budźe jutry pjatk popołdnju we 3 hodź. wot žarowańskeho domu na Bratrjanskej dróży 44.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sobi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“

Jenoż **20 pj.**

Předženowe linolejowe **tepichi** tkaniny za běhańe, předłohi wulki wubjerk jara tunjo

Kurt Erler na Zitn. wikach 28

Přistrykowanje nohajcow a zokow

Přišiće

stopow a podošow k nohajcam a zokam wšěch druhich

Zběranje wóčkow

při žiđžanych nohajcach, žiđžanu, a strykowanych tworach a šatach

ruče a tunjo we wosebitym dźěle

RUDOLPH

na Kěžorskej dróży 16

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na Mužowskowskej dróży 4

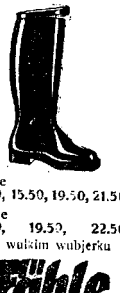
Gardiny

story, rolowy tunjo diwan. a spanske přikrywy w Budyšinje na

Zwonkowej Lawskej hasy 10

Małe nawěstki w Serbsk. Nowinach maja wuspěch

Maršěrowanske črije

čorne 12.90, 15.50, 19.50, 21.50

brune 16.50, 19.50, 22.50

we wulkim wubjerku

Tähle

Schuhhaus

Meble

a polstrowane ćwory

poruča po najnižšich płaćiznach

HandrijStrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 13 :: Bym Serbl

Jenož krótki čas!

W našich fabrikskich předawańnjach so séchowace

konsumske wěcy

sytne a słódne w znatej dobrej kajkosći a

njeslyšano tunjo

předawaju a poskićamy Wam pomyslomne přihódnu nakupjeńsku składnosć:

kakao, najl., z rukowanjom čisty	pt. jenož po 54 pj.
płodowe wafle	pt. jenož po 60 pj.
šoko'adowe kónčkate poprjancy	pt. jenož po 60 pj.
šokoladowe mjehke pječiwa .	pt. jenož po 66 pj.
zlemk połnomłóč. worj. šokolady	pt. jenož po 84 pj.
Najwjetši poraźak při njepomjeńš. kajkosći	
połnomłóčna šokolada mokka-šokolada połnomłóčna worjech. šokolada	3 tafle p. 100 gramach jenož **48** pj.

Šokoladowy Debitz

fabrikska předawańnja w Budyšinje na Hłownym torhošću čo. 9

Kupujeće přeco přihódnje we woseb wobkhodźe dobrych

wupjerkow, pjerća, šatow

fabrikske zbytki jara tunjo

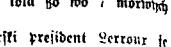
Hilgerowy nasl. **E. Wilschck**

na Seminarskej hasy 2

Jeli Was

hłowa boli,

jeli so Wam **čoło zmorści** abo **dostanjeće-li faldki,** tak zależi to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawočnicy wobstarać wot

Erich Lenz, wosebity optikaŕ

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płać 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo ščěhwkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bězny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 212 — Budyšin — Pjatk 15. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Programm za zapokazanje pruskich statnych radźićelow

Programm sa zwjatočne wotewrjenje pruskeje statneje rady dźenja pjatk je jeźěhowaty: Dopołnja 11 hodź. so pruśy statni ministrowje w twarjenju statneho ministerstwa zhromadźa. Wot tam žo do nowoje aule Parlamentskeje universitty podadźa. Dop. 1/2 11 hodź. ministerski president a statni ministrowje přisched aulu dojdu. Hač do 11 hodź. wotmakwa so wožebita zwjatočnosć, kotraž schkitaty so pósłucha. W čełnej formaziji SA płacźi. Po tym, so ministerski president czełnym frontu přichkroči, žo 6 khorbojow schkiaceje policije přichpodadźa a ministerski president smjeje narěć. Potom žo wschitzy do aule podadźa, hdźež so statni radźenje pod přichiłahu wojny. Mjes tym budźa po zylej Prusce zwony 20 mjenutschin zwonić. W čzasu wot 11 do 12 hod. so pola pruskich wyschnoscżow žłužba přichtorhnje a sastopnizy radźowe přichenjesenje zwjatočnosće zlyschca. Přichi skladnosći zwjatočneho wotewrjenja statneje rady so w stadionje zwjeselenj němskeje schule wosweźuje.

Sobotu so potom w nowym palaisu w Potsdamje wčrnje njejawne dźełowe schadźowanje statneje rady wotmije. Sekretarjatam statneje rady Kölnski universitny profesor dr. Karla Schmitt porěči wo sarjadnistwje a kommunalnym sarjadnistwje w nazionalsozialistiskim staće. Pruski ministerski president Göring potom hischcze dźe-e wo sałbadnych praschenjach statneho sarjadnistwa porěči.

Přichichne schadźowanja wotmeja so w pruskim statnym ministerstwje. Přichi skladnosći zwjatočneho wotewrjenja pjatk budźa twarjenja němskostatnych a pruskich statnych wyschnoscżow z thorhojenj wupyschene, i tym ma so pokazać, so jimje tutón dźeń w stawiznach Prajeze a němskeho stata wožebity wuznam.

Pomocny skutk přeciwo hłodej w zymje

Němskostatne radźiwe towarstwo je schiwórik sa wulki sezialny pomozny schutk němskeho knježerstwa „wojowanje přeciwo hłodej a zymje". 50 000 hr. wuprěsa'o. Powschitkownje němski kredity wustaw w Lipsku je 10 000 hr. darił. Wulekindustrijalny dr. Robert Bosch a Robert Bosch akt. tow. staj hromadźe sa zyntku pomoz 75 000 hr. jako dar wojerwołoj. Towarstwo němskich nakładnikow newin e sa zyntku pomoz 50 000 hr. wuspjatilo.

Wustajenje za wopory dźěła

Dźenja pjatk so w němskim propagandnim ministerstwje ezestny wubjerk wustajenja sa wopory dźěła sendże. Wubjerk wobsteji z knjesow Walt. Schumanna, dr. Fr. Thyssena a dr. se Stausa. Wubjerk buźe přenje podpisy sa sawostajenych wotrowow dźěła přispjewowaś. Dotal je so 2500 prošnowow wo podpjeru sapodało. Tola na wjetschu liczbu njebudźe so dźiwać móz, dokelž wumělenje wustajenja njedopjelnjeja.

Mócny začišć němskeje zymskeje pomocy w Londonje

Londonske schtwórikowne ranjše nowiny su wojerwjenje we němskim zymskim pomocnym skutku jara zyntke wobkedźbowa'e. Nowiny „Daily Expreß" pischu we najmjenschim nadběhu na minu a hubjenstwo, kaztiž Němska a zwót hischcze widźałej njejsej. Wone dale pischu, so je tutón programm wotnowa na ironiski porok, so nuże nazionalsozialistiske knježerstwo jenož wulke wustupjenja a hobrske parady wotmeje.

Němski kancler w Karlsruhe

Němski kanzler Adolf Hitler je schtwórk pschipotdnju w 12 hodź. z Junkerskim letadłom „Junmelmann" na Karlsruhejske Kitanischcžo doleczał. K jeho powitanju běsche so zyle badenske knježerstwo sešło, na jeho czole němski bohot Robert Wagner, nimo teho hischcze sastupjerstwo druhich wyschnoscżow. Po krótkim powitanju wjednik nimo frontu czełneje kompagnije schtitaze'e policije a nimo SA czełneho nadběhanskeho wotdźělenja kroczesche. Potom so kanzler do statneho ministerstwa poda. Sa krótki czaš so wulki lud sleza, kiž po dróhach stejesche a wjednikej wyskasche. W Karlsruhejskich schulach so dźeśom schulska wuczba spuschczi. Saharitosć luda njemějesche zanych mjesow. Wjednikowy auto możesche jenož pomału jěź.

Neurath a Goebbels do Genfa pojědźetaj

Němske knježerstwo je němskemu zwonkownemu ministrej zwobrnenu knjesej z Neurathej pernezi'o, so by pschi pschichodnej połnej zhromadźisnje Swjazka ludow w Genfje němsku delegaziju nalwjedował. Jako wotpósłanjej so nimo němskeho zwonkownego ministera němsti minister sa ludowe powuczenje a propagandu dr. Gorbbels a stajny němski sastupjeŕ w radze Swjazka ludow, wupósłanj dr. j Keller. Sa namjetnych delegatow so ministerialny direktor Gaus, statny sekr. na wusk. zwobodny knjes z Rheinbaben a němski wupósłanj w Bernje zwobodny knjes se Weizsäcker postaja. Wschelazy sastopnizy zwonkowne o hamta a druhich ministerstwow delegazija pschewodża.

„Zeleny tydźeń" wot 27. januara hač do 4. februara 1934

Kaž je někto wěsće, so „zeleny tydźeń" w Barlinje wot 27. januara hač do 4. februara 1934 we wschitkich wustajenskich twarjenjach na wustajenischcżu pschi drózy Kaiserdamm wotmeje. Wulka wustajenja, kotraž wschitke wotdźele ratarstwa wopschija a z wědomostneho a hospodarskeho dźela wobsteji, budźe so pod schkitom němskeho zejwjeselskeho ministra Darréa wotmeć. Wustajenja budźe so tež z mnohimi wječerbitnimi wustajenzami wobdacz.

Wučišćenje khorobnych kasow

Barlinska justizna notwinarnja wosjewja, so su so khorobne każy hižom psched dlěschim czasom wot mnoholicy a politiczy njeschuschczomnych elementow wucziščile. Někto je wožebity statny rěcznik sa pschepytowanje pola khorobnych kazow tež khostanske wuzkedźenja powschitkownje skóncził a dotal pschecziwo dwanaće 21 wobsobam wobschórżbu zapodak. Pschi wschitkich wobstórżbach jedna so wo bjesprěcznitym pschecziwinjenju zjawnych pjenjez a wo tym, so su zebi wobkorżeni zwoje pribatne każy na schkodu wojerjow zawěšenja a zawěšenych dźełobjerjerjow pjenicz chżyli.

Wožebje czeżke poroki so pschecziwo pryedawschim zamolwitym wjednikam khownego zwjazka němskich khorobnych kazow a zwjazka khorobnych kazow we wokrjesu Barlinskeho wyschcheho zawěšenskeho hamta pośćěhuja. Su wobkorżeni pschedźeda khownego zwjazka němskich khorobnych kazow Hellmuth Lehmann, porjadny pschedźeda tuteho zwjazka, pryedawschi měschczanski rada Wilhelm Ahrens a wobtkodny wjednik Biedrich Bollmann. Jich winuja trajneje njeswěry w mnohich padach a sniczenja liczinow. Jako so po 30. januaru 1933 tež w khorobnych kazach je želesu. khoschczom njeczesche, wobstorż. Lehmann hischcze 20000 hr. na bok zkowaczi zpyta, a tuta zumu do Bayerskeje na „neutralny konto" pschepokasa.

Pola Swjazka khorobnych kazow we wokrjesu Barlinskeho wyschcheho zawěšenskeho hamta běschi direktor Adolf Bendig a druhi wobkhódny wjednik Karla Scholta, kotraž zwoje zwamjenite městno k wožobinskemu wobsahanjenju zujewuzschtaj. Tež Bendig zpyta krótko do pschepytowanja statneho wčznjstwa hischcze 350000 hr. psched kontrolu dohladowanskich wyschnoscżow wulkowacz a tutón pjenjez jenemu dowěrnikownu towarstwu pschepokaża. Khorobne każy tuteho zwjazka je na nuskork wobkorżeneho Bendiga a Scholty pschi wobliczenju wudawkow za hojenje brědki wo nětkdże 96 000 hr. wobschudźichu.

Nošenje bruneje košle we wukraju je zakazane

Wjednikowy namětnik Rudolf Heß je w stronitym wukazu hischcze raz na to pokazał, so je nošenje bruneje koschle za nazionalsozialistow we wukraju hdy dowolnosć němskostatneho wjednistwa nakhwilnje zakazane.

Přeciwo spekulaciji ze žitom

Němske ministerstwo za zejwjenje a ratarstwo je z zwojimi naprawami wumělenja za strowe wuwicze žitowych placźinow w nowym hospodarskim lězu wutworiło. S tym je so tež za wschitke naprawy postarało, kiž ratarstwu njemyslene wiki zwěsća a dyrbja wschitke mylenja placźinow abo druhe hacżenja wotwobroczicz. Njedźiwajzy teho bjesskrupulozniczi spekulantojo spytaju, njemér zbudźicz a dla zwojeho pjenjezneho měcha placźiny za czaż „niże prajicz", hdyż nowe żito wopraudźe we wjetschich dźělbach na wiki pschindże. To němske hospodarstwo z njemérom napjelnja a sabokażu sażonatwarjenja ratarstwa wosnamjenja. Tajkeho schkódneho poczinanja so tež jene Minichowske towarstwo za wulkowikowanje se żitom a mlyn skini wubjerkami z pschicżinowu spekulazije njeje zdacz mohło. Tehodla je bayerska politika policija direktora tuteho towarstwa do schkitaneje jatby wotwjedła.

Němska a Italska

Pryedawschi italski korporazijowy minister Bottai do zwojeho wotsédła z Němskeje je sastupjerjom nazionalsozialistiskeje „nowinarskeje žłužby" rěczeże a jemu zwoje pucżowanske zaczitschcze w Němskej wopisowaschc. Won njeje druhim praji, so ma dźenja Europa najhonicz, so je Němska, kotraż je dotal žo pod symizowymi krizami schażyła, sażo z knjesom zwojeho dźiła. So tej Němska a tež Italska na město klażowego wojowanja nadtwarjaze sjednoczeństwo stajiłej, sa to rukuje, so je woběmaj krajomaj lohko możno, tež sa zhromadne dźełko europskich ludow pucże znamacz.

Hlownej wobsobje filma „Hitlerski hólz Quex".

W Minichowje je so w pschitomnosczi wjednika film „Hitlerski hólz Quex" prěni króć pschedwjedł. Jako film němskeje młodziny budźe so wón někto we wschitkich kinowach Němskeje pokazowacz. Na wobraze widźimy hlowneju hrajerjow, Hitlerskeho hólza Ullu a Hitlerskeho hólza Quexa.

Awstriskej létadle na Freilassingom

Schtwórtk dopołdnja w 10 hod. awstriskej létadle bayerske město Freilassing pschelecesješchej. Jene j njeju měsjesche czo. „A. 32". To je czo. awstriskeho polizajskeho létadła, kotrejž w Salzburgu stej. Létadle jara nisko leczischtej a jako běschtej żełku nad Freilassingom leczałej, żo k Traunsteinej shuběschtej.

Francowska nochce wotbrónić

W politikim żiwjenju bliske franzowsko-jendżelske a franzowsko-amerikanske rosrěczowanja w Parizu wożebity sa-jim namakaju. Parizske nowiny běchu dotal pschezo wulke dorosumjenjenje wuśćehowale, kaj pjerca mjes franzowskim, jendżelskim a amerikanskim liczischezom w praschenju wotbrónjenja abo kontrole wobstejesche. Nětko pak, hdyż żo rosshudżuje jednanja bliża, nowiny počinaju na swadne dypki pokazować, żo bychu sjawnosći wěsce psched pschewulkimi nadsjenji wobarnowacz chyzie.

Wosebje lnowkowne politiki rosprawjeć nowiu „Echo de Paris" Pertinax je jara pessimistiski a hižom nětko pischa, żo njeje wothladow, żo mjeża rosrěczowanja nětkajši wuspěch, dokelž żu napschećiwnosće mjes jenotliwymi nabładanimi tak wulke, żo żo nětkaš sjednoczić njehodża.

Jendżelske a italske mjenjenje wo kontroli a wotbrónjenju je żo drje franzowskim sajimam sblížiło, je pak pjerca hischcze daloko wot najmjenischeho franzowskeho żadanja sdaleny. Najšćerje żo po mjenjenju tamneho rospra-wjerja w wobmjetowanju brónjenja a automatiskej kontroli njedojednaju, dokelž so Franzowska njemóże jendżelskemu pschesa pschisamknyć, so by hižom nětko wěste wi-notnatożece wotbrónjenja pschewzała, kotrejž maju żo pschewjesć, jeli so kontrola jako wuzitna wopokaje.

Gandhi je wospróm[illegible]

S Judiskeje żo pischе, żo je Gandhi na [illegible] jo hacz do 3. augusta pschichodneho lěta [illegible] nje sa ziwilnu njepossuschnosć [illegible] jasno jasecz trjebali. Wón rjekny, żo [illegible] le sa swoje wustrowjenje trjeba a [illegible] rosżjud j namolwjenjom k individu[illegible] niczo shromadneho nima. Tuto nam[illegible] nosczi bésche Gandhi po kongresu [illegible] kraja pósłał.

Nowy japanski zwon[illegible]

Nětdyshi japanski pósłaŕ w [illegible] je żo sa japanskeho [illegible] S dobom je żo kantsu wotjewiło, [illegible] ny minister Uśioda [illegible] swoje [illegible] słowo słożił. Rěcał pak żo tola, żo je [illegible] ra wyżokim wěsnom" njeschesc[illegible] swoukowuje politizy wobstała.

Ze Serbow

W Budyschinje, 15. septembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +15. Dnjesa rano we 8 hodź. barometer 715, hygrometer 0 a thermometer w nozy +9. Dalsche wjedro budże pschemjenjate. Mišna je żo sa swojim jadrom k Damšcu do Pom[illegible] a Nainschcze Pandkje sejahnyła. Wona wo k ranju wot-ńaluje. Sa njej żo wot Jendżelskeje wuschina k nam bliži. Tuta nam jutrje żoboru a njedżelu jasno sjawne wjedro pschinjesch. Nowej nižnjej leżiesi z wjesora Schpa-

Gustav Adolf dobudże město Tangermünde.

Pschi jtladnowżi swojeho tyżaślětneho swjedjenja stare khežorite město Tangermünde wulku swjedżenizu hru pschedwjedże, z kotrejž żo pschedstajesche, kak schwedjti kral Gustav Adolf město Tangermünde dobu. Wobras pschedstaja wustup hry, hdyż żo Schwedowjo z czokmami pisches Lohjo do Tangermünde wjesu.

[illegible] kraja. [illegible] 10. [illegible] hodź. [illegible] wjesora Schpa[illegible] [illegible] 5. do 13 [illegible] Schwarzbach, [illegible] Wo wjesu [illegible] Budyschinje. [illegible] 17. [illegible] Pschichodnje njedżela żo tudom[illegible] [illegible] [illegible] [

cuzkna dźiekowa škuła fawjelcj, to by ſo ſ tukwaſnych rospadankow ſaſo plódnu kraj dobył. [illegible] o khorowónizy maju ſo tu pjeca ſ bliškeho Radworja pſchiſadźeć, kotrež [illegible] ſo najlepje w nahonje tutoho léta rospuſcheći. [illegible] nijse poſtajene, hač na ſo tu klowne [illegible]nger) ſalažeć. Tež wopſchija nětſe 200 [illegible] dołeć žana ſtebi nahonjowje trébnych [illegible] wuske wudawki.

[illegible] (Serbowny kwaſ.) Nasch cžeſcženy knjes farar [illegible]a a jeho knjeni mandźelſka ſmědłej pjenjk pſchi [illegible] cžinjeſ duchownej cžerſtwoſći ſwojej ſtěbrnej [illegible]ſtaſi jubilej ſwjećeſe. Jubilarowaj ſo pſchi tutej [illegible]oſći ſe wſchelakich ſtron mnoho wobeſcženjow [illegible]ſchećerjow dosta. Tež my pſchejemy knjeſej farſkemu [illegible]ſteli a jeho knjeni mandźelſkej k jeje ſtěbrnemu [illegible] najwutrobniſche ſtoło a Boże žohnowanje [illegible]ſkoda.

S Lutt[illegible] (Fajma ſo wotpalila.) Njedźelu popołdnju ſo Wollmann[illegible]anja fajma wotpali. Wopſchijeſche 100 zentnarow [illegible]. Najbliſchi niwódźachu, kak je woheń nastał. S[illegible] wobkedźowali, kak je tudomny ſchulcr ſo k fajmje [illegible]l a hnydom jako cžerny. Bórzy na to ſtejachu w p[illegible]ſtach ſtrjeſche. Hólcžej je teſ k tomu ſtał, rjekuwſchi, jo je bliſko fajmy nahrojenu ſtomu ſe ſapalkami ſapalił. Wobſchěrſche pſchſcs to wuiku ſchkodu poczerpi, dokelž je ſawěſcženu nima.

S K[illegible]w ſ Wětu pola Ki[illegible]ſwjećeſola. (Paduch.) Wodnjo, jako běchu ludźo na polach, je mjeſnaty muž do Gosweinez dwora ſalećł. Paduch, kiž mjeſche kluczе pſchi ſebi, ſe durjemi do domſkeho ſaſtupi. Tam wſchitko pſchecy a ſe polzu tójſchto pjenjes kradnył. Na to ſo ſ jedinym kłonk do Pſchojnjanſkich ſtron wotjeżże. Ludźo ſo hnydom ſa nim puſchećichu, tola njemóžachu jeho wjacy dohonjeć. Paduch je nětkuże 20—22 lět ſtary, 1,65 mtr wulki, ma kſchiwej nohy a je bjes brody. Mjeſche nalkribjetnik a kolo pſchi ſebi. Schtóž podſlabdneho nadeńdże, wjech to hnydom żandarmſtwam woſjewi.

* S **Barta.** SS-wotdźělkowy wjednik měſchczanſki rada Feldsmann ſ Budyſchina ſměje dźeńſa pjatk pow. w 3 hodź. ſa dźeći a wjeczor we 8 hodź. ſa doroſcenych źiwidłowobrafowy pſchedneſchk wo ſwojim tſojim cžeſkenju ſe jendźelſkeje jatby, w Müllerez hoſcenju w Barcže. Sauſtupny pjenjes je zyle niſki a wunoſuja ſa dźeći 10 pj., ſa doroſcenych 20 pj. Nadeńk a wobrazy wukuja ſo nětkotre ſajimawe hodźiny. — Létuſchi nadwuſki hermank budże njedźelu 17. ſeptembra.

S **Wajerju.** (Letanje ſ płachtatymaj kładownaj.) Njedźelu pſchindźelſchi muſej, kózay i płachtatym letadłom, do naſcheje wſy. Jedyn bě ſ Lubija, druhi ſ Budyſchina. Pſchi rjanym ſłónčnym wjedrje tu klatſchaj. Wjele pſchihladowarjow ſo ſeńdże.

Z Worklec. W tudomnej khorowni, hdźež chce swoje poſlednje dny źiwjeńſke dočinić, pſchebywa Hana zwud. Knjećowa rodź. Hanſkee z Jawory hižo 4 léta, budże pſchichodnu njedźelu (17. póžnjeńca) swoje 80. narodniny dopjeć. Pſi swojim dołhim źiwjenju je dosć a nadoſć ſtarosów mělł, alo dźakne dźeći pręcnja ſo, ji nětko wjećor źiwjeński tak derje hač możno porjeńſić. Pſred 50 létami, kiž ſo ze źiwnoſcerjom Pětrom Knjećom ze Serbſkich Pazlic woženi, mějeſe mjeńſe hoſpodarſtwo w Jaworſkej Cyhelnicy. Z mandźelſtwa wunńdźeechu ſtyri dźeći — Miklawš w Drježdźanach, pihy dołholětny čitař S. N. a Kat. Posoła, Marja nětko woženjena Hejduſeryna w Pančicach, Madlena zemře w lěće 1920 a Pawoł w Brěznej pola Kamjenca. Swoju źiwnoſć preda pred 29 létami a ſcahny ſo do Kukowa, hdźež dołhe léta na knjeże dźełło khodźeſe. Pſi swojim dołhim źiwjenju ujeje żeńe cežcy ſkhorita, jenož znamja ſtarohy ſo pomału pokazuja. Źiwjo ſo wot ſnadnje je renty a podpjory dźeći chcedźa tući maćerny żadny dźeń w kole pſiwuzunych wuſwjećić. Njech je ji liſčo dołhi wjećor źiwjeński ſpožženy. Wſcheć budu ſo mnozy, kotrěž jubilarku znaju, na jeje narodnym dnju ſo na nju dopomnić a ſpominać. Hiſčе na mnohe léta!

Z Rožanta. (Starſiſki wjećor.) Zaſłużenu njedźelu wuhotowa ſebi Rožeńćanſka ſula w hoſcenu we Sernjanach swój ſtarſiſki wjećor. K temu ſo wſitcy ſtarſi a pręcelo ſulo pſeproſychu. Bohata běchu wopſtowarjow hiſčo ſo na rjenje wupyſcenej zali zhromadźila. K njej ſulſki wjednik kantor Rachela njemóžeſe khorosće dla pſitomny być. Knjez wučeŕ Kubaš knjeza Rachela zaſtupowaſe. Knjez Kubaš pſitomnych powita [illegible] wo zaſnutych ſtarſiſkich wjećorow pſednoſow[illegible] pręd[illegible]noſki, ſpěwy kaž te[illegible] ſchu **a bohaty** pſiklesk[illegible] cžerſka Blumriche z Ralbic[illegible] ſanta běſtej dźěćom k je[illegible] k Zur z Ralbic wo cyrkej[illegible]e. Ze Horſt-Wesſelowym [illegible] ſkónči

* S **Protez** pola K[illegible] Pondźelu ſu [illegible] domjacha kaſtrja do[illegible] Dołhi je na [illegible] cžał. — [illegible]je poſ[illegible] cžeſ[illegible] Wón je [illegible] [illegible] mět [illegible]Butora [illegible] tſ[illegible] to [illegible] dźela [illegible] [illegible] [illegible]ſtaje [illegible] [illegible]ſkeho [illegible]ſkeje [illegible] [illegible] [illegible]

21905 23129 23588 32863 33264 33835 36239 37419
38352 39018 39893 41350 41981 44879 45509 46216
46703 46917 46930 52964 55749 58476 59105 59132
59305 62377 62467 63153 66544 67283 67497 68410
69746 71925 71997 75272 76216 79291 82032 82765
85061 86950 88294 88777 91608 97261 97383 102882
110790 114863 117820 122086 122163 123385 124010
127893 130077 133012 133696 134572 136936 137238
137756 146414 147647 148237 149798 150198 151245
157434.

Směški

Cłaš ho minje. — „Njejsym Jana wjzo dźesać lět wjazy widźał — cyła hłowa mi hišće plahi hischcje hrjebja?"

„Haj — ale hašla je dźensa snajmjeńsha dźesać centimetrow sćerka!"

Kóždy

z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarstwo Serbskich Nowin.

Towarstwowski powěstnik.

Poćmjerna pokładnja hury „Jan Arnošt Sc[illegible] směje hobotu 16. septembra pop, ¼4 hodź. [illegible] dźišnu w Sserbšćim Domje. Dnjowy porjad: Přew měnjenje wustawkow. Sarjadowazny wubjerk.

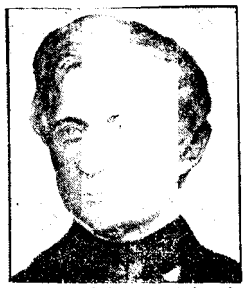
Smjatkaj serbšćich spěwarskich towarstwow.

Wšitke serbske spěwarske towarstwa, kotrymž je na jich a swjatkowym dalewobstatcju jatejane, hu ſ tutym nałožnje pscheproschene ke krótkemu, ale jara ważnemu rozesdźenju do Sserbskeho Domu (1. poschod) na sobotu 16. t. m. popołdnju ſ dypkom ½5 hodź. Wšitke, też mužske spěwne towarstwa dyrbja zastupjene być, najlepje piches pschedźynu a dirigentu. Kotrež serbske spěwne towarstwo naschej organisaziji njepschiſłuſcha, njech hnydom pschistupi abo je prawo wobstatcja sbubiło. Dotalne zobuſtawy „Lumira" njech hnydom wotsewja, hacž chcedźa dale tutemu wjelkemu pschiſłuſchecz.

Se serbskim postrowom a Heil Hitler!

Bjarnat Krawz, hudźbny direktor.

Jan Hendrich Wichern, załožer wustawa „Rauhes Haus".

Psched 100 létami sałoži ho wustaw „Rauhes Haus" w Hamburgu.

Wustaw „Rauhes Haus" słuži k wuthowanju wohrožencych hólzow a je zdobom bratrowski wustaw, we kotrymž ho młodźi mužojo za pomocnikow we wocžehnjerskim dźěle a za druhe dźěła ſnutskownego mišionſtwa wukubłaju. Na wobraźu widźimy jene ſ najſtarſchich twarjenjow wustawa „Rauhes Haus". Psched 100 létami je Jan Hendrich Wichern tutón wustaw sałožił.

Přikrywy na blido na sofa na diwan

přikrywy na sćěnu, k meb'am so hodźace, wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

SA- SS- HJ- DJ-

wuhotowanje tunjo!!

SA-bluza, kompletne	5.95
DJ-košla	2.80, 3.55
DJ-čapka	1.20
pólne bleše	1.75, 3.00
měrjaki jězby	1.35, 4.00

T. ALBERT w Budyšinje

Listowe wobalki

z čišćom a bjez njeho podawa

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. r.

w Serbskim Domje

Powěda so wo tym

fotowe dźěła

wuwića a wobrazy, fotowe aparaty a potrjeba

Erich Winter

w Budyšinje na Kamjenitej hasy 14

Gardiny

story, rolowy tunjo diwan. a spanske přikrywy w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Maršěrowanske črije

čorne 12.90, 15.50, 19.50, 21.50

brune 16.50, 19.50, 22.50

we wulkim wubjerku

Fähle Schuhhaus Budyšin Fährgasse 3

Zwešne wumělske tałdkate madrasowe **garding**

story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Zejlerjowe zhromadne spisy

4 zwjazki

10.— hr

Kupujeće přeco přihódnje we woseb. wobkhodźe dobrych

wupjerkow, dźerća, šatow

fabrikske zbytki jara tunjo

Hilgerowy nasl. **E. Wiltschek**

na Seminarskej hasy 2

Wopytajće na kóžcy pad kupny dom

Max Herde

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Wosebite poskićeńa

Čisto-křesćanske němske nźedźelowanje

žonjace nohajcy, čorne, wosebita składnosć	0.29
žonjace nohajcy, čorne, wołmi. platt.	0.95
žonjace nohajcy, čorne, čista wołma	0.50
žonjace nohajcy, pisana wołma z kumštn. židy	0.75
mužace sportske nohajcy, bałmańe, tunjo	0.29
mužace soki, pisane, sylna twora jenož	0.29
tkaniny za žonjace drasty, jenobarbne, porožak	0.60
tkaniny za žonjace drasty, kaščikojte, porožak	0.60
tkaniny za žonj. drast, kašć., połwołmj., tunjo	0.75
jakowy barchent, lěpša składnosć jenož	0.39
jakowy barchent, čorny, jónkrótna składnosć	0.39
barchent, swětłomodr., za spańske wobleki, tunjo	0.39
pacholace košle, normalne, wosebje krute, jenož	0.95
mužace košle, z kopřiwiny, spodźiwnje tunjo	1.35
mužace barchentowe košle, pisane, porožak	1.35
mužace barchentowe košle, běłe, porožak	1.95
žonjace košle, z paskom a cankowym zasadkom	0.69
žonjace košle, k zapin. na ramjenju, z wušiw.	0.95
žonjace košle, k zapin. na ramjenju, barchentowe	0.95
žonjace nócne jaki, lěpša składnosć	0.95

šatowe powjazy, 20 metr, lěpša składnosć	0.50
šatowe powjazy, 40 metr, lěpša składnosć	0.95
šatowe powjazy, 50 metr, wosebje krute jenož	1.50

Łońowe šatu „hišće wosebje přihódne"

Jenož krótki čas!

W našich fabrikskich předawarńach so sćěhowace

konsumske wěcy

sytne a stódne w znatej dobrej kaikosći a

njesłyšano tunjo

předawaju a poskićamy Wam pomysłomnje přihódnu nakupjeńsku składnosć:

kakao, najl., z rukowanjom čisty	pt. jenož po 54 pj.
płodowe wafle	pt. jenož po 69 pj.
šokoladowe kónčkate poprjancy	pt. jenož po 60 pj.
šokoladowe mjechke pječwa	pt. jenož po 66 pj.
zlemk połnomłóč. worj. šokolady	pt. jenož po 84 pj.

Najwjetši porańak při njepomjeńš. kajkosći

połnomłóčna šokolada, mokka-šokolada, połnomłóčna worjech. šokolada } 3 taffle p. 100 gramach jenož **48** pj.

Šokoladowy Deblitz

fabrikska předawarńa w Budyšinje na Hlownym torhošću čo. 9

Kedźbu! Kedźbu!

Tunjo a derje jěsće pola

Schiffer w Budyšinje na Jerjowej hasy 3

najlěpše plincy 3 po 0.25 hr. šalata kofeja —.09 hr. wobjed wot 0.25 hr.

Jakowy barchent

a płóšliwy somot

w rjanych mustrach a dobrej kajkosći

poruča płaćiny hódno

Rudolf Herrmann

w Budyšinje při Mjasowych jětkach 1

Hosćenc w Jasenčy reje k domkhowańcy

Wobłekowe, kostumowe a mantlowe tkaniny

Tkaniny za podšića a krawsku potrjebu la kajkosće — tunje płaćiny!

Harm, wikowańa ze suknom na Serbskej hasy 1

Nowy transport najlěpšich rańšopruskich

kruwow, jałowcow a žračkow

steji wot štwórtka 14. sept. jara płaćizny hódno na předań.

Max Richter, wikowańa z płahowańskim skotom w Njebjelčicach. Telefon 895

Serbsko-němsko Němsko-serbsko

Słowniki

k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotnišeho zeńskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wuwjedźenjach w Serbskej kniharni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4

Čorny bant za serbske drasty

we wšitkich šěrokosćach, moirejowy bant, běły a rózobarbny, dobry a płaćizny hódny

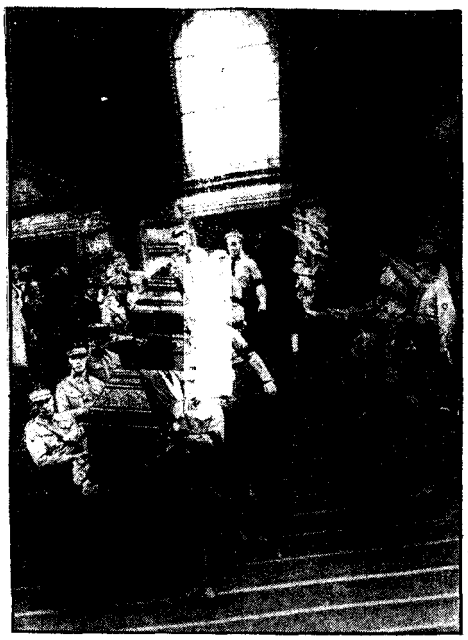
Hilgerowy nasl. **E. Wiltschek**

na Seminarskej hasy 2

Přiloha k čisłu 212

SERBSKE NOWINY

Pjatk 15. septembra 1933

Wjele tysac wjerchownych hosćencow a wjele tysac wojakow z Reichswehry a SA-muži bě na pohrjebnej słužbje za wumrětych hitlerowcow, kotrychž truchła su so z Berlina do Solingena přewjezli.

**Wjele tysac wobydlerjow Solingena bu wot nacionalsocialistiskich wjerchownych wuměnjenych, zo dyrbjachu na pohrjeb swojich „bratrow" hić

Kralowske demanty

Kusko może człowjek wo „kralowskich dijmantach" cytaćj, hdyż mało jich je, kotrejž widża, kelko žu tute hódnje. Francowska, njedźiwajo nimale 60tčmho republikanskeho tydźenja, 9547 kralowskich dejmantow wobhladži, kotrejž hódnosć nimale 19 miljionow frankow muczinja. Mjez dejmantami nomakomy psichu truchi, kaž „regenta", „Trojański wotcej", „Sanzy" a modry dejmant. Nimo dejmantow krónili pokład hišcze 506 parlow wowchija, 230 rubinow, 134 šaphirow a mnoho drubich kamjenjow. Francowska króna běšche najdrohotnišcha mjez wschitkimi europiskimi krónami.

Ale też cuzi: kčorcke dejmanty maju wulku hódnotu. Jedyn dejmant, „Orlow" mjenowany, je wulki kaž hołbjaze jejo, druhi ma podobu njerjadneho hranola; je dołhi kaž porst a rjeka „Stoh". Po statyrje II. je pokład na dejmantach stajnje rostł; wón mjezyske hódnosći milijonow.

Jendźelska króna ma wulku wumelsku hódnotu. Wobsteji se šlebornych wobruczkow, kotrež su z drohotnymi kamuschami wobhrodzane, a njeje maltheski kschiż z dejmantow. Horjeka na krónje je tehornuja maltheski kschiż z rjetočenym rubinom, kotrejž nčkdy cjapka „Czornego pruza" dobyscze. Hłowowy dżel krony je z fiolkowego šonota, wonkownu kromu wotmčnjejo kwčtki a maltheske kschiże z briljantow tworja. Ke krónje hišcze je mnoho šmaragdow, rubinow, šaphirow a parlow šluschi. Kralowski pokład najwjetsche šmaragdy gwčta wopschija. Wschu kromadže so z 4,5 miljona hriwnow wobliża, tola šmčta hódnosć drje dwójzh tak wyšoka być.

Juwele awstriskeho dwora drje njesmu mjenje šlanyc. Prčni kral Wulherstuze bč šybi uniformu z hotowiež dał, kotrejž bč wicha z drohotnymi kamuschami poschita. Do kkrovitscheho pokłada 50 000 brillantow, mnoho rubinow, topasow, šmaragdow a drohotnych parlow šluschesche. kw.

Leutnant bjez tesaka

Generalny połny marschal Wrangel jónu je šwjesło wokna hladajo leutnanta wohlada, kotryž bjes tešaka drohu pschekroczi. Wón jemu pschikiwny, so by horje pšischol.

Cžiže hnydom wdżesche, wo čžo so jedna. Když do pšischłowu lastuwschi, wschelak tešak generala wuhlada, kotrejž tam srjachu, šybi wón krótko so rozsudżiwschi jedyn z nich wopała a potom njebojazny do generalowje sjuwy zaši. Stary Wrangel nochzyche šmjowinaj woczomaj wčrnje. Po nekotrych njewažnych słowach młodeho oficera šuje pschcži. Tutón wonka tešak šaho wotpołożiwschi z wołóčenej wutrobu wotkidże.

Za šebi a šwojim wótrym wóczku dudnjo, Wrangel za šwojim wokmom stejo cžakałche, domiž so leutnant šaho njevrałaja. Lédy bč tutón, wčho šaho bjes tešaka, druhi stronu dróhi dozpčł, jeho khčtže wotpołożiwschi wojak dojdżesche, so by jeho k pólnemu marschałej porucził.

Na kamjenu wschitce so wšy kaž prydy wobjetowaschi a druhi zas šawołany wobjet z pschidpisanej hodnju psched šwojim kujonom pschi pschistajenym stejesche. Tola na njeho wótrej wocži wuwałeschce: leutnant pak to wčnje šnjesche. Nimale jatrach so Wrangel z nim wo... rozmwa.

Jako bč leutnant nčko jitrom wopuschcził, stary Wrangel šwoju šonu šawoławschi ju k wokmu šezahny. Potom so napraschał:

„Widżiśch leutnanta tamle dolka? Ma wón tešak po bolu abo nima jón? — Mandżelska kruczę bole khladnje wotmolwi: „Nč, wón žanehu tešaka nima!"

Ta Wrangel wótrje so šaśmjawschi rjekny: „Widżiśch, to šym bi ja też myślach; ale leutn tak njeje! — wón nje... — tola jedyn . . . !" kž.

Radio

Sr. dnia 16. septembra šlyschimy:

Königswusterhausen. Nimo hnjelcho wschčdneho programa: 11,30 hospodarski hodźinski pschehlad. 15 za 17 spomnjeśi hodźinski pschehlad. 17,20 rólkow synk ... 19 hodźina naroda. 20 tlaśka nóz.

Breslau. Nimo hnjelcho wschčdneho programa: 17,30 ... 18,50 agrarno-politiski ... 19 hodźina naroda. 20 radijowe ... 20,15 operetowy wječor.

Dalše mjenje z dnja w hodźinach programa. Königsberg: 20,05 opera „Hans Heiling". Wrótslawk: 20 wječorny wječor. Kóln-Langenberg: 20,05 hudźba ... Frankfurt: 20 opera „Don Giovanni". Kassow: 20 wječorny wječor. Wien: 18,15 Dekana Schwarzowy konzert. Warschawa: 20 hodźina hudźby.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das für
den Gutsbesitzer Max Gappisch Belmsdorf Nr. 33,
2. den Gutsbesitzer Otto Große-Großdrebnitz
eröffnete Stundungsverfahren ist nach Durchführung der Schlußverteilung aufgehoben worden.

Dresden, am 12. 9. 1933.

Die Landstelle.

Das für den Gutsbesitzer Michael Anguš Gaude in ... Nr. 15 durch Beschluß vom 16. Januar 1932 eröffnete Stundungsverfahren ist nach Durchführung der Schlußverteilung aufgehoben worden.

Dresden, am 12. 9. 1933.

Die Landstelle.

Listowan'e

E. D. Napschečžiwo daloko roschčrjenemu mylnemu nahladej po jakonym płaczi, so mandżelska za dołh muža njeručuje, wschitko jone, hdyž je tajki do abo po łastnjenju do mandżelstwa nastał. Wčricžel muža njesmje potajkim na pschikł. tajke wjeki cžahacz dacz, kotrež su jomu wobchodżenku. Dalak so wešo ma, hdyž je žona mužowy dołh wumrošnje pschewsała (k čžemuž wschak mužowu dowolnosć trjeba). Tak bywa na pschikł. pschi wuczinjenju wolnajenskeho treczenja powschitkownje wajcha, mandżelski hołbu podpisacz dacz. Też w tutym ... pak žona so prawom za dołh muża njeručuje, ale stajnje so hamo k dołžnizu. L.

K sthadżowanju pruskeje statneje rady.

Pokład na Nowy palais w Potsdamje, hdżež so pruska statna rada, kotraž so dżensa pjatk w awli Barlinskeje univerzity sjwjatocznje wotewri, jutrje schotla z swojemu prenjemu dżełowemu sthadżowanju.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 15. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,902	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	13,38	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwjac. frankow	81,20	100 franc. frankow	16,43

Barlinska burša wčera mózne poskupowanje effektownych kursow zapisowasche. Wobrot běsche jara žiwy, so šamo husto material pobrachowasche. Też rentowe wikt mčjachu žiwischi wobchad.

Barlinska produktowa burša běsche też wčera pschecželna. Pschecžiwy stónczenje wjazy njedobałasche, dokelž mlyny žiwischo kupowachu. Pola rožkt so poskiczenje a potrjeba nčkdże rumasche. Ani w pschecžiwu, ani w rožzy so wečera płaczinjy njepschčmčnichu.

Wčera płaczeschze w Barlinje zentnar

pschecžiwy: 8,85—8,95 (8,70—8,80) hr., rožki: 7,10 hacz 7,20 hr., ječmjenja, nalčtnje: 8,60—9,20 hr., nasjmjskeho: 7,45—7,85 hr., wowsa: 6,45—6,80 (6,25 hacz 6,60) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschecžiwy, za september: 9,65 (9,52½) hr., za oktober: 9,70 (9,60) hr., za dezember: 9,95 (9,90) hr.,

rožki, za september: 7,83½ hr., za oktober: 7,95 hr., za dezember: 8,22½ (8,10) hr.,

wowsa, za september: 6,80 (6,60) hr.; za dezember: 7,10 hriwnow.

Wikt w Lubiju.

Pschecžiza płaczeschze: 8,30—8,50 (8,20—8,40) hr., rožka 6,80—7 hr., ječmjeń, nalčtni 8,25—8,75 hr., nasjmski 7,40—7,80 hr., wowsž 6—6,80 hr., běrny 2,30—2,50 (2,40—2,60) hr., žyno 2—2,20 (2—2,30) hr., žloma je maschinu mlócžena 80—90 pj., nuka, pschecžična 15,25 hr., ržana 11,75 hr., wotruby, pschecžične 5,10 (5) hr., ržane 5 hr. Butra (½ punta) 72—80 (70—78) pj., jeja 9—10 (10) pj., twaroh 20 pj., běrny 3 pj., kał, běły 5—6 (5—7) pj., cžerwjeny 8 (7—8) pj., karoty 10 pj., jedżina lobuda 15 pj., šyndrofty kał 10—35 pj., kotrabi 8 (5) pj., porej 10 pj., kórti 18—25 (15—20) pj., kišały kał 15 pj., zhyła 7—10 pj., buny 20—25 pj., tomaty 8—10 pj., šolotej 5 pj., radiški 8 pj., jabłuka 5—20 (7 hacz 25) pj., mčrnik 5—20 pj.

Wikt w Kamjenzu.

Tu płaczeschze pschecžiza 8,60—8,70 (8,30) hr., rožka, 7 (6,80—7) hr., nalčtni ječmjeń 8,50—9 hr., wowsž 6,20 (6—6,25) hr., muka, pschecžična 17 hr., ržana 10,75 hacz 11,50 hr., wotruby, pschecžične 4,80—5 hr., ržane 5—5,60 hr., žyno 2,25—2,50 hr., žłotna žloma 1,30 hr., žloma z šaržanju 1 hr., běrny 2,50 hr. Butra 1,50 hr., jeja 10 pj., kał, běły 7—8 pj., cžerwjeny 8—10 pj., šyndrofty 15—40 (10—40) pj., jedżina lobuda 15 pj., zhyła 10 pj., kórti 15 (15—20) pj., morchej 8—10 pj. Prošata 8—14 hr., běhali 30 hr.

Wikt w Mórczinym.

Mnoho płaczejsche, kowjasy 60—80 pj., cželata 90 pj., skopjaze 90—100 pj., šwinjata 50—90 pj., 9—10 pj., butra 1,30—1,40—1,55 hr., tworoh ... lamy wolij 1,40 hr., hus 80—110 (110 pj.), ... 80—95 (95) pj., kaczy 90 pj., mlode kokle 70 ... kury, sinc 1,80—2,50 hr., kapaun, jutr 2—3 ... kórti 10 pj., kotrabi 10—15 pj., morchej 10 pj., ... (10 pj.), jedżina lobuda 20—25 (20 pj.), łuk, ... 40—60 (20—40 pj., cžesnjana 10 pj., bčły 7—8 pj., wirsingowy 10 pj., buraki, telery 20—25 pj., šolatej 5 pj., mčrnik 30 pj., hrch 25—35 pj., radiški, 2 wokolaj 10—15 pj., zyhła 8—10 pj., kórcepa 7—10 pj., berny, zentnar 2,50 hr., berny, wunt 3 pj., jabłuka 15—25 (15—30 pjenjezow).

Zwinjacy wikt w Mórczinym.

Na wikt běchu 787 prošatow a 154 bekatow pschihnali. Prošata płaczachu, małe 5—9 hr., hrjube 9—11 hr., wulke 11—13 hr. Bekaty, małe 18—28 (15—20 hr., hrjube 29—38 (26—35) hr., wulke 39—52 (36—49 hriwnow. Wikt běše hrjube.

Płaczinu w pinkach su płaczjacy łubjenskich wilow. Když pak žone najpowinjune njejsu, so njepschčmčnicha.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	14. 9.	13. 9		14 9.	13. 9.
Pšenca	177-179	177-179	buny	—	—
rožka	142-144	142-144	wcka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	149-157	148-156	žołte lupiny	—	—
wows	129-136	129-136	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	24,5-25,5	24,5-25,5	lany wosušk	16,2-16,3	16,2-16,3
rżana muka	20,4-21,5	20,4-21,5	snch. truhanc	9,00	9,00
pš. wotruby	9,60-9,75	9,60-9,75	běrnj. kruški	12,6-13,0	12,6-13,0
rżane „	8,90-9,15	8,75-9,00	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,40
raps	—	—	rżana stoma	0,35-0,55	0,45-0,60
hróch, Viktor.	34,5-38,0	34,5-38,5	pšenč. „	0,30-0,45	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,30-0,45	0,35-0,50
pjeluški	—	—	rečna „	0,35-0,50	0,35-0,50

Płaćizny rěznego skotu na Brježdżanskich skótnych wikach.

14. septembra

23 wol., 75 byč., 41 kruw.,— jałoic., 743 čelat, 227 wowc., 839 swini.

Płaćizny za

čelata: 1. 38—42 2. 34—38, 3. 27—33, 4. —;
swinje: 1. 48—50, 2. 46—47, 3. 44—45 4. 42—43,

Pschichodnje šmč so mloka jenož w šawrjenych blešchach pschedawacz.

Po nowym němskostatnym mlokowym šakonju, kiž so pschihotuje, budże so wot pschichodneho lčta mloko w drobnym wikowanju jenož w schkleńczanych blešchach pschedawacz šmčcz, kotrež su z aluminijowymi ryncžkami zawinjene. S tutym pomjenjenjom, kiž w Amerizy hižom lčta dołho płaczi, ma so dezpčcz, so by so mloko njenałażene, pschedewschim za dżeci, wužiwacz. Nałch wobras pokazuje maschinu k pjenjenju wuczinjeneho mloka do blesche.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serbs. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo scěhowkam čelneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnjenja dospołne bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenje dyrbi so bankey hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny wdya a hdyž wozjewja.

Čisło (Nr.) 213 — Budyšin — Sobotu 16. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Politiski tydźeń

Po Nürnbergskim wulkim sjězdźe němske knježerstwo a z nim wschitke wyschnosće se wschej rozsudźenosću a mozu do dźela du. Tutón tydźeń žnny wo wulkich wotpohladach žiwiscneli, cžiłuli, kotrež němske knježerstwo k lěpšemu naschich wobhich njefahłuerjow do skutka staji. Pod heźłom, so pichichodnu symu w Němskej nichtó to njebudże tradacz ani symu mrěcz trjebacz, je knježerstwo k wulkemu wojowanju pscheciwo hłodej a symje zły lud namotwiło. Kaž hischcze jenje było njeje, tak wulkotnje a dokładnje dyrbi so skutk symskeje pomozy pschewjesć. Knježerstwo z tym dopokaza, so je hibanje, z kotrehoż je wono wyschło, woprawdże sozialistiszy smyślene pokajkim ma wutrobu sa wschitke potrěbnosće też najkhudscheho sobustawa ludu. Kóždy budże tu wopory pschinjesć dyrbjecz, tóždy kiž žnne swoje dźełło wunjiwacz a kóždy budże wot swojeho něchto wotedacz dyrbjecz k pomjerschenju nuzy a hubjenstwa tych, kotiż hižom dołho bjez swojeje winy cjeże noscha.

Namotwjenje knježerstwa je hižo žnlny wothłós namakało. Pschełake wulke pschedewsacza a organizacije su hižom nahładne pjenjezy sa symsku pomoz postajiłe a je te tola jenož hałke mały sapoczatk, kotrenuż hischcze dołhi rjad druhich jeźbnje. Wschitzy cžerpjazy budża sarjunowacz dyrbjecz, so zyły lud z nimi jadu njeje a jim jich dóst wołóżecz pomha. Tak žnenmy z trochutnej nadźiju do pschichodneje symy krocžicz, dokelż wěmy, so wěrne ludowe sjednoczenstwo rjane płody ponjeże.

Nimo tutych swjeselazych wuhladow do pschichoda pak dyrbimy tutón tydźeń bohużel też na strudnej podawkaj spomnjacz, kotrejż staj sandźenc njedźelu němski kraj a lud potrjechiłoj. Jedyn strudny podawk je kamne njesboże cutebuża poła Solingena, kiż je žełbi 10 SA-muži jako žmjertne wopory žadało. Druhe njesboże je cžežki wohoń, i kotrymż je so wjeź Oeschelbronn w Badenskej potrjechiła. Nimale tsoćina wěży je so wotpalika. Tola też tu so pomoz namaka a też sa wschitkich potrjechenych ludźe pscharane.

Pruski kraj mějesche wczera wożebity a ważny dźeń w žiwjenju stawiznach. Pruska statna rada je so dołhonjnje a zwjazkownje wotewrita. Zyły lud mózesche so na zwjazkowjesći wobdźelicz. Wěmy, so budże statna rada k lěpšemu zyłeho pruskeho kraja skutkowacz.

Tak w Němskej je wschěm dopředka dźe. Nazionalsozializmuż swoje ideje a sańady do skutka pschewobroża a dże je swojim skutkowanjom zły lud k wyschinje wjesć. W žuzodnej Awstriskej pak nazionalsozializmuż hischcze pod pschesćežkanjom cžerpi. Mnosy jeho wuznawarjo dyrbja na swojim cžłe tuto pschesćežkanje saczuc a też je swojim samożenjom sa swoje pschebudźenje wopory pschinjesć.

Franzowscy politikarjo mużoju su do njeluboych wuskosćow pschišli. Konferenza wo wotbrónjenju so bliži. To Franzowska wjesć jara swjeselana njeje. Wona, kaž so zda, nochce nětko swoje wójsko ponjeuschicz a swoje brónjenje swjaschicz. Tohodla wuhlady za pschichodnu konferenzu naj lepsche njeju. Budźemy pak wočakacz, kak so wězy zofaju. Žnenmy wežipni być, hacz so jendźelskim a amerikanskim politikarjam poradźi, Franzowsku nětko dorěcz.

Schpanjska je w sandźenym tydźenju sašo raz nowe knježerstwo dostała. Dotalny ministerski president Azana bjesche minowany, so z zyłym swojim knježerstwom knježenja wotdacz. Statny president je Lerrouxa sa nowego ministerskeho presidenta wuswolił a tutón je pomérnje spěšnje nowe knježerstwo sestajał. Hacz smjeje Schpanjska nětko dleschi cžas měr, sa to po wschěm sdacžu też nowe knježerstwo njebudże rukowacz móz.

Swonka Europy je so tutón tydźeń mało stało, schtoż bu naš žiwnischo zajimowacz mohło. Na kupje Kubje je so nowe knježerstwo khětro krucże do žedła žydnyło. Posledne dny tam wschelazy strajkowacz spytachu. Dotal pak hischcze njeje znate, hacz je tuta mysl pschiwiskowarjow dobyła. Sjednoczene staty połnózneje Ameriki su so w poslednim cžasu khětro na swoje smutskowne należnosće skoncentrowa'e. President Roosevelt se wschěmi žrědkami spyta, wobstejnosće w kraju polepschicz. Tehodla so Amerika też tak jara wjazy sa europsku politiku njeja-jinuje. W Japanskej su noweho swonkowneho ministra pomjenowali, dokelż mějesche dotalny minister hinasche nahłady wo japanskej swonkownej politizy, hacz jene wyschе městno w kraju.

Wotewrjenje pruskeje statneje rady

Słowne městno Barlin je wczera sašo wulki nazionalny žwjedźelow pschedo aulu shromadźiła. Tsćeha opery, wschitke wohnja wołowych twarjenjow běchu tołsto z ludźimi wobsadźene, kotiż dyžchu žwědłojo tuteho ważneho wokomika być, w kotrymż Pruska nowu wustawinu formu dosta, wustawu autoritarneho stata. Dop. 3411 hodź. shromadźichu so w žłužownym twarjenju ministerskeho presidenta Göringa Pod Lipami pruszy statni ministrojo. Woni se statneho ministerstwa k universicze jědźechu. Pod synkami presenérskeho pochoda ministerski president žwjatocznje łodźe do pilzajskich khorhojow šoi. Wokoło 11 hodź. wón z žwojimi pschewodźerjemi do žwjedźenskeje sale saschupi a z shromadźenym rěkasche:

Je to dźeń niz jenož sa někotrych, niz jenož sa statnu radu, ale je to dźeń wobdźelenja sa zyły pruski lud. W tutym wokomiku so we wschitkich schulach, we wschitkich statnych organisazijach žwjedźenje wotmě-ja, kiž so na žwjatocznosći wobdźela, kotrež tu mamy. W sandźenym cžasu žwjedźeli wustawy jenož srudnje skutkowasche. Dźenża knježi wschudobm žwjedźenske wjesele. Zyła Pruska žwjeczi dźeń dobycza, Prjedy knježesche bojasliwosć liczbow. Tak žnenmy dźensnischi dźeń jako wobrót w naschim statnym žiwjenju wobhładowacz. Też swonkownje budże nětk zysenu žwětej widomne, so je so w najwjetschim kraju němskeho stata forma statneje wustawy sašadnje pschemě-niła. W žwětowych stawiznach su pschezo jenož mu-žoja abo rosčudźaze mjeńschine byle, kiž su dóst ludow postajale. Nazionalsozialistiska statna wustawa, kotraż so w tutej statnej radze jewja, njeplacži dźenża jenož sa Pruski, ale jeje pruhi budża do zyłeho němskeho stata padacz. S wutworjenjom tuteje noweje statneje rady w Pruskej je so sakładny kamjeń k wěrnej nazionalsozialistiskej statnej wustawje połožił. Dobycžerske pschełamanje nazionalsozialistiskeje revoluzije je hrožazy chaos w Němskej pschewinyło. Sswětowe stawizny budża zas swěsćicz, so so z tutym dujom nowe postupowanje Němskeje sapoczina. Budża pak też swěsćicz dyrbjecz, so běsche to jenicžay duch tuteho hibanja, kiž je Němskej wumnoženje pschinjesł.

W dalschim ministerski president Göring na to pokaza, so parlament, kajkiż běsche, so sa němski lud njeschodźi. Cžesća a žywobsda stej sakład noweho stata. Nowa statna rada, kotraż je so tu wutworiła, je sjednoczenje mu-žow, kotiż žami w ludu jako wjednizy steja, njech je na politiskim, na organisatoriskim a wědomostnym abo kul-turnym, abo hospodarskim polu. Statna rada žwjazuje knježerstwo z ludom. Statni radźicželo dyrbja w Pruskej khorohojiznjy hibanja być, jako statne organy. Autorita dże wot horjekach dle, samolwitosć pak pschezo wot dołekach horje. Statna rada dyrbi radźicz, ale samolwitosć noschu žana, k temu je mje mój wjednik powołał. Knježi njeschym powołuje so jich narodże abo pjenjesach, abo nětkaschim stawje, ale jenož po jich skutkach žwěry a podaczu k ludej.

Stoły Němskeje je nětko lud, niz wjazy kraje. Chzemy pschi wschěm dźele Němzy być, pschetož je jenož wo Němsku. Nazionalsozializmuż widźi žwój nadawk w žwěrje k wjednikej. Wjednik je naš w Pruskej na nasche městno stajił. Sslubjamy, so kóždy muż w Pruskej žwoju winowatosć cžini. Ministerski president Göring słónczi žwoju winowatosć w rěcz i tsikróćnej žławu na kanzlera Adolfa Hitlera.

Rozjohnewanje z 10 znjeboženymi Bochumskimi SA-muzemi.

SA kroczi nimo kaschow SA-muzow, kotiż su tak tragisku smjerc namakali. S tutym swojim sconcham poslednju cžesć wopokasuje.

Wulka rěč němskeho zwonkowneho ministra

Němski zwonkowny minister ſ Neurath pjatk wjeczor **fastupjerjow wulkajnych nowin w Barlinje k towarſchtnoſtnemu wjeczerjej w hoſczenju Kaiſerhof pſchija**, na kotrymž ſo tež němski minister dr. Goebbels wobdźěli. Tam zwonkowny minister w ſwojej rěcži wſchelake wo zwonkownopolitiſkim połoženju roskóži, ſchtož jeho hoſcio ſ wulkej kedźbliwoſcze a ſajimom žiwiſchachu. Minister rjekny, ſo móženy hladajo na wulke mjeſynarodne praſchenja nimale dospołnu ſtagnaziju wobſtejnoſcze, dokelž duch Verſailleſkeho ſyſtema tež dźenſa hiſchcze politiku wobkrućuje.

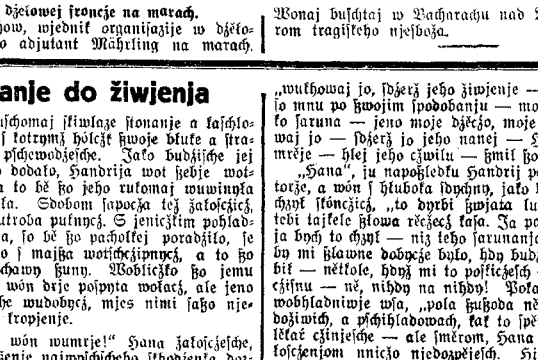
Wukraj dyrbi ſkónčnje ſapſchijeć, ſo ma němſki lud prawo, ſo pſcheczíwo tutomu Verſailleſkemu duchej je wſchěmi mozami wobaraćz. Němſki kanzler je w ſwojej wulkej rěcži pſched němſkim ſejmom 17. meje roſtožił, w kotrymž impliſe, na kaſe waſchnje a ſ kaſkimi ſaměrami chcedny tuto wojowanje wjeſcz. Jeho roſtoženja wobkhowaju pſacziwoſcz ſa němſku zwonkownu politiku, k čemuž je wobſtarowacz, ſo ſo na mnohich wukrajnych měſtnach hiſch je dźenſa jeho ſaſtawy pranje njepohódnoſcza. **Jadro ſaſtawow je, ſo chce Němſka měr a niz wójnu, natwarjazy měr fnutſkach a zwonkach.** Zwonkowny minister ſ Neurath pokaczowaſche, ſo móże ſo napjatoſcz jenoż ſ naprawami pomjenſchicz, kotrež ſo wotprawdźe wulkich praſchenjow zwonkownje politiki pſchimaju a jeje roſcziſanja ſpěchuja. S tuteho dopóſnaca wulhadźeſche inizjatiwa icheſa italiſkeho kujeſerſtwa, kotraž je po wobcežnych jednanjach ſkónčnje k podpiſanju ſrěczenja ſchtyrjoch mozow dowjedła. Němſka je ſrěczenje podpiſała, ſo by ſe ſwojeje ſtrony wſchitke ſrědki nałożiła, ſ kotrymiž móże płódny periodu wuwicza pomhacz ſapoczecz. Saměr ſrěczenja pak njemóże tón bycz, ſo jedyn wobdźělnik ſo pod druhich tłocži, **ale dyrbi dorozumjenje mjes runoprawnymi podjelnikami kujeſcz.**

Swobodny kujes ſ Neurath wupraji pſcheſwědczenje, ſo je pſchi trochu dobrej woli dorozumjenje ſchtyrjoch mozow wo wſchitkich wulkich politiſkich praſchenjach, kiž dźenſa Europje ujemjer nacziſnjeja, derje je możne a ſo móże ſchromadne dźeło ſchtyrjoch mozow też ſa druhe kraje jenoż ſ lépſchimu bycz. Wjeſo w tutym naſtupanju praſchenje wo wotbrónjenju wéſtu njedowěru ſbudźuje. Wſchelake fnamjenja pjeczu na to pokaſaja, ſo je ſwóinowoſcz žiwlnje **wobrónjenych ſtatow k dopjelnjenju winowatoſcze wotbrónjenja dźenża mjeńſcha hacz hdy prjedy.** Sa nas njeje niczo nowsho, ſo ſo ſpyta, tuto ſadźerżenje wuſpraunicz, hdyż ſo **wudawa**, ſo chze Němſka bróniz. To pak minister wědomne ſacſemnjenje **wotprawdźitoſcze** mjenowaſche, ſo je ſamér Němſteje jenoż tón, ſo by ſo dźenżniſcha jenoſtronſka bjeſwobornoſcz wotſtronika, Sſylnje wobrónjene ſtaty dale brónja, a mjeſto ſo bychu wo ſwojim wotbrónjenju rěczałe, **rěcza wo ſwojim bjeſſtrachu.**

Wone njejżu wohrożene, ale Němſka. Jenoż we wukraju ſo wo wójnje rěcži. W Němſkej żebi nichtó na wójnſke ſchmjatanżu njemyſli. Němſka żada bjeſſtrach a runoprawnoſcz; njepſcheje żebi niczeho druheho, hacz ſo by ſwoju njewotwiſnoſcz ſakhowacz a ſwoje mjeſy ſchkitacz mohła. —

Zyły němſki lud wé, niz napoſledk ſ naſhonjenjow powójniſkeho czaſa, ſo wójna tež dobyczerjej żaneho wérneho wuſika, żaneje trajneje lépſchiny njepſchiniſe. Je pſchiſtojnje, napſcheczo tomu wudawacz, ſo derje chze nowe němſke knjeżerſtwo wſchitke ſwonkowne ſchmjatanżu wobeſcz, ſo pak jemu pjecza jenoż na tym ſaleži, Němſku w czaſu měra ſeſylnicz, ſo by potom ſjawnej politiſy mozy pſcheczicz mohła? To ſu jenoż hrajżanja ſ myſlemi, kiž ſo na żadyn pad na woprawdźitoſcz załožowacz njemóża a ſ kotrymiž dozwła żaneje ſprawneje a realneje politiki możno nje-je. Hdyż pak żebi myſlа, ſ kaſkimi próſdnymi wudawanjemi knjeżſtwo dobyczerjow nad pſchewinjenym ſwěczenjez, minister temu rażnje rjekny, ſo ſo Němſka ſapowěduje, taſke něſchto dźeje ſnjeſcz. **Tehodła njech wukraj ſkónčnje wudawanja a wumjetowanja woſtaji, ſ kotrymiž wokoło problema wotbrónjenja rěcži, a njech ſo radſcho problema ſameho pſchima. Skónčnje woſtanje jenoż jedyn roſkud, pak ſo ſo runoprawnoſcz do ſkutka ſtaji, pak ſo ſo zyła myſl wotbrónjenja ſwjeſe, ale ſa ſcżéhwši Němſka ſamokwjenje njeby njeſła.**

Minister by wobżarował, by-li ſo njewóżna politiſka methoda měrjenja ſ dwojej wěru też we wuwiczu němſkowotrſtiſch poczahow ſo nakoſowała. We wukraju ſo hiſto wupjeraju ſ wudawanjom, ſo wuwicze w Awſtriſkej njeje na pomėrу mjeż Němſkej a Awſtriſkej bjes ſcżéhwku woſtało. Wſchelaży w tym ſamo měſchenje Němſkeje do naležnoſczow druheho ſtata widża. Kotliż tak měnju, jemu njemóża ſa ſo wotacz, hdyż na to pokaże, ſo ſu ſo hoſpodarſke a finanżne wuſtoſcze Awſtriſkeje toſa **14** lét dołho wuwużile, ſo bychu ſo ji politiſke puta napokożile.

Wjednik w dźeiowej froncze na marach. Reinhold Muchow, wjednik organiſazije w dźěłowej froncze a jeho adjutant Mährling na marach. Wonaj buſchtaj w Bachnarachu nad Rheinom ſ wopoſom tragiſkeho njeſboża.

Durbjeli ſapſchicz ſ, ſo my w Awſtriſkim němſkim ludźe dźeł naſchcho luda widżimy. Dyrbimy ſebi **żadacz**, ſo **njewoprawnjene** měſchenje druhich krajow do ſedźanjow **mjes** Němſkej a Awſtriſkej wuwoſtajne.

Němſka pſchichodnemu wuwiczu europiſkeje politiki ſ wěſtej a měrnej dowérу **napiſchecżo** ſhladuje. Zo ſopjerajo na wotnjecżenu ſmiſkowny móż a jednotu luda budże ja ſwojim ſamérom honicz, ſo by tutomu ludej wobſtrjedź druhich ludow żiwjenje w měrje a cżeſcži ſwjeſcza. Měr a do wérjenje, ſakładny kóżdeho politiſkeho ſuđerowanja a ho ſpodarſkeho poſtupa, ſo hakle wrócza, hdyż je ſo połóżcze nje Němſkeje a druhich ſtatow wotſtroniło. Wukraj tej pſcheſtanje, na cżě němſkich emigrantow poſłuchacz a dźenż niſchu Němſku dopóſnaje, kajkaj woprawdźe je, horda, nje wotwiżna a měr luboważa. Druhe kraje budża ju po ję ſadźerżenju poſłuchacz, kotrež pak je kóżdy cżaſ **prawnemu ſhromadnemu dźełu** hotowe.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 16. ſeptembra 19..

— **Wo wjedrje.** Wczeraſa wjeczor we 7 hodź. barometer 749, hygrometer – 2 a thermometer wjedrje 4:15. Dźeń ſa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer – 2 a thermometer w nozy – 10. Wjedro budźe dale ſuche. Wyſchina je nad nadchim wjedrom wyſoka. Wona leži ſe ſwojim jadrom nad Francowſku a ſtrowi ſ Balkanſkej ſuſu. Wona wjeſe tež nad pſcheczelſkimi a nam kwaſlu rjane wjedro pſchinjeſe. Wokoło njeje tuſe niſiu. Wyſoke ſuſu ſo nad Ruſej wuſtrowjeja, kotrež wobſtej ſ Pólſkeje a Schlesiſkeje dojaſu. Druha wyſoka niſ ſo poła Islandſkeje wuſtrowja a hiſcze wjetſcha na Zendźiſkim Atlantowacz. Tež nad Fryedſnaſkim morjom maja niſiu ſ dołhcżowanym wjedrom. Wot tam ſo pa jachmy, rjane wjedro pſchi dołhu njewobſtajnoſcz. Wot 14. njedźelu po ſwj. Trojicy ſtejnczko 5,37 hodź. ſlończ a ſo 6,10 hodź. khowa. Mjeſnczk ſkhada ſwoje ſtejnczko rano 2,36 hodź. a khowa ſo powołnju 5,18 hodź.

— **Dźenſniſche wiki.** Wutra płaciſche 75 pj., jeja 10—11 pj., twaroh 15—20 pj., huſy, żiwe 1,50—3 hr., kaczki, ſarſcżane, punt 80—85 pj., kury, żiwe 45—55 pj., kury, ſarſcżane 65—75 pj., hołoſe 45—50 pj., kał, cyłowany 6—10 pj., bóły 4—8 pj., ſyndrowy 10—45 pj., kóſki, ſcżene 10—20 pj., kiſſale 8—15 pj., hołoſtez 5 pj., bumy 8—12 pj., morchej 8—10 pj., zybla 8—12 pj., kalrabi 10—15 pj., rhabarber 10—12 pj., jódżna loboda 12—15 pj., radiſki 10 pj., tomaty 10—20 pj., pruſnizy 20—25 pj., jabłuka 10—20 pj., kruſchwy 10—15 pj., nowe bérny, 10 puntow 35—10 pj., mód w ſchpikenżu 1,60—1,70 hr., mód bjes ſchpikenża 1,40—1,50 hr., ſaun wołij 1,40—1,50 hr. howonow.

— **Budyſke hapuſki** ſu wſchédne duy hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak famkinjene. Nózam ſłużbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena hapuſka i mjeſacz, nym wotmjenjenjom. W ſeptembru je to Mérchejanſka hapuſka na Hlowonnu torhoſczu.

— **Swiſli** ſ póſtſtym autobuſom k Rjetſanſkej farmuſchi. Njedźelu 17. ſyſtemora ſ Budyſchina wot dwórniſcheża 9,10, do Mikowa 10,25, do Riſeje 11,09; ſ Budyſchina wot dwórniſcheża 13,10, do Mikowa 14,25 do Riſeje 14,46. Swiſli wróczo njedźelu ſ Riſeje 18,27, do Budyſchina 19,40 a póndźelu ſ Riſeje 5,10 do Budyſchina 7,00 hodź.

— **Saſſka kraina loterij.** Wſchi pjatkownym cżehnjenju 5. rjadownje 203. ſaſſkeje krajneje loterije (11. dźeń) padże dobyczje wo 5000 hr. na cżiſło 117018 134039; dobyczje wo 3000 hr. na cżiſła 56088 96212 99725 101143 118198 137326 150080; dobyczje wo 2000 hr. na cżiſła 1051 2558 6613 7305 13826 13538

Wuſchanje do żiwjenja

Tu ſo jej ſ wuſchomaj ſkiwlaze ſtonanje a kaſchlowanje dobywaſche, ſ kotrymž hólcż ſwoje bluke a ſtrachcżiwe płakanje pſchewodźeſche. Jako budźiſche jej to hobrſtich mozow dodało, Handrija wot ſebje wotſtorcżi; hnydom na to bě ſo jeho rukomaj wuwinyka a hólcżka poſběhnyka. Sdobom ſapocża też ſakoſcżicz, ſo mohła ſo jej wutroba pułnycz. S jenicżkim pohladnjenjom ſo dohlada, ſo bě ſo pachołkej poradźiło, ſe ſubicżkami jornjakko ſ majża wotſchcżipnycz, a to ſo jemu potom do dychawy ſunu. Wobliczko ſo jemu cżeſwjene ſaběhny; wón drje poſpyta wokacz, ale jeno bluke ſwuki możeſche wudobycz, mjes nimi ſaſo njewjeſtele ſtonanje a tropjenje.

„Wón wumrje, wón wumrje!“ Hana ſakoſcżeſche, hdyż be jeje ſaſtrożenje **najwoſchiſcheho** ſthodźenka dozpołko, mjes tym ſo **wona** w ſwojim ſadwělowanju wſchitko możne poſpytowaſche, ſo by hólcżej wołoſene ſcżinika. „Handrijo, **ty** ſy jeho morił! To ſo njebudźiſche mohło ſtacz, hdy budźich jeho hladała — Handrijo, moje dźeczo mi wumrje — moje dźěczo — wulhowaj — wulhowaj jo!“

Hdyż Handrij macz widżeſche, kotruż ſmjertny ſtrach cżwilowaſche, tu wón ſteſche, taj by rjekł, ſo bě roſum jhubił. Sdaiſche ſo, ſo hačle po nje ſkóczi do teho pſchiſtupje, a po ſwojim wołoſcu, tiż ſo hi dheſe pſcheczo żarliwje cżerwjeneſche. Jo wón poſmjewaſche, jako by ſ tym ſwoje mjeſy ſchkitacz chcył. Wobhlad hólcża, kiż ſo je ſmjerſcze, na njoſe hłubſcheho ſacſiſcheża njeſtajo ſ tróſta pſcheby jeho njewinowate poſmjewanje, daż pak młoda żona, widżo, ſo ſu jeje proſowanja ſamo, jemu ſ nohomaj padże, jemu dźerżatko ſ rukomaj a ſ hnujazym **wuralom** jeho proſcheſche, wuſmjeſchanje **ſ jeho** wobliczka.

„Wulhowaj mje ... jo!“ wón ... ka, **a jeje wo**czi ſpreſnjeſcheſe ſej w pſchemy ... wudźerżaſcze,

„wulhowaj jo, ſdżerż jeho żiwjenje — móż mje — cżiſ ſo mnu po ſwojim ſpodobanju — moja ſmjercz wſchitko ſaruna — jeno moje dźěczo, moje dźěczo — wulhowaj jo — ſdżerż jo jeho nanej — Handrijo — wono mrėje — hlej jeho cżwilu — ſmił ſo nad nim —“.

„Hana“, ju napoſledku Handrij pothmurjenje pſchetorże, a wón ſ hłuboka ſdychny, jako by ſwoje żiwjenje chcył ſtónczicz, „to dyrbi ſwjaſa lubóſcz bycz, kotraż tebi tajkele ſłowa rěczecz kaſa. Ja pak, hdy bych mohł, ja bych to chcył — niz teho ſarunanja dla — nė, ſchtoż by mi ſławene dobyczże było, hdy budźich to ſ mozu rubił — nėttkole, hdyż mi to poſlicżeſch — ſa tajkule płaczińſnu — nė, nihdy na nihdy! Pokaſaj“, wón hólczka wobhladniwje wſa, „pola żuſtoda nėhdy podobny pad dożiwich, a pſchihladowach, kak to ſpėſchnje pſchiwokany lėkaŕ cżinjeſche — ale ſmėrom, Hana — ſe ſwojim ſaſtoſcżenjom niczo njedoſpėjeſch. Hiſchcże pachołk dycha; hiſchcże je rum pódla twjerdże pſchitłużnjeneho ſorna, a trały majż jeno cżežko a pomału bubni. Zyte hodżiny mója ſo minuły, pryedy hacz wożuđne roſrińnjenje pſchińdże. Hdy by to twój muż wjedżał, by lėkarja won pſchiwjedł; w měſtaczki jedyn je, a to je pjecza wuſtojny muż — wėſo — pryedy hacz ſo Jan wrścżi —“.

„Wulhowaj mi moje dźěczo, Handrijo! ach, wulhowaj jo, ty to możeſch!“

„Sſrabaj ſo, Hana“, Handrij jaſno pſchetorje, „abo ty namaj cżežke ſcżinſich, najlėpſchi ſ tamnnych ſrėdkow nałożicz. Tule ſyndri ſo pódla wohnja — taſle — a nėttkole wſmi ſwojeho hólcża wrócze — wbohe turjo, kak ſtyknje dycha — jene położenje je jemu pſchihodnjſche dyżli druhe — pytaj tehodła, jemu taſte położenje dacz, pſchi kotrymž najmjenje cżerpi — potom pak budź jmėrom — taſle — to je wſchitko, ſchtoż może ſo w tuthwilu ſtacz.“

S thutnym ſobuczuczom pohladny na dyrlotazu mjedu żonu, kotraż na jeho wukajanja ledżonje poſłuchaſche, potom wón nėſchto trócz tam a ſem pothodźi, hłowu tłonjo a hłuboko ſo ſamyſliwſchi. Na jeho ſe wjedrom roſtorhanym wobliczu ſo wotwobraſowa cże. kak to w nim nutſka bėdżeſche. Nadobo ſaſo pſched Hanu ſaſta, kotruż runje jeno ſmjertny ſtrach hłuboce pſchi mozach dodżerża.

„Wſmi wſchitku ſwoju wutrobitoſcz“, wón pothmurjenje rjekny, „pſchetoż wot twojeho méra żnadź żiwjenje dźeſcża wotwiſuje“.

„Ja ſłyſchu — ja ſłyſchu“, ſcheptaſche Hana, wot mojeho cżerwjeneho wobliczа ſtonażeho hólcżka njepohladujo.

„Dobre, Hana. Nėttkole ſo je ſcżerpnoſczu a duchapſchitomnoſczu wobrónił. Hdyż ſo żyle ſwojemu ſtrachej podawaſch, to może ſ njeboju wjeſeſ. Waſch druhi kóń ſteji w hródżi; jałeſin na njeho a do mėſta dojėcham —“.

„Ja dyrżu we ſwojej ruſy ſtama woſtacz“, mloda żona ſkorjeſche.

„Myſl ſebi na ſwoje dźeczo, Hana; podaj ſo do wjetwotwobroczennoho; moja pſchitomnoſcz ... njeponiha —“.

„Jenicżke ſłowo — Jan je ſo ſebu wal.“

„Jeno ſo je tu jena wuſta. ... ; ale Hana budź jmėrom a wuſtaw ... wo twojeho dźeſcża ſo jedyn. Wjer ... ſu, a mam ... Do dwu mołeſtach ... płak bacz — a ... ſiwjenju dr ... ntoj. bėdżinje wón ... kóń, pſchijėdża dro ... je pſchi ... trebnymi ... — nó, Hana, ... ſtrat, roſſudnym ...

Wón ſo ... bi ſo pſchitkrwu na ſtawu ... ſwu ... abo też dalſcheho ... o, do ſo won ſtupi. Jeho ... uny wuroſ po**thmurjeneje** roſnu

22051 23151 25793 29323 32255 32[illegible]
36967 38183 44508 45351 48774 49[illegible]
58402 61555 63526 68477 68990 78[illegible]
99719 110301 110736 112997 114[illegible]
130226 134714 140434 141144 142[illegible]
cje wo 1000 hr. na cżijta 3091 5549 6265 [illegible]
10767 10986 12151 12791 13305 13947 1[illegible]
21052 22065 22442 26002 35370 44700 46[illegible]
46510 47050 47590 48849 52782 56824 6[illegible]
64563 65159 68990 72264 72687 73256 75[illegible]
81649 83185 84161 88198 89433 91677 92[illegible]
93430 93974 94664 95484 95637 95971 100[illegible]
105649 108624 113173 113706 116260 116305 11[illegible]
119876 122467 123346 123787 125430 125596 126[illegible]
128655 133931 136008 140004 140433 140556 14[illegible]
143861 146413 146769 147864 148564 151552 152187
155631 155906 156637 157519 158132.

— **Dobyjcje wo 1000 hr.** padje pichi wóżrawiskojim cżehnjenjin Sattlerje krajnje lotterije na cżo. 19987 do tudomnjeje Rotkrezej lotterijowej kollekzije na Nóżarskej bróży 22.

— **Jśdnej kole fradnuti.** 15. septembra powoldnju o 15. hodźinje sa na Swentowarej Lawskej hasy mużaze śedne kolo fnamki „Phönenem" fradnyli. Kolo mórskje cżorne krojna a błotoschtitaloj, żolte lwjena, wuske, krótke runc wodźidło s cżarnymaj zelluloidowymaj płotnami dłomaj, Torpedo-hamobéh, śedrej gummijowej wobruczi, karbidowom latarnju fnamki „Stjerna". Sady śedla bésche hischcje wużkolinolichaf s margarinowym karbonom, to kotrymż bżehu nekotre dżelanjske wuży. — 9. septembra fradnychu s jenez wokuśe w Natarjezady mużaze kolo fnamki „Presto", cżijżlo 109972. Kolo mórskje cżorne krojna a błotoschtitaloj, żolte lwjena, jendźelnje wodźidło, elektrisku latarnju hdż dynama, prózku śedru a dalsi cżehnjenjin wobruczi, Torpedo-hamobéh. Wo wużywane śdźelnja prożyj kriminalne woldźelenje abo żandarmstwo w Budyschinje.

S **Budyšez.** (Słowniske powześe.) W cżasu wot 7. do 13. septembra 1933 narodźi so Marja Sonja Cżapliez s Hajnja. Wupowesżenjskoj staj so Pawoł Josef Żur se Mnichonja a Helena Pinkaśz w Hajnjanach. Wérowanjow a smjertnych padow żanych njebésche.

Z Jaseńcy. Zańdżenu njedźelu wotmé „Jaseńcanska Katolska Bjesada" swoju zwućenu mésacnu zhromadźiznu we wjesnym hosćenu, kotraż bé tuźón raz z tym wuznamjenjena, zo bése zdobom swójbna. Předsyda knjez Just wotewri zhromadźiznu a powita nanajwatrohniśo wśé sobustawy każ też mandźelskich a knjeżny, kotříž bżehu so we tak bohatej liczbje ześli, tohorunja knjeza farara Delana, kotryż bése tak rjany přednošk dobrowólnje přewzał. Wosebite powitanje płaćeše pak wosadnemu knjezej fararjej Wjeney, kotryż bé do nasejo Bjesady zastupił a prośeše jeho, zo by duchowne radnistwo přewzał. Potom přepoda k. fararjej Delanej słowo k přednoshej, w kotrymż so réćnik wosebje wo socialnym póselstwje mésnika zaběraše. Pokaza, kajku wažnosć ma duchowny za socialne a nabożne żiwjenje. Krótka přestawka na to so ze někotrymi zhromadnymi spéwami wupjelni. Při tutej składnosći postrowi nowy wosadny knjez farar luboych přitomnych a poréża hišće z kóżdym wosobinsey. Na to přednjesy Jan Wjesela prolog wénowany knj. fararjej. Nétko jinaše so k. farar s tohorunja a podźakowa so knjezej fararjej Delanej za krasny přednošk, dale Bjesadźe za přeprošenje na 60lětny jubilej, wosebje pak hišće předsydźe za pomjenowanje za duchowneho radnika. Pokaza na Hórnikowy jubilej a kak je za nas Serbow dźěłał; přetož tak Hórnika najhólše śesćimy a nic jenoż ze swjedźenjemi. Z połnym dźakom wopuśćichu přitomni Handrikce hosćenc.

Z Khróśćic. Zańdżenu wutoru 12. septembra zeńdże so „Jednota DJK" w Khróśćeach po dłośej żaljowskej přestawcy k postajenej mésacnej zhromadźiznje pola Wjenkec. Lęp hodź. wotewri knjez kaplan Hamdrik zhromadźiznu z přenjej a poslednjej śtućku spéwa „Riana Lužica". Wśěch přitomnych powitajo a wozjewi k zapórańkej porjad wjeczerneho zeńdżenja. Na to słyšachmy zajimawy přednošk knjeza kaplana wo ułodym Chinesu (Josefu Wain), kiž bé 15000 km puéowawśi swjate město doepśé. Přednošk bé nimonjerny ważny a nasej zhromadźiznje přiměrjeny. Z njeho dowidźamy, kajku wutrajnosć mjeże tutón chinski młodźenc. Dale mamy jeho zmužitosć wohladźiwać a jako dobreho kśesćana. Njeboješe so ani wuraty ani smjerśe. Wón je najhódniši přikład dobreho katolika. To je uznaće krutoje katolske [illegible]. Toż nasa [illegible] wažnosć je, ze razuje nase wezwuznuće zastrupjowy a zo njedźelu dźerżimy [illegible] wutłam abo za swoje wuznawanje. [illegible] městnje derbiny so za swoju [illegible] hakle za cźelo. Zo bé so přednu[illegible]olobał, bé jasnje na młodych [illegible] tym wuzwoli so nowy [illegible] dalši funkcionarjo[illegible]stwy, kotryż chcedźa hišće [illegible] pola předsydy zamolwja! Po [illegible] danych sobustawy a zanjesechu spéw [illegible]stwo! Potom śerbowa [illegible] wobłožny. Naš [illegible]mowase rozprawa wo nowym spodobnišem [illegible] je wosebły k. farar nam přenjal. Wono [illegible]dom zady noweje šule leži. Za nas je jara přihodne a też rjane wulke. Knjez kaplan na to pokaza, zo njeje bólkopanje hłowne zwućowanje cźła, ale najwažnišo wostanje přeco powšitkowne zwućowanje cźła. Žadaše sebi, zo by kóżdy porjadnje zwućowanja wopytał. Zwućujemy kóżdu wuteru wot 8 hodź. na Wjenkec žurli. Dale jednaše so hišće wo zawésćenju. Sćini tu sobustawow kruće na to skedźbnych, zo njesmédźa we [illegible]wańskich sobu kopać, dokelž potom njej[illegible]. Njech so tola po możnosći mnozy ke [illegible]wjazankam! Na kónc podźakowa so [illegible]hišo wašim přičinnym. Ze spéwom [illegible] skónći so derje poradźena zhro[illegible].

Ze **Sernjan.** Njedźelu 17. t. m. wot z dypkom 8 hodź. Ralbičanska „Lilija" spéwny wjećor zarjaduje. Po swojim założenju 1895 je ta tehdyše Ralbičan[illegible] towarstwo nazymu prěni raz koncertowało jako mužske towarstwo ze njebjże 20 mużskimi a pózdźo je wurosło k mésanemu khórej, tuklhwilu ze wjacy hač połsta aktivnymi sobustawami. Tutón wjećor nawjednje tuklhwilny wjednik Mikławš Hajna-Konjećan posledni raz jako dirigent, dokelž k 1. oktobrej t. l. złoži tuto swoje zastojnstwo, hdyž je přez 37 lět sobuskutkował, najez nimi 33 lět jako dirigent, prěni raz nazymu 1900 w Sernjanach.

S **Mužatwa.** (Direktora fajli.) W nozy k pónjdźelu znateho direktora Lesta z Mužatwskeho papjernika fajachu, jako je swojim autom we tudomnym torhošcu wolasa. Jeho do jastwa dowjezechu. Pórběrju je wulka fyla pschihladowarjow na torhošcu sbéra, kiž chcyše widźeć, kak direktora do Bélje Wody wotwjezechu.

Niedźelske myslički

Dobre prawidła za wocżehnjenje dźeći.

1. Prěnje dźěcżo dyrbi so hnydom derje wocżahnyć.

Njemjeżlinka je, kotryż mjeńsche lute derje wocżehnjenje dźeći, je praschachu, kak je cżinił, je je telko dźeći tak derje wocżahnył? Wón wotmolwi: „Na prěnje njeżnym żenje swojim dźěcżom nicżo pschikazał, ichtož bam njeczinjach; a s druha bym wulku zwédomliwosć na to złożił, moje prěnje dźěcżo prawje wocżahnyć. Tak su je s Bożej pomozu po nėczim wschitke derje rodźiłe."

2. Dźeń na poślušnosć. Njemuży śebi, so chcesch śebi halle potom wot dźeći poślušnosć žadać, hdyž to rozumja. Poślušnanje dyrbi dźěcżom smužene być.

3. Wopokaj swojim dźěcżom lubosć, tola tak, so je tebje pschcżo boja a tebje cżesća.

4. Njecżeep żanehu pschecźiwjenja.

5. Hdyž su dźeći pódla, dyrbja starschi stajnje pschesjene być. Khłostane dźěcżo so żenje njeżmé sady nana abo maćerje thowasć, so by wukhow pschecźiwo jastuženemu ihłostanju namakało.

6. Wocżehń swoje dźěcżo k dźełu, a staraj so sa jeho strowosć.

Z Łužicy

* S **Wostrowza.** (Njeboże.) Na dróhu j' Wostrowza do Luboja je so sajso cżeże njeboże stało. Motorowy kolesaś s Hornich Kundraczic dyrbjeschi so antej wumnyć, kiž jemu napschećżo pschijéżdże. Pschi tym motorowy kolesaś je smydłom do tshioma stajy a so na prawym boku tak sté śrani, so hnydom śežkjeje pomozy potrjebasche.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Wilsdruffa.** (Żeleznišći cżah hłuchoněmeho pschejéż.) Njedźelu wjećor so na żeleznišćim pschekhodże njes Wilsdruffom a Tharandtom struchle njeboże sta. Korbpleczer Hinka z Obrhermsdorfa, kiž je zule hłucht, runu něru do cżaha zabża, kiž z Freitala pschijéżdże. Lokomotiva jeho pod kolesa wjerchny a 25 metrow dałoko sobu wleczeschi. Wón bé hnydom morwy.

* S **Rabensteina.** (Nimal 400 żurkow śmicżiłi.) Żurcża cżuwja w Kamjenicżanskej wokolinje je wulka. Kamjenicżanskej njeżaślużerjej staj za tři njedźele 102 starych a 280 młodych żurkow wutrohł a złonżowałoj. W někotrych żurcżich dźěrach wjazy hač połdra zentnarja forma namakaschtaj.

* S **Oberwiesenthala.** Ssotnje s Barlina we swojich próżdninach w Schmrčkowych horach pschebywajschi. Przeby hacż so jeju próżdniny złożichu, chcyschej k swojemu pschećelstwu do blišich Czech dojéć. Hdyż cżeżk sastojnik na mjescach wocżak pschepytowaschi, namaka w korcu wobraz němskeho kanzlera Hitlera, Göringa a wjelakich druhich wjednikow nazionalsozialistiskeje stronY. Sastojnik zonje cżeśeej statnej polizéji pschepoda, kotraż jimaj wobrazy wotewja. Na druhi dżeń hotuje na potżasku kommissariat fkafachu, jej sajachu a do Egerskeho wokrjesneho sudnistwa dowjezechu.

* S **Plawna.** (Dźěcżo so smjertnje wopalisso.) 3-lětne dźěcżo Ruth teperja Uhlmanna, je na żeleznički cżeskeho wopytanja w tudomnej khorowni wumrěło. Dźěcżowa maćej kojcj warjeschi a hotowaschi so dźěcżatom woju njedaloko plawnjeho warjaka fjamu stejo wostaji. Kotejka korusz s warjaczej wodu powali a woda jo na nju wukhny. Lékarjam móżno njebé, holejka pschi żiwjenju sdźerżeć.

Najnowše s cyłeho swęta

— **Ruhlady na wjedro sa jutjischn njedźelu: Rjenje.**

* **Předsadowschcho intendanta wjeczorno-němskeho radija Arnoschto Hardta a předsadowschcho pschekhrikeho direktora wjeczornego radija Kortu su sajeli. Wjshnuschi běsche pschikaz saje:ja dla hubjeneho hospodarjenja hudałe.**

* **W Dortmundże schitwórtk wjeczor wozbowaj autaj z wotmachom do so sraschichtaj. W jenym wozu žedźesche hannowerski wyschschi president, wjednik wyschicheje SA stupiny Lutze. Druhi wóz wodźesche znaty wujedźowar Maidorn z Drježdźan. Lutze so lohko srani, Maidorn pak cżežo.**

* **W sanatoriju Waldfrieden w Zehlendorfje pola Barlina je so schtwórtk popołdnju pryjedżeschi direktor Barlinskeho radija Wjedrich Jurij Knöpke saiselił. Jeho bżehu z druhimi radijowymi wjednikami psched nėhdże 6 njedźelemi sajeli. Jeho a jeho kolegow winowachu, so su z pjenjesami Barlinskeho radija k schkodże powschittkowneje hospodarjeli.**

* **W Pariżu je schitwórtk ułodny turkowski student z druheho posthoda Eiffelskeje wéże dele skočił. Wón so saraży.**

* **Schpanjska ministerska raba je wobsamkła, so maju so wschitzy politiziy jeczi hnydom z jastwow puschczicz.**

* **Misto Witebsk w Rusłej su so w druhim wulke pschekhwatanja wotkryle. Schkoda pjenża nekotre miljony rublow wuczinja. Wjednich druhimow su hižom 14ta dołho kjenjesy brali a wożaki zapiłowali. Nekotrych sajatkowali su sajeli a k jastwu wot 3 hacż 10 lět sawdźili.**

* **Knjezestwo w Kubje je pschipowědżiło, so chce znutskownu politiku wjesez, kotraż budże diktaturje podobna.**

Towarstwowske powěstnikl.

Drježdźany. Wšitko tu bydlace Serbja so wutrobnjo na serbske kemše njedźelu 24. IX. 33 rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais přeprošaja. Spowědź wot 7 hodź.

Drježdźany. Serbske towarstwo „Cornobóh" ma sobotu 16. 9. wjecżor we 8 hodź. zhromadźiznu pola Zmijee na Christianskej dróży 22. Hosćo su wutrobnje witani. — Njedźelu 17. septembra pop. ½4 hodź. su serbsku kemšu w křižnej cżirkwi.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" ma přichodnu njedźelu 17. septembra pop. w 4 hodź. swoju mésacnu zhromadźiznu. Wšitkich lubych sobustawow wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Ralbicy. „Lilija". Njedźelu 17. t. m. wot z dypkom 8 hodź. zarjadujemy zjawny spéwny wjećor w žurli Sernjanskeho hosćenca. Wšitkich lubowarjow serbskeho spéwa wutrobnje přeprošujemy.

Wjednik Mikławš Hajna.

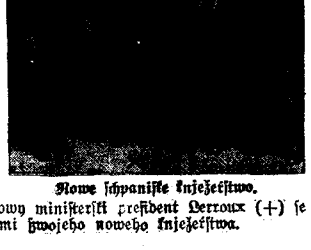
Wićne płaćizny w Budyšinje.

16. septembra 1933.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlépše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najniža płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenca - - - - - - - - -	50 kg	8,50	8,60
Rožka - - - - - - - - -	50 kg	6,90	7,00
Ječmjeń, lochy - - - - -	50 kg	8,50	9, 0
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	7,50	7,75
Ječmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	—	6,75
Wows, nowy - - - - - - -	50 kg	6,00	6,20
Wows - - - - - - - - -	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	—	—
Syno - - - - - - - - -	50 kg	1,80	2,10
Sloma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	0,70
Sloma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	1,00	1,20
Sloma z cypami młócena -	50 kg	—	—
Butra - - - - - - - - -	1 kg	—	3,00
Jeja - - - - - - - - -	1 štk.	—	0,10
Pšeńcna muka 60% - - - -	50 kg	—	15,25
Ržana muka 65% - - - -	50 kg	—	11,75
Pšeńcne wotruby - - - -	50 kg	—	5,00
Ržane wotruby - - - - -	50 kg	—	5,00
Husy - - - - - - - - -	1 štk.	—	—
Prosata 1129 štuk - - - -	1 štk.	8,00	15,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Nowe schpanjske knjezestwo.

Nowy ministerski prezident Lerroux (+) se sobustawami swojeho noweho knjezestwa.

Serbsko-němske Němsko-serbske

Słowniki

k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotnišeho zeńskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wuwjedźenjach w Serbskej knihańi w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4

Hdže? daće swoje

filmy, platy atd.
ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikara
Erich Lenz
w Budyšinje
na Hošic hasy 21
Po zawrjenju wobkhoda tykuce Waše foto-wécy prošu do kašća při mojim wobkhodze. / Telefon 2134
ZEISS TESSAR

Lilija

wuhotuje njedźelu 17. septembra 1933
spěwny wječor w Sernjanach
Wutrobnje přeprošuje **Ralbičanska „Lilija"**

Hosćenc w Jasenicy reje k domkhowańcy

Wupjerki we wšech šěrokosćach
łožowe damasty smuhaty plat płachty
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

K běrnyzběranju
wšitke družiny
korbow
podawa dobre a tunje
Otto Stein
na Kamjenitej hasy 12

Jakowy barchent
a płóčliwy somot
w rjanych mustrach a dobrej kajkosći
poruča płaćizny hódno
Rudolf Herrmann
w Budyšinje
při Mjasowych jětkach 1

Harfa
za dźěćikemšenja
je za 20 pj.
dostać w
Smolerjec knihiarni
w Serbskim Domje

Gardiny
story, rolowy tunjo
diwan. a spanske přikrywy
w Budyšinje na
Zwonkownej Lawskej hasy 10

Powěda so wo tym
fotowe dźěła
wuwića a wobrazy,
fotowe aparaty
a potrjeba
Erich Winter
w Budyšinje
na Kamjeńtnej hasy 14

Kedźbu! Kedźbu!
Tunjo a derje jěsće
pola
Schiller w Budyšinje
na Jerjowej hasy 3
najlěpše plince 3 po 0.25 hr.
Šalka kofeja —.09 hr.
wobjed wot 0.25 hr.

Wudowc,
wobsedź. wjetšeje živnosće,
pyta k 1. oktobrej hosposu.
Zamołwić so w Bukowi čo. 22

Jenopřežny, železny
wobjerdliwy pług
(Wendepflug) z průcnjej radlicu
je na před. w Haslowje čo. 12

Nimale nowa
ručna młóćawa
je na předań
w Ralbicach číslo 40

Młoda, wysokosnóžna,
čehniwa kruwa
je na před. Zhonič w hosćenu
w Kamjenjanskim Haju
pola Radworja

Pos
přiběžał w Jitku čo. 26
wotewzaś.

Cyrkwiny wodžer
(J. Křižan.) Krótka wučba wo cyrkwinych přistupnosćach. 80 pj.
w Serbskej knihiarni w Budyšinje

Kóždy

z našich wotebjerarjow **Serbskich Nowin**
je přećiwo sćěhwkam čělneho zwjazboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Wopytajće na kóždy pad kupny dom
Max Herde
w Budyšinje na Kamjentnej hasy
Wšelke tu poskićena
Čestitzenske wuměnowanje

žonjace nohajcy, čorne, wosebita składnosć		0.29
žonjace nohajcy, čorne, wołmy, płatt.		0.95
žonjace nohajcy, čorne, čista wołma		0.50
žonjace nohajcy, pisana wołma z kunšin. židy		0.75
mužace sportske nohajcy, balmane, tunjo		0.29
mužace soki, pisane, sylna twora	jenoż	0.39
tkaniny za žonjace drasty, jenobarbne, porźak		0.60
tkaniny za žonjace drasty, kašćikojte, porźak		0.69
tkaniny za žonj. drast", kašc., połwołmj., tunjo		0.75
jakowy barchent, lěpša składnosć	jenoż	0.39
jakowy barchent, čorny, jónkrótna składnosć		0.39
barchent, swětłonjustr., za spinišće wobleki, tunjo		0.39
pacholace košle, normalne, wosebje krute, jenoż		0.95
mužace košle, z kopřiwnje, spodźiwnje tunjo		1.35
mužace barchentowe košle, pisane, porźak		1.35
mužace barchentowe košle, běłe, porźak		1.95
žonjace košle, z paskom a cankowym zasadkom		0.69
žonjace košle, k zapin. na ramjenju, z wułiw.		0.95
žonjace košle, k zapin. na ramjenju, barchentowe		0.95
žonjace nócne jaki, lěpša składnosć		0.95
šatowe powjazy, 20 metr, lěpša składnosć		0.50
šatowe powjazy, 40 metr, lěpša składnosć		0.95
šatowe powjazy, 50 metr, wosebje krute	jenoż	1.50

Łožowe šaty „hišće wosebje př.hódne"

Ludowy radio

dostanjeće pola
P. Horbanka w Khrósćicach
Jězdne kola, šijace mašiny, centrifugi
Wobhladanje a słyšenje bjez kupneho nućenja

Přepołoženie wobkhodal

Přepołožich swój **wobkhod z cigarami a tobzkowymi tworami** wot Zwonkowneje Lawskeje hasy do
Serbskeho Domu, Lawske hrjebje 4
Budu so tež dale pócować, mje pječeśowacym woleběrařstwu na najlěpše posłužować a prošu wosebje Serbow wo dobroćiwu podpjeru.
Arnošt Simon.

Wobłekowe, kostumowe a mantlowe tkaniny
Tkaniny za podšića a krawsku potrjebu ła kajkosće — tunje płaćizny!
Harm, wikowarnja ze sukonom na Serbskej hasy 1

Programy

za swjedźenje, zjězdy atd. zhotuje tunjo
Smolerjec knihiśišćerńja
z. dr. z w. r. w Serbskim Domje

Předźenowe linolejowe **tepichi**
tkaniny za běhače, předlohi.
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Srědki
k namoćenju sywow
Upsulum, Ceresan, Corbin, koprowy vitriol atd.
drogownja
Erich Winter
w Budyšinje
na Kamjeńtnej hasy 14

Listowe wobalki
z čišćom a bjez njeho
podawa
Smolerjec knihiśišćerńja
z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

Zwerśne wumělske faldkate madrasowe **gardiny**
story, vitraže, rólosy, pisane
předlohi najw. wubj. jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Hdyž dźěćko swoju jědź dostanje

dyrbi so jeho sudobjo z čistoću swěćić. Potom jemu dwójcy tak derje słodźi! Tehodla: Čiśće jeho talerki, skliček a łžički z wulkotnym iMi. Horca iMi rozpuśćlina njeńi wšitke sudobja jenoż wulcy swěćate, ale bjerje jim też wšitku wóń. Tak kaž dyrbi za dźěćko być!

*

Při wopłokowanju sudobja dosaha łžička iMi za normalnu wopłokowańsku šklu. Telko dawaj

5170/33 g
iMi Henkel zum Aufwaschen, Spülen, Reinigen, für Geschirr und alles Hausgerät
Zhotowjene w Persilowych dźěłarnjach!

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domjace kinowe
aparaty
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy číslo 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wobłahi wěcywustojnje a najspěšniśo

Woćny lěkar dr. Resak

so wróćił

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko.	1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra.	—.50 hr.
3. J. Lorenc-Zalěski: **Serbscy riekowje.** Powědańčko.	1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.**	1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Přerafa Margroty Gera.** Dolnoserbska ćišća nječa.	—.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko.	—.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsnje.** II. wudaće.	—.50 hr.
8. Marja Kubašec: **Rhodopta.** Hra w tśoch jednanjach.	—.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoćenja.** Narodnje-ćisko baseń.	1.00 hr.
10. **Ruske bylíny** z dźiwowarjami Mirolina Nowaka.	2.00 hr.
11. Jan Lajnert: **Wyšłow sapy, syłzow kapy.** Basnje.	—.50 hr.
12. Teréza Nováková: **Na farje.** — **Hańźki.** Powědańčka.	1.00 hr.
13. Pawoł Kśěčmar: **Daj myslow, sonow z tutiskich honow.** Basnje.	—.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsnje.** I. zš.	1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsnje.** II. zš.	1.00 hr.
16. Božena Němcowa: **Baruška.** Powědańčko.	—.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.**	—.50 hr.
18. Božena Němcowa: **Ziwa Bara.** Ze žywjenja pastyšskego žowća.	—.50 hr.
19. Romuald Domańka: **Pócta łopytaś. — Le chevalier de sarc.** Stawizniske powědańcy.	1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zalěski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše.	1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.**	1.00 hr.
22. Božena Němcowa: **W groze a pód grodom.** Powědańčko.	—.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.
Wšě knihi předawa:

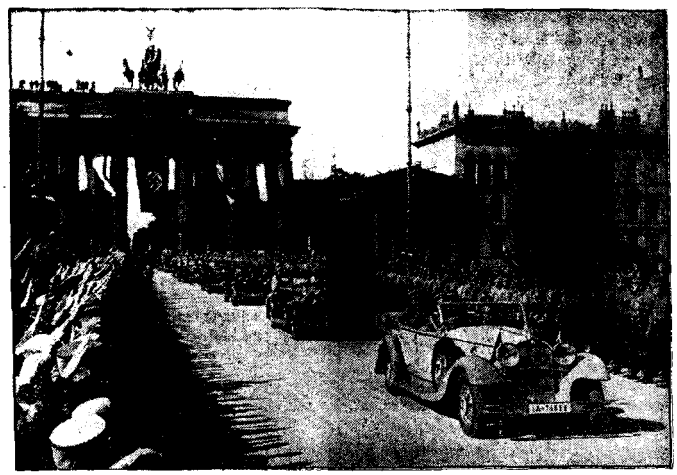
Smolerjec knihiśišćerńja a knihafnja, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Přiloha k čisłu 213

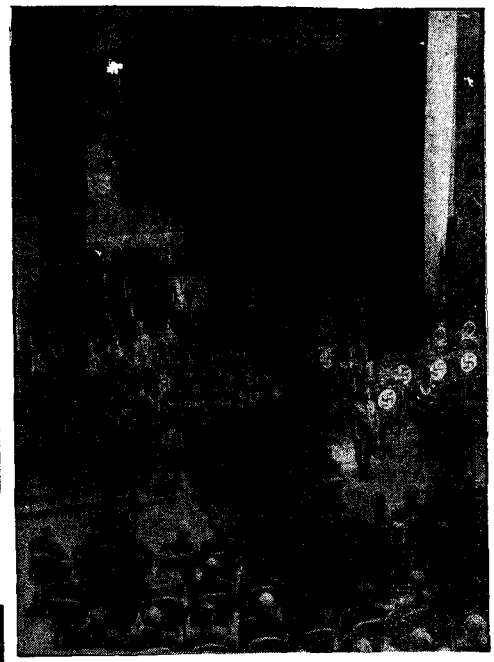
SERBSKE NOWINY

Sobotu 16. septembra 1933

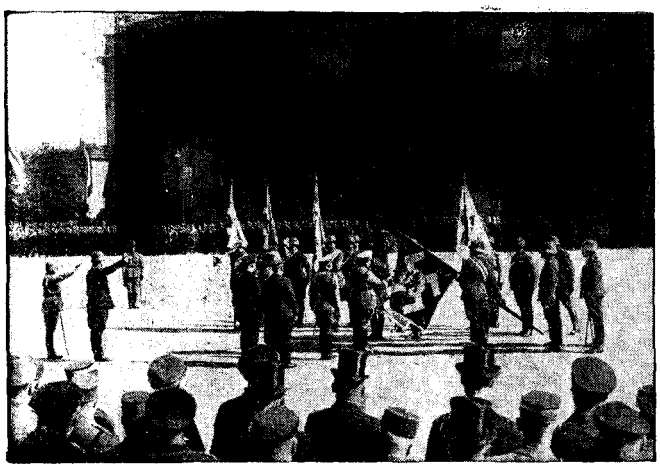
K swjatočnym wotewrjenju pruskeje statneje rady

Ssobuſtawy pruſkeho ſtatneho miniſterſtwa po puću k ſwjatočnemu wotewrjenju. W prěnim wozu miniſterſki preſident Göring.

Wulki ſwjatočny akt w nowej auli Barlinſkeje univerſity pſchi rěči miniſterſkeho preſidenta Göringa.

Poſwjećenje ſydom nowych polizajſkich khorhojow. Miniſterſki preſident Göring khorhoje poſwjećí.

Ssobuſtawy ſtatneje rady podadža ſo po hiſtoriſkim wotewrjenſkim poſydźenju k pomnikej Bjedricha Wulkeho Pod livami. hdźež ſtatne miniſterſtwo ſwěrje a ſ dźakom ſa krala wěnz położi. W prěnim rynku widźimy generala ſ Litzmanna, pólneho marſchala Mackenſena a admirala ſ Trotha.

Konfirmacija za doroſćenych

Hdyž je hižom kurſus ſa konfirmaziju tajkich wožobow, kiž dozhla konfirměrowane njeſu, abo hu ſo w prjedawſchich létach jenož na tak mjenowanym ſwjeſćenju młodźiny wobdźěliłe, pſchiprawjeny, ſo pola farſkeho hanta Pětrowſkeje wožady napraſchenja a próſtwy wo pſchiprawjenju nowcho kurſa množa. Tutym próſtwam a pſchejam ſo evangelſko-lutherſki farſki hant ſwój. Pětra nochze ſapowědźeć. Tehodla ma wotpohlad, ſ nowa roſwučeńſki kurſus je ſcěhowajej konfirmaziju ſa doroſćene ſtawy wožady wotměć.

S tutym ſo namolwjeja, ſo bychu ſo ſamolwjenja hač najpoſdźiſchu k 1. oktobrej 1933 we wobkhodnych hodźinach na farſkim hamcze ſwj. Pětra, Burgplatz 6, wotdałe. K pſchipowědźenju maju ſo narodźenſke liſćiny, ſwójbne knihi, liſchćenſke wopiſma a podobne ſobu pſchinjeſć. Dokelž budźe to nakhwilnje poſledna móžnoſć konfirmazije ſa doroſćenych, ſo wſchitkim kwoſadnym, kotříž hiſchcze konfirmowani njeſu, poruča, to bychu ſo ſ cžaſom ſa tutón kurſus ſamolwili. Na tuto waſchnje ſo jich zyrkwinſke powěſć do porjada pſchinjeſu.

Cyrkwinske powěſće

14. njedźela po ſwj. Trojizy, 17. pózniža 1933.

S Budyſchina.

Guſtaw-Adolfſki ſpytowań w Salomju (Sohland) n. Spr.: Pop. ¼4 hodź. ſwjedźeńſke předowanje: ſup. Berg-Budyſki.

Předowanſki tekſt: Luk. 17, 11—19.

W Pětrowſkej zyrkwi ma rano ¼7 hodź. farař Schneider ſpowědź a Boże wotkazanje, ½8 hodź. farař Paul předuje (zyrkw. hudźba). Pſchip. w 12 hodź. farař lic. Ludwig předuje. Pop. w 3 hodź. ma farař lic. Ludwig liſchćenja.

W Tuchoſſkej zyrkwi dop. w 9 hodź. farař lic. Ludwig předuje. Wječor w 6 hodź. ma farař Siegemund miſſionſku nutrnoſć.

Sběrka ſa ſtutk luboſće w Hornjej Lužizy, tiž je knjes tajny rada Roſenkranz ſakoſik.

Póndźelu pop. w 3 hodź. konferenca duchownych; pſchedněſchk ma knjes farař Kühn-Kubſchanſki. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je nutrnoſć ſa njedźelnicje we Pětrowſkej zyrkwi. — Wutoru pop. w 5 hodź. biblija hodźina w jědźeńi nadſchule. — Wutoru wječor we 8 hodź. biblija hodźina w ev. towaršchownji na Hornjej haſy. — Srjedu pop. w 6 hodź. ſeło evang. ſchulerkow w evang. młodźinowni na Hrodowſkej haſy 6. — Srjedu wječor we 8 hodź. we [illegible] biblij-

ſki wjeczor w Tuchorſkej zyrkwi. — Schtwórtk wjeczor w 8 hodź. ma farař Siegemund pśihotowanje na wótśitkemſchenje w ev. młodźinowni na Hrodowſkej haſy 6

Ev.-luth. ſwjaſk młodych holzow Pětrowſkeje woſady na Seminarſkej haſy 19: Wutoru wjeczor we 8 hodź. młodoſtwa wotrjad, ſrjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodoſtwa ſyła, ſrjedu wjeczor ½9 hodź. hłowny wotrjad

Wumrěli: 6. ſept.: Arnoſcht Bjedrich Richter, wuſtajeńſki pomocnik ſ Kinsbórka, 53 lět 7 měſ. — Mats Helmut Schneider, ſamkaſiſt wuczobnik ſ Drježdźan-N., 18 lět 1 měſ. (wumrěł tu, pśiwjeźeny do Drježdźan-N.). — 7. ſept.: Jan Arnoſcht Ryčer, invalidny entnaŕ, 60 lět 8 měſ. — Jan Herbert Kiſan, pohoncź ſ Gickelsberga pola Mjaſońzy, 22 lět 6 měſ. — 8. ſept.: Guſtaw Albert Sieber, wyſchſi póſtſki ſekretaŕ na wuſſ., 79 lět 11 měſ. — 11. ſept.: Dr. med. vet. Franz Wilhelm Heinz, prakt. ſtótny ſekaŕ, wyſchſi veterinaŕ na wuſſ., 49 lět 7 měſ. — August Robert Eckhardt, ſozialny rentnaŕ, 77 lět 10 měſ. — Korla Julius Häßler, makorentnaŕ, 86 lět 8 měſ. — Louiſa Ottilia Pawlina Kirſtowa rodź. Hamplez, wudowa po blidaŕſkim miſchtrje, 91 lět 10 měſ. — Hana Khryſta Schmarandez, rentnaŕka ſe Zidowa, 64 lět 5 měſ. (wumrěła tu, pohrjebana na Hrodźiſchću). — 13. ſept.: Auguſta Wilhelmina Koſelowa rodź. Krjeźlez, manbjeſka invalidneho rentnarja, 59 lět 8 měſ.

S Huſti.

Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje.

S Hornjeho Wujesda.

Dop. ½9 hodź. němſke pśedowanje. Sběrka ſa ſakſke poſaunowe miſſionſtwo.

Pośhowana: Hana Martha Kralez, ratarſka dźěłaceńerka ſ Hłupońzy 54 lět, 3 měſ. ſtra.

S Łupoje.

Dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje: ſtud. theol. Müller ſ Budyſchina.

S Minakała.

Rano w 7 hodź. herbſka ſpowědź ſ Bożim wotkaſanjom, we 8 hodź. herbſke a ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. — Zyrkwiny ſhór ſ Budeſtez budźe ſpěwacź. —

S Wjeleczina.

Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka ſa wulěź dźěćiſkemſchenja.

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, ſup. Kühler; dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, faſiſi vikar Hamann; ½11 hodź. herbſke kemſchenje ſ Bożim wotkaſanjom, duchowny Unger; pśihpołdnju w 12 hodź. herbſke kſchćenja, duchowny Unger; pop. w 2 hodź. němſke kſchćenja, faſiſi vikar Hamann.

Preſident Hamburgſkeje mórſkeje wjedrańnje wumrěł.

Městoadmiral Dominik, preſident Hamburgſkeje mórſkeje wjedrarnje, zentrale powěźećow wo wjedrje, ſłuži kódźnſtwo ſajimuja, je ſ Bojej ruczku ſajaty wumrěł.

Wusudźenja

§ Spodźiwanje bźſch. ſudźiła, jako běchu 22. junija t. l. ſudniſto eſtaſkeho pomocnika pola Nowajaga Spreembergſkeho ſamtſkeho ſudniſtwa Richarda Böhmera ſajeli. Pśecejwo njemu ſo wobſe[illegible] wuſej próſdninſkej kłoſańſkej ſpornu Nowoſelc[illegible] ſudu dla dwojeho pśeſtupjenja ſłužbneje [illegible]. Böhmer je ſo w Nowoſelcu [illegible] lam wotrěſł a ſ[illegible] wot młodych [illegible] wobſedźił a bu jako [illegible] pśiſchelny. Wot [illegible] Jako ſudniſki [illegible] pśeſtupjenju [illegible] dowolichu. [illegible] ſa, pola kote[illegible]

[illegible] ſo dopołnja, to je tutomu dośpołnemu wotpjet w ſudniſkich naſelnoſćach, ale tež prawaſke hujeńſtwo ſ pjenjezami wuwomhał. Böhmer pśejſchoł, ſo je ſo kłoſańſkemu ſeźiniſ. Sud njemjeńſkeho ſa dojpołnje dopokazane, ſo je w tutomaj padomaj pśeſtupjenju w ſaſtojnſtwje ſłuźił a jeho wuwinowa. Böhmera hnydom ſ ſatbu puſchćeńſtwu.

„Serbske Nowiny" za dźěći

Překlepany bur.

Kóždu ſobotu woža „holenjo" drjewo do města, z wjetša z jenym konjom. W Zdźěri wotpočnu a w Budyšinje na „Drjewowych wikach" zastanu a na kupcow čakaja. Prjedy někak wšak koni njeměja chu ale wósłow. Wosoł pak čežu radšo na khribjeće nosy hač wóz čaha. Burik zasta runje před brodutruharjom. Tutón wustupi ze swojich klamow a wopraša so bura, kelko sebi žada za wšo, štož ma wosoł na khribjeće. Wón sebi přihódnu płaćiznu za drjewo kazaše. Truhaŕ jo kupi. Hdyž bě wono do kólnje znošene, žadaše sebi kupc też sedło, dokelž je wšo kupił, štož je wosoł na khribjeće njesł. — Bur so za wušomaj drapaše, njewěděše pak sebi žaneje rady; tuž dyrbješe sedło sobu wotedać.

Za něšto njedźel přinjese bur zasy drjewo. A hdyž bě je předał, zasta ze swojim skoćećom zasy před truharjom. Zastupi do truhańje a wopraša so mištra, kelko sebi žada, hdyž dyrbi jemu samemu a jeho pomocnikej wlosy wottřihać a jeju wottruhać. Kazaše sebi dwaj slěbornaj. Bur so hnydom na stólc sydny a mištr jeho wotřiha a wottruha. Hdyž bě hotowy, přiwjedźe burik swojeho pomocnika — wósła do jstwy, a žadaše, zo by mištr teho wotřihał. Móžeće sebi myslić, kak so cyle torhošćo woščeraše. A što sebi mudry truhaŕ chcyše: dyrbješe rad abo njerad sedło wróćić. R. 1928.

Wulět na Kottmar.

12. septembra rano w 6 hodź. zhromadźichmy so, prěnja rjadownja Rachlowskeje šule, při našej šuli. Wot tam běžachmy přez Wujeźk a wšelake druhe wsy. Připołdnju wokolo 1 hodź. běchmy na Kottmar došli. Po tutym dołhim puću, kiž bě nas khětro napinał, smy wjacy króć zastali, zo bychmy so posylnili. Jako na horu dóńdźechmy, běchmy wjesole, zo móžachmy so sydnyć a so něšto słódkeho napić. Naša luba maćerka bě nam něšto pjenjez sobu dała. Tak móžachmy sebi něšto popřeć, „štož wšědne dny nimamy. Naš wučeŕ, knjez Brückner, zahra na klawěrje, a my sobu spěwachmy. Na wěžu njejsym přišoł, dokelž njebě dobreho wuhlada. Wokolo 3 hodź. zasy woteńdźechmy. Domoj pak so nikomu běžeć njechaše. Tak podachmy so na dwórniščo do Kundraćic. Cah nas do Lubija dowjeze. Tu dyrbjachmy do Budyskeho čaha přestupić. W Kubšicach wulězechmy. Tu so wšitcy rozžohnowachmy a wšitcy so k swojim staršim wróćichmy. To bě zasy rjany dźeń, kiž ja ženje njezabudu.

Pawoł Soka z Brězowa.

Holćka na kwasu.

Dźěći na kwas rady khodźa,
dokelž tykancy jim slodźa.

Tykancy tu su a mjaso.
Aj, to wšitcy wjesela sol

Haj, tu wjele hošći
Mi pak něšto faluje.

Wam su wšelke přinjesli,
placki za mnje zabyli.

Hdyž na kwasu titkow njej,
radšo křćizna khwalu sej.

Tykanc, mjaso, khłóšćeńki
na křćiznach su za dźěći.

Tuž ja přińdu k lětu snadź
Na křćizna k wam pohladać.

Bajka.

(Po ruskim.)

Handrij dźěše jónu přez polo. Tu nadobo nadźe zajaca, kotryž měrnje pod keřćkom spaše. „O kajke zbožo so mi zda!" rjeknу při sebi a bliže se so mjelčo zajacej. „Tebje hižo popadnu! Předam će a kupju sebi za tute pjenjezy prosatko. Tuto moja žona derje picuje a wono přinjese mi 10 młodych. Předam je a kupju sebi khěžku. Tam móže potom mój synk přez wokno hladać a hdyž je wulki, budźe twarski mištr a natwari sebi hród w měsće. Ja potom z nim sobu počahnu a sym wulki knjez." — Při tutych myslach zabudźe na zajaca a zajuska wjesele. Zajac wotući — stróži so a ćekny. Prječ bě bohatstwo a krasnota. R. 1929.

Lube serbske dźěći.

Waš wuj dožiwi dźensa wulke wjesele! Jako do redakcije Serbskich Nowin přińdźe, namaka tam rjany list wot Sokoe Pawoła. Wuj so hnydom do njeho da a je jón, kaž widźiće, też hižo wotćišćeć dał. To bě po dołhim času zaso prěni list. Tak je moje swarjenje tola něšto pomhało. Kurto, měj wutrobny dźak — a dale tak! Nadźijomnje nětko też druzy sćěhuja. Tuž mam zaso dobru nadźiju!

Rjany serbski postrow sćele Wam

Waš wuj **Pawoł.**

A zemja wierći so tola . . .

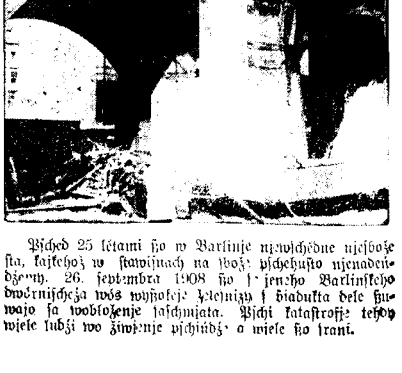
Ruſki car, Miłławich II., jara rady njeſe ſwojimi oſiźerami piſchorowaſche a njeſkondźi žanu ſkadnoſeź, jich wopytaś, hdyž běſche k nim pśeproſchony. Někotre polti ſwačenim ſarjadowachu, druhe laſo wobjedy abo wječerje. Poſledniſche hacź do hłubokeje nozy trajachu. Někotre raſu wab tydźeń ſo tajke wopyty wotpjetowachu, ſ kotrychž ſo Mitławich II. ſtajnje dosć „wjeſelejše myſle" domoj wróći.

Nas, pśeni [illegible] wuſkeje hojeźiny pola kěžora ſamcho, na [illegible] běſche teſ arzybiſkop Warnawa ſ ho[illegible]om, ſo [illegible] rośmołowa wjeſela. Arzybiſkop, pra[illegible] [illegible] nakładani jeho prawótozow, kotryž [illegible] wědomoſcejo ſaſpiwnjejo teſ do ſtarych [illegible] [illegible] wěrjeſ njechaſche, rjekny:

„Moji [illegible] na wjeſelſtwu ſmy małe kuſkowy wo[illegible], zyłe móſlečke, ſłabe [illegible] ſo wětſika w pſchichodze [illegible] [illegible] kulu a jeje wahu [illegible] wot naſ ſdaleńe a tak [illegible] [illegible] małe kuſkowy ſakoſ[illegible] [illegible] ſo jenja wjerećí a [illegible] [illegible] ſpokajaſeź, to ſo jenja [illegible] [illegible] na papjerje wuežiſnych?"

[illegible] [illegible] car běſche na jubilejnu wječeŕ [illegible] [illegible], na kotrejž, pſchi winje a [illegible] [illegible], raſ do 3 hodź. w nozy pſchibywaſche. Wot [illegible] [illegible] pſchećerośchenych oſiźerow běſchawodźanu, ſo won wſchi do ſwojeho hrodu wróći. Won mójeſche pak ſwojej noſu tak hubjenje wobkněžeć, ſo dyrbjeſche ſo, njechaſchoſi padnyć, na dwoju oſiźerow ſepjeraś. Hdyž bě ſo je ſwojimi oſiźerami roſžohnował, ſpěchi doma k wothłódźenju hiſchće lynuu wodźeźku ſkała. Potom pſchitomnemu generalej Wojeikowej rjekny: „Proſchu, ekſzelenza, jawolajće toal hnydom arzybiſkopa Warnawa tźeſonitſzy a prajće jemu, zar je krucze pſchećwědčeny, ſo ſo ſenja wjerećí!"

kz.

Pśiched 25 létami ſo w Barlinje njewjedźene njeſboże ſta, kajkehož w ſtawiznach na wóſu pſchećhuſto njenadeńdźeny. 26. ſeptembra 1908 ſo ſ jenzeho Barlinſkeho dwórniſcheja wós wyſoke žełezniſy ſ hładukta dese ſuwało ſa wobłożenje ſaſchmjata. Pſchi kataſtrofje teſoh wjele ludźi wo ſiwjenje pſchińdźe a wjele ſo krani.

Z posedźenja měšćanskeje rady

12. septembra 1933.

1. Naprawy k wobstaranju dźěła:
   a) w někotrych wjesnach maju so wupowěsćenja potrěbne swobodne powołanje k kablam [illegible] wuda narunać (sfrowmadne wudawki něhdźe 10000 hriwnow.),
   b) satwarjenje bydlenja w wobsedstwach [illegible] na Kotolicy haży 31.

   K temu je pschihłosowanje měšćanskich sastupjerjow trjeba.

2. Němšostatne twarske požeżonki za 30 małych bydlischćowow.

Za 30 małych bydlischćowow, kiž so w lětušim dźěłowscho a spomožnostwowscho ministerstwu postajichu, je so wotmyslilo:

a) sfromadny namjet němskostatneho sjednoczenstwa něhdźe schich wójnskich jatych, Budyšćanje wobnožk a swojaka wjeleboženych z 24 bydlischćenemi, a
b) namjet techniskeje Rulowskeje pomocy za 6 bydlischćenemi.

Nosacer tuteho bydlischkeho pschedewsaća je město Budyšchin.

3. Nowy direktor měšćanskeho dźiwadła.

Knjeżej dźiwadłowemu direktorej Leopoldej Lölchej we Drježdźanach je so wjedniwstwo měšćanskeho dźiwadła pschepodało, jeli měšćanstwo sastupjerjo temu pschihłosuja.

Radio

Njedźelu 17. septembra ržischimy:

Königswusterhausen. Rano hnatcho njedźelskeho programa: 8 hodźina ratarskwa. 9 dźakne kemschenje němskich khežeżanow w Kaiserwerthu. 11,30 Bachowa kantata z Lipska. 12 konzert z Hamburga. 14 za dźěći. 16 konzert. 19 stawizna wunadźiwa w anekdotach. 20,30 „rubjenje Sabinarkow".

Lipsk. Rano hnatcho njedźelskeho programa: 7,50 ke nasymknenu wusiwej 1933. 8,20 katolska ranscha nutrjeżej z katolskeje dwórskje zyrkwje w Drježdźanach. 9,15 khórowy konzert. 11,30 Bachowa kantata. 12 konzert ze Drježdźan. 14,25 pokiwy za ratarstwo. 16,30 konzert. 20 opera „Der Freischütz".

Hischcze wajne z nyndźischeho programa. Wrótsław: 20 ludowy konzert. Köln-Langenberg: 20,15 rejs pschez lětstotki. Frankfurt: 20 operowy konzert. Mnichow: 20,20 wojerski konzert.

Póndźelu 18. septembra ržischimy:

Königswusterhausen. Rano hnatcho wschědneho programa: 11,30 wo Raušskej Prutkej. 15 za żony. 16 konzert. 19 hodźina naroda. 20,05 so šmějeja Austriska.

Lipsk. Rano hnatcho wschědneho programa: 15 wo satarowanju doma z domjazymi wupłodami. 17,20 pischczełown konzert z universitnje zyrkwje. 18 italschćina. 19 hodźina naroda. 21,30 orchestrowy konzert.

Hischcze wajne z nyndźischeho programa. Königsberg-Hela: 20,10 konzert sotiskow. Wrótsław: 20,10 konzert Chrótkjanskeho wuczitelskeho spěwneho towarstwa. Frankfurt: 20 krótke wózy. Mnichow: 20 Winske tynki. Wiedeń: 20,30 konzert. Warschawa: 20 operetka „Friederika".

Přiloha

* Wjerćitu wichor w Franzowskej. Corbièrskim wokolinu je wjerćitu wichor cyłku potrjechił. K temu so hišće wodźana trubjel pschida. Nětka Rolle wjetši tak torhaju wodu, so jemu móh potorje. Woda wjecej wosłobow sobu stwari, jenož jena z nich so wukhowa. Wješ Ornaisons bě dołho dojołnje powodźena.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sonntag, den 1. Oktober 1933 dürfen in der Zeit von 11 bis 12 Uhr und von 17 bis 18 Uhr die Läden offengehalten [illegible] Verkaufsgeschäften ist nur die Warenabgabe [illegible] Vorbereitung erlaubt.

[illegible] Bautzen, 16. Sept. 1933.

[illegible]

1. [illegible] in Gnaschwitz Nr. 9

2. [illegible] in Commoran

[illegible] Durchführung

[illegible] für d[illegible] wird in [illegible] Nr. [illegible] wird [illegible]

[illegible] m, da[illegible] [illegible]nt, am [illegible] [illegible]

Literatura

H. Sch. Nowe lubjane kachelki dribiske do trjebanja dźeń dołho do symnej wody połožeć. Tak njetrjebacze so strachowaca, so herdźeje zwipadaju.

Schkropawe ruzy dostanjeże sajo miechle a hladke, khdyž žebi je z zitronowy juschku namasaće.

A. S. Chzeżeli wot jedźenje komorki muchi wotdżerżeć, poruczamy Wam, wokonowu deschku z zitronowy juschku namasać a też někotre plagli zitrony mjes jédże naklasć.

Swjedźenje [illegible] Schmidt, [illegible] [illegible] mjichi w Kamjenicach [illegible] [illegible] Marka [illegible] [illegible] [illegible]

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens neunzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen.

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Raufhandel erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener *plötzlicher Kraftanstrengung*;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen: Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschließungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Seedienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihiščišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały nm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy nmrjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóždе čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bjedny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja na bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 214 — Budyšin — Póndźelu 18. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Pruska statna rada so w Potsdamje skadźuje

Staropruske residenzne město Potsdam běšche žobotu pśichi sćkudnosći wotewrjenja prénjeho dźělowego póseźenja pruskeje statneje rady j khorbjenej wupyšchene, kaž pówšudne dnja 21. měrza. Potsdamska młodźina njetrjebaše do schule a hišom rano sahe wozjawi pśichkhadźachu, a běrsy ko tyšacy zhromadźichu. Krótko po 10 hodźin ministerski president Göring j autom pśichjědźe a pomału po Potsdamskich dróhach jědźeše, pśichi cźinu ludźo jemu rśichwitachu. Najprjedy žo ministerski president do garnizonskeje zyrkwje poda. Tam jeho cźesna kompagnija powita. Pśiched zyrkwinymi durjemi wyšichi měšćanoscha Rauscher ministerskeho presidenta pótrowi a jeho do zyrkwje pśichewodźeše, hdźež běše wołtař j kwětkami wupyšchony. SS muži njeposchtej hohrski lawrowy wěnc, kótryž ministerski president Göring pśichi rowje Bjedrich Wilkeho połoži.

Jedinanje žo krótko po 11 hodź. japorja. Prof. Koch Sakwidt a znjemy wjednik Terkoven wo staće a gmejnje pśichedwašchowaschtaj. Wuradźowanje hyšće njeběše sćawne.

Wolnłós Neurathowje rěče we wukraju

Franzowske nowiny rěźi němskeho hospodarskeho ministra j Neuratha pśiched sajtupjerjemi wukrajnych nowin te kedźbuježe pśichwobrocja a ju jo pśeco po kórje cźitali. Tola jenož porěcko swoje sćerśicźe k tuzi j pśekreźa. „Journal" pak pśiše, je napołnad jene rozležanja němskeho swonkowneho ministra j Neuratha we wukraju cźim wjetšeji wroźiž namakaju, dokuž jenož pśaśicźe wobkmanjenja, ale też zyło awtoritarne rěźenje do zyle druhego kśěta hajeja. „Petit Journal", jena j tamnych nětkotrjeh nowin, kótrejž Neurathowe rěźi jenaž w zyle krótkim wucźahu pśinjeśu, jenu najwětše, jo je Versailleski system wobkśěźował.

Jeje Londonske nowiny pśitawnu rěź němskeho swonkowneho ministra pśiched sajtupjerjemi wukrajnych nowin toho rano tśěrjo wobsćěźenje wozsćišćachu. Tola žo jemu hišće njeswarjaja, najskerje je na tym wina, je spravny tam posłědnjeho dnjeźeńa. Reuterez Barlinski burjer jo ji dopołni, tuta rěź „krut" wospjatnjenicź. Nowa „News Chronicle" w napśimnje swojeje Barlinskeje spravy na to pokazuja, je Němska janeje wójny nochce. Nejkonsekwentnjši nimo nich nowin praji, je je tuta rěź najwótrejšicha, kaśuj je němski kanclěr doma hdy dźerźał.

Městokancler z Papen w Budapesće

Městokancler Papen je žobotu rano do Budapešta pśichijěł. Na dwórnischcu jeho staśiny sajtupjeŕ swonkowneho ministerstwa hrabja Khuen Hedervary a němski pósłaniž Schön powitaschtaj. Po wutrobnym pótrowjenju žo jeho kanclěr j Papen z pśichewodom němskeho wuspóšłanja do němskeho wuspóšłanstwa poda.

Džakne kemšenje za konkordat

S pśichiležnosću zašłapśijenja němskostatneho konkordata jo njeźelu rano w jowjedźeńskej wuzjawjonej katholskej cerkwi, Jadwiži w Barlinje cźakna Boža słužba wotmě. W wěstych ležo jedźeśe mjes druhimi japoschtolski nuncius Orsenigo, nimo njeho bźehu mnohi wjednicy w nazionalsocialistiskim bźehanju sajtupjeni. Po jowjatočnej Božej mšichi pater Marianus Vetter jowjedźeńske předowanje dźerźeśe. Wón wuswědźi, jo je konkordat němskemu katolikej je jawdawkom newšeho žiwego kśěstanja mjes staru a zyrkwju. Konkordat njeje žadyn kompromiš, ale je wótł pśichežesnostnego zhromadnego dźěła za kśěstne němske luda.

Bitwa wo dźěło w Sakskej

S jednanjom sakskeho dźělowego ministra dr. Schmidta pola Barlinskich wyšnjoscjow je žo na swjedźenje waschnje starosćej wotbronił, hač budźa jo frédki Reinhardtowego programa pśichi finanzniej nuji staća a gmejnow tak wučežiłaj móz, jo bychu hnydom dźělowym wikam k lěpšenemu pśichilnje. Nětko pak je swěźeńe, jo je tute frédki bjes wuwijacza za wobstaranje dźěła naloża. Kluczowemu pśichemuslu hospodarstwa, twarstwu, je žo powjetšćene dźěło swěźiło.

Statny pohrjeb za Muchowa a Mählinga

Pśichi hobrikim wobdźělenju Barlinskeho wobydlerstwa běšche žobotu popołdnju statny pohrjeb wjednika organizasijowego hamta němskeje dźělowe fronty Reinholda Muchowa a wjednika nadběhowego wotdźělenja Willija Mählinga, kotraj staj na tragiske waschnje wo žiwjenje pśichiśłoj. Pśiched twarjenjom dźělaćerskeje banki na Wallstej dróhy běšche žo 3000 SS-muži a 3000 hohrstawow NSBO, gólne pśichewodźenje j 500 khorhojenji a kapału fejerało. Kaśdeje mejweju stejeschtaj w pohrjebnem dźělaćerskeje banki, kotraž běšche z khorhoju hokateho kśiža a kwětkami dosłojnje wupyšchena.

Mjes mnohimi zarowaśnymi běšche wjednik němskeje dźěłeweje fronty, statny rada dr. Ley, NSBO-wjednik statny rada Schuhmann, wjednik dźěłoweje fronty we wjeźernej Němskej Börger, wjednik fronty pśichistajeńcow Fertsch. Jako sajtupjeŕ ministerskeho presidenta Göringa běšche wótšt j Oven a jeho adjutant statnik j Mende pśichijěł. Jeje Stahlhelm, techniska nuzowa pomoc a schklitaza pólicija cźołu deputazije z mjenjami pśiśłałe.

Krajny biskop Hossenfelder žarowańsku rěź dźerźeše a wusćěhowaše, jo je rěka cźiste a žywjenje z towaršchonaj žo rośćahowaceź, kotraž buchtaj k brunemu wójsku morjach wotnowanaj. Wón pśichwalisnym wutrobne trošchowace słowa pśichiwołasche a mjenowasche Muchowa a Mählinga dwjerjowa newšeho cźasa, kotraj staj kwěrnje k žwojemu wjednikej Adolfej Hitlerjej słužiłoj. Towaršchej dźěła, žiwjenja a zwěrjy staj nětko teź towaršchej fijurtneje hodźiny a wěcznosće.

Wjednik němskeje dźělowe fronty dr. Ley pokaja na tragiski bóńt tuteju kwěrnej pśichećelow a wojakow hibanja. Wobaj běschtaj Hitlerjowaj wojakaj, jedyn zaso nadběhar, druhi jako pionéŕ w dźělarni. Statny rada dr. Ley wožeźbje Muchowe sajsłužby wo natwarjenju němskeje dźělowe fronty wutkwalowasche. Muchow je nowy typ nowego němskego dźělaćerja był, kiž je za ideal wojował, němskego dźělaćerja saźo za Němski dobyć.

Žarowańska fijolatočnosć žo j wótfljerěčzakami na wokolne dróhi pśichenješe, hdźež tyšazy fijetjo pśichpołuchachu. Potom cźehnjeschtse hobrske pśichewodźenje na pohrjebnišćo w Luisnym měśe, hdźež žobustawy SA a NSBO je žo palazymi gmólnjanami w rukach wot pohrjebnischcowych wrotow hač k wotewrjenymaj rowomaj spałer tworjachu. Pod synkanti Chopinoweho žarowańskeho pokhoda žo kaschcej k rowu njeješchtej; mjes tym žo khorhoje nakhilachu.

Pśichi rowje wjednika NSBO statny rada Schumann w mjenje Neukóllnskich žobustawow strony morowymaj rošćohnowańske słowa pśichiwołasche a wjednik standarty 3, wyšischi konsistorialny rada dr. Thom požohnowańsche a modlitwu wuspěwa. Se spěwom wo dobrym towaršchu žo wulka žarowańska wožada wot morjeju dźělesche, a khorhoje skhilichu žo posłedni króć nad rowomaj. Po poručnosći wjednika Adolfa Hitlera statny rada dr. Ley prěni wěnzaj k rowomaj połoži, na cźož mnohe wěnzowe deputazije a žarowazy nimo rowow dźěchu.

Wittenberg budźe putnikowaniśco protestantow swěta

Pśichi jubilejnosći němskeho Lutherowego sjězda 1933 je žo němskostatny wubjerk wutworił, do kotrejež nawjedźenje wosobny němskeje evangelskeje zyrkwje a sjawnego žiwjenja pśisłušeja. Tutón wubjerk teź sa pśichod jako trajna nowarna wosłanje. Němskostatny dźělowy wubjerk dostanje wósebite nadawk, wot léta 1934 sem kóžde léto k dnjeju 31. oktobra sjězd němskich protestantow pśichitakowaś, kiž ma je we Wittenbergu wotměć. Se sjězdnjemu wuspěcha žo wozjewja, jo maju tute sjězdy protestantow, kótreź je 1934 japoschtom k temu pśikmoženchu, jo by je Wittenberg jako putnikowańskego protestantiskeho zyćeho śwěta wutworił.

Kwas w Seldtowym domje

W Magdeburskej wulkogrikwi je žo žobotu popołdnju w 2 hodź. dźowka Hilda němskeho dźělowego ministra a wjednika Stahlhelmoweho swjaska Franza Seldte swěrowaś dała. Wona woženi žo j juristiskim pódlanskim radźićelom jeneje Aachenskeje sawěsćeńnje drom. Waltarjom Kornom j Mnichowa.

Wjednik nadběhoweho wotdźěla Uner smjertnje znjezbožił

S rozwrěśowanja wjednikow standarty 12 w Sommerfeldze domoj jěduc, žobotu rano w 3 hodź. wjednik 1. nadběhoweho wotdźělenja w Jarowje Unger snjesbože. Jeho wós, nad kotrymž je wórt po sdaću móz jhubił, sajeźe do dróhowego kamjenja a žo dospołnje rozbi. Unger je žowtu pśichpołdnju na žwoje cźeśke kwanjenja w Barlschcańskej khorowni wumrěł. Jeho pśichewodźer, japitowaŕ Beyer tehorunnja w Barschcańskej khorowni cźeśkokwanjeny leži.

Hobrski skandal w radiju

Pśichećiwo prjedawšchemu direktorej němskeho radiowego towaršchwa dr. Magnußej, prjedawšchemu intendantej Barlinskeho radija dr. Fleschej a pśichećiwo nětkuschemu direktorej Hadamowskemu a wjednikej wótrneje politiki Barlinskeho radija dr. Heilowej su dla wuměnjenja wobsedstwa a wótrneje politiki radija wjelike wobskuźenja wozjewili. Wobskuźenja su wósebje na to pokazowali, jo su wobaj direktoraj wjele pjenjez wuskutkowali, a jo je Heilowa wjele pjenjez za swóje wuměnjenja wudała. Wobskuźenja su wósebje na to pokazowali, jo su wobaj direktoraj wjele pjenjez wuskutkowali, a jo je Heilowa wjele pjenjez za swóje wuměnjenja wudała.

Němski swonkowny minister pśiched wukrajnymi nowinarjemi.

W hosćeńcu Kaiserhof w Barlinje němski swonkowny minister žwobodny knjes j Neurath pśiched wukrajnymi sajtupjerjemi nowin pśichodnjoschi dźerźeśe, j kotrymž stejiśćo Němskeje wulkim praschenjam swonkowneje politiki rozłoži. Na wobraźu widźimy: němskeho swonkowneho ministra j Neuratha, němskeho propagandneho ministra dr. Goebbelsa, pśichedźyndu swjatska wukrajnych nowinarjow w Barlinje Jendźelcźana Ebbuta a Alfreda Rosenberga, schefa swonkowno-politiskeho hamta nazionalsocialistiskeje strony.

mu rosprawjerjej Alfredej Braunej so pschikas sajecza dla njejsnéwěry wuda. Tuthch muzow hnydom tyo wudaczu pschikasa s Oranienburgskeho konzentrazionskeho lehwa do pschepytowanskeho jastwa w Barlinje-Moabicy wotwjedschu. Tež prjedawschemu Wrótzlawskemu radijowemu direktora Haderta a Bischoffa kaj tež pschedsydni dohladowatstwa schlesiskeho radija bankowskeho direktora Soreka we Wrótzlawju sajachu.

Čežke njeměry w Hradcu

Nazionalna fronta stawow, w kotrejž su landbund, swjatk stawow sa wikowarstwo a pschemysło, nazionalny swjatk sastojnikow a dželacerjow sjednoczene a kotraž pod wjednistwom landbundowych městoknazlera Winklera steji, njedzelu s politiskej a wojeskej manifestaziju swój założenski hnjedżeń swjeczesche. Wustupjenje sapocza so powitanjom městoknazlera Winklera, kiž frontu 12 bataillonow samoschitkowych formazijow pschekroczi. Na tribunach sedżeschtaj mjes cžestnymi hosczemi ministraj Schuny a Reeber. Městoknazler Winkler rosłoži, so nabawki fronty nazionalnych stawow pschi pschichodnym natworjenju stata w tym wobsteja, so dolpolnje wotpokazuja demokratiju a zadanja za diktatoriskim statnym wjednistwom, hrjadsi puć pyta. Wón je swjatkowemu knazlerej dr. Dollfussej wosjewił, so je hibanje swólnistwe, knazlerowe prózowanja k swětczenju wulkeho zhromadneho wotpyhnjeneho kónza podyjerac. Awstrisk-fascha stiskim žadanjam Starhemberga pak so fronta nazionalnych stawow njecza Jenje njepodwoli.

Tuta manifestazija wulku napschecziwnu manifestaziju nazionalsozialistow wotwabi. Pschi tym so 20 wosjobow frani a 100 so jaja.

Jendželski znutŕkowny minister za němsku runoprawosć

Na zhromadżisnje konserwatiwneje strony w Carnoustie w Schotiskej jendželski finanzowny minister Sir John Gilmour w swojej rěcži rjekny, so na europsej swjerdżisnje nowe hibanje w Němiskej naihoniny, a wotcze bórzy wschitzy se wjeselom saslyschinu, so je němski narod se sacznjeczom napjelnjeny, so ma sajo prawo, so bychu jón druhe ludy Europy po runoprawosczi wobhladowale. Gilmour so nadzija, so nětczisne hibanje Němzam możnosczi da, zjebi na sakkadze runoprawosce mětinosczi, kiž jemu w sjednoczenistwje narodow pschisteji, dobywsi.

Jendželska Francowsku napomina

Londonske konservatiwne nowiny „Sunday Times" wuhlady na nětczisne nowe mjesynaredne jednanja se słowami pozbudżuja „wotbrónjenje je słuhowna nadzija, kotraž so dże lědma dopjelni." Nowy „Observer" pischu, so we wjednistich hromadnych statach zyle sjatwne wo tym rěcza, so su so wuhladzy sa nowe jednanja po wotstorczenju konferenczy wo wotbrónjenju s 29. junija so hischcze pohubjeschischte. Mamy pjecza wschi pschicznu wěricz, so je powěsć prawa, so chze w francowskej Emiterskej [illegible] Paul Boncour najprjedy nanjetkowacz, so una so wobjawjenych, so so samohwitosczi sa swěrschczenje konferenczy wot Francowskeje wotwali. Francowska je pjecza so woprawdze kóżdemu snjezenju brónjow sapowedżila. S tym je so pschicjecze jendželskeho namjeta wo wotbrónjenju do sadny stóczi a je so sajo stara napschecziwnosczj mjes Němskej a Francowskej wotnowrila, s kotrejž so położenje s nowa tej pschichwótki. Francowske sozialistiske nowiny „Peuple" pjecza, so Francowska ani jenoho muża, ani jenu kanonu, ani jenu łódź njeswobodzi, so może so konferenza, hdyż so woprawdze sajo jenocze, tuhdom wot prěbka jako k njewuspjechej sajandżena wobhladowacz.

Pruska statna rada wotmě swoje prěnje sjedzenje sche hadżowanje w Potsdamje.

Na historiskej semi, w nowym palaisu w Potsdamje, je so pruska statna rada k swojemu prěnjemu dżełowemu pohadżenju sechła. Wobras pschedstaja, kak ministerski president Göring psched hrodom nimo cžestneje fronty Hitlerjeje młodziny trocži.

Ze Serbow

W Budyschinje, 18. septembra.

— **Wo wjedrje.** Dżensa rano we 8 hodź. barometer 713, hygrometer — 2 a thermometer w nozu +8. Sesche waze wjedro wotstanje sucze. Nasche wjedro je sylnje wobrózene. Nižina nad Bałtiskej je so jesunuła a na nasche wjedro tkutkuje. Tohodla mamy pomrócżene k descheżowanju pokhitene wjedro. Wulka sylna nižina je s morja k nam bliži a nam z cžłowiskim wjedrom njewobhladuje. Tak su wukładli ta pschichadne wobstajny cžas pschinjesche. Tak zu wukładli ta pschichadne dny, so budże wjedro s njestscha pomrócżene a s [illegible] lemi so podscheżuje. Jutrj wutoru stónczka 5,41 hodź. schadża a so 6,06 hodź. zhwa. Mjezacz schadża jutrje rano 5,11 hodź. a zkowa so powołdnju 5,15 hodź. Jutrje mamy mjezacz.

— **Pschichodne dżerżomnj a dżełowanje khěrjam.** Mjeschczanska rada nam pische: Nam so sdarzi, so nětkuj wobhladżerjo khowa biespsorczne swojim tehodla do powobhladżerjow khowow biespsorczne swojim tehodla do powobhladżerjow khowow biespsorczne swojim tehodla do druschina njebjerzu, dokelż mam dżeli. Jeli to we tym druschina njebjerzu, dokelż mam dżeli. Jeli to we tym druschina njebjerzu, dokelż mam dżeli. Jeli to we tym

16235 18805 22134 22394 28023 28146 29699 32473
39098 44078 45803 47435 49101 50951 52145 54396
63235 65348 70887 71482 72929 73278 74701 78435
80549 84296 88705 95095 101502 104607 109171
125836 127185 129174 138137 140254 143402 158189;
dobnyče wo 1000 hr. na cźišła 485 498 1436 7750 9242
12026 12272 12731 12758 13913 15290 18536 19075
24635 25645 29000 29628 33370 33768 34538 37614
38950 39317 40132 41167 45800 47586 48173 48606
49345 51254 52814 53723 55018 56513 58600 58606
60209 61782 64837 65787 68684 73485 78497 80343
80782 82941 83158 84325 86482 88223 89450 90228
94956 95610 98984 101001 103683 105031 106754
108233 108957 108992 114486 115189 117964 119848
120166 122885 125866 135962 136866 139432 141157
142139 145136 147474 147997 148695 151209 153882
156331 156909 158196 158423 159173

— **Jěšne koło** tradnyli. 16. septembra dopołdnja wo-koło 11 hodź. ju ſ wotheše dźiwadłowje hajny mužaze koło ſudmki „Edelweiß Akrarier“ cźo. 1 619 726 kradnyli koło na cźorne krošna, ſwjena a błótoſchkitakaj, jenodźelſke wodźiołko ſ cźerwjenymaj, gummijowymaj pſchimadłomaj, Torpedo-ſamobéh, ſchérej wobruczi. Koło, ba-lonowe koło, bésche hišcźe dorje ſchérjane. Wo wojſewe-nja proſy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

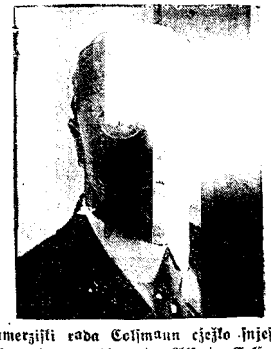
S **Malcho Wjelkowa.** (Cźežke njeſbože.) Wobžarujomne njeſbože je ſo njedźelu wječor w 6 hodź. we Malym Wjelkowje ſtało. Kóń pohonca Hermanna Martina do praweho kolenja kopny a cźeľo ſrani. Prěnju pomoc ſranjenemu knjes dr. Thieme poda. Se khorobnym autom Budyſkeje dobrowólneje ſanitetneje kolony Cźerwjeneho kſchiża ſo ſranjeny do Budyſkeje měſchcźanſkeje khorownje dowjezy.

S **Hajniz.** (Lohke wobihadne njeſbože). Ssobotu popołdnju ſo bliſko Weberez hoſcźenza lohke wobihadne njeſboże ſta. Kołojśdny ſo kołojśdneje ſraſy. Kołojśdna ſo pſchi padnjenju na hkowje lohko ſrani. Wobej kole ſo wobſchkodźiſchtej. Njeſboże ſměje ſwoju pſchicźinu wěſcźe w ſpłnym wobihadze, kiž w tutym cźaſu na tutym měſtnje knjeſcźe. Je ſo wobkedźbowało, ſo ſu pſchewodźerjo, totliž ſo pohrjeba wrócźachu, na wobémaj ſtronomaj dróhi tiju pornjo ſebi ſchli a ſ tym puć ſwužſchili. Podobne móžemy też huſto njedźelu dopołdnja wobkedźbować, hdyž kemſcherjo nimo pſchińdu. Ludźo, kotriž pſchi thodźa, maju ſo tohorunja na drohowy porjad ſwucźić, kajkiž ſebi jón wot jśderjow żadaju.

S **Budeſtez.** (Njeſboże ſ automobilom.) Njeſboże ſ automobilom, pſchi kotrymž wobdźěleni hiſchcźe tak nětkaſ woteńdźechu, ſo njedźelu rano w 5. hodźinje we ſhušodnym Raichowje wyſche hoſcźenza „K Lubinej“ ſta. S 5 woſobami wobſhadźeny woſobowy auto ſo ſ nózneje abo ſnadź też ſkradźneje jśby domoj wrócźejo, njejapzy ſe ſrjedź dróhi do 20 zentimetrow ſyłneho ſchtoma na łěwym boku ſajédze a jón wuwali. Ludźo ſe ſtrózelemi woteńdźechu. Wós ſo ſyłnje wobiſchkodźi a dyrbjeſche ſo wotwjeſcź. Budeſteczanſki żandarm po ſnjeſboženju bórſy pſchihtowata a podawk ſapiſa. Sa hoſcźenzarja w Rojwodezach drje ſměje tutón podawk hiſchcźe ſudniſte jednanje, dokelž ſu wulkéniizy tam wjele pſches polizajſtu hodźinu w korcźmje ſedźeli.

S **Minakala.** (Poſt dźěcźo ſhubał.) Schtwórtk dopołdnja je poſt 5létneho ſynka pohonca Hermanna Bjenadý nadpadnył. Poſt, kiž bě hewak pſchcźo pſchihotowany, ſo wottorhny a dźěcźo w njeſmócźu tak ſrałchnje ſkuſa, ſo dyrbjeſche kěrć nam ſałchcź.

S **Jabłońzy.** Knjes krajny radźićel jako pſchedſydna wokrejſnicźo wobjerka je ſcźěhowanych, kiž ſu w gmejnſkich ſaſtupjerjow naſcheje wſy zwolał: murjerja Handrija Pawlika, rataria Guſtava Liſčka, majeſćka knjeſcźo dwora Grawenhorſta, inżenjera Ericha Scholtu, murjerja Kolu Scholtu a cźiſtodienta Guſtava Nagorku.

Kommerzijſki rada Colſmann cźeſtko ſnjeſboži.

Dr. ing. kommerzijka rada Alfred Colſmann, kiž je dołhe léta twarjenje powětronow w Friedrichshafenje jako generalny direktor nawjedował a też hižom ſa cźaſ hrabje Zeppelina najpilniſcho ſobu dźěłał, je w ſwojej domińje we Werdolle w Arnsbergſkim wokrjeżu pſchi ſnjeſboženju ſ jśdnym kolom ſo cźeſtko ſranił.

Z Łužicy

* S **Halſchtrowa.** Teſ pola naſ budźa w pſchichodnym cźaſu ſyndeſke twarjenja tworić. Pſchi Talpinſkim puczu ſo 16 nowych khěžow natwari. Knjeżerſtwo ſa kóżde ſyndiſchcźo 2500 hr. pomoc pożcźi, te maju ſo 1 3—4 prozentami ſadanicź a po cźaſu wotplacźicź. S rycźerſkimi dźělami lětſa ſapoczmu.

* Se **Shorjelza.** (400 zentnarjow żita ſo ſpalilo.) Pjatk popołdnju wokoło 1/5 hodź. je ſo na knjeżim dworu hrabje ſ Finkenſtejna w Niederkhönbrunnje wulka pólna brózeń wotpalila. Brózeń ſo tak ruczе paleſche, ſo ſa krótki cźaſ jenoż hromada popjela ſwoſta. Sniežko je ſo 300 zentnarjow jećmjenja, 100 zentnarjow rožki a nětkotre tyſacź zentnarjow ſłomy. Kaž ſo powěda, ſu najſterje dźěcźi woheń ſamjſchtrile.

Nowy pſchekupiſki direktor němſkeho radijoweho towaſtwa.

Hermann Voß, kotrehož je němſki miniſter dr. Goebbels ſa pſchekupikeho direktora němſkeho radijoweho towaſtwa pomjenował.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

* S **Nowcho Mésta.** (Wol bura na rohi wſał.) Kubleć w Langburkersdorfje dźyuſchcź wola pižowacź. Wol bura na rohi wſa a jeho cźežku ſrani. Wobžarujomny mężeſche 10 zentimetrow wulku mjaſowu ranu a nětchto rjeblow ſlamanych.

* S **Freitala.** (Na ſchullkim wulécźe ſmjertnje ſnjeſbožił.) 13létny Hellmuth Leiteritz ſ Paulshajna je na ſchullkim wulécźe do Freiberga ſmjertnje ſnjeſbožił. Wón ſe ſwojim kolom do kola ſwojeho towaſcha ſajédze a ſo njeſbožownje wo ſchtom wjerhny. Njeſbożowny ſebi nop pukny a bórſy po tym wumrě.

* S **Bornu.** (Skótne wiki bjes wikowarjow.) Pſchi pſchedpołſtednich ſkótnych wikach běſche jenoż jedyn wikowar a tón hiſchcźe ſ rybiczkami wikowaſche. Sajimawſche wikowanje běſche na połſtednich ſkótnych wikach, hdyž ſo jadyn jenicźki wikowar na torhoſchcźu njepokaſa.

* S **Chaußnitzu.** (Sa krótki cźaſ 15 ſapaleriſtwow.) Tu ſo brózeń a hrodźe kubleći ſwjeć. Sifertowe dočźiſta wotpaliſchu. To běſche ſa ſyle krótki cźaſ 15. wochań we wſy, kiž je ſe ſapaleriſtwom naſtał. Słóſtnikow dołał dołał njemóžachu wuſtrěžicź.

* S **Woſkowy.** (Nuczeriſtblerja dla ſtichwjedženja němſkeho knježerſtwa hajeli.) Wróżkowſka policija ſlužba je w Strienje tyczerſkublerja Krahlu ſajała, dokelž je na Sdanjſkim ſwjedźenju w Seifrodowje nowe němſke knježerſtwo ſkichwadźił.

* S **Neumarkta** w Schleſiſkej. (Myſchaza cźyſła.) Dokelž je tu njeſměrnje wjele myſchow, je tarjadniſtwo tudomneho knježeho dwora pot pjenježka wuſta ſa kóżdu popadjenu myſch wuſtajiło. Hacź dołał je ſo 37 000 myſchi wotedało. Jedyn wobydlel je ſa dźeń 1000 myſchi popadnył.

Jednore zličbowanje

Jako hłowny dypł na ſhromadźiznje gmejnſkeho pſchedſtejeżerſtwa we Wonezach ma ſo wuradźowacź, ſo ma ſo wjeſnemu wuczerjej ſa jeho 50 létnu zwěrnu ſłužbu we wukubłanju młodźiny w gmejnje cźeſtny dar pſchepodacź.

Myſłi ſebi na-to, namjetej gmejnſkeho pſchedſtejeżerja ſcźěhuju, ſaſłužbnemu wjeſnemu wuczerjej 50 hr. wuplacźicź. Tola po bliſchim pruhowanju ſo wukopa, ſo je gmejnſka pokładna tak dorje kaž próżdna.

Wuradźuja tak a hinak. Poſedźenje hižo dłeje dyžli hodźinu traje, jako gmejnſki pſchedſtejeżer poſtanowſchi rjekne:

„Wuczerjej ſo zyle jednorje 50 hriwnow jako cźeſtny dar wuplaczа a ſ tym hotowe!“

„Haj, ale ſwotki pjenjezy bracź?“ ſo jedyn ſ pſchitomnych burow woprascha.

„To ja na ſo woſmu!“ gmejnſki pſchedſtejeżer roſnđźi.

Naſajtra gmejnſki pſchedſtejeżer wuczerjej, nimo darow burow — we hłownej wěży ſchinku, butru a jaja —, 50 hriwnow wuplaczi.

Tak ſo nětko hinak njehodźeſchy, ſo wuczer ſwój jubilej ſ nahladnym ſudźikom piwa we wjeſnej korczmje wo-ſwjeczi. Wječork ſo do dołhoſcź cźehujeſche a ſo hatle w polnozy ſ wjeſelnymi ſpěwami a trajkant ſkónczi. Takle ſpěwaju nimo teho pólzajſku hodźinu pſchi-kroczichu.

Pjecź mjeńſchinow po jenej gmejnſki ſłužobnik a nóżny ſtražnik Guſta Szuchi do wjeſnje korczmy ſaſtupi a napiża dwaczeſi woſobow dla pſcheſtupjenja pólzajſkeje ho-dźiny.

Hospodarski rozhlad

Pónđjelu 18. septembra 1933.

Barlinſka burſa měješe ſobotu ſłabſchi wobrot. Kurſy, kotrež běchu ſo ſańdźene dny powyſchile, ſo ſobotu ſaſo wotdrjehjowachu. Wiki rentowych liſtčinow tyhorunja trochu ſłabſche kurſy ſapiſachu.

Barlinſka produktowa burſa tydźeń ſ dobrym wikowanjom wobſamknu. Woſebje ſo pſchenica a rožka ſa dezember pytaſchtej. Kupzow běſche doſcź na wikach, tola żita ſo poměrnje malo poſtkiczeſche. Płaczizny ſo njepſche-měnichu.

Ssobotu płaczeſche w Barlinje zentnar

pſchenicy: 8,85—8,95 (8,80—8,90) hr., rožki: 7,10 hacź 7,20 hr., jećmjenja, naletnjeho: 8,60—9,25 (8,65 hacź 9,15) hr., haſywinkeho: 7,45—7,85 (7,35—7,75) hr., wowża, 6,45—6,80 (6,30—6,75) hr.,

w termińowym wikowanju:

pſchenicy, ſa ſeptember: 9,65 hr., ſa oktober: 9,70 hr., ſa dezember: 10 (9,97½) hr.,

rožki, ſa ſeptember: 7,83¾ hr., ſa oktober: 7,95 (7,97½) hr., ſa dezember: 8,27½ hr.,

wowża, ſa oktober: 7,05 hr., ſa dezember: 7,22½ hr.

Płaczizny w ſpitkach ſu płaczizny tydźeńſkich wikow. Hóžeż pak żane naſponnjene njeſu, ſo njepſchemėnichu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaczizny po złotej hriwnje.

	16. 9.	15. 9.		16. 9.	15. 9.
Pšenica	177-179	177-179	buny	—	—
rožka	142-144	142-144	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	149-157	149-157	žołte lupiny	—	—
wows	129-136	129-136	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	24,5-25,5	24,5-25,5	lany wosušk	16,2-16,3	16,2-16,3
rżana muka	20,4-21,5	20,4-21,5	such. truhanč.	9,00-9,10	9,00-9,10
ps. wotruby	9,85-10,0	9,75-9,90	běrnj. knuški	12,6-13,0	12,6-13,6
rżane „	9,00-9,25	8,90-9,15	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,40
rapa	—	—	rżana słoma	0,35-0,55	0,45-0,60
hrôch, Viktor.	35,0-39,0	35,0-39,0	pšeńč. „	0,30-0,45	0,25-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,30-0,45	0,25-0,50
pjeluški	—	—	ječna „	0,35-0,50	0,35-0,50

Nowy naczišt ſa němſki cźeſtny pomnik.

Pſchi horje, na kotrejż hród Marlburg ſteſi, ma ſo němſki pomnik k wopomnjeczu we wójnje padnjenych wojakow ſtajicź. Sa tutón pomnik je ſo nětko jara ſajimawy naczišt ſapodał. Wulka grantkowa ſchkła dyrbi ſo ſ horſchcźu ſemje wot wſchitkich wójnſkich wojakow němſkich wojakow napjelnicź. Do kromy tuteje ſchkła dyrbja ſo mjena wulkich bitwow wudypacź. Se ſrjedź ſchkła dyrbi ſ mjecźom wobronjena ruka ſe ſwjateje ſemje rowow tcźeć. Na mjeczu dyrbi tej ſłowa „Smy żiwi“ ſtejecź. Hamtiſke měſtno ſo hižom bliże ſ tutym namjetom ſabéraju.

Rejstrowy Gusta Seuchi tamnym 20 wošobam, kotrež bě w nozy pjerwy napisał, wulas tydźenja, kóždemu po 3 hriwnach pischinješe.

Gmejnski pjenježnik pjerwši pat hlownu kniha y kamora wša, w kotrejž běchu dothody a wudawki Wonesčanskeje gmejny sapisane, wotmika pjero we czornidle a sapisowaše potom:

20 tydźenskich wukazow dla pjenježkowczenja połazjateje hodźiny po 3.— hr. 60,— hr.
Wuczerjej jubilejny dar 50,— hr.

Dźenjašchi dobytk w gmejnskej pokładni: 10,— hr. hw.

Wjednik fronty němskich žonow.

Krajny radźičel dr. Krummacher-Gummersbach, kotrehož je němski kanzler Adolf Hitler sa wjednika fronty němskich žonow pomjenował.

Hdźež mure kradnu

Hospodarska kriša w Sjedmoczonych statach je tam liczbu paduschiznow wo wjele powyschiła. Kradnu tam, schtož kóždy człowjek njebu sa możne měł. A tuta „pilnosć“, kotraž wšy po njepramym pjenježnym pjenježnym, tam tak daloko dóje, so tu ho w poslednim czasu hižo mnohe hubike. Tónle spodźiwny puć, kradnyć, tu ho bi w dalsko wat ho sdalenymaj městonaj najje nejwolił. W Charlestonje najprjedy jónu wobydlerjow i tym do njemóca pjenježchu, so tam paduschna zwólba systematiszym wschitk mo-hołnje klamory y dury wotstronja. Potom putnychu, so można mnoho, kotruž běchu pjeni mórskim brjohy pjenježiwo czežkemu pjenjwaczej jolmow natwarili, po nóczim pjenježo njesnicha bywo. S murje ho kamjenje a zbjele hlubjachu, kotrež po sdaczu póczinje swołwożowachu. We tutych „czežkich“ padnohach hischcze ženjo sljeda namakerj njemóžachu. W městže Oaklandu běchu wokolo tam nischcze swědźenje rjanu mnohe y czelowjenych a żołtkich kamjenj natwarili, kotraž běchu 9 metrow dołha, 1½ metre schiroka a ½ metra wyssoka. Jako běsche dołwarjena a twarz chyschcze jin nékotrym pjenježkam połasacz, njebe wo nuzi žanjeho sljeda wjazy namakacz. Běchu jin kradnyli, a policija ho je wschej mozu próznyć, jin sašo namakacz. k.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladuj na wjedro sa jutrischn wutoru: Pómróczene a deschczowate.

* W Stalinu je pjatk pschipoldnju wokolo 1 hodź. nětcze 25-cźina holza do 75 metrow hłubokeje hrodowskeje jamy spadźiła a ho we wodze tepika, kotraž nětcze 8—9 metrow wyssoko we jamu stejí. Holza běsche z omnibusom z Drjezdźan pschijela a zebi z wjednizu Stolpnanskeho hrod wobhladowasche. Swoju toschku na jamu hromje lezo wostajl.

* W Kamjenicy su psched nékotrymi dnjemi tjoch komunistow sajeli. Dwaj z nich staj ho wujnalaj, so staj 24. decembra 1924 45-cźineho pósełnika Richtera skonzowałaj. Tjerzi kommunist, tiž ho sa naschkarakaka słótnistwa wobhladuje, twdawa, so je dospołnje njewinowaty.

* W Plawenje je njedźelu popołdnju na tamnischim letanischczu ho płachtate letadło stworzyło. Wono ho rozbi a pilot Ockar Heinza ho smjertnje srani.

* W Lipsku stej zobotu dopołdnja we wyssokosczi 80 metrow letadle do ho rasstoj. Wobej letadle na semju pokhnyschtej. Lětarjo ho sranichu.

* Znaty němski kommunist a sapalcer Max Hölz je ho zobotu pschi jsbje z czołmom na rěze Oka blisko rusteho města Gorkija satepił.

* We Weissenfelskim wokrjesu je dotal 35 gmejnow bjez njesasłužerjow.

* W Harzlebenje pola Halberstadta ho pjatk wjeczor tři bróžnje a dwoje domste wotpalichu.

* Město Tampico w Mexiku je žałostny wichor potrjechił. Wjele twarjenjow je ho sabyło. 32 człowjekow je ho mjerilo. Wjazy hacz 1000 wobydlerjow je wobydlenje zhubiło.

* Njesboże SA-muži pola Solingena je zebi 11. smjert ny wopor zadało. SA-refrue-muž Fritz Kann Bochuma je w Bochumskej khorowni na swoje czežke sranjenja njedźelu rano wumrěł. Dwanaty wopor je hischcze w smjertnym strasche.

* We Wallenselju pola Kronacha je ho njedźelu 22 połnych brěznjow, hjelscha khudschich ratarjow, do czista wotpalilo. Jedna ho tu najstarsze wo sapalerstwo.

* Lady Celayton, wudowa po jendźelskim spytniku, tiž je loni pschi pytanju sa zhubjenym zórle w Lybiskej pusczinje z letadłom smjertnje njesboži, ho pschi letadłowym njesboži tak czežko srani, so krótko na to w khorowni wumrě. Jako chyschcze wona do letadła jałeschi, tuto njeja ze jeji hocza, so swrócźi a na wudowu padże.

* Zhyb ranschi brjoh Sjednoczenych statow je czeżki wichor ze slimkotynni njewjedrami potrjechił. Wjele żelezniczow je pschetorhnjenych. Nimale zyle żne su ho smiczile. Najzate reki wulachu ho w Pensylwanskej do wuhlowych podkopkow a je satepichu. 8000 dźełaczerjow zebi ze sadwelowanjom wupuczej z nuzy wuběži. 6 hórnikow je ho satepilo.

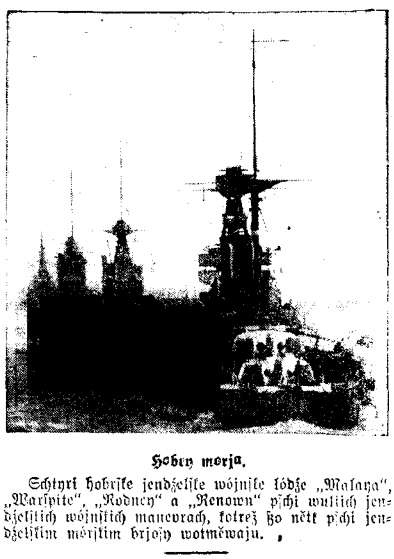
Sport

Klóstrske I. přećiwo Ralbičanskemu I. 1:3 (1:2).

Njedźelu 17. septembra wopytachu nas zaso naši tydźeńscy přećiwnicy na domjacym sportowniscu, zo bychu so zaso hromadże měrili, ale tutón raz ze hinašim wusledkom, kaž je z resultata dowidźeć. Tola tuta hra njebě tak jara napjata a tež njenje bohata na ważnych wokomikach a strašnych situacijach. Hraješe so poměrnje pomalu. Mužstwje njebóstej tež pol completnje wobsadźenej, wosebje nie pola Klóstrčanow, štož so tež při hrě wuskutkowa a dyrbjachu so tohodla ze porażku z 3:1 spokojić.

Klóstrska II. přećiwo Ralbičanskemu II. 0:6 (0:3).

Zajimawaša pak bě druha hra. Wobdźiwachmy nimoměrje wulku spěšnosć koparjow hač do kónca, Klóstrscy tu dospołnje podležachu. Skoro nicho přědku přihladowarjam njepokazachu. Nastajnosći běchu Ralbičenjo před přećiwniskimi wrotami a zasłużichu sebi tež tak dobyće ze 6:0.

Hobry morja.

Schtyri hobrike jendźelske wójnske łódże „Malaya“, „Marlpite“, „Rodney“ a „Renown“ pschi wulkich jendźelskich wójnskich manevrach, kotrež ho nětt pschi jendźelskim mórskim brjohu wotměwaju.

Radio

Wutoru 19. septembra hlyschimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wschědneho programa: 11,30 rěčarjo pschi dźele. 15 sa młodźinu. 16 konzert. 18,30 politiski pschehlad nowin. 19 hodźina naroda. 20,05 smjenjece we wošmich.

Lipsk: Nimo znateho wschědneho programa: 13 młodźi wumětlay ho pschedstajenja. 18 rěčna hodźina sa starschich. 19 hodźina naroda. 20 sabawny konzert.

Hischcze ważne z dnjoweho programa: Wrótsław 21,10 rejwańscki wjeczor. Köln-Langenberg 20,05 měschany wjeczor. Frankfurt 20 opera „Friedemann Bach“. Stuttgart 20 orchestrowy konzert. Win 20,30 filharmonisti konzert.

Nowy diktator sa kupu Kubu.

Senator San Martino je nětko dotalnu wustawu z mozu stajił a dże z rosnymi naprawami kraj sasso do porjada stajicz, tiž je ho z revoltami tak sle rostorhał. Tak je Kuba sasso zamsne stejischczo dozpěła, kotrež Machado w swojim dołholetnym czasu diktatury sastupowasche.

Swojbne powěsce

[illegible]: Mariana Schpelesiz a Erich Härtel w Budyschinje. — Frida Nowotarz a Herbert Wowczer w Radibuzu.

[illegible]: Walter Wagner z Erika rodź. Schmidtez we Wilh. Schmidt z Jiři rodź. Radnicej we Franz Sommerfeld z Gertrudu rodź. Swerdnerjec w Lubiju. —

[illegible] na Zejlerji w Budyschinje, 80 lět; [illegible] hodźicu w Tobrunschi. Marie Winkler rodź. [illegible] w Rěznach pola Lubija, 64 lět; [illegible] hodźicu w Kotitzach.

[illegible]stwowski powěstnik.

Budyšin. S[illegible]tow. „Nadźija“ [illegible] wutoru 19. rózkrjesenje hodźiny w [illegible] we 8 hodź. spěwanska [illegible] Kina domje. Bohat [illegible] wočakuje [illegible] Wyw.

Hornja Hórka. Tow. „Lužica“ [illegible] 21. septembra pop. w 3 hodź. w Mnišonc [illegible] piwarni (Mönchsw. Brauerei) swoju měsačnu [illegible] nadźiznu Přednošk je přilubjeny. Wo bohatu wopyt prosy předsydstwo.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Wupjerki łožowe we wšěch sěrokosćach damasty smuhaty płat płachty wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Wudowc, wobsedź. wjetšeje žiwnosće, pyta k 1. oktobrej hosposu. Zamołwić so w Bukojni čo. 22

Čelčki Čelčki wot najlěpšich kruwow, dobrych dójkow, ma na předań
Hrod. kublo w Bošecach pola Budyšina Telefon Budyšin čo. 3534

Pos přiběžał w jitku čo. 26 wotewzać.

Kedźbu! Kedźbu! Tunjo a derje jěsće pola
Schiller w Budyšinje na Jerjowej hasy 3 najlěpše plincy 3 po 0.25 hr. šalka kofeja —.09 hr. wobjed wot 0.25 hr.

K **běrnyzběranju** wšitke drażiny
korbow podawa dobre a tunje
Otto Stein na Kamjentnej hasy 12

Hronow Powědańčko ze Serbow z časow 30lětnjeje wójny 135 str. 30 pj.

Kupujeće přeco přihódnje we wosebje wobkhodźe dobrych
wupjerkow, pjerja, šatow fabrikske zbytki jara tunjo
Hilgerowy nasl. E. Wiltschek na Seminarskej hasy 2

Spěwarske
serbske a němske, po wšěch płaćiznach
w Serbskej kniharni w Budyšinje

Zahrodka Čitanka za srěni skhodźenk ludowych šulow. 1.— hr.
Hana (H. Sienkiewič. Přel. B. Cyž) Novelka. 161 str. 50 pj.

Čorny bant za serbske drasty we wšitkich sěrokosćach, morjejowy bant, běły a różobarbny, dobry a płaćizny hódny
Hilgerowy nasl. E. Wiltschek na Seminarskej hasy 2

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domju w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežuje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čelneho znjezbožerija z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bjedny. Kóžde znjezbožerije dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezbožerija dyrbja we bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutej banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 215 — Budyšin — Wutoru 19. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Darré a Goebbels k žnjowemu dźaknemu dniej namołwjatai

Němski sejwjejski minister Darré a němski propagandowy minister dr. Goebbels staj sćěhowace namołwjenje wudaloj:

1. mcje je němski lud w pischemóžnej pischesjenosći so k němskemu dźěłacerjej a nazionalnemu dźěłu wuznał. Dźeń nazionalneho dźěła so po zyłej Němskej wobžwjeći, so by němskemu ludej we wschitkich jeho staiwach dostojnosć a cześć hódnosće tworjaceho dźěła a smutkowne swjatanje jeho nosćerjow j narokom žiwje pisched woći wjedł.

Někto slejmy na konju cźasa, kiž je f wuńwjwom a žnjeni wobnjesłowany. **Njeźćelu 1. oktobra dyrbi němski žnjowy dźakny dźeń dopokazać, so je zyły němski lud se swojim burstwom f krwju swjatany.**

Němski bur je se swérnym dopołnjenjom swojich pischego sana ho wróćazych nadawkow na płodźazej semi wumjenjenja sa to wutworił, so może Němska bjes starosće we sejwjenje bliźšej symje napischerjo hladać. Tola němski bur dyze nimo teho też we wobsebitej mérje pischi symskej pomozy němskeho luda pischećiwo hłodej a symje sobu dźelaćej.

Wobsebitu wažnosć bura sa zyły narod pohódnosćejo, je němske knježerstwo runje tute dny wobsebje wažne naprawy na hospodarskim polu k schlitej bura do skutka stajiło.

Zyły lud pak f němskim burom shromadnje w dźakownosćej k Bohu skónčnje dźeń žnjow wobwjeći. Wulka manifestazija němskich burow na horje Bückeberg pola Hamelna ho na wschitke němske radija pschenjesze, so móże zyły lud ju sobu nushonicć; we wschećy městach a na wschećh wsach ho dźeń němskeho bura dostojnje wuhotuje a se shromadnymi městnymi zwjedźenjemi wobwjeći.

Němski lud ho 1. oktobra w zwojim zyłku k zwojemu burstwu wusnaje. Wón f tym zwjatočnje wupraji, so we burskim stawje sakład žiwjenja němskeho pischichoda widźi.

Němskostatna rada přichodny Stwórtk

Němskostatna rada je ho na schtwórtk 21. septembra popoldnju k swojemu pischichodnemu połnemu pohrjebnju do němskeje sejmowneje zwolała. Dokelž maju ho němskostatne sakonje na sakładze spełnomócnjazeho sakona hnydom w knježerstwje wobsamknjene, a statny kanzler na je pischipuscźi, so najwažnjische nadawki němskostatneje rady tuthrjelu na němskostatne zarjadnistwo pozwaćuja. Na dotalnym porjedże pischichodneho pohrjebnja němskostatneje rady tohodla zyły rjad zarjadnjskich pischedpisow rješi. Mjez podlohami, kiž ju ho němskostatnej radźe pischipósłale, je też nacźišć sa wukas k wuwjedźenju mlekowego sakona.

Dobre žitowe žně

Po powěźcźach 7000 hamtskich žnjowych rospravjerjow o wunoschku letuschich žitowych žnjow, ma ho po wobličenju pischi spočatku septembra f jara dobrym shromadnym wunoschkom ličeć. Po dotalnych wobličenjach stajiskeho němskostatneho hamta ho wunoschki w pischerédpornjo pohódnosćejanam pischi spočatku augusta t. l. a hektar někto sćěhowaje: nałymska rožka 19,4 (18,7) dwójnych zentnarjow, nałetna rožka 14,9 (14,1) dwójnych zentnarjow). nałymska pschenica 23,9 (22,7) dwójnych zentnarjow, nałetna pschenica 23,2 (22,1) dwójnych zentnarjow, nałymski jeczmjeń 25,9 (25,3) dwójnych zentnarjow, nałetni jeczmjeń 20,7 (20,0) dwójnych zentnarjow, wowsy 21,6 (20,7) dwójnych zentnarjow.

Tutón wunoschk, kaiki je ho spočatk septembra swěcźił, njeje pischekwapiazy. Wón f nowa wobtrjeća, **so może němski lud žiwoju žitowu potrjebu lětża prěni króć w połnym wobsahu j němskimi wuplodami spokojić.** Sa rotarstwo pak tu njeje žanche pischiczinu k njemérej dla wuwiesa žitowych płaćizinow. Němske knježerstwo je w žiwolim połsledninm połsedźenju 12. septembra tak wobsiérny schkit płaćizinow wobsamknło, so ma bur rukowanje, so schinuźenje płaćizinu sa swoje žito dostanje. Kóžda spekulazija se žitom ho njemóžni, so rotarja njebudże nichtó k pischedawanju nuzowaći móz.

Lětża je ho pschidaczny dowes žita a žitoweho narunanja f naprawami nazionalneho knježerstwa njemóžnik.

Plahujće mjenje žita

Nowiny „Nationalsozialistische Landpost" k nowemu agrarnim sakonju sćěhowaje pischi: Sakoń k wutworjenju kratkich žitowych płaćizinow njedawa burom jenoż prawa, ale nakładuje jemu j nowa winowatosće napischerjiwo ludej a shromadnemu hospodarstwu. Tohodla ho rasnje pisched tym warnuje, pischi letuschim nałymskim wobsaranju role wjazy thlěbowego žita hač hewak, wobsebje symske pschećzy twaržywaći. **Njeźmě ho wjazy žita plahowaći, ale pjahowanje dyrbi ho wjele bóle cźuezliwje wobmjesowaći.**

Nałymska pschenica dyrbi ho wobmjesowaći a sa to ho k polepschenju nazionalneho pizoweho sakłada wjazy nałymskeho jeczmjenja plahowaći. Sakoń wo płaćizinowym schkit ja žite burske hospodarstwo we važnym nałymjanju f kapitalistiskeho hospodarstwa wutwobodźi a bur budże njejne wot wikow wotwiźny. To pak burej też winowatosć nakładuje, w nałymjanju žita niz wjazy privatno-hospodarskich ale ludo-hospodarskich myślićej.

Džakowny telegramm katolikow na Hitlera

S pschileżnoscźu, so je konkordat do mozy stupił, je katolska akzija němskemu kanzlerej Hitlerej sćěhowazy telegramm pósłała:

Katolikojo Barlinskeho biskopstwa, w džakownym kemschenju sa ratifikaziju wokoło japoskotskeho nunzija sjednoćeni, sćelu f džakownosću najcześćownische pozdrowy je ljubjenjom, wschitku móz sa lud a wótczinu sajtajcźej. Katolska akzija.

Bamžej Pijej XI. pósła ho sćěhowazy telegramm:

Katolikojo Barlinskeho biskopstwa, wokoło japoskotskeho nunzija k džaknej Bożej słužbje sa ratifikaziju konkordata sjednoćeni, sćelu Waschej Swjatosći najpodwólnischi džak a pischilubju njepowolnu zwérnu.

Hessenski ministerski president wróco stupił

Němski bohot ja Hesenisku, župny wjednik Sprenger, je hessenskeho statneho ministra prof. dr. Wernera po jeho próstwje se sastojnstwa puschcźił. Na jeho město stupi dotalny statny sekretar hessenskeho knježerstwa Fillip Wilhelm Junq, kiž ho dwohom sa statneho ministra a pischedsydu krajneho knježerstwa ponjesuje. Kaž ho powě, je ho němski bohot jenoż cźęsko rosćuđźicź mohł, prosćiwu prof. dr. Wernera dopjelnicź. Jemu bźeše to jenoż mózno, dźiwajo na sjednoćenje hessenskeho statneho wjednistwa.

Prof. dr. Werner dotalny hessenski ministerski president.

Röhm a Epp w Rańšej Pruskej

Pondźelu dopołnja staj stabowy schef Röhm a němski bohot sa Bayersku general rjeźer j Epp do Königsberga pschijełoj. Rańscha prusa SA aSS jeju powitaschtaj. S pschewodom wjednikow podaschtaj ho wonaj do Pillawy.

Přeměnjenie rězneho dawka?

Němski rěsnisti swjask je pischistuschnym krajnym ministerjstwa namjety pischedpołożił, f kotrymiž ho na wołożenje wótrosćow dźela, kotrejž se rěsneho dawka wukhadźeja. Žada ho, so ho jenotne dawkowe žadźby sawjedu a ho też hischcze wschelake druhe pschemjenjenja stanu. Cźasowe rěsnikeho swjaska pische, so ho 12. abo 13. oktobra w Lipsku wotmě. Na nim ho naprawy pschepruhowale, kiž němski rěsnisti swjask namjetuje.

Generalna rada za hospodarstwo so zwołała

Tutón tydźeń ho generalna rada sa hospodarstwo prěni króć po swojim powołanju sešdże. Němski kanzler Adolf Hitler je zwołstawy generalneje rady hospodarstwa na žrjedu 20. septembra na pohjedźenje do němskeje kenzlije zwołał.

Wotmětejej ho dwě pohjedźeni, jene dopoldnja w 10 hodź. a druhe wječor w 6 hodź. Na pohjedźenju ho wjetschina němskich ministrow a němskich statnych sekretarow, kaž też president němskostatneje banki dr. Schacht wobdźeli. Dopoldnjiske pohjedźenje budże němski hospodarski minister jako sastupjeć kanzlera nawjedowacź, popoldnjiske pohjedźenje pak němski kanzler sam nawjeduje.

Zjězd Stahlhelmowych wjednikow w Hannovrje

Pischichodnu hobotu wotmje ho w Hannoveru němskostatny sjězd Stahlhelmowych wjednikow. Na sjězdže ho wobdźeli schef SA Röhm. Programm sjězda je sćěhowazy: pjatk 22. septembra wólne shadźowanje w hosćencu Ernst August w Hannovrje, hobotu 23. septembra němskostatny sjězd wjednikow Stahlhelma, wječor w 7 hodź. powitanje hosći, 1/2 9 hodź. wulke k měru pjsčanje pisched radnizu a njedźelu 24. septembra hač do 1/2 9 hodź. jesłupanje k appellej wjednikow, w 9 hodź. sapočatk appella wjednikow thorhoje ho pschinjeźu, narěcze ho dźerża, thorhoje ho pohjwjecźa, w 10 hodź. wjednizy nimo fronty jedn, na to wobdźelnizy nimo wjednikow cźahnu a woteńdu.

Generalny nadběh přećiwo prošerstwu

W sajinje wojowanja pischećiwo prošerstwu ju wjeżarnšchn pódźelu po zyłej Němskej akzija wotmělí, kotruj polizija, SA a SS a spomožerske wyschnosće pischewjedźechu.

Van der Lubbe cuzych zakitarjow wotpokazuje

Kaž Amsterdamske nowiny „Telegraph" pischu, je sastaleř němskeje sejmowneje van der Lubbe wukrajne prawne podpjery pischi sakitanju wotpokasał, kiž běchu ho jemu se wjsche lakich stron poskićźe. Van der Lubbowa žwójba běše znatcho Amsterdamskeho advokata dr. Pauwelsa prosyła, so by jeho sajimy pisched němskostatnym sudom w Lipsku sastupował. Dr. Pauwels je f Barlina sćěhowazy telegramm dostał „Van der Lubbe sakitanje wotpokasuje".

Kak so Max Hölz tepi

Wječera hižo pišachmy, so je znaty kommunistiski zyhnowar Max Hölz pischi jěsbje na cźołmje na rězy Oka bliźko Gorkija pola Niżneho Nowgoroda ho tepił. Kaž ho powě, je Hölz f 22 wokobanni na tódźi pschebywał. Pjsche ho dale, so je ju towarischow jara „wjesołe" było. Wo prawej pschicźinje njesłoża nadrobnischo dotal zhonicź njese. K temu ho j Moskwy hischcze powě, so je knježerstwo zyłožbje satepjenego kommunista Hölza 300 rublow měžačneje penije pschijwolilo.

Gdansko-pólski přistawny protokoll so podpisał

Wječera je ho we Warschawje gdansko-pólske pschischiwowe sréćenje f 5. augusta podpisało, kotrejž blišše nadrobnosće wopschija. W mjenje gdanskeho knježerstwa je

statny rada Buttner podpisał, w mjenie pólskeho kuncjerstwa ministerialny direktor Roman. Na to so w Gdańsku mjes senatowym presider dr. Rauschningom a pólskim diplomatiskim sastojerjom Papsom ratifikazijle tśesiny wo sprjejenju wumjenicha, kiž prawa pólskeje mjenischiny w Gdańsku nastupaje. S tym so stónczna žnuha pod sprjejenja z 5. augusta sejahny.

Politiske sraženja w Hollandskej

W Groningenje, Enschede, Schiedamje a Enschede dóndże k srażenjam mjes nazionalsozialistami a lewizarskimi radikalnymi elemenami. Na torhoschcje w Groningenje komunnistiscy nazionalsozialistiskich nowin nadpadowachu. Dóndże k wulkim pukam. Policija dyrbjesche z wótrej bronju zakrocjeć, so by porjad sazo postajila. Někotre wozoby so zranichu.

Mussolinijowe steišćo k prašenju wotbrónjenja

Dopisowar jendzelskich nowin „Daily Telegraph" w Romje je pjecza w italskim kwantowym ministerstwje k prašenju wotbrónjenja sčehowaze słowi:

Wudawanje, so je Mussolinin plan do Parisa pósłał, w kotrymž periода mjesynarodneje kontrolle nad brónjenjom sastupuje, njeje wérno.

Italska njeje pschihotowowała, so by jenej abo někotrym zusymi mozam pschisamknuje, so by brónjenja Němskeje kontrolowała. Je wérje njepodobnje, so Italska někajku krocjeł sčinił w czasu, hdyž jendzelski stany podsekretar Eden w Parisu a posłušcho w Romje pschebywa.

Edenowy wopyt w Romje so wita a italske krjesćeństwo so z nim wo swojich nahladach wo praschenju wotbrónjenja rozrěči.

Dopisowar słónczanje boha, so Mussolini pschejo hischcje na podobne sprjejenja ta, kiž z jeho ideje wuchadża a so na jednanja mjes Italskej, Jendzelskej, Francowskej a Němskej wobmjesuje.

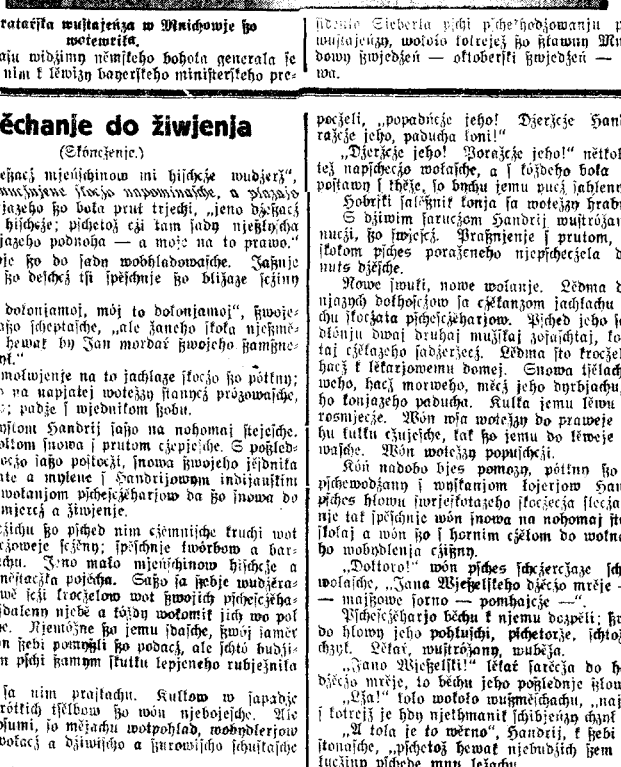
Botharsko-serbska kralowska konferenca

Jako bolharski kral Borris a kralowna Johanna do moj puczowachu, so na Bu[illegible] dwoprócnischcu z jich hoszłowjanskim kralom Alexan[illegible] a kralowej Marju [illegible] kaschtaj. To běsche prěnje wot [illegible] jednanje wólcu z [illegible]low. W hamtskej rospravje [illegible]chnje, so je tuto [illegible]kanje wozjebje wutrolne bu[illegible] rozrjeczowanja Italow so juhozłowjansko bolharske zjednjenje wocakuje, kotrež w poslednim czasu mnohe privatne organizazije z wopytami a napa[illegible]wnymi wopytami pschihotuja.

Ze Serbow

W Budyschinje, 19. septembra 1935.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer —2 a thermometer zwodnjo +14. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer —2 a thermometer w nozu +3. Wjedro so nalo pschemjeni. S Atlantiskeho ozana so wobšěrna nižina do Srjedzjoze Europy tłóczi. Wona nam ponatócżene a dešćowate wjedro pschinjesse. Nad Srjedźnej Europu wschak kulkowita hischcze klabscha wyschina leži, toal daże czischcej nižiny njewuhdźeli. Tehodla budźe nasche wjedro njewobstajne. Jutrje srjedza słónczko 5,12 hodź. standa a so 6,04 hodź. khowa. Mjezacz standa jutrje rano 6,30 hodź. a khowa so wjecor 5,57 hodź. Jutrje mamy Kwakembra.

Wulka ratarska wustajenza w Mnichowje so wotewrje.

Na wobrazu widźimy němskeho bohola generala se Eppa a pschi nim k lewizy bayerskeho ministerskeho prezidenta dr. Siebertha pschi pschechodźowanju po ratarskej wustajenju, wokolo kotrejež so zhromadźichu Mnichowjan z hromadnymi zwjazkami. Wustajenja wobsahuje wšelake nowe wuhonjenja a nowe wuměnjenja, kotrež maja ratarjam pomhać, zo bychu swoje dźěła lochcej a z wjetšim wuspěchom wukonjeli.

Zitrjeny jilo w Einbecku so je[illegible]

W Einbecku je so polny jilo jasnym [illegible]Rospadanu a jilo jasnym zwarjenje, kiž pó[illegible]sche.

— Njemam marow. — Schtó mó[illegible] k temu wotpowěź? S. [illegible] su w Buchiskej [illegible]odejschkeje wjeschcze [illegible]kowanja pola Schejerjezina [illegible]ho muža namanuli, kiž je so [illegible]ł a wobwi[illegible]. Njemaly je wótsche 25 lět stary, 1,88 m wulki, jahn[illegible]es wojow, ma swětłowlosate wocy a dopołne [illegible]a besche we cżerwjenowrunym gatsch[illegible], kotrych krótki [illegible]ch je [illegible]ich [illegible]kowych, bělej wporstej kschilí z [illegible]nym [illegible]narjom, cżerwjenym zlotarjom zlotnym [illegible]ym, [illegible]rowym [illegible]kojowe a cżornych nóschich stupjach. [illegible]ontinentale". Pschi tym nalezachu [illegible]ženy [illegible]lisnym, tolarkowym tyrolu, nowcżi [illegible]ojanej [illegible]a a nethemowanej wopruczkowaj, [illegible]a a pantofle, po kotrejž Erwin Prasil [illegible]ta a je Stud[illegible] pół[illegible]. Druha a nóha so [illegible]ch kamentami [illegible]hamt[illegible] — trajnje zastrale [illegible]ma a njemaze [illegible]mory[illegible] — w Drježdźanach [illegible]. Dźensa [illegible]a [illegible]wobs[illegible]. Wosławjenja njeb[illegible]. [illegible]nowanych [illegible]wuj[illegible] abo kriminalnym [illegible]cżin to Nedźelanje [illegible]na [illegible] Ortenburgu, telefon [illegible]abo kriminal pol[illegible]zijeju [illegible]wodźa.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi pódjelniskim cżahnjenju 5. rjadownje 203. sakskeje krajneje loterije (13. dźeł) padźe dobycze wo 20 000 hr. na cżo. 20853; dobycze wo 10 000 hr. na cżo. 99203; dobycze wo 5000 hr. na cżisła 64464 88774 131982 138853; dobycze wo 3000 hr. na cżisła 137 367 31680 50161 57[illegible] 61647 66038 71211 80551 91090 91607 100360 108[illegible] 117503 126445 130878 149610; dobycze wo 2000 hr. na cżisła 4330 22697 28966 33524 34647 36450 42[illegible] 42808 52067 53221 55714 59582 62563 71977 73223 80659 80778 86269 88594 88596 102237 103103 113705 118589 121680 124041 126227 127553 128187 129045 129785 131002 131143 137656 142151 145157 151327; dobycze wo 1000 hr. na cżisła 467 533 1096 1732 2503

Wuječhanje do žiwjenja

(Skónczenje.)

„Jeno dźesacj mjeńšchinow mi hischcze wudżerž", Handrij wommischnene słowo napomnjesche, a płazujo jemu do parjażeho so bóle prut trjechi, „jeno dźesacj mjeńšchinow hischeze; pschetož cżi tam sady njeběschcha rocżenja konjazeho podnoża — a moje na to prawo."

Spěschischwje so do sadu wobhladowasche. Jażnje pches lijazy so deschcż tši spěschnje so blížaze sczinu spóznamasche.

„Mój to dokonjamoj, mój to dokonjamoj", žwojemu konjej sazo scheptasche, „ale žanoho słoka njeschmějmoj smylicż, hewak by Jan mordaŕ žwojeho žamżneho dźěcża był."

Jako wotmołwjenje na to zachlaze słowo so pótkny; wone dr[illegible]va napjatej wotežu stanjeż prózowasche, kola podnu[illegible]; padże z wjednikom žodu.

Kaž z błyskom Handrij sazo na nohomaj stejeschce. S jażnym hołkom znowa z prutom cżepjeschce. S pożledniej mozu słowo sazo potłoczi, znowa žwojeho jěźdnika njeże, a hnate a mylene z Handrijowym indijanskim wucżom a z wotkanjom pschecżeżharjow da so znowa do běżenja na žmjercz a žiwjenje.

Tu pschecżinu so psched nim cżiemniische kruchi wot schérereje deschczoweje scżeny; spěschnje kwórbow a barbow nabywachu. Jeno mało mjeńšchinow hischcze a Handrij do městaczka pojecha. Sazo sa žebje wudżeraschce. Ani dwě scżi kroczelow wot žwojich pschecżeżharjow wjazu zdaleny njebe a kóždy wokomik jich wo pol konja blížeschce. Njemóżne so jemu zdasche, žwój jamer dozpěć. Wón žebi pomyślił so podacz, ale schtó budźischce rocżenjam pschi žamym stuku lepjeneho rubjeżnika wěrił!

Wutiśele sa nim praskachu. Kullow w japadze swěcżenych krótkich tśelbow so wón njebojesche. Ale derje wón rozumi, so městaczka sawokacz a dźiwiscko a żurowiscko schuškasche z prutom.

„Sadżerżecz rubjeżnika!" kojerjo wołachu do jenicżkeje drohi městaczka nuts, hdyż běchu so hižo hibacz pocżeli, „popadnjecże jeho! Djerżcże Handrija! Porażeże jeho, paducha koni!"

„Djerżcże jeho! Porażeże jeho!" nětkole Handrijej też napischeczo wołasche, a z kóždeho boka dźěłachu so postawy z thěże, so bychu jemu pucż zablennli.

Hobrźki załěžnik konja sa wotežu hrabny.

S dźiwim faruczom Handrij wuśrójane słowo donuzi, so swójež. Praženjenje z prutom, a z mózným skokom pches poraženeho njepschecżeżela do městaczka nuts dźesche.

Nowe žwuki, nowe wołanje. Lědma dwanacże konjazych dołhoczołow sa cżłakanjom zachlachu a hawtowachu słowo sa pschecżeżharjow. Psched jeho sahanjazej so dlónju dwaj druhaj muślkaj zosuschtaj, kotrajž chżdschtaj cżłakazeho sadżerżecz. Lědma sto krocżeli bě hischcze hacż k kěrjowemu domej. Snowa tłelachu. Hacż žiwého, hacż morwého, měcż jeho dyrbjachu, wuwolaneho konjazeho paducha. Kulka jemu lěwu hornju ruku rosmjesje. Wón wsa wotežu do praweje dłónje. Druhu kulku cżusesche, kak so jemu do lěweje strony dobywasche. Wón wotežu popuschcži.

Kóń nadobo bjes pomozy, pótkny so a padże, a pschewodźany z wuskanjom kojerjow Handrij daloko pches słowu žwjerjekotazeho stocżerja słocżeja słocża. Skoro runje tak spěschnje wón znowa na nohomaj stejeschce; dwaj słokaj a wón so z hornim cżełom do wotna doktorowe wobydlenja cżisny.

„Doktoro!" wón pyches schcżerżcżaze schkleuże nuts wołasche, „Jana Wjeżeslskeho dźecżo mrěje — saduschene — majżowe sorno — pomhajcże —".

Pschecżeżharjo běchu k njemu bozpěli; žwine dyrjenje do hłowy jeho pohtuschi, pschetorże, schtož bě dodacz chżdł. Lětaj, wusttrójany, wudżeja.

„Jano Wjeżeslti!" lětaŕ sarěcża do hary, „wasche dźecżo mrěje, to běchu jeho poslednje słowa!"

„Ža!" tolo wokoło wuzmějchachu, „najhórscha lejcż, z kotrejž je hdy njethmanik schibjeżaze chżdł wucżeknycż."

„A tola je to wérno", Handrij, k žebi pschischedschi, stonasche, „pschetož hewak njebudźich jem jěchał, doniž tuczinu pschjede mnu leżachu.

„Njewěcżże to!" so nětotre hłosy bachu saslyschecż, druhi pak lětarjej pschihłoławachu. Hrożejsche swada wudyricż, tu so nadobo Jan Wjeżeslti k ranjenemu dobywasche.

„Handrijo", wón na njeho jarcża, „jenje pschecżeżel bykoj njeschmoj. Ale nicżo hórsche mi naczinicż njemóżesch, hacż da žmjercze satyschicż; wraj, jo je mole dźecżo strowe, a trabnjenje konja cżi spuschcża."

„Wěrnoczż žym prajił", Handrij wotmołwi, a znowa do womory padże.

Radu žebi njewjedżo rozhladowasche so Jan.

„Njeżudźcże do cżasa", praji lětaŕ. „To so pokaże, hacż je naň wobehał. Donjesche jeho precż, hnydom pschińdu jeho zawjadacż."

Handrij rjekny: „Wostajcże mje, doktoro, ale thwalajcże, so sadwołowajej macżeri dźecżo wulkowacże. Dźecżowy lrt dojacżeknje, pujedy hacż so dohladacże — Jano — Jano — thwalaj, hewak morisch žwoje žamżne dźecżo!"

Wěrjachu. Sa dźesacj mjeńšchinow lětaŕ a Jan Wjeżeslti na konju cżerjechtaj.

Handrij na žłanju leżeschce.

Sa pjecj hodźin tam lětaŕ bě. Młoda Jana hischcze pschez pschi wohnischczu žedżeschce, dźecżo mjeżesche na klinje, kiž ležma hischcze potnjomnje dychajche. Stónczże wucżała lětarja — mjeńšchiny bywachu jej hodźiny. S wustajnej ruku a z dołkim napinanjom so lětarjej poradźi, dźecżo žmjerczi wutorhnyć. Jene žiwjenje bě wulkhowane, druhe žmjerczi pschepodate. — —

Druhi dźeń bě dawno zeltadżał, tu poda so domoj so wróczaju lětaŕ k ranjenemu Handrijej, so by jemu w mjenje starscheju dźecża dźakował. Handrij so hnydom za dźecżom wopraschа.

„Wulthowane, Handrijo", lětaŕ wotmołwi, „wukhowane pches waż. Wy scże jednali jako muż a cżłowjecżan. Schtož scże wy wczera dolonjeli, to mnohe druhe faruna. Jako žwobodny muż dyrbjecże so wotžalicż, za to wam rukuju".

„Jako žwobodny muż", Handrij z cżicha wospjetowaschе, „postrowcże Jana Wjeżeslskeho, jeho — žonu — so dyrbjachaj na mnje pschecżelnje spominakoj —."

Lětaŕ so k njemu nakloni.

„Cżejstne pokhowanje", wón sazo scheptaschе, a lětaŕ žłożi ruku morwemu.

4754 5691 5691 7300 10040 10385 11548 12419 15637
15952 16353 17618 18606 20107 20235 25167 25661
28273 29277 32686 32828 33082 34933 37020 40319
41909 42205 48062 49336 52842 54272 55372 55655
56689 64738 64796 66761 66995 67431 69235 75091
78975 79281 81505 82458 86095 91076 91817 96490
97552 99176 101662 103269 104163 107135 107233
108562 109477 109483 109865 110276 111539 118131
118932 122077 123561 123621 123756 124137 131279
134402 136631 139437 144134 144791 148504 151295
151806 153447.

S **Bórka.** (Čěšni šwjedźeń wojeńskeho towarstwa). Wojeńske towarstwo za Bórk a wokolinu šaldźenu njedźelu pschi pschihódnym wjedrje a rjanej šahrodze tudomneho hosćenza derje wopytany šwjedźeń wotmě. Wjele pschećelow a hosći a też wutčinkow i města běše pschišlo. Sa wichelake šabawy a šawješelenja sa deroćenych a dźěći běchu so derje postarali. Rjany šwjedźeń skónči so i šampionowym cźahom. Na to so hišće wješela rejża wotmě.

S **Hodźija.** (Zwrkwinska naležnosć.) Šnuža farar Gerhard Bajer, kiž tele dny swoje 65. lěto swjećeše, dokonja ći cźěrpke so cźahu 1. nowembra na wotpočink pódźe, ze so po jubilójnym pschećoju swojeho wjelhroneho jastwowanja swólnjuje wuprajł, so hišće ći do jutrow w šastojnstwje wostanje. Krótku zyrkwinsku haml je k temu nětko swojmu dowolnjoćej dał.

Se **Soulschej pola Prěčzej.** (Na šajedojcźenje wumrěła.) Tudomna 44lětna baba Alma Krawzowa je šaldźenu sobotu w Budyškej měšćeńskej khorowni na šajedojcźenje se šublimatom wumrěła. Mona běše w nozy k wutorje tutón jěd k šebi wjala. Pschicźina šajedojcźenja po naschim wobhonjenju w tym leži, so měšćeše so pschećiwo njej jednanje wotewrić, dokelž je swoje liščiny k schodźe wokrješneho swjaška a babinoweho wokrješa šeitajała.

S **Cźerwjenych Nošlitz.** (Njeshože na dróhy.) Ssobotu popołdnja so pola Šemelerjez kubła autowe njeshože sta. Auto z tšjomi wozołowani do cźežitšeho auta strały. Jena wosoba so lohku ranji, hewak so jenož auto wobschkodźi. Njeshože nasta, dokelž wošofowy auto dyrbješe cźežiły auto pschećežnyjez. Druhi auto napschećo pschijěde a wošofowy auto do cźežitšeho auta storži.

S **Wjeteńina.** (Nowy puć na Mnischonšku horu.) Tudomna gmejna tuhowoła puć z Wjeteńina na Mnischonšku horu zhotowi wuporjedża a zofjela runje tkodźe, tak so lawinjenja dozyła wotpadnu. Hórki so wotwožuja a bólejši so šawožuja. Puć budże zyle hladki a runy. Pschez schtyrimi njedźelemi su z dźěłom šapoczeli. Tu wjele dźěłaćerjow dźěłcźi cźaš dźełło namała.

S **Komorowa pola Klukscha.** (Pawuczezu wjeczor.) Hucźinjanska wotnožka nazionalnjazialistiskeje strony wotmě šaldźeny schtwórtk w Schusterez hoscźenzu wotnuczezu wjeczor za šobustawu strony w Komorowje a Kubjelinju. Wotnuczezny wjednik Mieža běše šebi za swój pschednoschk hesło: „Schto je nazionalnjazialismus?“ wuwołał. Wón najprjedy wotwiješe Němšku ze němsko-franzowskej wójnje 1870/71 wopišowasche a srosumjesche, swojim pschipowšnicharjam bjeschuwdomitu politiku sozialdemokratow žórje psched wóčli wjeśeć. Podanki je špadowanja němskeho luda w poslednich 20 létach mózachu jasnje dopokazać, kajku njesmérnu schkodu židowski wliw nacźinjesche. My dyrbjeli so nowemu knježeństwu dźakowaći, kiž je to wschitko wobrocźiło a njeporjadej kónz cźinio. W swislu a programmom nazionalnjazialistiskeje strony wobswětli wón pschichodne lunske wojowanje, kiž do hóšła wuklincza: Jadnu njesmě wróćo stejeć, hdyž réka pokasacź, so hnuy lud bratrowskeje pschećiwnoscze.

Se **Sdźowšlic pola Lubija.** (Njetrjebawsche njeshože.) Schtwórtk popołdnju so blizo Besserjez hoscźenza njeshože sta. Antonia wjednica šebi njemóžesche powhacź a šej pschi jěsće zigaretku zapalić. Pschi kapadanju móz mad wosom šhubi, so do schtomu srasy. Auto so cźežcy wobschkodźi. Zona wosta njeranjena.

S **Lubija.** (Dźěcźo swjetkowizo.) Schtwórtk je 10lětna holcźka na Shorjelskej dróhy pschi jědźenju je schuhladlom padnyła a šebi ruku złamała. Kolona Cźežwjeneho khórla swjetkowanju do thorownje dowjeze.

Z gmeinskeho žiwjenja

S **Mnischonža.** Gmejnski rastrjerjo šaldźeho so pjatk wjecor k šwjetnemu pohódźenju. Najprjedy so někotre [illegible] i hamtskeho hłownistwa wobdźěli[illegible] aritskej kolonje Cźežwjeneho [illegible] hrimnowy pschihwoli. Dodawk k [illegible] natskeho swjatka „Sprawnim do [illegible] lja. Pscherowcki pschi Domanez [illegible] we wobłuku wobstaranja dźeła [illegible] nieze wobnjonoscu Muki šwjedźeli [illegible] kładu, so bychu njemuniosze dróhi [illegible] Druha Wjeteńina dyrbi so šwjorjedźeć. Potom so wuwołi wichelakich spórtow wobjewidu, tak běše so za dobych Nětanzow w Ruticzi 22,20 hr. nabromadźiło, za nozny skutk młodźinu 11,60 hr. a za šchulski šwjedźeń 10 hr. Pohódźenje skónči so i ji tróčnej šlawu, ze pohódźenje so pschihlamkuje.

Wusudźenja

§ W Klóschtricej wotkolinje blizo Kukowa, Wudworja, Krušeźiz a Kolarez běše 7. měrza t. l. hjom thlostany wokowař Wjedrich Pawoł Cyež z Heidenawy i šwom jěsće a běše wschudźom na zuzych leżownoscźach bjes dohonoscze wjerbowe mizli rěkał, so by je šobu wšał. Krajniški šud běše jemu dla pschestupjenja pólneho a lěsneho šakonja 3 njedźele zastwa napołožił. Budyški krajny šud jeho powołanje šaćžinu. Šud wojjeni, po kž khlostanje hjischeje wutše bylo, by ji tež štutne rěcźnistwo powołanje šapołožiło. Šud wobžarowaschе, so so to njeje stało.

Listyničeř

přijima hač do 25. kóždeho měsaca skazanki na „Serbske Nowiny“. Luby čitarjo, je potajkim hišće čas, napominać swojeho přećela abo susoda, zo by sebi skazał jenički serbski dźenik.

Z Łužicy

* S **Ramnowa.** (Sćerćenje njeshože i pistolu.) Njedawno je so tu 14lětny pachoł pschi paranju i pistolu šaćžił. Hólc šebi i nabitej pistolu do žiwota měrjesche, pschi cźimž so njenadźijny wuteči. Njeshožowny šebi cźežwa wo pschećeli. Wón w Budyškej thorowni bórzy wumrě.

* S **Habrachcźiz.** W poslednim cźašu je so pola naschich šahrodnikow na šaduschnizu (diphterie) khorych pschiběrało, wosebje w městowym dźěłu Spreedorfje. Tuta khorosć hižo léto dołho w šuśadnym Hórnjowałoze a Filipowje šakhodża. Dla strašchneje natyknjwazeje thorosće su khore dźěći do Zitawskeje měšćeńskeje khorownje dowjeli. Jene i mich je šaldźeny tydźeń wumrěło.

* Se **Shorjelza.** (Dwaju šapalerjow šajeli.) Kriminalnej policiji je so poradźiło Röhowej bratrow jako šapalerjow šajeć. Wonaj staj 10. septembra 1932 w Shorjelzu

Mojsu domske šapalikoj. Khěža so hač na murje wupalł. Jedyn je do wohnja 8 njedźel w tutej khěži bydźił a běše wobhdźeć tutoje khěže. Wobeju do Shorjelskeho hamtškoždudniskeho jastwa dowjedźechu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* Se **Stolpna.** (Njeshože.) Pschi šawinjenju na Dwórnišćanowu dróhu je so cźežke njeshože stało. Wjednik motorjeskeho kola a jeho tšowjeh staj i motorišim kolom so wobšmuhnuloj a do pschikrowa wjechnyloj. Wobaj so někotre rany pschećišnyschtaj a wotšlochtaj nejchoremu wot kola šdalenej leža. Šmjertnoscźenju i thorobnym autom do Stolpjanskeje khorownje dowjeschu. Motorowy — kolehar je kolojeschnych, kiž pschi nim jěduschu, do najwjetšeho strocha pschinjeli.

* S **Leopoldshajna** w Schlesiskej. (Mjechaza cźiwila.) Mjechaza cźiwila pschi nětkischim šuchim wjedrje šaloštnje pschiběra. Tudomny ratař je pschi woraniu wotra jutra šmatši 348 mjschow skónzował. Šnuža běše na jutru 100 mjschi šnieži.

* S **Rawwa.** (*Skomorochářstwo w lěsu.*) *Wjetši* wojeńsky B. je na zyle njenadźijne wahlowe hamamordářstwo skucźił. Wón šebi šebi do kofra dźěrku wurězał a plinowy schlauch pschez nju tykny. B. je na to do kofra šalěł, wěko šacźinił a i wuschupowazym plunom šmjerć namakał. Njeshožowny je w cźežkich mysłach šmjerć pytał.

Přilopk

* **Tyšaz putnikow pschindźe kždźenje t šwjatom wótrej.** Šaldźeny měšaz je wjazy hač 30 000 putnikow hamža wopytało. 15 000 i nich běše i zuzych krajow. Mimo teho je hamž wjazy tyšaz khadźnych porow powitał.

Hospodarski rozhlad

Wutorn 19. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,757	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	13,13	100 čěskosł. krónow	12,405
100 šwajc. frankow	81,08	100 franc. frankow	16,40

Barlinska burša běše wčera trochu šlabscha. Kurjy akzijow trochu popuschčeschowachu, jenož i rěda někak pschidobychu. Wiki rentowych liščinow pak běchu pschećelne. Knježeństwowe naprawy nastupajo wikowanje se žitom swój šmér dopjeja. Žita so pschez to mjenje poskićuje. Tola so płaćižny njepischeměnichu.

Wčera płaćeschе w Barlinje zentnar:

pschenicźny: 8,85—8,95 (8,80—8,90) hr., rožki: 7,10 hač 7,20 hr., jećmjenja, nalětnjeho: 8,70—9,25 (8,15 hač 9,15) hr., nazymskeho: 7,45—7,85 (7—7,80) hr., wowsa: 6,50—6,85 (6,45—6,80) hr.,

w termińowym wikowanju:

pschenicźy, za september: 9,65 hr., za oktober: 9,70 hr., za dezember: 10 (9,95) hr.,

rožki, za september: 7,83¾ hr., za oktober: 7,95 (7,97½) hr., za dezember: 8,27½ hr.,

wowsa, za september: 6,95 (6,82½) hr., za oktober: 7,12½ (7,07½) hr.

Drježdźańska burza (18 9.)

Pšenica 76 kg	181-184	běrnjace kružki	13,50-13,70
rožka 70 kg	147-149	pšenič. wotruby	9,00 9,50
nalětni jěmjeń	180-188	ržane wotruby	8,70 9,60
nazymsk. jěmjeń	148-150	pšenična muka	35,00-37,00
wows	147-152	ržana muka	23,00-24,00
čerwjeny dźěćel	—	*woka*	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,10 9,30	cokrowe truh.	—

Płaćižny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaćižny po złotej hriwnje.

	18. 9.	16. 9.		18. 9.	16. 9.
Pšenica	177-179	177-179	buny	—	—
rožka	142-144	142-144	woka	—	—
jećmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jećmjeń	149-157	149-157	žołte lupiny	—	—
wows	130-137	129-136	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	24,5-25,5	24,5-25,5	lany wosušk	16,2-16,4	16,2-16,3
ržana muka	20,4-21,5	20,4-21,5	such. truhanc	9,10 9,20	9,00-9,10
pš. wotruby	9,95-10,1	9,85-10,0	běrnj. kruški	12,6-13,0	12,6-13,0
ržane „	9,10-9,30	9,00-9,25	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,40
raps	—	—	ržana sloma	0,35-0,55	0,45-0,60
hróch, Viktor.	36,0-40,0	35,0-39,0	pšenič. „	0,30-0,45	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,30-0,45	0,35-0,50
pjeluški	—	—	jećna „	0,35-0,50	0,35-0,50

Płaćižny rěznjeho skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

18. septembra

160 wol., 386 byk., 433 kruw., 90 jałojc., 815 ćelat, 1000 wowc., 3109 swini.

Płaćižny za

woły: 1. 32—35, 2. 28—31, 3. 25—27; 4. 22—24;
byki: 1. 28—31, 2. 25—28, 3. 23—24, 4. —;
kruwy: 1. 28—30, 2. 23—26; 3. 17—21; 4. 12—16;
jałojcy: 1. 31—33, 2. 27—29;
wowcy: 1. 31—34, 2. 35—40, 3. 28—30, 4. 25—27;
ćelata: 1. 40—44 2. 35—38, 3. 30—34, 4. —;
swinje: 1. 50—51, 2. 47—48, 3. 46—47, 4. 44—45, 5. 41—42. Rancy: 43—47.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Dźakna Boża słužba pschi škładnoscźi ratifikazije konkordata.

W kathedrali šwj. Jadwigi w Barlinje a na nam. Franza Josefa Pod lipami so šwjatoczna dźakna Boża słužba z pschiležnoscźu podpisanja a ratifikazije konkordata mjes katolskej zyrkwju a němšim štatom wotmě. Na wobraznu widźimy, kak nunzius Orsenigo pschi Božej słužbje žohnowanje wudźěla.

Ze Serbow

S Wósporka. (Wšchelejšinje.) We wulkim schérokim wobsahu programma sa wobstaranje dźela abo też tudomna evangelisko-lutherska wosada jara trěbna a pschemjenjaze ponowjenja na tudomnej měschczjanskej a jasnej zyrkwi pschewjelej dacz. Finanzowanje budże jenož tak mózno, jo zyrkwinske wuschnoscze pjenjesne sredki k temu wot stata dostanu, kajež jo wone tola nětko wschelake wosadam wudawaja. Tele dny je jo zyrkwinske pschedstejiczerstwo na kusela architekta a twarskeho mischtra Heynu Franku s Drježdżan wobrocziło a tak jo nadźijanny, so jo wotmyslene dźela w bliskich dnjach zapocznu. — W nozy k pondźelu je tu po krótkej czežkej khorosczi swjan a měschczan nalchego města, czěsla na wotpocznjuku kusej Jan Arnoscht Junker wumrěł. Wón jo tu 24. junija 1844 narodźi, w lěcze 1861 sastupi do jaklcheho wójska, i kotremuż w junija 1866 do pola czehujesche, kajež jo w bitwje pola Hradza Kralowej 3. julija jara czežko rani. Wot léta 1877 je i Jdu Selum Bergmannez s Wulkich Mědarjez wożenjany. Wot teho czasa je tu se swojej swójbu žiwy był a je i njej srosumił, žeby czesczowolez a dowérjenje wschitkich dobyvez, so budża so pschi pohrjebje tutcho nalchego poslednjcho swobnowjenjaja nemsko-austrijeze wójny pschichodny schiwórtk mnoze wobdżelicz.

S Wojerez. (S Bożej ruczku sajaty.) W nozy wot pjatka k sobocze krótko po 12 hodź. žu na jenym tudomnym dworje pjedawschcho schleziudźelarja Pawoka morweho nadeschli. Boża ruczka bésche jeho sajała.

S Njedźichowa. (Semjerne ujesdsoje na dróhy.) Schiwórtk je so na Wojerowskej dróhy w Njedźichowje czežke njesdsoje stało. Drježdżanski motorowy kolesar spjata wosobowy auto pschetczehujucz, pschi tym so smowacz poczu a do schkoma krajy. Wón padże a wosta bjez wědomja leżo. Je sebi czežku mosny schkaßl a stowy skamał. Njesdsowoneho do wojerowskeje khorownje dowjesechu, hdźež bórzy wumrě.

S Zamneho. (Woheń.) Ssobotu dopoldnja wokolo 10 hodź. so k wohnjej trubjesche a jwonjesche. Hohlseldez domike a hospodarske twarjenja, kiž běchu se sjenu krute, so palachu. Kak je woheń nastał, njeje dotal znate. Powéda so wo sapaleršiwje. Twarjenja so doczista spalichu.

Radio

Sstwórtk 20. septembra ljtyschimy:

Königswusterhausen. Nimo hnatcho wschednecho programa: 11 sa maczerje. 15 jadowny konzert. 18,05 nabożny pschednoschk. 19 hodźina naroda. 20 wjesselohra „Wino ljwéty". 21,10 rejwanski njeczor.

Lipsk. Nimo hnatcho wschednecho pogramma: 14,30 motor a jéjdże. 17,30 nalhonjenja je zwérjatami. 18 nowowrjadowanje durinskeho burstwa. 19 hodźina naroda. 21 nordiska hudźba.

Hischcze wažne z dajowcho programa. Wrótslawk: 20,25 klawérowy konzert. Köln-Langenberg: 20,05 wjeczorny konzert. Mnichow: 20 Mnichowski humor. Beromünster: 21,10 Harjnowy konzert. Stockholm: 20 Brahmsowy konzert. Budapest: 22,15 zygaunska hudźba.

Němz bu se ljwétowym mischtrom tennisowych hrajerjow po powolanju.

Hans Nüßlein, mkody němski tennisowar po powolanju dobu w Barlinje nad wulkim Američanom Tildenom w jenowoju. Tak prěni tas Němz ljwétowe mischtrstwo dobu.

Hubjeny žort

Napoleon na kupje St. Helena w małym Ujtan domczku „the Brins" njenowanym, se ljwójbu Balcombe we wjelkim pschecziwstwje a pschesjenjesli bydleshe. Wosebje pjatnaczelétna lubesla dźowka naspomnjeneje ljwójby wésche s lubuschkom wulkeho jatcho knjeza, a husto Napoleon tchodźa s njej zwrotzwaische. Jónu mioda hloza jeho tchzak widawschi jeho s wótrym kónczkom do kuta ljtowy jahna wjesele sawolaja: „Nětko mam najwjetschcho muza ljwéta w ljwojej mozy!" S tutym dnjom bé sebi wdodź holza Napoleonowym pschihlinowej skasyla; wón so zenje wjazy s njej njesabérasche. wz.

Czestny pomnik z wuhla

W hornjoschlehyskim namjestnym mésce Rybnomju su w Schrotholskej zyrkwi w měschczanskim parku ljwojorasiny czestny pomnik za we wójnje padnjenych wojakow pospjewczili, kotryž je sboboum też znamje hornjoschlehyskeje industrijowoje krajiny. Wón s katchcza wobstoji, kotryž su s lobuskeho trucha hornjoschlesyskeho wuhla wadmpali. Jako jenicżka doba jón s hokatym lichižom debjeny worzelowy klobuk wjschi. Prédku su zlowa czitacz „Padnjenym Bytomskim zynom we wulkim boju 1914—1918". ju.

Najnowiše z cyleho swéta

— Wuhladý na wjedro sa jutischu frjedu: Trochu njewobstajne.

* Djenja wutern wjeczor we 8 hodź. s jele nimski rozijo pschedno'ch generalneho leutnanta na wuzk. Metzscha: „Wosnamjenja Genf strach?"

* Němski finanzny minister je pjecza mjél wuprajil, so ma so k czesczi wulkeho Němza Marczina Luthera s pschilejnosczu zwjatoczneschczow wokolo 10. nowembra, Lutherowy toleż biez a wudacz.

* W Barlinje su so njedźelu wjeczor paduschi do bydlenja hosczerjarja dobyli a pjenjezny zhamor rospacjili a njeho 12 700 hr. pjenjes każ też zlébrowe a skote wézy a debjenki kradnyli.

* W Sthm Kontorowje běchu sobotu dopoldnja elektriskeho mischtra sajeli, dokelž bésche so wojjewiko, so bésche so wón na malolétnych njepózijwje pschechol. Doniž nalezneschcz so njewujasni, dyrbjesche wón w jatbje wostacz. „ako bésche sajaty po prénim pschestschowanju wokomik sam wó sjiwje, sdrabny swój revolver a so satseli. Wón je 59 lét stary.

* Lübeckski pschisaźny żud je pjedawschcju pschikluschnikow organisazije némskostatneje khorhoje Kaehdinga a Zicka k zmjerczi sasudźił. Sasudżenaj béschtaj 31. julija lońschcho léta nazionalsozialistiskeho pschekupskeho pomocznika Meinena saktoloj.

* Pola Pillawy w Ranschej Pruskej je so njedźelu popoldnju na morju plachtata łódź „Baldur" rosrasyła. Muzki a żónski so topichu. Schtwórta wosoba mózesche so wukhowacz.

* W Bottropskej radnizy je so njedźelu pschipoldnju hrózna ljwójbna struchlohra stała. 47-létny domownik radnizy Emil Junker w tjésche wéze radnizy ljwojeho 9-létneho syna Waltarja satseli. Na to so domownik sam satseli. Pschicżina njeskutka njese snata.

Wójbne powésće

Semrěli: Hilza Mü... w Budyschinje, 62 lét; hyalne pokhowanje bud... pop. w 2 hodź. w Zitawje. — Helena Swo... w Małym Wjelkowje, 79 lét; khowanje bud... rjedu pop. w 1 hodź. wot farowanskeho domu ... — Franz Lißner, pschekupz, w Wjetej Wodźi, 18... owanje budże jutrje rjedu pop. w 3 hodź. wot farowanskeho domu na Adolf Hitlerowej dróhi 82.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Unter den Bienenbeständen des Herrn Georg Röjel, Bahnhof Straße Nr. 17 und des Herrn Hermann Zriebe, Oberweg 90 C ist die Milbenseuche amtlich festgestellt worden.

Auf die von der Amtshauptmannschaft Bautzen mit Bekanntmachung vom 25. März 1933 angeordneten Maßnahmen wird hingewiesen.

Stadtrat Bautzen, Wohlfahrtspolizeiamt, am 18. September 1933.

Das Ortsgesetz über die gemeindliche Zuschlagsteuer zur Gewerbesteuer und zur Grundsteuer für das Rechnungsjahr 1933 ist genehmigt worden. Ein Stück dieses Ortsgesetzes hängt am schwarzen Brett im Rathaus und Gewandhaus zwei Wochen lang aus.

Bautzen, 18. September 1933.

Der Stadtrat — Steueramt. —

Das von uns bei der Ortsgruppe Bautzen des „Sturmvogel" (Kampfverband der Werktätigen e. V.) und beim Touristenverein Naturfreunde in Bautzen beschlagnahmte Vermögen wird hiermit zu Gunsten des Landes Sachsen eingezogen.

Bautzen, 16. September 1933.

Stadtrat, Polizeiamt.

Towafstwowski powěstnik.

Budyšin. Serbsko tow. „Nadźija" ma wutoru 19. późnjeńca wjeczor wo 8 hodź. spéwnu a zabawnu hodźinu w serbskim domje. Bohaty wopyt wočakuje předsydstwo.

Lichań. „Serniczka" spéwa frjedu wjeczor we 8 hodź. pola Schiwarteja.

Hobr powětra sjesbožik.

Blisko Broollandjeje wujesdżowarnje w Jendźelskej jene s najwjetschich jendźelskich wojerskich lětadłow sjesbožu a so zyle rosbi. Wjednit so mori, někotsi mužojo wobsadzi so cżežko sranichu.

Zo bych městna dostał za waggon

kachlow najnowišeho wuwjedżenja

předawam starše modele po najnižšich płaciznach.

Joh. Miessner

na Žitnych wikach Telefon 3551/52

Zwežne wumělske faldkate madrasowe **garding**

story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Dwaj čistorasnaj **wowčerskaj psaj**

(jsyk a boja), 4 měsacy staraj, tunjo na před. abo na cyrobu zamjenić. W Budyšinje na Lotzowej drózy 13

Čelčki

Čelčki wot najlepšich kruwow, dobrych dójkow, ma na předań

Hrod. kubło w Bošecach

pola Budyšina

Telefon Budyšin 3524

Meble

a polstrowane twory

poruča po najnižšich płaciznach

HandrijŠtrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Jakowy barchent

a płóčliwy somot

w rjanych mustrach a dobrej kajkosći

poruča płaciny hódno

Rudolf Herrmann

w Budyšinje

při Mjasowych jětkach 1

Hana

(U. Sienkiewič. Přel. B. Cyk) Novelka. 161 str. [illegible]

Serbsko-němsko Němsko-serbski

Słowniki

k wudospołnjenju a nawukanjenju serbskeje rěče (najdrohotnišeho zeńskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaciznach a wuwjedżenjach w Serbskej kniharni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4

Hdže? daće swoje

filmy, płaty atd.

ruče, płaciny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikara

Erich Lenz

w Budyšinje

na Hošic hasy 21

Po zawjenju wobkhoda tykače Waše foto-wěcy prošu do kaška při mojim wobkhodže. / Telefon 2114

Čita Twój susod „Serbske Nowiny"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — Wad. a čišć. Smolerjec knihiščišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na cas žiwjenja dospołnje bjedny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom sobu zwěsćacej banzy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeńja dyrbi so banzy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja.

Čisło (Nr.) 216 — Budyšin — Srjedu 20. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Zeživjeński staw w nowym staće

Němski minister Darré wo natwarjenje němskeho burskeho stawa

Na němskej nowinarskej konferenzy wjeźarskeho wuteru wčerjeshe němski minister Darré wo natwarjenje němskostatneho zeživjenskeho stawa a wo zjadowanju wikow a płacźiznow za ratarske wuplody. Ministrowa wěc je tež pisheš radźio pshenješe. Wobsah jeho rěče je nětkle zeshěrowaty:

Němske knjezerstwo je 12. septembra k wobjamknjenjam pshistupiło, kiž maja za pshichod němskeho burstwa a zeživjenskeho hospodarstwa dalokohatny wuznam. Hižom 15. julija je mi němske knjezerstwo po nomóz dało, zo bych slawny natwar w ratarstwje pshewjedł, na kotrymž zym hižom lěta dołho dźěłał. Tute dźěła su z wjetscha dokonjane. Moje prózowanje je wobsebite połoženje burstwa podpjerajsche, tak zlamenna zjednoczenjstwa honjesche. S nětčišchej połnomocu k natkhwilnemu zakonjskemu zjadowanju zlawneho natwara w ratarstwje je móžno, pshihotowy jako dokonjane wobkładowarjo.

K pshihotowanju k natkhwilnemu natwarjej němskostatneho zeživjenskeho stawa a k naprawam k zjadowanju wikow a płacźiznow za ratarske wuplody na zakładze § 10 wotstawk 1 mjenowanjeho zakona zeshěrowaje wukazuju:

I. Wobkruczam pshichprawy, kiž je němskostatny wjednik burstwa dotal na zakładze zwobodneho zamorjadowanja posajił a to:

1. Posłanje němskostatneho wjednika burstwa;

2. Pshichprawjenje stalowneho hanta němskostatneho wjednika burstwa k wobdźelanju wshitkich nadawkow, kiž wjednistwo shromadneho stawa nazwuzuju;

3. Pshichprawjenje němskostatneje burskeje rady jako podlanskeje rady němskostatneho wjednika burstwa; wobwjerdzenje dotalnych zobustawow zebi hischcze wumenjanj;

4. Pshichprawjenje zorjadnistkeho zjednoczenjstwa za zamorjadowanje pod wjednistwom němskostatneho nawjedowarja burskeho zamorjadowanja a dźelenje tuteho zorjadnistwa do shtyrjoch hlownych wotdźelenjow, kóždy je swojim wjednikom.

II. Wobkruczam pshichprawjenje zamorjadnistwa, zo kmani shtyrjo wjednizy hlownych wotdźelenjow zo z podlanskej radu wobdadźa, kotraž z 10 stadowych radźićelow swojeho dźěłanskeho wotdźela wobsteji, tute ma na nawjest wjednika hlowneho wotdźelenja němskostatny nawjedowar z dowolnosću němskostatneho wjednika burow wobkruczej a postajej.

III. Wobkruczam wjednikow pod I mjenowanych naprawow, ti zje zamorjadnistwo postajało.

IV. Wobkruczam němskostatny burski zjezd, kiž je zamorjadnistwo pshichprawiło.

V. Wobkruczam krajne burske zjednoczenjstwa, kiž je zamorjadnistwo pshichprawiło.

VI. Wobkruczam krajnu bursku radu jako podlansku radu krajneho wjednika burow, kiž je zamorjadnistwo pshichprawiło, wumenjanj pak zebi wobkruczenje tukhwilnych zobustawow.

VII. Wobkruczam krajny burski zjezd, kiž je zamorjadnistwo pshichprawiło, wumenjanj pak zebi wobkruczenje tukhwilnych zobustawow.

VIII. Krajni wjednizy burow, krajni nawjednizy a wjednizy hlownych wotdźelenjow w krajnych burskich zjednoczenjstwach wobkruczja abo postaja zo z nowa pshichodne.

IX. Pshichażu z tutym, zo buchu zo krajne burske zjednoczenjstwa do wokrjesnych burskich zjednoczenjstwow dźělić. Postajenje wokrjesnych wjednikow burstwa, wokrjesnych nawjedowarjow a jich wjednikow hlownych wotdźelenjow zebi wumenjanj.

X. Nadawki němskostatneho zeživjenskeho stawa wukonjeje wot nětko jenož naspomnjene mjenja, kiž wobkruczam.

Po pshichodźitanju tuteho postajenja na zakładze zakonja němski minister Darré wusydźny, zo bjesche wone w tutym wokomiku runje mjenje. Zakoń wotstronja wopaczne mjenjenja liberalistiskeho rězaja, zo je ratar pshichodowjacejel we wobkhodnym smyśle.

Trjebamy burа jako žiwe kewč němskeho luda a trjebamy jeho jako žeživjerja. Njestaješi tak wjele na tym, zo bur sa swoje wuplody po możnosći wyšoke płacźiny dosahnje, zo by jeho ratarstwo po możnosći wyšoke renty pshinjesło, ale na tym, zo bur se swojej semju kruteje sjednoczene wostanje a sa swoje dźěło wunoschne a sprawne płacźiny dosahnje. Bur dyrbi swoje dźěło pshego jako nadawk na swojim ludźe wobkładowacz. Pshinjesemy we ratarskim jenej potom k sprawnym płacźinam sa ratarske wuplody, hdyž bur konzernam, trustam, syndikatam, rjenjeshnistkim jednotam atd. na swojej stronje organizaziju rozshěrjenja a pshechadźanja ratarskich wuplodow napshecžo staji. Nowy zakoń wo němskostatnym zeživjenskim stawje nětko zakadne możnosće podawa, zo by k systemej sprawnych płacźinow za burа z pshešoe.

Zakoń wuzběh na sjednoczenje mlynow, kaž je to sjawnosći hižom znate. Zakoń k swěrjenju žitowych płacźinow zo pshichodne dny wosjewi. Zakoń za mlyny němskostatnemu zeživjenskemu ministrej połnomóz dawa, wshitke mlyny sjednoczić, kiž pshenżu abo rožku pshedźěłaja.

Tuzin druhi zakoń němskemu ministrej zakadnje połnomóz dawa, kante płacźiny za žito postajecz. S tutym zakonjom bjsom wuzinjene privatne płacźiny zpadnu. Schtóž pshenżnu tutym zakonjskim postajenjam jedna, ma czežke thlostanja (pjenježne thlostanja hač do 100 000 hr.) wotczakacz.

Tak su nětkle zo pshenżu a rožku krute płacźiny postajene, za jednjacz a wowz dotal bjshcze žanzho zjadowanja trjeba njebjsche, dokelž zo jeho malo pshedawa.

Němski minister Darré na to

sestajenje kruthych płacźinow za pshenżu a rožku

sa krune žitowe hospodarske lěto wosjewi. Wot płacźinow we marzy zo płacźiny po zeshěrowanym waschnju wuwija:

Měsaz:	Rožka:	Pshenża
oktober 1933	147.— hr.	182.— hr.
november	148.— hr.	183.— hr.
dezember	150.— hr.	184.— hr.
Januar 1934	153.— hr.	186.— hr.
februar	155.— hr.	187.50 hr.
měrz	157.— hr.	189.— hr.
hapryeja	159.— hr.	191.— hr.
meja	162.— hr.	193.— hr.
junij	165.— hr.	195.— hr.

Po tutym sestajenju płacźiznow budża zo płacźiny we ranju, wjecžoru a połodnju němskeho kraja bźiwaco na wotebite wobsteinosće postajecz. Tute płacźiny postajichu zo dźiwajo na wožebite bohate žuć a na dokhodnu móz wobdźelstwa. Wone su tehodła sprawne za ratarja a sozialne se stejischcza pshetrjebarskiwa.

Darré rěci wo natwarje němskostatneho zeživjenskeho stawa.

Němski zeživjenski minister Darré w Barlinje pred zastupjerjemi nowin rěč dźerżeše, z kotrejž nowe naprawy za ratarstwo rozłoži. Je kruty skit płacźinnow za ratarske wuplody wotmyslene. Wosebity burski staw ze swojimi wosebitymi prawami a winowatosćemi ma so wutworić.

W pjedawshich lětach je stat z njeporadźenymi akzijemi spytał, zitowu płacźiznu dźerżeć. Nětko pak němskostatny zeživjenjsći zjaw w zhromadnym skutkowanju z autoritu stata za wutworjenje płacźinow rukuje. S tym je zo rozsudna kročel k wuzwobodźenju burа wot wječnjeje wotwisnosće a wuzwobodźenje burskeho hospodarstwa z kapitalistiskeho hospodarstwa stała. Spekulantam je zo z tym na pshego rjenjeshego sničžiło.

Krute płacźiny barej niz jenož za pshinjerjene wotwuzicze jeho žnjow rukuja, ale jemu tež wotwisnosće napokojeja, zo dyrbi swoje ratarstwo tak wjesć, kaž zebi to ludowe hospodarstwo žada. Nazionalno-hospodarski nadawk ratarstwa pak je tón, zo bo zeživjenje němskeho luda na němskej zemi zwěsći. Nětko rěka burski produkziju woprawdźitej potrjebje pshinjerić. K temu je nuzne, zo žadyn bur lětża nazymu wjazy žita njeshje, hač w nazymje l. 1932. Pshenży ma zo nujene pshakowacz. Nichtón pak njedyrbi pshi tutych wobstejesowanjach schkodowacz. Na druhej stronje pak zo žrědki a mjeze namakaju, ratarja kłosacz, kiž pshecžiwo tutym postajenjam z wobshernischim pshakowanjom hrěschi a tak swojich kolegow tłóczicz spyta.

Termijowe wikowanje z pšenču a rožku zakazane

Pruski minister za hospodarstwo a dźelo je dla zakładnych pschemjenjenjow, kiž nowe agrarske naprawy za wikowanje z pšenču a rožku zobupschinjeju, termijowe wikowanje z pšenču a rožku pshi Barlinskej a Wróćławskej burzy, zdźež běshe tuto wikowanje dotal dowolene, zakasał. Sakas poczahuje zo tež na wshitke termijowe kupowanja pšenicy a roži, kiž zo swonkach burzy stawaju. Pšenicžo njewobkedźbowanju sakasa zo z najwótrischimi naprawami zakrezi. Pshedsydstwje Barlinskeje a Wróćławskeje burzy stej wobshérne prawa kontrollowanja dostałej, z kotrymiż maju zo wshitke pshestupjenja sakasa swěsćicz. Pshi pshestupjenjach zo dowolnosć wikowanja na burzy wotsnje. Wšo zu wikowanja z wožebitymi tworami dowolene, pola kotrychž je jenož wěsty dźeń wotewjacza postajeny. —

Postajenja wo wobydleńskim dawku na lěto 1934

Shromadnje z nowymi postajenjemi wo wobydleńskim dawku němske finanzne ministerstwo hischcze ras zyły sakoń wo wobydleńskim dawku za 1934 wosjewi. Wobydleński dawk zo wot wshitkich wobzobow, kotrež w gmejnach bydła, za protyczne lěto zbéra. Dawk cżehnje zo po wobsteinosćach, w kotrychż běchu dawkarjo 10. oktobra pjedawshcheho lěta žiwi. Wobydleński dawk njeje zo zběrasz wot wobzobow, kotrež na njenowanym dnju podpjeru njesahuzerjow abo krijowu podpjeru dostawachu, zjawne sastarańje wuzjawja: wobzobje malorentnarja, abo pshinjesu rentu po němskostatnym sastarańskim zakonju dostawaju. Wot wobydleńskeho dawka zu tež wobzoby wuzwobodźene, kotrychž zhromadne lětne dokhody 120 procentow teho njepshekroczja, kiž by dawkar po swojich živjenskich wobstejnosćach we pshipadze potrjebnosće wot pshisłuschnego sastarańskeho zjawsa po žadźbach powschitkownoho sastaranja jako zpomożeńsu podpjeru w jenym lěcze dostał. Wobydleński dawk zo pomża pjedawshchemu po němskostatnych žadźbach słoże. Sestajenje žadźbow zo njeje pschemjeńo.

Němskostatna žadźba wuzjini za wobzoby z njemje hač 4500 hr. lětnych dokhodow 6 hr., hač do 6000 hr. dokhodow 9 hr., hač do 8000 hr. dokhodow 12 hr. atd. Najwjetschi dawk wuzinja 2000 hr. pshi wjazy hač 500 000 hr. dokhodow. Statna žadźba sniži zo za wobzoby, kiž su wot dokhodnicžo dawka wuzwobodźene na połowju najnischeje statneje žadźby. Sniženje njepłaći za wobzoby, kotrychż ratarske, lchařske a zahrodnistke samoženje, zakładne samoženje a wobtkodne samoženje zhromadnje 10 000 hr. pshekroczi. Jako dokhody za wobličenje wobydleńskeho dawka płacża dotchody w zmysle zakona wo dokhodnym dawku za dawkowy wotrěź, kotrejež kónc znajmjenscha lěto pshed pjeczatkom protyczneho lěta jeji. Sdobom je němski finanzny minister wukas k wuwjedzenju wobydleńskeho dawka wuczał. Małeńki wobydleński dawk jenož płacża, hdyž su 10. oktobra 18. lěto dokonjeli.

Wobydleński dawk ma zo na nanjet snižiej pola wobzobow, wo kotrychż ma zo za wěste, zo w pratyczným lěcze 1934 žadyn dokhodny dawk njebudża płaczeć trjebacz, te-

horanja ja [illegible], pola kotrehi móže ho ja wěsty měrj, so ju jich d[illegible] do dawkowym wotrěsku 1933 hornjo do[illegible]m wotrěsku 1932, po kotrychž wohydlerj[illegible] two wyšzy hacj 30 procentow snižite. [illegible] kaž dotal ja dostatworjow mjezy koždym [illegible]waj nehdyž Sbera. Wot dawkarjow, kiž [illegible] zanych druhich dochodow njemějachu abo [illegible] 3000 hr., ho w polnym wobsahu na [illegible]

Hižom 5 milliionow hriwnow přečiwo hłódej a zymje

We dotalnym wuspěšne namolwjenja „wojowanja přeco přečiwo hłódej a zymje" nowiny „Der Deutsche" pisachu, so je ho ja někotre dny hižom wjacy hacj 5 millionow hotowych pjenjes darilo, a so ho nimo teho njepřehwidne hromadny wjacy symskej pomocy přeco wostajichu. Tu jedna ho wo žiwnosć, drasty, tepidło, ale też darmotne wobjedy za ludzi bjez dźěła.

Swjatočny započatk twarjenja přenjeje statneje autoweje dróhi

Pjatk dwanaty hłobotu 23. ho w Frankfurće n. M. přenja statna autowa dróha swjatočnje k twarjenju přeco pokaza. W 7 hodź. pjatk zajtrjejsi dźěłacerjo, z wokrjesa 700 muži, ho přeco Frankfurtskim dźěłowym hantom sejstupaja, so by ho jim wosjewiło, so ha se zastaranja dźěłoweho hanta puschcheni. Dop. 1/2 8 hodź. ho na Bursowym namješće manifestazija wotmě, pjatk kotrejž župny wjednik Sprenger porěči. Po nim rěči generalny inspektor za statne autowe dróhi dr. Todt. Potom ho wotpalichu k městu pokaza, hdyž ho droha twarjenj zapoczinje. Tuto městno je něhdže 6 km wot Frankfurta zdaleny. Liczba dźěłacerjow ho hižom w blischich njedźelach hacj na 1000 powyschi. Hischcze lětha naiwuzu ho bischcze 3 druhe wotdźele twarjej zapoczny, hdyž zaso někotry tyzacy dźěłacerjow zaměstnjenje nantakaju.

Radijo na žnjowym dźaknym dnju

Němske statne wjednik radijowego wukazanja Eugen Hadamowski je njedźelu na Bückeberg pola Hamelna dojeł, hdyž ho na němskim žnjowym dźaknym dnju 1. oktobra 1933 wulke burske wustupjenje wotmě. Wón wschitke rozsudźaze roskazy wo přichenježenju wuwjupjenja w radiju wuda.

Njedźelu 1. oktobra radio zejčowacy němskostatny program (psches wschitke němske radija) zejele: 6.30 budźenje z hudźbu winjarskeje kapały, 7.15 hacj 8 němski minister dr. Goebbels z narěčzu žnjowym dźaknym zwjedźeni wotewri, 10.45—12 rospravna wo pschihotowanju wožebnych letadow z wjednikami burstwa z zpjeje Němčeje na Tempelhoffskim polu w Barlinje, powitanje psches němskeho ministra Darréa a rospravna wo powitanju wjednikow burstwa pola němskeho kanzlera w Barlinje, wot 13—17 koncert radijowych towarschstwow, 10 minutschinow trajeje króte rospravny wo wschitkich podawkach w czasu wot 12 h. pschipołdnju pschi němskim žnjowym dźaknym zwjedźenju w Barlinje, z letanischcza w Hamowru atd., wot 17—19 h. pschenjeże ho zwjedźenski akt na Bückeberg pola Hamelna, na to hacj do 3 hodź. rano lohki hudźbny programm wschelakich zelečakow.

Přihotowanje za proces wo zapaleństwje w němskej sejmowni

Prozeż wo zapaleństwje w němskej zjednowni, kiž ho ju tyle w Lipsku zapoczinje, je žebi wobschérne technische pschihoty na němskostatnym zudnistwje zakał. We wulkej wjelkowni je ho [illegible] prawiło. [illegible] je [illegible] kharki za pisch[illegible] je na nich [illegible] hladanje za [illegible] pisze aparatow[illegible]

[illegible] manjow w Lipsku mjes 5. a 9. [illegible] a ja ho potom w hejmowni w Barlinje d[illegible] Twarjenj maju wjele lětdy stud[illegible] Pschi wschich jednarjach staj nosć k dołaz[illegible] jim hollandšti[illegible] nesli telmacerjej pschidatai. Mjes pschi poslucharjemi [illegible] z dobrušawy konstitutarischi jaimpjerstwow wschelak[illegible] krajnych statow pschitomni. Tež nimo tim wukrajn[illegible] [illegible]ham je ho pschijimy dowolili.

Nowy pruski worjoł.

Němski kancler je pruskemu statej dowolił, za smě worjoła za wopony a standarty ponowić. Horni wobraz: lećacy worjoł, kiž je za standarty a liščiny postajeny. Delni wobraz nowy służbny pječat z worjołom, kiž w swojimaj pazoromaj mječ a błysk njese.

Hindenburg, Hitler a Göring su kmótra tuteje swójby.

Dźěłaćer Franc Brandenburg z Arnswalde ze swojej žonu a swojimi 13 dźěćimi. Za 13. dźěćo su němski president z Hindenburg, němski kancler Adolf Hitler a němski minister Göring kmótrystwo přewzali, zo bychu z tym wuprajili, zo strowemu dorostej němskeho luda najwjetša česć słuša.

Ze Serbow

W Budyšinje, 20. septembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjerjor w 7 hodź. barometer 713, hygrometer —1 a theranometer wodnjo —1.9. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 710, hygrometer 0 a thermomether w nozy —1. Wjedrowy ros bnjeje samrěčzmy. Rašche wjedro steji hischcze pod wliwom wyschiny. Nowa wyschina je ho nad Schpanišej wuhnorika a ho zhromadnje z wyschinu nad Islandšeišim morjom k nam bliži. Nižina nad Atlantiskim ozeanom je ho jenož malo naschim stronam bliżiła. Nižina nad rauschej Pólšej ho roszchěrjuje. Wuhladny na pschichodne wjedro su powschitkownje pschijomne. Najkerjej smějemy sebje bóle pomrózene njebjo, temu jasne symne wozy. Jutrje schiwórik hlónczko 5,44 hodź. zhadźa a ho 6,01 hodź. zhowa. Měsaczk zhadźa jutrje dopołnoja 7,51 hodź. a zhowa ho wjecżor 6,12 hodź.

— **Dobyczе we 1000 hriwnow padje pschi wječerawschim czehnjenju Sakskeje krajneje lotterije na cyfłu 159 570 do tudomneje Lehmannez lotterijoweje kolekzije na Kamjenitnej hasy 45.**

Indiski nóž

Po kanalu, kotryž z Amsterdama do Harlema wjedże, na rjanym czopłym popołdnju mjezaza septembra l. 1778 ho czołm znowasche; na jeho sadnim dźelu běchu *někotři puczowarjo z lepschich worschtow, kotřiž běchu* z tym jako wosebni wot puczowaznych niższich rjadowanjow wotdźeleni; czi běchu na wjetschim předkownym dźelu městno dostali a za tunischu płaczinu ho jedźechu.

Ale też mjes dźesaczimi puczowazymi na předkownym dźelu bě ho tón ras někajke rosdźelenje stało; pschetož wójom wosobow ho napadnje dźiwajteje wosoby zdalowachu a zdasche ho, so jeje na žane waschnje tehdyżu nimaju; to młodeho lěkarja z Leydena, kiž bě dźesaty puczowazy a z Amsterdamskimi pschecželemi do Harlema jedźesche, k prascheniu, z czicha schepłanemu, pohnu: „Schtó dha je starschi knjes z jětrabłušnatym wobliczom, kotrejž je na mjeswoczo rubježneho płaka sapodobne?"

Wěz snajazy pschecžel hischcze z czicha wotmołwi: „To je Hendrich Komanž, jedyn z najbole wuwołanych lichownikow w Amsterdamje, kotryž je jara bohaty, kotryž pak ma najschpatnische mjeno. Tón je hižo mnoho ludźi njesbožownych sčinił. My nadjemy ho z nim nazadźowacz. Jeho ho kaž móra wschitzy sprawni wobkhodnizy zdaluja."

Muž, kotremuž tajnje takle schpatne wuzwučenje bawachu, psches rěku na rjanu, z nězznymi zahrodnymi sczežkami wobdatu tkeju se staroscziwym wurasom hladasche; k tej nětkole czołm ho bliżesche, a wón na tódźinikow sawoła: „Tamle chzu wustupicz! Pola knjesa Hadrijana z Dalowa!"

Jeho pschecże bu dopiclnjene. Czołm mjeńschinu połasta. Wón jón wopuschczi, mały wuskupowazy mosczik pschekroczi a potom po schczežy horje k wjesnej tkeji dźesche.

„Schto tez to ma tónle lichowar z Hadrijanom je Dalowa czinicz?" jedyn puczowazy, za nim hladajo, **bórbotasche. „Tón tkebi tola wot njeho pjenjezy pożczowacz njetrjeba. Hatle sawczerawschim je po dołholetnym wotzalenju sazo do swojeje dominy dozpeł, dobywschi tzebi na kupje Jawa schtó we kelko tunow złota. Tak w Amsterdamje powědachu."**

„Mi ho zda, so tu wez znaju, puczowazy rjeknu, kiż bě prjedy wo lichowanju tak schpatnje znjdźił. „Komanž se starym knjesom z Dalowa njeje wobkhada měł, ale z jeho wujom, z lohkomyślnym Lawrjenzom z Dalowa, kotryż je, město so by w czesnej pisarni Kwirinez bratrow wostał, każ dyrbjesche, do dźiwadłowych hrajerjow schok a młodych rjelow a lubowarjow hraje, woprawdże ani bjes schkita. A tez hewak hraje, wjeso z mjeńschej wobdarjenoscu a z wulkej schkodu we wosebnych Amsterdamskich hrajerjach, hdyż žym jeho husto setkał. Wón w smjenkownych dołhach hacj do schije tczi, pschetož posdaczny herba njeschmérnje bohateho khofejoweho a popjeroweho pschekupza mjesesche pola pjenjezníkow dowěru; to pak je ho wot sawczerawschego dnja pscheměniło. Komanž drje ko nadźija, so stary Narańscho-Indjan dołh młodeho lohkomyślnika zapłaczi, ale wón znadź móże ho dokładnje mylicz; pschetož starý Hadrijan z Dalowa je pjecza jara wohebity dźiwnuschi, nahły a zathadzaty druhdy, każ malajiti běhaš. W Amsterdamje tukachu, so je zwojeho wuja wuherbował a zastorcził."

Na to czołm po kanalu dale jědżesche, runje k wjeczoru. Knjezam w sadnim dźelu bě widżomnje prawje, so bě njeluby puczowazy jich wopuschcził.

Hendrich Komanž bě hacj do zahrodnych łežczownych wroiow dozpeł, nad kotrymiż bě na dwěmaj barbjenymaj żerdźomaj połměsczaźna tabula pschiczinjena, na kotruż bě mjeno wjeśneho domu je stotymi pismikami napiżane: „Rjenje stajena!" Druhe žuzbone wile mějachu po hollandiskim waschnju podobne napisy: „Groot genong!" (Wulke dosczi), druha: „Wel tevreden!" (Derje spokojom).

„Rjenje stajena" **běsche** rjana wila ze schérokej schtleńczanej khódbu, kiż bě **trochu** na narańscho-indiśku sapodobna, z **małym hospodarstwom twarjenjom**, se zahrodniskej khěžku a z **krażnej** rostlerńju za zuze rostliny. S tejele **wustupi** zahrodnik.

Pschikhadnik bo mopraschka, każ je knjes z Dalowa doma, a dosta wobkruczenju wotmołwu. Daż do domu sastupi a bu wot służobneje holzy dale pokasany. Wón do jemu pokasanych dur sakkapa. Wrěschczate „dale!" ho wotwoła. Na to do wulkeho, wožebnje wuppschineho ruma pschi semi sastupi, hdyż wschelakore indiske zadnosći a wumětske wězy wokoło leżachu a stejachu, te běchu sjawnje hatle z krótka wupakowane a hischcze njesrjadowane.

Hadrijan z Dalowa tu w stole žedżesche, sawaleny do khinisteho židźaneho župana, symu mrěžo pschi złotym wjedru.

Pschi nim bě rjana wóžomnaczeletna holza z pschecželnym dobrym wobliczom. To bě jeho zdalena pschiwujna, kotrejež kmótr bě; wona jemu k czeżeži rěsche Hadrijana. Jeje macz, khuda wudowa, mjesesche we wili hydło a bě nad domom hacj dotal dohlad měła. Nětkole k wobzarowanju wó jitmje thora leżesche, tola jeje thorosczej njebě na zbože straschna.

Dźesacz lět prjedy bě Hadrijan z Dalowa, pschebywajo we Hollandiskej, tuto wobžedźeństwo kupił, a po czasu bu po jeho wožebitym nawodże pschiprawjene. Tehdom bě myslił měł, so tam sterje lepje do měra žiwnyć. Ale hdyż bě znowa do Batawie pschi chor, so by zwoje naležnoscze zrjadował, pokaschu ho tak wuzrjadne dobre wobkhodne wuhlady, so ho tola rozsudźicz njemóżesche, zmój wotpohlad hnydom wuwjesć. Hischcze dźesacz lět bě ho z teho minyło, a za tón czaż bě zwoje zamożenje pschitporił. Potom pak jemu sdanje wjazy měra njeda; wón ho do zwojeje wile „Rjenje stajena" zcżeże a nětkole wobzarowache, so to njebě hižo prjedy sczinił. Jeno krótke léta běchu jemu, schczidźeżaczlětnemu, hischcze po dacżu popschałe. Dołhi pschebywk w horzych krajach bě jeho thorowateho sczinił, każ tak mnohich Europianow, tosći tam z zwojim žołzom hanjeja a z kotrychž mnohy zahe do rowa du. Jeho wobliczo bě žołte, jeho wóczko bě hluboko zapadło, jeho hladanje bě muczne. Sa wschitke zwoje pjenjezy zebi zdrowotny kupicz njemóżesche, pschetož ani jednu lekarsku jemu pomhacz njewědżesche. Wón thudom dźiwacerjam wonka na polu jich hłód za jedźu zawdźesche.

(Pokracżowanje sczežuje.)

— **Sakska krajna loterija.** Wschi wutornischim cžehnjenju 5. rjadowanje 203. sakskeje krajneje loterije (14. hšeń) padže dobycže wo 20 000 hr. na cžišku 108878; dobycže wo 10 000 hr. na cžišku 3392 73563 137629 141700; dobycže wo 5000 hr. na cžišku 97286 107871 119694 122580 145058; dobycže wo 3000 hr. na cžišku 10398 24132 24667 34069 36668 49418 52662 61539 68179 76625 83878 94886 96955 108415 125953 157081 157991; dobycže wo 2000 hr. na cžišku 538 1776 4331 5390 12259 24337 24470 40890 41414 44287 48929 51007 52506 55373 64181 70198 70819 79572 82369 83330 83776 89918 96058 101406 107208 107555 109309 113904 114153 119733 121941 135723 135789 138362 138579 150664 155919 159759; dobycže wo 1000 hr. na cžišku 637 2327 2652 3310 4635 5086 8499 10893 11427 12687 17291 17549 18051 19162 19311 23682 25067 25076 26351 27988 28687 31888 31890 32667 36132 36325 37086 37158 38068 39831 40247 40591 42450 42751 44161 45738 47133 47677 50775 51017 51065 53339 54889 55911 56375 57269 58996 66786 68475 70546 74254 78053 81607 83351 85155 93826 93837 96713 99108 99862 102399 103996 106996 110363 111674 111995 115093 115133 116212 116620 118624 119247 120648 122528 122975 128182 143186 146382 149362 151113 151677 152881 159570.

Spomožerska statistika města Budyšina.

Za měsaz august 1933.

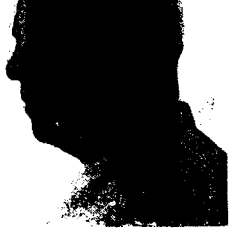
1. Spomoženje. Radupodawanje za maczerje a fastaranju cžehchańkow je wopytało 136 wojebow, fastaranju za małe dźeći 51, radupodawańju za samodruhe Jónske 16, fastaranju za tuberkulosnych 52. — Wudżelilo je so w fastaranu cžehchańkow 257 puntow žiwidłow, 50 drasczežłow a schatkow. Nimo teho běsche wupožczanych 31 fwórtkich wojow, 22 dźeczazych wojow, 17 dźeczazych korbow, 35 ležow. W fastaranu tuberkulosnych wudżeli so 251 puntow zyrobu, wupyżczi so 181 wojow za wothladanje tworych, wunajdże so 36 pschepschewdźenjow a 4 röntgenske fotografowanja. S wobstatkow nuzowneho sjednoczenstwa wudżeli so 545 schtuk drasty a wobucza, 251 dorosczenym a 128 dźeczom.

2. W hospodarskim fastaranju so wuda 3748 pokrutow chleba, 375 potuńschenjow mloka, 54 mankow za fmjerzu, 2422 jedźnych mankow; wschitko hromadze za 3408,40 hr. Podpjerow w hotowych pjenjezach wupłaci so 8637 hr. sozialnym rentnarjam, 9704 hr. małorentnarjam, 37 880 hr. za pschipadny wosebitej potrjebnosce atd. 122 859 hr. dostawarjam fakaranskeje wotrjepy. 2606 hr. dostawarje zalmoženy, 2868 hr. wosczelnjczich pschipomozow a 8518,18 hr. kčiwjenoho fastaranja (nadfłowy podżel), wschitko hromadze 173 072,18 hr.

S Wónjez. (S jónym kolom strechnje pobuhł.) Wobžarujomne njeschoże wežera popołdnju wokoło 1/3 hodź. 19lětneho knjesa Ericha Lehmanna z Budyschinskich potrjebi, kiž je cžim bóle wobžarowacz, dokelž chzyschesche sanjenj po nimale 2stnej biesdźelosczi w blischich dujach we dźelowym lěhwje w Delanach pola Raclowa dźeło nastupicz. S Delan domoj jěżo, hdyž běsche z dźelowym towarschchom po pschikazu pobył, wón po nehdym puczu z Lehnja do Wónjez dele móz nad swojim kolom zhubi a do schtoma krasny. Po wschém sdaczu je sebi njeschożnu na lewym boku rjebła złamał. Sanitelny auto Budyskeho Cžerwjenoho kschiża wobžarjomnoho do Budyskeje měschczanskeje khorownje dowjeze.

S **Worzyna.** (Spodziwna kaczka.) Knjes hajik Beschow je pschi kaczej honitwje zyle spodziwnu kaczku satčelik. Tuta kaczka bě nimale czorna, jenoż pod schiju měsesche matu běku zmužku. Kaczka budże so wutykacz.

S **Jabłońc.** (Do wody stocził.) Pjatk popołdnju wokoło 3 hodź. su puczowarjo blisko Jabłońsko-Seleno-Hólbjanskeje sawjery muża wobkedźbowali, kiž po sdaczu wjazy młody njebo, na murju stupi a do wody stoczi. Jeho cžěło njenamakachu.

Nowy hessenski statny minister.

Filip Wilhelm Jung, dotal statny sekretar hessenskeho kněžerstwa. Němski bohot Sprenger je jeho za naslědnika prof. Wernera za předsydu hessenskeho krajneho kněžerstwa pomjenował.

Swójbne powěsće

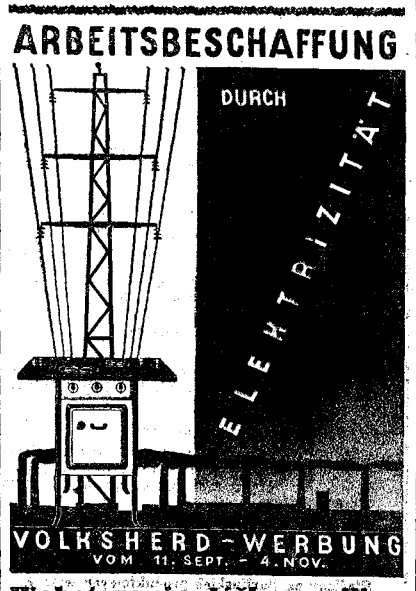
Smjerći: Amalija Kupschowa w Budyschinje; khowanje je dźensa pjatk. — Alma Kraizowa rodź. Scholzic w Ssulschecach; khowanje je dźensa pjatk w Budyschinje. — Agnesch Junker we Wótrowcu, 69 lět; khowanje budże jutře jschtwórtk pop. w 2 hodź.

Wusu[illegible]nja

§ Wósnika Alma Willi[illegible] a Sabrachezich běchu njerodnoho cžehneho fran[illegible] junija t. l. běsche wón [illegible] pisches Eibawu na Dźerbam[illegible] mischtr Alfred Henez z W[illegible] kolom jedżesche. Olbrich Sc[illegible] je zyle nimo wuł, je Olbr[illegible] winył. Je so pjerša wo[illegible] so wjerchacz poczało a je[illegible] ł nim padnył. Henez běsche so na ruzy lokło hnał. Hamtši hud w Habrachezich běsche Olbricha k 30 hr. pjenjezneho khłostanja abo 6 dnjam jastwa sasudźił. Mała khłostańska komora Budyskeho krajneho huda na Olbrichowe powołanje wuhud schkoda a jeho wuwinowa, dokelž so njeschodzesche dopokasacz, zo Olbrich njeje prawje jel.

*

§ W Habrachezich so wjele wo khłostańskim prozesu rěcži, w kotrymž běsche mandżelska inspektora Elsa Döringowa hyschcze Fiedlerowa rodź. Münichez, kotraž běsche pschedy pola justizneho hamtmanna Fischera dźełała a někto w Herrnhuce była, dla pschiwołowanja na Fischera wobskorżena. Hamtši hud w Habrachezich běsche Döringowu 28. junija t. l. k 100 hr. pjenjezneho khłostanja abo 20 dnjam jastwa sasudźił. Někto so Budyski krajny hud z nałožowacu sakka. Döringowa a statne rěcžnistwo so pschećiwo wuhudej powołachu. Döringowa wobkrucza, zo je njewinowata. Statne rěcžnistwo žada jastwowe khłostanje. W nowym jednanju psched małej khłostańskej komoru so prozeß tak wobkruczi, zo dyrbjesche so wuprajenje hłowneho hudźa Nonniga

Websfaranje dźěła z milinu

Hospozy!

Wo lěpšinach **elektriskeje kuchinje** powuczuje **srjedźnonjemski radio**

kóždy štwórtk w 11 hodźinach!

Přilepk

* **Samjerina jěda na lokomotiwu.** Njewschedny podawk sta so tule dny w Jendżejsi. Na Hitler-Greenitim dwórnischczu je puczowacy ze zelenskeho pschitwarnischcza padnył. W kraszbnym wotmachu jedschnił 80 kilometrowski spěschnosczu dwórnischcza pschejesze. Lokomotiwnik njemjesko pytnył, so je muża pschejył. Hdyż na dwórnischczu London-Bridge pschijedżechu, namakachu cžěło muża na mołschinje mjes wuhenjom a tałarjomaj. S rukomaj so krucze hrabała dżerżesche. Wjele żonow do womory padże, so dyrbjachu před lokomotiwu z ruhom sawodżecz a je lokomotiwu psched dwórnischczu sajeż. Sanitetnizy cžěło wotwjesechu.

Domjaca wójna

Wjednik měschczanskeje knihowinje Zur hižo lětu dołho pola zyndowjenje Kralikowje na podrużnistwje bydleschc. Wobaj staj zyle wulkotnaj cžłowjeskaj. Sćinało może so rjec, zo Kralikowa pschejara na to hłowu, tak mocha pjenjezy jastuzej, a to je zur cžłowjek, kotryż je trochstu kralikow, a bě pschejara po swojej wótmuwjenej žiwy. Tak pschińdże, zo je Kralikowa, hewak bjesporocžna hołpota, druhdy skobny.

Skónczinje nałožnosć wo praticzenju dla mešczanskeho podrużnistwa pjenjez je krutem pschińdże. Njeschmu nowkasam wobstejacych pschepisnjow napschecziwo jón Kralikowa njeje. A prěž praž wón wupowedżi. Dołhi je wobkładowy, jeżeli to pisomnje.

Kralikowa sołdny. Pschemakli si sebi wóz derje, potom so pola njeje wo khěž abo njechcej jednasche. Jeje zyle pschijomne žiwjenje wot podrużnika wuhotowje, kiž ryj porjadnje a tež derje płaczi. Ale žiwjenj je sylnischa dużi wosnu. A nječi wona zyle njeje wěri, so knjes Zur dosta njemože wuchadnjowe. Sdyż dha so je swojimi wjele knihimi jenoż cžyli? Tuta same hižo dołe žiwje hacz do wjelcha derje pjelnja. Nimo teho je ze pschećelemi k pschećeżnicznjam. „Haj, wona, tak rjekuje, dokelž je samjerjana a spokojna. Wschitkich wschak hywa jasno rozmysłowa a inteligentna. Ale potom tuta je wutroba skamjena a wona so rysuje, njerozwalna wostaja a na swojich žadanjach wobstaja, kotrež knjes Zur jednacz započina. Zur pak na zane „wschitko njeje sona; wostanje nimo kaž kary. Tak wona pschikład so rozsudzi, do „Nowego Powěstnika“ nawschich lajsanej, jo mam 1. septembr pschećelne, derje wuhotowane bydlenje z tjonimi stwami pschenajecz.

Tżasta a cżasta. Tši abo schtyri krócz so pschi durjach sahwoni. Mužojo, kotryż so jej hdes wumjetacza njepodobaja, hdyż stwy wobkładowschi hnydom tajo wotenidu, (dyż pinscha, jo hdyż Kralikowa 120 hriwnow podružnistwa pjenjesa żada. „Dźewjećdźesacz, haj najwjaz dźewjećdźesacz!“ woni praja. Jako poslednji wešty pschekuz Měd pschińdże, kotryż ma w blischosczi swój wobkhod; wón je wot knjesa Zura wo bydlenju zhonił a dha je ja dobreho pschećela krucze wotnajecz, może-li so wo pschijomnej płaczinje bojednacz. Tamny knjes stwy je składnostnych wopytow derje znaje, je pak dla powołanja sadźewany, sam pschińdże.

Kralikowje pjerawotcz je so s rečnym zlóczkom pominyła; wona ma starych liczbach wjazy njewobstejr. Dojednawschi so słónczinje na 90 hriwnow zeby ruzy posłaczitaj, a też pobłanike wudawki so poměrnje k tomu hnja.

Najkrawnisze wojowanje swětoweje wójny w filmje. Posledni francowscy zakitarjo forta Douaumonta. Wobraz z filma „Bitkowanje we Verdun“, kiž wjele originalnych fotografijow wo tutych najhrózbnischich bitwach swětoweje wójny wopřija.

Knjes wučinjenje tkóńc: pišownje słuži, a wobaj to podpisataj. „Kak pschijstojny a pschećelny knjes!“ Ześ Kralikowa myślí, jako je wotschísk. Pozdźischo hakle so dopomni, so so dožyła njeje ja njenom nowem wotmjerjenju praschała. Ale to drje je pódalnka wěz. Knjes Měd, kotrehoż dźe snaje, je ji ł dobrym rukowarjom.

Knjes Zur spodźiwnje měrny, cźicht wostanje. Sładnosnje jeho wobhladowanje na pschedstejace wulke pscheměnjenje dopomni. „Ach, luba Kralikowa“, wón měrnje snaj pschećiwi, „je wschitko jenoż pot tak stě.“ 30. augusta so wona trochu kuśata słyschećeš da, to dyrbi wupowědźene bydlenje hač do ranja 1. septembra wurumowane być. „Zyle prawje“, Zur pschihłosowasche. „Nowy wotnajer njemóže žanych pschicźinow, so wobskorźowaćej.“ Ale wón žanehó porsta njeschibny. Ani swoje lubowane zigary njebě do wótstoje donjesł. Tu so jeho wona rano 31. augusta, ześ jemu kóńcy pschinjesła, zyle rośćudnje wopraschа: „Daj, knjes Zuro, jeźe dha My nóschcerjow poprawom hišće skałaś?“

Zur runje swojeho kanarika pizuje. „Ně“, wón rjekny, „ześ cźemu też?“

„Dla pschećerźenjenja, knjes Zuro. Dyrbiće tola nuzi mjerć, kótśi Wam Waśche kuhi swotnoschcź. Jutśe nowy wotnajer pschićerźenje.“

Zur sadźiwanej woćši cźmi. „Cźehodła dha dyrbjał kuhi swotnoschcź a potom saso pschinjesć daćź?“ wón rjekuje. „Knjes Mět je bydlenje tola dawno wotnajał. Sa nuje wośo. Tu dźe mam pišownje.“ — Kralikowe kosejowe hubobje na blido ł tajšim wotmachom słaji, ja wótscho leżeći, a wopuschći stwu. Zyła khwila so nuje. Potom saso zastupiwschi trochu bojaśiwa swoja prawizu posłući. Lochko zakaschluje rjekuje: „Chwalu jenoż Ujez — njedźiwajuz wschcho je mi tola najlubscho, kaž je nět pschischo. Wěrcze mi te, knjes Zuro!“ Zur so zasmjatiwschi jej wutrobicze jeje ruku tischaše: „Wó potajšim, luba Kralikowa!“ A njejtajał neuntrjej, potom hišće dźensa pokojnje pod šamarjej dźěchu bydlił. uk.

Z posedźenja měšćanskeje rady

19. septembra 1933.

Wo wodjerjach zuzych. So by njehubotcze we wodjenju zuzych wostrowniła, je rada wo tym połizajšt wukaz wudała.

Wotkasanje k wopomnjeću knjeni Gertrudy Schaufelowje. Wotkasanje towarstwa pyschadawschich schulerkow wyschšicheje holcźeje schule w Budyšinje za wyschšim realku ł wyschšej holcźej schułu so ł žórkom pschijima. Wotkasanje nošy mjeno jemudźeje dołholetnje pschedsydźi towarstwa, „wotkasanje k wopomnjeću knjeni Gertrudy Schaufelowje“.

Pschenajmjenje měšćanskeho dźiwadła. Najnišše sprócźenje ł knjesom dźiwadłowym direktorom Löschkom so jšmaki.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhlady na wjedro sa jutśischi tschtwórtk: Mała pscheměnjenja.

* Brigadowy wjednik dr. Beumelke, wjednik Drježdźanskich SA podskupiny je so jako wjednik nowego hamta sa wyšole schule sa SA do Barlina pschesadźił a so ł dobom do staba wyschšeho SA wjednika powołał.

* Mordar Kaehding, kiž je nazionalsozialista Meinena słonzował, a kotrehoż je Lübeckki pschisažny žurd k smjerći sapodźił, je so w swojej jastwowej komoru sa schantko a drastowy powěschał powjesnył.

* Amerikanski lětar Lindbergh je pónd źelu pschipołdnju Stockholm wopuschćił. Myšla źebi, so je do Ruskeje lećał.

* Pschi semjerjenju pola rěki Min je 23. a 31. augusta dožyła 5000 Chinesow wo žiwjenje pschischło. Potrjechena krajina pschi rěcy je 160 km dołha. Jena njeź so dospołnje snieži. Jeje tyšaz wobydlerjow so živych pohrjeba. Katastrofa je so stała, dokelž so dešć cyłe dny a nócy bjez pschestawka liješe.

* Wulke powodźenje je mějała wustajeńca, kotruž je Sowjetska unija na swětowej wustajeńcy w Chicagu wuměła. Wjace hač 3 miliony wopytowarjow so wo tutej wustajeńcy wuprajichu.

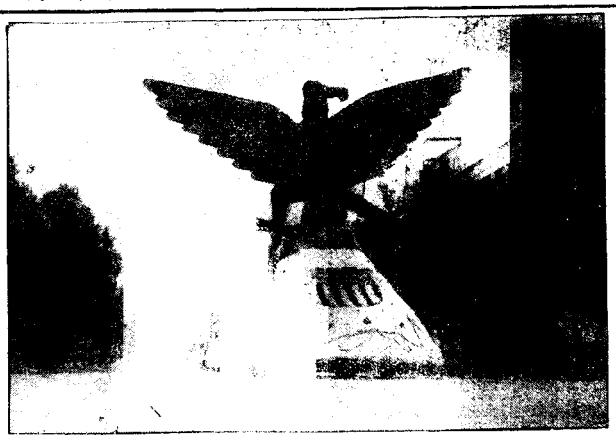
* Wulke wohnjowe njebjesa nad Moskwu. Wulke wohnjowe njebjesa, kotrež so wot 1. septembra 1933 wjacorych dnjow nad Moskwu pokasowachu, su so wot wulkich wohnjow wuzwólnili, kotrež su so w Moskwje a wokolinje wot 28. augusta 1933 rozpalili. Wohnjowe njebjesa su so wot wulkich wohnjow wuzwólnili, kotrež su so w Moskwje a wokolinje wot 28. augusta 1933 rozpalili. Wohnjowe njebjesa su so wot wulkich wohnjow wuzwólnili, kotrež su so w Moskwje a wokolinje wot 28. augusta 1933 rozpalili.

* Mór w Mandźuskej wjes tamnischim wobydlerstwom hróšnje sathadźa. Sa poslednjej dwě njedźeli je wjazy hač 600 žmjertnych wopory žadał. Wyschnoscze su wikowanje ł kožuchami w tamnischich krajinach sakasane a namołwjeja k sanizenju wulkich myschow. Wyschnoscze su so też sa zirowotnische naprawy postarale, so bychu rozschérjenju móra do połodnischeje Mandźuskeje sadźewali.

Towarstwowske powěstnikl.

Drježdźany. Wšitke tu bydlace Serbja so wutrobnje na serbske kemše njedźelu 24. IX. 33 rano wo 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais preprošaja. Spowědź wot 7 hodź.

Khwaćicy. Khwaćanske serbske tow. zmjeje srjedn 24. septembra 1933 wurjadnu hłownu zhromadźiznu. Porjad: Přirunanje atd. Kóždy sobustaw, kiž wě, wo co dźe, dyrbi přitomny być. Zapisowar.

Amerika stawi swoje hospodarske zasnatwarjenje.

Zo bychu swoje dowěrjenje do wulkich Roosseltowych planow k wustrowjenju hospodarstwa wopokazali, Američenjo we wšitkich městach po sta tysacach hobrske demonstraciske čahi wotměchu. Naš wobraz pokazuje demonstracijski čah před Capitolom (knježerstwowym twarjenjom) we Washingtonje. Na čole čaha jěžeše wóz z hobrskim nadrym worjołom, kiž je znamjo nacionalneho prócowanja za polěpšenje hospodarskich poměrow.

Zo bych mošna dostał za waggon

kachlow najnowišeho wuwjedźenja

předawam starše modele po najnižšich płaćiznach.

Joh. Miessner

na Zitnych wikach Telefon 3551/52

Nowočasne žerdki za gardiny

připrawy k začehnjenju žerdki za vitraže, rólosy

we wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Zitnych wikach 28

Listowe wobalki

z ćišćom a bjez njeho

podawa

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. r.

w Serbskim Domje

Srědki

k namoćenju sywow

Upsulum, Ceresan, Corbin, koprowy vitriol atd.

drogownja

Erich Winter

w Budyšinje

na Kamjenčnej hasy 14

Dwaj čistorasnaj

wowčerskaj psaj

(ryk a beja), 4 měsacy staraj, tunjo na před. abo na cyrobu zamjenić. W Budyšinje na Lotzowej drózy 13

Přepołoženie wobkhodał

Přepołožich swój **wobkhod z cigarami a tobzkowymi twotami** wot Zwonkownjeje Lawskeje hasy do

Serbskeho Domu, Lawske hrjebje 4

Budu so też dale prócować, mje počesćowacym wotebčrańtwu na najlěpše posłužować a prošu wosebje Serbow wo dobroćiwu podpjeru.

Arnošt Simon.

Ludowy radio

dostanjeće pola

P. Herbanka w Khrósćicach

Jězdne kolo, šijace mašiny, centrifugi

Wobhladanje a słyšenje bjez kupneho nućenja

Programy

za swjedźenje, zjězdy atd. zhotowje tunjo

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. r. w Serbskim Domje

Budźe zymniše!

A Waša wołma?

Też tuhu zymu zaso

w Kamjencu

pola

Strumpf-Meissner

na Budyskej drózy 30

dostanjeće ju runje tak tunjo kaž w zańdźenej saisonje.

Čistowołmjana štrykowańska wołma

w znatej kajkosći, čorna, šěra, nowočasne nohajcowej barbje . . . . . 50 gramow **22** pj.

Čistowołmjana štrykowańska wołma,

wołma dźećeloweho łopješka, derje dosahaca, čorna, šěra, nowočasne nohajcowe barby . 50 gramow **33** pj

sportska wołma

za spańske stupnje, pullovry, lacy, přikrywy, hłowaki, štrykowane jaki, spódnje drasty, dobra kajkosć w 30 wšelakich nowočasnych barbach 50 g **29** pj.

Wołma k sněkowanju, cefir, dobre předźeno we wšelakich mustrach . 10 gramowsko pasmo **11** pj.

Namakaće pola mje Per-wołmu, Shetlandsku wołmu, nohajcowu wołmu ze židu, žiłżanu wołmu, předźeno we dwójnej, třojej, štwórej a pjećorej sylnosći. Wulki wubjerk wołóži Wam kupować. Płaćizny su jara tunje. Wočakuju Was. Wobkedźbujće moje wukładne wokno.

K běrnyzběranju

wšitke drażiny

korbow

podawa dobre a tunje

Otto Stein

na Kamjentnej hasy 12

Powěda so wo tym

fotowe dźěła

wuwića a wobrazy, fotowe aparaty a potrjeba

Erich Winter

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 14

Zwerśne wumělske faldkate madrasowe **gardiny**

story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Ćelćki

Ćelćki wot najlěpšich kruwow w dobrych dójkow, ma na předaj

Hrod. kubło w Bošecach

pola Budyšina

Telefon Budyšin 6o. 3534

Plakaty

za wšitke towarstwa čišći płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. r.

w Budyšinje

Přiloha k čisłu 216

SERBSKE NOWINY

Srjedu 20. septembra 1933

Koncertowy a dźiwadłowy wječor Ralbičanskeje „Lilije“

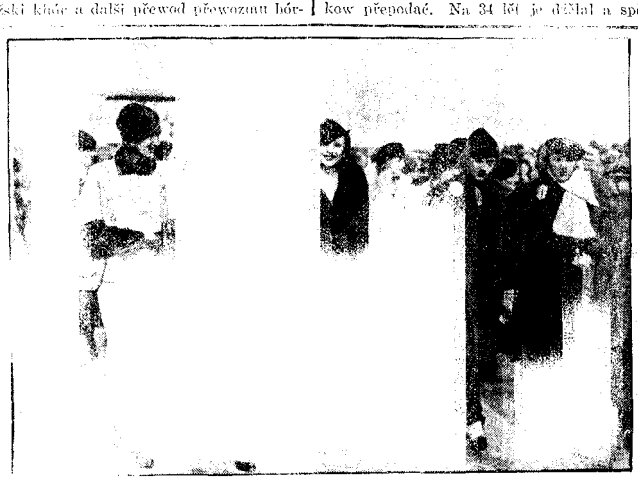
W Sernjanach, hdźež je so „Lilija“ a jeje spěw mohł wjac hač před nimale 40 lětami narodźił — w lěće 1895 wukonowa tu swój prěni koncert pod wjednistwom nětčišeho kantora Weeliicha w Konjencu — wustupi zaso dźensa njedźelu před bohatym připosłucharstwom. Byrnjež we wokolinje kermuški, žnjowo a druhe swjedźenje byle, bě wjesna žurla hač na poslednje město wobsadźene. Młodźina přewažeše. Towarstwo założi so w lěće 1895 drje najprjódcy jako mužske spěwne towarstwo. Tola při našej bohatej literaturje za měšane khóry přewozmje so towarstwo hórzy do měšaneho a je wosebje pod nětčišim wjednistwom k. wyššeho wučerja Hajny tutu halozu naseje hudźbneje kultury spěchowało. Też po lichje je so rozmnožiło. Wustupi njedźelu z wjacy hač 50 spěwarjemi a móže so rjec, zo je też kwalitatiwnje so přisporiło.

Wječor wotewri so z narodnej hymnu. Na to postrowi dirigent w mjenje towarstwa připosłucharjow w serbskej a němskej rěči a dźakowaše so wjesnemu wjednistwu SA za přewzaće žurloweho dohlada. Bohaty porjad wotewri so z Krawcowym spěwom „Hory módre, ja was znaju“, dale „Bur we Kukecach“ wot Pilka, kotrehož wotročk bě prěni do šklě a poslednji do dźěła, „Do zahrodki wušła Hanka“, přełožk z němskeho, „Kokula je kukała“ wot Nawki, baritonowe solo a khór, „O mily, swjaty wječorje“ wot Słodeńka a „Hanka, ty sy moja“ wot Pilka. Jena hudźbna wosebitosć je delnjołužiski khór „Hdyž na wysokej horje stoju“, solo wotměnja žónski a mužski khór a dalši přewod přewozmu hórčate hłosy. Mjez khórami spěwaše dirigent solo „Ja swérny Serb a syn sym serbskoh' rodu“, na klavérje přewodźeše připadnje přitomny hósć.

W druhim dźěle dachu so hrajerjo do dźěła a předstajichu wjeselohru w 1 jednanju „Wona přijědźe“. A tola njeprijědźe a tak měješe swojich tajnych, ale też wołacych česćowarjow za kuntku. Za serbske jewišćo wobdźěłana hra ma telko žortnych připadow, zo so ludźo ze směchami skoro pukny chu. Hru pak dźiwajo na naše wjesne wobstejnosće hrajerjo tak žiwje a čile předstajachu, zo bě wuspěch do časa zwěsćeny, byrnjež jewišćo khětro primitiwne bylo. Hrajerjam słuša wosebity dźak, su připosłucharjam woprawdźe wjeselu hodźinku přihotowali.

Na kónci zaspěwa khór też němskaj spěwaj „Ja znaju dejmant drohotny“ wot Otta a „Sławа Němskeji“ wot Merka. Mjez nimaj spěwaše knjeżna Marja Siegnerec z Róžanta, tamniša wučerka, Šubertowy čućiwy spěw „Ave Maria“. W swojich dokónčnych słowach pokaza dirigent skrótka na położenje časa a namołwješe přitomnych k sławje na našeho wjelezasłužbneho kanclera Hitlera a statneho presidenta, kotrymž so wšitcy wuraznje přizamknychu. Z Horst-Wesselowym spěwom namaka derje poradźeny koncert a eyle předstajenje rjany dozynk.

Kaž so powěda, chce dotalny hudźbny wjednik swój dirigentny kijeńk złožić a jón do młódšich rukow přepodać. Na 34 lět je dźěłał a spěwał a tak daloko přez jene čłowjeske žiwjenje towarstwu służił. Z dosćinjenjom może na swój skutk zhladować a „Lilija“ budźe swojemu dołholětnemu wjednikej wěsće dźakowna za mnohu proću, kotruž je ze spěwarjemi měł. Njeje tak lohko, jednory wjesny lud wjacyhłósnje wuwučić, hdyž je z wetšeho dźěła jenož na słyšenje pokazany. Tola wutrajne dźěło wjedźe k postupej. Tón přejemy „Liliji“ za dalše časy, hdyž nowa móc zaprimnje. Njech je potom dale tajke zjednoćenstwo towaršnosće, wjesela, dobrych počinkow, hajenje ludstwa a našich rjanych nałožkow. —e—

Dźěn[illegible] Grünewaldźe.
Na Grunewaldźiej wujedźerni w Barlinje so nasmjerne nadawne pichedwjedźenje wotmě, pschi kotrymž němske firmy swoje najnowische mody pokazowachu.

Wohnjowobornistwo

Wokrejźny wjaz wohnjowych wobornikow w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje.

Skhadźowanje stotnikow njedźelu 17. septembra w Drježdźanach.

Pošledńja lětuscha hwjaskowa shromadźizna so w 12 hodź. w sali hołcenza wotewri. Pschedsyda kujes wopalny direktor Fischer Bitkopčanski ju nawjedowaše. Do shromadźizny běsche pschedsydstwo pošlednje wotměło. K jawadej Drježdźańske spěwne towarstwo Frjensche. Tenu sćěhowaše powschitkowne počesćenje schtyrjoch towarschow, kotřiž běchu wot Wulko-Hartawskeho sjesda zemrěli. Potom pschečita so list kujesa hamtskeho hejtmanna dr. Sieverta, kiž běše ladźowany, pschitomny być. S pschedsydstwa kujes wopalny mischtr Eckhardt-Budyški samolwjenje pobrachowaše. Kujes stotnik Urban w mjenje Drježdźańskeje wobory a gmejny witaše. Pschi dujowym porjedże pschedsydy wojowni, je maju so po namołwjenju knježeństwa wobornu Hobuki na prawej stronje z němskej a na lěwej stronje z šišej konkardu wupyschić, pola čzyrkow ma so delschach kraja a horjeka němskostatna konkarda pschičzinić. S[illegible] strony nimaju so k wobornej wujomej pschičzinić. [illegible]sterstwo je postajiło, so maju SS, SA a St[illegible]o se swarjenjami a druhim tarjadowanjam wo[illegible] wobornu dowol dosahć. Komora wopalneho [illegible]enja mó[illegible] jenej rěčzy prašmy gmejnu po wo[illegible] wobo[illegible] [illegible]. Potom [illegible] [illegible]. Potom so wosjewi, so normalne nadpołnowanje [illegible] wobornikow wostanje tak dołat. Schlit pschez [illegible] jednu z najcesćischich nadawkow. Silwerowemu darej so 500 hr. pschepokaja. Wohnjowe wobory njebudźa statne. Schula za wjednikow w Schtkej i techniskich pschičzinow nastacz njemóže. Tchodła so w nałčzu we

Rěčne zawjery w Sakskej

Rěčne jawjery a wódne hačidła maju za ludowe hospodarstwo wulki wuznam. Najnowische hačidło derje Lobjo nije Pirny w pschichodźe dostacz. Tajke spinadło ma dwěmaj njedostatkomaj wotpomhacz, wulkej a nitkej wodje. Pola Lobja je wěz tajka, so wulka woda telko njeschtodźi kaž nitka. Też z powodźenjom wšo wulka schkoda nastawa, tola je so pschečziwo tomu [illegible] je strony wobdźělenych gmejnow dźěłako i tym, so [illegible] brjohi bóle a bóle wutwarjachu, tak so wulka woda [illegible] tkrěše pisches tute njemóže stupacz. Wjetschi je [illegible]ach nitkeje wody za Lobjo, dotrjeż je jenicźki pucz [illegible]dźenje Němkeje z morju. Industrija, kiž we [illegible]rjedźinoněmskej a Satšej bydli, nima druheho tu[illegible]ho puczа k morju hač Lobjo. Frachty na wodźo[illegible]mneho tróch tuniše hač po železnizy. Jeli so dyrbjało na Lobju dla pschenitkeje wody wobtkad łódźow [illegible]tacz, ichtoż so w lěće huischtscho stanje, potom dyrbjało so twory po železnizy wojerz. Industrija z tym [illegible]ło idźe, a wjele fabrikow, wožebje też w Sakskej, je so tohodla bliže k morju pschepołožiło. To je [illegible] pschičzinu, so je bjezdźělnosć w Satšej najwětscha w Němskej. Dla pschewalkeje konkurrency njemóže industrija drohe frachty po železnizy njesć. S Drježdźan je na pschikład nimale zyła tobakowa industrija wupuschczowała a so do Hamburga pschesydlika. Nowonastworjene tólnje w Drježdźanach stoja nětko próżne, dokelž su někotre milijony płacźiše. Tajke hačidło nije města Pirna wichać njemóže wichać zjamne wschemu njedostatkej wotpomhacz, tola jeho twar wjele dźěłacerjam nathwilnje znajmjenscha za satki dźěł Lobja dźěło da. Potom so też strach wotstroni, so łódźe we lěće pschi nitkej wodje do Lobjoweho dna zawadźa a tčjazy wostanu. Kak so to dozpěje, budźe so někotry praschecz. Wěz je zyle jednora, wulka Lobjowa woda ma so do jězora puschczeć a tam so tak dołho dźerżi, doniž dyrbja so łódźe dla nitkeje wody bojecz, so na dno sajdu. Potom so po potrěbnosći woda z jězora wotpuschczuje. Sa tajku wulku rěku, kajkaž je Lobjo, dyrbi jězor też chětro wulki być. Tak je strach powodźenja za wschě nije Pirny ležaze wjes a města wotstronjeny a nitkej wodźe so z tajkimi hačidłami wotpomha. Pjenjezy k twarjenju tajkeho hačidła ma stat swjesć. Wón sajtupuje tu sajimy swojich dawkiplačzerjow, za kotrychž ma so staracz, so maju swój wschědny chleb. Milijony, kiž twar płaczi, so z dawkami swjedu, kaž z złami atd. Kelko dołhodow so dla nitkeje wody Lobja sbubuje, drje najlepje wojerwjenja Hamburgskeho měschczjanosty Krogmanna wobswětleja. Krogmann praji, so je wobrot tworow na Lobju loni 7,7 milijonow tunow wuczinił a so je pódla teho železnizja dla nitkeje wody na Lobju hischcze łódźstwu lětnje wokoło 3 hač 4 milijony tunow sebraka. To je pokoja wscheho wobtkada, a tuta pokoja cźischczi nětk na płaczijiny; pschetoż tracht na železnizy je wo wjele drózschi hač po wódnym puczu. Fabriki njemóža konkurrowacz, wobrot dże wróčzo a stónczinje zu fabrili nuschowane, so bliže k morju pschesydlicz, so bychu žebi wulke frachty salutowale. Tak nimaju łódźstwo a też niz železnizja wujitk z teho. W Satšej mamy wjaz takich rěčznych jawjerow abo hačidłow, wožebje pschi mjenjschich rěkach, kiž maju pódla łódźstwa hischcze fabriki a młynу cźericz, abo kiž dožnja zane łódźstwo nimaju. Tak ma napschikład Zwikawska Módła žama 1800 fabrikow cźericz. Spad tajkich rěkow je też husto wjetschi hač Lobjowy, tehodła też strach powodźenja. Pschi wulkej wodze też młynу a fabriki dźěłacz njemóža, tohorunja też niz pschi nitkej, to wschitzy z naschich kužiskich młynow wěmy. Pola naš žebi knježeństwo se wurunanjom, z pohtubschenjom a z wujbčhanjom wjetschich brjohow pomha, schtoż pak so pola tajkich rěkow njehodźi, kiž zu žebi swój pucz do skały wuryli. Tam njemóža rěčnischczo hłuschcze wuryć abo wurunacz, też njeby to wscho wulkej wodźe kiž z nahłymi slimkami nastawa, móhło sadźěwacz. Tam móža jenož wodu z hačidłami spinacz a ju potom wotedawacz, hdyž maju rěki sajo mjenje wody. Alle pódła powodźenjskeho stracha a njedostatka wody mamy hischcze jedyn specz z ważnosćej tajkich rěčznych sawjerow. Wulke a mjensche gmejny, kiž maju kamjentny spódk a kiž na horach leža, njemóža so žame z trěbnej wodu sa wobhdźerstwo sastaracz. Studnje so ryć njehodźa, a kiž tam žu, we žuchich létach dla nitkeje podsemskeje wody saprahnu. Tak dyrbja žebi wodowody twaricz, kiž dyrbja wodu z daloka žem pschiwjedowacz. Něki so dla napomnjenych njedostatkow w žuchim czasu też njehodźa wužicz a tuž je jenicźki wupucz rěčzna sawjera. Wožebje město Kamjenica a zyle Kamjenicźanske hamtske hejtmanstwo, tohorunja nimale zyła Vogtlandska so na tajke waschnje z rěčznych sawjerow z wodu sastaraju. Ale też druhe města sastaraju so se sawjerow z trěbnej wodu. Dźensa pije specźina zyłeho sakskeho wobhdźerstwa wodu z rěčznych sawjerow.

Hdże lepje ważnosć taikich sawjerow spóznawamy, hač hdyž žebi ras pschi nitkej wodje z cźołmom na jězor wuleczimy. Ssym to psched někotrymi létami we Malterskej sawjerje cźinił a tam jara spodźiwne wězy wuslědźił. Do hłubiny hladaju, mjenujzy spadane thěje a dwory widźach a też wjesnu drohu. Ludźo mi powědachu, so je tam, hdźež dźenja wulki jězor leži, prjedy rjana kčejata wješ Malter była. Knježeństwo je statoli pokupiło a wottorhacź dało, schtoż běsche hischcze hódne, wscho druhe je tam wostako. Husto pschidu tamnischi wobhdźerjo a pokasuja nětk zwojim dźěcjom, hdźe je psched létami jich narodny domczk stał. Loni dotwarichu dwě wulkej sawjerje, pola Saidenbacha a wiczežnу młyn pola Dippoldiswaldy, też tam wostachu stare twarjenja stejo, kiž njebě wjazy torhacz hódno a husto, hdyž žym tam nimo pschischol, mózach wobkedźbowacz, kak woda dale a dale postupowaše a

Drježdżanach kursus za wjednikow wotměje. Schlawchi maja žo jenož takle kupowacz, kiž žu žo w Němskej šhotowile. Haty maju žo na kóždy pad wot pahroba (Schlamm) wuczišćecz. Maju žo też pahrobne šchkity pschiprawicz. Schkoda na rybach a hatach žo pschi wohnjowym strasche saruna. Swjatkowy pschinoschk žo njepschemeni. W lěče 1934 budža sčěhowaze pruhowanja: w Radworju, Dobruschi, Druškezach, Hnalschzach, Goldbachu, Zicženju a Zicženku, Nowej Wšy pola Huski, Njedaschezach, Dolnjej Kinje, Hornjej Hórzu, Bóschizach, Rachlowje, Schetschowje, Polpizy-Kühlizy, Nowej Wšy nad Sprewju. Wopalny mischtr Lindner-Porschisti žo za 25 lětny a wopalny mischtr Brojer-Hodžijski za 40letny sluzbowy czaš poczeczischcu. W tšoch podwokrjeßach Budyšeho swjatka žo w pschichodnym lěče wschudzom kursus wjednikow wotmeje a nasynu kursus za elektrikow za swjatk w Budyschinje pod nawjedowanjom knjeza wopalneho direktora Görlinga. Pschi schadžowanju stotnikow pschichodne naležo na žo schula za pluwowy schkit w Budyschinje žobu wopytacz. Slónčnje žo zlawa na němskeho presidenta a němskeho kanzlera wunjeße. Pschitomnych bě schi 130 towaršchow. Po pschecžitanju protokola žo schromadžizna skónczi.

Wobstaranje dźěła z milinu

Sakske milinarnje žu žo k industriju elektrisčich pschiprawow a elektroinstallaterami a elektrikami wobkhadowi Satkleje do dźělowego sjednoczenstwa k pschiwj d'enju

„wabjenja za ludowe wohnischczo w sasliužbje wobstaranja dźěła"

sjednoczile, to bychu knjezerstwowe naprawy we wojowanju pschecžiwo bjezdźěłnosczi najskutkownischa podpjerale. Tuto dźělowe sjednoczenstwo žo njeschebicznje do službow wobstaranja dźěła staja, so by k woparami, kiž žu za dźěła khětro wulke, za wulpěch kukowalo.

Sakske milinarnje žu najbadne žrědki we wobstajnu swojeho programma k wobstaranju dźěła pschihotowale, to bychu nakupjenje ludowego wohnischcza a pschiprawow po placžisnach a wumeńenjach smóznike, kiž móža najschérische ludowe worschty snjesez. Niste placžizny za warjerski prud falschich milinarnjow tuknja za slutniwe hospodarjenje. Nadžijeja žo, so pschi zyklischim wotebéranju pruda a tak z lepschim wutrjebanjom pschiprawow žo smózni, so žo nowe dźělowe mozy pschistaja a so by so z tym też dalschemu wolóženju dźělowych wikow pschipomhale.

„Dźěło wobstarcez!"

to je smysłk tuteho wabjenja za ludowe wohnischczo. Wot želesoweje dźěłarnje hacž k installaterej žu žo wschitke wobdźělene městna elektrisčeho sjednoczenstwa — kiž je žo w Barlinje k wobstaranju dźěła z podpjeru statneho kommissara Engela a dowérnika za dźěło wutworiło, do službow bitwy wo dźěło njes fakklim ludom stajize.

..adio

Schtwórtk 21. septembra žiwischimu:

Königswusterhausen. Rimo snatcho wschědneho programa: 15,10 za młodźinu. 17 žony pschi dźele. 18,30 hodźiny póby. 19 hodźina narodn. 20,05 burska komedija „Mammon". 21,15 hudźbna bowla.

Lipik. Rimo snatcho wschědneho programa: 15 za młodźinu. 17 Durinkke hrajki. 17,30 konzert. 19 hodźina naroda. 20 listy sławnych muzow.

Hišcze wažne z dnjownego programa: Königsberg-Heilsberg: 21,20 husličnja hudźba. Wrótsław: 21 konzert. Mnichow: 20 sabawny konzert. Wien: 19 hudźbne malicerstwo. 20 opera „Undine".

lai słónczinje jenož hischcze tónczi wuhenja wiczeżneho mlyna z wody tukasche. Njebychu-li takle rěczne sawjery tak ważne byle, njeby jim injeżerstwo telko wspow woprowalo.

Móz napinaneje wody pak cžeri hischcze wulke turbiny, tiž milinu dźěkaju; tak so może jo Sakska dżensa z wulkeho dźěła z milinu je sawjerow sastaraczi. Ta je tunischa hacž tajka, tiž jo w fabrikach z pomozu mačinow dźěla, dokelž je mnoho wuhla jeru.

Hdże pak mamy w Sakskej tajke rěczne sawjery? Najbližische leża we wokolinje Dippoldiswaldy. To žu sawjery pola Mattera, pola Klingenberga a wiczeżiny mlyn. Tute tři zluża hlownje k woprawjenju Czerwjeneje a Dźiwjeje Wotrizy (Weißeritz), tola ma tóżda też turbinu za dobywanje miliny. Wiczeżny mlyn je pódla Saidenbachskeje sawjery najwjetscha Sakkeje a wopschija pschez 20 milijonow kubikmetrow wody, hdyž je jezor polny. Pschedy hacž k tomu dóńdże, budże wschak hischcze léto tracz, dokelž hischcze dotal pokoja wody njeje nabežała. Schtwórta sakska sawjera je jeniczka, tiž na runinje leži a tiž ma podobnje kaž budże to pola Pirny jenož wodu spinacz a ju we czasu nilleje wody jażo wotedawacz. Wona leži pola Kriebsteina pschi rěcy Czopawje, njedaloko Waldheima. Ke sastaranju wodawodow zluża hlownje sawjera pola Einsiedela a wobej sawjerje pola Neunzehnhaina. Wschitke tři žu wódne studnje za Kamjenicy. W Rudnych horach mamy potom hischcze Saidenbachsku sawjeru, tiž je hakle loni dotwarjena a najwjetscha Sakkeje. W Vogtlandzkej mamy schtyri sawjery, pola Weiterswiesy njedaloko Ichangeorgenstadta, pola Muldenberga, pola Bergena blizko Fallensteina a pschi rěcy Koberi. Też tute sastaraju mnoho wodowodow, tola je wschudże hlowna wež, so jtrach powodżenja wotdżerża.

Hižo léta dołho namjetuja knjeżerstwu, so by žo też pschi rěcy Gottleuby sawjera natwarila. Powodżenje psched schežimi létami je pokazało, kak wulka je móz wody, jeli so žo na wulkej městnoschi njesahacži. Tola knjeżerstwo njeje trěbne pjenjezy hacž dotal mohło za tule sawjeru swjesez.

K 150 narodninam molerja Cornelija.

Pètr ryčer z Cornelius, wulki romantiski moleř, so 23. septembra 1783, potajkim před 150 lětami, we Düsseldorfju narodži. W jeho dźěłach so wumělstwo ze sylnym nabožnym začućom zetkuje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Gemeinderat in Jenkwitz hat um Genehmigung zur Einziehung des zwischen den Flurstücken Nr. 3, 4 und 5a, 5b des Flurbuchs für Jenkwitz gelegenen Weges für allen Verkehr nachgesucht. Der Beschluß der Gemeindevorsteher vom 15. Mai 1931, wonach der Weg als Wirtschaftsweg bestehen bleiben sollte, ist von den Gemeindevorstehern aufgehoben worden.

Einwendungen sind binnen 3 Wochen bei der Amtshauptmannschaft Bautzen anzubringen.

Bautzen, am 19. September 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

Das für den Bereich des Landwirts Johann Schicht in Spreewitz Nr. 2 eröffnete Sicherungsverfahren wird nach Durchführung der Schlußverteilung aufgehoben.

Dresden, am 1. 9. 1933. Die Landstelle

Das für den Bereich des Landwirtes und Schneidemühlenbesitzers Gustav Hübner in Wittichenau Nr. 2 eröffnete Sicherungsverfahren wird hiermit aufgehoben.

Dresden, am 8. 9. 1933. Die Landstelle

Hospodarski rozhlad

Sčrjedu 19. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,747	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendželski punt	13,14	100 čěskosł. krónow	12,40
100 šwajc. frankow	81,17	100 franc. frankow	16,405

Barlinska burša žo wczera pschi žlabym wobkhodże malo pschemeni. Kurty akzijow žo po nječim trochu sfruežichu. Też na wikach rentowych lisczinow žo we běhu wikowania kursy z lohka powyschichu.

Barlinska produktowa burla mějesche wczera njewěste wiki. Pschedawarjo a wotebéarjo wočakowachu, kak žo knjeżerstwowy wulas wo sastajenju termijowego wikowanja wusktuje.

Wčera placžesche w Barlinje zentnar

pschenicy: 8,85—8,95 hr., rožki: 7,10—7,20 hr., jerčmjenja, nalětnjeho: 8,70—9,25 (8,15—9,15) hr., nasymješko: 7,45—7,85 (7—7,80) hr., wowsa: 6,65—7 (6,45 hacž 6,80) hr.

Termijowe wikowanje je žo wot wczerawschcho dnja sakasało.

Placžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Placžizny po złotej hriwnje.

	19. 9.	18. 9.		19. 9.	18. 9.
Pšeńca	177-179	177-179	bany	—	—
rožka	142-144	142-144	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	149-157	149-157	žołte lupiny	—	—
wows	133-140	130-137	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosusk	—	—
pšeńč. muka	24,5-25,5	24,5-25,5	lany wosusk	16,4-16,5	16,3-16,4
ržana muka	20,4-21,5	20,4-21,5	such. truhanč.	9,10 9,20	9,10-9,20
pš. wotruby	10,1-10,3	9,95-10,1	běrnj. kruški	12,6-13,0	12,6-13,0
ržane „	9,20-9,40	9,10-9,30	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,45
raps	—	—	ržana slama	0,40-0,60	0,35-0,55
bróch, Viktor.	36,0-40,0	36,0-40,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,30-0,45
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,30-0,45
pjeluški	—	—	cěna „	0,35-0,50	0,35-0,50

Płačizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

19. septembra 1933 Płačizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 612.

Połnomjasne, wukormjene, najwětše rězneje hódnosče hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	28—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25—27
Mjenje picowane wšěch starobow	22—24

Byki: 383.

Połnomjasne, wurosčene, najwětše rězneje hódnosče	31
Połnomjasne, młódše	28—30
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	25—26
Špatne	22—24

Jałojcy a kruwy: 632.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětše rězneje hódnosče	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětše rězneje hódnosče hač do 7 lět	20—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 4669

Najlěpše wukormjene (2. družiny)	40—45
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	37—40
Špatne (4.)	22—30

Wowcy: —.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	40—41
Starše wukormjene (2.)	34—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	38—39

Swinje: 11 215.

Połnomasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	
Wukormjene	50—51
Mjasne	47—50
Špatne	44—46
Rancy a kundrsoy	45—48

Za wobsah zamolwi se Ernst Hoffman w Budyšinje.

Před procesom wo zapalerstwje w němskej sejmowni.

Horni wobraz na lěwo: wyšši němskostatny rěčnik Werner, kiž wobskórżbu zastupuje. Horni wobraz na prawo: Twarjenje němskostatneho sudnistwa w Lipsku, za kotrež hudźe so w dnjach jednanjow cyły swet zajimowac. Delni wobraz na lěwo woheń w němskej sejmowni w nocy 27. februara. Delni wobraz na prawo: Hollandžan Marinus van der Lubbe, kotrehož při wohnju zajachu a kiž je so wuznal, zo je njeskutk z politiskich pričinow skuči.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenje dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbi on baney hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 217 | Budyšin — Štwórtk 21. septembra 1933 — Bautzen | Lětnik 92

Stejišćo knježerstwa k Serbam

Sobotu 20. septembra 1933 popołdnju wotmě so we połožeńni Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa, kotremuž je wobdźełanje serbskich należnosćow we wokrjesu přisłuschego Budyskeho wokrjesneho hejtmanstwa přisporjadało, dla wšitkich podawkow pohładnjeho czasa wuprajenje nijes němskich hejtmanskich a samsnjerjacych Serbow wo jich stejišću k Serbam. Knjes hamtski hejtman dr. Siebert wšitkich přitomnych wutrobnje powita a so jim dźakowasche, so běchu přischli. Wosobje powita Kamjenskeho hamtskeho hejtmana dr. [illegible], knjesa wokrjesneho wjednika Hartwiga a knjes[illegible]skeho nadrjadowanego dr. Förstera. Potom wón na[illegible]ka, so je sej ke knježerstwu sakskiseho dosta[illegible], jako n[illegible] wšitkich wokrjesnych hejtmanow stejišćo knježerstwa napschećiwo Serbam w[illegible]. Tohodla je sakske knježerstwo za dobre a nuzne mě[illegible] dokom wotstarjerjow Serbow wozjewjenje přischadowacej. Tuto so z tutej zhromadźiznu stanje. Potom knjes hamtski hejtman dr. Siebert w nimje sakskeho knježerstwa stejišćo wozjewjenje wotedа:

„S dowera sem ja so Serbja do wojska a swobody je swojim němskim wótrym krajam přišli. W dobrych a złych czasach su swoje stajnosće winowatosće swérnje dopjelnili a la to su tež samsne prawa dóstali, kaž druzi Němc. Ani w němskej ustawy prawoje, ani w zakonjach Sakskeje a Pruskeje njeje so jim někajke wosobite wobmjezowanja napołožiło. Na wjelkich polach statneho žiwjenja, wosobje na kulturnym polu, mózachu so, we wokolnosći zakonjow, kiž ja wšěch Němcow płacja, swobodnje a njemyslenj wuwiwować a hač do pósledneho czasa swojemu wótrnemu krajej se złowom a skutkom za to dźak wědźachu. Mnoho je w dowonjskim czasu w parlamentach a zhromadźiznach wotedatych wojewjenjow jich njepřestawalne lubosće a swérny k němskemu wótrnemu krajej a, je swojmu horjenjožiskich Serbow, k sakskemu kralowskemu domej, kotrehoż přischodne zwjazki se serbskim wobydlerstwom wšěm rownischkownje znate. Mnoho je tež dopokazali jich wótczinske lubosće se skutkom. We wulkej wójnje su zamjo přichi zamjenju z drudimi Němcami smužicje wojowali a so za zhromadny wótrny kraj krewawili.

Tohodla tež w Němskej zenje serbskeho prašenja njeběše, hacj k tamnym hłubokowobžarujomnym podawkam hnydom po njeskónczonym wukónju zwětowoje wójny, jako jenotliwi Serbja, kotriž so jako wjednizy serbskeho wobydlerstwa wudawacej swérjachu, tehdomnischn smutske- a zwonkowno-politiku njemsku Němskeje njewozrichu a z wukrajnej pomozu na wotterhnjenje Łužicow wot Němskeje dźelachu. Sprawne khłostanje je w swojim czasu hłowneho nawjednika trjechiło, niz jenoż přched hudom, ale tež jsched jeho zamjenymi ludowymi bratrami, kotriž nimo zyle małe wuwjacow, jeho krajnopscheradnjske prózowanja wótrnischo sajadźowachu a so skónczenje wot njeho wotlučhu. Njedźiwajo teho pak tehdom krajnopscheradnje wanje hišcze njeskónczene; hdyž so tež serbske wosebišiwo w swojim zyłku wot tutom prózowanjow smutske wanje a swonkownje italiensche, dha w tachu přiwoju a hdyž sahe nikotri jen[illegible] njepschećelskami organizacijami, kotrež cźerjeć n[illegible] so Serbja w swojim němskim wótrnym kra[illegible]ja, dha se [illegible] samskrem jich „wujnjeskim" psched wjes[illegible] wo wudawanym podtłóčowanjom Serbow w[illegible]ředja. Woni drje so pschećelsko Serbow mjenuja[illegible], su jich dawno spóznali a to, so so do jich wěrje[illegible], sčitaja jim niczo hač schkodu pschinjesć njemóże, zajmje wotpokasali. Čžim bóle je wobzarmowacej, so su njedźiwajo teho tuczi pschećelja, za kotrychž so wudawaju, mału horstku Serbow namakali, kotriž so jako lepjerjo jich prózowanja w tukraju trjebacz dawaju. So so pschećelsko tutym prózowanjam, kiž mózachu so jenoż na pódźe khoreje a njemócnjeje Němskeje powójnskeho czasa sakorjenicz, w nazionalsocialistiskej Němskej je samsnej wótrnosći kaž pschećelsko wšitkim druhim krajnopscheradnym prózowanjam pesłujuje, so samo rozumi. To njech sebi małe kolo wobmjezowanych, kotrez to nasłuja, a kiž su knježerstwu derje znate, prajicz da.

Njepotrjebne by było, serbskemu ludej w jeho zyłku pod njesamostatnym sadźerżenjom jenotliwych cźerpicz dacz a njeliczene wobkasy jeho zwěrjy a pschiwisłiwosće k němskemu wótrnemu krajej japomnicz. Tehodła njech so tu jasnje wupraji, so napschećo nimchim wudawanjam wukrajnych nowin pesłupowanje pschećiwo tutym jenotliwzom, kiž wšitko w tohu pozłednich mjezow nusne, niczo se serbskim knježerstwu k serbskemu wobydlerstwu w jeho zyłku cźinicz nima ako njesłuchu, so dyrbi pak, runje kaž dotal, tež w pschichodze kóždy Serb na wšitkich polach politiskeho a kulturneho žiwjenja samsne prawo kaž druhi němski statjan wužiwacz. Wozebje ma tež pschichodnje Serbam sćerpjenje a pěstowanje jich ludowych wozebitosćow, wobchadow, drastow a nałožkow njepschikrócjene wostacz. W schulskim nastupanju za serbske dźećzi žanych pscheměnjenjow njesastupja. Nichtó njebudze Serbam pschi pěstowanju a trjebanju serbskeje rěcze we wšědnym žiwjenju a pschi kulturnych sarjadowanjach zadźewacz, ani na pěstowanju serbskeje literatury a wudawanju serbskich nowin a serbskich knihow, dalokoż so rozumi, kotrejež pschećelske pismo wobkedźbuja. Nichtó jim tehodła njebudze wobaracz, so bychu to, schtoż su jich přejedawnizy wulkeho a zranjeho na kulturnym polu stworili, w cźerpi dźerżeli a dale pěstowali. Pschetoż knježerstwo wě, so jenoż ludowy spłah, kiž swoju samdźenosći cźerpi, a so k swojemu ludstwu wusnawa, może strowy zhubny staw na cźele ludowego zyłka być.

Runje tak pak, kaž ma knježerstwo za wschitke woprawnjene, w jich ludstwje sakorjene pschećza Serbow polne rozumjenje a nad nimi schkitajo ruku dźerżi, dyrbi pak tež wocakowacz a žadacz, so niz jenoż serbske wobydlerstwo w jich zyłku, ale tež mała cźerjódka zakonikow a zawjedźenych budze sebi swojich winowatosćow napschećo němskemu wótrnemu krajej sabo polnje a zyle wědomna; pschetoż jenoż na tuto waschnje może serbske wobydlerstwo sebi samemu we wobłuku wulkeho němskeho wótrneho kraja wěsty sakład za zbožowny a žohnowany pschichod wutworicz."

Wozjewnjenje serbskeho stejišća

Po tutym wozjewjenju knježerstwa so knjes justizny rada dr. Herrmann w mjenje pschitomnych zastupjerjow serbskeho wobydlerstwa zhowa zmasche a sćěhowace napschećowne wozjewjenje wotedа:

Wozjewjenje, kiž je so runje w mjenje wyšskeho statneho knježerstwa wotedało, zmy z hłubokim spokojenjom k wuznaczi. Wozebje napjelnja nas z nowa wuprajene rozumjenje knježerstwa za pěstowanje naschego serbskeho ludstwa, pschedewschém naschoje rěcze, naschich wašchnjow a nałožkow, naschoje drasty, a druhich kulturnych należnosćow se zwrawnej dźakownosću. W mjenje serbskeho wobydlerstwa, kiž je tu psches nas zastupjene, pschisłubjamy, so runje kaž je naschе serbske ludstwo stajnje jenoż dźěl wulkeho němskeho stata byl, tež w pschichodze nad pěstowanjom naschego ludstwa jenoż njesapomnimy, so zmy z němskim ludom sa wschó cźasy w njerozpuschczomnej jednosće zwjasani. Tehodła najwótrischo krajnopscheradne prózowanja jenotliwow wotpokasujemy, z kotrymiž serbske wobydlerstwo jaks lajke jenoż niczo cźinicz mělo njeje a wobaramy, so runje tak rasnje pschećziwo sadźerżenju jenotliwych wukrajnych organizacijow, kotriž brje so naschi pschećelja mjenja, we woprawdźitosći pak se zwojimi Němskej njepschećelskimi proklamazijemi a sympatisowazymi wustupjenjemi za serbskim Łužicu niczo hač njedowěrnosć mjes nas a naschich němskich bratrow kyja a nam z tym njesłuchnje schkodźa. Nochcemy z prózowanjemi tutych pschećelow, kaž z wudawanjom niz jenoż zwonkownje, ale tež znutskownje niczo cźinicz nječi. Pschetoż runje tak kaž Łužica na wěcznje nascha ludowana domizna wostanje, budże Němska na wschě cźasy nasch wulki wótrny kraj, na kotrymž z luboscju, zwěru a dźakownosću wišamy a z kotrejž je nasch dóst njerozswajomny zjednocženy.

*

Knjes hamtski hejtman dr. Siebert z dźakom a dopołnjenjom wozjewjenje přichija, kiž je so w mjenje wschitkich zastupjerjow Serbow wotedało. Wón přichilubi, so tute wozjewjenje zakkemu stajnemu knježerstwu pospědkuje. Skónczenje knjes hamtski hejtman hischcze wujasni, so je stejišćo zakkeho knježerstwa k Serbam zamsne kaž stejišćo pruskeho a němskeho knježerstwa.

Wažnu zhromadźiznu zakonči knjes hamtski hejtman z tikowacej k zawu na němskeho prezidenta, němskeho kanzlera, němski lud a Serbow.

Dopředka z Hitlerom přećiwo hłodej a zymje!

Kaž je so hižom pschipowědźiło, so we wobłuku wulkeje propagandy němskeho propagandneho ministerstwa pschećziwo hłodej a zymje wulke wobjezenje němskeje dźěłoweje fronty wotmě. Wjednik dźěłoweje fronty dr. Rudolf Ley, k temu jeschowaze namołwjenje wuda: Pod hesłom

„Dźemy do dźělarnicow"

w pschichodnych tydźenjach zana dźěłarnja Němskeje njejsmy njedotknjene wostacz. Za nam budu zhromadnje z wjednikami zhromadnych zwjazkow němskeje dźěłoweje fronty dźeń wote dnja po puczu a wocakuju, so wschitke słužbne městna a wschitcy rěčnizy němskeje dźěłoweje fronty to samo cźinja. Cźežemy dźěławnym cźłowjekam w dźělarni ruku hłocźicz. Dyrbi tutu zymu wěrno być, so žadyn staw luda thlěba njetrada a zymu njemrěje. Prjedawschi mócnarjo mějachu hłowo sozializmuz na hubomaj, my chcemy jo do skutka stajicz. Dopředka z Hitlerom přećiwo hłodej a zymje.

Nadawki našeho hospodarstwa

Wčerawsche pohódźenje generalnje rady hospodarstwa, rěcz němskeho hospodarskeho ministra dr. Schmitta a wuzwamna rěcz wjednika zu sabo tas dopokazałe, so knježerstwo wschitke mozy na to hromadźuje a wschitke dóstajnosće naprawy nałožuje, so by dźěłowe wiki a powschitkowny žiwjenski staw wobydlerstwa se wschěmi mózami pohibnyło. Tuta wuzi je so wczera zeni trócz w tutej rozsudnej formje wuprajiła. Wažnej rěcźi němskeho kanzlera Hitlera a němskeho hospodarskeho ministra mózemy njedohajacego městna dla hakle w jutrischim cźišle wozjewicz.

Papen w Budapeszu

Sobotu popołdnju so w pschesjenojści mjes ministerskim presidentom Gömbösom a wšitkim kanzlerom se

Papenom po Papenowym pschebywanju we Wuherskej Phowaze hamtste wojsewjenje wuda: **Městokanzler** Papen je so dzensa z provinzy do Budapesta wróćił. Onjowe pschebywanje na pscheprošenje jeho exzellenca knjeza ministerskeho presidenta Gömbösa **je njedyrjazy njeoficialneho kharaktera** pschewodzowanja knjeza Papena statnikomaj ikkadnosć k dolladnemu **wuprajenju wo wschitkich jwonkownos- a znutskowno-politiskich** nastschenjach jeju krajow smóžnilo. Pschedewschém je so wutwarjenje lepschego hospodarskeho zhromadneho dźela rozmyslowało, kiž na wulke pschecelne poměry woseju krajow wosebje dźiwa.

Žadyn njeněmski duch w nabožnym rozwučowanju

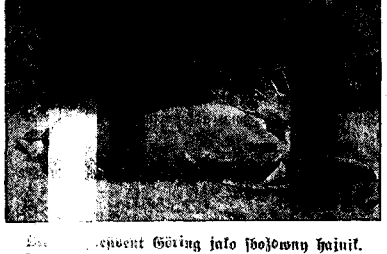
Knjez Schlesiskowy president w Schlesiwizu wobjewja: Pschi wopytowanju a prufowanju nabožneho rozwučowanja u mojich šulow sym wjacorych wuczerjow dźiwowal, so so pschez to stawizna wo Jisackowym woprowanju wuczi. Njedźiwajo na pschikhodne pschemjenjenja maršiny Starcha stawizna w schulskim wuczbowym planje postajam, so *na so njemamam stawizna hišom nětko z wuczbnicu* plana wuschmórnyć, dokelž je jeje nahlad wo Boży njezdźiwski.

Khłostarnja za Bottropskich kommunistow

Z njedźelu pschipoloduja so w Bottropskim morjaskim procesu pschećiwo kommunistam jeźechowazy wusłuch wojenki: Sajndźenaj Kubek a Siegfried Schlosarek so dla morjenja a wschelakeho brónjowego pschestupjenja k 15. étam khłostarnje sajndźitaj a zdatne prawa na 10 lět habilitacija. Kozielski dosta dla pschimopozy 10 lět khłostarnje a Powol Schlosarek dla polekowanja 1 léto zatwa.

Tři'enicy na kupje Kubie

Wjace hač Nawaja 600 wojakow, wobrónjeni studentojo a dźełaćerjo, kotriž nadachu 12 maschinskich ćełbow pschez sebi, 500 spěšakow pod nawjedowanjom Hernandeza wobstupichu. Wjele spěšakow je so podało. Kaž so z Kuby powě, je pola Tamarinta k tśełenizy dóschło.

Prusk. ministerski president Göring jako shožowny hajnik.

Prušk ministerski president Göring w Tawellingskim lěsu w Rańschej Pruskej z łoson, kotrehož je zastrělił a kiž ma 22 rohow.

Kubanske kujeźeństwo dyrbi wschelakich protiwow dla wjele njemérow pschećerpjeć. Mono je wobkanjko, so 8-hodźinski dźeławy dźeń zawjedźe. Tuto wobkanjkunje dyrbi 20. oktobra do mozu stupić.

Psched spočatkom jednanjow w Genfie.

Jendźelski pósłanz w Pariju Lord Tyrell (lewy) a jendźelski statny podsekretar Eden, kiž nětko w Jendźelskej jwonkownej politiji wulku rólu hraje, pschi jednanjach w franzowskim hlownym měsće. Njedźiwajo wschelakich rozdźerjenjow so ida, so Jendźelska a Franzowska pschez hišće pschesjene njejstej.

Ze Serbow

W Budyšinje, 21. septembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wčera [illegible] w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 0 [illegible] -1-18. Dźensa rano we 8 hodź. [illegible] meter 4-2 a thermometer w nozy [illegible] wětrojty. Mjasa nad Pólšu [illegible] do Němskeje dobre [illegible] wasche. W khodź. [illegible] mrócźene. Nowa [illegible] mašu k nam pschił [illegible] wjacej, pryedy hač so [illegible] Rad Balkanom je now [illegible] trochu skałkuje, [illegible] njemóžetej. Jutře [illegible] 5,15 hodźin wjedźa a so 5,59 hodźin khowa. [illegible] 9,15 hodźin a khowa so wječor 6,39 hodźin.

— **Wotkaz wodźeja z pósłanskimi schekami w Němskej.** Kónc augusta 1933 liča mějicelow kontow pósłanskeho schefa 1 028 625 wuczinjenjow. To je 712 kontow wjacy, hač na kónc prjedawscheho měsaza. Dobropisow a počźełenjow bromadze je so w měsazu augusće 57 756 000 zapisato a to wo 8 446 969 000 hr. Wot tutych pjenjes so bjes hotowych pjenjes zapłaćzi [illegible] wuczinjenjow. [illegible] wo wulke sumy. [illegible] wjacorych wojerskich [illegible] 12, [illegible] wuschitkich wojerskich [illegible] nazionalsozialistiskich [illegible] dwěmaj městoma [illegible] schich [illegible] dźesećmostow [illegible] Pschi [illegible] wo Mücke w swojim [illegible] rozłoženju na [illegible] na [illegible] na městno njeswěsnjenja. [illegible] wolnanj [illegible] Město dha, kak [illegible] nowace, dyrbi je možno, a dyrbi hospodarski plan w nowódźownym czźasu na ramowanju pschinjeć. Dokelž pak knjes měschčanosta dr. Förster dźeła wyschesego měschčanosta wukonja, a je pola wobdźełenja powschitkownje wobzamowane a je tež kóždy czźeł sfunkowanje tajuch města sajmpowal, wostajenja to skutk prawosće a pschisłuschnosće, dyrbi so jemu samsne wotmejenjenje wotschesego měschčanosta poskić. Namjetej so jenohłósnje pschichłosowanje. Pschi tym wotschesego měschčanosta dr. Förster wjele jeho k tutomu poczźełenjenu a to by jemu wosebje bolo tež dale k dźiwjenju zyleho wobdźełenja skutkowali.

— **Domowne pschisłuchnjenja darmo.** We kamsnim dźele tuteho cźisła Serbskich Nowin direktna měschčanskej milotanje wobstajnjuje mej [illegible] zajmcelow wojerjow, to so wot 1. ok[illegible] do 31. dezembra 1933 domowne pschisłuchnjenja [illegible] wodej darmo pschiprawjaja, to [illegible] kajserskowe plany k wobstaranju dźeła [illegible] wobstajnjuje měschčanskeju zajmcelstwo so [illegible] pod politiskim nic wita. Rekordwikluiz wobsedźerjow [illegible] a podrunjuje, liž sebi z pjenjezjnych pschinoscow dotal hischće lepschemu elektriskemu wobspěwnjenju popscheć njemóžesche, někto pozličenemu składnosć pschistajenja k elektriskemu powodej wuzyje, dokelž dyrbi móc kóždy zajimy wuměnjenje dopscheć, so w běhu leta majmjenschka 2 zampje pschistajenje. Tež inflallaterjo tuto wobstajnjenje jara witaja, dokelž jim loła wukład da[illegible], so ta kwoje instalacijske rjemjeslko, kiž so cźasko bźeži, jasno dźełu za sym namaka.

— **Mjatšowe jětki (Arrivant) w Budyschinje.** Sobotu 23. septembra 1933, rano wot 7 do 9 hodźin wotedawa so na cźisła 5001 hač 5250 fyrre howjade mjaso punt po 30 pj., fyrre žwinjace mjaso, punt po 35 pj.

— **Dobyće wo 2000 hriwnach padże pschi** [illegible] schim cźełenjenju Sakskeje krajneje lotterije na lós [illegible] 51 123 do tudomnje Lehmannez lotterijowoje kollekt[illegible] Kamjentnej hasu 45.

— **Dobyće wo 2000 hr.** Pschi wczerawschim cźełenjenju 5. rjadownje 203. jatiteje krajneje loterije padże dobyće wo 2000 hr. na cźisło 136270 do tudomnje Rotherez loterijowoje kolektaje na Kjerjskej dwór 22.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi srjedźnischim cźełenjenju 5. rjadownje 203. jatiteje krajneje loterije (15. dźeń) padże dobyće wo 10 000 hr. na cźisło [illegible] dobyće wo 5000 hr. na cźisła 121 38818 [illegible] 154767; dobyće wo 3000 hr. na cźisła 14172 [illegible] 44568 49906 51641 53453 78641 80564 110180 [illegible] 115169 143890 154976 155150; dobyće wo 2[illegible] na cźisła 141 2345 12137 17235 23578 2387[illegible] 34123 35249 37645 39218 40414 40603 42[illegible] 47760 55185 57874 58782 61215 62216 63[illegible] 67698 83029 85641 89344 89477 90069 9571[illegible] 105834 125542 132148 135392 138956 139805 [illegible] 158796; dobyće wo 1000 hr. na cźisła 2131 4[illegible] 5274 5412 7396 9964 10307 11225 11445 12592 [illegible]

Indiski nóž

2] (Pokračowanje.)

Potom měješe telko mjerjenja a wobužnosćow se zwoźiłm wujom, kotrehož dźiwješe wuherbowaca. Rektor Floris, jeho pschećel z młodych lět, bě pola njeho runje pobył a dyrbješe najzitra zaso k njemu pschijěć. Stary testament měješe so powróćić a nowy so wustajić.

Do tajtich wažnych wěcow bě potajtim samyślany a tehdy dla bě na wutorhnjenje trochu wobużny.

„Ja žym Hendrich Komanš z Amsterdama", wopytowar rjekny.

„Nimam cźešće, waš znaca", z krótka Naraniscko-Indijan wotmołwi.

„Mam pjenjezne należnosće."

„Wobžaruju! Za tajte należnosće waš trjebaju njemožu."

„To je mi jel, mój knježe! Ale waših tuhy wuj, młody knjes Lawrjenz z Dalowa, je mje woł nětorych lět sem jara derje trjebacz mohł."

„Tak — wu sće jedyn z tych, kiž młodym lohkomyślnym ludźom pjenjezy pożyčuja?"

„Haj, mój knježe — tak mjenuju wutroby. Waš wuj je mi dźe[illegible] rjekł, je jeho bohaty wuj [illegible]

„A wy sće [illegible] so, je sće to wěriłi?"

„Nó haj, dźe[illegible] hlownu herba".

„Niz wjazy[illegible] wadźowych hrajerjow schch. We swojej [illegible] letterja mecy! Teho dla je jeho sajtorcźe."

„Wy potajtim jeho [illegible] sće zapłaćzejcy?"

„Ani pjenjezla!"

„To je šlě — jara šlě —."

„Sa waš, knjes Komanšo, to wjschaj dźiwu wěricz."

„Pschi tajtich wobstejenjach widźu so nuzowany, waschcho wuja dla jeho dobra, 28,440 schěžnakow wuczinjazeho, do dołżnistcho jastwa cźišnycj dacź."

„Telko macze wy prawa sebi žadacź?"

„Haj, mój knježe."

„Kelko z teho drje je mój wuj hotowych pjenjes dostał?"

„Njehdże tśeźinu. Dwě so njesapłaćzi, pschiporja so dań wot měsaza z měsazej z mozu."

„Wy sće —."

„Mój knježe, jeno so njepschekhwatajcze! Wy sće w Batawiji najbźerje hišće wjele wjetsche prozenty na thosetu, na popjerje a na nalikach zaslužiłi."

Wuzmjeschazy porok drje zyle bjes pschićinzny był njebě. Naraniscko-Indijan so nad tym njerozumnje roskobi. Món je sapschimnjenej pjaścu wo blido dyrł a wołasche: „Won! Won z wami!"

„K wam zaso pschińdu, hdyž budźecze ras lepschego myślić, so bruk wo wobstejednych wěcach rěźał", lichowasche łamnje a jedojcze rjekny. „Tak dołho dam waischcho wuja Lawrjenza z Dalowa žadźicź."

„Won!"

„Hišo du. Na zajzwidźenje, mój knježe!"

Hendrich Komanš je sćiwy a hnadom na to tež se domu wundże.

Hadrijan z Dalowa so do zwojeho stola wróćo zwjeże a z rosbudźenjem zadkejsche.

„Wujo!" Hadrijana z waha rjekny.

„Schto chcesch, moje dźećo?"

„Proschu cźe, rjerosstudźiwj so tak! To mohło tebi jeschtodźjeć!"

„Haj, to je woprawdźe tak, so mohło cźłowjeka zajecze nadpadnyć."

„Njeby snadź lepje było, Lawrjenza wodaci? Hdyž by ty dobry a pozwischowazy napschećiwo njemu był, by snadź so jeho zajzałke zmóžnjenje rozsudźiłi dało. Mózniłi haž hnaw je zunjoscj! Hnaw rosmjerje, zunjoscj dobywa!"

„Ty rěčzisch ja njeho, ja hrajcza, za njeczisteho njechmanika, za komedijantu?"

„Món je mój wuj!"

„Mach dha ty jeho woprawdźe lubo?"

Hadrijana z hłowu tschażesche. „Ně", wona z waha rjekny.

„Dha je twoja wutroba hišće zwobodna?"

Wona njeležesche.

„Rodźesch ty wotmołwicź?"

„Wujo, thacź njemóžu, a ja njewěm, hacź ty so tež na mnje njerosbněwasch, hdyž wěrnoscź rjekna."

„Na tebje hnewny bycź njemóžu, dobre dźecźo. Ale wutrobicźe!"

„Dobre, duž njech je to tebi dowěrjene: Haj, ja lubuju a žym tež lubowana!"

„To so wjshito hinak cźini, hacź sebi myslash. Na rosłubjenu Indijano", a retom wótře rjeknuł: „Hišće [illegible] dowěrny! Praj, ichtó dha tón zbožowny je?"

„Món rěka Jan Hug", wona bojaliwje zdeptajo a zasi woczi.

„A jeho powołanje?"

„Món bohaty njeje — ja dźe to tež njecźłym — ale [illegible] wje dobru słužbu, njemuzjy jako zbožaŕ na [illegible] dźiwadnego ludka, kotrehož wobsedźeŕ, lódźny [illegible] je [illegible] dźiwa."

[illegible] Setorbnjenje nasta. Stysłniwje [illegible] wuja kłodaśe. Món so pschećiwo [illegible] rjekny: „Nadźijam so, Hadrijane [illegible] mje wesiła. Jeli temu tak, dań [illegible] zbožowanje. Chzu młodeho mu[illegible]

[illegible] zakowała; tola so jda, [illegible]

[illegible] ze, jutrje po njeho pósće [illegible]

„Kat [illegible] je!"

[illegible] unje sćełenje.)

14978 20418 22568 24568 25590 26122 26497 28556
28632 28703 32549 32623 34377 34464 36928 39022
[illegible] 53779 55460 56080 65474 66002 67039 71556
72844 73057 74728 77791 790181 82665 85082 89188
92243 96903 97644 98471 98874 101449 102198 103084
103817 [illegible] 105882 107497 113474 117115 117185
117415 [illegible] 120293 121718 123004 126334 126582
127261 [illegible] 134082 142111 146408 147691 149203
149302 150683 156420.

S **Khwaczjz.** (Nowa khorhoj wojeńskeho towarstwa). Posledźenja ihromadźizna wojeńskeho towarstwa bu z ponowjenjom zwoleje khorhoje zabèrače. Knjes **Kreisel** se **Zwikawu** bèsche jeho khorhoj wobhladał a towarstwu dopósna, zo dyrbjesche bu něschto z njej stacz. **Wobamtny** ju sjewnorjedżeci, hačrunjež pokladnja wulki wudawk njesnjese. Pschipósnacz dyrbi bu dobrowólna wopomiwosez tohodneho zhubjenstwa, zo z pschinoschkom ponowjenje khorhoje imózni. Nětko je khorhoj zasu tu a kóżdy z wjesełym wóczkom na nju zhladuje. Samy spokojom z dżełom, tiż je so na njej stało. Wjazy hacz 200 hr. smy tak hospodarstwu pschiwobrocziłi. Dla pschimérjenje je pschedżydstwo wojeńskeho towarstwa swoje mèrjna ilużito, tola dżeła dale wjedże. Pschimérjenja tu njebudże trjeba, dokelż wjetschina pschedżydstwa hižom do nazionalsozialistiskich hónkow sluschy.

S **Betsch Noßlitz.** (Poš hóża słužał.) Wóndano je poš 13-lětneho schulerja Hansa Hobraka służał. Poš słuschu tudomnemu katkerjej a bè so wottorhnył. Poš so dejerjom bòjesche, duze po puczu bóża setkaschtaj. Ani so ly poš zaschczowkał, bóża do ruczki łużiu. Dr. Pelischek dyrbjesche ranu zaschicz. Podstad złożenje poła pša njewobsteji. Jedna so jenoż wo sčeho pża. Sniebożeneho hóża je hižom w Hnaschczach poš siroschnje służał.

Se **Sdżerje.** (Snowa pólne paduschstwo.) Kaž hižo psched nèschto czasom pisachmy, bèchu jenemu tudomnemu ratarjej bèle kalowe hlójczli najprjedy z pola a potom doma z bróżnje pokradli. Nětko pobuchu paduschi zaso w cżerwjennych hlójczlach na polu. Wobsedżer je tohodla nusowany, swoje kalnischczo z wosebitymi źrjódłami łakitacz, zo by na tute waschnje jónu paduchow lepił. Paduschstwo njesta so z nusy, ale je to pjecza worakawstwo njedušchnikow.

S **Nossaczizy.** W Nossaczizach hmahowasche sandżenu njedżelu khorhoj z wèże, wolnamjenjejo wschón, so je to dżeń wospjetowanja. Nowy patron, kujos ryczerskeho bleńa Krause, mèschesche w swjatocznej Božej służbje wotpołożicz słubjenje tuteho nowyho zastojnstwa. Knjes superintendent Jagsch a wosadny farar z wosadnymi zastupjerjemi pschewodżachu jeho z fary do Božeho domu, kiż bè dostał z pusche knjezowho dżiwneho zwjedżenja nowu pschapu. Knjes superintendent ham pschowasche wo tekcze tuteje njedżele, wo 10 wusadnych, a pokasa na to, so je wèra nuzna [illegible] najeschca a najsilnischa pomoz wschudżom a zasze. [illegible] ldżoł so wot tele żada, je wèra, wèrna wèra do [illegible]. Po pschedawanju bè pschi Knjezowym wo[illegible] z mnoho kuzkami jenoże modrje barby w[illegible] pschenu, swjatocznosez zapołasanja. Po [illegible]ch kuzki superintendenta słubi nowy pa[illegible]stwo zastupacz z knjezowanju wosady a [illegible]dena a wsitka wosada bè swódk teho. [illegible]schi kotrejż bè tež nasch chór z jenje sa[illegible]so z modlitwu a z kuzkowanjom. Na sa[illegible] z pschisahnjenju sandżenje pschedsedstwo pschi[illegible] kotrumż bè so knjez kantor Bernhardt [illegible] z knjezom superintendentom a z knjezom patronom. W nim rozpominachmy po powołanju knjeza patrona a po dżakanym zmoženju tu dotalneho patrona, knjeza brabju von Breßler, kotryż je, każ tež jeho prjedownizy, wosadże a zuzkuj jara wjele dobreho wopokazał, wažne a rozsudne pratschenja nasche, zuzkuje, tiż bu z dżoma wraschenja zuzeho luda. Z skuchnymi wažnemi. Knjes superintendent Jagsch słuschu dżi, wosebje tež jako wjednik Ewangelskeho Swjatka, zoby bu wjednikow nasche trajnje zuzkuje, skaż by to pschi wobnowjenju stała a luda nad wschelakim dżiwak, tak budże to tež pschi wobnowjenju zuzkuje a wosadu. Dalschego a bróżnischeho zhonimy bórzy po 27. septembrje, po sandżenju

Swjedżenje znamjeschko za žnjowy dżakny dżeń.

1. oktobra so po zylej Němskej němski žnjowy dżakny dżeń wotmeje. Tutón dżeń so wosebite znamjeschko pschedawa, tiż z makowju a dwoju kłosow wobsteji. Wunoschk z pschedawanja znamjeschka so wulkej sberzy pschecziwo hłodej a njemje pschiwobrocźi.

němskeje nationalnosody. Dożiwjeschi ham tutón dżeń na knjezim dworje. Knjes patron bè jastupjerjow wosady a zhonił z nich pschecziwnił. Tam bùchu dżiwadła rozpomnjachmu, jakoż hèdi czasy żoda. Wón dżiwał dacz, so by tutón dżeń bu dżeń zhromadnja za zulu wożasu.

S **Njeswaczidła.** (Stekborny kwasz.) Naich cżesczeny knjes farar Kapler a jeho knjeni mandżelska mòjeschtaj sandżenu pjatk cżitaj a strowaj swój 51kborny mandżelski jubilej zwjecżicz. Tutomu wažnemu dnjej so jubilaromaj wjele sdżiwnosczow a zhonjapschecznow dosta. Też my pschejemy zimaj wjele Božeho zhonowanja do pschichoda.

S **Jażeńzy.** (Mèsazna zhromadżizna.) Tudomna „Katolska Bjesada" je sandżenu njedżelu w Handritzej hosczenzu swoju mèsaczu zhromadżiznu wotmèwa. Knjes pschedsyda Just je wschech pschitomnych, kiż bèchu so bohacze sescht, nanajwutrobnischo powital. Powita też knjesow farara Delana a nowesho wosadneho farara Wjenku. Pschedsyda knjeza farara Wjenku proschesche, so by preseza pschewzał. Na to mèsesche knjes farar Delan zajimawy pschednoschk. Pschi tróstej pschestawzy nowy farar pschilesnosez wuzi a z kóżdym porcza. Knjes Jan Wjesela proloz pschednjeseze, kiż bè Khrószczanskemu fararjej wènowany.

Wusudżenja

§ **Budyska wulka khłostanska komora** bèsche 5. januara 1932 pjedawschesho dawkoweho wobkhodneho aźistenta, cżasarja w swontownej złużbje Wilkopczanskeho finanzneho hamta Pawola Hanšiu dla pschekschichwenja w sastojnstwje z 4 mèsazam zastwa zasudzika. Jako khłostanje prawnu mòj dosta, bèsche Hanska psches swojeho sastarja namjet na wospjetne jednanje stajk. Finanzny ham bèsche jeho se złużby puschczik, Hanska bèsche zwoju essistenzu zhubik a dyrbjesche za se sastaranskej podpjeru zziwicz. Kaž je znate, bèchu jeho wschitke instanzy za winowateho spóznake, so je dawkowe scheli, kiż bèsche wot dawkowych dożnikow dostak, psches swój konto pola mèschczanskeje banki brak. Jeho winowachu, so je scheli psches banku sapkaczicz dał a pjenjesy za swój wuzitk trjebał. Jednasche bo wo scheli wo 150, 65 a 64,41 hr. So by wospjetowanske jednanje wusprawnik a zwoje 4 mèsazy zastwa wotbył, bèsche papjerzy z podpjesmom pokładnika finanzneho hamta Nekwasila pschinjesk, na kotrymaz bèsche wo dostaczu 215 a 64,41 hr. kwitowane. Pschecziwo pla-

Wusudżenja

czivości kwitowarkow bèchu cżeske wobmyślenja nastale a jeho wobsłorczu dla pschestupjenja po § 269. Tuteho pschestupjenja dla mèsesche so wón nětko psched wullej khłostanskej komoru Budyskeho krajneho sudu samolwicz. Wón wotpokazowasche, so je so khłostajomu sdżinił. Inspektor Nekwasil rjekny, so je podpjsmo bjes dwela jeho, so pak wón tutej papjerzy zenje njeje jako kwitowanzy podpisał a hamtizy dał. Najdżerje je tutón z hamtskich spisow abo naczistkow jeho podpisymo z dżelom próidneho łopjenja wutisnył a nad podpjsmo kwitowanje napisał. Sinak so tutej, za prawe wudawanej kwitowanzy njemóżetej swużajnicz. Ssud so tež wo Hanskowej winje połnje pschesswędczi a sajudzi jeho nětko hišcze k 9 mèsazam zastwa a wotrjekny jemu cżestne prawo na 3 lěta.

Z Łužicy

* S **Ober-Neunerdorfa.** (Samjerjenje snjeżoschi.) Tudomny knjez pohonc Hoffmann je stroschnje snjeżoschi. Wón je pòndżelu popołdnju pohonczej, kiż bè khory, ke woli konjej pschewzał a swinuj na polu dżełał. Konjej so splóschischtaj a zzekuschtaj. Hoffmanna cżeło franzoskeho namakachu. Njesbożowny mjesesche nop puknjenu. Jeho do Zitawskeje khorownje dowjedchu, hdżež je sandżenu schtwórtk rano zumrél. Semrěły je hakle 28 lět stary a sawostaji zonu je schtyrimi dżesimi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Plawna.** (Ssmjertnje padnył.) Njedżelu popołdnju je na tudomnym łekarskeju postajenej policajskej khłowny strażnischcze z łekarskim dele padnył a so morił. Jedna so wo 37lětneho Oskara Heinza. Wón je so wjecżor w 6. hodżinje z pschachtakym łekarskim do powětra puschcził a ja nèschto mjenischinow mózy nad nim słubił, tak so w runej mèrje dele padnył. Njesbożowny bèsche hnydom morwy. Wón sawostaji zonu a pjec lěta stare dżesco.

* S **Falkenberga.** (S ruku do słykanjoweje maschiny pschischok.) 12lětny žon rataraja Hirscha w Dambrowje je pschi mutkładanju z ruku do noża słykanjoweje maschiny pschischok, kiż njesbożowanemu ruku wotcesnył. Jeho do khorownje dowjesechu.

S **Löwenberga.** (Ssamomordarstwo.) Knihicżiticzerce B. je so cżahej pschejeczej dał. Jemu so wobe ruzy a nohy

Lekarske sastaranje za Hitlerstu młodżinu.

W Barlinskej Charite wotmè so wulke pschepytowanje Hitlerskeje młodżiny na jeje strowosez. S tutym pschepytowanjom budże so porjadnje pokraczowacz. Hitlerszy holzy dostawaju dokładne wuswędczenje wo swojej strowosczi.

Hospodarski rozhlad

Schiwórtk 21. septembra 1933.

Wczerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,667	100 pólsk. złotych	47,225
1 jendźelski punt	12,93	100 českosł. krónow	12,39
100 šwajc. frankow	81,27	100 franc. frankow	16,405

Barlinska burza bèsche wczera swjetscha kruta a westa, dokelż so wot hospodarskich nazrowow generalnje rady němskeho hołpodarstwa nowe hospodarske nazrowy wocznja, z kotrymiż móże so hospodarstwo wożiwicz. Tendenza wschak njebèsche tak kruta, każ so z wopróda sdasche, tola kurzy so skuczowachu a połepschowachu. Też wiki rentowych liscznow bèchu dobre.

Barlinska produktowa burza mèsesche wczera malo wopytowarjow. Też wobchod bèsche jara zlaby. Pschecziwo so khcziwo pokaza, wjele pschenzy so do wjecerjenje Němskeje pschedawa. Dobreho jeczmjenja bèsche malo na wikach. Wowsa skoro żaneho pschinjesli njebèchu.

Wczera płaczejshe w Barlinje zentnar

pschenzy: 8,85—8,95 hr., rożi: 7,10—7,20 hr., jeczmjenja, nalètnjeho: 8,70—9,30 (8,65—9,15) hr., najmjeńscho: 7,45—7,85 (7,40—7,80) hr., wowsa: 6,75 hacz 7,15 (6,45—6,80) hr.

Nèkotre płaczizny z Drjezdżanskich wikow.

Tu płaczachu libjata 5—5,50 hr., kaczata 2,50—4 (1,20 hacz 2) hr., kury, stare 3—5 hr., kury, młode 1,50—3,50 hr., hołbje 1—3 hr., husy, farčzane 1—1,10 hr., kaczki, farčzane 1—1,10 hr., kury, stare, farčzane 70—90 pj., kury, młode, farčzane 1,10—1,20 hr., karpy 1—1,10 hr., šćežuki 1,30 hr., liny 1,30—1,10 hr., jabluka 5—40 pj., běrny, zentnar 2,50—3 (2,80—3) hr., běrny, punt 3—5 pj., jódźna koboda 8—15 pj., zubla 8—10 (10) pj., kreń 40—50 pj., šalotej 4—8 pj., kał, běły 6—8 pj., cżerwjeny 6—8 pj., šudrowity 15—50 (30—50) pj., pětršilka 30 pj., kutra 1,50—1,70 (1,44—1,61) hr., jeja 10—12 (9—12) pj.

Płaczizny w spinkach su płaczizny tydżeńskich wikow; hdżež pak žane napomnjenje njeje, so njepschemènichu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	20. 9.	19. 9.		20. 9.	19. 9.
Pšenca	177-179	177-179	buny	—	—
rožka	142-144	142-144	wolca	—	—
jeczmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
jeczmjeń	149-157	149-157	žołte łupiny	—	—
wows	135-143	133-149	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	24,5-25,5	24,5-25,5	lany wosušk	16,4-16,5	16,4-16,7
ržana muka	20,4-21,5	20,4-21,5	such. hrutanč.	9,10 9,20	9,10-9,20
ps. wotruby	10,4-10,7	10,1-10,3	běrnj. kruški	12,6-13,0	12,6-13,0
ržane „	9,40-9,60	9,20-9,40	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,45
raps	—	—	ržana słoma	0,40-0,60	0,35-0,51
hroch, Viktor.	36,0-41,0	36,0-40,0	pšenč. „	0,35-0,50	0,30-0,41
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,30-0,41
pjeluški	—	—	jačna „	0,35-0,50	0,35-0,50

wotjědźechtaj. Jeho do měšćeńskeje khorownje dowjeźechu, hdyž bórzy wumrě.

Přilopk

* W Awstriskej tśich nazionalsozialistow satśěliju. We Wolfsegu je njedźelu a w nozy k putorje k cźěśim hrožbnjam mjes domorownikami a nazionalsozialistami dóšło. Zandarmoju dyrbjachu z bronjemi zakrocźeć. Přichi hrožbnjach jo tśi nazionalsozialistoju satśělichu, wóspom wosobow jo cźežko hrani.

* Wu li wólenj w Hallifaxskim pichistawje. W Hallifaxu w Nowej Schotiskej jo w knjeźerstwowym pichistawje z wobydlnjom pśez pol milijona dollarow schkody nacźinił. Wschitka wobydlnjowa wobora dyrbjeźe sapschimnuś, so wu blize žitowe składu schkitała. Parnik w pschistawje samóchu z cźełom de morja mujeźeł.

* 3 dźěći na hynowej lubi jo spalił. We wósu pola Reggio di Calabria w Italiji jo 3 dźěći na hynowej lubi je japalkami hrajałe a wobeń samschkrichu. Pschi tym jo wschitke 3 dźěći spalicha.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladuj na wjedro sa jutśischi pjatk: K njewobstajnemu wjedru nakhilene.**

* Wóro nětk je delegazije sa jednanja Swjasła ludowe je wczera popoldnju z Barlina wotjeł. Wjeczor žu bohuslawy delegazije ministerialny direktor dr. Ganß, ministerialny direktor Meyer, pschednoschowazy rada Völcker a direktor nowinarskeho woddźelenja zwonkowneho hamta pschednoz owazy rada Aschmann wotjedźechu. Němski zwonkowny minister zwobodny Ines z Neurath je dźeńa rano w Karlsruhe do cźaha stupił, z kotrymž njenowani knjeza jedn. Němski propagandowy minister dr. Goebbels, kiž jo žobotu hischcze na wotewrjenju autowoje drohi we Frankfurcze wobdźěli, jo wot tam njeźelu rano se swojim sprewodom do Genfa poda.

* Khcejebuski wjesny wokrjeź wot 20. septembra za 1½ njejasnuzerjow wjazy nima.

* W Hartzerode-Wilhelmsburgu je watora wjecźor nowowuny koleśaŕ do SA kolony sajił. 6 SA-mužow jo strani, tśi cźerjachu do khorownje dowjeźeć. Jedyn SA je wumrěł.

* K wołoženju nusy wotpalenych w Oschelbronnje je němski kanzler 5000 hr. darił.

* W rańscho-friesiskim měsće Weenern blizko pschi Hollandskich mjesach je jo krjejcu rano kraiwny pschipad stał. Psched synagogu, w kotrejž wjele židow pschi składowośći jeneho krjejcźenja pschebywasche, židowski skónty wikowaŕ Pinto židowskeho skótneho wikowaŕa de Jonge zastrěli. Pinto cźełny a jo paźejsko z dwósaźnym nožom žnjerty a jo schije tłuk. Wón skoči hischcze na žiwoje koło, ale jako běsche 20 metrow jěł, jo morwy swjesy.

* We wěsy Lubocz w Pólskej je jo 100 tvarjenjow wotpalilo. Mjes nimi bě 40 domskich a 35 hródźow.

* Pólski zwonkowny minister Beck jo krjejcu popoldnju z franzowskim ministrom Paulom Boncourom rozrěcźowasche. Pólski pósłaniz w Paríšu běsche pschitomny.

* W Japanskej žu 11 ladetow k 4 letam jastwa zasudźili, dokeľ žu jo na morbarstwoje na ministerskim presidenca Inukain w meji 1932 wobdźělili.

Radio

Pjatk 22. septembra žitśischimy:

Königswusterhausen. Nimo hnatcho wschědneho programa: 15 sa młode holzy. 15,15 sa žony. 17 jelenje ruja. 19 hodźina naroda. 20,05 hudźba z dworow a haßow. Lipsk. Nimo hnatcho wschědneho programa: 14,45 wo dowkach. 15 khonzert. 19 hodźina naroda. 20 operetta „Stary Dejmanik".

Dalšnje wažne z žurnowego programa. Frankfurt: 20 konzert. Wien: 19,15 konzert. Bromünster: 20 wojerski konzert.

Swójbne powěsće

Sesłubjenaj: Marja Heydenz w Mužakowje a Willi Brühl w Budyšinje.

Zemrěli: Olga Jvnd. Fröhnelowa w Budyšinje; khowanje budźe jutśe pjatk dopoldnja 1:12 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — Hanja Schołzina rodź. Salowa w Budyšinje, 69 lět; khowanje budźe sobotu popołdnju w 3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Bjarnat Posandt we Wotrowje, 61 lět; khowanje budźe jutśe pjatk wot žarowańskeho domu. — Emma Hartmannowa rodź. Hólcźec w Brěmi pola Kamjenza, 69 lět; khowanje budźe jutśe pjatk popoldnju 1:3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Frieda Synaczkowa rodź. Ulbrichez we Kamjenzu, 48 lět; khowanje budźe pjatk popoldnju w 2 hodź. wot žarowańskeho domu na Budyskej dróze 18. — Korla Kulka, jarjadowski inspektor we Wójerjecach, 38 lět; khowanje budźe jutśe pjatk popoldnju 1:3 hodźin.

Towaŕstwowske powěstnikl.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica" na njedźelu 24. septembra pop. w 3 hodź. w Mnišońskej piwaŕni (Mönchsw. Brauerei) swoju měsaŕnu zhromadźizny. Přednošk je přilubjeny. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Hodźij. „Jaromêr Jmiłch". Pschichodnu njedźelu pop. 1:5 hodź. je zhromadźizna pola Mrózej. Dowěrnizy, wosjewjeńcze to wschém zobustawam. Pschedsyda.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Mitbenzeuche.

Unter Hinweis auf die Bekanntmachung der Amtshauptmannschaft vom 25. 3. ds. Js. werden nachstehend die bisher im hiesigen amtshauptmannschaftlichen Bezirk festgestellten Fälle von Milzbrandseuche der Rinder bekanntgegeben; auf strengste Einhaltung der in jener Bekanntmachung gegebenen Vorschriften wird hingewiesen.

1. Julius Henze in Rammenau Nr. 213.
2. Nikolaus Dornik in Sdier Nr. 1.
3. Johann Juszak in Sdier Nr. 6.
4. Georg Mark in Sdier Nr. 18.
5. Ernst Fichtbrau in Kauppa, Ortsteil Jetschcba Nr. 2.
6. Ernst Hilbenz in Guttau Nr. 61.
7. Ernst Miethe in Luppa Nr. 9.
8. Hermann Lohni in Luppa Nr. 1.
9. Richard Löhnert in Grubschütz Nr. 8.
10. Gerhard Stephan in Grubschütz Nr. 26.
11. Hermann Sieber in Grubschütz Nr. 6.
12. Kurt Kommid in Mülkel Nr. 1.
13. Erich Höhne in Quatitz Nr. 37.
14. Martin Schneider in Crosta (Schule).
15. Paul Lehmann in Crosta, Ortsteil Adolfshütte Nr. 28 B.
16. August Mukansky in Lomske bei Mülkel Nr. 8.
17. Erich Mischke in Lomske bei Mülkel Nr. 26.
18. Ernst Lattke in Cannewitz bei Gröditz Nr. 36.
19. Fritz Schlerath in Neudorf a. d. Spree Nr. 16.
20. Paul Jakob in Stiebitz Nr. 1.
21. Walter Pietsch in Cossern Nr. 23.
22. Hermann Mickan in Klix Nr. 1.
23. Alwin Brauer in Klix Nr. 1.
24. Richard Jurack in Klix Nr. 2.
25. Andreas Göban in Pu[illegible]itz Nr. 37.
26. Bernhard Mickan in Lauske bei Radibor. Ortsteil Neulauske Nr. 11.

Bautzen, am 18. 9. 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

„Hausanschlüsse für Elektrizität."

Die städtischen Kollegien haben uns ermächtigt, zur Unterstützung der Arbeitsbeschaffungspläne der Regierung die Hausanschlüsse an unser Leitungsnetz bis zu einer Länge von 30 m einfacher Länge in der Zeit vom 1. Oktober bis 31. Dezember ds. Js. kostenlos auszuführen, wenn sich der Hausbesitzer oder ein an dem Anschluß interessierter Mieter verpflichtet, innerhalb Jahresfrist wenigstens 2 Lampen installieren zu lassen. Mehrlängen als 30 m müssen bezahlt werden im Freileitungsnetz mit 1.— RM je m und im Kabelnetz mit 2.— RM je m. Anmeldevordrucke mit Verpflichtungserklärung sind in unseren Geschäftsräumen und bei den zugelassenen Installationsfirmen kostenlos zu haben.

Bautzen, 23. 9. 1933.

Die Direktion des Städt. Elektrizitätswerkes Bautzen.

Wegen Abpflasterung des Hausgrundstückes Burglehn Nr. 8 wird die Straße Burglehn — zwischen Burgplatz und Mönchsgasse — **ab heute** auf die Dauer der Arbeiten für den Fahrverkehr **gesperrt**. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 19. September 1933.

Stadtrat, Polizeiamt.

Za wobsah zamołwity: A. Duščman w Budyšinje.

Nastupjenje króna noweho iraskeho kraia.

21kny žyn iraskeho krala Feisala, kiž je w Berne tak nahle wumrěł, je jako Chasi I. trón žwojeho nana nastupił.

Wobras pschedstaja nowcho kraia, jako jo wot pschisahanja w žejmowni w Bagdadźe wrócza.

Kajkostna štrykowanska wołma

z wołmow. domu

Wilhelm **Rudolph**

na Kěžorskej drózy 16

je wupruhowana!!

Njeamerjenje wjele nowych rjanych barbow a krasneje, effektneje wołmy namaksače pola nas, a kaž je našemu časej přimérjene: **jara płaćizny hódno**

Při kóždej potrjebje přindźe prosymy najprjedy k nam — k wołmjanemu Rudolphej — budźeće spokojom.

Sprawna, służobna

holca

do hródźe a na polo so pyta we Worklecach čo. 60

Pyta so k 1. oktobrej sprawna

holca

do hródźe, kotraž móže derje dojić **w Nuknicach čo. 5**

3 trjebane

žonjace jězdne kolo

3 trjebane

muzace jězdne kola

1 trjebane

hólčace jězdne kolo

ma na předań **J. Schiebaek** na Mužakowskej drózy 4

Předźenowe linolejowe tepichi

tkaniny za běhače, předłohi

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Pomhaj Bóh

Tu dijenski naboženski cyłbuch z nadpismom: Serbšow, wulh. kiž w 42. lěcźe a je dóstaŕ w Serbskej knihaŕni w Budyšinje w Serbskim domje

Čorny bant za serbske drasty

we wšitkich sěrokosćach, **mojerjowy bant,** běły a różobarbny, dobry a płaćizny hódny

Hilgerowy nasl. **E. Wiltschek**

na Seminarskej hasy 2

Wotewrjenje wobkhoda!

Česćenemu wobydleństwu Budyšina a wokoliny wozjewjamy, zo sym z dźensnišim dnjom w **Budyšinje na Jerjowej hasy 5**

wobkhod motorskich a jězdnych kołow z wuporjadźerńju

wotewrił. Budu so stajnje pročować, zo bych woteběrarjam, kotříž mje počesća, jenož derje a sprawnje posłužował a jich **na kóžde wołoje spokojał.**

Prošu zdwórliwje wo podpjeru mojeho młodeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Otto Fischer, mechaniski mištr

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazujće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

J nož **20 pj.**

Po Božej njewuslědźe je, radźe je wutoru wječor 1/7 hodź. mój luby manželski, naš luby nan a brat

Jakub Hejduška

kubleŕ w Hórknach

ze swjatymi sakramentami derje wobstarany, po krótkej khorości swoje zemske pućowanje dokónčił. Wón je wuswěćił w Knězu, 62 lět stary.

Sobotu w 9 hodź. pokhowamy jeho **w swjatej** roli Khróšćanskeho kěrchowa.

Wo pobožnu pačeŕ za dušu zemrěteho prosa

žarowacy zawostajeni.

W Hórkach a Budyšinje, 22. sept. 1933.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižu zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifu. Kóžde ćo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny płećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbia so banery haydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 218 | Budyšin — Pjatk 22. septembra 1933 — Bautzen | Lětnik 92

Wulki procc wo zapalenju němskeje sejmownje so započał

Schtwórtk 21. septembra dop. w 9 hodź. je so w němcanym žudnišwje w Lipšku wulki proces pschećiwo der Lubbe a jeho towaršam započał. Swonkowny cas psched twarjenjom němskostatneho žudniſtwa běše, so hižom rano njemjetse ſtupiny ludźi so zhromadźowachu, wosebje dorje tehodła, ſo bychu widźeli, kak wobſkorżeni pschińdźeja. Pschipokhucharjo a ſajtnjerjo nowin žudźachu hakle 1/2 9 hodźin do ſale. W němskostatnym žudniſtwje ſo wopytowarjo kruczišcho hač hewak ſa wróńcemi pschepytuja. Pschi wjedźenju wobſcheſow ſo wšón też kruczišćo poſtupowaſche hač hewak.

Krótko do 9 hodźin ſo nutſka ſwěža ſajſtwedźichu. S małymi durjemi ſajtnja najprjedy wobſkorżeni. Prěni kroči Hollandźan van der Lubbe, ſ wuputanymaj rukomaj, pódla njeho ſedźi Arnoſcht Torgler. Tón a tamni tśo wobſkorżeni njeſu ſwuputani a ſu w ſiwilnej drasće. Tśo kolhaćiſy wobſkorżeni njeſnja ſo Dimitrow, Popow a Tanew. Tśeſaći mjeńſchinow pó 9 hodź. ſajtnu žud do ſale, ſenatowy preſident dr. Bünger na čele, wſchitcy w cjerwjenej robje ſ bělymi thermarjemi. Proczeſ. wobdźełniźy a pſchipeſłuchanjo peſtanu a peſtrowja žud ſ němſkim poſtrowom.

Senatowy preſident dr. Bünger jednanje wotewri a pokaja na wulki ſajim, kiž je pjećhednjet jednanjow w nowinach wſchitkich krajowu ſwudźił. Sćuda, kotrejž je k roſpadźenju powołany, wſchitka ſwada nahladow njemóże ſo dźěłowcej. **Jenoż to, wo čimž ſo w tutej ſali jedna, a niż to, ſchtoż njeſpołowani ſwonka činja, ma wuſnam ſa němſke žudźenje.** Potom wón wuſchołny, ſo je ſakitanje wobſkorżenych po němſkim prawje na kóždy pad ſwobodne. Na to ſo jednanje ſapoča. Preſident wobſkorżenych ſ jich mjenom ſawo'a. Potom ſwědkow na ważnoſcj pſchiſkazki pokaſa. Preſident Bünger hiſchoże doda, ſo budźe ſo ſnadź wot 11. okt. ſ jednanjemi w ſejmownji w Barlinje pokraczowacj. Wón ſo nadźijeſche, ſo ſo też pſchi tutym jednanju na to dźiwa, ſo je němſkoſtatny žud ſtajnje měrnje a wojownje jednał a ſo też tónkrócj žanym njepſchijomnoſcjam njedóśdże.

Wſchitkich wobſkorżenych winuja, ſo ſu ſ jenym a žanym trajtom ſadźerjenjom ſ dźěła ſhromadnje poſpjatali, wuſtawu němſkeho ſtata ſ mozu pſcheměnić. Jim ſo potajkim wjeleſcherada wumjetuje. Sapaleŕſtwo w němſkej ſejmowni je ſo, po wotewrjeńſtim wobſamknjenju pječa ſ wotpohladom ſtake, ſo by wobeŕi k ſpěchej dowjedł. Van der Lubbe nimo teho dokonjaneho a ſpytaneho ſapaleŕſtwa w ſpomožeŕſtim hamcje w Barlinje-Neukölnje, radnicy a měſchćańſkeho hrodu wumjetnja. Też tute ſapaleŕſtwo ſu ſo pječa ſ wotpohladom ſtuteńſe, ſo měſe ſpěchkam ſtuſić. Tute ſtešnjenja njepadnu jenoż pod khłostańſki jaſeń, ale też pod wukas němſkeho preſidenta k ſchkitej ſtuta a ſtata a pod žorły jaſeń we napoleonju a wukonjenju ſmjertneho khłostanja.

Potom pſchedźyda naſpomni, ſo je van der Lubbe ſakitarja wotpokaſał. Jako ſo van der Lubbe potom pſchełhſchewaſche, pſches tołmacza wołſewicj da, ſo móże też bjes tołmacza ſe ſudom wobkhadźeć. Wón cjinjeſche zyle ſnicjeny poraženy ſaćjiſchcź. Van der Lubbe zyle mjeńcjo wotmełwja, ſo dyrbi wſchitcy němſkoſtatny rěčnik proſtwjeć, ſo by trochu wótſiſcho rěčał, ſo by jemu roſpomnjeć mohł. Dźeń ſwojich młodych lět je van der Lubbe we wočeſhnjerni pſchebywał. Jeho nan je pſchekupc. Wón rjekny, ſo je łudowu ſchulu wopytał a ſ dobrym ſpjelkerjom był. Nawołany murjeŕſtwo ale ženje žaneho wěſtego dźěła njeměješche. W lěće 1928 jemu kalk do wócźka kluźny. Wot teho cźaſa na wóczi cźerpi a rentu dóſtawa. Dezember 1918 je prěni króć w Němſkej był. Potom je ſo ſaſo do Holland ſteje wróćił a je też raz Franzowſki wopytał, hdźeż chžyſche 1930 kanal pſchepluwacj, dokelż bě tehdom myto ſa pſchepluwanje wuſtajene. Naléto 1931 chžyſche ſ pſchećelom pěſchi po Eurropje pućejowacj, też po Ruſkej. Pſchećel pak ſobu njećźinješche, ſo van der Lubbe ſkónčnje ſam pućejowaſche. Dr. Bünger ſwěſći, ſo je paſ wobſkorżeneho, kiž jemu pſchi ſajeću wotewſchachu, pratwy.

Na praſchenje pſchedźyduy, hač je wón kommunift, wobſkorżeny ně wołmołwi. Na to pſchedźyda jeho dopomni, ſo je tola ſowjetſku hwězdu a kommunińſku ſobuſtawſku knižku wobſhedźał. Wobſkorżeny dyrbi roſpudźić, hač je jenoż ſ organiſazije wuſtupił, abo też kommuniſtiſke ideje ſpuſchćił. Tola na tuto praſchenje budźe wobſkorżeny poſdźiſcho wotmołwić dyrbjeć.

Pſchedźyda potom wo khłostanjach wobſkorżeneho rěčeſche. W lěće 1931 bu wón w Gronauwje dla njedowołeneho wiſowanja po domach a žamtne lěto w Berchtesgadenje dla proſcheŕſtwa khłostany. Też we wukraju ſu jeho někotry króć pokhłoſtali. Raz w Scheveningenje dla pſchećiwjenja pſchećiwo poliſiji; tehdom běſche dla ſwoje podpjery diffenuy ſe ſpomožeŕſtim hamtom měł a tam wokna roſbił. Pſchi pſchećitanju jeho žiwjenjoběha ſo naſpomni, ſo je był hižom jako 12-lětny hólz w ſaſtaranju jeneho Hollandſkeho towaršſtwa, kiž dźěći ſe ſłótniſkimi nathilnoſcjemi dohładowaſche. Poſdźiſcho je ſo van der Lubbe prózował, ſo ſ kommuniſtiſkim wjedźikom ſcjinić.

Wjednik rěči wo nadawkach hospodarſtwa

Pſchi ſrjedźinym poſedźenju generalneje rady ſa hoſpodarſtwo ſo němſki kanzler Adolf Hitler ſłowa jimaſche a wo nadawkach hoſpodarſtwa rěčeſche. Wón rjekny, ſo ſo hoſpodarſke wuwicje ženje njehodźi wot politiſkeho wuwicja dźěliś. Móż je ſtajnje puć ſa hoſpodarſtwo pſchihotowała. W poſledních 8 měſazach je ſo žyſły podłoſk wutworił, na kotrymž móże hoſpodarſtwo ſtejeć. Hoſpodarſtwo móże ſaſo ſ dźeſchimi cźaſami liećeć, dokelž ſa knjeſerſtwo ſtracha njeje, ſo tu jutiſje abo ſajutſiſchim wjazy njebudźe. Dwaj miliońaj cźłowjekow je ſo ſaſo do dźěła dowjedło. Němſke knjeſerſtwo pak je pſchešwědčene, ſo budźe tutón wuſpěch potom trajny, hdyž ſo pſchećo ſaſo pſche cźiwo bjesdźěłoſcji ſ energiſkimi nadběhami a fanatiſkej wutrajnoſću poſtupuje.

Hdyž ſo poradźi, ſaiſoriſke wróćenje dźěłaćerſkich maſow w nałymje a ſymje ſadźerjeć, budźe ſo w pſchichodnym naléću nowy generalny nadběh ſ pſcheraźajym wuſpěchom ſapoćeć móg. K temu ſu wulke a nowe naprawy trěbne. Wobſcheńerſke dźěło ma ni jenoż němſke knjeſerſtwo, ale pſchedewſchěm też hoſpodarſtwo wukonjeć. Wobjebje ma ſo wuſkutkowanju kommuniſtiſkich myſlow ſadźiwać. Mučba wo wróćowuwinwanju k primitiwiſnoſći dowjedźe, bojaſliwemu ſmyſlenju, ſ čimž njeſmérny ſtrach ſa cźłowjeſtwo ſwiſnje.

Roſkudźaże njeje, ſo ſo wſchitcy wobmjeſuja, roſkudźaże pak je, ſo ſo wſchitcy prózuja, dopředka pſchińć a ſo polépſchić.

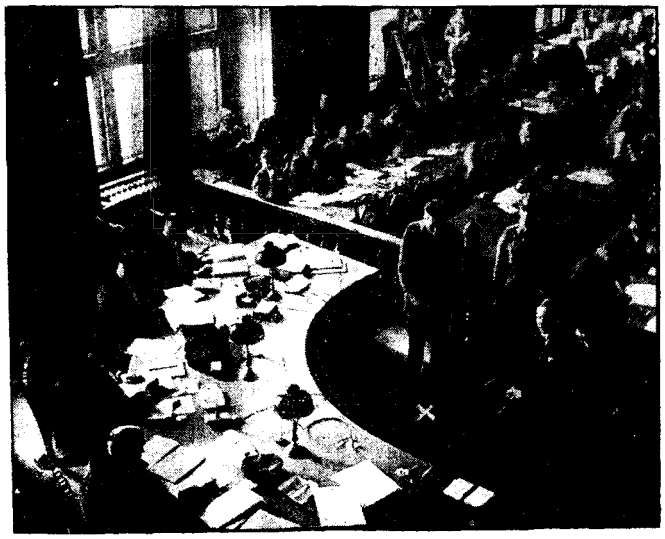
Kanzler wo jenotliwych napravach hoſpodarſkeho plana rěčeſche, wobjebje wo pſcheměnjenju w dołſy gmejnow, kotrejž maju někto ſaſo k ſtrowym finanzam pſchińć. Zara energiſy ſo kanzler pſchećiwo kritikarjam po powołanju wobroćі. Knjeſerſtwo je wěſo ſa dobre rady ćakałowne. Hdyž knjeſerſtwo po dokładnym roſpominanju napravow pſchipowěda, dyrbi ſo wſchitko ſa tajku napravu ſtupić. Smyſł generalneje rady hoſpodarſtwa je, ſjednoćenſtwo wutworić mjes němſkim knjeſerſtwom a muženi, kotrjž w praktiſkim hoſpodarſtwje ſteja.

13,7 miliońow Němcow w dźěle

Liczba njeſaſtnjerjow je też w ſeptembru ſpadowała. Kaž němſkoſtatny wuſtaw ſa wobſtaranje dźěła a ſawěſcenje njeſaſtnjerjow, kiž ſu pola dźěłowych hamtow pſchipowěđeni, praji, je liczba wo 57000 ſpadła. Tak je jenoż něhdźe 65 000 pſches 4 miliony bjes dźěła. Dokelž je hewak na tónzu auguſta a pſchi ſpadźaku ſeptembra kóžde lěto mózow wſchudźe doſcj a ſamo w jenotliwych hoſpodarſkich wotnožkach dźěłaćerjow ſaſo pſchećahuje, dyrbi ſo tute ſpadowanje jako wobkreſłowanja hódne ſnamjo ſa ſkutkowanje napravow wobhładacj, kiž je knjeſerſtwo k wojowanju pſchećiwo bjesdźěłoſći poſtajiło.

Wuwicje běſche we wokrjeſach wſchelakore. Bjesdźěłoſcj nad pſchećeŕſkom weſu hiſche w krajinach ſ wyſokej induſtriju a hutnym wobwdźerſtwom nadeńdźeny. Po zyłej Němſkej je bjesdźěłoſcj w pſchećeŕſku w prěnjej połojzy ſeptembra wo 1,4 proz. ſpadnyła. Kak njejenaſke tuto ſpadowanje je, dopokazuje ſležkowaze pichirunanje: W Braniborſkej ſmišl ſo liczba njeſaſtnjerjow wo 15 000 = 2,3 proz., w Saſkej wo 11 000 = 2,1 proz., we Weſtfalſkej wo 7000 = 2,2 proz.

Dozhła je ſo pola dźěłowych hamtow něhdźe 4 067000 njeſaſtnjerjow naliczilo. To je něhdźe 1 934 000 mjenje hač w cźaſu najwjetſcheje bjesdźěłoſcje februara t. l. Liczba dźěłaſćich je w měſazu auguſcje wo něhdźe 288000 poſtupiła a liczba něhdźe 13 724 000 dozpěła. Najſwóle ſu dźěłazy pſchiběrali w Braniborſkej (45000), w Raniſchej Pruſkej (43000) a w ſrjedźnej Němſkej (35000).

Prěni wobras wo Lipšćanſkim prozeſu wo ſapaleŕſtwje w němſkej ſejmowni. Pohlad do wulkeje poſedźerje němſkoſtatneho ſudniſtwa pſchi prěnim jednanju. Pſched ſudniſtim blidom widźimy hlowneho wobſtorżeneho Marinuſa van der Lubbe (+).

Němski bohoć Mutschmann w Lipsku

S pschitčnoseju wopomnjesa bitwy polu St. Soupelt prjedawschcho reserbsko pschchebo polka 133 pschebywasche zjedyn wjeczor němski bohoć Mutschmann w Lipsku, kiž běsche tutomu polku pschisłuschał. Němskeho bohoća sa cjesnoho fohustawa pomjenowachu. Wón fo sa to wutrohnje podjakowa a mjesche dleschcu rěć, w kotrejž mjes druhim rzekny, so je wójna jenož židowska wójna była. Pschi tym pak fu židja japommili, so je fo w němskim ludu njeschiwjacy wschcho herbstwo pisches letstotki fakhowa'o. Němz je wojował a jenje lud bjes wojowanja njewobstejí. To je wón w žiwotnu wojowanju wo nehdyschu cjerwjenu Saksku najžylnischo focziwał. Nowa forma sa nasch stat może fo jenoż narodźicz s lidoweho sjednoczenstwa, kotrehoż falsad je fo w wojowanju na fronce dobył.

Sakski ministerski president w Glauchawje

Ministerski president s Killinger je město Glauchaw wopytał. Pschi powitanju w radnizu běchu wschitke wyschnoscje sastupjene. Wyschschi měschczanoſta dr. Flemming ministerskemu presidentej po krótkej narěczi liscznu cjesnoho měschczanstwa pschepoda. Ministerski president fo podjakowa a fo na to do hotela wrócži. K powitanju běschtej fo na torhoschczu SA a dobrowólna dźěkowa fluzba fstupałoj. Ministerski president nimo frontow krocžesche.

Kommunistisku ščuwańsku centralu wuzběhnyli

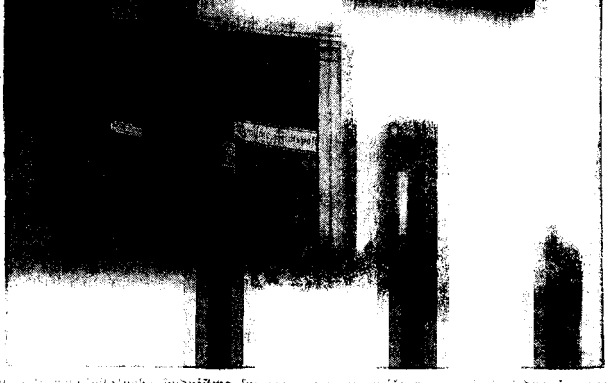
W Plawnje běchu kommunistojo w poslednim czasu fylnje illegalnje dźěłali a letak rosdźelili, kiž fo s prozesom wo fapalerstwoje w němskej zejmowni falěrachu a zlichiwdźaze wuprajenja pschecziwo němskemu ministrej Göringej a fbytne fobustawy knjezerstwa wopschijachu. Někto fo politiskej policiji stónczne poradźi, schczuwańsku zentralu wuzběhnyć. Tej schesczach rosdźerjowu letakow polizija saja. Tej tšo druhy kommunistojo, kotříž letaki czischczachu a rosdźelachu, fo sajachu. Jedyn fpyta do Werdalwy czekntcz. Jeho pak tam saflapichu a wupitaneho s autom do Plawna dowjesechu. Je to s khlostarnju khlostany 33-letny dejeć Hans Perner s Plawena, kiž fo sa wjednika rowneje kommunistiskeje strony wobhladuje.

Přetworjenje awstriskeho knježerstwa

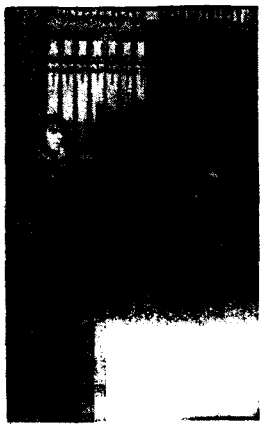
Swjatkowny kanzler dr. Dollfuß je dla podawkow poslednich dnjow wobsamknył, so fwoje knježerstwo pschetwori. Nowe knježerstwo tworja schesnohowazy muzjo: **dr. Dollfuß**, swjatkowny kanzler, minister sa wójsko, sa ratarstwo a bjesstrach; **baron Karwinsky**, statny sekretar sa wěstosć; **wjerch Schönburg-Hartenstein**, statny sekretar sa wójsko, **dr. Gleißner**, statny sekretar sa ratarstwo a lěsarstwo; **major Fey**, nětsokanzler; **dr. Buresch**, finanzny minister; **Stoffinger**, wikowarski minister; **Schmitz**, minister sa fozialne sarjadnistwo; **Schuschnigg**, minister sa rosnoczowanje a justiju; **Glaß**, statny sekretar sa justiju; **dr. Kerber**, fmutskowny minister; **dr. Ender**, minister sa reformu wustawy; **Neustätter-Stürmer**, statny sekretar sa wobkhad zuzych a wobstaranje dźěła.

Simon a Eden w Parizu

Jendželski fwonkowny minister Simon a statny podsekretar **Eden pjatk dopoldnja do Pariża leczeschtaj.** W Londonje maju fa to, so praschenje kontrolle njeběsche to najwažnischo w jednanjach tutych dnjow, ale wažnische běsche snjenje franzowskeho brónjenja. Kaž fo pische, je jendželske knježerstwo fo Franzowsow zyle jasnje wopraschało, ke kotrymž mjerow brónjenskim napraway je Franzowska někto fwólniwa. Na to je Franzowska wojewika, so fo s pomjenschenjom materiala saběra, pschi czimž może pak fo s pschewažazej wjetschinu hakle podsdźicho, to rěka po stónczenju prénjeje periody wotbrónjenja nahadźecz. Kaž fo fda, tutón dypk pschi fylnych jednanjach najwjetsche wobczežnoscje czini, dokelž je pokny njewujasnjenych praschenjow.

We wulicy [illegible] fudnistwa fu wosebitu póstu s 30 telefonowymi komorami fa nowinarjow pschiprawili. Tej hdyž na fwoje telefonowanje czakachu, móha rosmyslowanje jednanja prozeża se fatwarjenym wótljerecžtom zlyschecz.

Krutą kontrolla [illegible] do němskostatneho **fudnistwa. Wschitzy** [illegible] pokajacz a fo sa brónjemi pschepytaju.

Ze Serbow

S Budyschina, 22. septembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer +5 a thermometer wodnjo +18. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer +6 a thermometer w nozy +9. Wjedro fo malo pschemeni. Nascha krajina je dokolo wokolo [illegible] wodata. Na wjecornej Rěnskej mjesach wjeza delschkopate [illegible] tehornja w Pólšcz a Franzowskej. Kaž fo fda, w[illegible] pak jenoż [illegible] dešcjesche dostacz. Jutrje hobotu [illegible] dža a fo 5.57 hodźin khowa. [illegible] połnja 10.14 hodźin a khowa fo [illegible] Jutrje fapocznje fo nafrawa. [illegible]

— [illegible] fjewjenjom mjeschczanſ[illegible] ſchich nowin [illegible] mjesce fa fakſnjbu [illegible] ſkeje rady trjeba. [illegible] jenoż fobowanom [illegible] kmanoſcz lako wobſ[illegible] czanſkeje rady dopol[illegible] bjes dowolnoſcje mě[illegible] na to pokazuje, ſo [illegible] ſdźecz wobſchěrnje [illegible] prawdje dostanje, nje[illegible] Wobſerjowu zyſchy pož[illegible] khodnu mjetnoſcz na radnizy [illegible] cžo. 3, telefon ſhromadne [illegible]

— Rewizijska ſpodſcži ſo [illegible] ſjezen 24. ſeptembra we Hamorach a Wojr[illegible]

— Dobycze wo 1000 [illegible] ſpodſchtajnym cjesnjenju 5. rajdowne 2[illegible] padje dobycze wo 1000 hr. [illegible] 21.10 do 1000 [illegible] neje Lehmannez lotkrijowoje lotdrije na nomjenicz haſtu 45.

Indiski nóž

3] (Pokračowanje.)

„Pschecžo fu ſo moje wobliczowanja trjechowake, jeno w tymle najwažnischim padje niz", ſtary knjes rjekny. Hladaj, Hadrijana, nadźijach ſo, ſo budźe mi Lawrjenz wjeſele cžinicz, ſo budźe mój hódny herba, a ſo budźejch ty jeho lubowacz. Ale wón je ſty njelhmanik, kotryž je ſo mi w Amſterdamje ſpjecžowak, hdyž jeho ſwarjach: ty jeho lubo nimaſch, mój rjany plan je rospadnył. A k temu ſym tellole lět dźěłał, ſo prózowak, a w dalokim tónju ſwěta pjenjes nakopił. Po ſmjerczi ſwojeje ſony a ſwojich dźerzi, kiž ſu na Jave tonidlowemu lahorjenju podležale, ſym ſtajnje ſa Lawrjenza a ja tebje dźěłał. Ale Lawrjenza dyrbju wot ſtebje jaſterczicz a druhi na jeho mjeſno ſtupi, kotrehoż maſch ty lubo. Ty, Hadrijana, budźeſch moja powſchitkowna herbina!"

Wón na pjiſmo pokaſa, kotrejž pódeł naim na blidje leżeſche, naczijk, w kotrymž be mnoho wuſtrómane a pschemenjene.

„Teſtament, kotryž Lawrjenza ja khowaneho herbu poſtaja, budźe julije lětſa", wón dale rjecžeſche. „Tón je w Batawji ſcjinjeny, hdyž běch jara thory a ſtebi myſlach, ſo ſym ſmjercži blizko, a kotryž je we Amſterdamje wot nětkotrych lět zapołjeny. Jutrje mój notar tuto wobſtejnu ſtebu pschinjeſe. Wón tu dźenża běſche, kaž to wěſch, a ſmój i tymle naczijkom teſtamenta k twojemu lěpſchemu cžinicz mětaj, ale njeſmjeſmoj dożiniloj, pschetož maja ſo hiſchcze někotre wotkazanja poſtajicz, a mam ſtebi hiſchcze něchtóſkuli derje pschekkaſcz. Jutrje drje to i Twjerdakom dożininoj."

„Wujo, twoja dobrocžiwoſcz napſchecžo mi a mojej lubej macžeri je njewuczerpajomna", Hadrijana rjekny. „Ale proſchu cže, njepowědaj tellu wo teſtamentach. Pschi tym dyrbi ſtebi cžłowjek pschezo na ſmjerczi myſlicz."

„Hdyž je ſo cžłowjek ſeſtarił a ſo pschezo thory cžuje, myſle na njewotwobrocžomne we„ dopominaju."

„So hychu tebi hiſchcze mnohe wjeſele lěta ſe ſtrowotu a ſe ſpokojnoſcju w domjinje byte popſchate, to cži hacz nanajnutrniſcho pscheju! Mój luby wujo, potom po něczim by ty ſnadź też k temu ſwólniwy był, wobhemu Lawrjenzej tola jeho wopacžnoſcze wodacz! We wutrobje mi ta myſlicžka njemĕr cžini, ſo by mi wſchitke ſboże, jemu pak wſchitke njeſboże pſchipadnyło. Ssurowy cžłowjek, kiž je tu pobył, dże jeho do dołſnjſcheho jaſtwa dacz cžiſnjcz. Ach, to tola bycz njedyrbjało!"

„Ty mjeniſch, ſo dyrbju jeho dołh ſaplacžicz a jemu hiſchcze pjenjeſy pſchidacz, ſo mohł na ſwucžene waſchnje ſwoje njekhmaniſte žiwjenje dale wjeſcz?"

„Ja, luby wujo, njewĕm, ſchto dyrbiſch ſa njeho cžinicz. Tola budź miły! Budź ſmilny! Modaj! Snutskownu blóſ mi praji, ſo tu něſchto [illegible] prawje Boju ſo, ſo ſo wulke njeſboże ſtanje. Mje ſyma wobĕchuje, hdyž ſebi na to myſlu!"

Stary knjes na nju ſwětłocžiwje pohlada a rjekny. „Ty roſumiſch mi wutrobu hnucz, Hadrijana. Duj wotſtupaj! Hiſchcze raz cžu i Lawrjenzom rĕcžecz we blizkich dnjach, hdyž do Amſterdama pojedu. S dołſnjſcheho jaſtwa dam jeho dacz wuſwobodźicz, a cžuu jeho dołh zaplacžicz. Ale jeno i wĕſtumi wumóženjemi! Wón je mi hańby naczinił — wón dyrbi wrócz wot telleroju precz ſ Amſterdama! Do Batawje dyrbi, tam njech nowe žiwjenje zapocžina, a ma dźe budźemy potom widźecz, hacz je k temu hiſchcze khmany, ſo polepſchicz."

Wona ſ hłowu ſkiwy. „Ta! drje budźe to dobre, wujo! Dźakuju ſo tebi!"

„Pomału ſo wjecžori. Sa hodźinu dźemy cžaj pic. Pſchinjeſ mi lampu, Hadrijana! A jeſchtu wotnowe jaměſchti tromadu! Potom mje na wołomił ſkazne wołaj. Dyrbju ſebi rozmyſlicz a dźĕłacz. Dźi tak dołho k twojej macžeri horje!"

Wona ſcjini, ſchtoż wón pſchikazała, a na to jſtwu wopuſchcži.

Rańſcho-Judźan ſebi lampu a pſchiprawy k pisanju ſeſtaja a ſo do ſtudije teſtamenſtcho naczijka poſnóri; wón i jeho ſeſtajenjom hiſchcze prawje ſpokojom njebě.

Na lewim na blidje wojerwjena połładnicžka ſieżeſche, w kotrejž [illegible] ſkjery a też někotre dwanaſti [illegible] ſdźitowany płodowy korbik ſta[illegible] rollatowym taleřku leżeſche [illegible] ſchi tym leżeſche na blid[illegible] nóż, wótry kaž brit wa a [illegible] wupalowanej breſtin[illegible] a wokrasnołnje pa ſchemny[illegible] mſchitke dź ſo in[illegible]

[illegible] ſebi a pſija [illegible] wuſtlenu pjer[illegible] ſandźeli. Ta [illegible] na tajtu ſpar[illegible]

[illegible] ſtwolanje cžaſnije

[illegible] ... tol dźiwnje —

[illegible] ſo pomału dale po

[illegible] poſ jeno ſ waha ſamórcza [illegible] ſcjku na ducha ſapodobn[illegible] ... ſnuci leżeju ſo znowale ... a po traumach [illegible] ...

Sako poſ ſ wat[illegible] órcza ...

Jeli ſo ſchto wid[illegible] wjeſelu poſtawu ſpójna, totraz cžitaſche kaž Kain, [illegible] ches wołoti płot leżeſche a ſo w tekach ſhubi, kotrež ſo hacz do droht cžeſnjechu, totraz do Amſterdama wjedźeſche ...

(Pokračuje [illegible] aje ſcjehnje.)

— **Sakska krajna loterija.** Pischi schtwórtkowym cźehnjenju 5. rjadownje 203. sakskeje krajneje loterije (16. dźeń) padźe dobrcźe wo 500 000 hr. na cźišło 2739; dobrcźe wo 5000 hr. na cźišła 8070 22680 25205 32972 103112; dobrcźe wo 3000 hr. na cźišła 5250 31417 32636 54115 57825 73726 89967 96600 100295 102253 109782 112311 144847 153488; dobrcźe wo 2000 hr. na cźišła 16899 17713 18195 25686 30829 31686 33533 36700 36939 41189 41612 43331 47316 49610 59375 72758 79027 79366 86391 91436 91481 93612 99908 101360 109537 106602 115757 119535 121353 126955 128536 131151 138921 138995 141295 141825 150429 159467; dobrcźe wo 1000 hr. na cźišła 2514 4217 4427 5988 10394 14758 20026 20691 21729 24100 24224 25289 27046 31018 32141 32609 34712 34470 36483 37033 37057 39181 40583 41266 41687 45168 47164 48563 48802 52287 52408 53858 54415 54459 58481 60192 65583 69768 70706 71578 76424 76459 77440 81721 87350 87464 90454 90983 92043 95051 98109 99691 100122 102093 102746 106820 110416 111779 113320 116614 117093 118665 123432 124014 127849 132335 136757 138428 147530 148622 150696 151332 153783 154076 157652 158034 158719

S **Raschkowa.** (Padnohstwo.) W nozy k pjatku je pola rěznikskeho mischtra Rothe padnoh wobuł. Wón pola wokna żelesne jerdli wupaźi a do pschedawanuje salźe. Kradny nětkle 30 puntow kołbasy a sunschcneho mjasa. Naisserje su paducha jeschtrili, hewak by hischcje wjazy kobu kasał. Budestecźanske żandarmstwo abo blizsha policija wossewjenja pschijimnje, kiž móża k wunjasnjenju padustwa sluschcź.

S **Nuschkowa.** (Njetboże na dróhu.) Sobotu pschi wotjednju so na statnej dróhi pschi tanunjerju do fabrikskej dróhi wobtrohne njetboże sta. Motorowy kolesar, z Budestecz pschijedźo, chcyschce so na fabrisku dróhu zwinycź. W sunnym wokomiku kolesdźany po Raschkowskej horje dele pschijedźe a do motorowego kolesarja trasny. Motorowy kolesar so z kola wjerhny a so na hlowje jara cźelko rani. Kucej dr. Albert z Hajniz ranjenemu prěnju pomoc pschinjese. Cźežkokranjeneho se sanitarnym autom do thorowskeje dowjesechu. Zandarm njetboże huybom napisa.

S **Budestecz.** (Stawniske powěsće.) W lydźenju wot 11. hacź do 21. septembra narodźi so synk wobthodnemu wjednikej kupcej Gerhardej Mäglingej w Hornjej Hórzy. K swótrowanju pschipowědźeni schosće Erich Gerhard Brückner z Budestecz a domjaza dźowka Hana Estera Wétig w Budestecach. — Knihawcźednik Korla Schcźépan Dawola z Budestecz a pschedawarka Gertruda Ludmilla Gotzschez z Hajniz. Swótrowani su kwasni mischtr Wallat Bruno Schmidt z Budestecz z knihawjesnjun Marju Gertrudu Kuschkez z Budestecz. — Dźiwadźer Kurt Wyssik se Zidowu z dźesetźelnu Ilu Metu Kremez z Hornjeje Hóźi. Wumarła je rentnarka Marja Lischowa z Cźornych Noslic.

S **Hodźija.** (Holza so jasno namalała.) Natarsku dźelacźerka Hilka Martha Zeidlhez je so 4. septembra njezapy sbudila. Wona hacź do tuteho dnja w Hornjej Worjeczej sbliznje. 18. septembra ju w Mužlezach pola Rhdbacha wusbudźichu. Policija ju saja a wotwjedźe. Holza je so bjes sawěra na puczowanje podała. Je mózno, so je nješchto skuźila, dokelž so njeje sbudi. Jeje nan je po nju dojel a so z njej domoj wróćił.

S **Kamjenza.** (Spěwne towarstwo so k sakskemu spěwnemu hojakej pschisamknuło.) Sandźenu tydźeń je tudomne spěwne towarstwo do němskeho spěwneho sjednanja sasunyło. Wono do teho pruhu wotpokoji. Wokrjesny wjednik, wokrjesny dirigent běschtaj pschikomnaj a sjuny chór se 56 wospowami do sjednanja pschijecźelaj. Pruha hana so kritisowasche, chór wschak je hischcze młody a so hischcze wudobywoli. Pschinjerjenje tukhwilu njebudźe, dokelž wulka połozja wjednistwa na nazionalnym sakdźe stoji.

S **Kamjenza.** (Sćěd nětkhdychich towarischow 178. polka.) W swótku z 25ětnym jubilejom wojerskeho towarstwa pschišłuchnikow wjednistwa pschisłuchnikow wjednistwa 178. polka so sandźenu sobotu a njedźelu z wschich dźelow Sakskeje nětkhdyschi wojazy do Kamjenza na swójedźenj sajonwidźenja.

Prěnje schadźowanje generalneje rady hospodarstwa.

Psched generalnej radu hospodarstwa, kiž běsche so prěni króć zwolała, němski kanzler programatisku rěcź dźerżesche, z kotrejż nowe kujeżerstwowe naprawy ke wustrowjenju kapitalowych witow a pschichodnemu wojowanju pschećiwo bjezdźełkosći wojjewi. Wobras pschedstaja, kak wjednik zobustawy generalneje rady powita. Wot lewizy k prawizy: kuježazy měschczanosta Krogmann-Hamburgski, statny sekretar Posse, generalny direktor Diehn, městopresident němskostatneje banki Dreyse a president němskostatneje banki dr. Schacht.

Wusudźenja

§ Njedźiwajcy swojeje młodźiny je hakle 22ětny pschekupčí pschistajeń Herbert Max Müller se Seifersbacha pola Mitweidy, kiž napośledk w Budyschinje bydlesche, hižom wopjet cźelko z jastwom thlostany. Wón njeběsche so połěpschił a běsche sajo njedocźinstwo skutkił, kiž jemu psched Budyskim krajnym sudom 4. augusta 1933 dla cźeśeho a jednoreho wospjetneho paduschtwa z cźeśim falschowanjom lisćiny 3 lěta a 4 měsacy thlostarnje wunjesechu. Khlostanje so jemu pschewyšoe idasche, wón tehodla powołanje zapodaš. Swojej hospoji, wobstarnej wudowje, kotraž je pschezo derje z nim měnita, běsche nalutowanišku knižku tradnył a wot jeje znadnych nalutowanych pjenjes 50 hr. wotpohnył. Nimo teho běsche wón pschirodnemu nanej swojeje lubi, sastarańskemu cźakanjej we Budyschinje w jeho njepschitomnosći z jeho bydlenja wschu pschiprawu na meblach, drasu a schaty swunoshył a wikowarjomaj se starymi wězami pschedał. Kupne srěcźenje, kiž běsche jemu wikowař wo schtijazej maschinje pschedpołožił, běsche z mjenom sastarańskeho cźakanja podpisał. Wěso dyrbjachu wikowarjo kupjene wězy sajo wudacź. Krajny sud jeho powołanje sacźinu, so pschi prjedawschim thlostanju wosta.

Z Łužicy

* S **Wolbramez** (Steinigtwolmsdorf). Sandźeny tydźeń żandarm Wolf pola někotrych wozłobow pschesuwane brónje nadeńdże. Schtyri brónje běchu z Cźešteje. Nimo teho hischcze njewotedatej bróni wusłědźi. We swójsku z namakanku so składownik konsumskeho towarstwa ze sajtojnstwa puschcźi. Jeho sajtojnstwo pschewosmje dźełacźer Maks Zenker.

* Se **Shorjeza.** (Cźežke njesboże z automobilom.) Njedźelu so na dróhu je Shorjeza—Zidźineho cźežke njesboże z automobilom sta. Natař Fünfstück z Hendrichcz se swojim autom na dróhnym schižnischcźu z tajkej mozu do cźežkeho omnibusa rały, so so omnibus 6 metrow na stronu sturči. Wožabowy auto so do schtwora wjerhnywschi dozwla smjeć. Pschekupz Wilkens je Shorjeza so tak straschnje rani, so hischcze samy dźesi na swojej rany wumrě. Wjednik so jenoż lohko rani. Nuttkožeźazy studijowy radźićel Nadolich je sebi nohu wyschce kolena słamał.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Mužlowa.** (100 lět stara žona wumrěła.) Wudowa krajna Karolina Gruschowa rodźena Weberez, je tu 100 lět, 10 měsacow a 12 dnjow stara wumrěła.

* S **Barenskeho pola Kamjenza.** (Cźežki króć wohoń.) Sobotu bu hólo pschi Oberwiesenthaler dróhy je so hórki króć wotpalilo. Tuka so na [illegible]

* S **Hartmannsdorfa.** [illegible] na Kamjenc.) 16ětny mlynski wuczobnik spita [illegible] hadło skocźiš. Pschi tym pschińdże mjes [illegible] schadło. Njeschczowany so rosmjerje. Wón bě [illegible] morwy.

Přiłopk

* Wótzaj na dróhy k dźesu pschichod. Njedawno so w jendźinim mjesu Brigghanje spodźiwny podawk sta. Na kupiecionej drohy so młoda žona z dźesom na tuteho pschichodowacha. Wotzaj žona k połajej pschistupi a jeho proschesche, so by dźesu na khwilku k sebi wsał, dokelž běsche jej, kaž rjekny, kubjenje a dźiwanje so jenoż do susodneho hotela wodły napiecź hicź. Sastojnik dźerżo na ruzy wja. Žona pak so wjazy njewrócźi.

Radio

Č[illegible] 23. septembra słyschimy:

Königswu[illegible]. Nimo znateho wschednišcho programa: [illegible] wobarći poslužbi hłosnik. 15 ja dźesi. [illegible] 17,20 rejs k kwiatotej [illegible] (Berchtesgadenski kraj). 20 [illegible]

[illegible] 15,30 ra[illegible] dźina narodn. 20 se [illegible]

[illegible] Wrótzisław: [illegible] 20,45 [illegible] 20,30 nětschamy wječor. Wien: 20 „Nejmjerniny Fonz". Stockholm: 20,45 wojerska hudźba.

Směški

„Wot kotre dha maješ take rjane róże?" so mać wopraša.

„Wot jenoho małeho rudeho muža" dźowka swobodna znapicźerjowi.

„Lube dźěcźo", so mać nětk napominasche, „njemjenuj jeho jenoho wschitkich, pokaž hacź njeźiš z nim na stawanjanje buła!"

Swójbne powěsće

Sewrěłoj: Emilia Martha Hermannowa rodź. Stocrez w Budyschinje, 50 lět; khowanje budźe jutrje sobotu popołdnju w 2 hodź. na Tuchorskim pohrjebnischcźu. — Louis Hermann Kolka, pjedawschi wótzeł Kraly we Brěsni pola Kamjenza, 76 lět; khowanje budźe jutrje sobotu popołdnju 3/3 hodź. wot žarowanskeho domu na pohrjebnischcźu swój. Justa w Kamjenzu.

Župny wjednik Kuba japokaja so za wyschschego prezidenta Namjesnje Marki.

Župny wjednik Kuba, kiž je Braniborski wyschschi president, je so nětko też za wyschschego presidenta Pódnansko-Wjeczorno-Pruskeje japotajał. Na wobrazu widźimy pruskeho ministerskeho presidenta Göringa a wyschschego presidenta Kubu po puczu k kwiatoczemu japokasanju w Schneidemühlu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutšiši sobotu: Pokmurjene a njeluboźne wjedro.**

* **W Zitawje je so hylne benzinowe rosbuchnjenje stało. Na Goethowej dróšy žona na kuchinskim balkonje drasty z benzinom cyjscheše. Nadobo benzin rosbuchny, z čimž so wschitke wokonne schkleńcy rosbichu. Balkon so nětko je 5 cm wot scjeny wotstorcji. W kuchni bě so wschitko zapalilo, schtož so pališ hoži. Woheń pak borzy zatachu.**

* **W nozy k pondjeli je so na dróšy pola Altkaupa pola Wulkeho Hajna na 19-letnej ktujobnej cjejke njekasańskeho stało. Muž njejapy hnu wot zady z kola scjahny, do pčichrowa cišny a wumorowa. Zandarmej so poradži, slóšnika wuslědžicj. Tuchi je so tej žwojeho slóšnistwa wusnał. Njekasanj je wožeńeny wobydler z Wulkeho Hajna.**

* **Němski swonkowny minister z Neurath je schtwórk popoldnju se swojim pschewodom do Genja pschijšol, so by so piatk pschi woteworjenju schadžowanja rady Swjatka Ludow wobdźelił.**

* **W Braunschweigskej je so Stahlhelmski swjask do SA zarjadował.**

* **W połnócnej Spanskej je so pola autobuha, w kotrymž 30 wožobow jedźeše, njejapzy sadnje koło puschči. Wóss so powróći a wschitcy pucjowazy so cjejko skranichu.**

* **Nad městom Saragosa w Spanskej je cjejke njewjedro sakhadźało. Pol hodźiny dołho cjejke krupy padachu. Krupy běchu hač do 70 gr. cjejke a w měsće wschitke wokna rozbichu. Jene džěćo so mori. Nětko 160 wožowow je so z djela cjejko skranilo. We wokolinje 20 km žu žně do cjista sničene. Schkoda wučinja nětko 3 milijony hriwnow.**

* **S Bagdada so wo hobrskim powodjenju w Mesopotamskej powě. 14 wjsow je so z wodu pozrěło. Njeje hischcze znate, kelko žiwjerstwa wosporow je powodźenje zebi žadało. Knjezerstwo je so za tróstne naprawy postarało.**

* **W Nebrazy w Ameriky Zjedn. Sjo wobrěnjeni zanditoju nazionalnu banku nadkadźachu, pschijstajenizow a wopytowarjow do sadneje mištnoscje schnachu, 20 000 dollarow rubichu a z autom cjeknychu. Policajske dźeł puczja hobu wsachu, posdźišcho pak jeho sako puch zjichu.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wer im Bezirke der Stadt Bautzen gewerbsmäßig Fremde führen will, bedarf der Erlaubnis des Stadtrates.

Die Erlaubnis wird, soweit Bedarf vorhanden ist und nur an zuverlässige hiesige Einwohner erteilt die ihre Eignung als Fremdenführer durch eine beim Stadtrate abzulegende Prüfung nachgewiesen haben. Erweisen sich Fremdenführer als unzuverlässig, so kann der Stadtrat die Erlaubnis jederzeit ohne Entschädigung zurücknehmen.

Als persönliche Entschädigung haben die Führer zu erhalten

a) für die übliche Führung durch die innere Stadt — Dauer 1½ Stunden — 3,— RM,
b) für eine Sonderführung über diese Zeitdauer hinaus höchstens 5,— RM.

Die Führer sind weder berechtigt noch verpflichtet, Nebenaufträge von den Fremden entgegenzunehmen.

Wer ohne Erlaubnis des Stadtrates gewerbsmäßig Fremde führt, wird, soweit nicht nach anderen Bestimmungen eine höhere Strafe verwirkt ist, mit Geldstrafe bis zu 150 Reichsmark oder mit Haft bis zu 14 Tagen bestraft.

Bautzen, am 21. September 1933.

Der Stadtrat, Polizeiamt.

Towařstwowski powěstnik.

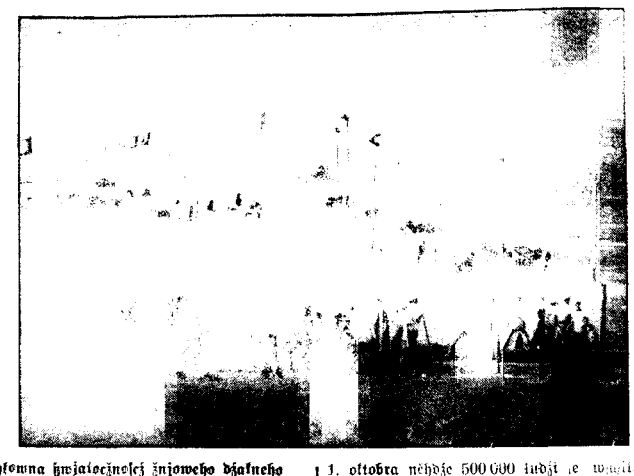
Bukecy. Zwučowanska jednota zmeje njedźelu 24. septembra wubdźelowanje na zwučowanišću we Mješicach. Kóždy zwučowař, też z druhich jednotow, móže so wobdźělić. Započatk pop. w 2 hodź. Wječor zabawa pola Stangec. Wjednik.

Kedźbu! Zwučowanske jednoty! Wotstorčeny kurzus za woborny sport w Smochćicach je nětko 30. sept. a 1. a 2. oktobra. Kóžda jednota ma dwěju pósłać. Wšo druhe steji wo wokolniku. Zamołwće so hnydom do 26. 8. pola H. Letschert, Bautzen, Muskauerstraße 1066. Předsyda.

Khwaćicy. Khwaćanske serbske tow. zmeje srjedu 24. septembra 1933 wurjadnu hłownu zhromadźiznu. Porjad: Přirumanje atd. Kóždy sobustaw, kiž wě, wo čo dže, dyrbi přitomny być. Zapisowarjo.

Wšitkim serbskim towařstwam.

Po stejnišću wokrjesneho wjednistwa NSDAP w Budyšinje maju so zasadnje też wšitke serbske towařstwa přiměrić, dokelž so přiměrjenje też we wšitkich němskich towařstwach předwjedźe. A ze serbskimi towařstwami so wčzo njemóže žaneho wuwzaća stać. Přiměrjenje pak njesmě k tomu dowjesć, zo so z tym dalša aktivnosć a wuspěšne dźěło w towařstwach znjemóžni. Při přemjenjenju ma so potajkim na to dźiwać, zo su nowi wjednicy kmani, ważne dźěło w serbskich towařstwach wukonjeć. Njeje-li druheho wupuća, tak dosaha, hdyž je jedyn wupruhowany nacionalsocialist w předsydstwje, kiž potom za skutkowanje towařstwa we zmysłu knježerstwa rukuje. Pawoł Nedo.

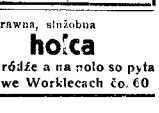

Tu so htomna žnjaločnosć žnjowego dźakneho dnja wotmje.

Při hłowach dobrowólnje dźěkoweje słužby runaju krajinu při Bückebergu pola Hamelna, hdyž so 1. oktobra něhdźe 500 000 ludźi ze wšelkich němskich krajow zhromadźi, so bychu zhromadnje z němskim knježerstwom hłownu žnjatočnosć žnjowego dźakneho dnja wobwjeselili.

Škórnje
do ratařstwa
we wulkim wubjerku
howjaza koža . . 10.—
tesame, z worebje sylnej pódušu 10.75
tesame, prědni dźeł walkowany, z dwójnej pódušu a železom . . . 12.90

Sprawna, słužobna
holca
do hródźe a na polo so pyta
we Worklecach čo. 60

Spěwarske
serbske a němske
we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja
na Lawskich hrjebjach

Přikrywy na blido na sofa na diwan
přikrywy na scěnu,
k mebl'am so hodźace,
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Khorhoje
wšitkich wulkosćow a barbow jara tunjo w Budyš. p. Wärker na Zwonk. Lawskej hasy 10

3 trjebane
žoułace jězdne koła
3 trjebane
muzace jězdne koła
1 trjebane
hólěnce jězdne koło
ma na předań **J. Schiebach** na Mužakowskej dróży 4

Zwjerne wumělske taldkate madrasowe **garding**
story, vitraže, rólosy, pisane předłohi najw. wubj. jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Pyta so k 1. oktobrej sprawna
holca
do hródźe, kotraž móže derje dejić w Nuknicach čo. 5

Zliěbowanki
čiščí tunjo
Smoterjec knihiélskerńa
z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

Čorny bant za serbske drasty
we wšitkich šěrokosćach, mojrejowy bant, běły a różobarbny, dobry a płacizny hódny
Hilgerowy nasl. **E. Wiltschek**
na Seminarskej hasy 2

Mam w swojich hródźach na Hornčerskej hasy 40 nowy transport najlěpšich wysokosćelnych raněo-prusko holland. skich plahowańskich

kruwow a jałojcow
płacizny hódno na předań
G. Gneuss w Budyšinje. Telefon 2106

In guten und in bösen Tagen
hat sich der
Neukirchener Abreißkalender
wahrhaft als
Christlicher Hausfreund
bewährt. Unzählige dankbare Zuschriften aus allen Ländern bezeugen das immer wieder aufs neue. Es ist ein sichtlicher Segen, der von ihm ausgeht. Hilf daß er in alle Familien komme die Dir nahestehen und hilf, daß das lautere Gotteswort hineinleuchte in die Häuser, in denen es dunkel ist.

für 90 ₰ (13 Blatt größtes Abr.) in allen Buchhandlungen käuflich

Tute protyki so w Serbskej kniharni předawaja

Gardiny
story, rolowy tunjo
diwan. a spanske přikrywy
w Budyšinje na
Zwonkownej Lawskej hasy 10

Rjane, młode, raněošprusko

kruwy z čelatami a młody skót je na předań a k zamjenjenju
w hoscencu „Bärenschänke“ na Hornčerskej hasy

Nowowotewrjenje konditorńje a kofejown'e „Schöppe“
Wozjewjamoj z tutym, zo dźensa rad wopytanu konditorńu z přidružanej pjekarńu wotewrjamoj.
Rudolf Hubu a manděelska
na Kamjenitnej hasy 43 — Telefon 3020

368 jězdn. kołow
hižo lětsa předach. Mój wulki wobrót dopokazuje, zo też Wy jara přitódnje pola mje kupujeće. Přez 250 jězdnych kołow znamikow kaž Brennabor, Diamant, Göricke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakaće pola mje na składze. Najlěpje trajace rukowanje. Wotpłačowanje dowolene.
Wulki skład narunańskich dźělow. Tehodla wuporjedźenja najspěšnišo wuwjedu. Wobkedźbujće mojej wukładnej wokno na Hornčerskej hasy čo. 18.
J. Schadrack, na Mužakowskej dróży 4

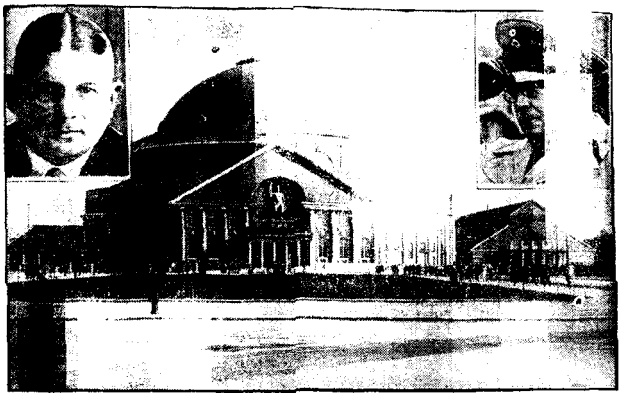
Mehlowy Šołta
Před Sulešskimi wrotami (Lehmannec młyn)
Najwjetši wubjerk
lěharnjow, kuchinjow, bydlenjow, blidow, stólcow, pólstrowanych meblow
Wobhladajće sebi bjez kóždeho nuzenja **mój skład.**

Kupujeće přeco přihódnje we woseb. wobkhodźe dobrych
wupjerkow, pjerja, šatow
fabrikske zbytki jara tunjo
Hilgerowy nasl. **E. Wiltschek**
na Seminarskej hasy 2

Přiłoha k čisłu 218

SERBSKE NOWINY

Pjatk 22. septembra 1933

Stahlhelmowemu sjězdej w Hannowrje.

Sobotu sapoczinje so w Hannorje wulki němsko-statny sjězd Stahlhelmowych wjednikow, na kotrymž so 50 000 wobdźelnikow sešdźe. Nasch wobras pschedstaja wulku měschczańsku halu, w kotrejž so rostrěčowanje wjednikow wotměje. Horni lěwy wobras pschedstaja staboweho schefa SA-Röhma a prawy wobras němskeho ministra Seldtu, kotrajž budźetaj rěčałej.

Cyrkwinske powěsće

15. njedźela po św. Trojizy, 24. póžnjeńca 1933.

S Budyschina.

W Michalskej zyrkwi je rano w 7 hodź. Boże wotkasanje serbske (farar Tischer), we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemschenje (farar Kapler). Dop. w 11 hodź. dźěćikemschenje.

Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo w hibanju wěry němskich schesczanow pschi Pólnym Hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. swjatk dźěći, wjeczor we 8 hodź. evangelisazija, póndźelu wjeczor we 8 hodź. swjatk młodźiny sa młodźenzow, srjedu wjeczor we 8 hodź. sa młode holzy, schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisku hodźinu (knjes farar Schneider).

Shromadźisny swonka Budyschina: Njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeswaczidle, póndźelu wjeczor ½9 hodź. w Kumwakdźe, póndźelu wjeczor ½9 hodź. w Budeschezach (sotra Emma), wutoru wjeczor we 8 hodź. w Serjuzach, srjedu wjeczor we 8 hodź. we Wulkej Hartawje, pjatk wjeczor we 8 hodź. w Dobruschi.

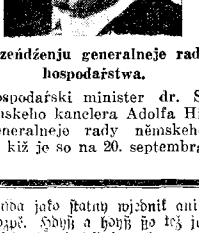
Wosjewenje dopředka: pjatk 29. septembra wjeczor we 8 hodź. rěči knjeni s Dordon s Barlina wot swjatka żonow a holzow sa pózdźiwu cżistoću wo themje: „Wosjewanje wo nowy splah". K temu su wschitke holzy a żony pscheproschene. Shromadźizna wotmeje so we sjednoczenstwownym domje pschi Pólnym Hrodźiku 6.

S Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (k. stud. theol. Laßer se Zitawy) a ¾11 hodź. dźěćikemschenje. — Sbérka sa evangelisti swjast.

S Budestez.

Rano w 7 hodź. smeje farar Bójz němsku spowědź, duchowny Böttger we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Dop. w 11 hodź. smeje farar Bójz kemschenje sa dźěći 5—8. schulskeho léta. Pop. ½4 hodź. 25létny sakoženski swjedźeń evang. towarstwa młodźenzow w młodźinowni. Póndźelu wjeczor we 8 hodź. swaczowanje s połaunami. Wutoru pop. we 4 hodź. smeje duchowny Böttger w Kobanez domje we Cżornych Rożłizaj serbske kemschenje a na to serbsku spowědź, wjeczor w 7 hodź. němske kemschenje a na to němsku spowědź. Wjeczor ½8 hodź. smeje farar Bójz biblisku hodźinu w młodźinowni. Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. bibliske rosrěčowanje evang. towarstwa młodźenzow.

K prěnjemu zeńdźenju generalneje rady němskeho hospodarstwa.

Němski hospodarski minister dr. Schmitt, kiž zastupuje němskeho kanclera Adolfa Hitlera prěnje posedźenje generalneje rady němskeho hospodarstwa wotewri, kiž je so na 20. septembra do Barlina powolała.

S Bukez.

Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodź. serbske kemschenje.

Wumrěła: Augusta Clementina rodź. Pezej, mandželska Arnoschta Augusta Köhlera, tublerja we Bukezach, 66 lět, 9 měš. a 28 dnjow stara.

S Budyschinka.

Rano we 8 hodź. so serbske prědowanje cżita. Dźěćikemschenje dop. ¼11 hodź. sa młódsche dźěći.

S Delnjeho Wujezda.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Prědowanje smeje knjes stud. theol. Zaler s Tsjoch Zon.

S Hodźija.

Rano w 7 hodź. smeje farar Wjeżar serbsku spowědź, farar Voigt we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sbérka sa evangelisti swja k. Dop. w 11 hodź. je Boża słužba sa dźěći.

S Hrodźiszcza.

Rano w 7 hodź. serbski hamt, we 8 hodź. serbska a dop ½10 hodź. němska Boża słužba. ¾11 hodź. dźěćikemschenje.

S Huczinu.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba, dop. ½10 hodź. kemschenje sa dźěći.

S Khwaczic.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Prědowanje smeje stud. theol. Hornczeŕ. Dop. w 11 hodź. dźěćikemschenje. — Ssrjedu wjeczor ½8 hodź. serbske wjeczorne kemschenje. Prědowanje smeje stud. theol. Schokla.

S Klukscha.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje' ¾11 hodź. dźěćikemschenje.

S Kotez.

Rano we 8 hodź. němske prědowanje (swoładny farar, kiž na to němske kemschenje w Hrodźiszczu dźerži). Dop. w 10 hodź. serbske prědowanje (farar Krawz-Hrodźiszczanski). — Sbérka.

S Lupoje.

Pop. w 2 hodź. smeje farar Rößler-Minakalski serbsku Božu słužbu.

S Maleschez.

Rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje. ¾11 hodź. dźěćikemschenje. Pop. ½3 hodź. žónske towarstwo na farje.

S Minakala.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź s Božim wotkasanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. — Ssrjedu, 27. septembra wjeczor we 8 hodź. žónske towarstwo w Minakale. — Schtwórtk, 28. septembra pop. w 6 hodź. žónske towarstwo w Adolfskej běrze.

S Njeswaczidła.

Rano we 8 hodź. němska Boża słužba. (Sbérka ja wožadnu diakoniju). Dop. w 10 hodź. kemschenje sa

Nieměry w Andorraskej

Bolostne je pschestajenje, kiž ma cżłowjek swój kraj sa najmérnischi na zemi spóznje a dyrbi potom jeho dnja wotmeńschiwschi wrócel, so je rewolucija kraj pozdźischa, prěnja w stawiznach dominy. Tak běsche smajmeńscha pschez krótkim w Andorraskej.

Sazmémy-li stawiznam wércej, potom je idyllisku pyrenejsku krajit najstarscha republika Europy była, a Korla Wulki salożer jeje swobody. Kaž w prajach réka, su wobydlerjo andorraskeho kraja w swojim cżasu kralu Frankow w jeho boju pschecziwo Mauram tak mózne podpjerali, so jim prawo spožcżi, so smědja wot swjatobnych wjerchow njerwotwischi w swojim kraju sami knjezej. Wot teho cżasa je so nétko 1150 lět minyło, ale w Andorraskej bě so hacz pschez krótkim malo pschemeńiło. Schpanisk biskop s Urgel sa to, so burtku republiku duchownje dohladowasche, pschi d lětstotkami smadź zule nahladny, dźenża wschak smělschnje móhł vjenjes 460 frankow wob lěto dostawasche, a Franzowska, kotraž jako nahlědnija krabjom s Foix a bourbonskich kralow swérne schkitnistwo wuńesche, dyrbjesche so s 960 frankami (dźensa runje 160 hr.) létnje spotajcz. Sa to pak tež žadyn s wobeju sobuknjezerjow, kotryż titul franzowski statny president a Urgelski biskop mějeschtaj, wjele dźěła s Andorreżami njemějesche. Sprawni ludźo běchu swólniwi, tež w naschim modernym cżasu dale tak żiwi być, kaž běchu to jich wótzowje psched tysacz létami byli. Patriarchalski porjad, kotryż so ke karakterej hórskich burow tak derje hodźesche, idasche so być sa wólbu wěcznosczą krucze jakómajcy. Swójbni starostojo hebi je swojeho hrjedźischcza 24 hobustawow generalneje rady wuzwolichu a tuta jaso jeneho syndika jako prěnjeho sastojnika.

Tónle wyżoki knjes, kiž jemu jeho powołanje jako bur knjezicz dowoli, w tak mjenowanym „domje dolow" — hamtske mjeno krajika mjenuja réka: republika andorraskich dolow —, w jakurjenej khudoschkej chěži knjezesche. Jeho mida jako statny wjednik ani sto hriwnow wob lěto njedosahe. Hdyż a hdyż so tež jónu generalna rada w knjezerskim domje sešdże, tola wuradźowacz nicżo njemějesche. Sakonje wótzowo dozmla dawacz njechachu, pschetoż běchu nahlada: Sémy-li tysacz lět dołho bjes tapisanego sakonja być mohli, tež někto tajki njetrjebamy. Sa teho, kotryż so ja pokojom, jednorozcżu a cżichimu żedźesche, bésche Andorraska se swojimi 5000 wobydlerjemi a njewschednje rjanym połoženjom wožrjedź wyschokich hór idealny wucżeŕ. Zana jenicżka żelesniza njemér njepschinješe, wolu so tam hubjenych drółow dla jenož porědko jabłudźichu, a swětowa hospodarska krisa krajich pschelutowa.

Jeneho dnja pak so wobmyślenja hódne smamjenja nowocżaßneho ducha połajachu. Najprjedy rěkaschе, so chże generalna rada pschi dowjerjacżu prawo dacz, w Andorraskej samßne póstowe sarjadnistwo pschipraważ. Hacz dotal běchu s franzowskimi listowymi znamkami wuschli. Nětko chcyschże na sakładzu so wuswjezaju zuły hamtske andorraske listowe znamki wudaci, dokelż żebt prajeschе, so możte so pisane papjerki s požadanej hódnoscu sa filatelistow zuzko swěta stacz. S někotreje pschicżiny pak so wotpohlad njeporadźi. Potom pak nowischa powěsć hitschcze wjele wjetschi njemér słudźi: amerikanske družstwo chcyschże s hospodarskje smjerwużitkowanych horzach mineralnych zórtow w Las Escaldas nowocżaßne kupjele wutworicz a hrackownju pschipraważ. K temu dyrbjesche so jemu dowolicz, samßny żywy radiowy sczelak natwaricz s tym jarunacz a nimo teho hischcze wulki dobyte dozpécz, so sczelak wobthudnikam na zyłym swěcze ke samérami reklamy pschewostaji. Na zboże pak generalna rada tónle nabdźeh na połoj Andorraskje wotpokaja, a sdaschе so, so ma wschitko po starym dale hicz. We wopranodźitoszi pak so schtrjeła powaleńskich myśli łajnje dale żehesche. Dźeł młodźiny, s liberalistiskimi myślicżkami napjelnjeny, wésnjesche, so dyrbi podżela mécz na statnym żiwjenju Andorraskje. Wón bě myślicżku wo samßnych listowych znamkach, wo hrackownji a sczelaku spóchował. Dokelż pak so tute wotpohladu njebéchu poradźile, dyrbjachu so tamni mużojo wotstroncz, kotrjż běchu tajchim nowolatřiwam sadźěwali.

Tak je njedawno t małej rewoluziji dóschło. Młodźi ludźo żebi żadachu, so by so patriarchalski statny porjad wotstronił a powschitkowne wólbne prawo jawjedło. We słabej hodźinje generalna rada do tuteho żadanja swoli, cżim bóle, dokelż to Franzowska podpjerasche. Bohot narańschich Pyrenejow jako pokmomóznik franzowskeho statneho presidenta nimo teho staru generalnu radu wotžadźi a 12 hobustawow pomjenowa, kotrež maju hacz do wólby knjezerstwo nawjedowacz. Liberalistiska, parlamentariska myślicżka s tym po dacżu dobywasche.

Potom pschińdże nadobo napschecżiwny stork. Stara generalna rada njechaschе wotstupicz a spjecżiwjeschе so, jako so naślědniaju „dom dolow" wobhladzicz prózowachu. Wona krajnu woboru sawoła, a dźenża so Andorralka, kraj tyżaślětneho méra, wójnskemu lětnu runa.

Schto někto budże, hischcze njewédża. Wólby chcyża pschewjezcz — najsterje, so bychu pschiwisnikam parlamentarisma pokasali, so wobydlerstwo sa wrócenje patriarchalskeho porjada hłosuje. Hacz budże s tym měr sasso swélezeny, so wélo tak dwélonne, so sanio we wukrajnych worschtach, kotrež so s politiku hewak njesabéraja, do teho njewérja. Pschetoż hewak njeby psched nétkotrymi dujemi w „domje dolow" nusny telegram s Parisa dóschoł, kotryż mějesche nébdże jeźehowazy sabawjazy wobsah: „Mjes Wami móże jenož rjana a młoda żónska jako statna sastupniza měr skruczicz. Namjetnju tehodła, so bychcze mje sa statnu presidentku pomjenowali. Sa wschitko druge ho hižo postaram". A potom pschekwapjeni generalni radźicżeljo shonichu, so je wotpósłarka telegrama dwaczeżitelna, w Parizu żywa wuferitka rejwarka. Schto chże generalna rada na tole pschecżelne polticżenje wotmolwicz, hischcze dźenża nichtó njewé. Iz.

dźěćźi. Pop. w 3 hodź. němska Boža słužba (k. stud. theol. Groza ſ města). ¼4 hodź. bibliska hodźina na kaplanſtwje. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. towarſtwo młodych hólzow na farje.

S Nošacžiz.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź a we 8 hodź. serbska Boža słužba, dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, dop. ¾11 hodź. Boža słužba sa dźěći. Pop. ¼3 hodź. towarſtwo młodych hołzow. Wjeczor ½8 hodź. muſzka młodźina.

S Porschiz.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ¾10 hodź. němska Boža słužba. Koletta sa krajny ſwjatk evangelſkeho nowinarſtwa. Dźěćźikemſchenje w Porschizach dop. w 9 hodź. sa młodźiche, pop. w 2 hodź. sa ſtarſche dźěći. Pop. w 2 hodź. evangelſke towarſtwo młodych hołzow.

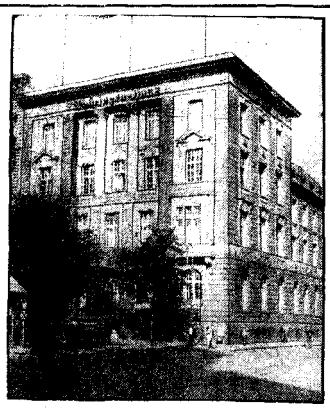
Wumrěł: Jan August Schuſter, ſiwnoſćejer a murjeŕ w Boſchezach, 60 lět, 8 měź a 16 dnjow ſtary.

S Wósporka.

Dop. w 9 hodź. kemſchenje (kantor Seibt), ½11 hodź. kchejſćanſka wucžba sa dźěći we wošadnej ſali (pomozniſtwo). — Sběrka. Wošadny farař ſkutkuje tutu njedźelu w Kotezach a Hrodźiſchczu.

S Wóžlinka.

Rano we 8 hodź. ſerbſke, dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Koletta.

Durinkſti dom w němſkim hłownym měſcu.

Tole je ſydło durinkſkeho němſkeho bohata w Barlinje. Twarjenje je mjeno „Durinkſti dom" dóſtało a ſo ſobotu ſwjatoczńje ſwojemu poſtajenju pſchepoda.

Nowe časopisy

Pſchichodź a dóſt naſcheho luda roſpomina cžaſopiſ „Neues Volk", kiž powuczeńſki hamt ja wobydlerſku politiku a pěſtowanje raży ſwudawa. Nam pſchedležitu cžiſle wot auguſta a ſeptembra (2 a 3). Powſchitkownje ſrotumliwje najlepſchi němſky wuſtojnik wo wobydlerſkej politiźy a pěſtowanju raży piſchi a pſchinjeſu pěrni króć wulkej ſyle ważnoſć tutych praſchenjow na wědomje. Rjady wobrazow, kiž zyle nowoczańſke rěcža, a kotrychž wopiſchijecže leudzuzu cžaſopiſa podpjera, ani jo by ſo pſcheſyłnje ujenawuwał, text pſcheſorhuja. Statiſtiſke poſtajenja a wunoſchki wědomoſtneho ſležźenja, kiž ſu do nětkrych krótkich, ſa to pak bohaćich ſtadow wobſamkujene, w kóždym łaczuje ſhubźuja, ſo ma ſo do tutych ſkładnych praſchenjow pſchichoda naſcheho luda pſchimaćź a ſ kutym programmom ſo dźěło pſchihotowaćź. Dokelž němſke ſmutkowne miniſterſtwo a němſkoſtatny wubjerk ſa hygieniſke powuczenja luda ſ tutym woſjewjenjeni ſwiſujetaj, dóſtawa „Neues Volk" ſwoju wobſchěrnu hódnoſć. Wón wulkhadźa w nakładze němſkich lekarjow w Barlinje-W 35, na Potsdamſkej dróhy 118 D a płaći ſchtwórćźetinje 1 hr. hać do domu. Tež ma ſo dyrbiny prajiś, jo ma ſo nutnoſć tajkeho cžaſopiſa zyle wěſce pſchipoſnaś. Schtož wſchědne nowiny pſchi ſwojich aktuelnych nadawkach pſchinjeſeć njemóža, tutón cžaſopiſ ſa wuſſtaze roſpominanje pſchińeſe, ſo by we wſchitkich wotrachtach ſa duchowne pſchetwarjenje ſuntkownego dźěłowacža naſcheho luda na tutych waſnych praſchenjach nětčiſchego a pſchichodneho cžaſa wabił. Pěrjenm, ſo bychu ſebi wſchitcy naſchi cžitarjo, tutón cžaſopiſ ſkazali, kiž jim wurjadnje wjele da a jich k nutnjim nowym pſchemyſlowanjam pohnje. Kaž nam rakluje piſche, wón cžita na pruku cad darmo podarmo.

Přiloh

* **Pěrni ſnk w Krkonoſchach.** W nozy wot pjatka k ſobotoſe je ſo na wyſchſchu Krkonoſchow pěrni ſnk nasbał. Stopjeſ pokrywanja běchu na wjeſchkich jenoź 3 ſtopy cžopjoke.

* **Hdyž „Wotan" łupuje.** W Lemgo (Lippe) bydlaſa wójſka H. běſche ſwojeho wulkeho paſa pſchi wſchelake wěſy nawuczila. Hoſpoſa trjebaſche „Wotanej" jenoź na zedulku napiſnoć, ju do kuſchiła połožić a pſchiſpomniś, kdje ma ſtaś, dha cžampaſke ſ rěnikej, pjekarjej a klamarjej. Wſcho wobſtara ſ najwjetſchej ſpokojnoſcži. Njedawno łaczahny ſwójſba do Bielefelda. Tež tu ſpytachu „Wotana", na tajke puczje ſwuczjeć. Hdyž běchu někotre raſy ſ nim k pjekarjej, rěnikej a klamarjej ichli, pózłachu jeho jenoźko dnja dopołdnja w dźewjeczich hodźinach ſ łoſchom w klamje na puczź. Ale poſ ſo ſa zuły dźeń njewróćźi. Wſcho pytanje bě podarmo. W nozy wokoło jednaczich hodźin drapaſche ſo do duri. To bě naſch „Wotan". W koſchiku leżachu pożadane twory. Kak pak ſo hoſpoſa dźiwaſche, hdyž w nim liſt Lemgowſkeho pſchekupza namaka. W nim ſo tón podjakowa, ſo ſu jemu też po wotſtalenju ſwěrni woſtali. Poſ bě 70 kilometrow daloki puczź ſ cžeźkim łoſchom wot Bielefelda do Lemgo — a tam a ſem běžał.

* **Pſchepytowanje Oeſchelbronnſkeho wohnjoweho njeſboża.** Pforzheimſke ſtatne rěcžniſtwo wo dotalnych wuſlědźenjach Oeſchelbronnſkeho wohnja woſjewja: Woheń je w bróžni ſwudowy Breitenſteinowej wudyrił. Jeje ſyn Wilhelm Breitenſtein bě krótko pſched wudyrjenjom wohnja pola ſwojeje macžerje pobył a ſkót pizował. Wón běſche ſebi w domiſkim ſwojeje macžerje trubku tobaka ſapalił a praji, ſo njeje ſ njej w bróžni pobył. Elektriſkeho powoda w bróžni njeběſche.

* **10 000 Wilhelmow ſo ſtradźowaſche.** W měſtaczu Brieuc w Bretagne ſo k létu ſhromadźiſna wotměje, w kotrejž ſo jenoź muzoju ſ mjenom Wilhelm wobdźěla, ſ Němſkeje, Franzowſkeje a Italiſkeje. Kongreſ budźe ſo k cžeſći ſwjatoprajenja jenicžkeho biſkopa we Bretagni, ſwjatemu Wilhelmej, wotměcź. Tutón ſwjaty je pſched 700 létami wjele tyſaz Bretonow pſched ſahłódnjenjom wumóźił. Tutej ſhromadźiſnje też ſwjaty Wótz ſapóſłanza póſćele.

Major Fey,

wótalny ewſtrijſki kommiſar ſa weſtoſcź, kiž prózowaſe k wutworjenju faſchiſtiſkeho ſtata bliſko ſteji, je ſo pſchi pſchetworjenju Dollfuſſowoho knježeſtwa ſa měſtneho kanzlera pomjenował. Wón naruna ſwojeho pſchedownika Winklera, kiž ſ kabinetta wuſtupi a wulkonémſkemu hibanju pſchiſtłuſchesche.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 22. ſeptembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,737	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendzelski punt	13,02	100 českoſł. krónow	12,38
100 ſwajc. frankow	81,25	100 franc. frankow	16,41

Barlinſka burſa ſtejeſche pod jaćźiſchćźom wiedniſkowje rěcže wo nowych napſawach k wuſtrowjenju němſkeho hoſpodarſtwa. Kurzy akzijow běchu trochu łěpſche. Też na wikach rentowych liſćźinow pokěpſchenje pokazowaſche.

Barliniſke produktowe wiki běchu zyle měrne. Se kłóſowym žitom ſo ſkoro dogra njewikuje. Kurzy ſa njepſchemjenjene. Sa jeczmjenjom ſo njepraſkeju, też ja wowſu běſche mjenje jaſima.

Wečera płaczeſche w Barlinju zentnar pſchańźy: 8,90—9 (8,85—8,95) hr., rožź: 7,10—7,20 hr., jeczmjenja, naſchtnjeho: 8,70—9,30 (8,60—9,20) hr., naſymniſka: 7,45—7,85 hr., wowſa: 6,75—7,15 (6,45—6,80) hr.

Wiki w Lubju.

Pſchańźa płaczeſche 8,50—8,75 (8,30—8,50) hr., rožź 6,90—7,10 (6,80—7) hr., jeczmjeń, naſchtni 8,25 hać 8,75 hr., naſymſki 6,70—6,90 (7,40—7,80) hr., wowſ 6,10—6,90 (6—6,80) hr., běrny 2,30—2,50 hr., ſyno 2—2,30 (2—2,20) hr., ſłoma ſ maſchinu mlóćena 80 hać 90 pj., muka, pſchenčžna 15,50 (15,25) hr., rżana 11,75 hr., wotrubY, pſchenčžne 5,20 (5,10) hr., rżane 5,10 (5) hr. Butra, ½ punta 70—78 (72—80) pj., jeja 10—11 (9—10) pj., twaroh 20—25 (20) pj., běrny 3 pj., kał, běły 5 (5—6) pj., cžerwjeny 6—8 pj., ſhdrożty 15—30 (10—35) pj., karoty 10 pj., jeđźna loboda 10 hać 15 pj., kołrabi 5 (8) pj., tórti 20—25 pj., zybła 7—10 pj., buny 20—25 pj., tomaty 10 (8—10) pj., ſłotej 5 pj., radiſti 8 pj., rjepjeń 8 pj., jabłuka 10 (5 hać 20) pj., měrnik 5—20 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſchenźa płaczeſche 8,60—8,70 hr., rožź 7 hr., jeczmjeń, naſchtni 8,50—9 hr., wowſ 6,20 hr., muka, pſchenčžna 17 hr., rżana 10,75—11,50 hr., wotrubY, pſchenčžne 4,80—5 hr., rżane 5—5,60 hr., ſyno 2,25—2,50 hr., ſłótna ſloma 1,30 hr., ſloma k ſaſſanju 1 hr., běrny 2,50 hr. Butra 1,50 hr., jeja 10 pj., kał, běły 6 (7—8) pj., cžerwjeny 7—9 (8—10) pj., ſydrożty 15—40 pj., jeđźna loboda 15 pj., zybła 10 pj., tórti (15 pj.), morchej 8—10 pj. Proſata 9—15 (8—14) hr., běhaki 30 hr.

Wiki w Khorjecžuſu.

Howjaſe mjaſo płaczeſche 60—80 pj., cželaze 60 hać 90 pj., ſkopjaze 90—100 pj., ſwinjaze 65—80 (70—90) pj., jeja 9—10 pj., butra 1,35—1,40 (1,30—1,40) hr., twaroh 25 pj., łany wołij 1,40 hr., liny 90—110 hać 110) pj., ſchćuki 95 (80—95) pj., karpy 90 pj., ſolóje, młode 40—80 pj., kury, kure 1,80—2,50 ſtapow, ſiwe 2—3,50 hr., tórti 15 (10) pj., kołrabi hocž 20 (10—15) pj., morchej 10 pj., jeđźna loboda (20—25) pj., kał, jeđźnaty 25—30 (10—60) pj., wjeny 10 pj., běły 7—8 pj., wirſiwjeny 10 pj., ſ ſelene 25—30 (2 ... pj., ſydrożty 5 pj., měrnik 3 ... tkěn 25—35 pj., wotrubY 5 pj., zybła 8—10 pj. ... 7—10 pj., běrny, ſyrowaſ 2,50 hr., běrny, puſt 2 ... jabłuka 10 ... 25—250 pj.

Ze ſkłaſiſe wiki w Wjerſchnu.

Pſchiſcženych ... 35 proſtwow a 173 bohatych. — Proſata płaczachu, małe 5—9 hr., ſrjedźe 9—11 hr., wulke 11—13 hr. Wowcy płaczachu, małe 18—28 hr., ſrjedźe 29—38 hr., wulke 39—52 hr. Wiki běchu ſ...

Płaczišwo w ſpytach ſu płaczitym podjeſćich wi... ſdjeł pak ſmu najpowniſene wjeſiſu, ſo njepſchemjenja...

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płačizny po złotej hriwn'e.

	21. 9.	20. 9.		21. 9.	20. 9.
Pšeńca	178-180	177-179	buny	—	—
rožka	142-144	142-144	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	nóđre łupiny	—	—
ječmjeń	149-157	149-157	žołte łupiny	—	—
wows	135-143	135-143	zeradella	—	—
kukurica	...	...	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	24,5-25,5	24,5-25,5	łany wosušk	16,4-16,5	16,4-16,5
rżana muka	20,4-21,5	20,4-21,5	snch. truhanč.	9,10 9,20	9,10-9,20
pš. wotruby	10,4-10,7	10,4-10,7	běrnj. kruški	12,6-13,0	12,6-13,0
rżane „	9,40-9,60	9,40-9,60	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,45
raps	—	—	rżana słoma	0,40-0,60	0,35-0,55
hróch, Viktor.	36,0-41,0	36,0-41,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,30-0,45
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,30-0,45
pjeluški	—	—	rečna „	0,35-0,50	0,35-0,50

Płačizny rěznego skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

21. ſeptembra

5 wol., 85 byč., 43 kruw., — jałoje., 549 ćelat, 112 wowc., 371 ſwini.

Płačizny za

ćelata: 1. 42—47 2. 36—40, 3. 32—35, 4. —;
ſwinje: 1. 52—53, 2. 50—51, 3. 47—48, 4. 44—46.

Za wobſah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

We cžeſkich njemčerach w Melbourne.

W awſtraliſkim wulkoměſcu Melbourne dóńdże ke cžeſkim njemčeram, jako chěmchu njeſaſtupjerjow ſ jich bydlenjow ſadźerj. Njeſaſtupjerjo wſchelaku domjazu potrjebu do poliźije mjetachu, jo beſche dróha ſłowjańſka ſ domjazej nadobu poſnyta. Naſch wobras pſchedſtaja, kak poliźija dróhu ſaſo cžiſći.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Xóžły w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo scěhowkam čilneho znjezbožerja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezbožerje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarjaku pomoc pytać. Smjertne znjezbožerje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny bdyz a hdyz wozjewja.

Čisło (Nr.) 219 — Budyšin — Sobotu 23. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Politiski tydźeń

S wulkim sajmnom a njewschěchnym wočakowanjom hladuje zyły swět na Lipsk a na wulki prozeß, kiž so tam dla sapaleřstwa w němskej žiwjenowni wotměwa. Tutón prozeß je najwjetschi žiwjeny runjeca a dospołnje pschedjawnosći so wotměwa. Kaž su naschi čitarjo hižom čitali, budźe tutón prozeß někotre njedźele trać, w Lipsku samo dźeše hač dwě njedźeli a potom njedźe wot 11. oktobra chodźa w žiwjenowni žanej w Berlinje dale jednać. We wukraju su so wschelazy ludźo napinali a prózowali, so bychu prozeßej sadźewki do puća kladli a jemu hewak hischće jeschkodźiej spytali. To pak so jim njeporadźi. Prozeß, wotměwa so, kaž hižom naspomnichmy, zyle sjawnje a może jón kóždy kraj nadrobnje sobu sćehować.

W Němskej mamy hischće druhu swojeslazu powěsć podać. Někto naspomni, hdyž druhe léta biježdźeloseje sady pschitrěchaj pscha, je wona lětsa pola nas hischće wo jara rjadnym liću wotběrała. Wěmy wschak, so chce knježerstwo po možnosći dobyte pschez symu dźerżeć a pschi tym někto i nowej mezu w tutym směrje dale wojerować. Někto też w Sakskej bitwa wo dźěło so wjedźe a bitwa na tutej cźežki póće so so hižom swjećelaze wuspołasće. S tcho wuthadza nadźija, so też Sakska so tym hižom wotbydlerstwom a žiwnym dźěłacerstwom do cźeje biježdźeloseje wuswobodźi.

Němske hospodarstwo chce někto z jasnym wócźkom za jasnym wotkyńcenym kónzom honjo wschitko to cźiniec a nadźijeć, schtož lud k lěpschemu stawej žiwjenja pozběhuje. S pozběhujeze rěcze němskeho kanzlera pschi wotewrjenju generalneje rady hospodarstwa tola też njedźiwelomnje wuhladźa, so němske hospodarstwo někto samerne dźěło wukonja. Wožebita kročel w tutym směrje nastupi so bjerja dokoła pschi spočatku twarjenja prěnjeje autowejeje dróhi w Frankfurcje. Němski kanzler sam běsche pschi tutym wulkim podawku pschitomny a jako prěni schpodu do jenje storži. Bórzy budźa so tam tyhaźy rukow hibacź a tuchi dźěłacerjo sahu druhich sobu do dźěła cźahnu, so by klónčuje sahe wschitke koleza hospodarstwa wjercźa.

Runo swojeje starosće wo němsku sunskowniu politiku a wo lěpsche wobhdlerstwo knježerstwo też swoje wocźi na zwonkowny politiku słožiše a so prózuje. Němcy w radźe ludow k srejischcźu dopomharj, kotrehoż je hódna. Stejimy psched wažnymaj konferenzomaj, psched schadźowanjom rady Swjatka ludow w Genfje, hdyž so němski minister f Neurath a dr. Goebbels wobhdlitaj. Wěsto politika Němskeje w pschichodźe runy puć pódźe, po kotrymž budźe njewustawajcy sa swoju runoprawosć mjes ludami wustupować. To placźi też wožebje wo prajschenju wotbrónjenja. Wěsto Francowska na žane wschelkuje nochze něschto wot swojeho brónjenja spuschćeć, haczrunjež Jendźelska a Italska na to tlóčitej. Ssmčmy wczipni być, kak so wschitke tute wažne politiske jednanja, kiž nam nahyma pschinjeseje, wuwija a kajke wuspěchi wone za europiske ludy pschinjeseju.

W Awstriskej je nowe knježerstwo swoje sastojnstwa nastupiło. Sću dele w nim wschelazy muzoju, kotřiž do prjedawschcho knježerstwa hłujschachu. Tola je so f pschetworjenjom knježerstwa kročel bliže fascháistiskemu statej stała. Wěso dyrbimy wočakać, kak budźe nowe knježerstwo dźěłacj a po jeho skutkach budźe so hatle wo pschichodźe poćudźowacj móz.

Schtož dalsche kraje a daloki swět nastupa, so w běhu minjeneho tydźenja wjele wažneho stało njeje. Najwažnische podawki wotměwaju so někto we wutrobje Europy, w Němskej, a zyły swět bo swojeje mozy cźahnu.

Dr. Schacht a dr. Schmitt wo nowym programmje k wobstaranju dźěła

Wo žrjedowskim, pobjedźenju generalneje rady hospodarstwa schtwórtk president němskostatn. banki dr. Schacht a němski hospodarski minister dr. Schmitt sastupjerjam nowin hamtske wobjewjenja rosłožcźataj a rosjasnitchtaj. Prezident němskostatneje banki rjekny, so pschescźerske roscźerjowanja wo praschenjach kreditoweje politiki nětkle pschihódne njejsu. Knježerstwo pjecza zyle konsekwentnje swój puć krocźi, a tutón puć njedyrbjal so f njetrjebabnych hrajkanjenj f militjardami mylicź. Němskostatna banka je dźerje po nětcźischim sakonju, kiž hischće do léta 1924 wrócźo žaha, w žiwjenj dźěławosći we wschelakim nastupanju wobunjesowana. Tola stanu so trěbne krocźele, f kotrymiž maju so wobunjesowanja wotstronicź, tiž w praktiskim žiwjenju žaneho prawa wjazy nimaju. Nowe pucźe su so praktiscy hižom nastupile. Nětko wo to dźe, so by so němskostatnej banzy smužnilo, so by też na sjawnych wikach hódnostnych papjerow sapschimnycź mohła. Kaž je to na pschikład jendźelskej banzy možno. Woparcźne su pjerja też wudawanja, so Němska malo pjenjes wobhdźi. Schtož je k hibanju hospodarstwa nutne, tu też je a budźe-li wjazy trjeba, może to němskostatna banka też bjez kóždeho stracha inflazije podać. Prezident němskostatneje banki potom na nasche 5 hacź 6 milijardow krótkotrajnych finanznych smenkow a podobnych zadankow w němskim hospodarstwje pokaja, kotrež pak žane němskostatna banka finanzowała njeje, ale ludźo sami. Bankowe sakonje maju so pschemenicź, wozbjebe na so wotstronicź generalna rada němskostatneje banki, kotraž mohła jenož tak dołho wukraj sajimowacź, dokhoż wukrajnizy w generalnej radze žydźachu. Hdyž pak to wjazy njeje, ma generalna rada po prawom jenož hischće to prawo, prezidenta němskostatneje banki wolicź. Ale też tuto prawo ma mało wusnama, dokelž pschi dźensnischich politiskich wobstejnosćach je wšo jenož tajki president němskostatneje banki možny, kiž w pschesjenosći f knježerstwom dźěła.

Pschemělnjenje gmejnskeho dołha njedyrbi so f tym stacź, so by so na dyrbjenske wašchnje do danjowego hospodarstwa sapschimnowało. Nawopak je organiske wumicje danje wotmyslene. Wjele gmejnow žiwi krótkotrajny dołh tak hižom saplacźjeź njemóża, a hdyž je w tajkich padach we wobkhodnym žiwjenju wurunanje možne, dyrbi so też sa komunalne kreditne hospodarstwo tajka možnosć k wurunanju namakacź.

Wobsteji hischće nadźija, so pjenježne wiki w běhu lět bjez tcho do 4-prozentowskeje danje frostu.

Němski hospodarski minister dr. Schmitt rěcźeše najpriedy wo politiju knježerstwa a generalneje rady, kiž dołhocźasne placźenja žada. Potom so f jenotliwymi naprawami saberajcy, kiž maja so hnydom stacź, so bychu pomoz pschinjesłe. S hospodarskeje nuzy pjecza jenož wundźeny, hdyž so kóžde hospodarstwo tak dołho pschinjeże, so so sabo wuplacźi, a so móże kóždy, kiž žebi něschto pschedewsa, f wěstym wuzitkom liczicź. Po njeběnernych schkodowanjach, kiž su po wójnje nastałe, wšo jenož pomału a po krocźelach dopołka pschinjdźeny. Knježerstwo pak je wotstronjeny konz sahnje spómnało a jemu je možno, swój program bjez parlamentariskeho hacźenja na dołhi cźas pschewjesć. Ssamo hdyž tu abo tam jenotliwa naprawa njeby dospołnje spokojiła, dyrbi so tola shromadny program w zyle runej cźarje pschewjesć.

Naprawy knježerstwa bychu so pschedewschźem do sćehowajcych tjoch skupinow dźěliłe:

1. **snižene dawkow a sjawnych cźežow,**
2. **snižene danje a kapitalnych podlańskich wudawkow, a**
3. **snižene podźela tutych wudawkow a wikowanjskich podlańskich wudawkow w hospodarstwje.**

S wustrowjenjom gmejnskich finanzow so najwjetscha starosć pozběhnich 10 lět wotstroni. Pschedewschźem so f tym hospodarstwo też w moraliskim a pschekhipskim zmysle wołoži. Dowěrjenje do dołhocźasnych naprawow dyrbi so w ludu sahu sakorjenicź.

Skónčnje němski hospodarski minister hischće raz jara rasnje myšle podschmórny, kotrež běsche němski kanzler wuprajił, mjenujcy so nawrót do primitiwnych wobstejnosćow žiwjenja na žane wašchnje njepschihódne, ale so dyrbimy pschedewschźem sa pozběhnjenjom powschitkowneho stawa žiwjenja hanjecź.

Nowe ważne zakonje

Němske knježerstwo je w žwojim pjatkownym pozjedźenju sahu zyły rjad ważnych wobsamknjenjow wotbyło a je sćehowaze sakonje dowuradźiło:

1. Němskostatny sakoń wo kulturnej komorje;
2. Sakoń k pschemělnjenju sakonja k sahopostajenju powołańskeho sastojnstwa;
3. Sakoń k schkitej wuwoja němskich tworow;
4. Sakoń wo patentowych rěcźnikach;
5. Sakoń wo wotamknjenju krajinow sa bydlenje e žydlenje.

Sakoń, wo kulturnych komorach postaja, so so pschi prawja komora sa němskostatne pismowstwo, komora sa nowinarstwo, komora sa radio, komora sa dźiwadło, komora sa hudźbu, komora sa tworjaze wumělstwa.

W sakonju k sahopostajenju powołańskeho sastojnstwa wotstronjeja so dwělomne pschecźenja, tiž f dotalneho teksta sakonja se 7. haprleje 1933 wuthadźeja. Pschedpisma roschěrjeja so też na sastojnikow, kotrež su do 8. haprleje 1933 wustupili.

Sakoń k schkitej wuwoja němskich tworow w žwojim § 1 sćehowaze postaja: dowos wupłodow f taskich krajow, tiž dowos němskich wupłodow wobmjesuja, móże so k schkitej němskeho wuwoja tworow tehorunja wobmjesowacź.

Němske justizne ministerstwo je sakoń wo patentowych rěcźnikach pschedpołožiło. Tutón sakoń žada sakoženje komory sa patentowych rěcźnikow.

Sakoń wo bydleńskim žydlenju je nětko sakonski sahlad sa naprawy postajił, kotrež pobrachowaiche a so jako njedosahk sacźuwacźe.

Wjednik němskeje delegazije do Genfa pschijěł.

Němski zwonkowny minister f Neurath pschi jeho pschijěźdźe do Genfa, hdyž so nětko rada Swjatka ludow schadźuje.

Claus Selzner, naslědnik Reinholda Muchowa

Wjednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Ley je wjednika župnych dźěłarskich bónkow w Pfalzu, Clausa Selznera, zrjadował němskeho fjerja, sa namětnego wjednika nazionalsozialistiskich dźěłarskich bónkow a sa wjednika organizazijskeho hamta němskeje dźěłoweje fronty pomjenował. Sdobom je so Selzner do makeho konventa němskeje dźěłoweje fronty pomjenował.

Ratarstwo so ze zawěsćenja njezastužerjow wuswobodźi

Němske kněžerstwo je jakoń wo pśicnjeńenjun pomoźy za njesaśužerjow wobsankło, kiž ju w bliźšichim casu wosebje. Tutón jakoń wojnje ratarstwo a lěsarstwo, kaž teź rybarstwo w kraju je sawěsćenja njesaśužerjow. S wuswobodźenjom wot winowatosće za dźěłodawarjow a dźěłobjerjerjow potrjechenych powołanjow winowatosć spadnje, pśinoschi do sawěsćenja za njesaśužerjow płaćiś. Pśichi wołożenju, kiž jakoń potrjechenym dźěłodawarjam pśinjeśe, dyrbi ju wocakaś, so tuchi dźěłodawarjo dźěłobjerjerjow tutu sumu po móžnosći wudźerža.

S pśichodnimi ju teź finanzowanje pomoźy za njesaśužerjow i dźěła i nowa rjadnje. Dotal měchu krizowe sastaranje hacź do schtyrjoch dźěłow němski stat a jedyn dźěł gmejny njesć. Pśichodnje zyle krizowe sastaranje němskostatny wusław ja wobstaranje dźěła a satwórjenje pśichodnich njesć. Tak gmejny pśichodnje wjazy ja krizowe sastaranje ju starać njetrjebaju. Teź němskostatne brěmi ju sa to wjazy njedawaju. Nimo toho so tuto postajenje gmejnym finanzuje wołoźi, wono teź hiśćeje sarjadnistwo sjednori.

Stónźnje je ju cźeja gmejnow ja pśichóśnatych jpontoźerskich njesaśužerjow sa cźaj wot 1. oktobra 1933 hacź do 31. měrza 1934 na 252 milijonow hrivnow měńšacźnje postajila. S tutym postajenjom ju dotalne cźeje gmejnow sa tute nadawki po nusnym zadanju gmejnow suźa, so by gmejnam nóno by'o, jasny hospodarski plan sestajeś, kiž sa bliźši cźas wěsće płaći.

Sakoń na 1. oktobra 1933 do mozy stupi.

Programm za Hannover

Zbonźa sobotu a jutśe njedźelu ju we Hannovru němskostatny sjězd Stahlhelmowych wjednikow wotmě-wa. Wjazy hacź 50 000 Stahlhelmarjow je do Hannovra pśichěło. Pśichi sjězdźe su nimo stabowego schefa Röhma wschitzy wotdźělenjaju schefoju w stabje wusche-ho SA-wjednika, wjednicy wuschich skupinow a stupinow pśisitomni. Sobotu popoldnju we 2. hodźinje appell wjednikow. Dokeź sala njedožaha, ju wjeschina wjednikow w Hindenburgskim stadionje sestupa.

Njedźelu dopoldnja shromadźa ju wjednicy wo-borneho Stahlhelma s wjednikami Scharnhorstskeho jwjasa. Do skhadźowanja němski dźěłowy minister Seldte s pschewodom wuschcheho SA-wjednistwa wjednikow Stahlhelma w stadionje powita. Sjězd ham major na wuzk. je Stefani wotewri. Wjeczor w 7 hodź. je powitanje na radnizy. K temu ju wjeczorne pikanje pschisamknje. Na njedźelskim sestupanju ju něhdźe 25 000 Stahlhelmowych wjednikow, nekotre tyśazy wjednikow woborneho Stahlhelma a wjazy hacź 5000 thorhojnikow wobdźěli. Dźeń sjězda ju na radio pschenjeśe. W strjedźischcu sthadźowanja steja rěcze wjednikow.

Wo Lipsčanskim procesu

Teź pjatk běśe jajnu ludźi a nowinarjowa ta prozeß wulki. Kontrola a pschepytanje sa brónjemi ju se samknjenej krutosću kaž schwórk pschewjedźe. Khartti sa pschipoślucharjow jenoź jedyn dźeń płaca. Tehodla běchu wežera druhi pschipośłucharjo pschischli.

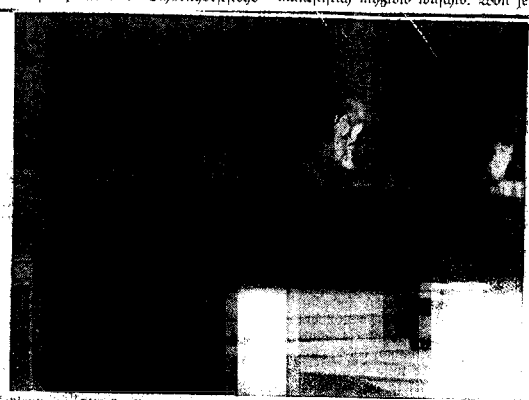
Pśichi spocatku jednanjow wyschichi němskostatny rěcnik wosjewi, so je rano telegramm se scjehowazym wobsahom dostał: „W brunej kuizy a w tukrajnych a wukrajnych nowinach jsym spalerjowa w němskej zemjowni podhladny. Běch wot 26. februara hacź do 1. měrza 1933 w Gliwizy a jsym tam w hotelu „Haus Oberschlesien" bydlił a w Gliwizach ju mje mnoh ludźo widźeli. Proschu jud, so by mje pschecźiwo tutym podhladam schkitał. Heines, wyschi stupinowy wjednik, policajski president a pruski statny rada." Po krótkej rosmolwje pschedbyźa lekarskemu wyswuskojnemu tajnemu radźe dr. Bonnhoefferej jslowo pschepoda, so by swój rozsud wo duchownym stawje wosstorzenego van der Lubbe wuprajił. Wón rozprajwjesche, so je wobstorzeneho wot 20. hacź do 25. měrza 1933 wospjet dokładnje pschepytał. Je měł s cźeluje jsylnym cźłowjekom cźinjeź, kiž tózdy thorosći wotpokasowasche. Tehdom jsym j nim bjes wobcźežnoscjow ju rosmolwjeć mohł. Wón mjesche nješto wěstego na sebi. Pschi wschich pschicźinach ju won jamo smějskolasche. Tola wo wěstych wěcach ju njerozprajł, mozebje wo swojim pozběhnitym puću s Holandskeje do Backina. Pschicźina pschepytowanja bě tehdy, so van der Lubbe jehź wotpokasowasche, dokeź sebi 3 njedźelske dołho pschejesche, so by ju wěź pospěschiła. Wobstorzeny je potom teź pschicźinił swojeho sadźerjenja mjenował a njeje žaneho dwěła wotstajił, so je jeho sadźerjenje s komnunistiskich myślow wuschło. Won je pjeca dyhł s pschiwołanom sa druhich hyez. Wězowniskowy nje... nowa-kał, schtoż by na někajke duschowne cźer... pokasowa-ło. — Na wopraschenja sakitarja, hacź je s hódź, je wobstorzeny pod wliwom hypnosy stał, je ... mołwił, so ma to sa dopołnjenje njerozs... Barti-skeho kriminalneho komunistara Heista ... schował, kiž je w Hollandskej sa dotalnum ... sterjerjow glédźił. Won rjekny, so je wot jeneho studenta jhonił, ... van der Lubbe pschiwiśował „mejinarodneho komunis-ta" byl. To je wobsebite sjednoscjenjowo, kiž wa po zyw. Hollandskej něhdźe 20 a w Leydenje, j wotkeź van der Lubbe pohadźa, 5 bohustawow.

Pólski statny wopyt w Gdansku

Pólski ministerski president Jendrzejewicz a pólski wikowański minister Carczyński pjatk rano k offizielnemu wopytej do Gdanska pśidźidźeschaj. Knjeześtwowy rada dr. Blume běśe hosćom s Gdanska hacź trajnym mjesam napschećo jeź, so by je w mjenje gdańskeho knjeześtwa pschi nastupjenju gdańskeho kraja powital. Na Gdanskim hlownym dwórnischću, kiž běśe s gdańskimi a pólskimi thorhojemi wappnjeny, běśe wulke witanje. W mjenje gdańskeho knjeześtwa senatorowe dr. Kluck, dr. Wiercinska-Keiser a Batzer pólskich hośći powitachu. Dopokanja wotměchu ju jwuczene wopyty a snapschećzne wopyty. Popoldnju Gdański senat witanje na radnizy a wjeśor hośćinu w radnizowej cźerwjenej sali wuhotowa.

Skhadźowanje zwjazka ludow so wotewri

67. sthadźowanje rady Swjasła ludow je ju pjatk dopoldnja s pschedstawom norwegiskeho jwenkowskeho ministra Mowinckela najpryedy je stajnym pośedźenjom wotewriło. Němske knjeześtwo sastupuje wupósłanz Keller Franzowske knjeześtwo sastupuje pósłanz w Bernje, brasja Claucel, jendźelske knjeześtwo je s wo'schim sastejnikom jwonkowneho ministerstwa sastupjene. W pośedźenju so gdanski komunis-sar Swjasła Ludow Rosting sa direktora mjenischineho wotdźělenja pola sekretariata Swjasła Ludow pomjenowa.

Hlowny wobiskrjenny w Lipzeńskim prozeßu. Sajimowa fotografija, kotraž je ju wo sapalerju nem-

skeje žejmoinje van der L... sudniskim jednanju sfotowiła.

Ze Serbow

W Budyšinje, 23. ...ra 1933.

...ho nadźeje. Wječera wjeczor w ... 738, ...ter-/ 5 a thermometer w... ...a ... ... 8 hodź. ... 740, ...

pj., rhabarber 10—12 pj., jódžna loboda 12—15 pj., radiški 10 pj., tomaty 10—20 pj., pruńuzy 20—25 pj., jabluka 10—20 pj., kruschwy 10—15 pj., nowe bérny 10 puntow 35—40 pj., méd w schkleńzy 1,60—1,70 hr., méd bjes schkleńzy 1,40—1,50 hr., lany wolij 1,40—1,50 hriwnow.

— **Budyske haptyki** ßu wschédne duy hacź do 7 hodź. wjeczor wotchorjenc, njedźelu pak famknjene. Nózmi służbu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena haptyka ſ mjeńschanym wotmjenjenjom. W septembru je to mjeńschanska haptyka na Hlownym torhoschczu.

— **Skutkowny, jara pschiwabjazu dekoraziju wutkadnych wokrusow** ſe jnatymi Kühlerſkimi wudźełkami tuchźwilu firma Wilhelm Rudolph, najwjetſchi dom tschtyrkowanych tworow na Kěžorſkej dróży 16 pokojow. Rudolph pschedstaja wulku Kühlerez fabriku ſ motorſkim cźerjenjom. Kühlerez drasta ßo hižom léttdjesatki dołho ſ dobrym hodźenjom, wurjadnej dźerſliwoſcu, ſtrowotnymi lépſchinami a tmjotocźu wupamjenja. Mózemy wopraudźe prajeź: ſchtóž je raz w Kühlerikej drasze khodźił, pſchi njej woſtanje. Wjes kupnjcho dyrbjenja móześe źehi dobre Kühlerſke wudźełki w jenicźkej Budyſkej pſchedawarni, pola Rudolphez na Kěžorſkej dróży wobzjadacź.

— **Wupiſkowanje wodawoda.** Kaž ſ dźenſnjſchcho woſjewjenja wuchadźa, ßo pschichodny ſchtwórtk 28. a pjatk 29. t. m. wodowe rowy wupiſkuja. Pſchi tym móże ßo nałkwilnje woda ſamnjeźcź. Teź je ſ mjeńſnami ſlabſchi cźiſchcź wody mózny. Tchodźa je mudno, pſchi wuźiwanju kupańſkich kachlow a wohrjewańſkich apparatow w njenjewanym cźaſu ßo pſiedy pſchiſkwědźeć, hacź dołcź wody bźeź.

— **3 dobycża Sakſkeje krajneje lotterije.** Dobycże wo 2000 hriwnow padźe pſchi wjeźeranſchim cźehnjenju Sakſkeje krajneje lotterije na łóſ cźiſło 35 914 do tudomneje Rothener [illegible] kollekzije na Kěžorſkej dróży 22.

— **Sakſka krajna loterija.** Wjeſt pjatowanym cźehnjenju 5. rjadownje 203. ſakſkeje krajneje loterije (17. dźeń) padźe dobycże wo 10 000 hr. na cźiſło 100062; dobycże wo 5000 hr. na cźiſła 11598 30624 38646 69601 72787 14260 142357; dobycże wo 3000 hr. na cźiſła 27862 40205 43048 45760 56563 68864 70828 71639 94966 105248 110779 124299 128591 134337 138365 147949; dobycże wo 2000 hr. na cźiſła 3079 12345 13733 24412 24919 25008 25401 27848 32990 45210 48624 54288 57016 59619 61427 61484 65074 67285 70120 71658 73224 75857 76551 84[illegible] 89[illegible] 94401 [illegible] 102[illegible] 107 7246 11945 [illegible]40 12[illegible] 13[illegible] 13[illegible] [illegible]3 14[illegible] 15[illegible] 16[illegible] 17[illegible] 18[illegible] 19[illegible] 20[illegible] 21[illegible] 22[illegible] 23[illegible] 24[illegible] 25[illegible] 26[illegible] 27[illegible] 28[illegible] 29[illegible] 30[illegible] 31[illegible] 32[illegible] 33[illegible] 34[illegible] 35[illegible] 36[illegible] 37[illegible] 38[illegible] 39[illegible] 40[illegible] 41[illegible] 42[illegible] 43[illegible] 44[illegible] 45[illegible] 46[illegible] 47[illegible] 48[illegible] 49[illegible] 50[illegible]

— [illegible]

G[illegible]

[illegible]

S [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

Předawamy tunjo!

Wobkedźbujće naše znowa wupyšene wukładne wokna — podajće so na zajimawy překhod po našej

Rudolph-pasaži

Porućamy Wam mnoho nowych łušnikich poskićenjow našich znatych dobrych Rudolph-kajkosćow po płaćiznach, kiž Wašu wutrobu wješe zwjesela

žana njedobra, špatna twora

Prosymy, cyle bjez nućenja můžeće so na našich hobrskich składach wo woprawdźitosći přeswědčić. — Wała samna łušnina je, hdyž kóžde poskićenje hnydom wuwuźiće.

GEORG HALLER

Přeni a najstarši specialny dom za nohajcy, wolmane twory, trikotaže, štrykow. módy, dźěłace woblečenje

na Kěžorskej drózy 16

Wupjerki we wšěch sěrotnosćach **łožowe** damasty smuhaty płat płachty wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Sprawna, służobna

holca

do hródźe a na polo so pyta we Worklecach čo. 60

K

běrny zběranju

wšitke druzinu

korbow

podawa dobre a tunje

Otto Stein

na Kamjentnej hasy 12

Srědki

K namoćenju sywow

Upsulum, Ceresan, Corbin, koprowy vitriol atd.

dregownja

Erich Winter

w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy 14

Georg Bürgel nasl.

mějićel Hermann Lehmann

na Hornčerskej hasy 28

NSU **Puch**

Jězdne kola, motorske kola automobile, wuporjedźenja sklad narunańskich dźělow

Austro-Daimler **Fiat**

Ćež njedźelu wotewrjene

Hosćenc w Sernjanach

Jutře njedźelu wot 12 hodź.

kehelekulen'e a třen'e wo myto

wot 8 hodź. **rejc**

Přećelnje přeprošuje **kołojězdne towarstwo w Rózeńće**

Hosćenc w Šunowje

Jutře njedźelu **třen'e a kehelekulen'e wo myto, wječor rejc**

Kołojězdne towarstwo — **hosćencar**

Jeli Was

hłowa boli,

jeli so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li fałdki,** tak zależi to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawočnicy wobstarać wot

Erich Lenz, wosebity optikar

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

O Radijowe apparaty O

Ludowy radio dospołny jenož 76.— hr. z wótřerčakom a reikami.

A druhe apparaty we wulkim wubjerku, podźelne płaćenje poruča wěcywustojny

radio-Böttger

na Sukelnskej hasy 3 — Telefon 2305

Hdyž do Budyšina přińdźeće

Tnjezapomńće, sebi moje 6 wukładnych woknow a 11 wukładnych kašćikow wobhladać. Namakaće přeco nješto wosebje rjaneho a přihódneho.

Albert w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

Wiśne płaćizny w Budyšinje.

23. septembra 1933.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja. Najlepše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnišša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšenica	50 kg	8,60	8,75
Rožka	50 kg	7,00	7 10
Ječmjeń, lěhny	50 kg	8,50	9,00
Ječmjeń, nazymski, 2cjadkaty	50 kg	7,50	7,75
Ječmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	—	6,75
Wows, nowy	50 kg	6,30	6,50
Wows	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	—	—
Syno	50 kg	1,80	2,10
Słoma z mašinu mlóć., pras.	50 kg	—	0,70
Słoma z mašinu mlóć., k zasł.	50 kg	1,00	1,20
Słoma z cypami mlóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	—	3,00
Jeja	1 štk.	—	0,10
Pšenična muka 60%	50 kg	—	15,50
Ržana muka 60%	50 kg	—	12,00
Pšenične wotruby	50 kg	—	5,25
Ržane wotruby	50 kg	—	5,25
Husy	1 štk.	—	—
Prosata 125 štuk	1 štk.	8,00	15,00

Prasace wiki dźěchu nowonjo.

Čehodla bjeru za ćeńke měcy jenož Persil?

Persil mam přeco w domje. Wěm, zo šaty při płokanju njoćerpja. Čehodla bych dyrbjała potom druhi płokański srědk kupować?

K płokanju pisanych a ćeńkich šatow bjeru khopatu łžicu na 2 litraj zymneje wody.

Persil bleibt Persil

w duch tłuczte Sachsen

---

368 jězdn. kolow

hižo 1łta předach. Mój wulki wobrót dopokazuje, zo też Wy jara přihódnje pola mje kupujeće. Přez 250 jězdnych kolow znamikow kaž Brennabor, Diamant, Górićke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakaće pola mje na składze. Najlepše trajace rukowanje. Wotpłaćowanje dowolene.

Wulki sklad narunańskich dźělow. Telodla wuporjedźenja najspěšniše wuwjedu. Wobkedźbujće mojej wukładnej wokno na Hornčerskej hasy čo. 18.

J. Schieback, na Mužakowskej drózy 4

Nowowotewrjenje konditorńe a kofejown'e „Schöppe"

Wozjewjamoj z lutym, zo dźensa rad wopytanu konditorńu z přidružanej pjekarńu wotewrjamoj.

Rudolf Hahn a mandźelska

na Kamjeńtnej hasy 43 — Telefon 3020

Míele

na wupěšniša centrifuga

D. R. G. M. **Čistoněmski wudźěłk** D. R. G. M.

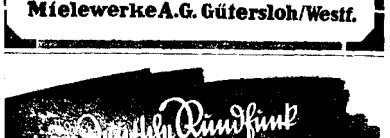
Po mlokarsccy čiste zběranje smjetany, njezerzawjace bubony z fosforowe'e bronsy přećiwo mazanej a wopłoč. wodze skitane ćerjenje šumpaćomne sudobjo za połne mloko dźerżliwe emaillowanje • njeznićomne ćerjenje lohki běh

Pruhujće při kupjenju centrifugi też prašenje, hač sebi nětko hnydom lěpje elektrisku centrifugu kupiće, dokelž elektrisk. centrifuzy słuša přichod.

Miele-butrowe mašiny, butrowe měšaki, butrudźělaki, maju runje tak wysoku hódnosć kaž **Miele**-centrifugi a su po kajkosći měrjene, wurjadnje płaćizny hódne.

„**Miele**"-nastroj kupić rěka, najwyššu mašinu znapřećnu hódnosć za swoje pjenjezy dostać

MielewerkeA.G. Gütersloh/Westf.

40 Seiten stark, mit Wellenprogrammen, vielen Bildern und Artikeln

Die bestausgestattete und inhalterichste Deutsche Funkzeitschrift

Mit Geräteversicherung

Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf. Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

Meblowy Šołta

Před Sulełskimi wrotami (Lehmannec młyn)

Najwjetši wubjerk

łěharnjow, kuchinjow, bydlenjow, blidow, stólcow, pólstrowanych meblow

Wobhladajće sebi bjez kóždeho nućenja mój sklad.

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět".

kotraž hromadźi najlepše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1.	Alois Jirásek: **Filosofska histori'a.** Powědańčko.	1.00 hr.
2.	Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra.	—.50 hr.
3.	J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko.	1.00 hr.
4.	Adolf Černý: **Serbske wobrazki.**	1.00 hr.
5.	Mato Kósyk: **Pśerada Margroty Gera.** Dolnoserbska episka pěseń.	—.50 hr.
6.	Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko.	—.50 hr.
7.	Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće.	—.50 hr.
8.	Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w troch jednjanach.	—.50 hr.
9.	J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-eniska baseń.	1.00 hr.
10.	**Ruske byliny** z driewjerźami Měrćina Nowaka.	2.00 hr.
11.	Jan Lajnert: **Wyskow sapy, syzow kapy.** Basn'e.	—.50 hr.
12.	Teréza Nováková: **Na farje.** — **Halžki.** Powědańčka.	1.00 hr.
13.	Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje.	—.50 hr.
14.	Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. zěl.	1.00 hr.
15.	Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. zěl.	1.00 hr.
16.	Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko.	—.50 hr.
17.	Adolf Černý: **Serbske hobrazki.**	—.50 hr.
18.	Božena Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žywjenja pastyrskego žowća.	—.50 hr.
19.	Romuald Domaška: **Pokładopytař.** — **Le chevalier de saxe.** Stawizniski powědańcev.	1.00 hr.
20.	J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych** Roman serbskeje nyjaceje duše.	1.00 hr.
21.	Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.**	1.00 hr.
22.	Božena Němcowa: **W groze a pód grodom.** Powědańčko.	—.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pf. drózše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smolerjec knihićišćerńa a knihařnja, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Předźenowe linolejowe **tepichi** tkaniny za běhače, předlohi wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Powěda so wo tym

fotowe dźěła

wuwića a wobrazy, fotowe aparaty a potrjeba

Erich Winter

w Budyšin'e na Kamjeńtnej hasy 14

Młoda, syzna

kruwa z pastwy

cyle blizko k 2. ćeleću, mjez dwěmaj k wubranju je płaćiny hódno na předań

w Nowej Wsy čo. 18 p. Rakce

Rjane, młode, ranšoprusk

kruwy

z ćelatami a młody skót je na předań a k zamjenjanju

w hosćencu „Bärenschänke"

na Hornčerskej hasy

Spěwarske

serbske a němske we wulkim wubjerku

Serbska knihařnja

na Lawskich hrjebjach

Přiloha k čisłu 219

SERBSKE NOWINY

23. septembra 1933

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow

Zhromadźizna sobotu 16. septembra w Serbskim Domje

Dźensniši dźeń je za naše serbske kulturne prócowanje naš serbski spěw mózemy rjec jenička podłoha, na kotruž mózemy zaso założować wšitko naše kulturne dźełło. Spěw ze swojim kuztom, spěw ze swojim wahbjenjom přima so wutrobow a dušow, a je daloko wot wšeje politiki zdaleny. Serbski spěw hrěje wutroby Serbow a zahorja a zjednoća je k zhromadnemu dźełu za naš serbski lud, kiž ma we swojej kulturje, we swojim pismowstwje a předewšém tež we swojich spěwach tak bohaty pokład, zo jón ani njedopóznawa. By z hrěchom było, bychmy-li so nadobo wšitkich tutych drohotnych kubłow, kotrež nam naši wótcowje zawostajichu a tež hišće žiwi dźěłaćerjo na kulturnym polu darichu, zanjechać a zaspěć chcyli. Lud, kiž swoje kulturne kubła zacpěwa, njeje hódny, zo jón zemja nosy.

Tehodla lubi Serbja a lube Serbowki, je waša winowatosć, zo sebi ważiće tute kubła serbskeje kultury, kiž su z domjaceje zemje wurostłe. Je waša winowatosć, zo so zaso ze wšej mocu a bjez kóždeje bojosće do dźěła daće, dokelž tu žanych zadźěwkow njeje. Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow je na swojej poslednjej zhromadźiznje wobzamknył, zo ma so nětko zaso wšudże pilnje na serbskim spěwnym polu dźěłać. Docyła běše zhromadźizna tam horjekach w Maćičnej jstwi Serbskeho Domu skhadźowanje, kiž pod tutymi khutnymi myslemi steješe a w kotrejž přitomni dopóznachu, zo je nuzne, zo so zaso dźěła.

Zhromadźiznu nawjedowaše kulturny referent za serbske należnosće knjez wučeŕ Pawoł Nejdo-Khwaćićanski. Zhromadźizna započa so z wuspěwanjom našeje narodneje hymny „Rjana Łužica". Knjez wučeŕ Nejdo witaše předsydow a dirigentow serbskich spěwnych towarstwow, kaž tež přitomneho zastupjerja wyšnosće. Na to knjez zapisowaŕ Dučman protokoll posledneje zhromadźizny přečita. Knjez Nejdo wozjewi, zo wot 1. januara 1934 nihdże wjacy žane žane tak mjenowane dźiwje towarstwa njezmějemy, wšitke dyrbja pola zwjazka organizowane być.

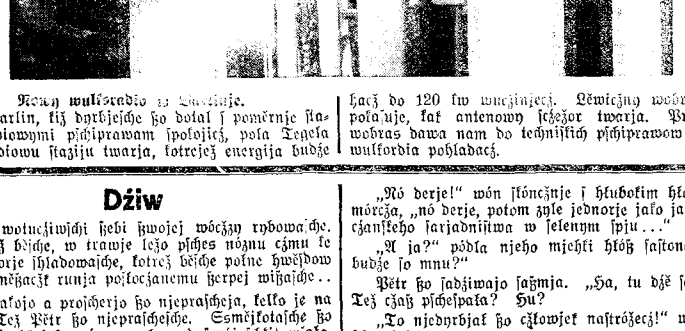
Přeńdźo k dnjowemu porjadej knjez Nejdo najprjedy wo našich powšitkownych poměrach rěčeše. Pokaza na njejasnosće, kiž tam a tu wobsteja a kotrejež dla so nihdże k prawej dźěławosći njezhrabaju. W bliższim času so stanje, zo so knježeŕstwo wo našim położenju wupraji (to je so nětko mjez tym stało. Red.) Knjez Nejdo potom wo wobsadźenju zwjazkoweho wjednistwa rěčeše a na to pokaza, zo so njemóže nichtó postajić, kiž njeje w zjawnosći znaty. Knjez referent dopominaše na słowa knjeza wyššeho presidenta Kuby, kiž je prajił, zo budże so Serbstwo škitać a zo so jako drohi pokład němskeho stata wobhladuje. Potom namołwješe, zo dyrbimy w našich rjadach na porjad, disciplinu, idealnosć a pilnosć hladać. Dyrbimy wšitke mocy skoncentrować na zhromadne skutkowanje.

Nětko séčhowaše wobsadźenje předsydstwa zwjazka serbskich spěwnych towarstwow. Knjez Nejdo namjetowaše jako privatna wosoba za prěnjeho předsydu knjeza wučeŕa Zobu w Bukecach, za druheho předsydu knjeza Lorenca w Budyšinje, za prěnjeho dirigenta knjeza wučeŕja Winarja z wuměnjenjom, zo so z Kamjenca do Budyšina abo jeho blizkosće přesydli. Za druheho dirigenta namjetowaše knjeza wučeŕa Wjelu w Bukecach. Prošeše knjeza direktora Krawca dale wo podpjeru a dobru radu we wšitkich našich spěwnych należnosćach. Za pokładnika referent knjeza Wowčeńka w Budyšinje a za zapisowarja knjeza Dučmana w Budyšinje namjetowaše. Zhromadźizna namjet jenohłósnje přija.

Potom rozłoži knjez Nejdo stejnišćo zwjazka. Zwjazk wostanje samostatny jako spěchowaŕ a pěstowaŕ serbskeje kultury a spěwa. Wšitke serbske spěwne towarstwa dyrbja zwjazkej přistupić.

Štož naše skutkowanje nastupa, je so na poslednjej zhromadźiznje wobzamknło, zo chcemy čakać. To njeńdże, dźełać dyrbimy. K temu knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc namjetowaše, zo wostanje při tym, zo so 24. novembra něšto khutneho a w februaru něšto lóšeho poskići. Rozpominaše so na to, hač njeby snadź móżno było, něšto ze Zejlerjoweho žiwjenja z khórami, solistiskimi mocami atd. poskićić. Na woprašenje knjeza wučeŕja Nejdona so zhromadźizna zasadnje za wuhotowanje nazymskeho koncerta wupraji, zadźěwka njeznaja. Tu so postaji, zo so dirigentoju towarstwow a zdobom předsydstwo zwjazka sobotu 30. septembra pop. k posedźenju w Serbskim Domje zeńdu.

Po tutym wobzamknjenju so hišće wo někotrych wšelićinach rěčeše. Knjez hudźbny direktor Bj. Krawc sebi wosebje přeje, zo by so njetrjebawša kritika wostajiła. Knjez Nejdo prosy jenotliwe towarstwa, zo bychu swój přinošk na zwjazk zapłaćiłe. Njebě ani hodźinki zašło a cyły program so hižo skónči. Njech je to dobre znamjo za přichod, tež wo wšitkim našim jednanju a prócowanju. Skónčiwši posedźenje knjez Nejdo kóždeho napominaše, zo by swoju winowatosć činił.

Nowy wulkostacja w Lawrence.

Za Barlin, kiž byrbješe so dotal z pomérnje starymi radiowymi přihotowanjemi spokojić, pola Tegela nowa radiowa staziju twarja, kotrejež energija budże hač do 120 kw wuczinjeć. Lětušny wobraz nam pokazuje, kak antenowy sćežor twarja. Prawiczny wobraz dawa nam do techniskich přihotowanjow nowcho wulkordia pohladać.

Edison a kwasny dźeń

We stawnym amerikanskim wumamarju Edisonje so jara mjenje abo bóle fantastiskich stawiznow powěda. Tu jeho wuma pak je jako wěrna zaswěna.

Edison rozesće sady stolca knjeńny May Stillwellej, jenoje we kotrej pisańni přihotajesće młodeje knjeńny, jako so tuta wobhladny.

„Što so tebi myslałoš?" wona wopraša, hdyž so wróći.

„Što so tebi myslałoš?" wotmołwi Edison wótre nadźijo, wjeselaj dobre wašo bě čitajo rěčane hlawa tola přikiwa.

„Što so mje dopowjedaš?"

„Što?"

„Što, hodźiwaš; tola snadź je něšto činiła, kotrež w mojich wočich přihodniše."

Wón bě May tole wupraji, tu so Edison nad njeprijatnosći rjeńny:

„Knjeńna Stillwellej, w poslednim czasu sym wjele na Waš myslał a — sćeji hospodźina, wón je Waš radu sy swoju ženu wuwolił."

„Ale knjez Edisono! To so njehodźi! Nó, wotmołwće mi!"

„Móžu to rozumić — rozumju to! Jenoje w žiwjenju njetrjeba sebi na to pomyslić, jo mohł Wam wosebity Edison z tajkim prašćenjom bliže stupić. Ale — wos-

---

Dźiw

Pětr wotnuzdźiwšchi sebi swojej wóčzy rybowaše. Dołhi kaž běše, w trawje ležo psches nóznu cznu ke njebju horje zhladowaše, kotrež běše polne hwězdow a hdyž mějaćt runja poćoćanemu žerpej wiššaše..

Dundakojo a prosćerjo so njeprašćeja, kelko je na czasu. Tež Pětr so njeprašćeše. Semjětkotaše so k temu, so bě jeho nóz pomału pod zwój zchlit wałka, mjes tym so bě spał. A zaczuwaše, so derje czinješe, so pod jeje zchtitom wędźeć. Tola nětko, hdyž bě płónčko domcźt zchło, i klina semje syma wuzłupowaše. A z njej njezmilny hłód pschinđźe.

Pětr stany. Do zwojeho płaščeża so zababiwšchi naczaješe wuschi. Kotwotoko czichina. Tola potom jena halosa praśkny a poźkuchaše so, jako bychu so trocźele blizśe.

„Strażnik to njeje!" so Pětr směrowa, „tón mózniho, rasnisko stupa." Wón směrom wośa a ledy so kiwny. Wędźeše, nětkole je człowjek jenoź hischcze nětotre trocźele wot njeho idaleny; ale běše tajka cima, jo njemóžeše jeho spóznać.

„Hej hako! Schtó tu je?" Pětr jawoła. Jaźny, trótki załschik, a najróżane „Mój knjeźicźko!" běše wotmołwa. Potom žlyčeše, taj žonta czekaše. Z trótkimi, spěchnymi trocźelemi runja psches czahanej k parkowym wrotam běžeše.

Pětrej běše to žnjeńčne a wón so žměješe. Dale trocźo so dopomni, so w swojim restorthanym płaščeżu a z njetruhanej brodu w mjeswocźu mało dowéry łudźuje. Ale sobom so też na to dopomni, so dźe je czima a žonta wjcho to widźeć njemóžeše. Bě k parkowym wrotam dochwatał. Hdyž chcyche je wotewrić, so njewoczinichu. A bóle też ja żeleźnu ruczizu torhał: wrota běchu zawrjene!

„Nó derje!" wón słóncznje z hłubokim hłosom samórcża, „nó derje, potom zyle jednorje jako jatry mělschczanskeho sarjadnistwa w selenym spju..."

„A ja?" pódła njeho mjehki hłóś zastona, „schto budże so mnu?"

Pětr so sadźiwajo sažmja. „Ha, tu dźe saso sće! Też czaj psches pschespała? Hu?

„To njedyrbjał so człowjek nastróżeć!" wona czichje rjekny.

„Nó haj!" wón pschida, „ale nětko so wjazy njebojicże, niż wérno?"

„Tola! Boju so, jo tu do ranja wjazy won njemóżemoj!"

„Tak? Hdy dha park saso woczinja?"

„We 8 hodźinach, mój knjeże! Nimaće dha czaśnik?"

„Nź, moja knjeni..."

Wona hłuboko žnchowaše. A jeho tuto žnchowanje jara hnuješe.

„Pytaja Waš doma?" so wón pschećerjelnje wopraschja.

„Wšo, mój muż tola dożyła njewź, hdże žym."

„Ow jej!" Wón dyrbješe so žmjeć. A spodźiwnje, wona so žobu žměješe.

„Dyrbimy wótsje wołać!" Pětr namjetny.

„Boźedła!" Wona so naboja. „Pomyślcże žebi tola jenoź, je-li naju hromadźe w tutej hodźinje we parku nadeńdu!"

„Saklepane, haj!" wón pschihłożowaše, „tu je jenoź jedyn wupucź: saleju psches płót, doběžu po straźnika a tón Waš wuźwobodźi!"

Zona so czichje saźmja. „Ach nź! Rózdrěječe žebi pschi tom žwój wobsek. Płót je też pschewyżoki a horjeka ma wjele kakaczkateho grotu..."

Ale Pětr běšche hižo na płocże. Khort nź, to běšche czežki nadawk. A człowjek nima wjele mozy, hdyž njeje tři dny dołho žaneje człopleje kżiczli do żołdka dóstał...

„Wostajcże jenoź! Wostajcże! Snadź dha pomha nam někajki dźiwl"

Wón dele skoczi. „Wěru do dźiwow žym žhubił", wón snap'chczíwi, z trochu hórkim hłosom, „człowjek so ženje na to spuschczecź njemóże!"

Wona saso žpchowaschc. A žobuschczuwajo žpchowaschc też wón. Potom na kawku so žydnywschi mjelczeschtaj.

„Někkole žym hłódna", wona kaž pschi žebi schepny, „mój luby Bożo! Mějcże, mój knjeże, běch mjenujcy w mjesce nakupowała, a psches park so wrócżejo, so jara sawjeżelich. Tute nalićzne popoldnjo běšche dźe tak rjane! Haj, žebi pomnyślich, lehnjech so hischcze thwilku do seleneje trawy a žonich do módreho njebja. Tu žym nětko wuzka a straźnikowe žwonjenje psches spała..."

„To je żalostnje" ju Pětr wobjarowaschc, „mi so podobnje seńdźe!" Wón z pród'nej hubu pożerasche. „Tu Waśch muż potajtim niczo k jédźi nima?"

„Nź, mój knjeże! Toschu, w kotrejž je jédź, žebi tola žobu wjach..."

„Wšo! Nó haj!" Hórko a bolośnje so posmčwkowaschc. Jeho hłód njeśćerpnje postupowaschc — we żołdku jeho bolesche, każ ledy hdy...

„Njechacże Wy nicżo jéść?" wón rjekny.

„Ja? Ach nź! Njeby mi dożyła žkodźało, hdyž žebi na to myślu, so je wón nětko polny staroscże, žnadź žwarjo na muje czaka. Mjenujcy... žmój so halle njedawno wożenikoj..."

Pětr žortowaci pojpyta. „Potom drje žmóm hischcze po czasu žbože pschecź...?

myślęce hebi wěz jónu. Porěčeče je swojej maczerzu wo mojim namjece a dajece mi potom po możnosći prawje bórzy wotmołwu."

Nasajtra knjeżna Stillwellez do knjeza Edisonowego namjeta sposli, a hižo dźiwjeć dnjow połdźišcho mósche jako jeho młoda žona do jeho stronneje vile lacźahnyć, kotruż Edison lehdy wobhladźowaše. Sobu młodaj manželskaj do vile pichnjidźeichtaj, Edison k swojej žonje rjekny:

„Nětko, lube dźěćo, hižo tu wschitko tak pichtowaj, jo by so ći spodobało; nje pak durbich na schowrěć hodźiny samolwiće. Dyrbju jónu do swojeje powmówarinje hić, hnydom pak so zaso wróću."

Wjerć hodźin posdźišcho jedna z jeho pischerjelow pichnidźe, kotrehož bě pischeprošył, jo by z nim a z młodej žonu wječerjał. Hdyž nimo posnytowarinje pichnidźe, w kotrejž žiwjen pyknj, pichnidźe jemu myślička: Sadobywarjo! Wón khětrje durje wotčini a zastupwichi ho njemało dźiwuje, Edisona pichi dźěle wuhladźa.

„Ale člowjejece!" wón wschón pischekwapjeny jawoła. „Schto dha tu činiśch?"

„Pituje dźělam!"

„Dźenża, na twojim kwasnym dnju!?"

Zyle samotany Edison na swojeho pischeješa pohlada, a potom jo sašmjawschi rjekny:

„Mój luby! Kajke jsoš, jo sy pichijchoł! Sym pichi swojim dźěle bohužel jabył, jo mam hižo někotre hodźiny młodu žonu w domje!" nk.

Radio

Njedźelu 24. septembra słyšichmy:

Königswusterhausen. Nimo znateho njedźelskeho programa: 8,55 rańscha swjatočnosć Potsdamskeje młodźiny. 11,30 Bachowa kantata z Lipska. 12 konzert se Stuttgarta. 13 konzert z Hamburga. 14 němske žně. 16,30 konzert. 20 orchestrowy konzert.

Lipsk. Nimo znateho njedźelskeho programa: 8,20 evangelska rańscha nutrnosć. 11,30 Bachowa kantata. 12 konzert. 14,25 pokiwy za rataśtwo. 15,40 wjesela hodźina za młodźinu. 16,30 konzert. 20 konzert.

Hišcheje wanje z njedźelskeho programa. Köln-Langenberg: 20 žnjowy dźakny swjedźeń. Frankfurt 20 wječor wschelčijnow. Mnichow: 18,35 hudźbna elgenda „Palestrina". Wien: 20 wječerka „Mina z Bernthelm."

Póndźelu 25. septembra słyšichmy:

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programa: 15 za žony. 16 konzert z Wrótslawja. 18,05 zabawna a rejwańska hudźba. 19 hodźina naroda. 20 ludowa hudźba z Frankfurta. 21 komedija „Ingeburg".

Lipsk. Nimo znateho wschědnych programow: 15,10 za žony. 19 hodźina naroda. 20,55 z njesmjatcho znatkowanja naschich komponistow.

Hišcheje wažne z dnjowcho programa. Wrótslaw: 20,10 ludowy konzert. Köln-Langenberg: 20,05 z opery „La Traviata". Frankfurt: 20 ludowa hudźba. Mnichow: 20 zabawny konzert. Wien: 18,55 opera „Tannhäuser". Stockholm: 20,45 wojenska hudźba.

Žadna listowa znamka

Pjeć wjazy dyrbi 40 letami lačnik hólcej w Schwedskej swoje starymi listami swojeje wowki list z wopačnym cźišcerjom prěnjeje schwedskje listowoje znamki po 3 šilingach w žołtej mešo selenej barbje namaka. Hólcej znamku na Stockholmskeho mikawarja z listowymi znamkami za 8 hriwnow pschedа. Znamka pichnidźe potom do Wina, Parija a Barlina a njedawno nětko ju schwedski hólcej za 2090 jendźelskich puntow (nědźe 4000 hriwnow) kupi. Po katalogu filatelistow je znjelny cźišcherj jenoš na jenej jenickej znamzu znaty.

nz.

Lipa kćeje.

W našej wokolinje widźimy wjele prastarych lipow. Mócne lipy rostu při rěkach, hatach, dworach, při starych studnjach, na kěrchowach a też husto w dworach. Lipa ma rjanu, šěroku, hustoliścatu krónu. W lěcu při horcym słóncu dawa nam rjany wokrjewjacy khłódk. Dźewjeć dnjow lipa kćeje. Potom steji w krasnej pyše a scéle daloko a šěroko swoju luboznu mjedowu wóń. Tute miłe kwětki maju wjele mjedu. Tehodla přełětuje wjele pčołkow wot zaženeho ranja hač do pózdneho wječora kćéjate lipowe štomy. Też ludźo šćipaja lipowe kwětki a suša je w khłódku. Tute kwětki dawaja dobry čaj přez wšelake khorosće. Do hustych lipowych hałozow twarja sebi ptački sowej hnězdačka. Wo lipje spěwa so w mnohich serbskich a němskich spěwach.

Hana Kowzec w Šunowje.
* 20. 3. 1920.

Lipa kćeje.

Lipa je prastary štom. Nětko w tutym času steji lipa w najrjeńšej pyši. Jeje zelene łopješka su wot žołtych kćenjow wodźete. Daloko a šěroko so rozšěri rjana wóń. Najbóle wonja lipa wječor, hdyž miły wětřik duje. Lipu namakamy na mnohich městnach, wosebje w dworach, při domskich durjach a we wsy při studnjach. Lipowe kćenje dawa dobry čaj přez wšelake khorosće. Tehodla je hromadźimy. Tute małe kwětki maju wjele mjedu. Hdyž lipa kćéje, maja pčołki bohate žně. Tydźenje dołho słyšimy pilne pčołki wot zaženeho ranja hač do pózdneho wječora wjesele w jeje hałuzach brunčeć.

Hańža Matkec w Šunowje.
* 5. 2. 1920.

Lipa kćeje.

Lipa je jedyn z najrjeńšich lisćowych štomow. Namakamy ju při hrjebjach. Lipa dawa nam rjany khłódk. Husto widźimy spody lipy ławku. Tehodla sadźeja ju ludźo při statokach, při dróhach a we wsy nutřka. Lipa ma šěroke hałuzy z hustymi łopjenami. Wona kćéje před žnjemi a ma žołte kćenja. Daloko a šěroko rozšěrja swoju luboznu wóń. Kćenja su bohate na mjedźe. Pčołki noša cyły dźeń pilnje měd domoj do swojich kołcow. Ludźo hromadźa kćenja za dobry čaj. Mnohim ptačkam služi lipa jako domčk Jeje drjewo je mjechke a wuživa so nimale jenož k palenju. W našich serbskich a němskich spěwach spěwa so wjele wo lipje. We wšěch časach běše lipa pola nas lubowana.

Hańža Handrikec z 1. rjad. Konječanskeje šule.
* 13. 7. 1920.

Mots a wrobl.

„Ach, nano, praj, kak započnu,
zo wrobla skradźu dosahnu?" —
„Mój synko, hlej to trjebaš jom'
sel na wopušku nasypać." —
Tuž Mots sej prisku sele wza
a před khěžu joh' wotlaka.

Aj, bórzy prěni přileća.
Sel nazdala jom' pokaza.
Naš wroblik swarjo ha, ha, ha,
na bliži štomik doleća.
„Ach nanko, žadyn nječa,
hdyž moju sel wón wuhlada."
„Tuž wostaj, Motsko, wrobliki,
hdyž widźiš, zo sy hlupiši!"

R. 1929.

Na hermanku.

Bohata wjesnjańka njeměješe žanych dźěći. Tuž chcyše sebi prawje pilnu holčku ze swojeho přećelstwa priwzać. Wona so do města poda, a ležma bě swoje přeco wuprajiła, stejachu wokoło njeje hižo wjele holcow, khwalicy swoju mudrosć a pilnosć. Žona pak je změrowa a da kóždej pjenjez prajicy: „Dźensa je hermank, kupće sebi kóžda, štož chce. Potom pak mi pokazaće, što sće sej kupiłe." Holki khwatachu a běchu bórzy zasy tu. Skoro wše mějachu pisane paski, rjećazki a khłóšćeńki. Jenož jena, khuda Hanka, njebě wot tajkich wěcow ničo kupiła, ale přinjese sebi modleršku knižku. Tuta so knjeni jara zespodoba. Wona přimny Hanku za ručku a praji: „Mje zwjeseli, zo ty hižo swoje mysle z časom k nabožnym wěcam zložuješ. Ty sy wot nětka moja dźowka. Wostań přecy pobožna a pilna, tak budźe tebi Bóh luby Knjez k pomocy a změješ žohnowanja dosć." R. 1929.

W dźiwadle.

Štwórtk štyrnateho póžnjeńca dźěchmy, pjaty, šesty, sedmy a wosmy lětnik Khwaćičanskeje šule, z našim wučerjom do centralneho dźiwadła w Budyšinje. Wotendźechmy rano we 8 hodź. Dźesatu hodźinu mějachmy w Budyšinje być. Dźeń prjedy dyrbjachmy pjatnaće pjenjezkow sobu přinjesć, wězo ći, kiž chcychu sobu hić. Jako při dźiwadle stejo čakachmy, da nam k. wučeŕ papjerki, kiž mějachmy při zakhodźe pokazać. — Najprjedy widźachmy tam hórskich wažerjow. Potom pokazachu nam „Siegfriedowu smjerć". Wobhladachmy sebi, kak je Siegfried zabił zmija, kak je nabył sylnosće a druhe. Tuchodobo so swěca zaswěći a my mózachmy zaso domoj hić. Na dompuću smy sebi wo rjanych wobrazach powědałe.

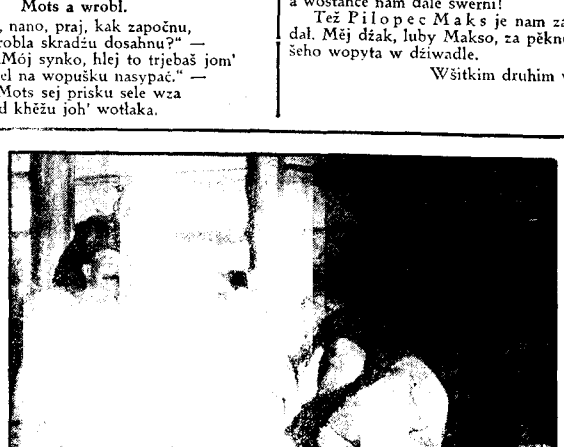
Max Pilop z Ješic.

Lube serbske dźěći.

Dźensa witam do rjada našich dopisowarjow tři holći z Konječanskeje šule. Připósłachu mi rjane nastawki wo lipje. Hačrunjež wšitke nastawki wo samsnej wěcy jednaja, a je lipa sama mjez tym wukćéła, sym je tola dał wočišćeć. Mějće wutrobny dźak a wostańće nam dale swěrni!

Też Pilopec Maks je nam zasy nastawk podał. Měj dźak, luby Makso, za pěkne wopisanje waseho wopyta w dźiwadle.

Wšitkim druhim wjele dobrcho
Waš
wuj Pawoł.

Swérčiny hórnizy w strjatu pischerjowo Dollfußowemu knježerstwu.

Hižom wot 10. septembra wudźeny awstrijske hórnizy strajkuja. Wuchłowi dźěłaćerjo su so zapowědźił z jamow wujěć, dokhož so jich žadanja njedopjelnja. Nazionalsozialistiske a fašistiske wjetšinu wobydleństwa na krajne hórnikow steja. Woni su sbérku pjenjez a zwoženje pischewjedli, zo hórnizy a jich pschiwuznji njebychu mušeli tradali. Naši wobraz pokazuje dźěłaćerjow w jich jenarym nóznym kwarterje w schachćy.

Směški

Dwójnikaj? Pischerjelny starschi knjes so holcźu woprajscha: „Wój stej tola sawěcze dwójnikaj?"

„Ně", holcy wotmołwischtej.

„Kak stara so ty?"

„Sydom lět".

„A ty?"

„Tež sydom lět."

„Nó, potom stej tola sawěcze dwójnikaj!"

„Ně", běsche wotmołwa, „šmój sbytk trójnikow."

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

„Dźakuju so Wam rjenje! Ale, a njeśměcze mi za ło wjacy: śimém Wam nješchto powiśiśc? Wy śeje tola też bjes wjeceerje wottali! Niekoji so Wascha žona?"

„Moja žona?" wón ja'otaśche „moja žona ... ně .. ja .." Wón stanje mjelcejeśche. Na dny hebi maśleschе, hdyž bźśhe śwet hiśchcje paradis a bajka. A na swojimaj mokrymaj rukomaj nadobo cźujeśche, jo płakaśche. Wohudźak, bźśhe cźma a cźlowjek to njewidźeśche.

Potom nimale nahle stann, śejce swój tkobut a nimale šareši: „Mějcze so derje! Mi hižo so poradźi, pśches płót jalśeć. A bórzy śeje potom wuśwobodźena ..."

A i tutym tkśe wotwidźe. A wona i hłowu tiśkaśejo za nim hladaśeśe. —

Hdyž schwórci hedźiny pódźišcho strajnik pichnidźe a ju won wuźeći, wona na starcho i wulkimaj wocźomaj hladaśeśe.

„Aha!" wón samórca, „chcejce rado wědźeć, ichtó je mi prajił, jo śeje su śaćinjena? Dundak, kotryž nimo pischićerchaju Wam wołaci źiwśeśeśe. Budźeje spokojom, jo njeśeje jeho śetkała: to bźśhe po śdaću jara straśchny pachoł ..."

„Cźinjeśe śaćišcej błódneho?" so wona cźišche wopraścha. „A śeje jemu nješchto za to dali?"

„Hacź śaćišcej błódneho cźinjeśe? Nó haj! Ale bź so ihukił, prjedy hacź so wohladach .."

„Spodźiwne źiwjenje!" śebi žona myślešeśe a pomaśa na swoju tołsu. „Snadź niemćeśeśe tak wopak, jako rjekny, so do dźiwow njewěri. A tola: Bych-li śebi myślicź mohła tak, lohko, tak njeśtónźnje lohko budźišśe bźko, jemu dźiw nažnjeśeneho žołdka daricź ..

in.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 23. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,712	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	12,07	100 čěskosł. krónow	12,39
100 šwajc. frankow	1,21	100 franc. frankow	16,41

Barlinska bursa měješo wječera poměrnje silne wikowanje. Akzije w šwojich kursach sylne njeje wuknyli, dokelž su spadowachu. Wiki rentowych liščinow wjazy hajima namakachu. Po wojerwjenju němskeho knježerstwa we sławnej wječnej politiji němskostatnele banki so dowěrjenje do burshy kruczowalche.

Barlinske produktowe wiki běchu pjatk jara hnadnje wopytane. To na tym šalěi, so so tele dny němšcy žitowi wikowarjo a młynšcy skhadźuja a wobě wjetše firmy su swojich sastupjerjow do Monchowa pósłali. Ke temu pschinidže, so chcedźa wiki wotčakacz, kak so najnowši knježerstwo k lěpschemu ratarstwu wukrutkuja. Chcedźa tehodla na wuwjedźenske postajenja wotčakacz. Rožki a pschenzy so jenož mało polikčesche. Wjazy hajima běsche za wotwiš.

Wječera płaczeschе w Barlinje zentnar

pschenzy: 9—9,10 (8,25—8,95) hr., rožki: 7,15—7,25 (7,10—7,20) hr., ječmjenja, nalětnjeho: 8,70 hač hač 9,30 (8,60—9,25) hr., nafymkeho: 7,45—7,85 hr., wotwša: 6,80—7,20 (6,45—6,80) hr.

Wiki w Drježdźanach.

Pschenza płaczelche 9,15—9,30 (9,20) hr., rožka 7,55 hač 7,65 (7,35—7,45) hr., ječmjeń, nalětni 9,05 hač 9,45 (8,20—8,60) hr., nafymski 7,50—7,60 (7,10—7,20) hr., wotwš 6,80—7 (7,35—7,60) hr.

Wiki schtwórtk w Chorjezu.

Pschenza płaczelche 8,10—8,50 (8—8,40) hr., rožka 6,70—6,90 hr., ječmjeń, nalětni 8—8,50 hr., nafymski 6—6,50 hr., wotwš 5,70—6 (5,60—5,90) hr. Butra płaczeschе 2,60—3,20 (2,60—3,10) hr., jeja 8½—11 (9—11) pj., čerwj, zentnar 1,20—1,40 hr.

Wiki sandźenj schtwórtk w Halschtrowje.

Tu płaczeschе pschenza 8,50—8,70 (8,30—8,50) hr., rožka 7—7,20 hr., ječmjeń, nalětni 8,50—9 hr., nafymski (7,20—7,60 hr.), wotwš 6,20—6,40 (6,10—6,30) hr., běrny 2—2,75 hr., hymo 2,25—2,50 (2—2,25) hr., sloma k sałanju 80—100 pj., hołtna sloma 1—1,30 hr., běrny, punt 3—4 pj., butra 70—80 pj., jeja 8—10 pj. Prošata 8—10 (8—15) hr., běhaki 20—40 hr.

Płaczišny w lipinkach su płaczišny tydźenšich wikow; hdyž pak žane natwomnjene njeje, so njepschemjenichu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaczizny po złotej hriwnje.

	22. 9.	21. 9.		22. 9.	21. 9.
Pšenca	180-182	178-180	buny	—	—
rožka	143-145	142-144	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	149-157	149-157	žołte lupiny	—	—
wows	136-144	135-143	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	24,7-25,7	24,5-25,5	lany wosušk	16,4-16,5	16,4-16,5
ržana muka	20,6-21,6	20,4-21,5	such. truhanč.	9,10 9,20	9,10-9,20
pš. wotruby	10,7-11,0	10,4-10,7	běrnj. kruški	12,6-13,0	12,6-13,0
ržane „	9,60-9,80	9,40-9,60	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,45
raps	—	—	ržana sloma	0,40-0,60	0,35-0,55
hróch, Viktor.	36,0-41,0	36,0-41,0	pšenč. „	0,35-0,50	0,30-0,45
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,30-0,45
pieluški	—	—	rečna „	0,35-0,50	0 35-0,50

Płaczizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

22. septembra 1933 Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 724.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	32—33
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	29—31
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	26—28
Mjenje picowane wšěch starobow	22—24

Byki: 619.

Polnomjasne, wurošćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	31
Polnomjasne, młódše	28—30
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	25—26
Špatne	22—24

Jałowcy a kruwy: 921.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	25—27
Polnomjasne, wukormjene jałowcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	20—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowcy	16—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowcy	12—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1184

Najlěpše wukormjene (2. družiny)	38—42
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	30—38
Špatne (4.)	22—28

Wowcy: 6306.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	40—41
Starše wukormjene (2.)	37—39
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	34—36

Swinje: 7152.

Polnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	—
Wukormjene	50—52
Mjasne	47—50
Špatne	45—46
Rancy a kundrsoy	46—49

Drobnowikowańske płaczizny w Budyšinje

23. septembra 1933 po hamtskim postajenju.

Wše płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnižše płaczizny hr.	najwyšše płaczizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Čelace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,70	2,00
Swinjace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1 kg	0,40	0,56
Rżana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,22½	0,25
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,06	0,07
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	1,60	1,70
Sušeny połd	1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	štuka	0,10	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,80
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,16

? Čita Twój susod „Serbske Nowiny“ ?

Drježdźanska burza (22. 9.)

Pšenca 76 kg	183-186	bórnjace kružki	13,50-13,70
rožka 70 kg	151-153	pšeńč. wotruby	9,50-10,0
nalětni ječmjeń	18?-189	rżane wotruby	9,10-10 0
nazymsk ječmjeń	15?-152	pšeńčna muka	36,50-37,50
wows	136-140	rżana muka	23,50-24,50
čerwjeny dźěćel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróšk	—
suche truh.	9 30 9 50	cokrowe truh.	—

(Dalsche wiczne płaczišny w tłowanym listu.)

Hitlerowy létadłowy wjednik je million kilometrow pschelećał.

Létarski kapitan Baur, jedyn z najstarschich a najznaćišchich létarjow, kiž wot léta 1930 štajnje létadło kanzlera Adolfa Hitlera wodźi, je někto million kilometrow pschelećał. S tuteje pschičinu jemu bayerski statny minister Esser dźak a pschipósnaće bayerskeho statneho knježerstwa wupraji.

Cyrkwinske powěsće

15. njedźela po św. Trojizy, 24. póznjeńca 1933.

S Budyšina.

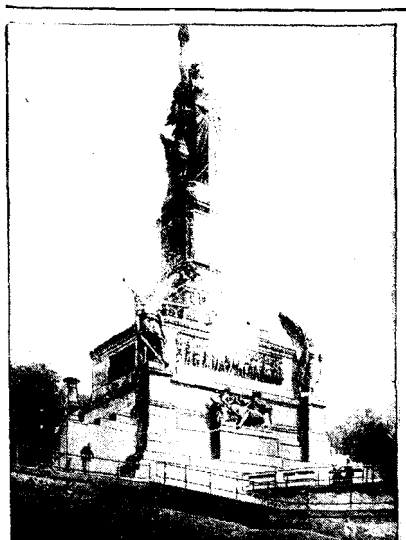
Předowanišći text: Mat. 6, 24—34.

W Pětrowskej zyrkwi ma rano ½8 hodź. farar Grože předowanje, dop. ¼12 hodź. ma farar Siegemund dźěćačkemšchenje.

W Tuchořskej zyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Schneider spowědź a Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. farar Siegemund předuje. Dźěćačkemšchenje farara Grožy wupadnje. Pop. w 3 hodź. ma farar Siegemund šchčenja, wječor w 6 hodź. farar Schneider wječornu nutrnosć.

Sbérka sa evangelski św. fasl.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi nutrnosć sa njedźelnicze. — Wutoru pop. ¼4 hodź. w Krajnozyrkwinskim sjednoczenstwje pschi Pólnym hrodźiku 6 wumjacnjuje dopředla pschepokožena o. tobrowa shromadźizna wožadneho žónskeho towarstwa. — Wutoru wječor we 8 hodź. je biblijska hodźina we ev. towarschowni na Horncžerskej hažy. — Ssrjedu pop. w 4 hodź. žónske mišionske towarstwo w Sozietecze. — Ssrjedu wječor we 8 hodź. ma sup. Berg biblišti wječor w Tuchořskej zyrkwi. — Ssrjedu wječor we 8 hodź. ma farar Siegemund biblišti wječor sa młodźinu w ev. młodźinowni na Hrodowskej hažy 6. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. ev. schčasowe towarstwo we wožadnej diakoniji. Schtwórtk wječor we 8 hodź. shromadźizna Módreho kšiža w ev. młodźinowni na Hrodowskej hažy 6. — Schtwórtk wječor we 8 hodź.

Před 50 létami so pomnik při Niederwaldže poswjeći

28. septembra budže 50 lět, hdyž so pomnik na Niederwaldže poswjeći. Prěni wobraz pokazuje sławny Niederwaldski pomnik pola Rüdesheima nad Rheinom. Druhi wobraz je historiski a pschedstaja swjatočne poswjećenje pomnika w pschitomnosći knježora Wilhelma I. 28. septembra 1883. Pod baldachinom knježerskeho stana pschi brjohu Rheina widźimy knježora Wilhelma a krónprynza Bjedricha, wokolo njeju němšcy swjastarši wjerchojo

Personalne přeměnjenja we wjednistwje němskich němskich łódźow

Městoadmiral Gladisch, dotalny schef wójnskich łódźow, 30. septembra † němskeho namórskeho wójska wustupi.

Městoadmiral [illegible], dotalny schef stazije namórskeho wójska w polnjanym morju, je ßo sa nowego schefa wójnskich łódźow pomjenował.

Konteradmiral Snalwächter, dotal wjednik wodźenja w němskim wobornym ministerstwje, je ßo ja inspektor [illegible] pomjenował.

---

mataj fararjej Siegemund a Große pschihotowanje na dźěćikemschenje w ev. młodźinowni na Hrodowskej haßu 6.

Ev.-luth. swjatk młodych holzow Pětrowskeje wosady na Seminarskej haßu 19: Wutoru wjeczor ¼9 hodź. domowny wjeczor sa wobaj wotrjadaj: farař lic. Ludwig. Sstrjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna rypla, štrjedu wjeczor seidźenje wupadne.

Wumrěli: 10. sept.: Heinz Albrecht, Arnoschta Bruna Fichty, pschekupza a hoschczenzarja w Ramnowje, 1 m., 13 lět 11 měß. (wumrěł tu, pschewjeseny do Ramnowa). — 14. septembra: Jan Gustav Rjenč, invalidny rentnar, 53 lět 10 měß. — Max Pawoł Tischer, kalaŕ z Hornjeje Borschcze, 36 lět 8 měß. (wumrěł tu, pschewjeseny do Hodźija). — 16. sept.: Pawlina Alma Krawzowa rodź. Scholczíja, baba se Ssulschez, 44 lět 2 tyź. — 17. sept.: Justina Hilza Müllerowa rodź. Zuzerez, mandźelska tischlikryerja, 62 lět 8 měß. (wumrěła tu, pschewjesena do Zitawy). — Hana Amalia Kubschowa rodź. Müllerez, wudowa po železnikim dodawarju, 87 lět 11 měß. — 19. sept.: Liddy Olga Krušnelowa rodź. Hüblez, wudowa po krawzkim mištru, 80 lět 5 měß. — 20.sept.: Marja Schöblowa rodź. Kózorez, wudowa po ßěrarju mostowego zła. 83 l. 8 měß. — Emilia Marta Hermannowa rodź. Stoez, mandźelska wyschicheho póstšeho inspektora, 50 lět 1 měß.

S Hornjeho Wujezda.

Dop. ½9 hodź. němske kemschenje, w 11 hodź. wěnowanje, pop. ½3 hodź. tchorunja, w 3 hodź. kichczenja. Pop. w 3 hodź. tichoczanske žónske towarstwo we Wuzkejach pola Helaßez.

Pohrjebany: Julius Bjarnat Posandt, domjazy murjeć we Wotrowje, 60 l., 10 měß. a 23 dnjow stary.

S Hušk.

Dop. ½9 hodź. němske předowanje, w 10 hodź. dźěćikemschenje. Pop. w 3 hodź. mišionske kemschenje we wschěch jich.

S Nekez.

Rano we 8 hodź. serbske swj. wotkasanje, dop. we 9 hodź. serbska Boża žłužba, ½11 hodź. Boża žłužba a dźěći. — Póndźelu rano w 7 hodź. rańcha nutrnosć.

S Wjelečzina.

Dop. w 10 hodź. němske kemschenje. Domjaza sběrka sa knutskowne mišionstwo je tu 175 hr., kolekta knjowoho dźakneho zwjedźenja sa naschu wosadnu diakoniju 98 hr. wunjesła. Wutrobny dźak.

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, sup. Köhler; dop. w 9 hodź. němske kemschenje, duchowny Unger; dop. ½11 hodź. serbske kemschenje se spowědźu, duchowny Unger; pschip. w 12 hodź. serbske kchczenja, duchowny Unger, pop. w 2 hodź. němske kchczenja, sup. Köhler.

Dwaj listaj a jene niezboże

Pětr Walda, student technisskeje wyßokeje schule, nlodu, cyerstwy a strowy, sa czamwatym blidkom w swojej khudušnej jstwiczy w bjatym wotkhodže někto hižo prastareje khěže ßrjdźo pißasche. Se smjertnej spěchnosczu jeho pjero na papjerj schkrabalsche. Dyrbjesche khwatacz, so by listaj dopißał, pschetoż sa dźesacz mjeńschich chwilu jeho towarschojo pchnuczy, so bychu jeho na sabawnu wjesełork zhromadnje wjali. S listom na swoju slubjenu běsche spomnjeł, někto dyrbjesche kichczeje tajsi na nana sczěkowacz.

To njebě někto tak lołka wěz, pschetoż słowa dyrbjachu prawje skutkowacz. Hakle wczera bě jemu nan na prósmowy list wotpißał, so jemu hižo sasso pjenjesły póstacz njemóže. Niehdyž ßo, so ßmu lohkomuslnje piescho sasso doth napraschał, ßebi mysłjo, so nan wschak to sapłacezi. S tym je skónczinje tónu. Mězaczna podpjera,, kotruž dostawa, je hižo tak wołoła doseż.

Ale někto dyrbjesche Pětr bóhły wot něßaczneje podpjery wuswobodzenu bycz. Potom by skónczinje je dołhimi napominazymi listami kónz dyło, kotrez mózachu cłowjekej tak rjenje zysu njedźelu złatyez. Ale ßmědźesche cłowjek tak staremu knjesej za sło wsacz, hdyž swojemu knjesej ßmej trochu na porsty hlada? Tak słychnjo Pětr dale pißasche.

„Wjeßel ßo, lubý nano!" tak w jeho liseze rěkasche, „někto je Twój ßmy skónczanje někchto rosumnego cźinił. A wěsch schto? Sstubich ßo se samožitej holzu, a jejnan je mi pschikubił, so chze mi měßaczniże 250 hrimnami pomhacz, doniż njeßmy swoje pruhowanje złožił. To je tola wulkotnje, schto? Najskerje je rjany wuhlad, so ßo jeho džowka bórzy z „knjeni doktorku" stanje, starscha wjeßnego kakarja tam wonka nětkoże w holi, hdyž ßebi lischki dobru nóz praja, ßym pohnuł, so ßo tak szędrowje wopokasuje. Kaž widźisch, lubý nano, ßmy někto skónczanje móz bohatstwa sebranych, namuknył, ßebi hódnosez pjenjes ważicz a wjesełu ßo sprownje, to njerjebam Cźe dłeże z pjenjeznymi próstwami wobcerżowacz."

Po prawom chžbse Pětr někto hischcze pschipomnjeł, so je jeho ßlubjena woprawdże lubotne a nadobne swoje rjenje, hołza z wjeselej mysłu a dobrej wutrobu, na kotrejž z zyłej swojej duschu wisy, a so ßu jemu porusło temu wschě pjenjezy ßmołta ßmorje, ale tu hižo jeho towarschojo do jstwy pschihnachu. Khwatnje Pětr adresu napisa, je ßamostnym khwatkom wobsłu załepi, a jako je swojim towarschemi na dróhu nunze listowego kaschczika pschidźe, kterež k njemu pschisłuschnych list, zhromadnje z tym na swoju ßlubjenu, do kaschczika tyknu. Potom wschitky wjeselesze mysłe dale cźahnjechu.

Tśi dny pozdźischo Pětr sóły a njerosßudzeny do swojeje khudušnje jstwiczy w pozdnym polkhodze sostupi. Wonka ho ply dżeń hižo se schežnami descheżowasche, a Pětr njemóżesche so rosßudźez, hacz chze ßo trochu pschecakajuczy abo radscho někotre krosczki sa schalku kofeja wopowacz. Tola tu nadobo na blido pohlada. Schto pak tam wuhlada? Sdej tu, tśiaj, lubaj listaj nimo tela, kaž luzdom spóina. Sstrowjeschicha so to bjesche wschitko na jednym poczahowasche, hdyž też niz na prěnitcht, pschecz tón běsche wot nana, to na emergitkim, khětro wulkim pißanje spóina. Tón tak njeschwatasche. Ale tón tamen wot Zalki pschindże, to hnydom na póstowym kokku pódźesche. Jenož jo běsche adresa tónkróć z pißańskej maschinu napißana, město wot Zalzynecje lubeje, mězneje ruczki. S hłowu tschasso Pětr wobalku pschetorhny, pomasa do njeje — a z njeje wukuli ßo sloty pjerschczenk. Běsche to ßlubjeny pjerschczenk. Hdyž Pětr sa někotrymi rjadkami wot Zalki pytasche, zanych njenamaka, město teho pak ßo něschto druhe wuhmny, a běsche to list, kotruž bě psched tśiomi dujemi swojemu nanej napißał. Mjeno dale. Ale to bźe doßasche.

Trajesche hodźiny, pschedy hacz Pětr prawje łapschimny, schto bě po prawom nawarał. Wołoteze we hłowje saporczachu jeho cźiwowacz. Dotpołnje sbity ßo na swoje ložo leżny a pózrasche pise. Potom skónczanje dopomni ßo na nanowy list a pomasa sa nim, to by jón wotewrył.

Nan jemu pißasche:

„Mój lubý, dobry ßymo! Hdyž cźłowjek, kaž ja, w swojeho ßyna léta dołho stojnje jenož listy z pjenjezom próstwami, njesłapłazennymi liczowanjemi a podobnymi njespichjomnymi wézkami dostawa, potom je wjele wjesełeleny, hdyž njenadźijny z lubosczu mobrjez popisan list dostanje. Taike listy, mój lubý ßymo, ßebi słajnje pschi dołhoż budu żiwy, a w tutym ßmysle Cźe nasdrowbnje strowju. Twój lubý nan."

Přilopk

* **Najstarschu knihu zbleho świeta,** tak njenowana Papyrus Pahyruß, wobsedźi narodna knihownja w Paris. Kniha zhotowi ßo w lěcze 3350 psched Khrystußom. Wcżeńz Prysse, po kotrym ma kniha njeno, namaka ju w rowje blizko města Th[illegible]

Lutherowe město Wittenberg budże protestantiskeho świetowego protestantisma.

Město Wittenberg, wot kotrehoż protestantske hibanje wukhadżesche, dyrbi wot někta skhadźowanischcżo evangelskich se wschěch dźělow świeta bycz. Sdobom budże Wittenberg hyšće němskeho biskopa, kotrehoż němska synoda w biskim cźasu wuswoli. Horni wobraz pokasuje torhosczczo we Wit[illegible]. Ke kotrej je wsse steff rodnuza z Lutherowym a Melanchtonowym pomnikom. Sady widźimy wěži měschczanskeje zyrkwje, w kotrejž Luther predowasche. Delni lěwicznj wobraz pschedstaja hrodowsku zyrkej, na kotrejež wrota Luther w lěcze 1517 swoje 95 ßadow pschibi. Póbla wiożnimy wobraz reformatora po drjewoŕezu wot Lukascha Cranacha.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17.20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, nap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěźtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěźtki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho zmjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bězny. Kóžde zmjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne zmjezboženje dyrbi so barcy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 220 — Budyšin — Póndźelu 25. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Autowa dróha so twarić započina

Stare žwobodne město Frankfurt běšche sandźenu kobotu se bjezdźěłaćejom historiskeho podawka. Wulki plan nazionalsozialistiskeho knježerstwa, jako dźěł wojowanja pśeśiwo bjezdźěłoćy, Němsku se žywu autowych drogowu wo-cjahnyć, je so někto do wuwiwadźowśoce pśichwileć. Sobotu sapoca so twar dźěła dróhi mjes městami Frankfurt, Darmstadtom, Mannheimom a Heidelbergom.

Zyły Frankfurt so nad tutym stawiśiskim podawkom radowaše. S wokolinu so hobrśe žywy lud do města nawalichu, so bychu wjednika pozrowili, kiž po nastupjenju pśeni kśeć w Frankfurće pśichwjaše. Na dworje dźěłowego hanta a pśed nim so rano we 7 hodź. 700 do-tom njebjeźełazych stawow lud zgromadźi, kótaśi su twarbarjow, autowu drohu twarićej sapoceć. Pśezident krajneho dźěłowego hanta, wusokoscki knježerstwowy rada dr. Kühne dźěłaćerjam k temu swoju pśichrjesće a rjekny, so dźeń spoczatka dźěła na pśinjeje němskej autowej dróhi niz jenoż rěmjelnemu wokśodnikej nowe puće pokazuje, ale teź we wožiwjenju hospodarstwa wulki postup pśichinjeje. Wažnosć tuteje hesły leži teź w tym, so so swoje němskego dźěła z wjednikom pokaje. Rěčnik so wjednikej za wulke-lithun we dźěło dźakowaše, kótaraž je sapoceł a j wšěchom dale wjedł.

Potom so dźěłaćerjo do dołheho cjaha sesumachu a j sadźbu na čole a j pśewodom SA wotdźělenja na Burjowe namjeśo cjehnichu. Tam němski bohot Sprenger dźěłaćerja cjoła a pjaśe powita a na to pokaza, so je so j wjednikowymi naprawami wjazy hač 2 milijonaj dźěłaćerjow je śrichtoje bjezdźěłośoce k pśiměnu stutkowanju dowjedło. Jako běšche schamjany pśichilel k bohotowej rěcy wulkiněał, so generalny inspekter dr. Todt słowa jimaše a rjekny:

Sćiny waš někto z dźěłowego hanta wuwjedli, so bychmy wam dźěło a khleb dali. Njetwarimy hrody, ale warimy dróhi, autowe dróhi, niz jenoż w Frankfurće, ale po zyłej Němskej a dawamy wam dźěło niz jenoż na někotre njedźele, ale po něčim so nadźijamy sa 300 000 muži na 5, haj stónčnje hnadź sa 10 lět. A w swisku z twarjenjom tutych drohow milijon ćežowego dźěła namaka. Njetwarimy dróhi jenoż za lukśusowe auta, nawopak, cježiły wós dyrbi knježeć, kiž furiśny i pśisitanowo do fabrikow, ratarśe wupłody je wjeźo do městow wožy. Wy sće pśeni, kiž na tutym twarje dźěśaće. A někto pśichimajoce so gratu, so njeby serjawił, doniž pósledni kilometer autowych drohow dotwarjeny njebudźe. Generalny inspekter Todt žwoju rěcź z tśikróśnje hławu na wjednika stónći.

Na to němśke bohot Sprenger w mjenje wjednika kóždemu jenotliwemu tamnych dźěłaćerjow, kotrychž běšche wjazy hač 700, grat pśichpoda. S tym so wusmupješe na bursowym namjeśe Łónći. Dźěłaćerjo wšachu grat na ramjenjo a cjehnichu po měśćańskich dróhach dale won pśed město, hdźež žwoje dźěło sapoćnu.

Němski kancler Adolf Hitler sobotu dopołdnja 1,08 hodź. j lětadłom na Frankfurtśe lětaniśćeho dolećeła, hdźež jeho njeznamerna žyła pśihiladowarjow se sahorjenjom witaše. SA a SS, Hitlerja młodźina a młody lud powitachu wjednika a j wulkimi twórcźelemi. Někotre lětadła SA kśiśeše stafety a akademiśke lětaśiśke śkule lětachu wokoło wulkeho nameśtna, so bychu Hitlerowe lětadło powitałe.

Mjes pśichitomnymi wjednikami stronje a sastupjerjemi wyšnjośe běchu němski bohot Sprenger, wjednik Frankow Streicher, general j Hammerstein, generalny inspekter dr. Todt, němski bohot Roeber z Oldenburga a generalny direktor němskostatneje żelezniży dr. Dorpmüller. Adolf Hitler so j autom pśeś město k městnu dźěła poda. Krótko pśed wjednikom běšche němski minister dr. Goebbels telefonowała j lětadłom pśichikwatak.

Wjednikowa jěźba po mjesće běšche triumfalna. Pośtśehowaca běšche podawk, jako 30 000 Frankfurtskich schulskich dźěći wjednika witachu. Kanzler da žwojemu autej pomału jěź, so by holdowanje młodźiny pśichijał, kotrejež mutrohu wón pokaje wobhedźi. Wo wotewrjenju dźěła wosprawnjenym w blišśichim cźasu.

Lipsčanski proces

Tśeśi dźeń jednanjow pśed němskostatnym sudom so kontrolla pśichi jakhodźe do sudnistwa pśichwóśi a też nowinarjo so jasno na krótke pśechepytachu.

Président Bünger śmjeśeše, so chze pśichi rospominanju wosobinskich wězow nasprjećy pola wobjasnjenego Dimitrowa japaceć. Mjes tym rěčnik dr. Sack wosjewi, so je mać wobjasnjenego Torglera do Lipska pśijěła, so by so wobhoniła, kak so jemu wjedźe. Starej maćerzy so dowoli, so by pśichi jednanjach pśichitomna być mohła. Dr. Sack bischeše doda, so je Torgler jemu prajił, so je njewinowaty. Rěčnik dr. Seiffert wosjewi, so wobsłorjeny van der Lubbe zyłe porjadny jasśichi cźini. Won je pjeca śhonił, so wobsłorjeny sa cźaš tudomnych jednanjow ani njeje ani njepije. Dr. Seiffert žada, so by lěkaŕ k dohladowanju nad strowotu wobsłorjeneho pśichi jednanjach pśichitomny był, dokelž je hewak strach, so wobsłorjeny njebudźe tymanu, so by so pśeśełstwował. Namjet so dowoli.

Potom so bołharśki wobsłorjeny Dimitrow pśichpokazuje. To je dołhi muž, 1882 w Radomiru w Bołharskej rodźeny. Sa jeho pśedawschimi kśiśanjemi wopraschany Dimitrof wotmołwi, so je ślušnjak, so je so w Bołharskej k žurjerezi jasudźił. Wo wušudźe so blize starał njeje, dokelž jeho to pjeca njesajimuje. Jako jemu pśichdźyła wosćewi, so je so jeho januara 1924 k thłostarni na cźaš žiwjenja jasudźili, dokelž je śkół naschkarał a je so je jeho w druhim padźe k žurjerezi jasudźili, dokelž je wobrońjeny śkół k organizował. Dimitrow wotmołwi, so to sa njeho zaneje wažnoźeje ninia. Pśichedźyła jeho na to pokaje, so dyrbi so pokornje a měrnje jadźerjeć. Se žiwjenja wobsłorjeneho Dimitrowa ma so wusśehnyć, so je wón hižom dołho žobustaw zentralneho nalnjeho bołharśkeje kommunistiskeje stronje był. Po njeporadźenju śkśała je so do Wiena pśicheźydlił a tam redaktor dźěłaćerskich nowin był. Na wopraschenje pśichedźyły wobsłorjeny wotmołwi, so je nadpad na krala a japaleŕstwo kathedrale w lěcje 1921 pśicheźiwo wolli kommunistiskeje stronje pśichewjedł. Posdźišo je i Wiena do Moskwy, Barlina a Parija puczował, so by mjesynarodnu podpjeru bołharskich kommunistow organizował.

W lěcje 1929 je Dimitrof do Barlina pśischoł, njeje pak so jenje polizajskeje pśichipowědźił. Wón pak pśeje, so je falschowany paš wobchadźał. Hač do końca léta 1931 je wobsłorjeny w Adlershofje bydlił a potom je hač do końca julija 1932 w Moskwje pśebywał.

Tannenbergski zwjazk so rozpuščił

S Barlina so hawtizny powě: Na fakladze § 1 wukasa němskeho prezidenta k schkitej za lud a stat j 28. februara 1933 śej so Tannenbergski zwjazk a organizacija „Deutschvolk" w pruskim staće rospuśćeja a zakazej.

Mandźelske poždonki tež za pśiwuznych

S wukasom pśichśišlušnych ministrow je so postajiło, so holzy a žony, kiž w domje abo dźěłarni pśichwatnych dźěłaju abo dźěłachu, wot někta tehorunja mandźelsku poždonki dostanu, jeli na jich městno so zuza dźěława móz pśichistaji. S tutym nowowjadowanjom je so wobeźbje burskemu stawej wažna pomoz pśichwobrocźiła. Dokelž dotal burske holzy, kiž w rataŕstwje žwojeju starschenju abo dźěda a wowki dźěłachu, pśichi wotenděnju j dźěła mandźelśeje poždonki dostaćej njemóžachu.

Italska rozpomina konferencu štyrjoch mocow

Pjatk popołdnju so w Genfje němski žwonkowny minister j Neurath a prezident konferency sa wotbrónjenje Henderson rozrěčowaschtaj. Tuteniu rozrěčowanju leźeše rozrěčowanje mjes Mussolinijowym kobinetkowym schefom baronom Aloisom a němskim žwonkownym ministrom, Rozrěčowanja běchu z wopředka jenoż informatoriske. Wone pśeśachu jednanjam wo praschenju wotbrónjenja se žwonkownymaj ministromaj Jendźelskeje a Franzowskeje a Američanom Normanom Dawisom, kiž so za pśichodne njedźele wocźakuja.

Powě so, so je na italiśkej stronje hižom někto khutnje rospominali, na kaśe waschnje mohło rěčenje schtyrjoch mozow słutkowaćej, njedyrbjało-li pśichodnje rozrěčowanja wo wotbrónjenju mjes wulkomozami k žanemu wuspěchej dowjeśeć.

Kaž je suate, rěčenje schtyrjoch mozow wurasnje pśedpišuje, so maju so schtyri state, kiž su rěčenje podpisałe, k wuradowanju seśeć, je-li so praschenje wotbrónjenja njerozrišaŕa. W Genfje wschak nimaju jara sa móne, so by so wulke mozy dorběcźa, wožebje franzowsku plan tajke dorěcźenje poćeźuje. Sšamo stejišćego jendźelskeho a franzowskeho knježerstwa je jara wschelake, wožebje schtoż kontrolu a sankzije nastupa.

Goebbels je propagandu wotewrił

Němski minister dr. Goebbels je pjatk wjeśor w Barlinskim sportskim palasće propagandu sa symsku pomoz němskeho luda wotewrił. K sałwodej wón pśichlad wo położenju poda, w kótrymž je Němska pśichi nastupjenju mocy nazionalsozializma stejeśeše. Wón wusdeńny, so su nazionalsozialistojo hnydom wot spočatka wschitke pśichiłubjenja wotpokasali. Hižom do wólbow 5, měrza fu woni pśichezo sajko rěcźeli, so j najmjeńscha 4 léta trjebaju, so bychu k wuspěchej dóńcź mohli. Minister žebi djenża mysłeli, so tehdy cźaża njebudźe trjeba, ale je pśichtwědčeny, so pśichinjeno k hospodarskemu wustrowjenju dóńdźeny, hač mamy to dźenża sa mózne.

Jako běšche ministtex na wažnosć sniczenja kommunizma pokakał, so wón dokładnje j druhim wulkim stutkom knježerstwa saběrasche, kiž je sjednoczenje Němskeje. Němska je nimale na tym była, rozpadnyć. Nazionalsozializmuž wschitkich sjednoczinje. Knježerstwo je w žwojich jednanjach stajnje j ludom pśichesjene, to wukraj dozhła sćrośnicź njemóże. Je wopaki, so chze so lud sam wobknježeć, na tajke myśle jenoż pśichinje, hdyž so hubjenje nad nim knježi. We wokomiku pak, hdyž lud pyinje, so so derje wobknježi, da teź nad sobu knježeć, to je smyłk wěrnje demokratije. Wschudźom je so princip wobohu sajko k mozy dobył. Rosradowanske sjewy su so sa 8 měsacow zyle wotstronile. Cźim rajnišo je statne knježerstwo sapschintowało, cźim wjetśe trośnjenje je pola małzow hnada namakało. Němska je pśini kśeć w žwojich stawiśnach sapoca'a zhrowadny narod być. Pśichi tym je knježerstwo k praschenju bjezdźěłośoce pśichitupicź mohło. Wono je sebi wěśte, so njepowalnje sleji, jeli so jemu poradźi, tuto praschenje rosrišać, njeporadźiłi pak so, potom też jeho knježerstwo dołho njetraje. S nadźiłowjeśim napinanjom je so poradźiło, 2 milijonaj njesajtužerjow do fabrikow wrócźo sćahnyć. So je knježerstwo pśichi tym z njezłykschannym optimizmom postupowało, so samo rośumi. Sa hłabuschke knježerstwo nichtó njewopruje.

Knježerstwo z jadnym wócźkom na žowje cźežke dźěło hładuje. Sa 6 měsacow zhe wono z zyle druhimi kśeśkami pśechcźiwo bjezdźěłośoći dale wojowacź. W pśichodnym lěcu so sajko 2 milijonaj njesajtužerjow do dźěłarnjow dowjeźe, a lěto posdźišo so thorosć naschcho cźaża, bjezdźěłośoć, dospołnje wotstroni. Nad so jeho cźaża knježerstwo njesłožowne wopory kriv žwojemu dóńcej njepśechwostaji. Wono organizuje symsku pomoz w rośmerje, so może j wěstośoju rukowacź, so njebudźe nichtó symu mrśeć a hłodu tradacź. Minister wocźakuje, so so [illegible] němski bur tutu symu sa němski lud [illegible], wschitko, schtož ma wysche, sa khudych a cźerjowanych da.

Teź posledne wulke praschenje, kak może so Němsk[illegible] sajko do krześćanskeje politiki sarjadowacź budźe so rośrišacź. [illegible] nowy cźaš w Němskej niespokojnu, je naturiske, dokelž [illegible] knježerstwa njewospróchnjeju, so bychu wotcźi wo nazionalsozializmje wobelbałe. Wěso je někto cźežko, wukraj powjeźicź. Nam njepomha, so jenoż rěcźimy, dyrbimy spytacź j naschim dźěłom pśicheśmědźicź. Wukraj njemóże pśeć, so je knježerstwo pśichi wojowanju pśicheśiwo

jednotlosći hižom wulke wuspěchi dozpěło. Skónčnje so ćmišter na stawy luda ſ appellom wobroći, so bychu se lelnej wutrajnosću wojowanje pšečeźiwo symſkej pomocy aſtupili a so ſ pozajtkami njebychu wottraſchićej dali. pšečeźiwo ſabotažam dyrbi pak so je wſchej krutosću ſaćiwać. Dyrbimy pšeźiwobkjeni być, ſo dźełamy niz jenoj nekotre njedźele a bo měſaju, ale na dołhićaſ, na lětjeſatki, znadź też na lětſtotyki. Potom je nazionalſozializmuſ wopraſwdźe puećrubał za nowy ćaſ.

Ruska protestuje přećiwo Japanskej

Saſtupjer ruſkeho ſwonkowneho ludoweho kommiſara okolnikow je japaniſkemu pósłanzej w Moſkwje woſſejenje ſowjetſkeho knježeſtwa dla franjenja ſrjećenjow

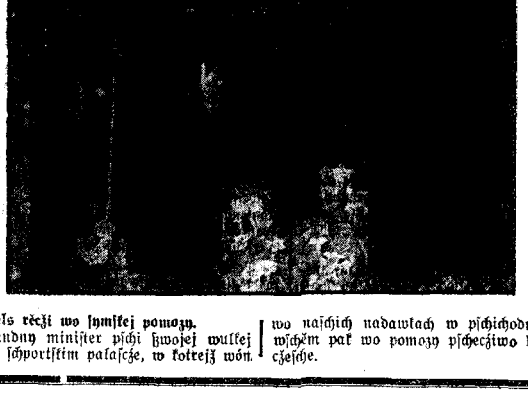

otwy němſki attaché ſa namórniſtwo we Washingtonje.

Kapitan Witthoeft je so k 1. oktobrej ſa namórniſtwowelho attaché pola němſkeho póſłanſtwa we Washingtonje menował.

Nazyma je so započała

Po protyku je so ſaſobotu nalyma ſapoćała. Rjany lećni poćaſ je ſo ſaſo na jene lěto minył. Na to ſpominamy ſ wěſtej ſelniwoſću we wutrobje. Boża ſwórba pak nam nětko najbohaćiſcho ſwoje dary podawa. S polow a ſahrodow ſmémy so ja ſymſli ćaſu ſaſtaraćz. Tuto lěto nam też woſobje ſchćz-drijwje podawalche. Natarjej w naſymje wjele dźela do rukow hlada. Poſlednje płody ſe ſemje bjerje a domoj woſy. Se ſchtomow w ſahrodźe ſchćipa rjany liczłaty ſad. Na druhej ſtronje pak ratar ſaſo nowe ſymjo wuſywa. Dowěra je ſwojej roli ſe ſonchnjeńćkom wo Boże ſohnowanje. Wjes ſohnowanja Wſchehomóznehо wſchak niczo njeſmjmy a niczo nimamy. Runje naſymſki ćaſ wo Božim ſohnowanju

Dr. Goebbels rěcži wo ſymſkej pomocy.

Němſki propagandny miniſter pſchi ſwojej wulkej ći w Barlinſkim ſchporſtſtim palaſcje, w kotrejž wón

raniſcho-chineſſkeje żelesniznu pſchepodak. We woſjewjenju ſo mandżuſki ſtat a japaniſke knježeſtwo ſa podawki na Dalekim ranju ſamolwitej ćinitaj. Ssamtzne woſjewjenje je ruſki póſłaniſ japaniſkemu knježeſtwu w Tokiu pſchepodał.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 25. ſeptembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +3 a thermometer w wózu +14. — Dalſche wjedro budźe ſuche. — Poſlednje dny naſche wjedro pod wliwom wyſchiny ſtejeſche, kotraż je ſo nětko ſaſo k ranju wotſtalika. Ninina, kiż ſobotu pola Jendźelſkeje leżeſche, nětko hižom na naſche wjedro ſtukuje. Wočakujemy pak, ſo nam wjedro pſchejara njenakady. Dyrbjała-li ſo ninina ſ Italſkeje k nam pſchedobyć, potom wſchak może lohko maeſate wjedro ſaſtupić. Powſchitkowne wulhady na pſchichodne wjedro ſu khětro njewěſte. Ratar by wſo nětko, hdyż ſo bórny iberaju, hiſtcheſe rad nekotre rjane dny witał. Jutſje wutoru ſtóneńko 5,53 hodźin ſkhadża a ſo 5,50 hodźin khowa. Měźaćt ſkhadża jutſje popołdnju 2,33 hodźin a khowa ſo wječor 9,25 hodźin.

Nazyma je so započała

Po protyku je ſo ſaſobotu nalyma ſapoćała. Rjany lećni poćaſ je ſo ſaſo na jene lěto minył. Na to ſpominamy ſ wěſtej ſelniwoſću we wutrobje. Boża ſwórba pak nam nětko najbohaćiſcho ſwoje dary podawa. S polow a ſahrodow ſmémy so ja ſymſli ćaſu ſaſtaraćz. Tuto lěto nam też woſobje ſchćz-drijwje podawalche. Natarjej w naſymje wjele dźela do rukow hlada. Poſlednje płody ſe ſemje bjerje a domoj woſy. Se ſchtomow w ſahrodźe ſchćipa rjany liczłaty ſad. Na druhej ſtronje pak ratar ſaſo nowe ſymjo wuſywa. Dowěra je ſwojej roli ſe ſonchnjeńćkom wo Boże ſohnowanje. Wjes ſohnowanja Wſchehomóznehо wſchak niczo njeſmjmy a niczo nimamy. Runje naſymſki ćaſy wo Božim ſohnowanju ſwoźeńſki. Se ſohnowanjom pak ſo ćłowjeſkej rěź ſohnom winowatoſće napołoženja. Njeſmémy na tuch ſawiſnuć, kotriż ſnjeć a domoj khowaćz njemóża. Mjes nami mamy wjele potrěbnych. Najlěpſchi dźak ſa Boże dary je, ſo na potrěbnych ſpominamy. Lětſa ſmy k temu wſo wjele winowaći. Pſchi powſchitkownym wojowanju pſchećiwo nuſy wſchitzy rad pomhajmy ſwojemu blížſchemu. To budź a woſtań hežło lětuſcheje nalymy a ſymy.

— **Swajſk ſwěry 10. (jahſteho) pěſcha-ho polka, Budyſka wotnožka.** Njedźelu 17. ſeptembra ſo wo wokrjeſne miſchtrſtwo tłeſeſche. Bluke wjedro a hubjene ſwětło njepſchińdnje na wunoſchki ſtukkowaſche. Njedźiwajcy tola możeſche K. S. wotdźělenje je 666 a 664 kolelſami prěnjej měſtnje mjes wotdźělenjemi wobſhadźićej, kiż w Budyſchinje tłeleju. Poſlednje dny ſo wo mału bronjowu medaillu tłeſeſche. Pokaſuje ſo na to, ſo ſo naſymſke ſaſjadowanje ſwjatka ſwěry, kiż běſche na 1. oktobra poſtajene, woſtebitych wobſteinoſćow dla na 5. nowembra 1933 wotſtorći. Porjad ſo njepſchemjeni.

— **Saſkſka kraina loterija.** Pſchi ſobotnuſchim ćehnjenju 5. rjadownje 203. ſakſkeje kraineje loterije (18. dźeń) padźe dobnje wo 5000 hr. na ćiſło 1683 8903 30920 43376 69769 90198; dobnje wo 3000 hr. na ćiſło 4457 25929 29183 40092 64241 80535 90415 97962 109016 149753; dobnje wo 2000 hr. na ćiſło 4424 4835 12599 12789 15855 15317 17323 22639 32345 34079 34552 37964 40452 42245 49496 53431 57431 59924 64286 65397 67568 71460 77331 86862 92058 96725 103937 109043 110977 113781 124591 129373 130528 132593 136525 137911 146964; dobnje wo 1000 hr. na ćiſła 489 2390 5407 2366 6234 17424 18634 26047 26264 28302 29324 30579 31756 31409 32221 39290 43465 44431 51488 51233 53279 53212 54790 59087 61661 63984 67628 67709 87794 68013 70635 76492 79764 84378 86931 88576 90556 93494 96150 101876 103554 103165 106203 109272 110791 117437 119153 119746 123134 130141 132492 133856 135009 140033 143453 150812 150243 152569 153748 154007 154005 157051.

*

S Barta. Shromadźizna Barkſkeje wolnoſći nazwanej ſozialiſtiſkeje ſtrony ſrjedu wječor běſche ſwjate wotpalana. Po powitanſkich ſłowach wjednik wotnoſki Böttger ſe podrohodźinſkim pſchednoſchkom pſchitomnym ſ pomocu dobrych fotografijow rjanu ſwobras wo ſkhadźowanju ſaſtojnikarjow w Nürnbergu roſwi. Wón wuſkwalowaſche woſobje wulku lubоſć a wjeſelołcz, ſ kotrejž ſo Nürnbergſzy wobdźělnizy wſchudźom powitachu. Kulturny nawjedowaćz Wagner w ſwojim pſchednoſchku ſtamiſnili wa-ſnani měſta Nürnberga roſpominałche. Wón połoži na pſchiczinu, kotrejž dla je ſo Nürnberg ja mejo ſtał nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony poſtajił. Swětłowe-bjer kaſowadźi rjane twarjenja ſtareho Nürnberga a ſdźełaſche ſo mjeſtu a naſch ſtary Budyſchin. jenoſ w Nürnbergu wſchitko mózniſche a ſyſtniſche. Po poſkazli wjednik wotnoſki Böttger wjeſeli, ſo je ſ wam ſtrony ſakaſane, w brunej koſchli pſchez ſtu ani ſe mantſkom. Wuſkowanje ſymowego dźa ſwjedźenja 1. oktobra wuſkada ſebi ſobuſtawy Też we Barkſkej wolnoſći wotnoſli ſo hižom pſchi ſtawaju. Swjedźeń noſy heſło dźełodawarjam a dźe-bjerjerjom ſebi ſbližeć, napſchećiwnoſće mjes nimi wuſtawać a wſchami wurunacz a dźełu němſkeho luda ſaſo hódnje ważić. S dobrom na ſnjowy dźakny dźeń padnje 1. dźeń NS-Ludowehо ſpomożeſtwa. Knjes Böttger roſłoži ſamóry ſpomożeſtwa a pſchſcheſche ſtóneńko, ſo by ſobu poneſnk a ſ tym pſchinoſchował, ſo by ſo wulki ſtuk naſcheho kanzlera radźił. Dokelž je hižom połdźe, dyrbjeſche roſprawa wo ſymnym ſjeźe w Drježdźanach ſaſ padnuć.

Dr. Goebbels rěcži wo ſymſkej pomocy.

Němſki propagandny miniſter pſchi ſwojej wulkej ći w Barlinſkim ſchporſtſtim palaſcje, w kotrejž wón wo naſchich nadawkach w pſchichodnej ſymje, pſchedewſchém pak wo pomozy pſchećiwo hłodej a ſymje rěcżeſche.

Indiski nóž

(Pokračowanje.)

Wobej žónſkej ſaſchitnyſchtej, a ſłužobna hołza buſiſche bjes maka też do womoru padła. Roſſudna chakta chżyſche do jajneje ſtrwy nuts.

„Moſtanſze wonka!“ Jan poruči. „Nutska ſo ni-ſ podóſtknjcz njeſmě, doniż polizajſky ſaſtojnizy roſawy wo nadeńdźenju wężow ſpiſali njeſu.“

S ćerſtwej wodu, kotruż we womoryje leżazej do obliča pokrjepichu, wróćzi ſo Hadrijanje ſaſo wěſnje.

Khabłajo k ſwojej khorej maćzeri horje dóńdźe, ſo jej wo hróſbnym podawku tak nježnje każ mózno ſdźełita, kotryż dźe ſo jej tola ſamjelczećz njeho-ſchi.

Sa tón ćaſ też ſahrodnik dóńdźe, kotrehoż bě kuſka ſawołała. Najprjódy bě trochu ſaſpany, ale rſy dowotuczi, hdyż ſhoni wo wěży, kiż bě ſo ſtała. Hnydom bu wotpóſłany, ſo by pola blížſcheje poliſiſeje wyſchnoſće to wojſewił.

Sa khwilu Hadrijana ſaſo dele pſchińdźe a rjekny: Roſa maćz měni, ſo by derje było, hdy by ſo też nocej Floriſej w Amſterdamje hnydom k wjedźenju hróſbnej wěży dało, kotraż je ſo ſtała, ſo by ſkerje je pſchińchok.“

Jan ſebi da ſwězu pſchinjeſcz. S pižnych knjižkow kotre kopjena wutorže, a na nje nekotre rjadki napi-

„Tole budźe doſtaćz“, wón rjekny. „Wěſch notaru dokładnu adreſu?“

Hadrijana ju praji. Wón ju k napiſej pſchida a ſłužobnej hołzy rjekny: „Dobéżće ſpěſchnje do hoſćenza Oranjeſkemu woponej! To dźe je jeno tyjaz krocżeli ſtwał. Tam ſteji w hródźi mój dobry kóń. Hoſćenſkowy ſyn njech teho konja wužije a njech thwatnje ymle liſtom do Amſterdama dojećha!“

Hołza wotběża, ſo by nadawk wuwjedła.

*

Wórſy na to ſo wróćzi, a ſ njeju hoſćejeńzaŕ, każ też nětkoſi jeho hoſćenz, kotryż ſyrjeha nadrobniſche wo mordarſtwje ſhonicz, wo kotrymż bě hołza nječhto rjekła. Jedyn muż rjekny, ſo je, hdyż bě po ſcżeżay pſches ſerki pſchi trajnej drohy pola hoſćenza ſchok, podhladnu poſtawu widźał, kotraż bě po idaczu ſe ſahrodu wiſe „Rjenje ſtajena“ pſchińchła, a kotraż je trochu naſdała nimo njeho běżała. Tola njeje mohł dokładnje ſebi ju wobhładaćz, dokelž je hižo jara ćma hyło.

Sa dwě hodźinje też polizajſki komiſaŕ, lékaŕ, ſudniſki aktuar a dwaj polizajtaj dóńdźechu. S nimi też ſahrodnik pſchińdźe.

Staw wężow mějeſche ſo wopiſacz, a teho dla ſo do ſahrodneho ſalona podachu. Też Hadrijana dyrbjeſche ſobu ſaſtupić. Młoda knjeńka bě ſo ſaſo trochu ſchrabała.

Lampa nutſka hiſchcze pſchezo trochu ſe ſwojim mikym ſćinom ſwěćzeſche.

Narańſcho-Indjan morwy w brunym ſomoczanym ſtole ſedźeſche. Wuras jeho wobliczа bě pſchećzelny, hłowa trochu do boka nakhiſena. We wutrobnu jemu indiſki nóž tčeſche. Widźomnje bě w drěmanju ſakłoty.

Na blidźe wotewrjena pokładniczka ſtejeſche. Pſchi njej kryſtałowy talerk ſ połojeźku wobłeneneho jabłuka.

Lékaŕ nóž ſ rany wuczeje a rjekny, ſo je ſtary knjes ſe ſylnym ſtotkom do wutroby hnydom morjeny był. Polizajſki komiſaŕ rjekny: „To je hacż nanajbóle ſpodźiwny nóž! Dźiwna wěż, ſo je mordaŕ tónle nóž wróćzo woſtajił, wěż, kotraż ſnadź mohła k jeho wuhlédźenju dopomhaćz.“

„To je indiſki nóž, kotryż mojemu wujej ſłuſcha!“ na to Hadrijana rjekny, a ſo ſ hróſbu ſaſchahowaſche, hladajo na ſrwawny hrjeńk.

„Wón je póbła mnohich druhich drohich a jadnych wężow też dwaj tajſale zyle jenajkaj noſej ſ Batawije ſobu pſchinjeſł a je ſej hatle dźeńza rano wupakował“, pokračowaſche Hadrijana. „Oddź ſwojeho wuja najpóſledni króć ſiweho widźach, leżeſche nóž na blidźe — wón bě ſ nim jabłuko bélił, kotrehoż jenu połoja hiſchcze tu na talerju leži.“

„Wobledźdźujeze wy też hewak hiſchcze zane pſchemjenjenja tyle, knjeżna?“

Młoda knjeni ſo wobhładnu a najprjódy rjekny: „Nē!“ Potom pak ſebi roſmyſlniwſchi ſawoła: „Haj!“

„Derje, tak powědajcze!“

„Pobrachuje tu wulke popiſane liſtno papjery, kotrež na blidźe leżeſche.“

„Wěſcze wy, kak je ſo to ſ tutej popiſanej papjeru měło?“

To bě naczisk teſtamenta.“

„Stary knjes je ſwój teſtament ćiniczj dźeń?“

„Haj, knjes komiſaro!“

„Móżeſche ſo nječtó wo to ſajimowaćz, tutón naczisk wotſtronicz, tak ſajimowaćz, ſo by jeho to hacż t najhórſchemu njeſkutkej pohnuło?“

Hadrijana ſo ſ wotmołwu wotwłakowaſche. Na poſledku rjekny:

„Mój knjeże, njeſmém na nikoho tułacz.“

„Wěſcze wy, k cżejemu wužitku bě teſtament był dyrbjał?“

„Haj!“

„K cżejemu dha?“

„Wón dźiwſche mje ſa powſchitkownu herbinu poſtajicz.“

„A ſ tym je druhi ſchłodu měł, zyle we ſwojich wocżakowanjach ſjebany był? niz wérno?“

„Mój knjeże, niczo ja njewurjeknu, ſchtoż mohło podhlad ſbudźicz, tiż ſnadź je tola zyle bjes podkóżka.“

„Duż budu ſo zyle wobhładniwje praſchecz“, kamiżar, trochu trjechny, rjekny.

„A ja runje tak wobhładniwje wotmołwju“, mkoda knjeżna wotmołwi.

(Pokračowanje ſleduje.)

S Barta. Pschiwabna hromadźizna nazionalsozialistiskich zonow wutoru wječor w Maiwalbez hosćenzu Swědšiske dobry wopyt zapisnacź. Jako běšche knjeni Gertruda Rjenčowa shromadźene postrowiła, knjes wjednik wotnoźki Bölтger wo sjednoćenstwje nazionalsozialistiskich zonow rěčeše, potom NS-ludowemu swjatowanju pschenděže a so tónkrótnje wotmysleńcych sarjadowanjow k ludowemu žiwjenju swjedženjej 1. oktobra dótka. Mjes druhim wón też nalpomni, to sjednoćenstwo zonow mějnacźmu pschipomnja twe wotnoźki dostanje, so móhle so pschinoschki atd. jenož za sjednoćenstwo wutźinć, so maju też zonty knihownju wotnoźki wuziwacź a so so jim pschi jich skhadźowanjach pschednoschki polskeća, so by so też žona wo bjezju nazionalsozialisma powuczila a móhła tak jón rošćerjeć pomhacź. Knjeni Zupna wjednitza Appeltowa na to wo samerach sjednoćenstwa nazionalsozialistiskich zonow pschednoschowasche a prošesche, so bychu zonty z pschistupjenjom a skhadźenjom samerny sjednoćenstwa spěchowale, dokelž dyrbja Zonty młodźinu w narodnym duchu wocźahnjeć, ludstwo pěstowacź a se stajnej hotowosću k pomozy wschitkim z pschikładom być. Sa prénju pschednoźbudu so knjeni Gertruda Rjenčowa, za kulturnu nawjedowarku knjeni Hanka Rjenčowa, za pokładniu knjeńna Lehmannez je prodźišćeća a za sapisowarku a nowinarsku zastupjerku knjeni Lanzuna postaji. Mějeršu pschinoschk wučinja 35 pj., so by kóždej zonje móžno było, pschistupicź.

S Barta. (Sdadaźe towaršstwo.) Wutoru 19. septembra wotmě žadarske towaršstwo za Bart a wokolinu shromadźiznu sobustawow w Neumannez hosćenzu we Bukojnje. Knjes wyschichi wučeř Lodni po powitańskich słowach na nutne dźela w nalymje pokaza. Potom knjes ratařski rada Umhauer-Budyšin wo schežiwanju a wuwiwanišće postajenja nalpomni, kiž plahowanje žadu wastupaju; to je powschenje zła na dowos słowkow, jakas wikowanja se seleninu a dwětkowym zymjenjom po domach, jakas wikowanja se žadowymi schtomikami a kerchami na wikach. Nazionalne knjeńerstwo je też rostlinstwu pschiwomoj pschilubiło. Powyschene płacźiny za žadźenske schtomiki njesteja w prawym pomérje k pschedawańskej płacźisnje žadarskich wuplodow. Létusche léto je zašo dopokazało, to wjedro za cźas kčenja na žadowy wuroschk skutkuje. Dokelž němski žad njebudźe dosahacź a je we semi wulka suchota, njeje derje, to so žad pschedołho na schtomach waschaji. Nichtó njeslanjerodź sanićenje schkódnikow. Karbolineumowe a klijowe wobalidła su tu jara dobre. Potom dyrbja so schtomy też pilnje wurěłacź a derje hnojicź. Budźe-li potom hischcze mokra zyma, da to w pschichodnym léće žadowym schtomam derje tyje. Wjes optimisma žadyn wušpich. Pschi wobschernej rosmnoženje zaběrachu so pschitomni se žadowymi płacźisnami, žadowymi družinami, wotdawanjom žada do prašy a wužiwanjom winowych pjenkow. Knjes pschednóžda so knjeni pschi dwoschcerjej za rjane hodźiny poźakowa a słónčki z pschilubjenjom, so budźe so nowa Němska pschi swojim nalinje stultowanje podpjeracź.

S Krynhelez. (Wjele smijizow.) Létša je tu wosebje wjele smijizow. Poslednje dny su ratarjo na pólnych hnojowych hromadach wjele hnězdow z hadźazymi jejtami namakali.

Z Łužicy

*** S Wulkeho Schunowa.** (Sesmjercź na żelesniżowych kolijach.) Sezjedu dopoldnja je so njedaloko krajneje mjezy 22létna holza Liberzyko-Zitawskemu wosobowemu cźahej pschejěcź dała. Pschiczina samomorderstwa njeje znata.

*** S Marijneho Dola.** Saudźeny tydźeń běšche so 7létna holcźka wowcźerskeho pěa wustrózała. Na druhu strjedu skorješe, so ma cźežke hłowubolenje a žiwdi nimale rěcź. K tomu ku lekarśka pomoz trěbna. Lětaj ju hnydom do Zitawskeje měšcźanskeje thorownje dowjesć da. Snjeboženjenej thoroscź so pohubjenschi a žobotu wumrě. Loni holcźku kokoješny pschejědže a wot teho cźasa měješe wona husto hłowubolenje.

*** Se Zitawy.** (Do schitatzeje jatby wsali.) Dla kosćerjenja komunistiskich schćuwazych nowin su schtyrjoch twarskich dźełacźerjow sajeli a do Hohnsteinskeho konzentraziskeho lěhwa wotwjedli. Po tym su rěsnikskeho pomocznika Jurja Dusbabu sajeli. Wón je njewérne bajki rosnoschował.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

*** S Döbelna.** (Kmjeńe komunistiskich wulběhnikow.) Döbelnskej měšcźanskej policiji je so po dźesćinu wschitkich zonow poradźiło, 6 Döbelnskich komunistiskich zonow wschitkich krajneje pschecady lapicź. Wuskedźaja su też w Döbelnje dopokasali, to tu komunistiske hnuwanje dźełaja a nowy stat z mozu podrucź wotjaju. W zahrodkowych khłodnizach a lěsach su so stajnje skhadźowali. Sajeźi so twjerdu, to je mjes Němskej a Czeskej stajna kuriérowa słužba, pschi kotrejž so też Döbelnscy komunistojo wobdźelichu.

*** S Riesy.** (Nowy) je żelesnoweho cźasa wotkryli.) Pschi tyjeršim dźele su dźełacźerjo na dwěmaj městnomaj stare hornizy se špalenymi powostankami wuryli. Nowy su pschez 2400—2000 létami w Hallstattskim cźasu nastałe. Kamakanki so Riesałskemu domjnaršenmu muzeju pschepodachu.

*** S Kirchberga.** (Njesboże.) Na dróhy z Kirchberga do Lauterhofena je swinadło cźežkeho auta lapralo, tak wós po wóskim brjosy dele sajedže. Autowy wjednik so strachnje skrani.

*** S Plawna.** (Sastajenje płacźenja w najwjetschim Plawenskim hotelu.) Najwjetschi hotel města Plawna „Wettiner Hof" je pschemało dokhodow dla swoje płacźenje sastajił.

*** S Buchheima.** (Banjowe žne.) Tudomny wobydlerje je srědka rjanej bani (Kurbišje), jedyn 40 a druhi 41 puntow waješe, sdźěhnył. Spodźiwne je, so to njejsu pizowej bani, ale dobrej z jeźi. Tutaj hobraj do žokteje a seleneje druźiny zluschataj.

*** S Warnsdorfa.** (Swoju žonu satźelił. Zelesnisti sastojnik Wittig z Teichstadta je schtwórtk swoju žonu w lěsu mjes Krażnej Lipu a Obergrundom satźelił. Žona je swojeho muża psched schćicź njedźelemi wopuschćiła. Wittigowa dźowcźiczka swoju macź wopyta a dyrbjesche so sašo k nanej wróćicź. Macź dźowcźiczku hacź do lěsa pschewodźi, hdźež jimaj nan napschećo pschindże. Tam so mandźelskaj wurěcźowaschtaj a skónčnje so swadźischtaj. Wittig revolwer wucźeze a do swojeje žony schtyri krócź tźeli. Wona bě hnydom morwa. Wittig so sam polizeji staji.

*** S Ustja w Czechach.** (100 lět stara.) Knjeni Theresa Weiglowa je saudźeny schtwórtk swoje 100-létne narodniny swjećiła. Jubilarka je najstarscha wosoba w měsće. Wona bě schcźe za druhich ludźi płoka, schije a se sakłuženymi pjenjesami so nimale sežiwja.

Přilopk

*** Wagonowe duze cźłowjeka sarasnje.** Na Mühlheimsko-Speldorfskim dwórnischcźu je so wóndano njeboże stało, kotrež dyrbi wschitkim puczowarjam se żelesnizu z wucźbu być. Bjeswědomity puczowar wostaji duze cźaha wocźinjene, kotrež pschi jědzenju róschty potorhnychu, na kotrychž barbjeř dźełasche a pschi traženju tak njesbožownje dele padze, so bórzy po tym wumrě.

*** Kelko automobilow na žwěcze je?** Na žwěcze su jenoż schtyri staty, w kotrychž liczba automobilow milijon pschekroczi. To su Sjednoczene staty Połnocneje Ameriki z 24 137 000 wosydlami, Franzowska se 1 713 000, Jendźelska z 1 494 000 a Kanada 1 103 000. Wot tutych liczbow khětro sdalena pschinóźe Němska se 660 000 wosydlami, Awstralska z 528 000, Argentinska z 330 000 a Italska z 302 000.

*** Srażenje łodźow w Malmöskim pschistawje.** Parnik „Malmö", kiž stajnje mjes Malmöom a Kopenhagenom jěsdźi, je njedźelu tydźenja wokoło ½12 hodź. w Malmöskim pschistawje do norwegiskeho parnika srażył. Wobaj parnikaj so žylnje satschażnyschtaj a cźežźy wobschkodźischtaj. 50 wosobow so srani.

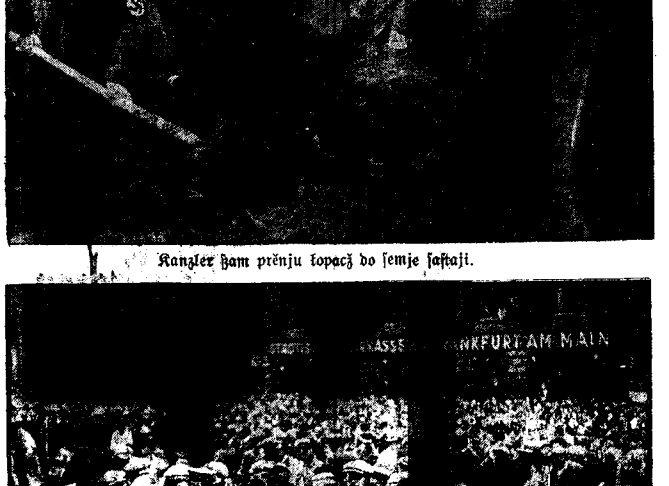
*** Krwawa žarliwostna struchlohra.** Žarliwostna struchlohra je so mjes nilobnymaj Italjanomaj w Parizu wotmě la. Njewésta, kiž je so nilodeho dźełacźerja wsdała a sebi druheho muża z žentwje sthadała, z nim do rejwanskeje žurle dźěsche. Žarliwy, kiž běšche za nimaj sledźił, so tehorunja do žurle poda. Wón tamnymaj kasałche na hosu pschincź. Dokelž pak nochzychtaj žadyn napohlad sbudźicź, so z nekotrymi pschecźelemi na haju podaschtej. Lódma z khěje wustupichu, so nekotre krócź wutkli. Zoskoczo so nawoženja a njewésta krwawjazej hojeschtaj. Po puczu do khorownje wobaj zwinu rěschtaj. Też tjo pschewodźerjo so strašnje tranichu. Mordaŕ cźekny, jeho pak mózachu nekotre hodźiny posdźischo sajecź a do jastwa sadźicź.

*** Strażnik žwěcźerskeje weže wobkudnik.** Strażnik žwěcźerskeje weže Padelez, kiž na malej Kerrochskej žwěcźerskej wézi blizo Lorianta žłuzu wukonjesche, je njedawno w nozy njejapay wobkudnik. Padelez je so w žwětowej wójnje cźežzy franik a pches to cźežzy na cźuwy cźerpjeschе. W nozy, jako jeho žona a dźěcźi spachu, wón we swojim wobydleńcźku wschě so palaze wézy z petrolejom pola a sapali. S wulkej nuju mózachu so žona a dźěcźi wukhowacź. Polizija, kotruž běchu na pomoz zawołali, wobkudnjeneho wuwjasa a wotwjedże. Wón swoju žonu a dźěcźi wjazy njesnasjeschе a prajeschе, so zyku wješ sapali.

*** Polizajski poš je sastojnika katuzał.** Zalostne njeboże je so na polizajskej straži we Warschawje stało. Polizajski poš dyrbjeschе so za cźěkazym slósnikom puschcźicź. Poš njejapay wobkudni, skoči na sastojnika a so jemu kruče do schije zatuzny. Haczunjeź druhi sastojnik pša hnydom satźeli, bě pscheposdże, nadyž dojdny bě hižo morwy. S wulkej prózu so jim poradźi sudy pša z swojeho wopora swuczahacź.

*** Wulki kwaš w Južnoslowjanskej.** Njedawno běšche w burikim domje kwaš, kiž wóšom dnjow pospo-

Prěn'a němskostatna autowa dróha so twarić započała

Kanzler Ham prénju łopacź do semje sastaji.

W Frankfurcźe n. M. so prénim 700 dźełacźerjam grat za drohowe dźelo pschepoda.

chi trajesche. Pschi tutym kwažu žu 1 wola, 3 cjelata, 3 zwinje, 400 kokoschow, 80 huž a 108 kaczkow sjedli a k tomu 2000 litrow wina a 80 hudow piwa wupiili.

* Sym nana pschešli. Hrošbne mjesbože je žo sandženy schwörtk w Hohenschönhausenje pola Barlina stalo. Pschi omnibušowym sastanischežu rentnar Richard Derk se omnibuža wustupi a žo do prédka k swojemu žynej, kiž je wjednik tuteho omnibuša, poda a žu f'nim rošžohnowa. Staruschki žo pschi tym sakopny a pschidže f'hrowu pod kolo runje wotjedžazeho omnibuša a žo pschejedže. Njesbožowny bé hnydom morwy.

* Srédka bohaty porod. W městaczku St. Pedro we Boliwiskej je žona pschekupza Carlosa Pereza žydom džesći na swét wichinjesla. Wschitke žydowe sut bólzu. Jenoznan k tomu někajki spodžiwny trudny sačžischcž cžini, hačžunjecž jemu městczanske sarjadnistwo na 3 léta dawki spuschcži. Se wschéch dželow kraja žu žo pjenježne dary žlale.

Radio

Wutoru 26. septembra žitychmy:

Königswusterhausen. Rano znateho wischédneho programa: 15 sa džeći. 17 hudžba nalcheho czasa. 17,40 sa wjesne žony. 18,30 sport sa młodžinu. 19 hodžina naroda. 21 rejwanska hudžba.

Lipsk. Rano znateho wischédneho programa: 16,35 konzert. 17,30 wo honitwje. 19 hodžina naroda. 21 symfonisti konzert.

Dischcze wažne z dnjownoho programa. Königsberg-Heilsberg: 20,15 z němskich operow. Wrótslawy: 21,10 bohjaze lézjo. Frankfurt: 20 opera „Sestra Angelika". Minchow: 20 „Würzburg". 21 tacžele po pschecžu. Wim: 20,30 radiowy potpourri.

Réčnite wobskórzby a jich mzda

(We wschelakich rutopišach z doby mjes 2000 hacž 1800 do Khrystušowoho naroda sdžerjane.)

Nehdy bésche muž, Chuenanup rékaju. Wón daloko na jenej płódnej kupje w pusczinje w Sodowym dole se swojej žonu bydlesche, kotraž Meret rékasche. Jeneho dnja Chuenanup k Merecze rjekny: „Wéch, dyrbju dele do Egyptowskeje, so bych sa naju džeći chlép wobstarał. Dži do hórjnje a pschemér, kelko žita hischcze mamy." Potajtym Meret žito pschemérowischi swéczi, so bé tam hischcze wožom górzew. Tu bur k swojej žonje rjekny: „Dwaj górzaj sa sebje a sa dželi w domje wobkrošowaj. Ale f tamnych schécz mi chlébca napjecz a piwa nawař, so bych nischto na dolhi pucz měł."

Tak žo nétko muž se wžy na pucz do Egyptowskeje poda. A jeho wóstry bédu je wschém czežko pokładžene, ichtož mésjesche płódna kupa w pusczinje w Sodowym dole na pólnych płodach, na želach, drohotnych drjewach, łožach a winach, a hewalschi lublach pohlizéchu. Chuenanup žo k polodnju wobroczischi le Ethnajej czehnjesche.

W bliskosczi Persefije, malo k polnozy wot Medenita, žo wón na kanalowym nažypje f wésnym Dehutinechtom setka, je žynom wésteho Iserija, kotrež bésche jedyn se sarjadnikow kralowskich lublow, kotrymž Reuši, žyn Merua pschedsteješche.

Hdyž Dehutinecht muža se wžy f jeho nakladnymi wožolami žo blizicž wuhlada, kotrež jeho spodobanje hudžischu, wón žam pschi žebi rjekny: „Tak wérno kaj chcyš mi Bóh pomhacž, tutón popad nježdmě f mojich pa'orow!"

Nétko Dehutinechtowe pola njepošrednje pschi nažypowym pucžu leżachu, kotrež bésche na tutym měsinje jara wušli. Njebésche ischrichi dyžli kožana sala muzsischo. Jenu stronu woda kanala wopluskowasche a se druheje strony dótkasche žo jeho hižo polo.

Dehutinecht tkéc'e swojemu služownikej pschiporuczi: „Dži do domu a pschinjež mi plachtu!" Tak žo ša, a wón plachtu prec'i psches nažyp roskoži, so jena kroma do wody wisasche a nap'schecžiwna stwjelza jeczmjenja pschikrywasche.

Jako muž je wžy nétko po nažypowym pucžu p'hiczahnu, kotrež bésche wotewrjeny sa kójdežkuli, Dehutinecht na njeho sareji: „Kedžbu! Hladaj žo, so njeby na moju plachtu stupił!" Chuenanup snapscherżiwi: „Sawécze nochzu žo czi p'schecžiwjecz a chzu po prawym pucžu trocžicž."

Wón žo potajtym wuwinu, ale Dehutinecht jawaše: „Ze hnadj moje jeczmjenischczo tón prawy pucz?" Tu Chuenanup snap'scherżiwi: „Sawérno, to je tón prawy pucz. Weda wožko sleji a f druheje strony žu pola. Nažypowy pucz pat žo i twojej plachtu sapokojl. Nechaj ch mje nimo puschcicz?"

Hdyž takle réczesche, žebi jedyn f jeho wožolow tlanu polnu jeczmjenjowych stwjelzow nahraba. Tuž Dehutinecht rjekny: „Wožol je mój, muža se wžy, dokelž mój jeczmjeń žerje! Tucžny wožol derje młócži!"

Chuenanup pak dischese: „Wéch na prawym pucžu. Njeje-li tajii, so moht po nim chodžicz, potom dyrbju žo se swojim wožolom wuwinycz. Chcesch mi jeho dla jeneje tlamy polneje jecmienja wzacz? Wém, ichtó je f knje'om tuteho kraja. Wón je kublam Reušija, Meruowego žyna, zkuscha. Njeje wón tamny, kotrež tožemu rubjenistwu po zylym kraju wobara? A ja dyrbjał žo na jeho samtžnej pódže dacz wurubicz?"

Tuž Dehutinecht rjekny: „Hlož luda stajnje prawje nima, muža se wžy, kotrež praji: Récz sluzownika njeje žana récz! Ja f tobu réczu, ale njewér hodedla, so by Reuši žam hinak f toby réczał."

S tym žebi wón jshbity pruczik f hrjebjeneżla wotlamawschi jeho wuschwika, wža jeho wóstry a wuhna je do swojich hrébzow. Chuenanup wótsje f bolosczu sarczi a se slarożcu sapkała, dokelž bé žo jemu tajke nacžinilo. Dehutinecht pak jemu pschiwoła: „Njerej takle, Osris, Bóh wécznego mjelczenja, njech czi pomha!" Chuenanup snapischeczliwi: „Schwikajo rubisch mi moje wobžedženjstwo, chcesch mi też hischcze moje wobslórzby f hubow kradnycz? Haj, ty, Osrizo, Bożo, kotryž na wéczne mjelczazeho czinisch, pomhaj mi sašo k mojemu wobžedženjstwu. Nihdy nochzu pschestacz, njeprawdu wobstorzowacz!"

(Pokračowanje sejdźe.)

Nowaj němskaj namórskaj attaschejej.

Korvettowy kapitan Wennecker je žo za namórskeho attascheja pschi pósłanstwje w Tokiu pomjenował.

Fregattowego kapitana Steffena žu za namórskeho attascheja pschi němskich pósłanstwach w Stockholmje, Kopenhagenje, Oslu a Helsingforsu pomjenowali.

Najnowiše z cyłeho swéta

— **Wuhladny na wjedro za jutrischu wutoru: Njewotstajne, koła mile wjedro.**

* **Němskostatny žud w Lipsku zacžinjny pjatk potwoknje Kamjenicžanskeju kommunistow Bartla a Winkera.** Kamjenicžanscki pschisacžany žud bésche wobeju zhromadnje mordarstwa dla tžimjerczi sadžydž. Wonaj béschtaj 5. 8. 1932 w kofejownji „Herold" w Kamjenicy dentiska Krebsa sastrélitoj. Tak pschi kmjerinym thlostanju wostanje.

* **Dr. Erich Winter,** kiž botal pola sastseje statneje kanzlije w nowinarskich naležnoscach džélatsche, f 30. septembrej tute sastojnistwo wopuschczi, so by po namołwjenju němskeho sejiwjerskeho ministra a němskeho wjednika Hitlerow dra. Derrla do Barlina schol a jako wjednik wotdželenja w slabowym hamcze džélał.

* **Pola Döbelna bésche motorowa koleżarka Seifertez Prabschütz pola Süttewitzkeho hospodarja njedawno na strašnym dróhowym kschizowanischczu do wobydlneho auta frajła. Wona bo tak czežko srani, so na to nétko w špitalowym wumrě.**

* **Statny sekretar w němskim ministerstwje za jejiwjednje a ratarstwo f Rohr je žo nakhwilnje na wukhuženu podał, pschi czimž je jemu sakonski czahanski pjenjes płaczi.**

* **Na Greifzko-Plawenskej železnizu je žo pjatk wjecžor nadkad stucził. Pschi sajedonym pschedsignalu mjes Elsterbergom a Rentzschmühle žu njesnaczi stóstnizy wschitke telefonowe a telegrafiske groty rosrėjali, f czimž žo železnisty wobkhad žinje wohrozesche. Wobkhodny ham w Greizu je 200 hriwnow muta na wukhedženje stuczerjow wustajił.**

* **W Pitzthumskim schacheje pola klóschtra Mansfeldskeho pjatk powjas rostorhny. Korb f djetacžerjomaj 741 metrow hluboko padže. Wobaj je jenoj hnadnje sranischtaj. Druhi korb je 4 rjemjeslnikami f tuteje pschicžiny horje jedjesche. Tucji muzojo žo czežko sranichu. S njesbožom žo wobkhad nékotre dny barjesche. 3000 djetacžerjow dyrbi nehdje tydžeń žiwjecži ž.**

* **W Czeskoslowakiskej žu pósłazy sastojnicy a żandarmo jo prawo dostali, listy na pósczje wocžinjecz a na jich wopschijecze pschepytacz. Tuto prawo ma žo wobsebje pola listow nakazowacz, kiž f Němskeje bydlu.**

Towarstwowske powěstniki.

Khwoczizy. Tudomne herbike tow. ma dženża (25. 9.) swoju shromadžisnu. Budže žo wo pschimérjenej jednacz a tehodla pschihódjeże wschitkich.

Zapisował.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Póndželu 25. septembra 1933.

Barlinska burša zhobotu f mérnym wikowanjom wotewri. Tola kursy akzijow žu prawischtowanje połepschichu. Też na wikach rentowkich lisczinow bésche wobchod lepschi a kursy postupowachu.

Barlinske produktowe wiki mějachu zhobotu hlaby wobrot. Tola tendenza wikowanja bésche kruta a wésta. Kupzy žu wobsebje sa pschenzu a wowsom napraschowachu. Tu płaczijny trochu postupichu.

Ssobotu płaczesche w Barlinje zentnar

pschenzy: 9,05—9,15 (8,85—8,95) hr., rožki: 7,20 hacž 7,30 (7,10—7,20) hr., jeczmjenja, nalétnjeho: 8,70 hacž 9,30 (8,60—9,25) hr., najwutscheho: 7,45 hacž 7,85 hr., wowsa: 6,85—7,25 (6,45—6,80) hr.

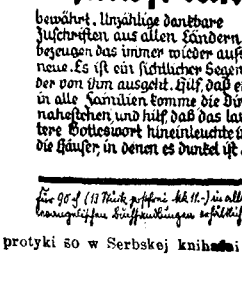
Płaczijny w spinkach žu płaczijny tydženschich wikow; hódcž pak žane napowmjenje njejsu, žo njepschemenichu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje

	23. 9.	22. 9.		23. 9.	22. 9.
Pšenca	181-183	180-182	bony	—	—
rožka	144-146	143-145	wika	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	149-157	149-157	žolte lupiny	—	—
wows	137-145	136-144	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosusk	—	—
pšenč. muka	25,0-26,0	24,7-25,7	lany wosusk	16,4-16,5	16,4-16,5
rżana muka	20,7-21,7	20,6-21,6	ruch. truhanč.	9,10 9,20	9,10-9,0
pš. wotruby	10,7-11,0	10,7-11,0	běrnj. kruski	13,8-14,0	12,6-13,0
rżane „	9,60-9,80	9,6-9,80	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,4
raps	—	—	rżana słoma	0,40-0,60	0,35-0,5
hróch, Viktor.	36,0-41,0	36,0-41,0	pšenč. „	0,35-0,50	0,30-0,45
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,30-0,45
pjeluški	—	—	ečna „	0,35-0,50	0,35-0,5

Tute protyki 80 w Serbskej knihadni předawaja

Wupjerki we wšěch sčerokosčach damasty smuhaty plat plachty wulki wubjerk tara tunjo

łožowe

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Młodu služobnu **holcu** z wonka šulskich lět, přeċelna a dżeći lubowaca k 1. okt. 1933 sy'ta dr. Moestowa na Bohatej hasy 29 II

Dči hi Zdrawi hi wšitke drazizny korbow podawa dobre a tunje **Otto Stein** na Kamjenicnej hasy 12

Powěda so wo tym **fotowe dźěła** wuwiča a wobrazy, fotowe aparaty a potrjeba **Erich Winter** w Budyšinje na Kamjenicnej hasy 14

Khorhoje wšitkich wulkosćow a barbow jara tunjo w Budyš. p. Würker na Zwonk. Lawskej hasy 10

Styri powědančka za serbski lud (J. Libš). 62 stron. 30 pj. Dostać w Serbskej knihalni w Budyšinje

Zwěrowałoj smój so 24. dżeń septembra we Łazu

August Simon a Martha rodz. Haješec

W Zhorjelcu na Budyšejskej drózy 57 dnja 25. septembra 1933

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca mjezańcy we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowérnik. 1.51 hr. pod křiża. zwjazkom abo do wukraja 2.13 hr. = 17,20 Kč. Wład. a čłk Smolerjec knihiščišćerja, zapr. dr. z w. ruk. w Serb. Domju w Budyšinje. Telefon 2087

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo wšěm wobstatkam čłoneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je wón dyrbiał na banku kupjenje bydła za 1000 hr. Kóždy znjezboženy dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeńja dyrbja so banky hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdyž a kak wozjewja.

Čisło (Nr.) 221 — Budyšin — Wutoru 26. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Kancler při wotewrjenju twara prěnjeje autoweje dróhi

W połobnišćinu cyłe hižom rumy nadrobnišćo wo wulkim witanju kanclera Adolfa Hitlera do Frankfurta rozprawjeli. Wón běše tam přichitowałał, so by přichi wažnym wokomiku wotewrjenja twara prěnjeje němšeje autoweje dróhi jako prěni łopaš sastojił, so by tutomu wažnemu wokomiku dostojny wuznam spožčił. S jeho rěcu přichi tuchym podawku sćěhowaze wažne myśle wuswětlenje:

Stejimy přichi spočatku wulkeho dźěła, kiž směje wobsahi wuznam za němski wobkhad a němske hospodarstwo. Hakle w poźěišich ličbjeńtkach budźe jo tuto dźěło prawje pohódnoćejcź. 6400 kilometrow je prěni spočatk wulkeho dźěła. Tuto hobrike dźěło może jenoź j hromadnikutkowanjom mnohich mazow nastać. Poklicze hjesbźělośće, pod kotrymž milijony człowjekow njehódne a njemóžne žiwjenje wjedu, dyrbi so wotstronić. Wšěm wěmy, so wojowanje přećiwo hjesbźěłosći wot dźenża na jutśe njewotstronimy. Tola wěmy, so dyrbi so tuto wojowanje přichi wšitkich wobstejnoścach wjesć, a smy rozsudźeni k tomu, dokelž smy narodej słubili, so tutu masu wotstronimy.

W dalšim kancler na tamne šěsty lěta pokaza, kotrež je kujerźerstwo sobi wuprećiwło, so by najprjedy němšemu dźěłaćerjej sajo pomhało. Wón je zwěsćował, so je jeho, nětkańšeho twarjeńka dźěłaćerja, wožiwi pojmać, so ma tutón puć hić. Tak ma wón snadź bóle hač druhi trohumjenja za němšeho dźěłaćerja a wjelikeho to, zdźěć k jeho kěrchownu ći. Tuto dźěło dyrbi so činiś, nichtó nam njepomha, je la sebi sami njepomhamy. S sebyjnjenej konsumnjej mamy prěnich dźěłaćerjow so tyhajam druhim w fabrikach a dźěłarnjach sajo dźěło desanje. Našej lud dyrbi so k temu towzajmować, so by so wonjaši wot bluda stawnje hordosće, wot naśatosće, so nětko je jenoź duchowne dźěło pohódnoćeć.

Kanzler sebi w tamnej hodźinje ničeho njesłyšeho njesłyšeć njemóžeše, so by hodźina spočatka twarjenja němskich drohow była też hodźina a mjenik za twarjenje němskeho ludowneho sjednoćenstwa. Wón prošeše dźěłaćerjow, so bychu nětk na swoje dźěło schli a so by skutk ho spočał. A i njedy hač lěta sandu, dyrbi hobrike dźěło wo našej słužbje, našej pilnosći a našej rozsudźenosći swobdźeć.

Proces wo zapaleŕstwie w němskej seimowni

Wjeźera běše twarjenje němskostatneho sudnistwa tehorunja kruće pod straju stajene. Lud so jenak žiwuje za prozeš sajimuje. Krótko po 10 hodź. so jednanje započe. To jednanjow rěznik dr. Teichert wozjewi, so je Dimitrowa šetra do Lipska přišła a chce přichi jednanjach jej přichitomna być. Dimitrowu šetru na to do sale zawjedchu. Wyšichi němskostatny rěznik dr. Werner pak nochce, so by so wona jako swědk zwjedźiła. Tola tónle wobsahuje, so je wona přećelnja. Wona powědaše, so je jeje bratr wot lěta 1905 generalny sekretar dźěłaćerskeho syndikata kommunistiskeje strony. Wobkorjeny Dimitrow k temu sawoła, so přicheloži njeje dosłuchny. Na to přichodźa jemu přichłaja, so ma njeje dosłuchny. Sotra wobswědči, so Dimitrow tež bołharšku kommunistiskej stronje přichłuśeše. Na praśenje, we cim je sebi wona se swojimi bratrom pisa'a, wona wobkrući, so je Dimitrow ji pisał, so ma sa swoju winowatosć w Němskej dale sa bołkarske kommunistiske hibanje dźěłać. Jako sebi Dimitrow sajo nješto přichipomnješe swěrći, přichodźa jeho napominaśe, so jeho posledni kšěć k wuspołnjenju namołwja. Dimitrowa šetra je wot 1926 hač do lěta 1933 njepřestawajcy w Moskwje přebywała. Sobotu je šud hižom bołharškeho wobsorženeho Popowa přeslušchowała. Swědči jo, so je Popow wot 1925 hač 1929 w Moskwje přebywał a tam jako šobudźělaćeŕ sa hospodarske praśenja přichi „tutśe bołharškich emigrantow dźěłał sa cjoż je honorar dostawał. W Moskwje wón pod wospjerjenym mjenom bydleše, Popow je po swojim wuprajenju 3. nowembra 1932 prěni króć do Barlina přišła. Na wuchodźowe stowo, cjehodła je Popow swoje wuprajenja předa tuak wotedawał hač nětko, wón wotmołwi, so je žo bojał, so bychu jeho bołharškim wyšnoścam wudali, ly-li po wěrnosći wuprajił.

Tśeći bołharski wobsorženy Tannow je žo w niagezońskim městaćku Gehgeli narodźił. Přichi wuprašenju sa swojimi prjedawšichimi thłostajenji, Tannow wospjet spyta, dźeše politiske rozłožowanja dźerżeć. Skónčnje přichi

Zjězd Stahlhelmowych wjednikw w Hannoveru

Sańdźenu sobotu so nehdże 70 000 Stahlhelmowych wjednikow w Hannoveru zhromadźi. Nedźelu rano w 9 hodź. cźehnichu cyły k wulkemu wjednišćemu apelkej. Wšitke to přichmoważy napohlad, jako 6000 chorhojow w cjahu njeźechu. Na tribunje steješchtaj stabowy schef Röhm a swjatkowy wjednik Seldte a daschtaj kolony mimo so cjahnjeź.

K tutomu wulkemu cjahej běchu prěnje wotdźelenja hižom rano w 5 hodź. swoje kwartěry wopušćźile. Wulke tribuny běchu hižom w 6 hodź. połnje wobsadźene. Wjele cźełnych hosći běše přichitownych, mjes nimi němski městokanzler z Papen, němski woborny minister f Blomberg, němski kronprynz a druhi. Wjednik Stahlhelmowcho swjatka němski minister Seldte w swojej rěći na to pokasa, so je ideja wschitko wojowaze, SA, SS a Stahlhelm do nětčišcheho wulkeho nazionalsozialistiskeho hibanja sjednoćiła. Přichi tajich myślach je sa nehdźischich frontšich wojowarjow winowatosć, so na swojich padnjenych towaršchow spominaju a też na tych, kotrjž su w 15-letnym wojowanju wo nowu Němsku padnyli. Hudźba na to spěw wo dobrym towaršchu zunjo hudźeše. Swjatkowy wjednik je kanzlerej dźakowaše, so je Stahlhelmej swój dobyćźerśi symbol, hokaty tśišći spožčił. Potom wón přeched zhromadźenymi wjednikami Stahlhelma wusna, so stari wojaży, młodźina a zyły lud sa měrom steja. Nětko wschak je prěni wulki khodźeń našcheho wojowanja wo swobodu dopjeły, smutskowna swoboda je dobyta. Pod wjednišćiwom Adolfa Hitlera też druhi khodźeńk, swonkowna swobodu dobudźemy.

Po němskej hymnje a Horst Wesselowym spěwje mjesješe stabowy schef Röhm dležšcu rěć, w kotrejž na njesbožowny kónc swětoweje wójny pokasa. W tamnym cjasu muzejo wulstupichu, kotrjž wojerśu chorhoj poždźechu a prawo wojakow też w Weimarskim staće k płaćiwosći pschinjescchu. Kolony, kotrejž su so pod Franzom Seldtu zhromadźile, su swoju winowatosć cźiniłe. Weimarski system je rozrażeny. Nětko stej so SA a Stahlhelm do wulkeho sjednoćenstwa sarjadowałoj a zhromadnje postupjetaj. Stabowy schef powita Stahlhelmarjow do cjadow SA, jako wojowarjow se samsnymi prawami. We SA dyrbi so młodźina zyłeho němskeho luda hromadźić. A stare kolony prjedawšich wojakow sajo hromadźe f młodźim cjahnu. Wschudźom so zhromadna wola a zhromadne wjednišćiwo pokaji.

Sjězd Stahlhelmowych wjednikow w Hannoveru.

Na wobrasu pschedstaja so pschikład wjednika we Hindenburgowym stadionje. Na wobrasu rjedźa widźimy němskeho kanclera Adolfa Hitlera, na lěwej stronje stabowego schefa Röhma, pódla Hitlera **k prawišu** swjatkowego wjednika Seldtu. Zyle na **prawej stronje** krocźi němski woborny minister f Blomberg.

Přichi wulkim wustupjenju w nješchodźanskej hali sajo němski dźełowy minister, swjatkowy wjednik Seldte, rěcźeše. Němski kanzler Adolf Hitler běše pschitomny. Wobsebje so ludowemu kanzlerjej a wjednikej Adolfej Hitlerej dźakowaše, so stej so organisaziji Stahlhelma a SA f jeho prózowanjom sjednoćiłej. Wójna w lěcze 1918 móješe so jenoź tak skónčeć, kaž je so skónčiła, dokelž nam wulki politiski wjednik pobrachowaše. Stahlhelm saporza sa smutskowne a swonkowne wutwobodźenje wojowarjow. Adolf Hitler postupowaše f tanneje stronje a swoji politiske hibanje a politiskich wojowarjow a f tym dobyće dosta. Wjednik Stahlhelma je so w swojim cjahu ludowemu kanzlera sjawnje a zpratnje wopraschał, hač so schćerku frontu pschijeć a wón njeje wupschestrěnu ruku wotpokasał. A nětko je so w Hannoveru swjatk swěrny saswjadkował. Wjednik Stahlhelma je na kanzlera wobrośił, so by Stahlhelm do zhromadneho wulkeho nazionalsozialistiskeho hibanja pschijał. Tehodła Stahlhelm w Hannoveru swoje khorhoje f nowa poswjeći.

Na to rěcźeše němski kanzler Adolf Hitler. Wón sjednoćenje wobeju organizazijow swobodnu dźeń w němskich starźiznach mjenowaše. Tutón dźeń budźe poždźišcho a na pschezo widenne znamjo sa to, so je so nikoda Němska rozbudźiła, ko hrěchow swojich wótzow wotrjec. Potom wjednik wobschěrny wobras wo dotalnym wutwórjenju nazionalneho dojednanja ryśowaše. Lud pyta mózy a je ju kóždy zaš pytał. Lud je njesbožownu, hdyž žiwlneho wjednišćiwa njenamaka. Frontšich wojazy ju nawukli, so njesładuja na liczne pschećiwnikow, ale so so na swoju mózy spuschćeja. Wschitzy dyrbimy so wobudej dźakować, so je w naš wulku myśl sjednoćenja sdźerżał. Poślednje měsazy su dopokasale, so je pschedwidźiwosć wojowanje wo zhromadny stat žohnowała. So smy marksistiske organizazije rozbili a lud dobyli, to je wobsudźaze, schtož naš sbožownych cźini. Nětko kročimy do wulkeho nowcho pschichoda nascheho žiwjenja. Kanzler sponinuśeše też na muza, kiž je w swojej wyšokej starobje ponowjenje němskeho luda smół nit. Też na stare wójsko kanzler f khwalobnymi słowami spominaśe.

Na tutu rěć so němski dźełowy minister Seldte f wutrobnymi słowami dźakowaše a kanclerej k dopomnjenju na tutón dźeń symbol Stahlhelma pschepoda.

do, so ſu jeho w Bolharſtej w lěcze 1925 k 12 a poł lětam khłostańje ſaſudźili, dokelž je k ſakaſanej kommunistiſkej stronje pichiłuſchał. 11 měſazow je wotſedźał, potom je amneſtija do mozy ſtupiła. W jeho njepichitomnoſcezi ſu jeho w lěcze 1927 hiſchcze raz k 12 a poł lětam khłostańje ſaſudźili, dokelž běche ſobuſtaw komiteja bolharſkeje kommunistiſkeje ſtrony. Na to ſu policajſku rospraſnu Sofijaſkeje policajſkeje direkzije pichecźiłaci da. Po tutej rospraſnje je ſo Tannow pſchi kommunistiſkich njemcach w lěcze 1925 aktivnje wobdźěłił. Won běſche też ſobuſtaw tajneje organiſazije. Jako titu organiſaziju wuzłědźichu, Tannow pſches mjesu cźekny. Politiſka policajska ſłužba je też ſhonika, ſo je ſo Tannow też we Wienje na kommunistiſkich ſhromadźiznach wobdźěłił. Tannow wudawa, ſo ſ ruſkej kommunistiſkej stronu ſamcho ſwiſka mět njeje. W Moſkwje je wot 1926 hacź 1927 w ſchewſtwoje dźełał. Wot 1928 hacź 1931 bu politiſce roswucźeny. W lěcze 1931 je wón na Pólſku do Cźeſkoſłowalſkeje jěł a je pjecza wot boſkſkeho konſulata w Prazy porjadny paſ doſtał.

Jako poſledni ſ wobſtorſenych ſo prjedawſchi ſapołožaj němſkeho ſejma Torgler pſchepſchyſchowaſche. Wón ſpyta wobſtuczecź, ſo na wohnju w němſkej ſejmowni ſo njeje wobdźěłił. Wón je ſo jako ſyn dźełaczerja w měſchczańſkej plumarni w Barlinje narodźił. Je cźyły rad ſ wuczerjom byeź, ale pſchi ſhudobje ſtarſchoju ſo pjecza njeje móżno było. Wón je po wukſhodźenju ſchule wo wobkhodźe ſa muzuze modły wuknył. W dezembru 1914 je k wojakam pſchiſchoł a 5 měſazow je jako armeſrowanſki wojak w ruſkej Pólſkej pſchebywał. Pſchi wudyrjenju revolusije je Torgler ſ pſchedźydu dźełaczerſkeje a wojeſſeje rady we Neuruppinje był. W lěcze 1924 ſu do němſkeho ſejma wolesche. Wón rjekny, ſo je wojowanje ſa ſozialiſmuſ jeho ziwjenje wupjelnilo. Wón je ſo zyle ſa dźełaczerſtwo ſaſtajił. Wón pichida, ſo je wſtup maczerje na njeho ſkutkował, kotraž je 50 lět ſozialiſtka. Jako běſche 18. lěto dopjelnił, bu ſobuſtaw ſozialdemokratiſkeje stronje a w lěcze 1919 pſchiſtupi k njeſwobodnym ſozialdemokratam a w lěcze 1920 bu ſobuſtaw kommunistiſkeje stronje. Zentralnemu komitejej pak njeje pſchiſłuſchał. Poſledne lěto je ſo pjeno kommunistiſkeje frakzije „Cźerwjeny woleŕ“ wudawał. W tutym kopjeńu je Torgler w februaru 1933 pi- hał, ſo dźełaczerſtwo njeby wocźakało, ſchto wółły 5. měrza pſchinjeſu, ale ſo by pſcheceźiwo „faſchiſtiſkemu terrorej“ wuſtupowało.

Zhromadźizna Zwjazka ludow so wotewrita

Póndźelu dopołdnja ½11 hodź. je norwegiſki miniſterſki preſident Mohwinckel 14. ſhromadźiznu Swjaſka ludow wotewrił. Do poſledźenja jendźeliſki ſwonkowny miniſter Sir John Simon ſ němſkej delegaziju pſchiſtupi a wobſtoje němſkeho miniſtra dr. Goebbelſa powita, ſ kotrymž ſo někotre mjeniſchiny rozmołwjeſche.

Nakhwilny preſident Mohwinckel wobſarowaſche, ſo ſo położenje Swjaſka ludow wot poſledneje ſhromadźiny njeje połepſchiło. Ludy wocźakuja, ſo by Swjaſk łepſche dorosumjene mjes nje pſchinjeſł. Mózność wójny pjeza jako ſcherjenje nad pſchichodom Europy leźi. Hubjeny ſačźiſchcź ſu wunoſchki konferenzy wo wotbrónjenju ſawoſtajiſte. Njemóże ſo też ſapŕeć, ſo nuſa a hſesdźelnoſcź politiſku njeſpokojnoſcź mjes ludami powjetſcha. Wobſarowacź też je, ſo je Londońſka konferenza ſwrěſchcźika. Mulke nadźije ſo někto na ſrěcźenje ſchtyrjoch mozow ſtajeja a wot njeho bojednanje mjes ludami wocźakuja.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 26. ſeptembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wcźera wjecźor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer +5 a thermometer wodnjo +24. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +4 a thermometer w wózy +15. Wjedro budźe dale ſuche. Wyſchina, kotraž dołat naſche wjedro wobſtarjeſche, je ſo roſcźahnyła a ſ wyſchinu nad Ruſkej ſjednoczi. Tež mjezina ſ jadrom mjes Jendźeliſku a Franzoſſku je na ſyhlowſcźi połhubita a ſo roſcźahuje. Sady njeje nad morjom ſo nowa wyſchina wuphſtrěwa. Rospołożenje njeſnow a wyſchinow w Europje dźensa na tſochu mérne wjedro pokaſuje. Tehodła ſnjemy wocźakacź, ſo naſche wjedro dale wobſtajne woſtanje. Jutſe ſrjedu ſłónco ſo 5,53 hodź. ſtkhadźa a ſo 5,48 hodź. khowa. Měſacź ſtkhadźa jutſe popołdniu 3,18 hodźin a khowa ſo wjecźor 10,45 hodźin. Dźeńa ſteji měſacź w pěnim běrtlu. Po Pſchedźenkach budźe wjedro njewobſtajne.

— **97. duchowna wjecźerna hudźba** wutoru 3. oktobra wjecźor we 8 hodźin w Pětrowſkej zyrkwi. Pſchichodna wjecźornica hudźba je Marej Regerej wěnowana, na kotrejež dyrbiny w tutym lěcze mimo Brahmſa wobſtejo ſpomnacź, pſchetož pſched 60 lětami je ſo Max Reger narodźił. Schtož je na nim wulkeho a nad cźaſom ſteji, mózmy dźensa lěpje poſtudźowacź hacź ſa cźaſh jeho ziwjenja. Reger běſche bjes dwěla jedyn z najwjeſtſchich ſtworicźerjow w raſu ſymfoniſkeho wumělſtwa a wopraſowaſ wiſ nuſ, kotrehož wuſtawk ſa němſku hudźbu ſo hakle dźensa prawje ſrozumi a pohódnoſcź. Tuſon Regerowy wjecźor ſobuſtawja Elſa Hartmannowa (ſopran), Budyſki komorny khór a domſki organiſt Horſt Schneider (pſchecźele a ſłuſchnikarjow po 10 pf., ſu pſchi zyrkwinych durjach dóſtacź.

— **Dźeźo w Sprewi namakali.** Njedźelu 24. ſeptembra rano wokoło ¼8 hodźinach ſu ſ nikelnjeje hrebje pſchi Sprewi blizko Droſchkütźez ſahrodniſtwa na Rybarſkej haſy 18 nowonarodźeneho hólcka wuczahnyli. Cźełko dźěſcza běſche do ſtarſcheju ſomjazeju paſtarcu koſchowe ſawite, wot kotrejuž běchu paſki wotrěſnjene a do brunje kożaneje rjepikaleje aktowcje toſche tknjene. Cźełko je mjaſſerje někotre dny we wodźe leſało. Po wſchém ſdaźu je ſo dźěcźo poſlednje dny pſchi cźipadle mjes leſowniſcźomaj na Rybarſkej haſy 18 a 22 do Sprewinje mikuſkeje hrebje cźiſło. Wo maczert dźěcźa hiſchcźe njeje niczo ſnate. Schtóž może nětchto wojſewicź, ſo je ſona abo hoſza porodźiła, ani ſo by dopołacź móhła, hdyż je dźěſcźo woſtało, ſo proſzy, ſo by to kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje abo bliſchej policaji oſnjewił. Pſchikłada ſo, ſo ſo we njenje wojſewjerja njeleźi.

— **S motorſkim kołom ſo pſchejeź.** Sandźanu ſobotu wjecźor wokoło 6 hodźin ſo jedyn měſchczan roſtudźi ſ puca ſtilipowſkeje hory dróhu pſched lawſkim ſwonkownymi wrotami pſchekrocźiź. Wot tam chcyłke pſches ſchiłerſke wulkhodźowaniſcźa domoj hicź. Pſchedy hacź na dróhu ſtupi, ſo pſcheſwědcźi, ſo bě dróha pró. Jenož wot puwańcze to dalokoſcźi nětko 80 metrow motorowcho koleſarja pſchijźcź widźeſche. Na to ruſze dróhu pſchekrocźi. Hdyż bě jenož hiſchcźe meter wot ſchcźeſki pſchkow dalony a měnjeſche, ſo je ſwonka wſcheho ſtracha, njecźuwſy do njeho wojak ſ nezdarſkim kołom jawadźi. Se ſaſtrachowanym wotmachym ſo měſchczan na dróhu cźiſnu a ſo ſ dycha murahy, ſo njemóżeſche ſtanyeź. K pomozy ſwólniwſi ludźo ſkoku k njemu dobrźachu a jeho na kamjeńtnu lawku pſched prjedawſchej akziju dowjedźechu. Hdyż běchu jemu tam ſymnu wodu pić dali, jeho knjes ſchkeńcźeńſki miſchtr Herzog do ſwojeho wobydlenja dowjedźe. Wot tam ſo ſa khwilu na błoźe, rukowaj a wohomaj cźěžko ſranjeny do ſwojeho wobydlenja dowjedźe. Policaja je wojaka hiſchcźe tón ſamſiny wjecźor w měſchczańſkownym wobydlenju pſcheſłyſchała. Wojak je ſ najwjetſchim łpchom chcył na wuſtim měſnje njes ſchcźeſki a měſchczańſkomu ſ kołom pſchejeźi. S tym je ſo njeſboże ſawinowało. Motorſki koleſaŕ je dyrbjał po ſakonjownym po-

50lětny jubilej Niederwaldſkeho pomnika.

Pſchi 50. nawrócze dnja, na kotrymž ſo pola Rüdesheima Niederwaldſki pomnik poſwjeźi, ſo pſched pomnikom wulka ſwjatoczńoſcź wotmě, pſchi kotrejž mjeſeche ſe němſki propagandowy miniſter dr. Goebbels ſahorjazu rěcź, w kotrejž ſo pſchedewſchém na młodźinu wobroczeſche.

Indiski nóž

7] (Pokračowanje.)

„Knjes ſ Dalowa ma wuja?“

„Haj!“

„Hdźe tón nětkole je?“

„W Amſterdamje.“

„Je ſo wón tam abo tule ſe ſwojim wujom po jeho pſchikhadźe ſeſtał?“

„Tam.“

„Hdy najpoſledy je młody muſſi tule we wili „Rjenje ſtajena“ bohył?“

„Pſched ſchtyrjomi měſazami.“

„Jeho wuj ſ nim prawje ſpokojom njebě?“

„To je na wobſarowanje wěrno.“

„Wón chzyſche jeho wuherbowacź?“

„Haj.“

„Wěſche wón prjedy teſtament k jeho łepſchemu ſcźinił?“

„Haj.“

„Hut! Ta wěz, ſo je ſo naczſił teſtamenta ſhubił, dyrbi drje wěſty podhlad ſhubźicź, wobzebje jeli ſo ſo hewak niczo drohotne rubiło njeje.“

Młoda knjeni do wotewrjeneje połkadniczki pohladnu.

„Wobdajcze, mój knjeze, na to ſo nětkole dopomnju!“ W tejle połkadniczźu, kaž wěſcze wěm, běchu někotre dwanaſti dukatow. Tute tu wjazy njejźu.“

„Schtó je wo ſtwje pobył, knjeźna, ſ teho cźaſa, ſo ſcze wy ſtareho knjeſa wopuſchczili?“

Wona ſo wotwlakowaſche. To praſchenje ſo jej napadne ſdaſche.

„Wěſo mordarja njeměnju — ale bě po wami hewak nęchtó w tejle ſtwje?“

„Ja ſym tu pobył“, Jan rjekny. „A ſ teho cźaſa, doniž wy njeſaſtupiſcźe, nichtó.“

„Schtó tónle knjes je?“

„Mój nawożenja Jan Hut“, Hadrijana wotmołwi.

S rubjenjom pjenjes, w tym padźe, ſo ſo wy njeſmyliźe, je wěz ſaſo cźemniſcha“, komiſar rjekny, trochu ſebi rosmyſlniwſchi. „Wěſo mohło ſo myſlicź, ſo je rubjeny mordar liſtno papjery teſtamentowego naczſika ſa to trjebał, ſo by dukaty ſawalił. Potom wſchak by wěſty podhlad wěſo ſpadnył.“

„Dukaty běchu hižo ſawalene.“

„Snadź ſu někotre rokli mohłe wobſchkodźene byeź.“

Hadrijana na tajku pſchekłepanoſcź niczo wotmołwicź njewědźeſche. Tutón polizajſki komiſar ſe ſwojim falſchnym, leſtnym wobliczom ſo jej njelubjeſche. Jeho wutas bě na liſchcźi ſapodobny.

Ale Jan rjekny: „Ja ſebi myſlicź njemóżu, ſo je ſtuczeŕ, kotryž dźe budźiſche w kóżdym wokomiku mohł pſchekwapjeny byeź, a kotryž je tehodła tola hacź nanajbóle khwatacź dyrbjał, ſo ſ tym ſadźerżował, ſo by dukaty, hacź běchu tak abo do rokow ſapatkowane, hiſchcźe do papjery ſawalał, hdyż je tola jeno bjeſe wſcheho druheho do kapſzu tyknyć trjebaſche.“

Sdaſche ſo, ſo ſo komiſarej tajſe poſudźenje jeho měnjenja njelubjeſche, a wón trochu wótrje wotmołwi: „Najnjejaſnjiſche w tej wězy je ſhubjenje naczſika teſtamenta. Měnjenje, kotrejž ja wuprajich, ſa to najjednoriſche wuſwětlenje dawa.“

Wón da aktuarjej rosprawu wo nadeńdźenju wězow ſpiſacź, a potom wobydlerjow domu protokolariſzy pſchełſchyſchowaſche.

Najprjódy ſo Hadrijana a Jann wuprajichu.

Na to bu ſahrodnik wuſtſchowany, tiž pak niczo ważne ſdźělicź njewědźeſche. Wón rjekny, ſo bě we roſtlečni mnoho hodźinow ſ napinanjom dźěłał, ſo by wſchitko po pſcheczach ſwojeho knjeſa nanajlépje pſchiprawił, ſo je pſchi tym jara womucźnik a ſo je pſchi wjecźornych ſmĕrkach pospał.

Ważniſche běchu wuprajenja ſłužobneje holzy a kuchaŕzyne, kotrejž ſe ſonjazej powjedatoſczu ſwoje wobkedźowanja a duchowne ſacźiſchcźe wobſchernje powědaſchtej a ſ tym bjes ſamyſła najnjezbožowniſchi wuſpěch dozpěſchtej, dokelž wótrompźlneho komiſara na zyle druhe myſle dowjedźeſchtej.

„Potajkim knjeźna we womorje na podkoju pſchedkheže leżeſche?“

„Haj, knjes komiſaro!“

„A mkody knjes bě wſchón wupkóſchany?“

„Haj!“

„A wón nikomu do ſtwy dacź nochzyſche?“

„Ja chzych rad nuts, ale wón je ſakaſał“, tuchakła rjekny.

Jan naſpomni: „Rochzych nikoho nuts puſchcźiſ, ſo njeby njczo dótkane było a ſo by wſchitko woſtało tajke, kajkeż běſche, doniž njeby polizija dóſchła.“

„Hm! Wy ſcźe jeno khudy ſchoſaŕ?“

„Haj!“

„A ta knjeźna chze ſebi waſz bracź?“

„Haj“, Hadrijana wotmołwi.

„Wy, knjeźna, macźe, kaž ſo ida, wulkotne ſamażnje herbowacź. Wě dha waſchemu wujej tale wotmźlena żeitwa hódź?“

„Haj, mój knjeże! Ssym dźensa ſ nim wo tym rěcźała, a wón bě ſ tym jara ſpokojom.“

„Je to wěrno?“

„S kajtim prawom wy nad tym dwělujecźe?“

„To ſo mi tola wěricź nochze!“

Jan a Hadrijana ſo dźiwajo na ſo hladaſchtaj.“

„Ja ſebi tu wěz hinak myſlu“, komiſar ſ potkmurjenym wuraſom rjekny. „Tale wotmyſlena żeitwa ſtaremu knjeſej prawa njebě — ani ſnajmjeńſcha prawa njebě! S teho je ſurowa ſwada naſtała — roſhonjenje, wadźenje — kotrejž je ſo ſ mordarſtwom ſtónczito —.“

„Na cźo chzeźe wy ſ tym pokaſowacź?“ ſo Jan woprascha, bledujo.

„S tym nachzu na to pokaſacź, ale ſ wěſtoſczu wobſkutkoli!“

(Pokračowanje ſcźehuje.)

stajenju na lěwu stronu nimo měšćańskeho jěza. Tutón zběh ſtudniſke połkłostanje lohkomyſlneho kolesarja ujeżada, jeli so policija wobmyſli wjacy. Wschěnje ſo wjele ſrjeſelożnjow se ſpěſnym jězdżenjom motorſkich kolow ſtawinje. Nuſne je, ſo by ſo borſy ſakoń wudał, ſ kotrymž by ſo ſpěſne jězdżenje automobilow a motorſkich kolow wo wſach a městach ſ jaſnowym płoſtanjom ſakaſało.

— **Pſchemyſlna ſłużba na pólcje.** Wot 2. oktobra ſo wſchitke poſtajenowańſke wołmy na póſtach 1, 2 a 3 we Budyſchinje rano we 8 hodźinach wotewrjeja.

— **Wobſtrědżet ſo pyta.** Na kriminalnej policiji we Budyſchinach khowa ſo mużoze jězdne kolo ſnamki „Ludcar“ čo. 56 088, kotrež majſterje ſ padnſchſtwa pokhadża. Wobſtrědżer njech ſo pola kriminalneho woddźelenja na hrodże Ortenburgu ſamolwi.

— **Autaj do ſo pratyłoj.** Sobotu popołdnju wokoło ½3 hodźin na Drjewnjowych wikach na rózku Kamjentneje haſy autaj do ſo ſcalachſkaj. Woſobowy auto, kiž ſwoł Zyhelnſkeje aſiſty po Drjewnjowych wikach pſchijědże, bo ſadnjeho dźela cżahateho auta ſrazi, kiž po Kamjentneje haſy dele pſchijěżeſe. Wołaj ſo wobſchkodźiſchtaj, jedyn cżežko. Ludźo ſo njeſtrachichu.

— **Wuplacżenje rentow.** Poſtiſki hamt nam piſche: Wojeſke renty na oktober ſo w Budyſchinje a na póſtiſkich agenturach a wotnožkach, kiž ſu jenu podſtajene, ſchtwork 28. ſeptembra wuplacżuja. W Budyſchinje wuplacżuje ſo na pólcje 3 (Pſched ſchuleſkimi wrotami). — ſobotu 30. ſeptembra ſo podpjera ſe ſrjeſożeńſkeho a invalidneho ſawěſcżenja wuplacżuje, a to w Budyſchinje invalidne renty w turnowańi evang. towarſchownje na Hornjecżeſkej haſy 23, wſchitke ſtołne renty na pólcje 3 (Pſched ſchuleſkimi wrotami). — **Wſchitke rentowe kwitowańki** ſa měſaz oktober dyrbja wobkruczene być. Woſobje ſo na to pokazuje, ſo na ſo pola wudowińſkich a někotrych ſrjeſożeńſkich rentow we wobkruczenju běžne cżiſło 2 a 3 wuſtejnicżi.

— **Wobkruczenje kwitowańkow** ſa invalidne, wudowińſke, ſyrotowe a ſrjeſożeńſke renty ſo ſa pißmik A hacż L pjatk 29. ſeptembra 1933, ja pißmik M hacż Z ſobotu 30. ſeptembra 1933 w Sſejmowni na Hrodowſkej haſy 10,I wot ſtuje 22 w cżaſu wot 7 hacż 12 hodź. ſtawa.

— **Salika krajna loterija.** Wichi pondźelniſchim cżeſnjenju 5. rjadowuje 203. ſatſkeje krajneje loterije (19. dżeń) padże dobycże wo 5000 hr. na cżiſła 5745 16814 27731 28784 65125 67778 118143 121832 145825 149889 dobycże wo 3000 hr. na cżiſła 1831 19765 23722 34067 38059 42647 47106 47239 47584 74662 77896 79019 79700 99265 105052 110254 134483 134678 153107; dobycże wo 2000 hr. na cżiſła 3520 3598 8095 23426 25391 32441 32512 36258 38194 38506 42613 49855 51587 54738 55244 55920 59300 64966 70103 71137 81132 83751 85643 87929 89095 90202 90876 91706 96413 99939 103135 104324 109432 116513 121850 122504 134911 135618 139552 149404 150850 152628 155022; dobycże wo 1000 hr. na cżiſła: 978 4514 4888 6032 10630 14162 14388 14716 17075 27888 31507 33715 34874 34997 35138 39890 41385 42002 42105 42705 44398 45911 46102 52969 55154 56469 56531 60707 63782 65318 67560 68123 69785 70657 70983 71055 72257 72803 72939 78184 78614 82330 84775 85416 86696 88348 89002 91229 91911 96836 96965 98051 100488 101396 103901 104857 110510 112790 113461 114903 115883 118284 118788 118967 119259 119533 122398 124280 129948 130811 132074 134153 136582 136647 137389 139576 146027 148025 152902 155914 156007.

— **Polizija ſaka** tańcżerju tydźeń 6 wikowarjow je krótkimi hvorami, kotrež wuſtawdobjenja ſa pſchemyſlo we wołoloczahanju a ſelchiwka ſa nadróżny dawk njemjeſachu, a jich ſtudnińſtwu pſchepoda. Nimo tohó ſo po poſtajenju miniſterſtwa razzije pſchewjedźe, pſchi kotrejž ſo 14 proſcherjow ſajachu.

S **Jenkez.** (Njeſbożowny: padnyła.) Se ſpódźinowym njeſbożom ſo ſobotu 62lětna żona ſ Jenkez potrjechi. Sſtrjedź ſkhoda ſjwojeho bydlenja ſo nadobo do womoty ſwjety. Wonka po ſkhodźe dale padże a ſebi pſchi tym lěwu nohu wyſche kolena ſłama. Knjes dr. Dejka-Kubſchiſki prěnju pomoz poſkićí, a da ju ſe ſanitetnym autom dobrowólneje ſanitetneje kolony Cżerwjeneho kſchiża do Budyſkeje khorownje dowjeſeć.

S **Budeſtez.** (Njeſbože na dróhach.) Pjatk wjeczor ſo blizko Radweje pinay njeſboże ſta. Motorowy koleſaŕ je ſoziuſtom, kiž je Sakonja (Schland) pſchijěżeſe, do ſapſchaha jajdże. Motorſke kolo ſo ſmknje wobſchkodźi. Kóń ſo khětro ſrami. Motorowej koleſarjej a pohonczej ſo wſchelako ſranichu. Knjes dr. Marſchka-Budeſtezanſki ſranjenym prěnju pomoz pſchinjeſe.

S **Kſawerja.** (Wo maſchim ſerbſkim towarſtwje.) Naſche ſerbſke towarſtwo wczera wjeczor ſwoju wuriadnu hłownu ſhromadźiznu wotmě. Jednaſche ſo wo to, ſo po poſtajenjach wuſchnoſcże ſložicż. Dotalne wjedniſtwo wotſtupi. Shromadźiſna knjeża wuczerja Nejdowa jenohłóſnje ſa pſchedsydu wuſwoli. Dotalnym ſobuſtawam wjedniſtwa ſ małym pſchemjenjenjom ſaſo jich ſtuſkaje dowěri. Pſchichodny pjatk wjeczor towarſtwo mały ſwójbny wjeczor wuhotuje, ſo by wołkhadżazim kandidatam předarſkeho ſeminara bożenje prajiło. Pſchichodnju njedżelu na dwju dźakneje njedżele ſa zyły kraj towarſtwo ſhromadże do Bożeho domu pódże. Popołdnju ſa cżaſ katarſtwa wós ſe ſerbſkim żnjeńcżarkami a żnjeńcżarjemi ſtajnje.

Z **Radworja.** (Wosadny wječor.) Njedżelu wotmě ſo tu prěni wosadny wječor w Herbſkej Grychée. Najprjedy wuſpěwachu wſitcy zhromadnje kěrluſ „Ach Wótče...“ Potom knjez farař Nowak wſitkich powita. Rozłoži, što tajke wosadne zhromadźizny chcedża. Wone wotměja ſo w zmyſle katolſkeho akcijóna. Wěriwi dyrbja ſo we wſelakich prašenjach powučić. Woſobje pak maja ſpóznać, zo ſu jena ſwójba a zo hromadźe ſłuſeja. Kruty zwjazk mjez wšěmi ſobuſtawami wosady ma ſo wutworić. Hudźbna jednota zaſpěwa na to ſpěw „My synojo smy...“, kotryż je Michał Hórnik zbaſnił, a Bjarnat Krawc komponował. Na to ſćéłowachu proſtne zwučowanja, kotrež štyri ſobuſtawy Jednoty DJK wuwjedżechu. Knjez ſtudent Bjeńš přednjese prolog Hórnikowcho swjedżenja we Worklecach, zbasni M. Nawka. Bě tola prěni wosadny ſwjedżeń woſobje naſchemu Hórnikej wěnowany. Swjedżeński přednošk poſkići nam knjez wyšši wučeř a kantor Symank. Kak rjenje wědżeše nam powědać wo tutym wulkim a tola tak ponižnym naſim wótčińcu, kiž bě pola khudych a bohatych, Serbow a Němcow jenak widźany. Bě tola přednošowař był z přećelom Hórnikowym. Tak zahori też nam zaſo wutrobu za naš lud a drohu maćerſčinu. Knjez Hicka powědaše, kak je jako miniſtrant z njeboh Hórnikom ke khorym khodźił a rozłoži, z wotkel Hórnikec ſwójba pokhadża. Knjez ſtudent Alfons Andricki přednjese ze zapalom basen wo ſmjerći Michala Hórnika, a Hu.-Je. zaſpěwa biſće pod nawjednistwom knjeza wučerja Nawki ludowaj spěwaj, kotrejž je nam Hórnik zakhował. Po skónčacych słowach wosadneho knjeza fararja wuſpěwachu wſitcy kěrluſ „Chcemy jenej knježnje spěwać...“ Wopyt drje běše dobry, tola pak by ſo ſłuſało, zo by na wosadny ſwjedżeń też cyła wosada přišła.

Ze **Zdźerje.** (10 lět ſamoſtatna fara.) 23. ſeptembra minychu ſo runje dźeſać lět, zo mamy tu ſamoſtatnu faru. Tutu postaji wjeledoſtojneho njeboh knjez biſkop dr. Christian Schreiber w lěće 1923 na prěnjej zynodze nowozałoženeho Mišnjanſkeho biſkopſtwa w Marijnej Hwězdze. Nětčiſa Zdźerjanſka wosada ſłuſeše tehdy zdźěła do Radworja a zdźěła do Budyſina a bu wot Radwoſkich knježich duchownych duſepaſtyrſcy wobſtarana. A 23. ſeptembra ſameho lěta 1923 bu nětčiſi farař přez wjeledoſtojneho njeboh knjeza tachanta Jakuba Skalu zapokazany. Njech też młoda wosada ſo dale ſpomožnje wuwiwa, kaž we poſlednich dźeſać lětach, zo wostanje dom Boži też dale ſrjedźišćo cyleho křeſćanſkeho żiwjenja a pročowanja. To daj Bóh!

S **Nowego Sdarja** pola Klukſcha. (Auto ſrjeſożiž.) Sańdżenu njedżelu w popołdniſchich hodźinach mějeſche

Poſwjećenje Darréoweho pomnika pola Wiesbadena.

Blisko Wiesbadena ſo w pſchitomnoſći němſkeho wjednika burow Darréa pomnik poſwjeći, kiž dyrbi pſchichodne ſplahi na naacże Darréoweho wuſnamneho ſkutka „Kreiß a ſemja“ dopominać. Darré je na tutym měſtnje prěnje myſle ſwojeje knihi hromadźał, kotraž je ſaſonarodnjenju Němſkeje pſches ſwobodne a ſtrowe burſtwo němana. Wjednik němſkeho burſtwa, němſki minister Darré (+) je pſchi poſwjećenju pſchitomny.

zuſy auto tu njehodu, to jenu nadobo prawe prědne koleſo wotleca. Na ſwoje ludźo pſchi tym do ſchkody njepſchińdźechu.

S **Klukſchat.** (Twarjenje moſtow.) Cżiſte žiwjenje kujeſ tukſnyſlu mjez njemſkej wſu a Hućinu na ſtatnej dróhy. Sady knjeżeho dwora wjedu pod ſtatnej dróhu bohromady wóſkom ſcherſchich moſtow pſches wulku wodu, doleſ leża łuki ſ kóždeje ſtrony dróhi khětro niſko. Tute moſty běchu hacż dotal ſ kamjentnymi płatami wjeſtowane, ſchtož pak njewotpowědaſche wjazu nowoczaſnemu wobkhadej. Tuž ſo tute wjeſby ſwotorhaja a na jich město ſtupi żelezny beton. Dróha je ja cżaſ twarjenja dośwolne ſawrjena, jenož nuſny wobkhad ſo po khězach łukach hacż do Sſtwora wjedże.

Z **Hórkow** pola Khróſćic. Zańdżenu wutoru wječor je po dlěſej ežekej khoroſći jara ważny ſobuſtaw naſcheje gmejny, knjez kubleŕ Jakub Hejduška we Worklečanſkej khorowni wumrěł. Zemrěty je 62 lět ſtary. Zemrěteho ſu ſobotu dopoldnja na Khróſćanſkim pohrjebniſču pokhowali.

Z **Khróſćic.** Dźenſa wutoru ſo w tudomnej ludowej ſuli nazymſke prózdniny započu.

S **Němzow.** Tudomny kowařſki mjeſtnik K. Grundmann je pſchi ſcježowańju kóńſ ſ rěbła padnył a ſebi ſtraſchnje noſny ſtłchaſł. Njeſbożowſkeho do khorownje dowjeſechu. — Khćiżeńſka hala tudomnje ſackeje zyrkwje ſo ke cżeſći ſemrěteho wjeſoko ſaſłużbneho měſchćańſkeho farara Krauſy do wopomnjenſkeje halu pſchemeni. — W domjacej ſběrce ja Němzow we wukraju je ſo 101,10 hr. zhromadżiło.

Ze Sakſkeje a dalſich krajow

* S **Pirny.** (Sapalerja wuſlědżił.) W Meuſegaſtu je ſo ſańdżenu dny ſajma wotpalila, w kotrejž ſo 500 zentnarjow ſłomy khowaſche. Jako ſapalerja ſu 78lětneho muża wuſlědżili. Won chžyſche ſo w tutej wobwjeſcżenej, jeho pak mójachu ſ cżaſom ſajeć. Muž je kurił a ſ njedżbatnoſcżu ſajma ſapalił.

Nowy wjednik organiſaziſkeho hamta němſkeje dźełoweje fronty.

Claus Selzner (ſobuſtaw němſkeho ſejma), dotalny župny wjednik dźełarniſkich bónkow w Pfalzu, je ſo jako naſljedník tak tragiſkeje ſemrěteho Muchowa k namjetnemu wjednikej NSBO a ja wjednika organiſazijoweho hamta němſkeje dźełoweje fronty pomjenował. Sdobom ſo Selzner do małeho konwenta dźełoweje fronty pomjenował. Sdobom ſo Selzner do małeho konwenta dźełoweje fronty powoła.

Dżeń němſkeho kolejźdneho w Barlinje.

W Barlinje ſwjaſti kolejźdneho ſporta „Dżeń němſkeho kolejźdneho“ wuhotowachu, kiž ſwoju wyſchinu w hobrźim kurſu pſches Barlinſku repreſentaziju drohu Pod lipami namała. Wobras pokaſuje, kak koleſarjo nimo prušſkeho cżeſtneho pomnika ſa padnjenych jedu.

Listowanje

Gerh. G. Najſdalenſcha hwězda, kotruž mózachu hacż dotal wobkedźbowacż, je we hwězdnjo ſtejża namałacż. Wona je 4000 krócż ſajnſcha dyžli ſłónco; wot naſcheje ſemje je 130 000 ſwětłolět (Lichtjahre) ſdaleka. — Lichy rěcżk rěcżnitu rěcż. Ale mójemy ſebi kaſke rozmyſły hiſcheje pſchedſtajeż?

O. Sch. Dar Wajscheho wuja darowanu dawkej njepodleži, dokelž ho sa darjenja njes wujom a wujkom hač do 2000 hr. žaneho dawka płaćiś njetrjeba. Tola dyrbiće dar w pischiwanym dźiwkowym wojsewjenju dawka wuspomnieś. — Sa dary starschich na dźěći ho hač do 5000 hr. žaneho dawka płaćiś njetrjeba.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutšiznu štrjedu: Wjedro ho malo pśemjeni.**

* **W Drježdźanach je njedźelu popołdnju w 4. hodźinje na rožu Augsburgskeje a Ermelskeje dróhi wožobowy auto do drohowe železnizny sajěł. Srażenje běšche tak kłyne, so ho cźerjazy wóz ſ kolijow wjerchny a ho pśeki pśches dróhu ſlaji. Auto wotlećaja a pśeki pśches dróhu sajědźo, do schcźejora frasny, na kotrymž ho rosbi. Wohnjowa wobora jara ruce pśichilkowata a 4 wožobu ſ auta wulkowa. Tśi muzojo a jena žona, wschitzy běchu cźeźko ſranjeni. Wich do khorownje dowjezechu.**

* **Druhe cźeźke njeszoże je ho njedźelu pśichipołdnju na Mischnjańskej dróhi pola Cossebaude stało. Tam motorske kolo ſ pśichodźiwkom ſ wulkim wotmachom do schtoma srazy. Wschitke 3 wožoby ho ſ kola wjerchnych a ho sdźěła cźeźko ſranichu.**

* **W Erfurthausenje pola Kassela sobotu popołdnja na wulkim kuble woheń wudyri. Zyłe žně ho sobu spalichu. Też zyrkej a druhi ratarśki statok ho sapalischtaj.**

* **Pola Mühlheima ſu w nozy k póndźeli podsemſki ſtork saczuli. Semjerźenje běšche lohke a dotal njeje ſnate, so by schkodu nacźiniło.**

* **Hamburgska polizija je pośledne dny 1350 prosscherjow sajała. Do dźěła khtoanych je do dźělowoje ſłużby w Farmsenje pschepodała. Kotkiž ſu pomozy potrjebni, tych do sastaratnjow pschejwedu.**

* **We Venedźiju w Italskej je w nozy k pjatkej cźeźke njewjedro sałhadźało. Ramešto ſwj. Marka a druhe nischo mešina ho powodźichu. Też w Triestu njeje tśi dny sa khadźeśke a powodźenje sawinowa. S Bolognu, Bergama a druhich meštow Hornjeje Italskeje ſu tehornuja powěsće wo powodźenjach dóschle.**

* **Po powěsćach japanskich nowin je we wekolnjie Kalgana kolera wudyrila. Hižom 800 ludźi je na thorosć wamrěło.**

* **Pischi żelesniży ſ Taonana do Tsitsikara w Mandźuskej ſu ho wobschérne krajiny powodźile. 11 wjsow je ho ſ wodu pócźrjało. Żelesniski wobkład je ho mjes mjenowanymaj mešćomaj sastajicź dyrbjał. Po dotalnych powěsćach je schi powodźenje 320 ſmjertnych woporow žadało.**

* **W Meksiku a na Antillach je nowy wichor sakhadźał. Wschitke ſwiſli ſ mešćom Tampicom ſu rosstorhnjene. Wjele twarjenjow je ho sapuschczilo, sta cźłowjekow ſu bjes bydlenja. Wichor pschicźeże se ſliwkom a wožobje w San Salvatorje, hłownym mešeje Salvatorskeje republiki wulku schkodu nacźini.**

Swójbne powěsće

Sślubjenaj: Gertruda Dittrichez a Curt Schaarschmidt w Budyschinje.

Semrěli: Klara Iwad. Bjarez rodź. Steglichez w Budyschinje, 75 lět; khowanje budźe pjatk pśichipołdnju w 12 hodź. ohdź. wot žarowańskeho domu na Holschej haśy 15. — August Róbl na Zidowje, 71 lět; khowanje budźe schtwórtk pop. ½2 hodź. wot žarowańskeho domu na Zidowje, Horni puć 90 D. — Martha Mirowina rodź. Fölischez w Budyschinje; khowanje je dźensa popołdnju ¼4 hodź. wot žarowańskeho domu na Zyrkwinskim namješće 1,a.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Im Hinblick auf den Erntedanktag dürfen die Verkaufsstellen (Läden) nicht am nächsten Sonntag, sondern erst am 8. Oktober offen gehalten werden.

Stadtrat — Gewerbeamt — Bautzner, 26. 9. 1933.

Towaŕstwowske powěstnikl.

Budyšin. „Zjednoćenstwo evang. Serbow" zmjeje tón króć štwórtk 28. septembra (nic srjedu) wjećor we 8 hodź. w Serbskim Domje swoju měsačnu zhromadźiznu. Wuley zajimawy nowoćasny přednošk je nam přilubjeny. Přińdźće wšitcy! Předsydstwo.

Budyšin. Serbske tow. „Nadźija" zeńdźe so wutoru 26. póžnjeńca wjećor we 8 hodź. k spěwanju a zabawje w Serbskim Domje. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo přińdźe. Předsydstwo.

Khwaćicy. Serbske tow. w Khwaćicach wuhotuje za sobustawy a hosći příchodny pjatk wjećor we 8 hodź. pola Wićazec swójbny wjećor ze spěwami, dźiwadłom a wjesołej rejku. Předsyda.

Lichań. „Zernička" spěwa srjedu wjećor we 8 hodź. pola Siwartec. Wšitcy maju přińć.

Ratarski dorost (JLB) je domikhowanku, kotraž nje. ješe so 24. t. m. woswjećił, hač na dalšo wotstorčił. Potajkim swjedźeń njebudźe też hišće 1. oktobra wysokeho cyrkwinskeho swjateho dnja dla. Wjednistwo.

Zwjazk serbskich spěw. towaŕstwow ma sobotu 30. t. m. pop. ½5 hodź. w serbskim domje (Ledka) važne posedźenje. Porjad: a) Nowe předsydstwo. b) Nazymski koncert. c) Naš archiv. d) Zaňdźenosć a přichod. Prošu dirigentow, předsydow a zajimcow ze spěwnym a kulturnym zajimom ke našej rozmolwje. Z lubym postrowom

Bjarnat Krawc, kral. hudźbny dir.

Sakładny kamjeń sa „Dom němskeho woćehnjenja" we Bayreuthu jo położił.

We Wagnerowym mješe Bayreuthu bayerski kultusowy minister Schemm sakładny kamjeń sa „Dom němskeho woćehnjenja" położi. Dom budźe se strjedźišćom ponowjenja němskeho ludu, kiž ma jo na l. dowske kulturne kubło dopomnicź. Do twarjenja cjesna hala satwari, w kotrejž smjeje 2000 wosobo mješina.

Rěcne hodźiny zastaranja a radupodawan'a města Budyšina

W sastaratni cźěschenkow póndźelu, wutoru a pjatk wot 15 hač 16 hodź.;

w radupodawatni sa małe dźěći schtwórtk wot 16 hač 17 hodź.;

w sastaratni sa tuberkulosnych póndźelu wot 16 hač 17 hodźin sa dźěći, wutoru wot 16 hač 17 hodźin a schtwórtk wot 15 hač 16 hodź. sa dorosćenych;

w radupodawatni sa bědnych kóždy pśeni schtwórtk we měsazu wot 9 hač 10 hodź.;

w radupodawatni sa alkoholikow kóždy 1. a 3. schtwórtk w měsazu wot 17 hač 19 hodź., pod lěkarskim nawjedowanjom kóždej 2 měsazaj 3. schtwórtk wot 18 hač 19 hodźin.

Pschichodna lěkarska rěčna hodźina je schtwórtk 16. nowembra 1933.

Wschitke horjelach mjenowane radupodawatnje ſu pschi Kralowskim wolu 3.

*

Pschichodne radupodawanje sa ſamodruhe žónske 12. oktobra 17,30 hodź. w měschczańskej thorownji.

W radupodawatni sa ſtabomyślnych, duchakhornych a na padawu thorosći cźerpjacych kóždy druhi měsaz pśenju ſtjedu wot 11 hač 12 hodź. w měschczańskej khorownji. Pschichodne radupodawanje budźe ſtjedu 1. nowembra.

Mandźelske a sezualne radupodawanje: Kóždej dwaj měsazaj 3. pjatk wot ½17 hač ½19 hodź. w domje wekrjesnego swjatka na Tśelańskej dróhi 5 delkach. Pschichodne radupodawanje pjatk 20. oktobra 1933.

W radupodawatni wo wocźehnjenju kóždy pósledni pjatk w měsazu wot 17 hač 18 hodź. w Esejmowni na Hrodowskej haśy 10, wó ſtwje 39.

Rěcne hodźiny młodźinskeho ſudnika ſu kóždy pjatk wot 9 hač 11 hodź. w hamtskim ſudnistwje wó ſtwje 130. Radu dostanu starschi, pomocnizy a kotſi maju hewak podźěł na wocźehnjenju młodźiny, kiž je ho khłostajomna sćinika.

Rěcne hodźiny měschczańskeho lěkarja ſu wschědne dny wot ½12 hač ½13 hodźin w Esejmowni na Hrodowskej haśy 10 po 2 khodomaj.

Zelenina
wopraudźe lepje słodźi a
MAGGIowej
korjeninu
Někotre kapki dosahaju

Młodu służobnu holcu
z wonka šulskich lět, přećelna a dźěći lubowaca k 1. okt. 1933 pyta dr. Moestowa na Bohatej haśy 29 II

Holcu
do ratarstwa, nětko 18—17 lětnu, pyta
Weser, hosćene, Grünthal" we Wulkim Wjelkowje

Zwešne wumělske
faldkate
madrasowe
gardiny
story, vitraže, rólosy, pisane
předłohi najw. wutěj. jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Přištrykowanje
nohajcow a rokow
Přišiće
stopow a pódšow k nohajcam a rokam wšěch druzin
Zbéranje wóčkow
při zdźěłanych nohajcach, zidźanu, a strykowanych tworach a šatach
ruče a tunjo
we wosobitym domje
RUDOLPH
na Kěžorskej drózy 16

Škórnje
do ratarstwa
we wulkim wubjerku
kowjeza koža . . 10.—
tesame, z wotcźije sylnej pódšu 10.75
tesame, prědni dźěl walkowany, z dwójnej pódšu a żelezom . . . 12.90
Tähle

Khorhoje
wšitkich wulkosćow a barbow jara tunjo w Budyš. p. Würker na Zwonk. Lawskej haśy 10

Jeli Was
hłowa boli,
jeli so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li faldki,** tak

zależi to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawočnicy wobstarać wot
Erich Lenz, wosebity optikar
w Budyšinje na Hošćic hasy čo. 21 / Telefon 2134

O Radijowe apparaty O
Ludowy radio dospołny jenož 76.— hr.
z wótřeŕěčakom a rołkami.
A druhe apparaty we wulkim wubjerku, podźélne płacenje poruča wěcywustojny
radio-Böttger
na Sukelnskej hasy 3 Telefon 2305

Kóždy
z nošich wotbjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezbożenja
z 1000 hr.
zawěsćeny!
Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Přiloha k číslu 221

SERBSKE NOWINY

Wutoru 26. septembra 1933

A hišće jónu: Handrij Zejler jako hudźbny darićel

Serbskim spěwnym towarstwam k wosebitemu nawědźenju

Pišo Bjarnat Krawc.

W čisle 155 Serbskich Nowin (přiloha) sym wuwjedł, kak bohaty a nadobny darićel kulturnych kubłow naš njesmjertny basnik Handrij Zejler je. Přez dr. Mukowe njewustawace pócowanje su nam štyri zwjazki jeho literarnych skutkow přistupne za přiměrnu płaćiznu. W přiłopku 1. a 3. zwjazka namakamy tež wšelake hłosy (melodije) k pěsnjowym pěsnjam, ale nie wšitke. Sym wuslědźił, zo je Zejler našim spěwarjam do hromady 24 rjanych spěwčkow zawostajił. Te bohužel wšě w spěwanskich towarstwach znate a přistupne njejsu; a jenohłósnje we towarstwach rad njespěwaja, štož je pak wulki zmylk, kiž nochcedźa dowidźeć. W poslednim měsacu sym město zo bych wulećił do daloka, pěknje we swojim „laboratoriju" wostał a so ze Zejlerjowymi spěwčkami zaběrał. Wšě 24 sym připrawił za potrěby w serbskich šulach, towarstwach a towaršnosćach: wšě 24 sym zhotowił dwuhłósnje z lohkim 2. hłosom, 20 za muzski khór a 20 za měšany khór. Potajkim 64 čisłow! Za naše towarstwowe potrjeby ma wjetšina lohku harmonisaciju, tak zo spěwy so z małej prócu nawuknu; někotre pak su, jeli sej to wobsah pěsnje žada, hóle zawite, t. r. harmonije wubraniše, jenotliwe hłosy maja samostatnu čaru a druhdy leži hłós w baritonu, basu abo altu, štož cyłkej rjanu wotwučenjacu barbu dawa. Jene muzske towarstwo bě před měsacami skorźiło a našim komponistam porokowało, zo njetworja za nje přihódne khóry. Tu je nowa maćizna a nuza wotstronjena!

Hač dotal předleži wšako wšo jenož rukopisnje. Hač možemy w přitomnych běrnych časach rukopisy w čišu wudać, je jara dwělomne. Rady pak poskićam towarstwam jenotliwe rukopisy k rozmnoženju za swoje zamjery. Zaručić pak dyrbi so mi bjezporočne wróćenje požčeneho exemplara — a to nie hakle po měsacach!

K dalšemu rozjasnjenju hišće sćěhowace rjadki: Wšitke s[u] su za najpředniše poměry dwuhłósnje [s]pěwane. W serbskich šulach wuživane bychu [w]ěsće ważnje być — prawe wuběranje po [z]nate[j]ch zwazkach je wučerjowy nadawk.

Za [t]ři khór hodźa so sćěhowace złożene: A. Lohko k nawuknjenju su: 1. Wóne „Pódźu, pódźu rěčnim rejku jadźe rejwać do korčmy". Spěw na tři hrónčka, je wjeselemu wječorjeca a by był nowe pěkne čisło za porjad świetłišeje powali. Štož ja wěm, je w Serbach dotal njeznaty — to je škoda. 2. „Lubka lilija" je hižo skoro 100 lět jako kwintet za soło tenor z kwartetnym přewodom we wobdźěłanju Julinusa Otta znate wuspěšne čisło, dźakowne za towarstwo, kiž ma dobrecho solistu — w tenoru a tež w basu. Pjeć wěcywustojnych spěwarjow z kuskom zaćuwanja móže sej z tutej „lilija" lawrjene dobyć. „Holiča žadanje po lubym" (čo. 3) njećini žaneje wulkeje prócy, najebać přeskoda z dur do moll. Wobjim melodije je mały; wysoke tenory trěbne njejsu. Žortniwe čisło 4 „Kurić trubku tobaka" móže wosebje kurjerjow spokojić. Spěw je jenož za tři hłosy zestajeny; druhi bas zjednoći so z prěnim w humoristiskich — zwjetša padacych frazach. Hrónčkow ma spěw dosć, wuběranje hrónčkow je wěc sloda! Po samsnej hudźbje smě so tež zanjesć „Njekhwalba kurjenja", hl. Zejler I str. 82. Khwalba burstwa (5) je krótke a hibićiwe a budźe wěsće witane. Hačrunjež ma so pěseń trochu po němskim a tež hudźba njeje dosć samostatna, je „Sto je Serbow wótcny kraj!" (7.) tola wobohaćenje našeje literatury. Muzikemu budźe postupowacy kóne k wyšinje wšeće wokřewjenje. Podobne płaći wo spěwje serbskeho trubadura (8.). Wosebnosć lubeje: „Najrjeńšo kéźe lilija" a „Lěćo je tak lubozne" (9. a 10. čo.) stej krótkej, jednorej, ale we swojim harmoniskim wodźěwje zajimawej a rjanej. Khutneho razu je čo. 11. „Na swjatok": Směrki padaju, hłós we swojim měrnym cyle pozběhowacym běhu woprawdźe žadny a krasny. Hodźi so wužić jako „zastaničko" k jubileju a při nabožnych zarjadowanjach. Do tuteje družiny rjadujemy tež: „To Serbow pomhaj Bóh!" (14.) „Wostań kraju, to ći praju!" podawa jadriwy serbski tekst z porunej hudźbu, za krótko nawuknjomna a bjeze wšeho přećiwjenja (kolidowanja) z najnowšimi politiskimi poměrami. Zabawy budźe stajnje porjeńšeć „Młodostne wjesele" (19.): Bratra nadobni, rjenje zaspěwajmy! Zo je Zejlerjowy hłós: „Ha widźuli ptačata ćahnyć" ludowiši hač Kocorowy, kóždy hnydom spóznaje po přenim słyšenju a wukoń to wobswědći (20.). Serbscy studentojo, přiwobroćće so dale bóle k žiwemu čislu: „Stohatam z měšćanskich murjow won dźe?" (20.) We swojej harmoniscy a kontrapunktiscy zajimawšej drasće smě so tež w koncertach pokazać. To běchu 15 čisłow w lohkej sadźbje. Trochu wjacy prócy ma so nałožować na sćěhowace khóry, dokelž su tak złożene, zo hłosy stajnje pohromadźe njepostupuja. A to je za primitivnych spěwarjow husto přičina, zo so jich boja a zdaluja. Kóždy hłubši znajeć hudźbnych rjanosćow pak wě, zo po prócy nastudowanja takich spěwow zakćěje radość jako dobre myto drjejenćy. Tohodla wćnuje so khrobłe „Kukećanskej kermuši" (12.) z jeje rjanymi žortami, kiž tež z jenotliwych hłosow rěči. Ale hišće raz: „Mój luby bratře Mičo, bjez prócy njeje ničo", tež na kermuši nic. „Sto lět kaž mi dźens je!" (16.) je drje lohki hłós, ale w nowym wobdźěłanju budźe wón trochu zašmjatana, dokelž ma 1. bas melodiju derje přednjesć, přewodźany wot 2. basa, mjez tym za matej wobě tenoraj nadawk, melodiju (cantus firmus) rjenje wobwěnować a při tym hač do njewěsćneje wyšiny zalěźć. Komuž pak so mój wudźělk njelubi, njech přima za harmonisacelju K. A. Kocora w jeho muzskich khórach (Budyšin 1886). Runje tak steji z čislom 17.: „Ja sym tawzynt dušny khadła." Zwoprědka khodźa basy směšne a zawjerćane hudźbne sćežki, mjez tym so hłós w hornym tenoru znošuje; we druhej połojcy přewozmu delnje hłosy melodiju a tenory přidawaju harmoniske dopołnjeńki. Tak dostanje hewak trochu wšědny hłós nadobnosće w towaršnosći wuběranejšich zynkow: „Praj mi, z kim wobkhadźuješ a ja ći rjeknu, štó sy." Podobaja je tež znaty piwny spěw: „My sydnmy so k blidu" (18.) złożeny, tak zo [illegible] wjeselego razu dobrjeńka, [illegible] Naš K. A. Kocor je tutón [illegible] jedyn, ale [illegible] [illegible] [illegible]

měšane. Wězo njebudu drje měšane khóry runje zahoriće spěwać n. př. wo złóstnym kurjenju; tohodla sym wšelake spěwy jenož mužskim hłosam přewostajił, kaž n. př. dale „Piwny spěw“ abo „Dźewjeć rjemjesłnikow“. Za to pak hodźi so za měšane towarstwa jara wuspěšnje: „Darmotna hospoda“ (6.), luboźny a krótki spěwčk ze serbskeho dźěćaceho žiwjenja. Miła Husacea kwětka (čo. 13) budźe zawěsće lubje witana, hačrunjež so we swojim započatku hudźbnje trochu němskemu spěwej bliži. Spěw studentow (21) a studentkow je we sadźbje za měšane hłosy trochu ćežši a rozšerjeniši; zakónčenjo wospjetuje refrain tak, zo hłós w tenoru leži a žónske hłosy so zmahujo nad nim we wysokosći wyskaja. Wuspěch je wěsty! Też holeam poda Zejleŕ dobru radu ze spěwom: „Holčka, ja ći radźić chcył“. Melodiju spěwa altistka, předstajejo dobru a nazhonjenu poradźerku; tej zbytkne tři hłosy, kóždy po swojim, přihłosuja . . . němje, dokelž je jim wobdźěłař hubu zapřadł; jenož na kóncu wo refrainu wupraja swoje myslički zrozumliwje.

Zo je „Přadła je Marja“ Zejlerjowe swójstwo, je wěste. Tuta legenda je w hłuboknym zestajenju kóždemu ćišćana k rucy (hł. Zerja čo 11). Hdyž słowa swj. Marje solistka přewozmje a tamne hłosy ju pp přewodźa (senza parole), dyrbi tuto čisło hłuboki zaćišć zawostajić. Za mužski khór je tutón spěw po mojim měnjenju njemóžny. Też poslednje čisło (24.). Wuznaće wěrneho křesćana: „Ach był ja Marja Madlena“ změje jenož w sadźbje za měšane hłosy zrały zaćišć. Dr. Pilk ma tutón spěw jako mužski khór we swojej zběrcy, Budyšin 1899. Přirunanje powuči! Mjenowany spěw w moll we swojej hłubokej nutrnosći je woprawdźita drohotna parla w našim spěwnym pokładze. Předležace wobdźěłanje žada pak tójšto lubosće a wutrajnosće při nastudowanju — bjez toho radšo: rucy preč!

Snano njeje njetrjebawše podótknyć, zo někotre spěwy w měšanym zestajenju lěpje klinča hač we mužskim — a na wopak, zo so někotre spěwy musikalnje wjele lěpje za měšane hłosy wobdźěłać hodźachu hač za mužske, na čimž stej wosebje rozměr a hudźbna smuha hłosa wina.

Dalše hudźbne klóšćeńki za naše poměry leža hotowe w truhli: Serbski „Wótče naš“ za solo (bariton abo mezzo-sopran), měšany khór a piśćele, „Zwony“ (měšany khór) za poswjećenju zwonow, „Při rowje, „Pango lingua“, „Ecce sacerdos“, „Bratram“ (pěseń M. Hórnika), „Tři kozy“, „Sadźće hólčka wosrjedź stólčku“ a hišće druhe — wšě za měšane khóry. Potajkim: „Wino je zrałe — ale, ale — dźěłaćerjow je mało!“

Němske wójne łódźe nětko tež z hokatym fischižom.

Pjeršni walkich rejmistrich manevrach němskich wójnišćich łódźow w Norješkim morju mějachu łódźe přeni króć hokaty fischiž. Tuto jamjo je fuamjenju nazionalsozialistiskeje stroty jara podobne. Wobraz pokazuje dźěl fischjaka „Karlruhe“ z hokatym fischižom.

Zabyćiwy paduch

Pischtupy z Jenajza w Charente so z puczowanja je Stópanjelje wróćili. Jako wulki pischćel pischrody wón na swojej jobje pches Pyrenejske hory swój wós wupušći, to by dźel puczu, kotrež po z tójom porožčenej rutlej lodze wjedźeli, pěši schol. Nadobo muššeli je lěsa wupuścić a z revolwerom z rozeršenje. Zadaršo šebi nad wós wuchitke hódnoješe, kotrež měješe pjat šebi. Pischtupy da so bjes pischćerjowenja wurubić, tak je padnuć dwě kowcy w holowych pjerščenjach, šesty ćahnyć, jedyn z bokatom a drohotny pjerščenjeń do rutlow padny. Wón je so rubježnik w lěsu sfubli, jako so wospjet wróći a šebi wot wurubjenych też hišće kabat žadaše. Ale to jemu njeskmanik swój rostorhany da. W starosći, to mohł so rozumnić, so pischkuwy trundl wobleče a so raduje, so wjac swoje žiwjenje pischisadźił, dojdźeše swój wós. Skerje z wežipowleče rubježnikowy kabat pschepyta. Ale wulke bě jeho wjesele, jako w kapsach nóž jenož jemu wotewsta: wšěy, ale też hišće cžapuk a listowišu namaka, schtož zawěsće z druheho rubježnikowa pokradźesće. Paduch bě z tkwatkom, to by hišće lěpschi kabat dostał, zabył, kapsy swojeho šamtneho kabata wuprózdnić!

Radio

Serjedu 27. septembra fijschima:

Königswusterhausen. Nimo hnatcho wichodneho programa: 11,30 hodźina němskeje žony. 15 dźěćaca hodźina. 17 hodźina za młodźinu. 18,05 duchowny pschednoschk. 19 hodźina naroda. 20 opera „Cavaleria rusticana“. Po tutej opera „Bajazzo“.

Lipsk. Nimo hnatcho wichodneho programa: 10,45 za hojsow. 14,30 motor a jězdźer. 19 hodźina naroda. 20 ludowy konzert. 21 hra „Konjunktura“.

Hilsce wažne z dnjeschnego programa: Königsberg-Heilsberg: 20,10 rejwaništi wjeczor. Wrótsław: 21,10 wjeschołora „Walki pschivad“. Kölw-Langenberg: 21,05 wjeczorny konzert. Frankfurt: 20 operettowy konzert.

Statny lektar Rohr na wopschijim pschesadzenje.

Statny fekretar w němskim ministerstwje za schijnjenje a rataršwo z Rohr Demmin, je so na naklawiny wotpoczink pschesadźił.

Wo starob'e štomow

Mjes žiwymi drjewami husto duby mamakamu, kotrejž su pjerš a wjazy stow lět stare. Wěrno pak je, so je w pschirodźe dub jenoh starobu til sta lět dospěje. Po tutych lětach mjerjatej poczina schtom klubčeh brěh, jako wotpa na tam i zapocžerdu. Tónle staw tkwoješe pak hišće hubo dha ha rosje, dokelž ho schtom tkwoczinje, dopjatne wažkowanj, hubi wschelake.

Jerjotlinc dostanu schtomow wjekat wschelaku starosć, rozwija. Mjerjata hamo na 700 ku pschibjdje, jedle na 600 425, kl dokonczuje drjewo na 275, buk na 240, wopora na 210, beřin na 200, jaženj na nježto 150 lět. Mjima, wschelkim a každemu podu maju wšo wuk něšto na starosću, kotruž móža jenotliwe schtomy dowjesć.

L.

Zamčichi.

Bur z jiwojemu šuhadej: „Je dha wěrno, so twoja dźowka ke hajschtwu na službu do města pójdźe?“

„Haj. Za štó je mi pschichlupa!“

*

Adolja z Mergela ho jónu wopraschachu: „Wjem, jeschče dha Wy jenoh wuterbu za žónsce?“

„Nč, jenoh — jenoh wóčko.“

*

Ta njedowjacha — „Nimaće Wy dojeć dowěru, ta bychće mi 100 hriwnow pożyčili?“

„Dowěru z hromadami — ale každych 100 hriwnow!“

*

„Ale Hanka, ty njedyrich šebi toła na wulkim tónu jenoh muša wjacej, dokelž móže wón derje trumpetu!“

„Ale nč, Arnošt toła też wulkotnje na trumpetu duje!“

*

„Kajke powołanje dha dyrbi Waich šyn jónu hajiwaći?“

„Dyrbi ho jó za z prawidnikom stać . . . wón ho hižo rětkole do wichch hudźinych natschonjelow hrabi, a ja njemóžu rozumieć, čohodla ho ja ta to šwjatlacjel njedowěrjeli!“

Hospodarski rozhlad

Wutoru 26. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,757	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	13,03	100 českosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,05	100 franc. frankow	16,40

Barlinska burza hnydom prěni dźeń nowego měsjenja nowe posupowanje kursow pschinješe. Hospodarske nastrowanje woprawy němskeho knježerstwa pschi wobdźěłanju hižo hotowych pólow wopytowarjow burzy namakaja. Wšěi rentowych liscijowych běchu pak wožerca měrnišich. Sdźěla so na trochu popuschčejšich.

Barlinske produktowe wěži hižo dołho njeběchu tak prawje žiwe. Wikowanja wobstajnja na bližje wopisanje wuwiwanych postajenjow za nowoorjadowanje zelow němskeho žiwnoho wikowanja. Jenož mlowy ho trochu za pschecžiwo a rožu za fajimowadu. Tola płacžimy ho njeposkhčejšeho, kjerež popuschčejšeho. Wowsu měješe trochu lěpšeje płacžiznje.

Wčera płacžeše so w Barlinje zentnar

pschenicy: 9,05—9,15 (8,85—8,95) hr., rožki: 7,15 hrěj 7,25 (7,10—7,20) hr., jačmjenja, nalětnjeho: 8,80 hač 9,30 (8,70—9,25) hr., tajkemjeho: 7,50—7,90 (7,45—7,85) hr., wowsa: 6,90—7,30 (6,50—6,85) hr.

Pšenica 76 kg	184-186	bórnjace kružk.	11,50-11,70
rožka 70 kg	151-153	pšenič. wotruby	9,70-10,2
nalětni jačmjeń	183-191	ržane wotruby	9,30-10,0
nazymsk. jačmjeń	152-154	pšenična muka	37,50-37,50
wows	138-142	ržana muka	23,50-24,50
šeńwjany dźěćel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,50-9,50	cokrowe truh.	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej briwn'e.

	25. 9.	23. 9.		25. 9.	23. 9.
Pšenica	181-183	181-183	bany	—	—
rožka	143-145	144-145	wowka	—	—
jačmjeń nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	150-158	149-157	žołte lupiny	—	—
wows	138-145	137-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuška	—	—
pšenič. muka	25,0-26,0	25,5-26,0	lany wosuška	16,4-16,6	16,4-16,6
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanki	9,10-9,20	9,10-9,20
pš. wotruby	11,0-11,2	10,7-11,0	běrnj. kružki	13,8-14,0	12,8-14
ržane „	9,80-10,0	9,60-9,80	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,45
raps	—	—	ržana sloma	0,30-0,60	0,30-0,60
hróch, Viktor.	36,0-41,0	36,0-41,0	pšenič. „	0,35-0,50	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,35-0,50	0,35-0,50
pschiški	—	—	ječna „	0,35-0,50	0,35-0,50

Płaćizny rěznoho skotu na Brjećidźanskich skótnych wikach.

25. septembra

143 wol., 318 bykow, 248 krawow, 70 jałowic, 811 telat, 898 wowc., 3196 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 30—36, 2. 29—32, 3. 26—28; 4. 23—25;
byki: 1. 30—33, 2. 26—29 3. 23—25, 4. —;
kruwy: 1. 28—30, 2. 23—26; 3. 17—21; 4. 12—16;
jałowcy: 1. 31—34, 2. 27—30;
wowcy: 1. 36—40, 2. 32—35, 3. 29—31, 4. 26—28;
telata: 1. 40—45 2. 34—39, 3. 30—33, 4. —;
swinje: 1. 52—53, 2. 49—50, 3. 47—48, 4. 45—46, 5. 43—44. Raney: 45—47

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Statny wopyt pólskeho knježetstwa w Gdańsku.

Pólski ministerski president je swobodne město Gdańsk wopytał, jako běsche njedawno nowe senatowe pschedsydstwo w pólstim hłownym měsće na wopyće pschebywało, to by nowy cžaš hospodarskeho dorozumjenja mjes Pólskej a Gdańskom wotewrło. Wobraz pschedstaja na sobje hedźo wot lewizy k prawizy: senatowy president swobodneho města Gdańska dr. Rauschning, pólski ministerski president Jendrzejewicz, senatowy městopresident Greiser; na prawizy stejo: minister Papé, diplomatiski zastupjer Pólskeje w Gdańsku.

Němske wójne łódźe nětko tež z hokatym fischižom.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. we 17,20 Kč. Wud. a čišć. Smoleŕjec knihiščećerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowiny" je pola Nürnbergskej Łiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ześěhnjenju čłowjeka smjerćnoho zaso 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas Łiwjenja dospołnje bědny. Kóžde zmjerćenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerćne zmjerćenje dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjo tuteje banki, wiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja

Čisło (Nr.) 222 — Budyšin — Srjedu 27. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Rěč němskeho hospodarskeho ministra

W Minichowje su banki a sawěsćenje we tamnišćim zwukuzu pónźelu wulku manifestaziju wotmě1e. Nimo němskeho hospodarskeho ministra dr. Schmitta běchu tež bayerski ministerski president Siebert, bayerski smutskowny minister Wagner a wjednik němskeje dźěłoweje frenty dr. Ley přichitomni. Ministerski president Siebert němskeho hospodarskeho ministra jako zastupjerja hospodarskich zajimow powita, kotrehnuž dowěrjenje zyleje Němskeje zjinšća. Němski hospodarski minister dr. Schmitt su na to słowa jimasche a hnydom přichi sawobźe rjekny, so może jeho dźěło łoni na dołhi cząs stacź. We zaidźenosći je myšł, je su lud do dźěłodawarjow a dźěłobjerjerjow rozsudźiłi dyrbjał, njesłožownje wuskutkowała. Se złožom je, so je Adolf Hitler tutón cząs se swojim dźěłom přechewinył. Jenož skutki najwustrońišich móża wumożenje přichinjeć. Druhe hłowne žadanje je, so je njehodźi z konkurrenzu postupowacź. Też njewobhońi zanych přechećiwnišćiwow mjes němskim hospodarskim ministerstwom a němskim sedźiwjenskim ministerstwom.

Němski hospodarski minister je přechećiwo dalewjedźenju politiki dełazije (njedostatk na pjenjezach) abo přichiwobroćenju k inflazije wuprazi. We kujeršćiwje nichtó njeje, kiž wot inflazije nekajki wuspěch wočakuje. Dr. Schmitt warnowaše přeco wschitkimi nazhlynimi sapiłowanjemi do hospodarstwa. Powschitkowne zasady němskeje hospodarskeje politiki su po wuprajenju ministra tajke, so ma je po możnosći mało rozbić, ale po możnosći wjele spěchowacź a natwarić.

Požčonki za starších přistajeńcow

President němskeho wustawa za wobstaranje dźěła a sawěsćenje njezawostajenych je nětko zadaty za podawanje požčonkow se statnych srědkow za starších přichitajeńcow, kotřiž su bjez dźěła wostawa. We tutym swisku presidentej też na zakoń k zdźiwanju drobneho wikowarstwa pokazuje, kiž dyrbi to wjele wobkedźbowacź. Prošby wo požčonki maju je spomjenjerim kantam zapodacź. Požčonku może přeco 40 lět stari přichitajeńcy dostacź, kotřiž dožadaja aflužby nimaja a kola kotrychž je malo wuhladow, so bórzy přichodne městno dostanu. Zwjetšim może je we wosobitych padach tehorunja požčonka přichiwolić, jeli su starše hač 25 lět.

Požčonki maju je jenož na tajke wěcy wužić, přichkotrychž je po wopravnjenym waschnju wočakuje, so próstwak trajnu eksistenzu dostanje. Myślilo je je też na rukowanje wosobow, kotřiž móża płacźić. Smješćenje wróćeplaćenja požčonki może je też z přichenjeńenjom abo wotstupjenjom hypotheki abo druheho dołha stacź. Požčonki powschitkownje 1000 hač 2000 hriwnow přichekroćeć njesmědźa. Dań je na 3,5 hač 4,5 proz. wob lěto postaja. Požčonki maju je najpozdźišo za 2 hač 4 lěta wróćeplaćeć. Formulary za pr„šwy wo požčonki budźa je na spomjenjerich kantach wudawacź.

20 mili'onow němskostatnych požčonkow za swó'stwowe domy

Němski dźełowy minister w nowinach „Reichsanzeiger" postajenja wo němskostatnych twarich požčonkach za swójstwowe domy wosjewja. Powe je, so je 20 milijonow hriwnow k spěchowanju tarjenja tajkich domow přichotowanych. Jako swójstwowe domy w smyśle tutych postajenjow wobkładuja je jenetliwe khěže, dwójne khěže abo khěže w radach. Druhe bydlenje smě je zatwarićź, tehorunja twarjenja, kiž su za małe hospodarstwo trěbne. Wudawki za tajki dom njesmědźa powschitkownje 8000 hriwnow přichekroćeć. We tutym pjenjezu leži też płacźenja za kupjenje leżownosće. Zatwariłi je druhe bydlenje, smě dźa wudawki najwyschiche 12000 hr. wuczinićź. Najprjedy ma je tajkim twarjenje smóžnieź, kotřiž maju wjele zuseho a swojeho kapitala k twarjenju. Dźiwacź ma je też přichedewschim na wójnskich cźežkostrandženych a wjeledźećnych a na tajkich sajimzow, kotřiž po wschém sdaću sežiwjenje swojich swójbow w zamosastaranju wołoża.

Němskostatne twarske požčonki njesmědźa powschitkownje 1500 hriwnow přichekroćeć. Je druhe bydlenje wotmyślene, smě je hač wo 1000 hr. powyschićź. Za wójnskich cźežkostrandženych a wjeledźećnych su požčonki dowolene. Wotpłaćowanje postaji je na jedyn prozent a dań na 4 proz. Nimo toho ma je po pół prozenta sarjadnišćich wudawkow płaćeć.

2,3 milijona w dźěle

Po dokalnych wobličenjach statistiki zhubjenjow khorownych kašow wučnjesche liczba tych, kotřiž sašo dźěłachu 31. augusta 288 004 wjazy hač 31. julija 1933. 31. augusta běsche pornjo najnišćennju zhodźenku w januaru 1933 po wupadku němskeho wustawa za wobstaranje dźěła a sawěsćenje njezadźerjerjow je dozwła sašo 2 236 374 Němcow do dźěłoweho prozeša sarjadowało. K tomu pschindźe hischcze pschirost, kiž smě němski wustaw w cząsu wot 31. augusta hač do 15. septembra z 57 169 zapisacź. Tak pschiběranje dźěłazych wot teho cząsa, so Adolf Hitler

Přejedawschi minister Hirtsiefer w konzentrazijtim lěhwje.

Kaž nowiny „Nationalzeitung" z Essena pischu, su prjedawschego pruskeho spomožerstwowego ministra Hirtsiefera do konzentrazijtkeho lěhwa wothwjedli. Hirtsiefer je do korupzijowych nałožnosćow zapleceny.

Dr. Bracht wumrěł

Prjedawschi němski smutskowny minister a wyschschi měschćanosta města Essena dr. Franz Bracht je wutoru rano w jeho Barlinskim bydlenju po dołhej khorosći wumrěł. Bracht bu jako nałožnik dr. Luthera Essenski wyschschi měschćanosta. W lěće 1932 bu wón němski kommisar za pruske smutskowne ministerstwo, podźišo němski smutskowny minister w Schleicherowym kujeršćiwje.

Dr. Bracht †.

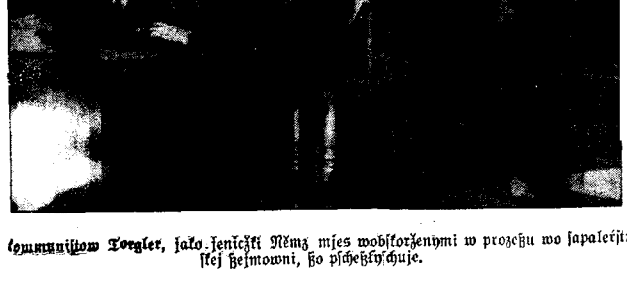
Proces van der Lubbe

Van der Lubbe w jednanju psched němskostatnym sudom jara malo a njezajmje rěcź. Jeho prjedawschе wuprajenja su po dopokasach z protokollow wjele wěsćischе, zajmischе a rasnischе byłe. Tehodła chze sud w pschichodźe ludźi zwolacź, kotřiž su van der Lubbe w pschepytowanju pschełyschowali. S tym je wěso njeprajі, so wuprajenja wobskorjeneho, kiž nětko wotedа, žanehо wusnama njesmeja. Dotalne wobkedźbowanje je dopokasało, so van der Lubbe jednanja derje sćehuje.

Wjeczera jednasche je jenož wo schtyrjoch jenotlinych wohnjach, wo dwěmaj w radnizy, wo jenym w hrodźe a wo jenym w spomožerskim hamcze w Neukölnje. Pschedsyda dyrbjesche wobskorjeneho Dimitrowa wotpokajacź, kiž žebi swěri z wojjewjenjom do jednanjow zastupiеź. Tak dyrbjesche pschedsyda Dimitrowa rasnje k měrej napominacź. Jednasche je wo zobotu 25. februara. Jako je pschedsyda wobskorjeneho woprasch, hdy je jemu myśl pschischła, so by hród zapalił, van der Lubbe wotmolwi: zobotu. Sćrjedu pak je je psched spomožerskim hantom pjecza hižom rěkało, so dyrbjake je zjawne twarjenja zapaliеź. Van der Lubbe pak wotmolwi, so wón tehdy na to myślił njeje. Sobotu pak je je rozsudźił, spomožerski hamt w Neukölnje zapaliеź. Tam je psches łaty salećt a psches wotewrjene wokno pok pakźika je palazeho wuhlowego zapalidła do twarjenja cźišnyk. Pakźik je do durі padnył a je wupalił, wjetcheje schkody njenaczinjo. Van der Lubbe je wusna, so je też do radnizy palny pakźik cźišnyk. Na wopraschenje swojeho sakitarja, wobskorjeny wotmolwi, so je wjedźał, so su w twarjenjach też bydlenja samesćene.

W Barlinskim hrodźe, je van der Lubbe zamknu je bothu spytał, wohenj załoźić. Po roschtowym rěblu je wón hač k kěsche horje lězł a j wotewrjenym woknom pok pakźika je palazeho wuhlowego zapalidła do twarjenja cźišnyk. Wohenj pak běsche je bórzy zhaschak. Jako je pschedsyda wopraschа, schto je wobskorjeny se zapalenjemi chzył, wón wotmolwi, so to tehdy zamknjeje wědźał. Potom pschedsyda wobskorjeneho dopominasche, so je wschelake rěcze wjedł, z kotrychž je spósnacź, so je na dźěłacześku revoluziju dźěłał. Wón protestowaschе pschećiwo dźensnišchemu systemej, z kotrymž zyke dźenžnišche towarschnostne žiwjenje mění. Kajke pak chze wón žiwjenje měcź, njemóże pschewidźeć. Wón podpjera pjecza mózy, kotrež je w proletariacze hibachu. Wón chzyschе, so by je kapitalizmus z revoluziju dźěłoweje klazy wostronił. Zapalenje spomožerskeho hamta běsche po jeho wuprajenju maty podawk na wulkim puću jeho revoluzije. Na to je jednanje na chwilku zastaji.

Na wopraschenje pschedsydy van der Lubbe rjekny, so

Ernst Torgler, jako jenički Němc mjes wobskorjenymi w prozeßu wo zapaleństwje w němskej ßejmowni, je pschełyschuje.

je [illegible] k hibanju pschinjeseq, so by so sam wusstwowal [illegible] der Lubbe hkowe powescheso nicso njewotmolwi. [illegible] rodo Schiitz, jako switsek a wezywatstojny. [illegible] wobkedzbowanju wobstorzeneho rezi. Won [illegible] wobkorzeneho sa zyle typiske a wedomne [illegible] sakanja. Van der Lubbe pjeca nocne wotmolwicz, dokelz na to sa najlepsche a so wedomnje praschenjam wuwinje. Na wosusetne wopraschenje pschedzydy van der Lubbe sazakle mjelezi.

Po poruczkojcji pschedzydy bolharski tomacz bolharskim wobstorzenym pschesstyschowanje wobstorzeneho can der Lubbe i stota wopische. Van der Lubbe je mjes tym na swojim mestnje hischcze bole so swjesk. Dimitrow wotmolwi, so so tu jenoz to prajicz hodzi, so je can der Lubbe wulle [illegible] pschecziwo proletariatej skuczil a so pod tutej czesu mjelesi. Na wopraschenje pschedzydy, czehodla prjedy na praschenja wo swojim wuprajenju pscheds pschepytowanisim sudnikom wotmolwil njeje, van der Lubbe pschi swojim mjelczenju wostanje. Dimitrow so pschedzydu pschelake wezy praschesche, tutón pak jeho praschenja wotmokasa. Jene praschenje bolharskeho wobstorzeneho Dimitrowo zeko. cyhodlo je van der Lubbe tute stostunstwo pschecziwo dzelarjerstwu a kommunizmej skuczit. Na to pschedzyda jemu zanych praschenjow wjazy njedowoli.

Němscy korrespondentoio so z Ruske'e wupokazuia

Sastupjerjo kommunistiskich a sozialistiskich nowin njedostachu pschistupa k wulkemu prozesej w Lipsku, dokelz so wot tutych nowin zane objektiwne rosprawy njerozczakowachu. Tehodla so tez sastupjerjam sowjetskich nowin w Barlinje so njedzjiwazu teho do Lipska podaschtaj. Dokelz pak so podhladnaj sczinjeschtaj, jeju 22. septembra sajachu, tola sa nekotre hodziny sazo puschczichu. Tutón podawk je komjetske knjezerstwo sa pschiczinu wsalo, so wschitkich sastupjerjow sowjetskich nowin sa 3 dny s Němskeje wotwola a němskim nowinarskim sastupjerjam w Moskwje wono dopornczuje, so buchu sowjetsku unju tehornuja wopuschczile.

Wo jednanjach w Genfie

Watoru so w Genfje pósti swonkowny minister Beck, němski swonkowny minister j Neurath a němski minister sa ludowe powuczenje a propagandu dr. Goebbels jesdzechu a so wo němsko-polskich praschenjach rosrjeczowachu.

Potom so němski minister j sechsom politiskeho wotdzela schwajzarskeho knjezerstwa Motta wo powschitkownych politiskich praschenjach a wo němsko-schwajzarskich nalezjnosjach rosrjeczowasestaj.

Na wutoru postajena wo [illegible] na shromodzinu [illegible] sta ludowy dyrbjesaze so pre[illegible] dokelz so nje[illegible] u nalezneho namolwjenja pr[illegible] sowjetskich nowin [illegible] lenat k slowu njedamolwi. [illegible] nskow [illegible] Dotal so wotwandze hi[illegible] k sczinjesche f slowu njeje samolwil, so mo[illegible] k mysli, so je wschitko w najlepschim [illegible] o rosprawjanja wjazy trjeba njeje.

President shromadzinny Europza Indom Ter Water, wyschschi kommisar juzno-afritanskeje unije.

Argentinska Zwjazkej ludow přistupi

Argentinsk senat je jenohlosnje wobsamknył, so Argentinska do Swjazka ludow sastupi. W powschitkownym wuprajenju je so senator Delatorre pschecziwo pschipoznaczu Versailleskeho srjecenja wuprajil.

Myslički k žnjowemu dźaknemu dnjej

1. winowza 1933.

Lětsa ma so žnjowy dźakny dźeń na wjach a w městach wobsebje wosswjeczicz. W wjaschich luzitkich wosadach je tutón dźeń z wulkeho dźela nimo. Sznano to wosadu, hdzez so njeje hischcze wosswjecził, hacz do nalynuja desatka, a druhe hischcze tas na dobrotu swomina, kotrez je jim maczerka semje wobradzila. Nalchi prjedstawizy su prawje czinili, so su naß namuczili, nad bonrozkowanym žnjemi ruzy stykowacz a wuwolacz: „Sso Bohu dźakujmy!"

Jenoz w krótkich pschestawkach swojeho žiwjenja domowni so hrabazy człowjek na swoju wotwisnosez wot wyschschjeje nuzy. To bé hižo telódy, hdyż wójna wudyri a wschelake mérowe konferency a prózowanja na stronu czisnjachu. Wopraworstosez hinak czinjesche. Tak tez kózdy ras, hdyż jene człowjeske žiwjenje ke kónzej dże, a jane wumélstwo jemu ani jeneho dnja njesamóże pschidacz. To stupi nam wospjet do wobmja, hdyż wulke praschenja jewitózy, każ zbyty lud rozpomina: Schto budżemy jésez a s czim budżemy so leżiwicz pschichodne léto? Tu jaschimnje mózy do žiwjenja człowjestwa, na kotruż su ludzo se swojimi dźesimi a wotrjoda jim wospjet swoju bohatu komoru a darnje nadobne. Dawy nam wschitko, schtoż trjebamy, a tuż dyrbimy czim dźakliwsego swoacz: „Nasch wschedny chleb daj nam dźensa!" — u -

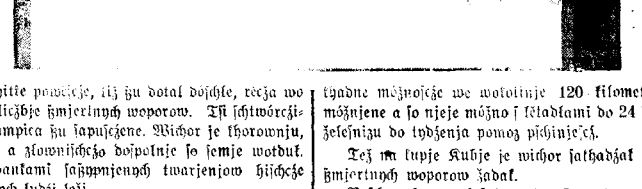
K człowjeskemu dźelu słuscha Boże žohnowanje. Pobla ratarjowego dźela njeznje wono pobrachowacz. Jewak nastanje nuza. Kschesczanske wosady swoja we swojich zirkwjach bźakne kerluschc a modla so wo pschichodz plodow.

To su myslizki a pohnawanja, kotrez žnjowemu dnjej swój wobsah dodja. Tutón swjedzeń swjeczi so wschudze na wsich jako dźeń wisnka a wuzwjesenja po dolhim napinanym dźele a prózach. Žnjowy dźakny swjedzeń je zarunanz za jere tydzenje a mnohe starosczе. Tutón dźeń wosswjeczeli, so zurkoi pschchowstaji. Wonn pschewjedse jón kantuje a czitche. Tu jedna so wo to, so so człowiek w duchu wdzelowanoznemu šworicznej a dariczelej pólnych plodow jenoz z swoju wotwisnosez wot njeho hladacz. Człowjek, Kwórba, Bóh — to je wulka trojza, wo kotruż so tu jedna. Wone so wjeczi a je sahubne w swdzenje, hdyż so pschi tym na Boha zapomne. A nalche rune žiwjene nalozi tez na to pokazuja. Bóh wobkedzbuje z człowjekami, każ ran se swojimi dźesimi a wotrjoda jim wospjet swoju bohatu komoru a darnje nadobne. Dawy nam wschitko, schtoż trjebamy, a tuż dyrbimy czim dźakliwsego swoacz: „Nasch wschedny chleb daj nam dźensa!" — u -

Žałostny wichor w Mexiku

W hrjedźnej Ameriży je poslednje dny žałostny orkan sathadźał. Najhórje je so město Tamgico w Mexiku potrjechiło. Tam nastata schkoda wjele miljonow dollarow wuczinja. Jeniczka hamtika powesczj z Tampica praji: wichor je njejmérnu katastrofu sawinował. Na potrjechenym kraj je so wobleschjenski staw pokazył.

Po powesczi, kotraż wésо hamtikeho žórka njewuthadża, je žebi wichor pjecza 5000 smjertnych woporow

sadak. Wschitke powescje, liż su dotal dóschle, recza wo njejmérnej liczbje smjertnych woporow. Tsi schtwórczny města Tampica su sapuszczene. Wichor je thorownju, dwórnischczo a zlowinischczo dospolnje so semje wotbuk. Pod rospadankami sasupnjenych twarzenjow hischcze wjele morwych ludzi leži.

Wichor je 5 hodź. dołho sathadźał. To je najzałostnischa katastrofa w stawiznach města Tampica. Wjele ludzi je so tepiło. Schkoda a hubjeństwo stej njejmérnym dwaj wuzsobowej a dwaj tworowej czahaj bjes sylnje wulkej. We wschelakich městnach Tampica woda 2 hacz 5 metrow wuzsoko stejesche. Pschi wulkich iliwkach stej rěku Tamesi a Panuco swoju wokolnu krajinu powodzilej. Woda wschitko swotorha, schtoż so ji do puczestaji. Tez želesniżu su wjele mil daloko powodzene. Pschi wichorje stej mjes městomaj Cardenas a Tampico da słubiłoj. Inżeńerojo maja sa to, so su wschitke wobtydne możnosze we wokolinje 120 kilometrow znjemożnjene a so njeje możno z kładami do 24 hodźin a żelesniżu do tydzenja pomoz pschinjeczj.

Tez na lupje Kubje je wichor sathadźał a žebi 2 žmjertnych woporow žadał.

Nasch wobras pokazuje město Tampico, liż je najważnischi mexikanski pschistaw sa wuwożowanje petroleja.

Wusudżenja

§ Spodżiwsze wosjawjenje: běłchtej holzy pscherżiwo 20-lětnemu wojnarjej Marczinkej w Budyschinje sapodałej. Wonej wydawaschtej, so je młody człowjek, liż j' mimaj

w jenej leżownosczi ludzi, so je swojeje jimy najpschi znaj njeschkodżesaze sadżerżał. Na to běłche sud j bła schkodowjenja k 2 njedżelomaj jastwa sasudżił. Ma czinił mjeńsche je swojim powolanjom wutrjech, so traju sud holzy dla jeju moralki a duchownych samownosczi sa polnje wérnyhodnej njemjenische a jeho wuprajenju je so senator Delatorre pschecziwo pschipoznaczu Versailleskeho srjecenja wuprajił.

Indiski nóż

8] (Pokraczowanje.)

Młody muzsi a jeho njewésta s wustrózenjom a se hnéwom pschi tamle hróżnym wobstorzenju sasschkitnychtaj.

Komisar, njedajo so mylicz, potraczowasche: „Wschitko, schtoż jeze wy wo naczisku testamenta a wo dukatach a tak dale prajili, je po mojim ménjenju njewérne. Haj, każ to su, k temu wamyslene, so bychtaj mje samyliłoj, podhlad do druheho tónza sdostoł. Jano Hu'o, w mozu sakonja waß za sajimam!"

Tuto njenadżite pschemenjenje na wokomik bjes mała z pohluschenjom na nawoscenju a njemjesetu stutkowasche.

Podarmo bé wschitko protestowanje! Komisar wosta swojeje hlowy pschi swojim samyslenym wotpohladu.

Hadrijana so do klatanja da. Jan, swojeje njewinowatosoje žebi wedewnuy, swój po'oj jasno namaka a ju j lubosczywymi słowami troschtowasche.

Potom jeho wotwjedschu.

Jedyn policist k strażowanju wobudlenja wróżo wosta.

To bé hróżna nóż młodeje holzy a jeje khorosje mażerje.

— — — — — — — — —

Na ranje do wife „Rjenje stajena" notar Twjerdak z Amsterdama dóschje.

Hdyż bé jemu Hadrijana wschitko nadrobnje rosprawiła, pschespjedżi so tónle mudry a nimo méry wótrompżny prawisnik hnydom, so je Jan Huk njewinowaty.

Wón dże wo testamentowej nalezjnosczi najlépje wsicho wédżesche a słubjene naczisko jemu czémnosczj tchole czornego njeskutka zyle jasnje rosswétli.

Dopołdnja nékotli wschischi żudnizy jastojnizy dóschu, policajski radżicjel a druzi.

Twjerdak jim pschiczinu swojeho podhlada sdżeli, a buchu derje rosważene. Tola w tuthwilu Jana w jastojeżu dżerżachu.

W Amsterdamje sledżachu za tym, hdże Lawrjenz i Dalowa pschebywa. Tón bé so z města sdubił, każ mjsachu, so by so pscheszczehania swojich wérnicjelow iminył. Prawje wschak bésche: Hendrik Komanz chżesche jeho do dolżniskeho jastwa dacz czinjenz.

Nowinu nétkole też wo podawku nazomnjenja pschinjeschechu, ale jeno s tróttla, pschetoż wo tym mjelczachu, so bychu bohateho Narauisko-Indjana morili a so bychu podaineho mordarja hižo sajeli.

Néschto dnjow podżiżcho so we wili „Rjenje stajena" k swjatożnemu pohrjebej pschibołty czinjachu.

Tu wot Lawrjenza i Dalowa lid dóndże. Wón na pschichodny dżeń swój pschihlad pschijemi. To bé dżeń pohrjeba.

Twjerdak bé pschitomny a list czitasche. „Knjezna Hadrijana", wón rjekny, „to je derje, so chże knjes Lawrjenz pschijeżi. Nétkole, myslu žebi, mamy dżiwny źrodło mócz mórnoz wukopacz, hróżnu słożcz wotkrycz. Wżejże wy, hdże tón druhi indiski nóż je? Jedyn wósche pschi sebi?"

Hadrijana to wédżeiche: mona wobrainosnje twrjeny nóż pschinjeże, kotrez bé zyle tajzi, tajzi bé je k mordarskim trjebał. Notar jón sjhowa a nikoho knjeni pschihlasa, kruczje mjelczejcz.

— — — — — — — — —

Pschi pohrjebach bohatych ludzi w Hollandiskej, w jehże na wjach, so tehdom njemasle wudawzi czinjachu. Tak tez na tute dnjo, hdyż dżesche cielo Hadrijana z Dalowa w rowe[illegible] pohrjebacz. Ssobusjelni ho zcho blisza a z da[illegible] swojim jarowczym czuczu to na jédżenje a[illegible] hielachu. Bohate blido we wulkim salu we wili[illegible] trate.

W [illegible] rjenu worwy Narauisko-Indjan w krajnym taid[illegible] nubeweho drjewa lejesche, kotruż b chu runje i ho djemi saminuli.

Dżeżacz w jeu chinow po dżiżcho dóndże Lawrjenz Dalowa — rjany młody muzsi, ale dżiwjeho napohlada — czorny idracjeny, smjerzcz błédy, po idacju hłowa bołu. Hadrijana jeho z tróttla a jymnje pozdrowi — hdże ho jeho. Twjerdak jemu nazdżi, so by ho kaschcz jasno wolewrił, so by wobliczo swojeho muża hischcze tas wohladacz mohł. Ale jeho smutkownje tróżba wjeiewa, a teho dla to wotpotaja, a tez do jahrodneho jatona jasnjuzcz nodżesche.

(Skónczenje sczahuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 27. septembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer —1 a thermometer wodźo +25. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —8 a thermometer w nozy +15. Wjedrow wotmjana: šnihe. — Na rosprawach wjedrarskeho šmjerjenja hižcheje někotre dny tuto wobstajnje a pschihodne nazymske wjedro. Nižina nad Francowskej je so jeslabiła. Jenoz z potoka Francowskeje je so nowa nižina wutworiła, kotraž pak dźe na nasche wjedro žanehu wohwu njedosłanje. Wětry budźa dale z krótkeho ranka duhi a tehodla budźe powětr mjenje čisty. Tajke wjedro wešo catarrham pschi šmjerjenju bórzow hyri a je teš za wušiwow pschihodne. Wjelo by rataz mjenje pschichi teš tajso tas witał, dokelž je w šemi tyšeru šuchu. Snihe schowárk šlónčko 5,54 hodźin schadźa a so 5,46 hodźin khowa. Měsačk schadźa julhe popołnoc 3,50 hodźin a so w połnoc khowa.

Z posedźenja měšćanske rady

26. septembra 1933.

Měšćanske wuměnki. Najcišše srěčenje z kupcami a wobchodnymi direktorami Lóšicha je hotowe; měšćanska zastupjerja pschi pschichodnym posedźenju srěčenju formalne pschisłuša.

— **Za měšćanskeho wuradnika** radźicela powolowanje. Po najnowšim měšćanskim radźicelu powolowanje we swojim posledźim posedźenju wobkamknychu, měšćanskeho wuměnjerja jenoz dr. ing. Jüttnera a 8 za měšćanskeho wuradnika radźicela pomjenowachu. Won je so w Budyšinje narodźił, steji w 37. lěcze žiwjenja, schkudowanohe na technišej akademiji w Drježdźanach a nawjedowanohe napohlednje měšćanski wuměnkarski hamt w Kocžiborje w Schlesiskej. Jeho pschedchadnik, kupc měšćanski wotschich tworski radźicel Böhme, poda so na wotpočink, dokelž je starohe dopołnił.

Wuprózdnjenje łubiow a hromadźen'e drasty w Budyšinje

Póndźelu, wutoru a štrjedu, 9. hačž 11. oktobra wotměje so w měšće Budyšinje wulke wuprózdnjenje łubiow wot wschelakich wězow, kotrejž so łožu pala a šu tehodła strach za wobnjelerstwo. Ssamšne dny budźe so trjebana drasta k lěpšemu NS-spomóžerstwa (pryeby nusoweho sjednoćenstwa) hromadźeć.

K pschihotowanju tuteho wuprózdnjenja a hromadźenja, so wčera wutoru popołdnju na měšćanskej policiji zastupjerjo města, wobdźelenych organisacijow a nowinarstwa sendźechu, so bychu wo jamerach schkita psched njepschećelskimi wójnskimi lětadłami štyrischeli a wuradźowali. Mažny wotdźěł tuteho schkita je schkit psched zapalnymi bombami. So tajte bomby njebychu so wusmutkowacej mohle, je winowatokosć łóžeho, so ma łubje wot wschitkich wězow, kiž so łohło pala, wuprózdnicj.

W Budyšinje so tuto wuprózdnjenje hnydom zhromaduje z hromadźenjom trjebaneje drasty za symitu podpjeru NS-spomóžerstwa pschewjedźe. Němčkostatna wobora, wobnjowa wobora, SA a Techništa nujowa pomoc a Stahlhelm so wobdźěla. Póndźelu 9. oktobra rano 1/8 hodź. so muzikowa a wojo na dworje pschihłowjeje kasarny i wotjedźej nasłaja. Předku počahnu trompetarjo na konjach, za nimi pojedźo 15 wojerskich wojow k hromadźenju stareho cžapora a trjebaneje drasty, wobnjowi wobornizy, SA, Stahlhelm a Technika nujowa pomoc so wosam pschisamknu. Tuton cžah wschelake dróhi pschejedźe a wobdźělnizy so skónčnje na Zitnych wikach sestupaju.

Po krótkej pschestawzy, pschi kotrejž so na važnosć schkita psched njepschećelskimi lětadłami pokaže a so wulka atrappa lětajsteje bomby postaji, podadźa so jednotliwe wozy se swojimi pschedwodnikami do zwonjšich hašow, so bychu stary cžapor a drastu ludźom wotewzali. Wobnjowi wobornizy směja prawo, na łubjach sa prawdu hladać. Tehodła so wschitzy měšćenjo napominaju, so njebychu na swojich łubjach wězy khowali, kiž so łohko łapała, na pschikład, syno, zkomu, papjeru atd.

Budyska wotnožka němskeho zwjazka za škit pred lětadłami so założiła

S pschihotowanja rozpominanja wězenskeho wutoru na měšćanskej policiji wo pschewjedźenje wuprózdnjenja łubjow a zběranja nolchencje drasty, so za Budyšinu wotnožka němskeho zwjaska za schkit psched lětadłami (Reichsluftschutz) założi. Nadawk wotnožki je, myslić na tole, a wažnosće hamoschkita mjes wobydlerstwom zakorjenić a rozšěrjeć. Prěni pschedźěłowa bu knjes Landjowy rada dr. Thalemann, druhi pschedźěłowa knjes policajski wobschi inspektor Prasch, wobdźělowaty wjednik knjes policajski inspektor Franke, druhi wobdźělowaty wjednik a pokładnik knjes Fiechtig wot Technikskeje nujowneje pomocy. Pschihotowań so hnydom wschitzy jako zakładowarjo wotnožki zapjećachu. Knjes Landjowy rada Thalemann wuzwoli krajneje skupiny pschedsydu, kotrejž so pschihłosowasche. Schtož chce do wotnožki zastupić — pschece je, so bychu so wschitzy samohwili — wjech so na měšćanskim postroju, telefon 2241 wobrocži.

*

— **Sjatkowa pjenježna sbirka w měšće Budyšinje.** Dwórnišćowe misionstwo na dowolnosći, 29. a 30. septembra 1933 w njesawrjenym dźelu dwórnišćowa pjenježny hromadźić.

— **Njedźelske kolojesdźenje.** Wčera je kolojesdźenje na schejsku mjes Nowosadowej a Hindenburgowej dróhu 8štom holzu powalił. Holza so khětro wobdrě. Hacž runjež je schejsčka ta kolojesdźenach zakazana, bjeswobkładni kolojesdźenja jakas njewobkedźbuja. Policija pschichodnje wótrišcho pschejsnu taflisu zatwori.

— **Policajski patrouillt** wuradźi so dźensa rano we sasnich hodźinach tuteho pólnoca paducha Korlu Heinscha, kiž wod hrodom cžo. 58 bydli, z nožom z wjetschej dźiwbu běrzow na Dolnej dróhu zaslapjeć.

— **Dobrjeze na 2000 hr.** padźe pschi wožerawskim cžehnjenju Sakskeje krajneje loterije na cžisło 29 do tudomnje Rothereż lotterijowje kolekzije na Kěrjorjej dróhy cžisło 22.

— **Dobrjeze wo 2000 hr.** padźe pschi wožerawskim cžehnjenju Sakskeje krajneje loterije na cžisło 111 111 do tudomnje Lehmannej lotterijowje kolekzije na Kamjenskej Łuhy 45.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi wutornišchim cžehnjenju 5. rjadowneje 203. sakskeje krajneje loterije (20. dźeń) padźe dobrjeze wo 5000 hr. na cžisła 2140 16066 33323 38318 108130 139282; dobrjeze wo 3000 hr. na cžisła 6387 11199 11426 16999 44109 50901 52887 57149 60480 76677 77045 79188 87921 91332 107802 121543 148620 157996 159880; dobrjeze wo 2000 hr. na cžisła 29 469 12219 19453 21117 26310 33162 33987 37025 40485 41775 46067 56452 60532 61162 64270 70328 71623 75046 77882 79361 81653 87915 91002 101530 104482 111444 113523 113523 114028 114866 128860 129621 129928 130665 136451 138475 149716 151008 155603; dobrjeze wo 1000 hr. na cžisła 1716 3754 4726 6072 6316 9523 9883 11679 19867 23451 23865 24739 27827 28455 29485 30218 31087 31499 32798 35870 38205 44404 44457 46169 46392 48642 49911 53785 64635 66508 71108 71135 71452 73943 74291 75293 77176 84505 85373 89905 90806 92473 93806 106166 107413 113150 115862 116302 118792 125103 125369 125590 125594 126332 126360 127630 130117 136108 141178 141263 145063 148320 149416 156843 157769 158558.

S Khrowčzij. Swójbinu šujedźenk wotmje so tu pola knjesa Wičaka. Sserbšći studenca pola knjesa wyschicheho faraza Serjenka k 1. oktobrej wotedru. Wožkonja so z nimi te šerbšćim šujedźenkom je špěwami, dźiwadłom a rejemi. Niedźelowizny nuwohe dźeła tuteh tydźeń tuhim wjecžorj njeschodźimy. Sswědcje budźeš rjenje, so so kóždemu spodoba.

S Lupoje. (Pschihotowanje na žnjowy dźakny šujedźeń.) K hódnemu pschewjedźenju žnjowego dźakacha šujedźenja k. hóstwu pschewjedźenju žnjowego dźakacha šujedźenja k. oktobra we Lupoji so wschitko pilnje pschihotuje. Swóježelace je, so za Lomšcheńsko pschihubili, je so wschitzy na Lupjanskich farjadowanjach wudźěla. Perjad farjadowanjow je so w zhromadźizna we Lupoji a Lomšcu wudźěłał. Nano Lupjanki pojamnikli khór we Lomšu, Lupjanšcej Dubrowzy a Lupoji z hudźbu budźi. Popoldnju we 1 hodźinje so šujedźenšći cžah we Lomšu jednja. Tutón potom do Lupoje k schulskej turnwałnt pocžehnje. Potom so ludowy šujedźeń wotmje. Nano wschelakich farjelelejow so dźěcži Lupjanska młodźina dźiwadłowy kruch wot Hansa Sachsa pod holym njebjom pschedstaji, pohanowy khór hudźbne pschednoschki posćiči a Lupjanski muzikalny khór wschelake ludowy šafjahna. Potom so hnuska malisejstazija wo Hamelnje zjawnje z radłom pschenjese. Lupoji běchu z wuporudka z stronu Landbunka k Njeswačidłemu wotrjeżej pschidźetwa a Lomšć dyrbjesche so na swjatoczowjeczach w Minakale wobdźělić. Psches schulske swiati tuteju gmejnow a jako wobsadna wješ Lupoj swjatoczowjeske dowolone dosta. Też tu budźe so wschitko k dostojnemu pschewjedźenju šujedźenja stacz, wo cžimž budźe so nekotrymžkuli měšćanskej puczować do hat pschesnodźežicz móz.

S Drohow. (Paduschi). W nalschej wsy so też paduschi w kalu pobyli a šu wjele kalu kradnyli. Tchodźi dyrbi kóždy swój kał, kiž hišcheze njeje wuroleženy, [illegible] Paduschi su jara krokoli, bjeru wschu [illegible]. Wonj nekhdże rjana wulka bania (Klubis) leži, [illegible] swou wojnu. Steji tak nekhdże bórzej pola [illegible] towarjow, paduschi wschi wojowa wotnjesu. [illegible] so wjesnjanam bórzy porjadk, sklěd ta pa[illegible] namakaći.

S Wjelka. (Krowa na žnjowej łubi). To cžłowjek je mózne nima, ale hdyž je i wocžomaj widźi, so džiwa. Wola jeneho tudomneho łubjeja běchu so wschitzy na pola podali. Jako so wotkrocži a pohonja dómaj wrócžischtaj, běsche w hrodźi wulki wjemjer. Wonaj bjeschtaj hnydom za prawdu hladaj. Někotre krowy běchu so wotwobrocžyle a jena pobrachowasche. Wonaj wschitko pschepytaschtaj, ale krowu njenamalakhaj. Nadobo krowa, kotruž pytachtaj, za šymowej łubi zahrn. Někto pak hrbi wonej rady njewědźischtaj, bur a jeho žona běchtaj tschesche wotdach. Tola wotrocžk běšče mudry, wón krowu za wopuch dele sčahaju, pschi cžimž so žanehu njeboja njeňa. Jako so bur domoj wróći, běsche wschitko jaho w porjadku.

S Njeswačidła pola Klukscha. Sandźeje dny so pola tudomneho wjesnjanskeho predsyže koło jedneho koła wozka, kiž běsche so w dróhowym pschěrowje na Komorowskich łukowniczach nomalalo. Koło je nimale nowe, ma [illegible] a Khóžic wobruncz. Dokelž njeje wěste, hacž je so [illegible] aby z nja, kiž je nimo jel, dele padało, [illegible] cži, kiž maja wo tym wěcžto prajeć, [illegible] so pola wjesnjanskeho samohwili.

S W[illegible] do autka łajkł.) Sjobotu so na [illegible] dróhi njeboże sta. Cžełesny [illegible] je [illegible] kolesnař njejasny na Dołhej dróhi [illegible] do auta łaja. Kolesnař padźe a so [illegible] do Khorowinje dowjezechu.

S Dražkec. [illegible] jako šujedźenjer.) Kaž komisarski krajny radźicel [illegible] je mósł pódla Schprewje pola Dražkec, kiž běsche dla wuporudźenja tawrjeny był, jako za wobsadnego dowolony.

Zapokazanje hamtskich předsteherjow w Rózbórskim wokrjesu

Pjatk běšče so 18 hamtskich pschedstejerjow a nimóžnikow na krajnym radźicelstwje zhromadźiło, to bychu wot krajneho radźicela zapokazanju lisćom knjeżeństwa pschesidenta na swoje zastojnstwo dostali. Potom so pod nawjedowanjom krajneho radźicela dra. Kuhny kluž bne winowatosće hamtskich pschedstejerjow rozpominachu. Wschitzy hamtscy pschedstejerjo, kotrjž su so knježeństwowemu presidentej namjelowali, su so też zapokazali. Dźeł zamjerjow so w bližšim czasu dopjelnidź. Tutón tydźeń so też zapokazanje gmejnskich pschedstejerjow a zamólkow wocžakuje.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Řečnite wobskórźby a jich mzda

(We wschelakich rukopisach z doby mjes 2000 hač 1800 do Khrystušowoho naroda sdźerjane.)

3] (Pokračowanje.)

Tu Renji, žyn Merua rjekny: „Řečnik sle a twoja je wina, hdyž cže za to khłostacz dam!"

Chuenanup pat pokračowaše: „Cži, kotrjž dyrbja žito měrić, je do swojich wěchow měria; cži, kotrjž dyrbja tu pšenicžowacz, worocžnje wotwalsnje cži, kotrjž dyrbje z prandje dawjesku swojemu blischnemu jeho stalk a wobsedźenstwo hjeru. Stó dyrbi hischcze njeprawdże wobaracz, jeli so hrěšowaš dobrehu k słowu měri? Cžiń je hłopnitrom. Tak je cžinił wón. Potom smeja jeho cžinki prazeń dźeł, potom tamjeń, kotryž je na druhehe [illegible] wuzwoli wjelcži.

Ty pat pschi[illegible] nemada, dokelž so twój po[illegible] hołbjow cži wuk[illegible], a kotrejž žanoże p[illegible] je sa wjednika po[illegible]

Sawěrno, žyn [illegible] spalnosć je namóż a twoja mó[illegible] Swobodnosć je cže pscheschła. Hlej, khudy žiwił, dokelž žyn jeho smjeje. Bohatu łanicženu so runacz, kotrejž dźěl a mórej. Hlej, dyrbich twoje dźěło wukonjeci runja jim, ale dyrbich to cžinicz tam, hdyž je na městnje. Potom njeludźe prosyer žanehu knjesa inacz, kotrejž jemu jeho poschčelše borko wurubi, a žanehu radnika, kotrejž lědy nječto namala, schtož mohł kradnyć.

Sawěrno, nježdźerji so taki cžłowjek słe, kotremuž na nicžim njeopohdacnuje? Ssy žohnowann je wschitkimi łubłami. Ssy nasyczeny z twojeho žita. Ale pjany z pjwom z twojeho jeczmjenja.

Hdyž nawodźowaš do dalokoseže zoni, potom łódź cžeri, hdyž chce. Hdyž ral pola swojich žónitch cžasy pscheježi a ty masch mjeno njeho wodźidło w rukomaj, potom so njebożu njedźiwaj, kotrejž tohodła nastanje. Hlej, złorzbnik ma potom dalołi pucz, a radźicelja praja: „Schtó je muž, kotrejž tu pschitkhadża?"

Budź ty wschitkim a łódźam kruta łótwiza. Twój sprawny jajsk daj kóždemu pucz namakacz. Njeli z jedoruschcz, so bychu twoji radźicelja tjeli. Hlej, kotrejž pschestrowja, nochzedja wěrnosć, pschetoż wona jich wutrebu poczejuje.

Ty, kotrejž wo wschitkich cžłowjekow należnoscach wěsch, ty ty njewědźiwy pschecžiwo mojej nuzy? Ty, kotrejž łódźemu so tepjazemu twoju rutu a jnje bożenym ithowu posticžich, dżeich dopuschczicz, so ja z wulkej nuzu hinu?"

*

A Chuenanup tsecži raz wobłorzuju psched Renšja stupi a dješe: „Ty, kotrejž lubiam krala pschedstejich, mój knjeże! Najcz so runacz, Bohu złónza, kotrejž na njebju we swoim cłołmje zhromadnje je swojim hólim pschewodnikowem puczuje. Wschitkich cžłowjekow žiwjenje w twojej ruzy wotpocžuje. Ty ty rěka Nil a jeho łołmy, kotrejž poka seleni a puczejny do płódneho kraja pschemenja.

Wupósczeł swoje wody pschecžiwo rubjeżnikej. Ale wobaraš swojim łołmam, so njebychu so pschecžiwo pschechajemu wobrocžile. Sawěrno, pschidźe wěcznosć! Sciehni klewo, kotreż praji: „Ywamda je dwoh žiwjenja!" Khłostaj, tak žebi khłostanyl był sasłužił, so njeb[illegible] nichtó na sprawnosći pschetrjechił.

Może so waha myliś a jeje wopłon spadowacz, hdyž je mjenje ważna? Je Thoth, hudźazy Bóh, we swojej mudrosći njeprawny? Hlej, jeho maich scžehowacz. Jenoz dobre je tym njesapłacz a njeskutt i mi kosczu! Sprawnosć je pretkuch pschi wašy krałestwa.

Budź wěrny, potom žy sprawny. Njebudź pschelohki, a prawje budźesch ważicz. Njeli, a žy waha. Licz waschma, a njebudźesch so mylicz.

Hlej, dyrbich jene bycz z wulkej wahu. Myli so wona, mo[illegible] so też ty. Njesahiń, kotrejž dyrbich wobdidło wodzicz. Njeruš, kotrejž dyrbich rubjeżnistwu wobaracz. Sawěrno, wulki, kotryż je połny sawjesenja, žaneje wulkosče nima. Waši jajsk je twój jajsk. Jeje ważmo je twoja wutroba a jeje pretkuch twojich hubow sprawnosć. Njesakroczisch-li pschecžiwo słostnikej, schtó ma koho potom sudźicz?

(Pokračowanje sczehuje.)

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Miłočina. (Do juchowcje jamy padnuł.) W Niederlausitzskich je schtyrilětny hólc pschi krajtanju blizko juchowcje jamy w njewótkedźowanym wotkomiku do jamy padnył. Pospytny k wożiwjenju njemóchachu wutpěcha.

Powodźen'e w Słowinskej

We Sskowinskej w Juhosłowjanskej žu trajne njewjedra a sliwki wulke powodźenja sawinowake. Powodźenje njeczapan sajtupi a wjazy hacj 140 tóžnych kilometrow semje powodži. Ludźo mózachu žo swjetscha na tschi wuchowacj. W južnej Ssowinskej je woda stadła skotu hacj na poslednje tłoczo sniczila. W Zirknizach je strach, so žo 30 twarjenjow sabynje. Woda je wjazy hacj 100 waggonow rězaneho drjewa, kiž bě k wotwjec'enju pschihotowane, wotplawiła. Wbyst je někotre twarjenja sapalił, tiž žo wotpalichu.

Wulka woda je žo hacj k Sahrjebej sbliżiła. Nětka Ssava ma tajku wodu, kajkuž dotal hischcze Zenje njeżiu namérili. Mésto bé wulzy wohrożene, dokelž bésche strach, so woda haczenje pschedrěje. Tola je žo strach s pschipadom wotwobročił. Haczenje na prawym brjohu rěki žo najprjedy pschedrě, so žo woda na pola wula a nětkle 2000 jutrow powodži. Ssylnje deschcze we Ssłowinskej, tiž žu tamnische powodźenje sawinowake, žu pschestake. Nastata schkoda žo znajmjenscha na 100 miljonow dinarow (5½ miljijon hr.) wobliczа.

Konferenza Małeje ententy w Sinaiji.

W rumunskich kupjelach Sinaiji žo swonkowni ministrojo krajow Małeje ententy k poježdženju seńdżechu. Tuta shromadźizna ma w czażu jednanjow Swjatka ludow w Genfje a dźiwajo na blizku konferenzu wo wotbronjenju wożebity wuznam. Na naschim wobrazu widźimy wot lewizy k prawizy: juhosłowjanskeho swonkowneho ministra Jefticzja, czéskeho swonkowneho ministra Benescha a rumunskeho swonkowneho ministra Titulesku.

Zemjerżenje w Italskej

Wutoru rano 4,35 hodźin je italskee hory Abruzzy czężke semjerżenje potrjechiło. Ssrjedźiszczo semjerżenja je mjes městomaj Sulmona a Pescara. Też w Romje žu podsenili stork thěrno žynje saczuli. Po prěnich powěschach je žo w Sulmonje nětkle 20 wožobow zranicho. Semjerżenje je thěrno wulku schkodu nacżiniło. Dokelž pak w tutym městaczku, tiż móże žo nětkle sa hrjedźischczo semjerżenja wobhladowacj, nichtó wjac njeje, žo nadźijeja, so też w druhich potrjechenych tónczinach, kiž žo hacj do Chieti czahnu, liczba woporow wyschoka wzbudźe.

Seismografy w technijskej akademiji w Karlsruhe žu pódźelu wjeczor a wutoru rano žynje semjerżenje zapiżake. Prěnje rżenje zapocża žo pódźelu wjeczor 8,01 hodźin a bu najżynische 8,27 hodźin. Wono je nětkle 6500 tilometrow dalene. Pschi druhim rżenju prěnje żolmy Karlsruhe wutoru rano 4,35 hodź. dozpěchu. Najżynische bu semjerżenje w 4,38½ hodźin. Apparaty žo wokolo 5- hodźin sażo smérowachu. Zentralne dalenje tuteho semjerżenja wucżinja nětkle 1000 tilometrow (Italska).

Nětko žu nadrobniische powěsczo wo italskim semjerżenju dóchle. Se wży Lama dei Peligni žo wo 6 mertwych a někotrych żranjenych powě. K ranju města Sulmona je žo wjele ludźi żranilo.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutrischi schtwórk: Malo pschemenjenja.**

* **W Barlinje je żud 34-létneho dejerja Paiwola Lehmanna žo nanjecze statneho rěczniskiwo k żmjerczi sażudźił. Lehmann bésche 20. februara żiwoju lubku pola Nauena s města do wody cżiżnył, hdyż žo wona tepi.**

* **Universitny profesor pschirodowědy dr. Ssrenjeit w Leydenje w Hollandiskej je w jenej weczehnjerni sa żlabombstne dźeżi żiwojeho 15-létneho żyna wopytał a najsterje w cżeskich mylach tuteho a sebje samehno sastrélił.**

* **Po żudnistnim zimanskim pschikazu žu w Frankfurcze n. M. sakrikanta a wobsedżerja wujeharskich koni Oppenheimera do pschepytowanskeho jastwa wotwjedli. Jeho je banstwa k schkodze někotrych firmow a privatnych wożoko:o każ też konkurselowego pschestupjenja winuja. Tu žo pjecza wo milijony jedna.**

* **W Hornjoschlesskej je w nozy k pódźeli cżężity auto s SA mużemi do pschirowa sajeł. Jedyn SA muż pschi padnjenju tak njesdożownje wo schczejor dyri, so žo sa-**

ży. Tsło SA mużojo awjednik wosa žo żranichu. Auto ho jeżko wobschkodźi.

* **Na dwórnischu żu Lendelede blisko Kortrika w Belgiskej stej wutoru dopoldnja wożobowaj cżahaj do so żrasyloj. Někotsi pucżowarjo so żranichu. Schkoda, kiż je pschi njeżbożu nastała, je thěrno wulka.**

Němski żarjadnik sa żymsku pomoz.

Hilgenfeld, wjednik NS ludoweho pomożeżstwa, je so na němskeho żarjadnika zyżeje żymskeje pomozy njemjenowak.

Radio

Schtwórk 28. septembra 1933 hlyschimy:

Königswusterhausen. Ninjo znateho wschědneho programa: 14,45 wo hłowzu, mějacżu a hwězdach. 15,10 hodźina sa młodźinu. 15,45 wo hudźbi. 17 němska żona jako towarischka, manżelska, mać a hospodarka. 18,30 hodźina sa ratarja. 19 hodźina naroda. 20,05 po schkodze horje po schkodze dele.

Lipsk. Ninjo znateho wschědneho programa: 15 sa młodźinu. 18 italschcżina. 18,25 pschednoschk dr. Schtelinga „Do kotreje skupiny hlutscha twoja kreu?". 19 hodźina naroda. 20 k żużonczenu swjedżenjej.

Dischcze ważne i dnjowego programa. Wróblaki: 21,10 Lónsowa swjatocżnoscz. Köln-Langenberg: 20,05 wusyma. Wien: 19 konzert Wienskich symfonikow.

Směšk

Mój bratr mějesche zyle malu pihu na schiji. A tale pihu je na spodźiwne wulchnje też pola mje widżecz. Najskerje ja potajkim dozyla mjeżbym ja, ale mój bratr, a tutón je w mojej wobsoże żiwy, mjes tym so ja żanc dawno wumrjech. Je jara cżežko, so s tutych swójbnych wobstejnoscżow wumoacz . . .

Jako Twain żawoje wocżi żażo polbże, wón k swojemu wjeselu phtnu, so bé so nowinar sbudił.

Towarstwowske powěstniki.

Budyšin. „Zjednoćenstwo evang. Serbow" zmeje tón króć štwórtk 28. septembra (nie srjedu) wjecżor wo 8 hodź. w Serbskim Domje swoju mésačnu zhromadźiznu. Wulcy zajimawy nowočasny přednošk je nam přilubjeny. Přińdźe wšitcy! Předsydstwo.

Ratarski dorost (JLB) je domkhowanku, kotraž měješe so 24. t. m. woswjećić, hač na dalše wotstorčił. Potajkim swjedżeń njebudże też hišće 1. oktobra wysokeho cyrkwinskeho swjateho dnja dla.

Wjednistwo.

Hospodarski rozhlad

Sérjedu 27. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,732	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	12,98	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,67	100 franc. frankow	16,40

Barlinska bursa bésche wczera sażo skrućena. Tuž wobrot bésche wjetschi hacj dotal. Kurjo akżijow bechu njejsnajke. Wiki rentowych liścżinow njemóżachu żomjeńe krutosce nabyć, każ effektowe wiki.

Barlinska produktowa bursa mějesche wczera khětro nětkle wiki. Kněbowoho żita žo pschewinzile njepolitcżesche, też njebésche tam pschiwjele kupzow. Jecżmjenja a wołowża bésche khětro malo na wikach. Jecżmjeń žo lěpje kupowaschе hacj wołowż.

Wczera płacżesche w Barlinje zentnar pschenicy: 9,05—9,15 (8,85—8,95) hr., rożki: 7,15 hacj 7,25 (7,10—7,20) hr., jecżmjenja, nalětnjeho: 8,80 hacj 9,30 (8,70—9,25) hr., mjamnkeho: 7,50—7,60 (7,45—7,85) hr., wołowża: 6,90—7,30 (6,65—7) hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	26. 9.	25. 9.		26. 9.	25. 9.
Pšeńca	181-183	181-183	buny	—	—
rožka	143-145	143-145	woka	—	—
jecżmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jecżmjeń	150-158	150-158	žołte lupiny	—	—
wows	138-146	138-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosušk	16,5-16,6	16,4-16,5
rżana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanč.	9,40-9,50	9,10-9,20
ps. wotruby	11,1-11,3	11,0-11,2	běrnj. kruški	13,8-14,0	12,8-14 0
rżane „	10,0-10,2	9,80-10,0	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,45
raps	—	—	rżana słoma	0,40-0,60	0,40-0,60
hróch, Viktor.	36,0-41,0	36,0-41,0	pšeńč. „	0,30-0,50	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,40-0,55	0,35-0,50
pjeluški	—	—	jačna „	0,40-0,55	0 35-0,50

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

26. septembra 1933 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 614.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosče hač do 6 lět	32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	28—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25—27
Mjenje picowane wšěch starobow	22—24

Byki: 3.8.

Połnomjasne, wurosčene, najwjetšeje rězneje hódnosče	30—31
Połnomjasne, młódše	28—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24—26
Špatne	22—24

Jałojcy a kruwy: 519.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosče	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosče hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2191.

Najlépše wukormjene (2. družiny)	42—40
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	33—42
Špatne (4.)	28—35

Wowcy: 4951.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	39—40
Starše wukormjene (2.)	32—33
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	33—35

Swinje: 12 294.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1¼ lět stare	—
Wukormjene	49—52
Mjasne	46—50
Špatne	43—45
Rancy a kundrsoy	45—47

Nowočasne żerdki za gardiny

připrawy k zaćehnjenju żerdki za vitraże, rólosy

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Zitnych wikach 28

Powěda so wo tym

fotowe dźěła

wuwića a wobrazy, fotowe aparaty a potrjeba

Erich Winter

w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy 14

Georg Bürgel nasl.

mějicel Hermann Lehmann

na Hornjerskej hasy 28

NSU Puch

Jězdne kola, motorske kola automobile, wuporjedźerńa sklad narunańskich dźělow

Austro-Daimler Fiat

Ježi njedźelu wotewrjene

Holcu

do ratarstwa, nětkle 16—17 lětnu, pyta

Weser, hospjenc „Grünthal" we Wulkim Wjelkowje

K běrnyzběranju wšitke družiny

korbow

podawa dobre a tunje

Otto Stein

na Kamjeńtnej hasy 12

Srědki

k namoćenju symjow

Upsulum, Ceresan, Corbin, koprowy vitriol atd.

drogownja

Erich Winter

w Budyšinje

na Kamjeńtnej hasy 14

Wowcyne zabawki

za pěkne serbske dźěći (J. Radyserb-Wjele, dr. Muka) 128 str. 80 pf.

Serbsko-němske Němsko-serbske

Słowniki

k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotnišeho zeńskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wuwjedźenjach w Serbskej kniharni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4

Martin Schmelzer w Budyšinje

na Zwonkowne Lawskej hasy 16 — w dworje na lěwo

Telefon 3080

Wuporjedźenje wšěch elektrisk. mašinow a aparatow

nawiće kótwicow

Wosebitosć: **Přewiće a wobwiće znowa,** wobnowjenje podwalcow, kaž też wšitke druhe dźěła. Wuwjedu tute dźěła najrućišo a rukuju za nje.

Narunańske dźele / Rybowańske wuhlo / Nowe motory

Serbska kniharnja

w Serbskim Domje w Budyšinje na Lawskich hrjebjach wobstara na přeće też wšitke němske knihe po tunich płaćiznach

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo ześěhwkam čěłneho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńe dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja.

Čisło (Nr.) 223 — Budyšin — Štwórtk 28. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Fašistiska Awstriska!

Tele dny su so w Awstriskej wažne wězy stałe. We Winišich murjach wotmě so dźeń němšich katolikow, na kotrymž so wěsto jenož awstrijsy katolikojo wobdźělichu, dokelž je napjatosć mjes Awstriskej a nowej Němskej dla postupowanja awstriskeho knježerstwa tkěžko wulka. Knjes kanzler Dollfuß, kiž stajnje nowych pischczełow a pśiwiśnikow pyta, je składnosć wužiwał a wulku rěd wo tom rozwiwał, kak so ma wobstajnje wuwiwanje a wukit na jeho čołe Franzowśa, je dla taktich powěsćow nimale do womory padnył. Schtož knjes Dollfuß wojewja, je mjenujcy hotowy nazionalsozializmus, bynjež ani tuto słowo, ani słowo fašizmus do erta njebrał. Tola je jeho rěcze zyle jasnje wuwidźeć, tak su słowa woprawdźe měnjene. Franzowske nowiny su jeho też hižo tehodła „puczpśichtotowarja“ Hitlerowceho mjenowałe.

Tśi wažne dypki wusnamjenuja fašistiśiu ideju:

1. Parlamentarizmus je wotstronjeny. 2. Liberalizmus a kapitalizmus nimataj žaneje mozy nad knjeseństwom a hospodarstwom. 3. Marksizmus a Komunizmus so wutupitaj.

Tute tśi wažne dypki wusnamjenuja fašistiśiu ideju: 1. Parlamentarismus je wotstronjeny. 2. Liberalismus a kapitalismus nimataj žaneje mozy nad knjeseństwom a hospodarstwom. 3. Marksismus a Kommunismus so wutupitaj.

Hač budźe so knjesej Dollfußej pschewjedźenje drubeho dypka poradźiło, na tym dwěłujemy. Liberalismus a kapitalismus so tak rucze pschewinuwej njedataj, wožebje niz w Awstriskej, hdyž staj žebi nowe žrjedźnoeuropske ľehwo wutworiłoj. K temu žiłuscha, to wěmy wot Němskeje, kruta ruka a ja krutej rulu dyrbi stacj kruta mó. Pola nas je žebi Hitler je SA- a SS-mujemi tajku krutu mózy wutworił, na kotruž mózejsche so kóždy cźaj spuschczecź. Wobkhodne dónki su hižo lěta dołho wsche kroczele, kiž maju so pschi pschewjedźenju narodneho pschewróta stacź, postajite a potom so wschoka ze nitzy wotmeje. A teź to so njeby tak porjadnje pschewjesej hodźało, njeby-li wjetschina luda hižo we myślach sejady nazionalsozialistow stała. Schto pak mamy w Awstriskej? Hdże namakamy tam wjetschinu luda a krutu mózy, kiž sady Dollfuße śteji? Wjetschina luda je nazionalsozialistiśiu smuhlena a kruta mózy, tśi na wjednikowe pschecza a roskazy pschewjesej, je domišniłi schkit, kiž pak tak hjese wschcho wumjacza sejady Dollfuße njesteji, kaž nascha SA a SS. Hacź może so w pschichodze hischcze dosej na Starhemberga spuschczecź, wotwišuje wot dalscheho wuspěcha, kiž j jcho fašistiskom smeje. Starhemberg je žebi we wulkej rěcźi za domišniłi schkit žadał, so kanzler fašistiśiti stat wuwoła a marśiśtow wutupi, potom so domišniłi schkit trucze sa njeho sajtaji, tak dołho hacź jeho wjednistwo dowěru k njemu njeźubi. Dowěru pak wjednistwo domišnikeho schtita hnydom ihubi, hdyž spóznaje, so wutworjenje fašchistiskeho stata tak lokta wěz njeje a so ho bjes kruteje organizacije dozrała pschewjesej njechodźi. Pschi tym njeje domišniłi schkit też dosć zyły a na druhe kruhi wótczinskeje fronty dozrała liczicź njemóże. Tak někotry je jenož nuzowany abo dokelž bjesche njepschecźel fašchisma, do tuteje fronty sastupił, kiž so tola najbóle pschecźiwo Hitlerjowej měrjesche. Hitlerismus pak bjesche sa mnohich fašchismus. — Schto cźi nětk k temu rjeknu, hdyž knjes Dollfuß też fašchismus proklaměruje, hdyž Hitlerjowej, kaž franzowske nowiny pišaju, pucź runa?

Dollfuß drje rasnje b r u n y fašchismus wotpokazuje, mjenujcy Hitlerismus, ale njeje dha fašchismus a Hitlerismus jene? Wjele wopschija hitlerismus hischcze wulkoněmstu myšl, myšl pschiłuščenjenja makeje Awstrijeje, kiž wjeticha njeje hacź te kraje, kiž smy my po Versailleskim sdrzenju na njepschecźelow wotedacź dyrbjeli, a kiž po cźaju šama wobstacź njemóże, k němskemu krajej, rěcźi tola lud šamšny němšli sajsk a ma šamšnu kulturu. To pak su jenož pralschenja knjeseństwa a mozy. Wy so tuta Mulkoněmska potom j Wina wobknježiła, by knjes Dollfuß a jeho pschiwišk też k temu pschiłožowak.

Tak pak wostanje sa jeho knjeseństwo multi njedostatk, na kotryž budźe pschewjedźenje fašchistiskeje ideje thromicź a so skónčnje dozrała rosbicź, mjenujcy wótczinska fronta, i kotrejž chze nowu Awstriju natwaricź. Hižo naspomnichmy, so je dźeń žobustawow jenož tehodła do njej sastupił, dokelž so pschecźiwo nazionalsozializmej a j tym pschecźiwo wschemu fašchismej měrjesche a někto so wěz jako zyle hinaška wukopa. Wotstroni pak wón tutuch a wobthowa žebi jenož tych, kiž su sa fašchistiśiu Awstriju, potom budźe syła wustupowazych jara mała, pschetož dla wulkoněmskeje myšle njejsu so fašchisma a nazionalsozializma bojeli, ale runje tehodła, so wón tónz j liberalistiskim a kapitalistiskim knjeseństwom cźini. Runje tehodła podpjerachu woni wótczinsku frontu, so bychu j jich systemom dale knjeźicź mohli, hdyž niz jako stelp knjeseństwa, dha tola jako kapitalistiśiu a hospodarcźu baronu. A schto budźe potom j knjesom Dollfußom a j jeho fašchistiskej Awstriskej? Potom njebudźe jeho mózy dosahacź, so by t'eczi dypt fašchisma, wutupjenje marksisma, wukonjak. Stónchnje so jemu stanje, so liberalistowjo a kapitalistowjo marksistam powtajaja, tśi jim sa dalsewobstacze parlamentarizma, a liberalistiskeho a kapitalistiskeho hospodarskeho knjeseństwa kukuje. Potom pak znano cźaj pschindźe, hdyž domišnišli schkit a Starhembergowy pschiwišk dowěru k Dollfußej słubi. A schto potom, jeli so nochcy wjazy wroća liberalistiskowarkfistiskemu systemej wotewricź? Potom budźe so na wjetschinu dopomnicź, na nazionalsozialistiśi elementy mjes jeho ludom, kiž je jenicźka móz, dokelž kruta. S wschěmi systemami hnydom tónz sczinicź. Tole pak je tuńsche a spěchnischo měcź, hdyž so bóry lěpschehe dopomni. Snajmjenischa móže žwój kraj psched knjeseńcom wulkowacź, kiž je hewak wěste.

Cźi, kiž knjesa Dollfuße a jeho pschecźelow snaja, pak steja tuthwilu hischcze psched hódnacźkom, tak je so tak rucze k fašchismej wusnacź móhł. Měnja, so je jeho wjerch Starhemberg k temu nusował a so je Dollfuß jeho žadanja dopředka snał a tak pod jich wliwom tłejo kajse słowa rěcźał. K temu je so też trochu nastrožał, hdyž je shonił, so duch, kiž mjes offizjerami wójska a policije knježi, kheżro la nazionalsozializmom wonja a tuž chžyche žebi jich j proklamérowanjom fašchistiśiteje ideje sa žebje dobyczź. Licźba tych, kiž so hitlerisma dla se wójska a policije puschczeja, rosce wschędnje a hižo su nětcźi kraj wopuschczili a so do Němskeje pogali.

Njech je temu kaž chce, hitlerismus je tam bitwu dobył, njech też hischcze rosbudźaza w pschichodze leži. L.

Prěni němski biskop

Prěnja němska nazionalna synoda we Wittenbergu je wjerna pruskeho krajneho biskopa Müllera sa prěnjeho němskeho biskopa pomjenowała.

We Wittenbergskej měšćanskej zyrkwi so nazionalna synoda žwjatocznje wotewri. Shromadźili běchu so krajni biskopja w połnym ornacu. Na woltarnischcu, j chorhojemi wupyschenym, bě so 5 žobustawow nakhwilneho zyrkwineho wjednistwa sežydało. Po shromadnej modlitwje krajny biskop Müller žobustawy synody žwjatocznje na wustawu němskeje evangelskeje zyrkwje swjasa. Jako bě so synoda sestajała, krajny biskop Müller wo dźełowosći nakhwilneho zyrkwineho wjednistwa rozprawjesche. Dopominaja na wólbny wumoch dnja 23. julija, wusdźěhny wón, so je k wschelakim wobežnoscam w sestajenju wjednistwow krajnych zyrkwjow dowjedł, so dyrbjachu zyrkwine wjednistwa wjele prózy a cźasa wuprowacź, so bychu wobežnosće wotstronile. Schtož schcheschcźijanske swjatki nastupa, je žo nakhwilne zyrkwine wjednistwo po sahadze mělo, so ma so wschitko pschihotowacź, so by so po powołanju němskeho biskopa jenotny skutk natwaricź.

Po artiklu 2 nowoje wustawy do nadawkow němskeje evangelskeje zyrkwje ržuscha, krajnym zyrkwjam k jich wustawam, dokelž tute tu wusnacźi swjasane njejsu, se jasnjom jenajke sdźěru a jenajke prawo w sarjadnistwje a žiwjenju dacź. Pschi wutworjenju němskeje evangelskeje zyrkwje wo to dźesche, so bo male krajne zyrkwje do krucźischeho swjatka sjednoca, so bychu němsku zyrkej tworile.

Němski biskop Ludwig Müller.

Krajny biskop dótkny so w žwojej rěcźi też pomérow noweje němskeje zyrkwje k zyrkwjam zwonkach Němskeje. Zyrkwinemu wjednistwu wožebje należesche, so by w tuthym pschełhodnym cźasu zwiski j němskimi wukrajnymi zyrkwjemi sakhowało a jich dowěrjenje sa nowu zyrkej dobyło. **Sa zyrkej w kraju reformazije so ranjo rozumi, so w smišku wostanje niz jenož j němskimi wukrajnymi wosadami, ale też je wschitkimi zyrkwjemi, kiž so na šamšny evangelion wo prawych cźinjenju wěry sałožuja.**

Prezident rauschpruskeje zyrkwinskeje rady dr. Werner w mjenje nazionalneje synody nakhwilnemu zyrkwinskemu wjednistwu sa jeho skutkowanje dźak wupraji, hdyž někto nazionalna synoda j powołanjom němskeho biskopa dźełu noweje zyrkwje j rukow zyrkwineho wjednistwa dostawa, cźini wona to w dopósnacźu teho, so je też winowata, žwoje dźełu a zyrkej w duchu teho muža cźinicź, wo kotrehož skutkowanju murje tuteje zyrkwje powědaju.

Wjecźor w 6 hodź. wotmě so žwjatoczne powołanje němskeho biskopa. Temu pschedžwjedowaschе profesor Fetzer. Wschitcy pschitomni stanychu, a wón jim wosjewi, so by k tomu powołani sastupjerjo krajneje zyrkwje krajneho biskopa němskeje evangelskeje zyrkwje namjetowali. Synodalojo se jhromadnym wuprajenjom tutemu powołanju też pschihłosowachu. To so jenohłósnje sta. Po wuspěwanju thérluscha bo prof. Fetzer krajneho biskopa Ludwiga Müllera wopraschа, hacź je swólniwy sastojnstwo němskeho biskopa L u d w i g a M ü l l e r a jako němskeho biskopa pschijeczź. Krajny biskop Ludwig Müller wotmolwi: „Haj, chzu jo j Božej pomozu!“ Na to němski biskop modlitwu wuspěwa, w kotrejž wo hnadu a pomoz za žebje prosischе, so by žwoje wožłoze sastojnstwo prawje wukonjeczź mohł.

Němski biskop na to synodu nawjedowasche a powoła do duchownehо ministerstwa krajneho biskopa Schöffela z Hamburga, sa Lutheranow jenimarskeho direktora Webera z Münstera, sa reformérskich biskopa Hossenfeldera z Barlina, sa unérskich a jako juristiskeho zobsstawa rěcźnika dr. Wernera z Barlina.

Biskop Hossenfelder žo w mjenje němskeho evangelskeho zyrkwinskeho luda němskemu biskopej dźakowasche a w mjenje tuteho luda žněru wusa, kiž słubi, se skowanu: „Mój němski biskopje Ludwigo Müllero, [illegible]“

Prěni wobraz [illegible] **nacionalnej synodze w Lutherowym mjescze Wittenbergu.**
Duchowni du pod wjedniſtwom pruſſeho krajneho biſkopa Hellera do Wittenbergſkeje m[illegible]ſkeje zyrkwje, hdzjež ſo wón ſa němſkeho evangelſkeho biſkopa pomjenowa.

[illegible] poſtajenja ſadaju, kiž [illegible] bjes ſtatnjſta. [illegible] ſo kakanje, ſo pudro[illegible] w hoſcenzo[illegible] wulkomeſcich dwerjach [illegible] nici, kiž nekak ſwonka [illegible] To ſtawa ſo pjerſa [illegible] ſaczuciu ſwi[illegible] teſcje ta ſerbſke ludo. [illegible] wſchu ſtaba [illegible] wſchu pſchedleja, ſo [illegible] SS wjednuje a [illegible] ſtupaja a ſo [illegible] ſtanjenje jako pſedaj[illegible] [illegible]njach abo na [illegible] ſwjeſcej, ſo [illegible] ſe njetſhu wón [illegible] wojowarjo. [illegible] [illegible] dobuli, ale [illegible] [illegible] [illegible]

Njemčery w Dublinje

Pschinjižowarjo republikanskeje strony wutoru k lěpschemu jatych w statnych jastwach protestowańsku shromadźenu wotmučchu. Wěcznizny knjezerstwo ministerskeho prezidenta de Valery wótrje pschinuchu. Skónčnje so pschecěrnuwszy do so dachu, so hacj do rańschich hodźin njesmjerowanschi. Jako dźiwske policija sakroczicj, z kamjentjemi do njeje mjetachu. Sastojnizy dyrbjachu z gumijowymi kupachami na ludźi hicj, tola žyły so jim žiwje spjezowachu. S teho wuprowodźita bitwa na dróhach nasta, kaklě frjedu na ranje policija porjad na dróhach zaso postaji. 15 demonstrantow bě sche so tak cježko skaniko, so dyrbjachu jich do khorownje dowjezcj.

Wo hrózbnym wojowanu w Chinje

W Chinje je so někto hantizy wojerstwo, kak wjele cłowjekow je w julicu a auguscje pschi wulkim powodźenju Zolteje rěki nchdźe wo žiwjenje pschichło. 50 000 Chinescow je so tepło. Miljon ludźi cjerpi hłodcje dźenża pod najpschirschim njedostatkom a zurobje. Nowozrjadowanje pschepytowańska komnitisija rosprawja, so je so w powodźenych krajach smjezilo, so je we wěstom nastupanju z wima katastrofu, so so tu hacjenja we wojowanjach njeswěrnymi zwólbanci a kujerjerjowymi wojakami jako schitaze naspuwy trjebałe. Pschi tym su so z dźela skónzowałe a to nunje w czasu, jako woda Zolteje rěki spěschnje pschiběrasche. Hischcje dźenża dalschc krajiny pod wodu steja.

Ze Serbow

W Budyschinje, 28. septembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjecor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer —2 a thermometer wodnjo +26. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —2 a thermometer w nozy +15. Wjedro wostanje suche. —

— Rasche wjedro leži pod wliwom wobschěrneju wyschinow, kotrejež jadro so nad Rusłej a Skandinawskej wupschestrěwa. Krótkorasschi wětr pschiwozuje cjopły powětr, czehoždla žmémy so rjanecho najmjikeho, haj skoro léčneho wjedra wjeselicj. Nizina leži nad wjecornej Franzowskej a rańschej Schpanskej. Tuta pak njeje pschecyslina a najsterje tež wjetschcho wliwa na rasche wjedro njedostanje. Tohodla wočakujemy, so dotalne rjane a cjopłe wjedro hischcje někotre dny wobkhowamy. — Jutrje pjatk skónczko 5.56 hodź. schadza a so 5,44 hodź. khowa. Měsacjz schadza jutrje pop. 4,12 hodźin a khowa so na ranje 12.12 hodźin.

— **97. duchowna wjecjorna hudźba wutoru 3. okt.** wjecjor we 8 hodź. w Mětrowstej zyrkwi. We wobkluču duchownych wjecjornych hudźbow, w kotrychž je kho hižo pschezo słutkowanje Maxa Regera pohódnoscjowało, wuhotuje Horst Schneider wosbetny Regerowy wjecjor k dopomnjecju na jeho 60. narodniny w tutym lěcje. Schto němske wumělstwo w naschim czasu wotnamjenja, so w tutym sahe do'onjanym mischtrn najsplnischo pokasuje. Hischcje dźenża so mnohy na hluboki sacjišchcj dwajdnjoweho Regerowcho zwjedźenja pod nawjedowanjom Horsta Schneidera dopomnja; tohodla njeskomdj nichtó krótku zwjatocnoscj w Pětrowskej zyrkwi wopytacj. Sswjatocnoscj wumjedu Elsa Hartmannowa (sopran), Budyschi komorny chór, domsći organist H. Schneider (pschcjele, wjedźenje).

— **Wodkhodna njedźela w Budyschinje** je so powschitkowcho žnjowcho dźakowcho swjedźenja dla wot 1. oktobra we 8. wotmyła pschewobrała. Pokajtim su Budyske wobkhody wjedźełe 8 oktobra wot 9,11 do 12 h dźiw a wot 1/2 do [illegible] wotmyjene.

— Matarrentarjam wuplaczuje so podpjera na měsacj oktober pónjdźe 2. oktobra 1933, powołdnju wot 3 do [illegible] hodźin we schulowej na Srjedźnjej hrjezy 10, belkac [illegible] wuplaczejcrjow.

[illegible] cjopłe rucho [illegible] Dźe [illegible] 1 kotrychž cjasze [illegible] tež němsći [illegible] wot 8 do [illegible] wo [illegible] wobz. [illegible] we [illegible] ja [illegible] jcho [illegible] tudom [illegible] ma dróhi 22

— **Salija krajowe** [illegible] 5. rjadowanje [illegible] dźeci) radże dobnjcje wo 10 068 [illegible] 2552 97903; dobnjcje wo 5000 hr. na [illegible] 2195 78846; dobnjcje wo 3000 hr. na [illegible] 25225 83731 90465 90953 102296 107 [illegible] 22103; dobnjcje wo 2000 hr. na cyslu 9 [illegible] 5145 18541 19024 20829 28463 41149 48 [illegible] 352 60925 61582 63399 66509 81604 857 [illegible] 578 91521 91744 93504 102068 109148 117827 [illegible] 120775 132647 134688 136447 141976 155558 [illegible] 150243; dobnjcje wo 1000 hr. na cyslu 399 1063 2382 4832 5733 6175 7124 8451 10132 12565 15764 15961 16020 19123 19768 21327 21882 24713 28263 28598 28617 30120 30633 32510 33278 33554 35153 42413 44943 47550 49832 51591 52188 53147 57794 58290 58403 61770 62183 62060 63330 65746 65800 67214 68147 75173 80670 81921 82833 84955 85453 85856 89614 97344 98173 100033 101244 104889 107357 107473 108204 108328 108795 112388 115020 113296 113518 113809 114526 118357 121631 124151 124198 127029 131438 133803 136091 136897 138831 139224 140663 141253 141468 145914 148286 148337 149896 152824 159784 159933.

— **Mjasowe jatki (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu 30. septembra rano wot 7 do 9 hodź. so na cyslu 5251 hacj 5555 a 1 hacj 100 swjre swinjaze mjaso, punt po 35 pj. wotedawa.

— **Kolo kradnyli.** 26. septembra dopoldnja wokoło 1/4 9 hodźin su psched žirowej pokładnju muhaze jědnu kolo smamki „Escona“ cyo. 33 514, kradnyli. Kolo mjesche cjorne kroßna, z kjarjowjunymi a běłymi hamzkami, cjornej błótoschkitakaj, žołte hujena, runc wodźidło je cjornohnoj pjadnadlomaj, Contrir-wobruczi, dwě jadnoj šwjeczadle. Wo wězowne zdźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

Jenotliwe stawy luda nam nas samo na sebi hižo wobczežnu nadawk wobstaranja dźěła z tym poćežuje, zo naše postajenja nje wobkedźbuja, abo zo spytaju, na nas z poličnanjom najhórsce drazniu wiiw wukonjeć a naše rozsudzenja pschkhwatać.

Tajke wěcy w pschichodze jako zabotazu wobhladujemy a so po tym zadźerzimy.

Bjezdźełosć móže so jenož wotstronić, hdyž kóždy staw luda za naše rozsudy zrozumjenje pokaže.

NSDAP, Budyske wokrjesnc wjednistwo
hospodarsko-politiske wotdźelenje. Bitwa wo dźěło

S **Demjan pola Hujti.** (Njejbožo.) Njedźelu dopoldnja w 10. hodźinje so na statnej dróhi wo Wjasowzy wobjarujomne njejbožo sta, z kotrymž so tujeni Schubina z Demjan cježko potrjechi. Wona wot běrnow zběranja pschindże a jako dróhu pschekrocji, sabježa kokojědnemu do kola, kiž wot Wjasowzy pschijědże. Pschi tym so wobjarujomnej nop cježko pulny a mošny stichaßechu. Knjes dr. Peschet z Husti pósticji tranjenej prénju pomoz a da ju do khorownje dowjezcj. To so je santitetnym autom Budyskeje santitetneje kolonny sta. Zandarm njejbožo hnydom pschepytowasche a sa winu źěłdżesche.

Se **Szupowa.** (S motorskim kolom smjertnje njejbožo.) Wčera rano wokoło 7 hodźin je so tu na wjesnej dróhi cježke njejbože stalo. Piwowny pohonc Měrczin Domschkr z Kukowskeje z rjesnatoje pschicznym z motorskim kolom do schrona krafuł. Pschi tranjenju žebi nop pukny a bórzy na to wumrě. Domschka mjesche mócny feleneje pizy na sadnim šedle leżo. Najsterje je mócy do kola pschisichol. Njejbožemu sawostaji žonu a dźěći.

S **Pschiwezic.** (Dźěći wotwjetej spytała.) Do Budyschinskeje schule jandźeny pjatk žona Pschiwezanskeho wobydlerja pschijědże, jo by je swojim dźěćom poręczała. Žona pola swojeho muža njepschebywa, ale w jenej wjsy pola Lubija bydli. Jako běsche žona z dźěćom poręczała, ramokwjesche, to by z njej do auta jatła. Dźěćo pak krje žebi myslješe, to dyrbi so z mocu wotwjetej a tehodla cickasche. Tudomny wobydlei spyta dźěćo poparbcj a sadźewa, to by wolało. Tola jako žona a tež muž wjedźeschtaj, jo jeju ludźo wobkedźbuja, dźěćo na pokoj wostajischtaj.

S **Barta.** (Wo žnjowym dźalnym žwjedźenju.) Sa žnjowy dźalny žwjedźeń 1. oktobra je so lčšehowazy programm postajił: 6.30 hodź. budźi hudźbnjske wotdźelenje 2/103, 7.45 hodź. pschenjeßu so radiowe rěče na wschitke wjeßne wótstjerečzaći, w 9 hodź. je žwjedźeńske kemschenje, na to so wěnz k cjestnemu pomnikej pokoji a jastupjer ratarstwa poręczi, w 12 hodź. poličzi so konzerł na torhoschczu, pop. w 2 hodź. stupa so žwjedźeński cjah na dworje Bartschcho knjezeho dwora, 2.30 hodź. hiba so žwjedźeński cjah a pschepoda so žnjowy wěnz na najwjetscheho kubkowcho knjesa. Pschi wušupjenju na torhoschczu poręcza wokrjesny wjednik Hartwig, wjednik wotnoźi Wotiger a jastupjer ratarstwa. Po cjom posticji so potom losej w Wjasowzy Kubkowcu w Barcje, w Sendźu hoscenzu w Na ojdach a w Neuwirthowej hoscenzu w Bukezinje. K lepschemu jandźe so pomazu zarjaduje so tworowa lotterija z rjanymi dobrocenji. Mjecjor wupjelni so je wschelaka wjesna zabawa. Tajka zabawa wotmeje so na wschitkich jatach wotnoźi. Sastup je darmo.

S **Lejka.** (Skromadźizna.) Nadźijamy, [illegible] ćeji julije pjatk tu w [illegible] hodźi. Wichtan, kotrež so je za wuzkich [illegible] wobdźěłił, [illegible] so tam wjecor [illegible] wobdźěłanjam towarstwa na kofejnym [illegible]. Cyła [illegible] dalschim dźele wuradowanej a na wjesele hodźini spominaj, k temu spěwy wjesele, [illegible] melodija [illegible].

S **Wuschkec.** (Wjesna [illegible] na khorownej kasy.) Pschi tudomnej [illegible] hižo [illegible] dotalnych wobkhodnych wjednika z [illegible] Kaj [illegible] kaž tež sastojnizy knjedom so sastojnizy. Khorownja [illegible] je so z krajnej khorownej [illegible] dwórnika. K. Wettin je njedawnjo wobeju kajkowal. Sstadawstwo je wot někta jenož w mětrowskej [illegible] khorownej kasy.

S **Dešnjo.** (Cježke njejbože na dróhy.) Sswoju [illegible] je so na khorjanskej dróhi hlowneje dróhi z Budyschina do Wjasowza a z Mišneje do Wojerez blisko zlowustwa cježke njejbože stalo. Motorowy kolesar je z pschibocznikom do cježkeho auta krafył. Wjednik kola a jeho nasdźelska wjedowje khubschichaj. Muzej so nop pukny a jeho žona žebi wobe ruzy slama. Smjertnjo je do khorownje dowjezcj.

Z Łužicy

* S **Marijineho Dola.** (Spinalne wolkhronjenje dźěcji.) Psched někotrymi cjasom běsche dźěcy ratarja Pawola Eiswera njejezdu wumrěło. Jako smjertnu pschicznu su lěkarjo spinalne wolkhronjenje wujasnili.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Nowego Města.** (Kommunistowy sajeli.) Nowomětscjanskej a Schnicžanskej policiji je so poradźiło pjecdwacjeru kommunistiskeju sunkjonarow sajecz. Tutaj běchu wot měrza jich we wukrutu pschebywali, mjek pak možachu jich sajecz.

* S **Drjezdżan.** (Hajnik pschi 36 padnuschtwach wobdźelenych.) Kriminalna policija je po bohatych wuslědźenjach 46ljetneho hajnika sajała. Wón bě sobustwu trubjebjesje zwólby. Tuta z wjetschcho pjerjinu kradujesche. Kónz augusta t. l. su zwólbu lepili. Hdyž so w nozu k 3. augusta we Wilsdorfje wutskamachu, a wobydlerjo jich pschi kradnjenju pschekwapi, so padnuchi do njeho dachu, jeho pobichu a z wožemi strachnje skalachu. Sajatemu hajnikej dopokasachu, to je so dožnja pschi 36 sadobuczach wobdźěłił. S jeho sajeczom su pošledźnjch sobustwa zwólby do jastwa wotwjedli.

* S **Drjezdżan.** (W policajskim preźidiju so wobwěsuje.) Sobotu popołdnju wobjinom woboru na policajski preźidium sawołachu. Tam běsche so 21ljetny muzski wolhwěschl. Wobornikam so njeje poradźiło jeho sajo k žiwjenju wrócicj.

* S **Grimmu.** (Njejbožny sastojnik.) Pošlednje dny su inspektora wokrjesneho doma Horna dla pschekhwatanja sa sastojnizu sajeli a hantlowanu sudnistwu pschepodali. Horn njeje jenož wotrjesnemu domej, ale tež tym sešchodźił, kiž w nim bydla. Wón je zyrobu a druhe potrjebnjosce, za dom postajene, žebi zbérał.

* **Witkensdorfa** pola Kamjenicy. (Politiskeho cjekanja sajeli.) We Witkensdorfje su priedawschcho kommunistiskeho funkzionara Rišiga z Mittweidy sajeli. Po-

Pošlednje pschihoty za žnjowy dźalny žwjedźeń na Bückebergu.

Na Bückebergu pola Hamelna, hdźež so 1. oktobra wulki žnjowy dźalny žwjedźeń němskich hurow w 3. kraleskje wotmeje, sta pomocnikow pošlednje pschihoty cinja. Swjedźeń budźe najwjetschi hurski žwjedźeń, kajkiž je žwět hdy widźał. Rasche wobrazy: Horni wobras na lewej stronje pokazuje, kak so kable za hobrste žwětkomjetaki kładu. Pod tutym wobrazom so nam pokazuje, kak SA-ludźo thorhoje postajeja. Skónčnje wobras k prawizy dawa nam pschihladowacz, kak so wulki žnjowy wěnz w Hamelnje wije.

tizija a SA-muzoja jeho sajachu a wotwjedzechu. Wón je žebi sakasanych letakow nadžełał a do Częšteje pschenuwał.

* Se Schwarzenberga. (Wapor njezhdžibliwosce.) We Wildenawje je hyn i njezhdžibliwoczu s leschinkom do swojeje maczerje tfelił. Macz je wětko na swoje czežke ranjenje wumrěła.

* S Plawna. (Pschi kofejwarjenju hmjerczy namakala.) Pjatk rano hu 61letna žona w jeje wohydlenju sajedowczenu nadeschli. Žona je pschi kofejwarjenju wusnyła. Warjaza woda s hornjega běžo plinowe plomjo hašnyła. S wusnimowanym plinom je žona sajedowczi.

* S Grabina (Finsterwalde). (Młodostna sapalcika.) Po dołhim sljedženju mózachu 14letnu sluzobnu Ernu Wallenz s Annalutte jako sapalcisku sajecz. Wona wosen sali, dokelz so jej po domje stykasche a myslesche sebi, so może z tym sasso domoj pschinjez.

* S Landawy w Bayerskej. (Wulki wohen.) W blistim Schweighofenje na hubo wohenj wudyri a so tež na susodne twarjenja wupschestre. Dwe brožni a jene domste so wotpalichu. Skót mózachu wulkowacz. Nastaka schkoda wjace hač 50 000 hrimnow pjenjiza.

* S Karlsruhe. (S pistolu sebi do wóczka tfelił.) 19lětny hajnika Debiera w Seelbachu pola Lahra je pistolu parajo sebi do wóczka tfelił. Wón widzenje zhubi, tež dawje wóczko je w strachu. Smjertnožny dyrbjesche so hnydom do Freiburgskeje wóczniže klinik podacz.

* Se Sslawkowa. (Dynamit kradnyli.) Psched njekotrymi dnjemi hu s magazina rosbuchadłowu firmy Spółzeu pschi Botzenskej Horje 7½ kilogramma dynamita pokradnyli.

Pruski kultuzowy minister budze 50 lět stary.

Pruski minister sa wumělstwo, wdowomšcz a ludowe wukubłanje Bjarnat Rust zwjeczi 30. septembra swoje 50. narodniny. Rust ma sastužbu, so je sa 9 mězazow swojeho dotalneho sastojnistwa pruske schule dokładnje wot wscheho schkodneho wuczi'ezik a sakład sa natwar praweje němskeje schule położik.

Ze Serbow

S Lubija. (Wuczobnik i kolom injeschožik.) Njedzelu so na rožu Gabelsbergerowje a Müllichowje dróhi njeschoze sta. Wuczobnik na jednym kole z wulkej spěschnosczu po Gabelsbergerowej dróhi dese jedzesche a druhemu wuczobnikej do kola sraty a pschi tym strašnje padny. Wuczobnik bjes wědomja leżo wosta a sebi mohły sschasze. Też kolo so tyeto wobškodzi. Druzi wuczobnik so lokaz srani.

S Wojerez. (Swinjaze wiki.) Na zhobotnjischich zwinjazych wikach bęsche 458 prošatow a 7 běhakow na pschedań. Pjecz njedzel stare prošata płaczachu 9—11 hr., 6 njedzel stare 11—13 hr. 8 tydz. stare 15 hr. Běhaki płaczachu 25—32 hr. Sswini so mało pschedachu a zbytk wosta njepschedaty.

Nowe hrozbne powěsće ze sr'edźne'e Ameriki

S trajiny srjedźneje Ameriki, kotruz je hrózbny wichor s powodzenjom sapuscził, pschithadzeja pschezo nowe powěsće. S nich spóznajemy cziežku schkodu a tak tam ludzi i nusy wuchowaja. W najhórše potrjechenym měsezu Tampico hu rospadankow sazmynjenych twarjenjow dotal 50 morwych wuczahnyli. Tola boja so, so so liczba morwych hischcze jara powyschi. Dotal hischcze njejsu do twarjenjow móhli, kiž běchu so powedzile. Khorownje hu se wschelkimi pschepjelenje. Tola so pschezo wjacy sran. pschihwoduje, kotryzhž pat dyrbja wonkach ležo wosta. Nehdże 20 000 zwójbow nima bydlenja, zrowby a pitnje wody. Wschitzy potrjechenci hu wuslabli, so so boja, so khorosczе wudyrja. S Pontille so powě, so je tam wjele człowjekow wo zimjenje pschijschło. Też wulke dżele Miramara je wulka woda sapuscziła.

Wulka woda w Juhosłowjanskej wotebéra

W Sslowinskej powodżenje w kerwatiskej runinje pomalu wotebéra. Se Sahrjebje je Sava spěschnischo spadowała. Tuta rěka je w Kerwatiskej haczenja na schtyri městnach p'chedrěła a schěroke trajiny powodżiła. Tam pat woda tak nahle njepschindże, so běche so wobydlerstwo s członom schtitacz mohło.

We powodżenju we wsy Struga so pische, so woda w dole hischcze p'chibera a hižo 35 metrow wyschoko steji. S tuteho jeżora jenoz hischcze zurźwina wěża schladuje. Zyrjej na 16 metrow wyschołej hórzy steji. Farar běsche pschežwědczeny, so woda hacz k zyrkwi njepschindże a njeběsche wjeż wopuschcził. Stenczanje dyrbjachu jeho po sadwołowanym wolanju i zyrkwinje wěże i czełmom wuthowacz. Na wodże pluwa wjele człowjekow zatepjeneho domjazeho ſtotu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutjischi pjatk: Malo pschemenjenja.**

* **Serjedu rano hu na dworje krajnožudniskeho sajstwa w Lipsku pschekupskeho sastupjerja Waltarja Kunzu wotprawili. Kunza je 19. novembra 1932 automobilowsku sastupjerja Otu Sonnenkalba w lěsu popla Lipska stónzował, so by jeho wurubił. Tuto wotprawjenje je prenje we Lipsku wot léta 1918.**

* **Na jamje „Marga" pola Sicho Komorowa je bagar hórnika Josefa Cugiera zmjertnje trjechił a hnydom morił.**

* **Wutoru pschipokonju je so w fabrizy blachowych twarow w Siegenje czežke rosbuchnjenje stało. Sczeny so wutłocżichu a wotka so rosbichu. Djelacżeř, kiž dyhsche plun sacżuwschi, w kompreżarni apparat sastajicz, so mjes rospadankami sattoczi a czežko skanještaj. Też dwaj druhaj djelacżerjej so czežki skanještachtaj. Wschitkich tšjoch franjenych do thorownje dowjesechu, tola pola żanebo strach wo żiwjenje njewobsteji.**

* **Buchingskemu żandarmstwu w Bayerskej je so s pomozu SS-muzjow poradżiło, w hecje nah orach kommunista Jurja Sturma w Augsburgu sajecz. Augsburgska policajska direkzija Sturma hižo wot létuscheho nalecza pytasche. Sturm je też podhladny, so je Augsburgskeho SS muza skónzował.**

Swójbne powěsće

Zemrěłoj: Julius Doltze w Kamjenzu, 76 lět; khowanje budże jutrje pjatk popołdnju w 4 hodźin na pohrjebnischczu swj. Justa. — Margaretha Elsnerowa rodź. Kahrig w Běłej Wodze, 54 lět.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjednoćenstwo evang. Serbow" zmjeje tón króz štwórtk 28. septembra (nie srjedu) wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje swoju mjesačnu zhromadźiznu. Wulcy zajimawy nowoczasny přednošk je nam přilubjeny. Přińdźe wšitcy! Předsydstwo.

Khwaćicy. Serbske tow. w Khwaćicach wuhotuje za sobustawy a hosći přichodny pjatk wječor we 8 hodź. pola Wićazec swójbny wječor ze spěwami, dźiwadłom a wjesołej rejku. Předsyda.

Radwor. Na njedźelu 1. oktobra pschepołoži so mischcer wot 2 hodź. na 3-4 hodź. Je to dla statuje p'chitsaneho cżaha. Njech tehodla wschitzy, tiž njedźelu do Radworja k wyschporu pschijedu, na to dźiwaja.

Nalbiz. „Lilija" jendże so pjatk 29. 9. 33 wječor 7 9 hodź. we Laskowitim mlynje. Do wulcy a wuradżenje wo wobdźelenju pschi žnjowym swjedženju pschichodnu njedźelu. Wsche sobuźiłaŵn a wschitkich, kotziž žu so na wulcżje wobdźelili, pscheproschuje.

M. Hajna.

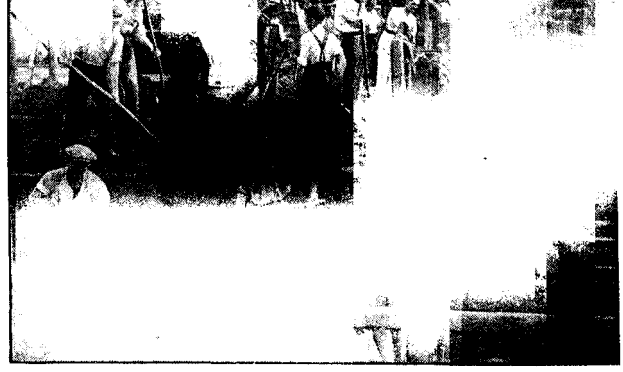
Ratarski dorost (JLB) je domkhowanku, kotraž mje jeśo so 24. t. m. woswjeći, hač na dalšo wotstoi. Potajkim swjedżeń njebudże tež hišće 1. oktobra wysokeho cyrkwinskeho swjateho duja dla.

Wjednistwo.

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow ma sobotu 30. t. m. pop. ¼5 hodź. w serbskim domje (dolka) ważno posedżenje. Porjad: a) Nowe předsydstwo. b) Nazymski koncert. c) Naš archiv. d) Zaindźenosć a přichod. Prošu dirigentow, předsydow a zajimcow ze spěwnym a kulturnym zajimom ke našej rozmołwje. Z lubym postrowom

Bjarnat Krawc, kral. hudźbny dir.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

S dźełom je se započało.

Fundamenty za mój nowoje autowoje dróhi psches pschibrjožnu dróhu mjes Frankfurtom a Schwanheimom ho twarja. Sobotu bęsche němski kanzler twar němskeje autowoje dróhi s Frankfurta do Mannheima wotewrił. Nětko so tuta prenja autowa dróha s polnej mocu twari, pschetož po létach bjesdźełoczá a duschineho cżišcża nětko wjele je jako do wulkeho dźěła za znjty lud zarjadowany.

KWĚTKI

Cżitanka za horni skhodźeńk ludowych šulow — 1.- hr.

Jsraelec rěznistwo

w Bukecach

poruča tutón tydźeń

k žnjowemu dźaknemu swjedženjej wšitko čerstwe:

howjaze mjaso, tučne a libite punt po 45 pj.
swinjace mjaso (brjuch, łopatka a plece) punt po 65 pj.
karree a rjap punt po 75 pj.
čelace mjaso pt 60 a 65 pj.
sylcowe mjaso 4 punty 1.- hr.
wulike druzíny kołbasy 70 pj.
rubane howjaze a swinjace mjaso punt po 60 pj.
kaldony, płuca pt. po 15 pj.
łój, tuk a połć we mnohosći

Předźenowe linolejowe tepichi

tkaniny za běhače, předłohi, wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Meble

a polstrowane twory

poruča po najnižšich płaczinach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Khorhoje

wšitkich wulkosćow a barbow jara tunjo w **Budyš. p. Würker** na Zwonk. Lawskej hasy 10

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schleback

na Mužakowskej, drózy 4

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenoz **20 pj.**

Poručamy našim česćenym čitarjam wubjerk knihow

dra. A. Muki

Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje ... 3 zwjazki	75.— hr.
...ki zemjepisny słownik	3.— hr.
...ny słownik. Serbsko-němski — ...insko-serbski	3.50 hr.
...njoserbski přiručny słownik	1.— hr.
...noški k stawiznam přeněmčenych ...troń Delnjeje Łužicy	1.— hr.
...Kinska modlitwa swěrnych a po... ...ožnych Serbow	—.05 hr.
...iski Maćicy Serbskeje 1847—1897	1.— hr.
...iski Maćicy Serbskeje po 1. 12. 23	1.— hr.
Přichadna karta serbskeje narodnosće	1.— hr.
Slované ve vojvodstvé Lüneburském	1.50 hr.
Serbske městnostne mjena a jich wo... ...znam I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Serbske ležownostne mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—.50 hr.
Handrij Zejler a K. Kocor, serbskej dioskuraj abo zbožnaj dwójnikaj słowjanskeho Parnasa	1.— hr.
Ota Wićaz: Dr. Arnošt Muka	1.50 hr.

O Radijowe apparaty O

Ludowy radio dospołny jenoz 76.— hr.

z wótřeračkom a rołkami.

A druhe apparaty we wulkim wubjerku, podźelne płaćenje poruča wčeywustojny

radio-Böttger

na Sukelnskej hasy 3 Telefon 2305

Přiłoha k čisłu 223

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 28. septembra 1933

Wulet Ralbičanskeje „Lilije“ do Rübezahloweho kralestwa

Hižo dawno bě sej „Lilija“ wotmysliła, něhdže do dalokeho swěta wulećeć, najradšo do hór, hdyž maja Delansey nižiny dosć a so jeje nahladaja. Tuj wujědže na polnjowanje hudźbneho wjednika, k. wyššeho wučerja Mikławša Hajny, zaměstnu sobotu ke krótkemu ranju Němskeje, do Krkonošskich hór. Nic pak jenoż k wjesel na zabawje, ale cheyše kulturne dźełło Serbow w narańšich kónčinach pokazać, w Schreiberhawje, hdźež je dirigenta dlěši čas na wulěkowanju pobył a tak rjanosć a krasnosć tuteje krajiny bliže zeznał.

Sobotu rano z časom poda so na 70 wosobow z třomi awtami z Kamjenca a Wojerec na daloki puć, kaž tajka mała karawana. Z Ralbic přez Budyšin, Lubij, Zhorjelc a Lubowy Doł, hdźež sej klóštr wobhaladachmy a sej w kapali serbske kěrluše zaspěwachmy. Přez město Hirschberg přijědźechmy do kupjelow Warmbrunn, znate dla swojich čopłych kužołow a krasneje štomowiny, hdyž so samo w nazymskim času rjenje překhodźuje. Bórzy dosćežechmy wjesku Hermsdorf, hdźež we nimale njeposrědnej blizkosći knježi hora Kynast, ze starymi rozpadankami a sobu najrjeńši bleć we Krkonošach. Zwjetša wopytuje tutu horu kóždy pućowar, kiž do jej blizkosće přińdźe. Tam maš daloki wuhlad na hórsku krajinu a mnoho so wo njej baje. Tu zaspěwachmy sej serbski a je drje so to tu prěni raz stało. Njewjesele wjedro dale knježevše a Rübezahl ćahnaše swoje mhłowe šlewjerje dale a niže a přikrywaše z mróčelemi krajinu.

Tola dyrbjachmy dale, do Hornjeje Schreiberhawy, hdźež serbskaj přećelej na nas čakaštaj. Tola njemóžešmaj naš přijězd dočakać a tuž so na puć napřećo polaštaj, njedźiwajo dešćowcho wjedra. We Petersdorfje jeju zetkachmy a tak wzachmy jeju w awtach sobu, hdyž cyły puć wjesela mysl knježe a so spěwaše, tak zo potom wječor w sopranjo trošku mučne šije mějachu. W hosćencu „Zackenfell“ a w Marijnym Dole so spróchni pućowarjo rozhladowachu za swojimi nóclěhami a swoje zmachi wotpoležichu. Stóž njetrjebaše so wo dokónčne přihoty za zabawny wječor postarać, dźěše po wsy, kiž pak so skerje městačku runa, a sej ju troška wobhladachu při mihotacym wjedrje, z časnuti so kidaše.

Tola njewjesele wjedro njebě ludźi wottrašiło, sej na serbske němski koncert dźiš. Wobšerna žurla bě pełna přijomnych słuchanjow. Ze serbskej hymnu wotewri so wječor a hudźbny wjednik postrowi a witaše hosći. K lěpšemu zeznaću serbskeho kraja a ludu přečita ze Zejlerowej knihi „Wobrazy z Łužicy“, štož tam wo Budyšinje pisa. Tak bě hórzy kontakt ze žurla a z jewišom hotowy a hosćo spóznachu z jeho słowow trochu naše łužiske położenje. Nětko sćěhowaše rjana liča serbskich a němskich spěwow. Knjeżna Hajnie z Konjec recitowaše „Ludowy spěw“, kak je nastał a knjeżna Siegnerec spěwaše němske solo. Pódla toho słyšachu připosłucharjo serbski a łačanski cyrkwiny spěw (Njebjes kralowna — Kyrie a Benediktus wot Hallera). Mjez hudźbnymi poskićenjemi rejwachu naše Delanske hólcy a holcy narodne reje z tajkej eksaktnosću a z wurazom, zo bě woprawdźe łóšt, na nich zhladować a naš Dobrošćanski hudźbnik přimaše kruće do trunow a dopomha tak k wulkotnemu wuspěchu. Tute mytowachu so z wulkim přikleskom. Potom wustupi też naměstne drasto-spěwne towarstwo. Při tajkich přileżnosćach přińdu ež mužscy we swojich prjedawšich narodnych drastach, štož so w tutym towarstwje z lubosću k starym nałožkam pěstuje. Wone přednjese też wjacyhłósne spěwy w šlezyskej narěči. Na kóncu předstajenja wunjese dirigenta sławu na našich wjednikow, ke kotrejž šo němska narodna hymna přizamkny. Při wjeselej rejcy zeznachu sol udžo bórzy mjez sobu a tak knježevše najrjeńša towaršnosć mjez Saksami a Šlezynskimi. Wšitke tudomne a dalše němske nowiny pisaja jara khwalobnje wo tutym wječoru, kiž je dominišku myslički wobkrućił.

Bórzy po rańšich hotowachmy so na wujězd na Sněžku. Prjedy pak sej wobhladachmy khorownju šěrych sotrow, tak mjenowany St. Maria-Elisabeth-Haus, hdźež so tukhwilu Serbaj lěkujetaj. Do wotjězda so před hosćencom „Zackenfell“ fotografowachmy a tak budźe to trajaca dopomnjeńka na wulět do rańšich němskich hór. Autobusy khwatachu nětko přez wjeski a městačka, z kotrychž cheeny Krummhübel a Brückenberg wuzběhnyć. Wottud postupuja pućowacy na hórsku horu, kiž so 1605 metrow nad morjom pozběhuje. Wot Kirche Wang, drjewjana cyrkwička, kajkichž w Šlezyskej wjacy njenadeńdźeš, maš krasny wuhlad na Sněžku. Haj, hdyž je jasne wjedro. Tak pak bě zwjetša wšitko mhłowe a čmołe a „hładaše do měsačka“. Njedźiwajo toho nastajichmy so na dołhi puć — tři hodźiny — k wjeršej hory nimo třoch budow — Schlingel-, Teich- a Hampelbaude —. Někotři zwostachu w „Riesenbaude“, tola wjetšina zwěri so po kamjeńtnym puiku na wjeršk, hdźež wichor njekrasnje howrješe a tołsto mróčele z hromadami mjetaše, zo ani dźesać metrow daloko njewidźeše. Holcam wudrě skoro kapu a banty z hłowy a mužojo hrabachu za swojimi čapkami a kłobukami. Daloko wšak so kulić njesměd̄žachu. Pak zhubichu so w čmowych mróčelach a we hłubinje, kiž so z wobeju stronow šćěri. Observatorium měrješe sylnosć wětra z ličbu 7. Jenoż hdys a hdys so swětliše blaki pokazachu. Při rjanym wjedrje maš tu hrózbny napohlad do hłubin. W škitacej budźe namakachmy wućeka před rujacym wětrom při dobrym piwje a šćipaku, kiž wudutym stawam derje činješe, a našich znowa woživi.

Ale bórzy so rozžohnowachmy ze Sněžka. Byrnjež Rübezahl we wyšinach bólenjemdrił a zastupej do swojeho kralestwa zadźěwać chcył, dha wostanje tutón wopyt najwyššeho wjeńka Krkonošow w dobrym wopomnjeću, kaž dźěn cyła jězba. Zdźěła po

Barlinjske šulske dźěćzi dostanu žwjatu lischčenizu.

W Barlinje žo 117 šulskich dźěćzi, kotrychž starschi je pod wliwom swjatkow swobodnosmyšlenych wulkich dacz njemóžachu, nětko tutón najwažnischi sakrament zyrkwje dostanu. Dźěćzi běchu wschitke žwětnu šulu wopytałe, w kotrejž žo marksismus pěstowasche. Wobras pschedstaja dźěćzi psched wolttarjom Barlinskeje Pažionskeje zyrkwje.

Rěčnite wobskórźby a jich mzda

(We wschelakich rukopijach j doby mjes 2000 hač 1800 do Khrystušowcho naroda sdźerjane.)

4] (Pokračowanje.)

Hlej, njedyrbjich być runja płokarjej, kotryž khudcho do rěti storčiwschi jemu hjerje, ischtož jemu tamny j jeho pschećelstwa pschinješe. Hlej, njedyrbjich być runja wójnikej, kotryž jenoż toho wojn, kotryž jemu sapłaći, a njewź, schto prawo je.

Hlej, njedyrbjich być runja sarjadnikej tralowschich sstladowniščerjow, kotryž ratarja khudych žnjow dla schmitaj da.

Hlej, njedyrbjich być runja rubježnemu ptalej, kotrej žo j ptačzkow najthudschimi jenoż a wroblemi formi.

Hlej, njedyrbjich być runja łucharjej, kotryž ma žwoje najwjetšche wjeselc na rěanju a žanchc stoežecja wčelatuje, [illegible] tuchini taj cho też njepotrjebja.

Hlej, [illegible]ć runja pastyrjej, kotryž žo wo tójde [illegible]atow boji a jtebi też wo najžnadnischi [illegible] hdyž w stadle pobrachuje.

[illegible] wuschi, [illegible] bo žłyschał a žu hłuchi. [illegible]awa, šawčno, wón njemóže ju učeć [illegible]schnje.

[illegible] njedźiwaj dźeń njehotuj. Nje[illegible]

[illegible]

[illegible]

druhim puću wróćichmy so dele do Brücekenberga, hdyž awta na nas čakachu. We Warmbrunnje wopušćichu nas přećelaj a my druzy khwatachmy domoj do luboje Łužicy, pop nětk wjacy króć wotpočujo. W późnej nocy wróćichmy so z wuleta, kiž wostajo wšitkim wobdźělnikam w najrjeńšim wopomnjeću. A nětko móža powěsćer wo swojim přebywanju wo „wyšich regionach".

Wusudźenja

§ Zyhelniti dźěłacjer Jurij Scholta z Noweje Jažeńcy běše žebi wot witowarći Rychtarjowje na Horje někotre sta hriwnow pożčił a wo tym dołżne wopisamo wupisał. Jako běše jeho Rychtarjowa poddźěcho wobstorźiła, běše ju Scholta pola statneho rěčnistwa wojewizł, so je pjecza liščinu falschowała. Nětko so Scholta dla wědomnje wopačneho winowanja wobstorźi a Budyšli hamtšli žud jeho k dwěmaj měsazemaj jastwa sadźi. Powołanc'ki žud pak jeho winowinowa, dokelž so jemu jako na pichinarodnjenu zkabosć pomjatka czerpjazemu dopokazaci njehodźeše, so je w czasu wesljewjenja na dołżnu liščinu dopomnił njeje.

§ Hižo thkotany schleižiutocjer Emil Waltaŕ Kurze z Frankenthala běše z kupjenym autom na sjawnych drohach jědźił, hačrunjež wós njeběše dowoleny, sa njón njeběše dawk saplaćenu a na nim znamjenja njeměješe. Dokelž je so hižo hurčicho pčheczěwo postajenjam wo wobthadze je zamołhoadmi pčhechył, běše jemu hamtšli žud w Biskopizach měsaz jastwa a 80 hr. pjenježneho thkotania napokłał. Budyšli trajny žud jeho powołanje sacźinny. Jeli 80 hr. njesaplacji, dyrbi sa to 16 dnjow jastwa wotžedźeć.

Přilopk

* Měšćanzger z Papen w Arkonoschach. S Hirschberga so powě, so je němšti měšćanzger z Papen so je Arkonoschow wróćił, hdyž běše z hosćom statneho hrabje Schaffgotscha był. S Hirschberga so z kładkom ke sćeńdej Stahlhelmowych wjednikow do Hannowra poda.

* Symsli přejuće pschi nakupjenju. Barlinjan wobkhadnizy budźa zawjcich wotedtrarjow nawuknuwši, so wjchu wot 1. oktobra wot kóždeho mańuje 1 prozent jako symsli pjenježk z najowanju pčhecźiwo hłodźe a zymje žadli.

* Wjedro z wažam wospjetowanje. S wobom nowohami wobsthadzene khtako měrjenje so na letakim swjedźenju w Fournies oppódźěłali. Pschi pscezjatjenju so khtako swórči a rozrany. Wschitko wojsko a wjes je so zranichu.

* W zurlwinskej wěži so wobwěsarjowk. W Oberwiesheimskej krajinje w Hessenskej je žebi policajski pluzownik w zurlwinskej wěži kupjenje wzał. Hdyž bě je z swojim dźěłom hotowy, dźěłaše wón kaž pschezy na zurlwinskim wósu cźahnjał nacźahnjenk. Dokelž pak je wjazy njewěrił, jeho potrjechi, ja někotre hodźiny jeho wobwěsowanego nadeidźechu.

* 109 lět stara wumrěła. We wsy blisko Toulonla je njewotkrjena Francoise Caffera 109 stara wumrěła. Wona bě pozsledneje 10 lět slepa. Semrěła běše najstarscha žónska Francowskeje.

Radio

Pjatk 29. septembra hlyschimy.

Königswusterhausen. Nimo snateho wschednego programma: 15 ja mkod holzy. 15.45 wo lubo'czi. 17 spodźiwne nashonjenja. 18.40 prusko-južnonemčina stalna koiterija a jeje nowy krajny plan. 19 hodźina naroda.

Lipsk. Nimo snateho wschednego programma: 15.15 sa wjesne žony. 19 hodźina naroda. 20 hudźona tragedija „Alcestis".

Hišče ważne z dnjowego programma: Königsberg-Heilsberg: 20.10 Nańcho-Prusla krajina klinczi. Wrótsław: 20.10 ludowy konzert. Köln-Langenberg: 20.05 operetta ze trumpf. Stuttgart: 20 komiska opera „Waffenschmied". Wien: 20.30 konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Tanzzeitverlängerung.

Anläßlich der Feier des Erntedankfestes wird die Tanzzeit in den tanzberechtigten Wirtschaften in der Nacht vom 1. zum 2. Oktober ds. Js. allgemein auf 3 Uhr morgens festgesetzt.

Bautzen und Bischofswerda, am 27. September 1933.

Die Stadträte. Die Amtshauptmannschaft.

Das in der Osthilfesache des Landwirts Alwin Frenzel, Neu-Diehmen Nr. 2, für den Betriebsinhaber eröffnete Sicherungsverfahren wird hiermit aufgehoben, nachdem die Entschuldung durchgeführt worden ist.

Dresden, am 14. 9. 1933. Die Landstelle.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Herbstjahrmarkt 1933.

Der 1. Oktober 1933 (Jahrmarktssonntag) wird hiermit als geschäftsfreier Sonntag bestimmt. Alle offenen Verkaufsstände müssen an diesem Tage den Verkauf

um 6 Uhr nachmittags

einstellen. Gehilfen, Lehrlinge und Arbeiter können in der Zeit von vormittags 11 Uhr bis nachmittags 6 Uhr beschäftigt werden.

In Barbier- und Friseurgeschäften dürfen von mittags 12 Uhr bis nachmittags 4 Uhr Kunden bedient werden, während der Verkauf von Waren auch in der Zeit von vormittags 11 Uhr bis nachmittags 6 Uhr zulässig ist.

Alle Jahrmarktsverkaufsstände haben am Jahrmarktssonntag gleichfalls nachmittags 6 Uhr und am Jahrmarktmontage nachmittags 7 Uhr den Verkauf einzustellen.

Reitschulen, Schaukeln, Schießbuden usw. müssen ihren Betrieb an beiden Tagen pünktlich um

10 Uhr abends

schließen. Weiterbetrieb von Belustigungen ohne Musik ist unzulässig.

Alles unnötige Lärmen mit Trompeten, Hupen und das Spielen der Musikwerke bei Stillstand der Reitschulen ist verboten.

Löbau, am 25. September 1933. Der Stadtrat.

Die Geschäftszeit des unterzeichneten Gerichts ist vom 1. Oktober 1933 ab mit folgt geändert worden:

8 bis 1 und 3 bis 6 Uhr.

am letzten Werktag der Woche 8 bis 12 Uhr.

Die Geschäftsstellen bleiben nachmittags, am letzten Werktag der Woche von 12 Uhr ab, für den öffentlichen Verkehr geschlossen — jedoch mit Ausnahme dringlicher Angelegenheiten.

Das Amtsgericht Löbau, am 25. September 1933,

zugleich für das Arbeitsgericht Zittau, Zweigstelle Löbau.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec

Aenderung von Fleischbeschau- und Trichinenschaubezirken.

In den Fleischbeschau- und Trichinenschaubezirken Bernsdorf I und II, Lippe, Schwarzkollm und Tätzschwitz treten **mit Wirkung vom 1. Oktober 1933** folgende Aenderungen ein:

Der Fleischbeschauer Bertram in Bernsdorf scheidet wegen Erreichung der Altersgrenze mit dem 1. Oktober 1933 aus seinem Amte aus. Der bisher von ihm verwaltete Beschaubezirk Bernsdorf I wird aufgelöst und dem Beschaubezirk des Fleischbeschaumeisters Dr. Gollek (Bernsdorf II) zugeteilt. Dieser Beschaubezirk führt vom 1. Oktober 1933 an die Bezeichnung „Bernsdorf I". Von dem von gebildeten Beschaubezirk Bernsdorf I wird die Gemeinde Wiednitz (ausschließlich der Kolonie Neuwiednitz), einschließlich der dem Beschaubezirk Lippe zugeteilt, der vom gleichen Zeitpunkt an die Bezeichnung „Bernsdorf II" führt. Vom diesem wiederum wird die Gemeinde Schwarzkollm mit Kolonie Torno und Johannisthal abgetrennt und dem Beschaubezirk Schwarzkollm zugeteilt. Dafür wird die Fleischbeschau- und Trichinenschau in der Fleischerei der Grube Erika, die bisher von den Beschauern der Bezirke Schwarzkollm und Tätzschwitz abwechselnd ausgeübt worden ist, vom 1. Oktober 1933 an nur noch von dem Beschauer des Beschaubezirks Tätzschwitz ausgeübt.

Die Einteilung der Beschaubezirke ist mithin in Zukunft folgende:

Beschaubezirk Bernsdorf I (Fleischbeschaukreisarzt Dr. Gollek-Bernsdorf):
Gemeinde Bernsdorf,
Kolonie Neuwiednitz.

Beschaubezirk Bernsdorf II (Fleischbeschauer Petschick-Bernsdorf):
Gemeinde Wiednitz (ausschließlich Kolonie Neuwiednitz),
Gemeinde Grünwald,
Gemeinde Seita,
Kolonie Grube Hoyerswerda III.

Beschaubezirk Schwarzkollm (Fleischbeschauer Wenusch-Schwarzkollm):
Gemeinde Schwarzkollm,
Gemeinde Bröthen,
Gemeinde Michalken,
Gemeinde Zeißholz,
Gemeinde Lippe,
Kolonie Torno,
Kolonie Johannisthal.

Beschaubezirk Tätzschwitz (Fleischbeschauer Meser-Tätzschwitz):
Gemeinde Tätzschwitz,
Gemeinde Oehnewalde,
Gemeinde Lautitzsch,
Kolonie Grube Erika.

Als hauptamtlicher Stellvertreter ist für den Fleischbeschaukreisarzt Dr. Gollek der Fleischbeschaukreisarzt Dr. Strehow in Wittichenau, für den Fleischbeschaukreisarzt Dr. Strehow der Fleischbeschaukreisarzt Schröder in Hoyerswerda, für den Fleischbeschaukreisarzt Schröder der Fleischbeschaukreisarzt Dr. Strehow in Wittichenau bestellt worden.

Die Vertretung des Fleischbeschaukreisarztes Dr. Benscheidt-Kamenz obliegt nach wie vor der Fleischbeschauer Pfarrer Rutkank, soweit nicht in besonderen Fällen etwas anderes bestimmt wird.

Als hauptamtlicher Stellvertreter für den Fleischbeschauer Petschick in Bernsdorf ist der Fleischbeschauer Cholewa in Kamenz bestellt worden.

Hoyerswerda, den 22. September 1933.

Der kommissarische Landrat.

Hospodarski rozhlad

Schwörtk 28. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,752	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	13,62	100 českosk. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,17	100 franc. frankow	16,40

Barlinska burša běše trochu měrnicha, hač dotalne dny, tola so kurjy akcijow wjelicha na swojej wyšokosći dźerżachu. Spekulazija běše trochu zlaba. Mit rentowych liščinow měrjachu wjetsche napraschowanje a zdźela też kwsche kursy.

Barlinska produktowa burša so pornjo wutori njepscheměni. Wikowanje šnadne wosta a płaćiny stajne. Wschitko z napjatosću na nowowjadowanje zyleho wikowarstwa cźaka.

Wećera płaćejsche w Barlinje: zentnar

pschenizy: 9,05—9,15 (8,85—8,95) hr., rožki: 7,15 hač 7,25 (7,10—7,20) hr., ječmjenja, nałtinjeho: 8,80 hač 9,30 (8,70—9,30) hr., wósunkeho: 7,50—7,90 (7,45—7,85) hr., wowsa: 6,90—7,30 (6,75—7,15) hr.

Někotre płaćiny z Drježdźanskich wikow.

Tu płaćachu libjata 5—5,50 hr., kaćata 2,50—4 hr., kury, stare 3—5 rh., kury, młode 1,50—3,50 hr., holbje 1—3 hr., huńy, sarźjane 1 (1—1,10) hr., kaćki, sarźjane 1 (1—1,10) hr., kury, stare, sarźjane 70—90 pj., kury, młode, sarźjane 1—1,10 (1,10—1,20) hr., karpy 1—1,10 hr., schesćki 1,30 hr., linty 1,30—1,40 hr., jabłuka 5—40 pj., bźery, zentnar 2,50—3 hr., sćerny, punt 3—5 pj., jeźina loboda 8—15 pj., zybla 8—10 pj., khrěn 40—50 pj., hołobel 4—8 pj., kał, běły 6—8 pj., cźerwjeny 6—8 pj., hydrožity 15—50 pj., pětrschilka 30 pj., rjewjeń 5 pj., butra 1,50—1,70 hr., jeja 10—12 pj.

Płaćijny w špinkach su płaćijny tydźenskich wikow: hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepscheměnichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	27. 9.	26. 9.		27. 9.	26. 9
Pšeńca	181-183	181-183	buny	—	—
rožka	143-145	143-145	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	150-158	150-158	žołte lupiny	—	—
wows	138-146	138-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosusk	16,6-16,7	16,5-16,6
rżana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanč.	9,40-9,50	9,40-9,50
pš. wotruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,8-14,0	13,8-14,0
rżane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,45
raps „	—	—	rżana słoma	0,40-0,60	0,40-0,60
hróch, Viktor.	36,0-41,0	36,0-41,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,40-0,55	0,35-0,50
pieluški	—	—	ječna „	0,40-0,55	0,35-0,50

Za wobsah zamołwity: **A. Dušman w Budyšinje.**

Němski propagandny minister dr. Goebbels w Genfie.

Sobustawy němskeje kolonije powitaja dr. Goebbelsa při jeho přichadze na Genfskim letanišću. Sa-ćim sastupjerjow nowin zyleho swěta, kotřiž su na hrodźinu Swjasta ludow do Genja přichišli, so tu któžkuli wobsedźe na němskeho propagandneho ministera dr. Goebbelsa složuje, kiž ma dobre mjeno jako wultotny rěčnik.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. raić. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serbs. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo wšěmrěwanju čłeneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na tak žiwjenja dospołuje běhny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, wranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutejše banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 224 — Budyšin — Pjatk 29. septembra 1933 — Bautzen — Lětnik 92

Dr. Goebbels swět powuči

Schwórtk popołdnju němski propagandowy minister dr. Goebbels njesynarodne nowinarstwo w Genfje k hebi pisne prošu. Tutón podawk bě so hižo najwjetše politiske wěc pišej składnosći lětuscheje shromadźizny Swjazka ludow. W Genfje je statnik hdy tajki sajim njesynarodneho žiwěta namakał, kaž němski propagandowy minister, kiž je wčera do wošobinskeho swišła je sastupjerjemi sjawneho mjenjenja druhich krajow stupił.

Mnohy žurnalistojo, kotriž su so wšěch kónčin swěta w Genfje sešli, wčera radźichu shromadźizny Swjazka ludow skončišu, so hychu němskemu ministra słyšeli. Woldźelenje w hotelu Carlton bě so pisnje přepołnjało, nětko 300 žurnalistow bě so tam pohromadu zhromadźiło.

Němski minister dr. Goebbels so hóstnej Schwizy a mě- su Genfej podjakowa, a na žiwoje rozwučowanje je schwajzarskim swjatkowym radźicelkom Mottu spominasche. Potom na njedorozumjenje, njedowěru ako tamo wotpokazowaje stejišćo pokasa, kiž je němski lud pišu nastaću nazionalsozialistiskeho stata w swěrje husto wobkedźbował. Tohodla je wón za najmudrišu nadawk wěź, pisež žiwotnej sjawnosću nastaće nazionalsozialistiskeho stata rozłožić. Dr. Goebbels wosjahny, kak žiwotne mjenjenje wo někajkim terrorje pisu nastupjenju mohły wopravdźitym podawkam njewotpowědnje. Nazionalsozialistiske hibanje je legalnje k k samolwitosći pischichło a je žiwoju mózu legalnje wutwarilo, so stej lud a knježerstwo w Němskej jene. Nowowzakny natwar stata w Němskej je połepschena demokratije, w kotrejž so lud autoritarnje wobkruži. Nazionalsozialistiska rjadowanska je w Němskej k mozy pischichoł, jako bě so hdys žołnjerstwo w Němskej žiwoj najwyšschi składnik dosahło a wojowanje wo nju wšelke jenicžke wojowanje s problemami marksizma a bolschewizma.

Sćěwtej so najwole njesrojumliwe być sda, so je so to wschitko tak hładzy wotmě- ło. Demokratija pak dyrbi problemy rozrisać, kiž jenož rosponinaja. Katastrofalne dźeło w Němskej je na dołhi cząs wotmyslene. Swět pak ma wschu- pischiżniu, so prawnje s tutym nowym wutworjenjom stata sadźerać, pisež cźinja wo niczo druhe njesłuže, hač Němsku s jeje ramjenjnymi kłóčkami s krišu wumóc.

Schtož prašenje Židow nastupa, dr. Goebbels wschitke winoschowanja wotpokasa, kiž su so pisches wschelake elementy we wukraju rozsčerjałe. Židowske prašenje je so po sakoniskim puću pschełwjedło, s cźimž je knježerstwo najbóle cłowjeske a loyalne waschnje nałožiło. Němski minister wotpokaša tež wudawanje, so nowa Němska politika dutchownemu rozsčerjenju cźini, kiž by posłužiło rozsčerjene mozy pschihotowaca dyrbjała. Němska pak jenož we žiwoje nazionalne wobstacze wojuje a je s wójnistimi mužkemi njewoju. Widźiło je natwarjenje załoženje so na duch měra. Wona chce pomhaś, so by Europa stónčenje měr namakała, za kotrymž jeje luby žedza.

Nowa Němska pak njemóže rjeczenja podpiśaś, kiž so njeschoda dopjelnić. Wona njeje wjazy fryedźiskego njemě- ca, ale je fryedźiskego porjada a autority. Njech so wschitcy, kotriž su dobreje wole, w nadobnym wotpohlede sjednaja, staroste ludow pomjeńschicz a powschitkownemu łěpschemu žiwjenju. Němska je sprawne swólniwa na mjerje we Europje zbožowjelaca.

Neurath so do Barlina wróći

Wo rozrěčowanju mjes Neurathom a Paulom Boncourom so ninio hamtskeho wosjewjenja dopołnje mjeńcy. Tola so sda, so so położenje njeje pschemėniło. W rospominanju wo wotkrónjenju so dotal njeje žana możnosć k sa- žadnemu dorěčenju pokasała. Sacźischcze je nastał, so žu sašo nowe wjetsche napschećiwnosće mjes namjetanej jendźelskeho, franzowskeho a italskeho knježerstwa nastałe. Dotal so němskemu knježerstwu hischcze žanych namjetow cźinilo njeje, kiž bychu Němsku pokojnej mohle.

Němski swonkowny minister Neurath so žobotu popołdnja po 10-dnjowym pschebywanju w Genfje do Barlina wróći, kaž bě- sche to hižom prjedy postajene.

Němska a Šwica

W schwajzarskim hłownym měsecje Bernje bě- sche so interpellazija wo namjetnych pschipadach sapodała. Tute pschipady su so pogłedne njedźele pschi němskich mjesach stałe. Pschi tutej składnosći rosprawjesche swjatkowy rada Motta wo rozrěčowanju, kiž je s němskim swonkownym ministrom Neurathom a němskim ministrom dr. Goebbelsom měł. Němskaj ministraj staj jemu pjecza prajiłoj, so němske knježerstwo tute pschipadny jara wobžarnje a so hnydom postara, so so wjazy njetwospjetnja. S dobom je so tež wo nowinarstwje rěčałe. Němskaj ministraj staj rjekłoj, so je němske knježerstwo swólniwe, kritiku schwajzarskich nowin tež wutkrajnych nowin powschitkownje pschijeć. Wono pak žebi wumėnja, so so tuta kritika hač k njepschećelstwam smyłlenju njestopnuje. Motta rjekny dale, so je pschi rozrěčowanju tež na njeměr pokasał, kiž je pangermanistka hudźba w Schwajzarskej słudźiła. Na to je jemu dr. Goebbels sćěhowace wotmołwił: Politika němskeho knježerstwa so na žane waschnje pischećiwo Schwizy njeměri; zyle nawopak, Schwiza je strowy a žiwy organismus, kiž je so w dołhich stałowjacych harmonizuje wuwił. Tuton kraj ma wulki nadawk. Europa njemóže bjez Schwizy być. Němska by so na najwjetsche dyrdomdejstwo podała, by-li žebi žadała, so dyrbjeli wschitcy němscy rěčazy do jeneho stata słuschecz. S tym by s mnohimi statami do konflikta pschischła. Njeźiwajuc wschcho dnje němski stat je Schwizu w dobrym pschećelstwje žiwy być. Tutym słowami dr. Goebbelsa tež swonkowny minister s Neurath pschihłoławschе.

Reinhardt wo nowych naprawach přećiwo bjezdźěłosći

Statny sekretar w němskim finanzowym ministerstwje Reinhardt we dotalnych naprawach a wuhladach za wojowanje pischeżiwo bjezdźěłosći rjekuje, so w stacze parteiow so sakuje k powyschenju dawkow a pschikrótšenju mšdow wudawachu, w stacze Adolfa Hitlera pak so sakuje k pomjeńschenju bjezdźěłosće wudawaju. Wotběrauje bjezdźěłosće na žiwoju pischicżinu na přeju w politiskich podawkach i 30. januara a 21. hač 22. měrza 1933.

Statny sekretar Reinhardt potom wo pschidawačich programmach k wobstaranju dźěła pola němskostatnej żelesnicy a němskej rěšce rěčeżiche. Żelesnica naloži pjecza 510 miljionow hriwnow a póła nětkoże 77 miljionow hriwnow na wobstaranje dźěła. Tež na jakuju wo wołoženju dawkow s 15. julija 1933 wón spomni. Potom rěčeżiche wobsche wobschěrnje wo druhim sakonju k pomjeńschenju bjezdźěłosće s 21. septembra 1933. Pischi tutej składnosći wón tež wschitke nowe naprawy shromadnje wuzběhny a pokaja, kak stejdź je so w pischichodze wuskutkuja. Tež wo tym, kak móže so liczba njesaměrjerjow w pischichodnej łecie wuwinować, statny sekretar Reinhardt wěschežerske słowa porěča.

Wón na to spomni, so je liczba njesaměrjerjow w prjedawschich lětach w łecie stajnje žiwje postupowała, dokelž we wonkowinych powuczanjach ludźo dźěło zbudźechu a ja to w nutskownych powołanjach dźěło w samožnym wobstaranju njepschidźechu. Poslednje łecie je liczba njesaměrjerjow wot konca septembra hač do kónca februara we nětkoże miljion pschiběrała. Tuta łecina budźeny psched pschiběranjom bjezdźěłosće pschekutowani, je li wschitcy we wojowanju pischeżiwo bjezdźěłosći swoju winowatosć cźinja.

Stónčenje statny sekretar Reinhardt na kónc pokasa, kiž žu so ja pischichodnu łecinu bitwu wo dźěło pschihotowała a kotrejž žu:

1. 500 miljionow ja wuporjedźenje a pschitwarjenje, kotrejž 2000 miljionow hriwnow wobrota w mězačach wot oktobra hač do měrza dowjedu, je li wschitcy wobsche- jerjo domow swoju winowatosć cźinja;

2. smjenje dawkow po sakonju s 21. septembra, dałokož so na mězacz wot oktobra hač do měrza wupschestrěwaju;

3. hischcze nětkoże 500 miljionow hriwnow po sakonju k pomjeńschenju bjezdźěłosće s 1. junija 1933.

4. nětkoże 150 miljionow hriwnow s dobrowólnych darow k spěchowanju nazionalneho dźěła;

5. mězacznje nětkoże 200 000 mandźelskich požčonkow za wustupjenje žónskich dźěławych mozow s dźěła a za pschistajenje dźěłacerjow w niebłowej industriji a w industriji za domjacu potrjebu;

6. sakoń wo wuzwobodźenju wot dawkow za wobstaranje narunanjow, kiž liczbu dźěłacych w maschinowej industriji a w industrijach, kiž s njej swizuja, powjetscha.

Generalny plan za bitwu wo dźěło w pischichodnej łecinje je hotowy. Němske knježerstwo je žiwoju winowatosću cźinilo. Wschitko druhe nětko jenož hischcze wot ludu wotwisuje.

Nastupna rěč němskeho biskopa

Pschi fryedźinej žwjatežnosći we Wittenbergskej měšćanskej zyrkwi nowy němski biskop Müller programatiski rěč dźerżeschе. Wón tutón dźeń jako wuhsamny dźeń za stawizny evangelskeje zyrkwje a stawizny němskeho ludu wothamjeni. Dotal nam njeje tak jasne napschećiwnosće evangelskich wuznawarskich skupinow tłóčiła, cźim bóle pak njepschewidne wschelakoraze a napschećiwnosće wulkich, małych a najmjeńschich krajnych zyrkwjow. S Bożej hnadu je so nětko rozsudźaca dźeń w stawiznach zyrkwje jelwił. Cźim wjetsche pak su nadawki w tutej hodźinje, cźim mózniischi je hiderizmi wokomik, w kotrymž stejimy. W nowej sjednoczenej němskej evangelskej zyrkwi ma jenož Khrystusowe Ducha Swjatego sjednitstwo. Na sakładje nowoje wustawy natwari so jenotna zyrkej, dźe wschelaka we swojskich stawach, ale z jena na njepowalnym sakładze a w pójnacu, so so wulke nadawki nětcźischcheho cząsa dokonjeja. Wulke wotnoczenje je nasch lud pischichło, schtož jmutskowny swišk sa po dawki na dnjowy njenamaka, to njesapischija; wulke a krajne pak je ja teho, kiž je sam s wojowanjom k nowemu cząsu dopon- hał. Tu statny biskop tež wołoženje na hibanje wěry němskich kschećischjanow spominasche.

Zyłe němske hibanje wo žiwobory je swojim wjednikom, naschim kanzlerom, so po stowach němskeho kiżkwa jako Božu dar łacznuje, kiž je nam daty w cząsu rozsudźenja, hdyž tuchu njepschećelscho Khrystusowemu kschiżu na tym, nasch lud junstkownje a jwonkownje dołpolnje jahnjeć. S dobrošćelskeho postupowanja němskeho hibanja we žiwobom žiwotnym napominaca a wukudźaca błóś Boži, kiž dyrbimy žiwjenju wobkedźbować. Pomjeńschenje, kotruż zyrkej ja wěcznosć ma, žada žebi, so němscych hodźinu spójnajemy. Nowy stat nastawa, nowe cźłowjek w nowym stacze chce tež nastarć. Zyrkej dyrbi cźłowjekom pytać, kajžu woni dźensa ja.

Pschi němski biskop pokasa na to, so budże so nad tym strażowaca, so wujnacze w žiwojim dwójnym waschnju njedótkitjene wostanje. Wobstanje wulki nadawk, so evangelion naschemu ludej po jeho waschnju a rěči pschinjesemy. Sa němskich evangelskich kschećischjanow so žamo wot so rosumi, je s wuthworjenjom a dóstom ludowcho sjednoczenstwa kruże swjasani wostanu. Se wschitkich dotalnych rospominanjow je dże so wuwjazniło, so němska evangelska zyrkej napschećo statej bjezdźatnje neutralnosće njesmaje. Tola na druhej stronje tej nochze stana zyrkej być. Stat nje- knjes zyrkwje, ale němska zyrkej je w němskim stacze žiwa. Wot tutcho stejischcza dyrbja so tej pomėrny němskeho stata k evangelskej zyrkwi rjadowaca. Stat nochze wobnje- sowaca žiwobodu sjednonja, kajžuż ju naschi reformatorojo zadachu a kajžuż ju zyrkej trjeba, ale wón ju runje pschipójnaje. Dowěrjenje je sakład pomėrow mjes statom a cyrkwju w nowym stacze. Dowěrjenje pak tej wostanje se sakładom naschich porjadnow k evangelskim zyrkwjam we wukraju. Statny biskop pschi tutej składnosći postrowy wschitke evangelskeje zyrkwje zyłenu evangelskemu kschećischanstwu žwěta wuprajł.

Němska evangelska zyrkej chce tež s druhimi zyrkwinskimi sjednoczenjiwami wobrjadź naschcho wótsnehu kraja we pschećelnych porjadach wostacz. Wona žebi njepschećo, so by so nowe ludowe sjednoczenjstwo s konfezionalnymi wojowanjemi rostorhało. Zyrkej, kotraż je žebi swojeje samolwitosće nědonna, móże so sprawnje a sjawnje druhim zyrkwinskim sjednoczenjstwam pokazać. To placzi tež wobsche wo evangelskich swobodnych zyrkwjach, kotrychż bohudźěła žebi wona waži.

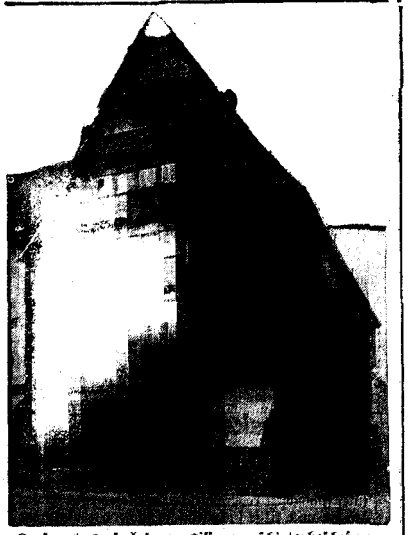
Jena starosć pak evangelskej zyrkwi nałoži. To je starosć wo nowonatwarjenje fararskeho stawa a nowonatwarjenju wobdarjeneho dźěła. Wot fararjow ma so nowe sacźe- nje wo sastojnitwje żadacz, kiž žaneje powołańskeje hordosće njesmje. Tuto sastojnitwje sacźnje móże pak jenož prawe być, hdyž je duchownny s ludom žiwje žwjasany. Tchodźu dyrbi mudy theologa słužbu na ludźe a wótzmym kraju w SA a dźěłowym lětwje sa cześtnu winowatosć wobhlado-

wać [illegible] nam nowu ludowu towarišchnosć pichinjeli [illegible] tej durbi nam nowu towarišchnosć wéru a w[illegible]injeli. To stare šo minje, to nowe pichi- Hac[illegible]olitiske wojowanje je nimo. Wojowanje [illegible] šo šapecinje.

[illegible]ifkomu biškopej k čjeršči šmólnizowy- czaš [illegible] na Lalkonje radniju němški biškop lud šrowiwejche, kiž jemu pichiwpišache. Mjelapomnity, historiški dżeń w Lutherowym mešcje Littenbergu šlónczi šo se starym špewom „Zwo lubéjej bójika wodu k tebi".

Proces van der Lubbe

Lipšcowški proczš šo wczera trochu japošdženy šapocža. Šwedzjo i Barlina trochu pošdišcho dojéżdżechu. Jich běchu hakle dżeń prjedy telegrafiży skašali. Potom šo je nortlivi šwedzjo pšeškiščiwachu a wo jenotlivych wobkedżbowanjach rosprajowachu.

Krażny twar i čjaża renaissancy pichi torhoščeżu we Hamelnje.

Blizko mešta Hamelna šo njedżelu 1. oktobra wulki żnjowy dżakny žwjedżeń wotmeje. Na tutym dnju budże šo němšti bur jako žórko ludowoje mozy czešcjicż.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 29. septembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer 0 a thermometer wodujo +26. Dżeńa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —1 a thermometer w nozy +15. Wjedro šo malo pšemjenji. Nasche wjedro hišcże nimale njepšemjenjene wostawje.

Wyšchina wupšeshtrěwa šo wot Čornego morja pšeš Ruzku hacž do Skandinawiskeje. S wječzora Franzowšeje je šo nuzna wutworiła. Wona pak budże jenoż na połodnjuchu Němsku ł'lohka skutkowacż. W najcišich šrowach potajkim nimamy wjelichego pšemjenjenja wjedra wocżakacż. Jutše šobotu šlónczko 5,57 hodź. thwa a šo 5,12 hodżin khowa. Mješacż ikhadża jutše popołonju 4,29 hodżin a šo na ranje 1,38 hodżin khowa.

Dżeń swjateho Michała

Dżenża je Michała. Tutón dżeń je arzyjandżelej Michałej pošwjeczeny. Swjate pišmo wojnamjenja Michała jako dobyczerja nad šmijom abo czertom. Dohoda jeho tichešczenjo w prénich lětztotymtkach ja šwjateho patrona wušwolichu. Katolša zyrkej je w początku dwaj šwjedżenjej k jeho wopomnjeczu šwjeczilta, 15. měrza a 8. meje. Konzil w Mainzu w lěče 813 hišcże tżeći šwjedżeń na dżeń 29. septembra postaji. Tutón dżeń mjenowaiche pak šo šwjedżeń jandżela, dotelż šo k dopomnjeczu na pošwjeczenje zyrkwje šwjeczeische, kotraż šo w lěče 493 w Romje t czejci arzyjandżela Michała natwari. Prěni šwjedżeń bórin šwój wunam šlubi. Tżeći pak šo hižo jahe jako šwjedżeń Michała šwjeczeische a też wošra. Šwjedżeń šjewnjenja šwj. Michała (8. meje) šo jenoż w protyzu ideżerja. — Se dnjow šwj. Michała žu wichelake burjše prajdoma šjednoczene. Na dnju Michała dyrbiše na dubjanki hledacż. Hdyż maju pawli, pokažuje to na ile léto. Maju-li pak muchi, ma šo mérnosć wocżakacż, maju-li czerje, budże léto dobre, žu-li prošone, pichiidże šmjercż. Hdyż žołdże do šwj. Michała padaja, budże bórin frula jinna. Hdyż šo na Michała dešcheże, jmjenuju mjechu jinnu.

— Stówczenjne němšego žiwjenja [illegible] dża (Dnja němšeho bura). 1. oktobra šo na [illegible] cjanskich twarjenjach thorhoje wawjeżowa [illegible] mešta šo pročha, je bura po tradicionelnych [illegible] rjadnišiwa pšechamkich, jo bura z jom šjedzo [illegible] lina i [illegible] konja a jeho durbjawom šwjedżenjo [illegible] šwjedżelił.

— S[illegible] šo [illegible] bra ro[illegible]

— 3[illegible] jchim [illegible] 92538[illegible] Wobkedżbowanje.

— Sakša [illegible] loterija. Wšej [illegible] hwórtkownym cżehnjenju 5. rjadowanje 203. tafkeje trajneje loterije (22. dżeń) padże dobonże wo 10 000 hr. na czišla 15891 69377 131922 [illegible]3 146232; dobonże wo 5000 hr. na czišla 5224 53487 [illegible]3238 124623; dobonże wo 3000 hr. na czišla 14004 [illegible] 58240 74978 79219 83213 87112 115828 122404 [illegible] [illegible] 132; dobonże wo 2000 hr. na czišla 1357 [illegible] 12122 16056 16514 16781 27753 [illegible] 39058 39759 40555 46812 59495 66671 [illegible] 80451 80493 84774 88683 90707 91273 [illegible] 99 113650 114759 115711 130656 [illegible] [illegible] 8683 138684 139426 141342 150039; dobonże wo 1000 hr. na czišla 482 1743 2044 4118 4556 6087 6682 9551 10278 10436 13309 15087 18549 18974 21809 24023 24916 25487 25646 29951 34182 37059 38805 45334 46365 47080 48191 50584 52024 55268 55353 55495 58067 58366 65336 66867 66823 68077 72692 76276 76359 76395 79438 80012 848[illegible] [illegible]22 88213 894[illegible] [illegible]538 92668 93981 96339 9689[illegible] [illegible]4 97852 98812 [illegible]17 103239 109342 114784 11[illegible] [illegible]20230 130495 [illegible]0 130992 133674 140633 14[illegible] [illegible]43494 14385[illegible]7 144485 144807 146545 149[illegible] [illegible]49941 150[illegible] [illegible]6 153467 153524 155284 159159 159797.

S **Baranez** pola Radworja. (Konč[illegible]) Zašo- bżeny tydżeń jo na ludownym tydżeńu dowtje šrowe njeboże šta. Jako pošonczijo a wolaczy hromadże je bidom šwjedżelu, šadnji nadoho 23tinu [illegible] šwjedżeli, a šawola „Ruzu borje" a dżerżeżane pišolu w [illegible] Pichitowni też ruzy dehnuchu. Nadoho pak jo [illegible] a njebożo bé jo šta[illegible]. Wutrel i pichi wolaczeho B. a j[illegible] czežko šani. Lekar dr. Wink Dubrawšk poškiczi [illegible] šarujomnemu pjenju powoz a wša jeho też šwój šwojeje klinik.

S **Wulteje Dubrawn.** (Stónczeny twar.) Twar tudomneje nowoje hapruli wokrjedż wżn inapiczeja Twornikupneho domu je nětko hotowy. Nekotre dny hi- šo pichewożuja inutskowu nadobu a wichitke lětkeriwo atd. Nětko wjazu dołho njetraje a wobkhod šo wotewri. Swontowuje poticża twar špodobnu napohlad a bawa špójnacż, jo šo wješ pichcża bole medicinskemu porjadej pichikhila.

S **Khuczinu.** (Wowrjeczijuje hrebje.) Wo[illegible]ejcha hrebja i Matokhanišich hatow a pichinjejowanych polow a tukow šo tukwoilu tuna a njedżi. Na pichiczinu wo nimale 4 kilometrow šo tu dżeża. Wulke dubiška i tydżeż šroun dżeża jara poczejuja. Tola njebudże šo šwjecżena

Skutkowna propaganda ja schkit pšeh letadłami.

We wjeczornym dżelu Barlina šo tute figury poša- jichu, i totrymiż šo wobydleršiwo napomina, šo mješ šo pichecżiwo šrachom pšunowoje wójnu jenoż šorganizowanym a šystematizym pšehwjedżenym schkitom pšeh letadłami schkitacż.

Nadpad pola Bukec

1. Pšehdipomnjenje.

Hdyż šo je Šserbow runje won k ranju nastajich, šo by žwój pucz do Pólšteje wjal, jmjenjech šady tužitich mešnikow rjanu płodnu krajinu pšheczahnyczi. To je Schlesyjka, kiž tebje wobdawa, doniż nohu na pólšku mjeu nještajich. Pruši wotjel ju dawno krolowizu schtituje. Pšheh tym pai šu šo tam rakuške khorhoje šmahowale. Tehdy je schlesyli lud k Rakuškej šlušchał.

W lěče 1740 šo pruški trón 28létnemu Wjedrichej II. dosta. Njenadżijy a nahle tón thrónu młodżenj i wójšlom do šušodnjeje Schlesinkeje stupi, a šadałche šebi i mozu nékotre strony teje krajiny.

Kčžorka Marija Theresija jemu i tym wotmołwi, šo mózne wójška na njeho pójża.

Ale na tjecże krej-mokre léto jjednaichtaj šo, a zyła krajina pichitidże t Pruišej, jenoż najhorniše łonzy tčžorzy wostachu.

Po tejle schleschiej wójnje běche dwě lěcże měr.

Mjes tym tčžorka wošzylni, tak šo šo šmuji, pichihratu traj šajo šdobywacż. Ale jeje młody njepřechel šo ji i druha nahle do traja wali, a powalowaiche dwě lěcże dołho tčžerišich a jim pomhajucy Sakšey, hdżežkuli jich nadeżdże, dokelż jeho wojeršti lud, kiž mjeješe žwojeho lubeho „Fryzu" ša žwérneho nana, wschudże throhle ša njeho do šmjercże dżěsche.

To bě druha schleschiska wojna. Na jeje tónzu pichi šarym wošta, tak je Wjedrich, ižnoż be w prénjej tčžerišim wotterhat, też dale wokhowa.

Pšches 10 lět daichtaj šebi potom trał a tčžorka pokoj. Ale hornjej šo i trónju na šo nješahanjałoj, tola we nutrobowaj měr žane bydło njemčeješche, pšehtoż w Barlinje šnjeješche njedowera, runje taj šo we Winje wjeschesli duch horješche.

Siednoczeni pjeczo wjerchowje, ruiši, zakuši, šakši, franzowši a schwedši, pocżinachu šo potajnje na toho jenoho w Pruišej méricż.

Wón pak, toho pšches pichetadu wédomy, šo mjeješo a bjes štracha brónjeschе, runjeż bě jenicżky jendżelši trał na jeho bolu a nétoli wjerchowje w Němcach.

Po žitnych žnjach 1756 a žriedż mérneho czašu wali šo wón štotu na šwojich njepřechečelow, prjedy hacż běchu šo nahotowacż mógli. Każ šnehowy wichor šo wón do Sakiteje pidżina, a japocża i tym, jo šyke šakše wójšlo šjima, tjeżu schleschiku wójnu, kotraż je šydom lět daloko a šcherko traje wupuščowała.

Wot najmuy pšches žnju jemu dyrbjachu wbojy šakšy ludżo pruše wójška žiwicż, a runjeż šo na druhe léto wójna do Czech cżehnjeschе, Wjedrich tola Drježdżany a žnju Šakšu pod šobu ithowa.

Kak šu potom Pruišy na wjchch bokach šwojich njepřechečelow wobróli, to njechamy tudy dale wopomnjecż, ale i wočomaj pichewodżimy jenoż te wójnške wodawli, kotreż šo najcżeho traja a luda bótkaju, pichewodżimy je tak dołho, hacż te wojoważe wójška wohladamy na jenym šerbitim bitwiščżu trwawicż.

2. Schchinjenjcżko.

Sšo šnadż jónu i placżitym wócżkom, łamajo ruzy na mešnach wójnšteho škażenja šał, šy šebi w horjej trwi šabitych młodżenzow nohu womaczał, létny a nahonjenu pšehecżelo?

Staj šlnichałoj, młodośtny bratije a tčžejata towaršchta! Dżěbow a wawki réczecj wot jejchcżerišy wahidnych czašow, kiž štrółżelate jhladuja, łat bratrow morjaju duch šo pšches traje wichori?

Sšu, šerbiši mužo, šnadż šemjo czitał na rolu, tiž běche w tichipiatych bitwach šnojena i krwju człowjeczich žitow?

Abo šy šebi nětkuy, Sserbowia mita, w dżeczašuch létach nuchawki ichczipała wot pjenczłow, na totreż šo jónu horja czerwjena wlóha wuliwaiche je šmjertnych ranow wojeršim zuinikam, abo šnadż młodemu ludej i twojeho šerbšcheho narodu?

Schto nam wutrobu šiba, hdyż i rjanym kčrluchom jpewnuu: Naż, Knjeże, šwarnuj pšched wójnu! Daj, Bože, dobry mér?

Haj, mér bydł radoczinuy na jelenej šemi a na rjanych honach šerbškeho kraja!

Wonjeczże, tčžejate šahrody; radżejeże berje šo, tichewjate žnow, a wješe jorkże šo šludnje a récżi, te totrymj i rózojtym licżkom paštyki bèle jehnjata wadża; twaréże šebi, kaštejcżi, hnéżża pod naiche tjechi, t pjerlowym łóżkam ša matuščke lubojne! Njech w šlónczinych paleczach, hdyż šo jabłonjam na czerwjen kčenicżka puštaja, pod nimi štrowe dżećatka bošy a w bèlych koichulkach hraja. Njech j bohumilej mnjelu ratał a šujeł na płodnuych bróšdach wješele widżitaj. Njech w komorkach pożeiwym njewještam štódke dremki šo radża, hdyż šu, w Bożim mjenje šo lehnywschi, ša šebje a horżyšcho ša šwojich šlubjenych šo modlite.

Tola Bóh, ještahdżeju czaży, šo šmeja wot jemje rodżeni, šabywschi wójnow a hidżenja, wschitke człowješke dżeczi tej w jluttu ša bratrow. Tehdy šmeje tej lubosć rózowe bydło pod jašnym njebjom. Tehdy budże jemu šo krajnucż wopravdżje šahrada Boża. Sbožatu mére, wojtaš, wojtaš pichi naš, a bydł mjes nami, mére, w wodycho i njebjesi."

3. Mjeješchi Jermis.

Pop[illegible]ołoju 1. julija 1758 šuwaješe Bukecżanišli wuczej i Mjeješchjom nimo robocżonow, tołiš, po rebetnym šwjatelu pójdni, hišcże na šwojich wótach djetadże. Bérin jeho Mjeješchiši šaru Jermis do šwojeje jahrody witaješe.

Jermis be radżinu hajnik. W zyłej wokolnoschi ne łajche wón „jeru". Ale njebudżidżu te idżedżiwe wuhe jeho šodomadżejatélinej šarobje šwedżeške, šo mohle wérzicż, le je ten mały, ale dwaj muješ šo- nuz. Kdyż mjeješe pjches pol šta. Jašne wóna mój- šo hižhcże šaplomjenicż, šerbiše štrowe wobliczje i- ślonzom a wjedrom brune šbarbjene a wypałe kła- chu jeho twjerde czelo potulicż mohle.

Wošlaiwschi pačzjery, kotreż šada-czeżlim hatow podšajeiche, nałożaiche wjeleły šwojeho hońża je šprawnym waichnjom nuts.

„Što je mi jara lubo", dżeješe wón, „šo mózu wej po dołkim łožo pod šwoju tšchu powitacż, łnjeje wi- czerje." Kat pak hišcże thodżi?"

„Ja šo dżakuju, šo šo praichecże", wotmołwi ten, „moja Marja pat je jašo i drenjom bita. A tuž chcemy waš prošnjcż, hacż njebuch mohł wjazu tołko našu ša- ptacż, i totrymj šcże jej nałeto pomhali."

„Wutrobnje rady thu jón wam dacż. Pójcże wichat šobu do najimy, to wam jón hromadu jtiju", tał prajiwschi won šwojeho hońża do hornjeje jtuwy wjedże- jche, a na jeho łowje a jara pšchšteżnym waichnju le widżeczi, jo je we šwojim czażu dałe potom hacż na Mjeješchjich horach.

(Pokračowanje njeje šćežowje.)

pschirodnišći wobras kašpeć a tak so jenoš to najnuišnišche wolštroni.

Z Srjedźiny. (Našymšći hermank). Njedźelu 1. oktobra so tu kaž kóžde léto šnaty Hucźinjanšći našymši hermank wotmeše. Tšelne budy a cźumpjel su hižom nětko mnozy natwarjenej k wjeselu dźesi a nkodźiny.

Z Wósporka. (Jubilej.) Kujes lokomotiwnik Göthich je 21. septembra swój 25tšěny słužbny jubilej wosnjowje[illegible] Swójonizy wokrejšnoje železnizy swo[illegible] bohate wobdarišću.

Z Khróšćic. (Radupodawanje.) Maćerjam podawa so rada w Khróšćicach srjedu 4. oktobra 1933 pop. w 2 hodź. w hosćeńcu.

Z Kalbic. (Na wotpočink.) K 1. oktobrej wopušći našu wosadu kujez wyšši wučer Rajner. Wón je při našej šuli 8 lět skutkował. Rodźeny je kujez Rajner w Kalbicach, tola hdyž přejedawši Rajnerec statok před létami zwotorhany. Steješe njedaloko Schrajherec. Kujez Rajner wopytowaše potom katolski seminar w Budyšinje. Wustudowawši bě w Zdźěri z wučerjow. Po někotrych njedźelach wojerstwa w Budyšinje, poby też léto w Mišnje. Dołhe léta je w Königshainje był. 1. julija 1925 přindźe potom do Kalbic. Nětko je prošstwu wo přesadźenje do wusłužby zapodał, do kotrejež je ministerstwo zwoliło. Kujez wyšši wučer Rajner je sebi w Budyšinje khěžku natwaril. Njech w njej prawje rjany wječor žiwjenja namaka! Što za wučerja do Kalbic přindźe, hišćo njeje znate.

Wusudźenja

§ Pětša w julija běchu pósłušeho sjadowarja Marja Pawola Kolberga, kiž měješe na Njeswačidłskim pólach hlinu, do pschepytowańskeje jatby wjali. Kolberg měješe so někak psched wulkej khłostańskej komoru Budyšćeho krajneho šuda dla cźežkeho pschekhěrjenja w jastwowišći samohwiež. Kolberg je po 60 prozentach wójnski cźežkoranjeny, je we wójnje wohu słuhił a dostawanske mimo swojeje nuđy 48 hriwnow měsačneje renty. Sswojeho cźělneho wobschkodźenja dla běšche sebi w lěcze 1931 automobil kupił a měsačnje 100 hriwnow na njom wotplačowaše. Jako so mida na pólach sniži, njeběšche je swojimi předańmi wjacy wotplačowacź mohł a běšche sebi pólske pjenjezy sčkował, jich dołhow zapośćeny zapisował, pjenjezy za sebje pschiwzał a z druhimi pschechěrjenjemi njedostatki warował. Jako jemu to wjazy možno njeběšche, je w 16 padach dozuła 1696,92 hr. na šamtne wašnje pschekhěrjił a wlačeńske kharty sničił. Wón běšche tež zulej lisćaj podtłóčił. Wón by auto podawačeju wróćicź mohł a sebi sawłačene podźele po wotplačowanskim zakonju žadacź mohł. Wón pak to njeběšche wědźał a běšche so latrašnicź dał, dokelž běchu jemu pjecza krajnyli, so so dla podźělenego płaćenja na wójnšćišu pólsku direkcźiju wobraca. Na wós běšche Kolberg 1300 hr. zapłaćił. Pós a ma nětkaje 1500 rh. njerutneje schkody. Sud Kolberga k tźu a 3 měsyzam khłostańnje sasudźi, jemu też 100 hr. pjenježneho khłostanja abo hišćeze 10 dnjow khłostańnje napołoži a jemu cźestne prawa na 3 léta wotrjekny. Pschepytowańska jatba so jako khłostanje wobliczi. Lawniny běchu swólnili, ja pschemjenjenje khłostanja do jastwowneho khłostanja dla cźežkeho wójnskeho franjenja rěcźeć.

Z Łužicy

* S Kalbina. (Samomordarjow.) Póndźelu rano je mandželska Marja Anuschka Wagnera samomordarjow Kuczina. Wobsedźerjowi samomordarjowa njeje znata.

Policija wožebita schulow na awstriskich universitach.

Tuta wožebita policija wjschich schulow, kiž na jenej universicze Zwieta zwjeho runjeza njenamaka, je so pschiprawiła, so bychu so wschitke nazionalsozialistiske manifestazije na awstriskich universitach z mozu podtłóčowałe. S tym je so akademiska swoboda zhěhnyła, kiž leźitotuzi wobsteješe. Nasch wobras pschedstaja strażnika awstriskeje policije ze znamjeńkom straże wyschich schulow.

W pysche žujowego dźakneho žwjedźenja.
Tajke wobrazy so pschichodnu njedźelu po zyłej Němskej

poskicza. Wschudźe knjezi dźaine wojesele nad bohatymi Božimi darami.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Nowego Města. (Znjé so spalić.) Ssobotu wječor je so w Ruglswałdze brózni knihlerja Richarda Schönu wotpalika. Znjé so snjechu. Pschičina wohnja njeje znata. Schkoda so je sawěźenjom narunła.

* S Hejdenawu. (Sajeli.) Pjedawšćeho sozialdemokratiskeho pschedsydu měšćańskich jastwjerjow Schreibera su dla rosnoschowanja njewěrnych wójnskich-jowa do schkitacze jaby wjali.

* S Gothy. (Dźěžo s paranjom s revolwrom žiwjeho bratra satšělilo.) 11letny hoch sebi na dworje s natykanym revolwrom hrajkasche. Njepazny so wutšeli a kulka sleza tšinatemu bratrej do hłowy. Njeswjedomy hišćeze na šamtnym duzu w khorowni wumrě.

Přilepk

* Najstarschi general Hackmann, najstarschi general Finnlandskeje a zyłeho šweta, je póndźelu 101 lět stary w Niźzy wumrěł. Hackmann je rodźeny Němc. Wón je psched 87lětami jako kadetka do kejzorskeho ruskeho wójska zastupił a so hač na generala powyschił. Hackmann běšche hač krótko do swojeje šmjerze strowy a cźiły.

Najnowiše z cyłeho swěta

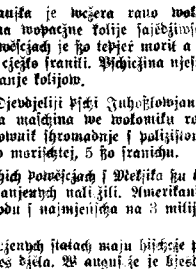
— **Wuhlady na wjedro za jutšischu sobotu: Malo pschemjenjenja.**

* **Pola Gdańska je wczera rano wokoło 4 hodźin tworowy cźah na wopaczne kolije sajedźiwschi zniszczył. Po dotalnych powěsćach je so tepjer morił a tjžo želeźnizy zastojnizy su so cźežko ranili. Pschicźina njeswoja je pjecza wopaczne wuhibanje kolijow.**

* **We wóšy Djewdjeliji pschi Juhosłowjansko-grieschiskich njesecach je helska maschina we wokomiku rozbuchła, jako cźyšče su kofejownik shromadnje s palizistom pschepytacź. Dwě wozobje so morištej, 5 so ranichu.**

* **Po nowischich powěsćach s Meksika su tam 300 morwych a 3000 ranjenych nalizili. Amerikanski konsul we Tampizu je schkodu s najmjenscha na 3 milijony dollarow woblicził.**

* **W Sjedno-zjenych statach maju hišćeze pschezo 11 milijonow ludźi bjez dźela. W anuel je je bjeztšelnej trochu wolebérała, tola je to w tutej liczbje hišćeze wobliczene.**

Nowy prezidenty chef pruskeje policije.

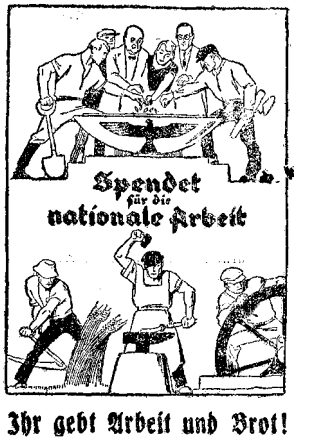
Policajski major Rath je so za ideja personalneho komita pruskeje schkitacze policije w pruskim šnutskownym ministerstwje postajił.

Radio

Sobotu 30. septembra žiwdźichmy:

Königswusterhausen. Rano šnateho wschědneho programa: 11 sa jony. 11,30 hospodarski tydźenski pschehlad. 15 stara a nowa němska jahodna hudźba. 17 sportski tydźenski pschehlad. 19 hodźina naroda. 20,05 hwjedźenje

Lipsk. Rano šnateho wschědneho programa: 14,35 sa dźeći. 19 hodźina naroda. 20 wječor wschelakowy. Hišćeze ważne z dnjowneho programa. Wróćisław: 20,10 jahnowy konzert. Mnichow: 20 wječor wschelakowy. Wien: 19,35 znate jenki z operow. Warschawa: 20 lohka hudźba.

Ihr gebt Arbeit und Brot!

Annahmestellen für die Spende zur Förderung der nationalen Arbeit: Finanzamt, Hauptzollamt, Zollamt, Ueberweisung an diese Annahmestellen durch: Post, Bank, Sparkasse usw.

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. Serbske towarstwo „Cornoboh" ma jutře sobotu 30. septembra w Ballhaus, Bautznerstr. 35, swój 44. załožonski swjedźeń, na kotryž so wšitcy krajenjo a přećelo Serbow wutrobnje přeprošuja. Započatk wječor 1/8 hodź. — Serbske towarstwo „Cornoboh" wotdźěli so na swjedźeńskim ćahu ke žnjowemu dźakneniu swjedźenjej njedźelu popołdnju a zhromadźi so ½1 hodź. na Komeniusowej drózy. Wšitcy njech w narodnej drasce a z gratom (hrabje, kosu atd.) přindu.

Radwoŕ. Dla stajnje přikazaneho ćaha po wsy wotnjeje so njedźelu 1. oktobra nyspor hižo ½2 hodź. nic, kuž je wčera zmylnje so přinjesło hakle ½4 hodź. Njech wšitcy, kotřiž chcedźa do Radworja ke nyspору, na to dźiwaja!

Kalbizy. „Lilija" leidje so pjatk 29. 9. 33 wječor ½9 hodź. we Lajewšćim młynje. Dożinki po wulěcze a wuradźenje wo wobdźělenju pschi žnjowym hwjedźenju pschichodnu njedźelu. Wšitke hospodarki a wschitkich, kotřiž su so na wulěcze wobdźělili, přeprošuje.

M. Hajna.

Swójbne powěsće

Zemrěli: Korla Gustav Wowčer, domownik mjšchćańskeho hospital: w Budyšinje, 63 lět; khowanje budźe jutře sobotu popołdnju w 2 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — Jan Rjschka w Budyšinje, 80 lět; khowanje je dźensa pjatk. — Bjedrich August Sykora, kubler w Brjescach, 68 lět; khowanje budźe jutře sobotu popołdnju we 2 hodźin wot zarowańskeho domu. — Hermann Robert Heinza, tschowny fabrikant w Lubiju, 81 lět; khowanje budźe jutře sobotu popołdnju w 2 hodź. wot zarowańskeho domu na Dwórnitschćowej drózy 18. — Arnoscht Reinhold Striegler w Lubiju, 82 lět; khowanje budźe jutře sobotu popołdnju w 11 hodźin w Zitawie.

Jězdny plan autowcje pósty
z Nowosalca-Spremberga = Wopakcje = Budestec do Budyšina

Płaći wot 15. meje 1933.

1	1a	3	5	7	Tarif km	Železniske přizamknjenja	2	4	6	8
3,54	6,56		16,17	†18,47		ze Žitawy do	12,41	16,33		2,16
5,05	7,47		17,13	19,27		do Nowosalca-Spremb. z	11,52	15,38		1,04
	6,14	9,51	16,23			z Drježdžan. Hl.dwór. do				
6,08	8,13	11,52	18,34			do Nowosalca-Spremb. z				
6,55	9,00	13,00	17,55	†20,15	0	z Nowosalca-Sprem., dwórn. do	11,35	15,18	—	0,50
6,57	9,02	13,02	17,57	†20,17	1	z Nowos.-Sprem.,Hornje torh. do	11,34	15,16	19,55	0,48
7,02	9,05	13,05	18,00	†20,20	1	z Nowosalca-Spr., Pufec k. do	11,32	15,13	19,53	0,45
7,05	9,10	13,10	18,01	†20,24	2	z Wopakeje, Hł. Blick do	11,29	15,10	19,50	0,43
7,07	9,12	13,12	18,06	†20,26	3	do *Wopakeje, Wencel z	11,28	15,09	19,49	0,41
7,10	9,15	13,15	18,10	†20,30		z Wopakeje, pósty do	11,26	15,06	19,47	0,40
7,14	9,18	13,18	18,14	†20,34	5	Wopakeje, Zn. wěnc.	11,22	15,02	19,44	0,37
7,18	9,21	13,22	18,18	†20,38	7	Wurbisa, hosćenca	11,17	14,57	19,39	0,32
7,22	9,25	13,28	18,22	†20,42	9	Wbohowa, hosćenca	11,14	14,52	19,34	0,28
7,26	9,28	13,29	18,25	†20,45	11	* Jiloc, Herb. Grych.	11,11	14,48	19,31	0,22
7,31	9,32	13,34	18,29	†20,49	13	Budestec, Hajnkow.	11,08	14,44	19,27	0,19
7,32	9,33	13,35	18,30	†20,50	13	* Hajnic, Weber. hosć.	11,07	14,41	19,26	0,18
7,35	9,36	13,38	18,33	†20,53	14	Rašowa, hosćenca	11,05	14,37	19,24	0,16
7,39	9,39	13,41	18,36	†20,56	15	Bělšec, hosćenca	11,03	14,34	19,21	0,14
7,42	9,41	13,14	18,38	†20,58	16	* Hornj. Kiny, „2Lip."	11,01	14,31	19,19	0,12
7,48	9,46	13,49	18,42	†21,01	19	* Budyšin, Wjeleć. dr.	10,57	14,27	19,15	0,07
7,50	9,48	13,51	18,44	†21,03	19	▼ Budyšina, dwórn.	10,55	14,25	19,13	0,05
7,51	9,52	13,55	18,48	†21,07	20	do Budyšina, Žitn. wiki z	10,50	14,20	19,08	0,00
9,00	† 11,43	°14,23	†18,59	†21,26		z Budyšina do	10,52	14,03	18,58	23,17
10,54	† 12,41	16,02	20,01	22,25		do Drježdžan, Hlo. dw. z	9,23	12,26	17,02	21,33
	10,56	14,08	19,02	†21,21		z Budyšina do	9,24	12,23	18,57	22,17
	11,29	14,42	19,34	21,41		do Lubija z	†9,05	11,52	†18,38	21,46

* Zastawa jenož po potrjebje. Železniske přizamknjenja bjez rukowanja
‖ Jenož wšědne dny, póndźelu hodźinu prjedy. ‖ Jenož njedźelu. † Spěšny ćah. o Jenož sobotu.

Z Budyšina do Budestec a Hornjeho Kumwalda.

S Budyšina	6.51	7.15		13.12	16.51	18.01	21.52
„ Dźěžnicy	7. 2	7.24		13.21	17.02	18.12	22.2
do Budestec	7. 7	7.29		13.26	17.08	18.13	22.8
‖ Budestec	7.13		8.52	13.29	17.09	18.55	22.9
„ Wjedrušic	7.19		8.58	13.35	17.15	18.31	22.15
„ Wbohowa	7.24		9.03	13.39	17.20	18.36	22.20
„ Koblizy	7.27		9.06	13.42	17.23	18.39	22.23
„ Kumwalda	7.35		9.15	13.51	17.32	18.49	22.38
„ Sěrj. Kumw.	7.40		9.20	13.57	17.38	18.55	22.43
do Hornj. Kumw.	7.47		9.27	14.03	17.15	19.02	22.50

Z Hornjeho Kumwalda do Budestec a Budyšina.

S H. Kumw.	5.09	6.39	7.54	9.58	13.39	19.20	22,21
‖ Sěr. Kumw.	5.15	6.44	7.59	10.04	13,44	19.26	22,26
„ Kumwald	5.28	6.52	8.07	10.25	14,09	17.48	19.37	22,36
„ Koblizy	5.34	6.58	8.13	10.31	14.15	17.54	19.43	22,42
„ Wbohowa	5.38	7.01	8.16	10.35	14.19	17.58	19.47	22,46
„ Wjedrušic	5.43	7.06	8.21	10.40	14.24	18.03	19.52	22,51
do Budestec	5.49	7.12	8.27	10.46	14.30	18.09	19.58	22,57
‖ Budestec	5.50	7.31	8.35	10.53	14.38	18.23	20 05	22,58
„ Dźěžnicy	5.57	7.37	8.42	11.00	14.44	18.29	20.11	23,05
do Budyšina	6.06	7.46	8.50	11.09	14.53	18.38	20.20	23,14

‖ Jenož wšědne dny. ‖ Jenož njedźelu.

Zo bych městna dostał za waggon
kachlow najnowšeho wuwjedźenja
předawam starše modele po najnižšich płaćiznach.
Joh. Miessner
na Žitnych wikach Telefon 3551/52

S Budyšina do Budestec a Wjelecjina.

S Budyšina	4.58	6.41	7.15	10.35	14.20	17.03	19.49	†23.27
„ Dźěžnic	5.07	6.51	7.21	10.45	14.30	17.12	19.58	†23.37
do Budestec	5.12	6.56	7.29	10.50	14.34	17.17	20.03	†23.41
‖ Budestec	5.13	6.57	7.29	10.51	14.35	17.18	20.04	†23.42
„ Noswodez	5.17	7.02	7.34	10.56	14.40	17.23	20.09	†23.47
do Wjelecjina	5.25	7.10	7.41	11.04	14.48	17.30	20.15	†23.55

Jenož wšědne dny. † Jenož sobotu a njedźelu.

S Wjelecjina do Budestec a Budyšina.

S Wjelecjina	5.51	8.33	11.35	15.16	18.10	20.53	22.17	†0.41
‖ Noswodez	5.57	8.30	11.42	15.22	18.17	20.59	22.23	†0.51
do Budestec	6.01	8.34	11.46	15.26	18.21	21.03	22.27	†0.56
‖ Budestec	6.03	8.36	11.47	15.27	18.23	21.04	22.28	†0.58
„ Dźěžnicy	6.09	8.42	11.53	15.33	18.29	21.10	22.34	†1.06
do Budyšina	6.17	8.50	12.01	15.41	18.38	21.18	22.42	†1.08

Jenož wšědne dny. † Sobotu w nocy a njedźelu.

Kóždy
z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin
je přećiwo stóhwkam ćělneho znjeboženja
z 1000 hr.
zawěsćeny!
Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Přikrywy na blido na sofa na diwan
přikrywy na sćěnu,
k meblam so hodźace,
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Wočny wumělc
zhotuje
wumělske woči
po naturje
sobotu 30. sept. 1933
pola
diplomowcho optikarja
Schmidta
Telef. 3387 na Kěžorskej drózy

Harfa
za dźěćikemšenja
je za 20 pj.
dostać w
Smolerjec kniharni
w Serbskim Domje

Garding
story, rolowy tunjo
diwan. a spanske přikrywy
w Budyšinje na
Zwonkownej Lawskej hasy 10

Listowe wobalki
z dźěćom a bjez njeho
podawa
Smolerjec knihićišćerња
z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

Rjana čehniwa
kruwa
blizko k čeleću je na předaj
w Boranecach čo. 13

Jsraelec rěznistwo
w Bukecach
porća tutón tydźeń
k žnjowemu dźaknemu swje-
dźenju wšitko čerstwe:
howjaze mjaso, tučne a libite punt po 45 pj.
swinjace mjaso (brjuch, łopatka a plecy) punt po 65 pj.
karrec a rjap punt po 75 pj.
ćelace mjaso pt. 60 a 65 pj.
sylcowe mjaso 4 punty 1. hr.
wšitke druhiny kołbasy 70 pj.
rubane howjaze a swinjace mjaso punt po 60 pj.
kaldony, płuca pt. po 15 pj.
łój, tuk a połć we mnohości

Zweřšne wumělske faldkate madrasowe **garding**

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Małe nawěštki w Serbsk. Nowinach maja wuspěch

76 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreiche
Deutsche Funkzeitschrift
Mit Gerätversicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.
Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

Wobyt so wudłači
čisto-křesćanske němske
předewzaće
Němcotre
nazymske poražaki
w kupnym domje
Max Herde
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy

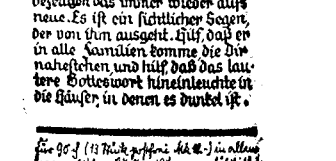
Drastowe tkaniny, jenobarbne, poražak	0.63
drastowe tkaniny, kaščikate, spodźiwnje tunjo	0.60
barchent za jaki, lěpša składnosć	0.39
barchent za jaki, čorny, spodźiwanje tunjo	0.39
barchent, swětły mustrowany, za spańske wobleki	0.39
płóčliwy somot, jenobarbny a mustrowany	0.95
kopřiwina, wosebite dźělby, 85 cm šěroka jenož	0.29
šlypfry za stopy, wšitke wulkosće, poražak	0.15
dźěćace šlypfry, podšite, jara tunjo	0.35
dźěćace pryncesne šlypfry, podšite, małe wulk	0.40
dźěćace pryncesne šlypfry, podš. z wumělskeju mału wulkosć	0.50
dźěćace spańske wobleki, podšite	0.95
dźěćace spańske wobleki, podš. z wumělskej židu	1.25
dźěćace norm. spódnje kholowy, małe wulk.	0.50
dźěćace spódnje kholowy, podšite wot	0.75
žonjace šlypfry, podšite z wumělskej židu	0.95
žonjace šlypfry, Bemberg-žida, lěpši poražak	0.95
žonjace pryncesne sukni-, podšite	0.95
žonjace pryncesne sukenje, charmeuse, poražak	1.75
žonjace pryncesne šlypfry, z wumělskej židu	1.50
žon ace normalne spódnje košle	0.95
žonjace spódnje taille, normalne, bjez ruk.	0.50
žonjace spódnje taille, podšite, bjez ruk.	0.75
žonjace spódnje taille, podšite, z ruk.	0.95
mužace normalne spódnje kholowy, čémne	0.85
mužace norm. spódn.e kholowy, wšitke wulk.	0.95
mužace spódnje kholowy, podšite wot	0.95
mužace normalne spódn.e košle	0.95
pacholace normalne košle, poražak	0.95
mužace normalne košle, poražak	1.25
mužace košle z kopřiwiny, šěroko šite	1.35
žon ace nohajcy, čorne, balnjane, tunjo	0.29
žonjace nohajcy, čista wolma, poražak	0.50
mužace zoki, balnjane, sylna twora	0.29

Łožowe šaty
hišće wosebje tunjo!

hlowaki, z kopřiwiny, šite	0.50
hlowaki, běłe, šite	0.50
hlowaki, pisane, šite	0.75
hlowaki, ze smuhateho płatu, šite	0.75
hlowaki, z damasta, šite	0.95
wupjerkowe hlowaki, šite	1.35
łožowe počehnjenja z kopřiw. za spód. posleśca	1.75
łožowe počehnjenja, spodźiwnje tunjo	1.95
łožowe počehnjenje, běłe, spodźiwnje tunjo	2.50
łožowe počehnjenje, pisane, spodźiwnje tunjo	2.50
łožowe počehnjenja ze smuhateho płata, tunjo	2.95
łožowe počehnjenje z damasta, tunjo	3.95
barchentowe łožowe płachty, tunjo	0.95

Meblowy Šołta
Před Sulešskimi wrotami (Lehmannec młyn)
Najwjetši wubjerk
lěhańjow, kuchinjow, bydlenjow, blidow, stólcow, pólstrowanych meblow
Wobhladajće sebi bjez kóždeho nućenja mój skład.

368 jězdn. kołow
hižo lětsa předach. Mój wulki wobrót dopokazuje, zo tež Wy jara přihódnje pola mje kupujeće. Přez 250 jězdnych kołow znamkow kaž Brennabor, Diamant, Göricke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakaće pola mje na składze. Najlěpje trajace rukowanje. Wobłačowanje dowolene.
Wulki skład narunańskich dźěłow. Tehodła wupowjedźenja najspěšnišo wuwjedu. Wobkedźbujće mojej wukładnej woknje na Hornčerskej hasy čo. 18.
J. Schiebaks, na Mužakowskej drózy 4

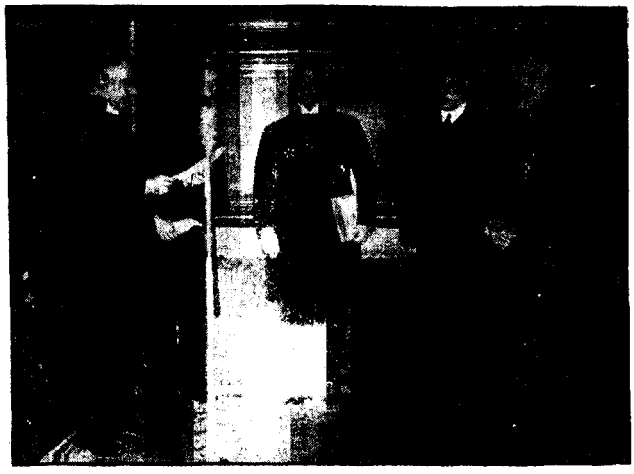

Für 90 ₰ (12 Mark postfrei 4.50 RM.) in allen evangelischen Buchhandlungen erhältlich!

Přiloha k čisłu 224

SERBSKE NOWINY

Pjatk 29. septembra 1933

Duchowne ministerstwo němšteje evangelisteje zyrkwje. Po zwjatočnym wuswolenju pruskeho krajneho biskopa Müllera za němšteho biskopa evangelisteje němšteje zyrkwje, tutón někotrych wjednikow zyrkwje jako zobustawy noweho duchowneho ministerstwa powoła, kiž dyrbi statneho biskopa podpjeracy. Na wobrazu widžimy woi lěwizy k prawizy: biskopa Hossenfeldera, biskopa dr. Schöffela, němšteho biskopa Ludwiga Müllera, direktora Webera a dr. Wernera, presidenta pruskeje generalneje synody.

Cyrkwinske powěsće

16. njedźela po zwj. Trojizy, 1. winowza 1933.
Powschittkowny žnjowy dźakny zwjedźeń.

S Budyšchina.

W M i c h a l s k e j zyrkwi rano ½8 hodź. Boże wotkasanje, němšce (farar Kapler); dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża słužba (wulki němski žnjowy zwjedźeń) se spěwanjom zyrkwinskeho chora a pschewodźenjom posawnow (farar Tischer). — Wutoru žonjace towarstwo pola Oty Hilbjeńa.

Krajnozyrkwinske sjednocjenstwo w Budyschinje w hibanju němskich schescanow pschi Pólnym hrodźiku 6.

Dźenża pjatk 29. septembra wjeczor we 8 hodź. rěcži knjeni s Gordonowa s Barlina wo themje „Wojowanje wo nowy spłah". Na tutu schromadźisnu zu wschitke žony a holzy wutrobnje pscheprošene.

Njedźelu 1. oktobra zwjasć dźeći a wjeczorna schromadźizna wupadnjetej. — Wutoru pop. w 4 hodź. schromadźizna za žony, wjeczor we 8 hodź. za muzow. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. za młode holzy. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisku hodźinu.

Schromadźizny swonka Budyschina: Njedźelu pop. we 3 hodź. w Kumwałdźe (zotra Emma), póndźelu wjeczor we 8 hodź. we Kumwałdźe, srjedu wjeczor we 8 hodź. w Bukopizach, pjatk wjeczor we 8 hodź. we Wulkej Dubrawje, pjatk wjeczor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy (zotra Emma). — Kóždy je wutrobnje witany!

S Barta.

Dop. w 9 hodź. němske kemschenje, potom zwjatočnosćzy pschi pomniku padnjenych, ½11 hodź. serbske kemschenje. (Zyrkwinska hudźba: a) zyrkw. chór: Khwalcže Knjesa! wot K. G. Gläsera; b) posawnowy chór: Wyschi kajcže Knjesej wschitkon zwět! wot Mendelssohna.) Sběrka k wołożenju nusy naschoje wožady. — Wutoru hač do schtwórtka wjeczor we 8 hodź. w zyrkwi němske pschednoschki ludoweho mišzionstwa (farar Riota s Rakez, farar lic. Ludwig s Budyschina, farar Ssykora z Wehrsdorfa). — Žónske towarstwo budźe hakle za tydźeń (10. 10.).

S Budestez.

Rano ¾8 hodź. ma farar Bójs serbske a ¾10 hodź. němske žnjowe dźakne predowanje. Dopołdnja ¼10 hodź. wopomnjeńka zwjatočnosćzy pschi cžestnym pomniku na Budestežanskim pohrjebnischczu, farar Bójs. Psched zyrkwinym durjemi sběra zo koletka k wołożenju nusy, k wojowanju pschečziwo hłodej a symje w naschej wožadze.

Póndźelu, kermuschu, ma farar Rößler-Minakakiti rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Sběrka za naschu zyrkej. — Srjedu wjeczor we 8 hodź. bibliske rozrěčowanje evangelskeho towarstwa młodźenzow. Schtwórt pop. ¼4 hodź. schromadźizna žónskeho towarstwa pola Kernicha, wjeczor we 8 hodź. towarstwo młodych holzow. Pjatk wjeczor we 8 hodź. biblisku hodźinu pola Ducžez w Kójšach.

S Bukez.

Dop. ½9 hodź. němske kemschenje. Zyrkw. chór: Bóh, stworičel zwěta, wot Schuberta. Posawnowy chór: Wschitko, schtož wodnych ma. Sběrka za naschu wožadu. Pop. ½3 hodź. kschcženske kemschenje. — Wutoru wjeczor ½8 hodź. žónske towarstwo pola Dietrichez.

S Budyschinka.

Dop. w 10 hodź. němska Boża słužba (farar Handrik-Porschisti). Sběrka. Wobsedźe zo pokazuje na ludowe mišzionske wjeczory w Porschizach.

S Hodźija.

Rano w 7 hodź. smjeje farar Wjesar němsku spowědź, farar Voigt we 8 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemschenje. Zyrkw. chór spěwa na němskim: „Herr, wie sind deine Werke so groß und viel", P. Gläser, a na serbskim: „Tebje, Božo, chwalimy", Peter Ritter, Posawnistojo wožady spěw pschewodźa. Sběrka k wotpomhanju synskeje nusy w naschej wožadze. Wot 12 hač do 1 hodź. zo zwoni. — Mjes Božimaj słužbomaj dopołdnja ½10 hodź. cžestne wopomnjenje lubych padnjenych psched pomnikom na pohrjebnischczu, s narěczu farara Wjesarja.

S Hrodźischcza.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża słužba. Sběrka k položenju nusy we wožadze. — Pothowanaj: Měrczin Jan, mandź. žyn dźěłaćerja Arnoschta Korle Herzoga, w Kortnizy, 5 m. 4 dny. — Handrij Duczmann, žiwnoscžeršti wumjeńkař w Skanezach, 75 l. 7 m. 2 dn.

S Huczinu.

Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Chór spěwa: Knježe, twoja dobrota dožaha tak daloko (Grell). Koletka za symišku pomoz.

S Khwaczizu.

Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske kemschenje a w 10 hodź. serbske kemschenje. Koletka. Wječspołdnju w 12 hodź. zwonjenje. — Pjatk, 6. oktobra wjeczor we 8 hodź. smjeje k. Hempel biblistu hodźinu we Wulkodubrawskej schuli.

S Klukscha.

Rano we 8 hodź. němska spowědź z Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske kemschenje. Sběrka za symišku nuzowu pomoz.

S Kotez.

Dop. ¾10 hodź. zhromadny zwjedźeński cžah do zyrkwje, w 10 hodź. němske predowanje, ½12 hodź. němske dźěćikemschenje z zyrkwinej hudźbu (wožadny farar). Swjedźeńska sběrka za naschu wožadu.

S Lupoje.

Dop. w 10 hodź. němska Boża słužba: Farar Rößler-Minakakiti. — Zyrkwinska hudźba. — Koletka. Po kemschach zwjatočnosćzy pschi pomniku za we wójnje padnjenych.

S Maleschez.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sběrka za wojowanje pschečziwo hłodej a symje.

Rěčnite wobskórźby a jich mzda

(We wschelakich rukopisach s doby mjes 2000 hač 1800 do Khrystušowcho naroda sdźerżane.)

(Skónczenje.)

„Ty, kotryž ty kralowskim kubłam pschedstejisch, mój knježe! Ty zu prawidło Egyptowskeje, a kóždy kralestwa po twojej woli jědźi. Ty zu pschichodny po Thocže, kotryž bjes rosdźěła žudźi. Knježe, daj mužej, kotryž chže wobskorźowaćz, z cžažom jeho žudnika. Njeswar na to, schtož dźenża hischcže njeje, a njeraduj zo dla teho, schtož dyrbi hatle jutrje pschińcz.

Schtož je za žudnika postajeny, njesmě mjehki być pschečziwo zwojim pschecželam. Sawěrno, moja wutroba je cžežka. Chže zo putnycz. Nazny je zo pschetorhnyl, a moje zolmy zo pschiwaleju. Njeziwym zwoje wody wjazy wróćo dźerżał. Wětriki rospuschczíwschi zo wot zwojeho cžišchcza wuzwobodźich. Swoje schaty zwym psched tobu wuplokał. Swym rěcžał a zym na tónzu je zwojim hubjeństwom! Schto je nětko twoja wotmołwa?

Hdže je cžłowjek, kotryž zo mi runja na scžerpnosći? Schtó ma telko thwile, zo pschińdže a sazo pschińdže, zo by psched tobu wobstorżował?

Sawěrno, nichtó njeje tak němy, zo njeby jeho k rěcženju pschinjeł, nichtó tak salpany, zo njeby jeho zbudźił, nichtó ta njeschibiciwy, zo njeby jeho zhibicziweho scžinił, nichtó tak sawrjeny, zo njeby jeho hubu wotewrił, nichtó tak njewědźiwy, zo njeby jeho mudreho, a nichtó tak slaby, zo jeho njeby zortniwego scžinił.

To zu darmo, zo by zo sko wukorjenił. Potajkim je dobrych radźićelow trjeba, kotrež runja wumějcam samoja, wěrnosći a pschirodźe twórbu spožicz a wotcžatu hłowu sazo na jeje tył zadźicz."

*

Thuenanup pschińdže pak wosmy ras a rjekny: „Ty, kotryž kralowym kubłam pschedstejisch, mój knježe! Schtož je nahrabny, zo samota, a nahrabnik budże nusu cžerpicz. Hlej, zy nahrabny, a to njeje s twojim powołanjom. Rubišch, a to njeje k twojemu lěpschemu.

Hlej, maisch wschcho dosć, schtož potrjebasch. Njetrjebasch z hłodom mrěcz. Ale twoji radźićelja rubja, kradnu, a zu tola pschisitajeni, zo bychu pschecžiwo jebanjstwu sakrocžili.

Sawěrno, wobstorżujo žaneje bojosćze njesmaju. Ty pak pschezo hischcže moju wutrobu njesmajesch, kotryž mi njewotmołwisch, kaž wjele też zkorżu.

Maisch pola w płodnym kraju a žita na zwojich polach a khlěb se zwojeho žita, a twoje brózmje zu napjelnjene. Twoji radźićelja cži mnoho pschipokazuja, ale bjerjesch zebi hischcže wjazy. Njeje to rubjeznistwo?

Budź sprawny dla Thota, twojeho Boha a jeho sprawnosćze dla, ty pižadło w jeho ruzy, ty jeho pižmo a jeho žudobje a noscherjo jeho kłowow, njewopuschcžisch-li pucz prawdy.

Sawěrno, derje je, zy-li dobry, ach tak dobry. Prawo traje wěcznje a pschewodźa teho, kotryž pschewodźesche też je, zwěrnje do wěcznosćze. Pohrjebany a pothowany, njebudże twoje mjeno na semi wuhaschane, a wěcznje budźa na tebje spominacj twojeje sprawnosćze dla. Tatle rěcži Bóh. Sawěrno, wěcna waha žaneje wopaczneje měry njepokasuje.

Njech zym někto za, kotryž tu psched tebje stupi, abo schtož też hewak, wotmołwi, wobroćzi-li zo na tebje a twoja wotmołwa njebudź mjelcženje. A nadběhujesch-li cže, saplacz jemu je zamjenym.

Hlej, zy strowy a njemócženich zo z thoroczju samołwicz. Cžehdźa njejzy rjane złowa depscheńk, kotrež je erta Reja pohładźeju: „Rěcz prawje a zwěrnuj prawje, pschetoz mózmej stej prawo a wěrnosć, wulej a wěcznej. Jo by zo sprawnosćz też tebi stawała a cže k wěcznej krašnosći pschewodźała."

*

Jako Tuenanup na to dźewjaty ras psched Renšija stupiwschi wobstorżowaschc, wón rjekny:

„Ty, kotryž tubłam krala pschedstejisch, mój knježe! Zasyk cžłowjeka je, kotryž waži. Wón pokasuje, schtož pobrachuje. Khłostasch-li teho, kotryž zebi khłostanje zasłuži, budźa cže thwalicz jako wahu sprawnosćze.

Ssudź bjes rosdźěła a w zwojej sprawnosći njedaj zo pohnuwacz. Njebudź zlepy, hdźeż zy zpóznał, a wocži dźerż wotewrjenej pschečziwo temu, kotrehoż widźisch. Njewotpokaj nikoho, hdyż psched tobu zkorżi! — Njepośluchaj na hłoz zwojich radźićelow a daj mi mój žud!

Sawěrno, schtož wobstorżbu njeslyschi, budźe zam zasłužbjeny.

Hlej, zym psched tobu zkorżił, ale ty njeslyz mje wuslyschaś. Anubis mje wuslyschi, Bóh zmjercže, psched kotrehoż stupju!"

*

Tak Thuenanup woteńdże. Ale Renši, zyn Merua, dweju cžłowjekow za nim pósla, zo byschtaj jeho wrócžo pschiwjedłoj. Thuenanup wěrjesche, zo chędża jeho dla jeho rěcže wuschikacz a rjekny: „Kaž lacžny za wodu, kaž cže cžerka hubje za macžerje mlokom, tak wołam za zmjercžu, zo by mje wumóžita!"

Tuž Renši k njemu rjekny: „Budź bjes stracha, muzo je wěsty, njedyrbiśch wot nas woteńcz!"

Thuenanup pak wotmołwi: „Potom dyrbiśch mje zyscžicz do wschcho wěcznosćze!"

A Renši znapischeżiwi: „Sawěrno, dyrbiśch tudy wostacz, a dźaz tebi saplacžicz, schtož zy rěcžał."

Tuž Renši napisacz da, schtož bě Thuenanup dźeń wote dnja słorżił. A rólu wón na jeho majestotscz trala Reb'aure pósla. Tón pak zo nad sreczinymi złowami bóle wjeselesche dyžli nad wichtikimi pokładami traja a rjekny k Renšijej: „Szymo Merua, žudź, kaž zo cži dobre jda."

Tu Renši Thuenanupej k zebi pschińcz da, zo by jeho pschi tralowskim dworje dsjerżał. Meret, jeho žonu a jeho dźěći do Egyptowskeje pschinjedźechu z zołtym jeho zwójstwom. Dekutinecht pak dyrbjesche wožoły wróćicz, a Thuenanup wschitko dosta, schtož bjesche wobsedźał. jtz.

S Minakaja.

Rano we 8 hodź. němska Boža žłužba. — Zyrkw. hudźba. — Koletka. — Po kemšachach žwjatočnosćej pśihi pomniku ja we wójnje padnjenych. — Pop. w 5 hodź. žerbska Boža žłužba se spowědju a ſ Božim wotkasanjom pola Bórnez w Khróźce. — Wutoru 3. oktobra, pop. ½5 hodź. khromadźina jónskeho towaŕstwa w Adolfskej hěcje.

S Njeswaczidła.

Rano we 8 hodź. němska ſpowědź, dop. w 9 hodź. němska Boža žłužba ſ kemšithodom naśich towaŕstwow. (Sastup jenoź pod wěžu). ¾11 hodź. němska Boža žłužba w Sarěcźu. (Sběrka ja nuju we wozadźe).

Wot 3. hacź 6. oktobra łóźdy wjeczor we 8 hodź. w Njeswaczidłskim Božim domje pśihednośći ludowcho misijonstwa: wutoru rěcźi pokładnik na banzy k. Grunewald ſ města: Evang. khćesćijan w nowej ludowej zyrkwi; žrjedu k. faraŕ Ssykora ſ Wernarjezy: Spodźiwna wójna a spodźiwne dobyće; ſchtwórtk k. faraŕ Franka ſe Schěrachowa: Stara biblija w nowej Němskej; piatk k. faraŕ Ssykora: Žyłe wotdźělenje njech poſłuchja na mój komando! K prěnim tśom pśihednośćam ſu pśiſprosćeni mužojo a žony, k ſchtwórtemu pśihednośćkej młodźina pśiches 14 lět naſcheje wožady.

S Nožaczij.

Dop. ½9 hodź. němska žwjedźeńska Boža žłužba. Sběrka ja wotwobroczenje hłoda a ſymy.

S Barſchij.

Rano we 8 hodź. němska Boža žłužba. Zyrkwiniſti a poſawniſti thór žobuſtutkujetaj. Wſchitke towaŕſtwa a organiſazije we wožadźe śmeja kemſchithód; po Božej žłužbje žwjatočnosćej pśihi gmejnſtim pomniku ſa we wójnje padnjennych. Dop. w 9 hodź. dźěćźikemſchenje ſa młódſche dźěćźi w Boſchezach. — Wutoru, žrjedu a ſchtwórtk śmějemy we 8 hodź. w Božim domje ludowe miśijonſke wjeczory. Wutoru rěcźi k. faraŕ Ssykora ſ Wjernarjez wo: Jene dźiwne bźdźenje a dobyće. — Žsrjedu k. faraŕ Franka ſe Schěrachowa wo: Stara biblija w nowej Němskej. — Schtwórtk k. prokuriſt Grunewald ſ Budyſchina wo Evangeliki khćesćijan w nowej ludowej zyrkwi. — Wožadne žónſke towaŕſtwo budźe ſakle ſchtwórtk 12. oktobra.

S Nakeź.

Dop. w 9 hodź. němſka, ½11 hodź. žerbſka Boža žłužba. Sběrka. — Póndźelu rano we 8 hodź. raŕſcha wutrnoſć.

S Wóßlinka.

Rano we 8 hodź. žerbſke, dop. ½10 hodź. němſke ſemſchenje. Koletka.

S Wósporka.

Dop. ½9 hodź. wotcźdu wſchitke ſwjaſki a towaŕſtwa ſe zyrkej wožadu wot Tśelerinje do zyrkwje, ½9 hodź. žnjowe dźakne prědowanje ſ zyrkwinej hudźbu, (wožadny faraŕ). Sswjedźeńſka sběrka. Cźeſtne wopomnjanje pśihi pomniku w Bernawje (kantor Seibt). — Pop. w 2 hodź. khćesćenje w zyrkwi (wožadny faraŕ). — Khćesćeńſke roswucźowanje ſa dźěćźi wupadnje.

Žiwjenje a waśnja južno-afrikanskich domorodnych

Jara ſajimawa ſa europſke wopſchijećeje je žiwjenje domorodnych w zuſnych dźělach ſemje, tak na pśikład Kuangarow w južno-nawjeczornej Afriki. Tónle ſplah e pśichirunawajo jón ſ druhimi afrikaniſkimi domorodnymi ludami jara primitiwnje žiwy. Powſchitkownje je 80 hacź 100 Kuangarow ſhromadnje w jenom tak mjenowanym traku žiwych. Jich kwaſne nałožti žu jara ſpodźiwne. Tak rucźe hacź je hołza do žentwy łhmana, ju do wośebitcho pontota dowjedu, hdźeź je wona měźaz dołho wot ſwěta dołpolnje dźělena. Puſchcźa-li ju ſ tuteje jatby, ji w'chu draſtu, kotruź noſche'che, wotewſaja a žwójbſke nana pśihipóſćelu, kotraž ju jako dopomnjecźe thowa. Hołza doſtanje nowu draſtu, a pśihichodnjeho muža dowjedu do krala. Kwaſne wokrjady w tym wobśteja, jo nawoźenju a njewěſtu po zyłym cźěle ſe ſtótnym abo roſtlinſtim tukom nama'aja, kotruź je ſe žoltej ſemju namẽſchany. Kóždy wodny ſmě žebi po chjnzcźu žonu jeneho ſ pśihiſłuſchnych ſplaha wožadacź. K tutemu ſamérej žo pożelniju wupóſćelu. W njewobkedźbowanym wokomiku jónſku ſ tukom poſtbadźaja. S tym žo jónſka nu'uje, žwojeho muža wopu'chćijcź a žo do krala wodyka podacź. Wodnjej dyrbi jaloſćiku dacź, ſo by tuk narunała, kotruź je ja nju nałożił. Po'howaju-li morweho, potom cźěło hacź na nekotre parlowe ryeźaŕ'u wuſkleku a ſ tukom nama'aja. Potom noſy ſhibnow'chi k žiwotej pśihiwa'aja, a ſ wobliczom k wjeczoru położiw'chi, cźěło pohrjebkaja. Po pożmjertnej žwjatočnoſći a rozdźělenju ſawoſtajeńſtwa je morwy doſpołnje ſabyty. Kuſtaŕ'zo „doktorojo" maju na Kuangarow wułkeho wlima. Woni jédy p'chihotuja, djaboły ſahnaja, thorch dohladaja a žu pśichi w'chittich wobrjadach ſ hłownej wośobu. Powſchitkownje mjes domorodnymi wjele njepołoſnoſcźe a ſwady jawinuja. Chźe-li kuſtaŕ'i doktor paducha abo druheho ſłótnika iwe'cźicź, potom wón nóž žehlowy ſcźinjiwſchi na ruzy wocźehnje. P'chi tym wón mjeno tamnych ja-woka, kotruź žu njeſłuchu podhładni. Muž, p'chi kotrehož mjenje žehlowy nóž na ruzy kuſtaŕa ranu jawinuje, je winowaty. Winowateho hnydom ſtonźuja abo na druhe wa'chne 'hłoſtaja. Teź nješchto podobne kaž Boži žud ſnaja. Podhładnych nu'uja, jeb, kotryź je ſu kaŕ pśichitowaŕ, picź abo wobe ruzy do ſtropa tylnjeź. Njewaparíli žo podhładny, potom je njewinowaty. Sa bychu djabola jahnali, kuſtaŕ ſtwawjaju wołazu wutrobu nad hłowu pazienty dźeržı, ſo by jeje trej jeho hłowu a cźěło maćzała. S banjojcźu kuſtaŕ potom wſchelake pohiby cźini, 'o by p'checźa ſleho ducha, ſwjetſcha ſemſkeho p'chiwuſkeho, ſkenił. Nimale ſtajnje žebi ſky duch žada, ſo ma ho howjado ſaréźaćź. Tak rucźe hacź je žo to ſtako, je pazienta wuſtrowjeny. W pśedawſchich cźaſach cźłowjekom woprowachu, ſo bychu žebi deſchcźik wuproſyli. Dźenża, hdyž tole žadźawe, waſchnje wjaz njeczerpja, žo Kuangarojo ſ tym ſpokojeja cźorne howjado město dźěćźa woprowacź. jw.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Ausgabe der Reichsverbilligungsſcheine für Speiſefette (Fettkarten) für den Monat Oktober findet im Landhaus, Schloßſtraße 10, Erdgeſchoß, ſtatt:

I. Für Invalidenrentner und Invalidenwitwenrentner:
Buchſtaben A—L, Montag, den 2. Oktober 1933, 8—11,30 Uhr,
Buchſtaben M—Z, Dienstag, den 3. Oktober 1933, 8—11,30 Uhr,

II. Für Invalidenwaiſenrentner, Unfallrentner und Empfänger von Renten der Angeſtellten- und der knappſchaftlichen Penſionsverſicherung und

III. a) für Empfänger von Vorzugsrente nach dem Anleiheablöſungsgeſetz,

b) für Perſonen, deren Einkommen den Richtſatz der öffentlichen Fürſorge nicht weſentlich überſteigt,

c) für kinderreiche Familien mit vier (der Witwen mit drei) oder mehr unterhaltsberechtigten minderjährigen Kindern,

d) für Anſtalten der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege für die in ihnen in geſchloſſener Fürſorge untergebrachten Perſonen,

e) für Anſtalten und Einrichtungen der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege, die in halboffener oder offener Fürſorge Minderbemittelte unterhalten:

Mittwoch, den 4. Oktober 1933 8—11,30 Uhr.

Vorausſetzung für den Bezug des Reichsverbilligungsſcheines iſt, daß die beſtehenden Beſtimmungen erfüllt ſind, insbeſondere Bedürftigkeit vorliegt.

Empfänger, bei denen die Vorausſetzung für die Gruppeneinteilung nach I, II und III gegeben iſt, erhalten den Reichsverbilligungsſchein nur einmal.

Die Abgabe der Fettkarten erfolgt:

Zu I und II nur gegen Vorzeigen der Poſtausweiskarte und des letzten Zahlungsanweiſungsſcheines,

zu III nur gegen Vorzeigen des letzten Zahlungsanweiſungsabſchnittes, Einkommenſteuerbeſcheides, Familienbuches und Perſonalausweiſes.

Für die Empfänger von Verſorgungsgebührniſſen nach dem Reichsverſorgungsgeſetz und ihre Hinterbliebenen werden die Reichsverbilligungsſcheine am Tage der Ausgabe nachmittags, im Landhaus, 1 Treppe, ausgegeben.

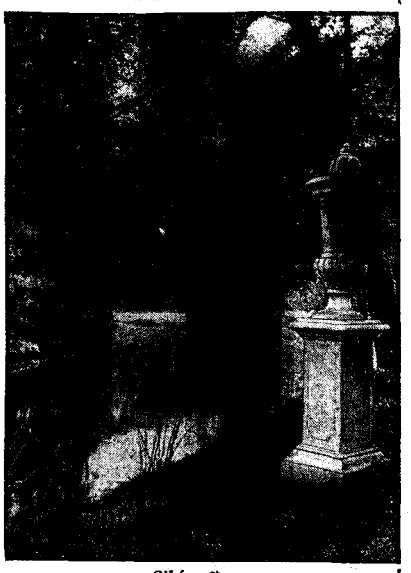
Fällig am 5. 10. 1933: Steuerabzug vom Arbeitslohn für Arbeiter, Lehrlinge und Gehilfen der Land- und Forſtwirtſchaft (für die in der Zeit vom 16. bis Ende September gezahlten Gehälter und Löhne).

Fällig am 10. 10. 1933: Bürgerſteuer (Reſt).

Fällig am 10. 10. 1933: Umſatzſteuer — Vorauszahlungen und Vorauszahlungen für den Monat September — des 3. Kalendervierteljahres 1933 (Schonfriſt bis 17. Oktober 1933).

Fällig am 20. 10. 1933: Einkommen — und Körperſchaftſteuer — Abſchlußzahlungen — Grund der Steuerbeſcheide vom September 1933.

Fällig am 20. 10. 1933: Steuerabzug vom Arbeitslohn, Arbeitslöſenſteuer, Ehegattenzuſchlag der Lohn- und Gehaltsempfänger (für die in der Zeit vom 1. bis 15. Oktober 1933 gezahlten Gehälter und Löhne pp.

Liſcźe pada.

Rjany wobras ſ parka w Sanſouci, kiž w kraſnej naſymſkej pyſche ſteji.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 29. septembra 1933.

Wćerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,777	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	13,67	100 čěskosk. krónow	12,435
100 šwajc. frankow	81,17	100 franc. frankow	16,40

Barlinſka burſa běźche wećera jara měrna. Wſchitko cźaka na roſkaz wo pśichſtupnje makleraw, kiž ſu ſobotu woczakuje. Tola powſchitkowna tendenza běźche njeźiwaźy teho pśichcźelna. Kurby akzijow ſu trochu ikrucźichu. Na wikach rentowych liſcźinow wóſtoćej a ſtajnoſcź trochu popuſchcźichu.

Barliniſke produktowe witi poſtiśachu wećera haniſnu wobraz kaž dotal. S cźołmom pśichwiećeneho žita běźche doſcź na wikach. Mlinu derje kupowachu. Wowſ mjeźeche ſtajne wiki, jeho płacźiny ſu dźeržachu. Pola jećmjenja ſu wyſoke płacźiny žadachu, tola ſu njeplacźachu.

Wećera płacźeſche w Barlinje zentnaŕ

pśichcźiny: 9,05—9,15 (8,90—9) hr., rožki: 7,15—7,25 (7,10—7,20) hr., jećmjenja, naléźnjeło: 8,80—9,30 (8,70—9,30) hr., naſypnikeło: 7,50—7,90 (7,45 hacź 7,85) hr., womſna: 6,90—7,30 (6,75—7,15) hr.,

Witi w Lubiju.

Pśećenja płacźeſke 8,50—8,75 hr., rožka 6,90—7,10 hr., jećmjeń, naléni 8,25—8,75 hr., naſypnki 6,90 hacź 7,10 (6,70—6,90) hr., womſ 6,30—6,50 (6,10—6,90) hr., běrny 2,20—2,35 (2,30—2,50) hr., ſyno 2—2,30 hr., błonow.) maſcźna mlećna 80—90 pj., muka, pśećenična 15,50 hr., rjana 12 (11,75) hr., worunby, pśećenične 5,40 (5,20) hr., rjane 5,20 (5,10) hr. Butra, ½ punta 70—75 (70—78) pj., jeja 11 (10—11) pj., twaroh 20 (20—25) pj., běrna 3 pj., kał. bźdź 5 pj., cźerwjeny 7—8 (6—8) pj., łakowa 10 pj., jedźna łoboda 12—15 (10—15) pj., hrjadojny 5—6 (5—10) pj., łotrasi 5 pj., porej 15 pj., kórki 18—25 (20—25) pj., tśibuła kał. 15 pj., zeldła 10 (7—10) pj., bunc 20—25 pj., tomaty 10 pj., ſłotej 5 pj., radiſki 10 pj., tśerwjeń 8 pj., jabłuka 5—25 pj.

Witi w Nowjomu.

Pśećenja płacźeſke 8,50—8,80 (8,40—8,70) hr., rožka 7,20 (7,10—7,30) hr., jećmjeń, naléni 8,20—8,50 hr., naſypnki 7,10—7,30 hr., womſ 6,25—6,50 (6,20—6,50) hr., muka, pśećenična 18 (17) hr., rjana 11 (10,75—11,50) hr., worunby, pśećenične 5,50—5,75 (5,30—5,50) hr., rjane 5,50—6 (5,50—5,90) hr., ſyno 2,25—2,50 hr., błonu, ſkótna 1,30 (hr., ł łaſkowa 1 hr., běrna 2,50 hr., butra 1,50 hr., jeja 10 pj., kał. bźdź 6 pj., 6—9 (7—9) pj., hrjadojny 15—10 pj., jedźna łoboda 10—15 (15) pj., zybła 10 pj., kórki 15 pj., morchej 8—10 pj. Proſata 9—15 hr., běhaſi 25 (30) hr., huſy, młode, punt 75—80 pjenježkow.

Witi w Khćesćebuzu.

Mjaſo płacźeſche, howjaze 60—80 pj., cźelaze 60 hacź 90 pj., ſkopjaze 90—100 pj., ſwinjaze 70—100 (65 hacź 90) pj., jeja 10 (9—10) pj., butra 1,40 (1,35—1,40) hr., twaroh 25 pj., łany wołi 1,10 hr., liny 80—100 (60 hacź 110) pj., ſcheźuki 95 pj., łarwy 90 pj., hołbje, młode 40—80 pj., kury, žywe 1,80—2,50 hr., ſhapowy, žywe 2—3,50 hr., kórki 12—13 (15) pj., kokroši 15—20 pj., morchej 7½ (10) pj., jedźna łoboda 15 (20) pj., kał. bźdźołoty 30—60 (25—60) pj., cźerwjeny 10 pj., běły 7½ pj., wirſingowy 10 pj., bunty, ſelene 20—40 (25—30) pj., ſłotej 7½ (5) pj., měrnik 20—25 (30) pj., khrěn 25—30 (25—35) pj., radiſki 5 pj., zybła 10 (8—10) pj., kulerepa 10 (7—10) pj., brěny, zentnaŕ 2,50 hr., punt 3 pj., jabłuka 8—25 (10—25) pj.

Płacźiny w ſpinkach ſu płacźiny tydźeńſkich witowych łóźeń pak žane naſpomnjene njejſu, ſo njepchemenicźu.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymio po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

	Płacźiny po złotej hrivnje.				
	28. 9.	27. 9.		28. 9.	27. 9.
Pśećenica	181-183	181-181	buny	—	—
roſka	143-145	143-145	woka	—	—
jećmjeń nat	—	—	módre łupiny	—	—
jećmjeń	150-158	150-158	žołte łupiny	—	—
wows	138-146	138-145	zeradella	—	—
kuʻurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pśećn. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosuſk	16,6-16,7	16,6-16,7
rjana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	ſuch. truhanč.	9,50-9,75	9,40-9,50
pš. wetruby	11,1-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruſki	13,8-14,0	13,8-14,0
rjane „	10,0-10,2	10,0-10,2	ſyno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,45
raps	—	—	rjana ſtoma	0,40-0,60	0,40-0,60
hróch, Viktor	36,0-41,0	36,0-41,0	pšenź. „	0,35-0,50	0,35-0,50
lane ſymio	—	—	wowſna „	0,40-0,55	0,35-0,50
pjeluſki	—	—	ječna „	0,40-0,55	0,35-0,50

Płacźiny rěznecho ſkotu na Drježdźańskich ſkótnych wikach.

28 septembra

— wol. 16 byk, 5 kruw., — ialoje, 562 ſelat, 113 wowc., 355 ſwini.

Płacźiny za

ſelata: 1. 38 43 2. 33—36, 3. 27—32, 4 24—26;

ſwinje: 1. 50—52, 2. 48—50, 3. 45—46, 4. 43—44.

Za wobſah zamołwity: A. Dušman w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaći měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej Zastawnje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čłoweho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdy... z 98 za Žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom Arjej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so baney hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje přihrodźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 225 | Budyšin -- Sobotu 30. septembra 1933 — Bautzen | Lětnik 92

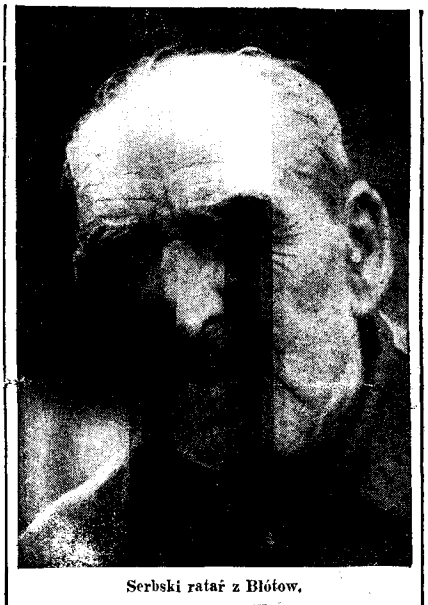
Žnjowy dźakny swjedźeń

Stań a dźi na polo, tam chcu ja ſ tobu rěčeć!“ tute słowa je Bóh k prorjecu Ezechielej rěčał a Ezechiel stany a dźěſche won na polo a tam wuhlada kraſnoſć toho Knjeſa. Tak rěči k nam ſwjate pismo wo Božej stwórbje. A tute ſamſne słowa pſchiwoła němſke knjeſtwo dźenſa němſkemu ludej. Won na polo dyrbja hicź, tam budźe Bóh ſ nimi rěčeć a tam budźa woni wuhladać kraſnoſć toho Knjeſa. A tuta kraſnoſć Knjeſa rěči k němſkemu ludej wo Božim zohnowanju, dopomni jón na wulkotny dar Knjeſa, kiž je naſchemu ludej wobradźił, na ſwój wſchědny chleb. Niz jenoż, ſo ſmy w Knjeſowej modlitwje prohnyli, „Naſch wſchědny chleb daj nam dźenſa“, nź, też dźakować ſo jemu chcemy ja to. Žnjowy dźakny ſwjedźeń ſłuſcha Bohu, jemu mamy ſo dźakować ſa wſchitko, ſchtož je nam narość dał. Tak budźemy dźenſa ſ pſalmiſtu ſpěwać: „Ty maſch hory ſ wyſoka dele a nažnjeſch ſemju ſ płodami, kotreż ſtworiſch. Ty činiſch, ſo trawa ja ſtoł a žito luſtom k wužitkej, ſo by chleb ſe ſemje naſtał.“ Niz jenoż bur ma winowatosć, ſo Bohu ſa njebjeſki dar dźakować, nź kóždy ſtacjan dyrbi ſo na tutym dnju dopomnić, ſo je Boža mila ruka nad nim hnadna była a jemu wſchědny chleb narość dała.

W pośledniim czaju wſchak pſchewoſtajeſche ſo dźak ſa Boże žně jenoż burej a zyrkwi. Lud, kiž w městach bydleſche, běſche ſo ſe ſwiſka ſ pſchirodu a Bohom dožyła ſhubił. Sa njón běſche bur jenoż pſchelupz, kiž jemu wſchědny chleb pſchedawaſche. Nětko ma lud nowych wjedniſkow, a tuchi wjedu jón ſajźo wróćo na Božu ſchcźěžku. Kaž proſeta piſche, ſo je jemu Bóh pſchikaſał, won na polo hicź, tam dhe ſ nim rěčeć, tak je naſch ludowy kanzler też nětko ludej toſamſne pſchiwołał. S městow ſo dźenſa na wſy won podadźa a tam hromadźe ſ burſtim ludom žnjowy dźakny ſwjedźeń woſwjeceja. A ſ tym budźe němſti lud ſwój ſwiſt ſ burſtwom wuſmacź. Bur, wot Boha poſtajeny, ludej wſchědny chleb ſdźerżeć, je prěni ſtacjan a ma ſwjatu winowatosć dopjelniś. Jemu ſłuſcha na druhim městnje dźak ſa wſchu próu, kiž je w ſaſdźenym kčeże w ſajimje luda nakoſował. Bur njeje jenoż wikował a jeli ſmy jeho w ſaſdźenym czaju ſa to měli, ſmy na wopaczným puću byli. Jeho ſwjatu nadawk je, naſch lud ſeźiwiś. Hubjenje by ſ naſchim němſtim ludu ſtejało, by-li bur po pſchekupſkim waſchnju dźěłać chcył. Spominamy jenoż na to, ſchto by Boži chleb płaćiś dyrbjał, by-li bur ſebi ſwoje dźěło kaž druhe ſtawy po hodźinach ſaplaćiś dał. Tak pak ſłuži wón zylemu ludej a próſuje ſo we porcje ſwojeho wobličza, ſo njeby lud trjebał hłoda tradać. Sa to ma ſo jemu ſjawnje dźak wuprajiś.

A pod tutym heſłom ſteji dźenſnjiſchi žnjowy dźakny ſwjedźeń. Naſche knjeſtwo je hłubinu, kiž mjes burſtwom a měſchčanami wobſtejeſche, wotſtronilo. Na dźenſnjiſchim dnju ſawdawaju ſebi ruzy a wobkrucja ſebi ſolidarnoſć w ſtutku ſa ſakhowanje naroda. Tak budźe prěni króć žnjowy dźakny ſwjedźeń ſe ſwjedźenjom zyłeho luda, niz jenoż burſtwa. Wulkotne ſu kroczele, kiž je naſche knjeſtwo w ſaſchłych dnjach ſa burſti ſtaw činiło. Do noweho ſtatneho ſeźiwjeńſkeho ſtawa je ſo burſti ſtaw wutworił, dokelž może jenoż jako tajki ſwój nadawk ſa ſeźiwjenje a ſakhowanje naroda dopjelniś. Dźenſa tutón ſtutk ſwoje króntwanje dóſtanje. Adolf Hitler budźe burſtich póſłankow pſchijeć a potom na horje pola Hamelna k ludej a burſtwu porčeć. Tuta hora, kiž běſche hižo ſtare woporniſchćo Germanow, budźe ſwědk ſtatneho akta, kajtiž hiſchcze ſwět widźał nje. Pół milijona ludu ſo tam dźenſa ſeńdźe. 220 wołebitych cźahow budźa k pſchiwożenju luda trěbnych. Wot ſchěſć dwórniſchćow koło wokoło hory ſo dołhe cźahi kaž progeſijony na horu poćahnu, ſo bychu ſwědki ſwjatoczneho ſtutka byłe. Hižo dwě njedźeli dołho dźěła 600 rjemjeſlnikow a 1800 dobrowólnych dźěłaczerjow na twarje tribunow a druhich pſchihotach. 1200 cźeſtnych hoſći a 800 nowinarjow budźe pſchitomnych. Sſkowa němſkeho kanzlera a burſkeho wjednika Wałtarja Darréa ſo pſches radio po zyłej Němſkej roſchěrja. A wulkotnje ſo dźeń też wſchudźe druhdźe w němſkim kraju pſchewjedźe. Hižo rano ſo wſchudźe hudźbne konzerty wotměja a dźakne kemſchenja tomu ſłuźeja. Popołdnju ſo wulke cźahi ſarjaduja a burſzy wjednizy k ludej porčźa. S městow wołebite cźahi, cźežite auta a autobuźy lud na kraj ſwoźa, ſo móhli wſchitzy tutón dźeń hromadźe ſ burom wołwjeceźić. Wokoło ſcheſcźich pak dalokorčźaki wſchudźe rěčź kanzlera a Wałtarja Darréa pſchenjeſu. Wſchudźe, też w najmjeńſchej wjeſy budźa pożełstwo němſkeho kanzlera ſa burſti ſtaw ſłyſchećź.

My pak chcemy kóždy to ſwoje k ſwjedźenjej pſchinoſchowaćź. Domy chcemy wupyſchćiś ſ khorhojemi a zyrkwje ſ Božimi darami a ſo na Božich ſłužbach wobdźeliś w ſamſnej bohatej liczbje kaž popołdnju pſchi wſchitkich ſarjadowanjach. Tak wopokaſamy też kóždy po ſwojim waſchnju, kak ſo ſolidarni čujemy ſ knjeſertſtwom a jeho wjednikom, kiž tak wulke ſkutki ſa burſti ſtaw pſchewjedźe. A rad chcemy mały wopor pſchinjeśeć ſa tak wulkotny ſkutk. Njech placi też ſa naſ wſchitkich ſłowo: „Ničo ſa naſ, wſchitko ſa wótzny kraj!“ L.

Serbski ratař z Błótow.

Politiski tydźeń

Tři wulke wěcy naſ tutón tydźeń na politiſkim polu ſajimuja. To je najprjedy wulke powſchitkowny žnjowy dźakny ſwjedźeń, potom proſeć wo ſapaleſtinje w němſkej ſjednoćenej pſched němſkeſtatnym ſudom w Lipſku a ſkónčnje jednanja a wuradźowanja pſchi ſkładnoſći ſthadźowanja rady Swjatſka ludow w Genfje. Prěniſchi podawk, powſchitkowny žnjowy dźakny ſwjedźeń naſ wěſo, dokelž ſmy ratařſki lud, nanajbóle ſajimuje. Sćmy tola njepotrjebnje najbliſniſcho na nim wobdźeleni. Lětſa budźe ſo žnjowy dźakny ſwjedźeń nětko zyle hinak ſwjeśeć, hač ſmy to w ſaſdźenoſći ſwjeśeli byli. Prjedy ſo měſchčenjo ma'o wo burſtwo, jeho cźeže a też jeho domkhowańku ſtarachu, khiba ſo bychu ſa kuſkom ſłódneho tykańja hłodźili. Nětko pak je revoluzija też w tutym naſtupanju wſchitko dokładnje pſcheměniła. Ratař ſe ſwojim dźełom, ſwojej radoſću nad bohatymi žnjemi wjazy ſam njeſteji. Zyły lud ſa na njeho dopomina, na jeho próu a dźěło, ſ kotrejž zyły lud ſeźiwja. Na tomu ſamſnym pěſnim wulkim powſchitkownym žnjowym dźakanym ſwjedźenju budźe ſo wołebje burſti ſtaw cźeſećiś a pohódnoſćeć, kaž ſebi to jako ſdźerżeć a ſeźiwjeć luda ſaſłuži.

Měſchčenjo ſ cźrjódami na wſy pſchijědu a ſ ratařſkim ludom ſhromadnje domkhowańku ſwjerca. Nawopak ſo też wjeſnjenjo do nětkow podadźa, měſchčanam rjane žnjowe ſwjedźenje wuhotowaćź pomhaja. Tak dyrbi ſo ludowe ſjednoćenjeſtwo pěſtowaćź a ſkrucźeć. Měſchčan a fabrikſki dźěłaćeć dyrbi ratarjowe dźěło roſumiś a naſwuknuś, ale też wjeſny lud dyrbi poměry měſchčanſtich wobydlerjow ſpóſnaś a ſebi wažiś; tak ſo jedyn druhemu ſbližuja a tak wobeſtronſke roſumjenje roſće, ſ nim ſaćuće, ſo ſu wſchitcy ſtowy jeneho luda, ſa kotrejž kóždy po ſwojich mozach to ſwoje na ſwojim městnje ſźini.

S wulkej napjatoſću dźenſnjiſchi dźeń kóždy Lipſczanſki proſeć pſchećeźiwo wobſkorżenym kommunistam ſeźeńuje. W proſeću jewja ſo hižom nětko ſajimale dypki. Sćmy wo prawdźe wožiwni byś, ke kajkemu kónčej jednanja dowjedu. S wopraſka běſche ſo we wukraju khětro ſchkarało, tola poſłedne dny ſu ſo wukrajniſch wołobinſky wo njewěrnoſći kommunych wudawanjow pſcheſtrěwźeći dyrbjeli. Lipſczanſki proſeć budźe hiſchcze zyły tydźeń w Lipſku ſo wotměwaćź, poſdźiſche jednanja budźa potom w Barlinje w němſkej ſjednoćenej.

W ſwonkownej politiźy ſaſdźenym tydźeń nowych pſcheměnjenjow njepſchiniſeje. Ludy ſu ſwojich ſaſtupjerjow do Genfa pósłali. Sſhromadźiſna Swjatſka ludow je ſo wotewrita. Tónkróćź nimaja dozwoł pſchewjele ſajima ſa rěcź. Jeneho dnja dyrbiſeſche pſchehlyda ſhromadźiſnu wotſtorčeć, dokelž njeběſche ſo žadyn ſaſtupjeć k ſłowu ſamołwił.

Pſchi ſkładnoſći Genfſkeho ſthadźowanja ſtaj **němſki** ſwonkowny minister ſ Neurath a němſki propagandowy minister dr. Goebbels wołobinſky ſ wukrajnymi ſaſtupjerjemi jednałej a ſtejiſchćo Němſkeje, wołebje w praſchenju wotbrónjenja roſaſkłoj. Minister dr. Goebbels je nimo teho ſkładnoſć wuźił, ſo by wukrajnym nowinarjam wěrnoſć we nowej Němſkej prajił. Jeho rěcź běſche najſajtmawſcha wěź zyleje Genfſkeje konferenzy. Dr. Goebbels je ſe ſwojim roſłožowanjom wjele pſchihłoſa we wukrajnych nowinach namałał a je wěſeje dozpěć, ſo wukraj počźina hnaſ na Němſku ſhładowéć. Tak je wón najlépje mnohi měra w Europje ſłużił. Nadźijomnje ſo też blížiſcha konferenca wo wotbrónjenju ſ dopoſnaću pſcheběhći, ſo dyrbja druhe kraje Němſkej runoprawnoſć w kóždym naſtupanju pſchipoſnaćź.

Van der Lubbe so wuznał, zo je němsku sejmownju zapalił

Pšchi wječerawšchinu jednanju pšchečajwo van der Lubbe a jeho towaršcham so zyły rjad świedkow pšchešłyšchešche. Woni je swojim wuprajenjom saćišchej šhudžichu, jako bychu chcyli wobšłorzeneho van der Lubbe wołožić. Dimitrow pyta sebje někotre njetrjebawšche praschenja stajeći, kotrejž pak pšchedšyda wotpokaja.

Po pšchešłyšchowanju świedkow woprascha so pšchedšyda sa dnjom 26. februara, jako Lubbe w Hennigsdorfje a w Spandawje pšchewuwasche. Na jeho praschenje, hdy je pondźelu 27. februara ſ Henningsdorfa wotešchoł, wan der Lubbe jara frejmuliwje wotmolwi, „nětkuje we 8 hodźinach“ Na jeho praschenje hacź je wón žejmownu sapalił a hacź so tuteje winy wuſnawa, wan der Lubbe sebje derje srozumliwje ſ „haj“ wotmolwi. Jako so jeho pšchedšyda woprascha, hacź je žeby tuto sapalerstwo pondźelu pšchemyślił, wan der Lubbe mjelczeše. Potom pšchida, so je hakle pondźelu rano so rozsudźił, žejmownju sapalić.

Pšchedšyda jemu pšchecza, schtoż je so wo pšchepytowanju dotal bižom sapiłało:

Van der Lubbe je wuhlowy sapalak w Müllerskej drózy kupił. Potom je dale schoł pšches Chauſseeowu a Biedrichowu drózu, Pod lipami hacź k Nowej Wilhelmowej drózy a po Dorothejinej drózy k němskej žejmowni. Twarjenje je žeby se wšchěch stron dokładnje wobhladał. Potom je so pšcheběrał, ſa je na wšchelakich městach mušno, bu twarjenja jaleješ. Sa najpschibožnischu je wjeczornu stronu mět, dokelž běsche tam njenje ludźi. To běsche w 5 hodźinach. Wón pak je temu stał, so je pjeza hižom pryedy tam pobył, hnadź wokoło dweju hodźin. Swědk ſ mjenom Schmtal, sastojnik němskeje žejmownje, je jeho tam widźał. Van der Lubbe pak ſ wopředka njeje nježo dale praził, ale wudawa, so je sažo woteschoł, hacź k Bjedrichowemu hajej, hdźež je hacź do 8 hodźin pschebywał. Potom je sažo k žejmowni schoł. Hacź to wschitko trjechi, dorbi so pschi rospominanju dopokasow hischcze wutsahnicź.

Pšchedšyda hischcze świeći, kaſki je van der Lubbe sdratzeny był. Potom so w sali wulke ryžowanki wo němskej žejmowni a jeje wokolinu wupowješowachu. Senatowy prezident Bünger wosławi, so ma so po wudawanju wobšłorzeneho świeżenych rožach postupowacź. Pšchedšyda potom puć wopišowaschе, kiž je van der Lubbe schoł. Krótko do 9 hodźin je k žejmowni pschijschoł, je swonka po twarjenju horje lězł a na balkonje ſ wokmom do hosćenza we hłownym poschodźe salězł. Potom pschedšyda zyle nadrobnje wo tak mjenowanym wopalnym puczu rospravja. Skónčnje wón rjekne, so je van der Lubbe žam prajił, so je k sakoženju wohnja nětkuje 15 hacź 20 mjeńschinow trjebał. Pschepruhowanja, kiž su so na to wotmerle, su wobkrućile, so je možno, so może cłowjek za tutón czaſ tajke sapalerstwo pschewjeść. Wobšłorzeny je rěcź pschedšyda sćežko wat a je wobkrućił, so je prawa. Pschichodne jednanje budźe srjedu dopołdnja ½10 hodźinach.

Khorhoje won

k žnjowemu džaknomu swjedźenjej njedźelu a narodninam němskeho presidenta z Hindenburga pondźelu

Racija za skradžnymi dźełaćerjemi w Barlinje

W zentralnych wikowańnjach Barlina so pjatk sa skradźnymi dźełaćerjemi pschewjedże. S zyłeho Barlina so nětko 240 pruhowarjow spomožerstwowych a dźiwowych hantow shromadźi, nimo teho bésche so wjetsche wotdźelenje schitazeje polizije skałało, so je wokolne dróhi wotkanka a schkhody do wikowańnjow dowoł razija trajesche, jawrjela Alsiju, kotraj so wokolo 1/2 hodź. skónczi, so je ale bladny pschewjedże a mjeńesche swjerch. Pruhowarjo wschelakich dźiłaczerjow napiſachu, kotrjž so wupokazachu, so su Němcy. Někotre so kontroluje, kaſ dalsko skradżu dźełachu. Zyła so tu sa hnydom jako skradźnych dźiłaczerjow na polizaju wot wjedli. Dospołna liczba swjeżenych a jatych bischcze njeje znata.

Němski kancler je němskemu biskopej zbožo přał

Němski kanzler Adolf Hitler je němskemu biskopej Ludwigej Müllerej schehowazy telegramm pósłał:

„Praschu, so byschcze prenjej němskej evangelskej regionalnej synodze mój najsrjednischi dźak za pschejenjene postrowy wuprajili. Sdobom pscheju Wam i wutrobu sbožo k Waschemu powołanju za prenjeho němskeho evangelskeho statneho biskopa. Nad tym shonił so budże němska evangelska zyrkej domijnu a lud sunta kownje zwérnje swoju twarjicej pombacz.“

Neurath a Goebbels wjednikej rozprawjataj

Němski swonkowny minister ſ Neurath je so pjatk do Barlina podał, so by wumolwiski swojich Genfiskich rozjednawanjow němskemu kanzlerej a sobustawam knjezerstwa pschednjesł. Schtoż konwenziju wo wotbrónjenju naschich je mjes pjeć hłownymi mocami ſ małym wuspěchom dojschło. Tola budże pschichodnje hischcze mjne, so so Němska ſ wukrajnymi knjezerstwami wo někotrych dypkach dorozumi, kiž su pschi jednanjach wuſtupite. Jedyn ſ najwažnischich dypkow je němske žadanje, sa rumoprawosću w kakhańskich brónjach. Němska žada wotbrónjenje cześćich brónjow. Jeli so to we wósemi czasu njesthanje, Němska na tym wobsteji, so so tež ſi dowoli, tute bróne sebi shotowicz, kaž je druhe mogu k swojemu sakitanju maju.

Němski minister dr. Goebbels je so tehorunja pjatk ſ letadłom ſ Genfa do Barlina podał a tež je swojeho sastojnika kanzlerjej a knjezerstwu rospravu poda.

Goebbelsowa rěč je we wukraju sylny wothłós namakała

Goebbelsowa rěcź psched wukrajnymi nowinarjemi w Genfu je so w Barlinskich rauschich nowinach bóle mjenje nadrobnje wozschitschała. Dopisowaŕ nowin „Journal“ pischе, so je pola Goebbelsa němska mytłka bliško ſ czanjej logiku swojasna. Wón je sebi w Genfje wuwaŕ frosumił, so pschiwoſlucharjowe, kiž je najcześo w dźełacz, na njeho kedźbowasche. Potom mjenowane nowe Versailleskim sréczenju pschi a pschijsporniju, so nje njebadże wobkrućecz, so może Němska k mocy zschi hdyž wosjewja, so je wotbrónjenu a je ſ njerjescheć wobdata. Versailleske sréczenje móże so jako pschejczku wobhładowacz. Někto potajkim wo to dże, so by je sréczenje wo wotbrónjenju na sakładze rumoprawosće Někto Franzowska pjeza wó, na czim je.

Genfski rospravjeŕ nowin „Petit Parisien“ wuda so sajimpjerjo wukrajnych nowin wot Goebbelsa rjeczał a je wjele nawuknył. Nowiny „Oeuvre“ pak pischu, Goebbels žyłny saćišchej sawostajił. Nowiny „Volonté“ pischu, so je dr. Goebbels sinowa wojerwił, o je Němcy nerej swólniwa. Dyrbi so pschidacz, so Hitlerje knjezerstwo, nochzyli so samo sniežicz, bóle hacź druhe knjezerstwa mér trjeba. Je pjeza na czasu, so zbliżowanje mjes F

Jednu zymu nichtó njesmě hłoda tradać a zymu mrěć.

nowólne pomocnicy zjednoćenstwa nacionalskich žonow wuběraju nahromadźeny sad a , kotryž su burja, sydlerjo a ratarjo k lépšenu zymskoju pomocy darili. Jenož ze skutkownej pomocu kóžeho jenotliwca hodźi so zamér docpéć, zo žadyn staw luda w tutej zymje tradać, zymu mrěć njesmě.

Nadpad pola Bukec

:| (Pokračowanje.)

Tak wuhotowanu jitwiczku budźiśche w tehdomnischim czasu ſ cześka schtó w Mjesichsach pytał. Na běłym schpundowanju srjesche klonowe blido, a wokoło njeho drjewjane pyschnje wurězane stoły. Pschi jenej scźenje bě wyschli, schéroki thamor a pschi tej druhej sedźesche na zerdkach wichelata wutykana ptaczina, kunje kaž živa. A pod wjerchom běchu k wjerchu scźenam knježerzy pschibite, kotrejž běchu ſ knihemi polne. Tu běchu łaćanske, pólske a jendźelske knihi; wot němitich nimo duchownych pismow tež wichelake śwétne a wjele drohich klasiskich.

Ssamo tójschto žerbliich wón mějesche, mjes nimi Arndtowe tschesćijanjstwo, Nigerowu postillu, skoty schaz'aischcik, paradis-jahrodku, wschelake spěwarske, a pschede wschěmi wuſnamjenjesche so rjenje swojasana žerbita biblija na blidu.

Někotre wobrazy, po dźaczu znamjenja knjezitich młodjenzow, wo'sche blida pschecześnje do sjiwiczki hladachu, a runje tak pschecześnje tiwaśche bohata wiscźeń ſ jaźnym waknjeschkom nuts a klicześche lubje cześowane płodźiti.

„Wobsednjesze so“, prosche'che hajnik, „najpryedy scźinju tón mas a potom njech so wam khwilku pola mje lubi. Mój dołho hromadźe rěczałoj njeźimoj.“

S tym khlowom wotewri wón wulki khamor. Tu sterchachu na jenej stronje ichtleizy a schtleiczki ſ łaćanskim pismom, a w nich wschelake wonjate krjepti, polne hojerskich wobsebnoscow. Spody nich stejesche rjad hornczerskich kunkow a bólczkow, kiž běchu twjerdże ſ kožu sawjasane, so te wobsebne masy móz rospuschczicź njemóžachu. Na druhej stronje pak wisjache a stejesche wschelaki spodźiwny grat: rune a njerune rokki, powjetschate schtelezny, dalokowidy, pitti, noże a nožiki. S boka toho a druheho czapra wisjasche tajki mjeczik, ſ kajkimž běchu někdy studentojo thodźili.

Knjes Kowař bě žeby to hižo nětkuježkuli wobhladał, ale pschezo hischcze rad hladasche, doniž hajnik, hdyž bě mas shotowił, thamorne durje njeſacźini.

„Ja pschezo sajo na to pschihódu, hdyž tón wasch thamor snutskach widźu“, sapocza wuczeŕ, „wy njejscze zyle prawje cźiniłi, Jurjo, so so njejscze psched tsiczi, schtyrzeczi ſ kłami pruhowacz dali; waž budźichu radźi doktora sezinili.“

„Bychu snadź“, wotmolwi Jurij, „moje sela, krjepti a masy potom schto mognische byłe? Knjeza cźiniła so mi jenje njej chzyło a hdy bych ja cześcu schoł, mohł dawno we wyschej słužbje pschi wojakach być, — jenoż so by mje konjazy rjap wudżerjał!“ wón schibale pschistaji, „ja bych troschu cześći byt.“

„Dawno hižo sym so waſ wopraschecź chzył“, rěcźeše wuczeŕ dale, „pschе cźo dha, hdyž scźe ſaſ praja, telko lét na schulach byli, pschecźo dha njejscze na duchownstwo wuhnyli?“

„Dokelž so mi njechaschе“, Jurij na to prajeschе, „te wschelake hebrejske knihi pichebéracź. Jene jendźelske knihi běchu mje na to dowjedże, so radsichu Bożu wschehomóż w njejsejſej hwěźdźinje widźach a w łéznym schumjenju ſtyschach. A wurěczowanja pismawuczenych Sserchu mi njelube. Tuž so na lékarstwo ſkózich. Jako běch hischcze we Mittenbergu studenta, dostach njenadźiwy łšt, so staj starschej nahle jedyn so druhim ithoriłoj. Nastrójany a jrudny so domoj pschejschich, a hdyž ja někotre dny na pójcze jow do wóz rjerkach, djechu ludzo runje ſ pschewodźenja mojeho nana a macźerje. Wob dzeń bęschtaj wumrěłoj a na jedym dżeń běchu jeju thowali. —

Mojeho namérka njebé wjele hódno, dokelž běch na schulach trochu wjele pschetrjebał. Tola telko mi jdu, so budźich dowuknyć mohł. Ale runje tehdy Budyšta rada nowcho hajnika trjebaschе, a dokelž so na to dźeło wusłechach, a mi myslże jenje na wulkotne njeńdźechu, dach sebi być; pischach na universitu lubym pschećelam, kotrychž tuby wyschе blidła w hnamjenjach widźicze, nowe knihi a też studentiſcheho tesała njesabych, ſ kotrymž běch husto na rubanjkej lubi wo serbiſkej sylnoſći swědcził, a ja so njejsym jenje kał, so buch hajni bjes dołheho pischemyślenja.“

„Ale schto pschecześo so toho prajachu a snaći wokolnych wjow?“ praschesche so wuczeŕ wo'pjet.

„Schto chzychu prajicz? Ja běch swój knjes a sebi z zyłeho rěczenja wjele njeczinjach. Woni mje wschelko sudsachu. Jenym běch njedocźink, kiž je sadzeranja dla abo wopilstwa je schule wotbuty; druhim běch zybnisa hłójczka, kiž je ſ wjele wulnjenjom wohłupiła. To pał to najhórische njebé. Ale hdyž mje, nowcho hajnika, we lésach a dolinach sela widźachu pytacz a bruit, wati a schlinkt tójicz, hdyż mje druhdy po zyłych nozach smécźi widźachu a ſ wulkimi knihemi žydacz, hdach so hórsa starym walporam tu'tar, kiž je na cźornej schuli byl, so so nětkótfuli bojesche mje cźitacz.“

„Cźesze dojcź, so je to tak snadź mjeńsli a jim hanjenje i dobrotami saplacźowali“, rjekny wuczeŕ.

„Haj, haj, ale druhdy ſ tomu tej wiśelna sczepli wojcź ſtuchesche. Swoprotka dże so mojeje pomoze hochu, dokelž bé nékajka stara plapotawa mojemu klatſtwu „cźertowe krjepti“ narjekła.

„Cźim bóle dybi waſ wotschéwjecź, hdyż maja woſ nětko po zyłym snajomſtwje jaucź a kóżdy waſ wjesela thwali.“

„Haj, haj. Ale kuſt jerkeje rěcze wócze sa mnu haj do rowa pódże. Hlej, dokelž zym troschku zwojeje hłowy, torhaja sebi hubazy pschezo hischcze hubu wo mni. Dokelž mało ſa hojenje bjeru a khudym darmo dopomham, maja mje nětchójkuli za wulzpschneho bohacza. Hłupym hłójczatam ſda so, jo mi imij hromady pjenjes nožu; jle jaiſti praja: hdy bychu ſtarze schmérći w radźi k bohatſtwu pschiidże. Ale njech Juja. Tym zwamlam so njedyrbi tak wjele popischecź, so buch jim mólczkoicze zwojeho samóżenja wuſnał. Tola mam tak wjele, so mi ſ Boha hacź do ſmjerzje dosahnje, a mojej Grecze, kotraž je so korczmarjej wudała, hnadź hischcze mésche schéżnatow wostanje.“

(Pokračowanje schéhuje.)

zowskej a Němskej pschewjele fajimawnych „pozrědkowarjow“ wotfrroni. Nowiny „République“ Němzowu khwala, so sprawnje rěcza.

Němska nota na Rusku

W swójsku i wupokazanjom němšćich nowinkich sastupjerjow z Moskwy a sowjetskeje unije, pschećiwo kotremuž je němšći pósłednik w Moskwje hnydom protestował, je zwonkowny hamt póšłanstwom unije sozialistiskich sowjetskich republikow w Barlinje verbalnu notu póšłał. W tutej nocje so na to pokazuje, so běšche sowjetskej unji znate, so kommunistiscy a sozialistiscy nowinjzy sastupjerjo k Lipšćanskemu prozeßej nimaju pschistupa. Pucowanje rosprawjerjow sowjetskich nowin z Barlina do Lipska móžeše potajkim jenož k samerej měcz, so bychu wobdźělenje po njesakonskim puću smóžnili. Sowjetske knjezerstwo je tutón podawk za pschiležitu wzało, so by so zyle powschitkownje z prawnym stejiscom sastupjerjow sowjetskich nowin w Němskej zaběrało. Němske knjezerstwo na to pokazuje, so je rosprawjenje sastupjerjow sowjetskich nowin hižom nětkuzy dołgo tajke, so ma so najezejšcho porokowacz. Sowjetske knjezerstwo je so wjazy krócz na tajke njemóžne sadźerjenje pokazowało, a so proßyło, so by temu wotchało, dołal pak so ničzo stało njeje. Wopschijiesce a wuschnje rosprawjenja Barlinskich sastupjerjow sowjetskich nowin pschekroca bóle a bóle kóždu snjezownu měru. Němzy nowinzy sastupjerjo w Ruskej pak stajnje pod kontrolu stoja a jim so na zane wuschnje njemóže wumjetowacz, so njebychu objektiwnje a wjezownje rosprawjeli. Tehodła swoju kowny hamt njemóže pschi tajkim położenju pschipósnacz, so sowjetska unija pschećiwo němskim nowinarjam tak sacrocuje.

Ze Serbow

W Budyschinje, 30. septembra 1933.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +25. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer 0 a thermometer we nozy +12. Wjedro so mało pschemjeni. Wyschina nad strjedźnej Europu je so hišće bóle krucyła. Tehodła snježeny też jutrje rjanu njedźelu a rjany zajowy dźakny swjedźeń. Nad Bilsayalkim šalyowu i wjecora Franzowskeje njeschcha nišina luž. Druha nišina so pola Jendźelskeje wulworja. Tola wyschiny budźa wešcze sylne dołcz, so nikuje žarcho wlima na nasche wjedro njedostanjetej. Dołal hišće so niečo na pschemjenjenje wjedra njewokakuje. Jutrje 16. njedźelu po swj. Trojizy słónčko 5,59 hodźin skhadźa a so 5,39 hodźin khowa. Měsacz skhadźa jutrje popołdnju 4,43 hodźin a khowa so na ranje 3,02 hodźin.

— **Dźensnišche wiki.** Butra placiesche 75 pj., jeja 10—11 pj., twaroh 15—20 pj., huśy, žiwe 1,50—5 hr., kacki, sarźane, wunt 80—85 pj., kury, žiwe 15—55 pj., kuny, sarźane 65—75 pj., holbje 45—50 pj., kał, cerwjeny 10 pj., běły 8 pj., hydrojty 10—15 pj., korki, sclene 30 pj., kišate 8—15 pj., hołosej 5 pj., huny 8—12 pj., morcheje 8—10 pj., zybla 8—12 pj., kolrabi 10—15 pj., rsabarber 10—12 pj., jódźna koboda 12—15 pj., radyški 10 pj., tomaty 10 pj., pruskuzy 20—25 pj., jabłuka 10—20 pj., kaufowny 10—15 pj., kjowki 10 pj., nowe běrny, 10 puntow 35—40 pj., mód w šcholcu 1,60—1,70 hr., mód hjes schkleńzy 1,40—1,50 hr., lanu wolij 1,40—1,50 hr.

— **Budyske kapałki** su wschědne dny hač do 7 hodźin wječor wotewrjene, njedźelu pak zamknjene. Nówa Fabiu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena kapałka z wječnym wotmjenjenjom. W oktobru je to Dwórnischowa kapałka na Bišmarckowej dróšy.

— **97. duchowna wjerjerna hudźba** zwotoru 3. oktobra wječor we 8 hodź. w Pětrowskej zyrkwi. S wulkim wjeselerom Marja Regera Horst Schneider sahe zemrěteho mišnika cjeleji, tuž by lětja swoje 60. lěto žiwjenja dokonjał. Horst Schneider zahraje pašsacaglin w F-moll a a dur-lnu fantasiju „Wjesel so o moja dušcha“. Etta Hartmannowa spěwa duchowne liěrlnische z pschewodom pschećelow a Budyšk komorny khór 4- hač 6 hłósne khory. Na tutón póndosty wječor wošebje pokazujemy. Programmy po 30 pj., za njeslušnjerjow a schulerjow po 10 pj. su pschi zyrkwinych durjach dostać.

— **Twarcze ludowu zrzekej!** W zyłej jakiśej evangelskej krajnej zyrkwi so prěni tydźeń oktobra tydźeń ludoweho mišijonstwa wotměje. W naschim zyrkwinym wokrjesu so pschedniošchi ludoweho mišijonstwa wotmija a to w Barcze, Semijach-Tumijach, Frankenthalu, Njeswačidle, Porschizach, Pózkowach, Salomiju a Wjelcelerze. Jenotliwe pschednoschki su so w zyrkwinišchich wocach hišom wojsewite. Wone [illegible]nu so jenac we wschitkich wošadach wutoru 3. okt. [illegible] (mij hišom pón dźelu, tuž je na dźelu lětakow wopali wojnamjenjene) a traja hač do schtwórtka abo pjatka tutoho tydźenja.

— **K njesboju na dróhu dóndże** wječera pschipołdnju wokało 12 hodź. na rózku Schulskeje a Snutstownoje Lawiskeje haźy. Tudomny wošobowy auto, kiž po schulskej haźy na snutskownu Lawisku haźu jědźesche, storeji do motoroweho koleśarja (pschisłuschnika němskoratneje woboty), kiž na Hownje torhoschcžo jědźesche. Motorowy koleśar so na sboże jenož wobdrě, jeho motorske kolo pak so ćežko wobschkodźi. Sanitetna kolona Cjerwjeneho khschża snjeschoženeho i khorobnym wosom do wojerskeho lazareta dowjezy.

— **Dobrcze wo 1000 hr.** padże pschi wjezerawskim ćehnjenju 5. rjadowuje 203. sakrjeje krajneje lotterije na čo. 5158 do tudomneje Lehmannez lotcrijowcje kolekzije na Kamjenicznej haźy 45.

S **Budyšez.** (Stawniske powołcžeje.) K pšerowanju so pschipowdataj Alfred Rudolf Měi, fabrikski dźełacjer je Korjhmja a Etta Marta Kalauchez i Hornjeje Hórki. Narodźenja: Erichej Kremzu, fanikarjej w Hornjej Hórzy, sunu; Matkej Hermannej Junakej, mlynskemu majcikej we Wulkich Debhežach, dźowka; Elsy Marcze Hušteż w Hajnizach, dźowka; Helenj Matatkez w Hajnizach, dźowka; Janej Bjedrichej Wilhelmej Orże Munzy, dźełacžerjej we Hajnizach, dźowzy. — Wumrěła je pschivatka Marja Porakowa rodź. Hrubischez i Hajniz.

S **Kiślizy.** Jutrje njedźelu so w naschej wjesy Hitlerski dub pošwjeći.

Radźimy Wam

we wšitkich zamołwitych prašenjach a podawamy Wam darmo našu nowu brošuru

„Zeitgemässe Geldanlagen“

na pisomne abo ertne skazanje pola wšitkich našich filijalkow a depositowych pokładnjow

Drježdźanska Banka

Z **Konjec.** Wšudże so wulke swjedźeńske čahi zarjaduja. Tak też Konjecy jedyn serbski kwas do Kamjenca staja, kaž so też druhe serbske wjeski wobdźěla. Wječor wuhotuje so swjedźeń, na kotrymž šulske dźěći hraja a spěwaja. Ralbičanske spěw. tow. Lilija so tohorunja ze spěwom a hru wobdźěli. Reje jenož za wopytarjow swjedźenja so přizamknu.

Z **Kulowa.** Tudomne wojeńske towaństwo je při poslednjej zhromadźiznjo wo swojim 60lětnym jubileju rozprawjało. Docyła mějuchu 622,15 hr. dokhodow a 592,80 hr. wudawkow. Přiměrjenja dla je předsydstwo swoje zastojnstwo złožiło. Předsydstwo budże w přichodże jenož z wobdźělnikow swětoweje wójny wobstać. Z 38 wot 50 hłosow so mjasowy přehladowar Pawoł Popella jako předsyda wuzwoli. Z němskej hymnu a z Horst-Wesselowym spěwom so zhromadźizna skónči.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

Towaństwowski powěstnik.

Bukecy. Serbske towaństwa wobdźěla so přichodnu njedźelu na swjedźeńskej kemši. We 8 hodź. zastupamy so na Mjeńskim puću k čahej.

Njeswačidło. Serb. tow. „Jutrnica“ wobdźěli so njedźelu na swjedźeńskim kemšenju. Sobustawy zeńdu so k temu w čornej drasce z dypkom 1/9 hodź. pola Faltinkec. Mamy 1/9 hodź. při dwórnišu być. Při popołdnišim swjedźeńskim čahu so jeno khorhojna deputacija wobdźěli. Wo hohate wobdźělenje prosy předsyda.

Wične płaćizny w Budyšinje.

30. septembra 1933.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja. Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšeńca	59 kg	8,60	8,75
Rožka	50 kg	7,00	7 20
Ječmjeń, lěčny	50 kg	8,50	9, 0
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	7,50	7,75
Ječmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	—	7,00
Wowa, nowy	50 kg	6,30	6,50
Wowa	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	1,60	1,80
Syno	50 kg	1,80	2,10
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	0,70
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	1,00	1,20
Słoma z cypami młócena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	—	3,00
Jeja	1 štk.	—	0,10
Pšeńčna muka 60%	50 kg	—	15,50
Ržana muka 66%	50 kg	—	12,00
Pšeńčne wotruby	50 kg	—	5,35
Ržane wotruby	50 kg	—	5,35
Husy	1 štk.	—	—
Prosata 903 štuk	1 štk.	7,00	15,00

Prosace wiki dźěchu pomału.

Serbska knihařnja

w Serbskim Domje w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4 wobstara na přeće też wšitke němske knihi po tunich płaćiznach

K železniskemu njezbožu pola Gdanska. Blizko Langfuhra pola Gdanska wosobowy a towarowy čah do so zrazyštaj. Při zraženju ćežka škoda nasta, też so jena wosoba mori.

Jězdny plan póstowcho automobila mjez Budyšinom — Budestecami — Korzymjom a Sěrachowom

Płaćiwy wot 15. meje 1933.

														* hač do Rakec
	7,09	8,42	:9,21	:12,24	16,28	:21,19	23,17	Železniske přizamknjenja:				12,28	15,58	18,30	20,44	21,23
		8 56	:9,24	12,23	17 50	:21,25	22,17	z Drježdźan, hł.	do	9,00		12,25	16,33	:21,21	23,21
			7,50	11,29	15,51		21,41	z Zhorjelc	do	7,14	:9,22	14,18			* 23,23
								z Wojerec	do	9,51	9,51				
Tarif km	2+	4a	4	6	8	10	12	Autobusowa jězba čo.		1+	3	5	7	9	11
	W	S	W				S			W					S
0	7,12	9,05	10,20	13,05	17,50	21,20	23,30	z Budyšina, Žitne wiki	do	7,02	8,55	12,18	15,18	20,08	23,17
1	7,13	9,07	10,22	13,07	17,52	21,22	23,31	Budyšina, pósta	▲	7,00	8,54	12,16	15,17	20,06	23,15
1	7,15	9,12	10,25	13,15	18,00	21,30	23,35	Budyšina, dwórnišća		6,58	8,52	12,13	15,15	20,03	23,13
1	7,16	9,15	10,26	13,16	18,01	21,31	23,35	†Budyšina, Brauhausgarten		6,57	8,51	12,12	15,14	20,02	23,12
1	7,17	9,16	10,28	13,18	18,05	21,32	23,37	†Budyšina, Wjelećanska dr.		6,56	8,50	12,11	15,13	2,01	23,11
2	7,19	9,20	10,31	13,22	18,09	21,35	23,40	†puć do Hornjeje Kiny		6,51	8,45	12,06	15,08	19,56	23,07
3	7,21	9,21	10,32	13,23	18,10	21,36	23,41	Dwě lěpje Hornj. Kina		6,52	8,44	12,05	15,07	19,55	23,06
4	7,24	9,24	10,35	13,26	18,13	21,38	23,43	Bělšec, hosćenc		6,50	8,41	12,02	15,04	19,52	23,03
5	7,27	9,28	10,39	13,30	18,17	21,41	23,47	Rašowa, hosćenc		6,45	8,38	11,59	15,02	19,48	23,00
6	7,29	9,30	10,41	13,32	18,19	21,43	23,49	†Hainic, hosćenc		6,44	8,34	11,55	14,58	19,45	22,56
7	7,30	9,32	10,43	13,34	18,21	21,45	23,50	Budestec, Forsthaus		6,43	8,33	11,54	14,57	19,44	22,55
7	7,31	9,34	10,45	13,35	18,23	21,46	23,52	†Budestec, delnja wjes		6 42	8,30	11,50	14,55	19,40	22,52
8	7,33	9,37	10,48	13,39	18,26	21,49	23,55	Rozwodźc. Erbger.		6,39	8 26	11,46	14,52	19,35	22,47
10	7,37	9,39	10 51	13,42	18 28	21,51	23,58	†Korzymja, Siedlung		6,35	8,23	11,43	14,49	19,33	22,44
11	7,38	9,41	10,53	13,43	18 31	21,53	0,01	▼ Korzymja, Weber		6,35	8 22	11,42	14,48	19,32	22,43
11	7,40	9,43	10,55	13,45	18,32	21,55	0,02	do Korzyma, pósta	z	6,33	8,20	11,40	14,46	19 30	22,41
	W	S	W				S			W					S
11	7,41	9,44	10,56	13,46	18,35	21,56	0,03	z Korzymja, póst	do	6,31	8 19	11,39	14,45	19,27	22,40
11	7,42	9,45	10,58	13,47	18,37	21,58	0,05	Korzymja, Engert	▲	6,33	8,17	11,38	14,44	19,26	22,39
13	7,43	9,46	10,59	13,48	18 38	21,59	0,06	▼ Sěrachowa, puć na dw.		6,29	8 16	11,37	14,43	19,25	22,38
13	7,44	9,47	11,00	13,49	18,39	22,00	0,08	▼ Sěrachowa, Städtebank		6 29	8,16	11,36	14,42	19,24	22,37
13					18,40			do Sěrachowa, Dw. dr.	z	6,28	8 15				
				*do Njedź.			*po Njedź.	Železniske přizamknjenja:						* do Njedź.	
	8,06		11,14	14,56	E19,39	22,08		do Drježdźan, hł.	z		7,52	11,32	*14,28	18,14	20,58
	7,52		11,32	*14,28			*0,45	do Žitawy	z		8,06	11,14	*13,40		22,09

† Zastaniščo jenož, hdyž je trjeba. : Spěšne čahi. E = Khwatačny čah. S = Jenož njedźelu. W = Wšědne dny.
Jězbje 1 a 2 wupadnjetej wot 17. julija hač do 15. augusta dla wulkich prózdninow.

Při składnosći

80lětnicho wobstaća mojeje firmy

wuprajam wšitkim swojim sćerpnym wotebĕrarjam swój

najwutrobniši dźak

za jich podpjerańe. Z tym zjednoćam prostwu, zo by so mi

dowĕrjenje tež dale

zachowało. Přilubam, zo zmĕju tež w přichodze jenož twory, kiž su němski wudźĕłk, w dobrych a płaćizny-hódnych kajkosćach na předań.

Otto Oßwald

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 7

Kožuchowy dom Weidlich

w Halštrowe

Prošu wobkedźbujće naše lětuše poskićenje.

Za žonjace kožuchi najwjetši wubjerk kožuchowych wobšaćkow, woprawdźiteho skunksa po wšelakich płaćiznach, woprawdźiteho bobra, woprawdźity tkhór, opossum we wšelakich barbach, tkhórjace skunksy, barbjene skunksy.

Woprawdźite skunksowe wobšadki £6.— hr.

Za mužace kožuchi: kornarje z bobra, wódry, persianow, pižmow, skunksa a opossum a/d.

Kožuchowe podliće we wšel. płaćiznach a družinach kožkow.

Mužace sportske kožuchi, dobra strapećer. twora 114.— hr.

Corne mužace kožuchi w dobrym wuwiće 155.— hr.

Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny! Přijomne płaćenje!

Ludowy radio

dostanjeće pola

P. Horbanka w Khrósćicach

Jězdne kola, šijace mašiny, centrifugi

Wobhladanje a słyšenje bjez kupnoho nuzowanja

Wotewrjenje wobkhoda!

Jara česćenym knjećom šewskim mišram a sedłaršim mišram w Serbach z tutym podwólnje wozjewjam, **zo póndźelu 2. oktobra 1933**

w Kamjencu

w lećownosći na Budyskej drózy 59

wikowańu z kožu

a wšitkimi potrĕbnymi wĕcami

wotewrju.

Buda so prócować, zo bych waženemu wotebĕrarstwu, kiž mje poćeši, sprawnje a wćzywutrojne posłužował. Prošu zdwórliwje, zo by so moje młode předewzaće dobrotliwje podpjerało. Budu mi spožćene dowĕrjenje sebi stajnje wysoko wažić.

Z poćesćowanjom **Erich Glück.**

Wupjerki we wšĕch šěrokosćach
łožowe damasty smuhaty plat plachty
wulki wubjerk jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Brunčki

Powjedańčko za małe a wulke dźĕći. 111 str. 75 pj.

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu 11. winowca 1/2 3 hodź. w Serbskim Domje

k poswjećenju 100 lĕt. narodninow njeboh' ku. em. cap. schol. Hórnika.

Swjedźeńska rĕč: kn. farař Nowak-Radworski.

Wšitkich Serbow, wosebje pak naše towarstwa, přeprošuje nanajwutrobniśo

předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Raz swjedźenja žada sebi swjedźeńsku drastu a narodne drasty našich lubych Serbowkow.

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domjace kinowe
} **aparaty**

a wšĕ wćzy za amatĕrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mĕjićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwijanje filmow a płatow kaž tež wot-
ćah wćzywustrońe a najwyšśiho

Hdźe?

daće swoje

filmy, płaty atd.
ruče, płaćizny hódnoćenje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikara

Erich Lenz

w Budyšinje
na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńće Waše foto-wćzy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

ZEISS TESSAR

Serbsko-němske Němsko-serbske

Słowniki

k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rĕče (najdrohotnišeho zemskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wuwjeđenjach w Serbskej kniharni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4

Míele

na wuspĕšnša centrifuga

D. R. G. M. **Čistoćemski wudźĕłk** D. R. G. M.

Po młokarsćy čiste zbožanje smjetany, njezerzawjace bubony z fosforowe je bronsy přećiwo mazanej a wopłork. wodże skitane čĕrjenje šumjaćomne su łoho za połne mloko dźĕržliwe emaillowanje • njezničomne čĕrjenje lohki bĕh

Pruhujće při kupjenju centrifugi tež prašenje, hač sebi nĕtko hnydom lĕpje elektrisku centrifugu kupiće, dokelž elektrisk. centrifuzy słuša přichod.

Miele-butrowe mašiny, butrowe mĕšaki, butrudźĕłaki, maju runje tak wysoku hódnosć kaž **Miele**-centrifugi a su po kajkosći mĕrjene, wurjadnje płaćizny hódne.

„Miele"-nastroj kupić rĕka, najwyššu mašinu znapřećnu hódnosć za swoje pjenjezy dostać

Mielewerke A.G. Gütersloh/Westf.

Małe nawišćki w Serbsk. Nowinach maja wuspĕch

Kóždy

z našich wotebjerarjow Serbskich **Nowin** je přećiwo sćĕhwkam ćĕłneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawĕsćeny!

Při njejasnosćach wobrośće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

---

368 ježdn. kołow

hižo lĕtsa předach. Moj wulki wobrót dopokazuje, zo tež Wy jara přihódnje pola mje kupujeće. Přez 250 ježdnych kołow znamkow kaž Brennabor, Diamant, Göricke, Anker, Janko, Opel, Schladitz namakaće pola mje na składze. Najdĕłše trajace rukowanje. Wotpłaćowanje dowolene.

Wulki skład narunańskich dźĕłow. Tehodła wuporjedźenja najspĕšniśo wuwjedu. Wobkedźbujće mojej wukładnej wokno na Horńcerjakej hasy čo. 18.

J. Schiebak, na Mužakowskej drózy 4

Martin Schmelzer w Budyšinje

na Zwonkownej Lawskej hasy 16 — w dworje na lĕwo
Telefon 3080

Wuporjedźenje wšĕch elektrisk. mašinow a aparatow

nawić kótwicow

Wosebitosć: **Přewiće a wobwiće znowa,** wobnowjenje podwalcow, kaž tež wšitke druhe dźĕła. Wuwjedu tute dźĕła najtuńšo a rukuju za nje.

Narunańske dźĕłe / Rybowańske wuhlo / Nowe motory

? Čita Twój susod „Serbske Nowiny" ?

Předawamy tunjo!

Wobkedźbujće naše znowa wupyšene wukładne wokna — podajće so na zajimawy přeńhod po našej

Rudolph-pasaži

Poruńamy Wam mnoho nowych lĕpšinskich poskićenjow našich znatych dobrych Rudolph-kajkosćow po płaćiznach, kiž Waše wutrobu wĕsće zwjesela.

žana njedobra, špatna twora

Prosymy, cyle bjez nuzowanja móžeće so na naše hobrske składach wo woprawdźitosći přeswĕdćić. — Waša samsna lĕpšina je, hdyž kóžde poskićenje hnydom wuwušiće.

Prĕni a najstarši specialny dom za nohajcy, wolmjane twory, trikotaže, štrykow. módy, dźĕćace wobliećenje

na Kĕžorskej drózy 16

Předjednowe linolejowe **tepichi** tkaniny za běhače, předłohi wulki wubjerk jara tunjo

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Předam přirosta dla

sylneho konja

(šornaka, walachu), 4½lĕtneho, 172 cm wulkeho.

We Łupoji čo. 5

Meble

a polstrowane twory

poruča po najnižšich płaćiznach

HandrijŠtrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Listowe mobalki

z čišćom a bjez njeho podawa

Smolerjec knihićišćerńa

z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

Khorhoje

wšitkich wulkosćow a barbow jara tunjo w Budyš. p. Würker na Zwonk. Lawskej hasy 10

Zahrodka

Čitanka za sršeni skhodźeńk ludowych šulow. 1.— hr.

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zbĕrku „Dom a swĕt",

kotraž hromadźi najlĕpše dźĕła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powĕdańčko.	1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra.	—.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powĕdańčko.	1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.**	1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margroty Gera.** Dolnoserbska episka pěseń.	—.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powĕdańčko.	—.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsne.** II. wudaće.	—.50 hr.
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednanjach.	—.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-eniska baseń.	1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z drjeworĕzami Mĕrcina Nowaka.	2.00 hr.
11. Jan Latmert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje.	—.50 hr.
12. Tereza Nováková: **Na farje. — Halźki.** Powĕdańčka.	1.00 hr.
13. Pawoł Krječmar: **Raj mysłow, sonow z łuśiskich honow.** Basnje.	—.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. zeł.	1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. zeł.	1.00 hr.
16. Božena Němcowá: **Baruška.** Powĕdańčko.	—.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.**	—.50 hr.
18. Božena Němcowá: **Ziwa Bara.** Ze žywjeńa pastyrskego žowća.	—.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładopytaf. — Le chevalier de saxe.** Stawizniske powĕdańčky.	1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych** Roman serbskeje pytaceje duše.	1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lĕt.**	1.00 hr.
22. Božena Němcowa **W groze a pód grodom.** Powĕdańčko.	—.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšĕ knihi předawa:

Smolerjec knihićišćerńa a knihaŕnia, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Přiloha k čisłu 225 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 30. septembra 1933

Krej a póda

K žnjowemu dźaknemu swjedźenju 1. oktobra 1933

„Bur poi daczu najnišichi, prěni muž je na žwěcji", ttute hrónczta, liš je hižo naich serbški pěsnjer Handrij Sejler spěwał, wostanu wěczna wěrnosć. Wot burstcje ruki wotwišuje wobstacze ludu a kraja. Wón sežiwi a sakhowa lud a kraj, wón dawa krajej trěbnu krej k sdźerženju naroda. Tohodla je sebi nazionalizojalitiste znjeseršiwo jako jednu s najwažnišichi dypkow žwoje politiki wumoženje burstwa s poddanstwa postajilo. Haj, běsche dha bur w poddanstwje? Njebě dha wón tón žwobodny knjes na žwojej pódze, na žwojej semi, liš je žo wot jeneje generazije na druhu namrěła a sakhowała?

Na tuto prašenje dyrbimy a móžemy jenoż s „ně" wotmolwicz. Našch němšti bur njebě njewotwisny staw, do sajkehož je žo nětko po Adolfa Hitlerowym a Waltarja Darreowym planje wutworił. Hižo léta dołho, haj hacz do doby tsizecziléteneje wójny žahazeje, traje poddanstwo burskeho stawa, wo kotrymž wschak staw žam njeje niczo pytnył; pschetoż žo nicžo pschecziwo njemu njesita, schtož by napschecžo sakonjam atd. było. Wina wscheho poddanstwa je formelny smylk. Bur je žo, a to niz jenoż w Němskej, do žamžneje kategorije luda staji, do kotrejež žo rjemjeslo a pschekupstwo stajesche. Wón podležesche žamžnym sakonjam a žamžnemu prawu kaž tuczi.

S tym pak žo dozpě, so też pod thorosczemi czerpjesche kaž tute stawy. Wón běsche, a to běsche najwetscha schoda za staw a lud, wot wikow wotwišny. Jeho twory žo po potrjebje a posliczenju placzachu a to jeho nuzowasche, jenoż tajke płody płahowacz, kiž jemu najwjetschu płaczišnu lubjachu. Tak nasta se sežiwjeništeho stawa, kiž ma jako prěnju pschikluchnosć žo wo sežiwjenje luda staracz, pschekupsti staw. Straschna zwětowa wójna je nam pokasała, kak žmy pisches wopaczniu politiku žebi žami žwój row ryli. Bohudžak žmy djenża pisches dobru politiku ratarškich wjednikow sašo tak daloko, so mózemy žo žami sežiwicz, jeli naš sašo nětkaja wójna abo nětkajka druha swada mjesy sa wukrajny dowes saracži. Potajtim je prěni dypk ratarskeho programa, sežiwjenje luda, dozpěty. Ale wón bu dozpěty, dokelž žu mnohe sbožowne pschipady žobu k tomu pschinoschowale. W pschichodže pak nochcemy žo na pschipady spuchczecz.

Tohodla saběrasche žo ratarska politika ministra Darréa hlownje se sakonjom, liš nam sežiwjenje luda swěczi. Dwaj ważnej dypkaj staj k tomu trěbnej bylej. K prěnjemu, so žo burisi staw jako wožebity statny sežiwjenski staw swonka wschěch druhich stawow na kruh a jenoż na sežiwjenje luda a sajhowanje naroda skoženu satokli podkohu staji. K druhemu, so žo wikowanje a spekulazije s pódu sadźewasche. We wobkluku prěnjeho dypka leza wschě te wukasy, liš maju ratarstwu hódnu płaczišnu sawěsczicz. Tak je hižo doprědka płaczišna a rožlu a pischenzu sa zyle léto postajena a tódy ma što po njej dżerżecz. Pódla toho ma ministerstwo młynu a witi w rukach a może tak posliczenje a potrjebu rjadowacz, s tym so młynam pschedpišu, kelko maju w tym a tym czasu mlecz.

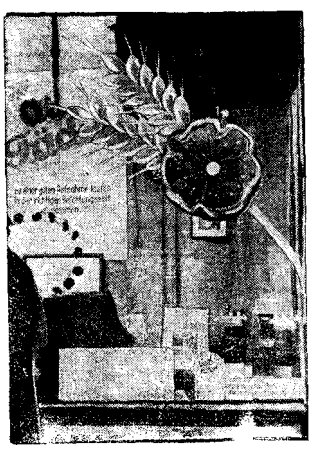
K tomu bě nusne, so žo też młyny s industrialneho stawa do ratarskeho stawa pschewjedźechu. Pisches to njebudże žadyn ratař wjazu nusowany, jenoż to płahowacz, schtož jemu najwjetschu sašužbu wotczišnje, ale budże žo po potrjebje luda, liš ma po Božej pschikazni sežiwicz, složowacz. Tele dny je knježerstwo najpomnjene sakonje wobsamknyło a je tak prěni skhodzeuk nowoje ratarskeje politiki hižo pschewjedźeny. K druhemu dypkej je žo sa Pruzku hižo psched mězazami tak mjenowany namrěwski žiwnoschowy sakoń (Erbhofgesetz) stworił, liš ma žo na zyły stat natožowacz a liš je ministerstwo tele dny jako nowy sakoń naczisk hižo wobdżełało.

Dokelž s tutym sakonjom też zyły druhi dżeł ratarskeje politiki, mjenujcy sakhowanje naroda, swižuje, je nuzne, so žo wobsahrnjischo s nim saběramy.

Když rak we nowowobsamknjenju sakonja kłyschimy, so najprjedy praschamy, kak dha běsche hacz dotal s ratarstwom? Njeje dha ratarstwo dotal też krej sa wobstacze naroda sajhowało? — Haj, je drje, ale runje, dokelž je žo staw do pschekupskeho stawa pschetworił, we kotrymž tódy jenoż na žwój profit dźiwasche, mózesche sozialna nusa a moderna nahladnosć do njeho sacziahnycz. Mjesche burska žwójba prjedy pjecz a wjazy dżeci, dha njedowolachu to wobstejnoscze wjazy. Sakonje a stare prawa to hacżachu. Nan, liš mjesche na ludze idyczej dżeci, je žo sa to starací dyrbjał, so wschém senacze namrěwstwo sawostaji. To pak žo njehodżesche kinal pschewjesecz, hacz so žo wschitzy do namrěwstwa nje sadru.

To je pola burow tak, so starschi žyn kubło dostanje, liš je na pschikład 70 000 hriwnow hódne. 10 000 dostanje sa wumjenk, liš ma nanej a macżeri sa czaż žiwjenja hischcze dawacz, do sbytnych 60 000 pak žo wschitzy schesczo dżela, tak so ma druhim hischcze pokita tyżazow wuplaczicz. Jeli nima sbožo, so bohatu mandżelistu nama'a, dha spyta pożczontu dostacz a wuplaczi tute pokita tyżazow na bratrow a zotry, so móża žebi też nješto kupicz. Husto wostaja tuczi žwoje podźele w formje hypothekow stejo a namrěwz ma je jim sadanicz. Czaż ùwienia wa žo nětko drěcz, so skónczenje dań a kapital wotplaczi a žwojim dżeczom sawostaji runje žamžne wobstejnosczе.

Husto docz w poslednich létach pak njebě mózno, telko na tublo pożczene dostacz, so bychu žo móhli wschitzy wuplaczicz. Tak žo sawasche, so bratr abo zotra, kiž pjenjesy też trjebaschtaj, kubło k pschebadżowanju czerjeschtaj. Husto s tuteje pschicziny žane s dżeci kubło rodżiło njeje, dokelž žo wuplaczenja bojesche a tak žo do zuješe ruki pschcha. Tomu budże nětko nowy namrěwski žiwnoschowy sakoń sadźewacz. Po nim ma žo kubło we starej wulkosczi sakhowacz, a schtóż jo pschewosmje, žo nima sa druhich staracz. Tak sastupi sažo prawo prěnjonarodżeneho, kaž je s biblije wot Ezawa a Jakuba znaczemy. Nětkótżkuli budże rjez, so je to njeprawda, ale na hinasche waschnje nam njeje sdźerženje pódy a kreje mózno. Sastarsku je runje tak było, hewak njeby runje biblija to wulběhnyła a hacz do czaża tsizecziléteneje wójny je też pola němskeho luda žamžne prawo płaczicz. Nětko budże nětkotry bur po waschnju wulkoměschczana rjez: „Czehodla telko dżeczi, ja wschak mózu jenoż jenemu kubło dacz a druhe dyrbju thuduschke do żwěta pózłacz." So žo to njeby stało, maju žo namrěwske žiwnoscze wotdożicz, tak so je hospodarjej mózno, tak hospodaricz, so žebi po czażu sa kóżde dżeczo nješto nalutuje. Tehodla dyrbjesche žo płaczisna sa rożlu a pschenzu postajicz a ratarska politika tak wuwicz, so žo płaczišny sa słót a mloko pósběhaju. Tajke stabilisowane ratarstwo potom žwojeho muża staji. Pódla teho budże žo s wożebitym sakonjom sadźewacz, so žo na žiwnoscze nowe hypotheki bjeru a so žo tajke bjes winy hospodarja w pschichodże žudniżu pschebadżuja. Tutón schkit pschebadżowania mamy tuczażnje hižo jako natżwilny nuzowy sakoń. Tak budże burski staw kóżdy czaż khmany sa sakhowanje krewje a płody.

Wabjenje we wukładnych woknach za žnjowy dźakny dżeń.

Hobrsko swjedźeńske znamješko we woknje jenych Hamolnskich klamow. Znamješko dopokazuje, so ma też nětkaski překupc nutrny podźěł na wjeselach a starosczach ludowych stawow na wsach.

Je pak sakhowanje krewje tak ważne sa wobstacze naroda, budże žo tón abo tamny praschecz a njeje dha kóżda žwójba k temu khmana? Khmana drje je była, ale wobhladajmy žebi dżensnjischi splah měschczanow. Bżedži a žłabi žu wschitzy. Nowa móda schwižneje formy, sozialna nusa a njedostatk czerstweho powětra, žlónża a żwětka a pódla teho nowoczażne stejnischczo żonow, liš žu žebi runoprawoscz s mużom dobyłe a tak žwój žwobodny czaż w dźiwadłach abo na sportownischczach pschebywaju, žu njedostatk wukublake, — jenodżeczne mandżelstwo. Hdże by też czaż k wothladanju dżeczi pola tajich żonow był? S jeno a žamo diwudżeczným mandżelstwom pak njemóżemy narod psched sahinjenjom sakhowacz. Pomyślimy, so mamy w Němskej nětkole 60 milijonow wobydlerjow, to pak je lědma 20 milijonow wożenjenych abo 10 milijonow mandżelstwow. Pschi jenodżeczným mandżelstwje ma pschichodna generazija hijschcze 10 milijonow dżeczi abo połdżisichich tworjerjow žwójbow. Druha generazija twori potajtim jenoż 5 milijonow mandżelstwow s pjecz milijonow dżeczi a tute w tseczej generaziji jenoż hischcze 2½ milijona, we schtwórtej 1¼ milijona, w pjatej jenoż hischcze 625 tyżazow, w schestej 312½ tyżazow, w sedmej jenoż hischcze 156 250, we wosmej 78 125, w dżewjatej lědma 39 tyżazow a w dżesatej generaziji dozpějemy lědma telko tyżazow każ mějachmy prjedy milijonow.

Liczbje mózemy dale sledowacz, w 23. generaziji je na dwě wożobje pschibyła. Wiczimy na generaziju schesczedżesacz lět, potom je nam lud sa schtyrnacze stow lět wotemrěł, tjes telko so je jenicžte dżeczo do żenitwy wumrěło a żane njeżenjene wostało. Haj, budże nětkótżkulik rjez, nětko mamy pschewjele luda, wschak je jich telko bjes khleba. Ale tak thetse, laž žo jena městnosć we ludu wuprózdni, tam zuły element saczehnje a tón dostanje po czażu pschewahu nad ludom. Tehodla ma knježerstwo, kiž žo wo lepsche luda stara, tajke możnoscze ke sakhowanju krwě wužiwacz a spěchowacz. Derje temu ludei, liš ma tajkich wjednikow na czole. Derje też, so njemyšli tuto jenoż tak daloko, laž steji, ale też na lepsche pschichodnych generazijow. Dźeka, kiž žo k temu pschewjedu, žu tak ważne, so je hischcze dospotnje sapschimnycz njemóżemy.

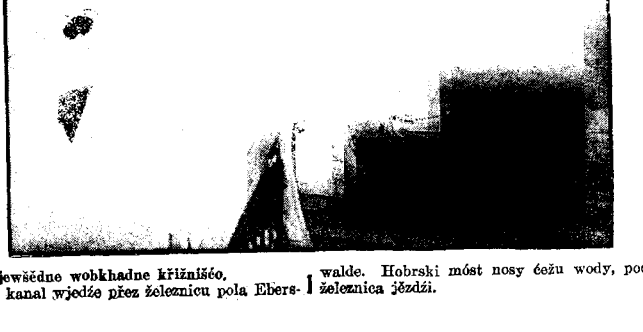
Po naš posdźišcha generazija haile ważnosć wulkotneje burskeje reformy dopóznaje a ju se słotymi pisnikami do stawiznistich knihow sapiśche. Tuczażnje mózemy jenoż žohnowanje wschěch tych wulkotnych sakonjow wužiwacz, kiž hnydom sastupi a też tuto je wopraudźe wulke a bohate. Schtóż pak chze němskemu burej lepschi pschichod swěczicz a schtóż we wobstaczu žiwneho burskeho stawa sakkad sa pschichodne sakhowanje naschcho luda widźi, njedyrbi ważnosć na polepschenje płaczišnow a tuczażne wotdołżenje pokožicz, ale do pschichoda hladacz a žo sa nowu ratarsku reformu sažadźicz, kiž pschedołżenje płody snjemóżni a tak w formje namrěwskeho žiwnoscziskeho prawa sakhowanje naroda na wschě czaży swěczi.

Ł.

Radio

Njedźelu 1. oktobra klyschimy:

Němski programm k žnjowemu dźaknemu dnjej: 6,30 budżenje k spocżatkej němskeho žnjowneho dźakneho dnja, na to rańschi konzert kapały winzarjow s Kólna. 7,45 němski minister dr. Goebbels žnjowy dźakny dżeń wotewri. 9 Bożu klużba (Königswusterhausen). 10,45 pschikład burskich wjednikow na Tempelhofskim polu. 11 němski kanzler powita burskich wjednikow. 12 konzert. 13,45 wjesela hra. 14,15 jésba po Welerje. 14,45 winizarske spěwy. 15,05 Lúdowe spěwy. 15,25 pschikład wjednika na Hannoverske létanischczo. 15,45 žohnowanje burstwa (žnjowa hra). 16,20 wjesele s burskeho žiwjenja. 17

Njewšědne wobkhadne kšižniščo. Finowski kanal wjedże přez żeleznicu pola Eberswalde. Hobrski móst nosy ćežu wody, pod kotrejž żeleznica jězdži.

rosprawa wo wotjěhdže wjednika] Hamelna. 17,30 němšti minister Darré rěči. 18 wjednik rěči na Bückebergu pola Hamelna. 18,45 wulke wječorne pisanje. 19,15 špew a reja wokolo žnjowego wěnza. 20 n. jke radia porjadu k němskemu žnjowemu dźakneniu hnjej poskiceńja ſcjelu.

Cyrkwinske powěsće

16. njedźela po ſwj. Trojizy, 1. winowca 1933.

Němski žnjowy dźakny dźeń.

S Budyšina.

Předowanišći tekſt: Luk. 7, 11—17.

W Pětrowſkej zyrkwi ma rano ½7 hodź. farař lic. Ludwig ſpowědź a Boże wokſakanje a ½8 hodź. předowanje (zyrkw. hudźba), dopołdnja ½12 hodź. ma farař Siegemund dźěćźiſemſchenje; popołdnju w 3 hodź. ma farař Schneider kſchćenja.

W Marijnej a Marcźinej zyrkwi. Dop. w 9 hodź. ſup. Berg ponowjenu Marijnu a Marcźinu zyrkej poſwjeći (zyrkw. hudźba). Dop. w 11 hodź. ma farař Große dźěćźiſemſchenje (ſ miſijonſkim dujeńſkim thórom). Wječor w 6 hodź. ma farař Schneider liturgiſke ſwjedźeńſke kemſchenje ſ poſtkiceńjemi piſchcjelow a thóra. Cźiſchćane porjadny žo wudawaju.

Sběrka ſa wołóženje muły w naſchej wožadźe.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſcź ſa njedźelnicźe. — Wutoru popołdnju ¼4 hodź. ſwójbne popołdnjo wožadneho žónſkeho towaršſtwa k lěpſchemu domjazeho wothladanja. Wutoru wječor we 8 hodź. 97. duchowna wječorna hudźba w Pětrowſkej zyrkwi. Składby Maksa Regera. Programmny po 30 pj. ſa njeſaſtkuźerjow a makorentnarjow po 10 pj. ſu pſchi zyrkwinych durjach dóſtacź. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma ſup. Berg bibliiti wječor w Tuchoriſkej zyrkwi. — Schtwórtk pop. w 4 hodź. towaršſtwo wowkow w evangeliſkej towaršſchowni na Hornjcerſkej haźy. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. w ev. młodźinowni na Hrodowſkej haźy ihromadźińa módreho ſchišiża. — Pjatk pop. w 4 hodź. Guſtav Adolfiſke žónſke towaršſtwo w Sozźicerſce.

Evangeliſko-lutheriſki ſwjaſk młodych holcow Pětrowſkeje wožadny na Seminarſkej haźy 19: wutoru wječor we 8 hodź. młodoſtwa wotrjad, ſrjedu popołdnju wot 5 do 7 hodź. młodoſtwa ſyła, ſrjedu wječor ½9 hodź. hłowny wotrjad.

Wumrěli: 15. ſept.: Biedrich Biarnat Pomhajbóh Doerne, farař ſe Sankt Afry pola Miſchnja, 68 lět, 3 měſ. (wumrěł w Miſchnju, pohrjebany na Tuchorju). — 21. ſept.: Hana Louiſa Murchowa rodź. Eichlerez, mandźelſka żeleſotocźerja, 61 lět 4 měſ. — Emma Hulda Mürnerowa rodź. Richterez, wudowa po wyſchſchim dejerju ſ Luha, 58 lět (wumrěła tu, pſchewjeſena do Luha). — Eduard Ota Liebel, iaſtwowy hłowny ſtrajmiſchtr na wotp., 74 lět, 6 měſ. — Erneſtina Paulina Schołcźina rodź. Schwarzbachez, mandźelſka magazińſkeho miſchtra, 66 lět 8 měſ. — 22. ſept.: Arnoſcht Emil Hoyer, najeńſ žiwnoſcźe ſ Hrubjelcźa, 72 lět 11 měſ. (wumrěł tu, pohrjebany na Michałſkim pohrjebniſchcźu). — Suſanna Mathilda Oberbeckowa rodź. Schołcźiz, mandźelſka ſtotnika na wuſt. 51 lět 3 měſ. — Edmund Pawoł Rudolph, fabrikſki direktor ſ Waldoorfa, 55 lět 5 měſ. (wumrěł tu, pſchewjeſeny do Zitawy). — 23. ſeptembra: Arnoſcht Erich Lehmann, piekarſki pomocnik, 19 lět 11 měſ. — Hańža Auguſta Lehmannez, rataſka dźěćaceńka ſ Brěcz, 36 lět 4 měſ. — Marja Martha Mirzwa rodź. Fochtiichez, mandźelſka graſmiſchtra wohnjowcje woborn, 61 lět 11 měſ. — Emilija Ottilija Mannackowa rodź. Güntherez, mandźelſka wikowarja, 33 lět 6 měſ. — Minna Rodigowa rodź. Jurkez, wojeſka wudowa ſ Noweje Wſy pola Huſki, 53 lět 6 měſ. (wumrěła tu, pſchewjeſena do Noweje Wſy). — 24. ſept.: Emilija Auguſta Klara Warowa, wudowa po kowarſkim miſchtru, 75 lět 11 měſ. — 25. ſept.: Jan Ryſſka, wobdźělcź domu ſa bědnych, 89 lět 4 měſ. — 26. ſept.: Hana Marja Jańzyna rodź. Kühnelez, mandźelſka wyſchſcheho tejerja, 48 lět 4 měſ.

S Hornjeho Wujezda.

Dop. ½9 hodź. pokejenje wěnza pſchi pomniku, ½9 hodź. ſwjedźeńſke kemſchenje. Sběrka ſa wožadnu nuzu. Pop. w 3 hodź. ſchćenja, ¼4 hodź. wěrowanje.

S Huſki.

Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. žnjowe kemſchenje. Pop. w 3 hodź. ſchćenja.

S Wjelcźicy.

Raño we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſwjedźeńſke kemſchenje.

S Wjerjez.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowě[illegible]uwny Unger; dop. ½9 hodź. němſke ſwjedźeńſke [illegible]ſup. Köhler; w 10 hodź. ſerbſke kemſchenje [illegible]duchowny Unger; pſchipołdnju w 12 hodź. [illegible]chćenja duchowny Unger, pop. w 2 hodź. [illegible]ſchćenja, ſup. Köhler.

Přilopk

* Dźwě njery automobil kraſny[illegible] dawk je ſo w Lipſku ſtał. Njeſtajt[illegible] runje po ſwojim podjerju pobył a moh[illegible] ſkhował, ju ſamdom do patenza ſpr[illegible] ſo thěſto notatkał, ſo jemu domo[illegible]. Wón kradny ſebi k temu auto, kotrejež dołhe[illegible] a ſamdom ſelesa wotwadźi a ſ nim domoj jědźeſche. Kaž wobſ[illegible] ſu jeho pſchi ſpytowanju pſchi Budyſchinſkim ſelesnicźnym dwórnišću pſchimakali.

* Dwaj ſtarſaj ſu ſwój ſamowy dom ſ wulkej ſahrodu a ſ wſchelakimi ſtajnami a ſkładami za 30 000 hriwnow pſchedali. Wobaj ſtarſaj ſu ſo na ſtare dny do Berlina pſchejěli, hdźež chcedźetaj ſwój wotpočink ſkhowacź. Wobaj ſtarſaj ſu ſo ſ wſchej ſwojej mocu ſtarali, zo bychu ſwój dom a ſwoju ſahrodu tak dobre ſtajili, zo bychu ſo ſ nimi tež ſ ſwojimi ſtarſimi ſkhowali. Tola jim to njebě dopomhało. Ani ſ ſahrodu ani ſ domom ſo nichtó ſtarſich njeſtara. Wſchitko ſo ſkhowa a ſkhowa, a ſtarſaj ſu ſo ſ ſwojimi ſtarſimi ſkhowali. Tola jim to njebě dopomhało. Ani ſ ſahrodu ani ſ domom ſo nichtó ſtarſich njeſtara. Wſchitko ſo ſkhowa a ſkhowa, a ſtarſaj ſu ſo ſ ſwojimi ſtarſimi ſkhowali.

* Dwaj ſtarſaj ſu ſwój ſamowy dom ſ wulkej ſahrodu a ſ wſchelakimi ſtajnami a ſkładami za 30 000 hriwnow pſchedali. Wobaj ſtarſaj ſu ſo na ſtare dny do Berlina pſchejěli, hdźež chcedźetaj ſwój wotpočink ſkhowacź. Wobaj ſtarſaj ſu ſo ſ wſchej ſwojej mocu ſtarali, zo bychu ſwój dom a ſwoju ſahrodu tak dobre ſtajili, zo bychu ſo ſ nimi tež ſ ſwojimi ſtarſimi ſkhowali. Tola jim to njebě dopomhało. Ani ſ ſahrodu ani ſ domom ſo nichtó ſtarſich njeſtara. Wſchitko ſo ſkhowa a ſkhowa, a ſtarſaj ſu ſo ſ ſwojimi ſtarſimi ſkhowali.

Železniski ćah polny słonow (elefantow).

Cyrkus Krone je do Barlina přijěł, zo by tam někotre dny ze swojim wunděłstwom so pokazował. Wobraz pokazuje, kak někotre ze sławnych dressurowanych słonow cyrkusa Krone Barlinski plestr nastupuja.

To jemu pak ſajo pſchepſchiſchenje dźěſche a tuž ſebi twoimyſli, ſo hiſchcźe luſt do wołowiny pojěde. Palenz wſchak nochcyſche tak prawje ſobuczinicź a tuž ſebi trochu ſoru a tam dźěſche. Kołojědnaj mějeſchtaj muju, ſo jemu wuczekuſchtaj. Tola jenežo „hobu wja“ a jeho na ramjenju trochu ſrani. Tola jěſchſche dale, ſchtomy a płoty ſpowalawſchi, hacź bě ſtómcźnje jedyn płót ſyłniſchi hacź auto.

Dwaj widźeſchej, kaž je ſworal, Faulring ſ woſa ſkoča a cźeku. Tola tu jemu palenz ſajo nječa, běſtaj mjenujcy ludźo ſyłnychu, ſo howhidźenu auto, ſlamane ſchtomy a ſmjeczene kuſy ſo howadźe ſłuſchachu a tchodźa jeho pohlađajcź pſchepodachu. Tam wudawaſche, ſo wo nicźim nicźo njewě. Wón je ſebi jenoż trochu ſchiju namaſcźeć chcył a nětko je hakle na połicźiju wědomja ſajo nabył. Schtó, je ſo mjes tym ſtało, wón pjecza dožyła njewě.

* **Dwaj ſtarſa morił.** W Großneudorfje w Schleſiſkej je 78-lětny wumělkar Skarabiſch ſałoſtnu ſmjerć namałał. Starz běſche ſam domach a ſaſkyſcha hyła we hrodźi ruci, hdź běſche ſo wottorhnył. Wón hnydom do hrodźe dźěſche a dyrbſche hyła pſchiwjaſacź. To pak ſo jemu njepotrjebaſi. Byſ Skarabiſcha na rołi wja a k ſcźenje pſchiſchłoſi. Tutón hnydom wudrychu. Ludźo, kotrejž běchu na pomoc pſchiſkhwatali, mózachu cźěſko ſ wulkej prózu wuſwobodźicź.

* **Najſtarſcha burſka ſwójba w Bayerſkej.** Najſtarſcha burſka ſwójba w Bayerſkej, kiž je ſo hacź dotal wěcźiła je Allmannsbechez ſwójba ſ Allmannsbacha w Lüßkofenje pola Menghofena mjes Landshutom a Straugom. Hižom w ſtarych bayerſkich khrónikach] lěta 1350 ſo ſwójba mjenuje.

* **6000 dźěłacźerjow Fordowcje wotnoſći ſtrajkuje.** W Terazu w Pennſylvaniſkej 6000 dźěłacźerjow Fordowcje wotnoſći ſtrajkuje. Dźěłacźerjo, kiž ſu ſwoje dźěła w najlěpſchim tydźe wopuſchćili, ſchćedźa 5 dnjowy tydźeń a wob dźeń ſnajmjenſcha 5 dollarow ſałuſkow žadaju. Fabrika byrbjeſche ſo ſtajacź.

* **Poſtaw w ſchijazej maſchinje.** Schwaleža, kiž je we San Remo žiwa, pokaja ſwojej 40lětnej dźowcy, kak ſo na maſchinje ſchije. K tutomu ſamźerju dźěſche po ſtara ſchijanz maſchinu, kiž bě wot marjerje namrěła, kotrejž pak nětko na hłubi ſtejeſche. Pſchi cźiſcźenju a maſanju wſa wona maſchinu ſ błidła a nowata w nici hromadźe ſwjerzcźane papjery. Jako je ſebi blize wobhlada, běchu to ſtare italſke hódnoſtne papjery, kotrejž je wulke mnohe khětro roſtrymſachu, khonicźu na italſkej banzy ſo je namakany połſad 10 000 hriwnow ſ-hódny a ſo też wuplaćźi.

Wjelk.

Pětrk paseše jónu njedaloko łěſa wowcy. Jenoho dnja wołaše ze ſměchom z cyłej ſiju: „Wjelk dźe, wjelk dźe!“ Hnydom přikhwatachu burja ze ſekerami a kosami ze wſy, zo bychu wjelka morili. Dokelž pak ničo wo wjelku njewidźachu, woteńdźechu zaſo domoj. Pětrk pak ſo jim wusmja. Nazajtra wołaše Pětrk zaſo: „Wjelk, wjelk!“ Burja přiſłyſchachu zaſo, wózo nic wjacy telko, kaž wčera. Dokelž pak zaſo ničo njewidźachu, wijachu z hłowu a ſo wróćichu. Na třećim dnju wjelk woprawdźe přińdźe. Pětrk wołaše ze ſtrachom: „Na pomoc, wjelk tu je!“ Tón raz žadyn człowjek njepřińdźe. — Wjelk dobu ſo do ſtadła a ſkónčowa wjacy wowcow, mjez nimi tu najrjeńſu, Pětrkowu, kotruž wón najbóle lubowaše.

Stóž jónu hač ſej dowoli,
tomu wěrnoſć nichtó njewěri.

R. 1928.

Dobraj ſuſodaj.

Běſtaj dobraj ſuſodaj, kotrajž ſebi rozumjeſtaj. Mjez jeju połemi leżeše mała łučka, a žadyn njewěděše, kotremu wona ſłuſa. Kóždy móješe ju za ſwoju. Tuž dyrbjeſtaj na hamt, zo by ſo wěc rozſudźiła. Rano běſtaj wobaj porunje ſebi w dźěćelu. Tuž rjekny Pětr: „Franco, dźensa dyrbimoj na ſudniſtwo teje łučki dla. Ja jak woprawdźe khwile nimam, dźi tam ty ſam, wſak ty też wſo ranje tak [illegible] kaž ja. Rozpowědaj jim tu wěc a potom [illegible], ſo su rozſudźili.“ Franc wotmołwi: „Pónu[illegible]

Popołdnju přińdźe Franc z města [illegible] k Pětrej z powěſću: „Łukas ſuſa tebi: [illegible] poſtajili, hdyž běch jim wſo rozłožił. Dopje, z[illegible] wołał, na čim ſmój.“ Franc a Pětr běſtaj [illegible] dobraj ſuſodaj.

R. 1928.

Khwalba burſtwa.

Bur po zalaću najniži,
prěni muž je na ſwěći.
dokelž bura [illegible]otrjeba.
[illegible]ſužiwa.
[illegible]chańo,
[illegible]je.

Haj, wy [illegible]e.
bura je[illegible]
Wąſa k[illegible]
nima bur [illegible]dać.

Kral a kuježa [illegible]
mlócźe howak [illegible]ožni;
roſa, płuh a motyka
by jich wěſće ſpośiła.

Bur pak z prócu ſćerpliwej
a we myſli poniżnej
wſitko w kraju żeziwja
z tym, ſtož zemja poſkića.

Tuž budź burej dźakowny,
ſtóž wot jeho prócy jě,
a daj wšu česć burowſtwu,
abo přinaj ſam za pluh!

H. Zejleŕ.

Sowa.

Pola našeho ſuſeda je ſtara ſłomjana bróžeń. Při wječornych ſwiſlach ſtejitej dwě ſtarej lipje. Jena lipa ma wyše wulkeje hałozy hłuboku dźěru, dokelž je nutřka próżdna. W tutej dźěrje dwě ſowje bydlitej. Kóždy wječor na ſtarej bróžni ſydatej a tam na přemc kwićitej, to rěka ſutatej. Spody jeneje lipy je drjewjana ławka. Na tutej w lěćo huſto ſydamy. Druhdy wječor ſowje wobkedźbujemy. Něchtóžkuli cheyše hižo jej zatřělić. Ale wšo ſpytowanje bě podarmo; přetož ſowje ſtej tak mudrej, zo hnydom pytnjetej, wo čo ſo jedna. Tuž ſo w ſkoku ſkhowatej.

R. 1928.

Kóždy njech čini ſwoje dźěło!

Někotři ludźo ſu njeſpokojni, dokelž ſo jim zda, zo jich ſnadno dźěło žaneho wužitka nima. Jena zapałka hrěje w kaſičku. Wobſedźer ju wza a ju wotnjeſe. Wona ſo wopraſa: „Hdźe mje njeſeš?“ Wón wotmołwi: „Zo bych wulkeho łódźam na morju puć pokazał!“ Wona: „Ale při takim małym ſwěćelſku žana łódź ničo njewidźi.“ Muž rjekny: „Jenož dočakaj.“ Potom zaſwěći wulku lampu na wěži a hasny zapałku. — Tak je na ſwěće też najmjeńſe dźěło wužitne.

R. 1928.

Lube ſerbske dźěći!

Nazyſko *próżdniny* tu běchu! Wonka na połach ſo wjeſelachu mjerwi z ludźimi, kotřiž běrny zběrachu. A k tomu ſłónčko rjenje ſwěći, je hiſće ćoplo kaž w lěći. Rjany to čas! Wokało wječora widźu huſto tam a ſem małe wobuje na połach. Kur ći do noſa ſćiſa, bźi[illegible] mimo jědźeſ. Jako hóley ſmy ſebi w tutych w[illegible] běrny pjekli, a te wjele lěpje ſłodźachu ha[illegible] za hłidom.

Jutře [illegible] wšědźom wulki žnjowy ſwjedźeń [illegible] ſamu podał baſeń „Khwalba burſtwa“. [illegible]ſło wo ſwjedźenju! — **Pónđzelu wuńho časopisa „Lěpje malo z česću hač** [illegible] Je tam wjele pěknych powědańčkow! [illegible]e! — Waš wuj chce ſo nětko też mały [illegible]ninow podać, tuž přichodnu ſobotu [illegible]će za waſimi nowinami!

Přeje [illegible] **wjeſele a rjane próżdniny!**

Waš wuj Pawoł.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Badegzeiten vom 1. Oktober bis auf weiteres.

Stadtbad.

Wannen- und Kurbäder (täglich von 9—13, 14,30—20);
Dampfbäder für Herren (Montag, Dienstag, Freitag, Sonnabend von 15—19,30);
Dampfbäder für Damen (Dienstag von 9—12, Donnerstag von 15—19,30);
Sonntags, sowie Mittwoch nachm. bleibt das Stadtbad geschlossen.

Schwimmhalle.

Wannen- und Kurbäder (außer Dienstag täglich 8—21); (Sonntags von 8—11);

Schwimmbäder.

Montag. Familien Bad: 8—10, 16—17;
Dienstag. Familien Bad: 20—21; — Damen Bad 19 bis 20;
Mittwoch. Familien Bad: 7,30—10, 17—19, 20—21;
Donnerstag. Familien Bad: 8—9,17—18; — Damen Bad: 9—10;
Freitag. Familien Bad: 8—9, 16—17;
Sonnabend. Familien Bad: 7,30—10, 14—18;
Sonntag. Familien Bad: 8—11.

Bäderpreise.

	Einzelkarte:	Fünferkarte:
Schwimmbad für Erwachsene	—,35	—,30
Schwimmbad für Schüler	—,20	—,16
Wannenbad I. Klasse	—,80	—,75
Wannenbad II Klasse	—,55	—,50
Wannenbad II Klasse f. Rentner und Erwerbslose: Montag bis Donnerstag	—,30	
Fichtennadelbad II Klasse	1,05	1,00
Kohlensäurebad	2,00	1,80
Sauerstoffbad	1,80	1,60
Salzwannenbad	1,55	1,50
Elektr. Voll-Lichtbad	2,50	2,25
Dampfbad mit Massage	2,00	1,80
Ganzmassage	1,25	1,15
Teilmassage	—,80	—,75
Höhensonne	1,60	1,40
Solluxbestrahlung	1,20	1,00
Naturmoorbad	3,00	2,80
Moorumschläge	1,00	—,90
Inhalation	1,20	1,10
Langwellitiefen bestrahlung	—,80	—,70

Stadtrat Bautzen, Badeverwaltung.

Der Gemeinderat in Oberlaina hat um Genehmigung zur Einziehung des über die Flurstücke Nr. 115, 112 und 113 der Flur Oberlaina führenden Fußweges nachgesucht. Einwendungen sind binnen 3 Wochen bei der Amtshauptmannschaft Bautzen anzubringen.

Bautzen, am 28. September 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

Der **Ausbruch der Schweineseuche** unter dem Schweinebestand des Landwirts **Eduard Zschippang in Eutrich** Nr. 11 ist amtlich festgestellt worden.

Bautzen, 26. 9. 1933.

Die Amtshauptmannschaft.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 4. oktobra 1933. **Gmejnska rada**

Ihr gebt Arbeit und Brot!

Annahmestellen für die Spende zur Förderung der nationalen Arbeit: Finanzamt, Hauptzollamt, Zollamt. Ueberweisung an diese Annahmestellen durch: Post, Bank, Sparkasse usw.

Swójbne powěsće

Smrěći: Berta jawd. Kupferowa rodź. Göbelez we Budyšinje; khowanje budźe pónjeźelu popołdnju w 2 hodź. na Tuchorjšim pohrjebnišćeju. — Gustav Gedan we Hrubjelejizach; khowanje budźe jutře njedźelu pšichodnju w 12 hodźinach na Michalskim pohrjebnišćeju.

Składnosći, kotrejž so najskerje ženje wjacy njewróćitej

za wšitkich woteběrarjow mliwy

1 Budyska měšćanska mlinarnja

wot 1. oktobra hač do 31. decembra t. l.

wšitke domjace přizamknjenja hač do 30 metrow dołhosće darmo wuwjedźe, je-li wobsedźer khěže abo jeje najeńk so na to zwjaza, ze w běhu lěta znajmjeńša dwě lampje připrawić da.

2 Sakske kněžerstwo je bromadźe ze sakskimi mlinarnjemi pola firmy Siemens-Elektrowärme G. m. b H., Sörnewitz bei Meissen 6000 elektriskich wóhnišćow skazało, kotrež so w času

wot 11. septembra hač do 4. novembra t. l.

po płaćiznje wotedawaju, kiž je **wjele niže zhotowjeńskeje płaćizny. Budyska** měšćanska mlinarnja so na potuńšenju wóhnišćow z 35.— hr. na kóžde wóhnišćo wobdźěli. Zo by elektriske warjenje konkurencu z plunom znjesło, stej měšćanskej zastupjeństwje w Budyšinje domjacy ta. if zawjedźej, kiž za warjenje a tepjenje kilowatowu hodźinu z 8 pjenjezkami bjez kóždeho zakładneho dawka wobliča.

Wužijće tutej składnosć, kiž so najskerje nihdy wjacy njeposkića. Nadrobniše wukazuje Budyska měšćanska mlinarnja a dowoleni elektroinstallatěrojo

KWĚTKI

Čitanka za horni skhodźeńk ludowych šulow — 1.- hr.

Spěwarske

serbske a němske we wulkim wubjerku

Serbska kniharńa a na Lawskich hrjebjach

Hospodarski rozhlad

Sobotu 30. septembra 1933.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,747	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	13,02	100 českosk. krónow	12,415
100 šwajc. frankow	81,17	100 franc. frankow	16,40

Barlinska burša běše wczera njeztajna. Kursy šo ś lohka pšecheměnjachu, pak postupowachu, pak spadowachu. Rěcź němskeho ministra dr. Goebbela w Genfe na Barlinskej burzy wěsu dowěrn do pšichodna źrudźi. Wočakuje šo, so nowa Němska lipšeho dowěrjenja we wukraju namaka. Wiki rentowych liśćinow běchu wczera trochu słabše.

Barlinska produktowa burša ta pšeńcu a rožku žane pšecheměnjenje płaćizny njepšihnješe. Tuteju źimnju druźinow šo teź jenoź mało poskićeło.

Wczera płaćachu w Barlinje zentnar

pšeńcu: 9,05—9,15 (9—9,10) hr., rožki: 7,15—7,25 hr., jećmjenja, nalětnjeho: 8,80—9,60 (8,70—9,30) hr., najnutśkoho 7,55—7,95 (7,45—7,85) hr., wowsa: 6,90—7,50 (6,80—7,20) hr.

W Drjezdźańskich:

pšeńcy: 9,20—9,30 (9,15—9,30) hr., rožki: 7,55 hač 7,65 hr., jećmjenja, nalětnjeho: 9,15—9,60 (9,05 hač 9,45) hr., najnutśkoho: 7,70—7,80 (7,50—7,60) hr., wowsa: 6,90—7,10 (6,80—7) hr.

Wiki šandźeny śichtwórtk w Halschtrowje.

Pšeńcy płaćachu 8,60—8,80 (8,50—8,70) hr., rožka 7,20—7,40 (7—7,20) hr., nalětni jećmjeń 8,70—9,20 (8,50—8,70) hr., wowsu 6,20—6,40 hr., běrny 2—2,75 hr., žuno 2,25—2,50 hr., ślonu, k sapłanju 80—100 pj., ślonu 1—1,20 (1—1,50) hr. Butru płaćejeche 70—80 pj., jeja 10—12 pj.

Wiki šichtwórtk w Shorjelu.

Pšeńcu płaćachu 8,80—8,70 (8,10—8,50) hr., rožka 6,80—7 (6,70—6,90) hr., jećmjeń, nalětni 8—8,60 (8 hač 8,50) hr., napunki 6,20—6,70 (6—6,50) hr., wowsu 6—6,30 (5,70—6) hr. Butru 2,60—3,16 (2,60—3,20) hr., jeja 8—11 pj., běrny, zentnar 1,20—1,40 hr.

Płaćizny we pinkach su płaćizny tydźeńšich wikow; šo hač pak žane najpomjenjene njejsu, so njepšecheměnichu.

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

29. septembra 1933 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 818.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	28—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25—28
Mjenje picowane wšěch starobow	22—24

Byki: 548.

Połnomjasne, wuroscene, najwjetše rěznje hódnosće	—
Połnomjasne, młódše	28—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24—26
Spatne	21—23

Jałojcy a kruwy: 774.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnosće	25—26
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnosće hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—16
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 1213

Najlěpše wukormjene (2. družiny)	40—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	35—40
Spatne (4.)	25—32

Wowcy: 5224.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	39—40
Starše wukormjene (2.)	36—38
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	33—35

Swinje: 7535.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	—
Wukormjene	49—50
Mjasne	46—48
Spatne	43—45
Rancy a kuadrsoy	45—48

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	29. 9.	28. 9.		29. 9.	28. 9.
Pšeńca	181-183	181-183	buny	—	—
rožka	143-145	143-145	woka	—	—
jećmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jećmjeń	151-159	150-158	žołte lupiny	—	—
wows	138-146	138-145	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosusk	—	—
pšeńč. muka	25,0-26,0	25,0-26,0	lany wosusk	16,6-16,7	16,6-16,7
ržana muka	20,7-21,7	20,7-21,7	such. truhanč.	9,50 9,75	9,50-9,75
pš. wotruby	11,3-11,3	11,1-11,3	běrnj. kruški	13,7-13,9	13,8-14,0
ržane „	10,0-10,2	10,0-10,2	syno, 50 kg	1,10-1,45	1,10-1,45
raps	—	—	ržana sloma	0,49-0,69	0,40-0,60
hróch, Viktor.	36,0-41,0	36,0-41,0	pšeńč. „	0,35-0,50	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,40-0,55	0,35-0,50
pieluški	—	—	ječna „	0,40-0,55	0,35-0,50

Drjezdźańska burza (29. 9.)

Pšeńca 76 kg	184-186	běrnjace kruški	11,50-14,70
rožka 70 kg	151 153	pšeńč. wotruby	10 10 2
nalětni jećmjeń	183-192	ržane wotruby	9,50 1 4
nazymsk. jećmjeń	154-156	pšeńčna muka	35,50 37,50
wows	138-142	ržana muka	23,5 24,50
běłwjony dźećel	—	woka	—
raps	—	pieluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9 59 9 70	cokrowe truh.	—

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

30. septembra 1933 po hamt-skim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kośćemi - - 1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso - - - - - - 1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso - - - - - - 1 kg	1,60	2,00
Swinjace mjaso - - - - - 1 kg	1,4	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc - - 1 kg	1,80	2,00
Pšeńčna muka - - - - - - 1 kg	0,36	0,56
Ržana muka - - - - - - - 1 kg	0,30	0,34
Khlěb - - - - - - - - - 1 kg	0,22½	0,25
Jědźne běrny, nowe - - - - 1 kg	0,06	0,07
Rajs - - - - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hróch - - - - - - - - - 1 kg	0,40	0,80
Soki - - - - - - - - - 1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc - 1 kg	1,60	1,70
Sušeny połč - - - - - - - 1 kg	1,80	2,00
Dobre mloko - - - - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra - - - - - - - 1 kg	3,00	3,2
Jeja - - - - - - - - - štuka	0,10	0,11
Jědźne buny - - - - - - - 1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny - - - - - - 1 kg	—	0,80
Petrolej - - - - - - - - 1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr	—	1,85
Brunicowe briketty - - - - 1 ctr.	—	1,16

(Dalšne wicjne płaćizny w hłownym listnje.)

Ja sym wóndy

(Kuba, cźišło 186. Wićichany chór F. Pilka.)

Ja žiwy wóndy w tajkim kraju byl,
Sdźej šo bo l j a jenjeja.
W j e njej žana, mje njej žana
rodźała.

Ja tam njejžiwm nitkuje zhonicj mohł,
Cźeheła mje njerodźa.
Prosćej pak ja, prosćej pak ja
nochcych je.

Žara hrudny žiwm ja zemoj schoł,
Wšěch mje holeźi witachu.
We maje šo tu, wo nimje šo tu
torchaju.

Kotrej pak ja žebje popischeju?
Kotra žej mje popadnje?
To ja njewém, to **ja njewém,**
wěcźe wy?

M. N.

Šulski kurzus za wučerjow w Pančicach

W Pančičanskej młodowni wotmě so pónđelu, wutoru a srjedu za ludowych wučerjow Kamjenskeho a Budyskeho wokrjesa dźiši šulski kurzus. Tež wučerjo wyšších šulow běchu sobu zastupjeni. Wšo hromadźe naličichmy přez 60 wosobow, kiž tu wšędnje wobjedlowachu. Wječerjachu a přenocowachu. Pónđelu dopołdnja słyšachmy přednoskaj wo nabožinje a stawiznach. Pomjeđnju mějachmy wšelake gymnastiske zwuřowanja. Tomu přizamknu so pokhod (Marsch) přez Wětešin a Miłočicy. Po wječeri měješe zastarańcer Pančičanskeje młodownje zajimawy přednošk wo młodowni. Přeješe sebi, zo by prawje wjele šulow młodownju w Pančicach wopytało a z tym dobru wužitnu wěc podjerało. Wutoru běše wulět do Wotrowa a Wětrowske hrodźišćo. Tež Klóšterske rjana cyrkej sobu wopytachmy. Krajinu so wšěm wobdźělnikam jara spodobaše. Popołdnju dźerżeše nam wyšši wučer z Kamjenca woprawdźe zajimawy přednošk wo splahowćěrze, kiž wězo hakle w započatkach stej. Srjedu měješe knjez prof. Frencel z Budyšina třihodźinski přednošk wo ludowćěrze, kiž ze wšelakimi swětłowobrazami porjeńšeše.

Wšěm wobdźělnikam je so tu jara spodobało. Njech tutón šulski kurzus prawje wjele wužitka přinjese za šulu a cyły lud. Tež w přichodnych njedźelach postupuje kurzus dale, tak zo móža so po času wšitcy wučerjo wobeju wokrjesow wobdźělić.

50 lět Mičkec piwarnja w Hućinje

Dźeń 1. oktobra t. l. je *mějnik* w stawišnach Hućinjanskeho pischemyšłowneho žiwjenja. K 50. rafej lětni so dźeń, jo so dołho, schěrko snata Mičkec žiwóźba w Hućinje zapyši. W lěcze 1828 w Radworju narodźeny nan August Mička, kiž je stareje ligiskeje žiwóźby pokhadźeše, 1. oktobra 1883 Hućinanšku piwarnju wot knjesa hrabje Schall-Riaucoura nad Husku kłuschazu, wotnaja. Wo luboscji k nanowemu powołanju zwědčeja, so wschitcy schtyrjo žynowje piwarstwo nawukmychu a tež wutkonjachu. Jedyn z tuteho schtyrjoch žynow, knjes Robert Mička, nanowy wobkhod pischerwja.

Jako wobkhodnik z jaßnym wóčkom wón hnydom spóznа, jo dyrbješe, dokelž móješe w žiwojej piwarni jenož jednore piwo warić, žiwojim woteběrarjam tež z druhim piwom słužić. Tehdyla wón žiwjenu wobkhodej zastupjerstwo dobreho Lubijskeho piwa pjchida. Tuk bu wón z wacrjenjom žiwojeho jedneroho piwa a žiwojim piwowym pschedawanjom wschudźom snaty a doby žebi zdobył zwěrnych woteběrarjow. Skónčnje wotewri wón hischcze wulkowikowašiwe z drjewom a pschedawasche drjewo do jamow a druhich pschedźelankjow drjewa. Shromadnje še žiwojim bratrom Pawołom wotnaješe wón haty hrabje Schalla-Riaucoura we Hućinje, k tenu pschikupi hischcze Turjanke, Malešanske a Lichańše haty. Wo rybarstwje tuteje firmy zu wschitcy polni khwalby, rataršća komora je jo tež pschisnała a wono wužiwa dobre mjeno tež zwonka jakschi mjesow. Mičkec žiwóźba je tež hońtwu z dawna žem lubowała. Tehdyla lěs, hońtwa a rybarstwo za Mičkec žiwóźbu hromadźe słuschesche.

Na tutym městnje njech tež na muža spominamy, kiž běsche z dołutom firmy Roberta Mički wulki žiednoczenу, na pschijědnemeho jenjerschesa, knjesa Bohuncza. Schtó njeby jeho znał, tuteho žiwórneho ratarja, tuteho pschezo pschecelowneho Bohuncza knjesa, kiž by wjele injeńt a do želesneho wobrubjenja Mičkec piwarnje słuschesche. Hdyž na wunviege Mičkowy składowny, spomnjamy, so je Mičkez firma z nanowej pódjesjenescu z pschenajerjom, knjesom hrabju Schallom-Riaucourom sfromutila, w 50 lětach žiwojeho wobstara wjelestronske pschedewsaće pisches wschelake stracki pschewjesce. Spominamy tu jenož na cżeżke pomery we wójnitich a inflacijskich lětach. Swójba je pschedewsaće z wyschinje pschinjesła, kiž je za Hućinu a dalołu wokolinu še wschej esencu. Tehdyla so tež na dnju jubileja rad z wschitkim wutrobnym sbožopschecjam pschisamknjenu.

K hrózbnemu powodźenju we Słowinskej.

Powodźenja we wječornej Juhosłowjanskej běchu tak wulke, kaž to za wjacy hač 100 lět wobkedźbowali njejsu. Wosebje ćežko potrjechi so dolina, kiž so Słowinska Swica mjenuje. Tam wsy samo hač do 30 metrow pod wodu stejachu. Njezbožowni wobydlerjo dyrbjachu na wjerški horow čěkać a ze swojimaj wočomaj přihladować, kak woda jich wobsedźeństwo wotpławješe.

Ze Serbow

— **Rubježny nadpad na khlěbowcho poštonca pola Boschez. Swobodźa so pytaju.** Pjatk 29. septembra wječor krótko do 7 hodźin staj njesnataj muzej khlěbowcho pohonca Boschcjanskeho pjekarskeho mischtra Haasera, jako z Budyschina jědzesche, nadpadnyłoj a jemu jcho pjenjezy nětoje 50 hr., khabnyłoj. Nadpadnjenу powěda, so je z žiwojim khlěbowym wosom po Wósporskej dróhy z Budyschina pschijěł a ho do Boschcz sawinył. Nětoje 100 metrow dale je pjecża kolojesdnу sa nim pschijěł a jako je pornjo njemu był, je na njeho sawołał, so ma so sadnje wosowe durje wotewrić. Njesnaty je z koła słesł, koło na dróhu połožił a je jeho, jako je so z woja khwatił, so by sa durjemi pohladał, přeńku sa wutrobno hrabnył a je woja tcżahnył. Mjes nimaj je k pschimanju dóschło, pschi čimž je kolojesdnу jemu horjcżej powjera do njeswocża cżisnył. Pschi pchmanju, hdyž je twójne wo pomoz wołał, staj wobaj do pschérowa padnyłoj. Jako staj ho hischcze měłoj, je njejazyj druhi kolojesdnу pschijěł, kiž je ho praschał, schto ho tu ujeczini. Tutón njesnaty je so potom na ruhjenju wobdźělił. Wobaj staj jemu z prawcho swonkownеho dybjaka žaketa platowej měchkaj z napißmom Gewerbebank Bautzen z nětoje 50 hr. w 20 hriwnowskej papjerje a khlěbrowych pjenjezach rubiłoj. Na to staj na žiwojimaj kolomaj bjes žiwżu k Wósporskej dróhy wotjěłoj. Nadpadnjenу ho sa rubježnikomaj njeje puschczył, ale je je žiwojim łapschahom do Žyžu jěł a wot tam žandarmstwu powěsć dał. Njesnataj słóstnikaj mózetaj pak so jenož jara njedohpołnje owpiłacz. Prěnjchi je pjecża nětoje 20 lět stary a 1,65 m wulki. Je w schérej jazy, schérnych knickerbockerskich kolowach a jasnobarbnej cżapcy był. Druhi pak je był w cżórnym żakecże a je měł trochu jaßniche kholowy. Kaž Lubljchiske a Delnjo-Kunjanske žandarmstwo shromadnje z kriminalnym wotdźělenjom we Budyschinje hischcze žamsnu wjecżor swěcży, je Boschcjanska wobydlerka je žiwojim mjeńschim bratrom sa cżaż nadpada na poln pschi Wósporskej dróhy po pizu była. Wonaj staj nadpadnjencho wolacz słyschałoj a kolojesdnemu, kiž je z Budyschina k Wósporskej jěł, na to kedźbneho sczinitoj. Kolojesdny je z koła stupił, koła je potom sabo dale jěł. Ssamsna žónska je tež widźała, jo staj w cżasu nadpada muż a žona z wobswětlenymaj kolomaj z Boschez pschijěłoj a ho na dróhu k Budyschinej sawinyłoj. Tutaj staj pjecża dyrbjałoj nimo khlěbowcho sapschahu pschijěcź. Wo njesnatymaj mużomaj, kotrajž staj po nadawanju pohonca nadpad skuczilo, wona pjecża wěcy pytnyła njeje. Njesnaty muż, kiž je k Wósporskej jěł a muż a žona, kotrajž staj z kolomaj z Boschez do Budyschina jěłoj a wschitke wožoby, kiž žu w mjenowanym cżasu na Wósporskej dróhy mjes Budyschinom a Nowymi Porschczami po puczu bźe a schtóż móhł hewak něchto k tutomu słóstnistwu sdźelicź, ho naležnje proschu, so bychu ho dla wuwoprašchenja hnydom pola kriminalneho wotdźělenja we Budyschinje abo pola najbliżšcho žandarmstwa abo policije samolwili.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi pjatkownym cżehnjenju 5. rjadownje 203. sakiske krajneje loterije (23. dźeń) padźe dobycże wo 40 000 hr. na cżo. 147383; dobycże wo 20 000 hr. na cżisle 89692 111221; dobycże wo 10 000 hr. na cżisle 109635 128302; dobycże wo 5000 hr. na cżisla 26794 27701 50749 116999 118691; dobycże wo 3000 hr. na cżisla 40845 44837 59065 84358 113249 119192 120486 124431 138372; dobycże wo 2000 hr. na cżisla 2671 3131 5637 8615 13484 19355 24789 29397 33345 35132 52056 52869 55490 57849 58804 63796 63810 71843 83273 85020 87052 98900 120467 123349 125592 126856 128104 137664 144682 151733; dobycże wo 1000 hr. na cżisla 73 369 574 604 830 1898 2267 3000 5158 5798 6256 7327 7542 9028 11210 12280 13420 14138 16674 20525 23040 24028 28582 30189 30736 35967 39073 39457 39954 39995 42499 42478 43339 43828 44310 46239 50966 53420 59133 61356 65655 66081 66726 67943 72097 73353 73527 78172 83995 93508 93645 97681 99767 100981 101775 104093 104494 105776 106826 111261 112970 113852 116356 119887 124825 130230 131123 132784 133202 133693 134813 139009 139488 140502 140833 146218 147514 150105 150254 151600 152766 155399 159456.

Najnowše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutrischu njedźelu:** Rjane a słónčne wjedro.

* **W Lipšku ho dźenża sjeđ němskich juristow wotewri. Sjeđ traje hač do wutory. Nětoje 10 000 juristow ho we Lipšku wocżakuje.**

* **Pola Nizzy je ho schtwórtk dopołdnja cżežke njezbože z automobilom stało. Privatny auto z połnym wotmachom do autobuża srały, kiž jemu napschecżo pschijědże. Wjednik privatneho auta ho na městnje mori, tehorunja žona w autoburu, kotrejž ho schijina žila je schkleńcu pischerěny. Truha žona w autoburu, kotraž ho tehorunja cżežko srani, kotrejž ho w khorowni wumrě. 15 druhich pucżowazych tehorunja do khorownje dowjezej dyrbjachu.**

* **W dźěłarnjach Ufa-filmowcho towarstwa w Neubabelsbergu pola Berlina wczera bjesche z tiklikom rozbuchnyło. Kruchi schkoduje 32-lětneho dźěłacżerja cżežko stranichu, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjezeć.**

* **W tworowni Theodora Altheisa w Dortmundźe pjatk dopołdnja wokoło 11 hodź. w składnischczach w pinzy woheń wudyri. Sa krótki cżaż ho zhła tworownja tak žołte sakuri, so dyrbjachu ju wschitcy kupzy a pschedawarjo wupschczeći. Nětoje 10 wobnjowych woborníkow ho z plumom zajědowješi.**

Prašenje čěkańcow před Zwazkom ludow

W pjatkownym pojedźenju shromadźiny Swjatoho ludowo hollandskeho zwonkownoho ministra de Graeff nanajet wo wuhadźenju z němskimi cżekańcami pschedpołoži. Wón zhěhny pschi tym, so ho nochcze do smutskownych nalěsow Němskeje tykacz, ale dyrbješe wo to, so bychu ho prawe naprawy stałe tohodła, dokelž němšiy staczenje do hnusnych krajow wupuczowachu a ho z dotalnymi žrědłami stajne sastarasć njemóža. W žamsnu pojedźenju schwerzwonkowny minister Sandler wosjewi, so židowske praschenje dźiwajo na prawo mjeńschinow w politiskim wuběrku k rěcżam pschinjeße.

Prěni originalny wobraz wo zapuščenju ze zemjerženjow w Abruzzach.

W horach Abruzzach w srjedźnej Italskej je cżežko zemjerženjo na wšelakich městnach wulke zapuščenja načiniło. Wobydlerjo wustrožani ze swojich domow khwatachu. Na zbože pak sebi katastrofa njeje telko woporow žadała, kaž zemjerženje w tutej krajinje před tšomi lětami. Na wobrazu widźimy, kak italscy žandarmojo rozpadanki twarjenja w městačku Pescara za zranjenymi přepytuja.